Diza’quë shtë Dios con dizë

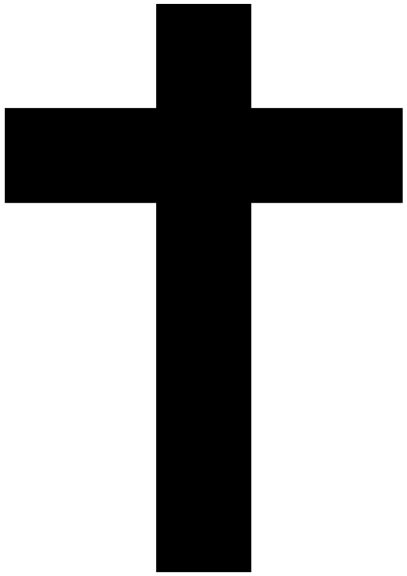

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

Diza'quë shtë Dios con dizë

New Testament in Zapotec, Ocotlán (MX:zac:Zapotec, Ocotlán)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Ocotlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Ocotlán [zac], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Ocotlán

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
b5034bc2-699c-5c8d-b682-32909c3d919b

Contents

San Mateo 1
San Marcos 53
San Lucas 85
San Juan 140
Hechos 181
Romanos 235
1 Corintios 258
2 Corintios 281
Gálatas 296
Efesios 305
Filipenses 313
Colosenses 319
1 Tesalonicenses 325
2 Tesalonicenses 331
1 Timoteo 334
2 Timoteo 341
Tito 346
Filemón 349
Hebreos 351
Santiago 369
1 San Pedro 375
2 San Pedro 382
1 San Juan 386
2 San Juan 392
3 San Juan 393
San Judas 394
Apocalipsis 396

Diza'quë según San Mateo

Ra shtadë guëlú Jesús (Lc. 3.23-38)

1 Ndë'ë na listë shtë ra shtadë guëlú Jesucristo. Guc më llëbní David nu guc më llëbní Abraham.
2 Abraham guc shtadë Isaac. Hia na gubani Isaac gúqui' shtadë Jacob. Hia lë'i' gúqui' shtadë Judá con ra bëchi'.
3 Judá guc shtadë Fares nu Zara. Tse'lë Judá bërulë Tamar. Fares guc shtadë Esrom; hia na gubani Esrom gúqui' shtadë Aram.
4 Aram guc shtadë Aminadab. Hia tiempë na gubani Aminadab gúqui' shtadë Naasón. Hia lë'ë Naasón gúqui' shtadë Salmón.
5 Salmón guc shtadë Booz; shni'a Booz guc Rahab; Booz guc shtadë Obed; shni'a Obed guc Rut. Obed guc shtadë Isaí.
6 Isaí guc shtadë rëy David. Hia rëy David guc shtadë Salomón nu shni'a Salomón guc tse'lë tëgulë Urías.
7 Salomón guc shtadë Roboam. Hia lë'ë Roboam guc shtadë Abías. Hia lë'ë Abías guc shtadë Asa.
8 Asa guc shtadë Josafat nu Josafat guc shtadë Joram. Hia na gubani Joram gúqui' shtadë Uzías.
9 Uzías guc shtadë Jotam nu Jotam guc shtadë Acaz. Hia na gubani Acaz gúqui' shtadë Esequías.
10 Esequías guc shtadë Manasés. Hia na gubani Manasés gúqui' shtadë Amón nu Amón gúqui' shtadë Josías.
11 Josías guc shtadë Jeconías nu con ra bëchi'. Tiempë ni bia'a ra mënë lë'ë ra israelitë ziquë prësi parë Babilonia.
12 Despuësë de ni, Jeconías guc shtadë Salatiel nu guc Salatiel shtadë Zorobabel.
13 Zorobabel guc shtadë Abiud. Hia na gubani Abiud gúqui' shtadë Eliaquim nu Eliaquim gúqui' shtadë Azor.
14 Azor guc shtadë Sadoc. Hia iurë na gubani Sadoc gúqui' shtadë Aquim. Aquim guc shtadë Eliud.
15 Eliud guc shtadë Eleazar nu Eleazar gúqui' shtadë Matán. Matán guc shtadë Jacob.
16 Jacob guc shtadë José, tse'lë María. Hia lë'i' guc shni'a Jesús. Jesús nápi' stubi lë, Cristo.
17 Manërë ni naescritë ndë'ë chidá generación, mënë naná shtadë guëlú Jesús; gubani rai' entrë Abraham hashtë David. Nu zac naescritë ndë'ë lë shtadë guëlú Jesús naná guc stubi chidá generación entrë David hashtë bia'a ra mënë ra israelitë parë Babilonia. Nu naescritë ndë'ë lë shtë mënë naná stubi chidá generación, ra naguquëreldë dizdë tiempë gua rai' Babilonia hashtë gulë Jesucristo.

Bëdchini Jesús lu guë'dchiliu (Lc. 2.1-7)

18 Zndë'ë guc iurë gulë Jesucristo. María, shni'a më nápi' comprumisi parë guëtsë'ai' con José. Antsë de quë guëquëreldë rai' juntë, hia lë'ë María bëdzéli' nua shíni' por pudërë shtë Espíritu Santo.
19 José, tse'lë María, na tubi nguiu za'quë. Guc shtu'u José niasá'ni' lë'ë María sin quë adë niac bë'adi'i ra mënë parë adë guërú'udi'i shtu shtë María.
20 Mientras quëhúni' llgabë zni, tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu mbëca'ldë nu repi ianglë:

—José, llëbní David, adë rdzëbëdi'il gúnël recibir María cumë ziquë tsé'lël purquë lë'ë shíni' zé'di' por pudërë shtë Espíritu Santo.
21 Lë'ë María gápi' tubi shíni' nu guërulë me'dë Jesús. Zni guërulë me'dë purquë lë'i' gúni' salvar ra shmënë më de grë duldë shtë rall.
22 Grëtë' ndë'ë guzac parë gac cumplir lo quë naguni'i Dadë Dios lu muzë nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë; bëquë'ëi':
23 Lë'ë lliguëna'a gua shíni' nu gápi' tubi me'dë naguërulë Emanuel.

Lë ni runë cuntienë: Dios con lë'ë
hia'a.
24 Iurë lë'ë José gubani lu
mbëca'ldë, bë'ni' tal cumë guni'i
ianglë lúhi'. Bë'ni' recibir María cumë
ziquë tsé'li'.
25 Perë adë guquëréldëdi'i rai' ziquë
tsé'li' hashtë iurë lë'ë shini María
bëdchini lu guë'dchiliu. Iurní bëdë'ë
José lë me'dë; bëruléhi' Jesús.

2

Bidë guëná rëy mago lë'ë niñi

1 Iurë Jesús gulë guë'dchi Belén,
tubi guë'dchi shtë Judea, lë'ë Herodes
na rëy naquëgnibë'a guëdubi lugar ni.
Iurní bëdchini ra rëy mago hashtë
ciudá Jerusalén. Ze'dë rai' de nezë
guia'a zitu.
2 Guna'bë di'dzë ra mënë ni:
—¿Ca gulë rëy shtë ra më israelitë?
purquë nezë guia'a guná na'a lu
mbelëgui'i shtëhi'; por ni zë'pë na'a
parë guëdë'në na'a adorar lë'i'.
3 Iurë lë'ë rëy Herodes bini ra di'dzë
ni, adë bëdzélëdi'i pë gúnëll; adë
gurëdchídi'i ldú'ull. Nu grëtë' mënë
shtë Jerusalén guzac rall zni.
4 Iurní lë'ë rëy guna'bë grë ra jëfë
shtë ra bëshuzi nu grë ra narlua'a lëy
nabëquë'ë Moisés entrë ra mënë is-
raelitë. Guna'bë di'dzë rëy:
—¿Ca galë Cristo?
5 Lë'ë rall bëquebi:
—Guëdchini Cristo Belén shp3
Judea purquë zni bëquë'ë tubi muzë
shtë Dios guahietë. Naescritë zndë'ë:
6 Lë'ël Belén, guë'dchi shtë Judá.
Nal tubi guë'dchi mitu'në perë nídi'i
stubi guë'dchi más importantë
quë lë'ël entrë ra guë'dchi shtë
Judá naná importantë.
De lë'ël guëdchini tubi më ru'bë na-
gapë grëtë' shmëna.
7 Iurní lë'ë Herodes guna'bë lë'ë
rëy mago guitsë guitsë. Nu guna'bë
dí'dzëll tubi tiempë namás ecsactë
guc bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'.
8 Iurní guni'i Herodes lu ra mago
tsa rai' Belén nu répill:
—Gulë tsagná ndë nu gulë
tsagna'bë di'dzë za'quë za'quë
shcuendë me'dë. Iurë lë'ë të guëdzelë
të me'dë, iurní gulë bë'në visi na
purquë rac shtua'a tsaguëna adorar
lë'i'.
9 Gualú bini ra mago shti'dzë rëy,
iurní zia'a rai'. Lë'ë mbelëgui'i na-
guná rai' nezë guia'a, ziá'asë delantë
lu rai' hashtë por fin lë'ë mbelëgui'i
guzudchí lugar catë nanú me'dë.
10 Iurë lë'ë mago guná lu mbelëgui'i
guzudchí, nalë bëquitë ldu'u rai' con
lëgrë ru'bë la'ni ldu'u rai'.
11 Iurë guatë rai' la'ni hiu'u, guná
rai' lu me'dë nu María, shni'a me'dë.
Iurní bëzullibi ra rëy; bë'në rai' ado-
rar lë'ë me'dë. Lueguë bësha'lë rai'
cajë nanua'a rai' parë bëzëlaa'dchi
rai' orë, gushialë nu mirra.
12 Despuësë guni'i shca'ldë rai' lu
mbëca'ldë de quë guëabrídi'i rai' lu rëy
Herodes. Bëabrí rai' ladzë rai' perë
hia por stubi nezë.

Zia'a shtadë Jesús parë Egipto

13 Despuësë de zëagzë ra mago,
tubi ianglë shtë Dios bëlua'alú lu
mbëca'ldë lu José nu repi ianglë:
—Guashtë; gudëdchi me'dë; gulë
gua con shni'a me'dë. Gulë gua
nasesë guë'dchi shtë Egipto të ndë
guëquëreldë të hashtë iurë lë'ë na
guënia'a guëabrí të ladzë të purquë
lë'ë rëy Herodes tsatílill lë'ë me'dë
parë gati me'dë.
14 Iurní guashtë José; bëru'unú rai'
me'dë la'ni gue'lë parë Egipto.
15 Nga'li guquëreldë rai' hashtë
iurë lë'ë rëy Herodes guti. Zni
guc cumplir lo quë naguni'i Dios
por di'dzë nabëquë'ë muzë shtë më
guahietë. Guní'i': “Hashtë naciuni
Egipto guna'ba shinia”.

Herodes gunibë'a gati ra llguë'në

16 Iurë lë'ë Herodes bëdë'ë cuendë
de quë lë'ë ra mago guluguë rall
lë'ë rëy, iurní nalë bëdchini llanë
la'ni ldú'ull. Nu gunibë'all gati grë
ra ngulë'në nanapë chupë izë parë
guetë naquëreldë Belén, con ra me'dë
nananú guëdubi alrededurë lugar ni.
Zni bë'në rëy según tiempë ecsactë

naguni'i ra mago bëlua'alú mbelëgui'i lu rai'.
17 Zni guc cumplir lo që naescritë
por Jeremías, muzë shtë Dios:
18 Bini tubi bë ru'bë; grětë' ra na'a
naquëreldë regiuni Ramá, bi'ni
rai' nu guá ldu'u rai'.
Raquel rú'ni' por shíni' perë adë nídi'i
mudë parë chu gunë consolar
lë'ë rai' purquë grětë' ra me'dë
gunitilú rai'.
19 Perë despuësë guti Herodes,
lë'ë ianglë shtë Dios bëlua'alú lu
mbëca'ldë lu José catë quëreldë rai'
Egipto nu repi ianglë:
20 —Guashtě; gudëdchi me'dë; gulë
gua con shni'a me'dë të guëabrí të
naciuni Israel stubi. Hia lë'ë mënë
naguc shtu'u quini lë'ë me'dë, guti
rall.
21 Iurní José guashtě. Biá'ai' me'dë
con shni'a me'dë parë regiuni Israel.
22 Iurë José bini de që Arque-
lao quëgnibë'a Judea shlugar shtádëll
Herodes, bëdzëbë José niáhi' ndë,
perë lu mbëca'ldë gua tubi visi de që
guëgzéhi' regiuni shtë Galilea.
23 Iurë bëdchini rai' nga'li, iurní
guquëreldë rai' guë'dchi Nazaret.
Zndë guzac parë guc cumplir lo që
naguni'i ra muzë shtë Dios guahietë:
“Guërulě më Nazareno”.

3

Lo që naguni'i Juan Baustista (Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Tiempë dzë ni Juan Bautista
bëdchini Judea hashtë tubi shlatë catë
adë quëréldëdi'i mënë. Quëadi'dzë
Juan diza'që shtë Dios;
2 guní'i':
—Gulë bë'në nadzë'ë mudë nabani
të purquë hia lë'ë iurë bëga'a parë
guënibë'a Dios shmënë më.
3 Lë'ë Juan na el që naguni'i Isaías,
muzë shtë Dios. Bëquě'ëi' shti'dzë
Dios manërë rë':
Guini të tubi bë shtë tubi mënë narni'i
fuertë lu tubi shlatë ru'bë:
“Gulë bë'në preparar nezë
shtënë Dadë.
Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u
të ziquë nezë ldi parë iurë
guëdchini Dadë. Gulë gubani
tubi vidë za'që.”
4 Lari shtë Juan nactsá'uhin con
guitsë ladi camellë. Hia cinturón
shtëni' na tubi gui'di, nu dau shtëni'
guc shanchi nu dchini shtë mbee'zë
lachi.
5 Iurní glli glli rdchini ra mënë
shtë ciudá Jerusalén con ra mënë shtë
guë'dchi shtë Judea con ra naquëreldë
lugar guëlladchi Jordán; rdchini rall
parë guëquě diaguë rall shti'dzë Juan.
6 Iurë lë'ë ra mënë rshubë duldë rall
duldë shtë rall lu Dios, Juan bëchu'bë
nisë lë'ë rall la'ni guëë'gu Jordán.
7 Perë iurë guná Juan cantidá mënë
religiusë fariseo nu saduceo, bëdchini
rall parë chubë nisë rall; guni'i Juan
lu rall:
—Llëbní mbe'ldë, ¿chull bëtsëbë
lë'ë të? ¿Pëzielú dani'i rllu'në të
parë guëca'chilú të lu cashtigu dushë
nanapë që guëdchini?
8 Gulë bë'në obrë za'që parë
guëná mënë de që guc cambi mudë
nabani të, de që bëabrí ldu'u të con
Dios.
9 Nu adë rní'idi'i të la'ni ldu'u të
gunë më perdunë lë'ë të sulë purquë
na të llëbní Abraham. Rnia'a lu të
si talë adë gúnëdi'i më recibir lë'ë të,
napë më pudërë parë gunë më llëbní
Abraham de guë'ë rë'.
10 Gunë më cashtigu ra mënë mal
ziquë lë'ë guiubëaguë hia na listë parë
guëchuguin hiaguë. Grětë' ra hiaguë
nadë rné'edi'i nashi za'që, chuguin
nu tsequin lu gui'i.
11 Guldía, na rchu'bë nisa lë'ë të
con nisë parë guëlua'a de që bë'në
nadzë'ë të mudë nanabani të, perë
el që naze'dë despuësë de na, më
ni guëzunéhi' ldu'u të nu guëne'e më
Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të.
Guëshe'ldë më Espíritu Santo ziquë
be'lë të parë gac të limpi. Më ni napë
más pudërë që na; adë rúnëdi'i tu-
cara ni siquierë guahia rachi shtënë
më.
12 Gunë më separar ra mënë mal
entrë mënë za'que. Hia lë'ë më

napreparadë con palë guia'a më të parë guëzunë më trigu të parë guëru'u gui'lli tubi cu'. Hia trigu tsutsa'u la'ni catë riutsá'uhin perë grëtë' gui'lli tse-qui lu gui'i. Lë'ë gui'i nunquë adë rëáldëdi'in.

Bëriubë nisë Jesús
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Iurní Jesús bëdchini de Galilea hashtë rua' guëë'gu Jordán catë nanú Juan të parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë më.
14 Primërë adë nëdi'i Juan; répi' lu Jesús:
—Runë tucara chubë nisa por lë'ël perë lë'ël ze'dë lua.
15 Perë Jesús guni'i:
—Bëne'e sí iurne' purquë zni gac të parë guëdë'na'a cumplir grë cusë za'quë naquëgnibë'a Dios.
Iurní lë'ë Juan gunë
16 nu bëchu'bë nísi' lë'ë Jesús. Iurë Jesús gualú bëriubë nísi', lueguë bërú'ui' la'ni nisë; lueguë lueguë bëlla'lë lu gube'e hashtë guná më lugar catë quëbezë Dios nu guná Jesús lu Espíritu Santo shtë Dios; bëdchíni' ziquë tubi palumë. Gulezënúhi' lë'ë Jesús.
17 Iurní bini më tubi bë, tubi voz nabëru'u lu gube'e naguni'i:
—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a rnahia lúhi'.

4

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Lueguë lë'ë Espíritu Santo guanú lë'ë Jesús lu tubi lumë shlatë catë nídi'i mënë të guëtë'dë mëdzabë prëbë nihunë më cuntrë voluntá shtë Dios.
2 Guquëreldë më nga'li sin adë gudáudi'i më durantë cuarenta dzë nu cuarenta gue'lë. Despuësë bëdchini galërldia'në ldu'u më.
3 Bëdchini naná rsiguë; guabí'guëll lu më. Guní'ill:
—Si talë de verdá nal shini Dios, gunibë'a guë'ë rë' parë guëaquin guetështildi gaul.
4 Perë Jesús bëquebi:
—Sagradas Escrituras rni'i: "Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios".
5 Iurní lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén. Güe'pinull lë'ë më guëc iádu'u tubi partë más guia'a.
6 Iurní répill:
—Si talë gualdí rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u purquë Sagradas Escrituras rni'i:
Dios guënibë'a lë'ë ra ianglë të parë
gapë rai' lë'ël nu guëldisë rai'
lë'ël con guia'a rai' të parë ni
tubi guë'ë gunënëdi'i guëa'l.
7 Jesús bëquebi:
—Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Adë rtë'dëdi'il prëbë Dios, Shtadë të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'."
8 Nu lë'ë mëdzabë bia'a Jesús lu tubi dani ru'bë, nu bëlua'a mëdzabë grë ra naciuni con lujë shtë rahin ziquë grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu;
9 guní'ill lu Jesús:
—Na guënehia grëtë' ndë'ë cá'al si talë guëzullíbil lua, gúnël adorar na.
10 Iurní Jesús repi:
—Guabsú lua, Satanás, purquë Sagradas Escrituras rni'i: "Sulë Dios Shtadë të gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël shtí'dzi'."
11 Iurní mëdzabë bësa'në Jesús. Lueguë bëdchini ra ianglë. Bë'në rai' sirvë lu Jesús.

Jesús guzublú guëluá'ai' ra mënë shtë Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

12 Iurë Jesús bini de quë Juan nanú lachigui'bë, iurní zia'a më parë regiuni shtë Galilea.
13 Perë adë bëá'nëdi'i më Nazaret sino quë guagla'guë më guquëreldë më Capernaum, tubi guë'dchi naquë guëlladchi rua' nisë ru'bë por nezë shtë regiuni Zabulón nu Neftalí.
14 Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë më guahi-etë; lëhi' Isaías. Naescritë zndë'ë:
15 Guë'dchi Zabulón nu Neftalí, nezë
naquë rua' nisë ru'bë ladë cu'
guia'a shtë guëë'gu Jordán,

partë más zitu shtë Galilea catë
quëreldë ra nadë nádi'i më
israelitë.
16 Ra mënë narëta' ndë, guquëreldë
rall lu nacahi perë guná rall
tubi llni ru'bë.
Ra mënë naquëreldë regiuni catë
nanú shcaa'l shtë galguti,
nga'li bianí tubi llni ru'bë guná
rall.
17 Dizdë iurní Jesús guzublú bë'në
më predicar diza'që nu guni'i më:
—Gulë bë'në nadzë'ë mudë na-
bani të purquë hia bëga'a iurë parë
guënibë'a Dios lë'ë të.

Jesús guna'bë tapë nguiu, gac rai' shmënë më
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

18 Jesús ziagla'guë më nezë rua'
nisë ru'bë shtë Galilea. Guná më
chupë nguiu narë nga'li, tubi na
Simón nu lë zac Pedro. Stubi nguiu
lë Andrés, bëchi Pedro. Na rai'
pescadurë. Quëgldaguë rai' guë'shu
la'ni nisë.
19 Iurní Jesús repi:
—Gulë gude'e naldë na të guna lë'ë
të pescadurë shtë ra nguiu; gue'dënú
të mënë lua.
20 Mizmë iurní bësa'në rai' guë'shu
nu guanaldë rai' lë'ë më.
21 Zia'a Jesús más delantë; guná më
lu chupë bëchi ra më narëta', Jacobo
nu Juan, shini Zebedeo. Nanú rai'
la'ni barcu. Zúbëga'a rai' con shtadë
rai'. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu.
Guna'bë Jesús lë'ë rai'.
22 Mizmë iurní bësëá'nëga rai'
barcu con shtadë rai'. Guanaldë rai'
lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë
(Lc. 6.17-19)

23 Jesús ziagla'guë më guëdubi
Galilea. Quëglua'a më ra mënë la'ni
iádu'u shtë rall cadë guë'dchi catë
bëdchini më. Quëadi'dzë më diza'që
shtë Dios lla tsutë mënë lugar catë
rnibë'a Dios. Nu runë më rumëdi
grëtë' clasë galguidzë nanapë ra
mënë. Bënëac më ra narac llu'u.
24 Bërë'tsë di'dzë naquëhunë Jesús
hashtë guëdubi regiuni shtë Siria.
Bëdchininú ra mënë grëtë' naquëzac zi
lu galguidzë nu ra naquëhunë sufrir
dulurë nu grë nanapë mëdzabë la'ni
ldu'u rall nu grëtë' ra narati zini ra,
nu ra narac galguidzë llunguë. Jesús
bënëac ra mënë ni.
25 Nalë zihani mënë guanaldë
rall lë'ë më, mënë shtë Galilea nu
guë'dchi shtë Decápolis nu Jerusalén.
Lë'ë quë lë'ë zihani mënë shtë regiuni
Judea nu ra naquëreldë stubi tëchi
guëë'gu Jordán, guanaldë rall lë'ë
Jesús.

5

Libanë shtë Jesús
(Lc. 6.20-23)

1 Iurë Jesús guná lu ra mënë zihani,
güe'pi më lu lumë shtë dani. Guzubë
më nga'li. Iurní shini gusë'dë më
bëdëá rai' rdondë rai' catë zúbëga'a
më.
2 Jesús guzublú caglua'a më zndë'ë:
3 —Dichusë ra mënë narac bë'a
nanú nicidá gac rall limpi la'ni ldu'u
rall, pues tsutë rai' catë rnibë'a Dios.
4 'Dichusë ra mënë naru'në por
duldë shtënë rall, pues Dios gunë con-
solar lë'ë mënë ni.
5 'Dichusë ra mënë nadu'u. Pues
grë ra mënë ni gunë rall recibir
guë'dchiliu catë guëdë'ë Dios ca'a rall,
guëquëreldë rall.
6 'Dichusë na ra mënë narac shtu'u
parë gac rall limpi delantë lu më; hia
rëdchí ldu'u rall por lë'ë më.
7 'Dichusë ra mënë narga'a ldu'u sa'
rall; pues zni rga'a ldu'u më lë'ë rall.
8 'Dichusë ra mënë nalimpi ldu'i;
mënë ni guëná rall lu Dios.
9 'Dichusë ra mënë nargutë en paz
parë ra mënë; pues Dios gulë më ra
mënë ni shini Dios.
10 'Dichusë ra mënë narzac zi
purquë quëhunë rall cumplir shti'dzë
Dios; pues tsutë rall catë rnibë'a më.
11 'Dichusë na të iurë lë'ë ra mënë
rni'i guidzë lë'ë të nu iurë rzunaldë
mënë lë'ë të nu iurë lë'ë mënë guëni'i
bishi cuntrë lë'ë të purquë na të
shmëna.
12 Mizmë manërë shtadë guëlú
të guzunaldë rall muzë shtë Dios
naguquëreldë más guahietë quë lë'ë

të. Gulë bëquitë ldu'u të nu tsu lëgrë ldu'u të purquë gunë të recibir tubi premi ru'bë lu gube'e.

Na të ziquë zedë nu llni (Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

13 'Lë'ë të na të ziquë zedë entrë ra mënë shtë guë'dchiliu rë' të parë adë rshínidi'iru'u mënë. Si talë zedë guëdchíguëdi'i, ¿lla gunë nguiu të guëabrí sabor shtë zedë? Hia adë rlluí'idi'in sino parë quë guëzebin nu parë guëlú mënë guëquin.

14 'Lë'ë të na të ziquë llni parë mënë narëta' lu guë'dchiliu. Tubi ciudá nazúbëga'a guëc tubi dani, adë gáquëdi'i guëca'chiluhin. Adë rca'chi ldú'udi'il lu mënë llni nanápël.

15 Adë gáquëdi'i subë llni la'ni tubi tëpë; más bien zubin guia'a të parë guëzianí të guëná mënë nananú la'ni hiu'u.

16 Zni zac lë'ë të, gulë bë'në ziquë llni narabtsë'ë delantë lu ra mënë të parë guëná mënë cusë za'quë nacanihunë të; iurní ra mënë gunë rall alabar Shtadë të, më naquëbezë gube'e.

Bëlua'a Jesús shcuendë lëy

17 'Adë rúnëdi'i të llgabë zelda lu guë'dchiliu parë guëdë'a fin lëy shtë Moisés, nilë parë guëdë'a fin enseñansë shtë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Adë zéldëdia'a parë guëdë'ëhia fin sino parë guëluá'ahia pë runë cuntienë shti'dzë rai'.

18 Purquë guldía rnia'a lu të, mientras nanú gube'e nu guë'dchiliu, ni tubi partë shtë lëy, ni tubi puntë shtë letrë ni partë mitu'në shtë lëy, adë gunë fáltëdi'in. Grëtë' napë quë gac cumplirin.

19 Por ni grëtë' nadë rúnëdi'i casë cualquier mandamientë shtë lëy, aunquë más mitu'në partë shtë mandamientë, nu rluá'all ra mënë lu mizmë zni, pues runë tucarë gáquëll më nalasáquëdi'i catë rnibë'a Dios. Perë grëtë' el quë narzu'bë diaguë nu quëgluá'all gunë mënë cumplir grë puntë shtë lëy, ni runë tucarë gáquëll más më lasac lugar catë rnibë'a Dios.

20 Na rnia'a lu të, si talë adë nádi'i conductë shtënë të más naza'quë quë conductë shtë ra mënë religiusë fariseo nu ra mësë shtë lëy, jamás adë tsutëdi'i të catë rnibë'a Dios.

Caglua'a më lla na llanë (Lc. 12.57-59)

21 'Lë'ë të bini të ra shtadë guëlú hia'a guni'i rai': "Adë quínidi'il mënë; cualquier narguini sáhi' pues napë quë gac juzgar mënë ni".

22 Perë na rnia'a lu të, grëtë' el quë naná rldë lu sáhi', nápëll culpë lu nagunë juzguë. El quë narushtiá lu sáhi', napë quë gac juzgar mënë ni lu Junta Suprema. El quë narni'i lu sáhi': shënë, nanú peligrë tsall lu gui'i shtë gabildi.

23 'Zni si talë lë'ël rac shtú'ul guëdë'ël ofrendë lu bëcu'guë nu nga'li rëagná ldú'ul de quë bëldënul sa'l,

24 bësëa'në ofrendë shtënël cu' bëcu'guë; iurní guagná bëchil të parë tsu en paz con lë'ëll; iurní sí, zac guëabril lu bëcu'guë të parë guëdë'ël ofrendë lu Dios.

25 Si talë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ël, iurë zianul mënë ni nezë, gulë gac të de acuerdë lueguë të parë adë gúnëdi'i mënë intriegu lë'ël lu juësi, purquë iurní juësi gúnëll intriegu lë'ël lu ra soliar të parë guëldaguë rall lë'ël lachigui'bë.

26 Guldía rnia'a, nga'li guërú'udi'il hashtë quíllil lúltimë centavë nanazé'bil.

Jesús bëlua'a shcuendë duldë adulteri

27 'Lë'ë të bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë".

28 Perë na rnia'a lu të, cualquier lo quë naná rzebi ldu'u ra na'a más quë tsé'lëll, hia bë'në mënë ni duldë adulteri la'ni ldú'ull.

29 Si talë slul ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, gulú slul të parë guërú'ldëlin zitu. Más mejurë guëniti tubi slul no sea quë tsal guëdubi cuerpë shtënël la'ni gabildi.

30 Si tubi guiá'al ladë ldi napë culpë quëhúnël duldë, bëchuguë guiá'al,

bëru'ldin zitu; mejurë guënítil tubi partë shtë cuerpë, lëdë guëdúbidi'i cuerpë shtënël tsal la'ni gabildi.

Jesús bëlua'a schcuendë divurci (Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 'Nu zac guni'i ra mënë guahietë: "Grëtë' el quë narlë tse'lë, napë quë guëdë'ë nguiu tubi cartë shtë divurci ca'a tsé'li'".
32 Perë na rnia'a lu të, si talë gunë nguiu divorciar tsé'li' por tubi cusë de nadë, quësínill lë'ë tsé'lëll lu duldë adulteri. Grë ra naca'a na'a divorciadë pues hia bë'nëll duldë adulteri. Por tubsë motivë tsu divurci, si talë bëdzelënull stubi nguiu.

Jesús bëlua'a shcuendë ra jurë

33 'Nu zac bini të de quë guni'i ra shtadë guëlú hia'a: "Jamás adë guësá'nëdi'i të gunë të cumplir lo quë narunë jurar delantë lu Dadë Dios".
34 Perë na rnia'a lu të, adë rúnëdi'i të jurar por ni tubi rsunë; adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú gube'e purquë gube'e na trunë shtë Dios.
35 Adë rúnëdi'i të jurar por guë'dchiliu purquë nahin catë zu guëa' më; ni adë rúnëdi'i të jurar por Jerusalén purquë ni na tubi ciudá ru'bë shtë rëy narnibë'a más.
36 Adë rúnëdi'i të jurar por lo quë nananú guëquël purquë adë gáquëdi'i gúnël gan gac tubi guitsë guëquël naquichi u nagasë, ni tubi guítsë'në.
37 Nadë más gulë guni'i: "Aha!" u "Aquëdi'i" purquë lo quë nardchi'bë guëc di'dzë ni ze'dë de mëdzabë Satanás.

Si talë chu cubë tubi ladë lul bëdë'ë stubi ladë (Lc. 6.29-30)

38 'Lë'ë të bini të de quë guni'i mënë guahietë: "Gulú slu sa'l, el quë nagulú slul, nu gulú lai' sa'l, el quë nagulú lai'l".
39 Perë na rnia'a, adë rzutípëdi'il lu ra hiumbrë mal; al contrari si talë chu cubë tubi ladë lul, bëdë'ë stubi ladë.
40 Si talë chu quëgdchi'bë demandë u rac shtú'ull guëdchisull manguë shtënël, bëdë'ë manguë shtënël con shabë guítsël të gua'a mënë ni.
41 Si talë chu gunë obligar lë'ël guá'al tubi bultë tubi kilómetro, bia'ain chupë kilómetro.
42 Cualquier tubi naquëgna'bë tubi prështë, bëdë'ëin nu adë rdchigrëdi'il nezë tëchil sino bëdë'ë lo quë narac shtu'u mënë.

Gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të (Lc. 6.27-28, 32-36)

43 'Nu zac bini të lo quë naguni'i mënë antsë: "Gac shtú'ul amigu shtënël perë guëná túshël lu ra enemigu shtënël".
44 Perë na rnia'a, gulë gac shtu'u ra enemigu shtënë të. Gulë guna'bë lu Dios parë grë ra narzunaldë lë'ë të.
45 Si talë quëhunë të cumplir grë ra cusë rë', gac të shini Dios nacabezë gube'e. Lë'ë më rshe'ldë më llni ngubidzë parë grëtë' mënë, parë mënë mal nu mënë za'quë. Lë'ë më ldaguë më guiu parë ra mënë naná tubldí shcuéndi' nu parë ra mënë nanádi'i tubldí shcuéndi' lu Dios.
46 Si talë lë'ë të nadë más rac shtu'u të ra narac shtu'u lë'ël ¿pëllë premi gápël? purquë grë ra narunë cubrë impuestë rac shtu'u rall sa' rall.
47 Si talë nadë más runë të saludar con cariñi ra mënë bëchi sa' të ¿pë bien canihúnël? Pues ra naná guënëdi'i Dios runë rall saludar sa' rall.
48 Gulë bë'në cumplir con grë mënë; gulë gac të ziquë Shtadë të naquëbezë gube'e; ni tubi faltë nápëdi'i më.

6

Ra obrë za'quë

1 'Adë rluá'adi'i të obrë za'quë delantë lu ra mënë nadë más parë guëná mënë lu të purquë si talë runë të zni, Shtadë të naquëbezë gube'e adë guëné'edi'i më premi ca'a të.
2 Por ni lë'ë të iurë rdë'ë të gu'në ca'a nabënápëdi'i, adë rú'ldëdi'il damburë parë guëná mënë; adë gúnëdi'il ziquë mënë falsë, ziquë runë ra mënë naná ziquë guetë nadchi'bë

lu dchi'li. La'ni ra iádu'u shtënë rall nu nezë rdë'ë rall gu'në të parë rna ra mënë, parë guëni'i za'quë ra mënë de lë'ë rall. Perë guldía rnia'a lu të, hia napë rall labansë shtë mënë naná lúniquë premi nagunë rall recibir.

3-4 Perë iurë lë'ë të guëdë'ë të gu'në ca'a nabënápëdi'i, gulë bë'nin manërë naga'chi. Hia lë'ë Shtádël naquëbezë gube'e, rna më grë lo quë naquëhúnël naga'chi. Lë'ë më guëne'e më tubi premi cá'al.

Jesús bëlua'a lla guadi'dzënú mënë Dios (Lc. 11.2-4)

5 'Iurë lë'ë të gunë të orar, adë rúnëdi'i të ziquë runë ra mënë naná falsë. Rquitë ldu'u rall gunë rall orar të guëná mënë lu rall; rzuldí rall la'ni iádu'u nu rzu rall shquini shtë nezë të parë guëná ra mënë lo quë naquëhunë rall. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall lúniquë premi nagunë rall recibir.

6 Perë iurë lë'ë të gunë të orar, gulë guëu' la'ni hiu'u cuartë shtë të. Bësë'au rua' hiu'u; iurní bë'në orar; guni'i lu Dadë Dios naquëbezë gube'e, sulë lë'ë më con lë'ël. Rac bë'a më lo quë nanú la'ni ldú'ul; iurní Shtádël naquëbezë gube'e guëne'e më lo quë naquëgná'bël.

7 'Iurë gúnël orar, adë rúnëdi'i të oraciuni zihani vueltë ziquë runë ra mënë nanádi'i më israelitë. Runë rall llgabë guini Dios di'dzë shtë rall por ruadi'dzë rall zihani di'dzë.

8 Adë rúnëdi'i të zni ziquë lë'ë rall purquë lë'ë Dadë hia rac bë'a më grë lo quë narqui'ni të antsë guëna'bë të lúhi'.

9 Por ni rnia'a lu të, gulë bë'në orar lu më zndë'ë:

Dios, nal Shtadë na'a naquëbezë gube'e.
Rac shtu'u na'a gunë grë mënë alabar lë'ël de verdá.
10 Rac shtu'u na'a guënibë'al grë mënë, sullibi rall lul.
Ziquë quëhunë ra ianglë cumplir voluntá shtënël lu gube'e, rac shtu'u na'a grë mënë narëta' lu gue'dchiliu, gunë rall cumplir lo quë narac shtú'ul.
11 Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.
12 Bë'në perdunë duldë shtë na'a; zni lë'ë na'a rdë'në na'a perdunë duldë narunë ra mënë cuntrë lë'ë na'a.
13 Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldáguëdi'i na'a lu duldë.
[Purquë lë'ël rnibë'al gube'e nu lë'ël nápël grë derechë nu llëru'bë na pudërë shtënël.
Nápëdi'il fin. Amén.]
14 'Si talë lë'ë të gunë të perdunë ra mal nabë'në mënë cuntrë lë'ë të, zni zac Dadë naquëbezë gube'e gunë më perdunë lë'ë të.
15 Perë si talë adë nëdi'i të gunë të perdunë sa' të duldë narúnëll cuntrë lë'ë të, tampuquë Dadë naquëbezë gube'e gúnëdi'i më perdunë duldë shtë të.

Jesús bëlua'a lla gunë mënë ayunë

16 'Iurë lë'ë të gunë të ayunë, adë rëá'nëdi'i të tristë cumë ziquë runë ra mënë naná falsë purquë lë'ë rall rzu rall tristë; runë rall seri no más parë guëná ra mënë de quë quëhunë rall ayunë. Guldía rnia'a lu të, hia napë rall grë lo quë nagunë rall recibir ziquë premi.

17 Perë lë'ë të iurë gunë të ayunë, gulë tsu nalëgrë; gulë bëzunë lë'ë të bien bien

18 të parë iurë guëná mënë lul, adë guëdë'ëdi'i mënë cuendë de quë lë'ël quëhúnël ayunë. Nadë más sulë lë'ë Dadë Dios naquëbezë gube'e, më ni rna lo quë naquëhúnël. Lë'ë më napë më cuendë nu gunë më honrar lë'ël.

Galricu lu gube'e (Lc. 12.33-34)

19 'Adë rúnëdi'i të muntuni zihani cusë lu gue'dchiliu catë lë'ë ra mbichuguë rzalú ma grëtë' ra cusë, catë rna'zi tën gui'bë nu rllinin; nu riutë nguba'në parë rbaa'nëll ra cusë.

20 Más bien gulë bë'në muntuni tesurë lu gube'e catë adë nídi'i ra mbichuguë nu adë guëzalúdi'i mahin, catë adë rná'zidi'i tën gui'bë. Ra nguba'në adë riutëdi'i rall nga'li parë cuanë rall.

21 Catë nacuetsa'u tesurë shtënël,
ndë rac shtú'ul guëbánil.

Slu hia'a na ziquë lámpara
(Lc. 11.34-36)

22 'Si talë rdë'ël sí parë guënibë'a
Dios lë'ël, na ziquë slul naná bien nu
guëdubi cuerpë shtënël quëbezënú llni
23 perë si talë adë nëdi'il tsasël
shti'dzë Dios, blac llëru'bë na nacahi
la'ni ldú'ul. Nahin ziquë slul naná
mal; guëdubi cuerpë quëbezin nacahi.

Dios nu lë'ë ra cusë shtë guë'dchiliu
(Lc. 16.13)

24 'Adë gáquëdi'i gunë mënë sirvë
lu chupë lamë, purquë tubi lamë adë
rac shtú'udi'i mënë lë'ël; stubi lamë
rac shtú'ull. Quëhúnëll rëspëti tubi
lamë perë hia stubi lamë quëhúnëll
desprëci. Tubsë lamë nápël. Si talë
Dios na lamë shtënël, iurní gúnël lo
quë narac shtu'u më; perë si talë
dumí na lamë shtënël, iurní Dios adë
nádi'i' shlámël.

Quëhapë Dios ra shíni'
(Lc. 12.22-31)

25 'Rnia'a lu të iurne', adë
rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu
të u por lo quë nagú të parë guëbani të,
ni por shabë të parë nagacu të. Más
lasac vidë quë dau; lë'ë shcuerpë të
más lasac quë shabë të.
26 Gulë guná lu ra ma'ñi naná riasë,
adë rcabnídi'i ma, nilë adë rcá'adi'i
ma cusechë parë cuetsá'uhin, perë
sin adë guëtë'dëdi'i, Dadë shtë të
naquëbezë gube'e quëgne'e më grëtë'
nagáu të. Más lasac të quë ra ma'ñi.
27 ¿Chu de lë'ë të por tantë rquëdi'ni
ldú'ul, guëbánil tubi dzë más?
28 '¿Pëzielú rquëdi'ni ldu'u të por
shabë të? Gulë guná, lla riaru'bë
guë'ë lachi.
29 Adë rúnëdi'i guë'ë dchi'ni perë
rnia'a lu të, rëy Salomón con guëdubi
galëlujë shtëni', adë guzú zá'quëdi'i'
cumë ziquë ra guë'ë.
30 Chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë,
quëhunë Dios; perë glli guëbidchi
guë'ë nu tsequin lu gui'i. ¿Pë adë
gápëdi'i më lë'ë të? lë'ë të naná rialdí
ldu'i du'pë.
31 Por ni rnia'a lu të, adë
rquëdí'nidi'i ldu'u të nu adë rní'idi'i
të: "¿Pë cha guëdáuha'a?" u "¿Pë cha
guëdí hia'a?" u "¿Ca guëru'u shába'a?"
32 Pues grë mënë nanadë guënëdi'i
Dios, zianaldë rall tëchi ra cusë ni.
Perë lë'ë të napë të tubi Shtadë të
naquëbezë gube'e; rac bë'a më grë lo
quë narquí'nil.
33 Primërë gulë guanaldë tëchi nezë
catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Gulë
bë'në cumplir lo quë narac shtu'u më,
iurní gunë të recibir grë cusë nar-
qui'ni të parë guëbani të.
34 ¿Pëzielú rquëdi'ni ldú'ul nedzë
por ra cusë naze'dë glli? Nanú suf-
sientë problemë parë nedzë.

7

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l
(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 'Adë rúnëdi'i të juzguë sa' të,
purquë gunë më juzguë lë'ë të mizmë
manërë ziquë quëhunë të juzguë sa'
të.
2 Gunë më juzguë lë'ë të mizmë
manërë narunë të. Mizmë varë
naguishi të con sa' të, mizmë varë ni
quishi Dadë Dios con lë'ë të.
3 ¿Pëzielú rnal lu gui'lli nananú la'ni
slu sa'l perë adë rnádi'il la'ni slul
nanú tubi trunquë ru'bë?
4 ¿Lla gúnël guëní'il lu sa'l? "Bëne'e
sí guëgúa gui'lli nananú slul" perë
nanú tubi trunquë la'ni slul.
5 Na të falsë; gulú trunquë nananú
la'ni slul; iurní sí, guënal bien parë cul
gui'lli nananú la'ni slu sa'l.
6 Nanú mënë ziquë mbecu dushë
narahuëë'. Adë rúnëdi'i rall rëspëti
cusë santu shtë Dios. Na rall ziquë
guchi narlú guëc tubi perla nu rëabrí
ma të re'dë ca'në ma lul. Adë ru-
adí'dzëdi'i të di'dzë santu lu nanëdi'i
tsasë verdá shtë Dios.

Gulë guna'bë; gulë bësëdchi rua' puertë
(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 'Gulë guna'bë lu Dios grëtë' lo
quë narac shtu'u të. Lë'ë më guëne'e
mëhin. Gulë quilin të parë guëdzelë

tëhin. Gulë bësëdchi rua' puertë të parë guëlla'lin.
8 Grë mënë natsagla'guë guëna'bë lu Dios, gúnëll recibirin; grë mënë narguili cusë shtë Dios, guëdzelin. El që naná ziquë tubi nguiu narna'bë fuertë rua' nezë, guëlla'lë puertë parë lë'ëll.
9 '¿Chu tubi de lë'ë të si talë guëna'bë shínil guetështildi gáuhi'; ni mudë guëdë'ël tubi guë'ë gáuhi'?
10 ¿Ni mudë guëdë'ël tubi mbe'ldë iurë shínil rná'bëll mbeldë gáuhi'?
11 Si talë lë'ë të na të mal, nu rac bë'a të guëdë'ë të cusë za'quë lo quë narna'bë shini të, más segurë Shtadë të naquëbezë gube'e, guëne'e më cusë za'quë lo quë narna'bë të lu më.
12 Manërë lo quë narac shtú'ul gunë mënë tratë lë'ël, mizmë manërë ni gulë bë'në tratë sa'l. Zni si talë quëhúnël cumplir rëglë ni, canihúnël cumplir lëy nu lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë.

Rua' puertë nánade'e (Lc. 13.24)

13 'Gulë tsutë nezë rua' puertë nu nezë ca nade'e purquë rua' puertë nu nezë narniti mënë, nalë shlaguin nu napin zihani lugar. Cantidá mënë riutë rall nga'li.
14 Perë puertë nu rua' nezë nade'e catë napë mënë vidë sin fin, tubldí nahin nu trabaju riutë mënë nga'li. Du'psë mënë riutë lu nezë ni.

Nashi naquë lu hiaguë rlua'ain pë hiaguin (Lc. 6.43-44)

15 'Gulë gupë cuidadë con ra mësë falsë naná rni'i ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall; por fuërë rlua'a rall ziquë lli'li perë dentrë la'ni ldu'u rall na rall ziquë ma dushë.
16 Lë'ë të gac bë'a të u gunguë bë'a të chu na rall por lo quë narunë rall. Pues adë rldáguëdi'i të uvë lu ra hiaguë guitsë. Tampuquë nídi'i mudë guëldaguë të bëlda'u lu hiaguë guitsëbé.
17 Zni nahin, grëtë' hiaguë za'quë rne'e nashi za'quë perë hiaguë mal rne'e nashi mal.
18 Lë'ë hiaguë za'quë adë gáquëdi'i gudë'ëin nashi mal. Ni tampuquë tubi hiaguë mal gáquëdi'i guëdë'ëin nashi za'quë.
19 Grëtë' hiaguë nadë rdë'ëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsequin lu gui'i.
20 Zni gac bë'a të mënë za'quë nu mënë mal por lo quë narunë rall.

Lëdë grëdi'i mënë tsutë rall catë rnibë'a Dios (Lc. 13.25-27)

21 'Lëdë grëdi'i narni'i lua: "Dadë, Dadë", tsutë rall catë rnibë'a Dios sino nadë más el quë narunë cumplir voluntá shtë Dadë naquëbezë gube'e, ni sí quëgnibë'a më lë'ëll.
22 Iurë lë'ë iurë guëga'a, dzë ni cantidá mënë guëni'i rall lua: "Dadë, lë'ë na'a biadi'dzë na'a shtí'dzël nu por lël gulú na'a mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë. Bëdë'në na'a zihani milagrë iurë guni'i na'a lël."
23 Perë iurní guëna'a lu mënë ni: "Jamás adë guënëdia'a lë'ë të. Gulë guabsú lua purquë na të mënë mal."

Comparaciuni shtë chupë hiu'u (Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 'Zni na el quë narquë diaguë nu quëhúnëll lo quë narnia'a, nall cumë ziquë tubi nguiu nariasë nu bëzá'all lídchill lu cimientë shtë guë'ë.
25 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë; bëdí'ahin hashtë guëa' hiu'u perë adë guláguëdi'i hiu'u purquë napin cimientë nazubë lu guë'ë.
26 Perë el quë narini shti'dza perë adë rúnëdi'ill cuendë lo quë narnia'a, nall ziquë tubi nguiu tuntë nanëdi'i tsasëll. Bëzá'all lídchill lu iu'lli.
27 Bëdchini guiu; guaru'bë nisë guëë'gu; bëru'u mbë dushë nu bëdí'ahin guëa' hiu'u. Gulaguë hiu'u purquë nídi'i cimientë guetë. Nalë tubi cusë dushë guc nga'li.

28 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më lu
ra mënë, nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu
guasë ldu'u rall por ldai' shtë më.
29 Caglua'a më cumë ziquë el quë
nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë
shtë lëy nananú entrë lë'ë rall.

8

Jesús bënëac tubi narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Iurë bietë Jesús lu dani, cantidá
mënë zianaldë rall lë'ë më.
2 Iurní guabi'guë tubi nguiu
narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'.
Bëzullíbill lu më. Répill:
—Dadë, si talë rac shtú'ul, nápël
pudërë gunëáquël na; guëzunël ladia.
3 Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më
guëquëll nu guni'i më:
—Rac shtua'a, sunë ládil.
Iurë lë'ë më guni'i zndë'ë, grë gal-
guidzë ru'dzë bëac.
4 Jesús repi:
—Bëquë diaguë, adë chu lu ru-
adí'dzëdi'il; nadë más guaguë'në
presentar lu bëshuzi nu bëdë'ë tubi
ofrendë lo quë narnibë'a Moisés të
parë grëtë' mënë, guëdë'ë rall cuendë
de quë lë'ël bëáquël nu guc límpil de
galguidzë shtënël.

Bënëac Jesús tubi muzë shtë capitán
(Lc. 7.1-10)

5 Iurë guatë Jesús guë'dchi Ca-
pernaun, tubi capitán rumanë
guabí'guëll lu më nu bë'nëll ruëguë.
6 Répill lu Jesús:
—Dadë, shmuza rac llú'ull gal-
guidzë llunguë. Nagá'all lidcha. Nalë
quëhúnëll sufrir lu galguidzë.
7 Jesús guni'i:
—Na tsahia parë gunëaca lë'i'.
8 Capitán bëquebi:
—Dadë, rúnëdi'i tucara tsal lidcha;
adë chu nádia'a. Nadë más gunibë'a
nu bëdë'ë tubsë di'dzë, iurní guëac
shmuza.
9 Mizmë na runa lo quë narni'i
ra narnibë'a na, nu napa suldadë
bajo ordë shtëna. Iurë rnia'a lu
tubi suldadë, tsall; pues riall. Iurë
rnia'a guídëll, pues lueguë rídëll. Iurë
rnibë'ahia tubi shmuza tsaguë'nëll
lo quë narac shtua'a, rzu'bë diáguëll
shti'dza.
10 Iurë Jesús bini di'dzë ni, nalë
guasë ldu'u më. Guni'i më lu ra
nazianaldë lë'ë më:
—Guldía rnia'a lu të, guëdubi naci-
uni Israel nunquë bëdza'guëlúdia'a
tubi nguiu narialdí ldu'i shti'dza
ziquë nguiu rë'.
11 Rnia'a, cantidá mënë guëru'u rall
de grë ladë shtë guë'dchiliu. Guidë
rall të parë subënú rall Abraham nu
Isaac nu Jacob parë gaunú rall mënë
ni catë rnibë'a Dios gube'e.
12 Perë nanú mënë nabini shti'dzë
më de quë guënibë'a më ziquë rëy;
guëru'u rall tëchi fuërë catë nacahi.
Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.
13 Iurní Jesús guní'i' lu capitán:
—Bëagzë lídchil; hia shmúzël bëac
tal ziquë gualdí ldú'ul.
Lë'ë muzë ni bëáqui' mizmë iurë ni.

Bënëac Jesús suëgrë Pedro
(Mr. 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Jesús gua lidchi Pedro. Nga'li
guná më naga'a suëgrë Pedro. Na'a ni
rac shldi ru'bë.
15 Iurní guna'zi më guia'a na'a.
Lueguë bëru'u shldi. Iurní suëgrë Pe-
dro guashtëhi' nu bë'ni' sirvë lu rai'.
Bëdë'ëi' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë narac llu'u
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 Iurë gue'lë gu', be'dënú mënë zi-
hani sa' rall lu Jesús. Be'dënú rall ra
nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall; con
tubsë di'dzë rgu më grëtë' ra mëdzabë.
Nu zac bë'në më rumëdi grëtë' ra
nanapë galguidzë.
17 Zndë guzac parë gac cumplir lo
quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahi-
etë. Guni'i Isaías: “Lë'ë më bia'a më
galguidzë shtëna'a nu lë'ë më bia'a
më grëtë' debilidá shtëna'a”.

El quë narac shtu'u tsanaldë lë'ë Jesús
(Lc. 9.57-62)

18 Iurë guná Jesús cantidá mënë
bëdëá rdondë catë zubë më, gunibë'a

më parë tëdë ra shini gusë'dë më stubi tëchi nisë.
19 Tubi mësë shtë lëy guabí'guëll lu Jesús nu répill:
—Mësë, rac shtua'a sënalda lë'ël cualquier lugar ca tsal.
20 Jesús bëquebi:
—Ra ma lachi napë cuevë shtë ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë llicu hiaguë perë na, adë nápëdia'a catë guëcu'guë guëca aunquë nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
21 Stubi nguiu naguanaldë lë'ë Jesús repi lu më:
—Dadë, bëne'e sí, primërë tsaca'cha shtada, iurní gue'dë nalda lë'ël. Gaca shmënël iurní.
22 Jesús guni'i:
—Gude'e naldë na lueguë. Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u shti'dza parë guëca'chi rall ra tëgulë.

Bëcue'dchí Jesús nisë nu mbë (Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Iurní guatë Jesús la'ni barcu con ra shini gusë'dë më
24 perë bëdchini mbë lu nisë. Nalë fuertë bëdchini mbë. Gutë zili nisë la'ni barcu. Jesús naga'si më.
25 Iurní ra shini gusë'dë më guacua'ñi rai' lë'ë më nu repi rai':
—Dadë, bëlá lë'ë na'a. Aquë zátia'a iurne'.
26 Lë'ë më guní'i' lu rai':
—¿Pëzielú nalë rdzëbë të? ¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të na?
Iurní guashtë më nu guni'i më guëc mbë nu guëc nisë ru'bë. Lueguë gurëdchí nisë.
27 Hia ra nguiu naná zënú më, nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Guasë ldu'u rai'. Guni'i rai':
—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'.

Chupë nguiu nananú mëdzabë la'ni ldu'i (Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Iurë Jesús bëdchini stubi ladë rua' nisë, ladzë ra më gadareno, chupë nguiu bëru'u la'ni catë bëga'chi tëgulë. Guabi'guë rall lu më. Guërupë rall napë rall mëdzabë la'ni ldu'u rall. Nalë nadushë rall. Ni tubi adë chu ráquëdi'i rdëdë nezë catë nanú rall.
29 Iurní guzublú gurushtiá rall fuertë:
—¿Pëzielú riutël con lë'ë na'a, Jesús shini Dios? ¿Gu bëdchínil ndë'ë parë guëzac zil lë'ë na'a antsë guëga'a tiempë?
30 Zitu rëta' cantidá ra guchi. Quëháu ra ma gui'lli.
31 Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús; guni'i rall:
—Si talë guëgul lë'ë na'a la'ni ra nguiu rë', perë bëne'e permisi të guëdëu' na'a la'ni ra guchi.
32 Iurní Jesús repi:
—Gulë gua.
Lueguë bëru'u mëdzabë la'ni ra nguiu ni. Guatë rall la'ni guchi. Lueguë grëtë' ra guchi zia'a guëllu'në nasesë; gulaguë ra ma catë rlaguë guiu'u rua' nisë ru'bë. Guatë ma la'ni nisë. Bëlda'u nisë ra ma; lueguë guti ra ma.
33 Hia naquëhapë guchi bëllu'në rall hashtë guë'dchi nu guzublú biadi'dzë rall lo quë naguc, nu shcuendë ra nguiu nagú mëdzabë la'ni ldu'u rai'.
34 Iurní grë mënë shtë guë'dchi bëru'u rall; guagná rall catë quëbezë Jesús. Iurë guná rall lu më, bë'në rall ruëguë de quë guëru'u më ladzë rall.

9

Bënëac Jesús tubi narac llunguë (Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Iurní Jesús guatë la'ni barcu parë tëdë më stubi tëchi nisë. Iurní bëdchini më guë'dchi shtë më.
2 Nga'li bëdchininú mënë tubi narac llu'u galguidzë llunguë. Nagá'all lu daa'. Iurë Jesús guná rialdí ldu'u rall, repi më lu narac llu'u:
—Lë'ël, adë riádi'i ldú'ul. Naperdunë duldë shtënël.
3 Iurní bëldá mësë narlua'a lëy guni'i rall la'ni ldu'u rall: "Hiumbrë rë' blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios".
4 Perë guc bë'a Jesús pë llgabë quëbezënú rall. Iurní repi më:
—¿Pëzielú runë të llgabë mal?
5 ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac llu'u: "Naperdunë duldë shtënël", u guënia'a lull: "Guashtë nu bëagzë"?

6 Parë gac bë'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu
parë gac bë'a të napa pudërë parë
guna perdunë duldë shtë mënë.
Iurní repi më lu narac llu'u:
—Guashtë; bëtëá shtaa'l nu bëagzë
lídchil.
7 Lë'ë narac galguidzë llunguë gua-
suldill nu bëagzëll lídchill.
8 Guná mënë lull, iurní bëdzëguëë'
ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na
pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar
lë'ë Dios purquë bëdë'ë më pudërë
ru'bë guia'a tubi nguiu.

Guna'bë Jesús Mateo (Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 Jesús bëru'u më nga'li. Guná më lu
tubi nguiu lë Mateo. Zúbëga'all lugar
catë rúnëll cubrë impuestë. Iurní repi
më:
—Gude'e naldë na.
Iurní Mateo guasuldí nu guanáldëll
lë'ë Jesús.
10 Guzac iurë Jesús caniháu la'ni
tubi hiu'u, cantidá mënë narunë
cubrë impuestë nu zihani pecadurë
bëdchini rall nga'li parë gulezënú
rall lë'ë më lu mellë. Guzubënú rall
lu mellë con Jesús nu con ra shini
gusë'dë më.
11 Perë ra fariseo iurë guná rall
lu ra mënë ni, guna'bë di'dzë rall lu
shini gusë'dë Jesús:
—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull
ra pecadurë nu con ra mënë narunë
cubrë impuestë?
12 Bini Jesús pë quëgni'i ra fariseo;
iurní guni'i më:
—Adë rquí'nidi'i ra mënë ducturë
si rac llú'udi'i rall perë mënë narac
llu'u, sí, ni rqui'ni rall ducturë.
13 Gulë gua; gulë bëdë'ë cuendë
lo quë narunë cuntienë lo quë naná
escritë: "Na rac shtua'a de quë gac
të mënë narga'a ldu'u sáhi'; ni más
mejurë quë gunë të ofrecer ma lua
ziquë ofrendë". Zeldë guëna'ba ra
pecadurë të guëabrí ldu'u rall con
Dios. Adë zeldë guëná'bëdia'a mënë
narni'i: "Nápëdia'a duldë".

Guna'bë di'dzë rall lla na shcuendë ayunë (Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Iurní ra nazianaldë lë'ë Juan
Bautista, guabi'guë rall lu Jesús nu
guna'bë di'dzë rall:
—¿Pëzielú lë'ë na'a nu ra fariseo
rdë'në na'a ayunë zihani vueltë perë
ra shmënël adë rúnëdi'i rall ayunë?
15 Jesús guni'i:
—Nahia ziquë lliguë shtë sa'a. ¿Ni
mudë gunë të obligar ra invitadë shtë
sa'a, gacu rall lari nagasë ziquë mënë
narunë velar guëc tëgulë mientras
quëbezënú lliguë lë'ë rall? Aquëdi'i.
Perë guëdchini dzë nu guëdchini
tiempë lë'ë lliguë tsabsú nga'li; iurní
sí, gunë rall ayunë.
16 'Ni tubi adë chu rúnëdi'i ru-
miendë lu tubi lari gushë con lari
nardëá purquë si talë guëguëu'l lari
nardëá lu lari gushë, más nasesë
rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní
más fier rlua'a lari.
17 Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi
la'ni bulsë gushë purquë adë gúnëdi'i
gan bulsë gushë la fuersë shtë vini
cubi. Rie'zë bulsë gushë nu lë'ë vini
guëllë'ë lu guiu'u, nu gullini ra bulsë.
Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni
bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë
adë guënítidi'in. Shti'dza adë rgá'adi'i
con custumbrë shtënë të.

Shini Jairo nu na'a naguna'zi shabë më (Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Mientras Jesús quëadí'dzi' ra cusë
rë', tubi narnibë'a mënë bëdchini;
bëzullíbill lu më nu guní'ill:
—Shtsa'pa niá'asë gualú guti, perë
si talë guídël lidcha; si talë guëdchi'bë
guiá'al guëc shinia, guëbáni' stubi.
19 Jesús guasuldi'; iurní guanaldë
më lë'ëll con ra shini gusë'dë më.
20 Iurë guanaldë më lë'ëll, tubi na'a
narac llu'u rllë'ë rëni'; guabí'guëll lu
Jesús. Guc chi'bë chupë izë rac llú'ull.
Iurní guabí'guëll lu Jesús nezë tëchi
më. Guná'zill rua' shabë më.
21 Rúnëll llgabë: "Si talë guëna'zia
shabë më, guëaca".

22 Jesús bëdchigrë lu më nezë tëchi
më; guná më lu na'a nu repi më:
—Adë riádi'i ldú'ul, Nanë. Hia lë'ël
bëáquël purquë gualdí ldú'ul na.
Mizmë iurní bëáquëll.
23 Iurë Jesús bëdchíni' lidchi më im-
portantë; guná më lu narëta' nu guná
më lu ra musiquë. Ra mënë ru'në rall
nu ruidë bë'në rall.
24 Iurní repi Jesús:
—Gulë bëru'u ndë'ë purquë lë'ë
lliguëna'a rë' adë gútidi'i' sino
nagá'si'.
Perë ra mënë bëllidchinú rall lë'ë
më.
25 Jesús guní'i' de quë guëru'u rall.
Iurní guatë më la'ni hiu'u nu guna'zi
më guia'a tëgulë. Iurní guashtë tëgulë
nga'li.
26 Guëdubi lugar catë rnibë'a
regiuni ni, bërë'tsë di'dzë nu famë
shtënë më. Biadi'dzë mënë pë guc con
lë'ë tëgulë.

Bënëac Jesús chupë ciegu

27 Jesús bëru'u lugar ni; chupë ciegu
guanaldë rall lë'ë më; guni'i rall
fuertë:
—Bëga'a ldú'ul lë'ë na'a, llëbní
David.
28 Iurë Jesús guatë la'ni hiu'u,
bëdchini ra ciegu lu më; repi më lu
rall:
—¿Gu rialdí ldu'u të de quë zac
gunëaca lë'ë të?
Lë'ë rall bëquebi rall:
—Rialdí ldu'u na'a, Dadë.
29 Iurní Jesús bëshá guia'a slu rall
nu repi më:
—Gaquin según fe nanapë të.
30 Hia slu ra mënë ni bëaquin. Iurní
Jesús gunibë'ai' con ordë lu rall,
ni tubi adë chu gac bë'adi'i lo quë
nabë'ni'.
31 Perë niá'asë gualú bëru'u rall
nga'li, iurní guzublú ruadi'dzë rall
guëdubi regiuni lo quë nabë'në Jesús.

Bënëac Jesús tubi gu'pë

32 Iurë Jesús con ra shini gusë'dë
më ziagru'u rai' nga'li, bëldá ra
mënë be'dënú rall tubi gu'pë nanapë
mëdzabë la'ni ldu'i.
33 Lueguë Jesús gulú hia'ldë lë'ë
mëdzabë ni; hia lë'ë gu'pë guzublú
biadí'dzëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra
mënë. Guni'i rall:
—Nunquë la'di gunádi'ia'a guëdubi
mënë shtë Israel sa' ra cusë ziquë
quëhunë më.
34 Perë guni'i ra fariseo:
—Nguiu rë' rgu hiá'ldëll ra mëdzabë
por pudërë shtë mëdzabë narnibë'a
más.

Bëga'a ldu'u më ra mënë

35 Jesús ziagla'guë më grë ra
guë'dchi naná rëta' guëlladchi nga'li.
Caglua'a më la'ni iádu'u shtë ra
mënë cadë lugar catë rdchini më.
Biadi'dzënú më mënë cusë za'quë lla
guëdchini mieti catë rnibë'a Dios. Nu
bënëac më grë clasë galguidzë nu grë
ra naquëhunë sufrir ra dulurë.
36 Iurë guná më ra mënë zihani,
bëga'a ldu'u më lë'ë rall purquë nalë
rzac zi rall nu adë rbedchídi'i ldu'u
rall. Na rall ziquë lli'li nanápëdi'i
vëquërë.
37 Iurní repi më lu ra shini gusë'dë
më:
—Guldía rnia'a, nanú zihani
cusechë perë du'psë na rall parë gunë
rall dchi'ni perë rnia'a lu të,
38 gulë guna'bë lu Dios naná
nashtënë cusechë parë güeshe'ldë
më más mënë parë guadi'dzë rall
diza'quë lu mënë.

10

Jesús gulë ra chi'bë chupë shini gusë'dë më

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

1 Iurní Jesús guna'bë chi'bë chupë
shini gusë'dë më nu bëdë'ë më au-
toridá nu pudërë parë güegú rai' ra
mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë nu parë
gunëac rai' grë ra narunë sufrir gal-
guidzë nu dulurë.
2 Ndë'ë na lë ra poshtë; güezá chi'bë
chupë rai': primërë Simón; nápi' stubi
lëhi' Pedro. Nu bë'në më nombrar
Andrés bëchi Pedro. Guna'bë më Ja-
cobo nu bëchi' Juan, shini Zebedeo.
3 Guna'bë më Felipe, Bartolomé,
Tomás, Mateo el quë narunë cubrë

impuestë. Guna'bë më Jacobo shini Alfeo. Guna'bë më Lebeo, nápi' stubi lëhi' Tadeo.
4 Guna'bë më Simón naná miembrë shtë partidë cananista, nu guna'bë më Judas Iscariote el që nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús gunibë'a tsagni'i ra poshtë diza'që lu ra mënë
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 Jesús gunibë'a güëzá chi'bë chupë nguiu ni; guni'inú më lë'ë rai' lla guzia'a rai'. Repi më lu rai':

—Adë tsádi'i të regiuni catë quëreldë ra nadë nádi'i më israelitë. Nu adë tsutëdi'i të guë'dchi Samaria.
6 Más bien tsa të lu ra mënë naná ziquë lli'li naguniti, quiere decir, naciuni Israel.
7 Gulë biadi'dzë lu mënë lla tsutë mënë catë rnibë'a Dios purquë hia lë'ë iurë ziagdchini të guënibë'a më.
8 Gulë bënëac ra narac llu'u. Gulë bëcua'ñi ra tëgulë. Gulë bënëac narac galguidzë ru'dzë ládi'. Gulë cu grëtë' mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Lë'ë të bë'në të recibir pudërë ndigá; gulë bëdë'ë sin quë gúnëdi'i të cubrë.
9 'Adë guá'adi'i të orë, ni bëdchichi, ni dumí mitu'në.
10 Adë guá'adi'i të panitë parë quë dumí. Adë guá'adi'il chupë manguë, nilë chupë par rachi. Adë guá'adi'il bastunë. Pues el quë narunë dchi'ni napë derechë parë gaull lidchi shlámëll.
11 'Iurë lë'ë të güëdchini të tubi guë'dchi u tubi ranchi, gulë quili nga'li tubi mënë naná runë tucarë güëquë diaguë shti'dza. Hia nga'li güëa'në të lídchill hashtë iurë lë'ë të güëbi' të.
12 Iurë lë'ë të tsutë të lidchi mënë ni, gulë bë'në saludar lë'i' con tubi diza'që.
13 Si talë ra mënë ni runë tucarë güëquë diáguëll shti'dza, gulë bëdë'ë bendición shtë të nga'li; perë si talë adë güëquë diáguëdi'i rall shti'dzë të, si talë adë nádi'i ra mënë më za'që, gulë biequi nga'li con grë diza'që shtë të.
14 Si talë nëdi'i mënë ni gunë recibir diza'që nu nëdi'ill güëquë diáguëll shti'dzë të, iurní gulë bëru'u hiu'u ni u guë'dchi ni. Iurní gulë güëdchibi gushëguiu'u nadchi'bë güëa' të ziquë sëñi de quë adë gualdídi'i ldu'u rall.
15 Guldía rnia'a, dzë shtë juici más llëru'bë na cashtigu parë guë'dchi ni quë parë ra mënë shtë Sodoma u Gomorra.

Güëzac zi mënë lë'ë të
16 'Gulë guná, na güëshe'lda lë'ë të cumë ziquë ra lli'li ladi ra ma dushë, perë gulë gac nasini cumë ziquë serpientë, nu gulë gac nadu'u ziquë palumë.
17 Gulë gapë cuidadë ra mënë shtë lugar ni; gunë rall intriegu lë'ë të lu ra gubiernë nu hashtë güëne'e rall galnë lë'ë të la'ni iádu'u.
18 Tsanú rall lë'ë të lu ra gubernadurë nu lu rëy purquë na të shmëna. Zni gac të testigu shtëna delantë lu ra autoridá hashtë delantë lu ra nanádi'i më israelitë.
19 Perë iurë lë'ë rall gunë rall intriegu lë'ë të lu ra gubiernë, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë naguëni'i të lu rall u por lo quë naguadi'dzë të lu ra mënë, purquë iurë lë'ë iurë güëga'a, Dios güësëdchini më di'dzë parë guadi'dzë të
20 purquë lëdë lë'ëdi'i të guadi'dzë të sino lë'ë Espíritu Santo naze'dë de Shtadë të, guadí'dzi' por lë'ë të.

21 'Ra nguiu gunë rall traicionar ra bëchi sa' rall të parë gati sa'll. Ra shtadë ra mënë gunë rall traicionar shini rall. Shini rall güëásëll güëc shtadë rall hashtë quini rall shtadë rall.
22 Grëtë' mënë shtë guë'dchiliu güëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna, perë el quë nagac firmë hashtë fin, ndë'ë gac salvar.
23 Iurë lë'ë mënë güëzunaldë rall lë'ë të cualquier tubi guë'dchi catë güëdchini të, gulë bëru'u nga'li; gulë bëllu'në hashtë stubi guë'dchi purquë guldía rnia'a, lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu güëdchíni' antsë

quë lë'ë të guadi'dzënú të diza'quë lu mënë guëdubi guë'dchi shtë Israel.

24 'Ni tubi narsë'dë lu shmësi', lasáquëdi'ill más quë mësë shtënëll. Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi'.

25 El quë narsë'dë, tsull cunformë según el quë naquëglua'a, hashtë despuësë iurní tsalú studi shtënëll, iurní gáqui' ziquë lë'ë mësë. Zni na tubi muzë parë lu shlámëll. Ziquë tubi nguiu con shíni', cagni'i ra mënë rnibë'a mëdzabë Beelzebú na, nu zac guëni'i rall rnibë'a mëdzabë lë'ë të.

Chu guëdzëba'a (Lc. 12.2-9)

26 'Por ni rnia'a lu të, adë rdzëbëdi'i të ra mënë. Pues ni tubi cusë nanaga'chi adë guëá'nëdi'in sin adë guërú'udi'in lu llni. Nu grë cusë naga'chi, napë quë guëdë'ë mënë cuendë de ni.

27 Lo quë narnia'a lu të apartë, gulë guni'i di'dzë ni delantë lu grë mënë. Lo quë nabëluá'ahia lu të apartë, gulë guni'i fuertë dizdë guëc hiu'u.

28 Adë rdzëbëdi'i të ra narguini cuerpë perë adë gáquëdi'i quini rall almë. Más bien gulë bëdzëbë el quë nanapë pudërë guëzalú cuerpë nu almë la'ni gabildi.

29 'Rdu' ra ma'ñi, chupë ma por tubi centavë, perë ni tubi de lë'ë ra ma adë rátidi'i sino quë lë'ë Dadë Dios adë guëdë'ë më sí; Dios rdë'ë më cuendë.

30 Napë më cuendë bëldá guitsë guëquël.

31 Adë rdzëbëdi'i të; pues más lasac të quë ra ma'ñi.

Për gac con ra shmënë Jesús (Lc. 12.8-9)

32 'Grëtë' el quë naguëquebi favurë de na delantë lu ra mënë, na guëquebia favurë de lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

33 Perë si talë nanú el quë narni'i nádi'ill shmëna delantë lu ra mënë, na guna negar lë'ëll delantë lu Shtada naquëbezë gube'e.

Por Jesús nanú divisioni (Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 'Adë rúnëdi'i të shgabë të de quë zeldënúa paz lu guë'dchiliu rë'. Pues adë zeldënúdia'a parë cuedchí ldu'u mënë con sa'll lu guë'dchiliu sino parë gac dividir mënë por shti'dza.

35 Na zelda parë grë ra nguiu guëasë rall guëc shtadë rall, shtsa'pë rall guëasë rall guëc shni'a rall. Nu ra lli'lli guëasë rall guëc suëgrë rall.

36 De mudë de cadë tubi rall gac rall enemigu parë famili shtënë rall.

37 'El quë narac shtu'u shtádi' u shní'ai' más quë rac shtú'ull na, adë rlluí'idi'i gáqui' shmëna. El quë narac shtu'u llgá'ni' u shtsápi' más quë rac shtú'ull na, adë rllúi'idi'i gáquëll shmëna.

38 El quë nadë gúnëdi'i renunci prupi deseo shtënëll, si talë adë nëdi'i gátill por na; si talë adë tsanáldëdi'ill shneza, nguiu ni nasáquëdi'ill gáquëll shmëna.

39 El quë narac shtu'u gac salvar vidë shtënëll, guënítill vidë shtëni', perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na, ni gac salvárëll.

Premi parë ra shmënë Jesús (Mr. 9.41)

40 'El quë narunë recibir cualquier tubi de lë'ë të, mënë ni también rúnëll recibir na. El quë narunë recibir na, mënë ni rúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na.

41 El quë narunë recibir tubi shmuzë Dios purquë ze'dë mënë ni de Dios, ni gúnëll recibir mizmë premi nardë'ë Dios parë ra shmuzë më nabiadi'dzë shti'dzë më. El quë narunë recibir tubi nguiu za'quë purquë nall më za'quë, mënë ni gúnëll recibir premi shtë më za'quë.

42 Cualquier el quë naguëdë'ë tubi vasë nisë galë, të gu tubi más humildë shmëna, guldía rnia'a lu të, segurë guëdë'ë Dios tubi premi cá'all.

11

Ra nabëshe'ldë Juan Bautista lu Jesús (Lc. 7.18-35)

1 Iurë Jesús gualú guni'i më lla mudë guzia'a ra chi'bë chupë shini

gusë'dë më, bëru'u më nga'li parë zia'a më. Bëlua'a më diza'quë lu ra mënë guë'dchi narëta' guëlladchi.
2 Juan nanú lachigui'bë perë bíni' lo quë naquëhunë Cristo. Iurní bëshé'ldi' bëldá shmëni'; tsagná rall lë'ë Jesús
3 parë guagna'bë di'dzë rall lu më:
—¿Gu lë'ël nal Cristo, el quë napë quë guëdchini por partë shtë Dadë Dios, u napë quë guëlezë na'a stubi naguëdchini?
4 Jesús repi:
—Gulë tsaguëchi lu Juan lo quë naguná të nu lo quë nabini të.
5 Gulë biadi'dzë grëtë' lo quë naguná të: ra ciegu rna; ra cujë rzë; ra narac galguidzë ru'dzë ládi', guzunë rall; grë ra cue'të bëabrí rini rall. Ra tëgulë gubani rall stubi. Grë ra prubi quëquë diaguë rall diza'quë parë gac salvar rall.
6 Guëquitë ldu'u ra naná tsagla'guë tsaldí ldu'i na, grë ra nartúdi'i lúhi' gáquëll shmëna.
7 Iurë lë'ë shmënë Juan zëagzë, iurní Jesús guzublú quëadi'dzë më shcuendë Juan. Repi më lu ra mënë:
—¿Pë guagná të lu shlatë; tubi ziquë gui'lli narni'bi mbë?
8 Aquëdi'i. ¿Pë guagná të lu tubi nguiu nanacu lari chulë? Aquëdi'i. Lë'ë të nanë të de quë grë ra naracu con lari nalasac zihani dumí, quëreldë rall lidchi rëy.
9 Por fin ¿pë guagná të lu tubi muzë shtë Dios? Perë sí, de verdá guná të tubi muzë shtë më mayurë quë ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë.
10 Juan na el quë narni'i Sagradas Escrituras:
Na güeshe'lda tubi naguadi'dzë por
na antsë guëlua'alul lu mënë.
11 Guldía rnia'a, grëtë' ra mënë nagubani tiempë guahietë, nápëdi'i rai' más hunurë quë Juan. Perë rnia'a lu të, el quë namás humildë entrë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtëna, napë rall más hunurë quë Juan.
12 'Dizdë Juan Bautista hashtë iurne', ra mënë mal rac shtu'u rall guëzalú rall diza'quë shtë Dios parë adë tsutëdi'i mënë catë rnibë'a Dios. Ra narac shtu'u tsutë nezë za'quë, runë rall llëru'bë fuersë parë tsutë rall.
13 Grëtë' lo quë nabëquë'ë ra muzë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu lo quë nabëquë'ë Moisés, guni'i rai' lo quë narac shtu'u Dios hashtë tiempë shtë Juan Bautista.
14 Si talë lë'ë të rac shtu'u të tsaldí ldu'u të lo quë narnia'a de Juan, náhi' ziquë Elías. Juan náhi' el quë muzë shtë Dios guni'i guahietë napë quë guëdchini.
15 Si talë rac shtu'u të tsasë të, gulë bëquë diaguë bien lo quë narnia'a.
16 'Guadi'dza tubi comparaciuni lla na mënë tiempë ne'. Lë'ë rall na rall ziquë llguë'në nacaguitë. Zúbëga'a rall lu llguëa' nu rni'i rall fuertë lu sa' rall:
17 "Bëdi'ldi na'a musiquë lëgrë perë adë bëguí'idi'i të. Bëdi'ldi na'a cantë tristë perë adë bí'nidi'i të."
18 Bëdchini Juan; adë gudáudi'i' zihani cusë nu adë bii'di'i' licor, perë lë'ë të rni'i të de quë nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'; por ni adë guanáldëdi'i të lë'i'.
19 Lueguë bëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios; rni'i të rau sha'ta nu rni'i të ruhia vini. Rni'i të nahia amigu shtë pecadurë nu amigu shtë ra narunë cubrë impuestë, por ni adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza. Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná riasë shti'dzë më de verdá.

Ra mënë adë guasëdi'i rall shti'dzë më
(Lc. 10.13-15)

20 Iurní lë'ë Jesús guzublú quëgni'i më lu ra mënë guë'dchi catë bë'në më más milagrë ru'bë purquë ra mënë ni, adë bëabrídi'i ldu'u rall con Dios. Iurní guni'i më:
21 —Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín. Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Betsaida; purquë si talë mënë shtë Tiro nu Sidón nianá rall grë ra milagrë naguná të, pues hia niac cambi mudë nanabani rall; niabrí ldu'u rall con Dios. Niazubë

rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë señi de quë bë'në nadzë'ë mudë nanabani rall.
22 Na rnia'a lu të, dzë guëshe'ldë Dios juici guëc mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të.
23 Nu rnia'a lu të naquëreldë guë'dchi Capernaum, runë nadchini të por tantë llni nabë'në të recibir, perë tsalú të lugar catë quëbezë ra tëgulë purquë mënë shtë ciudá Sodoma, si talë nianá rall milagrë cumë ziquë guná të, pues todavía nianá quëbezë guë'dchi Sodoma iurne'.
24 Perë rnia'a lu të, dzë shtë juici lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë quë ra mënë shtë regiuni shtë Sodoma.

Gulë te'e lua parë cuedchí ldu'u të (Lc. 10.21-22)

25 Tiempë ni Jesús biadi'dzënúhi' Shtádi':
—Dadë, dushquíllil, rnibë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël, Dadë; bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rallin. Perë nacahi shtí'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguiu.
26 Zni bë'nël Dadë purquë zni rac shtú'ul gac.
27 'Lë'ë Shtada bëne'e grëtë' cusë rë' parë na; ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më; gunguë bë'a mënë Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguiu ni Shtada.
28 Gulë te'e lua grëtë' el quë narbedchídi'i ldu'i, grë të nariashac ldu'i por duldë shtë të, guënehia paz parë lë'ë të.
29 Gulë bëca'a yuguë naguëdchi'ba guëc të nu gulë bësë'dë shti'dza. Nadú'uhia nu nalë pacënci nahia. Gulë te'e lua të guëdzelë të descansë parë almë shtë të.
30 Ldai' nabëluá'ahia lu të, nalë sencigi nahin parë gua'a të ziquë tubi yuguë shashu. Lo quë narnibë'ahia adë nagánëdi'in.

12

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u dzë narzi'i ldu'u mënë (Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

1 La'ni ra dzë ni Jesús ziá'ai' nezë shtënë më catë rgabní trigu. Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, ra shini gusë'dë më bëdchini galërldia'në ldu'u rai'. Iurní guzublú caniashi rai' du'u shtë trigu parë quëháu rai' bë'dchi trigu.
2 Iurë lë'ë ra fariseo guná ralllo quë nabë'në rai', repi rall lu Jesús:
—Guná, ra shini gusë'dël quëhunë rall lo quë naprovidë según lëy. Caniashi rall du'u dzë narzi'i ldu'u mënë.
3 Jesús repi:
—¿Pë adë bí'ldidi'i të histuri lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tëchi'? Bëldia'në David nu guatëhi' lidchi Dios.
4 Guna'zi David guetështildi sagradë. David gudáuhi' guetështildi ni, perë según lëy shtë Dios sulë bëshuzi napë rall derechë gau rai' guetështildi sagradë, lëdëdi'i David con ra mënë nananú con lë'i'.
5 Hia bi'ldi të lëy shtë Moisés. Ra bëshuzi shtë iádu'u adë rzí'idi'i ldu'u rall dzë descansë por trabaju nanapë rai'; nu nádi'in duldë.
6 Na rnia'a lu të, zuga'a tubi nguiu ndë'ë naná más importantë quë iádu'u.
7 Lë'ë të, ¿pë adë riasëdi'i të lo quë narni'i Sagradas Escrituras? "Na rac shtua'a guëga'a ldu'u të sa' të más quë ra ma narne'e të lu bëcu'guë ziquë ofrendë". Si talë riasë të di'dzë ni, adë gúnëdi'i të condenar ra nanápëdi'i faltë.
8 Lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nápi' autoridá nu pudërë parë guëní'i' pë gunë mënë dzë narzi'i ldu'u mënë.

Tubi nguiu nagubidchi guiá'ai' (Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

9 Iurní Jesús bëru'u lugar ni. Guatë më la'ni iádu'u shtë ra mënë.
10 Nga'li zuga'a tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai'. Perë ra fariseo

rac shtu'u rall guëdzelë rall manërë parë gunë rall acusar lë'ë Jesús. Iurní guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Según lëy ¿gu nanú permisi gunëac mënë narac llu'u grë ra dzë narzi'i ldu'u mënë?

11 Repi Jesús:

—¿Chu de lë'ë të si talë guënítil tubi lli'li, si talë ldaguë ma la'ni guërzú dzë descansë, pë adë tsaldúdi'i të ma?

12 Pues más nasac vidë shtë nguiu quë lli'li. Zni nanú permisi gunë mieti bien dzë narzi'i ldu'u ra mënë.

13 Iurní repi më lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Bëldí guiá'al.

Lë'ë nguiu bëldí guiá'ai'. Lueguë bëac guiá'ai'; bëa'në guiá'ai' ziquë na stubi guiá'ai'.

14 Iurní bëru'u ra fariseo. Guzublú rall quili rall manërë parë quini rall lë'ë Jesús.

Lo quë nabëquë'ë Isaías

15 Iurë guc bë'a Jesús pë quëhunë ra fariseo, bëru'u më; zia'a më stubi lugar. Perë cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Jesús bënëac grëtë' narac llu'u.

16 Nu bëdë'ë më ordë de quë adë guadí'dzëdi'i ra mënë chu na më.

17 Zndë'ë guc parë gac cumplir lo quë nabëquë'ë Isaías, muzë shtë Dios:

18 Ndë'ë lë'ë shmuza naguléa;
el quë nalë rac shtua'a nu el quë narquitë ldua'a.
Guëdë'ëhia Espíritu Santo cuezënúhi' më ni.
Guëni'i më lu mënë nanádi'i më israelitë de quë ze'dë guëdchini juici shtë Dios.

19 Adë guadí'dzëdi'i më tantë. Na më nadu'u.
Adë rtá'lëdi'i më di'dzë; adë guëní'idi'i më fuertë nezë.

20 Na më pacënci; adë nádi'i më ziquë el quë narguitsu gui'lli.
Nádi'i më ziquë el quë narsëaldë mëchi narquë gui'i.
Cuezë më hashtë cueshtë gubiernë shtëhi'; guënibë'a më manërë justë.

21 Mënë nanádi'i më israelitë, tsaldí ldu'u rall shti'dzë më parë gac salvar rall.

Guni'i ra mënë napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'
(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Iurní bëdchininú mënë tubi nguiu lu Jesús. Nall ciegu nu gu'pë. Bë'në mëdzabë nananú la'ni ldu'u nguiu ni parë adë rnádi'ill nu rní'idi'ill. Jesús bënëac lë'i'. Iurní guná nguiu, nu clarë biadi'dzë nguiu.

23 Grëtë' ra mënë narëta' nga'li, guasé ldu'u rall nu bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i rall:

—¿Pë lë'ëdi'i llëbní David ndë'ë, el quë nacabéza'a?

24 Perë ra fariseo bini rall lo quë naguni'i mënë; guni'i rall:

—Perë hiumbrë rë' rgull mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, jëfë shtë ra mëdzabë.

25 Perë guc bë'a Jesús lo quë narunë rall shgabë rall. Iurní repi më:

—Si talë grë mënë shtë gubiernë rdildi cuntrë mizmë sa' rall, tsalú gubiernë. Igual gac con tubi guë'dchi nu si talë tubi famili rdildi entrë lë'ë rall, guëdchini tiempë tsalú famili ni.

26 Nu Satanás, si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtënëll; guënibë'adi'ill shmënëll iurní.

27 Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compañi ra mënë sa' të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Mizmë nguiu ni gunë rall juzguë lë'ë të.

28 Perë si talë con pudërë shtë Dios rguhia mëdzabë, hia bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guënibë'ai' lë'ë të.

29 ’¿Llallë gac tsutë tubi nguba'në lidchi tubi nguiu fuertë të parë guëdchisull pë shtënë mënë? Primërë napë quë guëlí'bill nguiu ni, iurní sí, zac guëdchisull pë shtënë mënë ni.

30 ’El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëádi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

31 ’Rnia'a lu të de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguiu nu grëtë'

didzabë narni'i rall, gunë më perdunë, perë si talë guni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás adë nídi'i perdunë.

32 Cualquier narni'i didzabë guëc nguiu nabëshe'ldë Dios, zac perdúnëll perë el quë naruadi'dzë cuntrë Espíritu Santo, jamás adë gáquëdi'i perdunë parë guëdubi tiempë lu guë'dchiliu rë', nilë lu stubi guë'dchiliu nanadë tsalúdi'i.

Nashi shtë hiaguë rlua'a pë hiaguin (Lc. 6.43-45)

33 'Si talë hiaguë nahin cusë za'quë, zni rne'ein nashi za'quë. Si talë hiaguë nahin mal, pues nashi mal rne'ein. Shnashi hiaguë rlua'a pë hiaguin.

34 Lë'ë të llëbní mbe'ldë, ¿llallë gac guëni'i të cusë za'quë? hia quë lë'ë të mizmë lë'ë të na të mal. Pues ruadi'dzë të zihani di'dzë dzabë naze'dë la'ni ldu'u të.

35 Nguiu za'quë ruadí'dzëll cusë za'quë purquë cusë za'quë nanú la'ni ldú'ull. Perë ra nguiu mal ruadí'dzëll cusë mal purquë cusë mal nanú la'ni ldu'u rall.

36 Perë na rnia'a lu të, dzë shtë juici grë mieti guëdë'ë rall cuendë lu Dios por grë ra di'dzë nagúpëdi'i rall cuidadë.

37 Purquë según di'dzë nabiadi'dzë të, gunë më juzguë lë'ë të; gac salvar të u gac condenadë të.

Ra mënë mal rac shtu'u rall guëná rall tubi milagrë (Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

38 Iurní guni'i ra fariseo nu ra narlua'a lëy lu Jesús:

—Mësë, rac shtu'u na'a guëná na'a tubi señi, tubi milagrë ru'bë gúnël.

39 Jesús bëquebi:

—Mënë mal nalë rac shtu'u rall guëná rall tubi sëñi nu milagrë ru'bë, perë hia jamás adë chu guëné'eru'u más sëñi, sulë sëñi ziquë naguc con Jonás.

40 Ziquë Jonás gua la'ni mbeldë durantë tsunë dzë nu tsunë gue'lë, zni zac con nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëca'chi ra mënë lë'i' la'ni ba'a; tsúhi' nga'li tsunë dzë nu tsunë gue'lë.

41 Grë ra naguquëreldë ciudá shtë Nínive tsasuldí rall lu juici con ra mënë naquëreldë ne', nu guëni'i ra mënë shtë Nínive ra mënë nanabani ne' na rall culpablë purquë ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con Dios. Gulë guná, hia bëdchini tubi más më importantë quë Jonás.

42 Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu gúnëll juzguë mënë nanabani ne'; na rall culpablë purquë na'a ni bidë guënall lu Salomón të guëquë diáguëll llgabë shtë Salomón; perë gulë guná, hia bëdchini tubi más më importantë quë Salomón.

Mëdzabë mal nabëabrí ldu'u mënë (Lc. 11.24-26)

43 'Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguiu, rzëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill:

44 "Guëabría ldu'u mënë catë bërua'a". Bëdzélëll nguiu ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi.

45 Iurní tsaglli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguiu ni. Por fin bëa'në nguiu peor quë antsë. Zni gac suceder con ra mënë mal rë'.

Shni'a nu bëchi Jesús (Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 Nianá Jesús ziagla'guë quëadí'dzi' lu ra mënë zihani, iurní bëdchini shni'a më con ra bëchi më. Rëta' rai' tëchi fuërë nu rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ë më. [

47 Bëdchini tubi nabëdchininú rsunë lu Jesús. Guní'ill:

—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a rai' tëchi fuërë; rac shtu'u rai' guadi'dzënú rai' lë'ël.]

48 Perë lë'ë më repi lu naguanú rsunë:

—¿Chull na shní'ahia? ¿Chull na bëcha?

49 Iurní bë'në më sëñi con guia'a më; guni'i më shcuendë ra shini gusë'dë më:

—Ndë lë'ë shní'ahia nu ndë'ë na bëcha
50 purquë grëtë' el quë narunë según voluntá shtë Shtada naquëbezë gube'e, na bëcha; nall zana, nu nall shní'ahia.

13

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Mizmë dzë ni bëru'u Jesús hiu'u. Iurní guzubë më rua' nisë ru'bë nu cantidá mënë bëdëá rall lugar catë quëbezë më.
2 Por ni Jesús guatë la'ni tubi barcu; iurní guzubë më parë guëlua'a më. Grëtë' ra mënë bëa'në rall rua' nisë lu guiu'u.
3 Caglua'a më zihani cusë por comparaciuni. Guni'i më:
—Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi.
4 Iurë bëtë'tsëll bë'dchi, du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë, hia nga'li bëdchini ra ma'ñi. Gudáu ma ra bë'dchi.
5 Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Hia bë'dchi ni nasesë gualdanin purquë du'pë guiu'u nanú
6 perë iurë lë'ë ngubidzë bëru'u, güe'qui plantë purquë nápëdi'in llëru'bë shlu'chi; gubidchin.
7 Stu'pë bë'dchi gulaguë ladi ra gui'lli guitsë. Gualdanin la'ni gui'lli guitsë perë gui'lli guni guëquin.
8 Perë stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Nga'li bëdë'in cusechë. Bëldá bë'dchi bëdë'ë tubi gahiu'a por tubi. Sëbëldahin bëdë'ë sesenta por tubi bë'dchi. Stubi bëdë'ë galdë bi chi por tubi.
9 Si talë rac shtu'u të tsasĕ të, gulë bëquĕ diaguë bien shti'dza.

Pëzielú guni'i më comparaciuni
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

10 Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús. Guna'bë di'dzë rai':
—¿Pëzielú ruadí'dzël lu ra mënë por comparaciuni?
11 Lë'ë më bëquebi:
—Dios bëshe'ldë llni guëc të parë riasĕ të manërë narnibë'a Dios ziquë rëy, perë adë bëshé'ldëdi'i Dios llni guëc rall parë gac bë'a rall manërë narnibë'a më.
12 El quë narac shtu'u tsasĕ shti'dzë më, guëdë'ë më más llni, perë el quë nanĕdi'i tsasĕ shti'dzë më, tsabsú grë llni nanápëll.
13 Por ni quëadi'dza por comparaciuni purquë lë'ë rall rna rall lu milagrë shtëna perë adë riasĕdi'i rall.
14 Zni na rall. Guc cumplir shti'dzë Isaías el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquĕ'ëi':

Lë'ë të, sí, segurë guini të perë adë
riasĕdi'i të.
Segurë guëná të perë adë guëdë'ëdi'i
të cuendë
15 purquë nalĕ naguëdchi ldu'u mënë.
Adë nĕdi'i rall tsasĕ rall; adë
nĕdi'i guëdë'ë rall cuendë
shti'dzë Dios.
Nĕdi'i rall guëdchini llni guëc rall.
Na rall ziquë ra ciegu nu ziquë naná
rcue'të.
Nĕdi'i rall tsasĕ rall parë guëabrí ldu'u
rall con na
parë gunëaca almë shtë rall të gac
salvar rall.

16 'Dichusë të purquë riasĕ të lo quë narná të nu rdë'ë të cuendë shti'dza.
17 Guldía rnia'a, cantidá ra muzë shtë Dios guahietë nu mënë za'quë naguquëreldë antsë, guc shtu'u rai' nianá rai' cusë nabëna perë adë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' nini rai' di'dzë shtëna nabini të perë adë bínidi'i rai'.

Jesús biadi'dzë shcuendë bë'dchi
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 'Gulë bëquĕ diaguë iurne' lo quë narunë cuntienë comparaciuni shtë naquëgtë'tsë bë'dchi.
19 Grë ra nabini díza'quë narni'i lla rnibë'a Dios ziquë rëy perë riasĕdi'ill, nall ziquë bë'dchi nagulaguë lu nezë. Ridë mëdzabë; rdchisú mëdzabë diza'quë nabëcabní më la'ni ldú'ull.
20 Bë'dchi nagulaguë lu guiu'u guë'ë, na ziquë mënë narini diza'quë;

rëuu' ldu'u rall diza'quë; lueguë rca'a rallin con gustë.
21 Perë cumë ziquë plantë nanápëdi'i shlu'chi, adë tsaglá'guëdi'i rall shnezë më. Iurë lë'ë ra mënë rzac zi rall lë'ëll por shti'dzë Dios u iurë rzunaldë mënë lë'ëll, lueguë rëazë guétëll.
22 Bë'dchi nagulaguë ladi gui'lli guitsë, na ziquë el që narini diza'quë perë por tantë rac ldu'u rall por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtu'u rall gac rall ricu, hia adë rianáldëdi'i rall tëchi diza'quë. Grë deseo mal na ziquë gui'lli guitsë narte'e ra plantë nu adë rdë'ëdi'in cusechë.
23 Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë ra mënë narini diza'quë shtë Dios. Riasë rall pë runë cuntienë shti'dzë më. Nall ziquë plantë nardë'ë cusechë. Bëldá rall rdë'ë tubi gahiu'a por tubi bë'dchi. Sëbëldahin rdë'ë sesenta por tubi, nu stubi rdë'ë galdë bi chi por tubi.

Comparaciuni shtë gui'lli mal ladi trigu

24 Jesús guni'i stubi comparaciuni:
—Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi nguiu nabëcabní bë'dchi za'quë lu guiu'u shtëni'.
25 Perë iurë lë'ë rall naga'si rall, bëdchini tubi enemigu. Hia hiumbrë ni bëcabní gui'lli mal ladi trigu. Lueguë ziá'all.
26 Iurë lë'ë trigu guaru'bin nu lë'ë du'u bëru'u, también lë'ë gui'lli guaru'bin ladi trigu.
27 Iurní muzë shtë lamë repi rall: "Dadë, bë'dchi nabëcabnil lu lachi ¿pë bë'dchi za'quin? ¿Callë bëru'u gui'lli mal gualdani ladi trigu?"
28 Lë'ë nashtënë guiu'u guni'i: "Aquë, tubi enemigu bëcabní bë'dchi gui'lli". Iurní ra muzë guna'bë di'dzë rall: "¿Gu rac shtú'ul guiá na'a të guëdashi na'a grëtë' ra gui'lli mal?"
29 Perë lë'ë lamë guni'i: "Aquëdi'i purquë si talë gashi të gui'lli mal, nu zac trigu gashi të.
30 Mejurë ziaru'bin juntë hashtë tiempë shtë cusechë. Iurní guënibë'ahia ra muzë të parë guëtëá rall gui'lli mal primërë nu guëli'bin, gac manullin të parë tsequin. Hia despuësë guëdëá trigu të parë tsutsá'uhin."

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në (Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Jesús guni'i stubi comparaciuni:
—Lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Tubi nguiu guacabní bë'dchi lu shguiú'ull.
32 Bë'dchi ni na más mitu'në që grë ra bë'dchi, perë iurë ra plantë riaru'bë, llëru'bë na hiaguë más që grë plantë shtë lachi. Hia iurní ridë ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë (Lc. 13.20-21)

33 Guni'i më stubi comparaciuni:
—Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi ldë levadurë nabëdchi'bë na'a con tsunë medidë harinë. Bëshepi levadurë hashtë bëdë'ëin fuersë grë nacubë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni (Mr. 4.33-34)

34 Guni'i Jesús grëtë' ra cusë rë' lu ra mënë con comparaciuni. Ni tubi cusë adë guní'idi'i më sin comparaciuni.
35 Zndë guc parë gac cumplir lo që nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë:
Guadi'dza por comparaciuni.
Guadi'dza ra cusë naga'chi dizdë iurë lë'ë Dios bëcue'shtë guë'dchiliu.

Jesús biadi'dzë shcuendë gui'lli mal

36 Iurní bëtë'tsë Jesús mënë. Guatë më tubi hiu'u. Iurní ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu repi rai':
—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni shtë gui'lli mal.
37 Iurní Jesús repi:
—El që narcabní bë'dchi za'quë, quëhúni' representar nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
38 Hia lachi runë significar guë'dchiliu. Bë'dchi za'quë quëhunë representar ra mënë nabë'në recibir Dios ziquë rëy. Hia lë'ë gui'lli

mal runë significar mënë narzu'bë diaguë shti'dzë mëdzabë.
39 Enemigu nabëcabní bë'dchi mal,
na mëdzabë. Ra cusechë runë sig-
nificar fin shtë guë'dchiliu. Hia
narca'a cusechë ni, na ra ianglë.
40 Ziquë ra gui'lli mal guëdëahin
të parë tsahin lu gui'i, zni gac iurë
guëdchini fin shtë guë'dchiliu.
41 Guënibë'ahia tsa ra ianglë parë
guëtëá rai' ra mënë narunë mal nu
grë narsini sáhi' lu duldë. Na rall
ziquë tubi guë'ë catë rreldë mënë.
42 Grëtë' ra hiumbrë ni tsa rall lu
gui'i shtë gabildi catë gu'në rall nu
hashtë guëchushí lai' rall.
43 Iurní ra shini Dios guëcabtsë'ë
rai' ziquë ngubidzë catë rnibë'a Dios,
Shtadë rai'. Si talë rac shtu'u të tsasë
të, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Comparaciuni shtë tesurë nabëga'chi

44 'Lugar catë rnibë'a Dios, na
ziquë tubi tesurë nabëca'chi mënë
lu tubi guiu'u lachi, perë tubi nguiu
bëdzelë tesurë ni. Iurní bëquitë
ldú'ull. Bëcá'chill tesurë ni la'ni
guiu'u stubi. Bëtuu'll grëtë' shtënëll
parë sí'ill guiu'u catë nanú tesurë.

Comparaciuni shtë perla nalasac

45 'También lugar catë rnibë'a Dios,
na ziquë tubi narzi'i perla fini. Zi-
atílill perla namás lasac.
46 Iurë lë'ëll bëdzélëll perla namás
lasac, iurní guëtuu'll grëtë' lo quë
nanápëll të parë sí'ill perla ni.

Comparaciuni shtë guë'shu

47 'Nu zac lugar catë rnibë'a Dios,
na ziquë tubi guë'shu nabëtia'a mënë
lu nisë të guëna'zi guë'shu grëtë' clasë
mbeldë.
48 Iurë lë'ë guë'shu guadzë, mënë
narna'zi mbeldë rgu rall guë'shu rua'
nisë. Hia nga'li zubë rall parë rbë
rall mbeldë. Rgutsa'u rall ra mbeldë
za'quë la'ni tubi tëpë. Hia grë ra
mbeldë nadë rlluí'idi'i rru'ldë rall
tubi ladë.
49 Zni gac fin shtë guë'dchiliu.
50 Guëdchini ra ianglë lu guë'dchiliu
parë cuë rai' ra mënë narunë mal ladi
ra mënë narunë bien të parë tsa ra
hiumbrë mal gabildi catë nanú be'lë.
Nga'li gu'në rall nu guëchushí lai' rall.

Tesurë cubi nu nagushë

51 Iurní Jesús guna'bë di'dzë:
—¿Gu riasë të grëtë' cusë rë'?
Lë'ë rai' bëquebi rai':
—Aha, Dadë. Riasë na'a.
52 Iurní repi më:
—Tubi mësë shtë lëy naná bësë'dë
shcuendë lugar catë rnibë'a Dios,
iurë rluá'all stubi sa'll, nall ziquë tubi
lamë shtë hiu'u. Rac rgu lamë cusë
cubi nu rac rgull ra cusë guahietë. Zni
lë'ë mësë rac rluá'all enseñansë cubi
nu enseñansë antigu.

Jesús bëabrí guë'dchi Nazaret (Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Iurë Jesús gualú guni'i më grë ra
comparaciuni, iurní gubi' më nga'li.
54 Bëabrí më guë'dchi shtënë më.
Nga'li guzublú quëglua'a më la'ni
iádu'u shtë rall. Nalë bëdzëguëë' ldu'u
ra mënë nu guni'i rall:
—¿Callë guagsë'dë nguiu rë'? ¿Chull
bëdë'ë tantë llni? ¿Llallë rúnëll mila-
grë ru'bë?
55 Nu ndë'ë lë'ë shini carpintërë
José, nu shní'all María. Bëchill Jacobo
nu José, Simón nu Judas.
56 Nu ra zánëll también quëreldënú
rall lë'ë hia'a. ¿Callë nezë guagsë'dëll
grëtë' cusë rë'?
57 Adë bëgá'adi'i guzac mënë shtë
guë'dchi; bë'nëdi'i rall cuendë de lë'ë
më. Jesús repi:
—Adë rúnëdi'i mënë rëspëti tubi
muzë shtë Dios ladzë muzë, nilë por
shfamílill. Stubi lugar sí, runë ra
mënë rëspëti lë'ë muzë shtë Dios.
58 Adë bë'nëdi'i më zihani milagrë
nga'li purquë adë gualdídi'i ldu'u rall
lë'ë më.

14

Guti Juan Bautista (Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1 Tiempë dzë ni, Herodes guc rëy
shtë Galilea. Bínill famë shtë Jesús.
2 Iurní répill lu ra narunë sirvë lull:

—Jesús na Juan Bautista naguashtĕ ladi ra tëgulë; por ni nápëll pudërë; rúnëll milagrë ru'bë.

3 Perë Herodes hia nanëll de quë antsë lĕ'ëll gunibĕ'all tsa Juan lachigui'bë lí'bi' con cadënë. Bë'në Herodes zni por causë Herodías naná tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bĕchill.

4 Zihani vueltë Juan guni'i lu Herodes:

—Adë nádi'i bien cuá'al tse'lë bĕchil ziquë tsé'lël.

5 Herodes guc shtu'u quínill lë'ë Juan perë bëdzĕbëll por ra mënë purquë casi grë mënë guni'i rall de quë Juan na tubi naguni'i shti'dzë Dios.

6 Perë guc lë Herodes; shtsa'pë Herodías bëguí'ill lu grë ra invitadë shtë Herodes. Nu bëquitë ldu'u Herodes bëgui'i lliguëna'a ni.

7 Bë'në Herodes prometer con juramentu guëdĕ'ëll cualquier cusë naguëna'bë lliguëna'a.

8 Iurní lë'ë lliguëna'a guagni'i lu shní'ai' nia'a pë guëná'bëll lu Herodes. Shní'all bëquili guëni'i shtsá'pëll të guëná'bëll lu Herodes:

—Ne' guëné'el guëc Juan Bautista tsu la'ni tubi platë.

9 Nalĕ gulaguë tristë ldu'u Herodes, perë hia cumë bĕ'nëll jurar delantë lu ra invitadë shtĕnëll,

10 iurní gunibĕ'all de quë gati Juan nu guëdë'ë ra suldadë lo quë naguna'bë lliguëna'a. Gunibë'a Herodes guriuguë guëc Juan lachigui'bë.

11 Iurní be'dënú suldadë guëc Juan la'ni platë; bëdë'ë rall cua'a lliguëna'a. Nu lĕ'ëll bëdë'ëin cua'a shní'all.

12 Iurní bini ra naguanaldë lë'ë Juan; bëdchini rai' nga'li parë bia'a rai' cuerpë shtë Juan parë guaca'chi rallin. Hia despuësë guaguëchi mënë lu Jesús de quë lë'ë Juan guti.

Jesús bëdë'ë nagudáu ga'i mili nguiu (Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Iurë lë'ë Jesús bini naguni'i Herodes de lë'ë më, bëru'u më nga'li, sulë lë'ë më con ra shini gusë'dë më. Güe'pi rai' tubi barcu; zia'a rai' tubi lugar catë chu nádi'i. Perë iurë bini ra mënë nu guc bë'a rall ca zia'a më, bëru'u rall guë'dchi parë zia'a rall lugar ni.

14 Bëdchini më rua' nisë; bëru'u më la'ni barcu; guná më cantidá mënë. Iurní bëga'a ldu'u më lë'ë ra mënë nu bënëac më grë ra narac llu'u.

15 Iurë riu' gue'lë, iurní ra shini gusë'dë Jesús bëdchini rai' lu më nu repi rai':

—Hia guadze'. Ni tubi adë chu quërĕldëdi'i lugar ndë'ë. Guchi lu ra mënë të guzëá rall; tsa rall lu ra guë'dchi naquĕ guëlladchi. Tsasi'i rall nagáu rall.

16 Jesús repi:

—Rquí'nidi'i guzëá rall; gulë bëdë'ë nagáu rall.

17 Lë'ë rai' repi rai':

—Adë chu nápëdi'i nagáu rai', niétiquë ga'i guetështildi con chupë mbeldë.

18 Jesús guni'i:

—Gulë gude'enuhin ndë'ë.

19 Iurní gunibë'a më subë ra mënë lu gui'lli. Iurní guna'zi më guetështildi, guëzá ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Iurní gubi'a më lu gube'e. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëshullë më guetështildi. Iurní bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Lë'ë rai' gudi'dzin cua'a ra mënë.

20 Grĕtë' ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall. Despuësë guadzĕ chi'bë chupë tëpë grë ra pedasë nabë'në subrë.

21 Grë ra naná gudáu guetështildi na rall ziquë ga'i mili nguiu sin adë nagábëdi'i ra na'a nilë ra llguë'në.

Jesús ziazú më lu nisë (Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22 Iurní Jesús gunibë'a më parë guzia'a ra shini gusë'dë më la'ni barcu parë quiblú rai' lu më stubi ladë rua' nisë. Quëgni'i më lu ra mënë parë guzëá ra mënë.

23 Despuësë de ni, be'pi Jesús lu tubi dani parë guëni'inú më Shtadë më. Iurë lë'ë gue'lë gu', Jesús zuga'a më lĕ'ësë më nga'li.

24 Lë'ë barcu ziazú casi guëruldë
nisë. Mbë con nisë nalë nadushë
runin parë barcu purquë mbë ze'dë
al contrari con zihani fuersë.
25 Hia ze'dë grëgue'lë; Jesús ze'dë
guëdchíni' catë ziazú rai'. Ziazú më lu
nisë.
26 Iurë shini gusë'dë më guná rai'
rzë më lu nisë, bëdzëbë rai'. Gu-
rushtiá rai' fuertë:
—Aquë tu fantasmë ze'dë.
27 Perë lueguë guni'i Jesús lu rai':
—Gulë gapë valurë. Na ndë'ë. Adë
rdzëbëdi'i të.
28 Iurní lë'ë Pedro repi lu Jesús:
—Dadë si talë lë'ël ni'i, gunibë'a të
nu na sëa lu nisë parë guelda catë zul.
29 Jesús repi:
—Gude'e pë.
Iurní lë'ë Pedro bietë la'ni barcu.
Guzublú rzëhi' lu nisë parë tsáhi' catë
zuga'a më
30 perë iurë bëdë'ë Pedro cuendë
por tantë fuersë nanapë mbë,
bëdzëbëji' nu rë'azi' la'ni nisë. Iurní
guní'i' fuertë:
—Bëlá na, Dadë.
31 Mizmë iurní guna'zi Jesús guia'a
Pedro nu repi më:
—¿Pë du'psë fe nápël? ¿Pëzielú adë
rialdídi'i ldú'ul na?
32 Iurní lë'ë rai' güe'pi rai' la'ni
barcu nu bëac dchi mbë.
33 Grë ra nazúbëga'a la'ni barcu,
bëzullibi rai' lu Jesús nu repi rai':
—Verdá nal Shini Dios.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret (Mr. 6.53-56)

34 Gudëdë rai' stubi tëchi nisë.
Bëdchini rai' tubi regiuni nalë Gene-
saret.
35 Ra mënë shtë lugar ni bënguë bë'a
rall lë'ë Jesús. Bëshe'ldë rall rsunë
guëdubi regiuni shtë lugar de quë
bëdchini më ndë. Be'dënú ra mënë lu
më grëtë' ra mënë narac llu'u.
36 Bë'në rall ruëguë lu më parë
guëdë'ë më permisi guëna'zi rall rua'
shabë më. Grë ra naguna'zi shabë
më, bëac rall.

15

Lo quë narshi'ni ldu'u nguiu (Mr. 7.1-23)

1 Iurní bëldá fariseo nu ra mësë
narlua'a lëy, guabi'guë rall lu Jesús.
Ze'dë rall ciudá Jerusalén. Guna'bë
di'dzë rall:
2 —¿Pëzielú shini gusë'dël adë
rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë
ra shtadë guëlú hia'a? sino rau rall
guetështildi sin quë riétidi'i guia'a rall.
3 Perë Jesús guna'bë di'dzë:
—¿Pëzielú lë'ë të también adë
rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë
shtë Dios? Mejurë zianaldë të
custumbrë shtë të
4 purquë Dios guni'i: "Gulë gapë
rëspëti lu shtádël nu lu shní'al". Nu
guni'i Dios: "El quë nargué guëc
shtádëll u guëc shní'all, napë quë zu
rátill".
5 Perë lë'ë të rni'i të stubi cusë. Rni'i
të: "Si talë guëni'i nguiu lu shtádëll
u lu shní'all: Gáquëdi'i guna compañi
lë'ë të purquë grë lo quë naniaca'a të
de na, nahin ofrendë parë Dios".
6 Rni'i të cualquier nguiu narni'i
zni, hiadë rquí'nidi'i guëdë'ë nguiu
dumí ca'a shtádëll. Zni cagni'i të
lasáquëdi'i mandamientë shtë Dios.
Más tsanaldë të tëchi custumbrë shtë
të.
7 Na të falsë. Bien guni'i Isaías
guahietë shcuendë të; bëquë'ëi' lo quë
naguni'i Dios zdë'ë:
8 Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë
más con rua' rall perë ldu'u rall
nalë zitu zuga'a parë na.
9 Adë rlluí'idi'i ra cusë narunë rall
iurë quëhunë rall adorar na.
Enseñansë shtë rall nadë más nahin
tubi mandadë shtë nguiu.
10 Iurní guna'bë më ra mënë nu repi
më:
—Gulë bëquë diaguë nu gulë tsasë
lo quë narnia'a.
11 Grë ra nariutë rua' nguiu, lëdë
nídi'i rshí'nidi'i lë'ë nguiu. Más bien
lo quë narru'u rua' nguiu, ze'din de
la'ni ldu'u nguiu, ni sí rshi'nin ldu'u
nguiu.
12 Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë
di'dzë rai' lu Jesús:

—¿Pë adë nanël de që ra fariseo bëldënú rall lë'ël por di'dzë rë'?
13 Perë Jesús repi:
—Cualquier plantë nabëcabnídi'i Shtada, më naquëbezë gube'e, guie'shi ni con grë shlu'chin.
14 Adë gúnëdi'i të meter con lë'ë rall. Na rall ziquë ciegu nu rlua'a rall shti'dzë rall lu los de más ciegu. Si talë tubi ciegu guësëll sa'll, guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru.
15 Iurní Pedro repi:
—Biadi'dzë lu na'a pë runë cuntienë comparaciuni rë'.
16 Jesús repi:
—¿Pë nu lë'ë të adë riasëdi'i të? ¿Pë na të ziquë los de más mënë?
17 ¿Pë adë rac bë'adi'i të, grëtë' lo quë naráu mënë zia'a la'ni nguiu; despuësë rrú'uhin la'ni cuerpë?
18 Perë lo quë narru'u rua' mënë, ze'dë de la'ni ldu'u nguiu. Ni sí, rshi'ni lë'ë nguiu lu Dios
19 purquë la'ni ldu'u nguiu rru'u grëtë' cusë mal: mal llgabë, rguini rall sa'll; rquënú rall sa'll; nu napë nguiu zihani na'a nu napë na'a zihani nguiu; rbaa'në rall pë shtë mënë; nu ruadi'dzë rall bishi; nu rni'i rall didzabë cuntrë Dios.
20 Grë ra cusë rë' rshi'ni ldu'u nguiu, perë parë gaul sin gúnëdi'il cumplir ra custumbrë ziquë guíbidi'il guiá'al, lëdë nídi'i narshi'ni ldu'u nguiu lu Dios.

Tubi na'a nagualdí ldu'i Jesús (Mr. 7.24-30)

21 Jesús bëru'u lugar ni; zia'a më parë regiuni shtë Tiro nu Sidón.
22 Tubi na'a më Cananea quëréldëll regiuni ni; bëdchíni' lu Jesús nu guní'ill fuertë:
—Dadë, llëbní David, bëga'a ldú'ul na. Lë'ë shtsa'pa nanú tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nalë rzac zi shtsa'pa.
23 Perë Jesús adë bëquébidi'i ni tubi di'dzë. Iurní ra shini gusë'dë më bëdchini rai' lu më nu bë'në rai' ruëguë lu më:
—Bë'në lo quë narna'bë na'a rë' të guziá'all purquë nalë cagní'ill nezë técha'a; ze'dë náldëll lë'ë hia'a.
24 Iurní repi Jesús:
—Dios bëshe'ldë na nadë más parë guna sirvë ra më israelitë purquë na rall ziquë lli'li nabëniti lu Dios.
25 Perë lë'ë na'a guabi'guë nu bëzullíbill lu më. Guní'ill:
—Dadë bë'në compañi na.
26 Jesús repi:
—Nádi'i bien guëdchisúl guetështildi shtë ra shini mënë parë gau ra mbécu'në.
27 Perë lë'ë na'a guni'i:
—Nia Dadë, perë ra mbécu'në nananú guëa' mellë, rau ma pedasë narru'u hia'ldë rua' llguë'në.
28 Iurní Jesús repi:
—Nanë, llëru'bë na fe shtënël. Gaquin según rac shtú'ul.
Mizmë iurní lë'ë shtsa'pë na'a bëac.

Bënëac Jesús zihani mënë

29 Jesús bëru'u nga'li parë zia'a më rua' nisë ru'bë nalë Galilea. Lueguë güe'pi më lu tubi lumë nu guzubë më nga'li.
30 Cantidá mënë bëdchini rall catë quëbezë më. Be'dënú rall cujë, ciegu, gu'pë, mancu, nu cantidá ra narac llu'u. Bëdchininú rall lë'ë narac llu'u lu Jesús. Lë'ë më bënëac më lë'ë rall.
31 Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë iurë guná rall ra gu'pë biadi'dzë rall; ra mancu bëac rall, ra cujë bëabrí guzë rall, ra ciegu bëabrí guná rall. Ra mënë bë'në alabar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios de Israel.

Jesús bëdë'ë nagáu tapë mili nguiu (Mr. 8.1-10)

32 Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu repi më:
—Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë' purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë rall na. Nápëdi'i rall nagáu rall. Si talë güeshe'lda lë'ë rall lidchi rall sin quë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë rall lu nezë.
33 Ra shini gusë'dë më repi rai' iurní:
—¿Perë llallë gac guëdzelë dau parë blac zihani mënë? Lugar rë' ni tubi adë chu nádi'i.
34 Jesús guna'bë di'dzë:
—¿Bëldá guetështildi napë të?
Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Gadchi guetështildi nu du'pë mbeldë mitu'në.
35 Iurní gunibë'a më parë subë ra
mënë lu guiu'u.
36 Iurní guna'zi më guëzá gadchi
guetështildi nu guna'zi më ra mbeldë.
Bëdë'ë më graci lu Dios. Lueguë
lë'ë më bëshullë mëhin. Bëdë'ë mëhin
cua'a ra shini gusë'dë më. Hia lë'ë rai'
gudi'dzë rai' parë ra mënë.
37 Grëtë' ra mënë gudáu hashtë
bielë rall. Despuësë gaulú gudáu
rai', guadzë gadchi tëpë ra pedasë
nabë'në subrë.
38 Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë
mili nguiu sin nagábëdi'i na'a nilë ra
llguë'në.
39 Despuësë Jesús bë'në më des-
pedir ra mënë. Iurní guatë më la'ni
barcu parë zia'a më regiuni nalë
Magdala.

16

Ra fariseo guna'bë guëná rall tubi milagrë
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

1 Ra fariseo nu ra saduceo bëdchini
rall lu Jesús parë guëtë'dë rall prëbë
lë'ë më nihunë më nanádi'i voluntá
shtë Dios. Guna'bë rall guëlua'a më
tubi milagrë con pudërë shtë Dios.
2 Perë lë'ë më bëquebi:
—Guadze' rni'i të: “Glli gac tubi dzë
za'quë purquë lu gube'e nalë nallní
rlua'a”.
3 Nu rsili rni'i të: “Nedzë gac tubi
mal tiempë purquë lu gube'e nallní
nu rëta' shcahi”. Lë'ë të na të falsë;
runguë bë'a të lla rlua'a shcahi lu
gube'e perë adë ráquëdi'i riasë të sëñi
shtë tiempë ne'.
4 Ra mënë mal nu mënë nadë rzu'bë
diáguëdi'i shti'dzë Dios, rac shtu'u
rall guëná rall tubi milagrë ru'bë
perë adë guënádi'i rall lu más sëñi;
niétiquë guëná rall tubi sëñi ziquë guc
con Jonás, el quë nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë.
Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall. Zia'a
më.

Ldai' shtë ra fariseo
(Mr. 8.14-21)

5 Iurní lë'ë ra shini gusë'dë Jesús
gudëdë rai' stubi ladë rua' nisë,
perë bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai'
guetështildi.
6 Iurní Jesús guni'i:
—Gulë gupë cuidadë con levadurë
shtë ra fariseo nu saduceo.
7 Ra shini gusë'dë më guzublú
guni'i lu sa' rai':
—Aquë por adë chu nuá'adi'i
guetështildi, por ni guni'i më zni.
8 Perë Jesús guc bë'a shgabë rall nu
repi më:
—¿Pëzielú ruadi'dzë lu sa' të adë
nuá'adi'i të guetështildi? Du'psë fe
napë të.
9 ¿Pë todavía runë fáltëru'u tsasë të
chu nahia? ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të
ga'i guetështildi nagudi'dza parë ga'i
mili nguiu? ¿Bëldá tëpë bëca'a të?
10 ¿Pë adë rëagnádi'i ldu'u të gadchi
guetështildi nagudi'dza gudáu parë
tapë mili mënë? ¿Bëldá tëpë bëca'a të?
11 ¿Pëzielú adë rac bë'adi'i të
adë quëadí'dzëdia'a shcuendë shtë
guetështildi? Gulë gupë cuidadë
levadurë shtë ra fariseo nu ra sa-
duceo.
12 Iurní guc bë'a ra shini gusë'dë
më de quë Jesús adë quëgní'idi'i'
shcuendë levadurë, sino shcuendë
enseñansë narlua'a ra fariseo nu sa-
duceo.

Guni'i Pedro na më Cristo
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Iurní guzia'a Jesús parë regiuni
shtë Cesarea nanaquë Felipo. Iurní
guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë
më:
—¿Chu rni'i ra mënë chu nahia?
nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
14 Lë'ë rai' bëquebi rai':
—Bëldá ra mënë rni'i rall nal Juan
Bautista. Sëbëldá ra mënë rni'i
rall nal Elías. Stubi tantë rni'i rall
nal Jeremías u stubi naná biadi'dzë
shti'dzë Dios.
15 Iurní repi më:
—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?
16 Simón Pedro repi iurní:
—Lë'ël nal Cristo. Nal shini Dios
nanabani.
17 Jesús bëquebi:

—Dichusë nal Simón shini Jonás, purquë ni tubi nguiu bëluá'adi'i lë'ël chu nahia sino quë Shtada naquëbezë gube'e; ni bëluá'ai' lul chu nahia.

18 Perë na rnia'a lul; lë'ël Pedro. Subrë tubi guë'ë ru'bë guna formar grupë shtë shmënë Dios naná rianaldë tëchi ldai' shtëna. Nu ni siquierë pudërë shtë galguti gúnëdi'i gan lu ra mënë narialdí ldu'i na.

19 Na guënehia shti'dza ziquë liahi parë tsagní'il lu ra mënë të guëdchini mënë lu Shtada catë rnibë'a më. Lo quë narúnël permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Nápël autoridá; guëní'il napë mënë libertá. Lo quë narúnël prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëní'il chu naperdunë nu chu nádi'i perdunë.

20 Iurní guni'i Jesús tubldí; gunibë'ai' adë chu lu guadí'dzëdi'i ra shini gusë'dë më na më Cristo.

Guni'i më gati më
(Mr. 8.31—9.1; Lc. 9.22-27)

21 Dizdë iurní Jesús guzublú quëgni'i më lu shini gusë'dë më de quë lë'ë më napë quë guzia'a më Jerusalén nu de quë ra më guani'si shtë naciuni Israel nu ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra mësë narlua'a lëy, guëzac zi rall lë'ë më. Gunë rall zihani cusë cuntrë lë'ë më. Nu repi më de quë quini rall lë'ë më perë dzë tsunë tsashtë më ladi ra tëgulë.

22 Iurní lë'ë Pedro bia'a lë'ë më tubi ladë nu guzublú gudíldill lë'ë më. Guni'i Pedro:

—Aquë Dadë, ni lo quiere Dios. Nunquë adë guëdchínidi'i tëdël cusë rë'.

23 Perë Jesús bëdchigrë lu më nu repi më lu Pedro:

—Guabsú lua, Satanás, lë'ël nal ziquë guë'ë narreldë mënë. Adë riasëdi'il lo quë narac shtu'u Dios. Rúnël llgabë ziquë mënë shtë guë'dchiliu.

24 Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Si talë nanú tubi mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi vidë shtënëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na nu guidë náldëll na.

25 El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll.

26 Adë pë rlluí'idi'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guënítill vidë shtënëll, adë nídi'i fin parë lë'ël. ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll?

27 Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con pudërë shtë Shtada. Guëdchinia con ra ianglë shtënë më. Iurní quilla cadë tubi nguiu según lo quë nabë'nëll.

28 Guldía nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guëná rall lua; iurní napa pudërë ziquë rëy. Guëdchinia parë guënibë'ahia.

17

Guc cambi Jesús stubi formë
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

1 Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a më Pedro nu Jacobo nu Juan, bëchi Jacobo; zia'a rai' lu tubi dani catë más guia'a.

2 Iurní guc cambi Jesús stubi formë delantë lu rai'. Lu më rabtsë'ë ziquë ngubidzë. Hia shabë më bëaquin naquichi como llni.

3 Mizmë iurní guná ra shini gusë'dë më lu Moisés nu Elías; quëadi'dzënú rai' Jesús.

4 Iurní Pedro guni'i lu më:

—Dadë, bien dzu na'a ndë'ë iurne'. Si talë rac shtú'ul guëdëntsa'u na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ël, tubin parë Moisés, stubin parë Elías.

5 Nianá lë'ë Pedro quëadi'dzë, iurní bëdchini tubi shcahi narabtsë'ë nabësë'au lë'ë rai'. La'ni shcahi bëdchini tubi bë. Nu bini rai' tubi voz narni'i:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a con lë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

6 Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë ni, bëzullibi rai' hashtë bëdia'a luquë rai' lu guiu'u nu bëdzëbë rai'.

7 Iurní Jesús guabi'guë lu rai'. Bëdchi'bë guia'a më guëc rai' nu répi':
—Gulë tsasuldí; adë rdzëbëdi'i të.
8 Iurë lë'ë rai' gubi'a rai' stubi vueltë, hia ni tubi chu lu gunádi'i rai' sino sulë Jesús zuga'a.
9 Iurë bietë rai' lu dani, Jesús gunibë'a:
—Adë chu lu guadí'dzëdi'i të shcuendë lo quë naguná të hashtë iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë.
10 Iurní guna'bë di'dzë shini gusë'dë më:
—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë, antsë guëdchini Cristo?
11 Jesús bëquebi:
—Verdá Elías guidë primërë. Gúni' rëglë grë cusë.
12 Hia bidë Elias perë ra mënë adë bënguë bë'adi'i rall lë'i' sino quë bë'nënú rall lë'i' lo quë naguc shtu'u rall. Mizmë manërë el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, sac zi më lu guia'a rall, gati më.
13 Iurní ra shini gusë'dë më bëdë'ë rai' cuendë de quë Jesús quëadí'dzi' shcuendë Juan Bautista.

Bënëac Jesús tubi llguë'në narati zini
(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Iurë bëdchini rai' catë rëta' los de más mënë, iurní guabi'guë tubi nguiu lu Jesús nu bëzullíbill lu më. Répill:
15 —Dadë, bëga'a ldú'ul shinia. Ráquëll galguidzë rati zini nu rzac zill. Zihani vueltë guláguëll la'ni gui'i nu guláguëll la'ni nisë.
16 Na ze'dënúa lë'ëll lu ra shini gusë'dël perë adë bë'nëdi'i rall gan nëac shinia.
17 Jesús guni'i:
—Lë'ë të mënë narialdídi'i ldu'i na, siemprë rsini të sa' të lu duldë. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquëreldënúa lë'ë të, të gapë të fe? Gude'enú shínil lua.
18 Iurní Jesús guní'i' guëc mëdzabë ni. Nu gunibë'a më guëru'u mëdzabë la'ni ldu'u ngulë'në. Lueguë bëac ngulë'në.
19 Despuësë de ni, ra shini gusë'dë më biadi'dzë rai' lu Jesús stubi cu'. Guna'bë di'dzë rai':
—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni ngulë'në?
20 Jesús repi:
—Purquë lë'ë të du'psë fe napë të. Guldía rnia'a, si talë napë të fe masiá zucsë du'pë, guëni'i të lu dani rë': "Guabsú nga'li të parë súbël stubi lugar". Lë'ë dani tsabsú. Zac gunë të grë cusë si talë rialdí ldu'u të Dios. [
21 Perë mëdzabë fier sa' ndë'ë sulë rru'u rall si talë runë të ruëguë lu Dios nu si talë quëhunë të ayunë.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gati më
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Mientras ziazú rai' juntë regiuni shtë Galilea, Jesús guní'i' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' guia'a ra mënë mal
23 nu quini rall lë'i' perë dzë tsunë gac resucitári'. Di'dzë rë' nalë bësëdchini tristë ldu'u ra shini gusë'dë më.

Gudilli rai' impuestë shtë iádu'u

24 Iurë Jesús nu shini gusë'dë më bëdchini rai' guë'dchi Capernaum, ra narunë cubrë impuestë shtë iádu'u guagná rall Pedro nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro:
—¿Gu rguilli mësë shtë të impuestë parë iádu'u?
25 Pedro bëquebi:
—Aha'.
Iurní guatë bëabrí Pedro lídchi'; guni'i Jesús primërë lu Pedro:
—¿Pë llgabë quëhúnël, Simón? ¿Chu mënë runë cubrë rai' impuestë nu ra contribución ca'a rëy shtë guë'dchiliu rë'? ¿Gu rguilli ra shini rëy u rguilli ra mënë zitu nanádi'i shmënë rëy?
26 Simón bëquebi:
—Ra më zitu rguilli rall impuestë.
Jesús repi:
—Por ni ra shini rëy adë rguíllidi'i rall impuestë.
27 Perë parë adë ldaguë llánëdi'i rall, gua rua' nisë. Bëtia'a iagullë

shtënël la'ni nisë. Primërë mbeldë naná guëná'zil, bësha'lë rua' ma. Guëdzélël tubi dumí. Gudilli impuestë por lë'ë hia'a.

18

Chu na más lasac (Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1 Tiempë dzë ni ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu Jesús nu guna'bë di'dzë rai':

—¿Chu gac más më ru'bë iurë guënibë'a Dios ziquë Rëy?

2 Iurní Jesús guna'bë tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guëláu de lë'ë rai'.

3 Nu repi më:

—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të adë gúnëdi'i të cambi shgabë të nu gac të ziquë llguë'në rë', adë gáquëdi'i të tsutë të lugar catë rnibë'a Dios. Napë quë gac të mënë humildë.

4 Nguiu namás lasac lugar catë rnibë'a Dios, na el quë narialdí ldu'i na ziquë ra llguë'në, adë runë llërú'bëdi'i rall.

5 Si talë ra mënë gunë rall recibir tubi shmëna naná ziquë llguë'në humildë, también quëhúnëll recibir na.

Gupë cuidadë gúnëdi'il duldë (Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6 'Perë cualquier el quë naná guëldaguë sáhi' la'ni duldë cumë ziquë tubi mënë humildë naná rialdí ldu'i shti'dza, el quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill, tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u.

7 Prubi mënë shtë guë'dchiliu iurë ze'dë ocasiuni gunë rall duldë. Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë mënë parë gunë rall duldë perë prubi el quë naquëglua'a sáhi' mal nezë.

8 'Por ni rnia'a lu të; si talë guiá'al u guëa'll rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguin; bëru'ldin zitu. Mejurë guëdchínil catë nápël vidë sin fin ziquë cujë u ziquë narunë faltë guiá'all u guëa'll quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë rëáldëdi'i be'lë.

9 Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul, bëru'ldin zitu. Más mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul lëdëdi'i tsal gabildi con guërupë slul.

Comparaciuni shtë lli'li naguniti (Lc. 15.3-7)

10 'Adë rúnëdi'i të desprëci tubi ziquë llguë'në rë'. Pues rnia'a lu të lu gube'e, ra ianglë shtë rai' siemprë napë rai' entradë catë quëbezë Dios. [

11 Nguiu nabëshe'ldë Dios, bídi' parë gúni' salvar grë lo quë nabëniti.]

12 '¿Pë rni'i ldu'u të? si talë tubi nguiu nápëll tubi gahiu'a lli'li nu gunítill tubi lli'li, tsatílill lë'ë ma. Guësá'nëll noventa y nueve lli'li lu dani parë tsatílill lli'li naguniti.

13 Si talë guëdzélëll lë'ë ma, runa segurë de quë guëquitë ldú'ull por lli'li ni más quë ra noventa y nueve nadë gunítidi'i.

14 Zni zac Shtadë të naquëbezë gube'e, rac shtu'u më guënítidi'i ni tubi shmënë më naná humildë.

Gulë bë'në perdunë sa'l (Lc. 17.3)

15 'Si talë bëchil quëhúnëll mal cuntrë lë'ël, guni'inú lë'ëll, sulë lë'ëll të parë gac bë'all guadë faltë nanápëll. Si talë guëdë'ëll cuendë shtí'dzël, guëabrí ldú'ull con Dios. Zni lë'ël bë'nël compañi sa'l të tsaglá'guëll shnezë Dios.

16 Perë si talë adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, iurní bia'a tubi testigu u chupë testigu të parë gac bë'a rall shcuendë ra cusë rë'.

17 Si talë adë rúnëdi'ill cuendë lë'ë ra mënë ni, iurní guchi lu grë ra nardëá la'ni iádu'u faltë nanapë bëchil. Si adë rúnëdi'ill cuendë grupë shtë shmënë Dios, iurní bë'në tratë lë'ëll cumë ziquë tubi adë guënëdi'i Dios u ziquë tubi më mal narunë cubrë impuestë.

18 'Guldía rnia'a, grë lo quë narunë të permitir es quë hia bë'në më permitirin más antsë. Napë të autoridá të guëni'i të napë mënë libertá. Lo quë narunë të prohibë es quë hia bë'në më prohibin dizdë más antsë. Guëni'i

të chu na perdunë nu chu nádi'i perdunë.
19 'Nu rnia'a lu të, si talë chupë de lë'ë të cue të lu guë'dchiliu de acuerdë subrë lo quë naguëna'bë të lu Shtada naquëbezë gube'e, grëtë' guëne'e më
20 purquë catë rdëá chupë u tsunë mënë por nombre shtë na nu rialdí ldu'u rall na, nga'li quëbezënúa lë'ë rall.
21 Iurní bëdchini Pedro nu guna'bë dí'dzi' lu më:
—Dadë, ¿bëldá vësë guna perdunë bëcha, el quë narunë duldë cuntrë na, hashtë gadchi vueltë?
22 Jesús bëquebi:
—Guëní'idia'a gadchi vueltë perë sino gadchi vësë setenta, bë'në perdunë bëchil.

Comparaciuni tubi mënë adë nëdi'i gúnëll perdunë sa'll

23 'Lugar catë rnibë'a Dios nahin ziquë tubi rëy naguc shtu'u suldí cuendë shtë ra muzë.
24 Iurë guzublú quëgna'bë rëy lë'ë ra muzë, bëdchini tubi naze'bi tubi millón bëllë.
25 Cumë muzë ni adë nápëdi'ill parë quíllill, lë'ë lamë gunibë'a guëtuu' mënë muzë ni con tsé'lëll nu shínill. Guëtuu' rëy grë lo quë nanapë muzë parë quilli muzë lo quë nazé'bill.
26 Iurní lë'ë muzë bëzullíbill lu lamë nu bë'nëll ruëguë: "Dadë, gupë pacënci lë'ë na; quilla grëtë' lo quë naze'bia".
27 Lë'ë lamë bëga'a ldú'ull muzë nu bë'në lamë perdunë grë lo quë naze'bi muzë.
28 Perë lueguë lë'ë muzë bëdia'guëlull stubi sa'll naze'bi tubi dumí mitu'në. Iurní guná'zill ieni sa'll parë bëté'ell ieni sa'll. Iurní répill: "Gudilli lo quë nazé'bil".
29 Lë'ë prubi nguiu bëzullíbill lull nu bë'nëll ruëguë lull: "Gupë pacënci con na. Quilla grë lo quë naná ze'bia."
30 Perë lë'ëll adë nëdi'ill sino quë bëtiá'all sa'll lachigui'bë hashtë quíllill lo quë nazé'bill.
31 Iurë stubi sa' muzë shtë lamë gunall pë guc, iurní gulaguë tristë la'ni ldu'u muzë ni. Biadí'dzëll lu shlámëll grë lo quë nabë'në primërë muzë.
32 Iurní lë'ë lamë gunibë'a parë gue'dë guëzë muzë lu lamë. Iurní repi lamë: "Muzë mal, na bëna perdunë grëtë' dumí nazé'bil purquë bë'nël ruëguë lua.
33 Zni lë'ël niápël pacënci con sa'l cumë ziquë napa pacënci lë'ël."
34 Iurní lë'ë lamë bëldëll nu gunibë'a lamë tsa muzë lu cashtigu hashtë quíllill grëtë' lo quë nazé'bill.
35 Jesús gualú guni'i më grëtë' ndë'ë nu guni'i më:
—Shtada naquëbezë gube'e, gunë më ziquë rëy rë' si talë cadë lë'ë të adë gúnëdi'il perdunë sa'l con guëdubinú ldú'ul.

19

Jesús bëlua'a shcuendë divurci (Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 Despuësë de guni'i Jesús grë ra di'dzë rë', bëru'u më Galilea. Bëdchini më regiuni shtë Judea nanaquë ladi guia'a guëë'gu Jordán.
2 Cantidá mënë guanaldë rall lë'ë më. Nga'li bënëac më zihani ra narac llu'u.
3 Iurní bëldá fariseo guabi'guë rall lu Jesús parë guëldaguë rall lë'ë më tubi trampë. Guna'bë di'dzë rall:
—¿Gu nanú mudë según lëy parë guëlë tse'lë mënë por cualquier cusë?
4 Lë'ë më bëquebi:
—¿Pë adë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras de quë iurë nabëcue'shtë Dios guë'dchiliu, bëntsa'u më nguiu nu na'a?
5 Nu guni'i më: "Lë'ë nguiu guësá'nëll shtádi' nu shní'ai' parë guëquëreldënull tsé'lëll. Hia guërupë rall gac rall tubsë."
6 Zni hiadë nádi'i rall chupë sino tubsë; unidë na rall. Lo quë nabë'në Dios unir, adë chu guëldëdi'i lë'ë rall.
7 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Pëzielú bë'në Moisés permitir guëdë'ë nguiu tubi cartë shtë divurci parë ca'a tsé'lëll nu guëlë tsé'lëll?
8 Jesús repi:

—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të; por ni bëdë'ë Moisés permisi parë guëlë tse'lë mënë, perë dizdë principi shtë guë'dchiliu, adë gúquëdi'in voluntá shtë Dios guësa'në nguiu tse'lë nguiu.

9 Nanú tubsë motivë parë guëlë tse'lë nguiu, sulë si talë quëhunë tsé'lëll duldë con stubi nguiu. Perë si ca'a mënë ni stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. [Nu el quë naguëtsë'a con lë'ë na'a divurciadë pues nu záquëll quëhúnëll duldë adulteri.]

10 Ra shini gusë'dë më guni'i:

—Si talë nídi'i permisi guëlë tse'lë nguiu, mejurë adë cá'adi'i nguiu na'a.

11 Jesús repi:

—Lëdëdi'i grë mënë riasë nacagnia'a lu të, sino nadë más el quë nagunë Dios compañi parë gac bë'allin.

12 Nanú nguiu nádi'i rall completë dizdë gulë rall. Sëbëldá nguiu nádi'i rall completë; bë'në mënë. Nanú sëbëldá mënë adë nëdi'i guëtsë'a rall por prupi voluntá shtë rall të parë guadi'dzë rall diza'quë shtë Dios lu los de más mënë. El quë nariasë di'dzë rë', gúnëll recibirin.

Jesús bë'në ldai' ra llguë'në (Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Iurní bëdchininú ra mënë llguë'në lu Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu guëna'bë më lu Dios por lë'ë rall. Perë ra shini gusë'dë më guzublú gudildi rai' guëc ra nabëdchininú llguë'në.

14 Perë Jesús repi:

—Bëdë'ë sí, guidë bi'guë ra llguë'në lua, adë guëcádi'i të lu ra ni'i purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në, tsutë rall catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

15 Bëdchi'bë guia'a më guëc ra llguë'në; iurní zia'a më stubi lugar.

Tubi sultërë ricu (Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Tubi sultërë guagná lë'ë Jesús nu répill:

—Mësë za'quë, ¿pë cusë za'quë guna parë gapa vidë eternë?

17 Jesús repi:

—¿Pëzielú rni'i lua, mësë za'quë? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios. Perë si talë rac shtú'ul gac salvárël, bëzu'bë diaguë grë mandamientë.

18 Repi sultërë:

—¿Guadë naná ra mandamientë ni?

Jesús repi:

—Adë quínidi'il sa'l. Adë rquënúdi'il ra sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi.

19 Bëzu'bë diaguë shti'dzë shní'al nu shtádël, nu guc shtu'u bëchi sa'l mizmë manërë cumë ziquë rac shtú'ul lë'ël.

20 Lë'ë sultërë repi:

—Bëna cumplir grë mandamientë rë' dizdë nabi'cha. ¿Pë runë faltë?

21 Jesús guni'i:

—Si talë rac shtú'ul gac tubldí shcuéndël lu Dios, bëtuu' grë cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Iurní sënáldël na.

22 Perë iurë lë'ë sultërë bini di'dzë rë', nalë gulaguë tristë la'ni ldú'ull; ziagzëll purquë nalë ricu nall.

23 Iurní Jesús repi lu ra shini gusë'dë më:

—Guldía rnia'a, naganë tsutë tubi ricu lugar catë rnibë'a Dios.

24 Rnia'a lu të, más sencigi tsutë tubi camellë ichi tubi iagullë quë tubi ricu tsutëll gube'e, lu lugar catë rnibë'a Dios.

25 Iurë bini ra shini gusë'dë më di'dzë rë', nalë guasë ldu'u rai' nu bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar?

26 Jesús gubi'a lu rai' nu répi':

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lë'i', perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

27 Iurní Pedro repi:

—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' lo quë nanapë na'a parë ze'dë naldë na'a lë'ël. ¿Pë guëdë'në na'a recibir?

28 Jesús repi:

—Guldía rnia'a, tiempë grë cusë gáquin nacubi, iurë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu súbi' lu trunë

shtëni' catë quëbezë Dios, lë'ë të naze'dë naldë na cuezënú të na lu chi'bë chupë trunë parë gunë të juzgar ra chi'bë chupë grupë shtë Israel.
29 Grëtë' narsëa'në lídchi' u bëchi' u záni' u shtádi' u shní'ai' u tsé'li' u shíni' u shguiu'u rai' purquë rac shtú'ull gáquëll shmëna, ni gúnëll recibir tubi gahiu'a vësë más nu gápëll vidë sin fin.
30 Zihani naná más nasac entrë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás nasac lu Dios.

20

Comparaciuni shtë narunë dchi'ni

1 'Lugar catë rnibë'a Dios na ziquë tubi nashtënë tubi guiu'u lachi nargabní. Bëru'u lamë tumpranë rsili parë ziatíllill muzë, gunë rall dchi'ni catë nanú hiaguë uvë.
2 Primërë guagnëll muzë de quë quíllill tubi dumí denario por tubi dzë. Nu gunibë'all tsaguënë ra muzë dchi'ni.
3 Despuësë bërú'ull rquë guë'ë; gunall lu stubi ra muzë nazuga'a shquini llguëa'. Adë pë quëhúnëdi'i rall.
4 Iurní repi lamë lu mënë ni: "Gulë tsa shchi'nia. Quilla lë'ë të narunë tucarë." Iurní lë'ë rall zia'a rall.
5 Lë'ë nashtënë guiu'u bërú'ull casi guëruldë dzë, nu guall rquë tsunë guadze'; mizmë zni bë'nëll con másru'u muzë.
6 Hia rquë ga'i guadze' guall stubi shquini llguëa'. Bëdzélëll sëbëldá muzë nadë pë quëhúnëdi'i. Iurní repi lamë: "¿Pëzielú rëta' të ndë'ë casi hia mërë tsa'a dzë? ni dchi'ni adë quëhúnëdi'i të".
7 Repi rall: "Purquë ni tubi adë chu bëne'e dchi'ni". Iurní repi lamë: "Nu lë'ë të gulë tsa shchi'nia; tsaguënë të dchi'ni lu guiu'u. Guëguilla lë'ë të narunë tucarë."
8 Iurë lë'ë gue'lë bëdchini, lë'ë nashtënë guiu'u repi lu encargadë shtë dchi'ni: "Guagna'bë grëtë' muzë të parë gallë rall. Bëdë'ë pagu ca'a cadë tubi rall el quë naguatë lu dchi'ni rquë ga'i nu hashtë ra naguatë lu dchi'ni tumpranë."
9 Iurní bëdchini ra naguatë lu dchi'ni rquë ga'i guadze'; cadë tubi rall bë'në rall recibir pagu completë, tubigá dumí denario.
10 Despuësë bë'në tucarë naguatë primërë; bë'në rall llgabë de quë gunë rall recibir más dumí quë naguatë guadze'. Perë mizmë pagu bëdë'ë lamë, lë'ë quë lë'ë tubigá denario.
11 Naguatë ra tumpranë iurë bë'në rall recibirin, iurní guzublú bë'në rall reclamë lu lamë.
12 Repi rall: "Ra nabëdchini lúltimë, bë'në rall dchi'ni tubsë iurë nu gudíllil igual ziquë lë'ë na'a, nu lë'ë na'a bëdë'në na'a dchi'ni doblë; bia'a ldu'u na'a lu ngubidzë gua'të dzë".
13 Perë lë'ë nashtënë guiu'u bëquebi lu tubi rall: "Amigu, adë quëhúnëdia'a ni tubi cusë mal. Hia bëdë'na'a tratë gáshtël tubi denario.
14 Guna'zi shtumil nu bëagzë. Na rac shtua'a quilla mizmë pagu ca'a naguatë rquë ga'i ziquë narunë tucarë të.
15 Napa derechë rnibë'ahia shtumía; guna lo quë narac shtua'a. ¿Pë nal mbidi purquë nahia naza'quë?"
16 Zihani mënë nalasac delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani mënë naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios. [Guna'bë Dios zihani mënë perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.]

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti' (Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Jesús ziazú më nezë parë Jerusalén. Bia'a më ra shini gusë'dë më tubi cu' nu repi më:
18 —Hia nanë të ziagdchínia'a Jerusalén catë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac intriégui' lu jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy parë gunë rall condenar lë'i' lu galguti.
19 Nu gunë rall intriegu lë'i' lu guia'a mënë nanádi'i israelitë të parë gunë rall burnë lë'ë nguiu ni, nu guëdë'ë rall galnë nu guëquë'ë rall lë'i'

lu cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi ra tëgulë.

Shni'a Jacobo nu Juan guná'bëll tubi favurë (Mr. 10.35-45)

20 Iurní guabi'guë shni'a Jacobo nu Juan lu Jesús. Na rall shini Zebedeo; bëdchini rai' lu Jesús. Iurní bëzullibi na'a ni delantë lu Jesús parë guëná'bëll tubi favurë lu më.
21 Guna'bë di'dzë më:
—¿Pë rac shtú'ul guna?
Shni'a ra nguiu ni répill:
—Gunibë'a guërupë shinia subënú rall lë'ël iurë guënibë'al ziquë Rëy, túbill ladë ldi shtënël, stúbill ladë rubësë.
22 Perë Jesús bëquebi:
—Lë'ë të adë rac bë'adi'i të lo quë narna'bë të. ¿Zëzac zi të ziquë na? ¿Pë zac tëdë të cusë durë natëda, cusë demasiadë durë?
Lë'ë rai' bëquebi:
—Zac na'a, Dadë.
23 Iurní repi më:
—Verdá gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të mizmë vasë shtë sufrimientë; perë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi nu stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí, subë të ndë. Shtada bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.
24 Iurë lë'ë ra stubi chi'i ra shini gusë'dë më bini lo quë naguna'bë Juan nu Jacobo, bëldë rai'.
25 Perë Jesús guna'bë lë'ë rai' nu guni'i më:
—Lë'ë të nanë të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i israelitë, nalë nadushë rnibë'a rall; rdchi'bë rall lëy naná dushë gunë mënë cumplir
26 perë gáquëdi'in entrë de lë'ë të. Al contrari, el quë narac shtu'u gac më ru'bë entrë de lë'ë të, napë quë gúnëll sirvë lu los de más sáhi'.
27 Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'.
28 Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë prëci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús chupë mënë ciegu (Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Iurë lë'ë rai' ziagru'u rai' ciudá Jericó, cantidá mënë zianaldë rall lë'ë Jesús.
30 Nga'li zúbëga'a chupë ciegu. Zúbëga'a rall guëlladchi rua' nezë. Iurë bini ra ciegu Jesús hia zé'di', guni'i rall fuertë:
—Dadë llëbní David, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.
31 Ra mënë guni'i guëc ra ciegu parë guëac dchi rall, perë lë'ë rall más ziagla'guë guni'i rall fuertë:
—Dadë llëbní David, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.
32 Iurní guzudchí Jesús nu guna'bë më ra ciegu nu guna'bë di'dzë më:
—¿Pë rac shtu'u të guna?
33 Lë'ë rall bëquebi:
—Dadë, rac shtu'u na'a guëná na'a.
34 Iurní Jesús bëga'a ldu'u më lë'ë rall. Bëshá guia'a më slu rall. Lueguë iurní ra ciegu guná rall llni. Bëac slu rall nu guanaldë rall lë'ë Jesús.

21

Guatë Jesús Jerusalén (Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Hia ziagdchini rai' Jerusalén; bëdchini rai' guë'dchi Betfagé. Betfagé quëhin guëlladchi tubi dani nalë Olivos. Bëshe'ldë Jesús chupë shini gusë'dë më
2 nu repi më:
—Tsa të guë'dchi naná quë delantë. Nga'li guëdzelë të tubi burrë quëdú con shini ma. Gulë bësha'quë ma të gue'dënú të ma ndë'ë.
3 Si talë chu guëni'i lu të u guëna'bë dí'dzëll lu të, guchi de quë lë'ë Dadë rqui'ni lë'ë ra ma. Lueguë guëshé'ldëll nague'dënú ra ma.
4 Zndë guzac parë guc cumplir lo quë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë. Guní'i':
5 Gulë guchi lu ra mënë naquëreldë guë'dchi Sión: “Gulë guná, lë'ë Rëy shtë të ze'dë guëdchíni'.

Nadú'ui'; dchí'bi' tëchi tubi burrë,
shini tubi ma narua'a carguë."
6 Iurní lë'ë shini gusë'dë më zia'a
rai'; bë'në rai' tal cumë guni'i Jesús lu
rai'.
7 Be'dënú rai' burrë con shini ma.
Iurní gudchi'bë rai' shabë rai' tëchi
ma nu gudchibë Jesús tëchi ma.
8 Hia ra mënë zihani gudishi rall
shabë rall lu guiu'u parë ziazúhi' lu
nezë. Sëbëldá ra mënë bëchuguë rall
ndiaguë shtë hiaguë parë gudishi rall
ndiaguë lu nezë.
9 Hia ra mënë nazia'a delantë tam-
bién naná ze'dë trasë, guzublú guni'i
rall:
—Gunë Dios salvar llëbní David.
Benditë el që naze'dë guëdchini por
partë shtë Dios. Rac shtu'u na'a
Dios nacabezë gube'e gunë më salvar
llëbní David.
10 Iurë Jesús bëdchini Jerusalén,
guëdubi ciudá bëdzatsu ra mënë. Nu
grë mënë guna'bë di'dzë rall:
—¿Chu ndë'ë?
11 Ra mënë rni'i rall:
—Lëhi' Jesús më Nazaret shtë
Galilea. Ruadí'dzi' shti'dzë Dios.

Jesús bësëllu'në mënë mal la'ni iádu'u (Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Despuësë de ni, Jesús guatë la'ni
iádu'u ru'bë. Iurní gualdú hia'ldë
më grëtë' mënë nartuu' nu narzi'i.
Bërë'shë më mellë shtë ra nacagchili
dumí shtë ra mënë. Bërë'shë më ra
iagshili shtë ra naquëgtuu' ra palumë.
13 Iurní guni'i më:
—La'ni Sagradas Escrituras rni'i
zndë'ë: "Lidcha na parë gunë mënë
orar lu Dios" perë lë'ë të bë'në të
cambi lugar ni ziquë cuevë shtë
nguba'në.
14 Mizmë la'ni iádu'u guabi'guë ra
ciegu nu ra cujë lu Jesús. Bënëac më
lë'ë rall.
15 Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu
ra mësë shtë lëy, guná rall lu milagrë
naquëhunë më. Iurë lë'ë rall bini rall
lo që naguni'i ra llguë'në, bëldë rall.
Fuertë guni'i ra llguë'në la'ni iádu'u:
—Gunë Dios salvar llëbní David
ndë'ë.
16 Bëldë ra bëshuzi; repi rall lu Jesús:
—¿Gu rínil lo quë naquëgni'i ra ll-
guë'në rë'?
Jesús bëquebi:
—Aha'. Rinia. ¿Përllë adë bí'ldidi'i
të Sagradas Escrituras? lo quë naru-
adi'dzë zndë'ë:
Dios bë'ni' të rua' llguë'në nu ra
me'dë radchi guëru'u labansë
parë Dios;
nahin labansë más chulë parë lë'ë
më.
17 Iurní bësëa'nëgá më lë'ë rall.
Zia'a më parë guë'dchi Betania. Hia
nga'li gudëdë gue'lë më.

Jesús guludé hiaguë bëlda'u (Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Hia brëgue'lë rsili iurní ziagd-
chini rai' Jerusalén. Bëldia'në ldu'u
më.
19 Guná më lu tubi hiaguë bëlda'u
nazubë rua' nezë. Iurní guabi'guë
më lu hiaguë; gáuhi' tubi nashi perë
adë bëdzélëdi'i më nashi; purë ndi-
aguë nua'a hiaguë. Iurní Jesús repi lu
hiaguë:
—Nunquë jamás adë guëabrídi'i
quë nashi lul.
Mizmë iurní lë'ë hiaguë bëlda'u gu-
bidchi.
20 Iurë guná ra shini gusë'dë më
zndë'ë, bëdzëguëë' ldu'u rai'. Guni'i
rai':
—¿Guná, nasesë gubidchi hiaguë
rë'?
21 Jesús bëquebi:
—Guldía rnia'a lu të, si talë napë
të fe nu adë rzádi'i ldu'u të, lëdë
niá'asëdi'i gunë të ziquë bëna con hi-
aguë bëlda'u sino guëni'i të lu dani:
"Guabsú ndë'ë; tsal la'ni nisëdu'u".
Pues zni gaquin.
22 Grëtë' lo quë naguëna'bë të con
oraciuni, si talë rialdí ldu'u të Dios,
pues gunë të recibirin.

Pudërë nanapë Jesús (Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Iurní Jesús guatë la'ni iádu'u.
Mientras quëglua'a më nga'li, bëdchini
ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë
shtë guë'dchi. Guna'bë di'dzë rall lu
Jesús:

—¿Chu bëshe'ldë lë'ël nu bëne'e derechë nu pudërë parë rúnël cusë rë'?

24 Jesús bëquebi:

—Nu na runa tubi preguntë lu të. Si talë guëquebi të lua, guënia'a lu të chu bëne'e pudërë runa grë ra cusë rë'.

25 ¿Chu gunibë'a lë'ë Juan parë bëchu'bë nísi' ra mënë? ¿Pë Dios u nguiu?

Iurní guzublú rall quëadi'dzë lu sa' rall; repi rall:

—Si talë guëni'i hia'a Dios gunibë'a lë'ë Juan, iurní guëquebi nguiu rë': "¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan?"

26 Si talë guëni'i hia'a ra nguiu bëshe'ldë lë'ë Juan, pues rdzëba'a ra mënë purquë grë rall rialdí ldu'u rall de quë biadi'dzë Juan shti'dzë Dios.

27 Iurní repi rall lu Jesús:

—Adë rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.

Iurní lë'ë më repi:

—Pues ni na tampuquë adë guëquébidia'a chu shtë pudërë nu autoridá quëhuna ra cusë rë'.

Comparaciuni shtë chupë shini mënë

28 Jesús repi:

—¿Pë runë të shgabë të zndë'ë? Tubi nguiu napë chupë shínill. Repi dadë lu shíni': "Llga'në, tsaguënël dchi'ni shtë cusechë catë nanú hiaguë uvë".

29 Lë'ë shini më bëquébill: "Tsaguënëdia'a dchi'ni", perë despuësë bë'nëll cambi shgábëll; guaguë'nëll dchi'ni.

30 Lueguë lë'ë dadë ni guagná lë'ë stubi shíni'; guní'ill: "Tsaguënël dchi'ni". Nguiu ni bëquebi lu shtádi': "Aha' Dadë, tsaguëna dchi'ni" perë adë guádi'ill.

31 ¿Guadë de guërupë ra llguë'në ni bë'në lo quë naguni'i shtádi'?

Iurní repi rall:

—Lë'ë primërë.

Iurní Jesús repi:

—Guldía rnia'a, ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, tsutë rall lugar catë rnibë'a Dios antsë de lë'ë të

32 purquë Juan Bautista bidë guëluá'ai' shnezë Dios lla gac salvar të, perë lë'ë të adë gualdídi'i ldu'u të shti'dzë Juan. Perë en cambi ra cubradurë shtë impuestë nu ra na'a mal, gualdí ldu'u rall shtí'dzi'. Lë'ë të guná të lo quë nabë'në Juan perë adë bë'nëdi'i të cambi mudë nanabani të; adë gualdídi'i ldu'u të shtí'dzi'.

Comparaciuni shtë ra muzë mal Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 'Gulë bëquë diaguë stubi comparaciuni. Gu' tubi nguiu nanapë tubi ldë guiu'u lachi nargabní. Bëcabnill hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alrededurë; bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë. Bëzá'all tubi hiu'u guia'a parë quëhapë ra muzë ra plantë.

'Iurní bëdë'ë mënë ni guiu'u parë ra trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní ziá'all zitu.

34 'Iurë lë'ë tiempë shtë cusechë bëdchini, gunibë'a lamë shtë guiu'u bëldá muzë parë tsaglli'i rall mëdi narunë tucarë ca'a lamë.

35 Ra trabajadurë guna'zi rall lë'ë ra muzë ni; tubi muzë bëdë'ë rall galnë. Stubi muzë gudini rall. Stubi muzë bëdë'ë guë'ë rall.

36 Iurní lë'ë nashtënë guiu'u bëshé'ldëll másru'u muzë perë ra trabajadurë bë'në rall tratë muzë ni mizmë manërë.

37 'Por fin gunibë'a nashtënë guiu'u tsa llgá'ni'. Bë'në shgábi': "Zunë rall rëspëti shinia".

38 Perë iurë guná trabajadurë lu shini nashtënë guiu'u, repi rall: "Ndë'ë na el quë nagunë recibir herenci. Cha guëdínia'a lë'ëll të parë guëa'në guiu'u rë' ca'a hia'a."

39 Zni guna'zi rall llgá'nëll. Gulú hia'ldë rall shini lamë lu guiu'u nu gudini rall shini lamë.

40 Iurní Jesús guna'bë di'dzë:

—Iurë lë'ë nashtënë guiu'u gue'dë guëzë, ¿pë gúnëll con ra trabajadurë iurní?

41 Bëquebi rall:

—Pues gati ra muzë mal sin adë chu guëgá'adi'i ldu'u lë'ë rall. Iurní

ca'a stubi mënë guiu'u të parë gúnëll intriegu ra cusechë cadë izë.
42 Iurní Jesús repi:
—¿Në nunquë bí'ldidi'i të ra Escrituras narni'i zndë'ë?
Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë,
guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.
Zni bë'në më, el quë narnibë'a lë'ë hia'a.
Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a nahin.
43 Por ni rnia'a lu të, Dios adë guëné'edi'i lugar tsutë të catë rnibë'a më. Lo quë nanapë të, güeshe'ldë mëhin hashtë stubi mënë naná ziquë trabajadurë za'quë nabëdë'ë cusechë narunë tucarë nashtënë guiu'u. [
44 El quë narreldë güec guë'ë rë', gac chupë ldëll perë iurë ldaguë guë'ë ni güec mënë, gáquëll ziquë pulvë.]
45 Iurë lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo bini rall grë comparaciuni lo quë naguni'i Jesús, bëdë'ë rall cuendë de quë quëadi'dzë më shcuendë rall.
46 Iurní guc shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë më prësi perë bëdzëbë rall los de más mënë purquë guni'i mënë na Jesús tubi profetë narni'i shti'dzë Dios.

22

Comparaciuni shtë sa'a

1 Jesús guzublú quëadi'dzë më stubi por comparaciuni. Repi më:
2 —Lë'ë lugar catë rnibë'a Dios, na ziquë tubi rëy nabë'në tubi laní shtë sa'a parë shíni'.
3 Gunibë'a rëy ni ra muzë parë tsagna'bë rai' ra invitadë lu sa'a, perë adë nëdi'i ra mënë niagdchini rall lu sa'a.
4 Iurní guna'bë rëy stubi shcua'a muzë. Guni'i rëy: "Gulë guni'i lu ra invitadë hia napreparadë dau; hia ngunë nandchú con los de más ra ma hia gu'i; grëtë' nahin listë. Nadë más güedchini rall parë cuezë rall lu sa'a."
5 Perë ra invitadë adë bë'nëdi'i rall cuendë. Tubi de lë'ë rall guagnall lu shguiú'ull. Stubi guagnall ra neguci shtënëll.
6 Hia stubi ra invitadë guna'zi rall muzë shtë rëy; bë'në rall maltratë muzë ni hashtë gudini rall lë'ë muzë.
7 Iurní lë'ë rëy bëldëll. Gunibë'all ra suldadë parë tsatini rall lë'ë narguini mënë. Nu tsa quëgui'i ra suldadë guë'dchi ni.
8 Lueguë repi rëy lu muzë stubi: "Hia grë na listë parë sa'a; perë ra invitadë bëlua'a rall de quë adë rúnëdi'i tucarë rall invitación shtëna.
9 Gulë tsa iurne' ra nezë principal. Gulë bë'në invitar lë'ë mënë lu sa'a, grë ra naguëdia'guëlú të; tsutë rall."
10 Iurní bëru'u ra muzë nezë; guagtëá rall grëtë' lo quë nabëdia'guëlú rall, tantë hiumbrë mal nu nguiu za'quë. Iurní sí, guadzë hiu'u catë na preparadë parë sa'a.

11 Iurní rëy guatë catë nanú ra mënë. Guná rëy lu tubi nguiu naquëbezë nga'li, perë adë nuá'adi'ill lari shtë sa'a.
12 Repi rëy: "Amigu, ¿lla guatël ndë'ë sin adë nuá'adi'il lari shtë sa'a cumë ziquë na custumbrë?" Perë nguiu ni adë pë guní'idi'ill.
13 Iurní lë'ë rëy repi lu naquëhunë sirvë lu mellë: "Gulë bëldi'bi güëa'll nu guia'a nguiu rë'. Gulë bëtia'a lë'ëll parë lu nacahi catë gu'në mënë nu hashtë güechushí lai' rall."
14 Rnia'a lu të, zihani mënë güëna'bë Dios parë tsutë rall catë rnibë'a më, perë du'psë mënë gulë më parë gac rall shmënë më.

Shcuendë impuestë
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Iurní ra fariseo zia'a rall parë gurë rall de acuerdë lla tsu mudë güësiguë rall lë'ë më të nini'i më cusë mal.
16 Nu bëshe'ldë rall partidë shtë rall con stubi partidë shtë Herodes parë tsaguëchi rall lu Jesús:

—Mësë rdë'ë na'a cuendë de quë lë'ël rní'il verdá nu rluá'al nezë shtë Dios sin adë rúnëdi'il cuendë lo quë narni'i mënë. Adë rúnëdi'il juzguë según el quë narná mënë.

17 Guni'i lu na'a ¿pë na bien según
lëy guëdíllia'a impuestë lu rëy César, u
guëdíllidi'ia'a impuestë?
18 Perë Jesús bëdë'ë cuendë de quë
cabezënú rall mal llgabë. Repi më lu
rall:
—Na të falsë. ¿Pëzielú ze'dë
guësiguë të na?
19 Gulë bëlua'a dumí denario
naquilli të impuestë.
Iurní be'dënú rall tubi monedë.
20 Guná Jesús lu monedë; iurní
guna'bë di'dzë më:
—¿Chu lu nu chu lë naquë lu dumí
rë'?
21 Bëquebi rall:
—Lu rëy César naquë lu dumí.
Iurní Jesús repi:
—Gulë bëdë'ë naca'a César lo quë
naná shtë César nu gulë bëdë'ë naca'a
Dios lo quë naná shtë Dios.
22 Iurë bini rall ra di'dzë rë', bëa'në
dchi rall nu guasë ldu'u rall. Iurní
bësëa'nëgá rall lë'ë më; zia'a rall.

Guna'bë di'dzë ra mënë shcuendë lla tsashtë ra tëgulë (Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Mizmë dzë ni bëldá ra saduceo
guagná rall lë'ë Jesús. Ra saduceo
rni'i de quë adë tsashtëdi'i ra tëgulë.
Guna'bë di'dzë rall lu më:
24 —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë
si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi
tëgulë napë quë cá'all tse'lë tëgulë
të gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i
shfamili tëgulë.
25 Guc gadchi bëchi; primërë
nguiu bëtsë'all perë gútill sin ni tubi
shíni'. Bësëá'nëll viudë parë segundë
bëchill.
26 Segundë bëchi tëgulë cuá'all lë'ë
viudë perë gútill sin ni tubi shíni'. Na
tsunë lo mizmë; cuá'all tse'lë tëgulë
perë gútill sin ni tubi shíni'. Guëzá
bëchi tëgulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë
adë gúpëdi'i rai' shíni'.
27 Despuësë lë'ë na'a ni gúti'.
28 Iurë tsashtë ra tëgulë ¿chu gac
tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc
tse'lë na'a.
29 Jesús bëquebi:
—Bëganë të con di'dzë shtë të
purquë adë riasëdi'i të lo quë narni'i
Sagradas Escrituras; nu adë guënëdi'i
të pudërë shtë Dios.
30 Iurë ra tëgulë tsashtë rai' stubi,
adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai'
guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ian-
glë shtë Dios nacabezë gube'e.
31 Perë shcuendë tsashtë ra tëgulë
¿pë adë bí'ldidi'i të lo quë narni'i
Dios? Guni'i më zndë'ë:
32 "Nahia Dios shtë Abraham;
nahia Dios shtë Isaac; nu Dios shtë
Jacob". Grë shmënë Dios nabani rai'
aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë
sin fin. Perë lë'ë më adë nádi'i Dios
parë el quë nanápëdi'i vidë sin fin.
33 Iurë bini mënë zndë'ë, nalë
bëdzëguëë' ldu'u rall nu guasë ldu'u
rall lo quë naquëglua'a më.

Lë'ë mandamientë namás lasac (Mr. 12.28-34)

34 Iurë ra fariseo guc bë'a rall de
quë Jesús bësëac dchi më ra saduceo,
iurní bëdëá rall.
35 Tubi de lë'ë rall na mësë shtë
lëy. Guc shtú'ull ldaguë më lu trampë;
guna'bë dí'dzëll:
36 —Mësë, ¿guadë mandamientë
namás lasac de grë mandamientë?
37 Jesús repi:
—"Gulë guc shtu'u Dadë Dios con
guëdubinú ldú'ul nu guëdubi almë
shtënël nu guëdubi shgábël".
38 Ndë'ë namás lasac nu nahin
primërë mandamientë lu grë man-
damientë.
39 Hia nachupë na cumë ziquë
primërë. Rni'in: "Gulë guc shtu'u sa'l
cumë ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël".
40 Si talë rzu'bë diaguë të man-
damientë rë' también canihunë të
cumplir lo de más nabëquë'ë Moisés
nu lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë
Dios guahietë.

Chu na shtadë Cristo (Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Mientras lë'ë ra fariseo nianá
rëta' rall lu Jesús,
42 lë'ë më guna'bë di'dzë:
—¿Pë runë të shgabë të? ¿Chu na
Cristo? ¿Chu shini lë'ë më?
Iurní repi rall:
—Llëbní David.
43 Iurní guna'bë di'dzë Jesús:

—Espíritu Santo quëbezënúhi' lë'ë David nu por pudërë shtë Espíritu Santo guni'i David shcuendë llëbní David:
44 Dadë Dios guni'i lu lamë shtëna, el
que narnibë'a na:
"Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna
gan lu enemigu shtënël të
guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël".
45 ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David cumë David guni'i Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?
46 Iurní ni tubi rall gúquëdi'i ni-aquebi rall lu më. Dizdë dzë ni hia ni tubi rall adë gúpëdi'i rall valurë niana'bë di'dzë rall lu më.

23

Bëlua'a Jesús lla na ra fariseo nu saduceo
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

1 Iurní guni'i Jesús lu ra mënë nu lu ra shini gusë'dë më:
2 —Ra mësë shtë lëy nu ra fariseo rzubë rall shlugar Moisés iurë rlua'a rall ra mënë.
3 Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë rall. Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i rall perë adë tsanáldëdi'i të tëchi manërë nanabani rall. Bien rni'i rall perë adë rúnëdi'i rall cumplir.
4 Bien rlua'a rall lëy shtë Dios perë ra cusë naquëhunë rall obligar gunë mënë, na ziquë tubi carguë në'ë; adë chu típëdi'i guëldisin. Rnibë'a rall mënë të parë gua'a ra mënë carguë ni, perë lë'ë rall ni siquierë más zucsë tubi shcuënë rall guëldisë rallin.
5 Grëtë' devociuni narunë rall quëhunë rallin të guëná mënë. Luquë rall nu rua' llicu rall nua'a rall partë di'dzë shtë Sagradas Escrituras të guëná mënë devociuni narunë rall. Chulë zutsa'u lu shabë duni shtë rall.
6 Nu rac shtu'u rall subë rall lugar más lasac catë rau mënë shtse nu catë zubë më ru'bë la'ni iádu'u.
7 Nu rac shtu'u rall grë mënë gunë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti iurë lë'ë rall ziazú rall nezë. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con di'dzë rë': "Mësë".
8 'Perë lë'ë të adë rúnëdi'i të ziquë lë'ë mënë ni. Adë rac shtú'udi'i të guëni'i mënë na të mësë, purquë napë të tubsë mësë; náhi' Cristo. Grë të na të bëchi la sa' të.
9 Adë rní'idi'i të lu tubi sa' të: "Dadë" parë lu gué'dchiliu rë', purquë nanú tubsë Shtadë të, më naquëbezë gube'e.
10 Nu adë rní'idi'i të: "Lamë" lu sa' të, purquë Jesucristo náhi' lúniquë lamë nanapë të.
11 Mënë narunë sirvë parë los de más sa' hia'a, ni más më ru'bë entrë lë'ë të
12 purquë grëtë' narunë naru'bë, gac nasáquëdi'i rall. El quë narunë lasáquëdi'i, ni nasac iurní.
13 'Prubi të mësë shtë lëy nu fariseo, na të mënë falsë purquë rta'u të rua' nezë shtë Dios të parë adë chu tsutëdi'i, nu nilë mizmë lë'ë të adë nëdi'i të tsutë të. Nu adë rdë'ëdi'i të lugar parë grë narac shtu'u tsutë nezë za'quë.
[
14 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të mënë falsë purquë rdchisú të lidchi ra viudë; iurní parë guësiguë të ra mënë, runë të orar zihani vueltë. Lë'ë të gunë të recibir más cashtigu dushë.]
15 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Ria të stubi guë'dchi namás zitu parë tsagtë'tsë të shldai' të lu ra mënë, perë iurë lë'ë të runë të gan tubi shmënë të, nall chupë vueltë más shini gabildi quë lë'ë të purquë riuguëll bishi shtë të.
16 'Prubi de lë'ë të, na të ziquë mësë ciegu. Rni'i të si talë quëhunë mënë jurar por iádu'u ru'bë, pues adë rúnëdi'i obligar gunë mënë cumplirin, perë si talë runë mënë jurar por orë shtë iádu'u, ni sí, runë mënë comprumisi; napë quë gunë mënë cumplirin. Zni cagni'i të.
17 Tuntë nu ciegu na të. ¿Pë más lasac orë u lë'ë iádu'u? Iádu'u nu orë na santu.
18 Nu también caglua'a të si talë chu runë jurar por bëcu'guë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i obligar gunë

mënë cumplir juramentu ni, perë rni'i të si talë runë mënë jurar por ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë, ni sí, napë që gúnëll cumplir.
19 Tuntë nu ciegu ¿pë más lasac ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë u lë'ë bëcu'guë nabëdë'ë Dios ziquë lugar santu?
20 Pues rnia'a lu të, el quë narunë jurar por bëcu'guë, adë quëhúnëdi'ill jurar por bëcu'guë sulamëntë perë también por grë ofrendë nadchi'bë lu bëcu'guë.
21 El quë narunë jurar por iádu'u, adë quëhúnëdi'ill jurar sulamëntë por iádu'u sino quë también por lë'ë Dios nacabezë la'ni iádu'u.
22 También el quë narunë jurar por gube'e, quëhúni' jurar por trunë shtë Dios nu por mizmë Dios narnibë'a lugar ni.
23 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Lë'ë të rdë'ë të ofrendë narunë tucarë Dios, cadë chi'i ra cusë rdë'ë të tubi parë Dios. Correctë nahin; perë adë rúnëdi'i të cuendë ra enseñansë más lasac shtënë më. Adë rúnëdi'i të cumplir; adë rgá'adi'i ldu'u të sa' të. Nádi'i të justë. Adë rúnëdi'i të cumplir shti'dzë të. Cagnia'a lu të, rqui'ni gunë mieti cumplir grë mandamientë ru'bë nu también los de más mandamientë shtë Dios.
24 Lë'ë të na të ziquë mësë ciegu; rdchi'bi të vini parë guëru'u rëshë antsë gul vini, perë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë nanú tubi ma ru'bë ziquë camellë guti naga'a la'ni vini.
25 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu ra fariseo; na të falsë. Zunë të por fuërë vasë nu ra platë perë nezë la'ni, nalë suci nahin. Zni na të; na të nguba'në nu quëhunë të cumplir deseo mal.
26 Fariseo ciegu, primërë gulë bëzunë nezë la'ni ldu'u të, iurní napë të conductë za'quë. Iurní na të ziquë vasë narie'ti guëdubi partë.
27 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë. Na të ziquë ba'a. Nalë cusë za'quë naquichi rlua'a fuërë nu chulë rlua'ain, perë nezë la'ni gadzë ra ba'cu shtë tëgulë nu grë cusë ziquë narru'ldë mënë rua' guë'dchi.
28 Zni na të, lë'ë të; por fuërë rlua'a të cusë za'quë. Lu ra mënë rlua'a të bien, perë nezë la'ni të nalë gadzë ra bishi nu adë quëhúnëdi'i të cumplir lëy shtë Dios.
29 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy nu fariseo; na të falsë; rza'a të capillë shtë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, nu rzutsa'u të rua' ba'a shtë ra mënë naguc më za'quë lu guë'dchiliu con guë'ë iarë.
30 Iurní lueguë rni'i të: "Si talë lë'ë na'a niaquëreldë na'a tiempë shtë ra shtadë guëlú na'a, adë chu nihúnëdi'i compañi ra nagudini ra profetë".
31 Por mizmë di'dzë shtënë të quëgni'i të na të llëbní shtë ra nagudini ra profetë. Na të testigu cuntrë mizmë lë'ë të; na të tubsë rënë con shtadë guëlú të.
32 Gulë bë'në cumplir lo quë narac shtu'u të, maldá nananú la'ni ldu'u të ziquë bë'në shtadë guëlú të con ra muzë shtë Dios.
33 'Serpientë, llëbní mbe'ldë, ¿llallë gunë të parë guëca'chilú të lu cashtigu shtë gabildi?
34 Cashe'lda mënë za'quë naruadi'dzë shti'dza, perë lë'ë të quini të sëbëldá rai'. Nu gunë të crucificar lë'ë rai'. Sëbëldá rai' guëdë'ë të galnë la'ni iádu'u shtë të nu sunaldë të lë'ë rai' guë'dchi por guë'dchi.
35 Zni na të culpablë. Ldaguë cashtigu guëc të por grë duldë nabë'në mënë guahietë iurë gudini rall Abel hashtë tiempë gudini mënë Zacarías, shini Berequías. Gudini të lë'i' entrë bëcu'guë nu iádu'u.
36 Guldía rnia'a lu të, culpë shtë grë mënë ni ldaguë subrë guëc ra mënë naquëreldë lu guë'dchiliu iurne'.

Bi'ni Jesús por guë'dchi Jerusalén (Lc. 13.34-45)

37 'Mënë shtë Jerusalén, lë'ë të rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios; rdë'ë guë'ë të grë ra naze'dënú diza'quë shtë më. Zihani vueltë guc shtua'a niatëahia lë'ë të cumë ziquë

tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë adë nëdi'i të guëdchini të lua.
38 Gulë guná, lë'ë të con lidchi të guëa'në ziquë tubi hiu'u dachi; adë chu gúnëdi'i compañi lë'ë të.
39 Rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i guëná të lua hashtë guëdchini tiempë iurë lë'ë të guëni'i të: “Benditë na el quë naze'dë guëdchini por nombre shtë Dios. Bë'në ldai' më lë'i'.”

24

Jesús guni'i guëchili iádu'u ru'bë (Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Bëru'u Jesús iádu'u. Iurë zëagzë më, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guzublú bëlua'a rai' ra guë'ë ru'bë shtë iádu'u.
2 Jesús bëquebi:
—¿Gu rna të lu grëtë' ra cusë rë'? Guldía rnia'a lu të, lugar rë' ni tubi guë'ë adë guëá'nëdi'i guëc sa' guë'ë. Grëtë' tsaluhin.

Sëñi shtë iurë tsalú guë'dchiliu (Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Iurní zia'a rai' lu dani shtë Olivos. Jesús guzubë nga'li. Iurní ra shini gusë'dë më guagni'i lu më guitsë guitsë:
—Rac shtu'u na'a guëní'il lu na'a, guc gac grë ra cusë naquëgní'il. ¿Guadë naná sëñi shtë tiempë naguëabril stubi? ¿Guc gac fin shtë guë'dchiliu?
4 Iurní Jesús repi:
—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu cuguëdi'i lë'ë të
5 purquë cantidá mënë guëdchini rall; guëni'i rall: “Na nahia Cristo”, nu guëguguë rall cantidá mënë.
6 Nu lë'ë të guini të nutici shtë ra guërru naze'dë guëlla' nezë rë' nu zitu, perë adë rdzëbëdi'i të purquë zni napë quë gac. Perë todavía lëdëdi'i fin shtë guë'dchiliu
7 purquë tubi naciuni tildinú stubi naciuni; tubi guë'dchi tildinú stubi guë'dchi. Nu guidë ra gubini, galguidzë, nu guëllú zihani lugar.
8 Con cusë ni na principi shtë cusë durë naze'dë.
9 'Iurní gunë ra mënë intriegu lë'ë të parë gunë rall mal tratë lë'ë të nu hashtë quini rall lë'ë të. Nu grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna.
10 Tiempë dzë ni cantidá mënë guëniti rall fe shtë rall. Lë'ë rall guëná zá'quëdi'i rall lu sa' rall. Nu gunë rall traicionar sa' rall.
11 Guëdchini cantidá naguëguguë lë'ë ra mënë. Guëni'i rall de quë ruadi'dzë rall shti'dzë Dios. Cantidá mënë guëguguë rall.
12 Zihani cusë mal tsadalë, por ni cantidá mënë hiadë gac shtú'udi'i rall sa' rall
13 perë grëtë' el quë nagac firmë hashtë fin, ni gac salvar.
14 Lë'ë diza'quë narni'i shcuendë lugar catë rnibë'a Dios, napë quë gac predicarin guëdubi guë'dchiliu. Guadi'dzë mënë diza'quë parë grëtë' naciuni parë gunguë bë'a mënë lë'ë më. Iurní guëga'a iurë shtë fin.
15 'Lë'ë muzë shtë Dios nabërulë Daniel, bëquë'ëi' lla na tiempë natsutë cusë mal iádu'u ru'bë. Iurë lë'ë të guëná të lu cusë narunë manchar iádu'u santu, lë'ë iurë bëga'a; guëlladchi na fin shtë guë'dchiliu. El quë naquëhu'ldë shti'dza, gulë tsasë lo quë narnia'a.
16 El quë narëta' guë'dchi Judea iurní, guëllu'në rall parë dani.
17 Grë el quë nazubë guëc hiu'u lídchi', adë gáquëdi'i tsaldú rall pë shtënë rall la'ni hiu'u; mejurë guëllu'në rall lueguë.
18 Grë el quë nananú lachi iurní, adë gáquëdi'i guëabrí rall parë tsaglli'i rall shabë rall.
19 Prubi ra na'a tiempë dzë ni, grë ra na'a nanua'a shíni' u grë ra narca'a me'dë.
20 Gulë guna'bë lu Dios të gáquëdi'i ra cusë durë tiempë naldë, nilë por dzë narzi'i ldu'u mënë
21 purquë tiempë ni gac suceder cusë demasiadë durë nanadë gunádi'i mënë dizdë principi shtë guë'dchiliu, nu nunquë jamás gáquëdi'i sa' ra cusë ni.

22 Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos
ra dzë shtë sufrimientë, adë chu
nádi'i gac salvar perë por ra mënë
nagulë Dios, gac menos ra dzë ni.
23 'Si talë guëni'i tubi nguiu lu të:
"Gulë guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u
"Gulë tsagná ndë; lë'ë më nanú", adë
tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë mënë ni.
24 Guëdchini ra naguëguguë lë'ë
mënë. Guëni'i rall na rall Cristo.
Sëbëldá rall guëni'i rall na rall naru-
adi'dzë shti'dzë Dios. Gunë rall sëñi
ru'bë nu milagrë parë guëguguë rall
mënë hashtë si na posiblë guëguguë
rall ra nagulë Dios.
25 Hia gunia'a lu të antsë
26 por ni, si talë chu guëni'i lu të:
"Gulë guná, lë'ë më nanú më lu shlatë
catë chu nádi'i", adë tsádi'i të nga'li; u
si talë chu guëni'i: "Gulë guná, nanú
më la'ni tubi hiu'u", adë tsaldídi'i
ldu'u të
27 purquë ziquë ra'a tubi gui'i
shtë nguzi'u; rabtsë'ë gui'i nezë
guia'a hashtë nezë guetë, zni gac
iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu, guëdchíni' stubi.
28 Catë naga'a ra naguti, nga'li rdëá
ra bëchu.

Lla na tiempë iurë guëdchini Cristo (Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 'Despuësë gudëdë ra dzë shtë
cusë durë, lueguë lë'ë ngubidzë
guëcahi lúhi' nu mbehu hiadë
guëné'edi'in llni. Ra mbelëgui'i
ldaguë. Grëtë' fuersë shtë gube'e
guëni'bi.
30 Iurní lu gube'e guëná të sëñi
shtë nguiu nabëshe'ldë Dios. Grëtë'
ra mënë shtë guë'dchiliu, gu'në rall
nu guëná rall lu nguiu nabëshe'ldë
Dios; guëdchíni' rua' shcahi lu gube'e.
Guëlua'a llëru'bë pudërë nu llni
shtënë më.
31 Nu guëshé'ldi' ianglë shtëni' con
gu'ldë trompetë parë guëdëá grëtë'
nagulë Dios guëdubi guë'dchiliu dizdë
tubi cu' hashtë stubi ladë.
32 'Gulë bësë'dë tubi comparaciuni
shtë tubi hiaguë bëlda'u. Iurë guëná
të luhin, rguëhin nu rru'u ra ndiaguë
lu llícuhin, hia rac bë'a të bëdchini
tiempë shtë galna'i.
33 Mizmë manërë ni, iurë guëná të
ra cusë rë', gulë bëdë'ë cuendë lë'ë më
ze'dë guëdchíni'.
34 Guldía rnia'a, grëtë' ndë gac
cumplir antsë quë gati ra mënë nan-
abani iurne'.
35 Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin
perë shti'dza adë tsalúdi'in.
36 'Perë dzë nu iurë adë chu rac
bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë
gube'e, ni por shini Dios, sulamëntë
Dios Shtada rac bë'a më dzë shtë fin.
37 'Ziquë guzac tiempë shtë Noé, zni
gac iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios
guëdchíni'.
38 Tiempë dzë ni antsë lë'ë juici
shtë nisë bëdchini, nabani ra mënë lu
guë'dchiliu; gudáu rall nu bii' rall;
bëtsë'a rall, nu bëdë'ë rall shini rall
parë riu sa'a shtë ni'i, hashtë lë'ë Noé
gutë la'ni barcu.
39 Todavía adë bëdë'ëdi'i rall
cuendë hashtë iurë lë'ë juici bëdchini.
Bia'a nisi grëtë' ra mënë. Zni gac iurë
nguiu nabëshe'ldë Dios guëdchíni'
stubi.
40 Tiempë dzë ni chupë nguiu nanú
lachi; tubi nguiu tsabsú, stubi nguiu
guëa'në.
41 Chupë na'a caniu'u; tubi tsabsú,
stubi guëa'në.
42 'Gulë cue nasini purquë adë rac
bë'adi'i të ca iurë guëdchini el quë
naguënibë'a lë'ë të.
43 Perë gulë bësë'dë ndë'ë, si talë
tubi nashtënë hiu'u rac bë'all ca iurë
guëdchini nguba'në, ga'a nasínill parë
gáquëdi'i tsaldanë nguba'në.
44 Por ni gulë cue nasini nu gulë
gac preparadë ldu'u të purquë menos
runë të shgabë të, iurní guëná të lu
nguiu nabëshe'ldë Dios; hia bëdchíni'.

Tubi muzë za'quë nu tubi muzë mal (Lc. 12.41-48)

45 '¿Chu na muzë namás riasë nu
namás obedientë? Na ziquë el quë
nabë'në recibir dchi'ni. Lamë shtë
nguiu ni gunibë'all guëdë'ë nguiu
nagáu iurë bë'në tucarë gau lamë.
46 Dichusë muzë si talë quëhúnëll
bien iurë lë'ë lamë guëdchini.

Guëdzelë lamë lë'ë muzë; quëhúni' cumplir.
47 Guldía rnia'a, lë'ë lamë guëzú lë'ë muzë ni; gáquëll encargadë shtë grë lo që nanapë lamë.
48 Perë si talë muzë nall tubi nguiu mal, gúnëll llgabë de që shlámëll gac ldë'ë parë gue'dë guëzë
49 nu gúnëll tratë mal stubi sa' muzë, nu tsataunull ra zudchi; ruu'll con lë'ë rall.
50 Iurë lë'ë lamë guëabrí, lë'ë muzë ni adë rúnëdi'i shgábëll ca iurë gue'dë guëzë lamë.
51 Perë lë'ë lamë guëdë'ë tubi cashtigu ru'bë parë muzë ni; gac condenárëll mizmë manërë cumë ziquë mënë naná falsë. Iurní gú'nëll nga'li hashtë rchushí lai'll.

25

Comparaciuni shtë chi'i lliguëna'a

1 'Iurë guëdchini tiempë, manërë naguënibë'a Dios na ziquë chi'i lliguëna'a naguna'zi lámpara nariú sëiti parë quëgui'in; bëru'u rall të parë gunë rall recibir lë'ë lliguë iurë guëdchíni' lidchi sa'a.
2 Ga'i lliguëna'a na tuntë, adë rúnëdi'i rall guëquëll, perë ga'i ra lliguëna'a na rall listë.
3 Ra lliguëna'a tuntë bia'a rall lámpara shtë rall perë adë biá'adi'i rall sëiti parë tsadzë lámpara.
4 Perë ra lliguëna'a listë bia'a rall bëtëi sëiti nu gadzë ra lámpara.
5 Lë'ë lliguë guc ldë'ë parë guëdchínill; iurní mbëca'ldë bëdchini lu ra lliguëna'a. Por fin lë'ë rall gu'të ga'si.
6 Iurní cumë ziquë guëruldë gue'lë, bini rall tubi naguni'i fuertë: "Hia lë'ë lliguë ze'dë. Gulë bëru'u të parë gunë të recibir lë'ë lliguë."
7 Grëtë' lliguëna'a guashtë rall parë bë'në rall preparar lámpara shtë rall.
8 Hia zëga'i ra naná tuntë repi rall lu zëga'i naná listë: "Denú du'pë sëiti purquë lë'ë lámpara shtënë na'a guëaldin".
9 Perë lliguëna'a naná listë bëquebi rai': "Aquëdi'i, purquë iurní guëbidchi sëiti shtënë na'a. Parë lë'ë të adë gáldëdi'in; mejurë gulë tsaca'a sëiti catë rduhin. Gulë tsasí'ihin të parë iurní napë tëhin."
10 Perë mientras ga'i na'a guasi'i rall sëiti, lë'ë lliguë be'dë guëzë. Ra lliguëna'a naná preparadë guatënú rall lliguë lu sa'a. Iurní bë'au rua' puertë.
11 Despuësë bëdchini ra zëga'i lliguëna'a; iurní guni'i rall: "Dadë, bësha'lë puertë".
12 Perë naná shtënë hiu'u bëquebi: "Guldía rnia'a de që adë guënëdia'a lë'ë të".
13 Iurní Jesús repi:
—Gulë gac preparadë. Gulë gac nasini purquë adë rac bë'adi'i të pë dzë, ni pë iurë guëdchini nguiu nabëshe'ldë Dios.

Comparaciuni shtë dumí

14 'Lugar catë rnibë'a Dios nu tiempë gunë më juzguë ra mënë, na ziquë tubi nguiu naguzia'a parë stubi naciuni. Guna'bë nguiu ni ra shmúzëll. Bë'nëll incarguë shtumill lu ra muzë ni.
15 'Tubi de lë'ë ra muzë bëdë'ëll ga'i mili bëllë. Stúbill cua'a chupë mili dumí. Stúbill cua'a tubi mili bëllë, según narac cadë tubi rall. Iurní lë'ë nguiu ni guzia'a viajë.
16 Hia lë'ë muzë nabë'në recibir ga'i mili bëllë, lueguë bë'nëll neguci con dumí. Bë'nëll gan stubi zëga'i mili bëllë de guëc ra nabë'nëll recibir.
17 Mizmë manërë ni nabë'në recibir chupë mili bëllë, bë'nëll gan stubi chupë mili más.
18 Perë el që nabë'në recibir tubi mili bëllë, bëcá'chill dumí shtë lamë. Guatánill tubi guëru catë guacá'chill dumí.
19 'Hia llëru'bë tiempë gudëdë; bëabrí lamë shtë muzë ni. Iurní guzublú guna'bë lamë shcuendë dumí.
20 Primërë bëdchini nabë'në recibir ga'i mili bëllë. Bë'nëll intriegu lu shlámëll stubi zëga'i mili. Répill: "Dadë, lë'ë ga'i mili nabëné'el cuahia ndë'ë; perë guná, stubi zëga'i mili bëna gan subrë guëc ga'i mili".

21 Lë'ë lamë repi: “Bien nahin; lë'ël
nal tubi muzë za'quë. Rac bë'ahia
gúnël lo quë narac shtua'a. Hia quë
lë'ël bë'nël bien de lo du'pë, guënehia
másru'u cusë za'quë të guënibë'al.
Guatë; bëquitë ldú'ul con na.”
22 Despuësë bëdchini stubi muzë
nabë'në recibir chupë mili bëllë.
Répill lu lamë: “Dadë, bëné'el chupë
mili bëllë cuahia; lë'ë ndë'ë. Perë
chupë mili bëllë más bëna gan subrë
guëc chupë mili.”
23 Lë'ë lamë repi: “Bien nahin. Nal
tubi muzë za'quë. Napa confiansë
lë'ël. Hia quë lë'ël nal muzë za'quë
de lo du'pë nabëna incarguë guiá'al;
bë'nël gan más. Guatë; bëquitënú
ldú'ul na.”
24 Perë iurë bëdchini muzë nabë'në
recibir tubi mili bëllë, répill lu
shlámëll: “Dadë, naněa quë lë'ël nal
tubi nguiu naná rzac zi muzë. Rcá'al
cusechë catë adë bëcabnídi'il, nu rtëal
catë adë bëtë'tsëdi'il bë'dchi.
25 Por ni bëdzëba; guaca'cha sh-
tumil la'ni guiu'u perë iurne' lë'ë
shtënël ndë'ë.”
26 Lë'ë lamë bëquebi: “Muzë mal
nal, nu nabëchil. Rní'il de de quë rc-
ahia cusechë catë adë rcabnídia'a, nu
rtëáhia catë adë rtë'tsëdia'a bë'dchi.
27 Por ni niagutël dumí lu bancu
parë iurná nihuna recibir shini dumí
lo quë narunë tucara.”
28 Iurní repi lamë lu ra narëta'
nga'li: “Gulë bëdchisú mili bëllë de
muzë mal nu bëdë'ëin ca'a naná bë'në
recibir chi'i mili.
29 Si talë guëquě diaguë të bien,
Dios guëne'e më más shti'dzë më parë
lë'ë të perë si talë rúnëdi'il cuendë
shti'dza, guëdchisú më llni narní'il
nápël.
30 Nu lë'ë muzë mal, gulë bëtia'a
lë'ëll tëchi fuërë catë nacahi, catë
gu'në mënë nu rchushí lai' rall.”

Juici shtë ra naciuni

31 'Iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios
guëdchíni' stubi, guëdchíni' con llni nu
pudërë nu con ra ianglë shtë Dios.
Subë më lu trunë shtënë më con
llëru'bë pudërë.
32 Ra mënë shtë grë naciuni guëdëá
rall delantë lu më. Hia lë'ë më cuë
më ra mënë cumë ziquë rbë vëquërë
ra lli'li con ra chivë.
33 Cue'e za'quë më ra më za'quë
nagulě Dios ziquë lli'li ladë ldi shtënë
më, nu ra më mal, ra nagualdídi'i ldu'i
lë'ë më, cue rall ladë rubësë.
34 Iurní lë'ë rëy guëni'i lu naquëbezë
ladë ldi: “Gulë te'e guëdchini të lua,
lë'ë të el quë naná gulě Shtada.
Gulë bë'në recibir lugar za'quë naná
preparadë parë lë'ë të dizdë Dios
bëcue'shtě guě'dchiliu.
35 Pues bëldí'ana, nu lë'ë të bëne'e
të nagudáuha. Gubidcha, nu bëne'e të
nabia'. Guca ziquë më zitu, nu lë'ë të
bëne'e të catë gu'të ga'sia.
36 Bë'në faltë shaba perë bëne'e të
lo quë nabëqui'nia. Guc llú'uhia; bidë
guëná të na; guahia lachigui'bë, nu
be'dë guëná të na.”
37 Iurní lë'ë ra naná justë guëni'i
rall lu më: “Dadë, ¿guc guná na'a
lul; bëldiá'nël, nu bëne'e na'a nagaul?
¿Guc guná na'a gubídchil, nu bëne'e
na'a nabii'l?
38 ¿Guc guná na'a lul ziquë më
zitu, nu bëne'e na'a catë guquëréldël?
¿Guc guná na'a bë'në faltë shábël, nu
bëne'e ná'ahin?
39 ¿Guc guná na'a guc llú'ul u gual
lachigui'bë, nu be'dë guëná na'a
lë'ël?”
40 Iurní rëy guëquebi: “Guldía
rnia'a, grětë' lo quë nabë'në të por
tubi ra bëcha namás mitu'në, ziquë
bë'në të tratë grë ra shmëna hashtë
el quë namás lasáquëdi'i, pues mizmë
na bë'në të tratë”.
41 'Iurní lë'ë rëy guepi lu naná rëta'
ladë rubësë: “Gulë guabsú lua, lë'ë të
hia nanudé të parë gabildi. Tsa të lu
be'lë nanápëdi'i fin, preparadë parë
mëdzabë nu parë ra ianglë shtënël.
42 Pues bëldí'ana perë adë
bëné'edi'i të nagudáuha. Gubidcha
perë adë bëné'edi'i të nabia'.
43 Guca ziquë më zitu perë adë
bëné'edi'i të catë naquërelda. Runë
faltë shaba perë lë'ë të adë bëné'edi'i
të niétiquë. Guc llú'uhia; guahia

lachigui'bë perë adë be'dë guënádi'i të na." Iurní lë'ë ra më mal guepi rall:
44 "Dadë, ¿guc guná na'a bëldí'anël u gubídchil u ziquë më zitu u bë'në faltë shábël u guc llú'ul u gual lachigui'bë, nu adë chu be'dë guënádi'i lë'ël?"
45 Lë'ë rëy guëquebi iurní: "Guldía rnia'a, manërë mal bë'në të tratë shmëna naná más humildë, zni bë'në të tratë mizmë na".
46 Lueguë iurní lë'ë ra nguiu guzia'a rall lu cashtigu nanápëdi'i fin perë grëtë' naná tubldí shcuéndi' lu Dios, guzia'a rai' gube'e catë cabezë Dios catë nídi'i fin.

26

Quëguili mënë mudë parë guëna'zi rall Jesús
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Iurë Jesús gualú biadi'dzë më grëtë' ra cusë ni, repi më lu ra shini gusë'dë më:
2 —Lë'ë të hia rac bë'a të dentrë de chupë dzë shtë laní Pascu, lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios gac intriégui' guia'a mënë mal nu gac crucificári'.
3 Tiempë dzë ni ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra më gushë entrë ra israelitë, bëdëá rall lu rualdëa' shtë palaci shtë Caifás, jefë shtë ra bëshuzi.
4 Nga'li bëntsa'u rall tubi tratë parë guëna'zi rall Jesús con di'dzë bishi parë quini rall lë'ë më
5 perë guni'i lu sa' rall:
—Lëdi la'ni dzë laní parë adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a nabëte'bi sëiti nashi guëc Jesús
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 Jesús nanú Betania lidchi Simón el që naguc llu'u ládi'.
7 Iurní guabi'guë tubi na'a; nuá'all tubi bëtéi guë'ë shtë sëiti nashi nu nalë lasaquë sëiti ni. Iurë quëbezë Jesús lu mellë, lë'ë na'a ni bëté'bi' sëiti guëc Jesús.
8 Iurë lë'ë ra shini gusë'dë më guná rai' pë bë'në na'a, bëldë rai' nu guzublú guni'i rai':
—¿Pëzielú bë'në na'a rë' desperdici sëiti nashi guëc më?
9 purquë bien niatuu' na'a sëiti por zihani dumí nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.
10 Perë guc bë'a Jesús shgabë rai' nu guni'i më:
—¿Pëzielú cagni'i të cuntrë na'a rë'? El quë nabë'ni' nahin tubi cusë za'quë parë na.
11 Pues ra prubi guëdubi tiempë quëbezënú rall lë'ë të perë na lëdë guëdubi tiémpëdi'i quëbezënúa të.
12 Lo quë nabë'në na'a nabëte'bi sëiti guëdubi cuerpë shtëna, bë'ni' parë gac preparar iurë gatia nu guëga'cha.
13 Guldía rnia'a, guëdubi lugar catë guadi'dzë ra mënë diza'quë guëdubi guë'dchiliu, guadi'dzë ra mënë lo quë nabë'në na'a rë'. Guëagná ldu'u mënë lo quë nabë'ni'.

Judas bë'në prometer gúnëll intriegu Jesús
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Iurní tubi naná chi'bë chupë poshtë nabërulë Judas Iscariote, guagní'ill lu ra jëfë shtë ra bëshuzi
15 nu répill:
—¿Blac guëne'e të talë guna intriegu Jesús guia'a të?
Iurní lë'ë rall gudilli rall galdë bi chi bëllë bëdchichi.
16 Dizdë iurní Judas gudílill manërë parë gúnëll intriegu lë'ë më guia'a ra contrari shtë më.

La Santa Cena
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 Primërë dzë shtë laní naráu mënë guetështildi sin levadurë, ra shini gusë'dë më guabi'guë rai' lu më nu guna'bë di'dzë rai':
—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu; guëdáuha'a?
18 Jesús repi:
—Gulë tsa tubi ciudá lidchi tubi nguiu nu gulë guchi: "Lë'ë mësë guni'i zndë'ë: Hia lë'ë iurë zia guëdchini. Lídchil guna laní Pascu con ra shini gusë'da."

19 Ra shini gusë'dë më bë'në rai' cumë ziquë gunibë'a Jesús. Bë'në rai' preparar shtse shtë Pascu.
20 Iurë lë'ë gue'lë gu', quëbezënú Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më lu mellë.
21 Mientras caniháu rai', repi më:
—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë të intriegu na.
22 Iurní lë'ë rai' guzublú riá ldu'u rai' demasiadë; guna'bë di'dzë rai' tubi por tubi:
—Dadë ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?
23 Jesús repi:
—El quë naraunú na la'ni el mizmë platë, ni lë'ë nagunë intriegu na.
24 Lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios guzia'a parë nezë según narni'i Sagradas Escrituras, perë prubi de lë'ë nguiu el quë nagunë intriegu na. Mejurë adë niálëdi'i nguiu ni.
25 Iurní lë'ë Judas, lë'ë traidor, guni'i:
—Mësë ¿ni mudë na guna intriegu lë'ël?
Jesús bëquebi:
—Aha', lë'ël la la'.
26 Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëdë'ë më graci lu Dios. Despuësë de bëshullë mëhin, bëdë'ë më guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më; nu repi më:
—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuerpa.
27 Iurní guna'zi më copë. Bëdë'ë më graci lu Dios nu bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Repi më:
—Gulë bii' grëtë' të copë rë';
28 ndë'ë lë'ë shrëna narunë sellar tëstë cubi purquë nahin tubi favurë parë cantidá mënë; bëllë'ë rënë ni parë perdunë shtë ra duldë.
29 Perë rnia'a, hiadë guëbrídi'i gunúhia lë'ë të juguë shtë uvë rë' hashtë dzë naná guëbezënúhia lë'ë të gube'e. Iurní guhia vini cubi lu gube'e catë rnibë'a Shtada.

Guni'i Jesús gunë Pedro negar lë'ë më
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Despuësë de quëhu'ldë rai' tubi cantë, iurní gua rai' lu dani shtë Olivos.
31 Iurní Jesús repi:
—Grëtë' të guëtú lu të de na nu guësëa'në të na gue'lë ne' purquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras: "Tsatinia lë'ë vëquërë; hia ra lli'li guërë'tsë".
32 Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, tsahia delantë lu të hashtë Galilea.
33 Iurní Pedro bëquebi:
—Aunquë nilë grëtë' rai' guësëa'në rai' lë'ël, perë na jamás adë guësëá'nëdia'a lë'ël.
34 Jesús repi:
—Guldía rnia'a, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnël negar na tsunë vueltë.
35 Perë Pedro repi:
—Masiá quini mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.
Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Biadi'dzënú më Dios la'ni Getsemaní
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Iurní Jesús bëdchini con ra shini gusë'dë më tubi lugar lë Getsemaní. Repi më lu rai':
—Gulë guzubë ndë'ë mientras tsahia ndë. Guadi'dzënúa Dios.
37 Iurní bia'a më Pedro nu ra shini Zebedeo; guzublú riá ldu'u më; guasënú ldu'u më.
38 Guni'i më:
—Nalë rbini la'ni ldua'a por tristë shtë galguti. Gulë cuezë ndë'ë nu gulë cue nasini con na.
39 Gua Jesús stu'pë delantë. Bëzullibi më nu bëa'chi güec më hashtë lu guiu'u. Iurní bë'në më orar lu Dios; répi':
—Dadë shtëna, si talë nahin posiblë bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënël.
40 Iurní bëabrí më catë cabezë ra shini gusë'dë më. Bëdzelë më lë'ë rai' naga'si rai'. Iurní repi më lu Pedro:
—¿Pë adë gáquëdi'i cue nasini të su'pë tiempë, ni siquierë tubi iurë?

41 Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë; gulë
cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios
parë adë ldáguëdi'i të lu prëbë shtë
mëdzabë. Ldu'u të rni'i, niá; perë
shcuerpë të adë nídi'i fuersë.
42 Hia narrupë zia'a më; guaguë'në
më orar zndë'ë:
—Dadë, si talë na imposiblë tsalú
vasë shtë sufrimientë, bë'nin según
voluntá shtënël.
43 Iurní bëabrí më stubi; bëdzelë
më ra shini gusë'dë më hia naga'si
rai' purquë nalë bëdchini mbëca'ldë lu
rai'.
44 Iurní bësëa'në më lë'ë rai'; zia'a
më; bë'në më orar stubi natsunë vësë.
Guni'i më mizmë di'dzë ni.
45 Bëabrí më catë rëta' ra shini
gusë'dë më; repi më:
—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa
descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a de quë
lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios, gac in-
triégui' guia'a ra nanapë zihani duldë.
46 Gulë tsasuldí; gulë cha purquë
hia el quë nagunë intriegu na zé'dëll.

Bia'a ra mënë Jesús ziquë nguba'në (Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 Nianá quëadi'dzë Jesús, bëdchini
Judas naná de chi'bë chupë shini
gusë'dë më; ze'dënull cantidá mënë
nanua'a spadë nu hiaguë. Ze'dë rall
por partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi
nu ra më gushë shtë guë'dchi.
48 Judas lë'ë traidor, bëdë'ëll tubi
sëñi; répill:
—El quë naguna saludar, tsagru-
ahia lë'ëll; gulë bia'a nguiu ni prësi.
49 Iurní guabi'guë Judas lu Jesús nu
répill:
—Shtsanë, Mësë.
Nu bëtsagrua'll lë'ë më.
50 Jesús guni'i lu Judas:
—¿Pë zé'dël? amigu.
Iurní guabi'guë ra mënë nu guna'zi
rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më prësi.
51 Mizmë iurní tubi sa' Jesús gulú
spadë; bëchúgui' diaguë ladë ldi muzë
shtë jëfë shtë bëshuzi.
52 Iurní Jesús repi:
—Gulútsa'u spadë shtënël shlu-
garin purquë grëtë' el quë narguini
con spadë, zni gati rall con spadë.
53 ¿Pëllë adë rac bë'al zac guëna'ba
lu Shtada nu guëshe'ldë më mizmë
iurne' más quë chi'bë chupë grupë
ianglë, chi'i mili cadë grupë të gunë
rai' compañi na?
54 Perë si talë gaquin zni ¿lla gac
cumplir Sagradas Escrituras narni'i
napë quë gaquin zni?
55 Iurní Jesús repi lu ra mënë:
—Be'dë guëdchini të con spadë nu
hiaguë parë guëna'zi të na cumë
ziquë tubi nguba'në. Grëtë' dzë
gulezënúa lë'ë të. Cagluá'ahia lë'ë të
la'ni iádu'u shtënë të perë nunquë adë
guná'zidi'i të na prësi.
56 Perë ndë'ë quëhac parë gac
cumplir lo quë nabëquë'ë muzë
shtë Dios guahietë la'ni Sagradas
Escrituras:
Iurní ra shini gusë'dë më bësa'në
rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Zuga'a Jesús lu Junta Suprema (Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 Ra naguna'zi lë'ë Jesús prësi,
bia'a rall lë'ë më lu Caifás, jëfë prin-
cipal shtë ra bëshuzi. Nu rëta' ra
mësë shtë lëy nu ra më gushë nabëdëá
nga'li.
58 Guanaldë Pedro zitu hashtë ru-
aldëa' shtë lidchi bëshuzi principal.
Guatë Pedro nga'li; guzubënú Pedro
ra soliar të parë guënáhi' nia'a lla
tsalú shcuendë Jesús.
59 Ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra
mënë gushë nu grë ra Junta Suprema,
quëguili rall manërë parë gunë rall
acusar lë'ë më aunquë nilë nahin
cusë falsë parë gac condenar Jesús lu
galguti.
60 Perë adë bëdzélëdi'i rall prëbë
aunquë nilë zihani testigu falsë guni'i
rall bishi cuntrë lë'ë më. Por fin
bëdchini bëldá testigu falsë
61 naná repi:
—Lë'ë nguiu rë' guni'i: "Zac
guëchilia iádu'u shtë Dios nu guëabrí
guëldishtëhia iádu'u entrë tsunë dzë".
62 Iurní jëfë shtë ra bëshuzi guasuldí
nu répill lu Jesús:

—¿Pë adë rquébidi'il grë ra di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?

63 Jesús dchisë náhi'. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi repi:

—Por nombre shtë Dios nanabani, quëgnia'a lul, biadi'dzë lu na'a si talë nal Cristo, Shini Dios.

64 Jesús repi:

—Ni nahia, cumë ziquë cagní'il. Nu zac rnia'a lu të guëná të lu Shini Dios; quëbézi' ladë ldi shtë Dios, el quë narnibë'a grëtë' cusë. Nu guëná të lua; guëdchinia la'ni shcahi shtë gube'e.

65 Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi bëche'zë shábëll cumë ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldú'ull lo quë naguni'i Jesús. Bëldëll. Répill:

—Hia nguiu rë' bë'nëll ofender Dios con di'dzë nabëru'u rua'll. ¿Pë nicidá nápa'a de más testigu? Mizmë lë'ë të bini të di'dzë mal naquëgní'ill.

66 ¿Pë rni'i ldu'u të?

Guni'i rall:

—Runë tucarë gati nguiu rë'.

67 Iurní bëchi'bë shënë rall lu më nu bëdë'ë rall galnë guëc më. Stúbill gulubë lu më

68 nu guni'i rall:

—Lë'ël nal Cristo; bë'në divini chu gudini lë'ël.

Pedro bë'në negar Jesús (Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Mientras zu Pedro rualdëa, tubi criadë guabí'guëll lu Pedro nu répill:

—Lë'ël zuga'anul Jesús, më Galilea.

70 Perë Pedro bë'në negar delantë lu grë mënë. Répi':

—Adë rac bë'adia'a pë cagní'il.

71 Iurní Pedro ziagrú'ui' rua' nezë. Iurë guná stubi criadë lu Pedro, guní'ill lu ra mënë narëta' nga'li:

—Nu nguiu rë' rzënú Jesús më Nazaret.

72 Stubi vësë más Pedro bë'në negar nu bë'ni' jurar lu Dios:

—Adë guënëdia'a nguiu ni.

73 Du'psë zia'a, iurní mënë nazuga'a nga'li guabi'guë rall lu Pedro nu guni'i rall:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë ruadí'dzël ziquë mënë galileo.

74 Iurní guzublú Pedro; bë'ni' jurar; répi':

—Adë guënëdia'a nguiu ni. Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadí'dzëdia'a verdá.

Mizmë iurní bëllidchí gay.

75 Iurní bëagná ldu'u Pedro lo quë naguni'i Jesús: “Antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vueltë”. Iurní bëru'u Pedro nu nalë bí'ni'.

27

Bia'a ra mënë lë'ë Jesús lu Pilato (Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

1 Iurë brëgue'lë grëtë' ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra më gushë shtë ra israelitë, guc rall de acuerdë nu bëntsa'u rall tubi tratë parë quini rall Jesús.

2 Bëldi'bi rall lë'ë më; bia'a rall lë'ë më parë guaguë'në rall intriegu lë'ë më lu Poncio Pilato gubernadurë.

Guti Judas

3 Iurë Judas el quë nabë'në intriegu Jesús, bëdë'ëll cuendë de quë nacondenárëll, gubini ldú'ull. Bëdchigrëll galdë bi chi bëllë bëdchichi parë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra më gushë,

4 répill:

—Na bëna duldë. Bëna intriegu lë'ë më rë' lu galguti nu nápëdi'i' duldë.

Perë lë'ë rall bëquebi rall:

—Parë ni'i, ¿pë runë importë na'a? Shcuéndël ni'i.

5 Iurní Judas bëquëldí dumí la'ni iádu'u. Guziá'all. guagzé'bill lë'ëll lu hiaguë.

6 Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëtëá rall dumí nu repi rall:

—Adë chu guëtiá'adi'i dumí rë' la'ni cajë shtë ofrendë purquë nahin probidë según lëy shtë Dios. Nahin prëci nabëtuu' Judas lë'ë Jesús parë galguti.

7 Iurní guc rall de acuerdë parë guëzi'i rall tubi ldë guiu'u con dumí ni. Bërulë lachi ni: Lachi shtë el quë Naguctsa'u Trashtë. Lachi ni na catë guëga'chi ra më zitu.

8 Por ni bërulë lachi ni hashtë iurne'; Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.

9 Zni guc cumplir lo që naguni'i
Jeremías: “Guna'zi rall galdë bi chi
bëllë bëdchichi, prëci nabë'në më is-
raelitë tratë lë'ë më.
10 Con dumí guzi'i rall tubi lachi
shtë el që naguctsa'u trashtë. Zni
gunibë'a Dadë Dios.”

Pilato guna'bë dí'dzëll lu Jesús (Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Bia'a rall Jesús lu gubernadurë;
guna'bë dí'dzëll lu më:
—¿Pë lë'ë nal rëy shtë ra më is-
raelitë?
Jesús repi:
—Zni nahin cumë ziquë quëgní'il.
12 Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mënë
gushë, bëdchi'bë rall demandë cuntrë
Jesús perë Jesús adë pë bëquébidi'i'.
13 Iurní Pilato repi:
—¿Pë adë rínidi'il lo që naquëgni'i
ra mënë cuntrë lë'ël?
14 Perë Jesús adë bëquébidi'i më
de manërë lë'ë gubernadurë guasë
ldú'ull iurní nu adë guc bë'adi'ill pë
gúnëll.

Guni'i ra mënë gati Jesús (Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

15 Durantë dzë shtë laní, lë'ë guber-
nadurë napë custumbrë guëldá'all
tubi prësi, el që narac shtu'u ra
mënë gápëll libertá.
16 Nanú tubi prësi namás më dushë,
lë Barrabás.
17 Iurë lë'ë rall bëdëá rall nga'li,
Pilato guna'bë di'dzë:
—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a
libertá, Barrabás u Jesús nabërulë
Cristo?
18 Pilato bëdë'ë cuendë de që
rldënú rall Jesús nu mbidi na rall; por
ni bë'në rall intriegu lë'ë më.
19 Mientras Pilato zúbëga'a catë
rúnëll juzguë, lë'ë tse'lë Pilato gu-
nibë'a naguanú rsunë: “Adë riutëdi'il
con nguiu rë' purquë më za'quë
náhi'; ne' gue'lë guni'i shca'lda tubi
mbëca'ldë dushë de lë'ë më. Adë
gurëdchídi'i ldua'a.”
20 Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu
më gushë guni'inú rall mënë parë
guëna'bë rall libertá parë Barrabás
nu guëna'bë rall gati Jesús.
21 Lë'ë gubernadurë guna'bë di'dzë
stubi; répill:
—¿Guadë de chupë ra mënë rë' rac
shtu'u të guëdë'a libertá?
Lë'ë rall bëquebi:
—Barrabás.
22 Pilato guna'bë di'dzë iurní:
—¿Pë rac shtu'u të guna con Jesús?
el që nabërulë Cristo.
Grëtë' rall guni'i rall:
—Quëll lu cruz.
23 Iurní Pilato guni'i:
—¿Pë mal bë'nëll?
Perë lë'ë rall bëabrí gurushtiá rall:
—Quëll lu cruz.
24 Iurní Pilato guná hiadë nídi'i
mudë lla gúnëll sino që másru'u
ziadalë mënë nu rdzatsu mënë. Iurní
gunibë'a Pilato nisë, tsati guiá'all
ziquë tubi sëñi de që nápëdi'ill
faltë por galguti shtë Jesús. Gudíbill
guiá'all; guní'ill:
—Nádia'a responsablë por galguti
shtë nguiu rë' purquë nápëdi'i' faltë.
Shcuendë të na ndë'ë.
25 Grëtë' ra mënë bëquebi:
—Lë'ë na'a con shini na'a, na na'a
responsablë por galguti shtë nguiu
rë'.
26 Iurní Pilato bëdë'ëll libertá
Barrabás. Lueguë gunibë'all guëdia'a
më galnë, nu bë'në Pilato intriegu lë'ë
më parë gac crucificar më.
27 Iurní ra suldadë shtë guber-
nadurë, bia'a rall lë'ë Jesús la'ni
palaci nu bëdëá grëtë' suldadë alred-
edurë lë'ë më.
28 Gulú rall shabë më të parë
guëgacu rall stubi lari guindë lë'ë më.
29 Bëzu'bë rall tubi corunë shtë gui-
tsë guëc më. Bëdë'ë rall tubi varë ca'a
më parë gu' guia'a ladë ldi më. Iurní
bëzullibi rall delantë lu më nu bë'në
rall burnë; guni'i rall:
—Guëbani Rëy shtë më israelitë.
30 Nu bëchi'bë shënë rall lu më nu
guna'zi rall varë parë rdë'ë rall galnë
guëc më.
31 Despuësë de quëhunë rall burnë
zni, bëdchisú rall lari guindë. Bëdë'ë
rall shabë më, gutë më stubi. Iurní
bia'a rall lë'ë më parë gac crucificar
më.

Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz (Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

32 Hia ziagru'u më parë ziazú më rua' guë'dchi, bëdza'guëlú rall tubi nguiu, më Cirene nalë Simón. Iurní gunibë'a ra suldadë parë gua'a Simón cruz shtë Jesús.

33 Zni bëdchini rall tubi lugar nalë Gólgota narunë cuntienë, Lugar shtë Calavera.

34 Nga'li bëdë'ë rall vini naná mescladë con naldá. Bii'di'i mëhin, nadë más bë'në më prëbëhin.

35 Hia iurë gualú bë'në rall crucificar lë'ë më, ra suldadë gudchitë rall dado parë gudi'dzë rall shabë më. Zni guc cumplir lo që naguni'i profetë; "Gudi'dzë rall shaba entrë mizmë lë'ë rall nu gudchitë rall suertë guëc shaba".

36 Iurní guzubë rall nga'li parë gapë rall lë'ë më.

37 Guia'a guëc Jesús bëquë'ë rall tubi letrërë narni'i pëzielú bë'në rall condenar lë'ë më. Letrërë ni rni'i: "Ndë'ë na rëy shtë mënë israelitë. Lëll Jesús."

38 Nu zac chupë nguba'në guc crucificar con lë'ë më, túbill ladë ldi, stúbill ladë rubësë.

39 Grëtë' nardëdë nga'li, runë rall burnë, rni'bi rall guëc rall;

40 rni'i rall:

—Lë'ël rní'il cuel iádu'u ru'bë nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin; bë'në salvar mizmë lë'ël talë nal shini Dios. Bëldaguë lë'ël lu cruz.

41 Zni zac bë'në burnë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu mësë shtë lëy con ra fariseo con grë ra më gushë shtë ciudá. Guni'i lu sa' rall:

42 —Bë'nëll salvar stubi mënë perë el mizmë lë'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll salvar lë'ëll. Si talë nall rëy shtë Israel, pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të parë tsaldí ldu'u hia'a lë'ëll.

43 Pues rialdí ldú'ull Dios; zuzull nia'a zunë Dios salvar lë'ëll purquë rní'ill: "Nahia shini Dios".

44 Hashtë ra mizmë nguba'në naná quënú lë'ë më lu cruz, bë'në rall burnë; guni'i rall mizmë di'dzë ni guëc më.

Guti Jesús (Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45 Iurní guëdubi guë'dchiliu bëcahi dizdë guëruldë dzë hashtë rquë tsunë guadze'.

46 Iurní fuertë guni'i Jesús:

—Elí, Elí, lama sabactani. Runë cuntienë di'dzë ni: Dios mio, Dios mio, ¿pëzielú bësá'nël na?

47 Bëldá mënë narëta' nga'li, bini rall lo që naguni'i më nu repi rall:

—Cagná'bëll Elías.

48 Mizmë iurní tubi de lë'ë rall guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë nu bëgá'dzëll spongë con vini hi'. Iurní bëzú'bëll spongë guëc tubi varë të parë gu më vini.

49 Perë sëbëldá mënë guni'i:

—Cha béza'a; guëná hia'a nia zidë Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.

50 Iurní stubi vueltë guni'i Jesús fuertë; iurní guti më.

51 Mizmë iurní lë'ë cortinë shtë iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin dizdë guia'a hashtë guetë. Nu lë'ë guë'dchiliu bëllú. Ra dani gure'zë.

52 Ra ba'a bëlla'lë hashtë guashtë zihani tëgulë, ra mënë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios antsë.

53 Grë ra më rë', bëru'u ra la'ni ba'a nu despuësë de guashtë Jesús ladi ra tëgulë, guatë rai' ciudá Jerusalén. Cantidá mënë guná lu mënë ni.

54 Iurní lë'ë capitán nu ra nagupë cuerpë shtë Jesús, iurë guná rall llu, nu guná rall cusë naguzac nga'li, nalë bëdzëbë rall; repi lu sa' rall:

—De verdá nguiu rë' náhi' shini Dios.

55 Cantidá na'a zu rall nga'li; gubi'a rall dizdë zitu. Na'a ni guanaldë rall lë'ë Jesús antsë dizdë Galilea. Bë'në rall compañi lë'ë më.

56 Entrë ra na'a ni nanú María Magdalena nu María shni'a Jacobo nu shni'a José. Nu zuga'a shni'a ra shini Zebedeo.

Bëga'chi Jesús (Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 Hia iurë riu' gue'lë, bëdchini tubi nguiu ricu lë José. Nall më guë'dchi Arimatea nu zac nall shmënë Jesús.

58 José guagnall lë'ë Pilato nu
guná'bëi' cuerpë shtë Jesús. Pilato
gunibë'a parë guëdë'ë mënë cuerpë
ca'a José.
59 Bia'a José cuerpë shtënë më nu
bëtú'bill cuerpë tubi sabë naquichi.
60 Iurní guacá'chi' lë'ë Jesús la'ni
tubi ba'a cubi nabëda'ni hia más
antsë la'ni guë'ë shtë dani. Despuësë
de gualú bëga'chi më, iurní bësë'au
José rua' ba'a con tubi guë'ë ru'bë.
Hia iurní zëagzë José.
61 Nga'li quëbezë María Magdalena
nu stubi María, Zúbëga'a rai' rua' ba'a.

Quëhapë suldadë ba'a catë bëga'chi Jesús

62 Brëgue'lë stubi dzë, quiere de-
cir despuësë ra preparación shtë dzë
narzi'i ldu'u mënë, ra jëfë shtë ra
bëshuzi nu ra fariseo, gua rall lu Pi-
lato;
63 guni'i rall:
—Dadë, rëagná ldu'u na'a de quë
lë'ë nguiu bishi guní'ill iurë nabánill
de quë despuësë de tsunë dzë, gac
resucitárëll ladi ra tëgulë.
64 Por ni gunibë'a të parë gac se-
gurë ba'a hashtë dzë tsunë të parë
tsádi'i ra mënë shtënëll gue'lë parë
tsaldanë rall cuerpë. Nu despuësë
guëni'i rall lu mënë de quë guc resuci-
tar Jesús ladi ra tëgulë. Zni lúltimë
bishi rë' nahin más peor quë ra bishi
naguni'i Jesús antsë.
65 Pilato repi:
—Lë'ë të napë të guardë shtë ra
suldadë. Gulë tsaguë'në segurë rua'
ba'a, mejurë lo quë narac shtu'u të.
66 Iurní zia'a rall; bë'në rall segurë
rua' ba'a nu bëquë'ë rall tubi sëgi lu
guë'ë nanada'u rua' ba'a. Nu bësëa'në
rall guardë shtë ra suldadë.

28

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë (Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Iurë dzë narzi'i ldu'u mënë hia
gua'a, hia zia grëgue'lë primërë dzë
shtë llmalë, María Magdalena nu
stubi María, guagná rall rua' ba'a.
2 Perë dizdë lueguë bëdchini tubi llu
ru'bë lu guë'dchiliu; lë'ë ianglë shtë
Dadë Dios ze'dë de gube'e. Bëdchíni'
rua' ba'a. Bëdchisúhi' guë'ë nanada'u
rua' ba'a. Nu guzúbi' guëc guë'ë.
3 Nalë rabtsë'ë ianglë ni cumë ziquë
nguzi'u. Nu shábi' naquichi cumë
ziquë nievë.
4 Iurë guná ra suldadë lu llu, iurní
bëdzëbë rall; bëa'në rall ziquë tubi
naguti.
5 Iurní lë'ë ianglë guni'i lu ra na'a:
—Adë rdzëbëdi'i të. Na rac bë'ahia
de quë quëguili të Jesús, më nacuë lu
cruz.
6 Perë adë nídi'i më ndë'ë. Guc
resucitári' cumë guni'i më lu të antsë.
Gulë te'e të guëná të lugar catë
bëca'chi ra mënë lë'ë më.
7 Gulë tsa; gulë guchi lu ra shini
gusë'dë më quë lë'ë më guti perë guc
resucitári'. Nu lë'ë më tsáhi' Galilea
antsë guëdchini të ndë. Ndë guëná të
lu më. Ni na lo quë narnia'a lu të.
8 Iurní lë'ë ra na'a nasesë bëru'u
rai' rua' ba'a perë nalë bëdzëbë rai'.
Mizmë tiempë bëquitë ldu'u rai'.
Guagllu'në rai' të guëni'inú rai' shini
gusë'dë më.
9 Mizmë iurní Jesús bëlua'alú më
lu ra na'a nu bë'në më saludar lë'ë
rall. Iurní guabi'guë ra na'a lu më;
bë'në rai' adorar lë'ë më. Gudëdchi
rai' guëa' më.
10 Perë Jesús repi:
—Adë rdzëbëdi'i të. Gulë tsaguë'në
visi los de más bëcha të parë tsa rai'
Galilea. Ndë guëná rai' lua.

Lo quë naguni'i ra suldadë

11 Mientras zëagzë ra na'a, bëldá
suldadë shtë guardë gua rall ciudá.
Guaguëchi rall lu jëfë shtë ra bëshuzi
grëtë' lo quë naguc.
12 Iurní ra jëfë guagni'i lu ra më
gushë parë guc rall de acuerdë; iurní
bëdë'ë rall zihani dumí cua'a ra sul-
dadë.
13 Repi rall:
—Gulë guni'i de quë durantë la'ni
gue'lë mientras lë'ë të naga'si të, ra
shmënë Jesús bidë ldanë rall cuerpë
shtë Jesús.

14 Talë lë'ë gubernadurë gac bë'all
lo quë naguc, lë'ë na'a guëni'inú na'a
lë'ë gubernadurë të parë guëzalú na'a
grë ra dificultá parë lë'ë të.
15 Iurní ra suldadë bë'në rall recibir
dumí nu guaguë'në rall lo quë na-
guni'i jëfë shtë ra bëshuzi lu rall. Bishi
ni na lo quë naruadi'dzë ra më is-
raelitë hashtë iurne'.

Jesús bëshe'ldë ra poshtë të guëni'i
rai' diza'quë
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16 Zni guc; ra guëzá chi'bë tubi
ra shini gusë'dë më zia'a rai' parë
Galilea hashtë tubi dani catë guni'i
Jesús.
17 Iurë guná rai' lu më, bë'në rai'
adorar lë'ë më aunquë bëldá rai'
bëzá ldu'u rai'. Gualdídi'i ldu'u rai'
guashtë më ladi ra tëgulë.
18 Iurní Jesús guabí'gui' lu rai'; repi
më:
—Grë pudërë bëne'e Dios parë
guënibë'ahia gube'e nu guë'dchiliu.
19 Gulë tsa guëdubi naciuni. Gulë
bë'në lë'ë rall shmëna. Gulë bëchu'bë
nisë lë'ë rall iurë rialdí ldu'u rall
shti'dza. Gulë bëchu'bë nisë lë'ë rall
por lë shtënë Dadë Dios, nu por lëa, nu
por Espíritu Santo.
20 Gulë bëlua'a të gunë ra mënë
cumplir grë di'dzë nagunibë'ahia lë'ë
të. Nu gulë bëdë'ë cuendë de quë na
quëbezënúa lë'ë të grëtë' dzë hashtë
fin shtë guë'dchiliu. Amén.

Diza'quë según San Marcos

Juan Bautista (Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Zndë'ë guzublú diza'quë shtë Je-
sucristo, shini Dios.
2 Guzubluhin según nabëquë'ë
Isaías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías shtidzë
Dios narni'i shcuendë Jesucristo:
Gulë guná, güeshe'lda tubi shmuza
naguëni'i por na delantë lul.
Lë'i' gúni' preparar ldu'u mënë antsë
tsagni'inul lë'ë rall.
3 Mënë ni guëní'i' lu tubi shlatë ru'bë.
Fuertë guëní'i' parë guini grë
mënë shtí'dzi'.
Guëní'i' lu ra mënë: "Gulë bë'në
preparar la'ni ldu'u të ziquë
nezë ldi të parë iurë guëdchini
Dadë".
4 Por ni Juan bëchu'bë nísi'; lugar
ni adë nídi'i mënë catë naquë guëë'gu
Jordán. Guni'inúhi' lë'ë ra mënë
chubë nisë rall ziquë sëñi de quë runë
nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu
güeabrí ldu'u rall con Dios parë gunë
Dios perdunë duldë shtë rall.
5 Grëtë' ra mënë shtë regiuni Judea
nu ra më Jerusalén bëdchini rall lu
Juan parë chubë nisë rall. Iurë
bëshu'bë duldë rall lu Dios, iurní
Juan bëchu'bë nísi' lë'ë ra mënë la'ni
guëë'gu Jordán.
6 Nacu Juan tubi lari nanactsa'u
con guitsë ladi camellë nu lli'i lá'ni'
tubldë gui'di. Ráuhi' shanchi nu
dchini shtë ra mbee'zë lachi.
7 Guni'i Juan shti'dzë Dios lu ra
mënë:
—Ze'dë stubi më más lasac quë na.
Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë më. Ni
tubi adë chu nádia'a parë güeshaca du
gui'di shtënë shrachi më.
8 Na bëchu'bë nisa lë'ë të con nisë
perë lë'ë më gunë më stubi cusë
namás cusë ru'bë. Güezunë më ldu'u
të nu güene'e më Espíritu Santo parë
cuezënúhi' la'ni ldu'u të.

Jesús bëriubë nisë (Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Gudëdë sëbëldá dzë, iurní bëru'u
Jesús güe'dchi Nazaret nanaquë
regiuni Galilea. Juan bëchu'bë nísi'
lë'ë Jesús la'ni güëë'gu Jordán.
10 Iurë bëru'u më la'ni nisë, mizmë
iurní bëlla'lë lu gube'e hashtë guná
më catë quëbezë Dios. Guná më lu
Espíritu Santo; bëdchíni' ziquë tubi
palumë parë cuezënúhi' lë'ë më.
11 Nu bëru'u tubi di'dzë nezë lu
gube'e naguni'i:
—Ndë'ë lë'ë shinia. Nalë rac
shtua'a lë'i'. Nalë rquitë ldua'a
rnahia lúhi'.

Niasiguë Satanás lë'ë Jesús (Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë
Jesús lu tubi shlatë nezë cu' dani.
13 Ndë guquëreldë më cuarenta dzë.
Nga'li guc shtu'u mëdzabë Satanás ni-
asiguë lë'ë më parë güeniti më shnezë
më. Guquëreldë më ladi ra ma
dushë. Despuësë bëdchini ra ianglë
parë bë'në rai' sirvë lu më.

Guzublú quëgni'i Jesús diza'quë (Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Despuësë de bëtia'a ra mënë
Juan Bautista lachigui'bë, bëabrí Jesús
regiuni Galilea. Cagni'i më diza'quë
shtë Dios.
15 Repi më:
—Lë'ë tiempë hia guc cumplir;
bëga'a iurë parë güenibë'a Dios ziquë
rëy. Gulë bëabrí ldu'u të lu Dios nu
gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë më.

Guna'bë Jesús tapë nguiu narna'zi mbeldë (Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Gudëdë Jesús güella' rua' nisë
ru'bë nalë Galilea. Guná më lu Simón
nu bëchi' Andrés. Cagldaguë rai'
güe'shu la'ni nisë. Na rai' pescadurë
shtë mbeldë.
17 Repi më lu rai':
—Gulë gude'e naldë na; na
güenehia dchi'ni gunë të. Ziquë na
të pescadurë; guna lë'ë të pescadurë
shtë mënë; gue'dënú të mënë lua.
18 Lueguë bësëa'nëgá rai' güe'shu
nu guanaldë rai' lë'ë më.

19 Gudëdë më stu'pë más delantë; guná më lu Jacobo, llga'në Zebedeo. Guná më lu Juan, bëchi Jacobo. Quëhunë rai' rumiendë guë'shu; zubë rai' la'ni barcu shtë rai'.
20 Lueguë Jesús guna'bë lë'ë rai'. Iurní guanaldë rai' lë'ë më. Bësëa'nëgá rai' shtadë rai', Zebedeo; zubënú Zebedeo ra muzë la'ni barcu.

Jesús bënëac tubi nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull (Lc. 4.31-37)

21 Guatë rai' guë'dchi Capernaum. Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëlua'a Jesús lë'ë ra mënë la'ni iádu'u.
22 Guasë ldu'u mënë por lo quë naguni'i Jesús lu rall. Bëlua'a më enseñansë shtëhi' ziquë tubi nanapë pudërë, lëdëdi'i ziquë ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés.
23 De repëntë zuga'a tubi nguiu la'ni iádu'u. Nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldu'u nguiu ni; biadí'dzëll guëc lalú. Guní'ill fuertë:
24 —Ja, ¿pë nápël con na? lë'ël Jesús. Guë'dchi shtënël lë Nazaret. ¿Pëllë zé'dël parë guënítil lë'ë na'a? Na naněa chu nal; nal limpi ldú'ul delantë lu Dios. Bëdchínil de Dios.
25 Jesús guni'i fuertë lu mëdzabë:
—Guitsëgá nu bëru'u de lë'ëll.
26 Iurní lë'ë mëdzabë fier nalë bësé'sëll lë'ë nguiu. Gurushtiall; bërú'ull la'ni ldu'u nguiu.
27 Grë mënë guasë ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:
—¿Pëllë ndë'ë? ¿Pëllë ldai' cubi rë'? Napë Jesús autoridá hashtë ra mëdzabë rzu'bë diaguë rall shti'dzë Jesús.
28 Por guëdubi nezë shtë Galilea bërë'tsë di'dzë nabë'në Jesús. Nasesë bërë'tsë famë shtë më.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro (Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Lueguë bëru'u më la'ni iádu'u. Ziazunú më Jacobo nu Juan; bëdchini rai' lidchi Simón nu Andrés.
30 Suëgrë Simón nagá'ai' lu camë; ráquëll shldi ru'bë. Lueguë guni'i ra mënë lu Jesús pë cusë cazac nanë rë'.
31 Iurní bëdchini më; guna'zi më guia'a na'a nu bëldishtë më lë'ëll. Guashtëll; lueguë bëru'u shldill. Iurní bë'në na'a ni sirvë lu rai' nagáu rai'.

Bënëac Jesús zihani mënë (Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Mizmë dzë iurë nabëlaguetë ngubidzë, hia guadze', zihani mënë bia'a rai' sa' rai' lu Jesús, ra nanapë galguidzë nu ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'u rall.
33 Grëtë' ra mënë shtë guë'dchi, bëte'e sa' rall rua' hiu'u.
34 Jesús bënëac zihani rall de grë clasë galguidzë. Bëgú më zihani mëdzabë la'ni ldu'u rall. Adë bëdë'ëdi'i më permisi ra mëdzabë parë niani'i rall purquë bënguë bë'a rall lë'ë më.

Guaglua'a Jesús ra mënë regiuni Galilea (Lc. 4.42-44)

35 Guashtë më tumpranë nianá nacahi. Zia'a më shlatë catë nídi'i mënë. Ndë guni'inú më Dios, Shtadë më.
36 Iurní lë'ë Simón con ra sáhi' guatili rai' lë'ë më.
37 Iurë bëdzelë rai' lë'ë më, guni'i rai':
—Zihani mënë ze'dë tili lë'ël.
38 Guchi më lu rai':
—Cha guiá hia'a ra guë'dchi naquë guëlla'. Guëdia'a di'dzënú hia'a lë'ë rall shti'dzë Dios; parë ni zelda.
39 Iurní gua më grë nezë Galilea; rni'i më diza'quë shtë Dios la'ni iádu'u shtë ra mënë israelitë. Bëgú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë.

Bënëac Jesús tubi nguiu narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi' (Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Bidë tubi nguiu narac galguidzë naru'dzë ládi'. Bëzullíbill lu më; bë'nëll ruëguë lu më; répill:
—Nápël pudërë; si talë nápël voluntá guëzunël ladia; guëaca.
41 Bëga'a ldu'u Jesús lë'ëll. Bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu repi më:
—Rac shtua'a; guëac galguidzë shtënël.

42 Despuësë de guni'i më ra di'dzë
ni, lueguë lë'ë galguidzë bësa'në lë'ëll.
Bëáquëll.
43 Bë'në më incarguë lull ni tubi adë
chu lu guadí'dzëll. Repi më:
44 —Adë chu lu ruadí'dzëdi'il.
Guaglua'a lë'ël lu bëshuzi. Bë'në
cumplir lo quë naguni'i Moisés.
Bëdë'ë ofrendë lu Dios parë gac
guëdë'ë mënë cuendë de quë hia
bëáquël.
45 Perë iurë zëagzëll, guzublú bi-
adí'dzëll lo quë nabë'në Jesús de
manërë de quë Jesús adë guc më ni-
adchini më guë'dchi rë' tantë mënë
gulezë rall lë'ë më. Bëa'në më fuërë
shtë guë'dchi catë nídi'i mënë. Zihani
mënë be'dë guëdchini rall lu më de grë
ladë guë'dchi.

2

Jesús bënëac tubi nguiu narac llu'u galguidzë llunguë
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Gudëdë bëldá dzë, Jesús guatë
stubi vueltë guë'dchi Capernaum.
Bini ra mënë quëreldë më lidchi më.
2 Lueguë bëdëá zihani mënë hashtë
gúldëdi'i rua' hiu'u niutë ra mënë.
Cagni'i më shti'dzë Dios lu rall.
3 Iurní bidë tapë nguiu; nua'a rall
tubi daa' catë nanú tubi narac gal-
guidzë llunguë.
4 Por tantë mënë adë guc niadchin-
inú rall narac llu'u lu më. Iurní gu-
didë rall guëc hiu'u parë bëldaguë rall
daa' delantë lu më.
5 Guná më rialdí ldu'u rall lë'ë më;
iurní repi më lu narac llu'u:
—Dadë, runa perdunë duldë
shtënël.
6 La'ni hiu'u rë' zubë bëldá mësë
narlua'a lëy; nalë runë rall llgabë
la'ni ldu'u rall; rni'i rall:
7 "¿Pëzielú rni'i Jesús di'dzë rë'?
Nablac rúnëll ofender Dios purquë
sulë Dios napë pudërë gunë më per-
dunë duldë, lëdë núdi'i lë'ëll."
8 Guc bë'a Jesús pë cagni'i rall; repi
më lu rall:
—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i?
9 ¿Pë más sencigi guënia'a lu narac
llu'u: "Naperdunë duldë shtënël" u
guënia'a lull: "Guasuldí nu bëagzë"?
10 Parë gac bë'a të na nahia nguiu
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu nu
napa pudërë parë guna perdunë
duldë shtë mënë.
Iurní guni'i më lu narac galguidzë
llunguë:
11 —Guashtë nu bëtëá shtaa'l.
Bëagzë lídchil.
12 Lueguë guashtëll nu bëldísëll
shtaa'll. Bërú'ull lu grë nacabezë
lugar ni. Guasë ldu'u mënë; guni'i
rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Nu
guni'i rall:
—Nunquë lá'adi'i guná hia'a cusë
rë'.

Jesús guna'bë Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Gua Jesús stubi vueltë rua' nisë
ru'bë. Zihani mënë guabi'guë rall lu
më nu bëlua'a më lë'ë rall.
14 Iurë gudëdë më nezë, guná më
lu Leví, shini Alfeo. Leví zúbëga'a
lu banju catë riatilli mënë impuestë.
Guni'i më lu Leví:
—Gude'e naldë na.
Lueguë guasuldí Leví nu guanáldëll
lë'ë më.
15 Iurë nanú Jesús lidchi Leví,
zubënú më shini gusë'dë më con
zihani ra narunë cubrë impuestë.
Nu zubë ra pecadurë nanadë runë
cumplir ra custumbrë shtë mënë
religiusë. Zihani mënë guanaldë rall
lë'ë më.
16 Iurní ra mësë narlua'a lëy con ra
fariseo, guna'bë di'dzë rall lu ra shini
gusë'dë më:
—¿Pëzielú mësë shtë të quëhaunull
ra pecadurë nu con ra narunë cubrë
impuestë?
17 Bini më lo quë naguni'i rall; repi
më:
—Ra narac llu'u rqui'ni rall tubi
ducturë perë el quë nabëráquëdi'i,
adë rquí'nidi'ill ducturë. Zeldë
guëna'ba gac salvar ra mënë mal të
guëabrí ldu'u rall con Dios; adë zeldë
guëná'bëdia'a mënë narni'i mënë
za'quë na rall.

Guna'bë di'dzë mënë shcuendë ayunë
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Guzac iurë ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo bë'në rall ayunë, bëdchini bëldá mënë lu Jesús nu guna'bë di'dzë rall:

—¿Pëzielú ra shini gusë'dë Juan nu ra shini gusë'dë fariseo quëhunë rall ayunë; adë ráudi'i rall? perë shini gusë'dël rau rall; quëhúnëdi'i rall ayunë.

19 Guni'i Jesús lu rall:

—¿Ni mudë gunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú lliguë lë'ë rall? Si talë cabezënú lliguë lë'ë rall, adë rúnëdi'i rall ayunë.

20 Perë guëdchini dzë hiadë cuézëdi'i lliguë entrë lë'ë rall; iurní gunë rall ayunë.

21 'Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi purquë si talë guëguëu'l lari cubi lu lari gushë, más nasesë rche'zë lari cubi lë'ë lari gushë. Iurní más fier rlua'a rumiendë ni.

22 Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gui'di gushë. Adë gúnëdi'i gan bulsë gushë lu fuersë shtë vini cubi. Rche'zë vini cubi lë'ë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'in lu guiu'u. Hia lë'ë bulsë adë rlluí'idi'in. Rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi.

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Tubi dzë descansë gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu të gau rai' bë'dchi.

24 Iurní ra fariseo guni'i rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë rall lo quë naná providë quëhunë mieti dzë narzi'i ldu'u mënë?

25 Jesús bëquebi:

—¿Pë adë bi'ldi të lo quë nabë'në David guahietë con ra narianaldë tëchi'? Nápëdi'i rai' pë gau rai' nu rldia'në rai'.

26 Guatë David lidchi Dios. Dzë ni Abiatar na jëfë shtë ra bëshuzi. Guna'zi David guetështildi naná sagradë; ni tubi adë chu rau guetështildi ni, sulë niétiquë bëshuzi. Perë David bëdë'ë guetështildi ni cua'a ra nacanaldë lë'i'; gudáu rai'.

27 Nu guni'i më lu ra fariseo:

—Dios bëdë'ë dzë descansë parë bien shtë nguiu të guëzi'i ldu'u rai'. Adë bë'nëdi'i Dios formar lë'ë nguiu niétiquë parë gunë rall cumplir custumbrë shtë dzë descansë.

28 Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; napa derechë guënibë'ahia pë cusë gunë mieti dzë descansë.

3

Tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, guatë Jesús la'ni iádu'u. Ndë zuga'a tubi nguiu nagubidchi guiá'ai'.

2 Quëglda'chi ra fariseo lë'ë më, nia zunë më rumëdi dzë descansë parë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.

3 Jesús guni'i lu nguiu nagubidchi guiá'ai':

—Gude'e ndë'ë nu guasuldí nga'li.

4 Guni'i më lu ra nacaglda'chi:

—Según lëy shtë Dios, ¿pë runë tucarë gunë nguiu dzë narzi'i ldu'u mieti? ¿Gunë nguiu bien u gunë nguiu mal; zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati nguiu?

Perë lë'ë contrari shtë më adë pë guní'idi'i rall.

5 Guná më lu grë rall; bëldë më; gulaguë tristë la'ni ldu'u më por tantë naguëdchi ldu'u rall. Iurní guni'i më lu nguiu narac llu'u:

—Bëldí guiá'al.

Iurní bëldill guiá'all. Lueguë bëac guiá'all.

6 Nasesë bëru'u ra fariseo. Guzublú guna'bë di'dzë rall lu ra naná partidë shtë Herodes lla gunë rall parë gati Jesús.

Zihani mënë bëdëá rua' nisë ru'bë

7 Iurní bëru'unú Jesús ra shini gusë'dë më; bëdchini rai' rua' nisë

ru'bë. Guanaldë zihani mënë shtë regiuni Galilea.
8 Iurë bini ra mënë ra milagrë nabë'në Jesús, guagná rall lë'ë më. Mënë shtë Jerusalén nu mënë shtë regiuni Idumea nu regiuni Judea, bëdchini rall. Mënë naquëreldë stubi ladë rua' guëë'gu Jordán nu ra mënë shtë regiuni Tiro nu Sidón bëdchini rall të guëná rall lu Jesús.
9 Por ni gunibë'a Jesús lu ra shini gusë'dë më gac preparadë tubi barcu lu nisë parë tsu më la'nin parë adë guëté'edi'i mënë lë'ë më.
10 Zihani mënë bëdchini purquë antsë bënëac më zihani narac llu'u. Iurní grëtë' narac llu'u, be'dë guëte'e rall lë'ë më parë bëga'ldë rall shabë më.
11 Iurë ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i guná rall lu Jesús, bëzullibi rall lu më. Gurushtiá rall; guni'i rall:
—Nal lúniquë shini Dios.
12 Perë Jesús nalë bë'në më incarguë lë'ë rall adë guadí'dzëdi'i rall chu na më.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dëi'
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 La'ni ra dzë ni güe'pi Jesús lu dani. Guna'bë më ra naguc shtu'u më parë gulezënú rai' lë'ë më. Bëdchini rai' lu më.
14 Gudili më chi'bë chupë nguiu parë sënú rai' lë'ë më nu parë tsagni'inú rai' mënë shti'dzë Dios.
15 Bëdë'ë më pudërë lë'ë rai' parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë, nu bëdë'ë më pudërë gunëac rai' narac llu'u.
16 Zndë'ë lë ra shini gusë'dë më. Primërë poshtë lë Simón; bëdë'ë më stubi lëhi', Pedro.
17 Nu bë'në më nombrar Jacobo nu Juan; rac bëchi rai'; shtadë rai' lë Zebedeo. Bëdë'ë më stubi lë rai' parë Juan nu Jacobo naná Boanerges narunë cuntienë shini nguzi'u purquë runë rai' tubi cusë tubi chupëgá.
18 En seguidë bë'në më nombrar Andrés, nu Felipe, nu Bartolomé, nu Mateo, nu Tomás, nu Jacobo naná shini Alfeo. También bë'në më nombrar Tadeo nu Simón nanapë llëru'bë ánimo parë lëy.
19 Nu bë'në më nombrar Judas Iscariote nabë'në intriegu lë'ë Jesús más despuësë.

Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldú'i'
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Despuësë de ni, guatë më lidchi më.
20 Stubi vueltë bëdëá zihani mënë hashtë adë gúquëdi'i niháu Jesús con ra shini gusë'dëi'.
21 Iurní bini shfamili Jesús ra cusë nabë'në më; bëdchini rai' parë gua'a rai' lë'ë më la fuersë purquë rni'i mënë rac luguë më.
22 Nu ra mësë narlua'a lëy bëdchini rall de Jerusalén; guni'i rall:
—Napë Jesús mëdzabë la'ni ldú'i'. Rgull ra mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.
23 Iurní guna'bë Jesús lë'ë ra mësë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:
—¿Acasë guëgú Satanás mizmë lë'ëll?
24 Si talë guëruldë shmënë gubiernë rdildi rall cuntrë mizmë gubiernë, tsalú gubiernë.
25 Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni.
26 Nu zac, si talë Satanás nadivididë mizmë shmënëll, tsalú pudërë shtënëll; hia bëga'a fin shtënëll.
27 'Ni tubi chu adë gac tsutë lidchi tubi nguiu putëntë të parë guëgull pë shtë më putëntë sino quë primërë napë quë guëldí'bill nguiu putëntë; iurní sí, gúnëll gan guëgull pë shtë nguiu ni.
28 'Guldía rnia'a lu të de quë zac perdunë grë duldë shtë ra nguiu nu grëtë' di'dzë narni'i rall cuntrë shini Dios
29 perë si talë guëni'i mënë di'dzë mal cuntrë Espíritu Santo, ni sí, jamás nídi'i perdunë parë nguiu ni. Nall culpablë parë guëdubi tiempë; adë nídi'i fin shtënëll.

30 Zni guni'i më purquë guni'i ra
mënë napë më mëdzabë la'ni ldú'i'.

Shni'a nu bëchi Jesús
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Iurní lë'ë shni'a më con ra bëchi',
bëdchini rai' catë cabezë më. Gulezë
rai' tëchi fuërë; bëshe'ldë rai' tubi
mënë naguagna'bë lë'ë më.
32 Ra mënë narëta' alrededurë lë'ë
më guni'i:
—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a
rall tëchi fuërë. Rac shtu'u rall
guadi'dzënú rall lë'ël.
33 Repi më lu ra mënë ni:
—¿Chull na shní'ahia; chull na
bëcha?
34 Guná më lu grë ra narëta' alrede-
durë lë'ë më nu guní'i':
—Ra nazubënú na ndë'ë, ni na
shní'ahia nu ni na bëcha
35 purquë grë ra narzu'bë diaguë
shti'dzë Dios, ni na bëcha; nall zana;
nall shní'ahia.

4

Comparaciuni shtë nacagtë'tsë bë'dchi
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Stubi vueltë guzublú caglua'a më
ra mënë rua' nisë ru'bë. Mënë zihani
bëdchini rall lu më, por ni guatë më
la'ni tubi barcu; guzubë më la'nin lu
nisë. Grë mënë cabezë rall rua' nisë
lu guiu'u.
2 Bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë por
comparaciuni.
3 Guni'i më:
—Gulë bëquë diaguë.
4 Tubi nguiu guagtë'tsëll bë'dchi.
Du'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u nezë.
Iurní lueguë bëdchini ra ma'ñi; gudáu
ma'ñi bë'dchi.
5 Stu'pë bë'dchi gulaguë lu guiu'u
guë'ë catë du'pë guiu'u nanú. Lueguë
gutsëlú bë'dchi purquë adë ni zihani
guiu'u.
6 Iurë bëru'u ngubidzë, güe'qui
plantë purquë nápëdi'in llëru'bë
shlu'chin. Gubidchin.
7 Stubi partë bë'dchi gulaguë lu
gui'lli guitsë; gualdanin la'ni gui'lli
guitsë perë gui'lli guni güequin; adë
bëdë'ëdi'in nashi.
8 Stubi partë bë'dchi gulaguë lu
guiu'u za'quë. Gualdanin; guaru'bin.
Bëldá bë'dchi bëdë'ë galdë bi chi por
tubin. Stubin bëdë'ë sesenta por
tubin. Stubin bëdë'ë tubi gahiu'a por
tubin.
9 Iurní guni'i më:
—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë
bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guní'i' ra comparaciuni
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

10 Despuësë zu Jesús lë'ësë më, iurní
ra mënë nazuga'a güella' lë'ë më con
ra shini gusë'dë më, guna'bë di'dzë
rai' pë runë cuntienë ra comparaci-
uni.
11 Guni'i më lu rall:
—Dios bë'në favurë parë guasë të
manërë rnibë'a më ziquë rëy; perë
na, ruadi'dza por comparaciuni lu ra
mënë nanadë nëdi'i tsasë shti'dzë më
12 të parë güená rall perë adë ri-
asëdi'i rall. Rini rall perë rúnëdi'i rall
cuendë. Por ni ruadi'dza ra compara-
ciuni lu rall të parë adë güeabrídi'i
ldu'u rall con Dios, nu adë gúnëdi'i
Dios perdunë duldë shtë rall.

Jesús guni'i pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi
(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

13 Iurní guni'i më lu ra nacabezënú
më:
—¿Pëllë adë riasëdi'i të comparaci-
uni shtë nartë'tsë bë'dchi? ¿Lla gunë
të parë tsasë të grëtë' ra comparaci-
uni narnia'a lu të?
14 El quë nartë'tsë bë'dchi, na ziquë
el quë nartë'tsë shti'dzë Dios.
15 Nanú mënë ziquë guiu'u güedchi
catë gulaguë bë'dchi lu nezë. Rini
rall shti'dzë Dios perë lueguë ridë
mëdzabë Satanás nu rdchisú mëdzabë
di'dzë la'ni ldu'u rall.
16 Stubi tantë mënë na rall ziquë
guiu'u guë'ë catë gulaguë bë'dchi lu
guë'ë. Rini rall; rëuu' ldu'u rall
shti'dzë Dios perë adë guá'dzëdi'i
di'dzë la'ni ldu'u rall.
17 Ziquë tubi plantë nanapë du'pë
shlú'chi', rialdí ldu'u rall du'pë
tiempë. Iurë ridë ra cusë durë nu

rguini mënë sa' rall por diza'quë, iurní rsa'në rall diza'quë; rëazë guetë rall.
18 Nu zac nanú mënë naná ziquë bë'dchi nagulaguë lu gui'lli guitsë.
19 Rini rall shti'dzë Dios perë por tantë llgabë runë rall lla guëbani rall nu rzebi ldu'u rall zihani cusë; rac shtu'u rall zihani dumí. Rte'e ra cusë ni diza'quë; nídi'i mudë cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall.
20 Perë nanú mënë ziquë bë'dchi narlaguë lu guiu'u za'quë. Guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Na rall ziquë plantë narne'e resultá galdë bi chi por tubi nu sesenta por tubi u tubi gahiu'a por tubi.

Comparaciuni shtë lintërnë (Lc. 8.16-18)

21 También guni'i më lu rall:
—¿Ni mudë guidënul tubi llni parë suhin guëa' camë u suhin la'ni rmudi? ¿Pëllë lëdë guiá'adi'i zubin të parë guëzianín la'ni hiu'u?
22 Grë ra cusë naga'chi lu ra mënë, napë quë guëru'u rahin lu llni parë tsasë mieti. Adë nídi'i mudë gaquin naga'chi parë siemprë.
23 Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.
24 Guni'i më lu rall:
—Gulë guná; gulë bëquë diaguë bien. Con el mizmë medidë narrë'shë të iurne', medidë ni napë quë guëbishi të. Nu guëne'e më másru'u llni lë'ë të narquë diaguë shti'dzë më.
25 Si talë guëquë diaguë të bien, Dios guëne'e më más shti'dzë më parë lë'ë të, perë si talë rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú më llni narní'il nápël.

Comparaciuni shtë bë'dchi narialdani

26 Nu zac Jesús guni'i:
—Zni na catë rnibë'a Dios ziquë Rëy. Nahin cumë ziquë tubi nguiu nartë'tsë bë'dchi lu guiu'u.
27 Nagá'sill gue'lë; despuësë riashtëll. Rdëdë ra dzë nu rdëdë ra gue'lë. Lë'ë bë'dchi rialdanin nu riaru'bë plantë. Lë'ë nguiu adë rac bë'adi'ill lla riaru'bë plantë.
28 De lë'ë guiu'u primërë rldani plantë, iurní rru'u ra du'u shtëhin. Lë'ë du'u ni nua'a zihani bë'dchi.
29 Iurë lë'ë bë'dchi gubidchi, lueguë rchuguë rall bë'dchi purquë hia bëdchini tiempë shtë cusechë.

Comparaciuni shtë bë'dchi mitu'në (Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Guni'i më stubi comparaciuni:
—¿Guadë di'dzë nu comparaciuni guëluá'ahia lu të parë tsasë të lla na tiempë naguënibë'a Dios ziquë rëy?
31 Tiempë ni na ziquë tubi bë'dchi mitu'në. Iurë bëtë'tsë nguiu bë'dchi ni, nahin ziquë más mitu'në lu grëtë' bë'dchi.
32 Despuësë de bërë'tsin nu guaru'bin, be'pin más de grë ra plantë. Gupin llicu ru'bë nu bëdchini ra ma'ñi; bëdchi'bë ra ma bëche'zë lu llicu hiaguë.

Bëlua'a më con zihani comparaciuni (Mt. 13.34-35)

33 Zihani cusë bëlua'a më con comparaciuni según guasë ra mënë.
34 Siemprë biadi'dzë më lu ra mënë con comparaciuni nu bëquebi më lu ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë shtí'dzi'.

Jesús bëcue'dchí nisë ru'bë (Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 Mizmë dzë ni iurë bëdchini gue'lë, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:
—Cha guiá hia'a stubi ladë rua' nisë.
36 Iurní lë'ë rai' bë'në rai' despedir ra mënë zihani narë rua' nisë ru'bë. Bia'a ra shini gusë'dë më lë'ë më zíquësë zuga'a më të parë zia'a rai' la'ni barcu. Nu zianaldë stubi shcua'a barcu con lë'ë rai'.
37 Iurní bëdchini tubi mbë dushë lu nisë. Guatë nisë la'ni barcu hashtë mërë në'azë guëdubi barcu la'ni nisë.
38 Naga'si Jesús nezë ichi barcu; nacu'guë më tubi almadë. Bëcua'ñi rai' lë'ë më nu guni'i rai':
—Mësë, aquë zati hia'a iurne'.
39 Iurní guashtë më; guni'i më guëc mbë nu guëc nisë:
—Guitsëgá nu bëac dchi.

Lueguë gurëdchí nisë nu lë'ë mbë bëac dchi.
40 Guni'i më lu ra shini gusë'dë më:
—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pë hia rialdídi'i ldu'u të Dios?
41 Nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':
—¿Chull më rë'? Rzu'bë diaguë nisë nu mbë shtí'dzi'.

5

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 Bëdchini rai' stubi ladë tëchi nisë ru'bë ladzë ra më gadareno.
2 Iurë bëru'u më la'ni barcu, lueguë guabi'guë tubi nguiu lu më; nanú tubi mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëru'u nguiu ni catë nanú cuevë catë bëga'chi ra tëgulë.
3 Ndë guquëréldëll. Nilë con cadënë adë chu gac guëldi'bi lë'ëll.
4 Zihani vueltë bëldi'bi mënë lë'ëll con cadënë guëa'll nu guiá'all perë bëchúguëll cadënë nu rúnëll pedasë ra gui'bë. Adë chu rúnëdi'i gan lull të guëldí'bill lë'ë nguiu ni.
5 Dzë la gue'lë canzëll nu gurushtiall catë nanú ba'a nu catë nanú dani. Mizmë lë'ëll rguínill lë'ëll con guë'ë.
6 Dizdë zitu gubí'all lu Jesús; guagllú'nëll lu më nu bëzullíbill lu më.
7 Gurushtiall nu guní'ill fuertë:
—¿Pëllë nápël con na? Jesús. Lë'ël nal shini Dios nacabezë gube'e. Por Dios rnia'a lul, adë guëtiá'adi'il na lu gui'i shtë cashtigu.
8 Zni guní'ill purquë antsë guni'i Jesús lull:
—Bësa'në lë'ë nguiu rë'. Nal tubi mëdzabë demasiadë fier.
9 Guna'bë di'dzë Jesús lull:
—¿Chu lël?
Bëquébill:
—Lëa Chupë Mili. Zihani na na'a.
10 Iurní ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu Jesús parë adë guëgúdi'i më lë'ë rall fuërë de lugar ni.
11 Guëlla' rua' dani rëta' zihani guchi; quëháu ra ma.
12 Ra mëdzabë bë'në rall ruëguë lu më; guni'i rall:
—Bëshe'ldë lë'ë na'a la'ni ldu'u guchi të tsutë na'a la'ni ldu'u ra ma.
13 Bëdë'ë më permisi; iurní ra mëdzabë bëru'u rall nguiu ni nu guatë rall la'ni ra guchi. Na ra ma más quë chupë mili. Ziagllu'në ra ma catë nanú tubi bërrancu rua' nisë. De guia'a guzutu'u ra ma la'ni nisë; guti ra ma.
14 Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall lu më guë'dchi nu lu ra mënë narë lachi. Guni'i rall lo quë naguc. Bëru'u ra mënë; guagná rall nia pë guc lugar ni.
15 Bëdchini rall catë nanú Jesús nu guná rall lu nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull antsë. Nguiu ni zubë nga'li nu nácull shábëll; hia be'rquë na shgábëll. Nalë bëdzëguëë' ldu'u ra mënë.
16 Grë ra testigu naguná lo quë nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lo quë nabë'në më con lë'ë nguiu nu con ra guchi.
17 Iurní bë'në ra mënë ruëguë lu Jesús të guëru'u më ladzë rall.
18 Güe'pi më la'ni barcu; lë'ë nguiu nanagupë chupë mili mëdzabë antsë, bë'nëll ruëguë lu më parë tsanáldëll lë'ë më
19 perë Jesús adë gunëdi'i'; guní'i' lu nguiu:
—Bëagzë lídchil nu biadi'dzë lu shfamílil ra cusë ru'bë nabë'në Dios con lë'ël. Biadi'dzë lu rall blac bëga'a ldu'u më lë'ël.
20 Iurní gubi'll; guzublú biadí'dzëll lu ra mënë shtë regiuni nalë Decápolis; biadí'dzëll cusë ru'bë nabë'në Jesús con lë'ëll. Grë ra nabini shtí'dzëll, guasë ldu'u rall.

Shtsa'pë Jario nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Be'pi më la'ni barcu; bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Zihani mënë bëdchini lu më catë zu më rua' nisë.
22 Be'dë guëdchini tubi mënë lë Jairo lu Jesús. Jairo nall tubi më importantë la'ni iádu'u shtë më israelitë.

Iurë guná Jairo lu Jesús; bëzullíbill lu më.
23 Nalë bë'nëll ruëguë lu më; guní'ill:
—Shtsa'pa hia rlúllëll. Bë'në favurë, cha guëdchi'bë guiá'al guëqui' parë guëáquëll nu guëbánill.
24 Iurní zia'anú më Jairo; nalë zihani mënë canaldë rall lë'ë më hashtë rte'e rall lë'ë më.
25 Nanú tubi na'a ladi ra mënë; hia guc chi'bë chupë izë rllë'ë rënëll.
26 Nalë bë'nëll sufrir por ra rumëdi nabë'në ra ducturë hashtë bë'nëll gashtë grëtë' dumí nanápëll perë ni du'pë adë bëáquëdi'ill sino más rac llú'ull.
27 Bini na'a rë' pë bë'në Jesús nu guabí'guëll nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më.
28 Guní'ill la'ni ldú'ull: "Talë guëga'lda rua' shabë më zëaca".
29 Bëgá'ldëll shabë më nu lueguë gulezë galërllë'ë rënë. Bëdë'ëll cuendë hia bëáquëll.
30 Jesús guc bë'ai' de quë bëac tubi më por pudërë shtë më. Bëdchigrë lu më; guná më lu ra nazuga'a ndë'ë; guna'bë di'dzë më:
—¿Chu bëga'ldë shaba?
31 Ra shini gusë'dë më guni'i:
—Guná; blac mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu rna'bë dí'dzël chu bëga'ldë shábël.
32 Jesús guná guëdubi ladë lu ra mënë të parë guëná më chu bëga'ldë shábi'.
33 Iurní lë'ë na'a ni bëdzëbëll; bëchí'chill; bëzullíbill lu më. Guc bë'all bëac galguidzë shtënëll. Bëquébill grë lo quë nabë'nëll.
34 Guni'i Jesús lull:
—Nanë, bëáquël purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzë con bien. Hia gulezë galguidzë shtënël.
35 Nianá quëadi'dzënú më na'a ni, bëdchini bëldá mënë naze'dë lidchi Jairo. Guni'i rall lu Jairo:
—Shtsá'pël hia gúti'. Adë guëná'bëru'ul favurë lu më.
36 Perë Jesús bini lo quë naguni'i rall. Repi më lu Jairo:
—Adë rdzëbëdi'il; guagla'guë tsaldí ldú'ul na.
37 Adë nëdi'i më tsanaldë ra mënë, sulë Pedro nu Jacobo nu Juan bëchi Jacobo.
38 Bëdchini rai' lidchi Jairo. Guná më zihani mënë; nalë ru'në rall nu bë'në rall ruidë.
39 Guatë më hiu'u; guni'i më:
—¿Pëzielú tantë ruidë quëhunë të? ru'në të. Lë'ë ntsa'pë rë' adë gútidi'i' sino nagá'si'.
40 Bë'në mënë burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús. Iurní bëgú më grë mënë. Bia'a më shtadë ntsa'pë con shní'ai' nu ra nabëdchininú më. Guatë rai' catë naga'a tëgulë.
41 Guna'zi më guia'a tëgulë; guni'i më:
—Talita cumi (di'dzë rë' runë cuntienë con dizë shtë më: "Ntsa'pë, guashtë nga'li").
42 Lueguë lueguë iurní guashtë ntsa'pë ni. Guzúbi'; guzëhi' purquë nápi' chi'bë chupë izë. Nalë bëdzëguëë' ldu'u mënë.
43 Iurní gunibë'a më të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë. Gunibë'a më lu rall adë chu lu guadí'dzëdi'i rall pë bë'në Jesús con shtsa'pë Jairo.

6

Jesús nanú Nazaret (Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 Bëru'u më lugar ni nu bëabrí më ladzë më. Zia'anú më ra shini gusë'dë më.
2 Iurë bëdchini dzë descansë, guzublú caglua'a më la'ni iádu'u. Zihani mënë nabëquë diaguë shti'dzë më, bëdzëguëë' ldu'u rall nu guni'i rall:
—¿Con pë pudërë quëhunë Jesús tantë cusë rë'? ¿Chull bëdë'ë tantë llni? ¿Chull bëdë'ë pudërë guiá'all tantë milagrë quëhúni'?
3 ¿Pëllë lëdë carpintërëdi'i; nu nall shini María? Ra bëchill lë rall Jacobo nu José nu Judas nu Simón. Nu zánëll quëreldë rall ndë'ë entrë lë'ë hia'a.
Adë bëgá'adi'i guzac rall
4 perë Jesús guni'i lu rall:

—Grĕtë' ra muzë shtë Dios adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai', ni sáhi', ni ra shfamíli'; rúnëdi'i rall rëspëti lĕ'i'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti tubi muzë shtë Dios.

5 Por ni adë guc nihunë më milagrë, sulë bënëac më du'psë mënë narac llu'u. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bëac rall.

6 Nalĕ bëdzëguëë' ldu'u më purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më. Hia lë'ë Jesús guaglua'a ra mënë naquëreldë ra guë'dchi naná guëlla'.

Jesús bëshé'ldi' ra shini gusë'dëi'; zia'a rai' ra guë'dchi (Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 Guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëshe'ldë më chúpëll tubi ladë, chúpëll stubi ladë. Zni bëshe'ldë më grë rai'. Bëdë'ë më pudërë guëgú rai' ra mëdzabë fier la'ni ldu'u mënë.

8 Gunibë'a më lu shini gusë'dë më adë guá'adi'i rai' zihani cusë, sulë tubi bastunë parë nezë; adë guá'adi'i rai' bulsë, nilë guetështildi, nilë dumí, sulë bastunë.

9 Guni'i më lu rai' guëquë'ë rai' rachi nu gacu rai' tubsë shcua'a shabë rai'.

10 Guni'i më lu rai':

—Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi.

11 Si talë nĕdi'i mënë gunë rall recibir lë'ë të nu nĕdi'i rall guëquĕ diaguë rall diza'quë, gulë bëru'u guë'dchi ni; gulë bëdchibë gushëguiu'u nanaquĕ guëa' të ziquë tubi sëñi de quë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios. [Rnia'a lu të gunë më cashtigu más ra mënë nanadë bë'nëdi'i recibir lë'ë të quë ra mënë shtë guë'dchi Sodoma nu Gomorra.]

12 Iurní zia'a ra shini gusë'dë më. Cagni'inú rai' mënë të guëabrí ldu'u rall con Dios nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall.

13 Nu zac bëgú rai' zihani mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Bëte'bi rai' sëiti guëc ra narac llu'u. Zihani mënë bëac.

Galguti shtë Juan Bautista (Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 Lë'ë rëy Herodes bínill lo quë nabë'në Jesús. Famë shtë më bërë'tsë guëdubi nezë. Guni'i bëldá mënë:

—Jesús na Juan Bautista naguashtë ladi ra tëgulë; por ni nápi' llëru'bë pudërë.

15 Stubi mënë guni'i:

—Jesús na Elías.

Stubi rall guni'i:

—Jesús na tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë perë bëabrí guashtĕhi' ladi ra tëgulë.

16 Iurë bini Herodes di'dzë ni, guní'ill:

—Juan Bautista ndë'ë. Guagchuguë ra suldadë guëc Juan perë guashtĕhi' ladi ra tëgulë.

17 Pues más antsë Herodes gunibë'a guëna'zi ra suldadë lë'ë Juan parë tsáhi' lachigui'bë. Bëldi'bi rall lë'ë Juan con cadënë. Guc ni por causë shtë Herodías, tse'lë Felipe naná bëchi Herodes. Herodes cua'a na'a ni ziquë tsé'lëll.

18 Pues Juan guni'i lu Herodes:

—Guzá'quëdi'i cuá'al tse'lë bĕchil.

19 Por di'dzë ni bëldĕ Herodías. Rac shtú'ull quínill lë'ë Juan perë adë bĕ'nëdi'ill gan

20 purquë Herodes bëdzĕbëll lë'ë Juan. Bĕ'nëll rëspëti Juan; guc bĕ'all na Juan nguiu za'quë nu santu. Por ni bësĕ'aull lë'ë Juan lachigui'bë. Bëuu' ldu'u Herodes shti'dzë Juan perë bë'në chúpëll ldú'ull.

21 Perë bëdchini tubi dzë bë'në Herodías gan. Guc lë Herodes nu bĕ'nëll invitar ra më ru'bë shtë Galilea nu ra suldadë nu jushtici shtĕhi'; gau rall lidchi Herodes.

22 Iurë dzu laní, shtsa'pë Herodías guatĕ nu bëguí'ill lu ra invitadë shtë Herodes. Nalĕ bëuu' ldu'u Herodes con grë ra mënë nazuga'a ndë. Guni'i Herodes lu ntsa'pë:

—Cualquier cusë guëná'bël lua, guënéhiahin cá'al.

23 Bë'në Herodes jurar lu lliguëna'a:

—Guldía, lo quë narac shtú'ul, guënéhiahin hashtë guëruldë catë rnibë'ahia.
24 Bëru'u lliguëna'a nu guna'bë dí'dzëll lu shní'all:
—¿Së cusë guëna'ba lu Herodes?
Guni'i shni'a lliguëna'a ni:
—Guna'bë guëc Juan Bautista.
25 Nasesë guatë lliguëna'a catë nanú Herodes. Guní'ill:
—Na rac shtua'a guëné'el lueguë guëc Juan Bautista; tsu la'ni platë cahia.
26 Iurní nalë zunú rëy tristë perë bë'nëll jurar lu ra nazubënull lu mellë; napë quë gúnëll cumplir.
27 Lueguë gunibë'a Herodes tubi suldadë parë tsagllí'ill guëc Juan.
28 Gua suldadë lachigui'bë; bëchúguëll guëc Juan nu bëdchí'bëllin lu platë. Bë'nëll entregarin guia'a shtsa'pë Herodías. Hia lliguëna'a bëdë'ëin guia'a shní'all.
29 Iurní bini ra shmënë Juan de quë hia gúti', bëdchini rai' nu bia'a rai' cuerpë parë guaca'chi rai' cuerpë la'ni ba'a.

Jesús bëdë'ë nagáu más de ga'i mili nguiu
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

30 Ra shini gusë'dë më bëabrí rai'; guni'i rai' lu Jesús grëtë' lo quë nabë'në rai' nu lo quë nabëlua'a rai'.
31 Guni'i Jesús lu rai':
—Cha guiá hia'a tubi lugar catë nídi'i mënë të guëzi'i ldu'u hia'a du'pë.
Zni guni'i më purquë zihani mënë bëdchini lugar ni nu zia'a rall de manërë adë nápëdi'i më tiempë gáuhi'.
32 Iurní guatë rai' la'ni barcu; zia'a rai' catë na tubi shlatë; adë nídi'i mënë.
33 Perë zihani mënë guná ca nezë zia'a rai'. Bënguë bë'a rall lë'ë Jesús nu guagllu'në rall delantë. Bëdchini rall guëa' rall de grë guë'dchi. Gudchibëlú rall lu më.
34 Iurë bëru'u më la'ni barcu, guná më lu mënë zihani; na rall ziquë lli'li nanápëdi'i vëquërë. Bëga'a ldu'u më lë'ë rall; guzublú bëlua'a më lë'ë rall zihani cusë.
35 Iurë guc guadze', bëdchini ra shini gusë'dë më; repi rai' lu më:
—Hia guadzéti' nu lugar rë' adë chu nádi'i.
36 Bëshe'ldë ra mënë lu guë'dchi u lu ra ranchi guëlla'; tsasi'i rall nagáu rall. Ndë'ë nídi'i nagáu.
37 Jesús guni'i lu rai':
—Gulë bëdë'ë nagáu rall.
Lë'ë shini gusë'dë më guni'i:
—¿Ca guiá si'i na'a guetështildi gau rall? Rqui'ni masiá chupë gahiu'a bëllë parë guëdë'ë hia'a nagáu rall.
38 Iurní guni'i Jesús:
—¿Bëldá guetështildi napë të? Gulë tsagná.
Iurë guagná rai', guni'i rai':
—Nanú ga'i guetështildi con chupë mbeldë.
39 Iurní gunibë'a Jesús subë ra mënë lu gui'lli naguë'.
40 Guzubë rall tubi gahiu'a mënë tubi ladë, cincuenta mënë stubi ladë. Zni guzubë grë mënë, por grupë guzubë rall.
41 Iurní guna'zi Jesús ga'i guetështildi nu chupë mbeldë. Guná më lu gube'e; bëdë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë. Nu zac bë'në më con chupë mbeldë.
42 Grë ra mënë gudáu rall hashtë bielë rall.
43 Iurní bëtëá ra shini gusë'dë më chi'bë chupë tëpë ra pedasë guetështildi nu mbeldë nabë'në subrë.
44 Grë ra mënë nagudáu guetështildi na rall ga'i mili nguiu.

Ziazú Jesús lu nisë
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

45 Lueguë gunibë'a më lu shini gusë'dë më guëu' rai' la'ni barcu të parë zia'a rai' stubi ladë rua' nisë ru'bë. Gudchibëlú rai' parë zia'a rai' guë'dchi Betsaida mientras bë'në më despedir ra mënë.

46 Bësa'në më ra mënë; gua më lu
dani të parë guadi'dzënú më Shtadë
më.
47 Iurní bëdchini gue'lë; lë'ë barcu
ziazú guëruldë nisë ru'bë. Bëa'në më
lu guiu'u tubsë më.
48 Guná më lu barcu; hia ra shini
gusë'dë më adë bë'nëdi'i rai' gan
guësë rai' barcu purquë mbë ze'dë
al contrari. Nalë bëdzaguë rai'. Hia
ze'dë grëgue'lë; lë'ë Jesús ze'dë zu më
lu nisë catë ziazú rai'. Guc ldu'u më
niaguibëlú më lu barcu.
49 Guná rai' lu më; ziazú më lu nisë.
Iurní bë'në rai' llgabë náhi' tubi fan-
tasmë. Gurushtiá rai' por galërdzëbë.
50 Guná rai' lu më; nalë bëdzëbë rai'
perë lueguë Jesús guni'i lu rai':
—Adë rdzëbëdi'i të. Na ndë'ë; gulë
gapë valurë.
51 Iurní be'pi më la'ni barcu nu
lueguë gulezë mbë dushë. Nalë
bëdzëguëë' ldu'u ra shini gusë'dë më.
52 Aunquë guná rai' bëdë'ë më
guetështildi gau ga'i mili nguiu,
adë guasëdi'i rai' chu na më tantë
naguëdchi ldu'u rai'.

Bënëac Jesús ra mënë shtë Genesaret (Mt. 14.34-36)

53 Gudëdë rai' stubi ladë nisë ru'bë.
Bëdchini rai' regiuni nalë Genesaret.
Bëquëdú rai' barcu rua' nisë.
54 Bëru'u rai' la'ni barcu; lueguë ra
mënë bënguë bë'a rall lë'ë më.
55 Bëllu'në ra mënë grë ladë të
tsaglli'i rall narac llu'u lu Jesús. Nua'a
rall ra fërmë lu daa' ancalë bini rall
nanú më.
56 Cualquier guë'dchi u ciudá u
lachi catë guatë Jesús, ndë rguishi ra
mënë ra narac llu'u catë nezë tëdë më.
Bë'në rall ruëguë lu më parë guëdë'ë
më permisi guëna'zi rall rua' shabë
më. Grë ra naguna'zi shabë më bëac
rall.

7

Lo quë narshi'ni ldu'u nguiu (Mt. 15.1-20)

1 Bëdchini bëldá fariseo lu Jesús nu
mësë narlua'a lëy, bëdchini rall lu më.
Na rall më Jerusalén.
2 Guná rall lu shini gusë'dë më;
gudáu rai' guetështildi sin quë adë
bë'nëdi'i rai' cumplir ziquë na cus-
tumbrë; adë gudíbidi'i rai' guia'a rai'
ziquë custumbrë religiusë shtë ra
fariseo. Iurní bë'në rall juzguë ra
shini gusë'dë më.
3 Ra fariseo nu grë ra mënë is-
raelitë, adë ráudi'i rall sin quë adë
rié'tidi'i guia'a rall zihani vueltë.
Ziagla'guë rall con ra custumbrë shtë
ra mëgulë.
4 Iurë rëabrí rall lu llguëa' antsë gau
rall, razë rall bien ziquë custumbrë
religiusë. Zihani custumbrë napë
rall, cusë ziquë rguibi rall vasë nu
mbluri nu ra bandëjë, nu zac hashtë
ra camë rguibi rall.
5 Ra fariseo nu ra mësë guna'bë
di'dzë rall lu Jesús:
—¿Pëzielú shini gusë'dël adë
rúnëdi'i rall cumplir custumbrë shtë
ra shtadë guëlú hia'a sino rau rall
guetështildi sin quë adë rié'tidi'i
guia'a rall?
6 Jesús guni'i:
—Na të falsë. Guldí Isaías el quë
nabiadi'dzë shti'dzë Dios; guní'i'
shcuendë të lla na të. Bëquë'ëi'
shti'dzë Dios narni'i:

Ra mënë rë' rac shtu'u rall na nadë
más con rua' rall,
perë ldu'u rall nalë zitu zuga'a parë
na.
7 Adë rlluí'idi'i ra cusë narunë rall
iurë quëhunë rall adorar na.
Enseñansë shtë rall nadë más nahin
tubi mandadë shtë nguiu.

8 Rlua'a tëchi të lu mandamientë shtë
Dios parë gunë të cumplir ra custum-
brë shtë të, ziquë rguibi të vasë nu ra
mbluri nu zihani cusë más quëhunë të
cumplir.
9 Nu guni'i më lu rall:
—Quëgsiguë të; rsa'në të man-
damientë tubi ladë; más canaldë të
tëchi custumbrë shtë të
10 purquë Moisés bëquë'ë: “Gápël
rëspëti lu shtádël nu lu shní'al”. Tam-
bién bëquë'ë Moisés: “El quë nargué
guëc shtádi' u shní'ai' napë quë quini
mënë nguiu ni”,

11 perë lë'ë të rni'i të: “Si talë
tubi nguiu guépill lu shtádi': Grë
dumí narunë tucarë guënehia cá'al,
na corbán, nahin sulë parë Dios”.
12 Si talë guëni'i nguiu zni, iurní
rni'i të rquí'nidi'i guëdë'ë nguiu dumí
ca'a shtádi'.
13 Pues zni cagni'i të lasáquëdi'i
shti'dzë Dios. Más ziagla'guë të tëchi
ra custumbrë, nu rlua'a të custumbrë
ni lu ra shini gusë'dë të. Zihani cusë
igual runë të.
14 Stubi vueltë guna'bë Jesús ra
mënë zihani nu guni'i më:
—Gulë bëquë diaguë nu gulë guasë
nacagnia'a lu të.
15 Lo quë nagáu nguiu, adë
rshí'nidi'i ldu'u nguiu perë ra didz-
abë narru'u rua'll, sí, ni rshi'ni
ldú'ull. [
16 Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë
bëquë diaguë grë lo quë narnia'a lu
të.]
17 Iurní bëru'u më ladi ra mënë;
guatë më lidchi më. Guna'bë di'dzë
ra shini gusë'dë më pë runë cuntienë
comparaciuni rë'.
18 Guni'i më:
—¿Pëllë nu lë'ë të adë riasëdi'i të
shti'dza? ¿Pëllë adë rac bë'a të naráu
nguiu adë rúnëdi'i manchë ldú'ull?
19 purquë adë riutëdi'i naráu
nguiu la'ni ldú'ull sino riutëhin la'ni
shpúchill; despuësë rru'uin.
Manërë ni guni'i më grë naráu
mënë naza'quin; adë rúnëdi'in
manchë ldu'u nguiu.
20 Nu guni'i më:
—Lo quë narru'u la'ni rua' mieti,
ni ze'dë de la'ni ldu'u nguiu. Ni sí,
canihunin manchë ldu'u nguiu.
21 La'ni ldu'u nguiu rru'u grëtë'
cusë mal: mal llgabë, rquënú nguiu
tse'lë mënë, napë nguiu zihani na'a
nu ra na'a napë zihani nguiu.
22 Rbaa'në rall pë shtë mënë; rguini
rall sa'll; rzebi ldu'u rall pë shtë mënë;
runë rall mal cuntrë sa' rall; rsiguë
rall sa'll; mal vidë nabani rall; nam-
bidi rall; napë rall vici; runë nadchini
rall; cusë nadë rlluí'idi'i runë rall.
23 Grë ra cusë ni rru'u dizdë la'ni
ldu'u nguiu nu por ni napë nguiu
duldë delantë lu Dios.

Tubi na'a më zitu nagualdí ldu'i Jesús (Mt. 15.21-28)

24 Bëru'u më lugar ni; gua më
regiuni shtë Tiro nu Sidón. Guatë më
tubi hiu'u; guc shtú'udi'i më gac bë'a
mënë catë nanú më perë grëtë' mënë
guc bë'a rall catë nanúhi'.
25 Lueguë bini tubi na'a catë nanú
Jesús. Na'a ni shtsá'pëll napë tubi
mëdzabë fier la'ni ldú'ull. Bëdchini
na'a lu Jesús; bëzullíbill lu më.
26 Na'a ni na mënë sirofenicia; dizë
shtëll na griego. Bë'nëll ruëguë lu
Jesús guëgú më mëdzabë la'ni ldu'u
shtsá'pëll.
27 Perë Jesús guni'i lu na'a:
—Napë quë gau ra shini mieti
hashtë guielë rall purquë nádi'i bien
guëdchisul guetështildi shtë ra shini
mënë parë gau ra mbécu'në.
28 Guni'i na'a:
—Nia Dadë, perë ra mbécu'në
nananú guëa' mellë, rau ma pedasë
narru'u hia'ldë rua' llguë'në.
29 Guni'i më iurní:
—Bien guní'il. Bëagzë lídchil; hia
lë'ë mëdzabë bërú'ull la'ni ldu'u
shtsá'pël.
30 Zia'a na'a; bëdchíni' lídchi';
bëdzéli' shtsá'pi' naga'a lu camë.
Bëáqui'; hia adë nídi'i mëdzabë la'ni
ldú'i'.

Bënëac Jesús tubi gu'pë cue'të

31 Bëru'u më regiuni shtë Tiro
nu gudëdë më lugar nalë Decápolis;
bëdchini më guë'dchi Sidón naná rua'
nisëdu'u.
32 Be'dënú mënë tubi naná gu'pë
nu nati'ngu ruadí'dzëll. Runë mënë
ruëguë lu më guëdchi'bë më guia'a më
guëc nguiu ni të guëáquëll.
33 Bia'a Jesús lë'ëll tubi ladë. Bëzë'ë
më shcuënë më la'ni diáguëll. Bëtia'a
më du'pë shënë më lu ldúdzëll.
34 Iurní guná më lu gube'e; bëca'a
ldu'u më nu guní'i':
—Efata. (Ndë'ë runë cuntienë dizë
shtë më, guëac diáguël.)

35 Lueguë bëlla'lë diaguë nguiu ni,
nu bëac ldúdzëll. Guzublú ruadí'dzëll
bien.
36 Jesús gunibë'a ra mënë adë chu
lu guadi'dzë rall lo quë nabë'ni' perë
por más guni'i më, más bërë'tsë di'dzë
nabë'në më.
37 Nalë guasë ldu'u mënë; rni'i rall:
—Grë narunë Jesús na bien. Ra
cue'të rini rall nu ra gu'pë ruadi'dzë
rall.

8

Bëdë'ë Jesús nagáu tapë mili nguiu (Mt. 15.32-39)

1 Guc tubi dzë zihani mënë bëdëá lu
më, nu nápëdi'i rall nagáu rall. Jesús
guna'bë ra shini gusë'dë më; guni'i
më:
2 —Nalë rga'a ldua'a ra mënë rë'
purquë hia guc tsunë dzë ze'dë naldë
rall na nu nápëdi'i rall nagáu rall.
3 Si talë guëshe'lda lë'ë rall lidchi
rall sin adë gáudi'i rall, sca'a mbee'zë
rall lu nezë. Bëldá rall zitu ze'dë rall.
4 Ra shini gusë'dë më bëquebi:
—¿Ca guiá ca'a hia'a guetështildi
gau rall? Ni tubi mënë quëréldëdi'i
ndë'ë.
5 Jesús guna'bë di'dzë:
—¿Bëldá guetështildi napë të?
Guni'i rai':
—Gadchi.
6 Iurní Jesús gunibë'a subë mënë
zihani lu guiu'u. Guna'zi më guëzá
guetështildi. Bëdë'ë më graci lu
Dios; lueguë bëshullë më guetështildi;
bëdë'ë më cua'a ra shini gusë'dë më
të qui'dzë raihin parë gau ra mënë.
7 Nu nua'a rai' bëldá mbeldë. Jesús
bëdë'ë graci; guni'i më lu shini
gusë'dë më të qui'dzë rai' mbeldë lu
ra mënë.
8 Grëtë' mënë gudáu rall hashtë catë
lu bielë rall. Iurní bëtëá rai' gadchi
tëpë pedasë nabë'në subrë.
9 Grë ra nagudáu na ra ziquë tapë
mili nguiu.
10 Iurní bë'në Jesús despedir ra
mënë; be'pi më la'ni barcu con ra
shini gusë'dë më të zia'a rai' regiuni
nalë Dalmanuta.

Ra fariseo guna'bë rall gunë më tubi milagrë (Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Bëdchini ra fariseo lu Jesús.
Guzublú rchupë di'dzë rall. Bëtë'dë
rall tubi prëbë lë'ë më, nihunë më
tubi milagrë lu rall.
12 Bëca'a ldu'u më nu guni'i më:
—¿Pëzielú rac shtu'u të guëná të
tubi milagrë? Guldía rnia'a lu të;
gúnëdia'a ni tubi milagrë delantë lu
të.
13 Iurní bësëa'në më lë'ë ra mënë
të güe'pi më stubi vueltë la'ni barcu.
Zia'a më stubi ladë rua' nisë ru'bë.

Ldai' shtë fariseo (Mt. 16.5-12)

14 Ra shini gusë'dë më nua'a
tubsë guetështildi la'ni barcu purquë
bëa'ldë ldu'u rai' niua'a rai' nagáu
rai'.
15 Jesús guni'i lu rai':
—Gulë gupë cuidadë levadurë shtë
ra fariseo nu levadurë shtë Herodes.
16 Iurní guzublú guni'i rai' lu sa'
rai':
—Aquë. Adë chu nuá'adi'i
guetështildi, por ni rni'i më zndë'ë.
17 Jesús guc bë'a la'ni ldú'i' lo quë
nabë'në rai' llgabë. Guni'i më:
—¿Pëzielú rni'i lu sa' të nuá'adi'i të
guetështildi? ¿Pë adë riasëdi'i të? ¿Pë
adë rdë'ëdi'i të cuendë? ¿Pë naguëdchi
ldu'u të?
18 ¿Pë adë nápëdi'i të slu të parë
guëná të? ¿Pë adë rini të? ¿Pë adë
rëagná ldu'u të milagrë nabëna?
19 Dzë na bëshulla guetështildi parë
gudáu ga'i mili nguiu, ¿bëldá tëpë
pedasë bëtëá të?
Bëquebi rai':
—Chi'bë chupë tëpë.
20 —Nu iurë bëshulla gadchi
guetështildi parë tapë mili nguiu,
¿bëldá tëpë pedasë bëtëá të?
Guni'i rai':
—Gadchi tëpë.
21 Guni'i më lu rai':
—¿Pë la'di guëdë'ëdi'i të cuendë chu
nahia?

Jesús bënëáqui' tubi ciegu më Betsaida

22 Iurní bëdchini rai' guë'dchi Betsaida. Be'dënú ra mënë tubi ciegu lu më. Bë'në rall ruëguë guëdchi'bë më guia'a më guëc ciegu të guëáquëll.
23 Guna'zi më guia'a ciegu; guanú më lë'ëll fuërë shtë guë'dchi. Bëtia'a më du'pë shënë më rua' slull; bëdchi'bë më guia'a më guëquëll nu guna'bë di'dzë më:
—¿Gu rnal du'pë?
24 Lë'ë ciegu guná guia'a; répill lu më:
—Rnahia lu ra mënë cumë ziquë ra hiaguë; ziazú rahin.
25 Iurní bëdchi'bë Jesús guiá'ai' rua' slu ciegu stubi. Bëldisë më lull guia'a. Lueguë bëac slull; be'rquë rnall zitu.
26 Iurní Jesús bëshe'ldë lë'ëll; ziagzëll lídchill. Guni'i më:
—Adë tsutël guë'dchi nu adë chu lu guadí'dzëdi'il lo quë nabëna.

Pedro bëquebi Jesús na el quë nagudili Dios
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Jesús nu ra shini gusë'dë më gua rai' parë regiuni nalë Cesarea Filipo. Iurë ziazú më nezë, guna'bë di'dzë më lu rai':
—¿Chu rni'i mënë nahia?
28 Bëquebi rai':
—Nanú mënë narni'i nal Juan Bautista. Stúbill rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.
29 Repi Jesús lu rai':
—Lë'ë të ¿chu rni'i të nahia?
Pedro guni'i:
—Nal Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibë'al.
30 Iurní gunibë'a më adë chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dëi' gáti'
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 Iurní guzublú rlua'a Jesús lë'ë ra shini gusë'dëi' de quë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gúni' sufrir demasiadë. Guni'i më ra mëgulë narnibë'a nu ra bëshuzi namás lasac con ra mësë narlua'a lëy, gunë rall desprëci lë'ë më. Guni'i më quini rall lë'ë më perë despuësë de tsunë dzë, tsashtë më ladi ra tëgulë.
32 Clarë guni'i më di'dzë ni. Iurní Pedro bia'a lë'ë Jesús tubi ladë nu guzublú gudildi Pedro lë'ë më.
33 Jesús bëdchigrë lu më; guná më lu shini gusë'dë më. Gudildi më lë'ë Pedro; fuertë guni'i më:
—Guabsú lua, Satanás. Adë rúnëdi'il llgabë ziquë Dios sino ziquë mënë shtë guë'dchiliu.
34 Iurní guna'bë Jesús ra shini gusë'dë më nu ra mënë zihani; guni'i më lu rall:
—Si talë nanú mënë narac shtu'u gáquëll shmëna, napë quë gúnëll renunci prupi deseo shtënëll. Napë quë gáquëll dispuestë gátill por na; nu guidë náldëll na.
35 El quë nadë rac shtú'udi'i gati por na, zátill. Perë el quë naguëniti vidë shtëni' por na nu por diza'quë, guëbánill parë siemprë; gac salvárëll.
36 Adë pë rlluí'idi'i gunë nguiu gan grëtë' cusë lu guë'dchiliu nu despuësë guënítill vidë shtënëll, adë nídi'i fin parë lë'ëll.
37 ¿Pë ofrendë guëdë'ë nguiu lu Dios parë gac salvárëll?
38 Ra mënë bësa'në rall shnezë Dios nu napë rall zihani duldë. Cualquier de lë'ë nguiu si talë rtu lull de na; si talë rtu lull de diza'quë delantë sa'll, iurní guëtú lua de lë'ë nguiu ni iurë gueldë guëdchinia de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guëdchinia con ra ianglë shtë gube'e. Guëdchinia con pudërë nu llni shtë Dios.

9

1 También guni'i më:
—Guldía, nabani bëldá mënë ndë'ë; adë gátidi'i rall hashtë guëná rall de quë cagnibë'a Dios la'ni ldu'u mënë, de quë hia rnibë'a më con pudërë.

Jesús guc cambi delantë lu rai'
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Gudëdë shu'pë dzë; Jesús bia'a Pedro nu Jacobo nu Juan; ziazú rai' tubi dani ru'bë. Iurní Jesús guc cambi delantë lu ra shini gusë'dë më.
3 Shabë më guc cambi hashtë rabëni'i tantë naquichin ziquë ni

tubi biashtildi adë gúnëdi'i gan guësëquichin.
4 Bëlua'alú Elías nu Moisés lu rai'. Guná rai' quëadi'dzë Jesús con Elías nu Moisés.
5 Iurní Pedro guni'i:
—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. ¿Pë zëdëntsa'u na'a tsunë ranchi ndë'ë? tubin parë lë'ël guëquërëldël, stubin parë Moisés, stubin parë Elías.
6 Perë rac bë'adi'i Pedro pë guní'i' tantë bëdzëbë ra shini gusë'dë më.
7 Iurní bëdchini tubi shcahi nabësë'au grë rai', nu bini rai' tubi bë naguni'i la'ni shcahi:
—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.
8 Iurní guná ra shini gusë'dë më grë ladë; ni tubi chu lu guná rai'; sulë Jesús zuga'a.
9 Bietë rai' lu dani. Gunibë'a më ni tubi chu lu guepi rai' na-guná rai' lu dani hashtë iurë lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu tsashtëhi' ladi ra tëgulë.
10 Adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' lo quë guná rai' guëc dani perë guna'bë di'dzë lu sa' rai' pë runë cuntienë shti'dzë më de quë tsashtëhi' ladi ra tëgulë.
11 Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:
—¿Pëzielú rni'i ra mësë shtë lëy de quë Elías napë quë guídi' primërë?
12 Bëquebi më:
—Verdá nahin. Hia bidë Elías të parë gunë zá'qui' grëtë' ra cusë. Perë ¿pë rni'i ra Sagradas Escrituras cerquë shcuendë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu? Pues rni'i rahin de quë gúni' sufrir; sac zíhi'; nu gunë mënë desprëci lë'i'.
13 Guná, hia bidë Elías nu bë'në ra mënë lo quë naguc shtu'u rall. Lo quë naná escritë de lë'i' hia guc cumplir.

Jesús bënëac tubi llguë'në (Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Bëagrí rai' catë zubë los de más shini gusë'dë më. Guná rai' zihani mënë alrededurë shtë rai'. Ra mësë narlua'a lëy gudildi di'dzë rall con lë'ë rai'.
15 Iurë guná ra mënë lu Jesús, guasë ldu'u rall; be'dë guëllu'në rall lu më parë gunë rall saludar lë'ë më.
16 Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rall:
—¿Pëllë quëadi'dzë të nga'li? ¿Pëzielú gudildi di'dzë të?
17 Iurní tubi nguiu bëru'u ladi grë mënë; guní'ill:
—Mësë, zeldënúa llga'na lul. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Nall gu'pë, bë'në mëdzabë.
18 Ancalë rna'zi mëdzabë lë'ë llguë'në, rru'ldë mëdzabë lë'ëll lu guiu'u. Rru'u bëchini rua'll nu rchushí lai'll. Zni másru'u rbá'cull. Ze'dënúa lë'ëll lu shini gusë'dël perë adë bë'nëdi'i rall gan nëac llguë'në.
19 Repi më iurní:
—Lë'ë të nalë naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të shti'dza? ¿Blac tiempë guëquëreldënúa lë'ë të, të parë tsaldí ldu'u të? Gude'enú shínil lua.
20 Iurë be'dë guënú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në lu Jesús, guná mëdzabë gu'pë lu Jesús. Bëru'ldë mëdzabë ngulë'në lu guiu'u. Bëchi'chi llguë'në nu gu'të gudu'bi llguë'në lu guiu'u; bëru'u bëchini rua'll.
21 Jesús guna'bë dí'dzi' lu shtadë llguë'në:
—¿Blac tiempë rac llu'u llguë'në?
Bëquebi shtadë llguë'në:
—Dizdë nabí'chill.
22 Zihani vueltë bëtia'a mëdzabë lë'ëll lu gui'i u lu nisë të gati llguë'në. Si talë záquël gunëáquël lë'ëll zudu'pë, bë'në favurë; bëga'a ldú'ul lë'ë na'a.
23 Guni'i Jesús lu shtadë llguë'në:
—¿Pëzielú rní'il lua zni'i? Si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë më gunë më grëtë' cusë parë lë'ël.
24 Lueguë shtadë llguë'në guni'i fuertë:
—Rialdí ldua'a perë bë'në compañi na të tsaldí ldua'a más.
25 Jesús guná nalë zihani mënë bëdëá hashtë rdia'a lu sa' rall. Iurní fuertë guni'i më guëc mëdzabë:
—Lë'ël mëdzabë naná gu'pë nu cue'të, rnibë'ahia lë'ël; bëru'u de llguë'në rë' nu adë guëabrídi'i tsutël la'ni ldú'ull jamás.

26 Iurní lë'ë mëdzabë gurushtiá nu bërú'ldëll lë'ë llguë'në lu guiu'u nu bësé'sëll lë'ë llguë'në. Bëru'u mëdzabë; bëa'në llguë'në ziquë naguti. Zihani mënë guni'i hia guti llguë'në.
27 Perë Jesús guna'zi guiá'all parë bëldisë më lë'ëll. Guasuldill.
28 Iurní guatë Jesús tubi hiu'u nu ra shini gusë'dë më guatë rai'. Guna'bë di'dzë rai' lu Jesús:
—¿Pëzielú adë bë'nëdi'i na'a gan niagú na'a mëdzabë fier la'ni llguë'në?
29 Repi Jesús:
—Sulë si talë rialdí ldu'u të de verdá nu gunë të ayunë, iurní gapë të pudërë parë guëgú të mëdzabë ziquë mëdzabë rë'.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti'
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Bëru'u rai' lugar ni; gudëdë më nezë Galilea. Adë guc shtu'u më ni tubi chu gac bë'a ca zia'a rai'
31 purquë quëglua'a më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':
—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Gac entregara lu guia'a mënë të quini rall na perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.
32 Adë guasëdi'i rai' shti'dzë më. Bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo quë naguni'i më.

¿Chu namás lasac?
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Iurní bëdchini rai' guë'dchi Capernaum. Iurë nanú rai' la'ni hiu'u, guna'bë di'dzë më lu ra shini gusë'dë më:
—¿Pë cagni'i lu sa' të nga'li iurë ze'dë zu të nezë?
34 Bëac dchi rai' purquë bëchupë di'dzë rai' chu namás më lasac entrë lë'ë rai'.
35 Iurní guzubë më; guna'bë më ra chi'bë chupë shini gusë'dë më; guni'i më:
—Si talë tubi të rac shtú'ul gáquël më más lasac lu sa'l, napë quë gáquël lúltimë de grë të nu napë quë gúnël sirvë los de más sa'l.
36 Iurní guna'bë më tubi llguë'në; bëzú më llguë'në guëláu ladi ra shini gusë'dë më. Gudëdchi më lë'ë llguë'në nu guni'i më lu rai':
37 —El quë naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë mënë ni rac shtú'ull na, también quëhúnëll recibir na. El quë naquëhunë recibir na, también quëhúnëll recibir el quë nabëshe'ldë na.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a nall favurë de lë'ë hia'a
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

38 Iurní Juan guni'i lu Jesús:
—Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë iurë rní'ill lël, perë lë'ë na'a bëdë'në na'a prohibë tsaglá'guëdi'i gull mëdzabë purquë adë rzënúdi'ill lë'ë hia'a.
39 Jesús guni'i:
—Adë chu guëcádi'i lë'ëll purquë el quë naquëhunë milagrë por pudërë shtëna, adë nádi'ill capaz guëní'ill cuntrë na.
40 El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.
41 Cualquier mënë naguëne'e tubi vasë nisë gu të, rné'ell nisë ni purquë na të shmëna, segurë guëdë'ë Dios premi ca'a nguiu ni.

Gulë gupë cuidadë të gúnëdi'i të duldë
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 Iurní repi më:
—Cagnia'a shcuendë tubi më humildë naná rialdí ldu'i na. El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë të gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ni nisëdu'u.
43 Si talë guiá'al rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guiá'al. Mejurë guëdchínil con tubsë guiá'al catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë tsal gabildi. Ndë nunquë rëáldëdi'i be'lë. [
44 nu mbiziuguë adë rátidi'i; nunquë adë rëáldëdi'i gui'i.]
45 Si talë guëa'l rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, bëchuguë guëa'l. Mejurë guëdchínil tubsë guëa'l catë nápël vidë sin fin quë guëdubi cuerpë guziá'al gabildi catë nunquë rëáldëdi'i be'lë [

46 nu rátidi'i mbiziuguë nu adë rëáldëdi'i gui'i.]
47 Si talë slul rac shtu'u guëldaguë lë'ël lu duldë, gulú slul. Mejurë tsutël catë rnibë'a Dios tubsë slul, no sea tsal gabildi con guërupë slul.
48 Ndë ra mbiziuguë rátidi'i nu nunquë rëáldëdi'i be'lë.
49 'Grë mieti napë quë gac purificar rai' con be'lë. [Guëtia'a mënë du'pë zedë guëc ma nadchi'bë lu bëcu'guë.]
50 Nabënë na zedë perë si talë nápëdi'i zedë sabor, ¿lla gunë nguiu të guëabrí sabor shtë zedë? Gulë gapë zedë shtë galnadu'u nu gulë gac më pacënci delantë lu sa' të.

10

Jesús bëlua'a shcuendë divurci (Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Bëru'u më Capernaum; bëdchini më regiuni shtë Judea hashtë tubi lugar nanaquë nezë guia'a guëë'gu Jordán. Zihani mënë bëdëá lu më; bëlua'a më lë'ë rall ziquë siemprë.
2 Bidë guëbi'guë ra fariseo lu më; caguili rall mudë guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më. Guna'bë di'dzë rall lu më si talë nanú permisi según lëy guësa'në nguiu tse'lë nguiu.
3 Bëquebi më:
—¿Pë bëquë'ë Moisés la'ni librë shtë Dios?
4 Guni'i rall:
—Moisés bëdë'ë permisi guësa'në nguiu tse'lë nguiu, sulë napë quë guëdë'ë nguiu tubi guichi shtë divurci.
5 Iurní guni'i më:
—Purquë nalë naguëdchi ldu'u të, por ni bëquë'ë Moisés mandamientë rë'
6 perë dizdë guzublú guë'dchiliu, iurë bëntsa'u më grëtë' ra cusë, "Bë'në Dios formar lë'ë nguiu nu lë'ë na'a".
7 Por ni guëru'u nguiu lidchi shtádëll con shní'all nu guëbaninú nguiu tsé'lëll.
8 Hia guërupë rall gac rall tubsë; nádi'i rall chupë sino tubsë.
9 Por ni, lo quë nabë'në Dios unir, adë chu guëldëdi'i lë'ë rall.
10 Iurë nanú Jesús la'ni hiu'u, ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më pë runë cuntienë di'dzë rë'.
11 Guni'i më:
—El quë naguësa'në tsé'li' nu guëtsë'all stubi vueltë, rúnëll duldë lu primërë tsé'lëll; ni na adulteri.
12 Nu si talë tubi na'a guësá'nëll tsé'li' të parë guëtsë'all stubi vueltë, rúnëll duldë adulteri.

Jesús bë'në ldai' ra llguë'në (Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Iurní guanú mënë zihani ra llguë'në parë guëdchi'bë guia'a më guëc rai'. Ra shini gusë'dë më gudildi rai' naguanú ra llguë'në.
14 Iurë guná më lla bë'në ra shini gusë'dë më, bëldë më; guni'i më:
—Gulë bëdë'ë sí, guidë ra llguë'në lua. Adë guëcádi'i të lu ra ni'i, purquë ra mënë naná ziquë ra llguë'në tsutë rall catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.
15 Guldía, sulë el quë nagunë recibir Dios ziquë Rëy të guënibë'a më lë'ëll ziquë tubi llguë'në, sulë nguiu ni guëbánill catë na më rëy.
16 Iurní gudëdchi më ra llguë'në. Bëdchi'bë më guia'a më guëc rall nu bë'në ldai' më lë'ë rall.

Tubi sultërë ricu (Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Iurë ziagla'guë Jesús nezë, bidë guëllu'në tubi nguiu lu më. Bëzullíbill lu më nu guna'bë dí'dzëll:
—Mësë za'quë, ¿lla guna parë gapa vidë sin fin? gac salvara.
18 Guni'i më:
—¿Pëzielú rní'il lua naza'ca? purquë ni tubi adë chu naza'quë, sulë Dios.
19 Nanël ra mandamientë: "Adë rguínidi'il sa'l; adë rquënúdi'il tse'lë sa'l; adë cuánëdi'il pë shtë mënë; adë guadí'dzëdi'il bishi; adë guësiguëdi'il mënë, nu bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádël nu shní'al".
20 Nguiu ni guni'i:
—Mësë, bëna cumplir grë ra mandamientë rë' dizdë nabi'cha,
21 Jesús guná lull; nalë guc shtu'u më lë'ëll. Guni'i më:

—Tubi cusë runë faltë; bëtuu' grë cusë nanápël; bëdë'ë dumí ca'a ra prubi; iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na; bë'në renunci prupi deseo shtënël të guëlua'a nadispuestë sac zil por na.

22 Iurë bini nguiu ni di'dzë shtë më, riá ldú'ull; zëagzëll tristë purquë nápëll tubi shtaci ru'bë.

23 Guná më lu ra nazuga'a alrededurë lë'ë më; repi më lu ra shini gusë'dë më:

—Nalë naganë tubi nanapë zihani dumí gúnëll recibir Dios ziquë Rëy.

24 Ra shini gusë'dë më bëdzëguëë' ldu'u rai' por di'dzë shtë më. Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të ziquë llguë'në, blac naganë gunë ra ricu recibir Dios ziquë Rëy, ra nguiu narunë confiar dumí.

25 Más sencigi tsutë tubi camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutëll catë rnibë'a Dios.

26 Iurní más guasë ldu'u rai'; guni'i lu sa' rai':

—¿Chúllëti'i gac salvar? ¿Chull gapë vidë sin fin?

27 Jesús guná lu grë rai'; guni'i më:

—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.

28 Iurní Pedro guni'i lu më:

—Guná, lë'ë na'a bësa'në na'a grëtë' cusë parë ze'dë naldë na'a lë'ël.

29 Guni'i Jesús:

—Guldía, el quë nabësa'në lídchi', bëchi', záni', shtádi' u shní'ai', u tsé'li', u shíni', u guiu'u lachi shtëni'; guësánëll ra cusë ni purquë rac shtú'ull diza'quë shtëna, niétiquë guënítidi'ill.

30 Gúnëll recibir zihani cusë más iurne' hashtë tubi gahiu'a vueltë más lídchi', bëchi', záni', shní'ai', shíni', shláchi'. Nu gunë mënë cuntrë nguiu ni perë despuësë guëbánill lu gube'e tubi vidë sin fin.

31 Zihani mënë nalasac iurne' delantë lu sa' rall, gac rall lúltimë dzë ni; nu zihani naná lúltimë iurne', gac rall mënë namás lasac lu Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti' (Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Nianá ziazú rai' nezë Jerusalén, ziazú më delantë lu ra shini gusë'dë më. Nalë guasë ldu'u rai' nu ra nacanaldë tëchi më, bëdzëbë rall. Iurní lë'ë më bia'a lë'ë ra shini gusë'dë më tubi cu'; guzubëlú guni'i më lu rai' ra cusë nagunënú mënë lë'i'.

33 Guni'i më:

—Zia hia'a Jerusalén catë gunë ra mënë cuntrë na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Ndë gac entregara guia'a ra jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mësë shtë lëy. Gunë rall condenar na lu galguti. Gunë rall intriegu na lu guia'a mënë de stubi naciuni.

34 Gunë rall burnë de na; guëchi'bë shënë rall lua nu guëquë'ë hiaguë rall na nu quini rall na, perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.

Guna'bë Jacobo nu Juan tubi favurë (Mt. 20.20-28)

35 Iurní Juan nu Jacobo, shini Zebedeo, bëdchini rai' lu Jesús. Guni'i rai':

—Mësë, rac shtu'u na'a gúnël tubi favurë naguëna'bë na'a lul.

36 Guni'i më lu rai':

—¿Pë rac shtu'u të guna?

37 Guni'i rai':

—Rac shtu'u na'a guëné'el permisi iurë guënibë'al ziquë Rëy, subënú na'a lë'ël, tubi de lë'ë na'a ladë ldi, stubi de lë'ë na'a ladë rubësë.

38 Iurní guni'i Jesús lu rai':

—Adë guënëdi'i të lo quë narna'bë të lua. Gulë guni'i lua, ¿zëzac zi të ziquë na? ¿Zac tëdë të cusë durë natëda?

39 Bëquebi rai':

—Zac na'a.

Jesús guní'i':

—Guldí të. Gunë të sufrir demasiadë ziquë guna sufrir. Gu të el mizmë vasë shtë sufrimientë

40 perë parë subë të cula'nia, tubi de lë'ë të ladë ldi, stubi ladë rubësë, adë rúnëdi'i tucarë guënehia sí subë të ndë. Dios bë'në preparar lugar ni sulë parë ra narac shtu'u më subë rall ndë.

41 Iurë bini chi'i shini gusë'dë më lo quë naguna'bë Jacobo nu Juan, bëldënú rai' Jacobo nu Juan.
42 Jesús guná'bëi' lë'ë rai', nu guni'i më:
—Lë'ë të nanĕ të ra jëfë shtë naciuni nanádi'i më israelitë, nalĕ rzac zi rall mënë nu rdchi'bë rall lëy naná dushë
43 perë adë gáquëdi'i zni entrë lë'ë të. Si talë rac shtú'ul gáquël më ru'bë lu sa'l, napë quë gúnël sirvë los de más sa'l.
44 Cualquier de lë'ë të si talë rac shtú'ul gáquël mayurë entrë grë ra sa'l, napë quë gáquël muzë shtë grë rai'.
45 Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guĕ'dchiliu; zelda ziquë muzë shtë mënë. Zéldëdia'a parë gunë mënë sirvë lua. Guënehia vidë shtëna ziquë prëci parë gac salvar zihani mënë.

Bënëac Jesús tubi ciegu nalë Bartimeo (Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Iurní bëdchini Jesús con ra shini gusë'dë më guë'dchi Jericó. Iurë hia na rai' parë guëru'u rai' guë'dchi, zianaldë cantidá mënë lë'ë rai'. Tubi ciegu nalë Bartimeo naná shini Timeo, zúbëll lu nezë. Cagná'bëll gu'në.
47 Bini Bartimeo ze'dë Jesús më Nazaret; iurní fuertë guní'ill:
—Jesús llëbní David, bëga'a ldú'ul na.
48 Zihani mënë guni'i rall guëc Bartimeo të guëac dchill perë lĕ'ëll másru'u fuertë guní'ill:
—Llëbní David, bëga'a ldú'ul na.
49 Iurní Jesús guzudchí; guni'i më:
—Gulë guaglli'i ciegu rë'.
Guna'bë rai' lë'ë ciegu nu guni'i rai':
—Bëquitë ldú'ul. Guasuldí; cagna'bë Jesús lĕ'ël.
50 Iurní bëru'ldë Bartimeo shabë guítsëll nu bëchésëll. Guagllú'nëll lu më.
51 Jesús guni'i lull:
—¿Pë rac shtú'ul guna?
Bartimeo guni'i:
—Mësë, rac shtua'a guënahia ziquë antsë.
52 Jesús repi:
—Bëagzĕ, hia bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.
Bëac nguiu ni nu guanáldëll lë'ë më.

11

Guatë Jesús Jerusalén ziquë Rëy (Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Iurní ziagdchini rai' guë'dchi Jerusalén guëlla' ra guë'dchi Betfagé nu Betania. Bëdchini rai' rua' dani shtë Olivos nanaquĕ frentë parë Jerusalén. Iurní Jesús bëshé'ldi' chupë shini gusë'dë më.
2 Guni'i më:
—Gulë tsa guë'dchi nanaquĕ delantë. Nga'li guëdzelë të tubi burrë; quëdú ma rua' nezë. Lë'ë burrë ni la'di chu quíbëdi'i tëchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gulë te'enú ma ndë'ë.
3 Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull de quë lë'ë mësë shtënë të rquí'ni' lë'ë ma, nu lueguë guëshé'ldi' lë'ë ma.
4 Iurní zia'a ra shini gusë'dë më; bëdia'guëlú rai' lë'ë ma naquëdú rua' nezë. Bësha'quë rai' lë'ë ma.
5 Bëldá mënë nazú nga'li guni'i rall:
—¿Pë quëhunë të? ¿Pëzielú bësha'quë të burrë rë'?
6 Repi rai' ziquë guni'i Jesús lu rai'. Iurní bësa'në mënë parë bia'a rai' burrë.
7 Bëdchini rai' lu Jesús, nu bëdchi'bë rai' shabë rai' tëchi burrë të gudchibë Jesús tëchi ma.
8 Zihani mënë gudishi shabë rall lu nezë catë ze'dë Jesús. Stubi shcua'a mënë bëldietë rall ndiaguë shtë hiaguë. Gudishi rallin lu nezë.
9 Iurní mënë naze'dë delantë nu ra naze'dë trasë nalĕ fuertë guni'i rall:
—Gunë më salvar. Benditë el quë naze'dë guëdchini por partë shtë më.
10 Bë'në ldai' Dios lë'ë Rëy naze'dë; súbëll lu trunë shtë David, shtadë guëlú hia'a. Llëru'bë na pudërë shtë Dios nacabezë gube'e. Gunë më salvar.

11 Guatĕ Jesús Jerusalén. Lueguë
guatĕ më iádu'u ru'bë; guná më grë
ladë, iurní bëru'u më; zia'a më Beta-
nia con ra shini gusë'dë më purquë
hia guadze'.

Hiaguë nadë rgúdi'i nashi (Mt. 21.18-19)

12 Stubi dzë bëru'u rai' Betania.
Iurë ziazú më nezë, bëldia'në më;
guná më zitu tubi hiaguë bëlda'u
nanapë ndiaguë.
13 Guagná më si talë naquĕ nashi lu
hiaguë, gau më. Adë bëdzélëdi'i më
nashi; purë ndiaguë naquĕ lu hiaguë
purquë nádi'i shtiempë nashi.
14 Iurní guni'i më lu hiaguë:
—Nunquë jamás adë chu gáudi'i
nashi shtĕnël.
Bini ra shini gusë'dë më lo quë na-
guni'i më lu hiaguë.

Bësëllu'në Jesús ra nacagtuu' la'ni iádu'u (Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 Bëdchini rai' Jerusalén. Guatĕ
më la'ni iádu'u ru'bë. Guzubëlú
bësëllu'në më ra naquëgtuu' nu ra
naquëgzi'i la'ni iádu'u. Bërë'shë
më mellë shtë ra nacagchili dumí.
Bërë'shë më ra iagshili shtë ra
nacagtuu' palumë.
16 Gunibë'a më ni tubi chu gua'a
trashtë la'ni iádu'u.
17 Bëlua'a më ra mënë; guní'i':
—La'ni Sagradas Escrituras rni'i
zndë'ë: "Iádu'u shtëna na parë gunë
mieti orar lu Dios"; perë lë'ë të bë'në
të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë
nguba'në.
18 Ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë
narlua'a lëy bini rall shti'dzë më.
Bëdzëbë rall lë'ë më purquë grĕtë'
mënë guasĕ ldu'u rall enseñansë shtë
më. Por ni gudili ra contrari shtë më
mudë parë quini rall lë'ë më.
19 Iurë bëdchini gue'lë, Jesús con
ra shini gusĕ'dëi' bëru'u rai' ciudá
Jerusalén.

Gubidchi hiaguë bëlda'u (Mt. 21.20-22)

20 Stubi dzë rsili gudëdë rai' catë
zubë hiaguë bëlda'u. Guná rai' gubid-
chin hashtë shlu'chin.
21 Iurní Pedro bëagná ldu'i shti'dzë
më; guni'i Pedro:
—Mësë guná, lë'ë hiaguë naguludel
lë'in gubidchi.
22 Guni'i më:
—Gulë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios.
23 Guldía rnia'a lu të, cualquier
nguiu narni'i lu dani rë': "Guabsú
ndë'ë nu tsal la'ni nisëdu'u", si talë
adë rzádi'i ldu'u nguiu ni, si talë tsaldí
ldú'ull, gunë më lo quë naguní'ill.
24 Por ni rnia'a lu të, grĕtë' lo quë
narná'bël lu Dios, gulë tsaldí ldu'u
të gunë të recibirin, iurní guëne'e
mëhin.
25 Iurë cagná'bël lu Dios, bë'në per-
dunë contrari shtĕnël, iurní Shtádël
naquëbezë gube'e gúni' perdunë
duldë shtĕnël. [
26 En cambi si talë adë nĕdi'il gúnël
perdunë sa'l, tampuquë gunë Dios
perdunë lĕ'ël.]

Pudërë nanapë Jesús (Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Bëagrí rai' Jerusalén stubi vueltë.
Guatĕ më iádu'u ru'bë. Iurní bëdchini
ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë
narlua'a lëy con ra më gushë shtë
guë'dchi. Bëdchini rall lu Jesús.
28 Guna'bë di'dzë rall:
—¿Chu shtë permisi rúnël cusë rë'?
¿Chu bëshe'ldë lĕ'ël?
29 Jesús bëquebi:
—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Gulë
guni'i lua, iurní guënia'a lu të chu
bëne'e permisi parë guna ra cusë.
30 ¿Chu bëshe'ldë Juan Bautista parë
guëchu'bë nísi', Dios u mënë? Gulë
guni'i chu bëdë'ë permisi lĕ'i'.
31 Guzublú guna'bë di'dzë lu sa'
rall. Guni'i rall:
—Si talë guëni'i hia'a lu Jesús de quë
Dios bëshe'ldë Juan, iurní guëna'bë
di'dzë Jesús lu hia'a: "¿Pëzielú adë
gualdídi'i ldu'u të shtí'dzi'?"
32 Ni mudë guëni'i hia'a lu Jesús:
"Ra mënë bëshe'ldë lë'ë Juan".
Zni cagni'i rall purquë bëdzëbë rall
ra mënë. Casi grë mënë gualdí ldu'u

rall de që Dios bëshe'ldë Juan të guëní'i' shti'dzë më.
33 Iurní guni'i rall lu Jesús:
—Rdë'ëdi'i na'a cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan.
Jesús guni'i lu rall:
—Nu na adë guëquébidia'a lu të chu bëshe'ldë na parë runa ra cusë rë'.

12

Comparaciuni shtë muzë mal (Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 Guzublú Jesús cagni'i më por comparaciuni; guni'i më:
—Tubi nguiu bëcabní zihani hiaguë uvë nu bëntsá'ull tubi lu' alrededurë. Bëntsá'ull catë guëru'u juguë shtë uvë; nu bëntsá'ull tubi hiu'u guia'a parë quëhapë muzë ra hiaguë.
'Nu bëdë'ë nguiu ni guiu'u parë trabajadurë gunë rall dchi'ni mëdi. Iurní ziá'all zitu.
2 Iurë bëga'a tiempë shtë cusechë, lë'ë lamë bëshé'ldi' tubi muzë; tsagca'a muzë lo që narunë tucarë lamë.
3 Perë ra nabëca'a guiu'u guna'zi rall lë'ë muzë; bëdë'ë rall galnë lë'ë muzë, nu bësëllu'në rall lë'ë muzë sin adë pë bëdë'ëdi'i rall niua'a muzë.
4 Iurní lamë bëshé'ldëll stubi muzë; bë'në ra nguiu ridë guëc muzë. Guni'i rall didzabë guëc muzë.
5 Lë'ë lamë bëshé'ldëll stubi muzë. Muzë ni gudini ra nguiu. Bëshe'ldë lamë más zihani muzë. Bëldá rai' gudini rall lë'ë rai'. Sëbëldá ra muzë bëdë'ë rall galnë.
6 'Lamë ni nápëll tubsë shínill. Nalë rac shtu'u lamë shíni'. Bëshe'ldë lamë shíni' lu ra nguiu; guni'i lamë: "Gapë rall rëspëti lu shinia".
7 Perë ra nabëca'a guiu'u guni'i lu sa' rall: "Guná, ndë'ë llga'në lamë naguëca'a herenci shtë lamë. Cha guëdínia'a lë'ëll nu grë herenci guëa'në parë lë'ë hia'a."
8 Guna'zi rall shini lamë; gudini rall lë'ëll nu bëru'ldë rall lë'ëll fuërë de lugar ni.
9 Iurní guna'bë di'dzë Jesús:
—¿Pë gunë lamë con ra muzë mal? Guidë lamë catë zu hiaguë uvë të quini lamë ra muzë mal, nu guëdë'ë lamë hiaguë uvë parë stubi mënë.
10 '¿Pëllë bí'ldidi'i të Sagradas Escrituras narni'i?
Guë'ë nabëru'ldë albañil tubi ladë,
guë'ë rë' gunë sirvë parë shquini hiu'u.
11 Zni bë'në më, el që narnibë'a lë'ë hia'a.
Guná hia'a pudërë shtë më; nalë nasa'a nahin.
12 Iurní ra contrari shtë Jesús gudili rall mudë parë guëna'zi rall lë'ë Jesús. Bien guc bë'a rall Jesús guni'i comparaciuni rë' cuntrë lë'ë rall. Niétiquë adë pë bë'nëdi'i rall cuntrë lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mënë. Bësa'në rall lë'ë më; zëagzë rall.

Guni'i Jesús: "Gulë quilli impuestë" (Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13 Ra contrari shtë Jesús bëshe'ldë rall bëldá fariseo nu bëldá shmënë Herodes parë guësiguë rall lë'ë më. Guc shtu'u rall niani'i më tubi cusë mal të guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë më.
14 Guna'bë di'dzë rall lu më:
—Mësë, nanë na'a rluá'al purë verdá. Rúnël tratë igual ra mënë humildë nu ra mënë narnibë'a. Quëgluá'al lla tsutë mënë shnezë Dios. Guni'i lu na'a iurne', según lëy ¿pë na bien guëdíllia'a impuestë lu rëy César u guëdíllidi'ia'a impuestë?
15 Guc bë'a Jesús na rall mënë falsë. Guni'i më lu rall:
—¿Pëzielú ze'dë guësiguë të na? Gulë bëlua'a tubi dumí të guënahia luhin.
16 Guaglli'i rall tubi monedë; iurní guni'i më:
—¿Chu lë nu chu lu naquë lu dumí?
Guni'i rall:
—Lu rëy César naquë lu dumí.
17 Bëquebi më:
—Gulë bëdë'ë naca'a César lo që naná shtë César, nu gulë bëdë'ë naca'a Dios lo që naná shtë Dios.
Guasë ldu'u rall shti'dzë më.

Jesús guni'i tsashtë ra tëgulë (Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Iurní bëdchini bëldá saduceos lu Jesús. Ra saduceos rni'i rall adë

tsashtĕdi'i ra tëgulë ladi ra tëgulë. Guna'bë di'dzë rall lu më:

19 —Mësë, bëquë'ë Moisés guahietë si tubi nguiu gáti' sin shíni', bëchi tëgulë napë quë cá'all tse'lë tëgulë; gapë rai' shini parë adë tsalúdi'i shfamili tëgulë.

20 Guc gadchi bëchi. Primërë nguiu bëtsë'all perë gútill sin ni tubi shíni'.

21 Segundë bëchi tëgulë cuá'all lë'ë viudë perë gútill sin ni tubi shíni'. Tecërë lo mizmë cuá'all tse'lë tëgulë perë gútill sin ni tubi shíni'.

22 Guëzá bëchi tëgulë cua'a rall lë'ë na'a ni perë adë gúpëdi'i rai' shíni'. Despuësë lë'ë na'a ni gúti'.

23 Iurë tsashtĕ ra tëgulë, ¿chu gac tse'lë na'a ni? pues gadchi nguiu guc tse'lë na'a.

24 Jesús bëquebi:

—Bëganë të con di'dzë shtë të purquë adë riasĕdi'i të Sagradas Escrituras nu adë guënĕdi'i të pudërë shtë Dios.

25 Iurë ra tëgulë tsashtĕ rai', adë guëtsë'adi'i rai'; adë rnádi'i rai' guëtsë'a shini rai'. Na rai' ziquë ra ianglë nacabezë gube'e.

26 Perë si talë cagna'bë di'dzë të si talë ra tëgulë tsashtĕ rai' stubi, gulë bëdë'ë cuendë lo quë nabëquë'ë Moisés la'ni histuri shtë hiaguë narëuldë. ¿Pëllë adë bí'ldidi'i të histuri ni? Bëquë'ë Moisés de quë Dios guní'i' lúhi': "Nahia Dios shtë Abraham; nahia Dios shtë Isaac; nahia Dios shtë Jacob".

27 Pues grë shmënë Dios nabani aunquë hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin. Lë'ë të saduceos, riasĕdi'i të shti'dzë Dios; zihani vësë rganë të.

Mandamientë namás lasac (Mt. 22.34-40)

28 Tubi mësë narlua'a lëy guabí'guëll lu Jesús. Bínill lla quëdildi di'dzë ra sa'll nu bínill de quë Jesús bëquébi' bien lu rall. Guni'i mësë ni lu Jesús:

—Mësë, ¿guadë mandamientë namás lasac de grë mandamientë?

29 Guni'i më lull:

—Mandamientë namás lasac rni'i: "Gulë bëquë diaguë, lë'ë të mënë israelitë; Dios Shtáda'a tubsë na më.

30 Gulë guc shtu'u lë'ë më con guëdubinú ldú'ul, nu guëdubi almë shtĕnël, nu con guëdubi fuersë shtĕnël". Ni na mandamientë namás lasac.

31 Segundë mandamientë rni'i: "Gulë guc shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël". Nídi'i stubi mandamientë namás lasac quë mandamientë rë'.

32 Lë'ë mësë repi:

—Mësë, guldí shtí'dzël. Verdá na tubsë Dios; nídi'i chu stubi.

33 Nu napë quë gac shtú'ul lë'ë më con guëdubinú ldú'ul nu con almë shtĕnël, nu con fuersë shtĕnël. Nu zac napë quë gac shtú'ul sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël. Ra cusë ni más lasac quë gunë nguiu ofrecërë lu Dios tubi ma u stubi cusë narie'qui lu bëcu'guë.

34 Iurë bini Jesús de quë nguiu rë' guní'ill bien, guni'i më lull:

—Du'pë runë faltë të guënibë'a Dios lë'ël të gápël vidë sin fin.

Iurní adë chu nápëdi'i valurë niana'bë di'dzë lu më.

Guna'bë di'dzë Jesús lu ra mënë chu na shtadë Cristo (Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Iurë caglua'a Jesús la'ni iádu'u ru'bë, guni'i më:

—¿Pëguëa' rni'i ra mësë shtë lëy de quë Cristo na shini David?

36 Mizmë David bëquë'ë por pudërë shtë Espíritu Santo di'dzë rë':

Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:
"Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna
gan lu enemigu shtĕnël të
guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël".

37 ¿Lla na posiblë gac Cristo shini David, cumë David rní'i' Cristo na Dadë narnibë'a lë'ë David?

Ra mënë zihani bini rall shti'dzë më; bëuu' ldu'u rall nacagni'i më.

Jesús gudildi ra fariseo nu mësë shtë lëy (Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Quëglua'a më ra mënë; guni'i më:

—Gulë gapë cuidadë ra mësë narlua'a lëy. Rëuu' ldu'u rall gacu rall lari duni. Rac shtu'u rall gunë mënë saludar lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë.
39 Rguili rall lugar mejurë la'ni iádu'u; rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë.
40 Perë rdchisú rall lidchi ra viudë nu parë guësiguĕ rall mënë, quëhunë rall oraciuni llëduni. Lë'ë rall gunë rall recibir más cashtigu dushë.

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi (Lc. 21.1-4)

41 Guzubë më la'ni iádu'u frentë catë rtia'a mënë ofrendë; guná më lu ra mënë nabëtia'a gu'në la'ni canciá. Zihani mënë ricu bëtia'a rall zihani dumí.
42 Iurní bëdchini tubi viudë prubi; bëtiá'all chupë centavë la'ni canciá.
43 Iurní Jesús guna'bë më ra shini gusë'dë më. Guni'i më lu rai':
—De verdá rnia'a, lë'ë viudë prubi rë' bëtiá'all más që grë mënë nabëdë'ë dumí
44 purquë los de más rall bëtia'a rall dumí nabë'në subrë perë viudë rë' bëdë'ëll grĕtë' nanápëll, grë nasí'ill parë gaull.

13

Guni'i më cue iádu'u ru'bë (Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Nianá bëru'u më iádu'u, tubi shini gusë'dë më guni'i:
—Mësë, guná, blac chulë ra guë'ë ru'bë. Blac chulë hiu'u rë'.
2 Jesús guni'i:
—¿Gu rna të lu guë'ë ru'bë shtë iádu'u? Adë guëá'nëdi'i ni tubi guë'ë nadchi'bë guëc sa'. Grëhin tsalú.

Sëñi antsë tsalú guë'dchiliu (Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Guzubë më catë zu dani shtë Olivos nanaquĕ frentë nezë catë rlua'a iádu'u ru'bë. Iurní Pedro nu Jacobo nu Juan nu Andrés guna'bë di'dzë rai' lu Jesús tubi cu':
4 —¿Guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Në sëñi nanú de që hia gac cumplirin?
5 Iurní guni'i Jesús:
—Gulë gapë cuidadë ni tubi adë chu guësiguĕdi'i lë'ël.
6 Zihani mënë guëca'a rall lëa; guëdchini rall nu guëni'i rall: "Nahia Cristo". Guësiguĕ rall zihani mënë.
7 'Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani guërru nu rdzatsu mënë cuntrë gubiernë, adë rdzĕbëdi'i të. Grë cusë ni napë që gac cumplir perë runë faltë parë tsalú guë'dchiliu.
8 Tildi naciuni cuntrë stubi naciuni nu tildi guë'dchi cuntrë stubi guë'dchi. Guidë llu dushë zihani lugar. Guëdchini gubini dushë. Ni na principi shtë cusë durë naguër gac.
9 'Gulë bë'në preparar lë'ë të purquë gunë mënë intriegu lë'ë të lu ra gubiernë. Guëne'e mënë galnĕ lë'ë të la'ni iádu'u. Guëdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ë të lu gubiernë nu lu ra rëy purquë na të shmëna. Zni guëni'i të diza'që lu ra më ru'bë; gac të testigu shtëna.
10 Antsë guëdchini fin shtë guĕdchiliu, napë që guërë'tsë diza'që entrë grë ra naciuni.
11 Iurná gua'a mënë lë'ë të lu gubiernë, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo që naguëni'i të. Gulë biadi'dzë lo që narne'e Espíritu Santo lë'ë të iurní, purquë lĕdëdi'i lë'ë të guadi'dzë të sino Espíritu Santo quëadí'dzi' iurní.
12 Tiempë ni ra nguiu gunë rall intriegu bëchi rall parë gati bĕchill. Nu ra shtadë llguë'në gunë rall cuntrë shínill. Ra llguë'në guëasë rall cuntrë ra shtádëll; gati shtádëll.
13 Guëldënú grë mënë lë'ë të purquë na të shmëna perë el që nagac firmë lu shnezë Dios hashtë fin, nguiu ni gac salvar.
14 'Iurë guëná të cusë mal tsutĕ iádu'u ru'bë, cusë ni gunin manchë iádu'u; zuhin catë nídi'i permisi. (Gulë tsasĕ ndë'ë el që nagu'ldë di'dzë rë'.) Ra nananú Judea guëllu'në rall lu dani.
15 El që nazuga'a guëc hiu'u adë guiétëdi'ill parë tsutëll la'ni hiu'u të guá'all pë shtëll sino guëllú'nëll.

16 Nu el që nanú lachi adë
guëabrídi'ill lídchill parë guá'all
shábëll sino guëllú'nëll lu dani.
17 Prubi ra na'a nanua'a shíni' dzë
ni, nu prubi ra narca'a me'dë.
18 Gulë bë'në ruëguë lu Dios adë
gaquin tiempë naldë.
19 La'ni ra dzë ni gunë mieti
sufrir demasiadë, cusë durë naná
lá'adi'i guná mënë dizdë principi
shtë guë'dchiliu nu nunquë jamás
gáquëdi'i sa' ra cusë ni.
20 Si talë adë bë'nëdi'i Dios menos
ra dzë shtë sufrimientë, adë chu
nádi'i gac salvar; perë por ra mënë
nagudili Dios, gac menos ra dzë ni.
21 'Si talë chu guëni'i lul: "Gulë
guná, ndë'ë lë'ë Jesucristo", u "Gulë
tsagná; ndë lë'ë më nanú", adë
tsaldídi'i ldú'ul shtí'dzëll.
22 Guëdchini ra naguëguguë ra mënë.
Guëni'i rall na rall Cristo u tubi
narni'i shti'dzë Dios nu gunë rall
milagrë nu guëlua'a rall sëñi ru'bë të
parë guësiguë rall hashtë ra nagudili
Dios si na posiblë.
23 Por ni gulë guzú listë nu
preparadë; hia gunia'a lu të ra di'dzë
ni antsë gac cumplirin.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 'Despuësë ra dzë shtë sufrim-
ientë lë'ë ngubidzë guëcahi nu lë'ë
mbehu adë guëné'edi'in llni.
25 Ra mbelëgui'i ldaguë. Grëtë'
fuersë shtë gube'e guëni'bin.
26 Iurní guëná mënë na, nguiu
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu;
guëdchinia la'ni shcahi con llëru'bë
pudërë nu llni.
27 Iurní guëshe'lda ra ianglë parë
guzia'a rai' guëdubi guë'dchiliu.
Guëtëá rai' ra shmënë Dios, ra
nagudili më. Guëdchini rall de guëdubi
ladë shtë guë'dchiliu nu dizdë más
zitu.
28 'Gulë tsasë comparaciuni shtë
hiaguë bëlda'u. Iurë lë'ë ndiaguë
rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë
guëdchini tiempë na'i.
29 Zni iurë guëná të quëhac grë
ra cusë rë', gulë tsasë hia mërë
guëdchinia.
30 Guldía rnia'a lu të, grëhin gac
cumplir antsë gati mënë naquëreldë
lu guë'dchiliu dzë ni.
31 Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin
perë shti'dza adë tsalúdi'in.
32 'Perë dzë nu iurë, ni tubi adë chu
rac bë'adi'i, ni por mizmë ianglë shtë
gube'e, ni por shini Dios; sulamëntë
Dios, Shtada, rac bë'ai' dzë shtë fin.
33 'Gulë guzú listë; gulë gac nasini
purquë lë'ë të adë rac bë'adi'i të dzë
shtë fin.
34 Nahin ziquë tubi nguiu nazia'a
zitu. Bësëá'nëll lídchill nu bëdë'ëll
dchi'ni ca'a muzë, cadë tubi rall con
shchí'ni'. Nu gunibë'a nguiu ni lu
portërë sull listë guëdubi tiempë.
35 Rnia'a lu të, gulë guzú listë;
adë rdë'ëdi'i të cuendë guc guëdchini
lamë. Ze'dë guëdchíni' iurë gue'lë u
guëruldë gue'lë u rquë tsunë cahi u
hashtë rsili.
36 Gulë guzú listë, no sea guëdchini
më de repëntë nu lë'ël nagá'sil.
37 Lo quë nacagnia'a lu të, rnia'a lu
grë mënë; gulë guzú listë.

14

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Chupë dzë antsë bëdchini laní
Pascu nu laní iurë gudáu mënë
guetështildi sin levadurë, ra principal
bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy,
caguili rall mudë parë guëna'zi rall
lë'ë më prësi sin quë adë chu gac
bë'adi'i, nu quini rall lë'ë më.
2 Guni'i rall:
—Lëdë la'ni dzëdi'i laní gaquin të
adë guëdzátsudi'i ra mënë.

Tubi na'a bëtia'a sëiti nashi guëc Jesús
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 Guzac Jesús nanú Betania; iurë
nanú më lidchi Simón el quë naguc
llu'u galguidzë naru'dzë ládi', guzubë
më lu mellë. Iurní bëdchini tubi na'a;
nuá'all tubi bëtëi nanactsa'u de guë'ë

alabastro. Gadzĕ bëtëi ni con perfumë shtë nardë purë. Lasaquin zihani dumí. Bëldĕ na'a bëtëi nu bëtiá'all perfumë güëc më.
4 Bëldá mënë bëldënú rall na'a ni; guni'i lu sa' rall:
—¿Pëguëa' bë'në na'a rë' desperdici perfumë güëc më?
5 purquë bien niatuu' na'a perfumë por más de tsunë gahiu'a bëllë nu niadë'ëll dumí ca'a ra prubi.
Gudildi rall na'a.
6 Iurní guni'i Jesús:
—Zuzú na'a. ¿Pëzielú cagni'i të cuntrë lë'ëll? Bë'nëll tubi cusë za'quë.
7 Siemprë nanú ra prubi entrë lë'ë të, nu cualquier dzë rac guëdë'ë të lo quë narac shtu'u të ca'a prubi, perë na adë güëquëreldënúdia'a lë'ë të llëduni tiempë.
8 Na'a ni bë'ni' zni mientras nabania ndë'ë. Bëtiá'all perfumë shcuerpa antsë gatia nu güëga'cha.
9 Guldía narnia'a lu të, ancalë catë guadi'dzë mënë diza'quë güëdubi guë'dchiliu, lo quë nabë'në na'a rë' guini mënë. Güëagná ldu'u rall lo quë nabë'nënú na'a na.

Bë'në Judas prometer gúnëll intriegu Jesús
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Iurní Judas Iscariote tubi naná chi'bë chupë shini gusë'dë më, ziá'all lu ra principal bëshuzi të gúnëll tratë nu gúnëll intriegu Jesús guia'a rall.
11 Iurë bini rall shti'dzë Judas, nalë bëquitë ldu'u rall nu bë'në rall prometer güëdë'ë rall dumí. Dizdë iurní gudili Judas mudë parë gúnëll intriegu lë'ë më.

La Santa Cena
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 Iurní bëdchini primërë dzë shtë laní; gudáu mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë ni bë'në tucarë quini mënë tubi lli'li shtë Pascu. Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu më:
—¿Ca lu rac shtú'ul güëdë'në na'a preparar shtse shtë Pascu güëdáuha'a?
13 Bëshe'ldë më chupë shini gusë'dë më; guni'i më:
—Gulë tsa güë'dchi. Güëdza'güëlú të tubi nguiu nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll.
14 Catë tsutëll, gulë guni'i lu nashtë hiu'u: "Mësë shtë na'a cagna'bë dí'dzi' lul, ¿ca lu güëné'el tubi cuartë parë güëdáu shtse na'a shtë Pascu?"
15 Iurní güëluá'all tubi cuartë ru'bë guia'a segundë pisë; listë nahin. Gulë bë'në preparar laní ndë.
16 Ra shini gusë'dë më zia'a rai' güë'dchi. Bëdza'güëlú rai' lë'ë nguiu nanua'a nisë, ecsactë ziquë guni'i më lu rai'. Ndë bë'në rai' preparar shtse shtë laní.
17 Iurë bëdchini gue'lë, bëdchini më con ra chi'bë chupë shini gusë'dë më catë nanú tubi cuartë.
18 Iurë quëháu rai', guni'i më:
—Guldía cagnia'a lu të, tubi entrë de lë'ë të güëru'u tubi nagunë intriegu na lu galguti. Quëhaunú nguiu ni na.
19 Guzublú gulaguë tristë la'ni ldu'u rai'; guni'i rai' lu më tubi por tubi:
—Dadë, ¿ni mudë guna intriegu lë'ël?
20 Repi Jesús:
—Nguiu ni na tubi de chi'bë chupë shini gusë'da. Quëgtiá'all guetështildi la'ni platë con na; gúnëll intriegu na lu galguti.
21 Gac cumplir lo quë narni'i Sagradas Escrituras de na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu güë'dchiliu, perë prubi nguiu el quë nagunë intriegu na lu galguti. Mejurë adë niálëdi'i nguiu ni.
22 Mientras quëhaunú Jesús lë'ë rai', guna'zi më guetështildi nu bëdë'ë më graci. Bëshullë më guetështildi; bëdë'ë mëhin cua'a ra shini gusë'dë më. Guni'i më:
—Gulë gau ndë'ë; ndë'ë lë'ë shcuerpa.
23 Nu zac guna'zi më copë shtë vini; bëdë'ë më graci nu bëdë'ë më lë'ë copë cua'a ra shini gusë'dë më. Bii' rai' lë'ë vini.
24 Guni'i më lu rai':

—Ndë'ë na rënë shtëna naná sëgi parë tubi tëstë cubi entrë Dios nu ra mënë. Guëllë'ë rënë shtëna parë gac salvar zihani mënë.
25 Guldía rnia'a lu të, hiadë guëabrídi'i gua' vini con lë'ë të hashtë dzë naná quëbezënúa lë'ë të catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.

Guni'i Jesús lu Pedro gúnëll negar lë'ë më
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Despuësë bi'ldi rai' tubi cantë, iurní bëru'u rai'; zia'a rai' dani shtë Olivos.
27 Guni'i më lu rai':
—Grëtë' të guësa'në të na; zni rni'i ra Sagradas Escrituras: “Tsatinia lë'ë vëquërë nu ra lli'li guërë'tsë ra”.
28 Perë despuësë iurë tsashtëa ladi ra tëgulë, quibëlúa lu të hashtë Galilea.
29 Iurní guni'i Pedro:
—Aunquë nilë grëtë' mënë guësa'në rall lë'ël, perë na jamás guësá'nëdia'a lë'ël.
30 Jesús guni'i lu Pedro:
—Guldía, mizmë gue'lë ne' antsë lë'ë gay guëllidchí, lë'ël gúnël negar na tsunë vësë.
31 Perë fuertë guni'i Pedro:
—Masiá quini ra mënë na, adë gúnëdia'a negar lë'ël.
Grë ra shini gusë'dë më guni'i rai' lo mizmë.

Jesús zia'a Getsemaní të guadi'dzënúhil Dios
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Bëdchininú më ra shini gusë'dë më lugar nalë Getsemaní. Guni'i më lu rai':
—Gulë guzubë ndë'ë mientras guadi'dzënúa Dios, Shtada.
33 Bia'a Jesús Pedro, Juan, nu Jacobo. Guzublú riá ldu'u më demasiadë. Bë'në më sufrir.
34 Guni'i më lu rai':
—Gulë cuezë ndë'ë; gulë cue nasini. Nalë tristë shtë galguti nanú la'ni ldua'a; mërë gatia.
35 Zia'a më stu'pë delantë; bëzullibi më; bë'në më orar; guná'bëi' Shtádi' si talë naposiblë guëlá Dios lë'i' lu sufrimientë naná rdëdë ldu'u më.
36 Guni'i më lu Dios:
—Dadë, cagna'ba lul; nápël pudërë gúnël grë cusë. Bëlá na lu sufrimientë rë', perë adë gáquëdi'in según lo quë narac shtua'a sino según voluntá shtënël.
37 Iurní bëabrí më catë cabezë Pedro, Juan, nu Jacobo. Bëdzelë më lë'ë rai' naga'si rai'. Guni'i më guëc Pedro:
—Moni, ¿pë adë gáquëdi'i guëru'u mbëca'ldë lul tubi iurë?
38 Gulë cue nasini; gulë guna'bë lu Dios të adë guësiguëdi'i Satanás lë'ë të. Ldu'u të rni'i, nia, perë shcuerpë të adë nídi'i fuersë.
39 Stubi vueltë zia'a më; biadi'dzënúhi' Dios. Guni'i më mizmë di'dzë ziquë antsë.
40 Bëabrí më; bëdzelë më lë'ë shini gusë'dë më, naga'si rai' tantë mbëca'ldë lu rai'. Adë bëdzélëdi'i rai' niani'i rai' lu më.
41 Gua më; bëabrí më stubi; guni'i më:
—Iurne' sí, gulë guëga'si; gulë tsa descansë. Hia lë'ë iurë bëga'a; nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu gac intriegu guia'a ra nanapë duldë.
42 Gulë guashtë; gulë cha purquë ze'dë bi'guë el quë nagunë intriegu na.

Guna'zi mënë Jesús prësi
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Nianá cagni'i Jesús, bëdchini Judas naná tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më; bëdchininull zihani mënë nanua'a hiaguë nu spadë. Ze'dë rall partë shtë ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mësë shtë lëy nu ra mëgulë narnibë'a entrë lë'ë rall. Bëshe'ldë rall mënë zihani ni.
44 Judas, lë'ë traidor, bëdë'ëll tubi sëñi antsë; guní'ill lu rall:
—El quë naguna saludar, tsagruahia lë'ëll; gulë guna'zi lë'ëll; gulë bia'a lë'ëll prësi.
45 Iurë guabi'guë Judas lu më, lueguë guní'ill:
—Mësë.
Bëtsagrua'll lë'ë më.
46 Iurní guna'zi mënë lë'ë më të gua'a rall lë'ë më prësi.

47 Tubi nazuga'a ndë, gulull spadë
shtënëll. Bëchúguëll tubi diaguë muzë
shtë principal bëshuzi.
48 Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:
—¿Pëzielú bëdchini të con spadë nu
hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë
ziquë nguba'në?
49 Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë
të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të
na iurní. Perë ndë'ë quëhac parë gac
cumplir ra Sagradas Escrituras.
50 Iurní grë ra shini gusë'dë më
bësa'në rai' lë'ë më. Bëllu'në rai'.

Sultërë naziagllu'në

51 Tubi sultërë guanaldë lë'ë më.
Nácull tubsë lari sabë. Guna'zi mënë
lë'ëll
52 perë bësëá'nëll lari guia'a ra
mënë; gaíchill bëllú'nëll.

Bëdchi'bë mënë demandë cuntrë Jesús
(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Bia'a rall lë'ë Jesús lu principal
bëshuzi. Ndë bëdëá grë ra jëfë shtë ra
bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra
mëgulë narunë juzguë.
54 Guanaldë Pedro dizdë zitu;
guatëhi' lidchi bëshuzi principal.
Guzubënúhi' ra soliar. Cagtsë'ë rall
rua' gui'i.
55 Iurní ra principal bëshuzi nu
ra jushtici narunë juzguë, gudili
rall tubi testigu cuntrë Jesús. Rac
shtu'u rall quini rall lë'ë më perë adë
bëdzélëdi'i rall testigu cuntrë lë'ë më.
56 Zihani mënë bë'në rall testificar
cuntrë lë'ë më perë adë na igual
di'dzë shtë rall.
57 Por fin guasuldí bëldá mënë falsë
naguni'i:
58 —Bini na'a Jesús guni'i:
"Guëchilia iádu'u ru'bë naná bëntsa'u
nguiu, nu entrë tsunë dzë guntsa'ua
stubi nanadë bëntsa'u nguiu".
59 Di'dzë naná rni'i ra testigu, adë
rgá'adi'in purquë nádi'in igual.
60 Iurní lë'ë bëshuzi principal gua-
suldí nu guna'bë dí'dzëll lu më:
—¿Pëzielú adë rquébidi'il lu ra
di'dzë rë'? ¿Pë runë cuntienë lo quë
naquëgni'i mënë cuntrë lë'ël?
61 Perë lë'ë më dchisë na më; adë pë
guni'i më. Iurní lë'ë jëfë shtë bëshuzi
bëabrí guna'bë dí'dzëll:
—¿Pë lë'ël nal Cristo, shini Dios,
lúniquë narunë tucarë gunë mieti
adorar?
62 Jesús guni'i:
—Nahia Cristo nu guëná të
lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu. Guëná të na; cueza ladë
ldi shtë Dios Pudërusë, nu guëná të
iurë guëabría con pudërë la'ni shcahi
shtë gube'e.
63 Lë'ë jëfë shtë bëshuzi nalë bëldëll
nu bëché'zëll shábëll tantë llanë gu-
laguë guëquëll. Guní'ill:
—¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu?
64 Hia bini të di'dzë dzabë naguni'i
nguiu rë' cuntrë Dios. ¿Pë rni'i të
iurne'?
Grë ra mënë guni'i runë tucarë gati
Jesús.
65 Iurní bëldá rall guzublú bëchi'bë
shënë rall lu më. Bëta'u rall lu më.
Bëdë'ë rall galnë guëc më nu guna'bë
di'dzë rall:
—¿Chu bëne'e galnë lë'ël?
Ra soliar bëdë'ë rall galnë lë'ë më.

Bë'në Pedro negar lë'ë Jesús
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

66 Zuga'a Pedro guetë rualdëa' shtë
lidchi bëshuzi. Bëdchini tubi criadë
shtë bëshuzi principal.
67 Gunall lu Pedro naná cagtsë'ë
rua' gui'i. Iurní gubí'all lu Pedro nu
guní'ill:
—Lë'ël zuga'anul Jesús më Nazaret.
68 Perë Pedro bë'nëll negar; guní'ill:
—Guënëdia'a lë'ë nguiu; adë rac
bë'ahia pë cagní'il.
Bëru'u Pedro fuërë rua' nezë.
Bëllidchí gay.
69 Stubi vueltë gubi'a criadë ni lu
Pedro nu guní'ill lu ra mënë nazuga'a
ndë:
—Nguiu ni'i nall shmënë Jesús.
70 Pedro bëabrí bë'në negar; guní'i'
lo mizmë. Gudëdë du'pë tiempë,
iurní ra nazuga'a nga'li guni'i rall lu
Pedro:

—Verdá nal shmënë Jesús purquë nu nal më Galilea; ruadí'dzël ziquë ra mënë ni.
71 Iurní Pedro bë'në jurar. Guní'i':
—Gunë Dios cashtigu na si talë adë ruadi'dza verdá. Runguë bë'adia'a nguiu ni el quë narni'i të na Jesús.
72 Lueguë bëllidchí gay stubi vueltë. Pedro bëagná ldu'i lo quë naguni'i Jesús lúhi' antsë: "Antsë guëllidchí gay chupë vueltë, gúnël negar na tsunë vueltë". Iurní bë'në Pedro llgabë nu bí'ni'.

15

Bia'a mënë lë'ë Jesús lu Pilato (Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Iurë brëgue'lë, bëdëá ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy nu ra mëgulë narunë juzguë. Bë'në rall tomar tubi acuerdë. Bëldi'bi rall lë'ë Jesús. Bia'a rall lë'ë më lu Pilato.
2 Pilato guna'bë dí'dzëll lu më:
—¿Guldil nal rëy shtë ra israelitë?
Bëquebi më:
—Mizmë lë'ël guní'il di'dzë ni.
3 Ra jëfë shtë ra bëshuzi nalë bë'në rall acusar lë'ë më.
4 Stubi vueltë guna'bë di'dzë Pilato lu më:
—¿Pëguëa' adë pë rní'il? Blac cusë quëgdchi'bë rall cuntrë lë'ël.
5 Perë Jesús dchisë bëá'ni', nu nalë guasë ldu'u Pilato.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti (Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

6 Durantë dzë shtë laní napë Pilato custumbrë guëldá'all tubi prësi, el quë narac shtu'u mënë guëru'u librë.
7 Lachigui'bë nanú tubi prësi nalë Barrabás. Lë'ëll con ra sa'll lachigui'bë, gudini rall mënë iurë bëdzatsu rall cuntrë gubiernë.
8 Bidë mënë lu Pilato të guëna'bë rall gunë Pilato ziquë custumbrë shtënëll.
9 Guna'bë di'dzë Pilato lu ra mënë ni:
—¿Guadë narac shtu'u të guëdë'a libertá, Jesús naná rëy shtë të?
10 Guc bë'a Pilato por mbidi ra jëfë shtë ra bëshuzi bë'në rall intriegu lë'ë Jesús.
11 Perë ra jëfë shtë bëshuzi bëtsatsu rall ra mënë parë guëna'bë rall guëdë'ë Pilato libertá Barrabás.
12 Iurní Pilato guna'bë di'dzë lu rall stubi vueltë:
—¿Perë pë rac shtu'u të guna con Jesús? el quë narni'i të: "Rëy shtë naciuni Israel".
13 Iurní gurushtiá rall fuertë; guni'i rall:
—Gati nguiu rë' lu cruz.
14 Pilato guni'i:
—¿Pëllë mal bë'nëll?
Perë lë'ë rall más fuertë gurushtiá rall lu Pilato. Guni'i rall:
—Gati nguiu rë'. Gátill; gátill.
15 Pilato guc shtú'ull guëá'nëll bien con ra mënë; bëdë'ëll libertá Barrabás. Despuësë de bëdë'ë ra suldadë galnë shtë chicuti lë'ë më, bë'në Pilato intriegu lë'ë më të parë guëquë'ë rall Jesús lu cruz.
16 Iurní ra suldadë bia'a rall Jesús parë rualdëa' shtë palaci. Lugar ni lë Pretorio. Bëdëá grë ra suldadë.
17 Bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë. Bëntsa'u rall tubi corunë guitsë; gulú rallin guëc më.
18 Guzublú bë'në rall saludar lë'ë më de burnë. Guni'i rall:
—Guëbani Rëy shtë mënë israelitë.
19 Bëdë'ë rall galnë guëc më con hiaguë. Bëchi'bë shënë rall lu më; bëzullibi rall lu më; bë'në rall rëspëti lë'ë më ziquë burnë.
20 Despuësë de ni, bëdchisú rall lari guindë nanacu më të parë bëgacu rall shabë më stubi vueltë. Lueguë bia'a rall lë'i' fuërë rua' guë'dchi të gunë rall crucificar lë'ë më.

Bëquë'ë rall lë'ë Jesús lu cruz (Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 Ziadëdë tubi nguiu nezë; lëll Simón. Guall lachi perë hia ze'dë guëdchínill guë'dchi. Simón nall shtadë Alejandro nu Rufo. Bë'në ra suldadë punërë lë'ë Simón të guá'all cruz shtë Jesús.

22 Bia'a rall lë'ë Jesús tubi lugar nalë
Gólgota, narunë cuntienë Lugar shtë
Calavera.
23 Bëdë'ë rall vini nanutsë mirra
perë lë'ë më adë bii'di'i mëhin.
24 Iurní bë'në rall crucificar lë'ë më,
nu ra suldadë gudchitë rall dado nia
guadë nagunë gan shabë më. Mudë
ni gudi'dzë rall shabë më.
25 Rquë guë'ë rsili bë'në rall cruci-
ficar lë'ë më.
26 Nu bëquë'ë rall tubi letrërë guëc
cruz naná causë shtë më; rni'in: "Rëy
shtë naciuni Israel".
27 Nu bëquë'ë rall chupë nguba'në
lu cruz; túbill ladë ldi, stúbill ladë
rubësë. [
28 Zni guc cumplir Sagradas Escrit-
uras narni'i: "Bë'në rall tratar lë'ë më
ziquë nguba'në".]
29 Grë mënë nardëdë lugar ni, bë'në
rall burnë; rni'bi guëc rall lu më;
guni'i rall:
—Ja, lë'ël rní'il, guëcuel iádu'u ru'bë
nu dzë tsunë guëabrí guëzá'alin stubi.
30 Bieti lu cruz; bë'në salvar mizmë
lë'ël.
31 Nu ra principal bëshuzi nu ra
mësë shtë lëy, bë'në rall burnë; guni'i
lu sa' rall:
—Bë'nëll salvar stubi mënë perë el
mizmë lë'ëll adë gúnëdi'ill gan gúnëll
salvar lë'ëll. Guní'ill nall Cristo.
32 Si talë nall Rëy shtë më israelitë,
pues guëldáguëll lë'ëll lu cruz të
guëná hia'a, iurní tsaldí ldu'u hia'a
shtí'dzëll.
Nu ra mënë mal naguc crucificar
con lë'ë më bë'në rall burnë lë'ë më.

Guti Jesús
(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 Iurë bëga'a rquë chi'bë chupë,
bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë
rquë tsunë guadze'.
34 Mizmë iurë rquë tsunë, fuertë
guni'i më:
—Eloi, Eloi, lama sabactani.
(Di'dzë ni runë cuntienë: Dios mio,
Dios mio, ¿pëguëa' bësá'nël na?)
35 Bëldá ra nguiu nazú guëlla' lu
cruz bini rall pë guni'i më. Repi rall
lu sa' rall:
—Guná; lë'ë nguiu rë' cagná'bëll
Elías.
36 Lueguë tubi nazuga'a ndë
guagllú'nëll; guagllí'ill tubi spongë.
Bëgá'dzëllin con vini hi'. Iurní
bëzú'bëll spongë guëc varë të parë gu
më vini. Guní'ill lu sa'll:
—Cha béza'a, guëná hia'a nia zidë
Elías të parë guësiéti' lë'ëll lu cruz.
37 Iurní guni'i më fuertë; guti më.
38 Mizmë iurë ni lë'ë cortinë la'ni
iádu'u gure'zin; guc chupë ldëhin
dizdë guia'a hashtë guetë.
39 Tubi capitán naná rnibë'a tubi
gahiu'a suldadë, zull frentë lu cruz;
gunall iurë naguti më. Guní'ill:
—De verdá nguiu rë' náhi' shini
Dios.
40 También zuga'a nga'li bëldá ra
na'a. Cagbi'a rall de zitu. Ladi rall
zuga'a María Magdalena nu Salomé
nu stubi María naná shni'a José nu
Jacobo. Jacobo nápëll menor edá.
41 Ra na'a rë' guanaldë rall lë'ë më
iurë ziazú më Galilea. Bë'në rall com-
pañi lë'ë më. Nu zac ndë zuga'a stubi
shcua'a ra na'a naguanaldë lë'ë më
hashtë Jerusalén.

Bëga'chi Jesús
(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42 Bëdchini guadze' visperë shtë
dzë descansë. Bë'në mënë preparar
nagáu rall parë grëgue'lë dzë laní
purquë dzë descansë adë bë'nëdi'i
rall dchi'ni.
43 Por ni José naná më guë'dchi
Arimatea bëdchínill lu Pilato. Gupë
José valurë; guná'bëll permisi lu Pi-
lato të parë guëcá'chill cuerpë shtë
Jesús. José guc tubi më principal ladi
ra jushtici narunë juzguë. Nu José
quëbézëll tiempë iurë guënibë'a Dios
ziquë Rëy.
44 Iurë bini Pilato guti Jesús, guasë
ldú'ull. Guná'bëll lë'ë capitán shtë
suldadë; guna'bë dí'dzëll si de verdá
guti Jesús.
45 Capitán rë' bëquebi lu Pilato:
—Verdá nahin; hia guti Jesús.
Iurní bëdë'ë Pilato permisi lë'ë José
të parë guëca'chi José cuerpë shtë më.

46 José guzí'ill tubi lari naquichi fini; bësiétëll cuerpë lu cruz nu bëtú'bill cuerpë shtë më con lari. Iurní bëcá'chill lë'ë më la'ni tubi ba'a nanactsa'u la'ni guë'ë. Gudíshill tubi guë'ë rua' ba'a.
47 María Magdalena nu María shni'a José bëchi Rufo, guná rai' ca bëga'chi Jesús.

16

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë (Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Gudëdë dzë narzi'i ldu'u mënë. María Magdalena nu Salomé nu stubi María shni'a Jacobo, guzi'i rall lución parë tsagte'bi rallin ladi cuerpë shtë më.
2 Tumpranë primërë dzë shtë llmalë iurë brëgue'lë, gua rall rua' ba'a. Hia gualdani ngubidzë.
3 Repi lu sa' rall:
—¿Chull guëdchibsú guë'ë rë' rua' ba'a?
4 Iurní guná rai' lë'ë guë'ë naga'a tubi ladë nu nablac llëru'bë guë'ë.
5 Guatë rai' la'ni ba'a; guná rai' ladë ldi shtë ba'a tubi nguiu nazubë ndë. Nácuhi' tubi lari naquichi. Bëdzëbë rai'.
6 Guni'i nguiu:
—Adë rdzëbëdi'i të. Lë'ë të caguili të Jesús më Nazaret naguc crucificar. Hia guashtëhi' ladi ra tëgulë. Chu nádi'i ndë'ë. Gulë guná catë bëga'chi më.
7 Gulë bëagzë nu gulë guni'i lu shini gusë'dë Jesús nu lu Pedro de quë Jesús guzia'a më delantë lu të parë Galilea. Ndë guëná të lu më. Zni guni'i më lu të dizdë más antsë.
8 Iurní bëru'u rai'; bëllu'në rai'. Nalë bëdzëbë rai'; bëchi'chi rai' tantë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Ni tubi adë chu lu biadí'dzëdi'i rai' purquë bëdzëbë rai'.

Guná María Magdalena lu Jesús (Jn. 20.11-18)

[
9 Despuësë guashtë Jesús ladi ra tëgulë, primërë dzë shtë llmalë, bëlua'alú më lu María Magdalena primërë. Antsë bëgú më gadchi mëdzabë la'ni ldu'u María.
10 María guaguë'në visi lu ra naguanaldë lë'ë më antsë. Lë'ë rall nalë riá ldu'u rai' nu ru'në rai'.
11 Iurní bini rai' de quë Jesús nabani stubi nu guná María lúhi', adë gualdídi'i ldu'u rai' shtí'dzi'.

Chupë shmënë Jesús guná rai' lu më (Lc. 24.13-35)

12 Mizmë dzë guadze' chupë shmënë Jesús nazia'a nezë lachi, guná rall lu Jesús. Bëlua'alú më lu rall stubi formë.
13 Bëagrí rall guë'dchi nu biadi'dzë rall lu sa' rall de quë bëlua'alú më lu rall perë adë gualdídi'i ldu'u sa' rall.

Bëshe'ldë Jesús ra shini gusë'dë më tsagni'i rai' diza'quë lu ra mënë (Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Más guadze' bëlua'alú Jesús lu ra chi'bë tubi shini gusë'dë më; zubë rai' lu mellë. Gudildi më lë'ë rai' purquë naguëdchi ldu'u rai'. Adë gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë sa' rai' naguná lu më despuësë guashtë më ladi ra tëgulë.
15 Guni'i më lu rai':
—Gulë tsaglua'a diza'quë lu ra mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu.
16 El quë narialdí ldu'i diza'quë nu chubë nísi' gac salvárëll, perë el quë nanëdi'i tsaldí ldu'i diza'quë gac condenárëll.
17 Sëñi rë' gunë rahin compañi ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios, por pudërë shtëna guëgú rall mëdzabë la'ni ldu'u mënë; guadi'dzë rall dizë naná guënëdi'i rall.
18 Guëna'zi rall serpientë nu si talë gu rall cusë venenë adë pë gúnëdi'i ra cusë ni. Guëdchi'bë rall guia'a rall guëc ra narac llu'u nu guëac rai'.

Jesús be'pi lu gube'e (Lc. 24.50-53)

19 Despuësë biadi'dzë më di'dzë ni, be'pi më gube'e. Guzubë më ladë ldi shtë Dios.
20 Ra shini gusë'dë më zia'a rai' nu guaglua'a rai' diza'quë lu grë mënë. Mizmë Dadë Jesús bë'në compañi lë'ë rai'; bë'në rai' milagrë; zni bëlua'a

Dios de quë shti'dzë rai' na verdá.]
Amén.

Diza'quë según San Lucas

Principi shtë diza'quë

1 Na Lucas, quëquëa'a librë rë' nu
guëshé'ldahin lul Tiófilo con llëru'bë
rëspëti. Nanël zihani mënë bëquë'ë
rall lo quë nabëlua'a Jesús nu lo
quë nabë'në më. Guc shtu'u rall
guëquë'ë rall cusë según tiempë ecs-
actë naguquin.
2 Bëquë'ë rall lo quë narialdí ldu'u
hia'a guquin. Bëquë'ë rall lo quë na-
guná mënë dizdë tiempë naguzublú
ruadi'dzë më diza'quë.
3 Nu guc ldua'a cumë cusë za'quë
guëquëa'a tubi histuri ecsactë parë
gac bë'al verdá na di'dzë rë'. Guna'bë
di'dza lu zihani mënë pë guná rall, nu
naněa ra di'dzë rë' na verdá.
4 Caquëa'a lul iúbil Tiófilo, parë
gac bë'al ra cusë nabëlua'a mënë lul
nahin verdá.

Tubi ianglë bë'në anunci guëdchini Juan Bautista lu guë'dchiliu

5 Tiempë dzë ni Herodes guc rëy
shtë Judea, nanú tubi bëshuzi lë
Zacarías. Náhi' con los de más sáhi'
grupë shtë Abías. Tse'lë Zacarías lë
Elizabet; shtadë guëlú Elizabet guc
bëshuzi nabërulë Aarón.
6 Zacarías nu Elizabet tubldí na
shcuendë rai' lu Dios nu bëzu'bë di-
aguë rai' grë mandamientë nu lëy
shtë Dadë Dios. Bë'në rai' cumplir.
7 Gúpëdi'i rai' shíni' purquë Elizabet
gúdi'i shíni'. Además de ni guërupë
rai' hia më gushë rai'.
8 Guzac tubi dzë bë'në tucarë
Zacarías gúni' dchi'ni shtë bëshuzi lu
Dios según turnë grupë shtë Zacarías
gunë rai' dchi'ni.
9 Ziquë na custumbrë shtë ra
bëshuzi, gua rai' tubi pueshtë nia'a
chu gunë tucarë tsaldú gushialë lu
Dios la'ni iádu'u ru'bë. Bë'në tucarë
Zacarías. Guatëhi' lugar sagradë shtë
iádu'u.
10 Iurë lë'ë ialë rie'qui, grë ra mënë
zihani narë rualdëa' shtë iádu'u,
quëadi'dzënú rall Dios.
11 Iurní bëlua'alú tubi ianglë shtë
Dios lu Zacarías. Zúhi' ladë ldi shtë
bëcu'guë catë rie'qui ialë.
12 Iurë guná Zacarías lu ianglë,
bëdzëbë Zacarías; bëdzélëdi'i Zacarías
pë nihúni'.
13 Perë lë'ë ianglë guni'i:
—Zacarías, adë rdzëbëdi'il purquë
shtí'dzël bëdchini lu Dios. Gunë më
lo quë narná'bël lu më. Lë'ë tsé'lël
Elizabet gapë tubi me'dë naguëdë'ë të
lëhi' Juan.
14 Iurë lë'ë me'dë guëdchini
guë'dchiliu, guëquitë ldú'ul nu tsu
lëgrë ldú'ul. Zihani mënë guëquitë
ldu'u rall iurë lë'ë me'dë galë.
15 Gáqui' siervë ru'bë shtë Dadë
Dios, nu gúdi'i' vini. Gúdi'i' ni tubi
clasë licor. Dizdë antsë gáli' hia
cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'i'.
16 Guëní'i' shti'dzë Dios nu zihani
mënë shtë naciuni Israel guëabrí
ldu'u rall con Dadë Dios shtë hia'a.
17 Shínil quiblú lu el quë
naguëshe'ldë Dios. Ziquë guc el quë
nabiadi'dzë shti'dzë Dios con llëru'bë
pudërë; lëhi' Elías; shínil guëdchini
con mizmë pudërë nu llni. Guëni'inú
shínil naciuni Israel parë cue za'quë
shtadë rall nu shini rall. Guëluá'ai'
lu narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios
parë guëabrí ldu'u rall lu nezë za'quë.
Zni gac preparar mënë parë gunë rall
sirvë lu Dadë Dios.
18 Iurní Zacarías guna'bë di'dzë lu
ianglë:
—¿Lla gac bë'ahia zni purquë hia
gu'sha nu tse'la napë zihani izë?
19 Iurní bëquebi ianglë:
—Gabriel lëhia. Na zua lu Dios.
Bëshe'ldë më na parë zeldë guënia'a
lul diza'quë rë'.
20 Perë guná, cumë adë gualdídi'i
ldú'ul lo quë nagunia'a lul, gu'pë
guëá'nël. Gáquëdi'i guëní'il hashtë
guëdchini shínil lu guë'dchiliu. Gac
cumplirin según tiempë nagunë Dios
disponer.
21 Ra mënë narë rualdëa' shtë iádu'u
quëbezë rall lë'ë Zacarías. Bëdzélëdi'i

rall pë niani'i rall pëzielú quëac ldë'ë Zacarías lugar sagradë,
22 perë iurë gualú bëru'u Zacarías,
ráquëdi'i rni'i Zacarías. Guc bë'a
mënë de quë guná Zacarías tubi cusë
ru'bë shtë Dios la'ni iádu'u. Purë
con guiá'ai' ruadí'dzi' purquë bëá'ni'
gu'pë.
23 Iurní gualú ra dzë nabë'në tu-
carë gunë Zacarías sirvë la'ni iádu'u,
bëabri' lídchi'.
24 Despuësë de ni Elizabet, tse'lë
Zacarías, nua shíni'. Adë ca bërú'udi'i
Elizabet; guquëréldi' lídchi' por ga'i
mbehu.
25 Guní'i' la'ni ldú'i': "Dadë Dios
nacabezë gube'e bëné'ei' permisi
parë gapa shinia. Bëga'a ldu'u më
na; iurní adë rtúdi'i lua lu ra mënë
gúpëdia'a shinia."

Tubi ianglë bë'në anunci guëdchini Jesús

26 Shu'pë mbehu nua shini Eliz-
abet, iurní bëshe'ldë Dios tubi ian-
glë lë Gabriel parë guanúhi' rsunë
lu María naquëreldë tubi guë'dchi
Nazaret shtë Galilea.
27 María na lliguëna'a. Nápi'
comprumisi parë guëtsë'ai' con tubi
sultërë lë José. Shtadë guëlú José guc
rëy David.
28 Gabriel guatë lugar catë quëreldë
María, nu guní'i' lu María:
—Shtsanë. Nalë rac shtu'u Dios
lë'ël. Cabezënú më lë'ël. Bë'në ldai'
më lë'ël entrë grë ra na'a narë lu
guë'dchiliu.
29 Nalë bëdzëguëë' ldu'u María; bíni'
di'dzë rë'. Adë gurëdchídi'i ldú'i'.
Runë shgábi' pë runë cuntienë saludë
shtë ianglë.
30 Iurní ianglë guni'i:
—María, adë rdzëbëdi'il. Dios
gudili lë'ël parë gunë më tubi favurë
parë lë'ël.
31 Shínil bë'a; gápël tubi shínil.
Lë'ë me'dë naguëdchini guë'dchiliu,
guërulëhi' Jesús.
32 Gáqui' tubi më ru'bë. Gápi' lë
zndë'ë: Shini Dios nacabezë gube'e.
Nu Dadë Dios guëdë'ë pudërë lë'i'
parë guënibë'ai' grë mënë israelitë.
Cuézi' lu trunë shtë David, shtadë
guëlúhi'.
33 Shínil guënibë'ai' guëdubi naciuni
Israel parë siemprë, nu guënibë'ai'
manërë nanápëdi'i fin.
34 Iurní María guna'bë di'dzë lu ian-
glë:
—¿Lla gac lo quë naguní'il lua?
La'di guënëdia'a nguiu.
35 Repi ianglë iurní:
—Gaquin por pudërë shtë Espíritu
Santo naguëdchini lul. Pudërë shtë
Dios nacabezë gube'e, guëdchíni' lul
ziquë tubi shcahi naguësë'au lë'ël.
Por ni shínil nagápël, grë mënë shtë
guë'dchiliu guëni'i rall náhi' santu,
shini Dios.
36 Nu shprímël Elizabet gápi' tubi
ngulë'në. Hia më gushë na Elizabet
perë guná, hia guc shu'pë mbehu nua
shíni', nu rni'i mënë tsúdi'i shíni'.
37 Parë Dios ni tubi cusë nádi'i na-
ganë.
38 Iurní bëquebi María:
—Nahia criadë shtë Dadë Dios.
Gaquin según nagunë Dios disponer,
cumë ziquë guní'il lua.
Lueguë lë'ë ianglë zëagzë.

María gua visitë lidchi Elizabet

39 Mizmë ra dzë ni María gua
nasesë lu tubi guë'dchi shtë Judea.
Guë'dchi ni naquë cula'ni dani.
40 Guatë María lidchi Zacarías nu
guni'i María lu Elizabet:
—Shtsanë.
41 Iurë bini Elizabet lo quë naguni'i
María, lë'ë me'dë bëni'bi la'ni Eliz-
abet. Mizmë iurní bëdchini Espíritu
Santo parë cuezënúhi' lë'ë Elizabet.
42 Fuertë guní'i' lu María:
—Dios bë'në ldai' lë'ël más quë
grë na'a, nu bë'në ldai' më shínil
nanuá'al.
43 ¿Chu nahia bidë guënal na? Nal
shni'a më el quë narnibë'a na.
44 Iurë binia cha'l, lë'ë me'dë bëni'bi
lania por tantë bëquitë ldú'i'.
45 Nu nalë dichusë nal purquë
gualdí ldú'ul Dios. Gualdí ldú'ul gac
cumplir lo quë naguni'i Dios lul.
46 Iurní guni'i María:

Con guëdubinú ldua'a quëhuna alabar
Dadë Dios.
47 Rquitë ldua'a purquë Dios na Sal-
vador shtëna.
48 Bëga'a ldu'u më na; bë'në më
cuendë adë nádia'a më ru'bë
sino tubi criadë humildë
shtëhi',
perë dizdë iurne' grë mënë
naguëdchini lu guë'dchiliu,
guëni'i rall bë'në ldai' më na.
49 El quë narnibë'a grë cusë, bë'ni'
cusë ru'bë parë na. Santu na
më.
50 Siemprë rga'a ldu'u më nu quëhunë
më compañi grë mënë nanapë
rëspëti lu më.
51 Zihani cusë ru'bë bë'në më con
guia'a më.
Bësëllu'në më ra narunë naru'bë con
grë shgabë rall.
52 Mënë narunë naru'bë, gulaguë rall
catë rnibë'a rall, bë'në Dios,
perë bëdë'ëru'u më parë güe'pi guia'a
ra mënë narunë narú'bëdi'i lu
guë'dchiliu.
53 Bëne'e më cusë za'quë parë ra narl-
dia'në hashtë bielë rall.
Ra ricu bëshe'ldë më; zia'a rall sin adë
pë nápëdi'i rall.
54 Bë'në më compañi lë'ë ra më is-
raelitë, ra narunë sirvë lu më.
Adë bëá'ldëdi'i ldu'u më shmënë më.
55 Zni bë'në më cumplir lo quë na-
guni'i më lu ra shtadë guëlú
hia'a,
lu Abraham nu lu ra llëbní shtëhi'
naná shtadë guëlú hia'a.
Di'dzë ni na parë siemprë.
56 María guquëreldënú Elizabet
tsunë mbehu. Iurní bëabri' lídchi'.

Bëdchini Juan lu guë'dchiliu

57 Hia guc cumplir tiempë gulë
shini Elizabet. Gúpi' tubi ngulë'në.
58 Iurë ra shvëcini Elizabet con
shfamíli' bini rall de quë bëga'a ldu'u
Dios lë'i' nu bëdë'ë më tubi shíni',
bëdchini rall nu nalë bëquitë ldu'unú
rall Elizabet.
59 Gudëdë shunë dzë nu bëdchini
tiempë parë gunë bëshuzi cumplir
custumbrë religiusë; chuguë du'pë
partë delicadë shtë me'dë. Ra mënë
guc shtu'u rall niaca'a me'dë ziquë lë
shtadë me'dë,
60 perë shni'a me'dë guni'i:
—Juan guërulë me'dë.
61 Guni'i rall iurní:
—Ni tubi Juan nídi'i ladi shfamílil.
62 Iurní guna'bë di'dzë rall con
guia'a rall lu shtadë me'dë parë
gac bë'a rall nia chu guërulë me'dë;
guëni'i shtadë me'dë.
63 Zacarías con sëñi gunáʼbëi' tubi
tablë parë quë lëtrë luhin. Bëquë'ëi':
“Juan guërulë me'dë”. Grë mënë
bëdzëguëë' ldu'u rall iurní.
64 Mizmë iurní bëabrí guni'i
Zacarías. Bëni'bi ldúdzi'. Guzublú
biadí'dzi'; guní'i' llëru'bë na pudërë
shtë Dios.
65 Ra mënë naquëreldë alrededurë
lidchi Zacarías, bëdzëguëë' ldu'u rai'.
Por grë nezë shtë Judea hashtë lu
lumë shtë dani, bërë'tsë ra di'dzë pë
guc con Elizabet nu Zacarías.
66 Grë ra nabini pë guc, bë'në rall
llgabë nu guni'i rall lu sa' rall:
—¿Pë cha'a gac me'dë?
Rni'i rall zni purquë en verdá
cabezënú Dios lë'ë me'dë.

Labansë shtënë Zacarías

67 Espíritu Santo cabezënú lë'ë
Zacarías, shtadë Juan, nu guni'i
Zacarías di'dzë rë' por pudërë shtë
Dios:
68 Llëru'bë na pudërë shtë Dios con
lë'ë hia'a; na hia'a më Israel.
Bidë guëná më lë'ë hia'a nu bë'në më
salvar lë'ë hia'a, ra nagulë më.
69 Nu bëne'e Dios tubi më ru'bë na-
gunë salvar lë'ë hia'a. Nápi'
llëru'bë pudërë.
Bëdchíni' de famili shtë David, el quë
nabë'në sirvë lu Dios.
70 Zni guc cumplir lo quë naguni'i ra
mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios
guahietë.
Santu na rai'.
71 Guni'i më dizdë guahietë de quë
gunë më salvar lë'ë hia'a guia'a
ra enemigu shtë hia'a.
Nu gunë më librar lë'ë hia'a de grë
narldënú lë'ë hia'a.
72 Gunë më ra cusë rë' purquë bë'në
më prometer lu shtadë guëlú

hia'a de quë guëga'a ldu'u më
lë'ë hia'a.
73 Bë'në më prometer con juramentu
lu shtadë guëlú hia'a Abraham
74 de quë gunë më salvar lë'ë hia'a de
grë pudërë nanapë enemigu
shtë hia'a
parë gac guëdë'na'a sirvë lu më sin
adë guëdzëbëdi'ia'a.
75 Guëdubi tiempë naguëbánia'a,
guëdë'na'a sirvë lu më manërë
za'quë sin ni tubi duldë la'ni
ldu'u hia'a.
76 Lë'ël shinia, Dios nacabezë gube'e,
gunë më punërë lë'ël ziquë
tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios
lu ra mënë.
Antsë guëdchini el quë narnibë'a lë'ë
hia'a, quibëlul lúhi' parë gac
preparadë ra mënë parë iurë
guëdchini më.
77 Guëní'il lu ra mënë nagulë më lla
gac salvar rall të gac perdunë
duldë shtë rall.
78 Grë ni na por galërga'a ldu'u më.
Gac cumplirin iurë gue'dë guëdchini
tubi ziquë llni shtë ngubidzë
brëgue'lë dizdë nezë guia'a
79 të parë guianí nezë shtë ra
naquëreldë lu nacahi, ra
nardzëbë lu galguti,
të parë cuedchí ldu'u hia'a.
80 Juan, shini Zacarías, guarú'bi' nu
másru'u riaru'bë llni shtë Dios parë
lë'i'. Guquëréldi' lugar catë nídi'i
mënë. Zni bë'ni' hashtë dzë guzublú
guni'inúhi' ra mënë israelitë diza'quë
shtë Dios.

2

Bëdchini me'dë Jesús lu guë'dchiliu (Mt. 1.18-25)

1 Tiempë dzë ni César Augusto
gunibë'a tsasë cënsë shtë ra mënë
guëdubi guë'dchiliu.
2 Ni na primërë cënsë naguc dzë na
Cirenio guc gubernadurë shtë Siria.
3 Grë mënë gua ladzë shtadë guëlú
rai' parë guëdë'ë rai' lë rai'.
4 Nu zac bëru'u José guë'dchi
Nazaret shtënë regiuni Galilea.
Bëdchíni' Belén shtënë regiuni Judea
parë guagdë'ëi' lëhi' purquë náhi'
famili shtë David nu Belén na
guë'dchi shtë David.
5 María nápi' comprumisi parë
guëtsë'ai' con José. Tiempë ni hia nua
shini María.
6 Nanú rai' Belén; bëdchini tiempë
parë galë shíni'.
7 Ndë bëdchini primërë me'dë
nguiu. Bëtu'bi María me'dë tubi lari
nu gú'ti' catë rau ma purquë nídi'i
lugar catë guëa'në rai' pusadë.

Bëlua'alú ra ianglë lu ra vëquërë

8 Cerquë guë'dchi Belén rëta' ra
vëquërë. Quëhapë rall lli'li lachi. Hia
na gue'lë.
9 Iurní bëdchini tubi ianglë
nabëshe'ldë Dadë Dios. Bëdchini
tubi llni dushë shtë Dios. Rabtsë'ë
llni alrededurë de ra vëquërë. Nalë
bëdzëbë rall.
10 Iurní repi ianglë:
—Adë rdzëbëdi'i të purquë
zeldënúa tubi nutici za'quë; na parë
grë sa' të. Di'dzë ni guësëquitë ldu'u
të.
11 Nedzë gulë tubi me'dë guë'dchi
shtë David. Na me'dë Cristo, el quë
nagudili Dios parë guënibë'ai'. Náhi'
Dadë nagunë salvar lë'ë të.
12 Parë gac bë'a të chu náhi',
guëdzelë të lë'ë me'dë dú'bi' tubi ldë
lari. Nagá'ai' catë rau ma.
13 Mizmë iurní guná vëquërë
másru'u zihani ianglë shtë gube'e
cula'ni primërë ianglë. Bë'në rai'
alabar Dios; guni'i rai':
14 Llëru'bë na pudërë shtë Dios
nacabezë más guia'a lu gube'e.
Bë'në më tubi favurë parë ra mënë
narsëquitë ldu'u lë'ë më;
lu guë'dchiliu tsu paz, cuedchí ldu'u
mieti.
15 Iurë ra ianglë bëabrí rai' gube'e,
guni'i ra vëquërë lu sa' rai':
—Cha guiá hia'a Belén, nia pë guc
de lo quë nabëlua'a Dadë Dios lu hia'a.
16 Iurní nasesë zia'a rai' Belén.
Guná rai' lu María nu José nu me'dë.
Lë'ë me'dë naga'a catë rau ma.
17 Iurë guná ra vëquërë lu rai',
guni'i rall lu ra mënë nazuga'a ndë lo

quë naguni'i ianglë lu rall shcuendë me'dë.
18 Grë nazuga'a ndë bini naguni'i vëquërë; bë'në rall llgabë gu nanú verdá lo quë naguni'i vëquërë.
19 Perë María adë ruadí'dzëdi'i pë llgabë nananú la'ni ldú'i'. Guagla'guë bë'ni' llgabë lla na ra cusë rë'.
20 Ra vëquërë bëabrí rall. Guni'i rall de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Guni'i rall dushquilli Dios por lo quë naguná rall nu lo quë nabini rall. Bëdë'ë rall graci lu më purquë grë cusë guc cumplir tal ziquë guni'i ianglë lu rai'.

José nu María guanú rai' Jesús iádu'u ru'bë

21 Gudëdë shunë dzë; iurní bëchuguë bëshuzi du'pë gui'di shtë partë delicadë shtë me'dë. Bërulë me'dë Jesús, el mizmë naguni'i ianglë lu María antsë lë'i' gua'a shíni'.
22 Iurë gualú cuarenta dzë, iurní bë'në tucarë gunë María nu José cumplir según lëy shtë Moisés të gáqui' limpi. Bë'në rai' narunë tucarë tubi na'a narapë me'dë. Por ni José nu María guanú rai' lë'ë Jesús iádu'u ru'bë ciudá Jerusalén. Guagdchininú rai' lë'ë me'dë lu Dadë Dios.
23 Bë'në rai' ni purquë naescritë la'ni lëy shtë Dios narni'i: "Primërë ngulë'në naguëne'e Dios parë lë'ë të, gulë tsagdchininú të me'dë lu Dadë Dios purquë náhi' parë lë'ë më".
24 Nu zac María nu José bëdë'ë rai' chupë ma'ñi gati ra ziquë ofrendë lu Dios purquë lëy shtë Dios rni'i: "Ra prubi gunë rall ofrecërë chupë guguë u chupë palumë bi'chi".
25 Tiempë ni guquëreldë tubi nguiu guë'dchi Jerusalén. Lëhi' Simeón nu tubldí na shcuéndi' lu Dios. Bë'ni' cumplir shti'dzë më. Nu cabézi' guëdchini tubi nagunë salvar naciuni Israel de grë enemigu shtë rall. Espíritu Santo cabezënúhi' Simeón.
26 Bëdchini tubi di'dzë lu Simeón por pudërë shtë Espíritu Santo de quë adë gátidi'i Simeón hashtë despuësë guënáhi' lu Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibë'ai'.
27 Espíritu Santo bë'në compañi lë'ë Simeón të guáhi' iádu'u ru'bë mizmë tiempë bëdchini María nu José parë guëdchininú rai' me'dë Jesús lu Dios, nu bë'në rai' ofrecërë chupë ma lu më. Bë'në rai' cumplir lëy shtë Dios.
28 Simeón gudëdchi lë'ë me'dë. Bë'në Simeón alabar Dios; guni'i Simeón:
29 Dadë, iurne' nahia cunformë;
gualú shchi'nia.
Cuntëntë gatia purquë bë'nël cumplir
lo quë naguní'il lua.
30 Gunahia con prupi sluhia lu nagunë salvar lë'ë na'a.
Bëshé'ldël nguiu ni.
31 Bëshé'ldël lë'i' delantë grë ra naciuni shtë guë'dchiliu të guëná rall lu Salvador.
32 Lë'i' náhi' ziquë na llni parë guëziani' lu ra mënë nanádi'i më israelitë; gac bë'a rall shtí'dzi',
nu por lë'i' ra më israelitë nagudílil, gapë rall hunurë.
33 José con shni'a Jesús guasë ldu'u rai' iurë bini rai' lo quë naguni'i Simeón.
34 Simeón guna'bë lu Dios të gunë ldai' më lë'ë rai'. Nu guni'i Simeón lu María:
—Guná, por lo quë nagunë me'dë rë' zihani mënë israelitë tsabi'guë rall lu Dios, nu zihani rall guëniti rall lu më. Shtí'dzi' gac ziquë sëñi parë ra mënë naquëreldë tiempë ne' perë gunë rall cuntrë lë'i'.
35 Perë lë'ël, María, gápël dulurë ziquë tubi spadë dëdë laguë la'ni ldú'ul. Por me'dë rë' llgabë naga'chi shtë zihani mënë, guëru'u rahin lu llni.
36 Nu zac la'ni Jerusalén nanú tubi na'a lë Ana naná shtsa'pë Fanuel. Aser guc shtadë guëlú rai'. Ana guc tubi siervë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, perë hia gú'shi'. Llígui' bëtsë'ai'. Gubaninúhi' tsé'li' gadchi izë, guti tsé'li'.
37 Bëá'ni' viudë; ne' nápi' ochenta y cuatro izë. Grë ra dzë riáhi' iádu'u. Dzë la gue'lë rúni' adorar Dios. Ruadi'dzënúhi' Dios nu rúni' ayunë.

38 Mërë iurní guabi'guë Ana catë cabezë José nu María con me'dë, bëdë'ë Ana graci lu Dios. Guagla'guë biadi'dzënú Ana lu ra mënë naquëbezë el që naguëshe'ldë Dios parë gúni' salvar naciuni Israel. Jesús na el që nabëshe'ldë Dios, guni'i Ana.

Bëabrí José nu María gue'dchi Nazaret

39 Iurní gualú bë'në María nu José cumplir grë narunë tucarë según lëy shtë Dios iurë lë'ë primërë shini mënë güedchini guë'dchiliu, bëabrí rai' Galilea hashtë guë'dchi Nazaret, ladzë María nu José.

40 Lë'ë me'dë guaru'bë con llëru'bë llni shtë Dios. Bë'në Dios compañi lë'i' nu bë'në ldai' më guëqui'.

Gua Jesús visitë iádu'u ru'bë

41 Cadë izë ria shtadë Jesús Jerusalén parë gac laní Pascu.

42 Chi'bë chupë izë napë Jesús, iurní gua rai' Jerusalén ziquë na custumbrë shtë rai'.

43 Iurë gualú laní, guna'zi rai' nezë Nazaret. Hia Jesús bëá'ni' Jerusalén perë adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë.

44 Bë'në rai' llgabë Jesús ze'dë ladi ra mënë naze'dënú rai'. Hia guc tubi dzë ze'dë güëzë rai', iurní guatili rai' shini rai' entrë shfamili rai' nu entrë los de más sa' rai'.

45 Adë bëdzélëdi'i rai' Jesús. Iurní bëabrí rai' Jerusalén parë tsatili rai' Jesús.

46 Gudëdë tsunë dzë; bëdzéli' la'ni iádu'u. Zubënúhi' ra mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Caquë diaguë Jesús shti'dzë rall nu zac guna'bë dí'dzi' lu rall.

47 Grë nabini naguni'i Jesús, bëdzëguëë' ldu'u rall tantë ráqui' nu manërë rquébi' lu shti'dzë ra mësë.

48 Iurë lë'ë shtádi' bëdchini con shní'ai', bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní guni'i María:

—Llga'në, ¿pëzielú bë'nël zni'i con lë'ë na'a? Shtádël nu lë'ë na nalë rquëdi'ni ldu'u na'a; zudili na'a lë'ël.

49 Iurní guni'i Jesús lu rai':

—¿Pëzielú quëguili të na stubi lugar? ¿Pë adë rac bë'adi'i të napë që guna lo që narac shtu'u Shtada?

50 Perë lë'ë rai' adë guc bë'adi'i rai' pë runë cuntienë shti'dzë Jesús.

51 Lueguë bëabrí Jesús con lë'ë rai' guë'dchi Nazaret. Guagla'guë bëzu'bë diaguë Jesús lu shtádi'. Hia shní'ai' quëhúni' tantë llgabë la'ni ldú'i' perë adë chu lu biadí'dzëdi'i' pë llgabë nápi'.

52 Jesús guagla'guë guarú'bi' nu bëdë'ë Dios llni guëqui'. Grë lo që nabë'ni', bëa'nin bien lu Dios nu lu ra mënë.

3

Juan Bautista quëadi'dzë lugar catë nídi'i mënë
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1 La'ni izë che'ñi shtë gubiernë Tiberio César naná rëy rumanë, Poncio Pilato guc gubernadurë shtë Judea. Herodes guc gubernadurë shtë Galilea. Lë'ë bëchill, Felipe, guc gubernadurë shtë Iturea nu Traconite. Lisanias guc gubernadurë shtë Abilinia.

2 Anás nu Caifás na rall primërë bëshuzi namás rnibë'a. La'ni ra dzë ni bëdchini shti'dzë Dios lu Juan, shini Zacarías, lugar catë nídi'i mënë.

3 Juan zia'a zihani nezë. Guagní'i' lu ra mënë naquëreldë güëlladchi rua' güëë'gu Jordán. Guní'i' lu ra mënë chubë nisë rall parë gac bë'a mieti gunë nadzë'ë mudë nanabani rall, zni gac perdunë duldë shtë rall.

4 Zni bë'në Juan según nabëquë'ë Isaías, el që nabiadi'dzë shti'dzë Dios. Bëquë'ë Isaías:

Nanú tubi narni'i fuertë lugar catë
quëréldëdi'i mënë.
Guní'i': "Gulë bë'në preparar la'ni
ldu'u të ziquë nezë ldi parë
iurë lë'ë më güedchini.
5 Grë bërrancu güedze'.
Grë dani con ra lumë gaquin tubldí.
Grë nezë lecu güëldí rahin.
Ra nezë despareju güëac za'quin.
6 Grë ra mënë shtë guë'dchiliu güená
rall lla mudë güëzunë më almë

shtë ra mënë parë gac salvar rall.”
7 Iurë bëdchini zihani mënë lu Juan parë guëchu'bë nisë Juan lë'ë rall, guni'i Juan:
—Na të ziquë shini mbe'ldë. Gunë më juzguë lë'ë të. Nídi'i mudë guëru'u të sin quë adë gac juzguë të.
8 Si talë gunë nadzë'ë të mudë nabani të, gulë gac të ziquë hiaguë nardë'ë nashi. Gulë bë'në bien lu sa' të. Adë gápëdi'i të confiansë purquë na të llëbní Abraham gunë Dios salvar lë'ë të purquë rnia'a lu të, napë më pudërë parë lë'ë guë'ë rë' gac rahin llëbní Abraham.
9 Mizmë iurne' ziquë guiubëaguë nalistë parë chuguë ra hiaguë, grë ra hiaguë nanápëdi'i nashi za'quë, chuguin nu tsahin lu gui'i.
10 Iurní guna'bë di'dzë ra mënë zihani:
—¿Pë rac shtu'u Dios guëdë'në na'a?
11 Juan bëquebi:
—El quë nanapë chupë manguë, guëdë'ëll tubi ca'a el quë nabënápëdi'i. El quë nanapë naguëda'u, quí'dzëllin ca'a nabënápëdi'i.
12 Nu bëdchini bëldá cubradurë shtë impuestë parë chubë nisë rall. Guna'bë di'dzë rall lu Juan:
—Mësë. ¿Pë guëdë'në na'a?
13 Juan guni'i:
—Adë rúnëdi'i të cubrë más de lo quë narni'i lëy ca'a të.
14 Nu bëldá suldadë rumanë guna'bë di'dzë rall:
—Lë'ë na'a, ¿pë guëdë'në na'a?
Guni'i Juan lu rall:
—Adë cuánëdi'i të shtë mënë con galnë. Adë guëdchisúdi'i të pë shtë mënë con bishi. Gulë gac cunformë lo quë naquëguilli gubiernë lë'ë të.
15 Cumë ziquë ra mënë gualdí ldu'u rall ze'dë guëdchini cusë ru'bë, guni'i rall la'ni ldu'u rall gu lë'ë cha'a Juan náhi' Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibë'ai'.
16 Perë Juan bëquebi lu ra mënë:
—Guldía, rchu'bë nisa con nisë perë ze'dë stubi më más nanapë pudërë quë na. Adë rúnëdi'i tucarë guëshaca du gui'di shtë shrachi më. Lë'ë më gunë më stubi cusë. Guëzunë më ldu'u të con Espíritu Santo nu guëné'ei' pudërë. Stubi tantë lë'ë të gunë më juzguë con juici shtë gui'i.
17 Ziquë tubi narsú bë'dchi trigu të parë rru'u gui'lli tubi cu', zni guëdchini më të cuë më ra mënë za'quë parë lë'ë më. Ra mënë nari-aldídi'i ldu'i Dios tsa rall lu gui'i catë nídi'i fin.
18 Con ra di'dzë rë' nu con zihani enseñansë, bëlua'a Juan diza'quë lu ra mënë.
19 Perë Juan guni'i guëc gubernadurë Herodes de quë nádi'i za'quë nabë'në Herodes con tse'lë bëchi Herodes. Felipe lë bëchill. Na'a ni lë Herodías. Por zihani cusë mal nabë'në Herodes guni'i Juan guëquëll.
20 Nu Herodes bë'nëll stubi cusë más naná mal; bëtiá'all lë'ë Juan lachigui'bë.

Jesús bëriubë nisë (Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Antsë Juan gua lachigui'bë, iurë lë'ë ra mënë bëriubë nisë, nu Jesús bëriubë nisë; guzac iurë guni'inú Jesús Dios, iurní bëlla'lë gube'e.
22 Iurní bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Rluá'ai' ziquë shcuerpë palumë nu bëdchini tubi bë nezë lu gube'e nu guni'i bë:
—Lë'ël nal shinia narac shtua'a. Nalë rquitë ldua'a rnahia lul.

Ra shtadë guëlú Jesús (Mt. 1.1-17)

23 Jesús napë galdë bi chi izë, iurní guzublú bëlua'a më lë'ë ra mënë. Grë ra mënë gualdí ldu'u rall Jesús na shini José. Shtadë José guc Elí.
24 Shtadë Elí guc Matat. Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Melqui. Shtadë Melqui guc Jana. Shtadë Jana guc José.
25 Shtadë José guc Matatías. Shtadë Matatías guc Amós. Shtadë Amós guc Nahum. Shtadë Nahum guc Esli. Shtadë Esli guc Nagai.
26 Shtadë Nagai guc Maat. Shtadë Maat guc Matatías. Shtadë Matatías

guc Semei. Shtadë Semei guc José. Shtadë José guc Judá.

27 Shtadë Judá guc Joana. Shtadë Joana guc Resa. Shtadë Resa guc Zorobabel. Shtadë Zorobabel guc Salatiel. Shtadë Salatiel guc Neri.

28 Shtadë Neri guc Melqui. Shtadë Melqui guc Adi. Shtadë Adi guc Cosam. Shtadë Cosam guc Elmodam. Shtadë Elmodam guc Er.

29 Shtadë Er guc Josué. Shtadë Josué guc Eliezer. Shtadë Eliezer guc Jorim. Shtadë Jorim guc Matat.

30 Shtadë Matat guc Leví. Shtadë Leví guc Simeón. Shtadë Simeón guc Judá. Shtadë Judá guc José. Shtadë José guc Jonan. Shtadë Jonan guc Eliaquim.

31 Shtadë Eliaquim guc Melea. Shtadë Melea guc Mainán. Shtadë Mainán guc Matata. Shtadë Matata guc Natán. Shtadë Natán guc David.

32 Shtadë David guc Isaí. Shtadë Isaí guc Obed. Shtadë Obed guc Booz. Shtadë Booz guc Salmón. Shtadë Salmón guc Naasón.

33 Shtadë Naasón guc Aminadab. Shtadë Aminadab guc Aram. Shtadë Aram guc Esrom. Shtadë Esrom guc Fares. Shtadë Fares guc Judá.

34 Shtadë Judá guc Jacob. Shtadë Jacob guc Isaac. Shtadë Isaac guc Abraham. Shtadë Abraham guc Taré. Shtadë Taré guc Nacor.

35 Shtadë Nacor guc Serug. Shtadë Serug guc Ragau. Shtadë Ragau guc Peleg. Shtadë Peleg guc Heber. Shtadë Heber guc Sala.

36 Shtadë Sala guc Cainán. Shtadë Cainán guc Arfaxad. Shtadë Arfaxad guc Sem. Shtadë Sem guc Noé. Shtadë Noé guc Lamec.

37 Shtadë Lamec guc Matusalén. Shtadë Matusalén guc Enoc. Shtadë Enoc guc Jared. Shtadë Jared guc Mahalaleel. Shtadë Mahalaleel guc Cainán.

38 Shtadë Cainán guc Enós. Shtadë Enós guc Set. Shtadë Set guc Adán. Adán na shini Dios.

4

Niasiguë mëdzabë lë'ë Jesús (Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1 Jesús bësëa'në guëë'gu Jordán, nu guc më completamente de acuerdë con lo që narac shtu'u Espíritu Santo. Iurní Espíritu Santo bia'a lë'ë Jesús catë nídi'i mënë.

2 Hia ndë guquëreldë më cuarenta dzë. Durantë guëdubi tiempë ni adë gudáudi'i më, nu bëdchini mëdzabë Satanás parë guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë më të niasiguë mëdzabë lë'ë më. Iurë gualú cuarenta dzë, bëdchini galërldia'në ldu'u më.

3 Guni'i mëdzabë lu Jesús:

—Si talë rní'il nal shini Dios, guni'i lu guë'ë rë' guëaquin guetështildi gaul.

4 Jesús repi lull:

—Naescritë la'ni shti'dzë Dios: "Lëdë niá'asëdi'i guetështildi guëbani nguiu sino por grë di'dzë narni'i Dios guëbani nguiu".

5 Iurní bia'a mëdzabë lë'ë Jesús lu guëc dani ru'bë. Mizmë iurní bëluá'all grë lugar catë rnibë'a ra mënë. Guná më lu rahin tubi chupë mumëntë.

6 Repi mëdzabë lu më:

—Grë ndë'ë guënehia cá'al con grë cusë za'quë nananú lu guë'dchiliu. Guënibë'al rahin. Bëna recibir pudërë guënibë'ahia grë cusë ni, nu guëdë'ahin ca'a el që naquëhuna disponer.

7 Grë guënibë'al si talë guëzullíbil lua nu gúnël adorar na.

8 Perë Jesús repi:

—Guabsú lua. Naescritë la'ni shti'dzë Dios: "Sulë Dadë Dios gúnël adorar. Sulë lë'ë më guëzu'bë diáguël."

9 Despuësë lë'ë mëdzabë bia'a lë'ë më ciudá Jerusalén catë zubë iádu'u ru'bë. Zia'anú mëdzabë lë'ë më guëc iádu'u. Iurní guni'i mëdzabë:

—Si talë guldil rní'il nal shini Dios, bëru'ldë lë'ël hashtë lu guiu'u

10 purquë shti'dzë Dios rni'i:

Dios guënibë'a ra ianglë parë gapë rai' lë'ël.

11 Gua'a rai' lë'ël guia'a rai' të ni tubi
guë'ë gunënëdi'i guëa'l.
12 Iurní Jesús guní'i' lu mëdzabë:
—Nu zac shti'dzë Dios rni'i: “Adë
rtë'dëdi'il prëbë lë'ë Dadë Dios shtënë
të. Adë rúnëdi'il obligar lë'i'.”
13 Despuësë gualú zihani prëbë shtë
mëdzabë nihunë më mal, bësëá'nëll
lë'ë më por tubi tiempë.

Jesús guzublú dchi'ni shtëni' Galilea
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 Completamentë cabezënú
Espíritu Santo Jesús; bëabrí më
Galilea. Bërë'tsë famë shtë më grëtë'
guë'dchi alrededurë de regiuni ni.
15 Quëgluá'ai' la'ni grë iádu'u shtë
më israelitë, nu grë mënë guni'i rall
napë më llëru'bë pudërë.

Jesús nanú Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 Be'dë guëzë Jesús Nazaret catë
guarú'bi'. Guzac tubi dzë descansë
gua më iádu'u ziquë custumbrë
shtëhi'. Guasuldí më parë gu'ldë më
shti'dzë Dios.
17 Bëdë'ë mënë nabëquë'ë Isaías, el
quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahi-
etë. Bëdchili më luhin catë bëdzelë më
narni'i zni:
18 Espíritu shtë Dadë Dios cabezënúa.
Gudili më na parë guënia'a diza'quë
lu ra prubi, ra nadë guënëdi'i
Dios.
Bëshe'ldë më na parë gac librë ra
naná bajo ordë shtë mëdzabë.
Nu nahia parë guëabrí slu ra ciegu,
gac bë'a rall shnezë Dios.
Nu nahia parë cuedchí ldu'u ra naná
rzac zi.
19 Nu bëshe'ldë më na parë guadi'dza
de quë bëga'a tiempë za'quë
gunë më favurë parë mënë
narëta' lu guë'dchiliu.
20 Iurní bëtu'bi Jesús librë nu bëdë'ë
mëhin guia'a el quë nacanihapë ra
librë. Iurní guzubë më. Grë ra mënë
narëta' la'ni iádu'u, rbi'a rall lu më.
21 Jesús guzublú biadí'dzi' lu rall:
—Nedzë guc cumplir shti'dzë Dios
rë' mientras bini të di'dzë rë'.
22 Grë mënë cagni'i bien na shti'dzë
Jesús. Bëdzëguëë' ldu'u rall diza'quë
naguni'i më tantë nasa'a rac më. Nu
guni'i lu sa' rall:
—Ndë'ë naruadi'dzë, nadë más nall
shini José.
23 Iurní Jesús guni'i lu rall:
—Seguramentë guëni'i të lua dichë
narni'i: “Ducturë, bënëac mizmë
lë'ël”. Nu guëni'i të lua: “Lo quë
nabë'nël ladi guë'dchi Capernaum,
bë'në ra cusë rë' ládzël. Bini na'a lo
quë nabë'nël guë'dchi Capernaum.”
24 Guagla'guë biadi'dzë më:
—En verdá rnia'a lu të, ra mënë adë
nápëdi'i rall rëspëti parë tubi naru-
adi'dzë shti'dzë Dios si talë náhi' më
ladzë rall.
25 Guldía, tiempë shtë Elías nanú
zihani viudë ladi ra më israelitë.
Guláguëdi'i guiu por tsunë izë
guëruldë, nu gu' gubini guëdubi
naciuni rë'.
26 Perë Dios bëshe'ldë lë'ë Elías
guë'dchi Sarepta shtë Sidón parë
guëní'i' lu tubi viudë nananú ladi
guë'dchi rë'. Adë bëshé'ldëdi'i Dios
lë'ë Elías lu ra viudë nananú ladi
mënë Israel.
27 Nu tiempë guahietë ladi naci-
uni Israel, nanú zihani narac llu'u
galguidzë naru'dzë ládi'. Tiempë
ni nanú Eliseo el quë nabiadi'dzë
shti'dzë Dios, perë ni tubi mënë narac
llu'u galguidzë ni ladi mënë Israel,
bëáquëdi'i rall. Perë Naamán su-
lamëntë bëáquëll por pudërë shtë
Dios. Nu lë'ëll nall mënë shtë Siria,
lëdëdi'i shtë naciuni Israel.
28 Iurë bini ra mënë di'dzë rë', grë
ra narë la'ni iádu'u, nalë bëldë rall.
29 Lueguë gulú rall lë'ë Jesús rua'
guë'dchi nu bia'a rall lë'i' guia'a rua'
tubi bërrancu të parë guëldaguë rall
lë'ë më la'ni parë gáti'. Guë'dchi
Nazaret zubë lu dani rë',
30 perë Jesús gudëdë lu rall parë
guzia'a më stubi ladë.

Jesús bënëac tubi nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull
(Mr. 1.21-28)

31 Gua Jesús Capernaum ciudá shtë
Galilea. Ziaglua'a më stubi la'ni
iádu'u ra dzë narzi'i ldu'u mënë.
32 Iurní bëdzëguëë' ldu'u mënë ldai'
nu di'dzë naruadi'dzë më. Bënguë
bë'a rall de që bëlua'a Jesús con
pudërë shtë Dios.
33 La'ni iádu'u nanú tubi nguiu
nanapë mëdzabë mal la'ni ldú'ull.
Fuertë gurushtiall. Guní'ill:
34 —¿Pë nápël con lë'ë na'a, Jesús më
Nazaret? ¿Pë zé'dël parë guëzalul lë'ë
na'a? Naněa chu nal. Nalimpi ldú'ul
lu Dios.
35 Iurní Jesús guni'i guëc mëdzabë.
Guni'i Jesús fuertë lu espíritu mal:
—Guitsëgá, nu bëru'u de lë'ël.
Iurní mëdzabë bëru'ldë lë'ë nguiu ni
lu guiu'u delantë lu ra mënë. Bëru'u
mëdzabë sin adë pë bë'nënúdi'ill.
36 Grë mënë bëdzëguëë' ldu'u rall.
Guni'i lu sa' rall:
—¿Pëllë ldai' cubi rë'? Jesús rnibë'a
ra mëdzabë. Nápi' pudërë parë rgúhi'
mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rzu'bë di-
aguë ra mëdzabë shtí'dzi'.
37 Por guëdubi nezë bërë'tsë di'dzë
nabë'në Jesús.

Jesús bënëac suëgrë Simón Pedro (Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Iurní Jesús bëru'u iádu'u. Gua
më lidchi Simón Pedro nu guatë
më la'ni hiu'u. Suëgrë Simón rac
llú'ull; ráquëll shldi ru'bë. Bë'në mënë
ruëguë lu Jesús gunëac më lë'ë na'a.
39 Iurní bëa'chi më, guná më lu
narac llu'u. Fuertë guni'i më lu shldi.
Lueguë bëru'u shldi. Lueguë lueguë
guashtë na'a nu bëdë'ë na'a nagáu
rai'.

Jesús bënëac zihani ra narac llu'u (Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 Iurë gua'zë ngubidzë, grë ra
narac llu'u nu ra nanapë grë clasë
galguidzë, be'dënú ra mënë lë'ë rall
lu Jesús. Bëdchi'bë më guia'a më guëc
rall. Grë rall bëac rall.
41 Nu bëgú më zihani mëdzabë
nananú la'ni ldu'u mënë. Gurushtiá
ra mëdzabë. Guni'i rall:
—Lë'ël nal shini Dios.
Perë lë'ë Jesús bësëac dchi lë'ë rall
nu guni'i më fuertë lu rall të adë
guadí'dzëdi'i rall purquë guc bë'a rall
na më Cristo el quë nagudili Dios
parë guënibë'ai'.

Jesús guaglua'a regiuni Galilea (Mr. 1.35-39)

42 Iurë brëgue'lë, bëru'u Jesús
guë'dchi rë'. Zia'a më tubi lugar catë
nídi'i mënë. Lë'ë ra mënë caguili rall
lë'ë më. Bëdchini rall catë cabezë më.
Rac shtu'u rall guëa'nënú më lë'ë rall.
Guni'i rall adë guësëa'në më lë'ë rall,
43 perë Jesús guni'i:
—Rqui'ni tsahia grë ra guë'dchi
parë guadi'dza diza'që lla tsutë
mënë catë rnibë'a Dios. Parë ni
bëshe'ldë Dios na.
44 Nu guagla'guë biadi'dzë më
diza'që la'ni iádu'u catë quëreldë ra
mënë israelitë.

5

Jesús bë'në milagrë catë rga'a mbeldë (Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

1 Guzac tubi dzë nanú Jesús rua'
nisë ru'bë lë Genesaret. Bëdchini
mënë zihani hashtë rte'e mënë lë'ë
më. Rac shtu'u rall guini rall shti'dzë
Dios.
2 Jesús guná lu chupë barcu
nananú rua' nisë. Ra narna'zi
mbeldë bëru'u rall la'ni barcu nu
caguibi rall guë'shu shtë mbeldë.
3 Iurní guatë më la'ni barcu shtë
Simón Pedro. Guni'i më lu Pedro
guëazë guetë barcu du'pë. Guzubë
më lu barcu të parë guëlua'a më
diza'që lu ra mënë narě rua' nisë
ru'bë.
4 Iurní gualú biadi'dzë më, guni'i
më lu Pedro:
—Cha guiá hia'a ca más zili nisë
të guëtia'a të guë'shu shtë të parë
guëga'a mbeldë.
5 Perë Pedro repi:
—Mësë, guëdubi gue'lë bëdë'në na'a
dchi'ni sin ni tubi mbeldë gá'adi'i
guëga'a. Perë hia që lë'ël rnibë'al
guëtia'a na'a guë'shu la'ni nisë,
guëdë'në na'ain.

6 Lueguë bë'në rai' lo që naguni'i Jesús. Bëga'a mbeldë zihani hashtë lë'ë guë'shu guzublú chí'ezë.
7 Iurní bë'në rai' sëñi lu sa' rai' nazubë la'ni stubi barcu parë guidë guë'në rai' compañi. Bëdchini rai'. Bëguëu' rai' mbeldë la'ni chupë barcu. Por tantë zihani mbeldë hia mërë në'azë barcu la'ni nisë.
8 Iurë guná Simón Pedro zihani mbeldë bëga'a, bëzullibi Pedro lu Jesús nu guni'i Pedro:
—Bësëa'në na, Dadë, nahia pecadurë. Napa zihani duldë.
9 Zni guni'i Pedro purquë nalë bëdzëguëë' ldú'i' nu grë narëta' nga'li bëdzëbë rai' por tantë mbeldë guna'zi rai'.
10 Nanú Jacobo nu bëchill Juan nga'li. Bë'nënú rai' dchi'ni con Pedro. Na Jacobo nu Juan shini Zebedeo. Nalë bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní Jesús guni'i lu Pedro:
—Adë rdzëbëdi'il. Ziquë nal pescadurë iurne', zni gáquël pescadurë; gue'dënul mënë lua.
11 Iurní gulú rai' barcu rua' nisë catë na guiu'u. Bësëa'në rai' dchi'ni nu guanaldë rai' lë'ë Jesús.

Jesús bënëac narac llu'u galguidzë ru'dzë ládi'
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Guzac ladi tubi guë'dchi, bëdchini tubi nguiu lu Jesús. Rac llú'ull galguidzë naru'dzë ládi' guëdubi cuerpë shtënëll. Bëzullíbill lu më hashtë bëdchini luquëll lu guiu'u. Bë'nëll ruëguë lu më:
—Dadë si talë rac shtú'ul, záquël gunëáquël na.
13 Iurní Jesús bëdchi'bë më guia'a më guëquëll. Guni'i më:
—Rac shtua'a. Guëac galguidzë shtënël.
Niá'asë gualú guni'i Jesús di'dzë rë', lueguë bëáquëll.
14 Iurní Jesús gunibë'a lë'ëll adë chu lu guadí'dzëll. Guni'i më:
—Gua iádu'u; tsagnal bëshuzi parë guëná bëshuzi lul. Nu bë'në ziquë guni'i Moisés shcuendë ra narac llu'u galguidzë ládi' perë bëac rall. Gúnëlin parë grë mënë gac bë'a rall de verdá hia bëáquël.
15 Guëdubi nezë ruadi'dzë mënë lo që nabë'në Jesús nu guaglá'guëru'u bërë'tsë naguni'i mënë de lë'ë më. Zihani mënë bëdëá parë guëquë diaguë rall shti'dzë më nu parë gunëac më narac llu'u.
16 Perë Jesús zia'a tubi lugar catë nídi'i mënë. Nga'li biadi'dzënúhi' Dios.

Jesús bënëac tubi nguiu narac galguidzë llunguë
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Tubi dzë Jesús caglua'a ra mënë. Ndë nanú bëldá mënë religiusë fariseos nu mësë narlua'a lëy shtë Moisés. Guzubë rall. Ze'dë rall zihani guë'dchi shtë Galilea nu Judea. Ze'dë rall de Jerusalén. Jesús napë pudërë shtë Dios parë bënëac më narac llu'u.
18 Iurní guzac bëdchini bëldá nguiu; nua'a rall tubi daa' catë dchi'bë tubi nguiu narac llunguë. Rac shtu'u rall tsutënú rall narac llu'u la'ni hiu'u catë cabezë më të gunëac më lë'ëll.
19 Perë adë gúquëdi'i guëdchini rall lu më tantë zihani mënë. Iurní güe'pi rall guëc hiu'u guia'a. Gudidë rall dëllë guëc hiu'u të parë bëldaguë rall daa' catë naga'a nguiu narac llu'u. Bëldaguë rallin entrë de ladi ra mënë hashtë delantë lu Jesús.
20 Jesús guná rialdí ldu'u rall lë'ë më. Guni'i më lu narac llu'u:
—Lë'ël, naperdunë duldë shtënël.
21 Iurní lë'ë ra mësë shtë lëy nu ra fariseo guzublú quëhunë rall llgabë. Guni'i rall la'ni ldu'u rall: "¿Chu ndë'ë? Blac di'dzë dzabë ruadí'dzëll cuntrë Dios purquë tubsë Dios runë perdunë duldë, lëdë núdi'i mënë."
22 Perë Jesús guc bë'a pë llgabë quëhunë rall. Iurní guni'i më:
—¿Pëzielú runë të llgabë zni'i?
23 ¿Pë más sencigi guënia'a: "Naperdunë duldë shtënëll"? u guënia'a: "Guasuldí nu guzë".
24 Parë gac bë'a të nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu napa pudërë parë guna perdunë duldë, gulë guná.

Iurní repi më lu nguiu narac llu'u galguidzë llunguë:

—Lul rnia'a, guasuldí. Bëtëá shtaa'l nu bëagzë lídchil.

25 Lueguë lë'ë nguiu narac llu'u galguidzë, guasuldíll delantë lu rall. Bëtëall shtaa'll nu bëagrill lídchill. Bëdë'ëll graci lu Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më, guní'ill.

26 Grë mënë bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëchi'chi rall tantë rdzëbë rall. Guni'i rall:

—Ne' guná hia'a cusë ru'bë nadë riasëdi'ia'a.

Jesús guna'bë lë'ë Leví (Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Iurní Jesús bëru'u guë'dchi ni. Guná më lu tubi nguiu narunë cubrë impuestë. Lëll Leví nu guzúbëll lugar catë riatilli mënë impuestë. Guni'i Jesús lu Leví:

—Gude'e naldë na.

28 Lueguë Leví guasuldill nu guanáldëll lë'ë Jesús. Bësëa'nëgall shchí'nill nu grë nashtënëll.

29 Más despuësë Leví gunibë'a gac tubi laní parë Jesús lidchi Leví. Zihani mënë narunë cubrë impuestë bëdchini rall. Lë'ë rall con más mënë guzubë rall lu mellë con Leví nu Jesús.

30 Perë ra fariseo nu mësë shtë ra fariseo guzublú guni'i rall cuntrë ra shini gusë'dë më; guni'i rall:

—¿Pëzielú raunú të con ra pecadurë nu con ra narunë cubrë impuestë nu ruu'nú të lë'ë rall?

31 Jesús guni'i lu rall:

—Ra narac llu'u, rqui'ni rall tubi ducturë perë el quë nabëráquëdi'i, adë rquí'nidi'ill ducturë.

32 Zeldë guëna'ba gac salvar ra pecadurë të guëabrí ldu'u rall con Dios. Na adë zeldë guëná'bëdia'a mënë narni'i nápëdi'i duldë.

Guna'bë di'dzë mënë lu Jesús shcuendë ayunë (Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Iurní ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—Ra shini gusë'dë Juan Bautista quëhunë rall ayunë zihani vueltë nu zihani ruadi'dzënú rall Dios, nu ra shini gusë'dë fariseo runë rall zni. ¿Pëzielú shini gusë'dël rau rall; ruu' rall?

34 Jesús guni'i iurní:

—¿Pë zunë të obligar ra invitadë shtë sa'a gunë rall ayunë mientras cabezënú rall lliguë?

35 Perë guëdchini dzë hiadë cuezënúdi'i lliguë lë'ë rall, iurní sí, gunë rall ayunë.

36 Guni'i Jesús comparaciuni rë':

—Ni tubi chu rúnëdi'i rumiendë lu lari gushë con lari cubi, purquë si talë guëguëu'l lari bëuldë con lari cubi, rche'zë lari cubi. Adë rgá'adi'i rlua'a lari cubi rëu' lu lari gushë.

37 Ni tubi adë rgutsa'u vini cubi la'ni bulsë gushë. Adë gúnëdi'i bulsë gushë gan lu fuersë shtë vini cubi. Rí'ezë bulsë gushë nu lë'ë vini guëllë'ë lu guiu'u.

38 Por ni rqui'ni tsutsa'u vini cubi la'ni bulsë cubi. Iurní lë'ë vini nu ra bulsë adë guënítidi'in.

39 El quë naruu' vini nanapë tiempë, rac shtú'udi'ill gull vini cubi purquë rni'ill: “Vini nanapë tiempë na mejurë”.

6

Ra shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu (Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 Guzac tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, gudëdë Jesús con ra shini gusë'dë më catë nanú trigu. Lë'ë shini gusë'dë më caniashi rai' du'u shtë trigu nu quëshá guia'a rai' guëc du'u parë guëru'u bë'dchi gau rai'.

2 Iurní ra mënë religiusë fariseo nazuga'a nga'li, guná rall pë quëhunë rai'. Guna'bë di'dzë rall lu Jesús:

—¿Pëzielú runë të lo quë naná providë quëhunë të dzë narzi'i ldu'u mënë?

3 Jesús bëquebi lu rall:

—¿Pë adë bí'ldidi'i të lo quë nabë'në David guahietë? Iurë bëldia'në grë shmënë David,

4 guatë David lidchi Dios.
Guna'zi David guetështildi sagradë
nabëdchi'bë bëshuzi lu Dios. Gudáu
David. Bëdë'ë David gudáu ra mënë
naze'dënú lë'i'. Perë guetështildi
sagradë niétiquë bëshuzi ráuhin.
Naprovidë gau cualquier mënë.
5 Guagla'guë guni'i Jesús:
—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios
lu guë'dchiliu. Napa derechë
guënibë'ahia pë cusë gunë ra mënë
dzë descansë.

Tubi nguiu nagubidchi tubi guiá'ai' (Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 Guzac stubi dzë narzi'i ldu'u mënë
guatë Jesús iádu'u. Quëglua'a më
diza'quë lu ra mënë. Ndë zuga'a tubi
nguiu nagubidchi guiá'ai' ladë ldi.
7 Ra mësë shtë lëy con ra fariseo
quëglda'chi rall lë'ë më parë guëná
rall nia pë gunë më dzë narzi'i ldu'u
mënë. Quëglda'chi rall nia zunëac
më parë guëdzelë rall mudë parë pë
gunënú rall lë'ë më.
8 Perë Jesús guc bë'a pë llgabë
quëhunë rall. Iurní guni'i më lu nguiu
nagubidchi guiá'ai':
—Gude'e ndë'ë nu guasuldí guëláu.
Lë'ë nguiu ni guasuldill. Guzull
catë guni'i më.
9 Iurní guni'i Jesús lu ra nazuga'a:
—Rna'bë di'dza tubi cusë. ¿Pë
rni'i lëy shtë hia'a? ¿Gunë nguiu
bien u gunë nguiu mal dzë descansë?
¿Zúnëll rumëdi nguiu u zësá'nëll gati
nguiu?
10 Iurní Jesús gubi'a lu grë ra mënë
nabëdëá nga'li. Guni'i më lu nguiu:
—Bëldí guiá'al.
Lueguë bëldí guiá'ai'. Lueguë
bëáquëll.
11 Ra fariseo nu ra mësë nalë bëldë
rall. Iurní guzublú rall guëna'bë
di'dzë lu sa' rall pë gunë rall con Jesús.

Bë'në Jesús nombrar chi'bë chupë shini gusë'dë më (Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 La'ni ra dzë ni Jesús zia'a lu
dani parë guadi'dzënúhi' Dios. Gua'a
gue'lë biadi'dzënúhi' Dios.
13 Iurná brëgue'lë guna'bë më ra
shini gusë'dë më. Bë'në më nom-
brar chi'bë chupë mënë parë gac rall
poshtë shtënë më.
14 Ndë'ë na lë ra poshtë: primërë
poshtë lë Simón nu bëdë'ë më stubi
lëhi', bërulëhi' Pedro. En seguidë na
Andrés, bëchi Simón. Nanú Jacobo,
nu Juan nu Felipe nu Bartolomé,
15 nu Mateo nu Tomás nu Jacobo.
Jacobo na shini Alfeo. Nu bë'në
Jesús nombrar Simón nanapë llëru'bë
ánimo parë lëy.
16 Nu nanú Judas, shini Jacobo con
stubi Judas nabërulë Iscariote, el quë
nabë'në intriegu lë'ë Jesús.

Jesús bëlua'a zihani mënë (Mt. 4.23-25)

17 Jesús con ra shini gusë'dë më,
bietë rai' lu dani. Cabezë rai' lu lumë
shtë dani con zihani narianaldë lë'ë
më. Nu ze'dë mënë zihani de Judea
nu Jerusalén nu ze'dë rall regiuni
shtë Tiro nu Sidón naquë rua' nisë
ru'bë. Bëdchini rall parë guëquë di-
aguë rall shti'dzë Jesús, nu parë gunë
më rumëdi ra galguidzë shtë rall.
18 Nu ra nanapë mëdzabë fier la'ni
ldu'i, bëac rall.
19 Grë mënë rac shtu'u rall
guëga'ldë rall shabë më parë guëac
rall. Bënëac më narac llu'u con
pudërë shtënë më.

Ra naguëquitë ldu'u nu ra nadë guëquítëdi'i ldu'i (Mt. 5.1-12)

20 Iurní Jesús gubi'a lu shini gusë'dë
më, nu guní'i':
—Dichusë të, adë nápëdi'i të zihani
cusë shtë guë'dchiliu perë rnibë'a
Dios lë'ë të; tsutë të lugar catë na më
Rëy.
21 'Dichusë të, napë të nicidá la'ni
ldu'u të iurne'. Gunë të recibir lo quë
narqui'ni të.
'Dichusë të, lë'ë të naru'në iurne'.
Guëquitë ldu'u të.
22 'Dichusë të iurë rna zá'quëdi'i
mënë lu të, nu iurë rgu rall lë'ë të
iádu'u, iurë rushtiá rall guëc të, nu
iurë guëni'i mënë na të cusë mal.
Gunë rall grë ndë'ë purquë na të

shmëna, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
23 Gulë bëquitë ldu'u të nu gulë bëchesë tantë rquitë ldu'u të dzë naguëni'i mënë cuntrë lë'ë të. Zni ra shtadë guëlú rall bë'në rall cuntrë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Gulë bëquitë ldu'u të purquë napë më tubi premi ru'bë gube'e parë lë'ë të.
24 'Perë rnia'a lu ra ricu, prubi de lë'ë të purquë hia napë të grë lo quë narsëquitë ldu'u të.
25 'Nu rnia'a lu të nanapë grë lo quë narac shtu'u të. Prubi de lë'ë të purquë guëdchini tiempë guëa'në të sin quë adë pë nápëdi'i të.
'Nu rnia'a lu të nabëquitë ldu'i guë'dchiliu. Prubi de lë'ë të purquë despuësë gu'në të nu cushtiá të.
26 'Nu rnia'a lu të nanapë gustë iurë lë'ë mënë rni'i bien de lë'ë të. Prubi de lë'ë të purquë na të ziquë shtadë guëlú të. Shtadë guëlú të guni'i rall bien de nguiu bishi naguni'i na rall siervë shtë Dios.

Jesús guni'i: "Gulë gac shtu'u enemigu shtënë të"
(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 Guagla'guë guni'i Jesús:
—Rnia'a lu të nabini shti'dza, gulë guc shtu'u ra narldënú lë'ë të. Gulë bë'në bien lu contrari shtë të.
28 Gulë guni'i bien lu narni'i guidzë guëc të. Gulë guna'bë lu Dios por el quë narushtiá guëc të.
29 Si talë chu cubë lul, adë rúnëdi'il ziquë bë'nëll; más bien bëdë'ë lë'ël cubëll stubi ladë. Si talë chu rquëdu'u guëdchisú shábël, bëdë'ë lë'ël guëdchisull shmánguël.
30 Gulë bëdë'ë naca'a el quë narna'bë lul. Si talë chu rdchisú pë nápël, adë guëná'bëdi'il lull parë guëné'ellin.
31 Gulë bë'në tratë sa'l igual ziquë rac shtú'ul gunë rall tratë con lë'ël.
32 'Si talë rac shtú'ul lë'ësë narac shtu'u lë'ël, ¿pë premi gápël? purquë ra mënë mal rac shtu'u rall el quë narac shtu'u lë'ë rall.
33 Si talë runë të bien lë'ësë narunë bien con lë'ë të, ¿chu guëne'e premi cá'al? purquë ra mënë mal runë rall bien con sa' rall.
34 Si talë rúnël prështë dumí lë'ësë ra naguëdchigrë lë'ë dumí, ¿chu guëne'e premi cá'al? Ra mënë mal runë rall prështë dumí; quëbezë rall quilli mënë mizmë cantidá dumí.
35 Perë rnia'a lu të, gulë guc shtu'u ra mënë narunë cuntrë lë'ë të. Gulë bë'në bien con grë mënë. Gulë bë'në prështë aunquë adë guëdchigrëdi'i rall dumí. Si talë quëhunë të ra cusë ni, gapë të premi ru'bë nu na të ziquë shini Dios nacabezë gube'e. Pues Dios rac shtú'ui' ra mënë mal nu quëhunë më bien con ra mënë nanadë rdë'ëdi'i graci lu më.
36 Gulë bëga'a ldu'u të ra mënë igual ziquë Shtadë të rga'a ldú'i' lë'ë ra mënë.

Jesús guni'i: "Adë rúnëdi'il juzguë sa'l"
(Mt. 7.1-5)

37 'Nu rnia'a lu të, adë rúnëdi'il juzguë sa'l purquë gunë më juzguë lë'ël igual ziquë quëhúnël juzguë sa'l. Adë rúnëdi'il condenar mënë, nu Dios gúnëdi'i më condenar lë'ël. Gulë bë'në perdunë sa' të guëdubinú ldú'ul nu Dios gunë më perdunë lë'ë të.
38 Gulë bëdë'ë naca'a nabënápëdi'i, iurní gunë Dios igual con lë'ë të. Guëne'e më medidë completë hashtë guëqui'chi mëhin, hashtë guëni'bi mëhin, hashtë guërë'tsin, guëne'e më ca'a të. Medidë nardë'ël mizmë medidë gúnël recibir.
39 Iurní guni'i Jesús tubi comparaciuni:
—¿Gu rac guësë ciegu stubi ciegu? Guërupë rall ldaguë rall la'ni guëru.
40 Tubi narsë'dë lu mësë shtënëll, nádi'ill más më ru'bë quë mësë shtënëll, perë iurë tsalú studi shtënëll, iurní gáquëll ziquë mësë shtënëll. Gulë guná bien guadë guëlua'a lë'ë të.
41 ¿Pëzielú guëní'il lu sa'l nanú tubi gui'lli la'ni slull nu iurní nanú tubi trunquë la'ni slul?
42 ¿Lla guëní'il lu sa'l: "Amigu, bëne'e sí guëdchisúa gui'lli nananú la'ni slul"? Perë lë'ël rnádi'il trunquë

la'ni slul. Lë'ël nal falsë; gulú primërë trunquë nananú la'ni slul, iurní gac guënal bien parë cul gui'lli la'ni slu sa'l.

Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

43 Guagla'guë guni'i Jesús:

—Nanë mieti hiaguë za'quë rné'edi'in nashi mal, nu hiaguë mal rné'edi'in nashi za'quë.

44 Ra nashi naquë lu hiaguë rlua'a pë clasë hiaguë nahin. Adë tsagllí'idi'i ra mënë nashi higu lu hiaguë guitsë nu adë guësiétëdi'i ra mënë uvë lu hiaguë guitsë.

45 Tubi më za'quë ruadi'dzë cusë za'quë purquë nabënë na ldu'u mënë ni. Perë tubi mënë mal ruadí'dzëll cusë nadë rlluí'idi'i purquë lë'ësë mal nanú la'ni ldú'ull. Lo quë nananú la'ni ldu'u mënë ruadi'dzë rall.

Comparaciuni shtë chupë nabëza'a hiu'u
(Mt. 7.24-27)

46 Guagla'guë guni'i Jesús lu ra mënë:

—Rni'i të nahia el quë narnibë'a lë'ë të ziquë shtadë të perë rúnëdi'i të cumplir shti'dza.

47 Iurní guënia'a lu të lla na el quë naguidë rini shti'dza nu rúnëll cumplir shti'dza.

48 Nall ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u. Gudánill guetë catë naguëdchi guiu'u. Bëzá'all hiu'u lu cimientë shtë guë'ë. Iurë lë'ë nisë guaru'bë nu bëdë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, perë ni adë bëní'bidi'i hiu'u purquë zubë hiu'u lu guë'ë.

49 Perë el quë narini shti'dza perë rúnëdi'ill cuendë, na ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u lu iu'lli perë nídi'i cimientë shtë hiu'u. Iurë guaru'bë nisë nu bëdë'ë nisë hashtë guëa' hiu'u, gurëhin lueguë. Completamente gualúhin sin ni tubi adë bë bëá'nëdi'i.

7

Jesús bënëac tubi narunë sirvë lidchi më rumanë
(Mt. 8.5-13)

1 Iurní gualú biadi'dzë më lu ra mënë, bëabrí më Capernaum.

2 Ndë guquëreldë tubi capitán më rumanë narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Nápëll tubi muzë narac llu'u hashtë hia rlullë muzë. Lë'ë më rumanë nalë rac shtú'ull muzë shtënëll.

3 Iurë bini capitán lo quë nabë'në Jesús, bëshé'ldëll bëldá më gushë israelitë parë tsaglli'i rall lë'ë Jesús; guidë më nu gunë më rumëdi muzë narac llu'u.

4 Ra më gushë bëdchini rall catë nanú Jesús nu guagla'guë bë'në rall ruëguë lu më. Guni'i rall:

—El quë nabëshe'ldë lë'ë na'a lul, runë tucarë gúnël favurë narac shtú'ull.

5 Rac shtú'ull ra më israelitë; bëzá'all con dumí shtënëll iádu'u shtënë na'a.

6 Guanú Jesús lë'ë rall lidchi capitán. Iurë hia ziagdchini rall hiu'u shtë capitán, bëshe'ldë capitán bëldá amigu shtënëll. Guni'i rall lu Jesús shti'dzë capitán:

—Dadë, tsutëdi'il lidcha purquë më ru'bë nal. Na adë chu nádia'a.

7 Adë rúnëdi'i tucara guënia'a lul, por ni bëshe'lda guidë guëlli'i ra mënë lë'ël. Rialdí ldua'a sulamëntë guëní'il tubi di'dzë, guëac shmuza.

8 Na runa lo quë narni'i ra narnibë'a na. Nu napa suldadë narunë narnibë'ahia. Iurë guepia lu túbill, tsall; rzu'bë diáguëll shti'dza. Nu iurë guënia'a lu stúbill, guídëll; lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza. Iurë guënibë'ahia lu muzë gúnëll dchi'ni, lueguë rzu'bë diáguëll shti'dza.

9 Iurë bini Jesús shti'dzë capitán, guasë ldu'u më tantë gualdí ldu'u capitán. Bëdchigrë lu më; gubi'a më lu mënë nazianaldë lë'ë më; guni'i më lu rall:

—Guldía, ni tubi israelitë adë rialdídi'i ldu'u rall na cumë ziquë rialdí ldu'u capitán rë'.

10 Iurë bëabrí ra amigu shtë capitán
lídchill, guná rall lu muzë. Hia lë'ë
muzë bëac.

Jesús bëldishtë tubi tëgulë shini na'a viudë

11 Iurní Jesús zia'a parë guë'dchi
nalë Naín. Ra shini gusë'dë më con
zihani mënë, bë'në rai' compañi lë'ë
më.
12 Iurë ziagdchini rai' cerquë rua'
guë'dchi, bëdza'guëlú rai' ra mënë
naziaca'chi tubi tëgulë. Tëgulë ni na
tubsë shini lu shní'ai', nu shní'ai'
náhi' viudë. Zihani mënë shtë
guë'dchi, bë'në rall compañi parë
ziaca'chi rall tëgulë.
13 Guná Jesús lu viudë. Bëga'a ldu'u
më lë'ëll; guni'i më lull:
—Adë rú'nëdi'il.
14 Iurní Jesús guabi'guë nu
bëdchi'bë guia'a më guëc cajón. Hia
nanua'a lë'ë tëgulë guzudchí. Jesús
guni'i lu tëgulë:
—Lë'ël, na rnia'a lul, guashtë nga'li.
15 Lueguë lë'ë tëgulë guashtë nu
guzubë ldill. Guzublú ruadí'dzëll.
Iurní Jesús bëdë'ë lë'ë nguiu ni lu
shni'a nguiu.
16 Grë mënë guná gubani nguiu ni;
bëdzëguëë' ldu'u rall. Guzublú guni'i
rall:
—Llëru'bë na pudërë shtë Dios. Hia
bëdchini tubi më ru'bë naruadi'dzë
shti'dzë Dios entrë lë'ë hia'a.
Nu guni'i rall:
—Bëagná ldu'u Dios shti'dzë më;
bidë guëdchini më con lë'ë hia'a.
17 Por guëdubi nezë nu hashtë grë
lugar shtë Judea, guni'i ra mënë lu sa'
rall bëldishtë Jesús tubi tëgulë.

Juan Bautista bëshe'ldë chupë mënë lu Jesús
(Mt. 11.2-19)

18 Bini Juan lo quë nabë'në Jesús
purquë ra nazianaldë lë'ë Juan
biadi'dzë rall lu Juan. Iurní guna'bë
Juan chupë shmëni'.
19 Bëshe'ldë Juan lë'ë rai' lu Dadë
Jesús parë tsagna'bë di'dzë rai' si
talë lë'ë më na el quë nanapë quë
guëdchini, lë Cristo, u cuezë mënë
stubi më naguëdchini.
20 Bëdchini rai' catë nanú Jesús.
Guni'i rai' lu më:
—Juan Bautista bëshe'ldë lë'ë na'a
parë guëna'bë di'dzë na'a, ¿pë lë'ël nal
el quë nanapë quë guëdchini, Cristo, u
guëbezë na'a stúbi'?
21 Mizmë iurë nabëdchini ra
shmënë Juan, bënëac Jesús zihani
mënë narac llu'u de grë clasë gal-
guidzë nu guëë'dzu. Bëgú më
mëdzabë nananú la'ni ldu'u mënë.
Bënëac më zihani ciegu.
22 Iurní guni'i Jesús lu shmënë Juan:
—Gulë tsagni'i lu Juan lo quë na-
guná të nu lo quë nabini të. Gulë
guni'i lúhi' con pudërë shtëna bëac ra
ciegu. Ra cujë bëac za'quë guëa' rall.
Ra narac llu'u galguidzë naru'dzë
ládi', bëac rall. Ra naná cue'të bëac
diaguë rall. Ra tëgulë gubani rall con
pudërë shtëna. Ra mënë prubi rini
rall diza'quë shtë Dios.
23 Rquitë ldu'u ra mënë, el quë nat-
sagla'guë tsaldí ldu'i shti'dza.
24 Iurë ra shmënë Juan zia'a, Jesús
guzublú guní'i' lu ra mënë shcuendë
Juan:
—¿Chu guagbi'a të lúhi' rua' guëë'gu
Jordán? ¿Pë guná të tubi nguiu fuertë
u tubi nguiu ziquë gui'lli narni'bi
mbë?
25 ¿Chu guagbi'a të lúhi'? Adë
gunádi'i të tubi nguiu nanacu con
lari za'quë. Bien nanë të ra nanacu
lari chulë, ra nabani con galëlujë,
quëreldë rall lidchi ra rëy.
26 ¿Lla na nguiu naguagbi'a të
lúhi'? ¿Gu náhi' ziquë tubi nabiadi'dzë
shti'dzë Dios guahietë? Rnia'a lu të
Juan napë más llëru'bë dchi'ni quë ra
mënë naquëreldë guahietë.
27 Ra Sagradas Escrituras rni'i
shcuendë Juan:
Rshe'lda el quë narni'i por na delantë
lul
parë gúni' preparar nezë delantë lul.
28 Rnia'a lu të entrë grë ra mënë
nabiadi'dzë shti'dzë Dios lu ra mënë
shtë guë'dchiliu, ni tubi rall na rall
más më naru'bë quë Juan Bautista.
Perë guná, el quë natsutë shnezë Dios
catë rnibë'a më, aunquë nádi'i më

naru'bë, nápëll más dchi'ni llëru'bë quë Juan.
29 Ra mënë nabëchu'bë nisë Juan nu ra narunë cubrë impuestë nabëchu'bë nisë Juan, iurë bini rall shti'dzë Juan, guni'i rall bënë nu justë na Dios.
30 Perë ra më religiusë fariseo nu ra mësë narlua'a lëy, gunědi'i rall niachu'bë nisë Juan lë'ë rall. Bëquě guia'a rall voluntá shtë Dios parë mizmë lë'ë rall.
31 Jesús guni'i lu rall:
—Rnia'a lu të, ¿lla na ra mënë shtë tiempë ne'?
32 Na rall ziquë llguë'në. Rzubë llguë'në; rguitë rall lu llguëa'. Rushtiá rall lu sa' rall; rni'i rall: "Bëdi'ldi na'a musiquë shtë sa'a perë adë nědi'i të guëgui'i të. Bëdi'ldi na'a marchë shtë tëgulë perë adë bí'nidi'i të. Ni tubi cusë rëuu'di'i ldu'u të."
33 Bidë guëni'i Juan lu të. Adë gudáudi'i Juan guetështildi nu bii'di'i' vini, perë lë'ë të guni'i të nápi' tubi mëdzabë la'ni ldú'i'.
34 Iurní bëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guě'dchiliu; rauha lu laní, nu ruha vini, perë rni'i të rau sha'ta. Rni'i të ruha zili vini. Rni'i të nahia amigu shtënë ra pecadurë. Amigu shtënë ra narunë cubrë impuestë, rni'i të.
35 Manërë nacanihunë Dios na ziquë llni; rlua'ain la'ni vidë shtë ra naná sabi de verdá.

Jesús gua lidchi Simón naná fariseo

36 Tubi fariseo lë Simón bě'nëll invitar lë'ë Jesús parë tsa më lídchill të gaunú më lě'ëll. Jesús gua lídchill nu guzubë më lu mellë.
37 Iurní bëdchini tubi na'a nanapë zihani nguiu. Quëreldë na'a lu mizmë guë'dchi. Iurë bini na'a lë'ë Jesús ziatáu lidchi fariseo, bëdchininú na'a tubi bëtěi naná guë'ë; gadzëhin sëiti nashi.
38 Bëzullibi na'a guëa' Jesús catë cabezë më. Bi'ni na'a nu guzublú radzë guëa' më con nisë narru'u slu na'a. Lueguë bëshá na'a guitsë guëc na'a guëa' më parë guëbidchi guëa' më.
39 Iurë guná Simón lo quë nabë'në na'a, bě'nëll llgabë: "Si talë lë'ë nguiu nabëna invitar lidcha, na tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios, niadě'ëi' cuendë pë clasë na'a na el quë nabëdchini lúhi'. Nall tubi na'a nanapë zihani duldë."
40 Iurní guni'i Jesús lu Simón:
—Moni, rac shtua'a guënia'a lul.
Guni'i Simón:
—Mësë, ¿pë rac shtú'ul guëní'il lua?
41 Jesús guni'i:
—Guc chupë nguiu nazé'bi dumí lu nargudini. Túbill naze'bi ga'i gahiu'a bëllë bëdchichi. Stúbill naze'bi cincuenta bëllë bëdchichi.
42 Perë ni tubi de lë'ë rall nápëdi'i rall dumí parë quilli rall. Lë'ë nargudini bě'nëll perdunë guërupë rall.
'Guna'bë di'dza lul, Moni, ¿guadë de lë'ë rall rac shtu'u más lë'ë nargudini dumí?
43 Simón bëquebi:
—Lluá'ahia el quë narze'bi más llëru'bë dumí rac shtú'ull más lë'ë nargudini dumí.
Guni'i Jesús iurní:
—Guldil, zni nahin.
44 Iurní lë'ë Jesús guná lu na'a nu guni'i më lu Simón:
—Hia gunal lla bë'në na'a rë'. Gutěa lídchil. Bëné'edi'il nisë parë tsati guëahia ziquë na custumbrë, perë lë'ë na'a rë' bëga'dzë guëahia con nisë narru'u slúhi. Nu bëcuě'dchill guëahia con guitsë guěquëll.
45 Adë bëtsagrua'dí'il guiahia ziquë na custumbrë, perë na'a rë' dizdë iurë bëdchinia, adë rbézëdi'i rtsagrua' na'a guëahia.
46 Nu adë bëtiá'adi'il sëiti nashi guëca, perë na'a rë' bëtiá'all sëiti nashi guëahia.
47 Rnia'a lul de quë duldë zihani shtěnëll naperdunë; por ni nalě rac shtú'ull na. Perë el quë naguc perdunë du'pë, du'psë rac shtú'ull na.
48 Iurní guni'i Jesús lu na'a:
—Duldë nabě'nël hia bëna perdunë.
49 Ra invitadë nazúbëga'a con Jesús, guzublú rni'i lu sa' rall:

—¿Chu rní'ill nall? Rní'ill nápëll pudërë gúnëll perdunë duldë shtë mënë.

50 Perë Jesús guni'i lu na'a:

—Hia nasalvárël purquë gualdí ldú'ul na. Bëagzë con bien.

8

Ra na'a nabë'në compañi lë'ë Jesús

1 Despuësë de ni, lë'ë Jesús zia'a zihani guë'dchi nu ranchi parë guadi'dzë më diza'quë shtë Dios lla tsutë mënë shnezë Dios. Ra chi'bë chupë poshtë guanaldë rai' lë'ë Jesús.

2 Nu ra na'a zianaldë rall Jesús; antsë bënëac Jesús lë'ë rall narac llu'u. Gulú më mëdzabë la'ni ldu'u ra nanapë mëdzabë. Entrë lë'ë rall zianaldë María Magdalena nabëru'u gadchi mëdzabë la'ni ldú'i'.

3 Nu zianaldë Juana, tse'lë Chuza naná encargadë gapë lidchi Herodes. Nu zianaldë Susana con zihániru'u na'a nabëdë'ë dumí shtë rall parë el quë narqui'ni Jesús nu ra shini gusë'dë më.

Comparaciuni shtë nartë'tsë bë'dchi
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

4 Bëdëá zihani mënë lu Jesús. Bëdchini ra mënë de grë ladë. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:

5 —Tubi nguiu guagtë'tsë bë'dchi lachi. Du'pë bë'dchi gulaguë lu nezë. Nga'li bëlú mënë guëquin. Iurní bëdchini ra ma'ñi; gudáu ma'ñi bë'dchi.

6 Stubi tantë bë'dchi gulaguë lu guiu'u guë'ë. Iurë lë'ë bë'dchi gutsëlú, lueguë gubidchi plantë purquë du'pë shcupë nanú.

7 Stubi tantë bë'dchi gulaguë ladi gui'lli guitsë. Gualdani bë'dchi perë guni gui'lli guitsë guëquin.

8 Perë stubi partë bë'dchi gulaguë lu guiu'u za'quë. Gualdanin. Guaru'bin nu bëdë'ëin cusechë hashtë tubi gahiu'a por tubin.

Iurní Jesús guni'i fuertë:

—Si talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë diaguë bien shti'dza.

Guni'i Jesús pëzielú guni'i më ra comparaciuni
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

9 Iurní ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' pë runë cuntienë comparaciuni rë'.

10 Guni'i më:

—Rnia'a lu të, Dios bë'në favurë parë tsasë të lla rnibë'a më ziquë Rëy. Antsë guasëdi'i mënë ra cusë ni. Ra mënë nanëdi'i tsasë shti'dza, na rnia'a lu rall con comparaciuni të rna rall perë adë riasëdi'i rall. Rini rall perë adë rdë'ëdi'i rall cuendë pë runë cuntienë ra comparaciuni.

Jesús biadi'dzë pë runë cuntienë comparaciuni shtë bë'dchi
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

11 'Guënia'a lu të pë runë cuntienë comparaciuni nartë'tsë bë'dchi. Ra bë'dchi na ziquë shti'dzë Dios.

12 Tubi tantë bë'dchi nagulaguë lu nezë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios perë ridë mëdzabë, rdchisull shti'dzë Dios ldu'u ra mënë parë adë tsaldídi'i ldu'u mënë parë gáquëdi'i salvar rall.

13 Ra bë'dchi nagulaguë ladi guë'ë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rca'a rallin con gustë. Ziquë plantë nanapë du'pë lu'chi rialdí ldu'u rall por du'pë tiempë, perë iurë ridë tubi prëbë, rni'i guidzë mënë guëc rall, iurní rsa'në rall shti'dzë Dios.

14 Ra bë'dchi nagulaguë la'ni gui'lli guitsë, na ziquë ra mënë narini shti'dzë Dios nu rianaldë rall nezë shtë më, perë por tantë llgabë shtë dchi'ni, lla guëbani rall, nu rzebi ldu'u rall gapë rall zihani dumí, nu por mal deseo nananú la'ni ldu'u rall, hia iurní rte'ein shti'dzë Dios la'ni ldu'u rall. Iurní na rall ziquë tubi plantë nadë rné'edi'i nashi.

15 Perë bë'dchi nagulaguë lu guiu'u za'quë, na ziquë mënë narini shti'dzë Dios. Con guëdubinú ldu'u rall rialdí ldu'u rall. Rdë'ë rall cuendë shti'dzë më. Na rall më pacënci. Na rall ziquë tubi plantë nariagla'guë rdë'ë nashi za'quë.

Comparaciuni shtë lintërnë (Mr. 4.21-25)

16 'Ni tubi mënë guësëu'ldë llni la'ni
lintërnë nu lueguë guëtá'ull con tubi
tëpë u guëzullin guëa' camë, sino quë
guia'a zubin parë el quë natsutë la'ni
hiu'u guëzianí.
17 Grë lo quë naga'chi lu ra mënë
iurne', napë quë guëru'u lu llni parë
tsasë mieti.
18 'Si talë guëquë diaguë të bien,
guëne'e Dios más llni; perë si talë
rúnëdi'il cuendë shti'dza, guëdchisú
më llni narní'il nápël.

Shni'a Jesús nu ra bëchi' (Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Iurní lë'ë shni'a Jesús con bëchi',
bëdchini rai' catë cabezë më, perë
gúquëdi'i niabi'guë rai' lu më por
tantë zihani mënë.
20 Tubi mënë guanú rsunë lu Jesús.
Guní'ill:
—Lë'ë shní'al nu ra bëchil zuga'a
tëchi fuërë. Rac shtu'u guadi'dzënú
rai' lë'ël.
21 Perë Jesús repi:
—Ra narquë diaguë shti'dzë Dios
nu runë rall cumplir narni'i më, ni na
ra shní'ahia, ni na ra bëcha.

Jesús bëcue'dchí nisë ru'bë (Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Tubi dzë guatë Jesús la'ni barcu
con ra shini gusë'dë më nu guni'i më
lu rai':
—Cha guia hia'a stubi ladë rua'
nisë.
Iurní zia'a rai'.
23 Mientras ziazú rai' lu nisë, Jesús
gutëga'si. Iurní bëdchini tubi mbë
dushë lu nisë. Guatë nisë la'ni barcu
hashtë mërë në'azë barcu la'ni nisë.
24 Lueguë guacua'ñi rai' lë'ë Jesús
nu guni'i rai':
—Mësë, Mësë, aquë zati hia'a
iurne'.
Iurní Jesús guashtë. Gunibë'ai' lu
mbë nu nisë parë cuedchí nisë. Iurní
lueguë gurëdchí nisë.
25 Iurní guni'i Jesús lu ra shini
gusë'dë më:
—¿Pë hia adë rialdídi'i ldu'u të
Dios?
Iurní bëdzëbë rai' nu bëdzëguëë'
ldu'u rai'. Guni'i lu sa' rai':
—¿Chull më rë'? tantë pudërë nápi'.
Rzu'bë diaguë mbë nu nisë shtí'dzi'.

Tubi më gadareno nanapë mëdzabë la'ni ldú'ull (Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Bëdchini rai' stubi ladë nisë ru'bë,
ladzë ra më gadareno. Galilea naquë
stubi ladë rua' nisë ru'bë.
27 Bëdchini rai' rua' guiu'u. Bëru'u
më la'ni barcu. Lueguë guabi'guë
tubi nguiu shtë guë'dchi gadareno lu
Jesús. Por zihani izë rácudi'ill lari nu
adë nídi'i lídchill sino quë guquëréldëll
la'ni cuevë catë rga'chi ra tëgulë.
Nguiu ni napë zihani mëdzabë fier
la'ni ldú'ull.
28 Iurë guall lu Jesús, bëzullíbill lu
më. Gurushtiall. Guní'ill fuertë lu
Jesús:
—¿Pë nápël con na? Jesús. Lë'ël
nal shini Dios nacabezë gube'e. Runa
ruëguë lul adë guëtia'adi'il na lu gui'i
shtë cashtigu.
29 Zni guní'ill purquë más antsë
Jesús gunibë'a lë'ë ra mëdzabë fier
parë guëru'u rall de lë'ë nguiu. Vidë
shtë nguiu ni guc zndë'ë; zihani
vueltë lë'ë mëdzabë guna'zi lë'ë nguiu
ni. Lë'ë ra mënë bëldi'bi guiá'all
nu guëa'll con cadënë parë gac se-
gurë nguiu ni, perë lë'ëll bëchúguëll
cadënë. Lë'ë mëdzabë bësëllu'në lë'ëll
tubi lugar catë nídi'i mënë.
30 Jesús guna'bë di'dzë lull:
—¿Chu lël?
Lë'ëll bëquebi:
—Lëhia Chupe Mili. Zihani na na'a.
Zni guní'ill purquë zihani mëdzabë
gutë la'ni ldú'ull.
31 Ra mëdzabë bë'në ruëguë lu më
parë adë guënibë'adi'i më lë'ë rall tsa
rall gabildi.
32 Tiempë ni nanú zihani guchi lu
lumë shtë dani. Quëháu ra ma. Lë'ë
ra mëdzabë bë'në ruëguë lu Jesús tsa
rall la'ni ldu'u ra guchi. Bëdë'ë më
permisi.
33 Iurní bëru'u ra mëdzabë la'ni
ldu'u nguiu. Bëu' rall la'ni ldu'u
guchi. Iurní bëllu'në ra ma catë

naquĕ tubi nisë ru'bë. Guzutu'u ra ma hashtë guetë la'ni nisë. Nga'li gualú ra ma.

34 Ra narapë guchi iurë guná rall pë guc, guagllu'në rall hashtë guë'dchi. Biadi'dzë rall lu ra mënë naquëreldë guë'dchi nu lu ra më nananú lachi pë guc con ra guchi.

35 Ra mënë guagbi'a rall nia'a pë guc. Nu bëdchini rall catë nanú Jesús. Guná rall lu nguiu nananú mëdzabë la'ni ldú'i'. Zúbëll cula'ni Jesús. Nácull lari nu be'rquë ruadí'dzëll. Bëac za'quë shgábëll. Ra mënë bëdzëguëë' ldu'u rall.

36 Grë naguná nabë'në Jesús, biadi'dzë rall lla bë'në më parë bëac nguiu nanapë mëdzabë la'ni ldú'i'.

37 Iurní grë ra më gadareno, bë'në rall ruëguë lu më parë guëru'u më ladzë rall tantë bëdzëbë rall. Iurní Jesús güe'pi la'ni barcu parë ziá'ai' stubi ladë.

38 Lë'ë nguiu nabëru'u mëdzabë la'ni ldú'i', bë'nëll ruëguë lu Jesús parë guëdë'ë më permisi tsanáldëll lë'ë më. Perë Jesús gunibë'a guëá'nëll ládzëll. Guni'i më:

39 —Bëabrí lídchil nu biadi'dzë grë lo quë nabë'në Dios con lë'ël.

Bëagzëll nu biadí'dzëll por guëdubi nezë nu guë'dchi lo quë nabë'në Jesús con lë'ëll.

Naguzac shtsa'pë Jairo nu tubi na'a nabëga'ldë shabë Jesús
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 Bëabrí më stubi ladë rua' nisë ru'bë. Ra mënë quëbezë lë'ë më nu bë'në rall recibir lë'ë më. Rquitë ldu'u rall.

41 Iurní bëdchini tubi nguiu lë Jairo. Nall tubi jëfë shtë iádu'u. Bëzullíbill lu Jesús. Bë'nëll ruëguë tsa më lídchill

42 purquë Jairo nápëll tubsë shtsá'pëll. Napë ntsa'pë chi'bë chupë izë. Hia rlúllëll. Iurë lë'ë Jesús zia'a, mënë zihani guanaldë rall lë'ë më hashtë rte'e mënë lë'ë më.

43 Nu guanaldë tubi na'a con los de más mënë; rllë'ë rënëll. Hia guc chi'bë chupë izë rac llú'ull. Ni chu bë'nëdi'i gan nëáquëll.

44 Iurní guabi'guë na'a nezë tëchi më. Bëgá'ldëll rua' shabë më. Lueguë gulezë rënë nu bëáquëll.

45 Iurní Jesús guni'i:

—¿Chu bëga'ldë shaba?

Grë mënë guni'i:

—Ni túbidi'i.

Iurní guni'i Pedro:

—Mësë, ra mënë zihani quëgte'e rall lë'ël, nu cagsini rall lë'ël.

46 Perë Jesús guni'i:

—Entrë de lë'ë të nanú tubi nabëga'ldë shaba, purquë guc bë'ahia tubi mënë bëáquëll con pudërë shtëna.

47 Lë'ë na'a guc bë'all adë nídi'i mudë gaquin naga'chi. Iurní bëdchínill nu rchí'chill nu bëzullíbill lu më. Guní'ill delantë lu grë mënë pëzielú bëgá'ldëll shabë më. Guní'ill lueguë bëáquëll.

48 Iurní Jesús guni'i lull:

—Nanë, bëáquël purquë rialdí ldú'ul na. Bëagzĕ con bien.

49 Nianá quëadi'dzë Jesús, bëdchini tubi mënë nabëru'u lidchi Jairo. Guní'ill lu Jairo:

—Hia lë'ë shtsá'pël gualú guti. Adë rsiú'bëdi'il más lë'ë më.

50 Iurë bini Jesús pë guni'i nguiu ni, guni'i më lu Jairo:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë tsaldí ldú'ul na. Lë'ë shtsá'pël guëáquëll.

51 Iurë guatĕ Jesús lidchi Jairo, gunĕdi'i më chu niutĕ catë naga'a tëgulë; sulë Pedro nu Juan con shtadë nu shni'a ntsa'pë guanú më.

52 Grë mënë bi'ni nu bë'në rall ruidë por lë'ë tëgulë. Perë Jesús guni'i lu rall:

—Adë rú'nëdi'i të. Gútidi'i ntsa'pë sino naga'si ni'i.

53 Bë'në rall burnë nu rllidchinú rall lë'ë Jesús purquë hia rac bë'a rall tëgulë na ntsa'pë.

54 Iurní Jesús guna'zi guia'a tëgulë. Guni'i më fuertë:

—Ntsa'pë, guashtĕ nga'li.

55 Iurní lueguë bëabrí gubani tëgulë. Guashtĕ ntsa'pë lueguë. Gunibë'a Jesús të guëdë'ë rall nagáu ntsa'pë.

56 Ra shtadë ni'i guasĕ ldu'u rall. Perë Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rall lo që naguc.

9

Jesús bëshe'ldë chi'bë chupë poshtë (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 Bëtëá Jesús lë'ë chi'bë chupë shini gusë'dë më nu bëdë'ë më pudërë parë guënibë'a rai' grë mëdzabë; guëlú rai' mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu gunëac rai' narac llu'u.
2 Bëshe'ldë më lë'ë rai' parë guëni'i rai' lu mënë bëga'a iurë parë guënibë'a Dios lë'ë rall, nu guni'i më gunëac rai' grë clasë galguidzë.
3 Guni'i më:
—Adë pë guá'adi'i të parë nezë, ni tubi bastunë ni panitë parë që dumí, ni guetështildi guá'adi'i të. Gulë bia'a tubsë manguë gacu të cadë tubi de lë'ë të.
4 Cualquier lidchi mënë ca guëdchini të, gulë bëa'në nga'li hashtë guzia'a të stubi guë'dchi.
5 Si talë ca nĕdi'i mënë gunë recibir lë'ë të, gulë bëru'u guë'dchi ni. Iurní guëdchibë të gushëguiu'u guëa' të cumë ziquë tubi sëñi de që adë gualdídi'i ldu'u rall diza'që shtë Dios.
6 Bëru'u rai'. Gua rai' por guëdubi nezë shtë ra guë'dchi. Biadi'dzë rai' diza'që shtë Dios. Bënëac rai' narac llu'u.

Galguti shtë Juan Bautista (Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

7 Lë'ë gubernadurë Herodes bini grë lo që nabë'në Jesús. Bĕ'nëll tantë llgabë perë adë bëdë'ëdi'ill cuendë chu na Jesús. Bëldá mënë guni'i Jesús na Juan Bautista naguashtĕ ladi ra tëgulë.
8 Stubi rall guni'i Jesús na tëgulë Elías nagubani stubi. Sëbëldá mënë guni'i Jesús na tubi nabe'dë guëni'i shti'dzë Dios más guahietë perë guashtĕhi' ladi ra tëgulë.
9 Herodes guni'i:
—Lëdë lĕ'ëdi'i Juan ndë purquë na gunibë'ahia guagchuguë ra suldadë guëc Juan. Gúti'. ¿Perë chu na nguiu rë'? Binia zihani cusë ru'bë nabĕ'nëll.
Herodes guc shtu'u guënall lu Jesús.

Jesús bëdë'ë nagáu más de ga'i mili mënë (Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 Iurë bëabrí ra poshtë, biadi'dzë rai' lu Jesús lo që nabë'në rai'. Bia'a më lë'ë rai' tubi lugar catë nídi'i mënë cerquë rua' guë'dchi Betsaida.
11 Perë iurë bini ra mënë cabezë më lugar ni, guanaldë rall lë'ë më. Nu Jesús bë'në recibir lë'ë rall con gustë. Biadi'dzë më lu rall lla gac salvar rall, nu bënëac më narac llu'u.
12 Bëga'a iurë guna'zi guadze', iurní bëdchini ra poshtë lu më. Guni'i rai':
—Gunibë'a lu ra mënë tsa rall guë'dchi lugar catë nanú mënë. Gau rall nu tsa rall descansë purquë ni tubi mënë quërĕldëdi'i' ndë'ë.
13 Jesús guni'i iurní:
—Gulë bëdë'ë nagáu rall.
Lë'ë ra shini gusë'dë më bëquebi rai':
—Nápa'a gá'isë guetështildi con chupë mbeldë. ¿Ca lu tsasi'i na'a guetështildi gau ra mënë rë'?
14 Nanú más de ga'i mili nguiu nazuga'a. Jesús guni'i lu ra shini gusë'dë më:
—Gulë guni'i lu ra mënë të subë mënë cadë grupë masiá de cincuenta mënë.
15 Zni bë'në rai'. Guzubë grë ra mënë.
16 Iurní Jesús guna'zi ga'i guetështildi con chupë mbeldë. Guná më lu gube'e. Bëdë'ë më graci lu Dios. Bëshullë më guetështildi nu belë mbeldë. Bëdë'ëi' guetështildi cua'a ra poshtë. Lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi cua'a ra mënë.
17 Grë rall gudáu rall hashtë ca lu bielë rall. Iurní ra shini gusë'dë më bëtsadzĕ chi'bë chupë tëpë ra pedasë nabë'në subrë.

Bëquebi Pedro Jesús náhi' Cristo (Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 Tubi dzë gua Jesús lĕ'ësë më tubi lugar. Quëadi'dzënú më Dios. Iurní

bëdchini ra shini gusë'dë më lu më. Guna'bë di'dzë Jesús lu rai':

—¿Chu rni'i ra mënë nahia?

19 Lë'ë rai' bëquebi rai':

—Bëldá ra mënë rni'i nal Juan Bautista. Sëbëldá mënë rni'i nal Elías. Sëbëldá mënë rni'i nal tubi nabi-adi'dzë shti'dzë Dios más guahietë. Rni'i rall guashtël ladi ra tëgulë.

20 Iurní Jesús guni'i lu rai':

—Lë'ë të, ¿chu rni'i të nahia?

Pedro guni'i:

—Nal Cristo, el që nagudili Dios parë guënibë'al.

Guni'i Jesús gati më perë despuësë tsashtë më
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30—9.1)

21 Jesús gunibë'a ni tubi chu lu guadí'dzëdi'i rai' na më Cristo.

22 Guni'i më lu rai':

—Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Napë që guëzac zia. Ra bëshuzi ru'bë, ra më gushë shtë iádu'u, nu ra mësë shtë lëy, guëquë guia'a rall na. Quini rall na perë dzë tsunë despuësë, tsashtëa ladi ra tëgulë.

23 Iurní guni'i më lu grë ra mënë:

—El që narac shtu'u gáquëll shmëna, napë që gúnëll renunci prupi deseo shtënëll. Napë që gáquëll dispuestë gátill por na. Dzë con dzë napë që tsanáldëll shneza.

24 El që narac shtu'u gapë vidë shtënëll, guënítill, perë el që naguëniti vidë shtënëll purquë nall shmëna, guëbánill parë siemprë.

25 Adë pë guëllui'i gunë nguiu gan guëdubi guë'dchiliu nu despuësë guënítill almë shtënëll.

26 Si talë chu rtu lúhi' por na nu por shti'dza iurne', zni na guëtú lua de lë'ëll iurë lë'ë na guëabría de gube'e. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu perë guëdchininuhia con ra ianglë. Guëlua'a llëru'bë llni nu pudërë shtë Dios iurë guëabría.

27 Guldía rnia'a lu të, nanú mënë entrë lë'ë të guëná rall rnibë'a Dios ziquë rëy; despuësë de ni gati rall.

Jesús guc cambi delantë lu rai'
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Gudëdë shunë dzë; bia'a Jesús Pedro nu Jacobo nu Juan. Ziazú rai' lu dani parë guadi'dzënú Jesús Dios.

29 Iurë biadi'dzënúhi' Dios, guc cambi lu Jesús delantë lu rai'. Shábi' bëac más naquichi hashtë rabtsë'in.

30 Iurní guná rai' chupë nguiu nabi-adi'dzënú Jesús. Lë'ë rai' náhi' Moisés nu Elías.

31 Nanú rai' la'ni tubi shcahi nanapë llni. Quëadi'dzë rai' lla gati Jesús nu lla guëzac zi më ciudá Jerusalén.

32 Pedro, Jacobo, nu Juan nalë mbëca'ldë guna'zi lë'ë rai', perë guná rai' lu llni. Guná rai' lla guc cambi Jesús. Nu guná rai' lu chupë nguiu nazunú Jesús.

33 Nianá lë'ë chupë nguiu bësëa'në rai' Jesús, guni'i Pedro lu më:

—Mësë, nabënë dzu hia'a ndë'ë. Guëza'a na'a tsunë ranchi, tubin parë lë'ël guëquëréldël; stubin parë Moisés; stubin parë Elías.

Perë Pedro rac bë'adi'i pë guní'i'.

34 Nianá quëadi'dzë Pedro, bëdchini tubi shcahi nabësë'au grë rai'. Bëdzëbë ra shini gusë'dë më iurë lë'ë Moisés nu Elías nanú la'ni shcahi.

35 Iurní bini rai' tubi bë nabëru'u la'ni shcahi. Guni'i bë:

—Ndë'ë lë'ë shinia narac shtua'a; gudilia lë'i'. Gulë bëquë diaguë shtí'dzi'.

36 Despuësë gualú guni'i bë, guná rai' lë'ësë Jesús zúga'a. Ra shini gusë'dë më adë biadí'dzëdi'i rai' lu sa' rai' por tubi tiempë lo që naguná rai' guëc dani.

Bënëac Jesús tubi ngulë'në; nanú mëdzabë la'ni ldú'i'
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Brëgue'lë stubi dzë bietë rai' lu dani. Iurní zihani mënë bëdchini lu Jesús.

38 Ladi ra mënë ze'dë tubi nguiu. Guní'ill fuertë:

—Mësë, bë'në favurë, gude'e guëná shinia, pues tubsë ni'i napa.

39 Nanú tubi mëdzabë narguitsuë' lë'ëll. Rdchibi mëdzabë lë'ëll. Rushtiall nu rru'u bëchini rua'll. Rzianë

mëdzabë lë'ëll nu iurë zia'a mëdzabë, rdzaguë llga'na.
40 Hia bëna ruëguë lu ra shini gusë'dël parë guëgú rai' mëdzabë la'ni ldu'u shinia, perë adë bë'nëdi'i rai' gan.
41 Jesús guni'i lu ra mënë:
—Lë'ë të mënë nadë rialdídi'i ldu'i na, naguëdchi ldu'u të. ¿Hashtë guc guëbezënuhia lë'ë të parë tsaldí ldu'u të? ¿Blac tiempë guca pacënci con lë'ë të? Guaglli'i shínil ndë'ë.
42 Iurë guabi'guë ngulë'në, lë'ë mëdzabë bëru'ldë ngulë'në lu guiu'u. Nu bësé'sëll ngulë'në, perë Jesús guni'i guëc mëdzabë fier, nu bënëac më lë'ë llguë'në. Iurní Jesús bëdë'ë ngulë'në guia'a shtádëll.
43 Grë ra mënë bëdzëguëë' ldu'u rall por llëru'bë pudërë shtë Dios.

Stubi vësë guni'i Jesús lla gáti'
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Nianá rdzëguëë' ldu'u ra mënë lo që nabë'në Jesús, guni'i më lu ra shini gusë'dë më:
44 —Gulë bëquë diaguë naguënia'a lu të iurne', nu adë rëá'ldëdi'i ldu'u të shti'dza. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu perë gaca intriegu guia'a ra mënë parë quini rall na.
45 Perë ra shini gusë'dë më adë guc bë'adi'i rai' lo që naguni'i Jesús purquë naga'chi na di'dzë ni nu adë guasédi'i rai' pë runë cuntienë di'dzë shtë Jesús. Nu bëdzëbë rai' niana'bë di'dzë rai' lu Jesús pë runë cuntienë lo që naguni'i më.

Chu na más më ru'bë
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Ra shini gusë'dë më guzublú quëdildi di'dzë rai' chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'.
47 Jesús bëdë'ë cuendë pë llgabë quëhunë rai' la'ni ldu'u rai'. Iurní bëzú Jesús tubi llguë'në culá'ni'.
48 Guni'i më lu rai':
—El që naquëhapë tubi llguë'në ziquë ndë'ë purquë rac shtu'u mënë ni na, también na quëhúnëll recibir. Nu mizmë tiempë quëhúnëll recibir el që nabëshe'ldë na. El që quëhunë sirvë lu sáhi' entrë lë'ë të, ni na más më ru'bë lu Dios.

El quë nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a
(Mr. 9.38-40)

49 Iurní Juan guni'i lu Jesús:
—Mësë, guná na'a tubi nguiu; rgull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Rní'ill lël parë guënibë'all ra mëdzabë. Iurní lë'ë na'a gunibë'a na'a lull adë guëgúdi'ill mëdzabë purquë adë rsënúdi'ill lë'ë hia'a.
50 Perë Jesús guni'i:
—Bëdë'ë sí, gull mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Bien quëhúnëll. El që nadë rní'idi'i cuntrë lë'ë hia'a, nall favurë de lë'ë hia'a.

Jesús guni'i guëc Jacobo nu Juan

51 Bëdchini tiempë parë tsepi Jesús gube'e. Zia'a më nezë parë Jerusalén. Adë bëdzëbëdi'i më.
52 Bëshe'ldë më bëldá nguiu parë tsa rall guë'dchi Samaria. Guagna'bë rai' pusadë parë guëquëreldë rai'.
53 Perë ra më guë'dchi shtë Samaria, adë gunëdi'i rall nihunë rall recibir lë'ë më purquë guc bë'a rall zia'a më nezë parë Jerusalén.
54 Iurë Jacobo nu Juan guná rai' nëdi'i mënë shtë Samaria gunë rall recibir lë'ë Jesús, guni'i rai' lu më:
—Dadë, ¿gu rac shtú'ul guënibë'a na'a të guëdchini gui'i lu gube'e parë tsequi ra më Samaria ziquë bë'në Elías guahietë?
55 Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'; guní'i' guëc rai':
—Llgabë narunë të nádi'i bien. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; rac shtú'udia'a tsa mënë gabildi sino rac shtua'a gac salvar mieti.
56 Iurní zia'a rai' stubi guë'dchi.

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús
(Mt. 8.19-22)

57 Iurní ziazú rai' tubi nezë, tubi nguiu guni'i lu Jesús:
—Dadë, sënalda lë'ël ancalë ca tsal.
58 Guni'i Jesús lull:
—Ra ma lachi napë catë rga'si ma. Ra ma'ñi napë bëche'zë shtë ma lu

hiaguë. Perë na nápëdia'a lidcha ca rga'sia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

59 Iurní Jesús guni'i lu stubi nguiu:

—Gude'e naldë na ziquë shmëna.

Perë guni'i nguiu ni:

—Nia Dadë, perë bëne'e permisi despuësë de gati shtada, iurní sënalda lë'ël.

60 Jesús repi lull:

—Nanú mënë nadë rialdídi'i ldu'u rai' shti'dza parë guëca'chi rall ra tëgulë. Lë'ël lueguë biadi'dzë lu ra mënë lla mudë gac salvar rall.

61 Iurní stubi nguiu guni'i lu Jesús:

—Dadë, sënalda lë'ël perë runa ruëguë lul, bëne'e permisi tsahia lidcha primërë, guna despedir shfamilia.

62 Jesús guni'i lull:

—El quë naná ziquë naraa'në lachi perë rbí'all nezë tëchill, adë rlluí'idi'ill parë tsutëll catë rnibë'a Dios. Adë chu guëní'idi'i nguiu ni nall shmëna.

10

Bëshe'ldë Jesús setenta shmënë më

1 Gudëdë stubi tiempë; iurní gudili Dadë Jesús setenta nguiu. Bëshe'ldë më lë'ë rai' lu grë ra guë'dchi catë rac shtu'u më tsa më despuësë. Chupë nguiu bëshe'ldë më tubi ladë. Chupë nguiu bëshe'ldë më stubi ladë. Grë rai' gua.

2 Guni'i më lu rall:

—Ra mënë shtë guë'dchiliu na ziquë lachi con ganza'quë perë du'psë na el quë narunë dchi'ni. Por ni gulë guna'bë lu Dios guëshe'ldë më más nagunë dchi'ni.

3 Gulë gua. Rshe'lda lë'ë të ziquë lli'li lu ra ma dushë; mënë humildë entrë mënë dzabë.

4 Adë guá'adi'i të bëdu shtë dumí. Adë guá'adi'i të bëdu lari. Adë guá'adi'i të rachi. Adë gac ldë'ë të lu nezë parë guadi'dzënú të mënë.

5 Iurë guëdchini të lidchi mënë, gulë bë'në saludar ra mënë. Gulë guni'i lu rall: "Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios".

6 Si talë quëreldë nguiu ndë nagunë recibir bendición shtënël, cuezënú bendición con lë'ëll; perë si talë guëquë guiá'all bendición ni, guëabrí guëa'në bendición parë lë'ël stubi.

7 Gulë tsagla'guë cuezë të mizmë hiu'u ni catë bë'në mënë recibir lë'ël. Gulë gau narne'e rall gau të. Gulë bii' lo quë narne'e rall purquë zni na el quë narunë dchi'ni; nápëll derechë gaull lu mellë shtë lamë shtëhi'. Adë rnítidi'i të tiempë zia'a të zihani lidchi mënë.

8 Iurë guëdchini të lu guë'dchi catë runë ra mënë recibir lë'ë të, gulë gau lo quë narne'e rall gau të.

9 Gulë bënëac ra nanapë galguidzë. Gulë guni'i lu mënë shtë guë'dchi: "Hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guënibë'a më lë'ë të".

10 Perë si talë guëdchini të lu guë'dchi catë adë rúnëdi'i mënë recibir lë'ë të, gulë tsa grë nezë shtë guë'dchi.

11 Gulë guni'i: "Gushëguiu'u naquë guëa' na'a, guëdchibë na'a ziquë sëñi cuntrë lë'ë të, të gac bë'a të bëdchini na'a nu guni'i na'a lu të bëga'a iurë; guëlladchi zuga'a Dios parë guënibë'a më lë'ë të".

12 Rnia'a lu të iurë ze'dë guëdchini juici shtë Dios, ra mënë shtë guë'dchi nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, gunë Dios cashtigu lë'ë rall más quë mënë shtë ciudá Sodoma.

Prubi ra mënë narialdídi'i ldu'i (Mt. 11.20-24)

13 'Prubi de lë'ë të mënë shtë guë'dchi Corazín nu Betsaida, purquë adë gualdídi'i ldu'u të na. Si talë nihuna milagrë lu mënë shtë guë'dchi Tiro nu Sidón cumë bëna entrë lë'ë të, niabrí ldu'u rall con Dios. Niasubë rall lu dë nu niacu rall lari nagasë ziquë sëñi de quë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall.

14 Por ni, iurë guëshe'ldë Dios juici guëc ra mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë shtë Tiro nu Sidón gunë rall sufrir menos quë lë'ë të.

15 Nu rnia'a lu të mënë shtë Capernaum, llua'a të na të mënë nabë'në

ldai' Dios guëc të perë guëtia'a Dios lë'ë të lu cashtigu shtë gui'i.

16 Guni'i më lu setenta shmënë më:

—El që narzu'bë diaguë shti'dzë të, también rzu'bë diáguëll shti'dza. El që narquě guia'a lë'ë të, rquë guiá'all na. Nu mizmë tiempë rquë guiá'all el që nabëshe'ldë na.

Bëabrí ra setenta shmënë më

17 Gua ra setenta shmënë Jesús. Rquitë ldu'u rai'. Guni'i rai' lu Jesús:

—Dadë, guni'i na'a lël parë guëgú na'a mëdzabë la'ni ldu'u mënë nu rzu'bë diaguë ra mëdzabë shti'dzë na'a.

18 Guni'i Jesús lu rai':

—Vencidë na Satanás. Gunahia lu Satanás iurë bëquëldí Dios lë'ëll; guláguëll ziquë tubi ray shtë nguzi'u. Guláguëll dizdë gube'e catë quëbezë Dios hashtë guetë.

19 Guná, bënehia pudërë parë guëlú të guëc ra serpientë nu nillë. Napë të pudërë gunë të gan lu Satanás. Adë pë gáquëdi'i të.

20 Perë guná, adë rquítëdi'i ldu'u të purquë rzu'bë diaguë mëdzabë shti'dzë të sino quë gulë bëquitë ldu'u të purquë nasalvar të. Lë të naescritë lu gube'e.

Bëquitë ldu'u Jesús (Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 La'ni mizmë iurë Jesús bëquitë ldú'i' por pudërë shtë Espíritu Santo. Guni'i më lu Dios:

—Shtada, dushquíllil, rnibë'al gube'e nu guë'dchiliu. Quëhuna alabar lë'ël. Bëluá'al shtí'dzël lu mënë humildë, rac bë'a rall. Perë nacahi shtí'dzël bë'nël parë ra mënë narni'i na rall më ru'bë, nu parë ra mënë narianaldë tëchi llgabë nguiu. Zni bë'nël, Dadë, purquë zni rac shtú'ul gac.

22 Guni'i më lu ra mënë:

—Shtada bëne'e grë ra cusë guiahia. Ni tubi chu runguë bë'a chu nahia de verdá, sulamëntë Shtada runguë bë'ai'. Ni tubi chu runguë bë'a chu na Shtada de verdá, sulamëntë na runguë bë'ahia chu náhi'. Nahia shini më, nu gunguë bë'a mieti Shtada sulamëntë si rac shtua'a guëluá'ahia nguiu ni Shtada.

23 Iurní guni'i më lu lë'ësë ra shini gusë'dë më:

—Nalë bë'në ldai' Dios lë'ë mënë nariasě lo që nariasě të.

24 Zihani mënë nabiadi'dzë shti'dzë Dios nu rëy naguquëreldë guahietë, guc shtu'u rai' guëná rai' lo që narná të, perë gunádi'i rai'. Guc shtu'u rai' guini rai' lo që narini të perë bínidi'i rai' di'dzë ni.

Comparaciuni shtë tubi samaritano nabë'në bien

25 Tubi narlua'a lëy shtë Moisés bëdchínill lu Jesús parë guëtë'dëll tubi prëbë lë'ë më. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Pë rní'il lla guna parë gac salvara?

26 Jesús bëquebi:

—¿Pë rni'i lëy shtë Dios? ¿Lla rní'il quëgni'i lëy?

27 Guni'i nguiu iurní:

—Naná escritë: “Gulë guc shtu'u Dadë Dios con guëdubinú ldú'ul. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi almë shtë të, nu con guëdubi fuersë shtë të. Gulë guc shtu'u Dios con guëdubi shgabë të.” Nu rni'i lëy shtë Dios: “Gulë guc shtu'u grë sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”.

28 Jesús guni'i lull:

—Bien rní'il. Si talë gúnël cumplir lo që naná escritë, guëbánil parë siemprë.

29 Perë lë'ë nguiu rac shtu'u guëni'i mënë bien de lë'ëll. Guna'bë dí'dzëll lu më:

—¿Chu na sahia?

30 Jesús bëquebi con comparaciuni rë':

—Tubi nguiu bërú'ull Jerusalén parë ziá'all guë'dchi Jericó. Terciuni bëru'u nguba'në lu nezë. Gulaa'në rall grë nanuá'all hashtë nu shábëll. Bëdë'ë nguba'në galnë lë'ëll, iurní bësëa'në rall lë'ëll hia mërë niátill.

31 Guzac tubi bëshuzi bëdchini catë naga'a nguiu ni. Iurë guná bëshuzi lu nguiu, gudëdë bëshuzi stubi nezë.

32 Nu tubi më levita narunë compañi lë'ë bëshuzi la'ni iádu'u, bëdchínill; gunall lu nguiu naga'a

nezë. Lë'ë që lë'ë stubi nezë gudëdëll.
33 Perë tubi nguiu shtë guë'dchi Samaria zia'a mizmë nezë ni. Gunall lu nguiu naga'a. Bëga'a ldú'ull lë'ë nguiu.
34 Iurní guabí'guëll lu nguiu, nu bë'nëll rumëdi lu ridë. Bëtiá'all sëiti con vini nu bëshí'ill tubi lari lu ridë. Bëdchí'bëll nguiu ni tëchi ma nanuá'all. Guanull lë'ë nguiu catë rëa'në nguiu pusadë. Ndë bë'nëll compañi naná ridë.
35 Stubi dzë nabrëgue'lë, iurë lë'ë samaritano guzia'a, gulull chupë dumí bëdchichi. Bëdë'ëll cua'a nashtënë pusadë. Nu guní'ill: "Gupë nguiu rë'. Si talë gúnël gashtë más, na guëguilla iurë guëabría."
36 Guni'i Jesús lu narlua'a lëy:
—Guni'i lua, de tsunë nguiu naguná lu nguiu naguc ridë por ra nguba'në, ¿chu guc shtu'u lë'ë sáhi'?
37 Guni'i mësë shtë lëy:
—El që nabëga'a ldu'u naná ridë.
Iurní guni'i më lull:
—Zni lë'ël, guaguë'në ziquë bë'në më samaritano.

Gua Jesús lidchi Marta nu María

38 Guagla'guë zia'a Jesús nezë con ra mënë. Bëdchini më tubi guë'dchi catë quëreldë Marta nu béldëll María. Bë'në rai' recibir lë'ë Jesús lidchi rai'.
39 María guzubë guëa' Dadë Jesús parë guëquë diágui' shti'dzë më.
40 Marta rquëdi'ni ldú'ull tantë dchi'ni nanú la'ni hiu'u. Guabi'guë Marta lu Jesús, nu guní'i':
—Dadë, ¿pëzielú bëdë'ël permisi guzubë belda guëa'l? guëquë diáguëll shtí'dzël, nu tubsia quëhuna dchi'ni. Guni'i lull gúnëll compañi na.
41 Guni'i Jesús lu Marta:
—Marta, Marta, nalë rquëdi'ni ldú'ul por dchi'ni nananú; adë rbedchídi'i ldú'ul.
42 Tubsë cusë rqui'ni. María gudili lo mejurë. Adë chu guëdchisú lo që nanápi'.

11

Jesús bëluá'ai' lla guëna'bë mënë lu Dios (Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1 Guzac Jesús biadi'dzënúhi' Dios. Iurë gualú, tubi shini gusë'dë më guni'i lu Jesús:
—Dadë bëlua'a lë'ë na'a tubi oraciuni ziquë Juan Bautista bëluá'ai' mënë shtëhi' lla guëna'bë rai' lu Dios.
2 Jesús guni'i:
—Iurë ruadi'dzënú të Dios, gulë guni'i:
Nal Shtadë na'a; rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall alabar lë'ël.
Rac shtu'u na'a guënibë'al grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.
Rac shtu'u na'a grë mënë gunë rall lo quë narac shtú'ul igual ziquë ra ianglë lu gube'e rzu'bë diaguë rai' shtí'dzël.
3 Bëne'e nagáu na'a dzë con dzë.
4 Bë'në perdunë duldë shtë na'a purquë runë na'a perdunë el quë narunë mal cuntrë lë'ë na'a.
Adë rdë'ëdi'il permisi guëtë'dë mëdzabë prëbë lë'ë na'a të ldaguë na'a lu duldë.
5 Guagla'guë guni'i Jesús:
—Si talë nápël tubi amigu, nu tsal lídchill guëruldë gue'lë. Guëní'il lúhi': "Amigu, bë'në prështë tsunë guetështildi
6 purquë tubi amigu bëdchini zitu. Nápëdia'a pë gaull."
7 Perë amigu shtënël guëquébill dizdë la'ni hiu'u zndë'ë: "Adë rsiú'bëdi'il na; në'au puertë rua' lidcha. Grë na'a naga'si na'a. Nídi'i mudë guënehia narac shtú'ul."
8 Rnia'a lu të, mënë ni na amigu shtënël perë aunquë adë nëdi'ill guëné'ell lo quë narquí'nil purquë nal tubi amigu, perë si talë tsagla'guë guëná'bëru'ul, lë'ëll tsashtëll; guëné'ell lo quë narquí'nil.
9 Rnia'a lu të, gulë bë'në zni. Gulë guagla'guë guëna'bë të lo quë narac shtú'ul, iurní guëne'e më ca'a të. Gulë tsagla'guë quili të, të guëdzelë të. Gulë

bësëdchi rua' puertë hashtë guëlla'lë puertë.
10 Grë mënë narna'bë lu Dios, gúnëll recibirin. Grë mënë narguili, guëdzelin. Grë mënë narsëdchi rua' puertë, guënall lla rlla'lë puertë parë lë'ëll.
11 'Lë'ë të naná shtadë llguë'në, si talë shínil guëná'bëll belë mbeldë gaull, ¿pë zëdë'ël tubi mbe'ldë cá'all? Aquëdi'i.
12 Si talë guëná'bëll tubi dchitë gaull, ¿pë zëdë'ël tubi nillë?
13 Si talë lë'ë të naná mënë mal, perë rac të guëdë'ë të cusë za'quë ca'a ra shini të, mucho más guëne'e Shtadë të naquëbezë gube'e lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të si talë tsagla'guë rná'bël lu më.

Guni'i mënë Jesús napë mëdzabë la'ni ldú'i'
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

14 Guzac tubi dzë Jesús cagúhi' tubi mëdzabë gu'pë nananú la'ni tubi nguiu. Ruadí'dzëdi'ill. Perë iurní bëru'u mëdzabë, bien ruadi'dzë nguiu. Ra mënë bëdzëguëë' ldu'u rall.
15 Perë bëldá rall guni'i:
—Rgu Jesús mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú naná jëfë shtë los de más mëdzabë.
16 Sëbëldá mënë bëtë'dë rall prëbë lë'ë më, nihunë më lo quë nanádi'i voluntá shtë Dios. Guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall, ziquë tubi sëñi de quë na më shini Dios.
17 Guc bë'a më llgabë naquëhunë rall. Guni'i më:
—Si talë guëruldë shmënë gubiernë rdildi cuntrë mizmë gubiernë, tsalú gubiernë. Nu si talë nadivididë tubi famili, guëdchini tiempë tsalú famili ni.
18 Nu Satanás si talë Satanás nadivididë mizmë lë'ëll, tsalú pudërë shtënëll. Cagnia'a ndë'ë purquë rni'i të rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú.
19 Si talë rguhia mëdzabë por pudërë shtë Beelzebú, ¿chu runë compañi ra mënë entrë lë'ë të nargú mëdzabë la'ni ldu'u mënë? Lë'ë nargú mëdzabë entrë lë'ë të, guëni'i rall lu të chu bëne'e pudërë guiahia parë rguhia mëdzabë, nu guëni'i rall runë të mal llgabë.
20 Perë si talë con pudërë shtë Dios, rguhia mëdzabë la'ni ldu'u mënë, hia bëga'a iurë, guëlladchi zuga'a Dios parë guënibë'ai' lë'ë të.
21 'Si talë tubi nguiu putëntë quëhápëll bien lídchill con gui'bë narguini mënë, pues grë nanapë nguiu ni nasegurë.
22 Perë si talë guëdchini stubi nguiu más fuertë nu gúnëll gan lu primërë nguiu, iurní guëgull grë nanapë primërë nguiu nu rtë'tsëllin entrë ra shmënëll. Ra gui'bë naná rialdí ldu'u primërë nguiu, hia na rahin guia'a stubi nguiu.
23 'El quë nanëdi'i guëni'i favurë de na, nall cuntrë de na. El quë nadë rtëádi'i mënë lua, na ziquë tubi narsëllu'në mënë lua.

Tubi mëdzabë nabëabrí catë bërú'ull
(Mt. 12.43-45)

24 Guagla'guë guni'i Jesús:
—Iurë bëru'u mëdzabë la'ni ldu'u nguiu, riazëll catë nídi'i nisë. Rguílill catë cuézëll perë adë rdzélëdi'ill lugar. Iurní rní'ill: "Guëabría ldu'u mënë catë bërua'a".
25 Bëdchini mëdzabë. Bëdzélëll ziquë tubi hiu'u bien arregladë nu limpi.
26 Iurní tsalli'i mëdzabë gadchi mëdzabë más mal quë lë'ëll; riutë rall la'ni ldu'u nguiu ni. Bëa'në nguiu ni con gadchi mëdzabë, lëdë túbsëdi'i mëdzabë. Más mal bëa'në nguiu ni.

Ra narquitë ldu'u de verdá

27 Iurë cagni'i më ra di'dzë rë', tubi na'a nazú entrë ra mënë zihani guní'ill fuertë lu më:
—Dichusë na gullanë lë'ël, nu bëgá'dchill lë'ël.
28 Jesús guni'i:
—Más bien na el quë narquë diaguë di'dzë shtë Dios nu rzu'bë diáguëll shtí'dzi'.

Ra mënë mal guna'bë rall gunë më tubi milagrë lu rall
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

29 Zihani mënë bëdchini; bëdëá rall
lu Jesús. Guni'i më lu rall:
—Nalë mal na mënë tiempë ne'.
Cagna'bë rall tubi sëñi shtë Dios.
Cagna'bë rall guna tubi milagrë. Ni
tubi cusë ru'bë guëná rall, sulamëntë
tubi cusë ziquë naguzac tiempë shtë
Jonás guëná rall.
30 Ziquë guc Jonás tubi sëñi parë ra
mënë shtë Nínive de quë gac cumplir
shti'dzë Dios, nguiu nabëshe'ldë Dios
lu guë'dchiliu gáqui' sëñi parë ra
mënë nanabani ne'.
31 Iurë gac juici shtë Dios, lë'ë reina
nagunibë'a ladzë Sur, tsasuldill nu
gúnëll juzguë mënë nanabani iurne',
na rall culpablë purquë na'a ni bidë
guëná lë'ë Salomón parë guëquë
diáguëll shti'dzë Salomón. Gulë guná,
hia bëdchini tubi más më ru'bë quë
Salomón.
32 Nu zac ra mënë naguquëreldë
guë'dchi Nínive, tsasuldí rall lu juici
con ra mënë naquëreldë ne'; nu
guëni'i ra mënë shtë Nínive, ra mënë
nanabani ne' na rall culpablë purquë
ra mënë shtë Nínive, iurë bini rall
shti'dzë Jonás, bëabrí ldu'u rall con
Dios. Gulë guná, hia bëdchini tubi más
më ru'bë quë Jonás.

Lintërnë parë almë shtë të (Mt. 5.15; 6.22-23)

33 'Ni tubi mënë rsëu'ldëdi'ill
llni la'ni lintërnë nu despuësë
tsagcá'chill lintërnë lugar naga'chi.
Adë guëtá'udi'ill lintërnë con tubi
tëpë. Perë guëzu'bëllin guia'a parë el
quë natsutë la'ni hiu'u guëzianí.
34 Slul na ziquë tubi lintërnë. Si talë
naza'quë slul, nápël llni guëdubi la'ni
ldú'ul. Perë si talë rac llu'u nacahi
slul, nápëdi'i të llni.
35 Gulë bë'në llgabë bien si talë llni
nanapë të adë nahin nacahi.
36 Iurë nanú llni guëdubi la'ni ldu'u
të, ni tubi partë nacahi; na ziquë tubi
lintërnë narzianí lu nacahi.

Jesús guni'i guëc ra fariseo nu mësë shtë lëy (Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

37 Nianá caglua'a Jesús ra mënë,
tubi fariseo bë'në invitar gau më lid-
chi fariseo. Gua më lidchi fariseo nu
guzubë më lu mellë.
38 Guná fariseo zubë më lu mellë
perë adë gudíbidi'i më guia'a më
ziquë na custumbrë religiusë. Guasë
ldu'u fariseo.
39 Iurní guni'i Dadë Jesús lu fariseo:
—Lë'ël con los de más fariseo na të
ziquë trashtë narí'etidi'i. Rguibi të
bien ladi ra trashtë ziquë custumbrë
religiusë, perë la'ni ldu'u të nanú zi-
hani maldá. Rzebi ldu'u të pë shtë
mënë.
40 Tuntë na të. Dios bëntsa'u lë'ë
nguiu nezë fuërë nu nezë la'ni.
41 Gulë bëdë'ë nanapë të ca'a mënë.
Gulë gac të mënë za'quë, iurní grë
cusë na limpi parë lë'ël.
42 'Prubi de lë'ë të fariseo; caguilli
të lo quë narunë tucarë ca'a Dios
hashtë ra plantë namás mitu'në, perë
ra cusë ru'bë adë rúnëdi'i të cumplir.
Rúnëdi'i të tratë bien con sa' të. Nu
rac shtú'udi'i të Dios. Runë tucarë
gunë të cumplir cusë rë' nu los de más
mandamientë shtë Dios.
43 'Prubi de lë'ë të fariseo. Nalë rac
shtu'u të guëzubë të primërë asientë
la'ni iádu'u. Rquitë ldu'u të iurë mënë
runë rall saludar lë'ë të con zihani
rëspëti catë rdëá mënë.
44 'Prubi de lë'ë të. Na të ziquë
ra ba'a naga'chi catë bëga'chi tëgulë.
Ra mënë rdëdë rall guëc ra ba'a perë
rdë'ëdi'i rall cuendë blac fier na lugar
ni.
45 Iurní tubi mësë narlua'a lëy
guní'ill lu më:
—Mësë, nu zac cagní'il guëc na'a
por di'dzë rë'.
46 Jesús guni'i:
—También prubi de lë'ë të mësë
shtë lëy purquë quëhunë të obligar
ra mënë gunë rall zihani custumbrë.
Nahin ziquë tubi carguë në'ë, perë
lë'ë të adë rldísidi'i tëhin ni siquierë
con tubi shcuënë të.
47 'Prubi de lë'ë të. Rza'a të capillë
shtë ra profetë nabiadi'dzë shti'dzë
Dios. Shtadë guëlú të gudini rall ra
profetë ni.

48 Na të testigu gudini ra shtadë
guëlú të lë'ë ra profetë, nu na të
de acuerdë con lo që nabë'në rall
purquë rza'a të capillë shtë ra pro-
fetë.
49 Por ni la'ni librë nanua'a
sabiduría shtë Dios rni'i: "Guëshe'lda
profetë nu poshtë lu ra mënë perë
quini mënë bëldá ra nabëshe'lda, gati
rai'. Sëbëldá rai' guëzac zi mënë."
50 Perë rnia'a lu të, gunë Dios
juzguë ra mënë tiempë ne' por
grë maldá nabë'në ra mënë cun-
trë ra profetë dizdë bëcue'shtë më
guë'dchiliu.
51 Ra mënë nanabani ne' na rall
culpablë por galguti shtë Abel nu por
galguti shtë grë më za'quë, hashtë
galguti shtë Zacarías, el quë nagudini
mënë entrë iádu'u nu bëcu'guë. Gunë
më juzguë lë'ë të por grë ra cusë rë'.
52 'Prubi de lë'ë të mësë shtë lëy
purquë napë të liahi parë gac bë'a lla
gac salvar mënë perë adë nëdi'i tsutë
të shnezë Dios nu adë nëdi'i të tsutë
mënë shnezë më; gac rall shmënë më.
53 Nianá cagni'i më ra cusë rë', ra
mësë shtë lëy nu ra fariseo bëldënú
rall Jesús. Bëdchi'bë rall zihani di'dzë
guëc më. Gudildi di'dzë rall të guëni'i
më cusë mal.
54 Bëtë'dë rall prëbë lë'ë më parë
ldaguë më lu trampë shtë rall. Mudë
ni gudili rall parë gunë rall acusar
lë'ë më lu gubiernë rumanë.

12

Gulë gupë cuidadë ra mënë falsë

1 Tiempë ni bëdëá zihani mili mënë
hashtë rte'e sa' rall. Jesús guzublú
guni'i më lu ra shini gusë'dë më,
primërë lu rai':
—Gulë gupë cuidadë enseñansë
shtë ra fariseo. Na rall falsë.
Enseñansë shtë rall rrë'tsë ziquë
levadurë la'ni nacubë.
2 Lo quë nanú la'ni ldu'u mënë
guëru'u lu llni. Grë cusë naga'chi
napë quë gac bë'a mënë.
3 Grë lo quë narni'i të lu nacahi,
guini mënë lu llni. Lo quë narni'i
të naga'chi nu lo quë naruadi'dzë
të la'ni hiu'u catë në'au, gac bë'a
mënë. Guëabrí guadi'dzë mënë fuertë
shti'dzë të lu ra mënë.

Guni'i Jesús: "Adë rdzëbëdi'i të lu mënë"

(Mt. 10.28-31)

4 Guagla'guë guni'i Jesús:
—Na të amigu shtëna. Rnia'a lu
të adë rdzëbëdi'i të mënë narguini
cuerpë perë nápëdi'i rall pudërë gunë
rall más cusë cuntrë lë'ë të.
5 Perë na guënia'a lu të chu
guëdzëbë të lúhi'. Náhi' el quë
despuësë quíni' lë'ël, nápi' pudërë
parë guëshé'ldi' lë'ël gabildi. Rnia'a
lu të stubi, gulë bëdzëbë lë'i'.
6 'Rdu ga'i ma'ñi por chupë dumí
bi'chi. Perë Dios rëagná ldú'i' lë'ë ra
ma.
7 Nu napë më cuendë bëldá guitsë
guëc të zubë cadë de lë'ë të. Adë
rdzëbëdi'i të lo quë quëhunë mënë
cuntrë lë'ë të; más lasac të quë zihani
ma'ñi.

El quë narni'i lu ra mënë nall shmënë Jesús

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Rnia'a lu të, si talë rni'i të lu ra
mënë na të shmëna, guënia'a lu ra
ianglë shtë Dios na të mënë shtëna.
Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu.
9 Perë si talë guëni'i të lu ra mënë
adë nádi'i të shmëna, iurní guënia'a lu
ra ianglë nádi'i të mënë shtëna.
10 'Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu. El quë narni'i didzabë
cuntrë na, gac gunë Dios perdunë
lë'ël; perë si rní'il didzabë cuntrë
Espíritu Santo, gúnëdi'i më perdunë
lë'ël.
11 'Iurë gua'a mënë lë'ë të lu ra gu-
biernë u lu ra juësi u lu ra narunë
juzguë la'ni iádu'u, adë rúnëdi'i të ll-
gabë pë guëni'i të lu rall, lla guëquebi
të parë guëru'u të,
12 purquë mizmë iurë ni Espíritu
Santo guëluá'ai' lë'ë të pë guëquebi të
lu rall.

Comparaciuni shtë nguiu ricu perë natúntëll

13 Iurní tubi mënë nabëru'u ladi
mënë zihani, guní'ill lu Jesús:

—Mësë, bë'në favurë; guni'i lu bëcha guëné'ell herenci narunë tucarë cahia.
14 Perë Jesús guni'i lull:
—Rúnëdi'i tucara nihuna juzguë entrë lë'ë të. Ni tubi të bë'nëdi'i nombrar na parë qui'dza herenci shtënë të.
15 Guagla'guë guni'i më lu ra mënë:
—Gulë gupë mizmë lë'ë të parë adë rzébidi'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu. Galërquitë ldu'u nguiu ze'dë de Dios, lëdëdi'i por cusë zihani nanapë nguiu lu guë'dchiliu.
16 Iurní guni'i më tubi comparaciuni:
—Guc tubi nguiu ricu. Shguiú'ull bëdë'ë tubi bënë ganza'quë.
17 Bë'nëll llgabë: "Lla guna con tantë llu'bë. Nídi'i lugar parë cuetsá'uhin."
18 Guní'ill: "Guëchilia hiu'u catë cuetsa'u llu'bë. Guëzá'ahia stubi más naru'bë, cuetsa'u llu'bë la'ni con grë cusë nanapa.
19 Mizmë na runa llgabë, nanú sufsientë por zihani izë. Gúnëdia'a dchi'ni lachi; más bien guëbeza lidcha. Gáuha; gua' vini. Guëquitë ldua'a."
20 Nianá quëhúnëll llgabë, guni'i Dios lull: "Tuntë nal. Gue'lë ne' gátil. Ra cusë nabëtëal, ¿chu gac nashtënë rahin?"
21 Zni na grë ra nguiu nartëá zihani cusë parë mizmë lë'ëll perë nápëdi'ill cusë nalasac lu Dios.

Quëhapë Dios shíni'
(Mt. 6.25-34)

22 También guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:
—Rnia'a lu të, adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por lo quë nagáu të parë guëbani të, ni por shabë të nagacu të.
23 Vidë shtë të na más lasac quë nagáu të. Cuerpë shtë të más lasac quë shabë të.
24 Gulë guná, ziquë ra ma riegu adë rcabnídi'i ma llu'bë. Adë riagllí'idi'i ma cusechë lachi cuetsa'u mahin la'ni hiu'u. Perë Dios rgáuhi' ra ma. Lë'ë të lasac të más quë ra ma'ñi.
25 ¿Chu de lë'ë të por tantë rúnël llgabë guëbánil tubi dzë más?
26 Si talë gáquëdi'i gunë të ra cusë mitu'në, ¿pëzielú runë të llgabë por ra cusë ziquë nagáu të u nagacu të?
27 'Gulë guná, lla riaru'bë ra guë'ë. Adë rúnëdi'i rahin dchi'ni. Adë rtí'bidi'i rahin, perë rëy Salomón con guëdubi galëlujë shtëhi', bë'nëdi'i' gan niácuhi' ziquë ra guë'ë lachi.
28 Gulë guná, lë'ë të narialdí ldu'i du'pë, chulë rlua'a guë'ë lachi nedzë, quëhunë Dios; perë glli guëbidchi guë'ë nu tsahin lu gui'i. Mucho más guëne'e më narqui'ni të.
29 Adë rianáldëdi'i të tëchi ra cusë pë gau të, pë gu të; adë rquëdí'nidi'i ldu'u të por ra cusë rë'.
30 Ra mënë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rianaldë rall tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu, perë lë'ë të napë të Shtadë të. Runë më cuendë grë nicidá nanapë të.
31 Primërë gulë guanaldë tëchi narac shtu'u Dios. Na më rëy. Iurní guëne'e më grë cusë narqui'ni të parë guëbani të.

Gulë bëcuetsa'u tesurë la'ni gube'e
(Mt. 6.19-21)

32 'Na të du'pë mënë narianaldë tëcha ziquë ra lli'li narianaldë tëchi vëquërë. Adë rdzëbëdi'i të purquë Shtadë të gudili lë'ë të, të guënibë'a të catë na më rëy.
33 Gulë bëtuu' nanapë të ca'a mënë dumí, el quë nabënápëdi'i. Gulë gapë të panitë nadë rú'shidi'i con dumí nadë rialúdi'i; quiere decir, tesurë lu gube'e. Ndë ni tubi nguba'në riutëdi'i. Nídi'i ma naráu panitë parë tsaluhin.
34 Catë nacuetsa'u tesurë shtënël, ndë rac shtú'ul guëbánil.

Gulë gac të preparadë

35 'Gulë gac listë nu preparadë guëdubi tiempë, ziquë nguiu nalli'i lá'ni' parë dchi'ni, ziquë mënë nanua'a lintërnë naquë llni.
36 Gulë gac ziquë ra muzë naquëbezë lamë shtë rall. Gua lamë lidchi sa'a. Ra muzë naná listë parë

guëshaˈlë rall puertë lueguë, iurë rsëdchi lamë ruaˈ puertë;
37 rquitë lduˈu ra muzë si nabani
rall iurë lëˈë lamë guëdchini, purquë
rniaˈa lu të de verdá, guëruˈu shum-
brelë lamë nu guëniˈi lamë lu ra
muzë: “Gulë guzubë lu mellë”. Iurní
lëˈë lamë gúnëll sirvë lu rall, gau rall.
38 Si talë guëdchini lamë guëruldë
gueˈlë; si talë guëdchini lamë zeˈdë
grëgueˈlë nu guëdzelë lamë lëˈë ra
muzë quëbezë rall, hia nabani rall;
rquitë lduˈu ra muzë iurní.
39 Nanë të bien si talë niac bëˈa
nashtënë tubi hiuˈu pë iurë guëdchini
ngubaˈnë lídchiˈ, zúgaˈa nguiu ni listë.
Nëdiˈill tsutë ngubaˈnë lídchill.
40 Nu zac lëˈë të napë që gac të
listë purquë adë nápëdiˈi të cuendë
ca iurë guëdchinia stubi. Nahia nguiu
nabësheˈldë Dios lu guëˈdchiliu;
guëdchinia iurë rniˈi të runë faltë parë
guëdchinia.

Muzë nabënë nu muzë mal (Mt. 24.45-51)

41 Iurní gunaˈbë diˈdzë Pedro lu më:
—¿Pë guníˈil comparaciuni rëˈ lu
grë mënë u guníˈilin sulë parë lëˈë
naˈa?
42 Guniˈi më:
—¿Chu na muzë zaˈquë nu nasini
guëquëll? Nall ziquë tubi mënë en-
cargadë con lidchi shlámëll. Rnibëˈa
shlámëll guënall grë dchiˈni, nu
guëdëˈëll nagáu ra muzë iurë rgaˈa
iurë rau rall.
43 Nalë rquitë lduˈu encargadë ni
si talë quëhúnëll bien iurë guëdchini
lamë shtënëll.
44 Guldía rniaˈa lu të, lëˈë lamë
gúnëll nombrar lëˈë nguiu ni,
guënibëˈall grë nanapë lamë.
45 Perë si talë lëˈë nguiu rníˈill laˈni
ldúˈull, adë guëdchínidiˈi lamë lueguë,
nu guëzublú nguiu ni sac zill ra muzë
nu ra criadë con galnë, perë lëˈëll
raull, ruuˈll, rzuuˈdchill.
46 Guëdchini lamë shtënëll mërë
iurë adë quëbézëdiˈill lëˈë lamë.
Guëabrí lamë de repëntë iurë adë
quëhúnëdiˈi nguiu ni bien. Lëˈë lamë
gúnëll cashtigu lëˈëll nu guënibëˈa
lamë gátill nu tsall lugar catë nanú
ra nadë rialdídiˈi lduˈi Dios.
47 ’Lëˈë muzë naguc bëˈa pë rac
shtuˈu lamë gúnëll perë adë bëˈnëdiˈill
cumplir, adë bëˈnëdiˈill preparar,
guëdëˈë lamë zihani galnë guëc muzë
ni.
48 Perë lëˈë muzë nadë guc bëˈadiˈi
pë rac shtuˈu lamë gúnëll, nu bëˈnë
muzë lo që narunë tucarë cashtigu,
guëdëˈë lamë duˈpsë galnë guëc muzë
ni. Si talë bëdëˈë Dios zihani llni
guëc nguiu, nall responsablë lu më
gúnëll bien con ra cusë ni. Lëˈë nguiu
nabëˈnë recibir pë shtë mënë, nall re-
sponsablë nu mënë guënaˈbë rall más
de nguiu ni.

Por shtiˈdzë më nanú divisioni (Mt. 10.34-36)

49 ’Beˈdë guëdchinia parë gac cash-
tigu mënë shtë guëˈdchiliu lu guiˈi.
Nalë rac shtuaˈa de që subluhin.
50 Napë që guëtiáˈahia lu galërzac
zi, ziquë rtiaˈa mënë nguiu laˈni
nisë parë chubë nisë nguiu. Nahia
ziquë mënë narllullë hashtë tsalú gac
cumplirin.
51 ¿Gu lluaˈa të beˈdë guëdchinia
parë cuedchí lduˈu mënë con saˈ
rall? Aquëdiˈi. Lëdë znídiˈi. Beˈdë
guëdchinia parë gac divididë ra mënë.
52 Dizdë iurneˈ gac divididë famili;
tsunë mënë guëruˈu rall favurë de na.
Mizmë famili guëruˈu chupë mënë
cuntrë de na.
53 Shtadë llguëˈnë rldënú rall
cuntrë shíniˈ. Llguëˈnë na cuntrë
shtadë llguëˈnë. Shniˈa na cuntrë
shtsáˈpiˈ. Shtsaˈpë na cuntrë shníˈaiˈ.
Suëgrë rldënú llíˈllill. Lliˈlli na cuntrë
suëgrëll.

Gulë guc bëˈa sëñi shtë tiempë neˈ (Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 Nu zac guniˈi Jesús lu ra mënë
zihani:
—Iurë rna të shcahi nagasë nezë
guetë, rniˈi të: “Hia mërë guëdchini
guiu”. Lueguë rlaguë guiu.
55 Si zeˈdë mbë nezë sur, rniˈi të:
“Zeˈdë galnaˈi”. Nu lueguë rac naˈi.
56 Na të falsë, nanë të sëñi nananú
lu guëˈdchiliu nu ra sëñi nananú

gube'e. ¿Pëzielú rac bë'adi'i të pë runë cuntienë lo quë naquëhac iurne'?

Bë'në rëglë asuntë con contrari shtënël
(Mt. 5.25-26)

57 'Gulë bë'në llgabë cadë tubi të lo quë naza'quë lu Dios.
58 Por ejemplë, si talë tubi mënë runë demandë lë'ël lu gubiernë, antsë guëdchínil lu autoridá, bë'në rëglë con contrari shtënël parë guëa'në en paz. Si adë rúnëdi'il zni, lë'ë contrari shtënël gúnëll demandë lë'ël lu juësi. Lë'ë juësi gúnëll intriegu lë'ël lu suldadë. Lë'ë suldadë tsagsa'në rall lë'ël lachigui'bë.
59 Guldía, adë guërú'udi'il hashtë quíllil grë centavë nanazé'bil.

13

Rqui'ni guëabrí ldu'u të lu Dios

1 Nianá biadi'dzë Jesús di'dzë rë', bëru'u bëldá nguiu naguni'i lu Jesús mal nabë'në Pilato, purquë Pilato gudini bëldá mënë shtë Galilea la'ni iádu'u ru'bë. Rënë shtë ra nguiu ni guc mescladë con rënë shtë ma nabë'në ra më israelitë ofrecërë ziquë ofrendë lu Dios.
2 Jesús guni'i lu rall:
—¿Pë llgabë quëhunë të ne'? Ra mënë nabë'në sufrir zni, adë nápëdi'i rall más duldë quë los de más sa' rall.
3 Rnia'a lu të, si talë adë guëabrí ldu'u të con Dios, zac guëniti të catë nídi'i fin.
4 ¿Pë llua'a të ra che'ñi bi tsunë nguiu naguti iurë gulaguë tubi hiu'u guia'a guëc rall, na rai' más më duldë quë grë ra mënë naquëreldë Jerusalén dzë ni? Guti rai', bë'në lu' shtë Siloé.
5 Rnia'a lu të, lëdë znídi'i. Si talë adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të lu Dios, zac lë'ë të guëniti të catë nídi'i fin.

Comparaciuni shtë hiaguë nanápëdi'i nashi

6 Iurní guni'i më comparaciuni rë':
—Tubi nguiu bëcabní tubi hiaguë higu entrë ra hiaguë uvë. Gudëdë izë. Guaglli'i nguiu nashi shtë hiaguë higu perë pë bëdzélëdi'ill.
7 Iurní guní'ill lu naquëhapë ra plantë: "Guná, tsunë izë be'dë guëllihia nashi shtë hiaguë higu perë ni tubi nashi bëdzélëdia'a. Bëchuguë hiaguë ni. ¿Pëzielú quëhunë hiaguë cupar lugar lu shlatë?"
8 Perë nguiu naquëhapë ra plantë guni'i: "Dadë, bësëa'në hiaguë ni stubi izë. Tsagldë'a guiu'u nu guëtiá'ahia bonë guëa' hiaguë parë guëne'e hiaguë nashi.
9 Guëbéza'a stubi izë, si talë adë guëné'edi'in nashi, gunibë'a, guëchúgahin iurní."

Jesús bënëac tubi na'a nabëlecu tëchi'

10 Tubi dzë narzi'i ldu'u mënë, Jesús caglua'a ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë.
11 Ndë nanú tubi na'a narac llu'u che'ñi bi tsunë izë. Bëlecu tëchi', bë'në mëdzabë mal. Adë bë'në na'a gan guzuldill.
12 Iurë guná Jesús lu na'a ni, guna'bë më lë'ëll nu guni'i më:
—Lë'ël, hia bëáquël; nal librë galguidzë shtënël.
13 Bëdchi'bë më guia'a më guëc na'a. Guasuldill. Guzublú guní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios.
14 Perë lë'ë jëfë shtë iádu'u bëldënull Jesús purquë bënëac më lë'ë na'a dzë narzi'i ldu'u mënë. Guni'i jëfë lu ra mënë:
—Shu'pë dzë nanú gunë mënë dchi'ni. Guëdchini ra mënë narac llu'u entrë la'ni llmalë, lëdëdi'i dzë descansë guëac rall.
15 Iurní guni'i Dadë Jesús lull:
—Na të mënë falsë. Cadë tubi të nanapë burrë u tubi ngunë, rsha'quë të ma nu ria'anú të ma, gu ma nisë. Grë ra dzë quëhunë të zni.
16 Guná lu na'a rë', nall llëbní Abraham. Che'ñi bi tsunë izë rac llú'ull; quëdull por pudërë shtë Satanás. ¿Pë rní'il; güeshaca lë'ëll lu galguidzë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë?
17 Iurë guni'i Jesús di'dzë rë', grë ra mënë narunë cuntrë lë'ë më, rtu lu rall. Los de más mënë bëquitë ldu'u rall iurë guná rall cusë ru'bë nabë'në Jesús.

Comparaciuni shtë bë'dchi bi'chi (Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Guni'i Jesús tubi comparaciuni:
—¿Lla guërë'tsë di'dzë de që guëlladchi na Dios parë guënibë'ai' mieti? ¿Pë guënia'a lu të, të gac bë'a të?
19 Manërë narnibë'a Dios mënë, na ziquë tubi bë'dchi bi'chi. Gudishi nguiu bë'dchi ni. Gualdani bë'dchi nu guaru'bin hashtë guquin tubi hiaguë ru'bë. Ra ma'ñi bëdchi'bë bëche'zë lu llicu hiaguë.

Comparaciuni shtë levadurë (Mt. 13.33)

20 Guagla'guë guni'i Jesús:
—¿Pë comparaciuni guënia'a lu të? të gac bë'a të manërë rnibë'a Dios ziquë Rëy.
21 Nahin ziquë levadurë nabëdchi'bë tubi na'a guëc tsunë medidë harinë. Lë'ë levadurë rdë'ëin fuersë grë nacubë.

Tubi puertë nade'e (Mt. 7.13-14, 21-23)

22 Guagla'guë guzë më nezë parë Jerusalén. Bëlua'a më ra më guë'dchi nu më ranchi catë canzë më.
23 Guzac tubi mënë guna'bë dí'dzëll lu Jesús:
—Dadë, ¿blac mënë gac salvar, du'psë u zihani mënë?
Guni'i më lull:
24 —Gulë guni'i ldu'u të parë tsutë të puertë nade'e, purquë guëdchini tiempë zihani mënë gac shtu'u tsutë rall puertë ni perë gúnëdi'i rall gan.
25 Gaquin ziquë nashtënë hiu'u. Në'au puertë shtë hiu'u. Lë'ë të zuga'a të fuërë. Rsëdchi të puertë ni nu guëni'i të: "Dadë, bësha'lë puertë, guëdchini na'a". Perë lë'ë nguiu ni guëni'i lu të: "Adë runguë bë'adia'a chu na të".
26 Iurní lë'ë të guëzublú guëni'i të: "Gudaunú na'a lë'ël; bii'nú na'a lë'ël. Bëluá'al lë'ë na'a ladi guë'dchi shtë na'a."
27 Iurní nguiu ni guëquébill lu të: "Hia gunia'a lu të, rdë'ëdia'a cuendë chu na të, lë'ë të mënë naquëhunë maldá. Gulë guabsú lua."
28 Rnia'a lu të lugar ni gu'në të; gau lai' të purquë guëbi'a të lu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë lu gube'e perë lë'ë të adë tsutëdi'i të. Guëa'në të fuërë.
29 Guëdchini mënë nezë guia'a. Guëdchini mënë nezë guetë. Guëdchini mënë nezë nortë nu nezë sur. Guëzubë rall; gau rall lu gube'e catë rnibë'a Dios.
30 Guná, bëldá mënë nalasáquëdi'i lu guë'dchiliu iurne', lasac rall lu Dios iurní; nu bëldá mënë naná më ru'bë ne', adë gáquëdi'i rall më ru'bë iurní.

Bi'ni Jesús guëc Jerusalén (Mt. 23.37-39)

31 Mizmë dzë naguni'i Jesús di'dzë rë', bëdchini bëldá fariseo lu Jesús. Guni'i rall lu më:
—Bëru'u de ndë'ë purquë Herodes rac shtu'u quínill lë'ël.
32 Jesús guni'i lu rall:
—Herodes nasini guëquëll parë guësiguëll. Gulë guagni'i lull: "Nedzë nu glli riagla'guë gunëaca ra narac llu'u. Guëgúa mëdzabë la'ni ldu'u mënë. Perë tëchi glli guëzubluhia shchi'nia."
33 Napë që tsagla'ga shneza nedzë, glli, nu tëchi glli purquë nádi'in posiblë tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios gáti' stubi guë'dchi; sulamëntë Jerusalén gáti'.
34 'Mënë shtë Jerusalén, rnia'a lu të, rguini të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëdë'ë guë'ë të ra narni'i shti'dzë Dios lu të. Zihani vueltë guc shtua'a niatëahia lë'ë të ziquë tubi guidi rguëdchi ra guidi me'dë, perë nëdi'i të guëdchini të lua.
35 Rnia'a lu të, më Jerusalén, guëa'në të ziquë tubi hiu'u dachi. Gúnëdi'i Dios compañi lë'ë të. Nu adë guënádi'i të lua hashtë dzë naguëni'i të: "Benditë na el quë nabëshe'ldë Dadë Dios lu guë'dchiliu. Bë'në ldai' më lë'i'." Zni guëni'i të.

14

Bënëac Jesús tubi nguiu nagadzë gui'i

1 Guzac tubi dzë descansë, guataunú më lidchi jëfë shtë ra fariseo. Los de más fariseo quëglda'chi rall lë'ë më.
2 Guëlladchi më nanú tubi nguiu narac llu'u nagadzë gui'i.
3 Jesús guna'bë di'dzë lu ra fariseo nu lu ra mësë shtë lëy:
—¿Pë rni'i të? ¿Gu runë providë lëy shtë Dios gunëáca'a ra narac llu'u dzë narzi'i ldu'u mënë?
4 Perë lë'ë rall adë bëquébidi'i rall. Iurní Jesús bia'a lë'ë nguiu tubi ladë; bënëac më lë'ëll. Guni'i më tsall con bien.
5 Lueguë guni'i më lu ra fariseo:
—Grë të si talë guëlaguë tubi ngunë u tubi burrë la'ni guërzú dzë descansë, lueguë tsaldú të ma. Ni tubi të adë guëbézëdi'i hashtë stubi dzë parë guëgú të ma.
6 Gúquëdi'i rall nihunë rall contëstë lu Jesús.

Ra invitadë lu sa'a

7 Guná Jesús lla na ra mënë invitadë lidchi fariseo, gudili rall mejurë lugar lu mellë iurë gudáu rall. Guni'i më tubi comparaciuni lu rall:
8 —Iurë runë mënë invitar lë'ël lu sa'a, adë rzúbëdi'il lugar mejurë purquë si talë nanul lugar za'quë nu guëdchini stubi më más lasac quë lë'ël,
9 lë'ë më nabë'në invitar guërupë të, guëní'ill lul: "Bë'në favurë guasuldí; subë nguiu rë' ndë'ë catë zúbël". Pues tsasúbël stubi lugar trasë perë blac rtu lul iurní.
10 Perë guná, si talë tsal lidchi mënë, guzúbël lugar humildë, iurní lë'ë nguiu nabë'në invitar lë'ël, guënall catë zúbël. Guëní'ill lul iurní: "Dadë, bë'në favurë guzubë lugar za'quë cula'ni ra më nalasac". Zni nápël hunurë lu ra mënë nazubënú lu mellë.
11 El quë narunë parë gáquëll më ru'bë, guëláguëll con shtu, perë el quë nadë rúnëdi'i parë gáquëll më ru'bë, Dios gunë honrar lë'ëll.
12 Iurní guni'i Jesús lu nabë'në invitar lë'ë më gau më lídchill:
—Iurë quëhúnël invitar ra mënë të gau rall, guëruldë dzë u gue'lë, adë rná'bëdi'il amigu shtënël, nilë shfamílil, nilë ra bëchil. Adë rná'bëdi'il vëcini ricu shtënël purquë lë'ë rall despuësë gunë rall lo mizmë con lë'ël, gaul lu mellë shtënë rall;
13 sino quë iurë quëhúnël invitar ra mënë lídchil, guna'bë ra prubi. Guna'bë ra mancu, ra cujë, ra ciegu të gau rall lídchil.
14 Bë nápëdi'i rall të parë guëabrí quilli rall lë'ël. Guëquitë ldú'ul iurní; nu Dios quilli lë'ël dzë natsashtë ra shmënë më ladi ra tëgulë.

Comparaciuni shtë cënë ru'bë

15 Tubi nazubënú Jesús lu mellë, iurë bínill di'dzë rë', guní'ill:
—Dichusë grë ra natsutë gube'e catë Dios na Rëy, të súbëll lu mellë, gaull.
16 Jesús guni'i lu nguiu ni:
—Tubi nguiu bë'në preparar guëdë'ëll tubi cumidë za'quë. Guná'bëll zihani mënë guëdchini të gau rall.
17 Bëga'a iurë hia listë na grë cusë. Iurní bëshe'ldë nguiu ni tubi muzë naguagni'i lu ra invitadë: "Gulë gude'e lueguë. Hia nadchi'bë cumidë lu mellë gau të."
18 Perë grë ra invitadë tubi por tubi bë'në rall dispensar. Primërë nguiu guni'i: "Bë'në dispensar na. Guzía tubi ldë guiu'u, napë quë tsagnahia luhin."
19 Stubi guni'i: "Guzía ga'i nezë ngunë. Mërë iurne' gac prëbë ma nia zunë ma dchi'ni. Bë'në dispensar na."
20 Stubi guni'i: "Tampa bëtsë'ahia. ¿Llallë tsahia iurne'?"
21 Bëabrí muzë lidchi lamë ni. Guní'ill lúhi' grë lo quë guni'i ra invitadë. Bëldë lamë ni. Guní'ill lu muzë: "Gua lueguë nasesë lu nezë hashtë ra nezë bi'chi shtë guë'dchi. Guaglli'i ra prubi, ra mancu, ra cujë, nu ra ciegu; gau rall."
22 Gudëdë stu'pë tiempë bëabrí muzë. Guni'i muzë lu lamë: "Dadë, hia bëna lo quë naguní'il perë todavía nanú lugar lu mellë".

23 Lë'ë lamë gunï'ill: “Gua stubi;
bë'në ruëguë lu mënë nazuga'a nezë
lachi nu ra nananú caminë reali parë
gue'dë guëzë rall lidcha. Gac zihani
mënë hashtë tsúdi'i lugar lu mellë.
24 Ni tubi naguna'ba primërë
gáudi'i rall cumidë za'quë nabëna
preparar.”

El quë narac shtu'u gáquëll shmënë Jesús

25 Zihani mënë guanaldë rall tëchi
më. Bëdchigrë më; guná më tëchi më
nu guni'i më lu rall:
26 —El quë narac shtu'u gáquëll
shmëna, napë quë gac shtú'ull na más
quë shtádëll, más quë shní'all, más
quë tsé'lëll, nu shínill, nu ra bëchill,
nu zánëll. Napë quë rac shtú'ull
na más quë prupi vidë shtënëll. Si
talë rúnëdi'ill ni, nídi'i mudë gáquëll
shmëna.
27 Cualquier narac shtu'u gáquëll
shmëna, napë quë gúnëll renunci
prupi deseo shtënëll nu gáquëll dis-
puestë gátill por na.
28 Cadë tubi de lë'ë të si talë rac
shtú'ul guëzá'al tubi hiu'u ru'bë,
primërë guëna'bë dí'dzël blac dumí
runë costar parë tsalú dchi'ni. Iurní
guëlábël dumí nanápël; gac bë'al si
talë nanú sufsientë dumí.
29 Si talë adë rúnëdi'il llgabë bien,
despuësë de guntsá'ul cimientë shtë
hiu'u, nídi'i dumí tsalú hiu'u, grë ra
mënë naguëná lu cimientë, tsagla'guë
gunë rall burnë lë'ël.
30 Guëni'i rall iurní: “Nguiu
rë' guzublú guëzá'all hiu'u perë
nápëdi'ill dumí parë tsalú dchi'ni”.
31 Gulë bëquë diaguë stubi com-
paraciuni. Tubi rëy con chi'i mili
suldadë rac shtu'u tsatíldill con stubi
rëy. Primërë quëhúnëll llgabë si talë
gúnëll gan con fuersë nanápëll lu rëy
nanapë galdë mili suldadë.
32 Si talë rdë'ëll cuendë adë gúnëll
gan, mientras zitu na rëy con galdë
mili suldadë, guëshé'ldëll rsunë lu rëy
parë gac en paz, parë tsalúdi'i tildi
rall.
33 Zni nahin con lë'ë të, el quë nadë
rúnëdi'i renunci grë lo quë nanápëll,
nídi'i mudë gáquëll shmëna.

Zedë nanápëdi'i sabor (Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 ’Nabënë na zedë perë si guëniti
zedë sabor, ¿lla gunë nguiu guëabrí
sabor shtë zedë?
35 Adë rlluí'idi'in, nilë parë guëc
guiu'u ziquë bonë, ni parë stubi cusë.
Guëru'ldë mënë zedë ni lu nezë. Si
talë rac shtú'ul tsasël, gulë bëquë di-
aguë bien shti'dza.

15

Comparaciuni shtë lli'li naguniti (Mt. 18.10-14)

1 Zihani mënë mal ziquë ra narunë
cubrë impuestë nu ra pecadurë,
be'dë bi'guë rall lu më parë guëquë
diaguë rall shti'dzë më.
2 Ra fariseo con mësë narlua'a lëy,
guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall:
—Jesús na amigu shtënë ra
pecadurë. Ria Jesús lidchi rall të
gaull.
3 Iurní Jesús guni'i comparaciuni
rë' lu ra contrari shtë më:
4 —Si talë nápël tubi gahiu'a lli'li
perë guënítil tubsë ma, rsëá'nël los de
más ra ma lachi parë tsatílil lë'ë ma
naguniti hashtë guëdzélël lë'ë ma.
5 Iurë guëdzélël lë'ë ma, quëdchíbël
ma iénil nu nalë rquitë ldú'ul.
6 Iurë nanul lídchil, guëná'bël
amigu nu vëcini shtënël nu guëní'il
lu rall: “Bë'në compañi na tantë
rquitë ldua'a purquë bëdzela lë'ë ma
naguniti”.
7 Rnia'a lu të, na lëgrë lu gube'e
iurë tubi mënë nanapë duldë,
guëabrí ldú'ull con Dios, más lëgrë
quë noventa y nueve mënë za'quë
nanadë rquí'nidi'i guëabrí ldu'u rall
con Dios.

Comparaciuni shtë dumí naguniti

8 ’Gulë bëquë diaguë stubi com-
paraciuni. Tubi na'a nápëll chi'i
munedë bëdchichi nalasac. Si talë
guënítill tubsë munedë, ¿pë gúnëll?
Rquëguí'ill llni lintërnë. Rldú'bëll

guëdubi la'ni hiu'u. Rguílill bien hashtë guëdzélëll dumí.
9 Iurë bëdzélëll dumí, guëná'bëll vëcini nu amigu shtënëll; rní'ill: "Bë'në compañi na purquë hia bëdzela munedë naguniti nu rquitë ldua'a".
10 Manërë ni rquitë ldu'u ra ianglë iurë tubi mënë nanapë duldë, guëabrí ldú'ull con Dios.

Tubi sultërë nabëniti lu shtádi'

11 'Guzac tubi nguiu napë chupë llgá'ni'.
12 El quë namás nabi'chi guní'ill lu shtádëll: "Dadë, rac shtua'a guëné'el herenci narunë tucarë cahia". Iurní gudi'dzë shtadë ra sultërë herenci shtëhi'. Bëdë'ë mënë ni entrë chupë llgá'ni'.
13 Gudëdë bëldá dzë, iurní lë'ë ngulë'në menurë bëtuu'll herenci. Guná'zill nezë. Guall ladzë mënë zitu. Con dumí nanuá'all bë'nëll zihani duldë.
14 Hia bëga'a tiempë bëshí'nill dumí lu ra cusë mal. Iurní guna'zi tubi gubini lugar ni nu rldia'në nguiu ni.
15 Guagná'bëll dchi'ni lu nguiu naquëreldë lugar ni. Shlámëll gunibë'a tsaguépill guchi lachi, gau ma.
16 Bëdchini galërldia'në ldú'ull; guc shtú'ull gaull cumidë shtë ra guchi perë ni tubi mënë bëdë'ëdi'i nagaull.
17 Iurní bë'a llnill. Guní'ill: "Zihani muzë napë shtada. Rau rall hashtë napë rall de subrë, perë na gatia tantë rldia'na.
18 Guëabría lidchi shtada. Guënia'a lúhi': Dadë, bëna duldë lul; nahia pecadurë lu Dios.
19 Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërelda ziquë shínil. Bë'në tratë na ziquë tubi muzë shtënël."
20 Guna'zi nguiu ni nezë parë guëabrill lidchi shtádëll.

'Zitu nazé'dëll lídchill, guná shtádëll lull. Bëga'a ldu'u shtádëll lë'ëll. Bëdchini guëllu'në shtádëll lull. Bë'nëll recibir shínill con gustë. Gudëdchill shínill. Bëtsagrua'll shínill.
21 Nguiu ni guni'i lu shtádëll: "Dadë, bëna duldë lul nu nahia pecadurë lu Dios. Hia adë rúnëdi'i tucarë guëquërelda ziquë shínil."
22 Perë shtádëll guni'i lu ra muzë: "Nasesë guaglli'i shabë zá'quëll, lo más mejurë, gacu shinia. Guaglli'i tubi nigi parë guiá'all. Guaglli'i sabadu parë guëquëhin guëa'll.
23 Gulë quini ngunë nandchú të guëdáuha'a.
24 Gac laní purquë rnia'a guti shinia perë bëabrí nabani shinia. Bënítill perë hia bëdzéla'a lë'ëll." Lueguë guzublú laní.
25 'Guzac shini mayurë nanull lachi. Iurë bëabrill lídchill, bínill musiquë nu cagui'i ra mënë.
26 Guná'bëll tubi muzë. Guna'bë dí'dzëll pë runë cuntienë laní.
27 Guni'i muzë: "Bëchil bëabrill nabánill. Gunibë'a shtádël guëdini na'a ngunë nandchú të guëdáuha'a. Bë'në shtádël recibir bëchil con gustë; nabánill."
28 Iurní lë'ë llga'në mayurë bëldëll; nëdi'ill tsutëll la'ni hiu'u. Bëru'u shtádëll; guna'bë shtádëll lë'ëll; bë'ni' ruëguë lull tsutëll la'ni hiu'u.
29 Perë guni'i shini mayurë: "Blac tiempë bëna sirvë lul nu bëzu'bë diaga shtí'dzël perë nunquë bëné'edi'il pë cahia, ni siquierë tubsë chivë mitu'në parë gac laní con amigu shtëna.
30 Perë iurne' bëabrí shini rë'ël; bëshí'nill shtumil. Guagnáldëll zihani na'a mal. Nu lë'ël gunibë'al gati ma nandchú, gau të. Gac laní."
31 Iurní guni'i shtádëll: "Nal shinia. Nabaninual. Grë lo quë nanapa nashtënël.
32 Perë runë tucarë laní; gáca'a nalëgrë purquë bëchil gútill perë bëabrill nabánill. Bënítill perë iurne' bëdzéla'a lë'ëll stubi."

16

Comparaciuni shtë muzë nabë'nëdi'i bien

1 Guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:
—Guc tubi nguiu ricu nabëdë'ë dchi'ni gunë nguiu narac rgu' cuendë. Perë los de más muzë guagni'i rall lu ricu de quë lë'ë nguiu

adë bë'nëdi'ill bien. Quëgnítill lo quë nanapë ricu.
2 Lë'ë ricu guna'bë nguiu ni. Guni'i ricu: "¿Pë na verdá narni'i ra muzë? Bë'në intriegu cuendë dchi'ni nabë'nël purquë hia adë gáquël encargadë con shchi'nia."
3 Iurní lë'ë nguiu bë'nëll llgabë: "¿Pë guna iurne'? Hiadë nahia encargadë con shchi'ni lamë. Rúnëdia'a gan dchi'ni ru'bë nu rtu lua tsaldúa gu'në.
4 Guna stubi cusë parë gapa amigu nagunë recibir na lidchi rall iurë nápëdia'a dchi'ni."
5 Iurní nguiu ni guná'bëll ra mënë nanaze'bi dumí lu lamë. Tubi rall por tubi rall bëdchini rall. Guna'bë di'dzë nguiu lu primërë nabëdchini: "¿Blac nazé'bil lu lamë?"
6 Bëquébill: "Naze'bia tubi gahiu'a barrili sëiti". Iurní guni'i nguiu: "Ndë'ë na guichi pagaré shtënël; bëche'zin nu bëntsa'u stubi narni'i nazé'bil cincuenta barrili sëiti".
7 Lu stubi mënë guní'ill: "¿Blac nazé'bil lu lamë?" Bëquébill: "Naze'bia tubi gahiu'a rmudi shtë trigu". Iurní guni'i nguiu: "Ndë'ë na guichi pagaré shtënël; bëntsa'u stubi pagaré narni'i nazé'bil lë'ësë ochenta rmudi shtë trigu".
8 Lë'ë lamë guni'i lu nguiu mal: "Nasini guëquël. Bë'nël segurë vidë shtënël parë tiempë naze'dë." Ra mënë shtë guë'dchiliu quëhunë rall galënasini con ra sa' rall más quë ra mënë naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios.
9 'Mënë runë rall gan dumí con zihani maldá, perë rnia'a lu të, gulë bë'në bien con dumí nanápël; ze'dë guëdchini dzë adë lasáquëdi'i dumí. Iurní gunë më recibir lë'ël lu gube'e catë nídi'i fin.
10 'El quë narunë cumplir con du'pë nanápëll, gúnëll cumplir si talë nápëll zihani cusë. El quë nadë rúnëdi'i bien con du'pë, también gúnëdi'ill bien con zihani cusë.
11 Si talë adë bë'nël bien con dumí naná mal, ¿chu guëne'e cá'al lo quë nanasac de verdá?
12 Si talë adë bë'nëdi'il bien con cusë nanádi'i shtënël, ¿chu guëne'e lo quë narunë tucarë cá'al lu gube'e?
13 'Ni tubi mënë gáquëdi'i gúnëll sirvë chupë lamë. Rac shtú'ull tubsë lamë. Lu stubi lamë rúnëdi'ill cuendë. Rzu'bë diáguëll shti'dzë lamë, stubi lamë quëhúnëll desprëci. Nídi'i mudë gac shtú'ul Dios nu mizmë tiempë gac shtú'ul dumí.
14 Ra fariseo narac shtu'u dumí, bini rall grë naguni'i Jesús. Bë'në rall burnë lë'ë më.
15 Iurní guni'i Jesús lu rall:
—Lë'ë të runë të parë rlua'a të naza'quë lu ra mënë. Rni'i të lo quë naquëhunë të naza'quin, perë Dios rna lla na ldu'u të. Lo quë narac shtu'u mënë gapë rall lu guë'dchiliu, nahin cusë narná zá'quëdi'i Dios.

Shti'dzë Dios napë pudërë parë siemprë

16 'Lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios la'ni Sagradas Escrituras, gunibë'a Dios gunë mënë cumplir hashtë tiempë shtë Juan Bautista. Perë iurne' na quëgnia'a diza'quë lu të, të parë tsutë mënë catë rnibë'a Dios. Perë ra mënë nariutë lugar ni runë rall zihani esfuersë por tsutë rall.
17 'Más sencigi tsalú guë'dchiliu nu gube'e quë tubi cusë mitu'në shtë lëy tsaluhin. Shti'dzë Dios adë tsalúdi'in.

Jesús bëlua'a lla na narlë tse'lë (Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 'Si talë guësa'në nguiu tsé'li' nu guëtsë'all con stubi na'a, quëhúnëll duldë adulteri. Nu si talë stubi nguiu ca'a lë'ë na'a ni, quëhúnë nguiu ni duldë adulteri.

Nguiu ricu nu Lázaro

19 'Guc tubi nguiu ricu. Nácull con lari za'quë nalasac zihani dumí. Grë dzë rau zá'quëll lu laní nananú lidchi ricu.
20 También gu' tubi prubi lë Lázaro. Rac llú'ull. Rátsull guëë'dzu. Guzúbëll rua' puertë shtë ricu.
21 Lázaro guc shtú'ull nihaull pedasë guetë nagulaguë guëa' mellë shtë ricu, tantë rldia'në Lázaro. Ra

mbecu bëdchini; bëlde'e mbecu lu guëë'dzu ladi Lázaro.
22 Tubi dzë guti Lázaro. Bëdchini ra ianglë; bia'a rai' almë shtëhi' gube'e catë nanú Abraham. Nu lë'ë ricu guti. Bëga'chi ricu.
23 Ricu nanull lugar shtë cashtigu catë ria nanadë rialdídi'i ldu'i Dios. Gubi'a ricu lu Abraham zitu. Guná ricu lu Lázaro nananú cula'ni Abraham.
24 Fuertë guni'i ricu: "Dadë Abraham, bëga'a ldú'ul na. Bëshe'ldë Lázaro; gá'dzëll bëcuënë shtënëll të parë ldaguë tubi gotë nisë lu ldudza tantë rbidchi ldua'a. Quëhuna sufrir la'ni be'lë rë'."
25 Iurní guni'i Abraham lu ricu: "Lë'ël, ¿gu rëagná ldú'ul lla guc vidë shtënël? Zihani cusë nápël; nídi'i nicidá de Dios. Perë Lázaro, vidë shtëhi' guc prubi. Iurní rquitë ldú'ull mientras nanul lugar shtë cashtigu.
26 Más de ni entrë lë'ë hia'a nanú tubi bërrancu. Nídi'i mudë guidë të ndë'ë. Nu nídi'i mudë guidë mënë nananú ndë'ë parë nga'li."
27 Iurní guni'i ricu: "Si es quë ni, Dadë Abraham, bë'në tubi favurë. Bëshe'ldë lë'ë Lázaro lu ra bëcha.
28 Napa ga'i bëcha naquëreldë lidchi shtada; guini rall shti'dzë Lázaro. Guadí'dzëll lu rai' lla na ra cusë të guídëdi'i rall ndë'ë lugar shtë cashtigu."
29 Perë Abraham guni'i lu ricu: "Lë'ë ra bëchil napë rall lo quë nabëquë'ë Moisés nu ra shmuzë Dios nabiadi'dzë shti'dzë më; guëquë diaguë rall shti'dzë rai'".
30 Guni'i ricu: "Dadë, si talë tubi natsashtë ladi ra tëgulë, guëní'i' shti'dzë Dios lu rall, tsaldí ldu'u rall. Guëabrí ldu'u rall lu Dios iurní."
31 Guni'i Abraham lu ricu: "Aquëdi'i. Si talë runë nadzë'ëdi'i rall mudë nanabani rall iurë rini rall shti'dzë Moisés nu shti'dzë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios, tampuquë tsaldídi'i ldu'u rall shti'dzë natsashtë ladi ra tëgulë."

17

Gulë gupë lë'ë të al mizmë lë'ë të gúnëdi'i të duldë (Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1 Jesús guni'i lu ra mënë narianaldë enseñansë shtëhi':
—Napë quë guëdchini tiempë guëquili mëdzabë lë'ë të parë gunë të duldë, perë prubi nguiu el quë naquëhunë parë gunë mënë duldë.
2 El quë narlua'a tubi më humildë mal nezë gúnëll duldë, mejurë galdë nguiu ni tubi guichi ru'bë iénill; tsagrú'ldëll lë'ëll la'ñi nisëdu'u.
3 Gulë gupë mizmë lë'ë të.
'Si talë bëchil gúnëll cuntrë lë'ël, guni'i lull pë faltë nanápëll. Si talë guëabrí ldú'ull nezë za'quë, bë'në perdunë lë'ëll.
4 Si talë gúnëll mal cuntrë lë'ël gadchi vueltë tubi dzë nu gadchi vueltë guëabrí guëní'ill lul: "Hia adë gúnëdi'irua'a cuntrë lë'ël", napë quë gúnël perdunë lë'ëll.

Pudërë nanapë el quë narialdí ldu'i Dios

5 Ra poshtë guni'i rai' lu Jesús:
—Bë'në compañi lë'ë na'a të tsaldí ldu'u na'a lë'ël más.
6 Guni'i Jesús:
—Si talë rialdí ldu'u të shti'dza sudu'pë, masiá du'pë ziquë tubi bë'dchi bi'chi, zac guëní'il lu hiaguë sicómoro nazubë ndë'ë: "Bí'eshi de ndë'ë nu bëcabní mizmë lë'ël la'ñi nisëdu'u", si talë tsaldí ldú'ul Dios, lë'ë hiaguë guëzu'bë diaguin shtí'dzël.

Comparaciuni shtë narunë sirvë

7 'Si talë napë të tubi muzë nabëabrí lídchil; guaguénëll u guaguépill ra ma lachi, iurë bëdchínill hiu'u adë guëní'idi'il lull: "Gudëdë gaul lueguë".
8 Aquëdi'i. Guëní'il lull: "Bë'në preparar nagauha nu guatibi guiá'al; bë'në sirvë lu mellë gauha nu gua'. Despuësë gaul; gul."
9 Si lë'ë muzë quëhúnëll lo quë narnibë'al, adë guëní'idi'il: "Dushquíllil".
10 Zni lë'ë të, despuësë de bë'në të cumplir grë lo quë narnibë'a Dios gunë mënë, gulë guni'i: "Na na'a muzë nalasáquëdi'i. Bëdë'në na'a

sulamëntë lo që nabë'në tucarë guëdë'në na'a.”

Jesús bënëac chi'i narac llu'u galguidzë naru'dzë ládi'

11 Guagla'guë zia'a Jesús nezë Jerusalén. Gudëdë më regiuni naná entrë Samaria nu Galilea.
12 Iurë guagbi'guë më tubi guë'dchi, bëdza'guëlú më chi'i mënë narac llu'u galguidzë ru'dzë ládi'. Zitu bëa'në rall.
13 Fuertë guni'i rall:
—Jesús, Mësë, bëga'a ldú'ul lë'ë na'a; bënëac lë'ë na'a.
14 Jesús guná lu rall nu guni'i më:
—Gulë tsagná lë'ë bëshuzi të guënall lu të.
Iurní nianá zia'a rall, mizmë iurní bëac rall.
15 Tubi de lë'ë rall iurë guná lla bëáquëll, bëabrill lu Jesús. Guní'ill fuertë, dushquilli Dios por favurë nabë'në më.
16 Bëzullíbill lu Jesús hashtë bëdchini luquëll lu guiu'u. Bëdë'ëll graci lu më. Nguiu ni na më Samaria.
17 Iurní guni'i Jesús:
—Chi'i nguiu narac llu'u bënëaca. ¿Gua rall?
18 Túbsëll bëabrí, bëdë'ëll graci lu Dios. Nall de stubi naciuni.
19 Iurní guni'i më lu nguiu:
—Guasuldí. Guzia'a con bien. Bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.

Guë'dchiliu antsë guënibë'a Dios ziquë Rëy
(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 Ra fariseo guna'bë di'dzë rall lu Jesús, guc guëdchini tiempë naguënibë'a Dios ziquë Rëy. Jesús repi:
—Iurë guëdchini tiempë naguënibë'a Dios, adë guëdchínidi'in con sëñi naguëná të.
21 Adë guëní'idi'i mënë: “Ndë'ë rnibë'a më ziquë Rëy”, u “Ndë rnibë'a më”; purquë hia ne' rnibë'a më bëldá mënë naquëreldë entrë lë'ë të.
22 Iurní guni'i Jesús lu ra shini gusë'dë më:
—Guëdchini tiempë lë'ë të gac shtu'u të guëná të lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia perë lëdë guënádi'i të lua lueguë.
23 Mënë guëni'i lu të: “Ndë'ë bëdchíni'”, u “Ndë bëdchíni'”. Adë tsagnádi'i të lë'ë rall. Adë rianáldëdi'i të tëchi rall,
24 purquë ziquë rdchini nguzi'u; rlua'a llni dizdë ladë ldi hashtë guia'a ladë rubësë, zni guëdchinia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
25 Antsë gac ra cusë ni, guna sufrir galguti. Ra mënë tiempë ne' guëquë guia'a rall na.
26 Ziquë bë'në mënë shtë guë'dchiliu tiempë shtë Noé, zni gunë rall antsë guëdchinia stubi.
27 Gudáu rall. Bii' rall. Bëtsë'a rall. Guc laní shtë lliguë hashtë Noé guatë la'ni barcu ru'bë. Iurní bëdchini juici shtë nisë guëc rall. Grë mënë guti.
28 Zni guc también tiempë shtë Lot. Gudáu ra mënë. Bii' rall. Bëtuu' rall. Guzi'i rall. Bëcabní rall. Bëza'a rall lidchi rall.
29 Perë iurë Lot bëru'u ciudá Sodoma, gulaguë gui'i dzë ni. Gulaguë asufrë narie'qui dizdë gube'e nu grë mënë guti.
30 Ziquë bë'në mënë tiempë shtë Lot, zni gunë rall iurë guëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëná ra mënë lua.

31 ’Dzë ni si talë tubi de lë'ë të nanú guëc hiu'u, adë tsutëdi'il la'ni hiu'u parë guá'al lo që nanápël. Si talë tubi de lë'ë të nanú të lachi dzë ni, adë guëabrídi'il parë guá'al cusë nanápël.
32 Gulë bëagná ldu'u të pë guc tse'lë Lot.
33 El që nanëdi'i guëne'e vidë shtënëll por na, segurë guënítill vidë shtënëll; perë el që naguëniti vidë shtëni' por na, guëbánill parë siemprë.

34 ’Dzë naguëdchinia, nanú chupë mënë lu camë. Túbsëll guëna'bë Dios tsall gube'e. Stúbill guëa'në.
35 Chupë na'a caniu'u juntë. Túbsëll guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill guëa'në.

36 Chupë nguiu nanú lachi. Túbsëll
guëna'bë më tsall gube'e. Stúbill
guëa'në.
37 Iurë bini ra shini gusë'dë më
di'dzë rë', guna'bë di'dzë rai':
—Dadë, ¿guc gac ra cusë ni?
Guni'i më tubi dichë:
—Iurë gac ra cusë ni, gac bë'a të
seguramëntë, igual ziquë rac bë'a të
rdëá ra bëchu catë naga'a naguti.

18

Comparaciuni shtë viudë nu juësi

1 Jesús guni'i tubi comparaciuni
parë gac bë'a shmënë më runë tucarë
guadi'dzënú rall Dios guëdubi tiempë,
de quë adë guëzalúdi'i rall pacënci
parë guëna'bë rall lu Dios.
2 Guni'i më:
—Guc tubi juësi naguquëreldë
guë'dchi. Adë gualdídi'i ldú'ull Dios
nu adë bë'nëdi'ill rëspëti sa'll.
3 Mizmë guë'dchi guquëreldë tubi
viudë nanapë dishi'bi con stubi
narunë cuntrë lë'ëll. Guagna'bë
viudë lu juësi parë gac rëglë asuntë
shtënëll según lëy. Guni'i viudë:
"Bë'në rëglë asuntë con contrari
shtëna". Zihani vueltë guagná viudë
lë'ë juësi.
4 Nëdi'i juësi gúnëll rëglë asuntë
ni, perë despuësë bë'në juësi ll-
gabë: "Adë rialdídi'i ldua'a Dios nu
nápëdia'a rëspëti parë mënë,
5 perë viudë rë' riagla'guë
guëná'bëll lua. Guna rëglë asuntë
shtënëll të adë tsalúdi'i pacënci shtëna
tantë rbézëdi'i ridëll lua."
6 Iurní Jesús guni'i:
—Gulë bëdë'ë cuendë naguni'i juësi
mal. Mucho más gunë Dios.
7 Gunë më juzguë ra contrari shtë
mënë narialdí ldu'i Dios. Gunë më
compañi ra nariagla'guë guëna'bë
rall lu më dzë la gue'lë. Adë gac ldë'ë
më parë gunë më lo quë narna'bë rall
lu më.
8 Rnia'a lu të, iurë rga'a iurë adë
gac ldë'ë më sino gunë më jushtici.
Perë guëna'bë di'dza lu të, ¿iurë
guëabrí nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu, nia'a zëdzéli' ra narialdí
ldu'i Dios iurní?

Comparaciuni shtë fariseo nu narunë cubrë impuestë

9 Guni'i Jesús stubi comparaciuni lu
ra narunë llgabë nabënë na rall perë
bë'në rall desprëci sa' rall. Guni'i më:
10 —Chupë nguiu guagni'inú rall
Dios iádu'u ru'bë. Túbill na më
fariseo; stúbill na el quë narunë cubrë
impuestë.
11 Lë'ë fariseo guasuldill; guní'ill
la'ni ldú'ull di'dzë rë': "Dadë gullanë,
dushquíllil, rdë'ëhia graci nádia'a
ziquë na ra mënë. Nádia'a ziquë ra
nguba'në. Nádia'a ziquë narni'i bishi.
Nádia'a ziquë ra nanapë stubi na'a.
Dushquíllil nádia'a ziquë nguiu ndë'ë
narunë cubrë impuestë.
12 Runa ayunë chupë vueltë la'ni
llmalë. Rdë'a tubi por cadë chi'i ra
cusë, grë lo quë narunë tucarë ca'a
Dios."
13 Perë lë'ë nguiu narunë cubrë
impuestë zugá'all rua' puertë shtë
iádu'u. Adë rbí'adi'ill guia'a. Guní'ill:
"Dadë, bëga'a ldú'ul na. Napa zihani
duldë."
14 Rnia'a lu të, lë'ë pecadurë bëabrill
lídchill limpi. Bëzunë Dios almë
shtënëll, lëdëdi'i lë'ë fariseo. El quë
narunë naru'bë, guëláguëll con shtu
perë el quë narunë narú'bëdi'i, gunë
Dios honrar lë'ëll.

Bë'në ldai' Jesús ra llguë'në (Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 Guanú mënë zihani llguë'në lu
Jesús parë guëdchi'bë më guia'a më
guëc rall. Perë shini gusë'dë më guná
rai', gudildi rai' naguanú lë'ë ra ll-
guë'në lu Jesús.
16 Perë guni'i më; guna'bë më ra
llguë'në:
—Gulë bëdë'ë sí, guidë ra llguë'në
lua. Adë rcádi'i të guidë ra llguë'në
lua purquë cagnibë'a Dios lë'ë ra
mënë naná ziquë ra llguë'në.
17 Guldía rnia'a lu të; sulë el quë
nagunë recibir Dios ziquë Rëy të
guënibë'a Dios lë'ëll cumë ziquë tubi
llguë'në; rquitë ldu'u llguë'në rnibë'a

Dios lë'ëll, sulë nguiu ni guëbánill lugar catë na më Rëy.

Tubi më ru'bë ricu guni'i lu Jesús (Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 Tubi nguiu narnibë'a ladi guë'dchi, guna'bë dí'dzëll lu Jesús:
—Mësë za'quë, ¿pë rní'il guna parë gac salvara parë gapa vidë sin fin?
19 Guni'i Jesús lull:
—¿Pëzielú rní'il nahia naza'quë? Nanú tubsë naná naza'quë. Náhi' Dios.
20 Bien nanël ra mandamientë: "Adë rquënúdi'il tse'lë mënë. Adë rguínidi'il sa'l. Adë cuánëdi'il pë shtë mënë. Adë rní'idi'il bishi. Bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádël nu shní'al."
21 Nguiu guni'i:
—Grë mandamientë ni bëna cumplir dizdë nabi'cha.
22 Bini Jesús di'dzë rë' nu guni'i më:
—Tubi cusë runë faltë. Bëtuu' grë cusë nanápël, bëdë'ëin ca'a ra prubi, iurní gápël tesurë lu gube'e. Nu gude'e naldë na të gáquël shmëna.
23 Iurë lë'ë nguiu ni bini shti'dzë Jesús, bëá'nëll tristë purquë de verdá nall ricu.
24 Guná Jesús lull; nalë bëdchini tristë la'ni ldu'u më. Guni'i më:
—Naganë tubi nanapë zihani dumí, gúnëll recibir Dios ziquë rëy.
25 Más sencigi tsutë tubi ma camellë ichi iagullë quë tubi ricu tsutëll catë rnibë'a Dios.
26 Ra mënë nabini di'dzë ni, guna'bë di'dzë:
—Si es quë ni, ¿chu gac salvar?
27 Guni'i më:
—Adë gúnëdi'i nguiu gan gunë salvar mizmë lë'i' perë Dios napë pudërë gunë më grëtë' ra cusë.
28 Iurní Pedro guni'i lu Jesús:
—Dadë, lë'ë na'a bësëa'në na'a grëtë' parë ze'dë naldë na'a lë'ël.
29 Guni'i Jesús:
—Guldía, el quë nabësëa'në lídchi', shtádi', shní'ai' u bëchi', u tsé'li', u shíni' purquë rac shtú'ull guënibë'a Dios lë'ëll,
30 gúnëll recibir zihani cusë más ne' la'ñi vidë shtëhi', nu guëquëréldëll parë siemprë tubi vidë sin fin con Dios.

Stubi vueltë guni'i Jesús gáti' (Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Guna'bë Jesús ra poshtë tubi ladë. Guni'i më lu rai':
—Iurne' guziá hia'a Jerusalén. Gac cumplir grë lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de na, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
32 Gunë ra mënë intriegu na lu guia'a shtë mënë nanádi'i më israelitë. Gunë rall burnë; guëni'i guidzë rall na. Guëchi'bë shënë rall lua.
33 Guëne'e rall galnë na, despuësë gatia. Perë dzë tsunë tsashtëa ladi ra tëgulë.
34 Ra poshtë adë guasëdi'i rai' shti'dzë më, nacahin parë lë'ë rai'. Adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë pë runë cuntienë shti'dzë më.

Bënëac Jesús tubi ciegu, më Jericó (Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Guabi'guë rai' guë'dchi Jericó. Nanú tubi ciegu nazubë lu nezë. Cagná'bëll gu'në.
36 Bini ciegu gudëdë zihani mënë. Guna'bë di'dzë ciegu pë quëhac.
37 Guni'i mënë: "Jesús nazareno ziazúhi' nezë".
38 Iurní ciegu fuertë guni'i:
—Jesús, llëbní David, bëga'a ldú'ul na.
39 Ra mënë nazia'a delantë, guni'i rall guëc ciegu parë guëac dchi ciegu perë másru'u guni'i ciegu. Fuertë guní'ill:
—Llëbní David, bëga'a ldú'ul na.
40 Iurní Jesús guzudchí. Gunibë'a më tsaglli'i rai' lë'ë ciegu. Bëdchini ciegu lu më. Guni'i më lull:
41 —¿Pë rac shtú'ul guna?
Repi ciegu:
—Rac shtua'a, Dadë, guëné'el slua.
42 Guni'i më:
—Nia. Bëáquël purquë rialdí ldú'ul na.
43 Mizmë iurní bëac ciegu. Guanáldëll lë'ë Jesús. Bëdë'ëll graci lu Dios. Grë ra mënë guni'i rall llëru'bë

na pudërë shtë Dios, purquë guná rall pë bë'në Jesús.

19

Jesús nu Zaqueo

1 Iurní Jesús guatë guë'dchi Jericó. Mërë guëru'u më guë'dchi.
2 Ladi guë'dchi ni guc tubi ricu lë Zaqueo. Nall jëfë narunë cubrë impuestë.
3 Guc shtu'u Zaqueo guënall lu Jesús perë gúnëdi'ill gan tantë zihani mënë gudëdë, nu nadupë shcuerpë Zaqueo.
4 Iurní Zaqueo bëllu'në delantë. Güé'pill ladi tubi hiaguë sicómoro parë guënall lu më. Hiaguë ni zubi cula'ni nezë catë ze'dë Jesús.
5 Bëdchini më lugar ni; guná më lu Zaqueo. Guni'i më lull:
—Zaqueo, bietë nasesë. Napë quë guëné'el pusadë lídchil, guëana.
6 Lueguë bietë Zaqueo nasesë. Nalë bëquitë ldú'ull. Bë'nëll recibir Jesús lídchill.
7 Guná mënë guanú Jesús Zaqueo. Guagla'guë guni'i rall cuntrë Jesús. Guni'i rall Jesús gua visitë lidchi tubi pecadurë.
8 Iurní guasuldí Zaqueo. Guní'ill lu Dadë Jesús:
—Dadë, guëruldë nanapa guëdë'ëhia ca'a ra nabënápëdi'i. Nu si talë bëdchisúa dumí shtë mënë con bishi, guëabría tapë vueltë más dumí ca'a rall.
9 Guni'i Jesús:
—Nedzë nasalvárël. Salvaciuni bëdchini lídchil. Nu lë'ël guc Abraham shtadë guëlul.
10 Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu parë quilia el quë nabëniti parë gac salvárëll.

Comparaciuni shtë muzë nabë'në recibir dumí

11 Riagla'guë rini ra mënë shti'dzë Jesús. Hia mërë guëdchini rai' ciudá Jerusalén. Nu quëhunë mënë llgabë runë faltë du'psë parë guënibë'a Dios ziquë Rëy.
12 Iurní guni'i më tubi comparaciuni:
—Guc tubi nguiu shini rëy; bërú'ull ládzëll. Ziá'all stubi naciuni parë gúnëll recibir pudërë ziquë rëy parë guënibë'all. Despuësë guëabrill ládzëll.
13 Antsë bërú'ull ládzëll, guná'bëll chi'i muzë naná encargadë shchí'nill. Bëdë'ëll dumí lasac cadë tubi de lë'ë ra muzë. Guni'i shini rëy: "Gulë bë'në bien con dumí rë'. Gulë guzi'i; gulë bëtuu', hashtë guëabría." Iurní guziá'all.
14 Perë ra mënë naquëreldë ladzë nguiu ni bëldë rall; rac shtú'udi'i rall gáquëll rëy shtë rall. Bëshe'ldë rall rsunë narni'i: "Adë rac shtú'udi'i na'a gac nguiu rë' rëy shtë na'a".
15 Perë nguiu ni bë'nëll recibir ziquë rëy shtë rall. Bëabrill ládzëll. Guná'bëll ra muzë nabëca'a dumí të guëná rëy bëldá bë'në rall gan guëc dumí.
16 Primërë muzë bëdchini nu guní'ill lu rëy: "Dadë, shtumil ndë'ë con chi'i vueltë más shini dumí".
17 Lë'ë rëy guni'i: "Bien bë'nël con du'pë dumí. Iurní guënehia pudërë guënibë'al chi'i guë'dchi. Muzë za'quë nal."
18 Stubi muzë bëdchini guní'ill: "Dadë, shtumil ndë'ë con ga'i vueltë más shini dumí".
19 Guni'i rëy lull: "Guënibë'al ga'i guë'dchi".
20 Stubi muzë bëdchini nu guní'ill: "Dadë, ndë'ë lë'ë shtumil. Bëquëtsa'uin tubi panitë.
21 Bëdzëba lë'ël. Nal nguiu nargá'adi'i ldu'u mënë. Rcá'al lo quë nabëdchí'bëdi'il nu rcá'al cusechë sin adë rcabnídi'il."
22 Iurní guni'i rëy lull: "Nal mal. Con mizmë shtí'dzël guna juzguë lë'ël. Guní'il nahia el quë nargá'adi'i ldu'u mënë nu rcahia lo quë nabëdchí'bëdia'a nu rcahia catë rcabnídia'a.
23 ¿Pëzielú adë bësëá'nëdi'il shtumía lu bancu parë gapa shini dumí iurë bëdchinia?"
24 Iurní guni'i rëy lu mënë nazuga'a nga'li: "Gulë bëdchisú dumí shtë nguiu nabëquë'ë dumí panitë. Nu bëdë'ëin ca'a nabë'në gan chi'i tantë

dumí.”
25 Guni'i ra mënë: “Dadë, hia nápëll chi'i dumí”.
26 Lë'ë rëy guni'i: “Rnia'a lu të, el që nanapë, gúnëll recibir más perë el që nabënápëdi'i, guëdchisú lë'ë du'pë nanápëll.
27 Perë lë'ë ra enemigu shtëna ra nanëdi'i guënibë'ahia lë'ë rall, gulë tsaglli'i lë'ë rall ndë'ë. Gulë quini lë'ë rall lua.”

Jesús guatë ciudá Jerusalén; dchí'bi' tëchi burrë
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 Despuësë de guni'i Jesús di'dzë rë', guagla'guë ziagdchini më parë Jerusalén.
29 Bëdchini më guë'dchi Betfagé nu Betania nanaquë lu lumë catë nanú zihani hiaguë olivo. Bëshe'ldë më shini gusë'dë më;
30 guni'i më lu rai':
—Gulë gua guë'dchi naná guëlladchi. Iurë guëdchini të, guëná të lu tubi burrë. Quëdú ma. Lë'ë burrë ni la'di chu quíbëdi'i tëchi ma. Gulë bësha'quë ma nu gude'enú ma ndë'ë.
31 Si talë guëna'bë di'dzë mënë pë gunë të burrë, gulë guni'i lull: “Lë'ë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma”.
32 Gua ra shini gusë'dë më. Bëdzelë rai' burrë igual cumë zíquësë guni'i më lu rai'.
33 Iurë bësha'quë rai' burrë, nashtënë burrë guna'bë dí'dzëll:
—¿Pëzielú bësha'quë të shpurra?
34 Bëquebi rai':
—Purquë Dadë Jesús rqui'ni lë'ë ma.
35 Guanú rai' burrë lu Jesús. Bëdchi'bë rai' shabë rai' tëchi ma parë quibë Jesús tëchi ma.
36 Iurë lë'ë burrë ziazú lu nezë, gudishi mënë shabë rall lu nezë catë ze'dë më.
37 Bëdchini ra mënë lumë shtë dani catë nezë rlaguetë. Grë ra narianaldë tëchi më guzublú guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bë'në rall alabar lë'ë më por milagrë naguná rall.
38 Guni'i rall:
—Bë'në ldai' Dios lë'ë Rëy ndë'ë, el që naze'dë guëdchini por nombre shtë Dadë Dios. Llëru'bë na Dios nacabezë más guia'a lu gube'e; tsu paz lu gube'e.
39 Iurní bëldá fariseo nananú ladi zihani mënë guni'i rall lu Jesús:
—Mësë, guni'i lu ra shmënël të adë guëní'idi'i rall di'dzë rë'.
40 Perë Jesús guni'i lu ra fariseo:
—Rnia'a lu të, si talë ra mënë guëac dchi, ra guë'ë rë' guërushtiá; guëni'i rahin di'dzë rë'.
41 Iurë bëdchini më guëlladchi Jerusalén, gubi'a më lu ciudá. Bi'ni më.
42 Guni'i më:
—Mizmë lë'ë të më Jerusalén, rac shtua'a lë'ë të niac bë'a të nezë catë rbedchí ldu'u mieti con Dios, perë iurne' nacahi slu të parë tsasë të ra cusë ni.
43 Guëdchini cusë durë guëc të. Enemigu shtë të guëzubë grë ladë shtë ciudá parë tildi rall. Guntsa'u rall tubi lu' alrededurë guëdubi guë'dchi, tsu guërru cuntrë lë'ë të.
44 Guëcué rall grë hiu'u shtë të. Quini rall lë'ë të hashtë nu shini të gati rai'. Adë guëá'nëdi'i tubi guë'ë quibë guëc sa' guë'ë. Completamente tsaluhin; ziquë tubi hiu'u dachi guëa'nin purquë adë bëdë'ëdi'i të cuendë iurë bë'në më favurë parë lë'ë të gac salvar të.

Bësëllu'në Jesús mënë nacagtuu' la'ni iádu'u ru'bë
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Iurní Jesús guatë la'ni iádu'u ru'bë. Guzublú cagsëllú'ni' ra nacagtuu' la'ni iádu'u.
46 Guni'i më lu rall:
—Sagradas Escrituras rni'i shti'dzë Dios: “Iádu'u shtëna na parë gunë mieti orar lu Dios, perë lë'ë të bë'në të cambi iádu'u ziquë cuevë shtë nguba'në”.
47 Grë dzë bëlua'a Jesús la'ni iádu'u. Ra bëshuzi narnibë'a más con ra mësë shtë lëy con los de más më naru'bë shtë guë'dchi, gudili rall formë lla gati më.
48 Perë bëdzélëdi'i rall mudë niana'zi rall lë'ë më purquë grë ra mënë

con ánimo rac shtu'u rall rquë diaguë rall pë guni'i më.

20

Jesús bëquebi pë derechë nápi' parë gúni' ra cusë rë'
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 Tubi dzë nanú Jesús iádu'u ru'bë. Quëglua'a më ra mënë shti'dzë Dios lla mudë tsutë rall shnezë Dios të gac salvar rall. Iurní bëdchini ra bëshuzi narnibë'a más con mësë shtë lëy con më gushë narunë juzguë;
2 guni'i rall lu më:
—Guni'i lu na'a. ¿Pë derechë nápël parë guëluá'al ra mënë? ¿Chu bëne'e permisi rúnël grë cusë nabë'nël?
3 Guni'i Jesús lu rall:
—Nu na guëna'bë di'dza lu të. Rac shtua'a guëni'i të lua.
4 ¿Chu bëdë'ë derechë lë'ë Juan Bautista parë guëchu'bë nísi'; Dios u mënë? ¿Chu bëshe'ldë lë'i'?
5 Iurní guzublú quëgni'i rall entrë de lë'ë rall. Guni'i rall lu sa' rall:
—¿Pë guëni'i hia'a lu Jesús? Si talë guëni'i hia'a Dios bëshe'ldë lë'ë Juan, iurní guëní'ill lu hia'a: "¿Pëzielú adë gualdídi'i ldu'u të shtí'dzi'?"
6 Si talë guëni'i hia'a mënë bëshe'ldë lë'ë Juan, iurní guëne'e guë'ë mënë lë'ë hia'a, gátia'a purquë grë mënë rialdí ldu'u rall guni'i Juan shti'dzë Dios.
7 Por ni bëquebi rall lu Jesús de quë adë bëdë'ëdi'i rall cuendë chu bëshe'ldë lë'ë Juan parë guëchu'bë nísi' ra mënë.
8 Iurní guni'i Jesús lu rall:
—Lë'ë të rquébidi'i të; nu na adë guëquébidia'a chu bëshe'ldë na; chu bëne'e permisi guna ra cusë.

Comparaciuni shtë muzë mal
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 Guzublú guni'i më lu ra mënë comparaciuni rë':
—Guc tubi nguiu nabëcabní hiaguë uvë lachi. Despuësë bëdë'ëll mëdi stubi mënë nu guziá'all zitu. Gudëdë tiempë.
10 Bëga'a iurë shtë cusechë, bëshé'ldëll tubi muzë; guëna'bë muzë partë narunë tucarë shlámëll. Perë ra mënë guna'zi rall lë'ë muzë. Bëdë'ë rall galnë. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bëdë'ëdi'i rall.
11 Iurní bëshe'ldë shlamë rall stubi muzë, tsaglli'i muzë cusechë. Perë ra mënë guni'i di'dzë dzabë lu muzë nu bëdë'ë rall galnë. Bësëllu'në rall muzë sin adë bë bëdë'ëdi'i rall.
12 Lamë ni bëshe'ldë stubi muzë perë ra mënë gudini rall lë'ë muzë. Gulú rall lë'ë muzë tantë bëldë rall.
13 'Iurní guni'i lamë shtë guiu'u: "¿Pë guna iurne'? Guëshe'lda shinia narac shtua'a. Iurë guëná ra mënë lúhi', tal vez gunë rall rëspëti shinia."
14 Perë iurë guná ra mënë narunë dchi'ni lu shini lamë, guni'i rall lu sa' rall: "Ndë'ë naguëca'a herenci. Cha dínia'a lë'ëll të iurní gáca'a nashtë guiu'u."
15 Iurní gulú rall shini lamë lu guiu'u stubi ladë. Gudini rall lë'i'.
Iurní guni'i Jesús lu ra mënë:
—¿Pë gunë nashtë guiu'u con ra naquëhunë dchi'ni?
16 Mizmë lamë guëdchini parë quínill ra mënë mal, le'. Guëdë'ëll guiu'u ca'a stubi mënë.
Iurní bini ra mënë comparaciuni rë', guni'i rall lu Jesús:
—Ni lo quiera Dios gac zni.
17 Perë Jesús gubi'a lu rall, guni'i më:
—Gulë guni'i lua pë runë cuntienë nanaquë la'ni Sagradas Escrituras. Rni'in zndë'ë:
Guë'ë nabëru'ldë ra albañil tubi ladë,
guë'ë rë' gunë sirvë parë gac shquini
shtë iádu'u ru'bë.
18 El quë narreldë guëc guë'ë rë', gac chupë ldëll, perë iurë ldaguë guë'ë ni guëc mënë, gáquëll ziquë pulvë.

Jesús guni'i: "Gulë quilli impuestë"
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Ra jëfë shtë bëshuzi con mësë shtë lëy rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë Jesús lueguë. Guc bë'a rall guni'i më comparaciuni ni cuntrë lë'ë rall. Adë guná'zidi'i rall lë'ë më purquë bëdzëbë rall los de más mënë.
20 Iurní bëshe'ldë rall mënë naguaglda'chi lë'ë Jesús. Rlua'a rall

ziquë mënë za'quë. Rac shtu'u rall guësiguë rall lë'ë më niani'i më tubi cusë mal parë gunë rall intriegu lë'ë më lu gubiernë rumanë.
21 Por ni naguaglda'chi lë'ë Jesús,
guna'bë di'dzë rall:
—Mësë, nanë na'a rluá'al nu rní'il
purë verdá. Rluá'al igual lu mënë humildë nu lu mënë narnibë'a. Guldil,
quëgluá'al lla tsutë mënë shnezë Dios.
22 Guni'i lu na'a, ¿pë na bien guëdilli
hia'a impuestë lu rëy rumanë u
guëdíllidi'i hia'a impuestë?
23 Perë Jesús bëdë'ë cuendë ni-
asiguë rall lë'ë më. Guní'i':
24 —Gulë bëlua'a tubi dumí. ¿Chu lu
nu chu lë naquë lu dumí?
Bëquebi rall:
—Lu rëy César naquë lu dumí.
25 Guni'i më iurní:
—Nia, por ni gulë bëdë'ë ca'a rëy
César lo quë nashtë César, nu gulë
bëdë'ë ca'a Dios lo quë nashtë Dios.
26 Adë bë'në ra contrari shtë Jesús
gan niani'i më cusë mal lu ra mënë.
Bëdzëguëë' ldu'u ra mënë ni; bëa'në
dchi rall.

Jesús guni'i lla tsashtë ra tëgulë (Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Iurní bëldá nguiu religiusë sa-
duceos, guagná rall lë'ë Jesús. Ra
saduceos rni'i adë tsashtëdi'i tëgulë
ladi ra tëgulë.
28 Perë guna'bë di'dzë rall lu Jesús:
—Mësë, bëquë'ë Moisés tiempë
guahietë si tubi nguiu gati sin shíni',
bëchi tëgulë napë quë guëtsë'all tse'lë
tëgulë. Gapë rall shíni' parë adë
tsalúdi'i shfamili tëgulë.
29 Guc gadchi bëchi. Primërë nguiu
bëtsë'all perë gútill sin ni tubi shínill.
30 Segundë bëchi tëgulë bëtsë'all con
viudë perë gútill sin ni tubi shínill.
31 Tecërë bëchi tëgulë bëtsë'all tse'lë
tëgulë. Nu gútill; pues hashtë shu'pë
bëchi tëgulë bëtsë'a rall tse'lë tëgulë.
Gúdi'i shini rai'.
32 Despuësë guti na'a ni.
33 Guni'i lu na'a, iurë tsashtë tëgulë,
¿chu gac tse'lë na'a cumë gadchi
nguiu guc tse'lë na'a ni?
34 Iurní Jesús bëquebi:
—Iurne' lu guë'dchiliu ra nguiu, ra
na'a, rtsë'a rall,
35 perë grë ra naguëdë'ë Dios
permisi tsutë rall stubi guë'dchiliu
nu tsashtë rai' ladi ra tëgulë, adë
guëtsë'adi'i rai'. Adë rnádi'i rai'
guëtsë'a shini rai'.
36 Nunquë gátidi'i rai'. Na rai' ziquë
ra ianglë shtë gube'e. Na rai' shini
Dios iurní, purquë guashtë rai' ladi ra
tëgulë, guëbani rai' parë siemprë.
37 Perë si talë rna'bë di'dzë të
tsashtë ra tëgulë ladi ra tëgulë, gulë
bëdë'ë cuendë lo quë Moisés bëquë'ë
la'ni histuri shtë hiaguë narëuldë.
Bëquë'ë Moisés de quë Dadë Dios na
Dios shtë Abraham, nu Isaac, nu Ja-
cob; nu blac tiempë guti rai' parë
tiempë dzë ni.
38 Grë shmënë Dios nabani aunquë
hia guti rai'. Napë rai' vidë sin fin.
39 Iurní bëldá mësë shtë lëy guni'i
rall:
—Mësë, bien bëquébil lu rall.
40 Hia bëdzëbë rall guëna'bë di'dzë
rall más lu Jesús.

Jesús guna'bë di'dzë lu ra mësë, chu na shtadë Cristo (Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 Jesús guni'i lu rall:
—¿Llallë rni'i mënë Cristo na shini
David?
42 purquë mizmë David guni'i la'ni
librë nalë Salmos:
Dadë Dios guni'i lu Shtada narnibë'a:
Guzubë ladë ldi shtëna
43 hashtë guna gan lu enemigu
shtënël të guëzu'bë diaguë rall
shtí'dzël.
44 ¿Lla na posiblë gac Cristo shini
David, cumë mizmë David rni'i Cristo
na Dadë narnibë'a lë'i'?

Jesús gudíldi' mësë shtë lëy (Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Iurë grë mënë caquë diaguë rall
shti'dzë Jesús, guni'i më lu ra shini
gusë'dë më:
46 —Gulë gupë cuidadë ra mësë shtë
lëy. Rëuu' ldu'u rall nacu rall lari duni.
Rac shtu'u rall gunë mënë saludar
lë'ë rall con zihani rëspëti lu nezë.
Rdzelë rall guëzubë rall lugar mejurë

la'ni iádu'u. Rac shtu'u rall lugar shtë rëspëti lu mellë.
47 Perë rdchisú rall lidchi viudë, pero parë güesiguë rall mënë, quëhunë rall oraciuni ru'bë. Rnia'a lu të gunë rall recibir más cashtigu dushë.

21

Tubi gu'në nabëdë'ë viudë prubi (Mr. 12.41-44)

1 La'ni iádu'u guná Jesús ra ricu, bëtia'a rall dumí la'ni cajë shtë ofrendë.
2 Nu tubi viudë prubi guná më; bëtiá'all chupë centavë.
3 Guni'i më:
—Guldía, lë'ë viudë prubi bëdë'ë más që ra ricu.
4 Grë mënë bëdë'ë nabë'në subrë perë na'a rë' bëdë'ëll grë nanápëll, grë nasí'ill gaull.

Guni'i më cue iádu'u ru'bë (Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Ruadi'dzë mënë lla na iádu'u ru'bë. Blac chulë na ra güe'ë nu blac chulë na ra regalë nabëzëlaa'dchi ra mënë parë iádu'u. Iurní Jesús guni'i:
6 —Güedchini tiempë grë lo që naquëgná të ne', cue. Ni tubi güe'ë quibë güec sádi'in.

Sëñi antsë tsalú güe'dchiliu (Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 Iurní guna'bë di'dzë rai' lu më:
—Mësë, ¿guc gac ra cusë narní'il lu na'a? ¿Pë sëñi nanú naguëlua'a güellad chi na tiempë gac cumplir shtí'dzël?
8 Guni'i Jesús:
—Gulë gupë mizmë lë'ë të, adë güesiguëdi'i mënë lë'ë të. Zihani mënë güedchini ziquë shmëna. Güeni'i rall: "Nahia Cristo"; u güeni'i rall: "Hia bëga'a iurë güenibë'a Dios ziquë Rëy". Perë rnia'a lu të, adë tsanáldëdi'i të tëchi shti'dzë rall.
9 Iurë ruadi'dzë mënë nanú zihani güerru nu rdzatsu mënë cuntrë gubiernë, adë rdzëbëdi'i të. Grë cusë ni napë që gac cumplir perë runë faltë parë güenibë'a Dios ziquë rëy.
10 Guagla'güe guni'i më:
—Gac cumplir tubi naciuni tildi cuntrë stubi naciuni. Tubi gubiernë tildi cuntrë stubi gubiernë.
11 Güellú nadushë iurní. Güedchini gubini dushë nu galguidzë zihani lugar. Lu gube'e güelua'a cusë nadzë'bë nu sëñi ru'bë güelua'a.
12 'Antsë gac cumplir ra cusë ni, gunë mënë cuntrë lë'ë të. Güena'zi rall lë'ë të parë gunë rall juzguë lë'ë të la'ni iádu'u shtë të. Güeldaguë rall lë'ë të lachigui'bë. Gunë rall demandë lë'ë të lu gubiernë nu lu rëy purquë na të shmëna.
13 Zni gunë të gan güeni'i të lu ra gubiernë diza'quë shtëna.
14 Adë ráquëdi'i ldu'u të; adë gúnëdi'i të llgabë pë güeni'i të iurní,
15 purquë na güenehia di'dzë parë güeni'i të lu gubiernë. Guna compañi lë'ë të hashtë enemigu shtë të güeac dchi lu të; nápëdi'i rall pë güeni'i rall cuntrë lë'ë të iurní.
16 Gunë mënë intriegu lë'ë të gati të, bëldá të. Shtadë të gúnëll intriegu lë'ë të. Bëchi të, shfamili të nu ra amigu shtë të gunë rall intriegu lë'ë të, gati të.
17 Grë mënë güeldënú rall lë'ë të purquë na të shmëna; rialdí ldu'u të na.
18 Perë pë gáquëdi'i të; ni tubi guitsë güec të tsalúdi'i.
19 Si talë gac të firmë lu shnezë Dios, gapë të vidë nadë rialúdi'i parë siempë.
20 'Iurë güená të lu suldadë grë ladë ciudá Jerusalén, hia mërë cue ciudá.
21 El që nananú Judea dzë ni, güellú'nëll parë lu dani. El që nananú ciudá Jerusalén, güeru'u rall. El që nananú lachi adë güeabrídi'ill güe'dchi,
22 purquë ra dzë rë' na shtë cashtigu. Grë lo që naescritë la'ni Sagradas Escrituras gac cumplirin.
23 Prubi ra na'a nanua'a shíni' u ra na'a narca'a me'dë dzë ni. Gunë mënë israelitë sufrir lu cashtigu shtë Dios. Cusë durë gac con mënë tiempë ne'.
24 Bëldá mënë gati rall lu güerru. Stubi tantë tsa rall güedubi naciuni

ziquë prësi; gunë rall dchi'ni shtë stubi mënë. Ra mënë zitu guënibë'a rall Jerusalén naná cue hashtë gac cumplir tiempë nabë'në Dios disponer. Jerusalén guëa'në ziquë hiu'u dachi.

Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu guëabri' stubi
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

25 'Dzë ni guëlua'a sëñi lu gube'e con ngubidzë, mbelëgui'i, nu mbehu. Lu guë'dchiliu grë mënë shtë ra naciuni adë gáquëdi'i pë gunë rall nu adë rbedchí ldu'u rall por cusë nadzë'bë. Guini rall ruidë shtë nisëdu'u tantë rni'bi nisë.
26 Iurní guëcahi mënë por tantë galërdzëbë nu galriá ldu'i por cashtigu naguëdchini. Ra fuersë shtë gube'e guëni'bi rahin shlugarin.
27 Iurní guëná ra mënë lua, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Guëdchinia la'ni shcahi. Guëdchininúa con zihani puderë nu llni.
28 Iurë guëná të ra cusë guëzublú gac, gulë gubi'a lu gube'e; gulë tsaldí ldu'u të purquë hia mërë gunë më salvar lë'ë të.
29 Guni'i më tubi comparaciuni:
—Gulë guná lu hiaguë higu u cualquier stubi hiaguë.
30 Iurë lë'ë ndiaguë rënë rru'u, rdë'ë të cuendë hia mërë guëdchini tiempë na'i.
31 Zni iurë guëná të ra cusë mal guëdchini, gulë gac bë'a të hia mërë guëdchini tiempë naguënibë'a Dios.
32 'Guldía rnia'a lu të, grëhin gac cumplir antsë gati ra mënë naquëreldë tiempë ne'.
33 Gube'e nu guë'dchiliu tsalú rahin perë shti'dza napë quë gac cumplir. Adë tsalúdi'i shti'dza.
34 'Gulë gubani guëdubi tiempë. Adë rdë'ë të lugar gapë të vici. Adë rzuu'dchidi'i të. Adë ráquëdi'i ldu'u të por nagáu të purquë si talë quëhúnël ra cusë ni, adë gac bë'adi'i të naquëhac.
35 Ziquë rldaguë lasë mënë tubi ma, zni guëdchini ra cusë durë guëc ra mënë narëta' lu guë'dchiliu.
36 Por ni, gulë cue nasini nu gulë guna'bë lu Dios guëdubi iurë të gunë më compañi lë'ë të, guëru'u të ladi ra cusë dushë sin adë bë gáquëdi'i të. Gulë guëa'në nasini parë iurë guëdchinia, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; tsasuldí të lua.
37 Jesús bëlua'a ra mënë la'ni iádu'u ru'bë rdzë perë gue'lë ria më lu dani shtë Olivos parë guëa'në më hashtë brëgue'lë.
38 Grë mënë bëdchini iádu'u tumpranë të guini rall shti'dzë më.

22

Ra contrari shtë Jesús gudili rall lla gati më
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 Hia mërë guëdchini laní Pascu, iurë rëagná ldu'u mënë tiempë nabë'në Dios librar ra israelitë de Egipto. Dzë ni adë gudáudi'i rall guetështildi nanapë levadurë.
2 Ra jëfë shtë bëshuzi con ra mësë shtë lëy gudili rall mudë quini rall lë'ë Jesús naga'chi purquë bëdzëbë rall mënë.
3 Iurní Satanás guatë la'ni ldu'u Judas Iscariote, tubi poshtë shtë më entrë chi'bë chupë ra poshtë.
4 Guagni'i Judas lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con los de más më ru'bë shtë iádu'u. Guni'i Judas lla gúnëll intriegu lë'ë më guia'a rall.
5 Bëquitë ldu'u rall; bë'në rall prometer guëdë'ë rall dumí ca'a Judas.
6 Bëa'në Judas de acuerdë nu gudíllill mudë parë gúnëll intriegu lë'ë Jesús naga'chi iurë nídi'i mënë.

La Santa Cena
(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7 Iurní bëdchini dzë shtë laní, gudáu ra mënë guetështildi sin levadurë. Mizmë dzë bë'në tucarë quini rall tubi lli'li shtë Pascu.
8 Iurní bëshe'ldë Jesús lë'ë Pedro nu Juan; guni'i më lu rai':
—Guaguë'në preparar shtse shtë Pascu, guëdáuha'a.
9 Guna'bë di'dzë rai':

—¿Ca lu rac shtú'ul guëdë'në na'a preparar shtse shtë laní?

10 Jesús guni'i lu rai':

—Gulë gua guë'dchi. Iurë guëdchini të rua' guë'dchi, guëdza'guëlú të tubi nguiu nanua'a tubi rëë' nisë. Gulë guanaldë lë'ëll. Gulë tsutë catë tsutëll.

11 Gulë guni'i lu nashtënë hiu'u: “Lë'ë mësë cagna'bë di'dzë lul; ¿ca na cuartë catë gáuhi' shtse shtë laní con poshtë shtëhi'?”

12 Iurní guëlua'a nashtë hiu'u tubi cuartë ru'bë segundë pisë. Arregladë nahin. Gulë bë'në preparar ndë pë cusë guëdáuha'a.

13 Gua Pedro nu Juan. Bëdzelë rai' grë cusë ziquë guni'i më. Bë'në rai' preparar shtse shtë laní, gau rai'.

14 Bëga'a iurë shtë shtse, Jesús guzubënúhi' lë'ë ra poshtë lu mellë.

15 Guni'i më lu rai':

—Con guëdubinú ldua'a rac shtua'a guëdáuha shtse shtë Pascu con lë'ë të antsë gatia,

16 purquë adë gáudia'a shtse shtë Pascu stubi hashtë gac cumplir grë lo quë narunë cuntienë shtse Pascu; gac cumplirin iurë guënibë'a Dios ziquë Rëy.

17 Iurní guna'zi më tubi vasë shtë vini. Bëdë'ë më graci lu Dios nu guni'i më:

—Gulë gudi'dzë nu gulë bii' vini rë'.

18 Adë gua' vini stubi vueltë hashtë iurë guënibë'a Dios ziquë Rëy.

19 Iurní guna'zi më guetështildi. Bëdë'ëi' graci lu Dios nu gudi'dzë mëhin cua'a ra poshtë. Guni'i më:

—Ndë'ë lë'ë shcuerpa naguna intriegu lu galguti parë gac salvar të. Gulë gau, nu gulë bësëagná ldu'u të galguti shtëna.

20 Iurë gualú shtse, guna'zi më vasë shtë vini; bëdë'ë më graci, bëdë'ë më vasë ni guia'a ra poshtë nu guni'i më:

—Ndë'ë na tëstë cubi entrë lë'ë të nu Dios. Guëru'u shrëna parë lasac tëstë ni.

21 ’Perë guná, lë'ë nguiu nagunë intriegu na, zubënull na lu mellë.

22 Nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu napë quë ziá'ai' nezë narunë tucarë según voluntá shtë Dios, perë prubi nguiu nagunë intriegu na lu galguti.

23 Iurní ra poshtë guna'bë di'dzë lu sa' rai', chull gunë intriegu lë'ë Jesús.

Gudildi di'dzë ra poshtë chu na más më ru'bë

24 Ra poshtë gudildi di'dzë chu na más më ru'bë entrë lë'ë rai'.

25 Guni'i Jesús lu rai':

—Ra rëy shtë naciuni nalë nadushë rnibë'a rall, nu rac shtu'u rall guëni'i mënë de quë na rall më za'quë.

26 Perë entrë lë'ë të adë nazá'quëdi'i quëhunë të llgabë zni. El quë na más më ru'bë entrë lë'ë të, napë quë gáquëll ziquë na más nalasáquëdi'i. El quë narnibë'a entrë lë'ë të, gáqui' ziquë el quë narunë sirvë lu sa'll.

27 ¿Chu na más më naru'bë, el quë nazubë lu mellë gaull primërë, u el quë narunë sirvë lu mellë? El quë nazubë lu mellë, le'; perë na, nahia ziquë mënë narunë sirvë entrë lë'ë të.

28 ’Lë'ë të rianú të na. Adë bësëá'nëdi'i të na sino bë'në të sufrir con na.

29 Ziquë Shtada bëne'e pudërë guënibë'ahia ziquë Rëy, zni rné'ehia pudërë ca'a të, guënibë'a të con pudërë.

30 Guëzubë të lu trunë catë rnibë'ahia parë gunë të juzguë guëzá chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.

Jesús guni'i lu Pedro gunë Pedro negar lë'ë më

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 Nu guni'i Jesús lu Pedro:

—Moni, Moni, Satanás guna'bë permisi lu Dios, gúnëll prëbë lë'ël të ldáguël lu duldë; gaquin ziquë rgu rnërë mënë llu'bë.

32 Perë bëna ruëguë lu Dios por lë'ël parë adë gúnëdi'i faltë fe parë tsaldí ldú'ul Dios. Rnia'a lul, despuësë ra prëbë, iurë guëabrí ldú'ul con Dios, bë'në compañi ra narialdí ldu'i diza'quë parë gac rall firmë lu shnezë Dios.

33 Simón Pedro guni'i lu Jesús:

—Dadë, adë guësëá'nëdia'a lë'ël. Guna compañi lë'ël hashtë lachigui'bë nu nilë hashtë gatia con lë'ël.
34 Guni'i Jesús iurní:
—Bedë, antsë guëllidchí gay, gúnël negar na tsunë vueltë. Guëní'il lu ra mënë adë guënëdi'il na.

Mërë guëdchini dzë shtë sufrimientë

35 Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu poshtë:
—Iurë bëshe'lda lë'ë të parë guëni'i të diza'quë lu ra mënë, adë nuá'adi'i të bulsë. Adë nuá'adi'i të bëdu dumí, adë nuá'adi'i të sabadu. ¿Pë bë'në faltë lë'ë të iurní?
Bëquebi rai':
—Ni tubi cusë bë'nëdi'i faltë.
36 Iurní guni'i më:
—Pues iurne' el quë nanapë bulsë, gua'ain. El quë nanapë bëdu dumí, guá'all dumí. El quë nadë nápëdi'i spadë, guëtuu'll manguë të sí'ill tubi spadë.
37 Rnia'a lu të, rqui'ni gac cumplir di'dzë rë' lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: "Bë'në mënë tratë lë'i' cumë ziquë narguini mënë". Vidë shtëna mërë tsaluhin. Runë faltë du'pë parë gac cumplir grë naná escritë de na.
38 Iurní guni'i rai':
—Dadë, ndë'ë napë na'a chupë spadë.
Guni'i më:
—Hia na'.

Jesús gua Getsemaní të guëni'inúhi' Dios (Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Iurní guzia'a më. Gua më lu dani shtë Olivos ziquë bë'në më grë ra gue'lë. Ra shini gusë'dë më guanaldë rai' lë'ë më.
40 Bëdchini rai' lu dani. Guni'i më lu rai':
—Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compañi lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.
41 Iurní gua më lë'ësë më tubi distanci ziquë narlda'a nguiu tubi guë'ë. Bëzullibi më. Iurní biadi'dzënú më Dios, Shtadë më.
42 Guni'i më:
—Dadë, bëlá lë'ë na lu sufrimientë rë' si talë na voluntá shtënël, perë bë'në lo quë narac shtú'ul lëdëdi'i lo quë narac shtua'a.
43 Iurní bëdchini tubi ianglë shtë gube'e. Bëdë'ë ianglë fuersë parë lë'ë më.
44 Más fuertë bë'në më sufrir, se entiende, sufrimientë ldu'u më. Guni'inú më Dios con más di'dzë. Rdzu nisë lúhi' ziquë gotë ru'bë shtë rënë narlaguë lu guiu'u.
45 Iurní gualú biadi'dzënú më Dios, bëabrí më catë nanú ra poshtë. Bëdzelë më lë'ë rai' naga'si rai', tantë bëdzaguë rai' purquë nalë riá ldu'u rai'.
46 Guni'i më lu rai':
—¿Pëzielú naga'si të? Gulë guashtë nga'li. Gulë guna'bë lu Dios të gunë më compañi lë'ë të parë ldáguëdi'i të lu duldë.

Guna'zi ra mënë Jesús ziquë prësi (Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 Nianá cagni'i më, bëdchini zihani mënë. Judas, tubi poshtë shtë më, nall cabësë shtë ra mënë. Guabi'guë Judas lu Jesús parë guëtsagrua'll lë'ë më.
48 Guni'i më lu Judas:
—Judë, ¿pë con tubi dchidu gúnël intriegu na? nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
49 Ra mënë nanaldë Jesús guná rai' pë quëhac. Guna'bë di'dzë rai' lu më:
—Dadë, ¿zëdildi na'a con spadë nadia'a na'a?
50 Tubi de lë'ë rai' gulull spadë. Bëchúguëll diaguë ldi shtë muzë. Muzë ni bë'në sirvë lu narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.
51 Guni'i Jesús:
—Hia na'. Adë tíldidi'i të.
Iurní Jesús bëga'ldë diaguë muzë. Bënëac më lë'ëll.
52 Iurní guní'i' lu ra jëfë shtë bëshuzi con mënë naquëhapë iádu'u ru'bë; guni'i më lu më gushë nabëdchini të guëna'zi rall lë'ë më:
—¿Pëzielú bëdchini të con spadë nu hiaguë parë ze'dë guëlli'i të na cumë ziquë nguba'në?

53 Dzë con dzë zugá'ahia con lë'ë të iádu'u ru'bë perë adë guná'zidi'i të na iurní. Perë hia bëga'a iurë según voluntá shtë Dios; gunë të narac shtu'u të, nu bëga'a iurë parë gac cumplir grë lo që narnibë'a lu nacahi, gúnëll cuntrë na.

Pedro bë'në negar lë'ë Jesús
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Iurní ra mënë guna'zi lë'ë Jesús prësi. Guanú rall lë'i' lidchi jëfë shtë ra bëshuzi. Perë guanaldë Pedro zitu.
55 Ra mënë bëcue'e rall gui'i rualdëa' lidchi bëshuzi. Rac naldë iurní. Guzubë rall grë ladë gui'i nu Pedro guzubënúhi' lë'ë rall.
56 Iurní tubi criadë guná lu Pedro, guzúbi' guëlladchi rua' gui'i. Gubi'a na'a lu Pedro nu guní'ill:
—Nguiu rë' na shmënë Jesús.
57 Perë Pedro bë'në negar, guní'i':
—Guënëdia'a nguiu ni'i.
58 Gudëdë stu'pë tiempë, stubi mënë guná lu Pedro nu guní'ill:
—Nu lë'ël nal shmënë Jesús.
Perë Pedro guni'i:
—Aquëdi'i. Nádia'a shmënë Jesús.
59 Tubi iurë gudëdë. Stubi mënë guní'iru'ull:
—Na verdá, nguiu rë' nall shmënë Jesús purquë nu nall më Galilea.
60 Iurní guni'i Pedro:
—Lë'ël adë guënëdia'a pë quëadí'dzël.
Nianá quëadi'dzë Pedro, bëllidchí gay.
61 Iurní Jesús bëdchigrë lúhi'. Gubí'ai' lu Pedro. Bëagná ldu'u Pedro naguni'i më lull: "Antsë guëllidchí gay nedzë, guëní'il lu mënë tsunë vueltë adë guënëdi'il na".
62 Iurní bëru'u Pedro rua' puertë shtë nezë, nalë bí'ni'.

Bë'në mënë burnë Jesús
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Ra nguiu narna'zi Jesús guzublú bë'në rall burnë. Bëdë'ë rall galnë lë'i'.
64 Bësë'au rall lúhi' nu guni'i rall:
—¿Chu bëne'e galnë lë'ël? Guni'i por pudërë shtë Dios, ¿chu lëa?
65 Zihani cusë mal guni'i rall lu më. Guagla'guë bë'në rall burnë lë'ë më con di'dzë dzabë.

Jesús zuga'a lu Junta Suprema, gubiernë shtë bëshuzi
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Hia brëgue'lë bëdëá më gushë shtë naciuni Israel con ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë shtë lëy. Grë rall gua'a rall lë'ë Jesús lu Junta Suprema, mënë narunë juzguë entrë lë'ë rall. Guni'i ra mënë ni lu Jesús:
67 —Guni'i lu na'a si talë nal Cristo, el që nagudili Dios parë guënibë'ai'.
Guni'i Jesús lu rall:
—Si guënia'a lu të nahia Cristo, adë tsaldídi'i ldu'u të na.
68 Si talë guëna'bë di'dza lu të, guëquébidi'i të lu shti'dza.
69 Dizdë ne' lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, guëzúbi' ladë ldi shtë Dios pudërusë.
70 Lueguë grë mënë guna'bë di'dzë rall:
—¿Pë lë'ël nal tubsë shini Dios?
Guni'i më lu rall:
—Guldía nahia tubsë shini Dios. Mizmë lë'ë të guni'i të di'dzë ni.
71 Iurní guni'i rall:
—Bini hia'a di'dzë naguní'ill. ¿Pë guëdë'na'a másru'u testigu?

23

Gua'a rall Jesús lu Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Iurní lueguë ra contrari shtë Jesús gua'a rall lë'ë më lu Pilato.
2 Guzublú guëni'i rall; quëdchi'bë rall galquiá cuntrë Jesús:
—Bëdzelë na'a nguiu rë'; rtsátsull ra mënë cuntrë gubiernë. Rní'ill rúnëdi'i tucarë guëdilli na'a impuestë ca'a gubiernë rumanë. Nu rní'ill mizmë lë'ëll na Cristo, tubi rëy nagudili Dios parë guënibë'ai'.
3 Iurní guna'bë di'dzë Pilato:
—¿Guldil nal Rëy shtë ra israelitë?
Jesús guni'i:
—Mizmë lë'ël guní'il di'dzë rë'.

4 Pilato guni'i lu ra jëfë shtë ra bëshuzi con grë ra mënë zihani:
—Bëdzélëdia'a cusë mal nabë'në nguiu rë'.
5 Perë guní'iru'u rall más fuertë:
—Rtsátsull grë mënë shtë Judea con shtí'dzëll. Bëluá'all më Galilea primërë, iurní ndë'ë cagluá'all cuntrë gubiernë rumanë.

Gua'a rall Jesús lu Herodes

6 Iurë bini Pilato di'dzë rë', guna'bë dí'dzëll si na Jesús më Galilea.
7 Guni'i mënë që sí, iurní bëshe'ldë Pilato lë'ë Jesús lu Herodes, gubernadurë shtë Galilea, gac rëglë asuntë ni. Pues Herodes nanú Jerusalén dzë ni.
8 Bëquitë ldu'u Herodes iurë gunall lu Jesús purquë dizdë más antsë guc shtu'u Herodes guënall lu Jesús. Guni'i mënë pë bë'në Jesús, nu Herodes guc shtú'ull guënall tubi milagrë naquëhunë më.
9 Zihani cusë guna'bë di'dzë Herodes perë Jesús pë guní'idi'i'.
10 También zuga'a ndë ra jëfë shtë bëshuzi nu ra mësë narlua'a lëy. Bëdchi'bë rall galquiá con másru'u di'dzë. Gurushtiá rall cuntrë Jesús.
11 Iurní Herodes con ra suldadë shtënëll bë'në rall burnë lë'ë më. Cumë burnë bëgacu rall lë'ë më con lari za'quë. Despuësë bëshe'ldë Herodes lë'ë Jesús, guëabrí më lu Pilato.
12 Dzë ni guc Herodes nu Pilato amigu purquë antsë na rall enemigu.

Bë'në rall condenar Jesús lu galguti (Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39—19.16)

13 Bëtëá Pilato ra jëfë shtë bëshuzi con ra më gushë shtë iádu'u con grë mënë.
14 Guni'i Pilato lu rall:
—Lë'ë të be'dënú të lë'ë nguiu rë'. Guni'i të rtsátsull ra mënë con bishi. Guna'bë di'dza lull delantë grë të perë bëdzélëdia'a cusë mal nabë'nëll ziquë rni'i të. Nápëdi'ill ni tubi delitë.
15 Nu Herodes bëdzélëdi'ill cusë mal purquë bëdchigrë Herodes lë'ëll ndë'ë. Adë bë'nëdi'ill ni tubi mal parë gátill.
16 Guënibë'ahia tsanull galnë, despuësë guëdë'a libertá lë'ëll.
17 Pilato napë custumbrë guëdë'ëll libertá tubi prësi cadë laní Pascu, el quë naguëna'bë mënë gapë libertá.
18 Perë guagla'guë guní'iru'u mënë ziquë tubsë bë; fuertë guni'i rall:
—Gati nguiu rë'. Bëdë'ë libertá parë Barrabás.
19 Pues Barrabás nanú lachigui'bë purquë gúquëll cabësë shtë ra mënë nabë'në cuntrë gubiernë rumanë. Nu gudínill mënë la'ni ciudá.
20 Pilato guc shtú'ull guëdë'ëll libertá Jesús. Guni'i Pilato stubi lu mënë,
21 perë más fuertë guni'i rall:
—Gati nguiu rë' lu cruz. Gátill; gátill.
22 Stubi vueltë guni'i Pilato lu ra mënë:
—¿Pë mal bë'nëll? Gulë guni'i lua. Bëdzélëdia'a cusë mal parë gátill. Guna cashtigu con galnë lë'ëll, despuësë guëdë'a libertá lë'ëll.
23 Perë más ruidë bë'në rall. Gurushtiá rall. Guna'bëru'u rall galguti parë lë'ë më. Guni'i rall fuertë hashtë bë'në rall gan.
24 Pilato bëdë'ë ordë gac narac shtu'u rall; gati Jesús lu cruz.
25 Bëdë'ë Pilato libertá Barrabás naná culpablë de galguti shtë mënë nu bë'nëll cuntrë gubiernë rumanë. Zni guna'bë ra mënë. Bë'në Pilato intriegu lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më të gac narac shtu'u rall.

Bëquë'ë mënë lë'ë Jesús lu cruz (Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 Iurë bia'a rall lë'ë Jesús nezë parë gati më, gudëdë tubi nguiu lë Simón, më guë'dchi Cirene. Ze'dë guëzëll lachi. Ra suldadë guna'zi lë'ë Simón parë guá'all cruz nezë tëchi më.
27 Zihani mënë con zihani na'a guanaldë rall lë'ë më. Bi'ni ra na'a tantë gubini ldu'u rall. Gurushtiá rall.
28 Perë Jesús bëdchigrë lúhi', guná më lu rall; guni'i më:
—Lë'ë të na'a shtë Jerusalén, adë bí'nidi'i të por na, más bien gulë bi'ni por mizmë lë'ë të nu por shini të.

29 Guëdchini tiempë guëni'i mënë: “Dichusë ra na'a nariúdi'i shíni'. Dichusë ra na'a nadë nua shínidi'i, nu adë rcá'adi'i me'dë.”
Nu guni'i më:
30 —Dzë ni ra mënë guëzublú guëni'i rall lu dani: “Gulaguë guëc na'a”. Guëni'i rall lu lumë: “Bëca'chi lë'ë na'a”.
31 Si talë gunë mënë cuntrë na, nahia ziquë hiaguë nanabani; nápëdia'a duldë, gunë rall másru'u cusë mal cuntrë lë'ë të, na të ziquë hiaguë bidchi, napë të zihani duldë.
32 También gua'a ra suldadë chupë nguba'në, gatinú rall Jesús.
33 Iurní bëdchini rall lugar nalë Calavera. Bë'në rall crucificar lë'ë më. Bë'në rall crucificar lë'ë chupë nguba'në, túbill ladë ldi më, stúbill ladë rubësë.
34 Iurní guni'i Jesús:
—Dadë, bë'në perdunë lë'ë ra mënë. Adë riasëdi'i rall pë quëhunë rall.
Nu ra suldadë gudchitë rall guë'ë dado parë gudi'dzë rall shabë më.
35 Ra mënë zuga'a; gubi'a rall lu më. Ra më gushë shtë iádu'u bë'në rall burnë. Guni'i rall:
—Bë'nëll salvar pecadurë. Iurne' guëná hia'a nia'a zúnëll salvar mizmë lë'ëll si talë nall Cristo, el quë nagudili Dios.
36 Ra suldadë bë'në rall burnë. Guabi'guë rall guëa' cruz. Bë'në rall ofrecërë vini hi' të gu më.
37 Guni'i rall:
—Si talë rní'il nal Rëy shtë mënë Israel, bë'në salvar mizmë lë'ël.
38 Nanú tubi letrërë naquë guëc cruz narni'i: “Ndë'ë na Rëy shtë më israelitë”.
39 Tubi nguba'në nanaquë lu cruz, gurushtiall guëc më; guní'ill:
—Si talë rní'il nal Cristo, bë'në salvar mizmë lë'ël nu bë'në salvar lë'ë na'a.
40 Perë stubi nguiu mal guni'i guëc sa'll:
—¿Pë adë rdzëbëdi'il Dios? Bëne'e mënë ordë gátia'a ziquë lë'ë më rë'.
41 Pues lë'ë hia'a runë tucarë gátia'a por maldá nabëdë'na'a, perë nguiu rë' adë bë'nëdi'i' mal parë quëhi' ndë'ë.
42 Iurní guni'i nguba'në lu Jesús:
—Dadë Jesús, bësëagná ldú'ul na iurë gúnël recibir pudërë parë guënibë'al.
43 Jesús guni'i:
—Guldía na rnia'a lul, nedzë sënáldël na gube'e.

Guti Jesús (Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Bëga'a rquë chi'bë chupë, iurní bëcahi guëdubi guë'dchiliu hashtë rquë tsunë guadze'.
45 Nacahi ngubidzë nu lari cortinë la'ni iádu'u ru'bë gure'zin. Guc chupë ldëhin.
46 Guni'i Jesús fuertë:
—Dadë, guna intriegu almë shtëna guiá'al.
Gualú di'dzë ni, iurní guti më.
47 Iurë guná capitán shtë ra suldadë pë guc, guní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Bëquébill:
—Guldía, nguiu rë' nápëdi'ill culpë. Më za'quë nall.
48 Grë mënë zihani nabëdëá lugar ni parë guëná rall naquëac, gubi'a rall. Iurní bëabrí rall ciudá. Gulubë rall ldu'u rall tantë nadzë'bë guc.
49 Ra amigu shtë Jesús con ra na'a nabë'në compañi lë'ë Jesús dizdë tiempë nanú më Galilea, zuga'a rai' zitu. Gubi'a rai' grë lo quë naguzac.

Bëga'chi Jesús (Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Gu' tubi nguiu lë José; ládzëll lë Arimatea naquë Judea. Gúquëll miembrë shtë Junta Suprema. Nall më za'quë nu bë'nëll cumplir lëy shtë Moisés.
51 Quëbezë José guëdchini tiempë guënibë'a Dios ziquë rëy nu gúquëdi'i José de acuerdë naná bë'në Junta Suprema iurë bë'në rall cuntrë lë'ë më.
52 José guagna'bë lu Pilato parë guëdë'ë Pilato permisi guëga'chi Jesús.

53 Bësietë José cuerpë shtë më lu
cruz. Bëtú'bill cuerpë shtënë më tubi
sabë. Bëcá'chill lë'ë më la'ni ba'a nan-
actsa'u la'ni guë'ë catë ni tubi mënë
bëgá'chidi'i.
54 Guc dzë runë mënë preparar
parë dzë narzi'i ldu'u mënë. Hia mërë
rga'a iurë guëzublú dzë descansë.
55 Ra na'a naguanaldë lë'ë Jesús
antsë dizdë nanú më Galilea, guagná
rai' catë bëga'chi më. Guná rai' lla
naga'a tëgulë la'ni ba'a.
56 Despuësë bëabrí rai' lidchi rai'.
Bë'në rai' preparar nisë nashi con
stubi cusë tsagte'bi rai' cuerpë shtë
më. Iurní bëga'a dzë descansë; bëzi'i
ldu'u rai' según mandamientë shtë
Dios.

24

Guashtë Jesús ladi ra tëgulë (Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1 Primërë dzë shtë llmalë, ra na'a
bëabrí rai' rua' ba'a catë bëga'chi
Jesús. Tumpranë bëdchini rai'. Nua'a
rai' nisë nashi nabë'në rai' preparar.
2 Guná rai' lu ba'a perë guë'ë
nanë'au rua' ba'a naga'a tubi ladë.
3 Guatë rai' la'ni ba'a. Guná rai'
nídi'i cuerpë shtë Dadë Jesús.
4 Bëdzélëdi'i rai' pë nihunë rai'.
Iurní lueguë guná rai' chupë nguiu
nazuga'a guëlladchi lu rai'. Shabë rai'
nalë rabtsë'ë.
5 Más bëdzëbë ra na'a; bëzullibi rai'
hashtë bëdchini luqué rai' lu guiu'u.
Guni'i nguiu lu rai':
—¿Pëzielú caguili të el quë nana-
bani lugar catë rga'chi tëgulë?
6 Nídi'i më ndë'ë. Guashtëhi' ladi
ra tëgulë. Gulë bëagná ldu'u të lo quë
naguní'i' lu të dizdë tiempë nananú
më Galilea.
7 Guní'i' iurní, rqui'ni nguiu
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac
intriégui' lu guia'a mënë mal. Nu
guní'i' gunë rall crucificar lë'i' lu
cruz, perë dzë tsunë tsashtëhi' ladi
ra tëgulë.
8 Iurní bëagná ldu'u ra na'a shti'dzë
më.
9 Bëabrí rai' lu ciudá Jerusalén.
Biadi'dzë rai' lu chi'bë tubi poshtë
con stubi tantë mënë.
10 Ra na'a naguni'i di'dzë rë', lë
rai' María Magdalena, con Juana, nu
stubi María shni'a Jacobo. Gua rai'
con sëbëldá ra na'a.
11 Perë lo quë naruadi'dzë rai', na
ziquë tubi cuendë. Ra mënë adë
gualdídi'i ldu'u rai' shti'dzë ra na'a.
12 Perë Pedro bëru'u; guagllú'ni'
hashtë rua' ba'a. Gunáhi' la'ni ba'a.
Lu lari shtë tëgulë gunáhi'. Tubi ladë
naga'a lari. Bëabrí Pedro; bëdzëguëë'
ldú'i'. Bë'ni' llgabë pë guc.

Chupë shmënë Jesús zia'a guë'dchi Emaús (Mr. 16.12-13)

13 Mizmë dzë, primërë dzë shtë
llmalë, chupë shmënë Jesús zia'a
rai' parë Emaús, tubi guë'dchi ziquë
chi'bë tubi kilómetro de Jerusalén.
14 Quëadi'dzë rai' pë guc la'ni ra dzë
ni.
15 Iurë quëadi'dzë rai', guni'i rai'
llgabë nanú la'ni ldu'u rai', Jesús
guabi'guë lu rai'. Grë rai' guagla'guë
ziazú rai' nezë.
16 Guná rai' lu më perë adë bënguë
bë'adi'i rai' lë'ë më, bë'në Dios.
17 Iurní guna'bë di'dzë Jesús lu rai':
—¿Pë quëadi'dzë të iurë ziazú të
nezë?
Guzudchí rai'; tristë rlua'a lu rai'.
18 Tubi de lë'ë rai' guni'i; lëhi' Cleo-
fas:
—De grë visitantë nabëdchini
Jerusalén, sulë lë'ël adë guënëdi'il pë
guc ndë la'ni dzë rë'.
19 Iurní guni'i Jesús:
—¿Pë guc?
Guni'i rai':
—Jesús Nazareno, gudini mënë
lë'i'. Náhi' tubi nabiadi'dzë shti'dzë
Dios con pudërë. Bëluá'ai' diza'quë lu
ra mënë. Bë'ni' milagrë con pudërë
shtë Dios.
20 Perë ra bëshuzi nu gubiernë
shtëna'a, bë'në rall intriegu lë'i' parë
gac crucificári'. Gúti' lu cruz.
21 Nu lë'ë na'a quëbezë na'a nihúni'
librar naciuni Israel de grë enemigu

shtĕna'a. Hia gudëdë tsunë dzë dizdë guquin.
22 Gúti' perë bëldá na'a narianaldë tëchi diza'quë, guni'i rall lu na'a di'dzë nadzë'bë. Rsíliga guagná rall lugar catë bëga'chi Jesús.
23 Gunádi'i rall lu shcuérpi'. Guná rall lu chupë ianglë naguni'i lu rai' guashtĕ Jesús ladi ra tëgulë.
24 Stubi de lë'ë shmënë na'a, gua rai' hashtë rua' ba'a. Guná rai' la'ni ba'a ziquë guni'i ra na'a perë gunádi'i rall lu më.
25 Iurní Jesús guni'i lu rall:
—Lë'ë të nguiu narunë faltë llni guëc të, ¿hashtë guc tsaldí ldu'u të grë lo quë nabëquë'ë ra muzë shtë Dios guahietë?
26 Guc necesari gunë Cristo sufrir galguti nu despuësë guëabrí më lu gube'e catë gunë Dios honrar lë'i'.
27 Iurní Jesús guzublú biadí'dzi' pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras catë rni'i shcuendë Jesús. Guni'i më dizdë nabëquë'ë Moisés nu nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios de mizmë lë'ë më. Biadí'dzi' pë runë cuntienë di'dzë ni.
28 Iurní bëdchini rai' guë'dchi catë cuezë rai'. Jesús niagla'guë niazéhi' delantë,
29 perë lë'ë rai' bë'në rai' ruëguë guëa'në më con lë'ë rai'. Guni'i rai':
—Bëa'nënú lë'ë na'a ndë'ë. Hia guadze'. Hia gulaguetë ngubidzë.
Iurní guatĕ Jesús la'ni hiu'u të guëa'në më.
30 Guzac guzubë rai' lu mellë të gau rai', guna'zi më guetështildi. Bëdë'ë më graci. Gudi'dzë mëhin cua'a rai'.
31 Lueguë lueguë bëdë'ë rai' cuendë chu na më. Llni bëdchini la'ni ldu'u rai'. Perë de repëntë gunitilú më lu rai'.
32 Guni'i lu sa' rai':
—Bini na'a la'ni ldu'u na'a bëga'a di'dzë naguni'i më lu na'a iurë biadí'dzi' lu na'a lu nezë pë runë cuntienë ra Sagradas Escrituras.
33 Lueguë bëabrí rai' Jerusalén. Guná rai' lu ra chi'bë tubi poshtë rdëá rai con stubi shcua'a mënë.
34 Guni'i ra mënë lu rai':
—Verdá guashtĕ Jesús ladi ra tëgulë nu bëlua'alúhi' lu Simón Pedro.
35 Iurní guni'i rai' pë guc iurë ze'dëzú rai' lu nezë nu guni'i rai' bënguë bë'a rai' lë'ë më iurë gudi'dzë më guetështildi cua'a rai'.

Bëlua'alú Jesús lu ra poshtë (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Mërë iurní quëadi'dzë rai', Jesús bëlua'alú lu rai'. Guni'i më:
—Gulë cuedchí ldu'u të.
37 Bëdzëbë rai' nu nalĕ bëzezë rai'; guná rai' lu më. Llua'a rai' na më tubi espíritu shtë tëgulë.
38 Guni'i Jesús lu rai':
—¿Pëzielú rdzëbë të? ¿Pëzielú rza ldu'u të?
39 Gulë guná guiahia. Gulë guná guëahia. Gulë tsaldí ldu'u të nahia Jesús. Gulë guna'zi guiahia; gulë guná lua. Pues tubi espíritu nápëdi'i cuerpë ziquë rna të lua.
40 Iurní bëlua'a më guia'a më nu guëa' më catë gudëdë clavë.
41 Perë ni con ndë'ë adë gualdídi'i ldu'u rai' purquë nanú tantë lëgrë la'ni ldu'u rai'; bëdzëguëë' ldu'u rai'. Iurní guni'i më:
—¿Gu nanú pë gáuha?
42 Bëdë'ë rai' tubi pedasë belë mbeldë.
43 Guna'zi mëhin nu gudáu më lu rai'.
44 Guni'i më:
—Grë lo quë naguc con na, gunia'a lu të antsë napë quë gac cumplirin. Gunia'a lu të dizdë guzënú të na, gac cumplir lo quë nabëquë'ë Moisés de na. Gac cumplir lo quë nabëquë'ë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë de na nu gac cumplir naná escritë la'ni librë Salmos de na.
45 Iurní bëdë'ë më llni parë riasĕ rai' di'dzë shtë Sagradas Escrituras.
46 Guni'i më:
—Naescritë, Cristo napë quë gúni' sufrir galguti perë dzë tsunë gac resucitar më ladi ra tëgulë.
47 Guëni'i mënë de quë napë quë guëabrí ldu'u mënë con Dios, iurní gunë më perdunë duldë shtë rall iurë rna'bë rall lë shtëna. Primërë

guëni'inú mënë lu ra mënë shtë Jerusalén, despuësë tsagni'inú rai' mënë narëta' guëdubi lu guë'dchiliu.
48 Na të testigu de grë lo quë naguc.
49 Gulë guná, na guëshe'lda lë'ë Espíritu Santo el quë nabë'në Shtada prometer, cuezënúhi' lë'ë të. Perë gulë bëa'në ndë'ë la'ni ciudá Jerusalén hashtë gunë të recibir pudërë shtë Dios naguëdchini de gube'e; gacu të ziquë tubi lari con llëru'bë pudërë.

Jesús bësëa'në ra poshtë (Mr. 16.19-20)

50 Iurní bëru'u rai' ciudá. Jesús bia'a më ra shini gusë'dë më rua' guë'dchi Betania. Ndë bëldisë më guia'a më. Bë'në ldai' më lë'ë rai'.
51 Iurë gualú bë'në ldai' më lë'ë rai', bësëa'në më lë'ë rai'. Güe'pi më gube'e.
52 Iurní bëabrí rai' Jerusalén. Bëquitë ldu'u rai'.
53 Ria rai' iádu'u ru'bë; bëdë'ë rai' graci lu Dios, nu bë'në rai' alabar lë'ë më. Amén.

Diza'quë según San Juan

El quë nabësëdchini shti'dzë Dios

1 Tiempë guahietë antsë cueshtë guë'dchiliu, nanú el quë nabësëdchini shti'dzë Dios. Quëbezënúhi' Dios. Náhi' Dios.
2 Mizmë mënë ni quëbezënúhi' Dadë Dios dizdë principi shtë grë ra cusë.
3 Grë cusë gurështë por lë'ë më, el quë nabësëdchini shti'dzë Dios; ni chu stubi bëntsa'u lo quë nananú.
4 Por lë'ë më nanú galnabani nu lë'ë galnabani na llni shtë mieti.
5 Lë'ë llni tsagla'guë rabtsë'ë catë nacahi. Lë'ë nacahi adë bë'nëdi'i gan lu llni parë bësë'au lu llni.
6 Gu' tubi nguiu nabëshe'ldë Dios. Nguiu ni bërulë Juan.
7 Bëdchíni'; náhi' testigu parë guëní'i' chu na lë'ë llni të parë grë mënë tsaldí ldu'u rall shti'dzë Dios por lë'ë më.
8 Juan nádi'i narne'e llni perë bëdchini Juan parë gáqui' testigu; guëní'i' chu na el quë narne'e llni verdadërë.
9 Lë'ë llni verdadërë naridë lu guë'dchiliu, rne'e llni parë grë mënë naquëreldë lu guë'dchiliu.
10 Bëdchini më lu guë'dchiliu nu guctsa'u guë'dchiliu por pudërë shtë më, perë ra mënë shtë guë'dchiliu adë bënguë bë'adi'i rall lë'ë më.
11 Be'dë guëdchini më entrë ra mënë shtë guë'dchiliu perë adë bë'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë më
12 perë grë nabë'në recibir lë'i', ra narialdí ldu'i lë'ë më, bëdë'ë më derechë parë gac rall shini Dios.
13 Lë'ë rall guc rall shini Dios, lëdëdi'i por deseo la'ni ldu'u mënë, ni por voluntá shtë mënë sino por pudërë shtë Dios.
14 Lë'ë nabësëdchini shti'dzë Dios, gúli' nu guquëréldi' entrë lë'ë hia'a. Guná hia'a pudërë nu llni shtë më. Sulë lúniquë shini Dios quëbezënú llëru'bë favurë narquitë ldu'u hia'a. Ruadi'dzë më purë verdá.
15 Juan guc testigu shtëhi' nu guni'i Juan:
—Ndë'ë na el quë nagunia'a lu të más antsë, náhi' më ru'bë; na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na, perë nanúhi' dizdë tiempë guahietë más antsë guëdchinia lu guë'dchiliu.
16 Por pudërë shtë më ni bëdë'na'a recibir zihani bendición; por lë'ë më quëhúnëru'u Dios favurë nu más favurë parë lë'ë hia'a.
17 Lëy shtë Dios bëquë'ë Moisés según voluntá shtë më, perë por Jesucristo nadápa'a favurë shtë Dios, nu nadápa'a shtí'dzi' naná verdá.
18 Ni tubi chu gunádi'i lu Dios Padre; sulë tubsë shini më nacabezënú Dios, bëluá'ai' chu na Dios verdadërë.

Biadi'dzë Juan Bautista favurë de Jesús
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

19 Juan bë'në testificar iurë ra më israelitë naquëreldë Jerusalén, bëshe'ldë rall bëldá bëshuzi con mënë nabë'në compañi ra bëshuzi. Guna'bë di'dzë rall lu Juan chu náhi'.
20 Adë bë'nëdi'i Juan negar sino bëquébi':
—Nádia'a Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibë'ai'.
21 Iurní guna'bë di'dzë rall stubi:
—¿Chu nal? ¿Gu nal Elías?
Juan guni'i:
—Aquëdi'i; nádia'a Elías.
Guagla'guë guna'bë di'dzë rall:
—¿Gu nal el quë naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë quë guëdchini?
Juan guni'i:
—Aquëdi'i.
22 Iurní guni'i rall:
—¿Chu nal? të parë guëdë'ë na'a rsunë lu ra nabëshe'ldë lë'ë na'a. ¿Pë rní'il de mizmë lë'ël?
23 Juan repi:
—Nahia tubi bë, tubi narni'i lu shlatë catë nídi'i mënë: “Gulë bë'në preparar la'ni ldu'u të ziquë nezë ldi parë iurë guëdchini Dadë”. Zni guni'i

Isaías, el që nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.
24 Bëldá ra nabiadi'dzënú Juan na rall fariseos.
25 Guna'bë di'dzë rall lu Juan:
—Si talë adë nádi'il Cristo, si adë nádi'il Elías, ni tubi naguadi'dzë shti'dzë Dios nanapë që güedchini, ¿pëzielú rchu'bë nísël ra mënë?
26 Guni'i Juan:
—Na rchu'bë nisa con nisë perë nanú tubi më entrë lë'ë të, adë güënëdi'i të chu náhi'.
27 Náhi' el që naze'dë güedchini despuësë de na. Ni tubi adë chu nádia'a parë güeshaca lë'ë du gui'di shtë shráchi'.
28 Grë cusë ni guc lugar nalë Betábara nanaquë güëë'gu Jordán ladë cu' guia'a catë lë'ë Juan bëchu'bë nisë ra mënë.

Jesús na ziquë lli'li naguti shlugára'a

29 Stubi dzë Juan guná lu Jesús; ziabí'gui' lu Juan. Guni'i Juan lu ra mënë:
—Gulë guná, nguiu rë' naze'dë de Dios; gáti' ziquë tubi lli'li por duldë shtë mënë. Güedchisúhi' duldë shtë ra mënë.
30 Náhi' el që nagunia'a lu të más antsë: "Náhi' më ru'bë. Na adë chu nahia. Bëdchíni' despuësë de na perë nanúhi' dizdë tiempë más antsë që na."
31 Adë bënguë bë'adia'a lë'i' perë bëdchinia parë gunguë bë'a mënë israelitë lë'i'. Por ni rchu'bë nisa ra mënë parë güená mënë chu na më.
32 Nu bë'në Juan testificar:
—Gunahia lu Espíritu Santo nabëdchini de gube'e. Biéti' ziquë tubi palumë parë cuezënúhi' lë'ë Jesús.
33 Adë bënguë bë'adia'a chu güedchini, perë el që nabëshe'ldë na të güechu'bë nisa, guní'i' lua: "Iurë güenal lu Espíritu Santo ze'dë güedchini parë cuezënúhi' lë'ë nguiu, na më el që naguëzunë ldu'u të nu güeshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të".
34 Gunahia lu më ni, nu nahia testigu de që nguiu rë' na shini Dios.

Ra primërë shini gusë'dë më

35 Stubi dzë Juan zuga'a stubi vueltë con chupë nanaldë lë'i'.
36 Iurë guná Juan lu Jesús nardëdë, guni'i Juan:
—Gulë guná, ndë'ë na lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios; gáti' ziquë lli'li.
37 Güerupë nguiu nazianaldë lë'ë Juan, bini rai' lo që naguni'i Juan. Iurní guanaldë rall lë'ë Jesús.
38 Iurë lë'ë Jesús bëdchigrë lúhi' nezë tëchi', gunáhi' lu rai'. Guni'i Jesús lu rai':
—¿Pë rguili të?
Guni'i rai' con di'dzë narunë cuntienë, lamë:
—Dadë, ¿ca quëréldël?
39 Guni'i Jesús:
—Gulë gude'e nu gulë guná.
Iurní guagná rai' catë quëreldë më, nu bëa'në rai' ndë purquë hia casi ziquë rquë tapë guadze' iurní.
40 Tubi de lë'ë ra mënë nabini shti'dzë Juan nu guanáldi' lë'ë Jesús, na Andrés, bëchi Simón Pedro.
41 Primërë guatili Andrés bëchi Andrés, lëll Simón, nu guni'i Andrés:
—Bëdia'guëlú na'a el Mesías. (Di'dzë ni runë cuntienë, Cristo, el që nagudili Dios parë güenibë'ai'.)
42 Lueguë Andrés bia'a lë'ë Simón Pedro catë zuga'a Jesús. Iurë Jesús guná lu Pedro, guni'i më:
—Lë'ël lël Simón, shini Jonás; perë ne' güerulël Cefas, (lë ni runë cuntienë güe'ë).

Guna'bë Jesús Felipe con Natanael

43 Stubi dzë Jesús guc shtú'ui' tsáhi' regiuni shtë Galilea. Gunáhi' lu Felipe nu guni'i më lu Felipe:
—Gude'e naldë na.
44 Felipe na më güe'dchi Betsaida catë na ladzë Andrés nu Pedro.
45 Iurní guatili Felipe lë'ë Natanael; répi':
—Guná na'a lu tubi nguiu naná bëquë'ë Moisés shcuéndi' la'ni ra librë shtë lëy, nu ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios bëquë'ë rai' di'dzë narni'i shcuéndi'. Náhi' Jesús, shini José. Güe'dchi Jesús na Nazaret.
46 Repi Natanael:

—¿Ni mudë guëru'u tubi cusë za'quë guë'dchi Nazaret?

Felipe bëquebi:

—Gude'e guënal.

47 Guabi'guë Natanael lu Jesús. Iurë lë'ë Jesús guná lu Natanael, guní'i':

—Ndë'ë lë'ë tubi nguiu israelitë verdadërë. Ni tubi bishi adë nídi'i la'ni ldú'i'.

48 Iurní guna'bë di'dzë Natanael:

—¿Llallë nanël chu nahia?

Guni'i Jesús:

—Na gunahia lul antsë iurë lë'ë Felipe be'dë guëna'bë lë'ël, iurë lë'ël zugá'al guëa' hiaguë bëlda'u.

49 Natanael guni'i:

—Mësë, lë'ël nal shini Dios. Lë'ël nal Rëy shtë naciuni Israel.

50 Jesús guni'i lu Natanael:

—¿Gu rialdí ldú'ul purquë na gunia'a lul, gunahia lul guëa' hiaguë bëlda'u? Delantë guënáru'ul más cusë ru'bë quë ndë'ë.

51 Nu guni'i Jesús:

—Guldía rnia'a lul, lë'ël guënal lla'lë lu gube'e. Ra ianglë shtë Dios tsepi rai' nu guëdchini rai' guëca, nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.

2

Tubi sa'a guë'dchi Caná

1 Dzë tsunë despuësë de ni, gu' tubi sa'a guë'dchi Caná nanaquë regiuni shtë Galilea. Lë'ë shni'a Jesús nanúhi' nga'li.

2 Nu Jesús con ra shini gusë'dë më gua rai' purquë bë'në ra mënë invitar lë'ë rai' lu sa'a

3 perë gubidchi vini. Iurní lë'ë shni'a Jesús guní'i' lu më:

—Nídi'i vini. Hia gubidchin.

4 Perë Jesús repi:

—Nanë, ¿pëzielú cagní'il lua zni'i? Gá'adi'i guëga'a tiempë parë gac bë'a mieti chu nahia.

5 Iurní shni'a më guni'i lu narëta', ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bë'në grëtë' lo quë naná guënibë'ai' lë'ë të.

6 Zuga'a shu'pë guë'ë nariú nisë, cadë tubi guë'ë ni riú gadchi u shunë rëë' nisë. Na rahin parë më israelitë; rie'ti guia'a rall según custumbrë religiusë shtë rall.

7 Jesús guni'i lu ra naquëhunë sirvë:

—Gulë bëtsadzë guëzá guë'ë rë' nisë.

Iurní guadzëhin guë'ë ni nisë;

8 Jesús guni'i:

—Iurne' gulë cu du'pin nu guanuhin lu nguzanë shtë sa'a.

Zni bë'në rai'.

9 Lë'ë nguzanë shtë laní bë'në prëbë nisë naná bëac vini perë adë rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë bërú'uhin. (Sulë ra naquëhunë sirvë, rac bë'a rall de quë nisë bëac vini). Iurní lë'ë nguzanë shtë sa'a guná'bëll lë'ë lliguë.

10 Guní'ill:

—Grë lugar primërë rdë'ë mënë vini za'quë gu ra mënë. Hia despuësë iurë cantidá bii' rall, rdë'ë mënë vini corrientë gu mieti, perë lë'ël bë'nëdi'il zni. Hashtë iurne' bëné'el vini za'quë.

11 Ndë'ë bë'në Jesús Caná shtë Galilea. Ndë guc primërë milagrë nabëlua'a Jesús lu ra mënë. Bëlua'a më pudërë nanapë më. Ra shini gusë'dë më gualdí ldu'u rai' bëshe'ldë Dios lë'ë më.

12 Despuësë de ni, gua më guë'dchi Capernaum con shni'a më nu con shini gusë'dë më. Ndë guquëreldë rai' du'pë tiempë.

Gua më iádu'u ru'bë (Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Hia mërë guëdchini laní Pascu shtë ra më israelitë, Jesús gua ciudá Jerusalén.

14 Guatë më iádu'u ru'bë. Guná më ra naquëgtuu' ngunë. Guná më ra naquëgtuu' lli'li nu palumë. Nu nga'li zúbëga'a mënë lu mellë catë rchili rall dumí.

15 Bëntsa'u më tubi chicuti con du lasë. Iurní bësëllu'në më grëtë' ra mënë la'ni iádu'u con ra lli'li nu con ra ngunë. Bërë'shë më mellë. Bërë'tsë dumí shtë ra narchili dumí.

16 Repi më lu ra nartuu' palumë:

—Gulë cu grë cusë ndë'ë. Adë rúnëdi'i të lidchi Shtada tubi llguëa'.

17 Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më
bëagná ldu'u rai' ziquë naescritë:
“Nalë rzebi ldua'a por lidchi Dios;
gaquin limpi”.
18 Iurní lë'ë ra më israelitë guna'bë
di'dzë:
—¿Pë milagrë guëluá'al lu na'a
ziquë tubi sëñi de quë nápël derechë
quëhúnël ra cusë rë'?
19 Jesús bëquebi:
—Gulë bëzalú iádu'u rë'; dzë tsunë
guëldishtëahin stubi nacubi.
20 Iurní guni'i ra mënë:
—Cuarenta y seis izë guzú gua'a
iádu'u rë'. ¿Ni mudë lë'ël guëdishtëlin
tsúnësë dzë?
21 Perë lë'ë iádu'u, el quë naquëgni'i
Jesús, na cuerpë shtënë më.
22 Hia despuësë guashtë më ladi ra
tëgulë, bëagná ldu'u ra shini gusë'dë
më lo quë naguni'i më, nu gualdí
ldu'u rai' shti'dzë më, nu gualdí ldu'u
rai' ra Sagradas Escrituras.

Nanë më lo quë naná la'ni ldu'u mieti

23 Iurë lë'ë Jesús nanú Jerusalén,
gu' laní Pascu. Cantidá mënë gualdí
ldu'u rall lë'ë më iurë guná rall mila-
grë nabë'në më.
24 Perë Jesús adë rúnëdi'i confiar
lë'ë ra mënë purquë rac bë'a më ldu'u
ra grëtë' rall.
25 Adë rquí'nidi'i më chu guëni'i lu
më shcuendë ra mënë. Mizmë lë'ë më
rac bë'a më lla na la'ni ldu'u mieti.

3

Jesús nu Nicodemo

1 Gu' tubi nguiu nabërulë Nicodemo.
Nall miembrë shtë partidë religiusë
fariseo nu nall tubi nguiu namás
lasac ladi ra më israelitë.
2 Nicodemo guagná lë'ë Jesús gue'lë
nu guní'ill:
—Mësë. Rdë'ë na'a cuendë de
quë Dios bëshe'ldë lë'ël parë ze'dë
guëluá'al, purquë ni tubi adë chu
gáquëdi'i guëlua'a pudërë nu milagrë
cumë ziquë rúnël, sulë si talë Dios
quëbezënúhi' lë'ël.
3 Iurní guni'i Jesús lu Nicodemo:
—Guldía rnia'a lul, el quë nagalë
nacúbidi'i stubi, gáquëdi'i tsutëll catë
rnibë'a Dios.
4 Bëquebi Nicodemo:
—Perë no es posiblë tubi nguiu
hia gu'shë, guëabrí gálëll stubi. ¿Ni
mudë guëabrí guëu'll la'ni shní'all
stubi parë galë stubi nacubi?
5 Jesús bëquebi:
—Guldía rnia'a lul, el quë nagálëdi'i
con nisë nu con Espíritu Santo, adë
tsutëdi'ill catë rnibë'a Dios.
6 Grëtë' naná gulë ziquë ra
cualquier mënë, mënë na ni, perë el
quë naralë con Espíritu Santo, espíritu
na ni.
7 Adë rdzëguëë'di'i ldú'ul lo quë na-
gunia'a lul, grëtë' napë quë guësa'në
guëdchini vidë cubi la'ni ldu'u rall por
pudërë shtë Dios.
8 Lë'ë mbë rru'u nezë catë rac
shtu'u mbë, nu rínil ruidë narunë
mbë perë adë rdë'ëdi'il cuendë ca
nezë ze'dë mbë nu ca nezë zia'a mbë.
Zni na grëtë' nanapë vidë cubi por
pudërë shtë Espíritu Santo.
9 Iurní Nicodemo bëabrí guna'bë
di'dzë:
—¿Perë llallë gac ndë'ë?
10 Jesús guni'i lull:
—Lë'ël nal tubi mësë ladi ra më
israelitë nu adë guënëdi'il ndë'ë.
11 Guldía rnia'a lul, lë'ë na'a rac bë'a
na'a lo quë naruadi'dzë na'a nu lo
quë narlua'a na'a; nu na na'a testigu
de lo quë guná na'a, perë lë'ë të adë
rialdídi'i ldu'u të lo quë narni'i na'a.
12 Gunia'a lu të cusë narac lu
guë'dchiliu perë adë gualdídi'i ldu'u
të. ¿Lla tsasë të cusë shtë gube'e
narnia'a lu të?
13 'Ni tubi chu be'pi gube'e,
sulë el quë nabëdchini de gube'e.
Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios lu
guë'dchiliu; lidcha na gube'e.
14 Ziquë Moisés bëldísi' serpientë
lu shlatë, zni zac con na, nguiu
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu; guna
sufrir galguti;
15 parë grë natsaldí ldu'i na, adë
tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë sin
fin.

Rac shtu'u Dios grë mënë

16 'Dios nalë rac shtú'ui' ra mënë narëta' lu guë'dchiliu; bëshe'ldë më tubsë shini më parë grëtë' narialdí ldu'i lë'ë shini më, adë tsagnítidi'i rall sino napë rall vidë nadë rialúdi'i.
17 Dios adë bëshé'ldëdi'i shíni' lu guë'dchiliu parë gunë shíni' condenar ra mënë sino parë gúni' salvar ra mënë.
18 'El që narialdí ldu'i shini Dios, nádi'i condenárëll, perë el që adë nëdi'i tsaldí ldu'u, hia nacondenárëll purquë nëdi'ill tsaldí ldú'ull tubsë shini Dios.
19 Ra nanëdi'i tsaldí ldu'i shti'dza, nacondenárëll purquë iurë lë'ë llni bidë lu guë'dchiliu, más bëquitë ldu'u mënë nacahi që llni. Adë rac shtú'udi'i rall llni. ¿Pëzielú? purquë runë rall cusë mal.
20 Grëtë' lo që narunë mal, rna zá'quëdi'i rall lu llni nu adë riabí'guëdi'i rall lu llni purquë lë'ë llni rlua'a ra cusë mal lo që naquëhunë rall;
21 perë grë lo që narquitë ldu'u verdá, riabí'guëll lu llni të parë guëná mënë de që grë lo që naquëhúnëll, ze'dë de Dios.

Lë'ë amigu shtë lliguë

22 Despuësë de ndë'ë, Jesús gua con ra shini gusë'dë më hashtë regiuni Judea. Gulezënú më lë'ë rai' dupë'në, nu bëchu'bë nisë rai' mënë.
23 Nu zac bëchu'bë nisë Juan Bautista lugar nabërulë Enón guëlladchi Salim purquë nga'li rëta' zili nisë. Bidë ra mënë lu Juan, chubë nisë rall.
24 Zndë'ë guzac antsë bëtia'a ra mënë Juan lachigui'bë.
25 Iurní bëldá shini gusë'dë Juan, gudildi di'dzë rai' con tubi israelitë nabë'në cumplir custumbrë. Guzublú rall chupë di'dzë subrë shcuendë lla gunë rall parë gac limpi rall lu Dios.
26 Iurní guaguëchi mënë lu Juan:

—Mësë, guná; el që naguzunú lë'ël stubi ladë guëë'gu Jordán, el që bë'nël testificar napë që guëdchíni', quëgchu'bë nísi'. Grëtë' mënë zianaldë rall lë'i'.

27 Iurní guni'i Juan:

—Ni tubi adë chu nápëdi'i pudërë si talë adë bëdë'ëdi'i Dios pudërë.
28 Mizmë lë'ë të na të testigu, gunia'a lu të de që na nádia'a Cristo sino që bëshe'ldë më na antsë guëdchíni'.
29 Ziquë tubi nabëtsë'a, rquitë ldú'ull purquë nápëll tsé'lëll, perë zac amigu shtë lliguë, quëquë diáguëll nu rquitë ldú'ull quëbezënull lliguë. Rínill lo që naruadi'dzë lliguë. Zni iurne' nalë rquitë ldua'a.
30 Napë që gáqui' más më ru'bë, perë na napë që gaca ziquë nalasáquëdi'i.

El që naze'dë de gube'e

31 'El që naze'dë de gube'e, ni naná rnibë'a más që grë nguiu. El që naná mënë, no más nall më shtë guë'dchiliu nu ruadí'dzëll cusë shtë guë'dchiliu; perë el që naze'dë de gube'e, ni ruadí'dzi' cusë shtë gube'e. Nápi' grë pudërë.
32 Lë'ë më quëhunë testificar lo që naguná më nu lo që nabini më, perë ni tubi adë chu rialdídi'i ldu'i lo që narni'i më.
33 Perë el që nagualdí ldu'u shti'dzë më de verdá, quëhúnëll ziquë el që narquë sëgi lu guichi; rquébill Dios na verdá.
34 El që nabëshe'ldë Dios, ni ruadí'dzëll shti'dzë Dios purquë Dios rdë'ë Espíritu Santo sin medidë parë nguiu ni të cuezënúhi' lë'ë nguiu ni.
35 Dios Padre rac shtu'u shíni' nu bëdë'ë më pudërë parë guënibë'ai' grëtë' cusë.
36 El që narialdí ldu'u shini Dios, ni napë vidë sin fin, perë el që nanëdi'i tsaldí ldu'i shini Dios, gápëdi'ill vidë sin fin sino që rëa'në cashtigu shtë Dios guëquëll.

4

Biadi'dzënú Jesús tubi na'a shtë Samaria

1 Ra fariseo bini rall de që napë
Jesús más zihani shmëni' nu más zi-
hani mënë naquëchu'bë nísi' që Juan
Bautista.
2 Lëdëdi'i Jesús bëchu'bë nisë ra
mënë sino shini gusë'dë më bëchu'bë
nisë rai' ra mënë.
3 Iurë lë'ë Jesús guc bë'a naguni'i
ra fariseo, bëru'u më de Judea parë
bëabrí më Galilea.
4 Napë që tëdë më Samaria parë
guëdchini më Galilea.
5 Bëdchini më guë'dchi Sicar
nanaquë regiuni Samaria. Sicar
na rua' guiu'u lachi nabëdë'ë Jacob
ziquë herenci parë shíni', José.
6 Nga'li zúbëga'a guërzú nabërulë
Guërzú shtë Jacob. Lë'ë Jesús ze'dë
bëdzágui'. Guzúbi' guëlladchi rua'
guërzú; hia ziága'a ru ngubidzë.
7-8 Ra shini gusë'dë më zia'a rai'
parë guë'dchi. Ziasi'i rai' naguëda'u.
Mizmë iurní bëdchini tubi na'a shtë
Samaria rua' guërzú parë guëgúhi'
nisë. Jesús guni'i lu na'a rë':
—Denú du'pë nisë gua'.
9 Iurní lë'ë na'a shtë Samaria
bëquebi:
—¿Pëzielú rná'bël nisë lua, nu më
israelitë nal?
(Adë rni'i lu sá'di'i më israelitë lu ra
më shtë Samaria.)
10 Iurní guni'i Jesús:
—Si talë niac bë'al lo që narne'e
Dios ndigá, si talë niac bë'al chúllëti'i
ndë'ë, el që narna'bë nisë lul,
naná'bël nisë lúhi' nu lë'i' guëné'ei'
nisë narne'e vidë sin fin.
11 Lë'ë na'a guni'i:
—Dadë, nápëdi'il pë guëgul nisë
la'ni guërzú. Más de ni guetë na
guërzú. ¿Cáti'i nápël nisë narne'e
vidë?
12 Shtadë guëlú hia'a Jacob bësëa'në
guërzú rë' catë bíhi' nisë, lë'i' nu bii'
ra shíni' nu con ra ma shtënë rai'.
¿Ni mudë más më ru'bë nal që lë'ë
Jacob?
13 Bëquebi Jesús:
—Grëtë' el që nagú nisë rë',
guëabrí guëbidchi,
14 perë el që nagú nisë naná
guëdë'a, jamás adë guëabrídi'i
guëbídchill, purquë nisë naná guëdë'a
rcasë la'ni ldú'ull cumë ziquë nisë
shtë zini parë guëdë'ëin vidë sin fin.
15 Iurní lë'ë na'a guni'i:
—Dadë, denú nisë ni të parë adë
guëbídchidia'a jamás nu gueldë cádia'a
nisë ndë'ë.
16 Repi Jesús:
—Guagna'bë tsé'lël nu bëabrí ndë'ë.
17 Lë'ë na'a guni'i:
—Nápëdia'a tse'la.
Jesús guni'i iurní:
—Nápël rsunë, guní'il verdá:
“Nápëdia'a tse'la”,
18 purquë ga'i nguiu guc rai' tsé'lël
nu el që nanápël iurne', lëdëdi'i
tsé'lël. Verdá guní'il.
19 Iurë bini na'a lo që naguni'i më,
guní'ill:
—Dadë, lluá'ahia nal tubi naru-
adi'dzë shti'dzë Dios.
20 Shtadë guëlú na'a, mënë
Samaria, bë'në rai' adorar Dios lu
dani rë', perë lë'ë të më israelitë rni'i
të Jerusalén na lugar catë runë tucarë
gunë mieti adorar Dios.
21 Jesús guni'i:
—Nanë, tsaldí ldú'ul shti'dza;
guëdchini iurë de që lë'ë të gunë të
adorar Dios Padre sin adë rquí'nidi'i
guidë të lu dani rë' u tsa të Jerusalén.
22 Lë'ë të mënë Samaria, adë
guënëdi'i të lo që narunë të adorar
perë lë'ë na'a, sí, nanë na'a lo që
nardë'në na'a adorar purquë el
që nagunë salvar ra mënë, na më
israelitë.
23 Perë guëdchini iurë nu mizmë
iurne', lë'ë ra mënë naná runë adorar
Dios de verdá, napë që gunë rall
adorar lë'ë më con ldu'u rall nu de
acuerdë con enseñansë shtëna. Pues
Dios Padre rac shtú'ui' gunë mënë
adorar lë'i' manërë ni.
24 Dios na espíritu; ra narunë ado-
rar lë'ë më, napë që gunë rall adorar
lë'ë më con espíritu nu de acuerdë con
ra enseñansë shtëna.
25 Lë'ë na'a guni'i:
—Nanëa de që guëdchini Mesías
narni'i ra mënë, Cristo, el që
nagudili Dios parë gunibë'ai'. Iurë

lë'ë më guidë, guëluá'ai' parë gac bë'a na'a shti'dzë Dios.

26 Repi Jesús:

—Nípa'ala, nahia mizmë naquëadi'dzënul.

27 Iurní bëdchini ra shini gusë'dë më; bëdzëguëë' ldu'u rai' de quë quëadi'dzënú Jesús tubi na'a, perë ni tubi de lë'ë rai' guni'i lu Jesús: "¿Pëzielú quëadi'dzënul lë'ëll?" u "¿Pë quëgna'bë dí'dzël lu na'a?"

28 Iurní lë'ë na'a bësëa'nëgá rëë'; bëabrill parë guë'dchi catë guagní'ill lu ra nguiu:

29 —Gulë cha të guëná të tubi nguiu naguni'i grë lo quë nabëna. ¿Adë lë'ë narni'i ra mënë Cristo ndë'ë?

30 Iurní bëru'u ra mënë guë'dchi. Bëdchini rall lu Jesús.

31 Mientras lë'ë shini gusë'dë më bë'në rai' ruëguë lu më; repi rai':

—Mësë, gudáu.

32 Perë Jesús guni'i:

—Na napa tubi dau naná guënëdi'i të.

33 Ra shini gusë'dë më guzublú rai' guna'bë di'dzë lu sa' rai':

—Aquë, ¿nu chu be'dënú nagudáuhi'?

34 Perë Jesús bëquebi:

—Dau shtëna na guna cumplir voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na.

35 Adë guní'idi'i të: "Runë faltë stapë mbehu parë guëru'u cusechë". Rnia'a lu të, gulë guná, hia bëquichi bëcuelë shtë guezë; bëga'a iurë shtë cusechë.

36 El quë narunë dchi'ni, runë tucarë tsu pagu shtëll. Grëtë' lo quë narcabní, guëcá'all cusechë; nápëll premi lu gube'e. El quë narcabní nu el quë narldë guëni'a, rquitë ldu'u rall juntë.

37 Verdá na lo quë narni'i dichë: "El quë narcabní, ni na tubi; el quë narldë guëni'a, ni na stubi".

38 Na bëshe'lda lë'ë të parë tsagni'i të lu mënë perë stubi el quë nague'dënú mënë lua. Zni stubi mënë bë'në dchi'ni perë lë'ë të quëhunë të provëchë grëtë' dchi'ni shtë rall.

39 Cantidá mënë shtë guë'dchi Samaria, gualdí ldu'u rall Jesús por lo quë naguni'i na'a iurë lë'ë na'a guni'i: "Guni'i më grë lo quë nabëna".

40 Iurní bëdchini ra mënë shtë Samaria lu më; bë'në rall ruëguë lu më të parë guëa'në më con lë'ë rall. Bëa'nënú më lë'ë rall chupë dzë.

41 Nu másru'u zihani mënë gualdí ldu'u rall iurë bini rall lo quë naguni'i Jesús.

42 Iurní guni'i rall lu na'a:

—Iurne' rialdí ldu'u na'a, lëdë niá'asëdi'i por lo quë naguní'il lu na'a, sino quë mizmë lë'ë na'a bini na'a shtí'dzi', nu rac bë'a na'a de quë verdá më rë' na el quë nagunë salvar mënë shtë guë'dchiliu.

Jesús bënëac tubi llguë'në naquëreldë zitu parë lë'ë më

43 Despuësë de guërupë dzë, Jesús bëru'u Samaria. Ziaglá'gui' nezë shtëhi' parë regiuni shtë Galilea.

44 Mizmë Jesús bë'në testificar de quë grëtë' ra muzë shtë Dios, adë rúnëdi'i mënë rëspëti lë'ë rai'. Sulë stubi lugar runë mënë rëspëti muzë shtë Dios.

45 Iurë bëdchini Jesús Galilea, ra mënë ni bë'në rall recibir lë'ë më con bien purquë gua rall laní Pascu ciudá Jerusalén; guná rall lo quë nabë'në më, ra milagrë nabë'ni'.

46 Iurní Jesús bëabrí Caná shtë Galilea catë bë'ni' cambi nisë vini. Bini tubi më ru'bë shtë gubiernë de quë bëdchini Jesús ndë. Nguiu ni nápëll tubi shínill narac llu'u guë'dchi Capernaum.

47 Iurë lë'ë nguiu ni bini de quë Jesús bëdchini Galilea, guagnall nu bë'nëll ruëguë lu më parë tsa më lídchill të parë gunëac më shínill purquë hia casi rlullë llguë'në.

48 Iurní Jesús guni'i:

—Lë'ë të adë rialdídi'i ldu'u të si talë rnádi'i të milagrë.

49 Perë lë'ë narunë shchi'ni gubiernë guni'i:

—Dadë, nasesë, cha lidcha purquë aquë zati shinia.

50 Iurní Jesús guni'i:

—Bëabrí lídchil; lë'ë shínil nabani.

Nguiu ni gualdí ldú'ull shti'dzë Jesús. Lueguë zëagzëll lídchill.
51 Iurë lë'ë nguiu be'dë guëzĕ lídchill, lë'ë ra muzë naquëreldë hiu'u, guagtsa'guëlú rall lë'ë nguiu; repi rall lúhi':
—Lë'ë shínil bëac.
52 Iurní guna'bë dí'dzëll:
—¿Ca iurë bëac llguë'në? ¿Ca iurë guzublú nahue'i?
Repi rall:
—Na'guë ziquë rquë tubi guadze' bëru'u shldi.
53 Lë'ë shtadë llguë'në bëdĕ'ëll cuendë de quë mizmë iurë ni guni'i Jesús: "Shínil nabani". Lë'ë nguiu ni con grë shfamílill gualdí ldu'u rall Jesús.
54 Ni na segundë milagrë nabë'në Jesús despuësë bëru'u më Judea parë guziá'ai' Galilea.

5

Tubi narac galguidzë llunguë

1 Despuësë gudëdë ra dzë, bë'në tucarë tubi laní shtë më israelitë, nu Jesús gua parë Jerusalén.
2 Mizmë ciudá ni cerquë rua' puertë nalë Puertë shtë Lli'li, nanú tubi tanquë ru'bë shtë nisë. Lugar ni lëhin Betesda con dizĕ hebreo. Napin ga'i portali alrededurë shtë tanquë.
3 Nga'li rëta' zihani narac llu'u; naga'a rai' lu daa'. Nanú ciegu; nanú cujë; nanú narac galguidzë llunguë. Quëbezë rai' parë guëni'bi nisë.
4 Rni'i rai' ridë tubi ianglë la'ni tanquë parë rní'bi' nisë. Primërë nariutĕ la'ni nisë despuësë lë'ë ianglë bëni'bi nisë, guëáquëll de cualquier galguidzë.
5 Ndë nanú tubi nguiu; hia guc treinta y ocho izë rac llú'ull.
6 Iurë lë'ë Jesús guná lu nguiu naga'a, bëdë'ë më cuendë de quë hia zihani izë nagá'all lu galguidzë. Repi Jesús:
—¿Gu rac shtú'ul guëáquël?
7 Lë'ë më narac llu'u bëquebi:
—Dadë, rac shtua'a perë chu nádi'i guëtia'a na la'ni nisë iurë lë'ë nisë rni'bi. Cadë vësë narac shtua'a tsahia la'ni nisë, lë'ë stubi rlaguë la'ni nisë primërë.
8 Jesús guni'i:
—Guashtĕ nga'li. Bëtëá shtaa'l nu bëagzĕ.
9 Mizmë iurní lë'ë nguiu bëac. Bëtëall shtaa'll nu guzublú rzëll. Perë dzë ni na dzë narzi'i ldu'u ra mënë.
10 Iurní ra më israelitë naquëhunë cumplir custumbrë, guni'i rall lu el quë nabëac:
—Nápëdi'il permisi parë guá'al shtaa'l purquë nedzĕ rzi'i ldu'u ra mënë.
11 Lë'ë nguiu bëquebi:
—El quë nabënëac na guni'i lua: "Bëtëá shtaa'l nu bëagzĕ".
12 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Chull guni'i lul? "Bëtëá shtaa'l nu bëagzĕ".
13 Perë lë'ë nguiu adë guënĕdi'ill chu bënëac lĕ'ëll purquë Jesús gunitilú më ladi ra mënë zihani narëta' lugar ni.
14 Despuësë lë'ë Jesús bëdia'guëlú nguiu ni la'ni iádu'u; iurní guni'i më:
—Guná, hia lĕ'ël bëáquël; adë rúnëdi'il duldë të adë guídëdi'i galguidzë más peor guĕquël.
15 Lë'ë nguiu zëagzëll iurní. Guagdĕ'ëll partë lu ra më israelitë de quë Jesús bënëac lĕ'ëll.
16 Por ni lë'ë rall guzunaldë rall lë'ë Jesús parë quini rall lë'ë më purquë bë'në më milagrë rë' dzë narzi'i ldu'u mënë.
17 Perë Jesús guni'i lu rall:
—Shtada todavía canihúni' dchi'ni; adë rbézëdi'i rúni' dchi'ni; nu zac quëhuna dchi'ni.
18 Por ni ra contrari shtë më, másru'u rac shtu'u rall quini rall lë'ë më purquë lëdë niá'asëdi'i rúnëdi'i Jesús cuendë ra custumbrë shtë dzë narzi'i ldu'u mënë, sino quë quëhúni' lĕ'i' ziquë Dios; guni'i më Dios na Shtádi'.

Pudërë nanapë shini Dios

19 Iurní Jesús guni'i:
—Guldía rnia'a de quë nahia shini Dios; adë gáquëdi'i guna según voluntá shtëna; sulamëntë runa lo quë

narunë Shtada. Grĕtë' lo që narunë Shtada, mizmë manërë runa
20 purquë Shtada rac shtú'ui' na. Quëglua'a më na grë lo që narunë më. Todavía runë faltë cusë ru'bë naguëlua'a më na, cusë nartsëguëë' ldu'u të.
21 Ziquë Shtada rcua'ñi ra tëgulë parë guëbani rai', igual guënehia vidë parë ra narac shtua'a guëbani rai'.
22 Cumë ziquë Dadë adë rúnëdi'i' juzguë ni tubi chúdi'i, sino bëne'e më pudërë guiahia parë guna juzguë lë'ë ra mënë të parë gunë mënë rëspëti na igual ziquë runë rall rëspëti Shtada.
23 El që nadë rúnëdi'i rëspëti na, adë rúnëdi'ill rëspëti Dadë Dios, el që nabëshe'ldë na lu guĕ'dchiliu.
24 'Guldía rnia'a, el që narquĕ diaguë shti'dza lo që narnia'a nu tsaldí ldú'ull el që nabëshe'ldë na, nápëll vidë sin fin. Adë gáquëdi'i condenárëll; gudĕdëll lu galguti. Iurne' nápëll vidë nanadë rialúdi'i.
25 Verdá rnia'a, hia bëga'a iurë lë'ë ra tëgulë guini rai' voz shtë shini Dios. Grĕtë' naguëzu'bë diaguë voz shtë më, guëbani rall parë siemprë
26 purquë ziquë grë mieti nabani rall por pudërë shtë Dadë Dios, también bëdë'ë më derechë lu shini më parë gápi' mizmë pudërë. Rac guëdë'a vidë parë ra mënë.
27 Nu bëdë'ë më derechë lu shini më parë gúni' juzguë ra mënë purquë náhi' nguiu nabëshe'ldë Dios lu guĕ'dchiliu.
28 Adë rdzëguëë'di'i ldu'u të ndë'ë purquë guëdchini iurë grë ra tëgulë guini rai' chahia, nu guëru'u rai' la'ni ba'a.
29 Grĕtë' el që nabë'në bien, guëbani rall; gac resucitar rall parë vidë sin fin perë grĕtë' ra nabë'në mal, guëbani rall; gac resucitar rall parë gac condenar rall.

Napë më pudërë

30 'Na adë gáquëdi'i guna shcuendë iubia; quëhuna juzguë según di'dzë narni'i Shtada lua. Tubldí quëhuna juzguë; adë rúnëdia'a según lo që narac shtua'a sino según voluntá shtë el që nabëshe'ldë na.
31 Si talë rnia'a favurë de na, lo që narnia'a nádi'in ziquë tubi nanasac
32 perë nanú stubi testigu narni'i favurë de na. Nu rac bë'ahia de që grë el që narni'i më ni de na, lasaquin; verdá nahin.
33 Lë'ë të bëshe'ldë të el që naguagna'bë di'dzë lu Juan Bautista, perë lo që nabëquebi Juan de na, verdá nahin.
34 Perë na adë rquí'nidia'a guëni'i mënë favurë de na. Rnia'a lu të di'dzë rë' parë gac salvar të.
35 Juan nadë más náhi' ziquë tubi lintërnë, ziquë narzianí parë ra mënë, nu lë'ë të guagnaldë të tëchi Juan por du'pë tiempë. Bëquitë ldu'u të shtí'dzi'.
36 Perë na napa testimonio más lasac lo që naguni'i Juan. Grĕtë' cusë el që naruna, bëne'e Shtada parë guna cumplirin. Milagrë naquëhuna, rne'e prëbë de që verdá bëshe'ldë Dios na.
37 Lë'ë Dadë nabëshe'ldë na, bë'ni' testificar de na, perë lë'ë të nunquë adë bínidi'i të cha' më, nu nunquë adë gunádi'i të lu më.
38 Grĕtë' diza'që shtĕni', adë gutĕdi'in la'ni ldu'u të purquë nĕdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë el që nabëshe'ldë më.
39 Lë'ë të bësë'dë të la'ni ra Sagradas Escrituras con llëru'bë cuidá parë guëdzelë të la'ni librë ni nezë parë gapë të vidë sin fin, perë rnia'a lu të, ra Sagradas Escrituras rne'e testimonio chu nahia
40 perë adë nĕdi'i të guidë të lua parë gapë të vidë sin fin.
41 'Na adë rcádia'a hunurë shtë mënë.
42 Más de ni nanĕa lë'ë të adë rac shtú'udi'i të Dios.
43 Na zelda por lë Shtada, perë adë bë'nĕdi'i të recibir na. Perë si talë guëdchini stubi më por mizmë lëll, ni sí, gunë të recibir lë'ëll.
44 ¿Llallë tsaldí ldu'u të na purquë rguili të guëni'i mënë bien de lë'ë të? Adë rguílidi'i të lë'ë hunurë naze'dë de Dios verdadërë.

45 Gulë tsasĕ de që na adë
guëdchi'ba galquiá guëc të delantë de
Shtada. El që naguëdchi'bë galquiá
guëc të, na el që nabëquë'ë Moisés,
mizmë lĕ'i' el që más rianaldë të
tĕchi'.
46 Si talë lë'ë të nialdí ldu'u të lo
që nabëquë'ë Moisés, nu zac shti'dza
nialdí ldu'u të purquë Moisés bëquë'ë
shcuenda.
47 Perë si talë adë rialdídi'i ldu'u
të lo që nabëquë'ë Moisés ¿lla tsaldí
ldu'u të lo që narnia'a lu të?

6

Jesús bëdë'ë nagudáu ga'i mili nguiu (Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Despuësë de ndë'ë, Jesús gua stubi
ladë rua' nisë ru'bë shtë Galilea;
mizmë nisë ni lëhin Tiberias.
2 Zihani mënë guanaldë lë'ë më
purquë guná rall ra cusë ru'bë nu
milagrë lo që nabë'në më. Bënëac
më ra narac llu'u.
3 Iurní lë'ë Jesús be'pi guëc tubi
lumë. Guzubë më nga'li con ra shini
gusë'dë më.
4 Guëlladchi ze'dë guëdchini laní
Pascu, laní shtë ra israelitë.
5 Iurë Jesús guná cantidá mënë
zianaldë lë'ë më, guni'i më lu Felipe:
—¿Ca guiasi'i hia'a nagáu mënë zi-
hani rë'?
6 Guni'i më të nia'a pë guëni'i Felipe
purquë Jesús hia rac bĕ'ai' guadë el
që nagunë më.
7 Iurní Felipe bëquebi:
—Chupë gahiu'a bëllë bëdchichi
guetështildi, adë gáldëdi'i parë ni
siquierë tubi pedasë gau cadë tubi de
lë'ë rall.
8 Andrés, tubi shini gusë'dë më, nu
náhi' bëchi Pedro; guni'i:
9 —Ndë zuga'a tubi llguë'në.
Nuá'all ga'i guetështildi nu chupë
mbeldë, ¿pë gunë ndë'ë parë blac
mënë zihani?
10 Iurní Jesús guni'i:
—Gulë guni'i lu grĕtë' mënë të parë
subë ra mënë.
Nga'li cantidá ra gui'lli nanú lu
guiu'u, subë rall. Iurní guzubë ra
mënë ziquë ga'i mili nguiu.
11 Jesús guna'zi guetështildi. Bëdë'ë
më graci lu Dios. Iurní bëdë'ë më
guetështildi cua'a ra shini gusë'dë më.
Hia lë'ë rai' guati'dzë rai' guetështildi
parë grĕtë' el që nazúbëga'a. Zni
bë'në më con mbeldë. Grĕtë' gudáu
tantë lo që narac shtu'u rall.
12 Iurë lë'ë rai' gualú gudáu, Jesús
guni'i lu ra shini gusë'dë më:
—Gulë bëtëá grë pedasë nabë'në
subrë të parë adë shínidi'i ni tubi.
13 Bëtëá rai' pedasë nabë'në subrë;
tsadzĕ rai' chi'bë chupë tëpë grë
ra pedasë nabë'në subrë de lo ga'i
guetështildi.
14 Iurë guná ra mënë lo që nabë'në
Jesús nu milagrë nabëlua'a më lu rall,
guni'i rall:
—Ndë'ë sí, de verdá náhi' el që
naruadi'dzë shti'dzë Dios, el që
nanapë që guëdchini lu guĕ'dchiliu.
15 Jesús guc bë'a de që rac shtu'u
rall gua'a rall lë'ë më la fuersë parë
gac më rëy shtë rall. Iurní biequi më
de nga'li. Zia'a më parë tubi dani
parë guëquëreldë më lĕ'ësë më.

Jesús rzë lu nisë (Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 Iurë lë'ë gue'lë gu', ra shini
gusë'dë më bietë rai' rua' nisë.
17 Guatĕ rai' la'ni tubi barcu. Iurní
guna'zi rai' nezë parë stubi ladë
rua' nisë parë guëdchini rai' Caper-
naum, Hia nacahi iurní, nu Jesús la'di
guëabrídi'i'.
18 Iurní guzublú tubi mbë dushë.
Ra olë shtë nisë ru'bë nalĕ rzuldí.
19 Iurë lë'ë rai' ziazú rai' cumë
ziquë ga'i u shu'pë kilómetro lu nisë,
iurní guná rai' lu Jesús; ziabi'guë më
rua' barcu. Rzĕhi' lu nisë. Iurní
bëdzëbë ra nguiu nananú la'ni barcu
20 perë Jesús guni'i:
—Na ndë'ë; adë rdzĕbëdi'i të.
21 Iurní bëquitë ldu'u rai'; rac shtu'u
gunë rai' recibir lë'ë më la'ni barcu.
Mizmë iurní bëdchini rai' catë zia'a
rai'.

Quëguili ra mënë lë'ë Jesús

22 Stubi dzë ra mënë nabëa'në
stubi ladë rua' nisë ru'bë, bëdë'ë rall
cuendë de që shini gusë'dë më zia'a

rai' la'ni lúniquë barcu naná zuga'a nga'li perë Jesús adë guanáldëdi'i' lë'ë rai'.
23 Perë mientras bëdchini sëbëldá barcu naze'dë de guë'dchi Tiberias, tubi lugar nanaquë catë gudáu ra mënë guetështildi, catë bëdë'ë Jesús graci lu Dios por guetështildi.
24 Perë iurë guná ra mënë de quë adë nídi'i Jesús, nilë ra shini gusë'dë më nídi'i rai'; iurní guatë rall la'ni ra barcu. Zia'a rall parë Capernaum. Bëdchini rall; caguili rall lë'ë Jesús.

Guetështildi nanabani

25 Iurë bëdia'guëlú rall Jesús, guna'bë di'dzë rall lu më:
—Mësë, ¿guc bëdchínil ndë'ë?
26 Jesús guni'i:
—Guldía rnia'a, caguili të na, lëdëdi'i purquë guná të nu riasë të ra milagrë nabëna, sino caguili të na sulë purquë gudáu të guetështildi hashtë bielë të.
27 Adë rúnëdi'i të dchi'ni por cumidë naná rialú sino quë gulë bë'në dchi'ni tubi dau lo quë nunquë adë rialúdi'i nu rne'ein vidë sin fin. Lë'ë dau ni rne'e nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, purquë Dios bëne'ein parë na. Bëlua'a Dios con milagrë nahia el quë narquitë ldú'i'.
28 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Lla guëdë'në na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios?
29 Jesús bëquebi:
—Lo quë narac shtu'u Dios gunë të, tsaldí ldu'u të el quë nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu.
30 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Pë milagrë guëluá'al të parë guëná na'a nu tsaldí ldu'u na'a shtí'dzël? ¿Pë sëñi guëné'el parë lë'ë na'a?
31 Ra shtadë guëlú hia'a gudáu rai' guetështildi maná lu shlatë cumë ziquë rni'i Sagradas Escrituras: "Dios bëdë'ë guetështildi de gube'e; gudáu rai'".
32 Jesús bëquebi:
—Guldía rnia'a, lëdë Moisés bëdë'ë guetështildi naze'dë de gube'e sino quë Shtada; cagdë'ë më guetështildi verdadërë naná ze'dë de gube'e
33 purquë guetështildi narne'e Dios, na el quë naze'dë de gube'e. Nu rdë'ëi' vidë sin fin parë ra nguiu.
34 Iurní guni'i rall:
—Dadë, bëne'e guetështildi ni'i grë dzë nu parë siemprë.
35 Jesús guni'i:
—Na nahia guetështildi narne'e vidë sin fin. El quë naguidë lua, nunquë adë guëldiá'nëdi'ill jamás. Nu el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nunquë adë guëbídchidi'ill.
36 Ziquë gunia'a lu të, guná të lua perë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza.
37 Grë lo quë narne'e Shtada parë na, ni ze'dë lua, nu el quë naze'dë lua adë guëgúdia'a tëchi fuërë
38 purquë na zéldëdia'a de gube'e parë guna según voluntá shtëna sino parë guna según voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na.
39 Voluntá shtë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, es quë ni tubi adë chu guënítidia'a lo quë nabëne'e më sino quë guëcua'ñia ra mënë ni lúltimë dzë.
40 Voluntá shtë më el quë nabëshe'ldë na, es quë grëtë' el quë naguëná lu shini Dios nu tsaldí ldú'ull lë'ë më, gapë rall vidë sin fin. Na guëcua'ñia lë'ë rall lúltimë dzë.
41 Iurní ra më israelitë guzublú guni'i guidzë rall lë'ë Jesús purquë guni'i më: "Na nahia guetështildi naze'dë de gube'e".
42 Iurní guni'i rall:
—Nguiu rë' na shini José. Lë'ë hia'a nanë hia'a shtádëll nu shní'all. ¿Pëzielú rní'ill de quë zé'dëll de gube'e?
43 Jesús guni'i iurní:
—¿Pëzielú ruadi'dzë të cuntrë na?
44 Ni tubi adë chu guídëdi'i lua lë'ësë, napë quë Shtada, el quë nabëshe'ldë na, guësëdchini më mënë lua, nu na guëcua'ñia lë'ëll lúltimë dzë.
45 Ra librë shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, rni'i zdë'ë: "Dios guëlua'a grë ra mieti". Zni grëtë' el quë naguëquë diaguë shti'dzë Shtada nu el quë nabëdë'ë cuendë shtí'dzi', ni ridë lua.

46 'Ni tubi adë chu gunádi'i lu Shtada; sulë na gunahia lu më purquë na zelda de Dios.
47 Guldía rnia'a, el quë natsaldí ldu'i shti'dza, nápëll vidë sin fin.
48 Na nahia guetështildi narne'e vidë eternë.
49 Ra shtadë guëlú hia'a gudáu rai' maná lu shlatë perë guti rai'.
50 Lë'ë guetështildi verdadërë ze'dë de gube'e; si talë gudáu tubi nguiu guetështildi ni, guëbánill tubi vidë nanadë rialúdi'i; gátidi'ill.
51 Na nahia guetështildi verdadërë naze'dë de gube'e. Si talë gau nguiu guetështildi ni, nápëll vidë sin fin. Lë'ë guetështildi nardë'a na prupi shcuerpa. Guëdë'ahin parë gac salvar ra mënë narëta' lu guë'dchiliu.
52 Iurní lë'ë ra israelitë guzublú rall quëchupë di'dzë lu sa' rall, mizmë lë'ë rall. Guni'i rall:
—¿Llallë gac guëne'e mënë ni mizmë shcuérpi' guëdáuha'a?
53 Jesús guni'i lu rai':
—Guldía rnia'a, si talë lë'ë të gáudi'i të cuerpë shtë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, nu si talë gúdi'i të rënë shtënë më ni, nápëdi'i të vidë sin fin.
54 El quë nagáu cuerpë shtëna nu el quë nagú shrëna, nápëll vidë sin fin, nu na guëcua'ñia lë'ëll lúltimë dzë.
55 Cuerpë shtëna na verdadërë cumidë nu rënë shtëna na bebidë verdadërë.
56 El quë nagunë recibir na ziquë cumidë verdadërë nu ziquë bebidë verdadërë, guëbaninull na, nu quëbezënúa lë'ëll.
57 Lë'ë Dadë Dios nanabani, bëshe'ldë më na, nu nabania por lë'i'. El quë nagunë recibir na, guëbánill por pudërë shtëna.
58 Na ruadi'dza shcuendë guetështildi naná ze'dë lu gube'e. Guetështildi rë' nádi'i cumë ziquë maná naná gudáu ra shtadë guëlú hia'a; aunquë gudáu rai' maná, guti rai'. El quë nagáu guetështildi verdadërë, guëbánill parë siemprë.
59 Jesús bëlua'a grëtë' ra cusë rë' la'ni iádu'u shtë Capernaum.

Di'dzë nanapë pudërë parë siemprë

60 Iurní zihani ra narianaldë lë'ë Jesús, iurë bini rall di'dzë rë', guni'i rai':
—Naganë di'dzë rë'. ¿Chu rac tsaldí ldu'u shti'dzë Jesús?
61 Iurní lë'ë Jesús bëdë'ë cuendë de quë ra shini gusë'dë më guni'i rai' mizmë di'dzë; guna'bë di'dzë më lu rai':
—¿Pë gulaguë llanë ldu'u të por shti'dza?
62 ¿Pë gunë të si talë guëná të lu nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, tsépi' catë cabézi' más antsë?
63 Lë'ë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin; lë'ë cuerpë shtë nguiu adë nápëdi'in pudërë. Ra di'dzë narnia'a lu të, na pudërë shtë Espíritu parë gapë të vidë sin fin.
64 Perë todavía nanú sëbëldá de lë'ë të, adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza.
Jesús guc bë'a dizdë principi chu el quë narialdídi'i ldu'i nu guc bë'a më chu el quë nagunë intriegu lë'ë më.
65 Guni'i më:
—Por ni gunia'a lu të, ni tubi adë chu guidë lua si talë Shtada adë gue'dënúdi'i më nguiu ni lua.
66 Dizdë iurní cantidá mënë nazianaldë lë'ë Jesús, bësa'në rall lë'ë më; hiadë rzënúdi'i rall lë'ë më.
67 Iurní lë'ë Jesús guna'bë dí'dzi' lu ra chi'bë chupë shini gusë'dë më:
—¿Pë nu lë'ë të rac shtu'u të guësa'në të na?
68 Perë Simón Pedro bëquebi:
—Dadë, ¿callë guiá na'a? Sulë lë'ël ruadí'dzël di'dzë narne'e vidë sin fin.
69 Lë'ë na'a gualdí ldu'u na'a de verdá nu rdë'ë na'a cuendë de quë nal Cristo, shini Dios nanabani.
70 Jesús bëquebi:
—Gudilia chi'bë chupë të perë tubi de lë'ë të na mëdzabë.
71 Zni quëgni'i më shcuendë Judas Iscariote, shini Simón purquë Judas bë'në intriegu lë'ë më parë gati më. Bë'në Judas ni aunquë nall tubi de chi'bë chupë shini gusë'dë më.

7

Ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më

1 Despuësë de ndë'ë, Jesús zia'a regiuni shtë Galilea. Adë rac shtú'udi'i më niazë më Judea purquë ra contrari shtë më rac shtu'u rall quini rall lë'ë më.
2 Perë hia ziagdchini laní narni'i rall Laní shtë Cusechë; na laní parë grë ra mënë israelitë.
3 Ra bëchi Jesús guni'i rall lu më:
—Adë rëá'nëdi'il ndë'ë; guziá'al parë Judea të parë grëtë' naze'dë naldë lë'ël, ra naquëreldë ndë, guëná rall milagrë narúnël.
4 Pues si talë tubi mënë rac shtu'u gac bë'a mënë chu nall, adë rúnëdi'ill milagrë naga'chi. Hia quë lë'ël rúnël ra milagrë, bë'në lo mizmë delantë lu grë mënë shtë guë'dchiliu.
5 Nilë ra bëchi Jesús adë gualdídi'i ldu'u rall lë'ë më.
6 Iurní guni'i Jesús:
—Runë faltë guëga'a iurë parë guënë mënë chu nahia, perë parë lë'ë të grë iurë na igual.
7 Grë ra narialdídi'i ldu'i Dios, adë guëldënúdi'i rall lë'ë të, perë na, sí, rna zá'quëdi'i rall lua purquë na runa grëtë' lo quë narni'i Dios. Nu clarë rlua'a lo quë naquëhunë rall, nádi'in bien sino mal nahin.
8 Gulë gua laní. Na adë tsádia'a purquë la'di bëga'a iurë guëlua'a pudërë shtëna.
9 Despuësë de guni'i më zni, bëa'në më Galilea.

Jesús gua lu laní

10 Despuësë de gua ra bëchi Jesús laní, nu zac Jesús gua më laní. Lëdëdi'i shlatë shlatë gua më sino casi naga'chi gua më.
11 Ra contrari shtë më caguili rall lë'ë më lu laní, nu guni'i rall:
—¿Gua cha'a nguiu ni?
12 Ladi ra mënë zihani quëadi'dzë ra mënë shcuendë më. Ze'dë narni'i: "Tubi nguiu za'quë na më rë'". Stubi rall rni'i: "Nádi'i më za'quë sino rguguë mënë ni ra mënë".
13 Perë ni tubi rall adë bërú'udi'i rall favurë de lë'ë më purquë rdzëbë rall ra contrari shtë më.
14 Hia guëruldë laní ziazú; iurní Jesús guatë iádu'u ru'bë. Guzublú quëglua'a më.
15 Ra mënë israelitë nabini shti'dzë më, nalë rdzëguëë' ldu'u rall lo quë narni'i më. Guni'i rall:
—¿Llallë rac nguiu rë' lëtrë? ¿Ca guagsë'dëi'?
16 Jesús bëquebi:
—Enseñansë narluá'ahia, lëdë shtënëdia'ain, sino ze'din de lë'ë më nabëshe'ldë na.
17 Si talë cualquier mënë na dispuestë gúnëll ziquë rac shtu'u Dios, gunguë bë'all ldai' nacagluá'ahia, ze'din de Dios; gac bë'all lëdëdi'in por mizmë shcuenda.
18 El quë naruadi'dzë por mizmë lëhi', rac shtú'ull hunurë shtë ra mënë perë el quë naruadi'dzë parë gúnëll honrar el quë nabëshe'ldë më ni, ni sí, nall verdá. Nídi'i bishi la'ni ldú'ull.
19 '¿Pëllë adë nádi'i verdá de quë Moisés bëne'e lëy parë lë'ë hia'a? perë sin quë adë guëtë'dëdi'i, ni tubi de lë'ë të adë nëdi'i të guëzu'bë diaguë të lëy ni. ¿Pëzielú rac shtu'u të quini të na?
20 Ra mënë bëquebi:
—Nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. ¿Chull de lë'ë na'a rac shtu'u quini lë'ël?
21 Jesús guni'i:
—Por tubi cusë nabëna, grëtë' të rdzëguëë' ldu'u të hashtë pë nápëdi'i guëni'i të
22 perë Moisés bëne'e tubi custumbrë religiusë narunë ra mënë con ra ngulë'në. Lëdëdi'i guzublú Moisés custumbrë ni sino quë shtadë guëlú hia'a más antsë, bëne'e rall custumbrë ni; por ni riuguë du'pë partë delicadë shtë ngulë'në aunquë runë tucarë dzë narzi'i ldu'u mënë.
23 Pues iurne' parë adë gunë fáltëdi'i lëy nabëquë'ë Moisés, lë'ë të quëhunë të cumplir custumbrë ni aunquë na dzë narzi'i ldu'u mënë. ¿Pëzielú rldënú të na purquë bënëaca tubi nguiu dzë descansë?

24 Adë rúnëdi'i të juzguë según
cusë narná të sino gulë bë'në juzguë
tubldí.

Guni'i Jesús zé'di' de Dios

25 Iurní bëldá ra naquëreldë
Jerusalén, guzublú rall quëgna'bë
di'dzë rall:
—¿Pëllë lëdë lë'ëdi'i naquëguili con-
trari shtënëll parë gáti'?
26 Gulë guná, lë'ëll quëadí'dzëll de-
lantë lu grë mënë nu adë pë rni'i con-
trari shtéhi'. ¿Ni mudë ra më gushë
shtë iádu'u, rialdí ldu'u rall lë'ë nguiu
ni, de quë lë'i' náhi' Cristo, el quë
nagudili Dios parë guënibë'ai'?
27 Perë lë'ë hia'a nanë hia'a ca nezë
zé'di', perë iurë Cristo guëdchíni', ni
tubi adë guëné'edi'i cuendë ca nezë
guídi'.
28 Iurë lë'ë Jesús bini zndë'ë,
quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë.
Fuertë guni'i më:
—Lë'ë të runguë bë'a të na nu nanë
të nezë ca zelda. Zéldëdia'a por partë
shtëna sino bëshe'ldë më naná verdá,
perë adë runguë bë'adi'i të lë'i'.
29 Perë na, sí, runguë bë'ahia lë'ë
më purquë de lë'ë më zelda, nu
bëshe'ldë më na.
30 Iurní guc shtu'u rall niua'a
rall lë'ë më prësi, perë ni tubi chu
adë guná'zidi'i lë'ë më purquë la'di
guëga'a iurë gati më.
31 Perë cantidá mënë gualdí ldu'u
rall shti'dzë më nu guni'i rall lu sa'
rall:
—Iurë lë'ë Cristo guëdchini lu
guë'dchiliu, ¿ni mudë gúni' mila-
grë más naru'bë quë ra milagrë
naquëhunë nguiu rë'?

Ra fariseo bëshe'ldë soliar parë guëna'zi rall Jesús

32 Ra fariseo bini rall shti'dzë
mënë, lo quë narni'i rall shcuendë
Jesús. Iurní lë'ë rall juntë con ra
bëshuzi naná më ru'bë entrë lë'ë rall,
bëshe'ldë rall soliar shtë iádu'u parë
gua'a rall lë'ë më prësi.
33 Iurní guni'i Jesús:
—Guëbezënúa lë'ë të stu'pë tiempë
más. Despuësë de ni, guëabría;
guzëahia lu më nabëshe'ldë na.
34 Lë'ë të tsatili të na perë adë
guëdzélëdi'i të na purquë adë
gáquëdi'i tsa të catë quërelda.
35 Iurní lë'ë ra contrari shtënë Jesús
guzublú rna'bë di'dzë lu sa' rall:
—¿Callë tsa nguiu rë'? nu adë
gáquëdi'i chu tsatili lë'ëll. ¿Ni mudë
guziá'all parë stubi guë'dchi zitu catë
quërelde más më israelitë entrë ra
mënë griego? ¿Ni mudë tsagluá'all
mënë nanádi'i israelitë?
36 ¿Pë runë cuntienë naguní'ill:
"Quili të na perë adë guëdzélëdi'i të
na purquë adë gáquëdi'i të tsa të catë
quërelda"?

Nisë nardë'ë vidë sin fin

37 Hia bëga'a lúltimë dzë shtë laní,
dzë namás delicadë. Dzë ni lë'ë Jesús
guasuldí nu guni'i më fuertë:
—Si talë tubi de lë'ë të rbidchi të,
gulë te'e lua, gu të naguënehia.
38 Ziquë rni'i Sagradas Escrituras,
zili nisë guëldani nu guëru'u la'ni
ldu'u ra narialdí ldu'u shti'dza.
39 Quëgni'i Jesús shcuendë Espíritu
Santo el quë natsaldí ldu'u lë'ë
më, gunë rall recibir; perë todavía
bëdchínidi'i Espíritu Santo purquë
todavía runë faltë gac resucitar më
ladi ra tëgulë nu la'di guzëádi'i më
gube'e.

Gu' tubi divisioni entrë lë'ë ra mënë

40 Bëldá ra mënë narëta' iurë bini
rall naguni'i Jesús, guni'i rall:
—Verdá nguiu rë' na el quë naru-
adi'dzë shti'dzë Dios, el quë nanapë
quë guëdchini.
41 Stubi rall guni'i:
—Ndë'ë na Cristo, el quë nagudili
Dios parë guënibë'ai'.
Perë stubi bëldá rall guni'i:
—¿Callë gac më Galilea Cristo?
42 Sagradas Escrituras rni'i de quë
Cristo na llëbní David nu napë quë
guëdchíni' de Belén, guë'dchi shtë
David.
43 Zni ra mënë guc dividir por
shcuendë Jesús.
44 Bëldá rall guc shtu'u niua'a rall
lë'ë më prësi perë bëdzélëdi'i rall pë
nihunënú rall lë'ë më.

Ni tubi chu adë ruadí'dzëdi'i ziquë Jesús

45 Lë'ë soliar shtë iádu'u bëabrí rall
stubi catë rëta' ra fariseo con ra jëfë
shtë bëshuzi. Iurní guna'bë di'dzë rall
lu soliar:
—¿Pëzielú be'dënúdi'i të nguiu ni?
46 Ra soliar bëquebi:
—Nídi'i chu stubi naruadi'dzë
ziquë nguiu rë'.
47 Iurní ra fariseo guni'i rall:
—¿Acasë nu lë'ë të guguë të?
48 ¿Ni mudë gualdí ldu'u cualquier
de tubi gubiernë shtë ra fariseo u
stubi më ru'bë gualdí ldú'ull shti'dzë
Jesús?
49 Perë los de más mënë adë
guënëdi'i rall lëy; nacondenarë rall.
50 Nicodemo, el quë naguagná lë'ë
Jesús gue'lë, nu nall tubi fariseo,
guní'ill lu sa'll:
51 —Según rni'i lëy shtë hia'a,
gáquëdi'i condenar tubi nguiu sin adë
chu guínidi'i primërë parë gac bë'a
hia'a pë lo quë nabë'në mënë ni.
52 Iurní guni'i rall guëc Nicodemo:
—¿Pë nul nal më Galilea? Bësë'dë
shti'dzë Dios, nu guëdë'ël cuendë de
quë ni tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios,
guëdchínidi'i' de Galilea.

Lë'ë na'a nabë'në duldë adulteri

[
53 Iurní cadë tubi rall ziagzë rall
lidchi rall.

8

1 Perë Jesús zia'a parë lu dani nalë
los Olivos.
2 Stubi dzë iurë brëgue'lë, bëabrí
më iádu'u ru'bë. Grëtë' ra mënë
guabi'guë lu më. Iurní guzubë më nu
guzublú caglua'a më ra diza'quë.
3 Iurní ra mësë shtë lëy con
ra fariseo, be'dënú rall tubi na'a
nabëdzelënú nguiu nanádi'i tsé'llëll.
Bëzú rall lë'ë na'a guëláu lu ra mënë
narëta' nga'li.
4 Iurní guni'i rall lu Jesús:
—Na'a rë' bëdzelë shtu; bëdzelënull
tubi nguiu.
5 Lëy shtë Moisés rni'i; quëgnibë'ahin
de quë gati na'a rë' con guë'ë, grë
clasë na'a narunë zni. ¿Lë'ël pë rní'il?
6 Lë'ë rall guni'i rall zni parë
guëtë'dë rall prëbë lë'ë më nu parë
gac guëdchi'bë rall galquiá cuntrë lë'ë
më. Iurní Jesús bëá'chi'; guzublú
guëquë'ë më lu guiu'u con shcuënë
më;
7 perë lë'ë rall ziagla'guë quëgna'bë
di'dzë rall. Iurní guasuldí më; guni'i
më:
—Cualquier de tubi lë'ë të
nanápëdi'i duldë, gac primërë
guëlda'a guë'ë lë'ë na'a rë'.
8 Iurní bëabrí më bëa'chi më stubi
parë guëquë'ë më lu guiu'u con
shcuënë më.
9 Perë lë'ë rall iurë bini naguni'i
Jesús, bini la'ni ldu'u rall; el mizmë
shgabë rall rdë'ë cuendë napë rall
duldë. Iurní guzublú rru'u tubigá
rall. Guzublú dizdë de más nagushë
ra hashtë grë rall bëru'u rall de nga'li.
Iurë grëtë' rall gualú bëru'u, Jesús
bëá'ni' niétiquë con lë'ë na'a nazuga'a
lu më.
10 Iurní Jesús guasuldí nu guná më
ni tubi chu nádi'i. Sulë lë'ë na'a
zugá'all nga'li. Iurní guni'i më:
—Nanë, ¿gua ra nardchi'bë galquiá
guëquël? ¿Pëllë ni tubi de lë'ë rall
bë'nëdi'i condenar lë'ël?
11 Lë'ë na'a bëquebi:
—Aquëdi'i, ni túbidi'i, Dadë.
Iurní Jesús guni'i:
—Ni na rúnëdia'a condenar lë'ël.
Iurne' bëagzë perë hia adë tsagla'guë
gúnëdi'il duldë.]

Jesús na ziquë llni parë ra mënë

12 Jesús guni'i stubi lu ra mënë:
—Nahia llni shtë ra mënë narë lu
guë'dchiliu. El quë nague'dë naldë
na, gapë rall llni narne'e vidë sin fin.
Jamás adë sëdi'i rall nacahi.
13 Iurní lë'ë ra fariseo guni'i rall:
—Mizmë lë'ël quëgní'il favurë
de lë'ël. Testimonio narní'il adë
lasáquëdi'in.
14 Jesús bëquebi:
—Testimonio shtëna, sí, lasaquin
aunquë mizmë na quëgnia'a favurë
de na purquë nanëa ca nezë zelda
nu ca nezë guzëahia; perë lë'ë të adë
guënëdi'i të ca nezë zelda nu ca nezë
guzëahia.

15 Lë'ë të runë të juzguë según rëglë
shtë guĕ'dchiliu; según rna të runë të
juzguë, perë na adë rúnëdia'a juzguë
ni túbidi'i.
16 Si talë na runa juzguë, lo quë nar-
nia'a, tubldí nahin; lasaquin purquë
adë rúnëdia'a juzguë tubsia perë Dios
Padre quëbezënúhi' na; bëshe'ldë më
na lu guĕ'dchiliu.
17 La'ni lëy shtë hia'a naescritë
de quë por chupë testigu narni'i lo
mizmë di'dzë, napë quë tsaldí ldu'u
ra mënë.
18 Pues bien, na nahia tubi testigu
favurë de na, nu lë'ë Shtada Dios,
më nabëshe'ldë na, náhi' stubi testigu
favurë de na.
19 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Guáti'i shtádël?
Jesús repi:
—Lë'ë të adë runguë bĕ'adi'i të na,
nilë runguë bĕ'adi'i të Shtada. Si talë
niunguë bë'a të na nu zac Shtada ni-
unguë bë'a të.
20 Jesús guni'i ra di'dzë rë' mientras
quëglua'a më la'ni iádu'u ru'bë, tubi
lugar catë naga'a cajë shtë ofrendë;
perë ni tubi de lë'ë contrari shtë më,
adë cuĕdi'i valurë parë niua'a rall lë'ë
më prësi. Gá'adi'i guëga'a iurë shtë
më, gati më.

Catë tsahia adë gáquëdi'i guidë të

21 Jesús bëabrí guní'i':
—Na guzëahia perë lë'ë të tsatili të
na. Gatinú të duldë shtë të. Catë
tsahia lë'ë të adë gáquëdi'i guidë të.
22 Iurní ra contrari shtë më guni'i:
—¿Ni mudë el mizmë lĕ'ëll quínill
lĕ'ëll? por ni rní'ill: "Adë chu gáquëdi'i
guidë të catë tsahia".
23 Iurní Jesús guni'i:
—Lë'ë të na të mënë shtë
guĕ'dchiliu rë' perë na, nahia de
gube'e. Lë'ë të na të mënë shtë
guĕ'dchiliu perë na adë nádia'a mënë
shtë guĕ'dchiliu.
24 Por ni quëgnia'a lu të, gatinú të
duldë shtë të purquë si talë adë nĕdi'i
të tsaldí ldu'u të nahia el quë nar-
nia'a, gatinú të duldë shtë të.
25 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Chull nal?
Jesús guni'i:
—Hia gunia'a lu të dizdë principi
chu nahia
26 nu nápëru'u más guënia'a lu të nu
napë quë guna juzguë lë'ë të, perë
el quë nabëshe'ldë na, ni ruadí'dzi'
verdá. Lo quë naquëgnia'a lu mënë, ni
lo quë nabinia de lë'ë më.
27 Perë lë'ë rall adë guasĕdi'i rall
pë guni'i Jesús, de quë quëgni'i më
shcuendë Dadë Dios.
28 Guni'i më iurní:
—Iurë lë'ë të guëldisë të na guia'a
parë guëquë'ë të na lu cruz, iurní
gunguë bë'a të nahia el quë narnia'a
nahia. Nahia nguiu nabëshe'ldë Dios
lu guĕ'dchiliu. Tsasĕ të adë rúnëdia'a
según prupi voluntá shtëna sino
rnia'a sulë lo quë nabëlua'a Shtada.
29 El quë nabëshe'ldë na, ni
quëbezënúhi' na. Shtada adë
bësá'nëdi'i më na purquë siemprë
runa lo quë narquitë ldú'i'.
30 Iurë Jesús guni'i ndë'ë, zihani
mënë gualdí ldu'u rall na më el quë
nabëshe'ldë Dios lu guĕ'dchiliu.

Shti'dzë më napë pudërë parë gac salvar mënë

31 Iurní Jesús guni'i lu ra më is-
raelitë nagualdí ldu'i shti'dzë më:
—Si tsagla'guë tsanaldë të shti'dza
nu talë guëquĕ diaguë të shti'dza,
iurní de verdá na të shmëna.
32 Gunguë bë'a të verdá nu lë'ë
verdá gunin të gapë të libertá.
33 Lë'ë rall bëquebi:
—Lë'ë na'a na na'a llëbní Abraham.
Lë'ë na'a nunquë adë chu nádi'i bajo
ordë shtë mënë. ¿Pëzielú rní'il lu na'a
guëdapë na'a libertá?
34 Guni'i më:
—Guldía rnia'a, grĕtë' el quë
narunë duldë, ni nall bajo ordë shtë
duldë; rnibë'a duldë lĕ'ëll.
35 Tubi naná bajo ordë shtë mënë,
nápëdi'ill derechë gáquëll partë shtë
famili perë tubi shini rai', sí, ni napë
derechë gáquëll partë shtë famili.
36 Zni si talë shini Dios gúni' librar
lë'ë të, guëa'në të de verdá sin duldë.
37 Nanëa de quë na të llëbní Abra-
ham, perë el mizmë tiempë rac shtu'u

të quini të na purquë adë rialdídi'i ldu'u të lo quë narnia'a lu të.

38 Na ruadi'dza lo quë nagunahia catë cabezë Shtada, perë lë'ë të runë të ziquë na shtadë të; cusë nabini të de shtadë të, ni quëhunë të.

39 Ra mënë guni'i lu Jesús:

—Shtadë guëlú na'a guc Abraham.

Perë Jesús guni'i:

—Si talë lë'ë të na të de verdá shini Abraham, ziquë bë'ni', zni zac ni-hunë të.

40 Rac shtu'u të quini të na, el quë naguni'i lu të purë verdá, di'dzë nabinia lu Shtada. Abraham nunquë bë'nëdi'i' zni'i.

41 Quëhunë të lo quë narac shtu'u shtadë të.

Guni'i rall:

—Adë chu nádi'i ziquë me'dë ll-dubi. Napë na'a tubsë Shtadë na'a; náhi' Dios.

42 Iurní guni'i Jesús:

—Si talë de verdá Dios na Shtadë të, lë'ë të niac shtu'u të na purquë na adë zéldëdia'a shcuendë iubia; zelda de Dios nu zugá'ahia ndë'ë. Adë zéldëdia'a shcuendë iubia sino quë Dios bëshe'ldë më na.

43 ¿Pëzielú adë nëdi'i të tsasë të lo quë narnia'a lu të? purquë adë rac shtú'udi'i të guini të shti'dza.

44 Lë'ë shtadë të na mizmë mëdzabë nu lë'ë të na të de lë'ëll. Ziquë rúnëll, runë të purquë lë'ë mëdzabë na tubi narguini mënë dizdë gurështë guë'dchiliu. Nunquë adë nídi'i verdá la'ni ldú'ull nu nunquë adë biadí'dzëdi'ill verdá. Iurë ruadí'dzëll, bishi quëhúnëll purquë nídi'i stubi cusë la'ni ldú'ull. Nu lë'ëll na dadë shtë ra naruadi'dzë bishi.

45 Perë cumë na ruadi'dza verdá, lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dza.

46 ¿Chu de lë'ë të rac guëlua'a të napa masiá tubi duldë mitu'në? Si talë rnia'a verdá lu të, ¿pëzielú nëdi'i të tsaldí ldu'u të na?

47 El quë na shmënë Dios, ni rzu'bë diáguëll shti'dzë Dios; perë ziquë lë'ë të adë nádi'i të shmënë Dios, por ni nëdi'i të guëquë diaguë të shti'dzë më.

Nanú Jesús antsë gurështë guë'dchiliu

48 Iurní ra contrari shtë Jesús guni'i:

—Napë na'a segurë iurë rni'i na'a de quë nal tubi samaritano nu nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul.

49 Jesús repi:

—Nídi'i mëdzabë la'ni ldua'a. Quëhuna honrar Dadë Dios, perë lë'ë të runë të desprëci na.

50 Adë rac shtú'udia'a gunë të honrar na; nanú tubi naná gunë honrar na, nu lë'ë më gunë më juzguë.

51 Guldía, el quë nagunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'i nguiu ni.

52 Iurní ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Iurne' sí, napë na'a segurë nápël tubi mëdzabë la'ni ldú'ul. Abraham nu grëtë' ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai', nu rní'il: "El quë nagunë cumplir lo quë narnia'a, jamás adë gátidi'ill".

53 ¿Ni mudë nal más më ru'bë quë shtadë guëlú hia'a Abraham? Lë'i' gúti' nu grë ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë, guti rai'. ¿Chull rni'i ldú'ul nal?

54 Jesús repi iurní:

—Si talë mizmë na quëhuna honrar na, adë lasáquëdi'i lo quë naquëhuna, perë Shtada quëhúni' parë gunë mënë honrar na. Na më el mizmë de quë rni'i të náhi' Dios shtë të.

55 Perë lë'ë të adë runguë bë'adi'i të lë'ë më perë na, sí, runguë bë'ahia lë'ë më. Si talë niania'a lu të de quë adë runguë bë'adia'a lë'ë më, iurní nabisha igual ziquë lë'ë të. Perë na guldía rnia'a, runguë bë'ahia lë'ë më nu quëhuna cumplir lo quë narni'i më lua.

56 Abraham, shtadë guëlú hia'a, bëquitë ldú'i' nu gúpi' fe de quë guëdchini el quë naguëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Nu de verdá gunáhi' de quë bëdchinia nu gu' lëgrë la'ni ldú'i'.

57 Iurní guni'i rall lu Jesús:

—Todavía ni nápëdi'il cincuenta izë nu rní'il gunal lu Abraham.

58 Jesús bëquebi:

—Guldía rnia'a, antsë de Abraham hia nabania.
59 Iurní guna'zi rall guë'ë të parë guëlda'a rall lë'ë Jesús perë lë'ë më bëca'chilú më. Bëru'u më la'ni iádu'u.

9

Jesús bënëac tubi nguiu nagulë ciegu

1 Iurní ziadëdë Jesús stubi lugar; guná më lu tubi nguiu naná gulë ciegu.
2 Ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë:
—Dadë, ¿pëzielú gulë nguiu rë' ciegu; që por duldë shtë shtádëll u por mizmë duldë shtënëll gúlëll ciegu?
3 Jesús repi:
—Gúquëdi'in por duldë shtënëll ni por duldë shtë shtádëll, sino quë gúlëll ciegu parë guëná mënë pudërë shtë Dios la'ni vidë shtënëll.
4 Iurne' na tiempë parë guëdë'na'a dchi'ni shtë më, el quë nabëshe'ldë na, purquë lë'ë tiempë ze'dë, hia iurní adë chu gúnëdi'i dchi'ni.
5 Mientras zugá'ahia lu guë'dchiliu, nahia llni shtë ra narëta' lu guë'dchiliu.
6 Despuësë de guni'i Jesús ndë'ë, bëchi'bë shënë më lu guiu'u. Bëntsa'u më du'pë benë con bëllënë. Iurní bëte'bi më benë lu slu ciegu.
7 Iurní guni'i më:
—Guatibi lul rua' tanquë shtë Siloé. (Di'dzë ni runë cuntienë, el quë naguzia'a.)
Lë'ë ciegu guatibi slúhi'. Iurní bëabrill; hia be'rquë rnall.
8 Iurní lë'ë ra vëcini nu los de más ra nananë lë'ë ciegu, guni'i rall:
—¿Pë lëdë lë'ëdi'i narzubë glli glli; rná'bëll gu'në?
9 Bëldá rall guni'i:
—Lë'ëll ndë'ë.
Stubi rall guni'i:
—Lë'ëdi'ill ndë'ë perë ziquë rlua'a ciegu rluá'all.
Mizmë lë'ë nguiu guni'i:
—Na nahia nguiu ni.
10 Iurní guna'bë di'dzë rall:
—¿Llallë bëac slul?
11 Lë'ë ciegu bëquebi:
—Lë'ë nguiu naná lë Jesús bëntsa'u benë. Bëté'bi' slua nu guní'i' lua: "Gua rua' tanquë shtë Siloé të guatibi slul". Guahia iurní. Iurë na gudibia slua, hia be'rquë rnahia.
12 Guna'bë di'dzë rall:
—¿Guáti'i nguiu ni?
Lë'ë ciegu guni'i:
—Guënëdia'a.

Ra fariseo guna'bë dí'dzëru'u rall lu ciegu

13 Iurní bia'a mënë lë'ë naguc ciegu lu ra fariseo.
14 Jesús bëntsá'uhi' du'pë benë nu bënëáqui' lë'ë nguiu ni dzë narzi'i ldu'u mënë.
15 Ra fariseo bëabrí guna'bë di'dzë rall lu nguiu ni, llallë guc be'rquë rnall. Lë'ëll guní'ill:
—Benë bëté'bi' slua. Iurní guatibia slua; hia iurní gunahia.
16 Iurní bëldá ra fariseo guni'i:
—Perë nguiu naná bë'në ndë'ë, lëdë de Diósëdi'i zé'dëll purquë rúnëdi'ill rëspëti dzë narzi'i ldu'u mënë.
Perë sëbëldá rall guni'i:
—¿Ni mudë nall pecadurë? purquë tubi pecadurë nápëdi'i pudërë gúni' milagrë ziquë narunë më rë'.
Guc dividir ra mënë.
17 Iurní bëabrí guna'bë di'dzë ra fariseo lu naná antsë na ciegu:
—Lë'ël, ¿pë rní'il parë lë'ë nguiu nabëne'e slul?
Lë'ëll guní'ill:
—Na rnia'a de quë na më tubi naruadi'dzë shti'dzë Dios.
18 Perë lë'ë rall adë gualdídi'i ldu'u rall de quë guc ciegu nguiu ni nu iurne' rnall, hashtë guna'bë rall ra shtadë nguiu ni.
19 Iurní guna'bë di'dzë rall lu shtadë nguiu:
—¿Pë lë'ë shini të ndë'ë? naná rni'i të gulë ciegu. ¿Llallë guc ni rnall?
20 Ra shtádi' bëquebi:
—Nanë na'a de quë nguiu ni na shini na'a nu gúlëll ciegu
21 perë adë chu guënëdi'i lla guc ni de quë ne' rnall. Tampuquë guënëdi'i na'a chu bënëac slull. Gulë guna'bë

di'dzë lull. Hia më gúshëll; mizmë lë'ëll guëní'ill chu bënëac slull.
22 Zni guni'i ra shtadë nguiu purquë rdzëbë rai' ra më shtë iádu'u. Ra mënë shtë iádu'u na rall de acuerdë guëgú rall grë ra mënë narni'i de quë Jesús na Cristo, el quë nagudili Dios parë guënibë'ai'.
23 Por ni guni'i shtadë ciegu: "Gulë guna'bë di'dzë lull; hia më gúshëll".
24 Iurní ra mënë shtë iádu'u, bëabrí guna'bë rall lu ciegu; repi rall:
—Guni'i lu na'a purë verdá. Guni'i de quë Dios bënëac lë'ël nu bëdë'ë graci lu më, perë lë'ë na'a nanĕ na'a de quë Jesús na pecadurë.
25 Iurní repi ciegu:
—Adë guënĕdia'a si nall pecadurë u aquëdi'i; lúniquë lo quë nananĕa de quë na nahia ciegu nu iurne' rnahia bien.
26 Bëabrí guna'bë di'dzë rall:
—¿Përllë bë'nëti'i? ¿Përllë bë'nëll parë bëné'ell slul?
27 Lë'ë ciegu bëquebi:
—Hia gunia'a lu të nu iurne' adë nĕdi'i të guëdë'ë të cuendë. ¿Pëzielú bëabrí guni'i të zni'i? ¿Ni mudë rac shtu'u të gac të shmënë nguiu ni?
28 Iurní gurushtiá rall. Guni'i guidzë rall lë'ë ciegu:
—Lë'ël nal shmënë nguiu ni, perë lë'ë na'a rianaldë na'a lëy shtë Moisés.
29 Lë'ë na'a nanĕ na'a de quë Dios guni'i lu Moisés perë ní'i', ni siquierë adë chu guënĕdi'i ca nezë bërú'ull.
30 Iurní lë'ë nguiu bëquebi:
—¿Lla na shgabë të? Rni'i të guënĕdi'i të ca nezë bërú'ull perë gulë guná, bënëáqui' slua.
31 Bien nanĕ hia'a de quë Dios rínidi'i shti'dzë ra mënë nanapë duldë; rini më shti'dzë el quë narunë adorar lë'ë më de verdá nu rini më el quë narunë según voluntá shtë më. Ni sí, rini më shtí'dzi'.
32 Pues dizdë gurështĕ guë'dchiliu, la'di chu bínidi'i de quë tubi mënë bëdë'ë slu nagulë ciegu.
33 Si talë Jesús adë zé'dëdi'i' de Dios, adë gáquëdi'i pë gúni'.
34 Iurní guni'i rall guëc ciegu:
—Lë'ël gúlël ziquë pecadurë nu nápël duldë, nu rac shtú'ul guëluá'al lë'ë na'a.
Iurní gulú rall lë'ë ciegu la'ni iádu'u.

El quë narialdídi'i ldu'i, nápëdi'ill llni shtë Dios

35 Jesús guc bë'a de quë lë'ë nguiu ni gulú hia'ldë rall iádu'u, hia jamás guasúdi'iru'ui' iádu'u. Iurë lë'ë më bëdia'guëlú lë'ë nguiu ni, guni'i më lull:
—¿Gu rialdí ldú'ul shti'dzë shini Dios?
36 Lë'ë nguiu ni guni'i:
—Dadë, guni'i lua ¿chull më ni? të parë tsaldí ldua'a lë'i'.
37 Iurní guni'i Jesús:
—Hia lë'ël gunal lúhi'. Na nahia mënë ni naquëadi'dzënul.
38 Iurní lë'ë nguiu bëzullibi lu Jesús nu guní'ill:
—Rialdí ldua'a, Dadë.
39 Lueguë guni'i Jesús:
—Na zelda lu guë'dchiliu të parë guna juzguë ra mënë. Zelda të parë ra ciegu guëná rall, nu parë grë ra narni'i rna rall, guëabrí gac rall ciegu.
40 Iurní bëldá ra fariseo naquëbezënú lë'ë më, guni'i rall:
—¿Ni mudë nu lë'ë na'a na na'a ciegu?
41 Jesús bëquebi:
—Si talë lë'ë të na të ciegu, ni tubi faltë nápëdi'i të lu Dios, perë cumë ziquë rni'i të de quë rna të, pues napë të duldë delantë lu Dios.

10

Comparaciuni shtë vëquërë nu lli'li

1 'Guldía rnia'a, el quë natsutĕ rua' gurrali shtë lli'li, na el quë naquëhapë ra ma; perë el quë naná riutĕ stubi tëchi, ni lë'ë nguba'në nartë'tsë ma.
2 Perë el quë nariutĕ rua' gurrali, na vëquërë shtë ra lli'li.
3 Lë'ë naná portërë rshá'lëll rua' puertë parë riutĕ vëquërë shtë lli'li. Nu runguë bë'a ra lli'li cha' vëquërë ni. Rna'bë vëquërë cadë lë'ë ra ma con lë ma. Nu rgu vëquërë lë'ë ra ma la'ni gurrali.

4 Despuësë rgu vëquërë lë'ë ra ma
shtënëll, grëtë' ra lli'li rianaldë tëchi
vëquërë. Hia lë'ë lli'li zianaldë tëchi
më purquë rini ma cha' më
5 perë adë rianáldëdi'i ra lli'li tubi
mënë naguënëdi'i ma. Al contrari,
rllu'në ma lu ra mënë ni purquë adë
guënëdi'i ma cha' mënë ni.
6 Jesús bëzú comparaciuni rë' perë
lë'ë rall adë guasëdi'i rall lo quë
naquëadi'dzë më lu rall.

Jesús na vëquërë za'quë

7 Iurní lë'ë Jesús bëabrí guni'i më:
—Guldía rnia'a lu të, nahia rua'
puertë shtë ra lli'li.
8 Grë ra naná bidë antsë de na,
na rall ziquë nguba'në naca'a ra lli'li
parë mizmë lë'ë rall, nu na rall ziquë
narru'u lu ra mënë, perë ra lli'li adë
bë'nëdi'i cuendë shti'dzë rall.
9 Na nahia puertë; el quë natsutë
por na nasalvárëll, nu na rall ziquë
lli'li nariutë rua' gurrali nu rru'u ma;
adë runë faltë nagáu ma. Napë ra ma
zihani dau.
10 'Perë lë'ë nguba'në nadë más
rídëll parë rbaa'nëll nu parë rguínill
ra lli'li nu rzalull lë'ë ma; perë na
zelda parë gapë të vidë sin fin nu parë
gapë tëhin sin adë runë fáltëdi'in.
11 Nahia vëquërë za'quë. Guënehia
vidë shtëna por ra lli'li.
12 El quë narunë dchi'ni nadë más
por pagu, iurë lë'ëll rnall ze'dë tubi
ma dushë, rsá'nëll ra lli'li; más bien
rllú'nëll lu ma dushë. Iurní lë'ë
ma dushë rna'zi lë'ë lli'li nu rtë'tsë
ma lli'li. El quë nádi'i vëquërë shtë
lli'li, rsá'nëll ra lli'li purquë nádi'ill
nashtënë ma.
13 Así es quë nguiu rë' rllú'nëll
purquë nadë más rúnëll dchi'ni por
pagu; adë rúnëdi'ill importë ra lli'li.
14 'Na nahia vëquërë za'quë. Run-
guë bë'ahia ra shi'lia nu ra shi'lia run-
guë bë'a rai' na.
15 Ziquë Shtada runguë bë'a na, na
runguë bë'ahia lë'ë Shtada. Na rd-
chi'ba vidë shtëna por ra lli'li.
16 Napa stubi partidë lli'li nanádi'i
ndë'ë; napë quë tsagna'ba lë'ë rall.
Guëquë diaguë ma chahia; gac ma
tubsë partidë nanapë tubsë vëquërë.
17 'Lë'ë Dadë Dios rac shtu'u na
purquë rdë'ëhia vidë shtëna; gatia
por ra mënë nu despuësë guëabrí
guëbania.
18 Ni tubi adë chu guëdchisúdi'i vidë
shtëna sino na rdë'ëhia vidë shtëna
por voluntá shtëna, nu napa pudërë
de quë despuësë guëdë'ahin, guëbania
stubi. Zni na ordë nabëna recibir de
Shtada.
19 Iurë ra contrari shtë më bini rall
grë di'dzë rë', iurní bëabrí guc dividir
rall.
20 Cantidá rall guni'i:
—¿Pëzielú runë të cuendë hiumbrë
rë'? cumë nápëll mëdzabë la'ni ldú'ull.
Rac lúguëll.
21 Sëbëldá rall guni'i:
—Ni tubi chu nanapë mëdzabë la'ni
ldu'u, gac gunë ziquë runë më rë'. ¿Ni
mudë tubi nanapë mëdzabë guëdë'ëi'
slu ciegú?

Adë bë'nëdi'i ra mënë recibir lë'ë Jesús

22 Hia bëga'a tiempë naldë. Ciudá
Jerusalén bë'në tucarë laní narëagná
ldu'u ra mënë dzë nagualú dchi'ni
shtë iádu'u.
23 Jesús canzë rua' iádu'u ru'bë catë
nanú portali shtë Salomón.
24 Ra contrari shtë më bëtia'a
rdondë rall lë'ë më nu guni'i rall:
—¿Guc guëní'il lu na'a clarë de quë
lë'ël nal Cristo? të tsaldí ldu'u na'a.
Guni'i por derechë tubigasë të guënë
na'a de verdá nal el quë nagudili Dios
parë guënibë'al.
25 Guni'i Jesús:
—Hia gunia'a lu të perë adë nëdi'i
të tsaldí ldu'u të shti'dza. Grëtë' cusë
el quë nabëna, guc por pudërë shtë
Shtada; ra milagrë rlua'ain de quë
nahia shini Dios
26 perë lë'ë të adë nëdi'i të tsaldí
ldu'u të shti'dza purquë nádi'i të
shi'lia. Hia gunia'a lu të antsë.
27 Ra shi'lia rini shti'dza nu nanëa
ra lli'li shtëna, nu lë'ë ra shi'lia ridë
naldë na.

28 Na rdë'a lë'ë rall vidë sin fin;
jamás adë tsagnítidi'i rall parë siem-
prë. Ni tubi adë chu cúdi'i shi'lia lu
guiahia.
29 Shtada bëne'e lë'ë rall parë na.
Lë'ë më na más më ru'bë që grë
nanabani. Napë më pudërë nu adë ni
tubi chu cúdi'i shi'lia lu guia'a Shtada.
30 Lë'ë Shtada con na, na na'a tubsë.
31 Iurní ra contrari shtë Jesús bëabrí
guna'zi rall guë'ë parë guëlda'a rall
lë'ë Jesús.
32 Jesús guni'i lu rall:
—Cantidá cusë za'që bëna delantë
lu të por pudërë shtë Shtada, ¿por
guadë puntë naguëne'e guë'ë të na?
33 Guni'i rall:
—Adë chu guëné'edi'i guë'ë lë'ël
por tubi cusë za'që nabë'nël sino
që guní'il mal cuntrë Dios. Nguiu
nal perë rní'il nal Dios.
34 Iurní guni'i Jesús:
—La'ni lëy shtë hia'a naescritë:
“Guní'ihia lë'ë të na të dioses”,
35 nu nanë hia'a de që Sagradas
Escrituras na verdá, adë chu gúnëdi'i
anular shti'dzë më catë bërulë ra
mënë dioses, grëtë' ra nabë'në recibir
shti'dzë më.
36 Talë Dios gulë na nu bë'në
ldai' më na nu bëshe'ldë më na lu
guë'dchiliu, ¿pëzielú rni'i të de që
na gunia'a di'dzë cuntrë Dios iurë
gunia'a lu të: “Nahia shini Dios”?
37 Si talë quëhúnëdia'a dchi'ni shtë
Shtada, adë tsaldídi'i ldu'u të na.
38 Perë si talë runa milagrë con
pudërë shtë Dios, aunquë adë ri-
aldídi'i ldu'u të na, gulë tsaldí ldu'u
të lo që naquëhuna të gac bë'a të
nu tsaldí ldu'u të purquë Shtada
quëhúni' grëtë' cusë ni por na; unidë
na na'a.
39 Bëabrí rall stubi parë gua'a rall
lë'ë më prësi perë Jesús bëru'u guia'a
rall.
40 Iurní Jesús bëabrí stubi ladë cu'
guia'a guëë'gu Jordán, mizmë lugar
catë bëchu'bë nisë Juan ra mënë
guëlútë'. Ndë bëa'në më.
41 Cantidá mënë guagná rall lë'ë më
nu guni'i rall:
—De verdá Juan adë bë'nëdi'i' mila-
grë ru'bë nanianá ra mënë perë grëtë'
el që naguni'i Juan shcuendë nguiu
rë', verdá nahin.
42 Cantidá ra mënë gualdí ldu'u rall
lë'ë Jesús lugar ni.

11

Guti Lázaro

1 La'ni guë'dchi Betania guquëreldë
Lázaro con chupë zánëll, María nu
Marta. Rac llu'u Lázaro.
2 Mizmë María ni antsë gati Jesús,
bëté'bëi' sëiti nashi guëa' Jesús nu
bëcuë'dchi' con guitsë guëqui' guëa'
më. Zanë María rac llú'ull.
3 Marta nu María bëshe'ldë bëldá
mënë naguaguëchi lu Jesús:
—Dadë, lë'ë el që nalë rac shtú'ul,
lë'ëll rac llú'ull.
4 Iurë bini më lo që naguni'i rall,
guni'i më:
—Galguidzë rë' adë tsalúdi'i con
galguti, más bien parë guëná të
pudërë shtë Dios, nu por galguidzë rë'
ra mënë guëni'i rall llëru'bë na pudërë
shtëna. Guëni'i rall llëru'bë na pudërë
shtë shini Dios.
5 Nalë guc shtu'u Jesús Marta nu
béldëll nu Lázaro.
6 Iurë lë'ë ra mënë repi lu Jesús de
që Lázaro rac llú'i', bëa'në më chupë
dzë catë nanú më.
7 Despuësë guni'i më lu ra shini
gusë'dë më:
—Cha guiá hia'a stubi hashtë
Judea.
8 Guni'i rai' lu më:
—Mësë, ¿ni mudë tsal Judea stubi?
Guc ldu'u ra contrari shtënël niaguini
rall lë'ël con guë'ë.
9 Jesús guni'i:
—¿Pëllë lëdë guldídi'i narni'i:
“Chi'bë chupë iurë napë tubi dzë”?
Si talë chu zia'a rdzë, adë rréldëdi'ill
purquë rnall lu llni shtë ngubidzë,
10 perë si talë chu zia'a gue'lë, ni sí,
rreldë ni purquë runë faltë llni.
11 Despuësë de guni'i Jesús di'dzë
rë', guni'i më:
—Lë'ë amigu shtë hia'a, Lázaro,
gutëga'si perë na tsacua'ñia lë'ëll.

12 Iurní lë'ë ra shini gusë'dë më
guni'i:
—Dadë, si talë naga'si Lázaro,
guëáqui'.
13 Perë Jesús quëgni'i de què Lázaro
guti. Ra shini gusë'dë më runë
shgabë rai' de què quëadi'dzë më
shcuendë mbëca'ldë.
14 Iurní clarë guni'i më:
—Lázaro hia guti
15 perë na rquitë ldua'a de què
núdia'a con lë'i' parë tsaldí ldu'u të na.
Cha guiá guëná hia'a lë'i'.
16 Iurní lë'ë Tomás, el què narni'i
rai' Cuachi, guní'i' lu los de más shini
gusë'dë më:
—Cha guiá hia'a nu lë'ë hia'a të
parë gatinú hia'a lë'ë më ndë.

Jesús bëcua'ñi tëgulë

17 Iurë bëdchini Jesús guëlladchi Betania, bíni' lë'ë Lázaro hia guc tapë dzë
bëgá'chi'.
18 Betania naquë guëlladchi
rua' Jerusalén cumë ziquë chupë
kilómetro guëruldë.
19 Cantidá më israelitë guaguë'në
visitar lë'ë Marta nu María parë gac
consolar rai' por tëgulë, zanë rai'.
20 Iurë Marta guc bë'a de què Jesús
ziagdchini, bërú'ui'; guagtsa'guëlúhi'
lë'ë Jesús perë María bëa'në hiu'u.
21 Marta guni'i lu Jesús:
—Dadë, si talë niaquëréldël ndë'ë,
adë niátidi'i zana.
22 Perë nanëa de què Dios guëne'e
grëtë' lo què naná rná'bël lu më.
23 Jesús guni'i lu Marta:
—Lë'ë zánël guëabrí guëbáni'.
24 Marta guni'i:
—Nanëa de què guëabrí guëbáni'
iurë guëbani ra tëgulë stubi, lúltimë
dzë.
25 Jesús guni'i:
—Rcua'ñia ra tëgulë, nu rdë'a vidë
sin fin. El què narialdí ldu'i na, aunquë nilë gútill, guëabrí guëbánill.
26 Nu grëtë' el què nanabani
iurne' nu tsaldí ldú'ull na, jamás
adë gátidi'ill. ¿Gu rialdí ldú'ul ndë'ë,
Marta?
27 Marta guni'i iurní:
—Aha' Dadë, rialdí ldua'a de què
nal Cristo, shini Dios, el què nanapë
què guëdchini lu guë'dchiliu.

Jesús bi'ni rua' ba'a

28 Despuësë de guni'i Marta di'dzë
rë', guagná'bëi' béldi' María. Iurní
guni'i Marta guitsë guitsë:
—Hia lë'ë mësë nanú ndë'ë. Lë'i'
quëgná'bëi' lë'ël.
29 Lueguë guasuldí María nu
guagnáhi' lë'ë Jesús.
30 Jesús la'di tsutëdi'i më guë'dchi.
Lë'ë më quëreldë më lugar catë
bëdia'guëlú më Marta.
31 Iurë ra më guë'dchi ni, ra
nabëdchini parë gac consolar rai',
guná rall guzia'a María, guasuldí rall
nasesë. Guagnaldë rall lë'ë María;
guni'i lu sa' rall:
—Guzia'a María rua' ba'a parë
gú'ni' nga'li.
32 Iurë lë'ë María bëdchini catë
zuga'a Jesús, bëzullibi María guëa'
Dadë nu guní'i':
—Dadë, si talë nanul ndë'ë, adë
niátidi'i zana.
33 Iurë lë'ë Jesús guná ru'në María,
nu guná më lu ra mënë narunë compañi lë'ë zanë tëgulë, nu guná më
ru'në rai', nalë bëdchini tristë la'ni
ldu'u më, demasiadë gubini ldu'u më.
34 Guna'bë di'dzë më lu ra mënë:
—¿Ca bëga'chi tëgulë?
Guni'i rall:
—Dadë, gude'e guënal.
35 Iurní Jesús bí'ni'.
36 Ra mënë guni'i iurní:
—Gulë guná, blac rac shtu'u më lë'ë
tëgulë.
37 Perë bëldá ra mënë guni'i:
—Ndë'ë lë'ë el què nabëdë'ë slu
ciegu, ¿pëllë nápi' pudërë parë
niátidi'i Lázaro?

Jesús bëcua'ñi Lázaro ladi ra tëgulë

38 Jesús nalë gubini ldú'i' stubi.
Iurní guabi'guë më rua' ba'a. Nahin
ziquë tubi nichë la'ni dani. Da'u ruahin tubi guë'ë ru'bë.
39 Jesús guni'i:
—Gulë bëdchisú guë'ë rë'.
Marta, zanë tëgulë, guní'i':

—Dadë, perë rldia'a nahiu'dzë tëgulë purquë hia guc tapë dzë gúti'.
40 Perë Jesús guni'i:
—¿Pë adë guní'idia'a lul de quë si talë tsaldí ldú'ul na, guënal pudërë shtë Dios?
41 Iurní bëdchisú rall guë'ë nananú rua' ba'a. Jesús gubi'a lu gube'e nu guni'i më:
—Dadë, dushquíllil purquë rínil grëtë' lo quë narna'ba lul.
42 Naněa de quë lë'ël rquë diáguël shti'dza siemprë perë rnia'a lul por bien shtë ra mënë narëta' ndë'ë të parë tsaldí ldu'u rall de quë lë'ël bëshé'ldël na.
43 Despuësë de guni'i më ndë'ë, iurní fuertë guni'i më:
—Lázaro, bëru'u nga'li.
44 Lë'ë tëgulë bëru'u. Ra guia'a Lázaro nu guëáhi' li'bi con lari vendas. Nu lu Lázaro da'u tubi lari. Jesús guni'i:
—Bësha'quë lari rë' të parë gac guzëáhi'.

Rac shtu'u mënë gati Jesús (Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Con milagrë ni másru'u gualdí ldu'u ra mënë israelitë shti'dzë Jesús, ra mënë nabë'në compañi lë'ë María. Guná rall lo quë nabë'në më nu gualdí ldu'u rall lë'ë më.
46 Perë bëldá mënë gua rall lu fariseo nu guaguëchi rall grë lo quë nabë'në Jesús.
47 Iurní ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi bëdëá rall con ra Junta Suprema naná runë juzguë. Guni'i rall lu sa' rall:
—¿Pë guëdë'na'a? Jesús quëhunë cusë ru'bë nu milagrë.
48 Si talë guëdë'ë hia'a sí lë'ël, grëtë' mënë tsaldí ldu'u rall lë'ë Jesús, nu ra gubiernë shtë ra mënë rumanë guëdchini rall të parë guëzalú rall iádu'u shtë hia'a. Guëdubi naciuni shtë hia'a guëdë'ë rall fin.
49 Perë tubi de lë'ë rall, Caifás, nall mërë jëfë shtë ra bëshuzi izë ni; guní'i':
—Lë'ë të adë guënědi'i të
50 nu adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë más mejurë parë lë'ë hia'a, gati tubsë nguiu, lědëdi'i grë guë'dchi guëniti nu guëdubi naciuni tsalú.
51 Caifás guní'idi'i zndë'ë por shcuéndëll; más bien cumë nall jëfë shtë ra bëshuzi izë ni, guní'i' di'dzë rë' purquë el Espíritu Santo bë'në compañi lë'ël guëní'ill cusë naguër gac. Guní'ill gati Jesús shlugar naciuni Israel.
52 Lëdë guní'idi'ill lë'ësë shcuendë naciuni Israel sino quë gati Jesús parë guëtëá më grëtë' shini Dios naná bërë'tsë stubi naciuni.
53 Zni dizdë dzë ni, ra contrari shtë Jesús bë'në rall de acuerdë parë quini rall lë'ë më.
54 Por ni hia Jesús adë nëdi'i' ziazë më shlatë shlatë Jerusalén catë ra contrari shtë më nanú, sino bëru'u më regiuni shtë Judea. Guzia'a më tubi lugar naquě guëlladchi catë na tubi shlatë, tubi lugar nalë Efraín. Nga'li bëa'në më con ra shini gusë'dë më.
55 Hia runë faltë stu'psë parë laní Pascu shtë ra mënë israelitë. Cantidá mënë guë'dchi gua rall Jerusalén parë gac laní. Bë'në tucarë gunë rall custumbrë parë gac limpi rall según custumbrë shtë rall antsë bëga'a laní.
56 Ra mënë quëguili rall lë'ë Jesús. Iurë rëta' rall iádu'u ru'bë, guna'bë di'dzë lu sa' rall:
—¿Pë zidë Jesús lu laní u adë guídëdi'ill?
57 Ra fariseo nu ra jëfë shtë ra bëshuzi gunibë'a rall de quë si talë chu guini u chu guná lu Jesús, tsanú rall rsunë të parë guëna'zi rall lë'ë më prësi.

12

Bëtia'a María nisë nashi guëa' Jesús (Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Shu'pë dzë antsë laní Pascu, Jesús gua guë'dchi Betania catë quëreldë Lázaro. Lázaro na el quë nabëcua'ñi Jesús ladi ra tëgulë.
2 Nga'li bë'në rall tubi shtse parë Jesús, gau më. Marta bë'në sirvë lu mellë. Lázaro guzubënúhi' Jesús lu mellë.

3 Iurní lë'ë María bëdchininú tubi
guëruldë litro sëiti nashi shtë nardo.
Lasaquin zihani dumí. Bëté'bëi' sëiti
ni guëa' Jesús. Iurní bëcuë'dchi' guëa'
më con guitsë guëqui'. Guëdubi la'ni
hiu'u gu'të olor nashi.
4 Iurní guni'i tubi shini gusë'dë më,
Judas Iscariote, mizmë Judas nagunë
intriegu lë'ë Jesús, guni'i Judas:
5 —¿Pëzielú niatuu' nisë nashi rë'
por tsunë gahiu'a bëllë bëdchichi parë
guëdë'ë hia'a ca'a prubi?
6 Perë Judas adë guní'idi'ill zni
purquë bëga'a ldú'ull ra prubi sino
nall nguba'në. Nall tesurërë shtë
dumí nu rbaa'nëll dumí lo quë
nardë'ë ra mënë.
7 Iurní guni'i Jesús:
—Zuzú na'a purquë bë'ni' zni'i por
dzë na guëga'cha.
8 Ra prubi zuga'a con lë'ë të guëdubi
tiempë perë na lëdë cuezënúdia'a lë'ë
të guëdubi tiempë.

Guc shtu'u mënë quini rall Lázaro

9 Cantidá ra më israelitë guc bë'a
rall de quë Jesús nanú Betania. Gua
rall nga'li, lëdë niá'asëdi'i parë guëná
rall lu Jesús sino quë rac shtu'u rall
guëná rall lu Lázaro, el quë nabëcua'ñi
Jesús ladi ra tëgulë.
10 Iurní lë'ë ra jëfë shtë ra bëshuzi
gu' rall de acuerdë parë quini rall
Lázaro
11 purquë por shti'dzë Lázaro can-
tidá ra mënë israelitë bësa'në rall ldai'
shtë ra fariseo nu gualdí ldu'u rall
Jesús.

Guatë Jesús ciudá Jerusalén ziquë rëy
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 Zihani mënë gua Jerusalén parë
laní Pascu. Stubi dzë bini rall de
quë Jesús ziagdchini parë ciudá
Jerusalén.
13 Iurní bëchuguë rall llicu hiaguë
zini parë guagtsa'guëlú rall lë'ë më,
fuertë guni'i rall:
—Gunë Dios salvar. Llëru'bë na Rëy
shtë hia'a naze'dë por lë Dadë Dios.
Benditë na Rëy shtë Israel.
14 Jesús gudchibë më tëchi burrë.
Zni rni'i Sagradas Escrituras:
15 Adë rdzëbëdi'i të, mënë naquëreldë
guë'dchi Sión.
Gulë guná Rëy shtënë të; ze'dë
guëdchíni'.
Dchí'bi' tëchi burrë.
16 Ra shini gusë'dë më adë guasëdi'i
rai' lueguë; hashtë más despuësë
iurë lë'ë Jesús guashtëhi' ladi ra
tëgulë, iurní bëagná ldu'u rai' grëtë'
ndë'ë naescritë lo quë narni'i la'ni
Sagradas Escrituras shcuendë Jesús.
Bëagná ldu'u rai' lo quë naguc con
Jesús.
17 Nu ra mënë nazunú Jesús iurë
lë'ë më guna'bë më Lázaro la'ni ba'a
nu bëcua'ñi më lë'ë Lázaro ladi ra
tëgulë, biadi'dzë rall lu ra mënë lo quë
naguná rall.
18 Por ni ra mënë bëru'u;
guagtsa'guëlú rall lë'ë Jesús. Bini rall
de quë Jesús bë'në milagrë con Lázaro
19 perë ra fariseo guni'i lu sa' rall:
—¿Gu rna të ni tubi adë chu pë
rúnëdi'i? Gulë guná, grë ra mënë narë
lu guë'dchiliu, zianaldë rall lë'ë Jesús.

Bëldá mënë griego gudili rall Jesús

20 Entrë ra mënë nabëdchini
Jerusalén parë gunë rall adorar Dios,
nanú bëldá mënë griego.
21 Guabi'guë rall lu Felipe më
Betsaida, tubi guë'dchi shtë Galilea.
Bë'në rall ruëguë lu Felipe; guni'i rall:
—Dadë, rac shtu'u na'a guëná na'a
lu Jesús.
22 Felipe guagni'i lu Andrés.
Guërupë rai' guaguëchi rai' lu Jesús de
quë ra më griego rac shtu'u rall guëná
rall lu më.
23 Iurní Jesús guni'i:
—Ne' bëga'a iurë të guëlua'a Dios
llëru'bë na pudërë shtëna, nguiu
nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
24 Guldía rnia'a, si talë tubi bë'dchi
trigu adë ldáguëdi'in la'ni guiu'u nu
ratsu luhin, todavía nahin tubsë
bë'dchi, perë si talë ldaguë bë'dchi lu
guiu'u nu gatsu luhin, tsaldanin nu
guëne'ein zihani bë'dchi.
25 El quë naquëhapë vidë shtëni'
no más parë mizmë lë'ëll, segurë
guënitin, perë el quë naná dispuestë

guëniti vidë shtëni' por na, guëbánill parë siemprë.
26 Si talë chu rac shtu'u gunë sirvë lua, napë që gue'dë náldëll na. Catë riahia, ndë guëdzelë el që narunë sirvë lua. Si talë chu gunë sirvë lua ziquë shmëna, gunë Shtada honrar nguiu ni.

Guni'i Jesús lu shini gusë'dë më gati më

27 Guni'i Jesús:
—Iurne' adë rbedchídi'i ldua'a perë ¿pë guna? ¿Ni mudë guënia'a lu Shtada: "Bëlá na lo që nagaca"? purquë parë ni zelda lu guë'dchiliu.
28 Dadë, bëlua'a pudërë nanápël.
Iurní bëdchini tubi bë nabëru'u lu gube'e. Guni'i bë:
—Hia guc bëluá'ahia pudërë shtëna, nu guëluá'ahia pudërë shtëna stubi.
29 Ra mënë zihani narëta' nga'li, bini rall lë'ë bë. Bëldá rall guni'i de që nguzi'u gubë. Sëbëldá rall guni'i:
—Tubi ianglë biadi'dzë lu më dizdë gube'e.
30 Iurní Jesús guni'i:
—Lëdë por nádi'i bëdchini bë rë' sino por lë'ë të parë tsaldí ldu'u të.
31 Iurne' bëga'a iurë de që lë'ë guë'dchiliu rë' gac juzguë. Nu iurne' guësëllu'në Dios lë'ë Satanás, el që narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu.
32 Iurë lë'ë ra mënë guëquë'ë rall na lu cruz, manërë ni guëna'ba grë ra mënë lua.
33 Zni guni'i më lu rall parë guëdë'ë rall cuendë lla mudë gati më.
34 Ra mënë guni'i rall lu Jesús:
—Riasë na'a por ra Sagradas Escrituras de që lë'ë Cristo guëbáni' parë siemprë. ¿Pëzielú rní'il de që lë'ë nguiu nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu, gac crucificári'? ¿Chu na el që nabëshe'ldë Dios?
35 Iurní Jesús guni'i lu rall:
—Por stu'pë tiempë nanú llni entrë ladi të. Gulë tsagla'guë tsanaldë të llni. Gulë cue mientras napë të llni të parë adë guëná'zidi'i nacahi lë'ë të terciuni. Na ziquë el që narzë lu nacahi; rdë'ëdi'ill cuendë ca nezë tsall.
36 Gulë tsaldí ldu'u të lë'ë llni mientras zuga'a llni lu guë'dchiliu. Zni gac të shini Dios nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.
Despuësë de guni'i më ra cusë rë', Jesús guzia'a nu bëca'chilú më lu rall.

Guná ra mënë milagrë shtë Jesús perë gualdídi'i ldu'u rall

37 Jesús bë'në zihani milagrë ru'bë lu ra mënë perë adë gualdídi'i ldu'u rall na më shini Dios.
38 Pues zni guc cumplir naguni'i Isaías, tubi nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Bëquë'ë Isaías:
Dadë, ¿chull gualdí ldu'u diza'që shtë hia'a?
¿Chull gualdí ldu'u iurë bëluá'al pudërë shtënël lúhi'?
39 Por ra di'dzë rë' adë bë'nëdi'i rall gan tsaldí ldu'u rall purquë nu zac naescritë la'ni mizmë librë shtë Isaías:
40 Dios bë'në ra mënë ciegu nu bë'ni' naguëdchi ldu'u rall të parë adë guënádi'i rall con slull,
nu tsasëdi'i rall con ldu'u rall.
Guquin parë adë guëabrídi'i ldu'u rall con Dadë Dios të gunëac më lë'ë rall.
41 Isaías guni'i zndë'ë purquë gunáhi' lu Jesucristo de që llëru'bë na pudërë shtë më.
42 Zihani më narnibë'a, gualdí ldu'u rall lë'ë Jesús perë adë nëdi'i guëni'i rall delantë lu mënë de që na rall shmënë Jesús. Bëdzëbë rall ra fariseo të parë guëgúdi'i ra fariseo lë'ë rall la'ni iádu'u.
43 Más bëquitë ldu'u rall gunë mënë alabar lë'ë rall që nihunë rall cumplir voluntá shtë Dios.

Ra di'dzë shtë Jesús gunë juzguë ra mënë

44 Jesús guni'i fuertë:
—El që natsaldí ldu'i na, lëdë niá'asëdi'i na rialdí ldu'i sino también rialdí ldu'i Shtada el që nabëshe'ldë na.
45 El që narná lua, rna lu më el që nabëshe'ldë na.
46 Nahia llni. Zelda lu guë'dchiliu. Grëtë' el që narialdí ldu'i na, adë guëá'nëdi'ill la'ni nacahi.

47 Si talë tubi de lë'ë të rini të
shti'dza, perë adë rzu'bë diáguëdi'il
shti'dza, lëdë nádi'i guna condenar
mënë ni purquë adë zéldëdia'a lu
guë'dchiliu parë guna condenar lë'ë
ra mënë sino zelda parë guna salvar
ra mënë.
48 El quë naguëquë guia'a na nu
adë rialdídi'i ldu'u shti'dza, nápëll el
quë nagunë condenar lë'ëll. Ra di'dzë
nagunia'a lull, ni nagunë condenar
ra mënë ni lúltimë dzë.
49 Adë ruadí'dzëdia'a según voluntá
shtëna; lë'ë Shtada el quë nabëshe'ldë
na, gunibë'ai' na parë guënia'a lu
të. Lo quë nabëluá'ahia, na man-
damientë shtë Dios.
50 Nu rac bë'ahia el quë nagunë
cumplir mandamientë shtë Shtada,
nápëll vidë eternë. Grë lo quë nar-
nia'a, ze'dë de Shtada; lo quë naguni'i
më lua, zni ruadi'dza.

13

Jesús gudibi guëa' ra poshtë

1 Antsë bëdchini laní Pascu, rac bë'a
Jesús de quë hia lë'ë iurë bëga'a parë
gati më nu guësëa'në më ra shini
gusë'dë më; guzëá më lu Shtadë më.
Nalë guc shtu'u më ra shini gusë'dë
më nananú guë'dchiliu. Guc shtu'u
më lë'ë rai' hashtë gati më.
2 Hia gualú shtse shtë Pascu, iurní
lë'ë mëdzabë bëu' la'ni ldu'u Judas Is-
cariote, shini Simón. Bë'në mëdzabë
parë rac shtu'u Judas gúnëll intriegu
lë'ë Jesús guia'a ra contrari shtë më.
3 Jesús hia guc bë'a de quë ze'dë më
de Dios nu guëabrí më con Dios nu lë'ë
Dadë bëdë'ë grëtë' pudërë parë Jesús.
4 Guasuldí më lu mellë. Iurní
bëdchisú më lari lu guia'a nanacu më.
Bëldi'bi më tubi toallë la'ni më.
5 Iurní gudë më nisë la'ni tubi
natsë'ë. Guzublú më gudibi më guëa'
ra shini gusë'dë më nu bëshá më
toallë nanua'a më guëa' shini gusë'dë
më parë guëbidchi nisë.
6 Iurë bëdchini më lu Simón të quíbi'
guëa' Simón Pedro, perë Pedro guni'i:
—¿Pë lë'ël quíbil guëahia?
7 Jesús guchi lu Pedro:
—Iurne' adë riasëdi'il lo quë
naquëhuna perë despuësë sí, tsasël.
8 Perë Pedro guni'i:
—Jamás adë quíbidi'il guëahia.
Jesús guchi lu Pedro:
—Si talë guëzunëdia'a lë'ël, hiadë
nádi'il shmëna.
9 Guni'i Simón Pedro:
—Iurne' pë Dadë, lëdë niá'asëdi'i
guëahia tsati sino también guiahia nu
guëca.
10 Perë Jesús guni'i:
—El quë naná gualú guzë, adë
rquí'nidi'i gázëll stubi, nadë más
guëa'll tsati. Hia lë'ë të limpi ldu'u
të perë lëdë grëdi'i të.
11 Guni'i më adë grëdi'i rai' na rai'
limpi purquë guc bë'a më chu gunë
intriegu lë'ë më. Por ni guni'i më:
"Lëdë grëdi'i të na të limpi".
12 Despuësë de gudibi më guëa' ra
shini gusë'dë më, Jesús bëabrí gutë më
shabë më; iurní guzubë më stubi lu
mellë. Guni'i më:
—¿Gu riasë të lo quë naná bëna?
13 Lë'ë të rni'i të nahia mësë nu
Dadë shtë të. Napë të rsunë purquë
ni nahia.
14 Pues na, mësë nu Dadë shtë të,
gudibia guëa' të nu zac lë'ë të napë
quë quibi të guëa' sa' të.
15 Na bëdchi'ba tubi muestrë parë
lë'ë të. El mizmë ni gunë të con sa' të
ziquë nabëna.
16 Guldía rnia'a, tubi muzë adë
lasáquëdi'ill más quë shlámi'; más
lasac nabëshe'ldë lë'ë muzë.
17 Si talë rdë'ë të cuendë lo quë
narnia'a lu të nu gunë të cumplirin,
iurní rquitë ldu'u të.
18 'Adë quëgní'idia'a de grë të. Na
rac bë'ahia guadë el quë nagulëhia
perë napë quë gac cumplir lo quë
narni'i Sagradas Escrituras: "El quë
naraunú na, ni bë'në cuntrë na parë
gatia".
19 Dizdë iurne' rnia'a lu të antsë
gac ndë'ë të parë gac bë'a të nahia el
quë nagunia'a nu parë tsaldí ldu'u të
shti'dza iurë lë'ë ndë'ë gac.
20 Guldía rnia'a lu të, el quë nagunë
recibir el quë naná bëshe'lda, ni gunë
recibir na, nu el quë nagunë recibir

na, ni gunë recibir el që nabëshe'ldë na.

Guni'i Jesús de që Judas gúnëll intriegu lë'ë më
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Iurë gualú guni'i Jesús di'dzë ni, nalë bë'në më llgabe la'ni ldu'u më; nalë gubini ldu'u më. Iurní guni'i më con di'dzë clarë:

—Guldía rnia'a, tubi de lë'ë të gunë intriegu na lu galguti.

22 Ra poshtë guzublú gubi'a rai' lu sa' rai' perë adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë chu gunë intriegu lë'ë më.

23 Tubi de lë'ë rai', el që narac shtu'u më, zúbi' cula'ni Jesús; caniháuhi'.

24 Simón Pedro bë'në sëñi con guiá'ai' të guëna'bë di'dzë nguiu ni lu Jesús, chu gunë intriegu lë'ë më.

25 Iurní nguiu ni guni'i lu Jesús:

—Dadë, ¿chull gunë intriegu lë'ël?

26 Jesús bëquebi:

—Guëtiá'ahia pedasë guetështildi la'ni platë nu guëdë'ahin ca'a nguiu nagunë intriegu na.

Iurní bëtia'a Jesús guetështildi la'ni platë nu bëdë'ë më pedasë cua'a Judas Iscariote, shini Simón.

27 Judas bë'në recibirin; lueguë lueguë Satanás guatë la'ni ldú'ull. Iurní Jesús guni'i lu Judas:

—Lo që narac shtú'ul gúnël, bë'nin lueguë.

28 Perë ni tubi de los de más poshtë adë guc bë'adi'i rai' pëzielú guni'i më zndë'ë lu Judas.

29 Cumë Judas guc tesurërë shtë dumí, bëldá rai' bë'në rai' llgabë de që Jesús rac shtu'u tsasi'i Judas lo që naná rqui'ni lu laní, u tal vez guëdë'ë Judas gu'në ca'a ra prubi.

30 Despuësë de lë'ë Judas bë'në recibir tubi ldë guetështildi, lueguë bërú'ull. Hia riu' gue'lë.

Mandamientë cubi shtë Jesús

31 Despuësë de lë'ë Judas bëru'u, Jesús guni'i:

—Iurne' guëlua'a Dios de që llëru'bë na pudërë shtë nguiu nabëshe'ldë më lu guë'dchiliu, nu zihani mënë gunë rall alabar Dios por lo që naguna; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

32 Si guëlua'a llëru'bë pudërë shtë Dios por lo që naguna, también guëlua'a më llëru'bë na pudërë shtëna. Adë gac ldë'ë më parë gúni' cumplirin.

33 Lë'ë të narac shtua'a, adë zúdia'a con lë'ë të llëru'bë tiempë. Lë'ë të tsatili të na perë cumë ziquë gunia'a lu contrari shtëna más antsë, rnia'a lu të lo mizmë iurne'. Rnia'a lu të stubi de që adë gáquëdi'i tsa të catë guzëahia.

34 Perë rnehia tubi mandamientë cubi parë lë'ë të de që gac shtu'u të bëchi sa' të. Cumë ziquë na rac shtua'a lë'ë të, znígа'a lë'ë të napë që gac shtu'u të sa' të.

35 Si talë gac shtu'u të sa' të de verdá, grë mënë shtë guë'dchiliu guëdë'ë rall cuendë de që na të shmëna.

Guni'i Jesús lu Pedro, gúni' negar lë'ë më
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Simón Pedro guna'bë di'dzë lu Jesús:

—Dadë, ¿ca tsal?

Jesús guni'i:

—Catë guzëahia, hiadë gáquëdi'i gue'dë náldël lueguë perë despuësë, sí, iurní gue'dë náldël na.

37 Iurní lë'ë Pedro guni'i:

—Dadë, ¿pëzielú gáquëdia'a gue'dë nalda lë'ël iurne'? Na nahia dispuestë guënehia vidë shtëna nu gatinúal.

38 Jesús guni'i iurní:

—¿Guëné'el vidë shtënël por na? Guldía rnia'a lul, antsë lë'ë gay guëllidchí, guëní'il lu ra mënë de që adë runguë bë'adi'il na. Tsunë vueltë guëní'il zni.

14

Jesús na nezë parë gube'e

1 'Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Gulë tsaldí ldu'u të Dios nu gulë tsaldí ldu'u të na.

2 Lidchi Shtada nanú zihani lugar
parë guëquëreldë të; si talë adë nádi'in
zni, hia nianí'ihia lu të. Zni gac
tsaguëna preparar tubi lugar parë
lë'ë të.
3 Despuësë de bëna preparar lu-
gar ni, iurní guëabría stubi con lë'ë
të, guëquëreldënú të na lidchi Shtada
catë quërelda.
4 Lë'ë të nanë të ca nezë guzëahia nu
nanë të nezë ni.
5 Repi Tomás:
—Dadë, adë chu guënëdi'i ca nezë
tsal. ¿Llallë guënë na'a nezë?
6 Jesús bëquebi:
—Nahia nezë parë gube'e; na ru-
adi'dza verdá; rdë'a vidë sin fin; sulë
por na gac guëdchini mënë lu Shtada.
7 Si talë lë'ë të runguë bë'a të na,
nu zac Shtada runguë bë'a të. Nu lë'ë
të hia runguë bë'a të lë'i' dizdë iurne'
purquë guná të lu më.
8 Iurní Felipe guni'i:
—Dadë, bëlua'a Dios guëná na'a
lúhi', hia con ni na'.
9 Guni'i Jesús:
—Felipe, ¿blac tiempë quëbezënúa
lë'ë të nu todavía adë guënëdi'i të
chu nahia? El quë naguná lua nu
zac gunall lu Shtada. Néti'i, ¿pëzielú
rná'bël de quë rac shtú'ul guënal lu
Dadë Dios?
10 ¿Pëllë adë riasël na quëbezënúa
Dadë nu Dadë quëbezënúhi' na? Grë
lo quë narnia'a lu të, lëdë shcuendë
iúbidia'a; lë'ë Dadë quëbezënúhi' na;
lë'ë më quëhunë më shchi'ni më.
11 Gulë tsaldí ldu'u të de quë Dadë
quëbezënúhi' na nu na quëbezënúa
lë'ë më. Si talë adë rac tsaldídi'i ldu'u
të shti'dza, gulë tsaldí ldu'u të na por
ra milagrë nabëna delantë lu të.
12 Guldía rnia'a, el quë natsaldí
ldu'i shti'dza, gúnëll mizmë dchi'ni
naquëhuna, nu hashtë más cusë
nalasac gúnëll purquë guzëahia catë
quëbezë Shtada.
13 Grëtë' lo quë naguëna'bë të lu
Shtada por nombre shtëna, gúnahin.
Grë lo quë narna'bë të por nombre
shtëna, gúnahin të parë shini Dios
guësëdchini labansë lu Dadë Dios.
14 Na guna cualquier cusë parë lë'ë
të, grë lo quë naguëna'bë të por nom-
bre shtëna.

Guni'i Jesús guëshe'ldë më Espíritu Santo

15 'Si talë rac shtu'u të na, gulë
bëzu'bë diaguë mandamientë shtëna.
16 Nu guna ruëguë lu Dadë Dios
të guëshe'ldë më stubi natsagla'guë
guëne'e cunseju parë lë'ë të nu
cuezënúhi' lë'ë të parë siemprë.
17 Náhi' Espíritu Santo naruadi'dzë
verdá. Ra mënë shtë guë'dchiliu,
adë nëdi'i gunë rall recibir lë'ë më
purquë adë rnádi'i rall lúhi' nu adë
runguë bë'adi'i rall lë'i'; perë lë'ë
të runguë bë'a të lë'i' purquë lë'i'
quëbezënúhi' lë'ë të. Quëhúni' com-
pañi lë'ë të.
18 Adë guësëá'nëdia'a lë'ë të
ziquë bëzebi. Guëabría stubi parë
guëquëreldënúa lë'ë të.
19 Stu'pë tiempë quëreldënúa lë'ë të
perë hia lë'ë mënë shtë guë'dchiliu,
adë guënádi'i rall lua. Lë'ë të guëná
të lua stubi. Lë'ë të guëbani të purquë
nabania.
20 Dzë ni guëdë'ë të cuendë de quë
na con Shtada unidë na na'a, nu
guëdë'ë të cuendë de quë unidë na
hia'a, lë'ë të con na.
21 El quë narac bë'a nu rzu'bë
diáguëll mandamientë shtëna, mënë
ni rac shtú'ull na de verdá. Nu Shtada
rac shtú'ui' el quë narac shtu'u na, nu
zac na rac shtua'a lë'ë narac shtu'u
na. Nu guëluá'ahia pudërë shtëna
lúhi'.
22 Iurní Judas, lëdë Iscariótëdi'i,
guní'ill lu Jesús:
—Dadë, ¿pëzielú rní'il guëluá'al
pudërë shtënël lu na'a perë adë
guëluá'adi'il pudërë shtënël lu mënë
shtë guë'dchiliu?
23 Jesús guni'i:
—El quë narac shtu'u na de verdá,
guëzu'bë diáguëll shti'dza. Shtada
gúni' gac shtú'ui' lë'ë nguiu ni,
nu Shtada con na guëdchini na'a;
guëlezënú na'a lë'ëll.
24 Perë el quë adë rac shtú'udi'i
na, tampuquë guëzu'bë diáguëll

shti'dza. Diza'quë shtëna nabini të, lëdë shtënëdia'ain sino shtënë Dadë Dios, el quë nabëshe'ldë na lu guë'dchiliu.

25 'Quëgnia'a lu të grë ndë'ë mientras quëbezënúa lë'ë të

26 perë lë'ë Espíritu Santo, el quë naguëne'e cunseju parë lë'ë të, Shtada guëshe'ldë lë'i'; cuezënúhi' shlugara nu guëluá'ai' lë'ë të grëtë' lo quë nagunia'a lu të. Guëní'i' la'ni ldu'u të, të parë guëagná ldu'u të enseñansë shtëna.

27 'Paz shtëna guësëana parë lë'ë të, cuedchí ldu'u të. Ra mënë shtë guë'dchiliu gúnëdi'i rall gan cuedchí ldu'u të perë na sí, por na cuedchí ldu'u të. Gulë cue'zë rquëdi'ni ldu'u të. Adë rdzëbëdi'i ldu'u të lo quë naguër gac.

28 Hia bini të de quë guzëahia con Shtada perë guëabría stubi parë guëquëreldënúa lë'ë të. Talë de verdá rac shtu'u të na, napë të lëgrë la'ni ldu'u të. Bëa'në të tristë purquë gunia'a lu të: "Guzëahia lidchi Shtada". Lë'ë më napë më más pudërë quë na.

29 Rnia'a lu të iurne' të parë iurë lë'ë ndë'ë gac, iurní tsaldí ldu'u të na.

30 'Hiadë guadi'dzënúdi'irua'a lë'ë të purquë hia mërë guëdchini el quë narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll nápëdi'ill ni tubi pudërë parë na.

31 Napë quë gac zni të parë ra mënë shtë guë'dchiliu, gac bë'a rall de quë lë'ë më bëshe'ldë më na. Gac bë'a rall lo quë naruna, gunibë'a më gúnahin.

'Gulë tsasuldí. Cha guëru'u hia'a de ndë'ë.

15

Comparaciuni shtë hiaguë

1 Jesús guni'i:

—Nahia ziquë hiaguë nashi naná verdadërë. Shtada quëhapë më hiaguë ni.

2 Rchúgui' grë llicu hiaguë nardë'ëdi'i nashi, nu grë llicu hiaguë nanua'a nashi, rqui'ni guëldin nu sunëhin të parë guëne'e másru'u nashi.

3 Lë'ë të na të ziquë llicu hiaguë nanápëdi'i ndiaguë bidchi. Guquin por shti'dza nagunia'a lu të.

4 Gulë gac unidë con na. Gulë tsagla'guë tsaldí ldu'u të na, iurní quëbezënúa lë'ë të. Tubi llicu hiaguë adë gáquëdi'i guëdë'ëin nashi si talë adë quëdi'in cula'ni trunquë shtë hiaguë. Mizmë manërë ni na të. Lë'ë të gáquëdi'i guëdë'ë të nashi si talë nádi'i të unidë con na.

5 'Na nahia ziquë trunquë shtë hiaguë; na të ziquë llicu hiaguë. El quë naná unidë con na nu quëbezënúa lë'i', ni el quë naguëne'e zihani nashi. Pues adë gáquëdi'i gapë të nashi lë'ësë të. Con na sí, gac të ziquë tubi hiaguë narne'e nashi.

6 El quë nádi'i unidë con na, ni guëzebi të parë guëbidchi ziquë llicu hiaguë të guëdëahin parë tsequin lu gui'i.

7 'Si talë tsagla'guë të, gac të unidë con na, nu adë guëá'ldëdi'i ldu'u të grëtë' nabëluá'ahia lu të. Gulë guna'bë grë lo quë narac shtu'u të, grëtë' guënehia ca'a të.

8 Lë'ë Shtada gunë recibir hunurë iurë lë'ë të rdë'ë të zihani nashi. Zni gac të de verdá shmëna.

9 Na rac shtua'a lë'ë të ziquë rac shtu'u Shtada na. Gulë tsagla'guë gac shtu'u të na.

10 Si talë guëzu'bë diaguë të grë mandamientë shtëna, zni guëná mënë de quë rac shtu'u të na de verdá. Mizmë mudë ni rzu'bë diaga grë mandamientë shtë Shtada nu tsagla'guë rac shtua'a Shtada.

11 'Na ruadi'dza zndë'ë të parë guëquitë ldu'u të con na nu tsu lëgrë ldu'u të siemprë.

12 Ndë'ë na mandamientë shtëna de quë gac shtu'u të sa' të ziquë na rac shtua'a lë'ë të.

13 El quë narac shtu'u amigu shtënëll de verdá, rdë'ëll vidë shtënëll shlugar amigu ni. Nídi'i más llëru'bë amor quë ndë'ë.

14 Lë'ë të na të amigu shtëna si talë gunë të cumplir grëtë' lo quë narnibë'ahia.

15 Adë rní'idia'a na të muzë shtëna purquë ra muzë adë guënëdi'i rall pë runë shlamë rall; más bien rnia'a lu të na të amigu shtëna. Grëtë' nabëluá'ahia lu të, nanë të iurne'. Grëtë' lo quë naguni'i Shtada lua, ni na lo quë nabëluá'ahia lu të.
16 Adë gudílidi'i të na sino na gudilia lë'ë të parë gac të shmëna, nu na bëna incarguë lu të de quë gac të ziquë tubi hiaguë narne'e zihani nashi za'quë nu nashi ni adë tsalúdi'in. Grëtë' lo quë narna'bë të lu Shtada por lëa, guëne'e mëhin si talë tsaldí ldu'u të shti'dza.
17 Zndë rnia'a lu të nu rnibë'ahia lë'ë të de quë gac shtu'u të bëchi sa' të.

Ra mënë shtë guë'dchiliu guëná zá'quëdi'i rall lu të

18 'Si talë ra mënë shtë guë'dchiliu, adë guëná zá'quëdi'i rall lu të, gulë bëdë'ë cuendë guëlú adë guná zá'quëdi'i rall lua.
19 Si talë na të mënë shtë guë'dchiliu, iurní sí, ra mënë niac shtu'u rall lë'ë të cumë rac shtu'u rall sa' rall. Na gudilia lë'ë të ladi ra mënë shtë guë'dchiliu, por ni ra mënë adë rna zá'quëdi'i rall lu të purquë hiadë nádi'i të mënë shtë guë'dchiliu.
20 Gulë bësëagná ldu'u të lo quë nagunia'a lu të: "Ni tubi muzë lasáquëdi'i más quë shlámi'". Si talë guzunaldë mënë na, nu zac lë'ë të sunaldë rall. Ra mënë nagualdí ldu'u grëtë' lo quë nabëluá'ahia lë'ë rall; nu zac tsaldí ldu'u rall naguëlua'a të lë'ë rall, zac gunë rall recibir shti'dzë të.
21 Zndë'ë gunë rall. Guëná zá'quëdi'i rall lu të purquë na të shmëna. Adë runguë bë'adi'i rall el quë nabëshe'ldë na.
22 'Lë'ë rall ni tubi faltë nápëdi'i rall si talë adë néldëdia'a lu guë'dchiliu nu si talë adë niuadí'dzëdia'a lu rall, perë iurne' naculpablë rall lu Dios purquë guná rall lua nu bini rall shti'dza.
23 El quë narná zá'quëdi'i lua, nu lu Shtada rna zá'quëdi'i mënë.
24 Ni tubi faltë niápëdi'i rall si talë adë nihúnëdia'a cusë ru'bë lu rall. Ni tubi mënë adë bë'nëdi'ill cumë ziquë bëluá'ahia lu rall, perë hia lë'ë rall guná rall grëtë' ra cusë rë' perë siemprë rna zá'quëdi'i rall lua nu rna zá'quëdi'i rall lu Shtada.
25 Zndë'ë guc parë gac cumplir ra di'dzë nanaquë la'ni lëy nabë'në rall recibir. Rni'in: "Guná zá'quëdi'i rall lua sin pë lu nezë".
26 'Perë iurë guëdchini el quë nagunë consolar lë'ë të, guëní'i' favurë de na. Guëshe'lda lë'i' parë cuezënúhi' lë'ë të. Guëdchíni' por partë shtë Shtada nu guëní'i' lu të purë verdá purquë nádi'i' bishi.
27 Nu lë'ëga'a të también guadi'dzë të favurë de na lu ra mënë; gac të testigu shtëna purquë gulezënú të na dizdë guzublúa shchi'nia.

16

1 'Rnia'a lu të grë ra cusë rë' parë gac preparadë të, të adë guëazë guétëdi'i të iurë guëdchini cusë mal.
2 Guëgú ra mënë lë'ë të iádu'u nu guëdchini iurë quini mënë lë'ë të. Guëni'i rall de quë ni na voluntá shtë Dios iurë quini rall lë'ë të.
3 Zndë'ë gac purquë nunquë adë runguë bë'adi'i ra mënë shtë guë'dchiliu Dadë Dios nu runguë bë'adi'i rall na.
4 Zndë'ë rnia'a lu të, të iurë guëga'a iurë, iurní guëagná ldu'u të hia grëtë' ndë'ë gunia'a lu të.

Lo quë narunë Espíritu Santo

'Adë guní'idia'a lu të ra cusë rë' dizdë guzublú shchi'nia purquë na quëbezënúa lë'ë të iurní,
5 perë iurne' guzëahia parë cuezënúhia më el quë nabëshe'ldë na. Perë ni tubi de lë'ë të adë guna'bë dí'dzëdi'i të lua: "¿Pëzielú tsal?"
6 Bini të de quë guzëahia, por ni bëa'në të tristë
7 perë rnia'a lu të verdá, mejurë nahin parë lë'ë të. Guzëahia purquë si talë adë tsádia'a, adë guídëdi'i më naguëne'e cunseju parë lë'ë të, perë si talë guzëahia, guëshe'lda lë'i'; cuezënúhi' lë'ë të.
8 Iurë lë'ë më guëdchini, guëní'i' lu ra mënë të gac bë'a rall blac duldë

quëhunë rall. Guëluá'ai' tubi nezë ldi shtë Dios, nu guëní'i' de që gunë Dios juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu.
9 Napë rall duldë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall na.
10 Tsasë rall pë runë cuntienë nezë ldi shtë Dios purquë na guzëahia catë quëbezë më. Hia lë'ë të adë guënádi'i të lua.
11 Tsasë rall de që nanú juici shtë Dios purquë hia nacondenadë lë'ë narnibë'a lë'ë ra mënë shtë guë'dchiliu.
12 'Nápërua'a más lo që narac shtua'a guënia'a lu të perë lë'ë të adë gáquëdi'i tsasë të iurne'.
13 Perë iurë lë'ë Espíritu Santo guëdchíni', lë'ë më guëlua'a më lë'ë të grëtë' verdá purquë nídi'i bishi la'ni ldú'i'. Adë guëní'idi'i' por partë shcuéndi'; más bien guëní'i' lu të lo që nabíni' de Shtada. Gac bë'a të lo që naguër gac por pudërë shtë Espíritu Santo.
14 Lë'ë Espíritu Santo guëluá'ai' nahia më ru'bë. Guëluá'ai' shti'dza parë gac bë'a të, parë guëdë'ë të cuendë pë runë cuntienë shti'dza.
15 Grëtë' lo që nanapë Shtada, shtëna; por ni gunia'a lu të lë'ë Espíritu Santo gúni' recibir lo që naná shtëna nu guëluá'ai' lë'ë të parë tsalú guëdë'ë të cuendë shti'dza.

Rbini ldu'u të perë guëabrí guëquitë ldu'u të

16 'Stu'psë runë faltë, hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u tsadzé iurní sí, guëná të lua purquë hia guzëahia catë quëbezë Shtada.
17 Iurní bëldá ra shini gusë'dë më guna'bë di'dzë rai' lu sa' rall:

—¿Pë runë cuntienë ra di'dzë rë': "Stu'psë runë faltë hia guënádi'i të lua perë por dupë'në másru'u sí, guëná të lua"? ¿Pëzielú rní'i': "Purquë guzëahia catë quëbezë Shtada"?

18 Guagla'guë guni'i rall:

—¿Pë runë cuntienë stu'psë nu despuësëga'a stu'psë? Adë chu riasëdi'i pë quëadi'dzë më.

19 Jesús guc bë'a de që rac shtu'u rai' guëna'bë di'dzë rai'. Iurní guni'i më:

—Quëgna'bë di'dzë të lu sa' të shcuendë lo që nagunia'a lu të: "Runë faltë stu'psë; hiadë guënádi'i të lua perë despuësë másru'u tsadzé, guëabrí të guëná të lua". Ni rac shtu'u guëna'bë di'dzë të lu sa' të.
20 Guldía rnia'a, lë'ë të gu'në të nu ldaguë tristë la'ni ldu'u të perë ra mënë shtë guë'dchiliu, guëquitë ldu'u rall purquë rnádi'i rall lua. Aunquë lë'ë të guëa'në të con galriá ldu'u, despuësë guëquitë ldu'u të.
21 Cumë tubi na'a iurë lë'ë na'a bëga'a shiurë galë shini na'a, rdzëbë na'a nu rbini ldu'u na'a por dulurë, perë despuësë lë'ë me'dë bëdchini guë'dchiliu, hia adë rëagná ldu'u na'a dulurë. Iurní guëquitë ldu'u na'a purquë gulë tubi me'dë lu guë'dchiliu.
22 Zni zac lë'ë të; rbini ldu'u të iurne', perë na napë që guëabría. Guënahia lu të stubi; iurní nalë guëquitë ldu'u të, tubi cusë lëgrë; adë chu guëdchisúdi'in de lë'ë të.
23 'Dzë ni hiadë guëná'bëdi'i di'dzë të lua ni tubi cusë. Guldía rnia'a, lë'ë Dadë Dios guëne'e grëtë' lo që naguëna'bë të lúhi'. Guëne'e mëhin si talë guëna'bë të por na.
24 Hashtë iurne' adë guná'bëdi'i të lu Dadë por na. Rnia'a lu të, gulë guna'bë lu më. Guëne'e më lo që narunë faltë të parë guëquitë ldu'u të de verdá.

Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guë'dchiliu

25 'Hia gunia'a lu të grë ra cusë rë' por comparaciuni, perë guëdchini iurë hiadë guadí'dzëdia'a por comparaciuni sino që iurní guadi'dza clarë shcuendë Dadë.
26 Dzë ni lë'ë të guëna'bë të lu Shtada por lëa purquë iurní rquí'nidi'i guëna'ba lu më por lë'ë të
27 purquë lë'ë Shtáda'a rac shtú'ui' lë'ë të. Rac shtu'u më lë'ë të purquë rac shtu'u të na nu rialdí ldu'u të de që beldë guëdchinia de Dios.

28 Bërua'a catë quëbezë Shtada nu bëdchinia lu guĕ'dchiliu, perë iurne' guësa'na lë'ë guĕ'dchiliu parë guëabría con lë'ë Shtada.

29 Iurní ra shini gusë'dë më guni'i:

—Iurne' sí, quëadí'dzël clarë sin adë quëhunë dchí'nidi'il comparaciuni.

30 Iurne' rialdí ldu'u na'a lĕ'ël nu nanĕ na'a riasël grë cusë. Rquí'nidi'il chu guëna'bë di'dzë lul. Rialdí ldu'u na'a de quë bëdchínil por partë shtë Dios.

31 Jesús repi:

—¿Gu gualdí ldu'u të iurne'?

32 Guná, guëdchini iurë nu mizmë iurne', lë'ë të guërë'tsë të cadë lë'ë të tubi ladë. Iurní guësa'në të na tubsia, perë adë zúdia'a tubsia purquë lë'ë Shtada quëbezënúhi' na.

33 Rnia'a lu të grĕtë' ndë'ë të parë cuedchí ldu'u të por na. Ra mënë shtë guĕ'dchiliu guëzac zi rall lë'ë të perë gulë bëquitë ldu'u të. Bëna gan lu narnibë'a mënë shtë guĕ'dchiliu.

17

Jesús guna'bë lu Dios por shini gusë'dë më

1 Despuësë gualú biadi'dzë më grë ra cusë rë', gubi'a më lu gube'e nu guni'i më:

—Dadë, hia lë'ë iurë bëga'a. Bëlua'a ra mënë de quë shínil náhi' personë ru'bë delantë lul. Iurní shínil guëquébi' nal personë ru'bë delantë lu rall.

2 Bëné'el pudërë guiahia parë guënibĕ'ahia grĕtë' ra mënë narëta' lu guĕ'dchiliu, nu iurne' napa derechë guëdë'a vidë sin fin parë mënë nabëné'el parë na.

3 Parë gapë ra mënë vidë sin fin, napë quë gunguë bë'a rall lĕ'ël nu napë quë gunguë bë'a rall na. Nahia shínil nabëshé'ldël lu guĕ'dchiliu. Sulë lĕ'ël nal Dios verdadërë.

4 'Siemprë bëluá'ahia lu ra mënë llëru'bë na pudërë shtënël. Bëna gan grĕtë' dchi'ni nabëné'el guna.

5 Bë'në honrar na culá'nil ziquë antsë lë'ë guĕ'dchiliu cueshtĕ, quëbezënúa lĕ'ël.

6 'Grë ra mënë nagulël ladi ra mënë shtë guĕ'dchiliu, bëné'el lë'ë rall parë na; na rall shmëna. Bëluá'ahia lu rai' pudërë shtënël nu bëzu'bë diaguë rai' diza'quë shtënël.

7 Iurne' rdë'ë rall cuendë de quë pudërë nanapa, bëné'el guiahia.

8 Grë ra di'dzë naguní'il lua, biadi'dza lu rai' nu bë'në rai' recibir ra di'dzë ni. Hia gualdí ldu'u rai' de verdá de quë bëshé'ldël na lu guĕ'dchiliu. Nanĕ rai' zelda por ordë shtënël.

9 'Na runa ruëguë por lë'ë rai' iurne'. Adë rúnëdia'a ruëguë por ra mënë shtë guĕ'dchiliu sino por ra mënë nabëné'el parë na purquë shtënël lë'ë rai'.

10 Grë ra mënë ni nashtënël nu na rai' shtëna. Por lë'ë rai' zihani mënë guná rall pudërë shtëna.

11 'Na adë guëá'nëdia'a lu guĕ'dchiliu, perë lë'ë rai' sí, guëa'në rai' lu guĕ'dchiliu. Hia lë'ë na gueldë guëzĕa catë quëréldël. Santo nal, nia Dadë. Gupë lë'ë rai' con pudërë shtënël grë ra nabëné'el parë na parë gac rai' unidë ziquë lĕ'ël nu na unidë na hia'a.

12 Iurë quëbezënúa lë'ë nabëné'el parë na, gupa lë'ë rai'. Ni tubi adë chu bënítidi'i sino el quë nagulë parë gac condenádëll. Zni guquin parë gac cumplir naná escritë la'ni Sagradas Escrituras de lĕ'ëll.

13 'Iurne' Dadë, mërë gueldë guëzĕa catë quëbézël perë mientras zugá'ahia stúpë'në lu guĕ'dchiliu, rnia'a lul grë ra cusë rë', guini naná guëquĕ diaguë di'dzë rë'. Guëquitë ldu'u rai'; mizmë lëgrë nanapa gapë rai' guëdubi tiempë.

14 Na bëluá'ahia diza'quë shtënël lu rai' perë ra mënë shtë guĕ'dchiliu, adë rna zá'quëdi'i rall lu rai'. Grë rai' nabëquĕ diaguë shtí'dzël, adë na rai' ziquë mënë shtë guĕ'dchiliu; igual ziquë na, adë rianáldëdi'i rai' tëchi ra cusë shtë guĕ'dchiliu.

15 Adë rná'bëdia'a, Dadë, de quë guëgul lë'ë rai' lu guĕ'dchiliu, sino rac

shtua'a gápël lë'ë rai' lu ra cusë shtë mëdzabë.
16 Cumë ziquë na, adë nádia'a mënë
shtë guë'dchiliu, nu lë'ë rai' adë nádi'i
rai' mënë shtë guë'dchiliu.
17 Por shtí'dzël bë'në gac rai' santu
parë lë'ël. Grë diza'quë shtënël na
verdá.
18 Cumë ziquë bëshé'ldël na lu
ra mënë shtë guë'dchiliu, zni zac
bëshe'lda lë'ë rai' lu ra mënë shtë
guë'dchiliu. Guëni'inú rai' shtí'dzël
lu rall.
19 Quëhuna apartar mizmë na
parë bien shtë rai' të gac rai' completamente entregadë lu voluntá
shtënël. Gac cumplir ndë'ë, Dadë, por
shtí'dzël naná verdá.
20 'Perë adë rná'bëdia'a sulamëntë
por lë'ë rai', sino también por grëtë'
natsaldí ldu'i shti'dza iurë guadi'dzë
rai' diza'quë.
21 Grëtë' ra mënë ni natsaldí ldu'i
shti'dza, quëhuna ruëguë gac rai'
unidë, Dadë. Gapë rai' tubsë llgabë
ziquë na hia'a unidë nu nadápa'a
mizmë llgabë. Bë'në compañi lë'ë
rai' parë gac rai' unidë con lë'ë hia'a,
Dadë, parë ra mënë shtë guë'dchiliu,
gac bë'a rall lë'ël bëshé'ldël na.
22 Lë'ë derechë nu pudërë
nabëné'el parë na, bëdë'ëhia parë lë'ë
rai' parë gac rai' unidë ziquë lë'ë hia'a
na hia'a unidë.
23 Ziquë quëbezënúa lë'ë rai' nu
quëbezënul na, zni rac shtua'a gac
rall unidë completamente con lë'ë
hia'a parë ra mënë shtë guë'dchiliu,
guëdë'ë rall cuendë lë'ël bëshé'ldël na
nu guëdë'ë rall cuendë de quë rac
shtú'ul lë'ë rall mizmë manërë ziquë
rac shtú'ul na.
24 'Dadë lë'ël bëné'el grëtë' ndë'ë,
nu rac shtua'a de quë catë quëbézël
nu zac lë'ë rai' cuezë rai'. Rac
shtua'a catë nezë guëquërelda nu lë'ë
rai' guëquëreldë rai' të parë guëná
rai' lugar za'quë lu gube'e. Guëná
rai' pudërë nabëné'el purquë nalë
rac shtú'ul na antsë lë'ë guë'dchiliu
cueshtë.
25 Dadë, lë'ël rúnël bien guëdubi
tiempë perë ra mënë shtë guë'dchiliu,
adë runguë bë'adi'i rall lë'ël, perë
na sí, runguë bë'ahia lë'ël nu lë'ë ra
nagualdí ldu'i lë'ël, rdë'ë rai' cuendë
de quë lë'ël bëshé'ldël na.
26 Bëluá'ahia lë'ë rai' parë gunguë bë'a rai' chu nal, nu todavía
tsagla'guë guëluá'aru'uhia lë'ë rai'
parë gac shtu'u rai' sa' rai' ziquë rac
shtú'ul na; mizmë amor shtëna gapë
rai' la'ni ldu'u rai' parë sa' rai'.

18

Guna'zi ra mënë mal lë'ë Jesús (Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 Despuësë de gualú biadi'dzë
Jesús ra di'dzë rë', bëru'u më con
ra shini gusë'dë më parë zia'a rai'
stubi ladë rua' tubi rugi guëë'gu nalë
Cedrón. Nga'li naquë tubi lahuertë,
nu guatënú Jesús ra shini gusë'dë më.
2 Nu Judas, lë'ë naná rac shtu'u
gúnëll intriegu Jesús, nanëll lugar ni
purquë zihani vësë guanú Jesús lë'ë
rai' ndë. Nu nga'li rdëá rai' antsë.
3 Zni bë'në Judas; bëdchínill con tubi
shcua'a mënë con bëldá guëshiágdu'u.
Ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra fariseo
bëshe'ldë rall lë'ë mënë ni. Nua'a
rall lintërnë nu grëaguë parë guëzianí.
Nua'a rall spadë.
4 Hia rac bë'a Jesús grëtë' lo quë
nanagac; iurní bëru'u më ladi ra
shmënë më nu guni'i më lu ra mënë:
—¿Chu rguili të?
5 Lë'ë rall bëquebi:
—Rguili na'a Jesús de Nazaret.
Jesús guni'i iurní:
—Na ndë'ë.
Lë'ë Judas nabë'në intriegu Jesús,
zugá'all con ra mënë ni.
6 Iurë lë'ë Jesús guni'i: "Na ndë'ë",
iurní bëazë guetë rall nu gulaguë rall
lu guiu'u.
7 Iurní guni'i më stubi:
—¿Chull rguili të?
Lë'ë rall guni'i rall:
—Jesús de Nazaret.
8 Jesús repi lu rall iurní:
—Hia gunia'a lu të de quë na ndë'ë.
Si talë rguili të na, gulë bëne'e sí, të
parë guzëá ra shmëna.

9 Zni guc parë gac cumplir di'dzë naguni'i Jesús antsë: “Grẽtë' el që nabëné'el parë na, ni tubi adë gunítidia'a”.
10 Iurní lë'ë Simón Pedro nápi' tubi spadë; gulúhi' spadë nu bëchúgui' diaguë ladë ldi tubi naná lë Malco. Malco na muzë shtë jëfë shtë ra bëshuzi.
11 Perë Jesús repi lu Pedro:
—Bëguëu' spadë shtënël shlugarin. Si talë según voluntá shtë Shtada ze'dë parë sac zia, napë që guna cumplirin.

Guanú rall Jesús lu bëshuzi más narnibë'a (Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Iurní lë'ë ra mënë con comandante shtë ra soliar nabëshe'ldë contrari shtë Jesús, guna'zi rall lë'ë më parë gua'a rall lë'ë më prësi. Bëldi'bi rall guia'a më.
13 Lueguë bia'a rall lë'ë më lu Anás naná suëgrë Caifás. Izë ni Caifás guc bëshuzi namás narnibë'a.
14 Caifás rë' mizmë naguni'i lu ra më israelitë: “Más mejurë parë lë'ë hia'a gati tubsë nguiu që guëdubi naciuni tsalú”.

Pedro zu rualdëa' lidchi Anás (Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15 Simón Pedro con stubi ra poshtë, guanaldë rai' lë'ë Jesús. Lë'ë stubi poshtë ni na el që nanë Caifás naná bëshuzi namás narnibë'a. Guatënú poshtë ni Jesús rualdëa' lidchi Anás.
16 Pedro bëa'në fuërë rua' puertë shtë nezë. Iurní bëru'u lë'ë poshtë nananë lë'ë jëfë shtë ra bëshuzi. Lë'ë poshtë ni guchi lu na'a narapë rua' puertë parë tsutë Pedro.
17 Iurní lë'ë na'a guna'bë dí'dzëll lu Pedro:
—¿Pë nu lë'ël nal shmënë nguiu rë'?
Pedro bëquebi:
—Aquëdi'i, nádia'a shmënë nguiu ni.
18 Cumë nalë naldë dzë ni, ra muzë con ra soliar bëntsa'u tubi guërdë të parë bëcue'e rall gui'i të guëdzë'ë rall. Nu zac Pedro zuga'a con lë'ë rall. Quëtsë'ë Pedro rua' gui'i.

Guna'bë di'dzë Anás lu Jesús (Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 Lë'ë Anás, tubi jëfë shtë ra bëshuzi, guzublú guna'bë dí'dzëll lu Jesús shcuendë ra shini gusë'dë më nu pë ldai' rlua'a më.
20 Repi Jesús:
—Na biadi'dza delantë lu grë mënë. Bëluá'ahia la'ni ra iádu'u nu hashtë iádu'u ru'bë, grẽtë' lugar catë rdëá ra mënë israelitë. Ni tubi cusë adë guní'idia'a naga'chi.
21 ¿Pëzielú rna'bë dí'dzël lua pë cusë bëluá'ahia? Gulë guna'bë di'dzë lu ra mënë nabini shti'dza. Nanë rall ldai' lo që bëluá'ahia.
22 Iurë lë'ë Jesús guni'i zndë'ë, tubi soliar shtë iádu'u nazuga'a guëlladchi, gulubëll lu më nu guní'ill:
—¿Pë zni'i rquébil lu jëfë shtë ra bëshuzi?
23 Jesús repi:
—Si talë gunia'a mal, bëlua'a nia pë mal bëna perë si talë gunia'a verdá ¿pëzielú gulubël lua?
24 Iurní lë'ë Anás bëshe'ldë lë'ë më lu Caifás. Li'bi guia'a më. Caifás na bëshuzi narnibë'a más entrë grë ra bëshuzi.

Pedro guni'i lu ra mënë de që adë guënëdi'i' lë'ë Jesús (Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

25 Perë Pedro tsagla'guë quëgtsë'ëi' rua' gui'i con ra mënë. Iurní guchi ra mënë:
—¿Pë nul lë'ël nal shmënë Jesús?
Pedro bë'në negar; guní'i':
—Aquëdi'i, nádia'a shmënë Jesús.
26 Iurní guna'bë di'dzë tubi muzë shtë Caifás, muzë ni nall shfamili shtë nguiu nabëchuguë Pedro diágui'. Guni'i muzë ni lu Pedro:
—¿Pë nul lë'ël gunahia la'ni lahuertë con Jesús?
27 Pedro bë'në negar stubi. Mizmë iurní bëllidchí tubi gay.

Jesús zuga'a lu Pilato (Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Iurní bia'a rall Jesús lu palaci catë gunë gubernadurë juzguë. Hia ze'dë grëgue'lë iurní. Ra contrari shtë Jesús adë guatëdi'i rall la'ni palaci parë guëa'në rall limpi según custumbrë religiusë shtë rall. Zni nanú permisi gau rall shtse shtë Pascu.

29 Por ni Pilato bëru'u parë guagní'ill lu rall:

—¿Pë mal bë'në hiumbrë rë'?

30 Guni'i rall:

—Si talë nádi'ill hiumbrë mal, adë chu guëdë'nëdi'i intriegu lë'ëll.

31 Iurní Pilato repi:

—Gulë bia'a lë'ëll mizmë lë'ë të nu gulë bë'në juzguë lë'ëll según narni'i lëy shtë të.

Ra contrari shtë Jesús bëquebi:

—Perë lë'ë na'a nápëdi'i na'a derechë parë guëdini na'a ni tubi mënë gátill.

32 Zni guc parë gac cumplir shti'dzë Jesús naguni'i más antsë parë gac bë'a rall lla mudë gati më.

33 Iurní Pilato bëabrí guatë la'ni palaci; iurní guná'bëll lë'ë Jesús nu guni'i Pilato:

—¿Pë lë'ël nal Rëy shtë ra më israelitë?

34 Jesús repi:

—¿Pë ni rna'bë dí'dzël por shcuéndël u nu chu stubi guni'i lul chu nahia?

35 Pilato guni'i:

—Nádia'a më israelitë. Mizmë mënë sa'l con ra jëfë shtë ra bëshuzi, bë'në rall intriegu lë'ël lua ziquë tubi më mal. Guni'i lua pë mal bë'nël.

36 Guni'i më:

—Nahia Rëy shtë gubiernë nanádi'i ziquë gubiernë shtë guë'dchiliu. Si talë gubiernë shtëna niac ziquë gubiernë shtë guë'dchiliu, pues niadildi shmëna parë gáquëdi'i intriegu na guia'a ra më israelitë. Perë iurne' rnia'a lul de quë rnibë'ahia; nahia Rëy perë lëdëdi'i rëy shtë guë'dchiliu.

37 Iurní Pilato repi:

—Rní'il de quë nal tubi Rëy.

Jesús guni'i:

—Nahia Rëy ziquë quëgní'il, parë ni gula lu guë'dchiliu. Zelda lu guë'dchiliu parë guadi'dza verdá. Grëtë' el quë narac shtu'u guini verdá, ni rdë'ë rall cuendë shti'dza.

38 Pilato repi:

—¿Pë runë cuntienë di'dzë, verdá?

Guni'i mënë gati Jesús (Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Despuësë de gualú guna'bë di'dzë Pilato di'dzë rë', bërú'ull stubi parë guadi'dzënull ra contrari shtë Jesús. Guni'i Pilato:

—Ni tubi delitë adë rdzélëdia'a shtë nguiu rë'

39 perë ziquë tubi custumbrë, guëdë'a libertá tubi prësi la'ni dzë laní shtë Pascu. ¿Sëldahia Jesús rëy shtë të, u pë rni'i të?

40 Iurní grë ra mënë gurushtiá rall:

—Adë rldá'adi'il Jesús; bëdë'ë libertá parë Barrabás.

Barrabás na tubi nguba'në, tubi më dushë.

19

1 Iurní lë'ë Pilato gunibë'a guanú Jesús galnë con chicuti.

2 Ra suldadë bëntsa'u rall tubi corunë guitsë nu gulú rallin guëc Jesús nu bëgacu rall lë'ë më tubi lari color guindë.

3 Lueguë guabi'guë rall lu më; bë'në rall burnë. Guni'i rall:

—Guëbani Rëy shtë ra më israelitë.

Gulubë rall lë'ë më.

4 Iurní Pilato bëabrill; bërú'ull nu répill lu ra mënë:

—Gulë guná, rguhia nguiu rë' delantë lu të parë guëdë'ë të cuendë de quë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë parë lë'ëll.

5 Iurní bëru'u Jesús con corunë guitsë zubë guëc më nu nacu më tubi lari color guindë. Iurní Pilato repi:

—Lë'ë nguiu ndë'ë.

6 Iurë ra jëfë shtë ra bëshuzi con ra soliar shtë iádu'u, guná rall lë'ë më, guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Quëll lu cruz. Quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—Gulë bia'a lë'ëll nu gulë bëquë'ë lë'ëll lu cruz purquë adë rdzélëdia'a ni tubi delitë nabë'nëll.

7 Perë ra contrari shtë më bëquebi rall:

—Lë'ë na'a napë na'a tubi lëy; según lëy shtë na'a rni'in de quë gati mënë ni purquë guní'ill nall shini Dios.

8 Iurë Pilato bini zndë'ë, másru'u bëdzëbëll.

9 Iurní bëu'll stubi la'ni palaci nu guna'bë dí'dzëll lu Jesús:

—¿Chu mënël?

Perë Jesús adë bëquébidi'i'.

10 Iurní repi Pilato:

—¿Pë adë guëquébidi'il lua chu mënël? ¿Ni mudë adë guënëdi'il napa pudërë parë guna crucificar lë'ël nu zac napa pudërë parë guënehia libertá lë'ël?

11 Jesús guni'i:

—Ni tubi pudërë nápëdi'il parë na si talë Dios adë bëné'edi'i' pudërë. Por ni rnia'a lul de quë ra nabë'në intriegu na lul, ni napë mayurë duldë. Na rall más pecadurë quë lë'ël.

12 Dizdë iurní Pilato gudílill manërë parë guëdë'ëll libertá lë'ë Jesús, perë ra contrari shtë më gurushtiá rall:

—Si talë guëldá'al nguiu rë', nádi'il amigu shtë rëy César, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Cualquier el quë nagac rëy, ni quëhúnëll cuntrë gubiernë shtë César.

13 Iurë bini Pilato di'dzë rë', gunibë'all guëru'u Jesús lugar ni nu Pilato guzúbëll lu tribunal shtënëll, lugar naná lë Gabata con dizë hebreo. Lë ni runë cuntienë, Empedrado, lugar catë nanú pisë shtë cemëntë.

14 Guc visperë shtë Pascu, iurë bë'në mënë preparar laní. Mizmë dzë ziquë guëruldë dzë, iurní Pilato guni'i lu ra contrari shtë Jesús:

—Ndë'ë na rëy shtënë të.

15 Lë'ë rall gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gátill, gátill, quëll lu cruz.

Pilato guni'i:

—¿Ni mudë guna crucificar rëy shtënë të?

Perë ra jëfë shtë ra bëshuzi bëquebi rall:

—Lë'ë na'a sulë tubsë rëy napë na'a. Nall rëy César, el quë narnibë'a más la'ni guë'dchiliu.

16 Con ndë'ë Pilato bë'nëll intriegu lë'ë Jesús lu rall parë gati më lu cruz. Bia'a rall lë'ë më de ndë.

Cuë më lu cruz (Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17 Nua'a më cruz. Zia'anú rall lë'ë më lugar nalë Calavera, di'dzë hebreo lëhin Gólgota.

18 Nga'li bë'në rall crucificar lë'ë më con chupë mënë mal, tubi rall cadë tubi cu', hia lë'ë Jesús guëláu.

19 Pilato bëquë'ë tubi letrërë narni'i: "Jesús de Nazaret, rëy shtë naciuni Israel". Quë letrërë guëc cruz.

20 Cantidá mënë narëta' ndë, bi'ldi rall letrërë ni purquë lugar catë cuë më lu cruz naquë guëlladchi rua' ciudá Jerusalén. Lë'ë letrërë ni naescritë con dizë hebreo, nu dizë griego, nu dizë latín.

21 Ra jëfë shtë ra bëshuzi guni'i rall lu Pilato:

—Adë rquë'ëdi'il "Rëy shtë naciuni Israel" sino más bien bëquë'ë lo quë naguní'ill: "Nahia Rëy shtë naciuni Israel".

22 Perë Pilato bëquebi:

—Lo quë nabëquëa'a, zni guëa'nin.

23 Despuësë lë'ë ra suldadë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, iurní bëtëá rall shabë më nu gudi'dzë rall lari ni. Gulú rallin tapë ldë, tubi ldëgahin parë cadë tubi suldadë. Iurní guna'zi rall lari capë. Nahin tubi lari mantë, lari intërë de tubsë hili.

24 Ra suldadë guni'i rall lu sa' rall:

—Adë chu guëché'zëdi'in; más mejurë guëdchíta'a guë'ë dado të parë nia'a chu gunë gan lari rë'.

Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Gudi'dzë rall shaba, perë stubi ldëhin gudchitë rall guë'ë dado".

25 Zndë bë'në ra suldadë rumanë.

Guëa' cruz shtë Jesús quëbezë shni'a më nu quëbezë béldi' lë María

naná tse'lë Cleofas. Nu quëbezë María Magdalena güëa' cruz.
26 Iurë Jesús guná më lu shni'a më, zugá'ai' cula'ni poshtë namás rac shtu'u më, repi më lu shni'a më:
—Nanë, lë'ë shínil ni'i. Gápi' lë'ël.
27 Nu guni'i më lu poshtë ni:
—Lë'ë shní'al ni'i.
Dizdë iurní lë'ë poshtë ni bë'ni' recibir lë'ë María lidchi poshtë.

Guti Jesús (Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28 Despuësë de ndë'ë, cumë Jesús rac bë'a më de quë grëtë' guc cumplir nu parë gac cumplir la'ni Sagradas Escrituras, guni'i më:
—Rbidcha.
29 Nga'li zuga'a tubi mbluri gadzë vini hi'. Iurní guna'zi ra suldadë tubi spongë; bëga'dzë rallin con vini nu bëzu'bë rall spongë ni güec tubi hiaguë shtë hisopo. Iurní bëdchi'guë rallin rua' Jesús.
30 Jesús gudchi më güec spongë ni, Bii' më vini; iurní guni'i më:
—Grëtë' guc cumplir.
Iurní bërë'ngu më nu bë'ni' intriegu espíritu shtëhi' lu Dios.

Tubi suldadë bëquë'ë lansë cula'ni Jesús

31 Stubi dzë antsë gac laní, dzë narzi'i ldu'u mënë, ra mënë israelitë adë nëdi'i rall güëa'në ra cuerpë lu cruz parë dzë narzi'i ldu'u mënë, pues dzë ni na dzë descansë nu nalë laní ru'bë na. Nu na dzë delicadë. Por ni guna'bë rall lu Pilato parë quitsu suldadë güëa' ra naquë lu cruz parë gati rall nu tsabsú cuerpë shtë rall lu cruz.
32 Iurní ra suldadë bëdchini rall güëa' cruz. Guditsu rall güëa' primërë naquënú më lu cruz. Nu guditsu rall güëa' stubi naquë stubi cu'.
33 Perë guabi'guë rall lu Jesús; guná rall hia guti më. Por ni adë gudítsudi'i rall güëa' më.
34 Perë tubi suldadë bëquë'ëll lansë cula'ni më. Iurní bëru'u rënë con nisë.
35 El quë naruadi'dzë ndë'ë gunall nu rní'ill verdá nu rac bë'all de quë verdá ruadí'dzëll të parë lë'ë të tsaldí ldu'u të zndë'ë
36 purquë zndë'ë guzac parë gac cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Adë gudítsudi'i rall ni tubi ba'cu shtëni'".
37 Nu stubi partë shtë Escrituras rni'i: "Güebi'a rall lu el quë nabëquë'ë rall lansë".

Jesús bëga'chi (Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 Despuësë de gualú grëtë' ndë'ë, José më guë'dchi Arimatea, guagná'bëll permisi lu Pilato parë guá'all cuerpë shtë Jesús të tsacá'chill lë'ë më. José guc tubi shmënë më perë aunquë nilë naga'chi purquë rdzëbëi' lu ra contrari shtë Jesús. Pilato bëdë'ë permisi; iurní bia'a José cuerpë shtënë më.
39 Nu zac Nicodemo, el quë naguagná lë'ë më gue'lë, bëdchininú Nicodemo con nanutsë mirra nu áloes cumë cincuenta kilo nuá'all.
40 Zni lë'ë José con Nicodemo bia'a rall cuerpë shtë Jesús. Bëtu'bi rall lë'ë më tubi ldë lari naquichi con mizmë naguctsa'u nisë nashi nanutsë según custumbrë shtë ra më israelitë napë quë güëga'chi tubi tëgulë.
41 Lugar ni catë bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz, nga'li naquë tubi lahuertë. Mizmë la'ni lahuertë ni naquë tubi ba'a catë ni tubi la'di chu bëgá'chidi'i.
42 Nga'li bëca'chi rai' cuerpë shtë Jesús purquë lë'ë ba'a ni naquë güëlladchi, nu dzë descansë hia bëga'a.

20

Guashtë më ladi ra tëgulë (Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 Primërë dzë shtë llmalë María Magdalena gua rua' ba'a. Tumpranë nianá rru'u nacahi gunáhi' hiadë nídi'i güë'ë nada'u rua' ba'a.
2 Iurní guagllu'në María catë zúga'a Simón Pedro con lë'ë poshtë namás rac shtu'u Jesús. Guni'i María:

—Bia'a mënë shcuerpë Dadë Jesús catë bëgá'chi'; adë chu guënëdi'i catë guaca'chi ra mënë shcuérpi'.
3 Iurní Pedro con stubi poshtë bëru'u rai'. Gua rai' rua' ba'a.
4 Guërupë rai' ziagllu'në rai' juntë perë lë'ë stubi poshtë gudchibëlú lu Pedro; bëdchíni' guëlútë' lë'i' rua' ba'a.
5 Iurní bëá'chi' nu gunáhi' lu lari liensë nanaga'a nga'li perë adë guatëdi'i'.
6 Despuësë Simón Pedro bëdchini tëchi poshtë ni. Iurní Pedro guatëhi' la'ni ba'a, nu zac lë'i' gunáhi' lu lari liensë; za'quë za'quë në'achi dchi'bin shlugarin.
7 Nu guná Pedro lari naquichi nabëlli'i güec Jesús; adë dchi'bin juntë sino tubi ladë në'achi dchi'bin.
8 Iurní poshtë nabëdchini primërë, guatëhi' nu gunáhi'. Gualdí ldú'i' guashtë Jesús ladi ra tëgulë.
9 Perë todavía adë guasëdi'i rai' Sagradas Escrituras de quë Jesús napë quë gac resucitári' ladi ra tëgulë.
10 Iurní ra poshtë bëabrí rai' lidchi rai'.

Jesús bëlua'alú lu María Magdalena (Mr. 16.9-11)

11 María Magdalena bëá'ni' tëchi fuërë rua' ba'a. Rú'ni' cula'ni ba'a. Mientras quëhú'ni', iurní bëá'chi' parë guënáhi' la'ni ba'a.
12 Gunáhi' chupë ianglë zuga'a; nacu rai' lari naquichi. Zúbëga'a ra ianglë ni; tubi zúbëga'a nezë güec catë bëga'chi Jesús. Stubi zúbëga'a nezë guëa' catë bëga'chi më.
13 Lë'ë ra ianglë guni'i rai' lu María:
—Nanë, ¿pëzielú rú'nël?
Lë'i' bëquebi:
—Purquë bia'a ra mënë lë'ë Dadë Jesús, perë adë chu guëné'edi'i rsunë ca nezë guaca'chi ra mënë lë'i'.
14 Niá'asë gualú guni'i María zni, bëdchigrëhi' lúhi' nezë tëchi'; gunáhi' lu Jesús. Lë'ë më zuga'a më nga'li perë adë rdë'ëdi'i María cuendë de quë lë'ë Jesús ni.
15 Iurní Jesús guna'bë dí'dzi' lu María:
—Nanë, ¿pëzielú rú'nël? ¿Chull rguílil?
María rúni' llgabë de quë aquë narapë lahuertë ni quëgni'i. Iurní répi' lu mënë ni:
—Si talë lë'ël biá'al cuerpë shtë Jesús, guni'i lua ca nezë guacá'chil lë'i' të parë tsagllía shcuérpi'.
16 Jesús repi:
—María.
Lë'ë María bëdchigrëhi' nu guní'i' con dizë hebreo:
—Raboni. (Di'dzë ni runë cuntienë, Mësë.)
17 Jesús repi:
—Adë cué'zëdi'il na purquë la'di tsépidia'a catë quëbezë Shtada, perë tsagní'il lu ra los de más bëcha de quë lë'ë na tsepia catë quëreldë Shtada nu Shtádëga'a të también. Tsepia catë quëreldë Dios shtëna nu Dios shtënë të.
18 Iurní lë'ë María Magdalena guaguë'ni' visi lu ra shini gusë'dë më de quë lë'i' gunáhi' lu Dadë Jesús nu lë'ë më guni'i grë ra cusë rë'.

Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Mizmë dzë ni na primërë dzë shtë llmalë; hia riu' gue'lë; ra poshtë rdëá rai' nga'li. Në'au rua' hiu'u dchidchi'chi purquë rdzëbë rai' contrari shtë Jesús. Iurní Jesús bëlua'alú lu rai' la'ni hiu'u. Guzú më guëláu catë rëta' rai' nu guni'i më:
—Gulë cuedchí ldu'u të.
20 Despuësë de gualú guni'i më, iurní bëlua'a më guia'a më con cula'ni më catë gua clavë nu lansë. Iurní bëquitë ldu'u rai'; guná rai' lu Jesús.
21 Lueguë Jesús repi lu rai' stubi:
—Gulë cuedchí ldu'u të. Cumë ziquë Dadë bëshé'ldi' na, zni güeshe'lda lë'ë të. Güeni'i të lu ra mënë shti'dza.
22 Iurní bëca'a mbë më nu repi më:
—Gulë bë'në recibir Espíritu Santo.
23 Napë të derechë; güeni'i të chu bë'në më perdunë, nu chu bë'nëdi'i më perdunë.

Adë gualdídi'i ldu'u Tomás shti'dzë ra poshtë

24 Tomás, tubi de lë'ë ra poshtë narni'i ra mënë Cuachi, adë nídi'i' nga'li iurë lë'ë Jesús bëlua'alú lu ra poshtë.
25 Los de más ra poshtë guni'i rai' lu Tomás:
—Guná na'a lu Dadë Jesús.
Perë Tomás repi:
—Si talë adë guënádia'a catë gua lansë cula'ni më nu guëgutëa shcuëna lugar shtë clavë nu cutëa guiahia culá'ni', hashtë iurní tsaldí ldua'a guashtë më ladi ra tëgulë.
26 Bëdza'guë llmalë despuësë gudëdë ni, ra poshtë rëta' rai' stubi nacubi hiu'u ni. Dzë ni zuga'a Tomás con lë'ë rai'. Iurní aunquë nilë në'au rua' hiu'u dchidchi'chi, Jesús bëlua'alú lu rai' nu guzú më guëláu catë rëta' rai'. Guni'i më:
—Gulë cuedchí ldu'u të.
27 Nu guni'i më lu Tomás:
—Bëtia'a shcuënël lu guiahia nu gude'enú guiá'al; bëtia'a guiá'al culania. Adë rní'idi'il la'ni ldú'ul de quë adë guashtëdia'a ladi ra tëgulë sino tsaldí ldú'ul nabania.
28 Bëquebi Tomás iurní:
—Lë'ël nal Dadë shtëna. Lë'ël nal Dios shtëna.
29 Jesús repi:
—Tomás, iurne' sí, rialdí ldú'ul purquë gunal lua perë más dichusë el quë nagunádi'i lua perë rialdí ldu'u rall na.

Pëzielú guctsa'u librë rë'

30 Jesús bë'në másru'u cantidá ra cusë ru'bë nu milagrë lu ra shini gusë'dë më, cusë ni adë bëquë'ëdia'a la'ni librë rë'.
31 Perë ndë'ë bëquëa'a të parë tsaldí ldu'u të Jesús de quë na më Cristo, shini Dios. Si talë tsaldí ldu'u të shti'dzë Jesucristo, guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë të.

21

Jesús bëlua'alú lu gadchi ra poshtë

1 Despuësë de ndë'ë, Jesús bëlua'alú lu ra shini gusë'dë më stubi vueltë. Zuga'a më rua' nisë nalë Tiberias. Zni guc iurë bëlua'alú më lu rai'.
2 Bëdëá ra poshtë, Simón Pedro con Tomás, el quë narni'i rai' Cuachi. Zuga'a Natanael naná më Caná shtë Galilea nu zuga'a ra shini Zebedeo nu chupë de los de más shini gusë'dë më.
3 Iurní Simón Pedro guni'i lu rai':
—Tsagna'zia mbeldë.
Lë'ë rai' guni'i rai':
—Nu zac lë'ë na'a guëzë na'a.
Iurní be'pi rai' la'ni barcu, perë gue'lë ni adë chu mbeldë guná'zidi'i rai'.
4 Hia iurë ze'dë grëgue'lë, Jesús bëlua'alú lu rai' rua' nisë perë ra shini gusë'dë më adë bëdë'ëdi'i rai' cuendë de quë lë'ë më ni.
5 Iurní repi më:
—Lë'ë të narac shtua'a, ¿Pë adë chu mbeldë guna'zi të?
Lë'ë rai' bëquebi rai':
—Ni túbidi'i.
6 Iurní guni'i Jesús lu rai':
—Gulë bëtia'a guë'shu shtënë të ladë ldi cula'ni barcu; iurní guëna'zi të mbeldë.
Zni bë'në rai'. Despuësë adë bë'nëdi'i rai' gan niagú rai' guë'shu mbeldë la'ni nisë tantë zihani mbeldë nanú la'ni.
7 Iurní lë'ë poshtë naguc shtu'u Jesús más, guní'i' lu Pedro:
—Lë'ë Dadë Jesús ndë.
Niá'asë gualú bini Pedro de quë lë'ë Dadë Jesús ni, iurní gúti' shabë purquë bëru'u lari iurë guagná'zi' mbeldë. Iurní bëldá'ai' lë'i' la'ni nisë parë guëdchíni' guëlú lë'i' catë zuga'a më.
8 Los de más poshtë bëdchini rai' rua' nisë con barcu. Nu quëshaguiú rai' guë'shu shtë mbeldë. Pues zuga'a ra poshtë ziquë tubi gahiu'a metro hashtë ca lu zu më.
9 Iurë lë'ë rai' bëdchini rai' lu guiu'u, bëru'u rai' la'ni barcu nu guná rai' tubi guërdë dchi'bë tubi mbeldë lu gui'i. Guná rai' du'pë guetështildi.
10 Jesús guni'i:
—Gulë te'enú bëldá mbeldë naguër gualú bëga'a.

11 Simón Pedro güe'pi la'ni barcu;
iurní bëshaguiúhi' guë'shu hashtë
rua' nisë catë na guiu'u. Gadzëtë'in
mbeldë, purë ma ru'bë, ciento
cincuenta y tres; perë aunquë nilë
zihani ma, adë gurié'zidi'i guë'shu.
12 Iurní guni'i më lu rai':
—Gulë te'e të gau të.
Ni tubi rai' adë cuëdi'i valurë ni-
ana'bë di'dzë chu na më purquë rac
bë'a rai' lë'ë Dadë Jesús ni.
13 Iurní lë'ë Jesús guabi'guë më lu
rai'. Guna'zi më guetështildi nu belë
shtë mbeldë; bëdë'ë mëhin cua'a ra
poshtë gau rai'.
14 Zndë guc natsunë vësë de quë
lë'ë Jesús bëlua'alú më lu ra poshtë
despuësë guashtë më ladi ra tëgulë.

Jesús guni'i lu Pedro: "Gupë shmëna"

15 Despuësë gualú gudáu ra poshtë,
Jesús guni'i lu Simón Pedro:
—Simón, shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul
na de verdá más quë los de más sa'l
rac shtu'u rai' na?
Pedro bëquebi:
—Aha' Dadë, lë'ël nanël de quë rac
shtua'a lë'ël.
Jesús repi:
—Pues iurne', gupë ra mënë nar-
ialdí ldu'i na, ra naná ziquë lli'li
mitu'në.
16 Iurní bëabrí guna'bë di'dzë më
nachupë:
—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul
na de verdá?
Pedro bëquebi:
—Aha' Dadë, nanël de quë rac
shtua'a lë'ël.
Iurní repi më:
—Ne' gupë ra mënë narialdí ldu'i
na. Na rall ziquë lli'li narqui'ni
vëquërë.
17 Hia natsunë vësë guna'bë di'dzë
më lu Pedro:
—Simón shini Jonás, ¿gu rac shtú'ul
na?
Iurní tristë bëa'në ldu'u Pedro
purquë hia bëhunë guna'bë di'dzë më
lúhi', si rac shtu'u Pedro lë'ë më. Iurní
guni'i Pedro:
—Lë'ël nanël grëtë' cusë. Nanël de
quë rac shtua'a lë'ël.
Iurní repi më:
—Iurne' gupë ra lli'li shtëna, ra
mënë nare'dë naldë na.
18 Guldía rnia'a lul, iurë gúquël
sultërë, rácul shábël lo quë narni'i
ldú'ul nu rial catë rac shtú'ul perë
iurë lë'ël gú'shël, stubi mënë guëna'zi
guiá'al parë sël, nu stúbi' gunë com-
pañi lë'ël parë gácul shábël, nu guá'ai'
lë'ël catë adë nëdi'il tsal.
19 Zni guni'i më parë guëdë'ë
hia'a cuendë lla mudë gati Pedro
purquë por galguti shtë Pedro, gúni'
guëluá'ai' llëru'bë na pudërë shtë
Dios. Despuësë repi më:
—Guagla'guë bëzu'bë diaguë en-
señansë shtëna.

Lë'ë poshtë namás guc shtu'u Jesús

20 Iurní guná Pedro nezë tëchi';
ze'dë naldë lë'ë poshtë naguc shtu'u
Jesús, mizmë poshtë el quë nagu-
daunú më nu nazubë cula'ni më lu
shtse shtë Pascu, mizmë el quë na-
guni'i lu më: "Dadë, ¿chull gunë in-
triegu lë'ël?"
21 Iurë lë'ë Pedro guná lu poshtë ni,
guna'bë di'dzë Pedro lu Jesús:
—Dadë, ¿pë gac poshtë rë'?
22 Jesús bëquebi:
—Si rac shtua'a guëbánill ndë'ë
hashtë iurë guëabría stubi, adë
rúnëdi'i tucarë gac bë'al. Lë'ël
guagla'guë bëzu'bë diaguë enseñansë
shtëna.
23 Iurní bërë'tsë di'dzë rë' ladi
los de más bëchi sa' ra poshtë de
quë adë gátidi'i poshtë ni, perë adë
guní'idi'i Jesús de quë adë gátidi'i
poshtë ni, sino quë guni'i më: "Si talë
na rac shtua'a de quë guëbáni' hashtë
guëabría stubi, adë rúnëdi'i tucarë gac
bë'al".
24 Ndë lo mizmë poshtë naquëhunë
testificar grë ra cusë rë', nu më el quë
nabëquë'ë la'ni librë rë'. Rdë'ë hia'a
cuendë de quë verdá ruadí'dzi'. Grë
ra poshtë rdë'ë rai' cuendë de quë
verdá na grë ra di'dzë rë'.
25 Nanú másru'u lo quë nabë'në
Jesús. Si talë niaquë'ë por tubin,
lluá'ahia de quë ni parë güedubi

guë'dchiliu adë niáldëdi'i nabé librë
lo quë naniactsa'u. Amén.

Ndë'ë bëntsa'u ra poshtë

Jesús guni'i guëdchini Espíritu Santo

1 La'ni primërë librë nabëquëa'a
lul, Teófilo, bëquëa'a lo quë nabë'në
Jesús nu lo quë nabëlua'a më dizdë
2 nabëdchini më guë'dchiliu hashtë
iurë be'pi më gube'e.
Antsë güe'pi më gube'e gulezë më
poshtë shtë më. Espíritu Santo bë'në
compañi lë'ë Jesús parë guni'i më lu
ra poshtë guadë dchi'ni nabëa'nënú
3 rai'.
Tsana gudëdë guti Jesús, lo mizmë
lë'ë më bëlua'alú më lu ra poshtë
tal zíquësë nabani më. Nu durantë
cuarenta dzë guagla'guë bëlua'alú më
lu rai'. Zihani cusë bë'në më lu
rai'. Biadi'dzënú më lë'ë rai' lla
mudë tsutë mënë nezë lu gube'e catë
rnibë'a Dios të gac salvar rall.
4 Iurë nianá zuga'anú Jesús lë'ë
ra poshtë, guni'i më lu rai' adë
guërú'udi'i rai' ciudá Jerusalén. Repi
më:
—Gulë cuezë ndë'ë hashtë
guëdchini Espíritu Santo ziquë guni'i
Shtada lu të, purquë guni'i Shtada
nu na gunia'a lu të, güeshe'ldë më
Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të.
5 Verdá Juan Bautista bëchu'bë nísi'
ra mënë con nisë perë la'ni sëbëldá
dzë lë'ë më guëzunë më ldu'u të con
pudërë shtë Espíritu Santo. Guëdchini
më parë cuezënúhi' lë'ë të.

Jesús be'pi parë gube'e

6 Iurë zunú Jesús ra poshtë, guna'bë
di'dzë rai' lu më:
—Dadë, ¿pë hia bëga'a iurë parë
guëcubi naciuni Israel ziquë nahin
antsë?
7 Perë Jesús repi lu rai':
—Adë rúnëdi'i tucarë gac bë'a të
guc gaquin. Adë rúnëdi'i tucarë gac
bë'a të pë dzë Shtada gunë ra cusë
rë' purquë niétiquë lë'ë më napë më
cuendë pë tiempë guëcubin.
8 Perë iurë guëdchini Espíritu Santo
parë cuezënúhi' lë'ë të, lë'i' guëné'ei'
pudërë parë gac të firmë; tsagni'inú
të ra mënë grë ra cusë naguná të
bëna. Guëni'i të lu ra më Jerusalén
nu guzia'a të regiuni shtë Judea nu
regiuni shtë Samaria hashtë lúltimë
guë'dchi catë rialú guë'dchiliu.
9 Iurë gualú biadi'dzënú Jesús ra
poshtë, mientras rbi'a rai' lu më,
be'pi më gube'e. Gunitilú më la'ni
shcahi. Dizdë iurní adë gunádi'i rai'
lu Jesús.
10 Nianá rbi'a ra poshtë nezë lu
gube'e, be'pi Jesús. De repëntë guná
rai' chupë ianglë zuga'a cula'ni rai';
nacu ianglë lari naquichi.
11 Repi ianglë lu rai':
—Lë'ë të më Galilea, ¿pëzielú rbi'a
të lu gube'e? purquë Jesús naguná
të be'pi lu gube'e, lo mizmë lë'ë më
guëabrí stubi vueltë tal zíquësë guná
të be'pi më. Zni guëabrí më stubi.

Matías bëu' lugar shtë Judas

12 Iurní bietë rai' lu dani nalë
Olivos. Bëabrí rai' parë Jerusalén.
Rëa'në Jerusalén guëlla' parë dani
Olivos tubi distanci de tubi kilómetro.
13 Iurë bëdchini rai' Jerusalén, bëá
rai' hiu'u catë quëreldë rai'. Be'pi rai'
hashtë guia'a segundë pisë catë na
tubi cuartë ru'bë. Grë ra nabëagrí
lë rai': Pedro, Jacobo, Juan, Andrés,
Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Ja-
cobo llga'në Alfeo. Nu zuga'a Simón
nanapë llëru'bë ánimo parë lëy shtë
Moisés. También zuga'a Judas shini
Jacobo.
14 Grë ra më rë' bëdëá rai' tubsë
parë ruadi'dzënú rai' Dios. Nu ra
bëchi Jesús nu María, shni'a më, bëdëá
rai' con sëbëldá ra na'a; bëdëá rai'
nga'li.
15 Dzë ni Pedro guasuldí guëláu ladi
grë nazubëga'a ndë. Na rall ziquë tubi
gahiu'a galdë mënë nagualdí ldu'i
diza'quë shtë Jesús. Guni'i Pedro lu
rai':
16 —Rnia'a lu të iurne' cumë
ziquë bëcha, napë quë guc cumplir
nabëquë'ë David. Espíritu Santo bë'në
compañi lë'ë David tsana bëquë'ëi'
la'ni Sagradas Escrituras ra cusë

nabë'në Judas purquë Judas guanull ra mënë parë guna'zi rall Jesús.
17 Guc Judas tubi sa' na'a iurë guzënú na'a lë'ë Jesús. Jesús gudili lë'ëll nu gúquëll tubi shini gusë'dë më parë bë'nëll dchi'ni con lë'ë na'a,
18 perë bë'nëll duldë. Con dumí nabëtuu' Judas lë'ë Jesús, guasi'i ra mënë tubi ldë guiu'u lachi. Lo mizmë lugar ni gulaguë Judas rguëc Judas. Nu gutsë lá'nill; bëru'u grë llëguëzí'all.
19 Ra më Jerusalén bini rall pë guc con Judas nu gululë rall lachi ni Acéldama según dizë shtënë rall. Rni'i rall, Lachi Catë Bëllë'ë Rënë.
20 Guni'i zac Pedro:
—Guc cumplir narni'i la'ni librë Salmos. Rni'i librë ni zndë'ë:
Guëa'nëgá lídchill,
nu adë guëdzélëdi'i chu guëquëreldë lídchill.
Guëdzelë stubi naguëu' shlugárëll, tubi nagunë dichi'ni.
21 'Ze'dë naldë ra nguiu naquëhunë compañi lë'ë na'a lu guëdubi tiempë naguzënú na'a Dadë Jesús.
22 Ze'dë naldë rall dizdë nabëchu'bë nisë Juan lë'ë Jesús nu hashtë tsana lë'ë më be'pi gube'e. Rqui'ni guëdili hia'a stubi nguiu; guëu' nguiu ni shlugar Judas. Rqui'ni tubi naná testigu de quë guashtë Jesús ladi ra tëgulë.
23 Iurní gudili rai' chupë nguiu naze'dë naldë lë'ë rai' dizdë naguzënú rai' Jesús. Túbill lë José nu lëll Barsabás. Nu napë stubi lëll Justo; tsunë lëll. Stúbill lë Matías.
24 Iurní grë rai' biadi'dzënú rai' Dios:
—Dadë, lë'ël nanël lla na la'ni ldu'u grë nguiu; por voluntá shtënël bëlua'a guadë de chupë nguiu rë' gáquëll poshtë; gúnëll shchí'nil con lë'ë na'a
25 purquë Judas bëniti. Bësëa'nëgall shchí'nil. Por duldë nabë'nëll, zëagzëll lugar shtënë cashtigu. Gabildi bë'në tucárëll.
26 Iurní gudchitë rai' guë'ë dado nia'a chu guëru'unú poshtë. Bë'në tucarë Matías. Iurní lueguë bëu'll ladi ra poshtë parë bëzá rai' chi'bë chupë.

2

Tsana bëdchini Espíritu Santo

1 Tsana bëdchini laní Pentecostés, grë ra poshtë nu ra narialdí ldu'i diza'quë, bëdëá rall tubsë lugar.
2 De repëntë bini rai' tubi ruidë nabëru'u nezë lu gube'e ziquë ridë tubi mbë dushë. Gubë guëdubi la'ni hiu'u catë zubë rai'.
3 Iurní bëdchini llni guëc rai'. Cadë túbi' rlua'ain ziquë tubi be'lë cadë lë'ë ra nazubë la'ni hiu'u.
4 Grë rai' bë'në recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rai' parë cuezënú më lë'ë rai'. Espíritu Santo bëzunë ldu'u rai' nu bëdë'ëi' pudërë të guadi'dzë rai' stubi dizë nadë ráquëdi'i rai'.
5 Dzë ni guquëreldë zihani israelitë ciudá Jerusalén. Bëdchini rall de grë naciuni shtë gue'dchiliu. Rialdí ldu'u rall shti'dzë Dios nu runë rall cumplir creenci shtë mënë israelitë.
6 Iurë bini rall ruidë nagu' nga'li, bëdëá rall nu adë bëdzélëdi'i rall pë nihunë rall purquë cadë lë'ë rall bini rall dizë shtënë rall.
7 Nalë bëdzëguëë' ldu'u rall. Guasë ldu'u rall; guni'i lu sa' rall:
—¿Pë lë'ëdi'i më Galilea grë ra ndë'ë naquëadi'dzë?
8 ¿Llallë bë'në rall rac rall ruadi'dzë rall dizë shtë hia'a?
9 purquë ndë'ë zë'pa'a zihani gue'dchi nu naciuni. Ndë'ë ze'dë mënë shtënë Partia. Ze'dë mënë shtënë Media. Ze'dë mënë shtënë Elam. Ze'dë mënë shtënë Mesopotamia. Ze'dë mënë shtënë Judea. Ze'dë mënë shtënë Capadocia. Ze'dë mënë shtënë Ponto. Ze'dë mënë shtënë Asia.
10 Nu ze'dë mënë shtënë Frigia. Ze'dë ra mënë shtënë Panfilia nu Egipto. Ze'dë ra mënë lugar shtënë Africa narëa'në más zitu quë Cirene. Nu entrë lë'ë hia'a nanú ra israelitë nanapë derechë ziquë mënë rumanë; quëreldë rall ndë'ë. Stubi shcua'a mënë gualdí ldu'u rall creenci shtënë ra israelitë.
11 También nanú ra mënë naze'dë tubi dani nalë Creta nazubë la'ni nisëdu'u. Nu ze'dë ra mënë Arabia, perë grë hia'a rini hia'a quëadi'dzë

ra mënë Galilea con dizë shtëna'a. Quëadi'dzë rall milagrë nu cusë za'quë nabë'në Dios parë ra mënë.
12 Grëtë' mënë Jerusalén rdzëguëë' ldu'u rall; adë bëdzélëdi'i rall pë gunë rall. Rni'i lu sa' rall:
—¿Pë runë cuntienë ra cusë rë'?
13 Perë stubi tantë rall bë'në rall burnë; guni'i rall:
—Rzuu'dchi ra tuntë rë'.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra mënë

14 Iurní guasuldí Pedro con guëzá chi'bë tubi poshtë. Guni'i Pedro lu mënë; fuertë guní'i':
—Lë'ë të më Judea nu grë ra mënë naquëreldë Jerusalén, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të iurne' parë gac bë'a të.
15 Ni tubi na'a adë rzuu'dchidi'i na'a cumë ziquë runë të shgabë të. Nanë të ni tubi chu rzuu'dchidi'i rquë guë'ë rsili.
16 Más ndë'ë ra cusë naguná të iurne', bëquë'ë Joel tiempë guahietë; bëquë'ëi' shcuendë lo quë naguër gac. Joel guni'i shti'dzë Dios zdë'ë:
17 Últimë dzë güeshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.
Llga'në ra mënë nu shtsa'pë rall guadi'dzë rall shti'dza.
Lë'ë rall guëná rall cusë naguër gac nu nagudëdë guc.
Nu mëgulë guëná rall cusë naguëni'i shca'ldë rall.
18 Dzë ni güeshe'lda Espíritu Santo parë cuezënúhi' nguiu nu ra na'a narzu'bë diaguë shti'dza.
Guadi'dzë rall zihani cusë cumë ziquë guni'i ra shmuza guahietë.
19 Guia'a lu gube'e guëluá'ahia cusë natsasë ldu'u mënë, nu guetë lu guë'dchiliu güeshe'lda ra sëñi nadzë'bë cumë ziquë rënë, be'lë nu tsasë ra shcahi cumë ziquë gushë.
20 Guë'au lu ngubidzë güecahi.
Nu mbehu güeac ziquë na rënë, antsë güedchini më.
Dzë ni güedchini më con llëru'bë pudërë nu llni shtënë më.
21 Nu grë ra mënë narna'bë lu më, gac salvar rall.
22 'Lë'ë të më israelitë, gulë bëquë diaguë iurne' lo quë narnia'a lu të. Dios bë'në zihani milagrë lu guë'dchiliu. Bë'në më cusë ru'bë por Jesús, më Nazaret, parë guëná të nu parë güedë'ë të cuendë de quë Jesús na el quë nabëshe'ldë Dios. Hia lë'ë të nanë të ndë'ë.
23 Perë gulë guná, tsana guc intriegu Jesús guia'a të, bia'a të lë'ë më prësi. Bë'në të intriegu lë'ë më lu ra nguiu mal parë gudini rall lë'ë më. Bëquë'ë rall lë'ë më lu cruz perë dizdë antsë, ni na voluntá shtë Dios purquë hia zni ze'dë më gati më lu guë'dchiliu.
24 Perë tsana guti Jesús, bëldishtë Dios lë'ë më ladi ra tëgulë. Adë bë'në galguti gan nasëa'në lë'ë më purquë napë më pudërë parë guashtë më ladi ra tëgulë.
25 Guahietë bëquë'ë rëy David shcuendë Jesús zdë'ë:
Siemprë rnahia lu Dadë. Cabezënuhia lë'ë më, nu lë'ë më cabezë ladë ldi shtëna.
Con lë'ë më adë chu güesëní'bidi'i na.
26 Por ni nanú nilli ldua'a nu biadi'dza ra diza'quë nabësëquitë ldu'u ra mënë.
Rialdí ldua'a si talë gatia, güezi'i ldua'a.
Adë bë gáquëdi'i shcuerpa,
27 purquë lë'ël adë güesëá'nëdi'il shcuerpa ladi ra tëgulë.
Nu adë güesá'nëdi'il gau guiu'u shcuerpa purquë nahia shínil narac shtú'ul.
28 Bëlua'a na nezë za'quë catë nezë napa vidë sin fin.
Nalë rquitë ldua'a iurë güequëreldënúa lë'ël.
29 'Rnia'a lu të Dadë, cusë clarë nahin. Shtadë güelú hia'a David, gúti' nu bëgá'chi'. Pues catë naga'a ba'a shtëhi' grë hia'a nanë hia'a catë naga'a ba'a.
30 Perë guc David muzë shtë Dios nu biadí'dzi' shti'dzë më. Bëquë'ë David lo quë naguc con Jesús. Dios guni'i lu David; bë'në më prometer

nu bë'në më jurar de què tubi shini David gac Rëy. Guërulë shini David, Cristo nu guënibë'ai' cumë ziquë gunibë'a David.
31 David cumë ziquë gunáhi' lo què nagac cumplir dizdë antsë, biadí'dzi' shcuendë lla tsashtë Jesús ladi ra tëgulë. Nu guni'i David adë guësëa'nëgá Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, nilë shcuerpë më adë guëá'nëdi'i la'ni ba'a parë adë gáudi'i guiu'u lë'ë më.
32 Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini të. Na na'a testigu de què guti Jesús nu nabani më iurne'.
33 Por voluntá shtë Dios guzubë më ladë ldi shtë më, nu bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë Jesús ziquë bë'në më prometer antsë. Bëdë'ë Dios pudërë lë'ë Jesús parë güeshe'ldë më Espíritu Santo guë'dchiliu parë cuezënúhi' grë ra narialdí ldu'u diza'què shtënë Jesús. Nu grë ra cusë rë' narini të nu narná të, ze'din de lë'ë Jesús.
34 Zni nahin purquë lëdëdi'i David be'pi gube'e sino mizmë David guni'i zdë'ë:
Lë'ë Dadë guni'i lu Shlama:
"Guzubë ndë'ë ladë ldi shtëna
35 hashtë iurë guna gan lu grë enemigu shtënël nu guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël".
36 'Guëdubi naciuni Israel napë què gac bë'a rall nahin verdá. Jesús nabë'në të crucificar, na më Cristo el què nabëshe'ldë Dios parë guënibë'ai' lë'ë hia'a.
37 Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i Pedro, nalë bëdzëbë rall nu guna'bë di'dzë rall lu Pedro nu lu ra poshtë nacabezë nga'li. Guni'i rall:
—Gulë guni'i Dadë, ¿pë guëdë'në na'a?
38 Iurní Pedro repi lu rall:
—Gulë bësa'në duldë shtënë të. Gulë bëabrí ldu'u të con Dios nu gulë guni'i con guëdubinú ldu'u të Jesús na Cristo. Gulë tsa të, chubë nisë të. Iurní gunë më perdunë duldë shtë të nu guëne'e më Espíritu Santo të cuezënúhi' lë'ë të.
39 Quëhunë Dios prometer grë cusë rë' parë lë'ë të nu parë ra shini të nu parë ra naquëreldë zitu stubi naciuni. Dios güeshe'ldë Espíritu Santo parë grë mënë nacagna'bë më. Na më Dios narnibë'a lë'ë hia'a.
40 Con ra di'dzë rë' nu zihani más, Pedro guagla'guë biadi'dzënúhi' mënë. Guní'i':
—Lueguë lueguë gulë gunë salvar lë'ë të ladi mënë mal naná guëdchi ldu'i.
41 Grë ra naguasë shti'dzë Pedro, bëriubë nisë rall. Ra nagualdí ldu'u diza'què, na rai' ziquë tsunë mili mënë. Bëdëá rall con ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios.
42 Grë ra naguanaldë ra tëchi ra poshtë, guc rall firmë. Bëzu'bë diaguë rall grë ra cusë nabëlua'a ra poshtë. Nu gubani rall cumë ziquë tubi famili. Guc ldu'u sa' rall. Rna'bë rall lu Dios. Bëdëá rall parë bëllullë guetështildi ziquë bëlua'a Jesús lë'ë rall antsë. Dzë ni bëagná ldu'u rall la Santa Cena naguc tsana guzë nabani Jesús lu guë'dchiliu.

Manërë nagubani ra shmënë Jesús

43 Grë mënë nalë bëdzëguëë' ldu'u rall por tantë milagrë nu cusë ru'bë nabë'në ra poshtë.
44 Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'què tubsë llgabë nua'a rall. Gudi'dzë rall nanapë rall.
45 Bëtuu' rall nanapë rall ziquë shguiu'u rall. Iurní gudi'dzë rall centavë cua'a sa' rall nabënápëdi'i.
46 Dzë con dzë ria rall iádu'u ru'bë nu ria rai' lidchi mënë. Ria rai' parë rëagná ldu'u rai' la Santa Cena. Grë rai' tubsë rau rai'. Rquitë ldu'u rai' nu guc ldu'u sa' rai'.
47 Rna'bë rai' lu Dios nu ru'ldë rua' rai'. Guni'i rai':
—Llëru'bë na pudërë shtë Dios.
Los de más mënë guë'dchi bë'në rall rëspëti shmënë Jesús. Dzë con dzë guna'bë Dios mënë parë gac salvar mënë të guëdëá rall con shmënë më.

3

Bëac tubi cujë

1 Tubi dzë Pedro nu Juan zia'a
rai' iádu'u ru'bë rquë tsunë guadze'.
Iurní na iurë rna'bë mënë lu Dios.
2 Ndë zubë tubi nguiu rua' iádu'u;
nall cujë dizdë nagúlëll. Ráquëdi'i
rzëll; por ni glli glli rianú ra mënë cujë
rua' iádu'u. Rzu'bë rall cujë ni rua'
puertë nalë Hermosa parë rná'bëll
gu'në lu ra mënë nazia'a iádu'u.
3 Iurë guná cujë lu Pedro nu
Juan, zia'a rai' parë tsutë rai' la'ni
iádu'u; guna'bë guni'i cujë lu rai' parë
guëdë'ë rai' tubi gu'në.
4 Iurní Pedro nu Juan gubi'a rai' lu
cujë; repi Pedro lu cujë:
—Guná lu na'a.
5 Lë'ë cujë gubi'a lu rai'. Llua'a cujë
pë nadë'ë rai' niaca'a cujë.
6 Perë Pedro guchi lull:
—Adë napa dumí nu adë napa
orë parë guënehia cá'al, perë lo
që nanapa guna con lë'ël. Ziquë
muzë nanahia shtënë Jesucristo më
Nazaret, rnia'a lul iurne'. Por lë shtë
më guasuldí nga'li nu guzë.
7 Pedro guna'zi guia'a cujë ladë ldi
parë guasuldí cujë. Lueguë lueguë
guasuldill. Bëac guëa'll.
8 Iurní lë'ë cujë bëchésëll; guzublú
rzëll. Guatënú cujë Pedro nu Juan
la'ni iádu'u. Rzëll nu rchésëll. Guní'ill
llëru'bë na pudërë shtë Dios.
9 Grë ra mënë nazuga'a la'ni iádu'u,
guná rall lë'ë cujë rzë nu bini rall
nacagni'i cujë lu Dios.
10 Nalë bëdzëguëë' ldu'u rall nu
rdzëbë rall iurë guná rall lu cujë. Hia
nanë rall nguiu ni na lo mizmë nguiu
narzubë rua' iádu'u nalë Hermosa.
Glli gllítë' guná'bëll gu'në.

Libanë shtë Pedro lugar catë lë Portali shtë Salomón

11 Cujë nabëac hiadë bësá'nëdi'ill
Pedro nu Juan. Zuga'a rai' rualdëa'
catë lë Portali shtë Salomón. Nalë
guabi'guë guëllu'në mënë zihani lu
Pedro nu Juan. Bëdzëguëë' ldu'u rall.
Guná rall lë'ë cujë zuldí.
12 Iurë guná Pedro ra mënë zihani,
guní'i' lu rall:
—Lë'ë të më israelitë, adë
rdzëguëë'di'i ldu'u të. ¿Pëzielú rbi'a të
lu na'a zni'i? purquë lëdë lë'ëdi'i na'a
bëdënëac na'a nguiu rë' parë rzëll.
Adë gúquëdi'in con pudërë shtë na'a;
adë gúquëdi'in por devociuni nanapë
na'a con Dios sino që bënëac Jesús
nguiu rë'.
13 El mizmë Dios shtënë ra shtadë
guëlú hia'a Abraham, Isaac, nu Jacob,
nalë bë'në më honrar shini më Jesús.
Perë lë'ë të grë të bë'në të intriegu
Jesús lu ra gubiernë parë gati më. Nu
iurë Pilato guc ldú'ull niadë'ëll libertá
lë'ë Jesús, lë'ë të adë gunëdi'i të.
14 Mejurë guna'bë të libertá shtë
tubi nguiu nagudini mënë. Adë
gunëdi'i të niadë'ë Pilato libertá lë'ë
Jesús, el që naná limpi lu Dios, el që
naná justë delantë lu më. Santo náhi'.
15 Zni gudini të Jesús el që narne'e
vidë parë lë'ë mieti. Perë bëldishtë
Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Na na'a
testigu purquë bëabrí guná na'a lu më
stubi vueltë.
16 Jesús bënëac lë'ë cujë rë' purquë
gualdí ldu'u na'a shti'dzë më. Ziquë
muzë nanahia shtë Jesús, gunia'a lu
cujë: “Guasuldí nu guzë”. Bëáquëll
lueguë ziquë rna të lull iurne', nu
nanë të lë'ëll bëáquëll.
17 ’Lë'ë të Dadë, nanëa tsana gu-
nibë'a jëfë shtë të quini të Jesús, gu-
dini të lë'ë më, perë adë guc bë'adi'i të
chu gudini të. Nilë ra jëfë shtë të guc
bë'adi'i rall chu na më.
18 Zni guc cumplir voluntá shtë
Dios purquë bëquë'ë ra profetë
shti'dzë më antsë që Cristo gati më
lu cruz.
19 Por ni iurne' gulë gunë nadzë'ë
mudë nanabani të. Gulë bëdchigrë
ldu'u të con Dios parë gunë më per-
dunë duldë shtënë të. Si talë gunë të
zni, Dios guëzunë më la'ni ldu'u të nu
gunë ldai' më guëdubi vidë shtë të.
20 Nu guëshe'ldë më Jesucristo stubi
vueltë guë'dchiliu. Ni na guni'i Dios
antsë.
21 Perë iurne' Jesucristo cabezë
gube'e hashtë iurë lë'ë Dios guëzú
shnezë grëtë' ra cusë nabëquë'ë ra
profetë santu, ra nabiadi'dzë shti'dzë
më guahietë.

22 Zni guni'i Moisés lu ra shtadë
guëlú hia'a: “Dios Padre guëshé'ldi'
tubi naguëni'i shti'dzë më, tubi na-
galë ladi bëchi të ziquë bëshe'ldë më
na. Gulë bëquë diaguë grë lo quë
naguëni'i më lu të
23 purquë grë ra nadë guëzu'bë
diáguëdi'i shti'dzë më, guëdchisú më
derechë nanapë rall ziquë mënë is-
raelitë nu gac condenar rall.”
24 'Zni guni'i ra profetë dizdë
Samuel hashtë ra profetë nabidë
despuësë. Grë rai' guni'i rai' naquëac
iurne'.
25 Lë'ë të bëa'nënú të ra di'dzë na-
guni'i Dios lu ra profetë. Na ni parë
lë'ë të nu parë bien shtënë të. Dios
guni'i lu Abraham; bë'në më prom-
eter ra cusë naquëac cumplir iurne'.
Guni'i më lu Abraham: “Por ra shínil
gunë ldahia grë ra mënë nanarë lu
guë'dchiliu”.
26 'Iurë bëldishtë Dios lë'ë shini më
Jesús ladi ra tëgulë, bidë më primërë
lu të. Bëdchini më lu të parë gunë ldai'
më lë'ë të. Gunë më compañi lë'ë të
parë guësa'në të duldë shtë të, të gac
salvar të.

4

Zu Pedro nu Juan lu gubiernë

1 Nianá cagni'i Pedro nu Juan lu ra
mënë, bëdchini ra bëshuzi. Bëdchini
tubi jëfë narapë iádu'u ru'bë. Nu ra
saduceos bëdchini.
2 Nalë nalaa'dchi rall purquë Pe-
dro nu Juan caglua'a rai' ra mënë
nu guni'i rai' guashtë Jesús ladi ra
tëgulë. Guni'i rai' por pudërë shtë
Jesús, tsashtë grë tëgulë catë bëga'chi
rai'.
3 Guna'zi gubiernë lë'ë Pedro
nu Juan nu bëtia'a rall lë'ë rai'
lachigui'bë purquë hia guadze' parë
gac rëglë shcuendë rai'.
4 Perë mënë zihani nabini diza'quë
shtë Jesús, gualdí ldu'u rall shti'dzë
më, na'a la nguiu. Nu ra nagualdí
ldu'i shti'dzë më, guc rall ga'i mili,
niétiquë nguiu bëgabë.
5 Iurë brëgue'lë stubi dzë, bëdëá ra
gubiernë nu ra mëgulë nu ra mësë
narlua'a lëy. Grë rall bëdëá rall
Jerusalén.
6 Zuga'a Anás naná jëfë shtë ra
bëshuzi. Zuga'a Caifás. Zuga'a Juan,
shmënë bëshuzi. Zuga'a Alejandro nu
grë shfamili shtë bëshuzi narnibë'a
los de más bëshuzi. Zuga'a rall lugar
ni.
7 Iurní gulú rall Pedro nu Juan
lachigui'bë parë bëzú rall lë'ë Pedro
nu Juan delantë lu ra mënë. Guna'bë
di'dzë rall lu Pedro nu Juan:
—¿Chu rnibë'a lë'ë të? ¿Chu bë'në
punërë lë'ë të; bënëac të cujë rë'?
8 Iurní con pudërë nabëdë'ë
Espíritu Santo la'ni ldu'u Pedro,
guní'i' di'dzë rë':
—Lë'ë të jëfë shtë guë'dchi rë' nu
mëgulë shtë naciuni Israel,
9 hia quë lë'ë të rna'bë di'dzë të lu
na'a lla bëdë'në na'a parë bëac cujë
rë';
10 rquebi na'a lu të parë gac bë'a
grë ra mënë israelitë. Lë'ë cujë
naguc llu'u zuga'a ndë'ë delantë lu
grë të. Bëáquëll por pudërë shtë Je-
sucristo, më Nazaret, lo mizmë nagu-
dini të. Bëquë'ë të lë'ë më lu cruz perë
bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë.
11 Na Jesús ziquë tubi guë'ë prin-
cipal shtë iádu'u. Guni'i të adë
guëlluí'idi'in perë iurne' Jesús bëac
më ziquë tubi guë'ë namás lasac. Lë'ë
të adë guc shtú'udi'i të lë'ë më,
12 perë ni tubi chu stubi gunë salvar
lë'ë hia'a, niétiquë Jesús purquë tubsë
nguiu bëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu
nagunë perdunë duldë shtë hia'a.
13 Ra gubiernë shtë ra israelitë
guná rall adë bëdzëbëdi'i Pedro nu
Juan; cagni'i rai' lu ra mënë. Guc
bë'a rall Pedro nu Juan adë na rai' më
nabësë'dë nu adë nádi'i rai' më ru'bë.
Guasë ldu'u rall. Guc bë'a rall Pedro
nu Juan guzënú rai' Jesús más antsë.
14 Nu guná ra gubiernë lë'ë nguiu
naguc cujë; lë'ëll zuga'anú Pedro nu
Juan. Hiadë pë rní'idi'i rall cuntrë lë'ë
rai'.
15 Iurní gunibë'a rall guëru'u Pedro
nu Juan ladi rall parë gac guadi'dzë
lul sa' rall lla mudë gunë rall.

16 Guni'i lu sa' rall:
—¿Pë guëdë'na'a con ra nguiu rë'? purquë grë ra naquëreldë Jerusalén, nanë rall milagrë ru'bë nabë'në Pedro nu Juan. Bënëac rall cujë. Nu lë'ë hia'a adë nu mudë guëcá hia'a.
17 Mejurë parë adë guërë'tsëdi'i di'dzë ladi ra mënë, guëtsëba'a lë'ë rall parë adë guadí'dzëdi'i rall lu ra mënë na rall shmënë Jesús.
18 Iurní guna'bë rall lë'ë Pedro nu Juan. Gunibë'a rall parë adë guadí'dzëdi'i rai', nilë guëluá'adi'i rai' diza'quë shtë Jesús, nu nilë adë guëní'idi'i rai' lë Jesús.
19 Iurní repi Pedro nu Juan lu ra gubiernë:
—Gulë bë'në shgabë të chu shtënë di'dzë guëzu'bë diaguë na'a. ¿Pë guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë të, u guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios?
20 Lë'ë na'a adë nu mudë guëca'chi ldu'u na'a ra cusë naguná na'a nu ra cusë naná bini na'a. Napë quë guëdia'a di'dzë na'a lu ra mënë.
21 Iurní ra gubiernë bëtsëbë rall lë'ë Pedro nu Juan perë lo mizmë tiempë bëlda'a rall lë'ë rai' purquë adë bëdzélëdi'i rall lla mudë nihunë rall cashtigu lë'ë rai'. Bëlda'a rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall los de más mënë; grë mënë guni'i bëac cujë con pudërë shtë Jesús. Llëru'bë na pudërë shtë më, guni'i rall.
22 Cujë nabëac por pudërë shtë Jesús, nápëll más de cuarenta izë.

Ra shmënë Jesús guna'bë rall gunë Dios compañi lë'ë rall

23 Iurní bëru'u Pedro nu Juan; bëagzë rai' catë rë los de más sa' rai'. Biadi'dzë rai' grë lo quë naguni'i principal bëshuzi con ra më gushë lu rai'.
24 Iurë gualú biadi'dzë rai' lla guc con lë'ë rai', grë ra narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guna'bë rai' lu Dios. Juntë guni'i rai':
—Dios Padre, lë'ël nal Shtadë na'a. Lë'ël nápël llëru'bë pudërë. Bëntsá'ul gube'e; bëcue'shtël guë'dchiliu. Bëcue'shtël nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu guë'dchiliu.
25 Lë'ël bëshé'ldël Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë David, muzë shtënël. Bëluá'al lë'ë David lla guëquë'ëi' ra di'dzë shtënël narni'i zdë'ë:
¿Pëzielú bëdzatsu ra mënë?
¿Pëzielú ra mënë shtë guë'dchiliu runë rall llgabë nanadë rl-luí'idi'i?
26 Ra rëy shtë guë'dchiliu nu ra gubiernë shtë ra guë'dchi, tubsë bëdzatsu rall cuntrë Dadë.
Bë'në rall cuntrë Cristo, el quë nagudílil parë guënibë'ai'.
27 'Verdá nahin Herodes nu Poncio Pilato bëdëá rall ndë'ë cuntrë Jesús, shínil. Limpi náhi'; santu náhi'. Nu ra më rumanë con ra më israelitë, bë'në rall cuntrë shínil nabëshé'ldël parë guënibë'ai' lë'ë na'a.
28 Con ni guc cumplir ra cusë naguní'il antsë. Bë'në rall ni purquë hia zni ze'dë gac.
29 Dadë, iurne' guná pë runë rall cuntrë lë'ë na'a. Bë'në compañi lë'ë na'a parë adë guëdzëbëdi'i na'a. Guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtënël lu ra mënë.
30 Bëlua'a pudërë shtënël. Bë'në compañi lë'ë na'a parë gunëac na'a narac llu'u. Guëdë'në na'a ra milagrë narac shtú'ul. Gac rahin por pudërë shtënë Jesús, shínil, më naná limpi la'ni ldú'i'.
31 Iurë gualú biadi'dzënú rai' Dios, lugar catë rë rai' bëllú. Nacubi bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rai'. Nu adë bëdzëbëdi'i rai'; guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra mënë.

Grë cusë na shtë rai'

32 Ra nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús, guc rall zihani. Tubsë llgabë napë rall. Tubsë na ldu'u rall. Ni tubi adë chu rni'i: "Ndë'ë shtëna" purquë gudi'dzë rall grë nanapë rall cua'a nadë pë nápëdi'i según nicidá shtënë cadë lë'ë rall.
33 Ra poshtë guagla'guë guni'i rai' lu mënë con llëru'bë pudërë de quë Dadë Jesús gubani purquë bëldishtë Dios lë'i' ladi ra tëgulë. Nalë bë'në

ldai' Dios guëc rai', nu ra mënë bë'në rëspëti lë'ë rai'.
34 Ladi ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë, ni tubi rall adë pë bëquí'nidi'i purquë ra mënë nanapë ra guiu'u lachi nu ra nanapë lídchi', bëtuu' rai' guiu'u parë be'dë guënú rall dumí.
35 Dumí ni bë'në rai' intriegu lu poshtë. Hia ra poshtë gudi'dzë rai' dumí parë narqui'ni según nicidá nanapë mënë.
36 Tiempë ni gu' tubi nguiu lëll José. Gúlëll tubi dani nalë Chipre nazubë la'ni nisëdu'u. Nall levita. Ra poshtë gululë lë'ëll Bernabé narni'i, el quë narunë consolar.
37 Bernabé bëtuu' tubi ldë guiu'u nanápëll. Dumí nabëtuu'll guiu'u guagsá'nëll lu ra poshtë.

5

Bishi nabë'në Ananías nu Safira

1 Dzë ni gu' tubi nguiu lëll Ananías. Tsé'lëll lë Safira. Bëtuu' rall tubi ldë guiu'u.
2 Nguiu ni bëa'nënú tubi partë dumí nabëtuu'll guiu'u. Stubi partë ni guagsá'nëll lu ra poshtë. Répill:

—Zeldë guënúa dumí nabëtúa shguiu'ua.

Perë tsé'lëll bien nanëll de quë bëa'nënú rall tubi partë dumí.
3 Iurní Pedro guchi lu Ananías:

—Ananías, ¿pëzielú bësá'nël guatë mëdzabë la'ni ldú'ul parë bëntsá'ul bishi lu Espíritu Santo? Bëa'në guënul tubi partë dumí nagudilli mënë.
4 ¿Pëllë lëdë shtëdi'il guiu'u ni? Iurë bëtuu'l, shtënël grë dumí. ¿Pëzielú bë'nël ni? purquë lu Dios bëntsá'ul bishi, lëdë niétiquëdi'i lu na'a.

5 Iurë Ananías bini ra di'dzë naguni'i Pedro, guláguëll nu gútill. Grë ra nabini naguc Ananías, nalë bëdzëbë rall.
6 Iurní bëdchini bëldá nguiu catë gulaguë Ananías. Bëtu'bi rall cuerpë tubi lari naquichi. Lueguë bia'a rall tëgulë parë guaca'chi rall tëgulë.
7 Hia guc tsunë iurë guti Ananías; iurní bëdchini tsé'lëll Safira perë gá'adi'i guc bë'all pë guc con Ananías.
8 Pedro guna'bë di'dzë lu Safira:

—Bëquebi lua. ¿Pë verdá nahin bëtuu' të guiu'u prëci shtë grë dumí nabe'dë guësa'në Ananías lu na'a?

Safira guchi lu Pedro:

—Aha'. Dani bëtuu' na'a guiu'u.
9 Iurní Pedro guni'i lull:

—¿Pëzielú gu' të de acuerdë? Bëntsa'u të bishi parë bësiguë të Espíritu Santo nia'a guldí më runë më cashtigu. Perë fuërë ze'dë ra nguiu nabia'a tsé'lël parë guaca'chi rall tsé'lël. Iurne' gua'a rall lë'ël parë tsaca'chi rall lë'ël.
10 Lueguë iurní gulaguë Safira lu Pedro. Gútill. Iurní guatë ra nguiu catë zu Pedro; guná rall lu na'a; hia guti na'a. Gulú rall na'a la'ni hiu'u parë guaca'chi rall lë'ë na'a cu' tse'lë na'a.
11 Grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús nu grë ra nabini ra cusë rë' naguc con Ananías nu Safira, nalë bëdzëbë rall.

Zihani milagrë bë'në ra poshtë

12 Zihani milagrë nu cusë ru'bë bë'në ra poshtë lu ra mënë. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë, rdëá rall rualdëa' catë lë Portali shtë Salomón.
13 Perë zihani mënë adë bëdë'ëdi'i valurë të guëdëá rall ladi shmënë Jesús, perë adë pë rní'idi'i rall cuntrë ra mënë ni purquë casi grë mënë shtë ciudá Jerusalén, bë'në rall rëspëti shmënë Jesús.
14 Dzë con dzë más bëac zihani ra nguiu nu zihani ra na'a nagualdí ldu'u shti'dzë më.
15 Iurní guzublú rall gulú rall narac llu'u nezë. Gudishi rall narac llu'u lu daa' u lu tubi pedasë lari na'ldë parë iurë tëdë Pedro, guëquë shcaa'l shtë Pedro guëc ra narac llu'u.
16 También bëdchini zihani mënë shtë guë'dchi guëlla' nu mënë shtë Jerusalén; bëdchininú rall narac llu'u. Bëdchininú rall ra nanapë mëdzabë la'ni ldu'i. Bëac grë rall.

Bëzac zi mënë Pedro nu Juan

17 Dzë ni jëfë shtë ra bëshuzi con shmënë ra partidë saduceo, gupë rall llëru'bë mbidi tantë zihani mënë zianaldë tëchi poshtë.
18 Guna'zi rall ra poshtë. Bëtia'a rall poshtë lachigui'bë
19 perë tubi ianglë shtë Dios la'ni gue'lë, guagshá'li' ra puertë shtë lachigui'bë parë bëru'u ra poshtë nu guchi ianglë lu rai':
20 —Gulë bëagzë nu gulë biadi'dzë lu ra mënë la'ni iádu'u ru'bë, lla gunë rall parë gac salvar rall.
21 Iurë bini rai' naguni'i ianglë, brëgue'lë tumpranë gua rai' iádu'u ru'bë parë ziagla'guë caglua'a rai' mënë.

Iurní jëfë shtë ra bëshuzi nu ra nazuga'anú rall, bëtëá rall sa' rall miembrë shtë Junta Suprema. Ndë'ë na ra gubiernë narunë juzguë, quiere decir, grë ra më gushë shtë naciuni Israel. Iurní gunibë'a rall guëru'u ra poshtë lachigui'bë.
22 Perë iurë bëdchini ra suldadë rua' lachigui'bë, adë chu nádi'i la'ni. Guanú rall rsunë lu ra gubiernë.
23 Repi rall lu ra nazuga'a lu juntë:

—Biagná na'a rua' lachigui'bë. Niétiquë na; dchi'chi në'au rua' lachigui'bë. Guná na'a lu ra suldadë naquëhapë rua' lachigui'bë, perë iurë bësha'lë na'a lachigui'bë, ni tubi adë chu nádi'i la'ni.
24 Jëfë narapë iádu'u con ra bëshuzi principal con lë'ë bëshuzi más më ru'bë, bini rall naguchi ra suldadë lu rall; bëdzëguëë' ldu'u rall. Guni'i lu sa' rall:

—¿Pë fin gapë ndë'ë iurne'?
25 Lueguë iurní bëdchini tubi nguiu lu ra jëfë nu gúchill:

—Ra nguiu nabëtia'a të lachigui'bë, lë'ë rall zuga'a la'ni iádu'u ru'bë. Caglua'a rall lë'ë ra mënë.
26 Iurní lë'ë jëfë narapë iádu'u con sëbëldá suldadë, guaglli'i rall ra poshtë perë sin që adë pë bë'nënú rall lë'ë rai' purquë bëdzëbë rall niagáu guë'ë ra mënë lë'ë rall.
27 Iurë be'dë guënú rall ra poshtë, bëzú rall lë'ë rai' lu Junta Suprema. Guni'i jëfë shtë ra bëshuzi:
28 —Hia bëdë'në na'a providë lë'ë të de që adë guadí'dzëdi'i të lë Jesús parë guëlua'a të ra mënë. Nu guná, ¿pë quëhunë të iurne'? Casi grë mënë Jerusalén hia bini rall nacaglua'a të. ¿Pë adë runë të shgabë të? Cagdchi'bë të guëc na'a por nguiu naguti lu cruz.
29 Iurní Pedro nu ra poshtë guni'i rai':

—Pimërë napë që guëzu'bë diaguë na'a shti'dzë Dios, lëdë guëlúdi'i shti'dzë ra nguiu guëzu'bë diaguë na'a.
30 Perë Dios shtë shtadë guëlú hia'a, bëldishtë më lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, el mizmë Jesús nagudini të, el që nabëquë'ë të lu cruz.
31 Dios bëldishtë lë'i' parë gube'e. Bëcue'zë më lë'ë Jesús ladë ldi shtë më. Dios guni'i Jesucristo na el që naguënibë'a lë'ë hia'a; náhi' el që nagunë salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtënë më. Bë'në Dios punërë nguiu ni të parë gunë nadzë'ë të mudë nanabani të, nu parë gunë më perdunë lë'ë të.
32 De grë cusë rë' na na'a testigu con Espíritu Santo purquë cabezënúhi' lë'ë na'a. Verdá nahin guashtë Jesús ladi ra tëgulë, nu Dios bëdë'ë Espíritu Santo parë grë ra nagualdí ldu'i shti'dzë më.
33 Iurë bini ra nazuga'a lu juntë lo që naguni'i ra poshtë, nalë bëldë rall nu guc ldu'u rall niaguini rall lë'ë ra poshtë.
34 Perë ladi ra nazubë lu juntë, bëru'u tubi nguiu lë Gamaliel. Nall mësë shtë lëy nabëquë'ë Moisés nu nall fariseo. Nalë runë ra mënë rëspëti lë'ëll. Guasuldill nu gunibë'all parë bëru'u ra poshtë stubi ladë.
35 Lueguë guní'ill lu ra sa'll:

—Rnia'a lu të ziquë më ládza'a, gulë gapë cuidadë lo që nagunënú të ra nguiu rë'.
36 Bësëagná ldu'u të hia zia'a tiempë ne'; dzë ni gu' tubi nguiu nabërulë Teudas. Guní'ill lu ra mënë lë'ëll nall tubi nguiu ru'bë. Bësiguëll mënë.

Ziquë tapë gahiu'a nguiu guanaldë rall lë'ë Teudas, perë despuësë gudini ra mënë lë'ëll. Hia grë ra mënë nacanaldë lë'ëll, bëtë'tsë rall. Zni gualú partidë shtë Teudas.

37 Despuësë de ra dzë ni, gu' stubi nguiu. Bërulëll Judas. Nall më Galilea. Dzë ni guasë cënsë shtë ra mënë. Zihani mënë guanaldë lë'ë Judas, perë gudini rall lë'ëll nu grë ra shmënëll bësa'në sa' rall. Bëtë'tsë rall.

38 Por ni rnia'a lu të, gulë bësa'në ra nguiu rë'. Zuzia'a rall. Adë rzunáldëdi'i të lë'ë rall purquë si talë cusë rë' nahin cusë shtë nguiu, zialuhin.

39 Perë si talë ndë'ë nahin shchi'ni Dios nu rac shtu'u të guënitilú tëhin, ¿lla guëru'u të? Gulë gupë cuidadë, purquë si talë lë'ë rall quëhunë rall shchi'ni Dios nu lë'ë të rzu të lu rall, quëhunë të cuntrë Dios iurní.

40 Iurë gualú biadi'dzë Gamaliel lu ra nazú lu juntë, bëa'në rall cunformë. Iurní guna'bë rall lë'ë poshtë. Gunibë'a rall guëdia'a rai' hiaguë, nu guni'i rall fuertë lu rai' de quë adë guadí'dzëdi'i rai' shti'dzë Jesús. Bëdë'ë rall libertá lë'ë rai'.

41 Bëru'u ra poshtë lu juntë. Nalë bëquitë ldu'u rai' purquë ra nazubë lu juntë, guni'i guidzë rall lë'ë Pedro nu Juan purquë na rai' shmënë Jesús. Guc bë'a rai' grë lo quë naguc, bë'në më ordenar nu bëquitë ldu'u rai'.

42 Perë adë bësá'nëdi'i rai' guagla'guë biadi'dzë rai' lu ra mënë de quë Jesús na Cristo el quë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu. Glli gllítë' guazë guaglua'a rai' ra mënë la'ni iádu'u ru'bë nu lidchi ra mënë.

6

Gulë shmënë Jesús gadchi nguiu parë gunë rall compañi ra poshtë

1 Tiempë dzë ni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë. Cadë dzë gudi'dzë rall cumidë gau ra nanadë nápëdi'i, perë ra më israelitë naruadi'dzë dizë griego guzublú guni'i rall cuntrë ra më israelitë naruadi'dzë dizë hebreo. Guni'i rall lu ra poshtë, ra viudë naruadi'dzë griego adë cuá'adi'i rall igual ziquë cua'a ra viudë naruadi'dzë hebreo.

2 Iurní guëzá chi'bë chupë poshtë bëtëá rai' grë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Guchi rai' lu rall:

—Adë napë na'a tiempë parë qui'dzë na'a cumidë parë ra narqui'ni cumidë. Más nasac guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Zni rac shtu'u më.

3 Por ni rnia'a lu të, Dadë, gulë gudili gadchi nguiu entrë lë'ë të. Gulë gudili ra nguiu naná humildë, ra nanapë llgabë za'quë nu ra nguiu nacabezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u rall; qui'dzë rall nagáu ra mënë.

4 Lë'ë na'a guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të nu tsagla'guë guëdia'a di'dzë na'a diza'quë shtë Jesús.

5 Grë rall gurë rall de acuerdë. Iurní gudili rall gadchi nguiu parë gunë rall dchi'ni. Primërë Esteban, nall tubi nguiu con guëdubinú ldú'ull rialdí ldú'ull Dios. Cabezë Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Guagla'guë lë rall: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas nu Nicolás. Nicolás na më guë'dchi Antioquía. Adë nall më israelitë perë más antsë gualdí ldu'i creenci shtë ra më israelitë.

6 Lueguë be'dë guënú rall ra nguiu rë' lu ra poshtë. Guna'bë rai' lu Dios por lë'ë rall nu bëdchi'bë ra poshtë guiá'ai' guëc rall parë bë'në rall recibir dchi'ni ni.

7 Guëdubi guë'dchi shtë Jerusalén bërë'tsë diza'quë shtë Jesús. Nalë guadalë ra narialdí ldu'i diza'quë. Zihani ra bëshuzi israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë.

Guna'zi rall Esteban

8 Esteban nall tubi nguiu nanapë pudërë nu favurë shtë Dios. Dios runë compañi lë'ëll parë rúnëll milagrë nu cusë ru'bë lu ra mënë.

9 Perë bëldá ra nguiu gudildi di'dzë con Esteban. Ra nguiu ni ze'dë rall de iádu'u shtë mënë nalë Esclavos Libertados. Ra nguiu ni guc rall muzë naguzac zi, perë despuësë gupë rall libertá. Bëdchini sëbëldá nguiu de los de másru'u lugar cumë ziquë

Cirene, Alejandría, Cilicia nu regiuni shtë Asia. Grë ra nguiu rë' gudildi di'dzë rall con Esteban,
10 perë adë bë'nëdi'i shti'dzë rall gan lu Esteban purquë Esteban ruadí'dzi' con llëru'bë pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo parë lë'i'.
11 Iurë guná rall adë bë'nëdi'i rall gan parë niuadi'dzënú rall Esteban, gudilli rall bëldá nguiu mal parë guëni'i rall bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall de quë bini rall cagni'i Esteban ra di'dzë cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë Dios.
12 Mudë ni bëtsatsu rall ra mënë con ra më gushë nu mësë narlua'a lëy. Guna'zi rall Esteban nu bia'a rall lë'i' lu Junta Suprema.
13 Gudili rall stubi shcua'a nguiu mal naguëni'i bishi cuntrë Esteban. Guni'i rall:
—Nguiu rë' siemprë rní'ill cuntrë iádu'u santu shtëna'a nu cuntrë lëy nabëquë'ë Moisés.
14 Nu bini na'a rni'i nguiu rë', quë Jesús më Nazaret, guëcuell iádu'u ru'bë; gúnëll cambi custumbrë nabësëa'në Moisés parë lë'ë hia'a.
15 Iurní ra gubiernë shtë Junta Suprema nu grë ra nazuga'a lu juntë, guná rall lu Esteban. Guc cambi lúhi'. Guná rall lúhi' cumë ziquë lu tubi ianglë.

7

Biadi'dzë Esteban lla na shcuéndi' lu Junta Suprema

1 Iurë zuga'a Esteban lu Junta Suprema, jëfë shtë ra bëshuzi guna'bë di'dzë lu Esteban zdë'ë:
—¿Për gualdí ra nguiu narni'i cuntrë lë'ël?
2 Con zihani histuri biadi'dzë Esteban lu rall:
—Dadë bëchi, gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a lu të. Llëru'bë na Dios shtëna'a. Bëlua'alú më lu shtadë guëlú hia'a Abraham tsana guquëréldi' regiuni Mesopotamia. Biadi'dzënú më Abraham antsë tsana guquëréldi' Harán.
3 Repi Dios lu Abraham: "Bësa'në ládzël nu grë ra sa'l nu bëagzë zitu tubi lugar naguëluá'ahia lë'ël".
4 Iurní bëru'u Abraham ládzi' nalë Caldea parë guëquëréldi' Harán. Despuësë guti shtadë Abraham, iurní Dios bëshe'ldë lë'ë Abraham lugar catë dzu hia'a iurne'.
5 Perë Dios adë bëdë'ëdi'i ni tubi partë shtë lugar rë' parë nianibë'a Abraham ni siquierë tubi ldë guiu'u mitu'në catë niazubë tubi hiu'u lídchi'. Perë Dios bë'në prometer lu Abraham guëdë'ë më lugar ni parë shíni' despuësë tsana gáti', perë dzë ni Abraham gá'adi'i nápi' shíni'.
6 Nu guni'i Dios lu Abraham ra shíni' natsadalë, guëquëreldë rall ziquë më zitu lugar catë adë na ladzë rall. Por tapë gahiu'a izë gac rall muzë nu guëzac zi rall lu dchi'ni.
7 También guni'i Dios lu Abraham: "Na guna cashtigu ra mënë naguëzac zi ra shínil lu dchi'ni. Despuësë tsana guëru'u rall lugar ni, iurní gunë rall adorar na lugar rë'." Lugar ni dzu hia'a iurne'.
8 Dios bë'në prometer lu Abraham de quë grë ra shini Abraham, na rall shmënë Dios. Ziquë tubi lëy parë lë'ë rai', gunibë'a më gac circuncidar shini Abraham, quiere decir, bëchuguë Abraham du'pë gui'di shtënë partë delicadë shtë llguë'në. Dzë Isaac napë tubi llmalë gúlëll, guc circuncidárëll. Isaac bë'në lo mizmë tsana gúpëll shínill, Jacob. Nu zni bë'në Jacob con ra shíni'. Ra shini Jacob bëac rall chi'bë chupë nanaguc chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel.
9 'Ra shini Jacob naguc ra shtadë guëlú hia'a, gupë rall mbidi José, bëchi rai'. Bëtuu' rai' lë'ë José. Ra naguzi'i José bia'a lë'ë José parë Egipto, perë Dios bë'në compañi lë'i';
10 adë bësá'nëdi'i më lë'i'. Nu bëdë'ë më llëru'bë llgabë parë bëá'nëll bien lu rëy Faraón. Nu Faraón bë'në nombrar lë'ë José ziquë gubernadurë shtë Egipto. José guná grë ra dchi'ni nagunë ra mënë lidchi Faraón.
11 'Gudëdë ra izë; bëdchini galzí güec

ra mënë shtë Egipto nu Canaán. Nalĕ bëldia'në rall lu gubini. Ra shfamili Jacob, ra shtadë guëlú hia'a, adë rdzélëdi'i rai' nagáu rai'.

12 Perë bini Jacob de që nanú dau Egipto, iurní bëshé'ldi' ra shíni' parë guaca'a rall nagáu rai'. Nu bëabrí rai' ladzë rai'. Ndë'ë primërë viajë shtë rai'.

13 Dzë bërĕ dau shtë rai', gua rall Egipto stubi vueltë. José bëquebi lu ra bĕchi' chu nall. Nu rëy shtë Egipto bínill ca nezë ze'dë José.

14 Iurní José bëshe'ldë ra bĕchill parë guaglli'i rall Jacob, shtadë rall con grë shfamíli'. Famili rë' na rai' setenta y cinco mënë.

15 Zni guc con Jacob. Bëagzĕ rai' Egipto con grë shfamíli'. Guquëreldë rai' ndë. Despuësë guti Jacob. Nu ndë guti ra shini Jacob, ra shtadë guëlú hia'a.

16 Iurní bia'a rai' ba'cu shtë ra tëgulë parë lugar nalë Siquem. Ndë bëga'chi ra ba'cu ni catë guzi'i Abraham tubi ldë guiu'u lachi más antsë lu shini Hamor naquëreldë ra Siquem.

17 'Dzë ni hia mërë gac cumplir lo që nabë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar lu Abraham de që guëdalë shíni'. Bëac rai' mënë zihani lugar Egipto.

18 Tiempë ni cagnibë'a tubi rëy naciuni Egipto perë adë bëagnádi'i ldú'ull pë bë'në José guahietë.

19 Mizmë rëy ni bësiguëll shtadë guëlú hia'a. Gunibë'a rëy lu ra israelitë parë guëru'ldë rall shini rall lu nisë parë gati ra me'dë.

20 Dzë ni gulë Moisés. Guc me'dë chulë nu nacha'ngu me'dë delantë lu Dios. Bë'në shtadë me'dë gan; gupë rai' lë'ë me'dë tsunë mbehu lídchi'.

21 Tsana guagsa'në rai' me'dë lu nisë parë nia'a pë niac me'dë, bëdchini shtsa'pë rëy shtë Egipto. Biá'all me'dë nu gunall me'dë cumë ziquë shínill.

22 Zdë'ë mudë bësë'dë Moisés grĕtë' studi narac bë'a ra më Egipto. Nu gúquëll tubi nguiu de buen llgabë parë ruadí'dzëll nu grë ra cusë nalĕ ráquëll.

23 'Dzë ni napë Moisés cuarenta izë, guagnáhi' ra më ládzi', ra më israelitë naquëreldë tubi lugar shtë Egipto.

24 Lugar ni gunáhi' lu mal tratë naquëhunë tubi më Egipto con tubi më israelitë. Moisés guagláhi' më ládzi'. Por mal nabë'nënú më Egipto, gudini Moisés më Egipto.

25 Moisés bĕ'ni' llgabë ra më ládzi' nadë'ë rall cuendë de që Dios bëshe'ldë lĕ'i' parë guëdĕ'ëi' libertá lë'ë rall, perë ra më israelitë adë guasĕdi'i rall.

26 Stubi dzë Moisés bëdia'guëlú chupë më ládzi'; cadildi rall. Guaglá Moisés lë'ë rall nu gúchi' lu ra nacadildi: "Lë'ë të bëchi sa' të. ¿Pëzielú rdildi të?"

27 Iurní nacagdë'ë galnĕ sa'll, bësínill lë'ë Moisés; répill: "¿Chull bëshe'ldë lĕ'ël? ¿Pë zé'dël ndë'ë ziquë narnibë'a parë ze'dë guĕ'nël juzguë lë'ë na'a?

28 ¿Pëllë rac shtu'u quínil na ziquë gudínil më Egipto na'guë?"

29 Iurë bini Moisés lo që naguni'i nguiu ni, bëllu'në Moisés. Bëagzëll parë regiuni nalë Madián. Ndë guquëréldëll ziquë më zitu. Bëtsĕ'all nu gúpëll chupë shínill.

30 'Hia guc cuarenta izë guquëréldëll Madián. Dzë ni zull lachi guëlla' dani nalë Sinaí, bëlua'alú tubi ianglë lull. Bërú'ui' lu be'lë catë rëuldë tubi hiaguë.

31 Moisés bëdzëguëë' ldú'i'; bĕ'ni' llgabë, pëzielú rëuldë hiaguë rë'. Guabí'guëll parë gunall luhin. Bínill voz shtë Dios naguni'i:

32 "Nahia Dios shtënë ra shtadë guëlul. Nahia Dios shtë Abraham. Nahia Dios shtë Isaac. Nahia Dios shtë Jacob." Iurní lë'ë Moisés guzublú bëdzébëll nu bëchí'chill. Hia adë gunĕdi'ill niagbí'all lu hiaguë catë rru'u be'lë.

33 Nu guchi Dios lull: "Gulú rachi guëa'l purquë lugar catë nanul na lugar santu purquë na zugá'ahia ndë'ë iurne'.

34 Rnahia grë trabaju nardëdë ra shmëna naquëreldë Egipto, nu rquë

diaga iurë ru'në rall lua. Por ni iurne' guna librar lë'ë rall. Guëshe'lda lë'ël ziquë shmëna hashtë Egipto."
35 'Antsë ra israelitë adë bë'nëdi'i rall cuendë lë'ë Moisés; repi rall: "¿Chu bëshe'ldë lë'ël ziquë jëfë parë ze'dë guë'nël juzguë lë'ë na'a?" Perë Dios bëshe'ldë lë'i' Egipto. Nu lë'ë ianglë naguni'i lull catë zubë hiaguë narëuldë, bë'ni' compañi lë'ë Moisés. Gúqui' jëfë parë gualdull më israelitë lugar ni.
36 Gua Moisés Egipto parë gualdúhi' ra shtadë guëlú hia'a. Por pudërë shtë Dios bë'ni' milagrë nu cusë ru'bë Egipto. Bë'ni' milagrë rua' Nisëdu'u Llni. Por cuarenta izë bë'ni' milagrë la'ni ra dani catë zia'a zu rai'.
37 Lo mizmë Moisés rë' guni'i lu ra më israelitë: "Dios guëshe'ldë tubi naguadi'dzë shti'dza delantë lu të. Galë më ladi bëchi sa' të cumë ziquë bëshe'ldë më na. Gulë tsaldí ldu'u të grë lo quë naguëni'i më lu të."
38 Lë'ë Moisés ni guzënú lë'ë ra mënë la'ni ra dani Sinaí catë guni'i ianglë lúhi' antsë. Moisés guquëreldënú ra shtadë guëlú hia'a. Bë'ni' recibir ra diza'quë shtë Dios të guëne'e Moisés di'dzë ni parë lë'ë hia'a. Di'dzë ni napë pudërë parë siemprë; nunquë adë tsalúdi'in.
39 'Shtadë guëlú hia'a bëzu'bë diáguëdi'i rai' shti'dzë Moisés. Adë gunëdi'i rall nanibë'a Moisés lë'ë rall. Mejurë guc ldu'u rall nëabrí rall parë Egipto.
40 Tubi dzë adë zuga'anú Moisés lë'ë rall, repi rall lu Aarón: "Adë guëne'e na'a rsunë pë cazac Moisés. Adë nídi'ill ndë'ë, nu gulull lë'ë hia'a Egipto; por ni rac shtu'u na'a iurne', guntsá'ul tubi dios naquiblú lu hia'a delantë."
41 Lueguë bëntsa'u rall tubi ngunë mitu'në de orë. Gudini rall bëldá ma parë bëdë'ë rall tubi ofrendë lu dzanë narunë rall adorar. Nalë bëquitë ldu'u rall por lo quë nabëntsa'u rall con guia'a rall.
42 Iurní Dios bë'në intriegu lë'ë rall parë quëhunë rall adorar ra cusë lu guë'dchiliu, ziquë ra mbelëgui'i nu ngubidzë. Zni naescritë la'ni librë nabëquë'ë ra profetë. Rni'i librë ni:

Lë'ë të më israelitë, guzë të lu dani
durantë cuarenta izë.
Gudini të ra ma parë bë'në të ofrecer
lu dios shtë të,
perë ni tubi ma adë bë'në të ofrecer
lua con guëdubinú ldu'u të.

43 Be'rquë nua'a të nichi shtë Moloc,
dios shtë të.
Nua'a të tubi mbelëgui'i shtë dios
Renfán.
Ra ídolo rë' bëntsa'u të parë runë të
adorar.
Por ni guëgúa të de ladzë të parë
guëshe'lda lë'ë të más zitu stubi
ladë Babilonia parë tsa të cash-
tigu.

44 'Ra shtadë guëlú hia'a tsana guzë rall dani, nua'a rall tubi hiu'u lari nu tubi nichi catë nutsa'u ra lëy nabëquë'ë Moisés. Hiu'u lari guctsá'uhin ziquë guni'i Dios lu Moisés nu ziquë bëlua'a më lúhi'.
45 Ra shtadë guëlú hia'a gupë rall hiu'u lari ni por llëduni tiempë ziquë tubi cusë nabësëa'në Dios parë lë'ë rall. Nu ra mënë nabidë con Josué, nua'a rall hiu'u lari rë' tsana bëdchisú rall ra guiu'u shtënë stubi ra naciuni. Dios bë'në compañi lë'ë rall parë guëru'u ra mënë lugar ni parë guëu' ra shtadë guëlú hia'a. Nga'li guquëreldë rall hashtë tiempë nagunibë'a rëy David.
46 Dios guc shtu'u lë'ë David. Guna'bë David lu Dios niuntsá'ui' tubi iádu'u catë niaquëreldë Dios verdadërë, mizmë Dios nabë'në Jacob adorar.
47 Perë David adë bë'nëdi'i' gan naza'a tubi iádu'u lidchi Dios, perë shínill Salomón, sí, bë'nëll gan; bëzá'ai' iádu'u lidchi Dios.
48 Perë Dios nacabezë gube'e cumë llëru'bë na më, adë quëréldëdi'i më la'ni iádu'u narza'a ra nguiu. Ziquë guni'i profetë shti'dzë Dios narni'i:
49 Gube'e cabeza, nu rnibë'ahia
guëdubi guë'dchiliu.
Guë'dchiliu na ziquë tubi bangu catë
rzu guëahia.

¿Pëllë clasë iádu'u guntsa'u të parë
guëbeza la'ni?
Adë rquí'nidia'a lugar catë guëzi'i
ldua'a.
50 Na bëntsa'ua grë cusë rë' lu
guë'dchiliu.
51 'Lë'ë të de por si naguëdchi ldu'u
të nu adë rínidi'i të shti'dzë Dios. Na
të cumë ziquë ra mënë nadë guënëdi'i
Dios. Siemprë quëhunë të cuntrë
Espíritu Santo. Na të ziquë guc ra
shtadë guëlú hia'a.
52 Ra shtadë guëlú hia'a, bëdë'ë rall
hiaguë grë ra nabiadi'dzë shti'dzë
Dios guahietë. Ni túbi' adë chu
bídëdi'i sin quë adë niadë'ë hiaguë
guëc rai'. Ra shtadë guëlú hia'a,
gudini rall profetë nabiadi'dzë de
quë guëdchini stubi nguiu naná tubldí
shcuéndi' lu Dios. Iurná bidë më perë
lë'ë të bë'në të intriegu lë'ë më lu
guia'a më rumanë nu gudini të lë'ë
më.
53 Lë'ë të bë'në të recibir lëy shtë
Dios nabidënú ra ianglë, perë adë
bëzu'bë diáguëdi'i të di'dzë ni.

Gudini rall Esteban

54 Iurë gualú bini rall grë ra cusë
naguni'i Esteban, nalë bëldë rall
hashtë rchushí lai' rall; rna rall lu
Esteban.
55 Perë cabezënú Espíritu Santo
la'ni ldu'u Esteban. Bëldísi' lúhi' lu
gube'e; gunáhi' lu gluri shtë Dios
catë cabezë më. Nu gunáhi' lu Jesús
nacabezë ladë ldi shtë Dios.
56 Guni'i Esteban:
—Gulë guná, rnahia gube'e lla'lë.
Rnahia lu Jesús, nguiu nabëshe'ldë
Dios lu guë'dchiliu. Cabezë më ladë
ldi shtë Dios.
57 Perë grë rall bësë'au rall diaguë
rall. Gurushtiá rall nu ze'dë guëllu'në
rall parë quini rall Esteban.
58 Gulú rall Esteban fuërë rua'
guë'dchi. Ndë bëdë'ë guë'ë rall
Esteban parë gáti'. Ra nabini shti'dzë
Esteban, gulú rall shabë rall nu
guatishi rall shabë rall lu tubi nguiu
nalë Saulo.
59 Iurë bëdë'ë guë'ë rall Esteban,
quëadi'dzënúhi' Jesús. Guná'bëi' lë'ë
më; guní'i':
—Dadë Jesús, bë'në recibir espíritu
shtëna.
60 Despuësë iurní bëzullibi Esteban
nu fuertë guní'i' lu Dios nacabezë
gube'e:
—Adë rtiá'adi'il culpë duldë shtë
rall.
Iurë gualú guni'i Esteban di'dzë ni,
gúti'.

8

Rzunaldë Saulo ra shmënë Jesús

1 Saulo gu' de acuerdë tsana gudini
rall Esteban. Mizmë dzë ni guzublú
guzunaldë mënë grë ra narialdí ldu'i
diza'quë ciudá Jerusalén. Grë ra
shmënë Jesús bërë'tsë rall; gua na-
guna'zi nezë regiuni shtë Judea nu
guna'zi rai' nezë Samaria, perë ra
poshtë bëa'në rai' Jerusalén.
2 Bëldá nguiu za'quë bëca'chi rall
lë'ë Esteban nu nalë bi'ni rall por lë'i'.
3 Perë Saulo adë bëgá'adi'i ldú'ull
ra mënë narialdí ldu'i diza'quë.
Riutëll hiu'u por hiu'u parë rgull
ra mënë, na'a la nguiu. Rshaguiull
ra prubi parë riagsëá'nëll mënë
lachigui'bë.

Caglua'a rai' diza'quë reguni Samaria

4 Ra nabëru'u Jerusalén cualquier
nezë zia'a rall, rni'i rall diza'quë shtë
Jesús lu ra mënë.
5 Felipe gua tubi guë'dchi shtë
Samaria. Ndë guzublú guní'ill lu ra
mënë chu na Jesucristo.
6 Bëdëá mënë zihani parë rquë di-
aguë rall bien grë ra di'dzë naguni'i
Felipe. Nu rna rall lu milagrë nabë'në
Felipe.
7 Zihani mënë narac llu'u, bëac rall.
Gulú Felipe mëdzabë la'ni ldu'u ra
nanapë mëdzabë. Nalë gurushtiá ra
mëdzabë iurë bëru'u rall. Zihani cujë
nu mënë narac galguidzë llunguë,
bëac rall.
8 Nalë bëquitë ldu'u ra mënë grë
nabë'në Felipe ciudá ni.
9 Ndë guquëreldë tubi nguiu nalë
Simón. Rac rquë'ë bëlliull. Zdë'ë
mudë bësiguëll ra mënë shtë Samaria.
Bëdzëguëë' ldu'u rall iurë rna rall

narunë Simón. Rní'ill de që lë'ëll nall tubi më nalasac.
10 Grë ra mënë dizdë ra më ru'bë hashtë más nabi'chi, bëquë diaguë rall pë rni'i Simón. Guni'i rall lë'ëll nall më ru'bë nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu.
11 Gualdí ldu'u rall lë'ë Simón por magi nabë'nëll. Llëduni tiempë bësiguëll ra mënë
12 perë zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë naguni'i Felipe. Ruadi'dzë Felipe mudë tsutë mënë nezë lu gube'e parë tsa rall catë rnibë'a Dios. Por Jesús gac salvar mieti, guni'i Felipe nu bëchu'bë nísi' na'a la nguiu, ra nagualdí ldu'i diza'quë.
13 Mizmë Simón bëriubë nísëll purquë gualdí ldú'ull diza'quë nu guanáldëll lë'ë Felipe. Nalë bëdzëguëë' ldú'ull; gunall milagrë nu sëñi ru'bë nabë'në Felipe.
14 Bini ra poshtë nabëa'në Jerusalén, ra mënë Samaria gualdí ldu'u rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rai' Pedro nu Juan parë zia'a rai' Samaria.
15 Bëdchini Pedro nu Juan guë'dchi ni; guna'bë rai' lu Dios parë guëdë'ë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' grë ra më Samaria nagualdí ldu'i diza'quë.
16 Ra nagualdí ldu'i diza'quë todavía adë bë'nëdi'i rall recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u rall. Más antsë tsana bëriubë nisë rall, ra nabëchu'bë nisë lë'ë rall, guna'bë rall niétiquë lë shtë Dadë Jesús.
17 Iurní Pedro nu Juan bëdchi'bë guia'a rai' guëc ra mënë ni. Lueguë bëdchini Espíritu Santo parë gulezënúhi' lë'ë rall.
18 Iurë guná Simón bëdchi'bë poshtë guia'a rai' guëc ra mënë nu gunall bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall, Simón bë'nëll ofrecërë dumí.
19 Répill lu ra poshtë:
—Gulë bëtuu' du'pë pudërë nanapë të parë guna ziquë runë të, të iurë guëdchi'ba guiahia guëc ra mënë, gunë rall recibir Espíritu Santo.
20 Repi Pedro lull:
—Dios guënitilú lë'ël con grë shtumil. ¿Pëllë lluá'al sí'il con dumí lo quë narzëlaa'chi Dios ca'a mënë?
21 Adë nápël derechë con lë'ë na'a purquë bë'nël duldë la'ni ldú'ul. Zuldídi'i shcuéndël delantë lu më.
22 Bësa'në llgabë mal shtënël; bëagrí ldú'ul con Dios; guna'bë lu më të gunë më perdunë lë'ël.
23 Gadzë duldë la'ni ldú'ul; nal ziquë nanú bajo ordë shtë Satanás.
24 Iurní guchi Simón lu poshtë:
—Gulë guna'bë lu Dios por na të parë adë guëzac zídi'i më na ziquë guni'i të.
25 Ra poshtë guni'i rai' lu mënë Samaria ra cusë naguná rall nu biadi'dzë rai' diza'quë lu ra mënë. Iurní bëru'u rai' parë gua rai' los de más guë'dchi shtë Samaria. Guagni'i rai' diza'quë; despuësë bëagrí rai' parë Jerusalén.

Biadi'dzënú Felipe tubi më Etiopía

26 Dzë ni repi tubi ianglë lu Felipe:
—Bë'në preparar të tsal tubi nezë narëa'në ladë sur, nezë nazia'a de Jerusalén parë guë'dchi nalë Gaza. Nezë rë' rdëdë catë nídi'i mënë.
27 Lueguë bëru'u Felipe. Ziá'ai'; perë nezë naziá'ai', bëdia'guëlúhi' tubi nguiu më Etiopía. Nádi'ill nguiu completë nu nall tesorërë shtë Candace, tubi na'a narnibë'a naciuni Etiopía. Lë'ë tesorërë guall Jerusalén parë guaguë'nëll adorar Dios.
28 Zëagzëll parë ládzëll. Zúbëll lu guërredë shtëll. Quëú'ldëll la'ni tubi librë nabëquë'ë Isaías.
29 Iurní repi Espíritu Santo lu Felipe:
—Guabi'guë cula'ni guërredë shtënë më Etiopía.
30 Iurë guabi'guë Felipe cula'ni guërredë, bíni' quëu'ldë nguiu ni la'ni librë shtë Isaías. Felipe guna'bë di'dzë lull:
—¿Gu riasël lo quë nacagni'i la'ni librë?
31 Nguiu ni repi lu Felipe:
—Adë riasédia'a purquë adë nápëdia'a chu guëni'i pë runë cuntienë ni.

Iurní répill lu Felipe të tsepi Felipe nu subë Felipe la'ni shguërrédëll.
32 La'ni librë catë quëu'ldë më Etiopía lë'ë partë ni cagni'i:

Bia'a rall nguiu parë gáti' ziquë lli'li,
nu ziquë rëa'në lli'li ziquë
gu'pë delantë lu ra narna'zi,
zni bëa'në nguiu rë'.
Adë bëllá'lëdi'i rua'll parë niaru'u
tubi di'dzë.
33 Dzë ni guna'zi ra mënë lë'ëll, bë'në
rall condenar lë'ë nguiu ni sin
ni tubi causë.
Adë pë jushtisi bë'në rall. Nalë fier
bë'në rall tratë nguiu ni.
Bëdchisú rall vidë shtënëll.

34 Iurní më Etiopía guna'bë di'dzë lu Felipe:

—Bë'në favurë guni'i lua, ¿chu guzac zdë'ë? ¿Pë lu mizmë lë'ëll rní'ill u nu chu stubi guzac zdë'ë?

35 Iurní Felipe guzublú guní'i' pë runë cuntienë partë catë bi'ldi më Etiopía la'ni librë. Guni'i Felipe ra diza'quë shtë Jesús nu lla gac salvárëll.
36 Iurë ziadëdë rall tubi lugar catë rë nisë, guna'bë di'dzë më Etiopía lu Felipe:

—Ndë'ë rë nisë. ¿Pë adë gac chubë nisa ndë'ë?

37 Felipe repi lull:

—Si talë guëdubinú ldú'ul rialdí ldú'ul shti'dzë Jesús, zac chubë nísël ndë'ë.

Iurní repi nguiu ni:

—Rialdí ldua'a niétiquë Jesucristo na shini Dios.

38 Gunibë'a nguiu parë guzudchí guërredë parë bietë rai'. Iurní guatë rai' la'ni nisë. Bëchu'bë nisë Felipe lë'ëll ndë.
39 Iurë bëru'u rall rua' nisë, Espíritu Santo bia'a lë'ë Felipe. Lë'ë nguiu nilli gu' ldú'ull nu rquitë ldú'ull. Guaglá'guëll shnézëll.
40 Bëdchini Felipe guë'dchi nalë Azoto, nu gudëdëi' guë'dchi por guë'dchi. Cagluá'ai' mënë diza'quë hashtë bëdchíni' guë'dchi nalë Cesarea.

9

Bëac Saulo shmënë Jesús (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 Saulo guagla'guë bë'në nalaa'dchill; guc ldú'ull quínill ra mënë narialdí ldu'i diza'quë. Por ni guagnall jëfë shtë ra bëshuzi
2 parë gunë rall firmar tubi guichi parë zia'a Saulo. Guziá'all ra iádu'u shtë më israelitë guë'dchi Damasco. Ndë tsatílill ra na'a nu nguiu nacanaldë tëchi diza'quë shtë Jesús. Gue'dënull ra mënë ni; guëldáguëll lë'ë rai' lachigui'bë.
3 Guc iurë zia'a zull nezë, hia mërë guëdchínill guë'dchi Damasco, nasesë bëdchini tubi llni nezë lu gube'e. Gu'të llni lu nezë catë ziá'all.
4 Saulo gulaguë lu guiu'u; gunall lu llni nu bínill tubi bë naguni'i:

—Saulo, Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?

5 Iurní guna'bë di'dzë Saulo:

—¿Chu lë'ël? Dadë, rní'il lua zni'i.

Iurní bë guni'i:

—Nahia Jesús. Rzunáldël shmëna parë quinil. ¿Pë adë rac bë'al lo mizmë na rzunáldël? Adë guëlluí'idi'i lo quë naquëhúnël. Quëhúnël ziquë runë ngunë narlda'a patadë lu garrudchi. Zni quëhúnël.

6 Iurní nalë bëdzëbë Saulo nu bëchí'chill. Répill:

—Dadë, ¿guadë narac shtú'ul guna?

Perë lë'ë bë guni'i:

—Guashtë nga'li nu gutë ladi guë'dchi. Ndë guëni'i mënë lul pë gúnël.

7 Ra nguiu nazënú lë'ë Saulo, bëa'në rall ziquë gu'pë tantë bëdzëbë rall purquë bini rall bë nacagni'i lu Saulo, perë ni tubi adë chu gunádi'i rall.
8 Iurní Saulo guashtë lu guiu'u, perë iurë bëshá'lëll slull, hiadë gúquëdi'i nianall. Bëá'nëll ciegu. Ra nguiu nazënúhi', guna'zi rall guiá'ai' parë guc bëdchíni' guë'dchi Damasco.
9 Ndë bëá'ni' tsunë dzë; adë gúquëdi'i nianáhi'. Adë gudáudi'i' nu adë pë bii'di'i'.
10 Guë'dchi Damasco quëreldë tubi nguiu nalë Ananías. Rialdí ldú'ull

shti'dzë Jesús. Bëlua'alú Jesús lull nu repi më lull:

—Ananías.

Bëquebi Ananías lueguë:

—Lë'ë na ndë'ë, Dadë.

11 Jesús repi lull iurní:

—Guashtë nga'li nu gua lidchi Judas naquëreldë nezë nalë Nezë Ldi. Guna'bë di'dzë por tubi nguiu më Tarso. Lëll Saulo. Ndë quëadi'dzënull Dios.

12 Lu Saulo bëlua'alú tubi nguiu lë Ananías. Nguiu ni lë'ël. Gunall guatël parë guëdchi'bë guiá'al guëquëll të parë guëac slull nu guëná Saulo stubi vueltë ziquë nall antsë.

13 Iurní bini Ananías naguni'i Jesús, repi Ananías lu më:

—Perë Dadë, zihani mënë rni'i lua shcuendë nguiu rë'. Nablac fier quëhúnëll Jerusalén con ra mënë narialdí ldu'i shtí'dzël.

14 Iurne' zé'dëll ndë'ë con guichi nabëdë'ë ra jëfë shtë bëshuzi parë guá'all prësi grë ra mënë narunë adorar lë'ël.

15 Perë Jesús repi lu Ananías:

—Guasë purquë na gudilia nguiu rë' parë guëní'ill diza'quë delantë lu ra mënë shtë stubi naciuni nu lu ra rëy shtë rall. Nu tsagní'ill diza'quë shtëna lu ra më israelitë.

16 Na guëluá'ahia lë'ëll nu guënia'a lull grë cusë mal nagunënú mënë cuntrë lë'ëll purquë nall shmëna.

17 Iurní lë'ë Ananías zia'a lidchi Judas catë quëreldë Saulo. Guatëll nu bëdchi'bë guiá'all guëc Saulo. Répill:

—Bëchi Saulo, lë'ë Jesús naguni'i lul nezë nazé'dël, bëshe'ldë më na ndë'ë parë gac guënal stubi vueltë nu parë guëdchini Espíritu Santo të cuezënúhi' lë'ël.

18 Lueguë iurní bëlla'lë slu Saulo. Gunáhi' nu bíni' gulaguë cumë ziquë tubi gui'lli la'ni slúhi'. Saulo guasuldí nu bëriubë nísi'.

19 Despuësë gudáuhi' nu bëu' fuersë shtëhi' stubi vueltë. Bëá'ni' bëldá dzë Damasco con ra narialdí ldu'i diza'quë.

Guzublú Saulo guni'i diza'quë lu ra mënë Damasco

20 Lueguë guzublú guni'i Saulo diza'quë shtë Jesús lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra israelitë. Guní'ill lu mënë, Jesús náhi' shini Dios nabidë lu guë'dchiliu.

21 Grë ra mënë nabëquë diaguë shti'dzë Saulo, bëdzëguëë' ldu'u rall nu guni'i lu sa' rall:

—Perë nguiu rë' na el quë naguzunaldë ra mënë Jerusalén, ra narialdí ldu'i diza'quë. Nu lo mizmë lë'ëll zé'dëll ndë'ë parë guá'all prësi ra shmënë më parë tsagsá'nëll lë'ë rall lu ra jëfë shtë bëshuzi.

22 Perë Saulo biadí'dzëll lu ra mënë con más llni; adë bëdzébëdi'i'. Guní'i' de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios. Bë'në Dios compañi lë'ë Saulo. Ra israelitë naquëreldë Damasco, bëa'në rall sin ni tubi di'dzë purquë adë bëdzélëdi'i rall pë niani'i rall.

Bëru'u Saulo guia'a ra contrari shtëhi'

23 Gudëdë zihani dzë; iurní ra më israelitë gurë rall de acuerdë parë quini rall lë'ë Saulo.

24 Lueguë bini Saulo pë llgabë quëhunë rall. Dzë la gue'lë rbezë rall Saulo rua' puertë salidë shtë ciudá parë quini rall Saulo.

25 Ra shmënë Jesús bëtia'a rall Saulo la'ni tubi rëguelë parë iurë gu' gue'lë, bëldaguë rall Saulo stubi tëchi lu'. Lu' ni nahin ziquë tubi lu' bësu'u nasë'au alrededurë ciudá. Zni mudë gula'a Saulo lu galguti.

Bëabrí Saulo Jerusalén

26 Iurë bëdchini Saulo Jerusalén, guc ldú'i' niagdzá'gui' ladi ra shmënë Jesús perë grë rall rdzëbë rall Saulo purquë gá'adi'i tsaldí ldu'u rall de quë Saulo hia bëabrí ldú'ull, de quë bëáquëll shmënë Jesús.

27 Perë Bernabé guagsëá'nëll Saulo lu ra poshtë. Biadí'dzëll lla guni'i Saulo lu ra mënë Damasco, de quë Saulo biadí'dzëll con guëdubinú ldú'ull ziquë tubi muzë shtë Jesús.

28 Iurní Saulo bëá'ni' Jerusalén parë quëhúni' dchi'ni con ra poshtë.

Guadi'dzënúhi' diza'që hiu'u por hiu'u sin adë pë nádi'i.
29 Con guëdubinú ldú'i' ruadí'dzi' ziquë muzë shtë Jesús. Biadi'dzënúhi' con ra më israelitë naruadi'dzë dizë griego. Perë ra mënë gudili rall mudë parë quini rall Saulo.
30 Ra mënë narialdí ldu'i diza'që, guc bë'a rall de që ra më israelitë zunaldë rall lë'ë Saulo. Iurní bia'a rall lë'ë Saulo parë guë'dchi Tarso.
31 Dzë ni grë ra mënë narialdí ldu'i diza'që, ra narëta' regiuni Judea nu Galilea nu Samaria, nalë rbedchí ldu'u rall. Másru'u guc shtu'u rall lë'ë Jesús nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më. Nu Espíritu Santo bë'në compañi lë'ë rall parë guaru'bë grupë shtë rall.

Bëac Eneas

32 Canzë Pedro; quëhúni' visitar grë ra naná shmënë Jesús. Gudëdë guagnáhi' ra narianaldë nezë santu shtë Jesús, ra naquëreldë tubi guë'dchi nalë Lida.
33 Ndë nanú tubi nguiu nalë Eneas. Hia guc shunë izë ráquëll galguidzë llunguë. Nagá'all; adë ráquëdi'i rzëll.
34 Pedro bëdchini lu Eneas nu guchi Pedro:
—Eneas, Jesucristo gunëac lë'ël. Guashtë nga'li nu bëldisë shtaa'l.
Lueguë lueguë guashtë Eneas.
35 Grë ra naquëreldë guë'dchi Lida nu grë ra naquëreldë guë'dchi Sarón, guná rall lla bëac nguiu ni. Lueguë bësa'në rall custumbrë guahietë shtë rall parë guanaldë rall nezë za'quë shtë Jesús.

Guashtë Dorcas ladi ra tëgulë

36 Tiempë ni nanú tubi na'a guë'dchi shtë Jope. Rialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús. Lëll Tabita perë ra mënë naruadi'dzë dizë griego, rni'i rall lë na'a ni Dorcas. Dorcas bë'në bien nu bëdë'ëll gu'në cua'a ra prubi. Bë'nëll zihani cusë za'quë.
37 Bëdchini tubi dzë, guc llu'u Dorcas nu gútill. Custumbrë shtë ra mënë ni na rguibi rall cuerpë shtë ra tëgulë. Gudibi rall shcuerpë Dorcas nu bëcue'zë rall cuerpë guia'a la'ni hiu'u guërupë pisë.
38 Guë'dchi Jope rëa'në guëlla' guë'dchi shtë Lida catë nanú Pedro. Bini ra më Jope nanú Pedro guë'dchi Lida. Iurní bëshe'ldë rall chupë nguiu parë guagni'i rall lu Pedro:
—Guërrë cha guiá hia'a guë'dchi Jope.
39 Lueguë bëru'u Pedro con lë'ë ra nguiu ni. Iurë bëdchini rall Jope, bia'a rall Pedro cuartë catë naga'a tëgulë. Nalë ru'në ra viudë nabëdëá nga'li. Bëlua'a rall vestidë nu manguë nabëntsa'u Dorcas tsana gubáni'.
40 Lueguë Pedro gunibë'a guëru'u grë ra mënë la'ni cuartë. Iurní bëzullibi Pedro nu biadi'dzënúhi' Dios. Rbí'ai' lu naguti nu répi' lúhi':
—Tabita, guashtë nga'li.
Lueguë lë'ë tëgulë bëlla'lë slúhi'; gunáhi' lu Pedro. Guzubë ldi'.
41 Pedro guna'zi guiá'all parë guasuldill. Lueguë guna'bë Pedro ra viudë nu los de más narialdí ldu'i Jesús parë bë'ni' presentar lë'ë Dorcas nagubani.
42 Grë mënë shtë ciudá Jope bini rall milagrë nabë'në Pedro. Nalë zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë.
43 Por zihani dzë bëa'në Pedro ciudá Jope lidchi tubi curtidor shtë gui'di ladi ngunë. Lëll Simón.

10

Biadi'dzënú Pedro Cornelio

1 Gu' tubi nguiu ciudá Cesarea; lëll Cornelio. Nall capitán narnibë'a tubi gahiu'a suldadë. Ra suldadë ni lë rall Italiano.
2 Cornelio con grë shfamílill runë rall adorar Dios guëdubinú ldu'u rall. Adë nádi'i Cornelio më israelitë perë bëdë'ëll zihani dumí. Bë'nëll ayudë ra më israelitë. Siemprë ruadi'dzënull Dios.
3 Tubi dzë quierë rquë tsunë guadze', bëlua'alú tubi ianglë lu Cornelio. Clarë gunall tubi ianglë shtë Dios naguatë catë zuga'a Cornelio. Repi ianglë lull:
—Cornelio.
4 Gubi'a Cornelio lu ianglë nu nalë bëdzëbëll. Guna'bë dí'dzëll lu ianglë:
—¿Pë rac shtú'ul guna?

Iurní repi ianglë lull:

—Dios bëquë diaguë ra di'dzë shtënël iurë ruadi'dzënul më nu rëagná ldu'u më lë'ël purquë bë'nël ayudë ra prubi.

5 Bëshe'ldë bëldá nguiu guë'dchi Jope parë tsaglli'i rall Simón, nu lëll Pedro; chupë lëll.

6 Quëreldë Pedro lidchi tubi curtidurë nalë zac Simón. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul pë gúnël.

7 Iurë gubi' ianglë, guna'bë Cornelio chupë shmúzëll con tubi suldadë nananë Cornelio. Suldadë ni gualdí ldu'i shti'dzë Jesús. Guëzá rall na rall muzë shtë Cornelio.

8 Biadi'dzë Cornelio lu rall lla biadi'dzënull ianglë. Iurní bëshe'ldë Cornelio lë'ë rall parë ziaglli'i rall Pedro.

9 Stubi dzë quierë guëruldë dzë, ziagdchini rall ciudá Jope. Lo mizmë iurë Pedro be'pi guëc hiu'u të guadi'dzënúhi' Dios.

10 Nalë rldi'anë Pedro; rac shtú'ui' gáuhi'. Perë mientras quëhunë ra shfamili Pedro preparar cumidë, Pedro gunall bëdchini tubi cusë shtë Dios lull.

11 Guná Pedro bëlla'lë lu gube'e nu gunall lu ziquë tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din ca zu Pedro. Li'bi guëzá shquini.

12 La'ni lari nanú grë clasë ra ma nanapë tapë guëáhi' nu ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u nu ra ma nariasë.

13 Iurní bini Pedro tubi bë naguni'i:

—Pedro, guasuldí nu gudini ma gaul.

14 Perë Pedro guchi:

—Dadë, nunquë adë ráudia'a ra ma naná providë según ra custumbrë shtë na'a.

15 Lë'ë bë guni'i lu Pedro stubi vueltë:

—Lo quë nabëzunë Dios, limpi nahin; adë rní'idi'il nahin mal parë lë'ël.

16 Zni guc tsunë vësë; iurní be'pi lari lu gube'e.

17 Quëhunë Pedro llgabë pë runë cuntienë nagunall iurë lë'ë ra nguiu nabëshe'ldë Cornelio ze'dë guëna'bë di'dzë rall ca na lidchi curtidurë nalë Simón.

18 Bëdchini rall rua' lidchi Simón; fuertë cana'bë rall:

—¿Gu quëreldë tubi nguiu ndë'ë nalë Simón Pedro?

19 Pedro nianá zúbëll guia'a guëc hiu'u. Quëhúnëll llgabë nia'a pë runë cuntienë lo quë nabëshe'ldë Dios lull. Iurní repi Espíritu Santo lull:

—Pedro guná, tsunë nguiu cagna'bë rall lë'ël.

20 Bietë; bë'në compañi lë'ë rall. Adë pë llgabë rúnëdi'il purquë na bëshe'lda lë'ë rall.

21 Iurë bietë Pedro, guagnall ra nguiu nabëshe'ldë Cornelio. Répill lu ra nguiu:

—Na lëa Pedro nacaguili të. ¿Pë rsunë nua'a të?

22 Repi rall lu Pedro:

—Zë'pë na'a purquë bëshe'ldë Cornelio lë'ë na'a parë sël con lë'ë na'a lídchill. Cornelio nall tubi nguiu honradë nu rialdí ldú'ull Dios. Nalë rac shtu'u më israelitë lë'ëll. Tubi ianglë shtë Dios guni'i lu Cornelio parë bëshé'ldëll lë'ë na'a nu guni'i ianglë lull lë'ël guëní'il lu Cornelio pë gúnëll.

23 Iurní Pedro guni'i lu rall:

—Gulë tsutë ndë'ë; gulë bëa'në ne gue'lë.

Hia brëgue'lë bëru'unú Pedro lë'ë rall parë zia'a rall lidchi Cornelio. Nu guanaldë bëldá narialdí ldu'i diza'quë naquëreldë guë'dchi Jope.

24 Stubi dzë bëdchini rall ciudá Cesarea. Ndë cabezë Cornelio lë'ë rall con grë shfamílill. También guna'bë Cornelio bëldá amigu shtëll.

25 Iurë bëdchini Pedro lidchi Cornelio, Cornelio bëru'u; bë'nëll saludar lë'ë Pedro nu bëzullíbill lu Pedro parë bë'nëll adorar Pedro.

26 Perë Pedro guna'zi guia'a Cornelio; répi':

—Guzuldí purquë adë guzá'quëdi'i rzullíbil lua purquë nahia nguiu ziquë lë'ël.

27 Mientras ziazú rall quëadi'dzë rall, guatë Pedro lidchi Cornelio. Guná Pedro zihani mënë rë.

28 Guni'i Pedro lu ra mënë:

—Lë'ë të bien nanĕ të lla na creenci shtë ra më israelitë. Providë guëdza'guë ra më israelitë con mënë de stubi naciuni. Adë nápëdi'i rall permisi parë tsutĕ rall lidchi mënë zitu, perë bëlua'a Dios na adë tsaglá'guëdia'a creenci ni. Grë ra nguiu nabëzunĕ Dios, limpi na rall. Adë naprovidë parë tsutĕa lidchi rall. Bëlua'a Dios na de quë adë guëní'idia'a sulë mënë israelitë na rall allegadë lu Dios, de quë mënë zitu na rall condenadë.

29 Por ni zíquësë guna'bë të na, lueguë zelda; adë bĕ'nëdia'a negar. Gulë guni'i lua nia'a pë rac shtu'u të.

30 Iurní guzublú biadi'dzë Cornelio lu Pedro:

—Guc tapë dzë ne'; lo mizmë iurë ziquë iurní, rquë tsunë guadze' quërelda; quëhuna ayunë nu quëhuna orar lu Dios. De repëntë gunahia tubi ianglë shtë Dios. Nalĕ rcabni'i lari naquichi.

31 Guni'i ianglë lëa: "Cornelio, Dios bëquĕ diaguë ra di'dzë shtënël iurë rná'bël lu më. Nu rëagná ldu'u më lĕ'ël purquë bëdĕ'ël dumí cua'a ra prubi.

32 Bëshe'ldë bëldá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall Simón Pedro. Nápëll lídchill rua' nisëdu'u. Pedro guëni'i lul ra cusë nagúnël." Zni guni'i ianglë lua.

33 Por ni lueguë bëshe'lda ra shmëna; bidë guëlli'i rall lĕ'ël. Iurne' dzu na'a grë na'a ndë'ë delantë lu Dios parë guëquĕ diaguë na'a grë lo quë naguni'i Dios lul parë guëní'il lu na'a.

Lo quë naguni'i Pedro lu ra më lidchi Cornelio

34 Guzublú guni'i Pedro lu grë mënë narĕ lidchi Cornelio. Guni'i Pedro:

—Iurne' gualú rac bĕ'ahia adë rúnëdi'i Dios menos ni tubi mënë lu guĕ'dchiliu

35 sino quë rca'a më grë ra nanapë rëspëti nu rzu'bë diaguë rall shti'dzë më.

36 Guni'i Dios más antsë lu grë na'a ziquë shini Jacob ra diza'quë shtë më. Bëshe'ldë më lë'ë Jesucristo parë bidë guëni'inúhi' lë'ë hia'a diza'quë shtë Dios parë cuedchí ldu'u hia'a. Jesucristo na rëy; napë më derechë parë rnibë'a më grë naciuni.

37 Lë'ë të bien nanĕ të pë guc ladzë ra më israelitë. Primërë guzublú Juan Bautista, bëluá'ai' diza'quë lu ra mënë, iurní bëchu'bë nísi'. Despuësë guzublú Jesús shchí'ni' nezë Galilea.

38 Lë'ë të nanĕ të lla bëdë'ë Dios pudërë parë Jesús më Nazaret. Bëshe'ldë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë më. Bënëac më grë ra nananú mëdzabë la'ni ldu'i. Bë'në më bien por pudërë shtë Dios cumë cabezënúhi' lë'ë Jesús.

39 Lë'ë na'a na na'a testigu shtë grë ra cusë rë' nabë'në Jesús. Bë'në më milagrë nezë Judea nu ladi ciudá Jerusalén. Despuësë bëquë'ë ra mënë lë'ë Jesús lu cruz; guti më.

40 Gudëdë tsunë dzë guti Jesús, iurní bëldishtĕ Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë. Nu Dios bëshe'ldë Jesús parë bëlua'alú më lu na'a stubi vueltë.

41 Adë bëlua'alú më lu grë ra mënë, niétiquë lu na'a bëlua'alú më. Dios gudili lë'ë na'a dizdë antsë parë na na'a testigu. Verdá nahin; guashtĕ më ladi ra tëgulë. Despuësë lë'ë na'a gudaunú na'a lë'ë më; bëdii'nú na'a lë'ë më.

42 Nu bëshe'ldë më lë'ë na'a parë guiagni'i na'a diza'quë shtë më lu ra mënë. Iurne' cagni'i na'a verdá. Dios bëdë'ë pudërë lë'ë Jesús ziquë tubi juësi parë gunë më juzguë grë ra mënë nanabani nu grë naguti.

43 También ra profetë nagurĕ guahietë, cagni'i rai' shcuendë Jesús de quë grë ra natsaldí ldu'i lë'ë më, runë më perdunë duldë shtë rall. Por lë'ë më gac perdunë rall.

Bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë ra mënë lidchi Cornelio

44 Nianá quëadi'dzënú Pedro lë'ë ra mënë lidchi Cornelio, lë'ë Espíritu Santo bëdchini parë cuezënúhi' grë ra narquĕ diaguë di'dzë shtë Pedro.

45 Ra israelitë narialdí ldu'i diza'quë, ra naze'dë naldë lë'ë Pedro, nalĕ bëdzëguëë' ldu'u rall. Guná rall

ra narquë diaguë shti'dzë Pedro, adë na rall më israelitë perë bë'në rall recibir Espíritu Santo nabëzëlaa'dchi Dios parë lë'ë rall.
46 Bini rall quëadi'dzë ra më rë' stubi dizë. Quëhunë rall adorar Dios; guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.
47 Iurní guni'i Pedro:
—Hia quë bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall igual cumë ziquë bëdë'na'a recibir lë'i', hiadë nídi'i stubi cusë más. Guëriubë nisë rall iurne'.
48 Gunibë'a Pedro lu rall:
—Gulë bëchubë nisë lë'ë të. Gulë guni'i lë Jesucristo purquë na të shmënë më.
Despuësë bë'në rall ruëguë lu Pedro parë guëa'në Pedro sëbëldá dzë con lë'ë rall.

11

Bëabrí Pedro Jerusalén

1 Ra poshtë nu ra nagualdí ldu'i diza'quë narë Judea, bini rall de quë también ra mënë nanádi'i më israelitë gualdí ldu'u rai' diza'quë.
2 Iurë bëabrí Pedro Jerusalén, bëldá ra më israelitë gudildi di'dzë rall con Pedro. Mënë ni guanaldë rall tëchi custumbrë shtë gac circuncidar mieti.
3 Bësëgua'a rëdchi rall Pedro. Guni'i rall:
—¿Pëzielú guagnal ra mënë nanádi'i më israelitë? ¿Pëzielú guataunul lë'ë rall?
4 Iurní biadi'dzë Pedro lu rall lla mudë guc guagná Pedro ra mënë de stubi naciuni. Répi':
5 —Na zuhia ciudá Jope. Iurë cagnia'a lu Dios, gunahia cusë nabëshe'ldë Dios lua. Gunahia tubi lari naquichi ru'bë. Ze'din nezë lu gube'e. Li'bi guëzá shquinin, nu gulaguin hashtë catë zugá'ahia.
6 Iurë gunahia nia'a pë nanú la'ni lari, gunahia nanú ra ma nazubë tapë guëáhi'; nanú ra ma dushë; nanú ra ma narlla' ldu'i lu guiu'u; nanú ra ma nariasë.
7 Nu binia tubi bë naguni'i: "Pedro, guasuldí. Gudini ma nagaul."
8 Perë na gucha lúhi': "Dadë, nunquë adë gudáudia'a ma naná providë según creenci shtë mënë israelitë".
9 Iurní bë guni'i lua stubi vueltë: "Lo quë hia bëzunë Dios, limpi nahin. Adë chu guëní'idi'i nahin mal parë Dios."
10 Zni guni'i bë tsunë vueltë; despuësë be'pi lari guia'a stubi.
11 Lueguë iurní bëdchini tsunë nguiu mënë Cesarea catë quërelda parë ze'dë ca'a rall na.
12 Lë'ë Espíritu Santo bëshé'ldi' na parë tsanalda lë'ë rall sin ni tubi llgabë de quë na rall de stubi naciuni. También guzënú shu'pë nguiu rë' na. Grë na'a bëdzutë na'a lidchi Cornelio.
13 Lë'ëll biadí'dzëll lu na'a gunall zu tubi ianglë lídchill nu repi ianglë: "Bëshe'ldë bëldá shmënël ciudá Jope parë tsaglli'i rall lë'ë Simón, stubi lëll Pedro.
14 Lë'ëll guëní'ill lul lla mudë gúnël parë gac salvar, lë'ël con grë shfamílil."
15 Iurë guzublú quëadi'dzënúa lë'ë rall, bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë rall tal cumë ziquë bëdchíni' tsana bëdë'na'a recibir lë'i'.
16 Iurní bëagná ldua'a lo quë naguni'i Jesús lu na'a tsana guzënú na'a lë'ë më. Guni'i më: "Juan bëchu'bë nisë ra mënë con nisë perë Dios guëne'e më Espíritu Santo parë guëzunë më ldu'u të nu parë cuezënúhi' lë'ë të".
17 Si talë Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' ra mënë stubi naciuni, igual cumë ziquë bë'në më con lë'ë hia'a, ra nagualdí ldu'i shti'dzë Dadë Jesucristo, adë nu mudë guna cuntrë Dios.
18 Iurë bini ra mënë grë lo quë naguni'i Pedro lu rall, bëac dchi rall; hiadë pë guní'idi'i rall. Iurní guzublú bë'në rall adorar Dios. Guni'i rall:
—De verdá Dios bë'në perdunë lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Bësha'lë më nezë parë guëabrí ldu'u rall con lë'ë më nu parë gapë rall vidë sin fin.

Ra mënë nagualdí ldu'i Jesús ciudá Antioquía

19 Tsana gudini rall Esteban, guagla'guë rzunaldë mënë los de más ra narialdí ldu'i diza'quë. Ra shmënë Jesús bëagzë rall hashtë regiuni Fenicia nu Chipre nu guë'dchi shtë Antioquía. Ndë guagni'i rall diza'quë niétiquë lu ra më israelitë, lëdë núdi'i lu ra stubi mënë.
20 Bëldá narialdí ldu'i Jesús, na rall më Chipre nu Cirene. Bëdchini rall ciudá shtë Antioquía. Guni'i rall diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më griego.
21 Guni'i rall lu mënë con llëru'bë pudërë shtë Dios. Zni zihani mënë gualdí ldu'u rai' diza'quë nu guanaldë rall tëchi enseñansë shtë Jesús.
22 Bini ra shmënë Jesús narëta' Jerusalén de quë zihani më Antioquía, hia rzu'bë diaguë rall diza'quë. Iurní bëshe'ldë rall Bernabé parë guall Antioquía.
23 Iurë bëdchini Bernabé Antioquía, gunall lla mudë cagdë'ë Dios ra cusë za'quë parë ra narzu'bë diaguë diza'quë. Nalë bëquitë ldu'u Bernabé nu guni'inúhi' ra mënë të tsanaldë rall shnezë Dios nu gac rall firmë, adë guëazë guétëdi'i rall shnezë Dios.
24 Bernabé nall tubi nguiu za'quë. Gualdí ldú'ull Dios. Cabezënú Espíritu Santo la'ni ldú'ull. Zihani ra më Antioquía gualdí ldu'u rall diza'quë shtë Jesucristo.
25 Despuësë gubi' Bernabé parë ziá'ai' ciudá Tarso. Ndë guatílill Saulo parë be'dë guënull lë'i' Antioquía.
26 Ndë bëa'në rai' tubi izë con ra shmënë Jesús. Bëlua'a rai' zihani mënë. Ra shmënë Dios naquëreldë Antioquía por primërë vësë bërulë rai' cristianos.
27 Tiempë dzë ni bëdchini bëldá nguiu nabë'në recibir llni shtë Dios parë guëni'i rall shti'dzë Dios. Ze'dë rall de Jerusalén parë bëdchini rall Antioquía.
28 Túbill lë Agabo. Guzull guní'ill lu ra narialdí ldu'i diza'quë tubi cusë nagac cumplir. Con pudërë nabëdë'ë Espíritu Santo, lë'ëll guní'ill guëdchini tubi gubini dushë guëdubi guë'dchiliu. Gubini rë' guc cumplirin tiempë tsana cagnibë'a rëy Claudio.
29 Grë ra më Antioquía narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, gu' rall de acuerdë parë gunë rall ayudë; bëshe'ldë rall dumí parë prubi naquëreldë Judea.
30 Bëtëá rall dumí; cadë tubi rall bëdë'ë lo más posiblë. Bëshe'ldë rall dumí con Bernabé nu Saulo ca'a ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios Jerusalén.

12

Guti Jacobo nu gua Pedro lachigui'bë

1 Tiempë ni rëy Herodes nalë guzunáldëll bëldá ra shmënë Jesús.
2 Gunibë'all guti Jacobo, bëchi Juan. Gudini rall lë'i' con spadë.
3 Herodes guná nalë rëuu' ldu'u ra më israelitë nu guc ldu'u Herodes guëná'zill Pedro. Dzë ni bë'në tucarë laní naráu ra më israelitë guetështildi sin levadurë.
4 Guna'zi rall Pedro prësi; Herodes gunibë'a tsa Pedro lachigui'bë nu gunibë'all tapë grupë suldadë gapë rall lë'ë Pedro. Cadë tapëgá suldadë tubi grupë. Bë'në Herodes llgabë niagull Pedro delantë lu ra mënë despuësë de laní Pascu.
5 Nalë segurë nanú Pedro lachigui'bë purquë quëhapë ra suldadë lë'ëll. Perë ra mënë narialdí ldu'i diza'quë, ziagla'guë quëhunë rai' orar dzë la gue'lë. Con guëdubinú ldu'u rall cagni'inú rall lë'ë më por shcuendë Pedro.

Por milagrë shtë Dios bëru'u Pedro lachigui'bë

6 Herodes bë'në llgabë guëgull Pedro lachigui'bë; tsagsá'nëll Pedro lu ra mënë grëgue'lë. Pedro naga'si lachigui'bë. Lí'bi' con chupë cadënë. Nu quëhapë chupë suldadë lë'i'. Stubi shcua'a suldadë zu rua' lachigui'bë.
7 Iurní bëdchini tubi ianglë shtë Dios la'ni lachigui'bë nu gu'të tubi llni. Ianglë bëní'bi' lë'ë Pedro parë guëbáni'. Bëcua'ñi ianglë lë'ë Pedro nu répi' lu Pedro:
—Nasesë guashtë.

Lueguë bëru'u ra cadënë nali'bi guia'a Pedro.

8 Lë'ë ianglë repi lúhi':

—Bëshi'i dchi'chi lá'nil nu bëquë'ë shráchil.

Iurní bë'në Pedro gan, repi ianglë lull:

—Gutë shábël nu gude'e naldë na.

9 Pedro bëru'u; zianáldi' tëchi ianglë. Adë rac bë'adi'i' gu nahin verdá lo quë naquëhunë ianglë con lë'i'. Llúa'ai' cani'i shcá'ldëll.

10 Gudëdë rai' lu ra primërë puertë gui'bë naná parë nezë shtë ciudá; iubi puertë bëlla'lë parë bëru'u rai'. Iurë guzë rai' tubi nezë, lë'ë ianglë bësá'ni' lë'ë Pedro.

11 Iurní bëdë'ëi' cuendë; guní'i' la'ni ldú'i':

—Iurne' sí, rdë'ëhia cuendë, Dios bëshe'ldë ianglë shtëni' parë bëldá'ai' na guia'a Herodes. Bëldá'ai' na guia'a ra mënë israelitë, grë lo quë naguc ldu'u rall nihunënú rall na.

12 Iurë quëhúni' llgabë, ziá'ai' lidchi María, shni'a Juan Marcos. Ndë zihani mënë rë ra. Quëhunë rall ruëguë lu Dios parë guëru'u Pedro lachigui'bë.

13 Iurë bësëdchi Pedro rua' puertë, bëru'u tubi criadë; lëll Rode. Guagnall nia'a chu ndë nacagna'bë rua' nezë.

14 Perë iurë guc bë'all cha' Pedro, por tantë bëquitë ldú'ull, adë bëshá'lëdi'ill rua' nezë sino quë guagllú'nëll; guagní'ill lu ra mënë nazubë la'ni hiu'u. Répill lu rall:

—Pedro zuga'a rua' nezë.

15 Iurní repi rall lu Rode:

—Rac túntël rní'il zni'i.

Perë Rode guni'i:

—Guldía, Pedro ndë nazuga'a rua' nezë.

Perë ra nazubë la'ni hiu'u rni'i rall:

—Lë'ëdi'i Pedro sino ianglë shtënë Pedro gudëdë.

16 Perë Pedro nianá cagsëdchi' rua' nezë. Iurë bësha'lë rall rua' puertë nu guná rall lu Pedro, nalë bëdzëguëë' ldu'u rall.

17 Pedro bë'në sëñi con guiá'ai' të guëac dchi rall. Iurní guni'i Pedro, bëlda'a Dadë Jesús lë'ëll lachigui'bë. Répi':

—Gulë biadi'dzë ndë'ë lu Jacobo nu lu ra grë narialdí ldu'i diza'quë shtë Jesús.

Iurní bëru'u Pedro parë ziá'ai' stubi lugar.

18 Iurë brëgue'lë, nalë rdzëbë ra suldadë. Nezë rë' nezë rë' zia'a rall nia'a gua Pedro.

19 Gunibë'a Herodes tsatili rall lë'ë Pedro perë cumë adë bëdzélëdi'i rall Pedro, rëy Herodes guna'bë dí'dzëll shcuendë Pedro. Iurní gunibë'a Herodes gati ra suldadë. Despuësë bëru'u Herodes Judea parë zia'a guëquëréldëll guë'dchi Cesarea.

Bëdchini dzë guti Herodes

20 Nalë rldënú Herodes ra mënë naquëreldë ra guë'dchi Tiro nu Sidón, perë lë'ë ra mënë gurë rall de acuerdë parë guna'bë rall en paz lu rëy purquë lu guiu'u shtë rëy rru'u naráu ra mënë shtë Tiro nu Sidón. Tubi grupë mënë shtë guë'dchi rë', gulutë rall amistá con Blasto, tubi muzë ru'bë shtë rëy. Blasto guagni'inull lë'ë rëy parë gu' en paz.

21 Herodes bëzú tubi tërmë lu rall parë pë dzë tsagdchini rall lidchi Herodes. Dzë ni gutë Herodes shábi' parë guzull de rëy nu guzúbëll lu tribunal shtënëll. Iurní guzublú guní'ill zihani di'dzë lu ra mënë.

22 Lë'ë ra mënë guzublú gurushtiá; guni'i rall:

—Ndë'ë nacagni'i adë nall tubi nguiu sino quë nall tubi dios.

23 Lueguë iurní tubi ianglë shtë Dios bëdchini. Bëru'ldë ianglë lë'ë Herodes lu tubi galguidzë dushë purquë adë bëdë'ëdi'ill cuendë di'dzë shtë Dios. Más bëuu' ldú'ull naguni'i ra mënë lull. Gudáu ra mbiziuguë lë'ë Herodes; gútill.

24 Diza'quë shtë Dios guagla'guë bërë'tsë nezë rë' nezë rë'. Zihani mënë gualdí ldu'u rall diza'quë.

25 Bernabé nu Saulo guagsa'në dumí nabëshe'ldë ra mënë Antioquía parë ra prubi ciudá Jerusalén. Iurní

bëagrí rai' con Juan Marcos hashtë Antioquía.

13

Bëshe'ldë Dios Bernabé nu Saulo lu dchi'ni

1 Ladi mënë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Antioquía, nanú Saulo. Nanú Bernabé. Nanú Simón narni'i ra mënë Ia'së. Nanú Lucio më Cirene. Nanú Manaén naguaru'bë lidchi Herodes, gubernadurë shtë Galilea.

2 Tubi dzë ni bëdëá rai'; cagna'bë rai' Dios nu quëhunë rai' ayunë; adë ráudi'i rai' dzë ni. Guni'i Espíritu Santo lu rai':

—Gulë bë'në nombrar Bernabé nu Saulo parë dchi'ni naguëdë'a gunë rall.

3 Iurë gualú bë'në rall orar nu bë'në rall ayunë, bëdchi'bë rall guia'a rall guëc Saulo nu Bernabé parë gunë rai' recibir shchi'ni Dios. Iurní bënë rall despedir lë'ë rai'. Zia'a rai'.

Zia'a ra poshtë parë Chipre

4 Bëshe'ldë Espíritu Santo lë'ë Saulo nu Bernabé parë tubi guë'dchi nalë Seleucia nanaquë rua' nisëdu'u. Ndë be'pi rai' la'ni barcu parë zia'a rai' Chipre, tubi dani nananú la'ni nisë.

5 Bëdchini rai' Salamina; nahin puertë catë riutë barcu. Ndë guzublú Saulo nu Bernabé cagni'i rai' diza'quë lu ra mënë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë. Nu zac Juan Marcos zia'anú rai'.

6 Guëdubi guë'dchi shtë Chipre guazë rai'. Bëdchini rai' tubi guë'dchi lë Pafos. Ndë bëdia'guëlú rai' tubi narunë galbëlliú. Nall më israelitë nu lëll Barjesús. Nalë runtsá'ull bishi; guní'ill grë ra di'dzë narní'ill nahin verdá.

7 Barjesús nall amigu shtë gubernadurë nalë Sergio Paulo. Gubernadurë nall tubi nguiu nasini guëquëll. Bëshé'ldëll rsunë parë cagna'bë mënë Bernabé nu Saulo purquë gubernadurë rac shtú'ull guínill diza'quë shtë Dios.

8 Napë Barjesús stubi lë, Elimas, quiere decir narunë dchi'ni shtë bëlliú. Adë nëdi'i Elimas niuadi'dzënú Saulo gubernadurë purquë adë nëdi'ill tsaldí ldu'u gubernadurë shti'dzë Dios.

9 Iurní Saulo, nápi' stubi lëhi' Pablo, con pudërë shtë Espíritu Santo nacabeznú la'ni ldú'i', gubi'a guë'i' lu Elimas.

10 Guni'i Pablo lull:

—Lë'ël guëdzë bishi nu duldë la'ni ldú'ul. Shini mëdzabë nal. Enemigu nal shtë cusë za'quë. Rluá'al ra mënë bishi, nu adë rsá'nëdi'il tsutë rall nezë za'quë shtë Dios.

11 Iurne' Dios gunë më cashtigu lë'ël; guëá'nël ciegu por tubi tiempë; adë guënádi'il lu llni ngubidzë.

Lueguë lueguë bëcahi slu Elimas nu bëá'nëll ciegu. Caguílill tubi naguëna'zi guiá'all parë sëll.

12 Iurë guná gubernadurë naguc con Elimas, gualdí ldu'u gubernadurë diza'quë. Nalë bëdzëguëë' ldú'ull iurë bínill shti'dzë Dios naguni'i Pablo.

Zia'a Pablo nu Bernabé regiuni Pisidia

13 Pablo con ra sáhi' be'pi rai' barcu puertë nalë Pafos parë zia'a rai' hashtë tubi guë'dchi nalë Perge nananú regiuni Panfilia; perë bësa'në Juan Marcos dchi'ni shtë Dios. Mejurë bëagrill Jerusalén.

14 Iurní bëru'u Pablo con Bernabé guë'dchi Perge. Zia'a rai' ciudá Antioquía nanaquë regiuni shtë Pisidia. Dzë nabëzi'i ldu'u ra mënë, guatë Pablo con sáhi' iádu'u shtë më israelitë. Ndë guzubë rai' parë guëquë diaguë rai'.

15 Bi'ldi ra jëfë shtë iádu'u la'ni librë nabëquë'ë Moisés nu bi'ldi rall librë shtë ra profetë. Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Lë'ë të sa' hia'a, talë nua'a të tubi di'dzë ziquë cunseju parë grë hia'a, dzu hia'a ndë'ë. Gulë guni'i.

16 Iurní guasuldí Pablo; bë'ni' tubi sëñi con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë. Guní'i':

—Gulë bëquë diaguë lë'ë të më israelitë, nu grë të naze'dë guë'në adorar Dios.

17 Dios shtë naciuni Israel, gulĕ më
shtadë guëlú hia'a parë mizmë lĕ'i'.
Bë'në më shtáda'a tubi naciuni ru'bë
tsana nianá quëreldë rai' Egipto. Nu
despuësë Dios gulú lë'ë rai' Egipto con
pudërë shtë më.
18 Durantë cuarenta izë bia'a ldu'u
Dios mudë fierë shtë rai' iurë zia'a
rai' nezë catë nídi'i mënë.
19 Nu gunitilú më gadchi naci-
uni nanaquĕ regiuni shtë Canaán.
Bëdĕ'ëi' lugar ni parë guquëreldë
shtadë guëlú hia'a.
20 Durantë tubi tiempë tapë gahiu'a
guëruldë izë, guquëreldë naciuni Is-
rael ndë. Ra juësi nabëshe'ldë Dios,
gunibë'a rai' naciuni Israel hashtë
tiempë shtë Samuel.
21 Iurní guna'bë ra mënë lu Dios
tubi rëy naguënibë'a lë'ë rall. Bëdë'ë
Dios tubi rëy nalë Saúl. Gunibë'a Saúl
lë'ë rall cuarenta izë. Saúl nall shini
tubi nguiu nalë Cis naze'dë ladi shini
Benjamín.
22 Despuësë Dios gulú lë'ë Saúl lu-
gar shtĕnëll parë subë David ziquë
rëy naguënibë'a më israelitë. Guni'i
Dios: "Gudilia David llga'në Isaí.
David na tubi nguiu nabëuu' ldua'a
nu gúnëll cumplir grë lo quë narac
shtua'a."
23 Gulë Jesús ladi llëbní David nu
lë'ë Jesús náhi' el quë nagunë salvar
më israelitë. Ni bë'në Dios prometer
más antsë.
24 Pues antsë guzublú Jesús dchi'ni
shtĕhi', Juan Bautista guni'i lu zihani
mënë israelitë të gunë nadzë'ë rall
mudë nanabani rall nu chubë nisë
rall ziquë sëñi de quë bëabrí ldu'u rall
con Dios.
25 Tsana ze'dë guëdchini gati Juan,
guní'i': "¿Chu runë të llgabë nahia?
Adë rúnëdi'i të shgabë të nahia el quë
nacabezë të. Ze'dë stubi më más lasac
quë na. Na adë lasáquëdia'a parë lë'ë
më. Ni tubi adë chu nádia'a parë
guëshaca du gui'di shtënë shrachi më."

26 'Rnia'a lu të Dadë naze'dë zu
famili shtë Abraham, nu rnia'a lu grë
të narunë adorar Dios. Dios bëshe'ldë
diza'quë rë' parë gac salvára'a.
27 Ra naguquëreldë Jerusalén nu
jëfë shtë rall, adë guc bĕ'adi'i rall
chu na Jesús. Nu adë guasĕdi'i rall
ra di'dzë shtë ra profetë nabëquë'ë
shti'dzë Dios guahietë. Rsë'dë rall
di'dzë rë' la'ni iádu'u shtë mënë is-
raelitë cadë dzë narzi'i ldu'u ra mënë,
perë tsana bë'në rall condenar Jesús,
bë'në rall cumplir grë lo quë naná
escritë de lë'ë më.
28 Adë bëdzélëdi'i rall ni tubi duldë
nabë'në Jesús perë guna'bë rall lu Pi-
lato parë gati më.
29 Iurë guc cumplir grë lo quë
narni'i la'ni Sagradas Escrituras
shcuendë Jesús, bësietë mënë lë'ë më
lu cruz parë bëga'chi më la'ni ba'a.
30 Perë bëldishtĕ Dios lë'ë më ladi ra
tëgulë parë gubani më stubi vueltë.
31 Nu zihani dzë bëlua'alú Jesús lu
ra nabë'në compañi lë'ë më iurë zi-
agzĕ më de Galilea parë Jerusalén.
Lë'ë ra mënë ni guná rall lu Jesús nu
iurne' quëadi'dzë rall ziquë testigu de
quë Jesús nabani.

32 'Nu zac lë'ë na'a, cagni'i na'a
diza'quë nabë'në më prometer lu
shtáda'a. Guc cumplirin parë lë'ë
hia'a purquë na hia'a shini rai'.
33 Bëldishtĕ Dios lë'ë Jesús ladi ra
tëgulë. Zni naescritë la'ni segundë
Salmo: "Lĕ'ël nal shinia. Nedzĕ
bënehia vidë parë lĕ'ël."
34 Guni'i Dios guëldishtĕhi' lë'ë Jesús
ladi ra tëgulë parë adë gáudi'i guiu'u
cuerpë shtë më. Zni naescritë la'ni
Sagradas Escrituras naguni'i Dios:
"Guënehia ra cusë za'quë parë lë'ë të,
lo quë nabëna prometer lu David".
35 Por ni David la'ni stubi Salmo
guni'i: "Adë guësëa'nëgal cuerpë shtë
shínil narac shtú'ul la'ni ba'a parë adë
gáudi'i guiu'u shcuérpi'".
36 David bë'në sirvë lu sáhi' tiempë
nabáni'. Bë'në zá'quëll ra cusë ziquë
guni'i Dios lull. Perë despuësë gútill
nu bëgá'chill. Gu'dzë cuerpë shtĕnëll.
37 Perë cuerpë shtë nguiu
nabëldishtĕ Dios ladi ra tëgulë, adë
gú'dzëdi'in.
38 Bëchi, napë quë gac bë'a të lo
quë narnia'a lu të; lë'ësë Jesús napë
pudërë parë gunë më perdunë duldë

shtë të.
39 Grë narialdí ldu'i Jesús na
perdunë duldë shtë rall. Adë nídi'i
mudë parë sunë almë shtë të por
lëy nabëquë'ë Moisés purquë adë
nápëdi'in pudërë parë nihunin per-
dunë duldë shtë mënë.
40 Gulë gupë cuidadë të ldáguëdi'i
cashtigu shtë Dios guëc të, ra cusë
nabëquë'ë ra profetë iurë guni'i rai'
shti'dzë Dios narni'i:
41 Gulë guná, lë'ë të naquëhunë burnë.
Gulë bëtsëbë ldu'u të nu gulë
gapë galguti sin fin.
Quëhuna tubi cusë ru'bë entrë lë'ë të,
cusë adë tsaldídi'i ldu'u të ze'dë
ra cusë de na. Nu adë tsaldídi'i
ldu'u të si talë chu stubi guëni'i
lu të.
42 Iurë bëru'u Pablo con sáhi', ra
mënë nanádi'i më israelitë, guna'bë
rall tubi favurë lu Pablo, guëabrí rai'
stubi vueltë dzë naguëzi'i ldu'u mënë
naguëdza'guë llmalë parë tsagla'guë
guadi'dzë Pablo diza'quë lu rall.
43 Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë zi-
hani, sëbëldá më israelitë canaldë lë'ë
Pablo nu Bernabé. Nu zihani ra
nanádi'i më israelitë perë guatë rall
creenci shtë ra më israelitë, canaldë
rall Pablo nu Bernabé. Pablo nu
Bernabé guni'inú rai' lu mënë ni të
tsagla'guë tsaldí ldu'u rai' diza'quë
shtë Dios.
44 Bëdza'guë llmalë bëdchini dzë
descansë; casi grë mënë shtë guë'dchi
bëdëá rall parë guëquë diaguë rall
di'dzë shtë Dios.
45 Guná ra më israelitë tantë zi-
hani mënë bëdëá, bëldë rall; napë rall
mbidi. Guni'i guidzë rall lë'ë Pablo nu
Bernabé. Bë'në rall insultar Pablo.
46 Iurní Pablo nu Bernabé adë
bëdzëbëdi'i rai'. Guni'i rai':
—Bëshe'ldë Dios lë'ë na'a primërë
lu të, na të më israelitë parë guëquë
diaguë të diza'quë shtë Dios; perë
nëdi'i të guëzu'bë diaguë të shti'dzë
Dios. Adë nëdi'i të gunë të recibir
vidë sin fin. Iurne' guiagni'i na'a lu
mënë de stubi naciuni
47 purquë zni bëshe'ldë Dios lë'ë
na'a. Bëquë'ë Isaías shti'dzë më
narni'i:
Na Dios, rzua lë'ël ziquë tubi llni
parë grë ra mënë nanádi'i më
israelitë.
Lë'ël tsanul ra diza'quë hashtë lúltimë
guë'dchi shtë guë'dchiliu parë
gunë Dios salvar lë'ë ra mënë
natsaldí ldu'i shti'dzë më.
48 Iurë bini ra mënë nanádi'i më is-
raelitë, nalë bëquitë ldu'u rall. Guni'i
rall nalë nasa'a diza'quë shtë Dios.
Nu bëdë'ë rall graci lu më. Grë ra
nagudili Dios parë gac salvar, lueguë
gualdí ldu'u rall shti'dzë më.
49 Zni bërë'tsë diza'quë guëdubi
regiuni shtë Pisidia.
50 Perë ra israelitë naquëreldë
Antioquía biadi'dzë rall con bëldá
na'a nu nguiu de rëspëti ladi guë'dchi.
Na'a rë' napë rall devociuni parë
Dios. Grë rall bëtsatsu rall më
guë'dchi cuntrë Pablo nu Bernabé.
Gulú rall lë'ë rai' fuërë rua' guë'dchi.
51 Pablo nu Bernabé bëdchibi rall
gushëguiu'u shtë shrachi rall ziquë
tubi sëñi de quë ra mënë Antioquía
adë bëzu'bë diáguëdi'i rall diza'quë
shtë Jesús. Iurní zia'a rai' ciudá nalë
Iconio.
52 Ra nagualdí ldu'i shti'dzë Jesús
ciudá Antioquía, nalë bëquitë ldu'u
rall. Cabezënú Espíritu Santo la'ni
ldu'u rall.

14

Nanú Pablo nu Bernabé guë'dchi Iconio

1 Pablo nu Bernabé guërupë rai'
guatë rai' iádu'u shtë më israelitë
guë'dchi Iconio. Bëlua'a rai' diza'quë
shtë Jesús lu ra mënë. Zihani mënë
gualdí ldu'u rall diza'quë, më is-
raelitë nu ra më griego.
2 Perë ra më israelitë nadë nëdi'i
tsaldí ldu'i, bëtsatsu rall mënë nanádi'i
israelitë parë bë'në rall llgabë mal
cuntrë ra narialdí ldu'i diza'quë.
3 Pablo nu Bernabé bëa'në rai'
llëduni tiempë lugar ni. Adë
bëdzëbëdi'i rall guni'i rall lu mënë
de quë Dios rac shtu'u më grë mënë
narë lu guë'dchiliu. Dios quëhunë
compañi lë'ë Pablo nu Bernabé parë
bë'në rai' milagrë. Bë'në rai' cusë

ru'bë. Zni guasĕ ra mënë diza'quë naguni'i Pablo, ze'din de Dios.
4 Perë ra mënë guë'dchi ni, adë bĕ'nëdi'i rall tubsë llgabë. Bëldá rall guni'i naza'quë na di'dzë shtë rai'. Sëbëldá rall guni'i adë nazá'quëdi'i di'dzë shtë rai'.
5 Iurní ra më israelitë nu ra nadë nádi'i israelitë, gu' rall de acuerdë con ra gubiernë parë guëna'zi rall Pablo nu Bernabé nu niadë'ë guë'ë rall lë'ë rai'.
6 Bini Pablo nu Bernabé pë nihunë rall. Bëru'u rai' guia'a contrari shtë rai'. Gubi' rai' ciudá ni parë zëagzĕ rai' guë'dchi nalë Listra nu Derbe naquĕ regiuni shtë Licaonia.
7 Guagni'i rai' diza'quë guëdubi ciudá nu guë'dchi shtë regiuni ni.

Bësëdchi guë'ë mënë lë'ë Pablo guë'dchi Listra

8 Guë'dchi Listra nanú tubi nguiu cujë; ráquëdi'i rzëll. Ndë zúbëll purquë dizdë nagúlëll nall cujë.
9 Caquĕ diaguë nguiu ni nacagni'i Pablo. Iurní nalĕ rbi'a Pablo lu nguiu ni; guc bë'a Pablo de quë rialdí ldú'ull parë guëáquëll.
10 Iurní fuertë guni'i Pablo lull:
—Guasuldí nga'li. Bëzú guëa'l lu guiu'u.
Lueguë guasuldí cujë nu guzublú rzëll.
11 Iurë guná ra mënë pë bë'në Pablo con nguiu ni, guzublú guni'i rall fuertë di'dzë naruadi'dzë ra më Licaonia. Guni'i rall:
—Dios ndë'ë bëdchini ládza'a con cuerpë shtë nguiu.
12 Guni'i rall Bernabé na dios Júpiter nu Pablo na dios Mercurio purquë Pablo ruadí'dzi' lu ra mënë.
13 Iádu'u shtë dios Júpiter zubin entradë shtë guë'dchi. Bëshuzi narunë dchi'ni la'ni iádu'u ni, bidënull bëldá ngunë con zihani guë'ë hashtë puertë shtë guë'dchi. Bëshuzi nu ra mënë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë ra poshtë nu quini rall ngunë ziquë tubi ofrendë parë lë'ë rai'.
14 Perë Pablo nu Bernabé guná rai' pë rac shtu'u gunënú mënë lë'ë rai'; guzublú bëchí'ezë rai' shabë rai' ziquë tubi sëñi de quë adë rëuu'di'i ldu'u rai' lo quë nacanihunë ra mënë. Guni'i rai' fuertë. Guatĕ rai' ladi ra mënë
15 nu guni'i rai':
—Lë'ë të Dadë, ¿pëzielú runë të zni'i? Lë'ë na'a na na'a nguiu ziquë lë'ë të. Zë'pë guëni'i na'a lu të parë guësa'në të ra custumbrë nadë guëlluí'idi'i. Lë'ë na'a rac shtu'u na'a tsanaldë të tëchi nezë za'quë shtë Dios nanabani. Bëntsa'u më gube'e nu guĕ'dchiliu nu grë cusë nananú lu guĕ'dchiliu bëntsa'u më.
16 Tiempë guahietë Dios bësëa'në më lë'ë ra mënë gubani rall ziquë mudë narac shtu'u rall
17 perë siemprë bë'në Dios bien parë lë'ë rall nu bëshe'ldë më ganza'quë parë lë'ë rall. Bëdë'ë më sufsientë nagáu rall hashtë bëquitë ldu'u rall. Iurne' Dios quëhunë më lo mizmë con lë'ë hia'a.
18 Guni'i Pablo di'dzë rë' lu ra mënë perë apënë bĕ'ni' gan parë adë gudínidi'i ra mënë ra ma ziquë ofrendë lu rai'. Siemprë rac shtu'u rall gunë rall adorar lë'ë rai'.
19 Ze'dë bëldá më israelitë shtë Antioquía nu Iconio. Bëdchini rall Listra catë nanú Pablo. Bëquili rall mënë shtë Listra con bishi parë bëdë'ë guë'ë rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'i' parë gulú rall lë'i' rua' guë'dchi purquë llua'a rall hia guti Pablo.
20 Iurní bëdchini ra narialdí ldu'i diza'quë catë naga'a Pablo; bëdëá rdondë rall catë naga'a Pablo. Iurní bëlĕ ldú'i' nu guashtĕhi'. Guatĕhi' stubi vueltë guë'dchi. Perë brëgue'lë bëru'u rai' guë'dchi parë zia'a rai' stubi guë'dchi nalë Derbe.
21 Ndë guni'i rai' diza'quë shtë Dios lu ra më Derbe. Nalĕ zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios. Despuësë bëabrí rai' guë'dchi Listra, Iconio, nu Antioquía.
22 Ra lugar ni guni'inú rai' mënë narialdí ldu'i diza'quë parë guagla'guë rall nu gac rall firmë, nu adë guësá'nëdi'i rall shnezë Dios. Guni'i rai' de quë antsë tsutĕ mieti

catë rnibë'a Dios, napë që sac zi mieti purquë na rai' shmënë Jesús.
23 Cadë guë'dchi catë nanú ra narialdí ldu'i diza'që, Pablo nu Bernabé
bëzú rai' bëldá nguiu naguëná dchi'ni
shtë Dios. Despuësë biadi'dzënú rai'
Dios nu bë'në rai' ayunë, bë'në rai'
animar lë'ë mënë ni të gac rall firmë
lu shnezë Dios, el që narialdí ldu'u
rai'.

Bëabrí Pablo nu Bernabé guë'dchi Antioquía

24 Gudëdë rai' regiuni shtë Pisidia
parë bëdchini rai' regiuni shtë Panfilia.
25 Guni'i rai' diza'që lu ra mënë
ciudá shtë Perge. Despuësë gua rai'
guë'dchi Atalia.
26 Ndë be'pi rai' barcu parë zia'a
rai' Antioquía ciudá catë ra narialdí
ldu'i shti'dzë Dios, bëdë'ë rai' dchi'ni
shtë Dios parë lë'ë rai'; mizmë lugar
ni antsë biadi'dzënú rall Dios parë
gunë më compañi lë'ë rai'. Iurne'
bëabrí rai' purquë hia bë'në rai' gan
dchi'ni rë'.
27 Iurë bëdchini rai' Antioquía, bëtëá
rai' grë mënë narialdí ldu'i diza'që.
Biadi'dzë rai' lu rall mudë nabë'në
Dios compañi lë'ë rai'. Guni'i rai'
Dios bëdë'ë lugar parë gualdí ldu'u ra
mënë nanádi'i më israelitë perë guatë
rall shnezë Dios.
28 Pablo nu Bernabé bëa'në rai'
ciudá ni llëduni tiempë con ra narialdí ldu'i diza'që.

15

Gua Pablo nu Bernabé ciudá Jerusalén

1 Tiempë dzë ni bëdchini bëldá
nguiu Antioquía. Na rall më Judea.
Guzublú caglua'a rall ra mënë narialdí ldu'i diza'që. Guni'i rall:
—Parë gac salvar të napë që
gunë të cumplir custumbrë riuguë
tubi partë delicadë shtë ngulë'në
ziquë bëquë'ë Moisés la'ni lëy parë
guëdë'na'a cumplir.
2 Pablo nu Bernabé biadi'dzënú rai'
ra nguiu rë' llëduni tiempë hashtë
gudildi di'dzë rall. Por fin ra narialdí
ldu'i diza'që, bë'në rall nombrar
Pablo nu Bernabé con sëbëldá nguiu
parë zia'a rall Jerusalén. Guaguë'në
rall rëglë asuntë ni con los de más
ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë
shtë ra më narialdí ldu'i Dios.
3 Bëshe'ldë ra më Antioquía lë'ë rai'.
Gudëdë rai' ra regiuni shtë Fenicia nu
Samaria. Quëadi'dzë rai' shti'dzë Dios
lu ra mënë narialdí ldu'i diza'që.
Guni'i rai' lu ra mënë nanarë catë
zia'a rai', grë lo që nabë'në Dios
con ra mënë de stubi naciuni, cumë
bëagrí ldu'u rall con Dios nu bësa'në
rall creenci gushë parë zianaldë rall
shnezë Dios. Grë ra më narialdí ldu'i
diza'që, bini rall shti'dzë Pablo nu
Bernabé. Nalë bëquitë ldu'u rall.
4 Tsana bëdchini rai' Jerusalén, ra
narialdí ldu'i diza'që bë'në rall
recibir lë'ë rai' con llëru'bë cariñi.
Zubënú ra mënë rë' ra poshtë nu
ra mëgulë naná cabësë ladi grupë
shtë rai'. Pablo nu Bernabé guzublú
biadi'dzë rai' grë ra cusë nabë'në Dios
con lë'ë rai', cumë ziquë mënë stubi
naciuni gualdí ldu'u rall diza'që.
5 Perë iurní bëldá ra fariseo narialdí ldu'i shti'dzë Jesús, guasuldí rall
nu guni'i rall:
—Rqui'ni riuguë du'pë partë delicadë shtë nanádi'i më israelitë parë
gac salvar rall. Cha guëdë'na'a obligar lë'ë rall tsanaldë rall tëchi lëy shtë
Moisés. Gac salvar rall iurní.
6 Bëdëá ra poshtë nu ra mëgulë parë
bësë'dë rall di'dzë rë'.
7 Llëduni tiempë biadi'dzë rall.
Iurní guasuldí Pedro nu guní'i':
—Rnia'a lu grë të narialdí ldu'i
diza'që, cumë ziquë nanë të hia
zia'a tiempë gudili Dios na entrë lë'ë
të. Nu bëshe'ldë më na parë guagnia'a
diza'që shtë më lu ra mënë nanádi'i
më israelitë. Nu gualdí ldu'u rall
diza'që.
8 Dios rna la'ni ldu'u ra mieti; bë'në
më recibir lë'ë rai' cumë ziquë shini
më. Bëdë'ë më Espíritu Santo parë
cuezënúhi' lë'ë rai' igual ziquë bëdë'ë
më Espíritu Santo parë lë'ë hia'a.
9 Quëhunë Dios compañi lë'ë rai'
igual ziquë lë'ë hia'a masiá adë nádi'i

rai' më israelitë. Bëzunĕ më la'ni ldu'u rai' purquë gualdí ldu'u rai' diza'quë shtë më.

10 Aunquë lë'ë të nanĕ të Dios quëhunë më salvar lë'ë rai', siemprë riagla'guë rni'i të tsanaldë rai' tĕchi lëy shtë Moisés. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë rall; nilë ra shtadë guëlú hia'a, nilë lë'ë hia'a adë bëdĕ'nëdi'ia'a cumplir lëy ni. Nahin tubi lëy dushë parë lë'ë hia'a. Adë chu gúnëdi'i gan gunë cumplirin.

11 Perë lë'ë hia'a bien nanĕ hia'a, bë'në më salvar lë'ë hia'a ndigá. Rnia'a lu të na rall shini më purquë nalĕ guc shtu'u më lë'ë ra nanádi'i më israelitë. Nu na Jesús Shtadë shtë grë ra narialdí ldu'i diza'quë.

12 Grë rall bëac dchi nu bëquĕ diaguë rall; iurní Bernabé nu Pablo guzublú biadi'dzë rai' lla gua rai' ladi ra mënë de stubi naciuni. Nu bë'në Dios zihani milagrë por lë'ë rai'. Dios bënëac zihani clasë galguidzë.

13 Iurë gualú biadi'dzë rai', Jacobo guasuldí nu guní'i' lu ra mënë:

—Iurne' guadi'dza lu të narialdí ldu'u diza'quë; gulë bëquĕ diaguë.

14 Pedro biadi'dzë lu hia'a lla bë'në Dios. Dzë ni por primërë vueltë gudili më ra nanádi'i më israelitë parë gac rall shmënë më.

15 Ndë'ë bëru'uin de acuerdë con lo quë nabëquë'ë ra profetë la'ni Sagradas Escrituras tiempë guahietë. Rni'i rahin zdë'ë:

16 Despuësë guëabría të guëzá'ahia
hiu'u shtë David naná ziquë
hiu'u dachi.
Guëcubia reinadë shtĕhi' nagurĕ.
17 Gúnahin të parë ra mënë nanádi'i
më israelitë quili rall na, nu
ra mënë shtë grë naciuni
narna'bë lëa, gac rall shmëna.
18 Zni cagni'i Dadë dizdë tiempë
guahietë të gac bë'a mieti.

19 'Por ni rnia'a lu të shgaba. Adë pë gunënúdi'i hia'a con ra nanádi'i mënë israelitë perë bëabrí ldu'u rall con Dios. Adë chu gúnëdi'i obligar lë'ë rall parë tsanaldë rall lëy shtë Moisés.

20 Perë guëquë'ë hia'a lu rall parë adë gáudi'i rall belë shtë ra ma narunë ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë guëquënúdi'i rall sa' rall, nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nadë bëshĕ'ëdi'i rënë.

21 Hia por llëduni tiempë bi'ldi ra mënë lëy nabëquë'ë Moisés cadë iádu'u shtë rall, nu cadë dzë nabëzi'i ldu'u rall caglua'a mësë lë'ë rall nabëquë'ë Moisés.

22 Iurní ra poshtë con ra mëgulë naná cabësë nu grë ra narialdí ldu'i diza'quë, gudili rall bëldá nguiu ladi lo mizmë sa' rall parë bëshe'ldë rall lë'ë rai' Antioquía con Pablo nu Bernabé. Bë'në rall nombrar Silas con Judas. Judas stubi lëll Barsabás. Na rall nguiu më ru'bë ladi ra narialdí ldu'i diza'quë.

23 Bëntsa'u ra poshtë tubi cartë parë bia'a rai' narni'i:

"Lë'ë na'a ra poshtë nu ra mëgulë nu grë ra narialdí ldu'u diza'quë shtë Jesús naquëreldë Jerusalén, rshe'ldë na'a tubi saludë parë grë ra narialdí ldu'i diza'quë, ra nanádi'i më israelitë. Rshe'ldë na'a tubi saludë lë'ë të grë ra naquëreldë Antioquía nu ra naquëreldë regiuni Siria nu Cilicia.

24 Nanĕ na'a bëru'u bëldá nguiu ladi na'a. Bidë rall ciudá shtë të parë bidë guëni'i rall lu të rqui'ni tsanaldë të tĕchi lëy nabëquë'ë Moisés parë gac salvar të. Perë adë bëshé'ldëdi'i na'a lë'ë rall. Niétiquë bidë guëchili rall shgabë të; rnibë'a rall gac circuncidar të nu gunë të cumplir lëy shtë Moisés.

25 Por ni bëdzú na'a de acuerdë lu juntë shtë na'a parë gudili na'a bëldá nguiu ladi na'a parë guidë guëná rai' lë'ë të. Bëshe'ldë na'a lë'ë rai' con Pablo nu Bernabé, nguiu narac shtu'u hia'a.

26 Bernabé nu Pablo na rai' nguiu nabëdchi'bë ra vidë shtë rai' lu galguti iurë guagni'i rai' diza'quë shtë Jesucristo, Shtáda'a, lu ra mënë.

27 Cagshe'ldë na'a lu të Judas nu Silas parë guëni'i rall lu të ra cusë naze'dë la'ni cartë nanua'a rall.

28 Bëuu' ldu'u Espíritu Santo nu bëuu' ldu'u na'a parë adë guëdchí'bëdi'i na'a ni tubi lëy dushë

güec të. Sulamëntë runë tucarë gunë
të cumplir ra cusë naze'dë la'ni cartë
catë rni'i:
29 Adë gau të belë shtë ra ma
nabë'në mënë ofrecer ziquë ofrendë
lu ra ídolo, nu adë gau të rënë, nilë
belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdi'i
rënë, nu adë rquënúdi'i të sa' të. Talë
gapë të lë'ë të lu grë ra cusë rë', zia të
bien. Ndë'ë gualú cartë. Güea'në të
con Dios."
30 Iurní bëru'u rai' parë zia'a rai'
Antioquía. Ndë bëtëá rai' grë ra nar-
ialdí ldu'i diza'quë. Bëdë'ë rai' cartë
guia'a ra mënë nabëdëá nga'li.
31 Iurë bi'ldi rall cartë, nalë bëquitë
ldu'u rall nu gurëdchí ldu'u rall por lo
që naguni'i la'ni cartë.
32 Judas nu Silas bë'në rall recibir
tubi pudërë shtë Dios parë güeni'i rall
ra cusë narac shtu'u Dios. Biadi'dzë
rai' con llëru'bë pudërë shtë më. Con
zihani di'dzë naguni'i rai' lu ra nari-
aldí ldu'i diza'quë, bëa'në ra mënë ni
más firmë parë tsanaldë rall shnezë
Dios.
33 Bëa'në rai' tubi tiempë ciudá An-
tioquía. Despuësë ra narialdí ldu'i
Jesús bë'në rall despedir lë'ë rai' parë
bëabrí rai' Jerusalén. Guni'i rall lu
rai':
—Dushquilli Dios, bidë güená të
lë'ë na'a. Guzëá të con bien.
34 Silas adë bëabrídi'i' Jerusalén;
bëá'ni' Antioquía.
35 Pablo con Bernabé bëa'në rai'
Antioquía parë guagla'güe güeni'i rai'
diza'quë lu ra mënë. Con stubi tantë
ra nguiu, caglua'a rai' mënë diza'quë
shtë Jesús.

Bëshe'ldë Dios lë'ë Pablo segundë viajë

36 Gudëdë bëldá dzë, iurní Pablo
guni'i lu Bernabé:
—Cha guiá güegná hia'a nia gua ra
narialdí ldu'i diza'quë, grë ra ciudá
catë biaglua'a hia'a ra mënë antsë.
37 Bernabé guc ldú'i' niua'a rai'
Juan Marcos
38 perë Pablo adë nëdi'i' nianaldë
Juan Marcos purquë más antsë
bësëa'nëgá Juan Marcos lë'ë rai' lugar
nalë Panfilia.
39 Gudildi di'dzë rai' por cuendë rë'
nu bësa'në sa' rai'. Bernabé bia'a Juan
Marcos parë zia'a rai' Chipre.
40 Pablo gudili lë'ë Silas parë
tsanaldë Silas lë'i'. Ra narialdí ldu'i
diza'quë, biadi'dzënú rai' lë'ë më
parë gunë më compañi lë'ë Pablo nu
Silas iurná guzia'a rai' lu shchi'ni më.
41 Iurní Pablo nu Silas bëru'u rai' nu
gudëdë rai' regiuni shtë Siria nu Cili-
cia. Guagni'i rai' lu ra narialdí ldu'i
diza'quë parë tsagla'guë rall firmë
shnezë Dios.

16

Guanaldë Timoteo lë'ë Pablo nu Silas

1 Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi
Derbe nu Listra. Ndë bëdia'guëlú
rai' tubi nguiu narialdí ldu'i diza'quë;
lëll Timoteo. Shni'a Timoteo na më
israelitë; lë'ë që lë'ë rialdí ldu'i
diza'quë. Perë shtadë Timoteo na më
griego.
2 Grë ra mënë narialdí ldu'i
diza'quë naquëreldë Listra nu Iconio,
rni'i rall na Timoteo tubi nguiu
demasiadë humildë nu za'quë.
3 Guchi Pablo lu Timoteo parë
tsanáldëll lë'ë rai'. Nu bë'në Pablo
circuncidar lë'ë Timoteo ziquë na
custumbrë shtë ra më israelitë. Zni
bë'ni' parë adë bëldëdi'i më israelitë
con lë'ë Pablo. Grë ra israelitë
naquëreldë lugar ni, nanë rall shtadë
Timoteo nall më griego.
4 Grë ra guë'dchi nardëdë rai',
ruadi'dzënú rai' ra mënë narialdí
ldu'i diza'quë. Quëadi'dzë rai'
rsunë nabëdë'ë mëgulë naná cabësë
shchi'ni Dios Jerusalén të parë
guëzu'bë diaguë rall.
5 Ra mënë narialdí ldu'i Dios, guc
rall más firmë lu ra diza'quë shtë
Jesús. Dzë con dzë guaru'bë grupë
shtë shmënë Dios cadë guë'dchi.

Gue'lë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo; nall ziquë më Macedonia

6 Adë bësá'nëdi'i Espíritu Santo
nalua'a rai' diza'quë lu ra mënë
naquëreldë regiuni shtë Asia. Por ni

gudëdë rai' ra regiuni shtë Frigia nu Galacia parë bëdchini rai' la raya shtë Misia.
7 Ndë bë'në rai' llgabë niutë rai' regiuni shtë Bitinia perë Espíritu Santo adë bësá'nëdi'i' niutë rai' ndë.
8 Mejurë gudëdë nezë rai' hashtë Misia parë guietë rai' puertë shtë Troas.
9 Ndë bëlua'alú tubi nguiu lu Pablo gue'lë. Gunáhi' tubi nguiu më Macedonia. Zuldí mënë ni nu rúnëll ruëguë lu Pablo. Rní'ill: "Cha regiuni shtë na'a Macedonia parë gúnël compañi lë'ë na'a".
10 Iurë gudëdë guná Pablo lë'ë nguiu, na Lucas nacaquëa'a librë rë', bëdë'në na'a preparar viajë shtënë na'a parë guziá na'a Macedonia purquë Dios cagna'bë lë'ë na'a guëdia'a na'a diza'quë parë ra mënë shtë Macedonia.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Filipos

11 Puertë Troas bëdzepi na'a la'ni barcu parë zia na'a tubldí la'ni nisë hashtë Samotracia. Samotracia na tubi dani la'ni nisëdu'u. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë Neápolis.
12 De Neápolis bëru'u na'a parë Filipos. Filipos na tubi guë'dchi más llëru'bë lu grë ra guë'dchi shtë Macedonia. Quëreldë ra më rumanë ndë, nu grë ra më shtë guë'dchi bë'në rall rëspëti lëy shtë ra rumanë. Guquëreldë na'a Filipos bëldá dzë.
13 Tubi dzë nabëzi'i ldu'u mënë, bëru'u na'a rua' guë'dchi parë bia na'a rua' tubi guëë'gu. Ra mënë bëne'e rsunë ndë nanú tubi lugar catë ruadi'dzënú rall Dios. Lugar ni guzubë na'a parë guëni'i na'a diza'quë lu ra na'a nabëdëá nga'li.
14 Ladi ra na'a ni nanú tubi na'a lë Lidia. Zé'dëll guë'dchi shtë Tiatira. Nu rtuu'll lari za'quë color moradë. Na'a ni gualdí ldu'i Dios perë adë guënëdi'ill chu na Jesús. Bëdë'ë më llgabë parë guasëll nu gualdí ldú'ull diza'quë nacagni'i Pablo.
15 Lidia bëriubë nísëll con shfamílill. Iurní guní'ill lu na'a:

—Si talë nanë të nahia shmënë Jesús, gulë gude'e lidcha të guëa'në të bëldá dzë.

Lidia bë'nëll ruëguë lu na'a hashtë bëdëa'në na'a lídchill.
16 Guzac na'a tubi vueltë iurë zia na'a lugar catë guëdia'a di'dzënú na'a Dios, bëdia'guëlú na'a tubi lliguëna'a. Nápëll tubi mëdzabë la'ni ldú'ull. Rúnëll divini por pudërë shtë mëdzabë. Guní'ill ra cusë nagac con ra mënë. Zni bë'nëll gan zihani dumí parë ra shlámëll.
17 Lliguëna'a ni bidë náldëll lë'ë na'a con Pablo. Fuertë guní'ill:

—Dios nacabezë gube'e, bëshe'ldë më ra nguiu rë'. Caglua'a rall nezë parë gac salvára'a.

18 Zihani dzë bë'në lliguëna'a rë' zdë'ë. Glli, glli, fuertë guní'ill; bidë náldëll lë'ë na'a. Perë bëldë Pablo nu guní'i' lu mëdzabë nananú la'ni ldu'u lliguëna'a:

—Con pudërë nabëne'e Jesucristo guiahia, rnia'a lul por lë shtë më, bëru'u la'ni ldu'u na'a rë'.

Lueguë lueguë iurní bëru'u espíritu dzabë.
19 Iurë guná shlamë shtë lliguëna'a, hiadë nídi'i mudë gunë rall gan dumí con pudërë nagúpëll, guna'zi rall Pablo nu Silas. Guagsëa'në rall lë'ë rai' lu gubiernë nazubë cula'ni galërë.
20 Bëagnú rall lë'ë rai' lu ra juësi nu guni'i rall:

—Nguiu rë' na rall mënë israelitë. Cagtsatsu rall mënë ciudá shtë hia'a.

21 Caglua'a rall creenci adë nádi'i de acuerdë con lëy rumanë. Adë nídi'i mudë guianálda'a tëchi rall purquë na hia'a më rumanë.
22 Iurní bëdzatsu mënë cuntrë Pablo nu Silas. Gunibë'a gubiernë parë bëru'u shabë Pablo nu Silas parë bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai'.
23 Despuësë huëtë' bëdë'ë hiaguë rall lë'ë rai', bëldaguë rall lë'ë rai' lachigui'bë. Nu gunibë'a rall lu carcelërë parë gápëll lë'ë rai' con cuidadë.
24 Iurë bë'në carcelërë recibir Pablo nu Silas, guagsëá'nëll lë'ë rai'

hashtë tubi cuartë namás dchi'chi. Ndë bë'nëll segurë; bëgá'sëll guëa' rai' la'ni tablë nalë cepo.

25 Iurë guc guëruldë gue'lë, lë'ë Pablo nu Silas quëadi'dzënú rai' Dios nu quëu'ldë rua' rai' cantë lu Dios. Los de más prësi nananú ndë, caquë diaguë rall.

26 De repëntë bëdchini tubi llu ru'bë nabësëni'bi hashtë cimientë shtë lachigui'bë. Grë ra puertë shtë lachigui'bë, bëlla'lin nu ra cadënë nali'bi guia'a ra prësi, gulaguë rahin lu guiu'u.

27 Iurní gubani carcelërë; gunall rua' puertë lla'lë rahin. Gulull spadë shtënëll parë quínill lo mizmë lë'ël. Bë'nëll llgabë grë ra prësi bëllu'në.

28 Perë Pablo gunall pë nihunë carcelërë nu fuertë guni'i Pablo:

—Adë rguínidi'i lë'ël. Grë na'a zuga'a na'a ndë'ë.

29 Lueguë iurní guna'bë carcelërë tubi llni. Guatë guëllú'nëll catë zuga'a ra prësi. Nalë rchí'chill tantë rdzëbëll. Bëzullíbill lu Pablo nu Silas.

30 Iurní gulull lë'ë rai' lachigui'bë nu guna'bë dí'dzëll lu rai':

—Dadë, guni'i lua ¿lla guna parë gac salvara?

31 Iurní repi rai':

—Guëdubinú ldú'ul tsaldí ldú'ul Jesucristo, lë'ël con grë shfamílil parë gunë Dios salvar lë'ë të.

32 Iurní biadi'dzënú Pablo nu Silas lë'ë carcelërë diza'quë, lë'ël con grë shfamílill naquëreldë lídchill.

33 Mizmë gue'lë ni carcelërë gudíbill lu ridë catë bëdia'a hiaguë ladi rai'. Lueguë carcelërë con shfamílill bëriubë nisë rall.

34 Iurní bia'a carcelërë lë'ë rai' lídchill parë bëdë'ëll nagudáu rai'. Nalë rquitë ldu'u shfamili carcelërë purquë grë rall hia gualdí ldu'u rall diza'quë.

35 Brëgue'lë rsili, ra gubiernë bëshe'ldë ra suldadë lu carcelërë parë guëdë'ë carcelërë libertá lë'ë Pablo nu Silas.

36 Repi carcelërë lu Pablo:

—Bëdchini suldadë shtë gubiernë parë guënehia libertá lë'ë të. Iurne' guzia'a të con bien.

37 Perë Pablo guni'i lu ra suldadë:

—Adë chu guëru'u. Ra gubiernë bë'në bëdia'a hiaguë na'a lu ra mënë. Adë bë'nëdi'i rall juzgar lë'ë na'a según lëy rumanë, nu nadapë na'a lo mizmë derechë nanapë më rumanë. Bëtia'a rall lë'ë na'a lachigui'bë nu iurne' rac shtu'u rall cu të lë'ë na'a llga'chi. Pues guidë ldu rall lë'ë na'a lo mizmë lë'ë rall.

38 Ra suldadë bëaguënú rall rsunë lu ra gubiernë grë naguchi Pablo lu rall. Bëdzëbë ra gubiernë iurë bini rall Pablo nu Silas napë rall derechë cumë më rumanë.

39 Gua ra gubiernë rua' lachigui'bë. Guadi'dzënú rall lë'ë Pablo nu Silas; guni'i rall:

—Gulë bë'në dispensar lë'ë na'a por lo quë nabëdë'në na'a.

Iurní bëgú rall lë'ë rai'. Guni'i rall:

—Gulë bë'në favurë; gulë bëru'u guë'dchi shtë na'a.

40 Bëru'u Pablo nu Silas lachigui'bë parë zia'a rai' lidchi Lidia. Despuësë guni'inú rai' lu ra narialdí ldu'i diza'quë; guni'i rai':

—Gulë gac firmë con di'dzë shtë Jesús.

Iurní bëru'u rai' ciudá ni.

17

Bëdzatsu më guë'dchi Tesalónica

1 Gudëdë Pablo nu Silas ra guë'dchi nalë Anfípolis nu Apolonia parë bëdchini rai' ciudá Tesalónica. Ndë zubë tubi iádu'u shtë ra më israelitë.

2 Ziquë na custumbrë shtë Pablo, guáhi' iádu'u. Tsunë llmalë bë'ni' parë guagni'inull ra mënë cadë dzë descansë.

3 Bí'ldi' la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë. Nu bëluá'ai' ra mënë Cristo napë quë gati më nu despuësë de guti më, napë quë tsashtë më ladi ra tëgulë. Rni'i Pablo:

—Lo mizmë Jesús nacagnia'a lu të, na më Cristo el quë nagudili Dios.

4 Bëldá ra më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë nu bëtsa'guë rall

Pablo nu Silas. Zihani më griego narunë adorar Dios, gualdí ldu'u rall, nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë narnibë'a, gualdí ldu'u rall shti'dzë Jesús.

5 Perë los de más ra më israelitë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë, nalë bëldënú rall Pablo nu Silas. Gudili rall bëldá nguiu mal nandigá canzë ra nezë. Guni'i rall lu mënë ciudá parë guëasë mënë cuntrë Pablo. Guatsutë rall lidchi Jasón. Ziatili rall Pablo nu Silas purquë nanë rall Jasón bëdë'ë lugar quëreldë Pablo nu Silas. Rac shtu'u rall guëna'zi rall lë'ë rai' parë gunë rall intriegu lë'ë rai' lu ra mënë parë gunë rall juzgar lë'ë rai'.

6 Perë adë bëdzélëdi'i rall lë'ë rai' lidchi Jasón. Iurní guaca'a rall Jasón; bëshaguiú rall lë'ëll con sëbëldá ra narialdí ldu'u diza'quë. Guagsa'në rall lë'ë rai' lu gubiernë shtë ciudá. Gurushtiá ra nguiu mal. Guni'i rall:

—Guëdubi lugar catë riutë Pablo rdzatsu ra më guë'dchi con ra creenci shtë rall nu ze'dë rall guë'dchi rë'.

7 Jasón bëdë'ë lugar lídchill parë lë'ë rall. Grë ra nguiu rë' nanú rall cuntrë lëy shtë César purquë rni'i rall napë rall stubi rëy nalë Jesús.

8 Iurë bini ra mënë ra cusë naguni'i rall, bëdzatsu rall.

9 Perë Jasón con sëbëldá naguna'zi rall, gudilli rall dumí parë gupë rall libertá. Bëru'u rall.

Bëdchini Pablo nu Silas guë'dchi Berea

10 Ra narialdí ldu'i diza'quë naquëreldë Tesalónica, lueguë lueguë gugue'lë gulú nezë rall lë'ë Pablo nu Silas. Zia'a rall guë'dchi Berea. Zíquësë bëdchini rall ndë, gua rall iádu'u shtë ra më israelitë.

11 Mënë naquëreldë ndë, más nabënë na rall quë ra israelitë naquëreldë Tesalónica purquë guëdubinú ldu'u rall bëquë diaguë rall diza'quë naguni'i Pablo, nu glli glli bë'në rall saber nia'a gu nahin verdá cumë ziquë na la'ni Sagradas Escrituras.

12 De manërë quë zihani nguiu israelitë nu më griego, gualdí ldu'u rall diza'quë. Nu zihani na'a tse'lë ra më ru'bë, gualdí ldu'u rall diza'quë.

13 Tsana bini ra contrari naquëreldë Tesalónica de quë nanú Pablo guë'dchi Berea, gua rall hashtë Berea parë guagtsatsu rall ra mënë guë'dchi ni. Cagni'i Pablo diza'quë lu ra mënë.

14 Perë ra narialdí ldu'i Jesús, lueguë bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë rua' nisëdu'u. Niétiquë Silas nu Timoteo bëa'në rall guë'dchi Berea.

15 Ra naguaguë'në compañi lë'ë Pablo, guagsa'në rall Pablo ciudá Atenas. Bëabrinú rall rsunë shtë Pablo; rac shtú'ui' tsa rall Atenas. Lueguë guzia'a Timoteo nu Silas catë nanú Pablo.

Nanú Pablo guë'dchi Atenas

16 Mientras cabezë Pablo lë'ë Silas nu Timoteo ciudá Atenas, nalë adë bëuu'di'i ldú'i'; adë gurëdchí ldú'i' iurë gunáhi' lu zihani ídolo narunë ra mënë adorar.

17 La'ni iádu'u shtë ra më israelitë biadi'dzënú Pablo con los de más mënë narunë adorar Dios. Nu cadë dzë rni'i Pablo lu ra mënë lu llguëa' catë rdëá rall.

18 Bëldá ra nguiu naná rsë'dë ldai' shtë narni'i rall estoicos nu sëbëldá nguiu naná rsë'dë ldai' narni'i rall epicúreos, biadi'dzënú rall Pablo. Nanú rall guni'i lu sa' rall:

—¿Pë quëadi'dzë ndë tantë ruadí'dzëll?

Sëbëldá rall guni'i:

—Llua'a na'a di'dzë shtënë stubi dios cubi quëadí'dzëll.

Rni'i rall zni purquë bini rall Pablo cagni'i diza'quë shtë Jesús, chu na më nu Dios bëldishtë lë'ë Jesús ladi ra tëgulë.

19 Iurní bia'a rall lë'ë Pablo tubi lugar nalë Areópago catë rdëá ra më ru'bë parë guëquë diaguë rall pë rni'i ra mësë. Ndë guni'i rall lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac bë'a na'a pë runë cuntienë ra ldai' cubi naze'dënul.

20 Rní'il lu na'a ra cusë cubi na nunquë gá'adi'i guini na'a. Rac shtu'u

na'a gac bë'a na'a në na ra cusë naruadí'dzël.
21 Zni guni'i rall purquë grë më Atenas nu ra më de stubi naciuni naquëreldë ndë, rëuu' ldu'u rall cualquier cusë cubi. Llëduni tiempë hiadë ruadi'dzë rall stubi cusë, niétiquë ra cusë cubi naguërë rini rall ruadi'dzë lu sa' rall.
22 Iurní Pablo guasuldí guëláu rall lugar nalë Areópago nu guní'i':
—Lë'ë të më Atenas, rnahia demasiadë devociuni napë të parë ra dios shtë të
23 purquë tsana canzëa, rbí'ahia lugar catë cabezë ra dios shtë të. Bëdia'guëlúa tubi bëcu'guë naquë tubi letrërë luhin narni'i: "Dios nagá'adi'i chu guënëdi'i". Pues Dios naquëhunë të adorar sin quë guënëdi'i të, nanëa Dios rë'. Ze'dë guënia'a diza'quë shtë më.
24 'Na më Dios nabëntsa'u guë'dchiliu nu grë ra cusë nananú la'nin. Rnibë'a më guë'dchiliu nu gube'e. Adë quëréldëdi'i më la'ni iádu'u nabëntsa'u ra mënë.
25 Adë rquí'nidi'i më ra cusë naruntsa'u ra mënë. Niétiquë pë rqui'ni më purquë mizmë Dios rne'e vidë nu grë cusë narqui'ni hia'a.
26 'Grë ra mënë nanarë lu guë'dchiliu na rall shini Adán, nguiu nabëntsa'u Dios iurë bësinlú më guë'dchiliu. Bë'në Dios punërë ra tiempë naguëbani grë ra naciuni nu lugar catë guëquëreldë mënë.
27 Bë'në Dios ni parë quili ra mënë lë'i' purquë rac shtu'u më grë mieti guëdia'guëlú rall lë'ë më. Dios adë núdi'i zitu de lë'ë hia'a.
28 Por voluntá shtë Dios nacabezë gube'e, nadápa'a vidë nu por lë'ë më rni'bi hia'a nezë rë' nezë rë'. Por lë'ë më quërélda'a guë'dchiliu. Por voluntá shtë më nabánia'a nu rdë'na'a dchi'ni. Lo mizmë guni'i ra bëldá mësë shtë të: "Na hia'a shini Dios".
29 Ziquë shini Dios, adë chu gunë llgabë de quë na më cumë ziquë ra dzanë naguctsa'u con orë u bëdchichi u guë'ë. Mënë runtsa'u rall cusë ni ziquë na shgabë rall.
30 Adë në guni'i Dios lu ra mënë tiempë guahietë tsana gá'adi'i guënë rall lë'ë më perë iurne' sí, rnibë'a më lu mënë gudubi guë'dchiliu, gunë nadzë'ë mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios
31 purquë Dios hia bë'në më designar tubi dzë nagunë më juzguë ra mënë. Dios gulë tubi nguiu nagunë juzguë grë mënë lu guë'dchiliu. Verdá nahin purquë bëldishtë Dios nguiu rë' ladi ra tëgulë.
32 Iurë bini ra mënë lo quë naguni'i Pablo de quë tsashtë ra tëgulë, nanú rall bë'në burnë. Sëbëldá rall guni'i rall lu Pablo:
—Mejurë stubi dzë guëquë diaguë na'a ra shtí'dzël.
33 Iurní Pablo gubi'. Bësëa'nëgáhi' lë'ë ra mënë,
34 perë bëldá rall gualdí ldu'u rall diza'quë nu guanaldë rall Pablo. Ladi ra mënë ni nanú tubi nguiu lë Dionisio. Nall miembrë shtë partidë Areópago. Nu nanú tubi na'a lë Dámaris con zihani ra nagualdí ldu'u diza'quë shtë Jesús.

18

Pablo bëdchini guë'dchi Corinto

1 Despuësë de ni, bëru'u Pablo Atenas parë ziá'ai' ciudá Corinto.
2 Ndë bëdia'guëlúhi' tubi më israelitë; lëll Aquila. Ze'dë nguiu rë' tubi regiuni nalë Ponto. Antsë Aquila nu tsé'lëll Priscila gubi' rall Italia purquë rëy Claudio gunibë'a guëru'u grëtë' më israelitë ciudá Roma. Pablo guagná lë'ë Aquila lídchi'.
3 Cumë nápi' mizmë dchi'ni nanapë Aquila bëá'ni' lidchi Aquila parë bë'në rai' dchi'ni. Bëti'bë rai' lari na'ldë naguëllui'i parë hiu'u lari.
4 Ra dzë narzi'i ldu'u mënë, Pablo ria iádu'u catë riagní'i' diza'quë lu ra mënë. Zihani rall gualdí ldu'u rall naguni'i Pablo, më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.
5 Tsana bëru'u Silas nu Timoteo regiuni Macedonia, bëdchini rall Corinto. Iurní Pablo bësëa'nëgall dchi'ni shtënë lari na'ldë parë

guaglá'gui' niétiquë dchi'ni shtë diza'quë. Guni'inúhi' më israelitë quë Jesús na Cristo el quë nacabezë rall të guëdchíni' guë'dchiliu.

6 Perë ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu guni'i rall di'dzë fier guëc Pablo. Repi rall:

—Ze'dë guësiguël lë'ë na'a con bishi nanuá'al.

Iurní Pablo bëdchíbi' shábi' lu ra mënë; nu guní'i':

—Hia beldë guënia'a diza'quë shtë Jesús lu të. Adë nëdi'i të gua'a tëhin. Adë nahia responsablë talë guëniti almë shtë të. Iurne' guziahia lu ra më nanádi'i më israelitë.

7 Bëru'u Pablo iádu'u. Ziá'ai' lidchi tubi nguiu naquëreldë cu' iádu'u, lëll Justo nu runë Justo adorar Dios.

8 Jëfë shtë iádu'u lëll Crispo. Gualdí ldu'u Crispo Jesucristo con grë shfamili Crispo. Nu zihani mënë Corinto bini rall diza'quë nu gualdí ldu'u rall nu bëriubë nisë rall.

9 Tubi gue'lë Pablo guná lu Jesús. Bëlua'alú më lull nu guni'i më:

—Adë rdzëbëdi'il. Guagla'guë guni'i diza'quë lu ra mënë

10 purquë na quëhuna compañi lë'ël parë adë chu guëná'zidi'i lë'ël parë quínidi'i rall lë'ël. Napa zihani mënë natsaldí ldu'i diza'quë ciudá rë'.

11 Pablo bëa'në tubi izë guëruldë ciudá Corinto parë cagluá'ai' diza'quë shtë Jesús.

12 La'ni ra dzë nacagnibë'a Galión; nall gubernadurë shtë regiuni Acaya; ra israelitë bë'në rall cuntrë Pablo nu bia'a rall Pablo lu tribunal.

13 Ndë guni'i rall lu gubernadurë:

—Nguiu rë' cagluá'all ra mënë nu rialdí ldu'u mënë shtí'dzëll. Rní'ill lla gunë ra mënë adorar Dios stubi ldai' naná cuntrë lëy shtë ra më rumanë.

14 Hia guzublú Pablo parë guadi'dzë Pablo, iurní Galión guni'i lu ra israelitë:

—Si talë ndë'ë rac tratë tubi delitë ru'bë ziquë tubi galguti, pues guëquë diaga shti'dzë të

15 perë lëdë znídi'i. Rac tratë niétiquë lëy shtë të con di'dzë nu ra lë nanua'a të. Gulë bë'në rëglë asuntë ni lo mizmë lë'ë të. Adë nahia juësi shtë ra cusë naquëhunë të.

16 Iurní bëgú Galión ra mënë lu tribunal shtënëll.

17 Grë ra griego guna'zi rall lë'ë Sóstenes parë bëdë'ë galnë rall delantë lu gubernadurë. Sóstenes nall jëfë shtë iádu'u, perë lë'ë gubernadurë hiadë bë'nëdi'i casë nacanihunë ra mënë.

Bëagrí Pablo ciudá Antioquía

18 Bëa'në Pablo zihani dzë ciudá Corinto. Despuësë bë'ni' despedir ra më narialdí ldu'i diza'quë nu bé'pi' barcu con Priscila nu Aquila parë zia'a rai' regiuni Siria. Antsë tsepi rai' barcu puertë nalë Cencrea, bëga'a mënë guëc Pablo. Zni bë'ni' cumplir tubi promësë lu Dios.

19 Tsana bëdchini rai' ciudá Efeso, Pablo bësëá'ni' lë'ë Priscila nu Aquila. Guáhi' iádu'u shtë ra israelitë. Ndë biadi'dzënúhi' ra mënë nardëá.

20 Ra mënë bë'në ruëguë lu Pablo parë guëá'ni' más tiempë con lë'ë rall perë Pablo adë nëdi'i'.

21 Mejurë bë'ni' despedir ra mënë; répi':

—Rqui'ni tsahia Jerusalén parë sua pendientë lu laní naze'dë. Con voluntá shtë Dios guëabría stubi vueltë con lë'ë të.

Be'pi Pablo barcu. Gubi'll Efeso.

22 Despuësë bëdchíni' puertë Cesarea nu guall Jerusalén parë guaguë'ni' saludar grë ra narialdí ldu'i diza'quë ciudá Jerusalén. Lueguë bëagri' parë Antioquía.

23 Zihani tiempë guquëréldi' ciudá Antioquía. Despuësë bërú'ui' stubi vueltë parë guaguë'ni' visitar ra mënë narialdí ldu'i Dios regiuni shtë Galacia nu Frigia. Guni'inú Pablo lë'ë rall tsagla'guë rall firmë shnezë Dios.

Cagni'i Apolos diza'quë lu ra më Efeso

24 Bëdchini tubi nguiu ciudá Efeso; lëll Apolos. Nall më israelitë. Gúlëll ciudá Alejandría. Nalë nasini guëc Apolos parë ruadí'dzëll diza'quë shtë Dios. Bien bëluá'all nu guasëll Sagradas Escrituras.

25 Nanëll bidë Jesús guë'dchiliu parë gunë më salvar ra mënë natsaldí ldu'i lë'ë më. Con guëdubinú ldú'ull bëluá'all ra mënë chu na Jesús. Bien nanëll Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë perë gá'adi'i guc bë'adi'ill ra nacanaldë Jesús rriubë nisë rall ziquë shmënë Jesús.

26 Apolos adë bëdzëbëdi'i guní'ill lu ra mënë la'ni iádu'u, perë iurë bini Priscila nu Aquila naguni'i Apolos, guna'bë rall lë'ë Apolos stubi ladë. Biadi'dzënú rall lë'ë Apolos ra cusë nadë riasëdi'ill de quë Jesús bëshé'ldi' Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë mënë narialdí ldu'i Dios.

27 Tsana bë'në Apolos llgabë tëdëll regiuni shtë Acaya, ra më Efeso narialdí ldu'i Dios, bë'në rall compañi lë'ë Apolos parë tsáhi' ndë. Bëquë'ë rall tubi cartë lu ra mënë Acaya të parë gunë rall recibir Apolos. Iurë bëdchini Apolos Acaya, nalë bë'nëll compañi ra shmënë Jesús parë cagsë'dë rall shti'dzë Dios. Más antsë Dios bë'në compañi lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall diza'quë.

28 Bi'ldi Apolos la'ni Sagradas Escrituras lu ra mënë israelitë. Bëluá'all de quë Jesús na Cristo nabëshe'ldë Dios lu guë'dchiliu hashtë guc rall cunformë lo quë naguni'i Apolos.

19

Bëagrí Pablo guë'dchi Efeso

1 Nanú Apolos ciudá Corinto tsana gudëdë Pablo lugar la'ni dani parë bëdchíni' ciudá Efeso. Ndë bëdia'guëlú Pablo zihani narialdí ldu'i diza'quë.

2 Repi Pablo lu rall:

—Iurë gualdí ldu'u të shti'dzë Jesús ¿gu bë'në të recibir Espíritu Santo la'ni ldu'u të?

Iurní repi rall:

—Ni siquierë bini na'a gu nanú Espíritu Santo u nídi'i Espíritu Santo.

3 Iurní guna'bë di'dzë Pablo lu rall stubi vueltë:

—¿Lla bëriubë nisë të?

Repi rall:

—Ziquë bëchu'bë nisë Juan Bautista ra mënë.

4 Iurní guni'i Pablo lu rall:

—Juan Bautista bëchu'bë nísi' ra mënë iurë bë'në nadzë'ë rall mudë nanabani rall. Nu guni'i Juan lu rall tsaldí ldu'u rall Jesús naná Cristo naguëdchini despuësë de Juan.

5 Iurë bini ra nguiu rë' naguni'i Pablo lu rall, bëriubë nisë rall por lë Jesús.

6 Bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëc rall; lueguë bëdchini Espíritu Santo la'ni ldu'u rall nu cadë lë'ë rall guni'i rall stubi dizë. Guni'i rall di'dzë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios.

7 Ra nabë'në recibir Espíritu Santo na rall cumë ziquë chi'bë chupë nguiu.

8 Durantë lu tsunë mbehu Pablo gua iádu'u shtë ra më israelitë. Guëdubinú ldú'i' guni'inúhi' ra mënë, nu gualdí ldu'u rall lo quë nacagni'i Pablo. Adë rdzëbëdi'i Pablo. Cagní'i' por lë'ë Jesús tsutë mieti catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Ra mënë bëa'në rall cunformë lo quë naguni'i Pablo.

9 Perë bëldá më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Jesús tantë naguëdchi ldu'u rall. Delantë lu ra mënë guni'i rall lë'ë nezë naquëadi'dzë Pablo, na mal. Iurní Pablo biequi lu rall; biá'ai' grë ra narialdí ldu'i diza'quë la'ni tubi hiu'u shcuelë lidchi tubi nguiu lë Tiranno. Ndë bëlua'a Pablo lë'ë ra mënë glli glli.

10 Zni guagla'guë bëa'në Pablo chupë izë nga'li, de manërë grë mënë naquëreldë regiuni shtë Asia bini rall diza'quë shtë Jesús. Ra israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, bini rall shti'dzë Pablo.

11 Dios bëdë'ë pudërë guia'a Pablo parë bë'ni' zihani milagrë ru'bë

12 hashtë ra panitë nu ra lari nabëga'ldë Pablo, guanú mënë lu narac llu'u. Bëac ra narac llu'u nu bëru'u ra mëdzabë nananú la'ni ldu'u ra mënë.

13 Perë bëldá ra israelitë canzë rall; rgu rall mëdzabë la'ni ldu'u ra mënë. Guc ldu'u rall niaca'a dchi'ni rall lë

Dadë Jesús parë nagú rall mëdzabë. Guni'i rall lu espíritu mëdzabë:

—Gulë bëru'u. Rnibë'ahia lë'ë të por pudërë shtë Jesús, el mizmë lëhi' nacagni'i Pablo.

14 Zni bë'në gadchi shini tubi nguiu israelitë nalë Esceva. Na Esceva tubi jëfë shtë ra bëshuzi.

15 Guzac tsana bë'në shini Esceva nagú rall espíritu mëdzabë, bëquebi mëdzabë lu rall:

—Naněa Jesús. Naněa Pablo perë lë'ë të ¿chu na të?

16 Iurní nguiu nanapë espíritu mëdzabë la'ni ldu'i, guná'zill lë'ë ra shini Esceva. Bëdë'ë mëdzabë galně. Con guëdubi fuërsë shtëll bë'nëll gan lu guëzá gadchi nguiu. Guc rall ridë. Bëru'u guëllu'në rall lugar ni sin shabë rall.

17 Grë ra naquëreldë ciudá Efeso, bini rall pë guc. Nalě bëdzëbë rall nu guni'i rall:

—Llëru'bë na pudërë shtë Dadë Jesús.

18 Iurní zihani ra narialdí ldu'i diza'quë, bëquebi rall ra cusë mal nabë'në rall antsë.

19 Nu zihani ra mënë nabësë'dë bëlliú, be'dënú rall shlibrë rall parë bëza'i rall librë delantë lu ra mënë. Gulú rall prëci shtë librë. Lasaquin cincuenta mili bëllë bëdchichi.

20 Zni guagla'guë bërë'tsë diza'quë con llëru'bë pudërë. Zihani mënë guatě rall shnezë Jesús.

21 Despuësë de ni, Pablo bë'ni' llgabë parë tsaguë'ni' visitar ra lugar shtë Macedonia nu Acaya parë tsaglá'gui' viajë shtëhi' hashtë Jerusalén. Guní'i' despuësë de tsáhi' Jerusalén, guziá'ai' ciudá Roma.

22 Iurní bëshé'ldi' chupë sáhi' parë Macedonia. Lë rall Timoteo nu Erasto purquë Pablo bëa'në stubi tiempë regiuni shtë Asia.

Rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo

23 Tiempë dzë ni rëasë ra më Efeso cuntrë Pablo por shcuendë diza'quë.

24 Tubi nguiu lë Demetrio runtsá'ull dzanë con bëdchichi. Napë rahin figurë shtë iádu'u catë cabezë dios nalë Diana narunë ra mënë adorar. Ra mënë naruntsa'u dzanë, runë rall gan zihani dumí.

25 Bëtëá Demetrio grë ra sa'll nu ra nanapë lo mizmë dchi'ni rë'. Guní'ill lu ra nguiu ni:

—Lë'ë të Dadë, cumë ziquë nanë të nadápa'a tubi vidë za'quë; adë pë rúnëdi'i faltë parë lë'ë hia'a purquë segurë na dumí nardchi'bë shchi'ni hia'a.

26 Perë cumë nanë të Pablo cagní'ill lu ra mënë, ra dios naruntsa'u ra nguiu nádi'in Dios. Zni rialdí ldu'u zihani mënë, lëdë niétiquëdi'i ndë'ë më Efeso sino quë casi guëdubi regiuni shtë Asia.

27 Demasiadë nadzë'bë na ndë'ë purquë shchi'ni hia'a, zëdchini dzë hiadë nídi'i dchi'ni guëdë'na'a. Nu lo mizmë iádu'u catë cabezë dios Diana, zëdchini tiempë hiadë tsádi'i mënë iádu'u. Zni gac desprëci pudërë shtë Diana, el quë narunë ra mënë adorar guëdubi guë'dchiliu. Nanë hia'a grë guë'dchiliu quëhunë rall adorar lë'ë Diana.

28 Iurë bini rall naguni'i Demetrio, nalě bëldě rall. Gurushtiá rall; guni'i rall:

—Guëbani Diana dios shtěna'a. Llëru'bë na Diana.

29 Nalě bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá. Guna'zi rall chupë nguiu naquëhunë compañi lë'ë Pablo. Túbill lë Gayo; stúbill lë Aristarco. Na rall më Macedonia. Bëshaguiú ra mënë lë'ë Gayo nu Aristarco hashtë lugar catë rdëá mënë.

30 Guc ldu'u Pablo niutě Pablo lugar ni parë niani'inúhi' ra mënë, perë ra narialdí ldu'i diza'quë, adë bësá'nëdi'i rall nia Pablo ndë.

31 Nu ra bëldá gubiernë shtë Asia nartsa'guë Pablo, bëshe'ldë rall rsunë lu Pablo; bë'në rall ruëguë lu Pablo de quë tsutědi'i' ndë.

32 Lu juntë shtë ra mënë gurushtiá rall tubi cusë. Stubi tantë rall gurushtiá stubi cusë purquë nalě bëdzatsu rall, perë más zihani rall nabëdëá, adë guc bě'adi'i rall rsunë pëzielú bëdëá rall.

33 Perë nanú bëldá ra israelitë nacagsini lë'ë Alejandro parë guëni'i

Alejandro lu ra mënë favurë shtë ra më israelitë. Alejandro quëhúnëll sëñi con guiá'ai' parë guëac dchi ra mënë.
34 Perë iurë bëdë'ë ra mënë cuendë Alejandro náhi' më israelitë, gurushtiá rall ziquë chupë iurë. Guni'i rall:
—Guëbani Diana, dios shtë hia'a. Llëru'bë na Diana.
35 Iurë bësëac dchi prësëntë lë'ë ra mënë, guní'ill:
—Lë'ë të Dadë, grë më guë'dchiliu nanë rall de quë nadápa'a iádu'u catë cabezë dios Diana. Llëru'bë náhi'. Nanë të nadápa'a dzanë Júpiter nabietë lu gube'e.
36 Ndë'ë adë chu rúnëdi'i negar. Gulë cuezë; adë pë rúnëdi'i të. Adë pë zia'a guë'nëdi'i të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të.
37 Ra nguiu naze'dënú të, adë quëhunë rall ofender nu adë cagni'i rall cuntrë dios shtë hia'a.
38 Talë Demetrio nu ra narunënull dchi'ni, napë rall dishi'bi con stubi mënë, parë ni nanú gubiernë nu nanú ra juësi parë gunë rall rëglë. Ndë cadë lë'ë rall quili rall derechë shtë rall.
39 Perë si talë rac shtu'u të stubi cusë, gac rëglin lu juntë perë gaquin legal
40 purquë nanú peligrë parë lë'ë hia'a gunë gubiernë rumanë acusar lë'ë hia'a ziquë enemigu shtë gubiernë. Adë nídi'i mudë pë guëni'i hia'a lu rall pëzielú bëasë ra mënë.
41 Iurë gualú guni'i prësëntë zdë'ë, bëtë'tsë ra mënë.

20

Gua Pablo Macedonia nu Grecia

1 Iurë gualú bëtë'tsë ra mënë lu juntë, Pablo guna'bë ra narialdí ldu'i diza'quë parë guëni'inúhi' lë'ë rai' más enseñansë. Bë'ni' despedir lë'ë rai' con tubi abrasë parë ziá'ai' Macedonia.
2 Grë ra lugar shtë Macedonia guaguë'ni' visitar nu guni'inúhi' grë ra narialdí ldu'i diza'quë të tsagla'guë rall firmë lu shnezë Dios. Despuësë ziá'ai' parë regiuni Grecia.
3 Ndë bëá'ni' tsunë mbehu. Iurní gubi' parë guëná'zi' barcu nu guziá'ai' Siria. Ndë bini Pablo caguili mënë mudë parë gáti'. Hiadë gualúdi'i guall con barcu, mejurë bëagri' nezë ziá'ai'. Gudëdi' stubi vueltë Macedonia.
4 Gadchi nguiu bë'në compañi lë'ë Pablo; gudchi'bëlú rall hashtë ciudá Tesalónica. Lë rall Sópater më Berea. Stubi lë Aristarco. Stubi lë Segundo; na rall më Tesalónica. Stubi lë Gayo më Derbe. Stubi lë Tíquico nu Trófimo naze'dë regiuni Asia. Nu zuga'a Timoteo.
5 Gulezë rall lë'ë na'a, Pablo nu Lucas, hashtë ciudá Troas.
6 Bëdëa'në na'a ciudá Felipos hashtë gudëdë laní naráu më israelitë guetështildi sin levadurë. Iurní bëdzepi na'a barcu. Guzë na'a ga'i dzë parë bëdchini na'a Troas. Ndë bëdëa'në na'a gadchi dzë con ra nguiu nacabezë lë'ë na'a.

Nanú Pablo ciudá Troas

7 Primërë dzë shtë llmalë bëdëá ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëshullë rall guetështildi parë gáu rall. Zni rëagná ldu'u rall la Santa Cena. Bëlua'a Pablo lë'ë rall hashtë guëruldë gue'lë purquë grëgue'lë napë quë guërú'ui'.
8 Bëdëá rall la'ni cuartë naná pisë guia'a nu rquëgui'i zihani llni la'ni cuartë.
9 Ndë zubë tubi sultërë rua' ventanë shtë cuartë. Lëll Eutico. Por llëduni tiempë guni'i Pablo lu ra mënë; sultërë ni guna'zi mbëca'ldë lë'ëll. Nilli nagá'sill nu dizdë pisë tsunë hashtë lu guiu'u guláguëll. Gútill. Gualdishtë mënë lë'ëll.
10 Iurní Pablo biéti' hashtë catë gulaguë sultërë. Bëa'chu Pablo parë gudëdchi Pablo lë'ëll. Iurní guni'i Pablo lu ra mënë:
—Adë rdzëbëdi'i të purquë hia bëagrí gubánill stubi.
11 Iurní be'pi Pablo parë guia'a. Bëshúlli' guetështildi parë gudáuhi'.

Nu guagla'guë biadí'dzi' hashtë brëgue'lë. Iurní gubi'.
12 Ra mënë bia'a rall sultërë lídchi' nabáni'. Nalë gurëdchí ldu'u rall.

De Troas guatë Pablo guë'dchi Mileto

13 Lë'ë na'a gudchi'bëlú na'a con barcu. Bia na'a hashtë guë'dchi Asón parë biaglli'i na'a Pablo ziquë guní'i' lu na'a antsë. Lë'i' por guëáhi' bëdchíni' Asón.
14 Tsana bëdia'guëlú na'a lë'i' Asón, iurní tubsë bëdzepi na'a barcu parë zia na'a tubi guë'dchi nalë Mitilene.
15 Ndë bëru'u na'a parë bëdëdë na'a brëgue'lë cu' tubi dani la'ni nisëdu'u lë Quío. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a puertë nalë Samos. Bëzi'i ldu'u na'a guë'dchi shtë Trogilio. Hashtë stubi dzë bëdchini na'a ciudá Mileto.
16 Zni bëdë'në na'a purquë Pablo adë gunëdi'i' nëá'ni' llëduni tiempë Asia. Adë gunëdi'i Pablo nia Pablo Efeso purquë rac shtú'ui' guëdchíni' prontë Jerusalén parë súhi' pendientë laní narni'i rall Pentecostés. Guc ldú'i' nadchinigáhi'.

Shti'dzë Pablo lu ra mëgulë shtë Efeso

17 Tsana nanú na'a ciudá Mileto, gunibë'a Pablo guidë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios ciudá shtë Efeso.
18 Iurë bëdchini rai', Pablo guni'i lu rai':
—Lë'ë të nanë të lla mudë gubania dizdë primërë dzë na belda Asia.
19 Guëdubi tiempë guquëreldënúa të, bëna sirvë lu Dios galnadu'u shtëna. Nu nalë gulaguë nisë slua por tantë naguëdchi ldu'u ra mënë. Quëhuna sirvë lu më bien aunquë zihani vueltë bë'në mënë israelitë cuntrë na.
20 Bëluá'ahia lë'ë të diza'quë shtë Jesús lidchi të nu catë bëdëá të parë bien shtë të. Ni tubi di'dzë shtë Jesús, adë bëca'chi ldú'udia'a.
21 Rnia'a lu ra më israelitë nu lu ra nanádi'i më israelitë guëabrí ldu'u rall con Dios. Guësa'në rall nezë mal nu tsaldí ldu'u rall Jesucristo, Shtáda'a.
22 Iurne' guziahia parë Jerusalén purquë Espíritu Santo cagshé'ldi' na ndë. Más adë guënédia'a cuendë në saca ndë.
23 Niétiquë nanëa lo quë Espíritu Santo guni'i lua de quë grë ciudá catë riahia, gunë ra mënë cuntrë na hashtë lachigui'bë guëtia'a rall na.
24 Perë adë bë rní'idia'a në runënú ra mënë na. Niétiquë rac shtua'a guëzalúa dchi'ni nabëne'e Jesús guiahia. Na më Shtada. Napë guënia'a lu ra mënë quë Dios cagna'bë më ziquë tubi favurë grë ra mënë parë gac rall shini më.

25 'Antsë gunia'a lu të lla tsutë të nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios, perë iurne' nanëa ni tubi de lë'ë të hiadë guëabrídi'i guëná të lua stubi vueltë.
26 Rnia'a lu grë të, bëna gan lu dchi'ni nabëne'e Dios guiahia. Si talë tubi të adë tsaldídi'i ldu'u të Jesús nu guëniti almë shtë të, adë nádia'a responsablë
27 purquë grë lo quë naguni'i Dios lua, guní'ihia lu të. Ni tubi di'dzë adë bëca'chi ldú'udia'a de lë'ë të.
28 Iurne' mizmë lë'ë të gulë gupë lë'ë të. Nu gulë gupë ra grupë mënë narialdí ldu'i diza'quë purquë Espíritu Santo bë'në më punërë lë'ë të cumë cabësë shtë rall. Por ni gulë bëlua'a shti'dzë Jesús lu ra narialdí ldu'i Jesús. Jesús bëne'e më vidë shtë më ziquë prëci parë gac salvar të.
29 Nanëa tsana guziahia, guëdchini mësë falsë nagunë dañi ra nacanaldë shnezë Dios. Ziquë ma dushë nardchini llgurrali lli'li, rtë'tsë ma ra lli'li. Zni guëdchini ra mësë falsë ladi të.
30 Lo mizmë ladi të guëru'u bëldá nguiu naguëlua'a bishi lu ra narialdí ldu'i Jesús parë tsanaldë rall nezë mal.
31 Gulë gupë cuidadë nu gulë bësëagná ldu'u të purquë durantë lu tsunë izë, dzë la gue'lë, adë gulézëdi'i guni'inúa lë'ë të. Nisë zubë slua bëluá'ahia lë'ë të.
32 'Iurne' guësëana lë'ë të con Dios nu con diza'quë shtë më. Cagnia'a lu të na të bëcha. Nalë rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Diza'quë shtë Dios napin pudërë parë tsaldí ldu'u të más parë

gac të firmë lu shnezë Dios. Cagna'ba lu më guëne'e më grë ra cusë za'quë nanapë më parë ra më nagudili më parë gac rall shini më.

33 Nunquë adë rzébidi'i ldua'a dumí parë gaca ricu purquë lëdë parë nídi'i cagluá'ahia lë'ë të. Nu adë rzébidi'i ldua'a lari chulë parë gacua.

34 Cumë ziquë nanë të bëna dchi'ni con prupi guiahia parë gudilia grë narqui'nia nu parë bëdë'a narqui'ni ra naguzënú na.

35 Siemprë bëluá'ahia lë'ë të napë quë gunë të dchi'ni parë gunë të compañi ra nanadë bë nápëdi'i. Rëagná ldua'a di'dzë naguni'i Dadë Jesús tsana guni'i më: "Más rquitë ldu'u hia'a guëdë'ë hia'a naca'a mënë, lëdëdi'i guëne'e mënë naca'a hia'a".

36 Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', bëzullibi Pablo parë guëni'inúhi' Dios. Bë'në Pablo orar con grë ra nabëquë diaguë naguni'i Pablo.

37 Grë rall bi'ni rall purquë gubini ldu'u rall. Gudëdchi rall lë'ë Pablo nu bëtsagrua' rall lë'ë Pablo.

38 Nalë gubini ldu'u ra mënë purquë guni'i Pablo lu rall hiadë guëabrídi'i guëná rall lúhi' stubi. Iurní grë rall guaguë'në rall compañi lë'ë Pablo hashtë rua' barcu.

21

Bëagrí Pablo Jerusalén

1 Bësëa'në na'a ra narialdí ldu'i diza'quë parë bëdzepi na'a barcu. Bia na'a tubldí hashtë tubi dani la'ni nisë nalë Cos. Brëgue'lë guzë na'a; bëdchini na'a hashtë stubi dani la'ni nisë nalë Rodas. Ndë bëru'u na'a stubi parë bëdchini na'a puertë nalë Pátara.

2 Puertë Pátara bëdia'guëlú na'a tubi barcu naguëru'u parë Fenicia. Bëdzepi na'a barcu ni.

3 Iurë ziazú na'a lu nisë, guná na'a lu dani la'ni nisë nalë Chipre. Bëa'nin ladë rubësë catë ziazú barcu. Bia na'a hashtë Siria. Bëdchini na'a puertë shtë Tiro catë bësëa'në barcu carguë. Ndë bëdietë na'a barcu.

4 Bëdzelë na'a ra narialdí ldu'i diza'quë nu bëdëa'në na'a gadchi dzë con lë'ë rall. Espíritu Santo bëldaguë llgabë guëc rall lo quë nagac cumplir con Pablo. Guni'i rall lu Pablo adë tsádi'i' Jerusalén.

5 Iurë bëzá gadchi dzë, bëru'u na'a. Grë ra narialdí ldu'i diza'quë con tse'lë rall nu shini rall, bë'në rall compañi lë'ë na'a hashtë fuërë ciudá. Bëdchini na'a rua' nisëdu'u. Ndë bëzullibi na'a parë biadi'dzënú na'a Dios.

6 Iurní bëdë'në na'a despedir lë'ë rall con abrasë parë bëdzepi na'a barcu. Hia cadë lë'ë rall bëagrí rall lidchi rall.

7 Bëru'u na'a Tiro. Guzë na'a lu nisë hashtë Tolemaida. Bëdietë na'a barcu ndë, nu bëdë'në na'a saludar ra narialdí ldu'u diza'quë nu bëdëa'në na'a con lë'ë rall tubi dzë.

8 Brëgue'lë Pablo con grë nazuga'anú lë'i', bëru'u na'a parë bia na'a ciudá shtë Cesarea. Ndë bia na'a lidchi Felipe el quë narni'i diza'quë shtë Jesús lu ra mënë. Antsë bë'në ra poshtë nombrar lë'ë Felipe ziquë tubi muzë ladi gadchi nguiu naqui'dzë alimëntë parë ra prubi. Bëa'nënú na'a Felipe lídchi'.

9 Napë Felipe tapë shtsá'pëll. Guëzá rall lliguëna'a; guni'i rall enseñansë narunë rall recibir por pudërë shtë Dios.

10 Hia zihani dzë guquëreldë na'a Cesarea tsaná bëdchini tubi më Judea nalë Agabo. Nall muzë shtë Dios nu guní'ill ra enseñansë nabë'nëll recibir por pudërë shtë Dios.

11 Agabo be'dë guë'nëll visitar lë'ë na'a. Guná'zill cinturón shtë Pablo nu bëldí'bill guërupë guëa'll con guërupë guiá'all; guní'ill:

—Espíritu Santo cagni'i zdë'ë mudë guëldi'bi ra israelitë guëa' nashtënë cinturón rë'. Gunë rall intriegu nashtënë cinturón lu ra nanádi'i më israelitë. Gaquin Jerusalén.

12 Iurë bini na'a zdë'ë, lë'ë na'a nu ra më Cesarea bëdë'në na'a ruëguë lu Pablo parë adë tsádi'i Pablo Jerusalén.

13 Perë Pablo guni'i lu na'a:

—Adë rú'nëdi'i të purquë más rsëbini të ldua'a. Masiá iurne' guëldi'bi rall na ziquë tubi prësi,

nahia cunformë. Masiá quini rall na ciudá Jerusalén, nahia dispuestë gatia por Dadë Jesús.

14 Adë bëdë'nëdi'i na'a gan nazú na'a lull. Iurní adë biadí'dzëdi'i na'a más; niétiquë guni'i na'a lu Pablo:

—Rac shtu'u na'a gac cumplir voluntá shtë Dios.

15 Despuësë bëdë'në na'a preparar parë bia na'a Jerusalén.

16 Bëldá ra më Cesarea narialdí ldu'u diza'quë, bë'në rall compañi lë'ë na'a con tubi nguiu më Chipre. Lëll Mnasón. Nápëll tubi lidchi Jerusalén catë bëdëa'në na'a. Hia guahietë gualdí ldu'u Mnasón diza'quë shtë Jesús.

Guaguë'në Pablo visitar lë'ë Jacobo

17 Iurní bëdchini na'a Jerusalén; ra narialdí ldu'i diza'quë, nalë bëquitë ldu'u rall; guná rall lu na'a.

18 Brëgue'lë bianú na'a Pablo; biadë'në na'a visitar lë'ë Jacobo. Ndë zubë ra mëgulë naná cabësë shchi'ni Dios.

19 Pablo bë'ni' saludar lë'ë rall. Iurní biadí'dzi' tubi por tubi ra cusë nabë'ni' por pudërë shtë Dios ladi ra mënë de stubi naciuni.

20 Iurë bini ra mëgulë nabiadi'dzë Pablo, guni'i lul sa' rall: “Nalë nabënë na Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më.” Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Guná Dadë, zihani më israelitë gualdí ldu'u rall diza'quë. Na rall zihani mili, perë grë rall rni'i rall rqui'ni guianálda'a tëchi lëy shtë Moisés.

21 Iurne' bini rall de quë lë'ël cagluá'al grë ra israelitë naquëreldë stubi lugar, adë gúnëdi'i rall cumplir nabëquë'ë Moisés. Nu bini rall rní'il de quë adë gáquëdi'i circuncidar ra shini rall, nilë tsagla'guë rall custumbrë shtëna'a.

22 ¿Pë guëdë'na'a iurne'? purquë segurë gac bë'a rall lë'ël be'dë guëzël.

23 Mejurë gúnël lo quë naguëni'i na'a lul. Nanú tapë nguiu ladi hia'a. Cabezënú rall tubi promësë guëdë'ë rall lu Dios. Bë'në rall prometer tubi cusë lu më.

24 Lë'ël bia'a lë'ë rall iádu'u parë gunë të ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë parë Dios. Gudilli gashtë shtë rall nu despuësë guëzá të guëga'a të guëc të. Zni guëdë'ë ra më israelitë cuendë de quë adë nádi'i verdá shcuéndël nabini rall, sino quë guëdë'ë rall cuendë nul canáldël lëy shtë Moisés.

25 Perë ra nanádi'i më israelitë nu gualdí ldu'u rai' diza'quë, hia bëquë'ë na'a lu rall más antsë de quë adë pë quëdí'nidi'i ldu'u rall por ra cusë rë'. Niétiquë adë gáudi'i rall belë nabë'në ra mënë ofrecërë ziquë ofrendë lu ra ídolo. Nu adë gáudi'i rall rënë, nilë belë shtë ra ma nanadë bëshë'ëdi'i rënë, nu adë quënúdi'i rall sa' rall.

La'ni iádu'u guna'zi mënë Pablo prësi

26 Iurní Pablo bia'a guëzá tapë nguiu parë bë'në rall según lëy nabëquë'ë Moisés. Brëgue'lë stubi dzë bë'në rall cumplirin. Lueguë guatë rall iádu'u parë bë'në Pablo visi lu ra bëshuzi pë dzë gunë cadë tubi rall ofrecërë ra ma ziquë ofrendë lu Dios.

27 Hia mërë gualú guëzá gadchi dzë naguni'i Pablo, bëldá ra israelitë naze'dë regiuni Asia, guná rall lu Pablo la'ni iádu'u ru'bë. Bëtsatsu rall grë ra mënë nu guna'zi rall lë'ë Pablo.

28 Gurushtiá rall:

—Lë'ë të më israelitë, gulë bë'në compañi lë'ë na'a purquë nguiu rë' canzëll grë ladë. Cagluá'all ra mënë ldai' naná cuntrë naciuni shtë hia'a nu cuntrë lëy shtë Moisés nu cuntrë mizmë iádu'u shtë Dios. Nu iurne' gulutëll la'ni iádu'u bëldá më griego. Zni quëhúnëll manchar lugar santu rë'.

29 Zni guni'i rall purquë antsë guná rall Pablo canzënúhi' Trófimo ladi ciudá. Trófimo nall më Éfeso. Por ni bë'në rall llgabë de quë Pablo bia'a lë'ë Trófimo la'ni iádu'u.

30 Nalë bëdzatsu ra mënë guëdubi ciudá nu bëdchini guëllu'në rall iádu'u parë guëna'zi rall Pablo. Bëshaguiú rall lë'ë Pablo parë gualdú rall Pablo la'ni iádu'u. Lueguë bësë'au rall iádu'u.

31 Hia guc ldu'u rall niaguini rall Pablo. Iurní gua rsunë lu capitán shtë ra suldadë rumanë de që grë mënë shtë ciudá nalë bëdzatsu rall.
32 Iurní bëtëá capitán ra suldadë nu ra sa' narnibë'a capitán. Bëdchini guëllu'në rall catë rë ra mënë. Iurë guná ra mënë lu capitán nu ra suldadë, gulezë bëdë'ë rall shtë Pablo.
33 Iurní guabi'guë capitán; biá'all Pablo prësi. Gunibë'all bëli'bi Pablo con chupë cadënë. Despuësë guna'bë di'dzë capitán:

—¿Chu na nguiu rë'? ¿Pë bë'nëll?

34 Nalë gurushtiá ra mënë nu nalë ruidë bëquë'ë rall. Hia guni'i mënë tubi cusë; stubi tantë guni'i rall stubi cusë. De mudë adë guasëdi'i capitán pë guni'i rall. Mejurë bia'a capitán lë'ë Pablo cuartel.
35 Iurë bëdchini rall rua' cuartel parë tsepi rall, ra suldadë bëldisi rall lë'ë Pablo guia'a purquë tantë bëdëá mënë caguini rall lë'ë Pablo.
36 Grë ra mënë nacanaldë, gurushtiá rall:

—Gátill; gátill.

Bëquebi Pablo lu ra mënë chu na Pablo

37 Mërë lë'ë ra suldadë gulutë lë'ë Pablo la'ni cuartel; Pablo repi lu capitán:

—¿Zac guënia'a lul chupë di'dzë?

Bëquebi capitán lu Pablo iurní:

—Perë lë'ël rac ruadí'dzël griego.

38 ¿Lëdë lë'ëdi'il më egipcio nabëtsatsu ra mënë ca dzë cuntrë gubiernë rumanë? Bia'a më egipcio tapë mili nguiu mal hashtë lumë catë nídi'i mënë.
39 Iurní Pablo bëquebi lu capitán:

—Nahia më israelitë. Gula Tarso, ciudá ru'bë shtë regiuni Cilicia. Tarso na catë gula. Bë'në favurë, bëne'e permisi të guëni'inúa ra mënë.

40 Bëdë'ë capitán permisi. Iurní guzuldí Pablo lu shquilier catë re'pi mënë rua' cuartel. Bë'në Pablo sëñi con guiá'ai' lu ra mënë parë guëac dchi rall. Iurë bëac dchi rall, Pablo guni'i lu rall con dizë hebreo:

22

1 —Lë'ë të Dadë nu ra mëgulë, rac shtua'a guëquë diaguë të pë guënia'a.
2 Iurë bini ra mënë Pablo cagní'ill lu rall con dizë shtë rall, dchítë' bëac rall. Pablo guni'i lu rall:
3 —Nahia israelitë; gula ciudá Tarso regiuni shtë Cilicia perë guaru'ba ndë'ë Jerusalén. Gamaliel guc shmësa. Bëluá'ai' na lëy shtë shtadë guëlú hia'a. Con guëdubinú ldua'a bëna sirvë lu Dios, igual ziquë quëhunë të iurne'.
4 Antsë guzunalda ra narialdí ldu'i diza'që parë gati rall. Nu guna'zia prësi nguiu nu ra na'a parë bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë.
5 Jëfë shtë ra bëshuzi nu grë mëgulë narnibë'a, nanë rall pë bëna. Lë'ë rall bëne'e rall cartë parë biahia lu ra bëchi sa' hia'a naquëreldë ciudá Damasco. Ndë niagllía ra narialdí ldu'i Jesús. Quëdú rall con cadënë; ne'dë guënúa lë'ë rall Jerusalén parë gac cashtigu rall.

Biadi'dzë Pablo lu ra mënë lla bëáqui' shmënë Jesús (Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 'Iurë ziazúa nezë, hia mërë guëdchinia Damasco, quierë guëruldë dzë, de repëntë gu'të tubi llni catë ziazúa. Nahin tubi llni fuertë nabëdchini nezë lu gube'e.
7 Gulaga lu guiu'u. Lueguë binia tubi voz naguni'i lua: "Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na?"
8 Iurní guna'bë di'dza: "¿Chu lë'ël Dadë?" Iurní guni'i voz lua: "Nahia Jesús më Nazaret. Rzunáldël na."
9 Ra nazianúa guná rall lu llni nu nalë bëdzëbë rall perë adë bínidi'i rall di'dzë shtë naguni'i lua.
10 Iurní repia: "Dadë ¿pë rac shtú'ul guna?" Lë'ë Dadë Jesús guni'i lua: "Guashtë nga'li nu guagla'guë shnézël parë Damasco. Ndë guëni'i mënë lul guadë nagúnël. Guëni'i rall lul pë cusë rnibë'a Dios gúnël."
11 Perë llni bësëa'në na ciegu. Hia ra sahia guna'zi rall guiahia parë guc bëdchinia Damasco.

12 'Ndë guquëreldë tubi nguiu lëll
Ananías. Humildë nall nu canáldëll
tëchi lëy nabëquë'ë Moisés. Grë ra is-
raelitë naquëreldë Damasco, rni'i rall
Ananías na më za'quë.
13 Ananías bidë guëná na; iurë
bëdchínill, nëll lua: "Bëchi Saulo,
guëabrí guënal stubi vueltë". Iurní
lueguë lueguë gubí'ahia stubi vueltë
nu gunahia lu Ananías.
14 Nëll lua: "Dios shtë ra shtáda'a
gudili më lë'ël dizdë antsë parë gac
bë'al guadë naná voluntá shtë më.
Gudili më lë'ël parë guënal lu Jesús
naná justë delantë lu Dios nu parë
guëquë diáguël ra di'dzë naguëni'i më
lul
15 purquë lë'ël nal testigu shtëhi'.
Tsagní'il lu ra mënë lu guë'dchiliu grë
lo quë nagunal nu nabínil de lë'ë më.
16 Iurne' gua; adë rac ldë'ëdi'il. Gua
të chubë nísël. Guna'bë lu Jesús
parë guëzunë më ldú'ul grë ra duldë
shtënël."

Bëshe'ldë Jesús lë'ë Pablo hashtë stubi naciuni

17 'Iurní bëagría Jerusalén; guahia
iádu'u ru'bë. Guaguëna adorar Dios.
Gunahia tubi llni nabëshe'ldë Dios.
18 Bëlua'alú Jesús lua nu guni'i
më: "Nasesë bëru'u Jerusalén purquë
adë gúnëdi'i mënë cuendë lo quë
naguëní'il de na".
19 Iurní gunia'a lu Jesús: "Dadë, ra
mënë nanë rall lla riahia grë ra iádu'u
shtë rall parë ruahia ra mënë narialdí
ldu'u lë'ël parë tsa rall prësi. Bëldaga
lë'ë rall lachigui'bë nu rnibë'ahia rau
rall galnë.
20 Tsana gudini rall Esteban, muzë
shtënël, zugá'ahia ndë. Cagni'i Este-
ban diza'quë lu ra mënë. Guca de
acuerdë parë gudini rall Esteban. Nu
hashtë gupa ra shabë nabë'në ni."
21 Perë Jesús guni'i lua: "Bëagzë
purquë ziquë shmensajëra, guëshe'lda
lë'ël zitu ladi ra mënë nanádi'i më
israelitë".

Quëhapë capitán lë'ë Pablo

22 Hashtë puntë rë' bëquë diaguë ra
mënë shti'dzë Pablo. Iurní guzublú
gurushtiá rall; guni'i rall:

—Gati nguiu rë'. Gati nguiu rë'.
Hiadë rac shtú'udi'i na'a guëná na'a
lu nguiu rë'.
23 Gurushtiá rall nu cagru'ldë rall
shabë rall lu mbë nu cagru'ldë rall
iu'lli tantë rldë rall.
24 Iurní gunibë'a capitán caguëu'
rall Pablo la'ni cuartel. Nu gu-
nibë'all guëquë'ë hiaguë ra suldadë
lë'ë Pablo con chicuti parë guëquebi
Pablo pëzielú gurushtiá ra mënë cun-
trë lë'ëll.
25 Perë iurë hia naquëdú Pablo parë
guëquë'ë hiaguë rall lë'ëll, Pablo repi
lu menor capitán nazuga'anú rall:

—¿Pë napë të derechë guëquë'ë hi-
aguë të tubi nguiu nanapë derechë
ziquë mënë rumanë, tubi nadë guc
condenádëdi'i?
26 Iurë bini menor capitán lo quë
naguni'i Pablo, guaguë'nëll visi lu
capitán mayurë. Gúchill:

—Gupë cuidadë lo quë nagúnël con
nguiu rë' purquë nall tubi nguiu
nanapë derechë ziquë më rumanë.
27 Iurní guabi'guë capitán lu Pablo
nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Pë guldil; nápël derechë ziquë
mënë rumanë?

Pablo bëquebi lu capitán:

—Guldía ni nahin.
28 Iurní repi capitán lu Pablo:

—Perë gudilla zihani dumí parë
bëaca më rumanë.

Pablo repi lull:

—Perë na napa derechë ziquë më
rumanë purquë dizdë gula, shtada
napë rai' derechë ni.
29 Ra naniadë'ë hiaguë lë'ë Pablo,
bëazë guetë rall. Hiadë gualúdi'i
bëquë'ë hiaguë rall lë'i'. Lo mizmë
capitán bëdzëbëll bëquëdull lë'ë Pablo
purquë bëdë'ëll cuendë Pablo nápi'
derechë ziquë më rumanë.

Bëzú ra mënë lë'ë Pablo lu Junta Suprema parë gac rëglë shcuéndëll

30 Brëgue'lë stubi dzë bëtëá capitán
ra jëfë shtë ra bëshuzi nu miembrë
shtë Junta Suprema. Bëshá'quëll
Pablo parë bëzull Pablo lu Junta
Suprema purquë capitán rac shtú'ull

gac bë'all nia'a pë delitë guëdchi'bë ra israelitë cuntrë Pablo.

23

1 Guná Pablo lu ra miembrë shtë Junta Suprema nu guní'i':

—Rnia'a lu të Dadë, hashtë iurne' naně̈a shgaba nu vidë shtëna tubldí nahin delantë lu Dios.

2 Ananías nall bëshuzi ru'bë shtë Dios. Gunibë'all lu ra mënë nazuga'a guëlla' lu Pablo parë capë rall rua' Pablo.

3 Iurní Pablo guní'i' lu Ananías:

—Dios guëzac zi lë'ël purquë nal guetë guërupë tëchi. Zúbël nga'li parë gúnël juzguë na ziquë rni'i lëy, lëdëdi'i parë guënibë'al capë rall ruahia. Adë quëhúnëdi'il ziquë rni'i lëy.

4 Los de más nazuga'a lu Pablo repi rall:

—¿Pëllë zni ruadí'dzël di'dzë dzabë delantë lu bëshuzi ru'bë shtë Dios?

5 Pablo repi lu rall iurní:

—Lë'ë të Dadë, adë guënédia'a cuendë lë'i' náhi' bëshuzi ru'bë shtë Dios. Pues naescritë la'ni Sagradas Escrituras: “Adë rni'i guídzëdi'il tubi narnibë'a mënë ladzë të”.

6 Iurní bëdë'ë Pablo cuendë de quë bëldá ra miembrë shtë Junta Suprema, na rall partidë shtë saduceos. Sëbëldá rall na partidë shtë fariseos. Guni'i Pablo fuertë:

—Rnia'a lu të Dadë, nahia fariseo purquë dizdë ra shtada guc ra më partidë shtë fariseo. Nu be'dë guëzú ra mënë na lu tribunal shtë të niétiquë purquë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë.

7 Iurní ra nabini lo quë naguni'i Pablo, guc dividir rall. Ra fariseo nu saduceo guzublú quëadi'dzë lul sa' rall hashtë gudildi di'dzë rall

8 purquë ra saduceo adë rialdídi'i ldu'u rall tsashtë ra tëgulë nu rni'i rall adë nídi'i ianglë nu nilë tubi espíritu nanabani. Perë ra fariseo rialdí ldu'u rall grë ra cusë rë'.

9 Grë rall gurushtiá rall. Iurní guasuldí bëldá mësë narlua'a lëy; na rall fariseo. Nalë nalaa'dchi guni'i rall:

—Nguiu rë' adë pë mal quëhúnëdi'ill purquë si talë guni'i tubi espíritu u tubi ianglë lull, adë chu su lull, no sea guëdë'na'a cuntrë Dios.

10 Nalë gudildi di'dzë rall nu nalë bëdzëbë capitán. Bë'nëll llgabë niabé guiu rall lë'ë Pablo nihunë rall pedasë lë'ë Pablo. Por ni gunibë'a capitán gue'dë guëzë̈ ra suldadë parë tsaldú lë'ë Pablo, guëldisë guia'a rall nu guëguëu' ra suldadë lë'ë Pablo cuartel.

11 Brëgue'lë stubi dzë bëlua'alú Jesús lu Pablo nu repi Jesús lull:

—Bëcuedchí ldú'ul. Adë rdzëbëdi'il purquë ziquë guní'il lu ra mënë shti'dza ndë'ë, zni guëshe'lda lë'ël; tsagní'il lu ra mënë ciudá Roma. Nal testigu shtëna.

Gu' bëldá mënë de acuerdë parë quini rall Pablo

12 Brëgue'lë stubi dzë bëldá ra israelitë gu' rall de acuerdë parë quini rall Pablo. Bë'në rall jurar lu Dios zndë'ë:

—Dios gunë më condenar lë'ë na'a si talë chu quínidi'i Pablo. Adë pë guëdáudi'i na'a; adë pë guëdii'di'i na'a hashtë nuvërë guëdini na'a lë'ë Pablo.

13 Más de cuarenta nguiu bë'në jurar ni.

14 Gua rall lu jëfë shtë ra bëshuzi nu lu ra mëgulë shtë ra më israelitë, nu guchi rall:

—Lë'ë na'a guni'i na'a lu Dios de quë gunë më condenar lë'ë na'a. Adë pë guëdáudi'i na'a hashtë nu vërë guëdini na'a Pablo.

15 Iurne' lë'ë të con los de más miembrë shtë Junta Suprema, gulë guna'bë lu capitán glli; guidënú rall Pablo stubi vueltë delantë lu të. Gulë guchi lu capitán rac shtu'u të guësë'dë të lla na shcuendë Pablo, perë lë'ë na'a hia dzu na'a listë parë guëdini na'a lë'ëll antsë guëdchínill lu të.

16 Tubi nguiu shini zanë Pablo, bínill lo quë narac shtu'u nguiu mal gunënú rall Pablo. Guall cuartel; guanull rsunë lu Pablo.

17 Pablo guna'bë tubi capitán parë guëní'i' lu capitán:

—Bia'a nguiu rë' lu capitán mayurë purquë nuá'all tubi rsunë natsagní'ill lu capitán.

18 Iurní bia'a suldadë lë'ëll lu capitán mayurë nu repi suldadë:

—Lë'ë prësi Pablo guná'bëll favurë lua parë ze'dënúa nguiu rë' ndë'ë purquë nuá'all tubi rsunë parë lë'ël.

19 Iurní guna'zi capitán guia'a nguiu parë biá'all lë'ëll stubi ladë nu guna'bë dí'dzëll:

—¿Për rac shtú'ul guëní'il lua?

20 Guni'i nguiu lu capitán:

—Ra israelitë nanú rall de acuerdë parë guëna'bë rall lul de quë glli guá'al Pablo lu Junta Suprema stubi vueltë. Guëni'i rall ziquë protëstë guëzú rall lul de quë guësë'dë rall shcuendë Pablo.

21 Perë adë tsaldídi'i ldú'ul shti'dzë rall purquë más de cuarenta nguiu naca'chilú; cabezë rall lë'ë Pablo parë quini rall lë'i'. Bë'në rall jurar lu Dios de quë adë pë gau rall nu adë pë gu rall hashtë nuvërë quini rall Pablo. Iurne' niétiquë cabezë rall rsunë shtënël nia'a zëgul Pablo glli.

22 Iurní gulú nezë capitán lë'ë nguiu. Repi capitán:

—Adë chu lu ruadí'dzëdi'il lo quë nabidë guëní'il lua.

Bëshe'ldë capitán lë'ë Pablo lu gubernadurë Félix

23 Guna'bë capitán mayurë chupë capitán menor shtënëll nu gunibë'all gac armar chupë gahiu'a suldadë con setenta suldadë naquibë guay con chupë gahiu'a suldadë nagua'a lansë. Gunibë'all parë guzia'a ra suldadë ciudá Cesarea rquë guë'ë iurë gue'lë.

24 Nu gunibë'a capitán gac preparar guay naquibë Pablo. Repi capitán lu ra suldadë gapë rall Pablo bien parë adë pë gunënú ra israelitë lë'ë Pablo nezë.

25 Bëdë'ë capitán tubi cartë parë bia'a ra suldadë lu gubernadurë. Rni'i cartë:

26 "Na capitán Claudio Lisias, runa saludar lë'ël Dadë gubernadurë Félix con llëru'bë rëspëti.

27 Rquëa'a lul shcuendë nguiu rë', lë Pablo. Ra israelitë guna'zi rall lë'ë nguiu ni, perë iurë binia de quë dizdë gúlëll nápëll derechë ziquë më rumanë, guahia con ra suldadë parë bëna librar lë'ëll guia'a ra israelitë.

28 Cumë na rac shtua'a gac bë'ahia pëzielú runë rall acusar lë'ë Pablo, biahia lë'ëll lu juntë shtë ra israelitë.

29 Ndë guc bë'ahia adë pë delitë nápëdi'ill parë gátill, nilë parë tsull lachigui'bë. Niétiquë runë ra israelitë acusar lë'ë Pablo purquë adë zianáldëdi'ill tëchi lëy religiusë shtë rall.

30 Perë binia de quë bëldá ra contrari rac shtu'u rall quini rall lë'ë Pablo, por ni lueguë cagshe'lda lë'ëll lul. Nu gunibë'ahia lu ra contrari shtënëll de quë gunë rall rëglë asuntë ni delantë lul. Gualú cartë rë'. Guëá'nël bien."

31 Iurní gunibë'a capitán lu ra suldadë të gua'a rall Pablo la'ni gue'lë hashtë tubi guë'dchi lë Antípatris.

32 Brëgue'lë bëagrí ra suldadë nanazë guëa' parë cuartel. Hia ra nanadchi'bë guay guagla'guë rall viajë shtë rall con Pablo.

33 Iurë bëdchini rall Cesarea, bëdë'ë rall cartë guia'a gubernadurë nu bë'në rall intriegu lë'ë Pablo guiá'all.

34 Iurë gualú bi'ldi gubernadurë cartë, guna'bë dí'dzëll lu Pablo chu mënëll. Bínill de quë Pablo na më regiuni Cilicia,

35 repi gubernadurë lull:

—Na guna rëglë asuntë shtënël iurë guidë ra mënë narunë acusar lë'ël.

Iurní gunibë'a gubernadurë parë gupë ra suldadë lë'ë Pablo la'ni palaci shtë rëy Herodes.

24

Pablo bë'në defender mizmë lë'i' lu gubernadurë Félix

1 Gudëdë ga'i dzë nanú Pablo prësi, bëdchini Ananías, jëfë shtë ra bëshuzi. Bëdchini Ananías ciudá Cesarea con bëldá ra mëgulë miembrë shtë Junta Suprema con tubi naguëni'i por lë'ë rall, lëll Tértulo. Ra nguiu rë' bëdchini

rall lu gubernadurë parë gunë rall acusar lë'ë Pablo.
2 Iurë be'dë guënú ra suldadë lë'ë Pablo lu gubernadurë, Tértulo guzublú quëhúnëll acusar lë'ë Pablo. Guni'i Tértulo:
—Dushquíllil Dadë gubernadurë; por lë'ël gurëdchí ldu'u na'a, gutë en paz parë lë'ë na'a. Blac obrë quëhúnël por lë'ë na'a nu parë bien shtë naciuni.
3 Por grë ra cusë rë' cane'e na'a graci lul; cadë'në na'a recibirin guëdubi ladë shtë naciuni. Por ni demasiadë rdë'në na'a rëspëti lë'ël Dadë gubernadurë.
4 Perë parë adë guëdchisúdi'i na'a tiempë shtënël, rna'bë na'a favurë lul parë guëquë diáguël bëldá di'dzë shtë na'a.
5 Bëdzelë na'a nguiu rë'; nall ziquë tubi gui'lli mal. Grë ladë lu guë'dchiliu cagtsátsull mënë nu quëgull divisioni ladi ra më israelitë. Nall guëc partidë nalë nazareno.
6 Nu hashtë guc ldú'ull nihúnëll manchar iádu'u shtënë na'a. Lë'ë na'a guna'zi na'a lë'ëll nu guc ldu'u na'a nidë'në na'a juzguë lë'ëll de acuerdë ziquë rni'i lëy shtë na'a,
7 perë capitán Lisias gudëdë láguëll lu na'a con zihani suldadë. Bëdchisull nguiu rë' lu na'a
8 nu guní'ill guëdchini na'a lul. Lo mizmë lë'ël guëna'bë dí'dzël lu nguiu rë' parë gac bë'al guadë naná verdá naquëhac acusar lë'ëll.
9 Grë ra israelitë nazuga'a lu gubernadurë, guni'i rall grë cusë nahin verdá.
10 Iurní bë'në gubernadurë sëñi lu Pablo parë guadí'dzëll. Guni'i Pablo:
—Rquitë ldua'a zugá'ahia delantë lul Félix parë guna defender na lo quë naquëhunë rall acusar na. Nanëa hia zihani izë nal juësi naciuni rë'.
11 Si talë rac shtú'ul guëna'bë dí'dzël, gac bë'al pë guc Jerusalén. Guc chi'bë chupë dzë bëdchinia Jerusalén parë guaguëna adorar Dios.
12 Ni tubi adë chu bëdzélëdi'i cadildi di'dzënúa. Nu adë bëdzélëdi'i rall na ca tsatsua mënë la'ni iádu'u ru'bë, nilë la'ni iádu'u shtë ra më israelitë stubi partë shtë ciudá.
13 Ra nguiu rë' adë nídi'i mudë gunë rall probar ni tubi cusë naquëhunë rall acusar na.
14 Perë sí, rquebia lul de quë quëhuna sirvë lu Dios shtë ra shtadë guëlú na'a; rialdí ldua'a grë ra cusë nanaquë la'ni ra librë nabëquë'ë ra profetë nu librë nabëquë'ë Moisés. Runa adorar Dios según nezë cubi shtë Jesús. Rni'i ra nguiu rë' nezë ni na mal; rni'i rall lo quë naquëhuna, adë nazá'quëdi'in.
15 Nu rialdí ldua'a ziquë ra nguiu rë' de quë Dios guëldishtë më ra tëgulë, grë ra nabë'në bien nu ra nabë'në mal.
16 Por ni quëapa mizmë na parë adë guna duldë delantë lu Dios nu nilë lu ra mënë.
17 'Zni guc tiempë. Despuësë gudëdë bëldá izë, guazëa ladzë mënë, bëagría ladza parë bëna ofrecërë bëldá ma ziquë ofrendë lu Dios.
18 Iurë cadë'a ofrendë shtëna lu Dios iádu'u ru'bë, bëdchini bëldá israelitë naze'dë regiuni Asia. Bëdia'guëlú rall na la'ni iádu'u despuësë de bëna cumplir ra cusë rë'. Perë adë bëdzélëdi'i rall na con zihani mënë nu sin ni tubi ruidë.
19 Ra israelitë nidë guëdchini rall ndë'ë si talë napë rall tubi delitë nagunë rall acusar na.
20 Perë cumë adë nídi'i rall iurne', ra nguiu rë' nacabezë ndë'ë guëni'i rall si talë bëna tubi cusë mal delantë lu Junta Suprema.
21 Rquebia lul tsana guagzú rall na, gunia'a fuertë lu Junta Suprema de quë rialdí ldua'a Dios guëldishtë më ra tëgulë. Niétiquë por ni quëhunë rall acusar na.
22 Félix nanë zá'quëll lla na ra creenci nanua'a ra mënë narialdí ldu'i Jesús. Por ni bësëá'nëll asuntë rë' pendientë. Guní'ill lu grë ra nazuga'a lull:
—Guna rëglë asuntë ni tsana guidë capitán Lisias parë guëna'bë di'dza lull lla na asuntë shtë të.
23 Iurní Félix gunibë'all lë'ë capitán parë tsagla'guë gapë rall Pablo ziquë

prësi perë con du'pë libertá. Nu bëdë'ë capitán permisi parë tsutë amigu shtë Pablo parë guadi'dzënú rall Pablo, nu gunë rall compañi lë'i' pë cusë rquí'ni'.

24 Despuësë gudëdë zihani dzë, Félix con tsé'lëll guna'bë rall lë'ë Pablo parë guadi'dzë Pablo lu rall lla mudë guëbani tubi mënë natsaldí ldu'i Jesús. Tse'lë Félix lë Drusila nu nall më israelitë.

25 Biadi'dzë Pablo lu Félix con tsé'lëll lla mudë rac shtu'u Dios guëbani mieti tubi vidë ldi delantë lu më nu rac shtu'u Dios guësa'në ra mieti nezë mal. También guni'i Pablo lu rall guëdchini tubi dzë nagunë Dios juzguë lë'ë ra mënë lu gue'dchiliu. Iurë bini Félix grë ra di'dzë naguni'i Pablo, bëdzébëll nu répill:

—Bëagzé shlugárël lachigui'bë. Iurë gapa tiempë, guëna'ba lë'ël ndë'ë stubi.

26 Perë Félix cabézëll niadë'ë Pablo dumí nacá'all. Por ni rná'bëll lë'ë Pablo zihani vueltë parë ruadi'dzënull lë'ë Pablo.

27 Chupë izë gudëdë znisë hashtë bëru'u Félix galgubernadurë nu bëu' Porcio Festo shlugar Félix. Félix guc ldú'ull guëá'nëll bien lu ra israelitë; por ni bësëá'nëll Pablo prësi.

25

Bë'në Pablo defender lë'i' lu Festo

1 Gubernadurë Festo bëdchínill Cesarea. Tsunë dzë despuësë bërú'ull parë ziá'all Jerusalén.

2 Ndë bëru'u ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra israelitë namás më ru'bë. Bë'në rall demandë lë'ë Pablo.

3 Guna'bë rall tubi favurë ru'bë lu Festo parë gue'dë guëzé Pablo Jerusalén, purquë nezë rac shtu'u rall quini rall Pablo.

4 Perë Festo guni'i lu rall:

—Pablo nanú prësi ciudá Cesarea. Na guëabría ndë sëbëldá dzë.

5 Talë entrë de lë'ë të nanú ra namás rnibë'a, së rall con na Cesarea. Ndë gunë rall acusar lë'ë Pablo si talë bë'nëll tubi cusë narna'bë cashtigu.

6 Guquëreldë Festo Jerusalén tubi llmalë u du'pë más. Iurní bëabrill Cesarea. Brëgue'lë stubi dzë guzúbëll lu tribunal shtënëll nu gunibë'all gue'dë guënú rall Pablo lull.

7 Iurë guatë Pablo lu tribunal, guabi'guë ra më israelitë naze'dë Jerusalén. Bë'në rall acusar lë'ë Pablo zihani cusë ru'bë perë ni tubin adë gúquëdi'i nihunë rall probar.

8 Iurní bë'në Pablo defender lë'i'; guní'i':

—Na adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë lëy shtë ra israelitë, nilë cuntrë iádu'u ru'bë nu nilë cuntrë rëy César.

9 Festo rac shtu'u guëa'në zá'quëll lu ra israelitë. Guna'bë dí'dzëll lu Pablo:

—¿Gu rac shtú'ul tsal Jerusalén parë guna rëglë asuntë shtënël ndë?

10 Pablo repi lu Festo:

—Na zugá'ahia delantë lu tribunal shtë gubiernë rumanë catë runë tucarë gac rëglë shcuenda. Bien nanël adë bëna ni tubi delitë cuntrë ra më israelitë.

11 Si talë bëna tubi delitë narna'bë parë gatia, adë rllú'nëdia'a lu galguti, perë si talë adë nídi'i verdá ladi ra cusë naquëhunë ra israelitë acusar na, ni tubi adë chu napë derechë parë gunë intriegu na guia'a rall. Por ni rna'ba iurne' lo mizmë rëy rumanë gúnëll rëglë asuntë shtëna.

12 Iurní biadi'dzënú Festo ra miembrë shtë Festo; iurní guní'ill lu Pablo:

—Hia quë rná'bël gunë rëy rumanë rëglë shcuéndël, pues lu rëy guëshe'lda lë'ël.

Pablo delantë lu rëy Agripa

13 Gudëdë bëldá dzë, rëy Agripa con zánëll Berenice bëdchini rall Cesarea parë guaguë'në rall saludar lë'ë Festo.

14 Zihani dzë bëa'në rall ciudá rë'. Festo biadí'dzëll lu rëy shcuendë Pablo. Guni'i Festo:

—Nanú tubi nguiu prësi ndë'ë; lëll Pablo. Félix bësëá'nëll lë'ë Pablo lachigui'bë parë guna rëglë shcuéndëll.

15 Tsana guahia Jerusalén, ra jëfë shtë ra bëshuzi nu ra mëgulë shtënë

ra israelitë, bë'në rall presentar tubi demandë cuntrë Pablo. Rna'bë rall guna condenar nguiu rë' parë gátill.
16 Perë repia lu rall gubiernë rumanë adë nápëdi'i rall derechë gunë rall condenar ni tubi prësi sino quë primërë runë prësi defender lë'i' lu ra naquëhunë acusar lë'i'.
17 Por ni tsana bëdchini rall ndë'ë, adë gunitia tiempë; lueguë brëgue'lë guzuba lu tribunal. Gunibë'ahia be'dë guënú rall Pablo.
18 Bëdchini ra mënë narunë acusar lë'ëll perë adë bë'nëdi'i rall probar delitë nadchi'bë rall guëc Pablo. Bëna llgabë nahin tubi cusë ru'bë perë lëdë znídi'i.
19 Niétiquë runë rall acusar lë'ë Pablo por creenci nanapë rall. Gudildi di'dzë rall por shcuendë tubi nguiu nalë Jesús. Gútill perë Pablo rní'ill nianá nabani Jesús.
20 Adë rac bë'ahia lla mudë guna rëglë asuntë rë' purquë rac tratë creenci shtë rall. Na guna'bë di'dza lu Pablo nia'a zia Pablo Jerusalén parë gac rëglë shcuéndëll,
21 perë lë'ëll guná'bëll guëá'nëll prësi hashtë gunë rëy rumanë rëglë shcuéndëll. Por ni gunibë'ahia tsagla'guë tsull prësi hashtë tsana tsu mudë guëshe'lda lë'ëll lu rëy ru'bë lë Augusto.
22 Iurní Agripa repi lu Festo:
—Na rac shtua'a guëquë diaga në ruadi'dzë Pablo.
Festo guni'i iurní:
—Talë rac shtú'ul, lueguë lo mizmë glli guínil në ruadí'dzëll.
23 Brëgue'lë bëdchini rëy Agripa nu Berenice con zihani lujë shtë rall. Guatë rall la'ni cuartë shtë palaci con ra jëfë militari con ra më ru'bë de rëspëti shtë ciudá. Iurní Festo gunibë'a lë'ë ra suldadë parë guaglli'i rall Pablo.
24 Guni'i Festo:
—Rnia'a lul rëy Agripa nu lu ra dadë nacabezënú lë'ë hia'a, guëzúa nguiu rë' lu të. Zihani ra më israelitë naquëreldë Jerusalén nu ra naquëreldë ndë'ë Cesarea, runë rall acusar lë'ë nguiu rë'. Nalë gurushtiá rall parë gati nguiu rë'.
25 Perë na lluá'ahia adë në bë'nëdi'ill parë gátill. Nu lo mizmë lë'ëll guná'bëll gunë rëy Augusto rëglë shcuéndëll. Bëna llgabë guëshe'lda lë'ëll lu rëy Augusto
26 perë cumë adë bëdzélëdia'a ni tubi cusë mal nabë'nëll parë guëquëa'a lu Dadë rëy Augusto. Por ni rzuhia lë'ëll lu të, más bien lul rëy Agripa, parë guadi'dzënul lë'ëll nia'a zëquébill në delitë bë'nëll. Rac shtua'a gac bë'ahia në guëquëa'a lu rëy Augusto
27 purquë adë guëlëdi'i guëshe'lda lë'ëll lu rëy sin quë adë guënehia rsunë në delitë nápëll.

26

Biadi'dzë Pablo shcuéndi' lu rëy Agripa

1 Iurní guni'i Agripa lu Pablo:
—Guni'i lla na shcuéndël.
Pablo bëldisë guiá'ai' ziquë tubi saludë parë zulú gúnëll defender lë'ëll. Guní'ill:
2 —Nalë rquitë ldua'a iurne' purquë zugá'ahia delantë lul, rëy Agripa, parë guna defender na de grë ra cusë narunë ra israelitë acusar na.
3 Lë'ël nanël ra custumbrë nu ra creenci nanapë ra israelitë, lla na pegadë rall lu cusë ni. Por ni rna'ba lul, bëcuedchí ldú'ul. Guëquë diáguël shti'dza naguënia'a lul.

Biadi'dzë Pablo lu Agripa lla guc vidë shtëhi' antsë gáqui' shmënë Jesús

4 'Grë ra israelitë nanë rall lla guc vidë shtëna dizdë nabi'cha, tsana guquëreldënuhia lë'ë rall ladza. Nanë rall mudë naguquërelda Jerusalén.
5 Nanë rall dizdë nabi'cha guca partidë fariseo. Ra fariseo quëhunë rall cumplir creenci shtë rall más quë grë ra mënë. Si talë rac shtu'u rall, be'rquë guëni'i rall verdá cagnia'a lul.
6 Zugá'ahia lu tribunal niétiquë purquë rialdí ldua'a, Dios guëldishtë më ra tëgulë purquë más antsë bë'në Dios prometer lu ra shtadë guëlú na'a de quë tsashtë ra tëgulë.

7 Grë ra chi'bë chupë grupë shtë naciuni Israel, runë rall adorar Dios dzë la gue'lë. Cabezë rall nia'a guc guëldishtĕ më ra tëgulë, perë guná, quëhunë rall acusar na purquë rialdí ldua'a mizmë cusë ni.
8 Perë rna'bë di'dza lul, ¿chu guëni'i naganë guëldishtĕ Dios ra tëgulë parë guëbani rai' stubi vueltë?

Bëquebi Pablo lla guzunáldëll ra shmënë Jesús

9 'Más antsë lluá'ahia quëhuna cusë za'quë narac shtu'u Dios; por ni bëna zihani cusë cuntrë ra mënë nagualdí ldu'i diza'quë shtë Jesús më Nazaret.
10 Zihani cusë bëna Jerusalén cuntrë lë'ë rall. Ra jëfë shtë ra bëshuzi bëne'e cartë guiahia të guna'zia zihani ra nagualdí ldu'i diza'quë. Bëtiá'ahia lë'ë rall lachigui'bë. También guca de acuerdë tsana gudini rall bëldá shmënë Jesús.
11 Zihani vueltë bëzac zihia lë'ë rall hashtë nihunë rall negar na rall shmënë Jesús. Bëquë'ë hiaga lë'ë rall la'ni grë ra iádu'u shtë rall. De tantë rldënuhia lë'ë rall, rzunalda lë'ë rall hashtë ra ciudá de stubi naciuni.

Biadi'dzë Pablo lla bëáqui' shmënë Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

12 'Zni mudë canzëa con cartë nabëne'e ra jëfë shtë bëshuzi. Bëshe'ldë rall na hashtë ciudá Damasco parë ziatilia ra shmënë Jesús.
13 Perë rnia'a lul, Dadë rëy, nezë naziahia, quierë guëruldë dzë, gunahia tubi llni ru'bë nabëdchini nezë lu gube'e. Nahin más fuertë quë llni ngubidzë. Rni'bë llni; bëdchini llni catë zugá'ahia con ra nanaldë na.
14 Grë na'a gulaguë na'a lu guiu'u. Nu binia tubi bë naguni'i dizĕ hebreo: "Saulo, ¿pëzielú rzunáldël na? Quëhúnël ziquë runë ngunë iurë rlda'a ma patadë lu garrudchi."
15 Iurní repia: "¿Chu lĕ'ël Dadë?" Iurní guni'i Dadë lua: "Na nahia Jesús. Rzunáldël na
16 perë guashtĕ nu guasuldí. Bëlua'aluhia lul nu gudilia lĕ'ël parë gúnël sirvë lua. Gáquël testigu shtëna. Tsagní'il lu ra mënë shti'dzë naguëluá'ahia lul.
17 Guëguhia lĕ'ël guia'a shtë mënë israelitë nu guia'a shtë mënë nanadë më israelitë. Iurne' cagshe'lda lĕ'ël lu ra mënë ni.
18 Guëshe'lda lĕ'ël lu rall parë tsagní'il diza'quë lu rall parë guësëa'në rall nezë mal nu së rall shnezë Dios nu guëru'u rall pudërë shtë mëdzabë Satanás parë tsanaldë rall Dios nu tsaldí ldu'u rall na. Zni gunë Dios perdunë duldë shtë rall. Gapë rall lugar con los de más shini më naná rialdí ldu'i na."

Bëzu'bë diaguë Pablo di'dzë naguni'i Jesús lull

19 'Zni guni'i Jesús lua, rëy Agripa. Bëzu'bë diaga di'dzë shtë Jesús nabëdchini nezë lu gube'e.
20 Lueguë gunia'a diza'quë shtë Jesús lu ra më Damasco. Despuësë guahia Jerusalén nu guëdubi regiuni shtë Judea. Lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guagnia'a diza'quë. Gunia'a lu rall de quë gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall nu guëabrí ldu'u rall con Dios. Gunia'a lu rall guëlua'a cambi la'ni ldu'u rall por cusë za'quë naquëhunë rall.
21 Bëna ra cusë rë', por ni guna'zi ra israelitë na la'ni iádu'u ru'bë. Nu guc ldu'u rall niguini rall na
22 perë Dios adë bësá'nëdi'i guia'a më na; nianá nabania hashtë ne'. Cagluá'ahia diza'quë lu ra mënë ru'bë nu lu ra mënë humildë. Grë ra cusë nabëluá'ahia nahin de acuerdë con nabëquë'ë Moisés nu ra profetë. Bëquë'ë rai' naguër gac.
23 Bëquë'ë rai' de quë Cristo napë quë gunë më sufrir galguti perë despuësë de guti më, tsashtĕ më ladi ra tëgulë parë hiadë guëabrídi'i gati më. Zni guc të quishi më llni guëc ra më israelitë nu guëc ra nanádi'i më israelitë parë tsasĕ rall diza'quë shtënë më.

Guc ldu'u Pablo nialdí ldu'u rëy Agripa diza'quë

24 Iurë quëhunë Pablo defender lë'i', cagní'i' di'dzë rë', iurní fuertë guni'i Festo guëc Pablo:
—Rac lúguël tantë rsë'dël la'ni librë. Quëhunë luguë librë guëquël.
25 Perë Pablo repi lull:
—Rac lúguëdia'a Dadë Festo. Al contrari grë di'dzë nacagnia'a lu të nahin verdá.
26 Ndë'ë zuga'a rëy Agripa. Bien nanëll ra cusë rë'. Por ni quëadi'dza guëdubinú ldua'a delantë lull purquë nanëll adë gúquëdi'in naga'chi sino quë guquin lu zihani mënë.
27 ¿Gu rialdí ldú'ul, rëy Agripa, lo quë naguni'i ra profetë? Naněa de quë rialdí ldú'ul shti'dzë rai'.
28 Agripa guni'i iurní:
—Por stu'psë nihúnël gan niaca shmënë Jesús.
29 Pablo guni'i:
—Por stu'psë u por zihani di'dzë nagunia'a, rna'ba lu Dios de quë lë'ël nu grë ra nazubëga'a ndë'ë, güeac rall shmënë Jesús ziquë nahia; nadë más rac shtua'a adë güelí'bidi'i rall ziquë nali'bia con cadënë.
30 Iurë gualú guni'i Pablo ra di'dzë rë', grë ra nazubë ndë guasuldí rall con rëy Agripa con Berenice nu Festo.
31 Gua rall tubi ladë parë biadi'dzë rall asuntë shtë Pablo. Guni'i lul sa' rall:
—Nguiu rë' adë pë bë'nëdi'ill tantë parë gátill nu nilë lachigui'bë adë rúnëdi'i tucarë tsull.
32 Agripa repi lu Festo iurní:
—Be'rquë nalda'a hia'a nguiu rë' si talë adë naná'bëdi'ill gunë rëy Augusto rëglë shcuéndëll.

27

Bëshe'ldë rall lë'ë Pablo hashtë Roma

1 Tsana gualú bë'në rall llgabë të güëshe'ldë rall lë'ë Pablo parë Italia, bë'në rall intriegu lë'ë Pablo con sëbëldá prësi guia'a capitán nalë Julio. Julio nall capitán shtë compañía Augusto.
2 Bëdzepi na'a tubi barcu naze'dë lugar nalë Adramitio nu guzia'a barcu hashtë ra puertë shtë Asia. Bëdzepi na'a con Aristarco naguzë con lë'ë na'a. Nall më guë'dchi Tesalónica nanaquë regiuni Macedonia.
3 Brëgue'lë bëdchini na'a puertë shtë Sidón. Ndë Julio bë'në bien con Pablo; bëdë'ëll permisi guaguë'në Pablo visitar ra sáhi' naquëreldë Sidón nu parë bë'në rall ayudë lë'ë Pablo.
4 Bëca'a nezë na'a stubi vueltë parë lu nisë. Adë chu gua tubldí purquë mbë ze'dë al contrari. Bësëa'në na'a Chipre ladë guia'a rubësë na'a.
5 Zia na'a lu nisë. Bëdëdë na'a lu nisë frentë shtë regiuni Cilicia nu Panfilia hashtë bëdchini na'a puertë Mira nanaquë regiuni shtë Licia.
6 Puertë Mira bëdia'guëlú capitán shtë suldadë tubi barcu naze'dë puertë shtë Alejandría. Nu guzia'ain parë Italia. Bëdzepi na'a la'ni barcu parë guagla'guë na'a viajë shtë na'a.
7 Zihani dzë guzë na'a tsalaa'dchiga; con zihani dchi'ni bëdchini na'a cu' tubi puertë nalë Gnido. Perë cumë nianá zuga'a mbë al contrari, bëdëdë na'a lu puertë Salmón parë bëdëdë na'a güelladchi Creta.
8 Bëdchini na'a tubi puertë narni'i rall Buenos Puertos, güella' nanú tubi guë'dchi nalë Lasea.
9 Hia demasiadë tiempë cagniti na'a. Nanú peligrë güëzë na'a lu nisë purquë hia ze'dë güëdchini tiempë naldë. Iurní Pablo bëdë'ëi' tubi cunseju lë'ë capitán.
10 Guni'i Pablo:
—Rnia'a lu të Dadë, purquë rnahia nanú peligrë güëzë hia'a lu nisë. Guënítia'a barcu con todë viajë nananú la'ni barcu hashtë guënítia'a vidë shtëna'a.
11 Perë capitán shtë ra suldadë, adë bë'nëdi'ill casë lo quë naguni'i Pablo; más bë'nëll cuendë naguni'i capitán shtë barcu nu lë'ë nashtënë barcu.
12 Perë cumë puertë ni adë güëlëdi'i nahin parë güetë'dë rall tiempë naldë, casi grë rall bë'në rall llgabë güëru'u rall parë nia'a zunë rall gan güëdchini rall hashtë puertë Fenice shtë Creta. Puertë ni naza'quë nahin parë cuezë rall nga'li tiempë naldë. Adë riutëdi'i mbë dushë nga'li

purquë naquëhin nezë guetë shtë Creta.

Guna'zi tubi mbë dushë lë'ë rall lu nisëdu'u

13 Bëdchini tubi mbë du'u naze'dë nezë sur. Bë'në rall llgabë zac tsagla'guë rall viajë. Iurní bëru'u rall parë guagla'guë guzë rall guëlla' rua' guiu'u nalë Creta.
14 Perë du'psë tiempë gudëdë, iurní bëdchini tubi mbë dushë nezë lu barcu, tubi mbë narni'i rall Mbë Norte.
15 Bia'a mbë barcu; adë bëdë'nëdi'i na'a gan nazënú na'a barcu cuntrë shnezë mbë. Mejurë bësa'në na'a bia'a mbë lë'ë na'a.
16 Gudëdë na'a tubi dani la'ni nisë ladë sur. Dani ni lë Clauda catë adë nídi'i mbë. Iurní con tantë dchi'ni bëldisë na'a barcu bi'chi nacagubë barcu ru'bë parë bia'a barcu ru'bë lë'in.
17 Despuësë de bëshepi rall barcu bi'chi, bëldi'bi dchi'chi rall ra hiaguë shtlazë barcu con du ru'bë. Lueguë bëldaguë rall lari catë gutë mbë. Bësa'në rall ziazunú mbë barcu shmudë mbë purquë bëdzëbë rall nialdaguë barcu tubi lugar peligrosë catë nanú iu'lli narni'i rall La Sirte.
18 Brëgue'lë stubi dzë cumë nianá zuga'a mbë dushë, guzublú bëru'ldë rall carguë shtë barcu la'ni nisë.
19 Bëunë dzë zuga'a mbë dushë; lo mizmë lë'ë rall bëru'ldë rall pë shtë barcu lu nisë.
20 Por zihani dzë adë gunádi'i na'a lu ngubidzë, nilë lu ra mbelëgui'i. Con tantë mbë dushë nazuga'a bëdë'në na'a llgabë aquë niati na'a.
21 Bëdëdë na'a llëduni tiempë sin quë adë gudáudi'i na'a. Iurní Pablo guasuldí ladi grë ra naze'dë la'ni barcu. Guni'i Pablo lu ra mënë:

—Mejurë nazu'bë diaguë të shti'dza, Dadë. Adë chu naru'u dani Creta. Iurne' nablac peligrë zia'a dëda'a; cagniti hia'a grë ra cusë nadia'a hia'a la'ni barcu.
22 Perë adë rbínidi'i ldu'u të. Gulë gupë valurë purquë adë chu gátidi'i. Barcu ni, sí guëniti hia'a.
23 ¿Pëzielú nanëa? purquë ne' gue'lë bidë guëlua'alú tubi ianglë shtë Dios lua, Dios naquëhuna adorar nu quëhuna shchí'ni'.
24 Guni'i ianglë lua: "Adë rdzëbëdi'il purquë napë quë tsal lu rëy Augusto parë gúnëll rëglë shcuéndël. Nu gunë Dios lo quë naguná'bël lúhi'. Dios gunë më librar grë ra naze'dënul la'ni barcu."
25 Por ni rnia'a lu të Dadë, adë riádi'i ldu'u të; gulë guëdë'ë valurë lë'ë të purquë na rialdí ldua'a Dios. Nanëa de quë sac lo quë naguni'i ianglë lua.
26 Guëniti hia'a barcu perë grë hia'a nabani hia'a guëdchini hia'a lu tubi dani la'ni nisë.
27 Iurní gudëdë chidá dzë, bëdchini na'a lu nisëdu'u nalë Adria. Bia'a mbë lë'ë na'a nezë rë' nezë rë'. Iurë guc guëruldë gue'lë, ra marinërë bë'në rall llgabë de quë hia ziagdchini na'a lu guiu'u bidchi.
28 Bërë'shë rall nia'a bëldá metrë na parë ichi nisë guetë. Nahin cuarenta y dos metrë. Hia más delantë bërë'shë rall stubi vueltë, hia rëa'në nisë niétiquë galdë bi gadchi metrë.
29 Iurní bëdzëbë rall niazudchí barcu lu nisë; niac chucar barcu con ra guë'ë narë la'ni nisë. Bëldaguë rall tapë gui'bë ru'bë nezë ichi barcu. Nalë rac ldu'u rall guiubë grëgue'lë.
30 Ra marinërë guc ldu'u rall nihunë rall librar lë'ë rall lu peligrë naga'chi. Guzublú cagldaguë rall barcu bi'chi lu nisë. Bë'në rall ziquë cagldaguë rall ra gui'bë ru'bë nezë delantë lu barcu,
31 perë Pablo guni'i lu capitán nu lu suldadë. Guní'i':

—Si talë ra nguiu rë' adë guëá'nëdi'i rall la'ni barcu, lë'ë të adë nídi'i mudë gac salvar të lu nisë purquë adë guënëdi'i të lla rsë të barcu.

32 Iurní ra suldadë bëchuguë rall du shtë barcu bi'chi parë gulaguin lu nisë.
33 Tumpranë nianá nacahi, guni'i Pablo lu grë rall parë gau rall. Nu repi Pablo:

—Hia guc chupë llmalë gá'adi'i gaga'si të nu nilë adë gudáudi'i të.
34 Iurne' rnia'a lu të parë gau të zudu'pë purquë rqui'ni gapë të fuërsë parë gac salvar të. Adë chu guënítidi'i vidë shtëhi'.
35 Iurë guni'i Pablo zdë'ë, guná'zill tubi guetështildi nu bëdë'ëll graci lu Dios delantë lu grë ra mënë naze'dë la'ni barcu. Iurní bëshúllëllin parë gudaull.
36 Lueguë gupë rall valurë parë gudáu rall.
37 Grë ra naze'dë la'ni barcu na na'a chupë gahiu'a con sesenta y seis mënë.
38 Iurë gualú gudáu na'a catë lu bielë na'a, bëru'ldë ra marinërë trigu lu nisë.

Bë'azë barcu lu nisë

39 Iurë brëgue'lë, ra marinërë bënguë bë'adi'i rall guiu'u narná rall lúhi'. Perë guná rall tubi lugar za'quë catë adë nádi'i guetë ichi nisë parë tsutë barcu. Bë'në rall llgabë zac tsabi'guë barcu ndë.
40 Bëchuguë rall ra du nali'bi ra gui'bë ru'bë parë bëa'në rahin la'ni nisë. Nu bëldë'ë rall du nali'bi tablë narsë lë'ë barcu. Iurní bëldisë rall lari shtë barcu delantë parë bëdia'a mbë luhin. Lueguë ziabi'guë barcu rua' guiu'u.
41 Perë guagldaguë barcu catë rdza'guë sa' chupë nezë shtënë nisë. Ndë guasubë barcu la'ni iu'lli. Tubi partë nezë delantë gua'dzin la'ni iu'lli. Hia gáquëdi'i guëni'bin ni tubi ladë. Nu nezë ichi barcu guzublú guc pedasin por fuërsë shtë nisë.
42 Ra suldadë guc ldu'u rall niguini rall grë ra prësi parë adë cúbëdi'i prësi nisë të guëllu'në rall.
43 Perë capitán shtë ra suldadë rac shtú'ull gúnëll salvar lë'ë Pablo. Por ni adë gunëdi'ill niguini ra suldadë ra prësi. Mejurë gunibë'all ra narac rgubë nisë, ldaguë rall lu nisë primërë parë guëdchini rall lu guiu'u.
44 Nu gunibë'a capitán los de más prësi, tsagla'guë quibë rall lu ra tablë u lu ra hiaguë shtë barcu naguc pedasë. Zni grë na'a bëdchini na'a lu guiu'u.

28

Nanú Pablo dani nalë Malta

1 Iurë hia grëtë' na'a bëdchini na'a lu guiu'u, bini na'a de quë lugar ni lë Malta. Zubin la'ni nisë.
2 Ra mënë naquëreldë ndë, bë'në rall tratë lë'ë na'a por bien. Bëcue'e rall zihani gui'i parë bëdzë'ë ldu'u na'a tantë rac naldë na'a por guiu narlaguë. Por ni guna'bë rall lë'ë na'a parë bëdzë'ë ldu'u na'a rua' gui'i.
3 Iurní Pablo guagtëall du'pë hiaguë bidchi. Iurë cagtiá'all hiaguë lu gui'i, por galnaldë shtë gui'i, bëru'u guëllu'në tubi mbe'ldë dushë la'ni hiaguë. Cuë ma guia'a Pablo.
4 Guná ra mënë naquëreldë lugar ni ze'bi na'ldë mbe'ldë guia'a Pablo, iurní guni'i lul sa' rall:

—Aquë, nguiu rë' nall tubi nguiu mal nagudini mënë. Masiá guc salvárëll lu nisëdu'u perë lu tubi dios narunë jushtici, adë guëdë'ëdi'i' lugar guëbánill.

5 Perë Pablo bëdchibi guiá'all parë gulaguë mbe'ldë lu gui'i. Lë'ëll hiadë pë gúquëdi'ill.
6 Grë ra mënë cabezë rall guëná rall nia'a sëguí guia'a Pablo u zátill de repëntë. Hia llëduni cabezë rall; adë pë ráquëdi'i Pablo. Hia gurënë bë'në rall llgabë iurní; guni'i lul sa' rall:

—Segurë tubi dios nall.

7 Guëlla' catë zuga'a na'a, naga'a shguiu'u nguiu namás më ru'bë; lëll Publio. Bë'nëll recibir lë'ë na'a con bien nu bë'nëll atender lë'ë na'a lídchill durantë lu tsunë dzë.
8 Perë shtadë Publio nagá'all; rac llú'ull; nanull shldí nu ráquëll narla'guë. Pablo guaguë'në visitar lë'ë shtadë Publio. Guna'bë Pablo lu Dios por lë'ëll nu bëdchi'bë Pablo guiá'ai' guëquëll. Bëac nguiu ni lueguë.
9 Despuësë de ni, grë ra mënë narac llu'u bidë rall lu Pablo nu bëac rall.
10 Nalë cusë bëzëlaa'dchi ra mënë ni parë lë'ë na'a iurë bëdzepi na'a barcu

parë guëca'a nezë na'a. Bëzëlaa'dchi rall grë lo që narqui'ni na'a.

Bëdchini Pablo ciudá Roma

11 Tsunë mbehu guquëreldë na'a Malta. Iurní bëdzepi na'a la'ni tubi barcu nabidë gudëdë tiempë naldë lugar ni. Barcu ni ze'din de puertë Alejandría. Nu naquĕ chupë figurë cula'nin shtë ra dios narni'i rall Cástor nu Pólux.
12 Bëdchini na'a tubi puertë Siracusa catë bëdëa'në na'a tsunë dzë.
13 Hia de ndë bëru'u na'a; zia na'a guëlla' rua' guiu'u hashtë bëdchini na'a puertë nalë Regio. Brëgue'lë stubi dzë bëdapë na'a mbë naze'dë nezë sur. Hashtë guërupë dzë bëdchini na'a puertë narni'i rall Puteoli.
14 Ndë bëdia'guëlú na'a du'pë mënë narialdí ldu'i diza'që. Bë'në rall invitar lë'ë na'a parë bëdëa'në na'a con lë'ë rall tubi llmalë. Despuësë bëru'u na'a parë Roma.
15 Ra më Roma narialdí ldu'i diza'që, hia napë rall nutici de që guëdchini na'a Roma. Bëru'u rall; bidë guëlli'i rall lë'ë na'a hashtë nezë catë rni'i rall Foro de Apio. Bëdchini rall hashtë stubi lugar catë naquĕ paradë nalë Tsunë Tabernas. Iurní guná Pablo lu rall, nalĕ bëquitë ldú'i' nu bëdĕ'ëi' graci lu Dios. Guní'i':

—Dushquilli Dios, iurne' bëdchinia ladzë të.

16 Iurë bëdchini na'a Roma, lë'ë capitán bë'nëll intriegu lë'ë ra prësi lu jëfë shtë ra guardë. Perë bëdë'ë rall permisi guëquëreldë Pablo stubi lugar, nu quëhapë tubi suldadë lë'ë Pablo.

Pablo guzublú guní'i' diza'që lu ra më Roma

17 Iurë guc tsunë dzë bëdchini na'a Roma, Pablo bëtëáhi' ra më israelitë namás më ru'bë naquëreldë Roma. Guní'i' lu rall:

—Iurne' guënia'a lu të Dadë, adë bëna ni tubi cusë mal cuntrë ra më israelitë, nilë cuntrë custumbrë shtë ra shtadë guëlú hia'a, perë guna'zi ra israelitë na prësi Jerusalén. Nu bë'në rall intriegu na lu ra gubiernë rumanë.
18 Iurë zua lu tribunal shtë gubiernë, adë bëdzélëdi'i rall ni tubi delitë parë nihunë rall condenar na lu galguti. Por ni guc ldu'u gubiernë nalda'a rall na perë ra israelitë adë gunĕdi'i rall. Por ni napë që guna'ba gunë rëy Augusto rëglë shcuenda.
19 Perë na adë napa ni tubi cusë naguna acusar ra mënë shtë naciuni Israel.
20 Por ni guna'ba lë'ë të parë guënia'a lu të nu guadi'dza lu të pëzielú bëzu'bë rall cadënë na. Nahin purquë rialdí ldua'a ziquë grë ra israelitë, de që Dios guëldishtĕ më lë'ë ra tëgulë.
21 Iurní guni'i rall lu Pablo:

—Gá'adi'i chu gúnëdi'i recibir cartë shtë më israelitë naquëreldë Judea naguëni'i lla na shcuéndël. Nu nilë ni tubi israelitë naze'dë ndë, niétiquë pë ruadi'dzë rall cuntrë lĕ'ël, pë mal bë'nël.
22 Rac shtu'u guëquĕ diaguë na'a nia'a pë rní'il purquë nanĕ na'a grë ladë rni'i ra israelitë cuntrë creenci cubi nanua'a ra shmënë Jesús.
23 Iurní gudili rall tubi dzë naguadi'dzë rall. Dzë ni nalĕ zihani mënë bëdchini rall catë quëreldë Pablo. Dizdë rsili nu parë hashtë guadze' biadi'dzë Pablo lu rall lla na nezë lu gube'e catë rnibë'a Dios. Bi'ldi Pablo zihani di'dzë lo që nabëquë'ë Moisés nu lo që nabëquë'ë ra profetë parë tsaldí ldu'u ra mënë na Jesús lúniquë shini Dios.
24 Nanú rall gualdí ldu'i naguni'i Pablo perë nanú mënë adë gualdídi'i ldu'u rai'.
25 Adë gúdi'i rall de acuerdë. Guzublú gubi' rall. Iurní Pablo guní'i':

—Profetë Isaías bëquĕ'ëi' lo që naguni'i Espíritu Santo lu ra shtadë guëlú hia'a lla na shcuendë të. Guní'i':

26 Gua guëchi lu ra mënë zdë'ë:

Lë'ë të de verdá guini të perë nunquë adë tsasĕ të.
De verdá guëná të perë nunquë adë guëdĕ'ëdi'i të cuendë.

27 Purquë nalĕ naguëdchi bëac ldu'u të
nu adë nĕdi'i të tsasĕ të.
Bësë'au të diaguë të parë adë guínidi'i
të.
Bësë'au të slu të parë adë guënádi'i të.
Adë nĕdi'i të guëabrí ldu'u të con na,
Dios, parë guna salvar lë'ë të.
28 Gulë bëdë'ë cuendë iurne'. Dios
cagshe'ldë më ra diza'quë lu ra
nanádi'i më israelitë parë gac salvar
rall nu guëzu'bë diaguë rall shti'dzë
më.
29 Iurë guni'i Pablo zdë'ë, ra is-
raelitë bëru'u rall. Nalĕ quëadi'dzë lul
sa' rall cuendë rë'.
30 Chupë izë guquëreldë Pablo hiu'u
guërë'ë nu bĕ'ni' recibir grë ra nariá
visitë lídchi'.
31 Guëdubinú ldú'i' bëluá'ai' ra mënë
lla mudë tsutĕ mieti nezë lu gube'e
catë rnibë'a Dios ziquë rëy. Nu
bëlua'a Pablo ra mënë chu na Jesu-
cristo Shtáda'a. Guëdubi tiempë rë' ni
tubi adë chu bërú'udi'i nihunë cuntrë
lë'ë Pablo.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Romanos

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra shmënë Dios naquëreldë Roma

1 Na Pablo, nahia muzë shtë Jesucristo. Dios gulë na; guna'bë më na cumë ziquë poshtë shtëni'. Bëshe'ldë më na especial parë tsagnia'a diza'quë naze'dë de Dios.
2 Dios bëluá'ai' ziquë promësë diza'quë rë' dizdë guahietë por medio de profetë iurë bëquë'ë rai' Sagradas Escrituras.
3 Diza'quë nabëquë'ë rai' runë tratë shcuendë Jesucristo Shláma'a; náhi' shini Dios. Bidë Jesucristo; guc më nguiu; na më llëbní shtë rëy David.
4 Manërë cubi bëlua'a Dios con llëru'bë pudërë nu milagrë de quë Jesucristo na shini më. Por Espíritu shtë Jesucristo naná santu, bëlua'a Dios Jesucristo na shini më purquë guashtë më ladi ra tëgulë.
5 Por Jesucristo bëdë'na'a recibir llëru'bë favurë; bëshe'ldë më lë'ë na'a, ra poshtë shtë më, parë tsagni'i na'a diza'quë shtë më entrë grë ra naciuni të guëzu'bë diaguë mënë shtí'dzi' nu gunë rall honrar lë'ë më.
6 Nu lë'ë të guna'bë më parë gac të shmënë Jesucristo.
7 Quëquëa'a lu të naquëreldë ciudá Roma. Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më narunë cumplir voluntá shtë më. Gulë bë'në recibir bendición shtë më. Gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Rac shtu'u Pablo tsaguë'në visitar mënë rumanë

8 Quëgnia'a primërë, por Jesucristo quëgnehia graci lu Dadë Dios por lë'ë të purquë grë ladë shtë guë'dchiliu, cagni'i ra mënë mudë rrë'tsë shti'dzë Dios entrë lë'ë të.
9 Quëhuna sirvë Dios con guëdubinú ldua'a; quëadi'dza diza'quë shtë shini më, nu na më testigu de quë siemprë rna'ba lu më por lë'ë të.
10 Rna'ba lu më de quë si talë nahin voluntá shtë më, guëne'e më permisi gueldë guënahia lë'ë të tubi visitë. Si na voluntá shtë më, iurne' guna gan gueldë guënahia lë'ë të.
11 Rac shtua'a iurë guënahia lë'ë të, guësëdchinia tubi don narzëlaa'dchi Dios por medio de Espíritu Santo të gac të más firmë lu shnezë më.
12 Quiere decir, tantë lë'ë të nu lë'ë na guëdë'na'a recibir bendición shtë Dios parë bien shtë hia'a.
13 Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të, zihani vueltë guc shtua'a gueldë guënahia lë'ë të perë hashtë ne' la'di gúnëdia'a gan. Rac shtua'a gueldë guënahia lë'ë të parë guadi'dza lu mënë shti'dzë Dios parë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më. Rac shtua'a gac të mënë narianaldë tëchi Espíritu Santo. Zni bëna stubi lugar entrë los de más mënë nanádi'i më israelitë.
14 Napë quë quilla lo quë narze'bia; guadi'dza lu grë mënë shtë guë'dchiliu, ra mënë griego nu ra mënë naquëreldë zitu lu nacahi, nu mënë nabësë'dë tantë nu nabësë'dëdi'i.
15 Zni por partë shtëna nalë rac shtua'a guadi'dza diza'quë lu të naquëreldë ciudá Roma.

Pudërë shtë diza'quë

16 Adë rtúdi'i lua diza'quë purquë nahin pudërë shtë Dios parë gac salvar grëtë' narialdí ldu'i shti'dzë më. Primërë bëdchini diza'quë ni lu ra më israelitë; despuësë bëdchinin lu ra më nanádi'i më israelitë.
17 Por mizmë diza'quë rlua'a lla mudë gunë Dios perdunë ra pecadurë, perë mizmë tiempë gunë më lo quë naná tubldí. Iurne' nu parë siemprë na salvára'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më. Zni rni'i Sagradas Escrituras: "Tubldí na shcuendë nguiu lu Dios si talë rialdí ldu'i de verdá. Nguiu ni guëbánill parë siemprë."

Faltë nanapë mënë lu Dios

18 Rac bë'a hia'a de quë cashtigu shtë Dios ze'dë guëdchini. Dios

naquëbezë gube'e gúni' cashtigu grë ra narunë mal con grë ra nadë nápëdi'i rëspëti parë lë'ë më. Zni gaquin con ra mënë naquëreldë lu duldë perë mizmë tiempë rdë'ë rall cuendë nanú Dios verdadërë.
19 Bien rdë'ë rall cuendë nanú tubsë Dios purquë mizmë lë'ë më bëlua'a më ra cusë ni lu rall.
20 Adë chu gáquëdi'i guná lu Dios, perë rac bë'a hia'a pudërë shtë më; riasë hia'a por lo quë nabëntsa'u më. Dizdë bëcue'shtë më guë'dchiliu, clarë rlua'a pudërë shtë më nu de quë nápëdi'i më fin. Por ni grë mieti na culpablë delantë lu më.
21 Aunquë nilë nanë mënë nanú Dadë gullanë, adë bë'nëdi'i rall honrar lë'ë më ziquë runë tucarë, nu adë bëdë'ëdi'i rall graci lu më por lo quë nabë'në më. Al contrari, guanaldë rall tëchi ra llgabë shtë nguiu, llgabë adë lasáquëdi'i. Zni bëa'në rall lu nacahi con duldë la'ni ldu'u rall.
22 Aunquë rni'i rall na rall mënë narac bë'a, perë mizmë lë'ë rall bësa'në rall guëdchini nacahi la'ni ldu'u rall; bëac rall tuntë.
23 Adë bë'nëdi'i rall adorar Dios nanápëdi'i fin, sino mejurë bë'në rall adorar ra figurë ziquë mënë narati. Bë'në rall adorar figurë shtë ma shcuaguë nu ra serpientë; hashtë ma natapë guëáhi', bë'në rall adorar.
24 Por ni Dios bësa'në lë'ë rall gunë rall cumplir cualquier mal nananú la'ni ldu'u rall. Quëhunë rall cumplir cusë dzabë narac shtu'u cuerpë shtë rall. Quëhunënú rall duldë fier entrë mizmë sa' rall.
25 Voluntariamente quëhunë nadzë'ë rall verdá shtë Dios por bishi. Rzullibi rall lu ra cusë nabëntsa'u Dios. Más quëhunë rall adorar lo quë naguctsa'u, lëdëdi'i Dios nanabani, el quë narunë tucarë gunë mieti alabar parë siemprë. Amén.
26 Por grë cusë ni Dios bësa'në grëtë' rall lu deseo mal nananú la'ni ldu'u rall, cusë shtu ra, hashtë ra na'a bë'në rall cambi; adë rac shtú'udi'i guëtsë'a rall con nguiu ziquë na nezë za'quë, sino rac shtu'u rall mizmë sa' na'a.
27 Mizmë manërë ra nguiu, adë guc shtú'udi'i rall na'a cumë na vidë za'quë sino nalë guc shtu'u rall mizmë sa' nguiu rall. Na rall mamflor. Bë'në rall recibir la'ni mizmë cuerpë shtë rall cashtigu narunë tucarë lë'ë rall por mal vidë nanapë rall.
28 Hia bëquë guia'a rall Dios, por ni Dios bësa'në lë'ë rall parë tsanaldë rall llgabë dzabë shtë rall. Nu rúnëru'u rall cusë mal naná demasiadë fier.
29 Nalë gadzë grë cusë dzabë la'ni ldu'u rall. Ra nguiu rquënú rall stubi na'a; ra na'a rquënú rall stubi nguiu. Runë rall cusë dzabë nadë rl-luí'idi'i. Rzebi ldu'u rall pë shtë mënë. Quëhunë rall grë clasë maldá. Nagubini rall. Rguini sa' rall. Nadishi'bi rall. Rguguë sa' rall. Nachismë rall.
30 Naga'chi ruadi'dzë rall cuntrë sa' rall. Rna tushë rall cusë shtë Dios. Rushtiá rall guëc sa' rall. Nadchini rall. Rguili ldu'u rall cusë mal. Nápëdi'i rall rëspëti lu shtadë rall.
31 Nëdi'i rall tsasë rall. Adë rúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Nápëdi'i rall cariñi. Rac shtu'u rall gunë rall vengar. Adë rgá'adi'i ldu'u rall sa' rall.
32 Lë'ë ra mënë ni, nanë rall gunë më juzguë lë'ë rall. Nanë rall el quë naquëhunë ra cusë ni, runë tucarë gati rall; perë mizmë lë'ë rall tsagla'guë quëhunë rall ra duldë ni nu rsini rall sa' rall lu duldë. Iurní rquitë ldu'u rall.

2

Dios quëhúni' juzguë según verdá shtëni'

1 Por ni rnia'a lu të, nápël faltë lë'ël narunë juzguë sa'l, cualquier de lë'ë të. Quëhúnël juzguë stubi sa'l por lo quë narunë sa'l, perë quëhúnël condenar mizmë lë'ël purquë quëhúnël mizmë cusë.
2 Pues nanë hia'a de quë Dios quëhunë më juzguë tubldí tubldí iurë quëhunë më condenar ra naquëhunë ra duldë.

3 Lë'ël quëhúnël juzguë stubi sa'l
perë quëhúnël ra cusë mal igual cumë
runë sa'l. ¿Pë rúnël llgabë zúnël
gan guëca'chilul lu condenación shtë
Dios?
4 ¿Gu rúnël desprëci de quë quëhunë
më zihani favurë parë lë'ël, de quë na
më pacënci? ¿Pë adë rdë'ëdi'il cuendë
de quë adë quëhunë më juzguë lë'ël
lueguë lueguë? të parë gunë nadzë'ël
mudë nanabánil.
5 Perë lë'ël naguëdchi ldú'ul, adë
nëdi'il guëabrí ldú'ul con Dios. Por
ni quëgdchí'bël guëquël más cashtigu
dushë parë mizmë lë'ël iurë gunë më
juzguë grë mieti lu juici. Dzë ni gunë
më juzguë tubldí parë guëlua'a mieti
na më justë; runë më juzguë manërë
tubldí.
6 Quilli më cadë tubi mieti narunë
tucarë según nabë'në mieti.
7 Guëne'e më vidë sin fin parë ra
naná pacënci nu rianaldë rall tëchi
cusë za'quë, ra naquëreldë sulë parë
gunë rall honrar lë'ë më, ra nari-
analdë tëchi cusë narialúdi'i.
8 Perë parë ra narunë cumplir de-
seo mal nananú la'ni ldu'u rall, ra
nanëdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më,
sino más rëuu' ldu'u rall maldá, gunë
më cashtigu lë'ë mënë ni; guëdchi'bë
më cusë dushë guëc rall.
9 Runë tucarë sufrimientë dushë
nu galriá ldu'u parë grë ra nat-
sagla'guë quëhunë duldë, primërë
lugar parë ra më israelitë, nu zac
parë ra më nanádi'i më israelitë.
10 Perë gunë më honrar; gunë më
alabar; cuedchí ldu'u grë ra nari-
analdë tëchi ra cusë za'quë, primërë
lugar parë ra më israelitë nu zac parë
ra mënë nanádi'i më israelitë.
11 Dios runë tratë igual con grë mi-
eti.
12 Grëtë' ra naquëhunë duldë aun-
quë guënëdi'i rall lëy shtë Moisés,
grëtë' ra mënë ni gac condenar rall
sin quë rúnëdi'i cuendë lo quë rni'i
lëy. Perë grë ra nananë lëy shtë
Moisés nu runë ra mënë ni duldë, gac
rall juzguë según narni'i mizmë lëy.
13 ¿Chu naza'quë lu Dios? Pues sulë
el quë narunë cumplir lo quë narni'i
shti'dzë më, lëdëdi'i el quë narini
shti'dzë më perë rúnëdi'ill cumplirin.
14 Hashtë ra nanádi'i më israelitë,
nápëdi'i rall lëy shtë Moisés, perë
quëhunë rall cumplir lo quë narni'i
lëy sulë purquë la'ni ldu'u rall nanú
tubi lëy naze'dë de Dios; lëy ni rlua'a
pë na mal nu pë na za'quë. Por
ni napë ra mënë ni tubi lëy narunë
juzguë lë'ë rall; mizmë lë'ë rall napë
rall lëy narni'i naná za'quë u lo quë
naná mal.
15 Mizmë mënë ni rlua'a por con-
ductë shtë rall, lë'ë lëy naná escritë
la'ni ldu'u rall. Prupi shgabë rall
na testigu na verdá ndë'ë. Mizmë
shgabë rall quëhunë acusar lë'ë rall u
guëlahin lë'ë rall.
16 Dzë nagunë Dios juzguë grë
cusë naquëhunë mënë naga'chi,
gunë mëhin por Jesucristo tal ziquë
ruadi'dza diza'quë lu ra mënë.

Ra më israelitë nu lëy nabëquë'ë Moisés

17 Perë lë'ël rní'il nal më israelitë,
nu rni'i ldú'ul tubldí na shcuéndël lu
Dios purquë nápël lëy shtë Moisés,
nu runë nadchínil de quë nal shmënë
Dios.
18 Bësë'dë të lëy shtë më nu rac bë'a
të pë naná mal. Nanë të lo quë narac
shtu'u Dios.
19 Rialdí ldú'ul ráquël guëluá'al tubi
nariasëdi'i shnezë Dios. Rni'i ldú'ul
nal tubi llni parë ra naquëreldë lu
nacahi.
20 Rni'i ldú'ul nal mësë, de quë
ráquël guëluá'al ra narac bë'adi'i nu
ra naguënëdi'i shti'dzë Dios. Zni rní'il
purquë nápël lëy naná za'quë; nahin
tubi muestrë grë verdá shtë Dios.
21 Si talë lë'ël quëgluá'al stubi mënë
¿pëzielú adë rluá'adi'il el mizmë
lë'ël? Si talë rluá'al sa'l adë naza'quë
cuánëll ¿pëzielú rbaa'nël?
22 Si talë mizmë lë'ël rluá'al sa'l adë
quënúdi'i tse'lë sa'll ¿pëzielú rquënul
tse'lë mënë? Si talë mizmë lë'ël rna
túshël lu ra figurë naruntsa'u mënë të
gunë rall adorar ¿pëzielú rbaa'nël lo
quë nanú la'ni iádu'u?
23 Nalë nadchínil por lëy shtë Dios.
Rní'il nal më za'quë purquë nápël

lëy, perë quëhúnëru'ul desprëci Dios purquë adë quëhúnëdi'il cumplir lo quë narni'i lëy.
24 Por causë shtënë të, ra mënë nanádi'i më israelitë, cagni'i rall cuntrë Dios. Zni naescritë la'ni Sagradas Escrituras.
25 Na verdá custumbrë shtë narchuguë partë cuerpë shtë ngulë'në, napë valurë si talë quëhúnël cumplir lëy shtë Dios, perë si talë adë rzu'bë diáguëdi'il grë puntë shtë lëy, iurní nal igual ziquë ra më nanádi'i israelitë.
26 Nu grë ra nadë gúquëdi'i circuncidar, perë quëhunë rall cumplir lo quë naná escritë la'ni lëy, na rall lu Dios ziquë mënë nabë'në cumplir custumbrë rë'.
27 ¿Pë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë ra nanádi'i më israelitë perë quëhunë rall cumplir lo quë narni'i lëy, vidë shtë rall nahin mejurë quë vidë shtë të? Gunë rall juzguë lë'ë të nanapë lëy nu custumbrë shtë circuncidar perë adë rzu'bë diáguëdi'i të mandamientë shtë lëy.
28 Tubi israelitë verdadërë na el quë nabëzunë Dios ldú'ull, lëdëdi'i el quë nanapë sëñi shtë circuncidar. Parë gáquël shmënë Dios, nádi'in por fuërë shtë nguiu sino runë tratë shcuendë almë shtë mieti, cusë dentrë ldu'u nguiu.
29 Adë gáquëdi'i hia'a shmënë më por guëzu'bë diága'a lëy, sino gáca'a shmënë më por Espíritu Santo. Pues el quë naná limpi lu Dios, nápëll hunurë shtë Dios, lëdë niá'asëdi'i hunurë shtë sa' nguiu.

3

1 Iurní ¿pë provëchë napë tubi më israelitë? u ¿pë rllui'i custumbrë parë riuguë partë cuerpë shtë nguiu?
2 Pues ra mënë israelitë napë rall más quë los de más mënë. Primërë lugar, Dios bëdë'ë më shti'dzë më parë ra më israelitë.
3 Perë rna'bë di'dza lu të ¿lla gac si talë bëldá rall adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më? ¿Pë por ni adë gunë më cumplir shti'dzë më? Aquëdi'i.
4 Al contrari, quëhunë Dios verdá aunquë grëtë' ra nguiu na bishi. Pues Sagradas Escrituras rni'i de Dios:

Guëlua'a nal verdá por lo quë narní'il.
Adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá lul iurë guëná mënë lo quë nabë'nël.

5 Perë tal vez guëni'i tubi nguiu: “Si talë lë'ë duldë naquëhuna, rllui'i parë guëlua'a más quë Dios na verdá, nádi'i më za'quë si talë gúni' cashtigu na”. Ni na ziquë runë mieti llgabë.
6 Aquëdi'i bëchi, purquë si adë gúnëdi'i më juzguë duldë shtë hia'a, tampuquë adë rúnëdi'i tucarë gunë më juzguë los de más mënë narëta' lu guë'dchiliu.
7 U si talë guëní'il: “Bishi shtëna, bë'nin parë rlua'a verdá shtë Dios nu bë'nin parë gunë mënë alabar lë'ë më”; u rní'il: “¿Pëzielú gunë më juzguë na ziquë los de más pecadurë?”
8 Aquëdi'i bëchi, purquë si talë zni nahin, cha guëdë'na'a duldë të parë más gunë mieti alabar lë'ë më. Pues nanú mënë bishi narni'i de quë zni quëglua'a na'a. Justë na gac condenar ra mënë ni.

Grë hia'a nadápa'a duldë

9 ¿Pë guëni'i hia'a? Ra më israelitë ¿gu na rall más allegadë lu Dios? Aquëdi'i, purquë hia guni'i hia'a de quë grë mënë na rall pecadurë, tantë më israelitë nu zac ra nanádi'i më israelitë. Grë hia'a nadápa'a duldë.
10 Sagradas Escrituras rni'i:

Ni tubi më za'quë nídi'i; ni por tubi mënë.
11 Nídi'i chu riasë; nídi'i chu rguili Dios.
12 Grëtë' rall bëniti rall shnezë Dios. Grëtë' na rall ziquë cusë nadë rlluí'idi'i.
Ni tubi adë chu nádi'i më za'quë, ni por túbidi'i.
13 Iurë ruadi'dzë rall, na ziquë tubi ba'a catë cuezë tëgulë narldi'a.
Shti'dzë rall na purë bishi.
14 Rgue rall guëc sa' rall; shti'dzë rall na venenë shtë serpientë.

15 Nalë listë na rall parë quini rall
sa'll.
16 Ancalë ria rall, rsëdchini galriá
ldu'u nu galërzac zi.
17 Adë guënëdi'i rall nezë za'quë catë
rbedchí ldu'u mënë.
18 Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios,
cumë rúnëdi'i importë parë
lë'ë rall lo quë nacagni'i Dios.
19 Rdë'ë hia'a cuendë grë lo quë
narni'i lëy shtë Moisés, na parë ra
mënë nabë'në recibir lë'ë lëy të parë
grëtë' ra mënë guëac dchi delantë lu
më nu parë grë mieti gac bë'a rall
napë rall faltë delantë lu më.
20 Nídi'i mudë gac tubldí shcuendë
nguiu delantë lu Dios por más quë
rúnëll cumplir puntë shtë lëy, purquë
lëy rllui'i sulamëntë parë gac bë'a
hia'a lo quë na mal delantë lu Dios.

Gac salvar nguiu si talë rialdí ldu'i shti'dzë Dios

21 Iurne' quëglua'a Dios stubi nezë
parë gac tubldí shcuendë mieti lu më,
lëdëdi'i por gunë nguiu cumplir grë
puntë shtë lëy. Mizmë lëy con ra
di'dzë shtë ra profetë, cagni'i lla gunë
më salvar ra pecadurë.
22 Manërë narunë Dios parë gac
tubldí shcuendë nguiu lu më nadë
más si talë rialdí ldu'u nguiu shti'dzë
Jesucristo. Ndë'ë na parë grë ra nar-
ialdí ldu'i shti'dzë më, tantë parë më
israelitë igual parë mënë nanádi'i më
israelitë.
23 Pues grëtë' ra mënë napë rall
duldë. Grë mietë runë faltë gac rall
za'quë ziquë na Dios.
24 Perë Dios bë'në tubi favurë
ru'bë; na tubldí shcuénda'a manërë
ndigá por lo quë nabë'në Cristo Jesús.
Gudilli më con mizmë rënë shtëhi'
parë gac salvára'a.
25 Dios bëcue'zë më Cristo; galguti
shtë Jesús bë'në më nadzë'ë galguti
shtë hia'a. Iurne' gáca'a perdunë
si talë rialdí ldu'u hia'a lë'ë më
de verdá. Bë'në Dios zni parë
guëlua'a më de quë na më justë; pues
adë bë'nëdi'i më cashtigu ra mënë
nabë'në duldë tiempë más guahietë.
Bëga'a ldu'u më lë'ë rall.
26 Pues iurne' bëlua'a më lu ra
mënë, na më justë të gac bë'a mi-
eti quëhunë më tubldí tubldí aunquë
grë mieti napë rall duldë. Natubldí
shcuendë nguiu lu Dios si talë rialdí
ldu'i shti'dzë Jesús.
27 ¿Pë nadápa'a parë runë nad-
chínia'a? Niétiquë. ¿Pëzielú? purquë
tubldí na shcuénda'a lu më sulamëntë
purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më
de verdá.
28 Zni clarë rlua'a iurne', lë'ë nguiu
nasalvárëll si talë rialdí ldu'i shti'dzë
më, lëdëdi'i purquë quëhunë nguiu
cumplir puntë shtë lëy.
29 ¿Ni mudë Dios na Dios shtë më
israelitë sulamëntë? Aquëdi'i; tam-
bién na më Dios shtë ra nanádi'i më
israelitë.
30 Na më Dios; runë më tubldí
shcuendë mieti si talë rialdí ldu'u
rall shti'dzë më. Rúnëdi'i importë
si riuguë partë shcuerpë rall u adë
rúnëdi'i rall cumplir custumbrë ni.
31 Por di'dzë rë' ¿pë cagni'i hia'a
adë rlluí'idi'i lëy? Aquëdi'i; más bien
quëgni'ia'a másru'u firmë valurë shtë
lëy.

4

Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios

1 ¿Pëllë guëni'i hia'a shcuendë
shtë Abraham, shtadë guëlú hia'a?
¿Pëzielú gúqui' më za'quë lu Dios?
2 Primërë puntë, si talë natubldí
shcuéndi' lu Dios purquë bë'ni'
cumplir obrë za'quë, iurní nápi'
rsunë gac nadchíni'; perë lëdë delantë
lu Diósëdi'i.
3 ¿Pë rni'i Sagradas Escrituras?
“Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios
nu guni'i Dios tubldí na shcuendë
Abraham lu më”.
4 Pues iurne' si tubi nguiu
quëhúnëll tubi dchi'ni lu lamë, rguilli
lamë pagu, lëdëdi'i ziquë regalë sino
quë ziquë narunë tucarë ca'a nguiu.
5 Perë el quë adë rúnëdi'i obrë
za'quë perë rialdí ldu'i shti'dzë Dios,
el quë narunë natubldí shcuendë
nguiu, nguiu ni na më za'quë lu Dios,
sulë por galrialdí ldu'i shtëni'.

6 También zni guni'i David tiempë guahietë de quë dichusë na nguiu,
el quë Dios runë recibir ziquë mënë
za'quë, lëdëdi'i purquë bë'në nguiu ni
obrë za'quë.
7 Guni'i David:
Rquitë ldu'u ra nabë'në Dios perdunë
nu bëca'chi më duldë shtë rall.
8 Rquitë ldu'u nguiu naná lë'ë Dadë
adë guëdchí'bëdi'i galquiá cun-
trë nguiu por duldë nabë'në
nguiu.
9 ¿Pë rni'i ldú'ul? ¿Niá'asë rquitë
ldu'u më ra mënë israelitë u nu zac
ra mënë nanádi'i më israelitë? Pues
gunia'a, Dios bë'në tubldí shcuendë
Abraham, shtadë guëlú hia'a, sulë
purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.
10 Perë ¿guc bë'në më tubldí
shcuendë Abraham, despuësë guri-
uguë partë shtë shcuérpi' u antsë?
Pues antsë, lëdë despuësëdi'i.
11 Custumbrë religiusë ni, Abra-
ham bë'ni' recibirin ziquë sëñi de quë
hia gualdí ldu'u Abraham shti'dzë
më nu Dios bëca'a lë'i' ziquë nguiu
za'quë. Mudë rë' guc Abraham dadë
shtë grëtë' ra mënë naná rialdí ldu'u
shti'dzë Dios de verdá, hashtë ra nadë
rúnëdi'i cumplir custumbrë shtë cir-
cuncisión.
12 Nu Abraham na shtadë ra më
israelitë nanadë rúnëdi'i confiar cus-
tumbrë ni parë gac rall më za'quë
lu Dios sino rialdí ldu'u rall shti'dzë
më, igual ziquë bë'në Abraham antsë
gúqui' circuncidar.

Bë'në Dios cumplir promësë shtëhi' purquë gualdí ldu'u ra mënë shti'dzë më

13 Dios bë'ni' prometer lu Abraham
nu lu grëtë' llëbní Abraham de quë
gunë rai' recibir guë'dchiliu ziquë
herenci parë guëquëreldë rai'. Bë'në
më ni, lëdëdi'i purquë bëzu'bë diaguë
Abraham puntë shtë lëy, sino purquë
gualdí ldu'i shti'dzë më.
14 Si talë sulamëntë ra nanapë lëy
gunë rall recibir guë'dchiliu ziquë
herenci, iurní adë lasáquëdi'i tsaldí
ldu'u mieti shti'dzë më, nu promësë
shtë Dios nápëdi'i valurë
15 purquë lëy nua'a cashtigu. Catë
nanú lëy, nanú cashtigu parë ra
nabë'nëdi'i cumplir lëy, perë catë
nídi'i lëy, nídi'i mudë parë runë mënë
cuntrë lëy.
16 Por ni lë'ë promësë naguni'i Dios
lu Abraham, gac cumplirin ziquë tubi
favurë parë ra narialdí ldu'i shti'dzë
më. Manërë ni ra cusë za'quë shtë
më, na parë grë llëbní Abraham,
lëdë niá'asëdi'i parë ra narianaldë
tëchi lëy sino también parë ra nari-
aldí ldu'i shti'dzë Dios mizmë manërë
ziquë gualdí ldu'u Abraham. Quiere
decir, lo quë nabë'në më prome-
ter lu Abraham, nahin tubi favurë;
guëdchinin ndigá parë grë ra narialdí
ldu'i shti'dzë më. Pues Abraham na
shtáda'a, grëtë' hia'a.
17 Ni na lo quë narunë cuntienë
Sagradas Escrituras. Rni'in de quë
bë'në më lë'ë Abraham ziquë shtadë
guëlú zihani naciuni. Gunë më
recibir grë ra mënë narialdí ldu'i
shti'dzë më mizmë manërë ziquë
gualdí ldu'u Abraham. Dios napë më
pudërë parë cua'ñi më ra tëgulë, nu
cagni'i më shcuendë cusë naguër gac
ziquë hia gudëdin.
18 Iurë guni'i Dios lu Abraham
de quë gáqui' shtadë zihani naci-
uni, gualdí ldu'u Abraham shti'dzë
më aunquë hia gú'shi'; gulézi' gac
cumplir shti'dzë më. Nu guc cumplir
shti'dzë më; llëbní Abraham adë chu
gúnëdi'i gan guëlabë ra mënë ni.
19 Abraham adë gulézëdi'i tsaldí
ldu'i shti'dzë më aunquë napë Abra-
ham más quë tubi gahiu'a izë; mërë
gáti'; nu rdë'ëi' cuendë de quë tantë
lë'i' nu Sara tsë'li', hia nalë gú'shi'
parë gápi' shíni'. Nunquë tsúdi'i shíni'.
20 Adë bëzádi'i ldu'i sino quë gualdí
ldu'i de verdá. Gulezë náldi' nu
bëdë'ëi' graci lu Dios antsë guc
cumplir promësë ni.
21 Abraham gúpi' segurë sin ni tubi
galërzá ldu'i de quë Dios nápi' pudërë
parë gunë më lo quë nabë'në më
prometer.
22 Por ni bëca'a Dios lë'ë Abra-
ham; tubldí na shcuéndi' lu Dios, sulë

purquë gualdí ldu'i shti'dzë më.
23 Ra di'dzë: “Tubldí na shcuéndi' lu
Dios purquë gualdí ldu'i shti'dzë më”
adë naescrítëdi'in sulë por bien shtë
Abraham
24 sino también parë lë'ë hia'a
naná rialdí ldu'u shti'dzë më. Gunë
më tubldí shcuendë cadë túbia'a si
talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë el quë
nabëcua'ñi Jesús, Shtáda'a, ladi ra
tëgulë.
25 Bë'në Dios intriegu lë'ë Jesús
lu galguti por causë shtúlda'a nu
bëcua'ñi më lë'i' ladi ra tëgulë parë
adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá cuntrë
lë'ë hia'a.

5

Bendición narsëdchini perdunë shtë Dios

1 Zni natubldí shcuénda'a lu Dios
purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.
Iurne' rbedchí ldu'u hia'a lu më por
Jesucristo Shlá ma'a.
2 Por Cristo zuga'a hia'a lu nezë
za'quë catë nanú bendición shtë Dios
purquë rialdí ldu'u hia'a. Rquitë
ldu'u hia'a nu dzuléza'a tiempë guëná
hia'a lu më; cuezënú hia'a lë'i'.
3 Nu zac rquitë ldu'u hia'a iurë
nadápa'a problemë, purquë nanë
hia'a galërzac zi runë bien të gáca'a
pacënci nu dzu hia'a más firmë lu
shnezë më.
4 Si talë dzu hia'a lu shnezë më
sin quë adë guëazë guétëdi'ia'a, iurní
nadápa'a esperansë; dzuléza'a ra cusë
naguër gac.
5 Hia esperansë nadápa'a adë
rsëdchínidi'in shtu parë lë'ë hia'a
purquë nanú zihani amor naze'dë
de Dios la'ni ldu'u hia'a por
Espíritu Santo nabëshe'ldë Dios parë
cuezënúhi' lë'ë hia'a.
6 Antsë lë'ë hia'a completamente
adë nadápëdi'i hia'a esperansë;
perdidë na hia'a, perë bëga'a iurë
nabë'në Dios punërë, iurní guti Cristo
por grë ra nanapë duldë.
7 Nádi'i sencigi tubi de lë'ë hia'a
gátia'a por tubi mënë, ni siquierë por
tubi mënë za'quë; u tal vez nanú
ejemplë gapë nguiu valurë gáti' shlu-
gar sáhi' naná demasiadë naza'quë.
8 Perë claramente bëlua'a Dios de
quë rac shtu'u më lë'ë hia'a purquë
Cristo guti shlugára'a; dzë ni todavía
na hia'a pecadurë.
9 Bë'në Dios recibir lë'ë hia'a; tubldí
na shcuénda'a lu më por galguti
shtë Jesús. Más segurë iurne', gac
salvára'a de grë cashtigu dushë
naguëshe'ldë Dios guëc mënë mal.
10 Antsë gúca'a enemigu shtë Dios;
bëdë'na'a cuntrë lë'ë më, perë bë'në
më të gáca'a amigu shtëhi'; nadápa'a
paz por galguti shtë shini më. Iurne'
mucho más segurë gáca'a salvar por
lë'ë më; cuezënúhi' lë'ë hia'a; unidë
na hia'a con lë'ë më.
11 Más de ni, nalë rquitë ldu'u hia'a
iurne' nu rdë'na'a alabar Dios por
lo quë nabëlua'a Jesucristo Shlá ma'a,
el quë nabë'në të gáca'a amigu shtë
Dios.

Comparaciuni Adán nu Cristo

12 Zni guc, por tubsë nguiu bidchini
duldë lu guë'dchiliu. Hia de tëchi
ni ze'dë naldë galguti. Hia bëdchini
cashtigu shtë galguti parë grë mënë
narëta' lu guë'dchiliu purquë grëtë'
rall bë'në rall duldë.
13 Antsë bëquë'ë Moisés lëy shtë
Dios, nanú duldë lu guë'dchiliu, perë
adë bë'nëdi'i më cashtigu ra mënë
según lëy purquë nídi'i lëy iurní.
14 Perë sin quë adë guëtë'dëdi'i,
dizdë tiempë shtë Adán hashtë
Moisés, nanú galguti. Grë mënë
guti aunquë adë bë'nëdi'i rall mizmë
duldë nabë'në Adán nanadë bëzu'bë
diáguëdi'i mandadë shtë Dios. Adán
na tubi muestrë shtë më, el quë
nanapë quë guëdchini.
15 Perë favurë nabë'në Dios parë
lë'ë hia'a ndigá, na más llëru'bë quë
duldë nabë'në Adán. Por duldë shtë
tubsë nguiu, bëdchini galguti parë grë
mënë, perë por galrac shtu'u shtë
Dios nu favurë shtë Jesucristo, be'dë
guëdchini vidë sin fin parë zihani
mënë.
16 Pues resultadë shtë favurë
nabë'në Dios, na más llëru'bë quë
resultadë shtë duldë nabë'në Adán.

Fin shtë duldë nabë'në Adán, na guc condenar grë mënë, perë fin shtë favurë nabë'në Dios, bëdchinin despuësë zihani izë. Favurë ni napë resultadë naná adë nídi'i condenación parë pecadurë.

17 Bëdchini sentenci shtë galguti parë grë mieti purquë tubsë nguiu bë'në duldë, perë parë el quë narunë recibir favurë shtë Dios, el quë narunë recibir perdunë shtë më ziquë regalë, guënibë'a nguiu ni juntë con Jesucristo. Sulë por tubsë nguiu, Jesucristo, gac salvára'a.

18 Ziquë por tubsë nguiu nabë'në duldë nu por ni nacondenadë grë mieti, también por tubsë nguiu, por lo quë nabë'në Jesucristo, gunë Dios recibir grë mieti ziquë mënë za'quë naná tubldí shcuendë lu më të parë guëbani rall parë siemprë.

19 Quiere decir, por tubsë nguiu nanadë bëquë diáguëdi'i shti'dzë Dios, cantidá mënë na rall pecadurë, perë por tubsë nguiu nabë'në cumplir shti'dzë më, cantidá mënë gac rall mënë za'quë delantë lu Dios sin ni tubi demandë en cuntrë lë'ë rall.

20 Bëdë'ë Dios lëy lu Moisés të parë másru'u guëdalë duldë, perë catë bëdalë duldë, ndë nanú más favurë ru'bë shtë Dios; más rlua'a rac shtu'u më ra mënë.

21 Zni guquin; antsë grë mieti nanú bajo ordë shtë duldë, nu por maldá nabë'në mënë guti rai', perë iurne' favurë shtë Dios rnibë'a, con resultadë gac mënë sin duldë delantë de Dios. Gac salvar rall siemprë por Jesucristo Shláma'a.

6

Hia gútia'a parë duldë

1 ¿Pë guëni'i hia'a iurne'? ¿Guëdë'na'a duldë të parë guëlua'a Dios másru'u rac shtu'u më lë'ë hia'a?

2 Aquëdi'i. Hia bëru'u hia'a nezë mal catë nanú galguti eternë. ¿Llallë guëabrí hia'a stubi parë nezë ni? Hia gútia'a parë duldë.

3 ¿Pë adë riasëdi'i të de quë grë lë'ë hia'a naná unidë con Jesucristo, también nadápa'a partë galguti shtëhi'?

4 Por ni iurë bëriubë nísa'a, runë significar nadápa'a partë mizmë galguti shtë Jesús nu ziquë guashtë më ladi ra tëgulë por pudërë ru'bë shtë Dadë Dios, zni runë tucarë guëbánia'a manërë cubi con pudërë shtëhi'.

5 Si talë na hia'a unidë con Cristo nu con galguti shtëhi', zni zac gáca'a ziquë lë'ë më iurë tsashtë hia'a ladi ra tëgulë.

6 Rac bë'a hia'a vidë mal nanabánia'a antsë, guti juntë con Cristo lu cruz të parë jamás guësínidi'i duldë lë'ë hia'a lu maldá. Zni gápa'a libertá të guënibë'adi'i duldë lë'ë hia'a

7 purquë grë ra naguti, lë'ë duldë nápëdi'in ni tubi pudërë parë nguiu ni.

8 Si talë gutinú hia'a Jesucristo, rialdí ldu'u hia'a de quë guëbaninú hia'a lë'ë më.

9 Nanë hia'a Cristo guashtëhi' ladi ra tëgulë; hia jamás adë guëabrídi'i gati më. Hia gualú pudërë shtë galguti parë lë'ë më.

10 Por galguti shtë më, bëdë'ë më fin con pudërë shtë duldë; jamás gáti', perë iurne' nabani më; unidë náhi' con Dios parë siemprë.

11 Mizmë manërë gulë bë'në tratë duldë nananú la'ni ldú'ul ziquë cusë naguti, nu gulë gubani tubi vidë cubi, mënë naquëgdë'në cumplir voluntá shtë Dios purquë unidë na të con Jesucristo Shláma'a.

12 Por ni adë rdë'ëdi'i të sí guënibë'a duldë lë'ë të. Nanú deseo mal la'ni cuerpë shtë të; cuerpë ni napë quë gáti', perë adë gúnëdi'i të cumplir lo quë narac shtu'u duldë gunë të.

13 Nu adë rdë'ëdi'i të sí parë ni tubi partë cuerpë shtënël gúni' duldë, ni tubi partë guëzú'bë diáguëdi'i deseo mal. Mejurë gulë bë'në intriegu cuerpë shtë të lu Dios, purquë na të ziquë mënë naná guti perë bëabrí guëbani të stubi. Gulë bë'në intriegu grë partë shcuérpël lu Dios, cadë

tubi partë cuerpë gaquin ziquë tubi trashtë parë dchi'ni za'quë shtë më
14 purquë duldë adë nádi'in shlámël, adë nádi'il bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios naquëhunë zihani favurë parë lë'ël.

Comparaciuni shtë el quë narunë sirvë tubi lamë

15 ¿Pë runë cuntienë ndë'ë de quë nanú permisi guëdë'na'a duldë purquë adë nádi'i hia'a bajo ordë shtë lëy sino bajo ordë shtë Dios? Aquëdi'i.
16 Lë'ë të nanë të bien, el quë narnibë'a lë'ël nu rzu'bë diáguël shtí'dzi', nall lamë shtënël. Znítí'i nahin si talë rzu'bë diáguël deseo mal naze'dënú galguti u si talë rzu'bë diáguël shti'dzë Dios parë guëbánil tubi vidë za'quë.
17 Dushquilli Dios; antsë lë'ë të na muzë shtë duldë perë iurne' na të muzë shtë Dios. Bëzu'bë diaguë të con guëdubinú ldu'u të enseñansë nabë'në të recibir.
18 Dzë ni bë'në më librar lë'ë të lu pudërë shtë duldë nu bë'në më parë gac të mënë narianaldë nezë za'quë.
19 Cagní'ihia comparaciuni rë' të parë más nasesë tsasë të. Ziquë más antsë bë'në të intriegu shcuerpë të parë cusë dzabë, hashtë bë'në të cumplir grë duldë naná cuntrë lëy shtë Dios, iurne' gulë bë'në intriegu shcuerpë të parë cusë naná tubldí delantë lu Dios, con fin gac të mënë santu.
20 Iurë lë'ë të todavía bëzu'bë diaguë të duldë, iurní adë nápëdi'i të libertá parë gunë të sirvë Dios.
21 ¿Pë provëchë gulú të de ra cusë mal, cusë nabë'në të antsë perë iurne' rtu lu të por duldë ni? Fin shtë duldë ni na galguti parë ra narianaldë tëchi cusë mal ni.
22 Perë iurne' na të librë; ra cusë ni adë rnibë'adi'i lë'ë të, sino quë na të muzë shtë Dios parë gunë të cumplir voluntá shtë më. Ndë'ë sí, napin provëchë. Primërë napë të vidë sagradë narëuu' ldu'u Dios nu despuësë guëquëreldënú të lë'ë më parë siemprë.
23 Lúniquë pagu narguilli duldë parë ra narunë duldë, na galguti, perë regalë shtë Dios na vidë sin fin por Jesucrito Shláma'a.

7

Comparaciuni shtë nabëtsë'a

1 Bëchi, lë'ë të narac bë'a lëy shtë Dios, rdë'ë të cuendë lo quë narni'i lëy runë tucarë gunë mieti cumplir hashtë gati mieti.
2 Por ejemplë, tubi na'a casadë nalí'bi' con tsé'li' por lëy hashtë gati tsé'li' perë iurë gati tse'lë na'a, iurní na na'a librë. Lë'ë lëy shtë galcasadë hia adë rúnëdi'i obligar lë'ëll.
3 En cambi si talë na'a ni guëcá'all stubi nguiu mientras lë'ë tsé'li' nabani, iurní quëhúnëll duldë adulteri; perë si talë tse'lë na'a guti, lë'ë lëy nali'bi na'a con tsé'li', hia nápëdi'in pudërë parë lë'ëll nu si talë ca'a na'a ni stubi nguiu, hia adë nádi'in duldë.
4 Zni zac na lë'ë të bëchi la sahia, na të ziquë tubi na'a naguti tsé'li'. Antsë guc të unidë con lëy shtë Moisés, perë iurne' por gac unidë të con Cristo lu cruz, iurne' adë rnibë'adi'i lëy lë'ë të sino rnibë'a Cristo lë'ë të, el quë naguashtë ladi ra tëgulë. Zni guc të parë guëquëreldë të tubi manërë santu.
5 Antsë iurë guanálda'a tëchi deseo mal naguc shtu'u cuerpë shtë hia'a, cusë nabëdë'na'a purquë lëy bë'në prohibëhin; cusë mal ni bësini lë'ë hia'a lu duldë, grë partë shtë shcuérpa'a. Bë'në duldë parë gua'a lë'ë hia'a lu galguti.
6 Perë bë'në Dios parë adë nápëdi'i lëy pudërë subrë lë'ë hia'a. Gútia'a parë lëy nanapë lë'ë hia'a ziquë muzë shtëhin të parë guëdë'na'a sirvë Dios con libertá, lëdëdi'i ziquë tubi naná bajo ordë shtë lëy sino tubi manërë cubi según Espíritu Santo.

Duldë nananú la'ni ldua'a

7 ¿Pë guëni'i hia'a de ndë'ë, de quë lë'ë lëy na mal? Aquëdi'i. Adë nádi'i lëy cusë mal purquë por lo quë naná escritë la'ni lëy, runguë bë'ahia faltë

nanapa. Por ejemplë, sin lëy nunquë adë guëdë'ëdia'a cuendë de quë na duldë iurë rzebi ldua'a pë shtë mënë, purquë naescritë: “Adë sébidi'i ldú'ul pë shtë mënë”.

8 Por lo quë narni'i mandamientë, lë'ë duldë bë'në gan; bësëdchinin zihani deseo mal la'ni ldua'a. Pues catë nídi'i lëy adë rac bë'adi'i mieti pë na duldë.

9 Tubi tiempë más antsë, adë bëdë'ëdia'a cuendë pë rni'i lëy; contentë nabania; perë iurë bënguë bë'ahia pë rni'i lëy, guc bë'ahia de quë napa duldë, de quë runë tucarë gatia parë siemprë.

10 Lëy naná designadë parë guëne'e vidë parë na, bëaquin ziquë tubi sentënci parë gatia.

11 Bësiguë duldë na. Duldë bë'në provëchë të parë guësëdchini mandamientë galguti parë na con resultadë bëna duldë nu nahia ziquë tubi naguti.

12 Pues grë lëy con mandamientë shtë më na santu; na rahin justë nu za'quë.

13 Rna'bë di'dza ¿tubi cusë za'quë bësëdchini galguti parë na? Aquëdi'i, sino duldë bia'a na lu galguti. Bë'në dchi'ni duldë cusë za'quë parë bësëdchinin galguti. Zni rlua'a lla na duldë, demasiadë mal. Por mandamientë shtë Dios, rac bë'a hia'a blac fier na duldë.

14 Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na santu perë na, nahia mal; quëhuna cumplir deseo mal nananú la'ni ldua'a por duldë naná ziquë lamë shtëna.

15 Lë'ë duldë naruna, nanëa adë nazá'quëdi'in perë lo quë nadë rac shtú'udia'a, ni quëhuna; lo quë narac shtu'u guna, ni adë rúnëdia'a cumplir.

16 Zni si talë quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, nahia de acuerdë de quë tubldí na lëy shtë Dios.

17 Pues adë nádia'a naquëhunë ra cusë mal sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin cusë mal ni.

18 Rdë'ëhia cuendë de quë la'ni ldua'a nídi'i cusë za'quë. Rac shtua'a guna bien perë adë nápëdia'a fuersë parë guna cumplir.

19 Adë rúnëdia'a cumplir ra cusë za'quë narac shtua'a guna, sino lë'ë duldë nadë rac shtú'udia'a, ni sí, quëhuna cumplirin.

20 Iurne' si quëhuna lo quë nadë rac shtú'udia'a, lëdë nádia'a naquëhunin sino duldë nananú la'ni ldua'a, quëhunin ra cusë mal.

21 Zni nahin iurë rac shtua'a guna bien, sulë mal runa.

22 Perë por partë shtë espíritu la'ni ldua'a, nalë rquitë ldua'a con lëy shtë Dios

23 perë la'ni shcuerpa nanú stubi pudërë naná runë cuntrë cusë za'quë. Nahia ziquë prësi shtë pudërë mal ni nananú la'ni shcuerpa.

24 Prubi de na. ¿Chu guëne'e libertá parë guna gan lu duldë nanua'a na lu galguti?

25 Rdë'ëhia graci lu Dios purquë bë'në më librar na lu pudërë shtë duldë nananú la'ni ldua'a. Bë'në mëhin por Jesucristo, Shláma'a. La'ni ldua'a rac shtú'uhia guna cumplir ra mandamientë shtë Dios, perë shcuerpa runë cumplir mal deseo narsëdchini duldë.

8

Bendición narsëdchini Espíritu Santo

1 Pues iurne' adë gúnëdi'i Dios condenar ni tubi naná unidë con Cristo Jesús

2 purquë Espíritu Santo rne'e vidë sin fin por lë'ë më. Bëlá më na de duldë con sentënci naná gatia.

3 Lo quë lëy adë rúnëdi'i gan; nápëdi'in pudërë parë gunë compañi lë'ë hia'a të guëdë'na'a cumplir lëy; débil na shcuérpa'a. Perë Dios sí, bëshe'ldë më shini më con cuerpë shtë nguiu; bëdchini Jesús parë guëdchisúhi' duldë; bë'në më condenar duldë nananú la'ni ldu'u mieti.

4 Zni bë'në më të parë guëdë'na'a cumplir lo quë narnibë'a lëy. Cagnia'a shcuendë ra nardë'ë sí parë guësë Espíritu Santo lë'ë rai' nu

adë rúnëdi'i rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rai'.
5 Grětë' el quë narianaldë tëchi
cusë mal, conductë shtë rall na mal;
perë el quë narianaldë tëchi cusë shtë
Espíritu Santo, runë rall cumplir lo
quë narac shtu'u Dios.
6 El quë narianaldë tëchi cusë mal,
gáti' perë el quë narianaldë ra cusë
za'quë shtë Espíritu, nápëll vidë ver-
dadërë nu cuedchí ldú'ull.
7 Grë ra narianaldë tëchi deseo mal,
na rall enemigu shtë Dios purquë adë
nëdi'i guëzu'bë diaguë rall shti'dzë
më. Adë ráquëdi'i guëzu'bë diaguë rall
shtí'dzi'.
8 Por ni ra narunë intriegu mizmë
lë'ë rall lu duldë, adë rquítëdi'i ldu'u
rall Dios.
9 Perë lë'ë të adë rianáldëdi'i të tëchi
deseo mal la'ni ldu'u të sino rnibë'a
Espíritu Santo lë'ë të si talë verdá
quëbezë Espíritu Santo la'ni ldu'u të.
Grë ra nanápëdi'i Espíritu shtë Cristo,
nádi'i rall shmënë Cristo.
10 Perë si talë Cristo cuezënúhi' la'ni
ldu'u të aunquë shcuerpë të gati por
causë duldë, espíritu shtë të napë vidë
eternë purquë tubldí na shcuendë të
lu Dios.
11 Si talë lë'ë Espíritu nabëcua'ñi
Jesús ladi ra tëgulë, cuezënúhi' lë'ë
të, mizmë më ni guëne'e vidë parë
cuerpë shtë të, cuerpë naná desti-
nadë parë gati. Gunë Dios ni por
Espíritu shtë më naquëbezënú të.
12 Por ni bëchi, lë'ë deseo mal
nananú la'ni ldu'u hia'a, adë
nápëdi'in ni tubi pudërë ni derechë
parë guëdë'na'a cumplir ra cusë ni
13 perë si talë tsagla'guë gunë të ra
cusë mal, gati të. En cambi si talë por
pudërë shtë Espíritu Santo guëdë'ël
fin con ra cusë mal narúnël, iurní
guëbánil parë siemprë.
14 Si talë quëgsë Espíritu Santo lë'ël,
nal shini Dios. Sulë mënë ni na
legítimë shini më.
15 Lë'ë Espíritu nabë'në të recibir,
nádi'i' Espíritu shtë galërzac zi parë
rdzëbë të lúhi' stubi, sino bë'në të
recibir Espíritu narunë parë gac të
shini Dios nu por Espíritu ni rná'ba'a
lúhi': “Nal Dios, Shtadë na'a”.
16 Mizmë Espíritu ni na testigu juntë
lo quë narni'i ldu'u hia'a de quë na
hia'a shini Dios.
17 Na hia'a shini Dios nu quëhunë
më tratë lë'ë hia'a ziquë shini më;
juntë con Cristo nadápa'a derechë
guëca'a hia'a lo quë nanapë më. Si
talë rzac zi hia'a juntë con Cristo,
también guëdápa'a partë con lë'ë më
iurë gunë Dios honrar shíni'.
18 Parë na grětë' galërzac zi shtë
tiempë ne', adë rúnëdi'in com-
parar con cusë za'quë nu hunurë
naguëdápa'a despuësë,
19 purquë grë lo quë nabëntsa'u
Dios, quëbezin con llëru'bë deseo parë
iurë gunë Dios honrar grë ra shini
më.
20 Grë cusë napë quë tsalú, lědëdi'i
por prupi voluntá shtënin sino por
voluntá shtë Dios naná bëntsa'u grětë'
cusë. Perë bëntsa'u më ra cusë ni con
segurë de quë gac cambin
21 purquë lo quë nabëntsa'u më,
gunë më librar të parë adë tsalúdi'in;
adë rú'dzëdi'in, sino gapin partë
juntë con ra shini më iurë gunë më
librar lë'ë rai'.
22 Rdë'ë hia'a cuendë guëdubi cusë
nabëntsa'u më riá ldu'in nu ru'nin
ziquë tubi na'a nanapë dulurë shtë
nagalë shíni'. Zni na guě'dchiliu
hashtë nedzě.
23 Lëdë niá'asëdi'i ra cusë
nabëntsa'u Dios riá ldu'u hashtë
gac cumplir tiempë, sino nu lë'ë
hia'a, aunquë nadápa'a Espíritu cumë
sëñi de lo quë guëdë'na'a recibir
despuësë, riá ldu'u hia'a demasiadë;
dzuléza'a nia'a ca iurë guëca'a më lë'ë
hia'a nu gac cambi shcuérpa'a parë
adë gátidi'ia'a stubi jamás.
24 Gúca'a salvar con esperansë
tubi dzë gunë më cambi shcuérpa'a,
perë todavía rnádi'i hia'a lo quë
narbéza'a. Lo quë rna hia'a
rquí'nidi'i dzuléza'ahin
25 perë si talë dzuléza'a lo quë
nadë chu rnádi'i, iurní con pacënci
dzuléza'a.
26 Nadápa'a esperansë; nu Espíritu
Santo quëhúni' compañi lë'ë hia'a
catë adë ráquëdi'i hia'a. Pues adë

rac bë'adi'i hia'a lla guëná'ba'a lu Dios, perë lë'ë Espíritu Santo quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a. Quëhúni' ruëguë lu më con bë nadë gúnëdi'i gan shtí'dza'a guëni'i pë runë cuntienë.
27 Nu Dios el quë nanë grë shgába'a, riasë më grë di'dzë shtë Espíritu Santo purquë lë'ë Espíritu canihúni' ruëguë de acuerdë con voluntá shtë Dios. Quëhunë më ruëguë lu Dios por grë ra narialdí ldu'i shti'dzë më.

Na hia'a más quë narunë gan

28 Nanë hia'a grë cusë quëac parë bien shtë ra mënë narac shtu'u më de verdá, ra nagulë Dios según voluntá shtë më,
29 purquë grëtë' nabënguë bë'a Dios dizdë antsë, bë'në më destinar lë'ë rai' të parë gac rai' ziquë shini më nabërulë Jesús parë gac Jesús el quë nagunë recibir más hunurë entre grë ra sáhi'.
30 Grë ra nagulë Dios, guc destinar rai'; ni guna'bë më lë'ë rai'. Ra mënë naná guna'bë më, bë'në më të gac tubldí shcuendë rai' lu më. Na rai' justë; bë'në më parë guëquëreldënú mënë ni Jesucristo lu gube'e.
31 ¿Pë más guëni'i hia'a? ¿Si Dios nanú favurë de lë'ë hia'a, chull gunë gan lu hia'a?
32 Dios voluntariamente bë'ni' intriegu prupi shini më parë gáti' shlugára'a. Bë'në më intriegu shini më lu galguti të gac salvára'a. ¿Llallë gunë më negar guëdë'ë më los de más cusë za'quë? hia quë cuezënú shini më lë'ë hia'a.
33 ¿Chull guëdchi'bë demandë lu Dios cuntrë ra nagulë më? Ni túbidi'i; Dios quëhunë tubldí shcuénda'a lu më.
34 ¿Chull gunë condenar lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Cristo gúti' nu zac guashtë më ladi ra tëgulë nu quëbezë më lugar shtë pudërë juntë con Dios nu quëhunë më ruëguë por lë'ë hia'a.
35 ¿Chull gunë gan parë guëdchisú amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a? Ni túbidi'i. Masiá rzunaldë mënë lë'ë hia'a; si talë rguini mënë lë'ë hia'a, u si nanú problemë u galërzac zi; masiá runë faltë naguëdáuha'a u runë faltë shába'a; si talë zuga'a hia'a lu peligrë, ni tubi cusë gúnëdi'i gan guëdchisú amor shtë Cristo de lë'ë hia'a.
36 Sagradas Escrituras rni'i:

Nadzú hia'a nu na hia'a dispuestë
gátia'a grë ra dzë purquë na
hia'a shmënë më.
Quëhunë mënë tratë lë'ë hia'a cumë
tubi lli'li lu ra narguini lë'ë ma.

37 Perë entrë grë cusë rë', na hia'a mënë narunë gan lu grë cusë mal por Jesucristo el quë narac shtu'u lë'ë hia'a.
38 Zníti'i, napa segurë de quë ni tubi cusë guëguquë lë'ë hia'a de Dios, el quë narac shtu'u lë'ë hia'a; ni por galguti, ni por tubi nanabani iurne', nilë por ra ianglë, nilë por grë ra narnibë'a lu gube'e, ni por lo quë naguër guëdchini nu nilë por nananú iurne'
39 nilë lo quë naná guia'a, ni por lo quë nananú guetë, ni por stubi clasë pudërë nananú la'ni guë'dchiliu, gáquëdi'i guëguquë lë'ë hia'a lu amor shtë Dios, amor nabëlua'a më lu hia'a por Cristo Jesús Shláma'a.

9

Gulë Dios ra mënë israelitë

1 Cagnia'a verdá cumë shmënë Cristo nanahia; quëbezënú Espíritu Santo na, nu mizmë shgaba quëhunë testificar ruadi'dza verdá.
2 Nalë nahia tristë nu riá ldua'a; se intiende quëhuna sufrir la'ni ldua'a por sahia, ra më israelitë.
3 Nahia dispuestë gunë më condenar na si talë por ni gac salvar ra sahia, ra mënë naná më ladza.
4 Lë'ë rai' na rai' më israelitë; gudili Dios lë'ë rai' të gac rai' shini më. Bëlua'alú llni lu rai', llni naze'dë de Dios. Ra conveñi nu promësë nu lëy shtë Dios, bë'në rai' recibir. Bë'në rai' recibir ordë lla rac shtu'u Dios gunë rai' adorar Dios la'ni iádu'u.
5 Lë'ë rai' na llëbní shtadë guëlú hia'a nu de lë'ë rai', según nardchini mënë lu guë'dchiliu, gulë Cristo el quë nagulë Dios parë guënibë'ai'. Jesucristo na Dios nu runë tucarë grë

mieti gunë rall alabar lë'i'. Benditë na më parë siemprë. Amén.

6 Quëgní'idia'a de që adë bë'nëdi'i Dios cumplir shtí'dzi', sino todavía napë shti'dzë më valurë parë ra mënë purquë nanú mënë nanádi'i llëbní Israel, perë gudili Dios lë'ë rai'; na rai' shmënë më.

7 Gudílidi'i Dios grë ra llëbní Abraham parë gac rai' legítimë shini Abraham sino rni'i më lu Abraham: "Por shínil Isaac, gápël llëbní naná ra nagudilia".

8 Grë ndë'ë runë cuntienë ni tubi na shini Dios sulë purquë gúlëll më israelitë, sino ra shini Dios na el që narialdí ldu'u promësë shtë Dios. Mënë ni na de verdá llëbní Abraham.

9 Pues lë'ë promësë naguni'i Dios lu Abraham rni'i: "Stubi izë ziquë tiempë ne' guëabría nu Sara gápi' tubi shíni'".

10 Más de ni nanú ejemplë shtë Isaac, shtadë guëlú hia'a. Guërupë shini Rebeca na rai' shini tubsë nguiu, Isaac.

11-13 Ra shini Isaac nu Rebeca todavía lá'adi'i gálëdi'i rai', ni tubi mal bë'nëdi'i rai', perë guni'i Dios lu Rebeca: "Shínil naguëlú galë, gáquëll muzë parë shínil naguëdchini despuësë". Ni na de acuerdë lo që Sagradas Escrituras rni'i: "Guc shtua'a Jacob perë guná zá'quëdia'a lu Esaú". Zni bëlua'a clarë Dios napë më derechë gulë më lo që narni'i ldu'u më. El që narac shtu'u më, rna'bë më; nídi'i importë pë cusë quëhunë rall.

14 ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de që adë nazá'quëdi'i Dios? Aquëdi'i.

15 Mizmë Dios guni'i lu Moisés: "Guna favurë parë el që narac shtua'a; guëga'a ldua'a el që narac shtua'a".

16 Zni nahin, lë'ë favurë shtë Dios, zé'dëdi'in lu mënë purquë rac shtu'u mënë, nilë por lo që naquëhunë rall sino por voluntá shtë më, el që narga'a ldu'i mënë.

17 Nanú stubi ejemplë; la'ni Sagradas Escrituras rni'i shcuendë rëy shtë Egipto. Rni'in: "Bëzúa lë'ël ziquë rëy shtë Egipto parë guëná mënë pudërë shtëna por mudë naruna tratë lë'ël të guini mënë narëta' lu guë'dchiliu, blac llëru'bë na pudërë shtëna".

18 Zni zac guëni'i hia'a napë më pacënci parë el që narac shtu'u më, nu zac runë më të gac naguëdchi ldu'u mënë según voluntá shtë më.

19 Perë guëní'il lua: "Si talë zni nahin ¿pëzielú rdchi'bë Dios demandë cuntrë nguiu? ¿Chull rzutipë lu voluntá shtë Dios?"

20 Perë rnia'a lul, ¿chu nal të parë rchupë dí'dzël con Dios? Nídi'i mudë gue'su guëni'i lu mënë naruntsa'u gue'su: "¿Pëzielú bëntsá'ul na zndë'ë?"

21 Na Pablo rnia'a lu të, el që naruntsa'u gue'su, nápëll derechë guntsá'ull cualquier cusë narni'i ldú'ull. Con mizmë benë shtë gue'su guntsá'ull tubi gue'su chulë nu especial, nu con mismë benë gactsa'u tubi cusë nadë rluá'adi'i chulë.

22 ¿Pë rni'i ldú'ul? Aunquë más antsë guc shtu'u guëlua'a Dios pudërë shtë më cuntrë ra mënë nabë'në mal, bia'a ldu'u më mal mudë shtë nguiu ni; pacënci guc më con ra narunë tucarë cashtigu eternë.

23 Nu guc shtu'u guëlua'a më ra favurë ru'bë nu bendición parë lë'ë hia'a. Bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; bë'ni' preparar lë'ë hia'a dizdë más antsë parë guëquëreldënú hia'a lë'ë më.

24 Parë ni gulë më lë'ë hia'a, mënë israelitë nu ra nanádi'i më israelitë.

25 Ziquë rni'i la'ni librë nabëquë'ë Oseas:

Ra nanádi'i shmëna, gululëhia lë'ë rai' shmëna.
Lë'ë ra nadë rac shtú'udia'a antsë, ni gululëhia mënë narac shtua'a.

26 Mizmë lugar catë antsë guni'i Dios: "Nádi'i të shmëna", ndë guëni'i mënë: "Na të shini Dios nanabani".

27 Nu Isaías guni'i shcuendë naciuni Israel: "Aunquë nilë llëbní shtë tëgulë Israel na cantidá mënë ziquë iu'lli shtë nisëdu'u, nadë más bëldasë rall gac salvar

28 purquë gunë më cumplir shtí'dzi' hashtë tsalú sentënci cuntrë ra narëta' lu guë'dchiliu".
29 Gaquin ziquë mizmë Isaías guni'i antsë:
Dadë shtë ra ianglë, si talë adë
bë'nëdi'i më perdunë bëldá
shtadë guëlú hia'a të gátidi'i
rai',
pues iurne' na hia'a ziquë ra
mënë naguquëreldë guë'dchi
Sodoma nu Gomorra.

Ra mënë israelitë nu diza'quë shtë më

30 ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë? ¿Pëllë guëni'i hia'a de quë ra nanádi'i më israelitë, ra nadë rac shtú'udi'i gunë rall cumplir lëy shtë Dios, hia nasalvar rall; tubldí na shcuendë rall lu Dios purquë gualdí ldu'u rall shti'dzë më
31 perë ra mënë israelitë nari-
analdë tëchi lëy shtë më, bë'nëdi'i rall gan gac rall më za'quë lu Dios?
32 ¿Pëzielú? purquë ra më israelitë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios parë gac salvar rall sino gualdí ldu'u rall mizmë lë'ë rall, u sea ra obrë za'quë nabë'në rall gualdí ldu'u rall. Zni gulaguë rall ziquë tubi narreldë guëc guë'ë.
33 Ziquë naescritë la'ni shti'dzë Dios:
Guná, na rdchi'ba tubi nguiu naná
ziquë tubi guë'ë catë rreldë
mënë guëquin.
Na më ziquë guë'ë narunë storbë.
El quë narialdí ldu'i shti'dzë më, ni
nunquë guënítill shnézi'.

10

1 Bëchi, lo quë narac shtua'a con guëdubinú ldua'a, lo quë narna'ba lu Dios, gac salvar ra mënë israelitë.
2 Nahia testigu de quë zianaldë rai' lëy shtë Dios con llëru'bë devociuni perë adë riasédi'i rall; nápëdi'i rall llni shtë Dios.
3 Adë guënédi'i rall manërë runë Dios parë gac tubldí shcuendë nguiu lu më; más bien guc shtu'u rall por gunë cumplir lëy, gac rall më za'quë lu Dios. Adë nédi'i rall gunë rall recibir salvaciuni cumë favurë nabë'në më por grë mieti.
4 Pues parë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë rianáldëdi'i rall tëchi lëy parë gac tubldí shcuendë rall lu më. Rac bë'a rall sulamëntë por Cristo napë nguiu tratë con Dios.
5 Nu Moisés bëquë'ëi' gac tubldí shcuendë nguiu lu Dios si talë gunë nguiu cumplir lëy; guni'i Moisés: "El quë nagunë cumplir grë puntë shtë lëy, guëquitë ldu'i parë siemprë".
6 Perë manërë parë gac tubldí shcuendë nguiu lu Dios por fe na zndë'ë; lëdë nagánëdi'in. Adë rúnëdi'il llgabë napë quë tsépil lu gube'e parë tsagllí'il Cristo parë gac salvárël
7 nu adë rúnëdi'il llgabë napë quë guiétël catë nanú ra tëgulë parë tsagllí'il Cristo de ndë. Aquëdi'i.
8 ¿Pëllë rni'i lëy? Rni'in: "Bëdchini di'dzë parë lë'ël; hia ruadí'dzël di'dzë ni lu mënë; cabezin la'ni ldú'ul". Pues mizmë diza'quë rë' naquëdë'në na'a predicar, rni'i de quë napë quë tsaldí ldu'u mënë shti'dzë Jesús.
9 Ruadi'dzë na'a de quë si talë rní'il Jesús na Dadë nanapë derechë parë guënibë'ai' lë'ël nu si talë rialdí ldú'ul de verdá de quë bëldishtë Dios lë'ë Jesús ladi ra tëgulë, zac salvárël.
10 Napë quë tsaldí ldú'ul shti'dzë më parë gac tubldí shcuéndël lu Dios; con rua'l quëhúnël testificar rialdí ldú'ul Dios; por ni nasalvárël.
11 Sagradas Escrituras rni'i: "Ni tubi chu narialdí ldu'i shti'dzë Dios, adë guëtúdi'i lull".
12 Nídi'i diferenci entrë ra më israelitë nu con ra nanádi'i më israelitë, pues mizmë Dadë Jesús na Dadë shtë grë mënë nu rne'e më sin medidë ca'a grë ra narialdí ldu'i lë'ë më.
13 Zni na, grë ra narna'bë Dadë Jesús parë gúni' perdunë lë'ëll, gac salvárëll.
14 Perë ¿llallë guëna'bë rall lë'ë më si talë adë rialdídi'i ldu'u rall lë'ë më? ¿Llallë tsaldí ldu'u rall lë'ë më si talë chu nádi'i naruadi'dzë lu rall diza'quë shtë më? ¿Llallë guini rall? nu adë chu nádi'i nanua'a shti'dzë më parë lë'ë rall.

15 ¿Llallë tsagni'i mënë diza'quë si
talë adë chu nádi'i el quë nabëshe'ldë
lë'ë nguiu ni? Ziquë rni'i Sagradas Es-
crituras: “Blac nasa'a iurë guëdchini
ra naruadi'dzë diza'quë nu nutici
narsëquitë ldu'u mënë”.
16 Perë lëdë grědi'i mënë runë rall
cuendë diza'quë, ziquë bëquë'ë Isaías:
“Dadë ¿chull gualdí ldu'u di'dzë nabi-
adi'dzë na'a lu rall?”
17 Sin quë adë guëtë'dëdi'i, rialdí
ldu'u mënë iurë ruadi'dzë tubi më
diza'quë lu rall. Diza'quë ni na
mizmë shti'dzë Jesucristo.
18 Perë rna'bë di'dza lu të ¿pë adë
bínidi'i rall lo quë nacagni'i Dios lu
mënë? Clarë quë sí; bini rall grětë'
di'dzë ni. Sagradas Escrituras rni'i:
Biadi'dzë Dios shtí'dzi' guëdubi nezë
shtë guě'dchiliu.
Shti'dzë më bërë'tsë hashtë catë rialú
guě'dchiliu.
19 Guëabrí guëna'bë di'dza: ¿pë na
posiblë adë guc bě'adi'i mënë is-
raelitë shti'dzë më? Pues primërë
puntë, Moisés bëquě'ëi' shti'dzë Dios
narni'i:
Guna parë guëzebi ldu'u të lu
tubi naciuni nanadë runguë
bě'adi'i na.
Guna tratë lë'ë rall të guëldënú të lë'ë
rall, mënë nanědi'i tsasě rall
shti'dza.
20 Segundë puntë, Isaías gupë valurë
nu bëquě'ëi':
Ra nagudílidi'i na, bëdia'guëlú rall na.
Guëlua'aluhia lu ra nadë guná'bëdi'i
por na.
21 Perë en cuantë shcuendë mënë
israelitë rni'i Isaías: “Guëdubi tiempë
bëldí guiahia parë guna recibir mënë
nanědi'i guëquě diaguë shti'dza,
mënë narni'i cuntrë voluntá shtëna”.

11

Mënë israelitë naná salvar

1 Iurne' quëgna'bë di'dza: ¿pë na
posiblë bëquě guia'a më parë siem-
prë ra mënë israelitë? Aquëdi'i; pues
mizmë na nahia më israelitë; nahia
llëbní Abraham; Benjamín na shtadë
guëluhia.
2 Dizdë más antsë Dios gulě më
ra mënë israelitë; adë bëquě guia'a
Dios lë'ë rall. ¿Pë riasědi'i të lo quë
narni'i Sagradas Escrituras la'ni his-
turi nabë'në Elías? Bëdchi'bë Elías
galquiá cuntrë mënë israelitë; guní'i'
lu Dios:
3 “Dadë, ra mënë gudini rall ra
nabiadi'dzë shtí'dzël nu bëzalú rall
bëcu'guë shtěnël. Sulë na nahia muzë
shtěnël nanabani. Nu rac shtu'u rall
quini rall na.”
4 Perë Dios bëquebi lu Elías: “Na
gulëhia mënë; napa gadchi mili nguiu
nadë bëzullíbidi'i delantë lu dzanë
Baal”.
5 Rnia'a lu të, mizmë iurne' ziquë
tiempë dzë ni, Dios napë tubi tantë
mënë israelitë nagulě më ziquë
favurë shtë më të gac rai' shini më.
6 Si talë na rai' shini më por
tubi favurë, iurní nádi'in por lo
quë naquëhunë rai' purquë iurní
favurë nídi'i favurë sino salvaciuni
na ziquë rallë narunë tucarë por lo
quë nabë'në rall. Bë'në më favurë ni
sulë por galërga'a ldú'i'.
7 ¿Pë guëní'ia'a? Casi grë mënë
israelitë adë bëdzélëdi'i rall manërë
parë gac salvar rall, perë bëldá rall
nagulě Dios, bë'në rai' recibir favurë
shtë më. Los de más më israelitë guc
naguëdchi ldu'u rall, bë'në Dios.
8 Zni rni'i Sagradas Escrituras:
“Bësa'në Dios lë'ë rall lu nacahi të adë
tsasědi'i rall; adë rnádi'i rall con slu
rall; adë rínidi'i rall con diaguë rall,
bë'në Dios. Zni na rall hashtë iurne'.”
9 Nu zac rni'i David:
Grë cusë za'quë nanapë mënë ni,
guëabrí ziquë trampë catë
ldaguë rall.
Vidë chulë shtë rall guëabrí guëc rall
cumë cashtigu.
10 Nu slu rall guëcahi të parë guënádi'i
rall verdá.
Nu galriá ldu'u shtë rall gac ziquë
tubi bultë në'ë.

Salvaciuni shtë ra nanádi'i më israelitë

11 Iurne' rna'bë di'dza: ¿pë na ra
mënë israelitë ziquë tubi mënë nar-
reldë lu guë'ë nu gúnëdi'ill gan jamás
tsashtëll stubi? Aquëdi'i, sino iurë

bëquĕ guia'a më israelitë salvaciuni, ra mënë nanádi'i më israelitë guatĕ rall shnezë Dios parë gac salvar rall të parë guëná mënë israelitë nu guëzebi ldu'u rall lu mënë ni; iurní tsaldí ldu'u rall shti'dzë më.

12 Guënia'a lu të stubi cusë, si talë iurë bëquĕ guia'a mënë israelitë salvaciuni shtë Dios, iurní bëdchini bendición parë los de más mënë, blac llëru'bë bendición guëdchini iurë guëabrí ldu'u rall lu Dios. Si talë ra më nanádi'i më israelitë, napë rall favurë shtë Dios purquë ra mënë israelitë bëniti rall shnezë Dios, blac cusë za'quë guëdchini lu guĕ'dchiliu iurë tsaldí ldu'u mënë israelitë shti'dzë Dios.

13 Perë napa tubi di'dzë parë lë'ë të nanádi'i më israelitë. Bëshe'ldë Dios na; nahia poshtë shtë më. Nahin tubi hunurë parë na.

14 Quëhuna shchi'ni më con guëdubinú ldua'a të ra sahia mënë israelitë, iurë guëná rall lë'ë të, gac shtu'u rall gac salvar rall.

15 Pues si talë iurë bëquĕ guia'a Dios lë'ë rall, ra mënë nanádi'i më israelitë guatĕ rall shnezë Dios, ¿llallë gac iurë ra mënë israelitë guëabrí ldu'u rall shnezë Dios stubi? Gaquin ziquë iurë tsashtĕ tëgulë ladi ra tëgulë.

16 Iurne' guënia'a shcuendë Abraham nu naciuni Israel. Si talë tubi muestrë shtë nacubë na santu, grë nacubë na santu. Si slu'chi hiaguë na santu, también ra llicu hiaguë na santu.

17 Bëldá ra mënë israelitë na rall ziquë llicu hiaguë olivo guishi; bëriuguë rahin perë lë'ë të guc injertar lu tronquë shlugar ra mënë ni, nu napë të partë con vidë shtë hiaguë verdadërë con ra naná shmënë Dios.

18 Adë runë nadchínidi'i të; adë chu guëní'idi'i na të mejurë quë los de más llicu hiaguë. Si talë runë nadchini të, gulë bësëagná ldu'u të de quë napë të vidë sin fin sulë purquë unidë na të con tronquë shtë hiaguë. Lë'ë tronquë rne'e vidë parë lë'ë të; lëdë lĕ'ëdi'i të rdë'ë të vidë parë hiaguë ni.

19 Perë tal vez guëní'il lua: "Perë llicu hiaguë riuguin të parë guc injertara; guca injertë lu tronquë shtë hiaguë".

20 Rnia'a lu të; bëdchisú Dios ra mënë israelitë purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë Dios, perë lĕ'ël nápël vidë sin fin sulë purquë rialdí ldú'ul shti'dzë më. Zni nahin; adë runë nadchínidi'il sino gupë cuidadë

21 purquë si talë adë bĕ'nëdi'i Dios perdunë ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë legítimë, tampuquë gúnëdi'i më perdunë lĕ'ël si adë rialdídi'i ldú'ul de verdá.

22 Gulë guná, blac llëru'bë na amor shtë Dios, perë runë më cashtigu. Ra naná ziquë llicu hiaguë nabëriuguë bë'në më cashtigu demasiadë, perë parë lĕ'ël gunë më bien si talë tsagla'guë gáquël unidë con lë'ë më; no sea quë zac lĕ'ël gáquël ziquë llicu hiaguë nabëriuguë.

23 Más de ni, si talë ra mënë israelitë nanádi'i unidë con Cristo iurne', si talë guëabrí ldu'u rall lu shnezë Dios, gapë rall vidë sin fin; gac rall ziquë llicu hiaguë naguc injertë lu tronquë stubi. Napë më pudërë parë gunë mëhin.

24 Perë lĕ'ël nal ziquë llicu hiaguë olivo guishi; nádi'il më israelitë perë bëriúguël parë gáquël injertadë con verdadërë hiaguë olivo. Ni na contrari lo quë narunë mieti; adë gáquëdi'i unir tubi llicu hiaguë guishi lu tubi tronquë za'quë. Zni nahin con ra mënë israelitë naná ziquë llicu hiaguë verdadërë. Blac sencigi nahin gunë më injertë ra mënë ni lu tronquë shtë hiaguë stubi vësë.

Ra mënë israelitë gac salvar rall

25 Bëchi, quëgnia'a comparaciuni purquë rac shtua'a gac bë'a të tubi secretë nabëlua'a Dios ne'. Antsë guasĕdi'i hiá'ahin. Perë adë rúnëdi'i të llgabë na të mejurë quë los de más sa' të. Bëldá ra më israelitë na rai' ziquë ciegu; naguëdchi ldu'u rai' hashtë gac cumplir zihani mënë nanádi'i më israelitë gac salvar.

26 Iurë nasalvar ra mënë ni, iurní grë mënë israelitë gac salvar rall; Sagradas Escrituras rni'i:

El quë nagunë librar, zé'di' de Sión.
Guëdchisúhi' duldë shtë llëbní Jacob.
27 Ndë'ë na tubi promësë nardë'a con
lë'ë rai' iurë guëdchisúa duldë
shtë rall.
28 ¿Pë runë cuntienë grë ndë'ë parë
ra nabë'në recibir diza'quë? Pues ra
më israelitë na rall enemigu shtë Dios
iurne' parë gunë të recibir bendición
shtë më. Perë gulë më lë'ë rall; bë'në
ldai' më lë'ë rall purquë na rall shini
shmënë Dios naguquëreldë guahietë.
29 Rna'bë më mënë; rzëlaa'dchi më
bendición cua'a mënë; nunquë gunë
më cambi galërni'i ldu'u më.
30 Más antsë adë gualdídi'i ldu'u të
shti'dzë më perë iurne' sí, bë'në të
recibir galërga'a ldu'u më. Guquin
purquë ra mënë israelitë nëdi'i tsaldí
ldu'u rall shti'dzë më.
31 Aunquë iurne' lë'ë rall adë rzu'bë
diáguëdi'i rall shti'dzë më, guëdchini
tubi dzë guëga'a ldu'u Dios lë'ë rall
stubi nu gac salvar rall. Gunë rall
recibir galërga'a ldu'u më stubi juntë
con lë'ë të.
32 Pues parë Dios grëtë' mënë na
rall ziquë ra prësi la'ni lachigui'bë.
Grëtë' mënë adë bë'nëdi'i cumplir
mandadë shtë më të parë guëga'a
ldu'u më grë mieti.
33 Blac llëru'bë na shgabë më. Ri-
asë më grëtë' ra cusë. Adë chu
gúnëdi'i gan gac bë'all por completë
shgabë më. Adë chu ráquëdi'i gac
bë'all manërë naquëhunënú më con
lë'ë hia'a.
34 "¿Chull tsasë llgabë nanapë Dadë
Dios? u ¿chull bëdë'ë cunseju parë lë'ë
më?
35 ¿Chu bëdë'ë nacua'a më të parë
guëabrí quilli më lë'ëll ziquë pagu?"
36 Purquë por lë'ë më rni'bi grëtë'
cusë. Bëcue'shtë më grëtë' cusë;
bëntsa'u më grëtë' cusë parë gunë më
recibir hunurë nu graci shtë mënë.
Runë tucarë grëtë' mënë guëdë'ë rall
labansë parë lë'ë më hashtë nídi'i fin.
Amén.

12

Rac shtu'u Dios guëquërélda'a sulë parë lë'ë më

1 Zníti'i bëcha, quëhuna ruëguë lu
të gunë të intriegu mizmë lë'ë të
parë Dios purquë bëga'a ldu'u më lë'ë
të. Gulë bë'në presentar mizmë lë'ël
ziquë ofrendë parë lë'ë më. Gulë gac
të mënë santu, mënë narëuu' ldu'u
Dios. Ni runë tucarë gunë të purquë
riasë të, nu zni gunë të alabar lë'ë më.
2 Adë chu guëquëréldëdi'i ziquë los
de más mënë shtë guë'dchiliu, sino
gulë gac mënë nacubi por cambi
nananú la'ni ldu'u të. Zni másru'u
gac bë'a të naná voluntá shtë Dios;
quiere decir, guadë naná cusë za'quë
nu guadë narquitë ldu'u më nu lo quë
naná tubldí delantë lu më.
3 De acuerdë con favurë nabë'në
më, gulë më na ziquë poshtë shtëhi',
rnia'a lu të adë chu gúnëdi'i llgabë
nall më ru'bë lu sa'll. Mejurë
gulë bë'në llgabë lo quë naná
verdá nu tubldí de acuerdë con fe
nabëzëlaa'chi Dios parë lë'ël.
4 Ziquë cuerpë shtë nguiu naná zi-
hani partë perë tubsë cuerpë,
5 zni zac lë'ë hia'a, cantidá na
hia'a perë na hia'a tubsë cuerpë naná
unidë con Jesucristo, nu lë'ë hia'a
unidë na hia'a, cadë nguiu con grë sa'
nguiu.
6 Cadë túbia'a nadápa'a don
nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo según
favurë nabë'në Dios. Llni nu
fuersë narne'e Dios adë nádi'in igual
parë cadë túbia'a, perë runë tucarë
guëdë'në dchí'nia'a llni nadápa'a.
Si talë por pudërë shtë Dios ráquël
guëní'il shti'dzë më, guni'i shti'dzë
më de acuerdë con ldai' shtë më
nabëdë'na'a recibir de lë'ë më.
7 Si talë ráquël rúnël sirvë lu sa'l,
pues bë'në sirvë lu rai' con guëdubinú
ldú'ul. Si talë ráquël guëluá'al shti'dzë
më con pudërë shtë më, pues runë
tucarë guëluá'al con guëdubinú ldú'ul.
8 Si talë ráquël guëdë'ël cunseju
sa'l, bë'nin con guëdubinú ldú'ul. El
quë nardë'ë parë shchi'ni Dios, pues
guëdë'ëll sin quë cuézi' gúnëll recibir
premi. El quë narac guënibë'a, pues
tsagla'guë guënibë'all con cuidadë. El

quë narga'a ldu'u sa'll, guëga'a ldú'ull con lëgrë.

Lo quë narunë tucarë gunë ra narialdí ldu'i diza'quë

9 Gulë guc shtu'u de verdá grë mënë. Gulë guná tushë ra cusë mal perë gulë tsagla'guë ra cusë za'quë.
10 Gulë guc shtu'u con llëru'bë cariñi grë sa' të. Gulë bë'në honrar sa'l; gulë bë'në rëspëti lu sa'l.
11 Adë gac nabĕchidi'il; gulë bë'në sirvë Dadë Jesús guëdubi tiempë.
12 Gulë bëquitë ldu'u të con esperansë nanápël; gulë gac mënë pacënci iurë rzunaldë mënë lĕ'ël; adë cuézëdi'i të sino gulë guna'bë lu Dios guëdubi tiempë.
13 Gulë bë'në compañi ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesús con nicidá shtë rai'. Gulë bë'në recibir bien grë naze'dë visitë lídchil.
14 Si talë tubi mënë rguell guĕquël, guna'bë lu Dios parë guëdë'ë më bendición parë nguiu ni. Adë rúnëdi'il igualadë con lĕ'ëll.
15 Gulë cue nalëgrë con ra naquëreldë nalëgrë nu gulë bëga'a ldu'u të con ra naru'në lu galëriá ldu'u.
16 Súdi'i ni tubi dishi'bi entrë lë'ë të. Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l, sino gulë gac amigu shtë ra mënë nanádi'i më ru'bë lu guĕ'dchiliu.
17 Adë riabrídi'i gúnël cusë mal parë el quë narunë cuntrë lĕ'ël. Gulë guni'i ldu'u gunë të bien delantë lu grë sa' të.
18 Gulë guquëreldë sin dishi'bi con grë mieti.
19 Adë rúnëdi'il vengar sino bëdë'ë sí gunë Dios cashtigu purquë Sagradas Escrituras rni'i: "Runë tucarë guna vengar; na guëguíllahin, rni'i Dadë".
20 Nu zac rni'i Sagradas Escrituras: "Si talë enemigu shtĕnël rldia'në, bëdë'ë nagáuhi'. Si talë rbídchi', bëdë'ë nagúhi' purquë si talë gúnël zni, iurní guëá shnill por galështú."
21 Adë rdĕ'ëdi'il sí gunë duldë gan lul, sino lĕ'ël bë'në gan lu mal con lo quë naná za'quë.

13

1 Runë tucarë grĕtë' mënë gunë rall rëspëti ra gubiernë nu autoridá purquë grë ra autoridá na por voluntá shtë Dios. Ra autoridá zúbëga'a rai' por permisi shtë Dios.
2 Grë ra narzutipë lu shti'dzë gubiernë rúnëll cuntrë lo quë nabë'në Dios punërë. El quë narzutipë lu shti'dzë gubiernë rsëdchínill cashtigu parë mizmë lĕ'ëll.
3 Grë ra narnibë'a nananú guĕ'dchiliu, adë rtsĕbëdi'i rall ra mënë naquëhunë cusë za'quë sino quë rtsëbë rall ra naquëhunë mal. ¿Gu rac shtú'ul guëbánil sin quë rdzĕbëdi'il lu autoridá? pues gulë cue cusë za'quë; hia iurní guëá'nël ziquë ra më za'quë lu ra gubiernë.
4 Pues lë'ë ra autoridá na rall el quë nabë'në Dios punërë parë bien shtë të, perë si talë lĕ'ël quëhúnël mal, iurní sí, guëdzĕbël lu autoridá purquë bë'në më punërë lë'ë rall parë gunë rall cashtigu tubldí grĕtë' el quë naquëhunë mal.
5 Por ni rqui'ni gunë të rëspëti ra autoridá, lëdë niá'asëdi'i parë zé'dëdi'i cashtigu guĕquël sino también purquë la'ni ldú'ul nanël zni naza'quin.
6 Por rsunë rë', gulë quilli ra impuestë nacagna'bë gubiernë purquë na rall por voluntá shtë Dios. Bë'në më punërë lë'ë rall parë dchi'ni ni.
7 Gulë bëdë'ë lo quë narunë tucarë parë cadë tubi sa'l. El quë naze'bi contribución, gulë quilli contribución. Grë ra naze'bi impuestë, gulë quilli impuestë. El quë narunë tucarë rëspëti, gulë bë'në rëspëti lĕ'i' nu el quë narunë tucarë hunurë, gulë bë'në honrar lĕ'i'.
8 Adë rzé'bidi'i të ni tubi lu sa' të sino gulë quilli lo quë narzé'bil lu sa'l. Gulë guc shtu'u sa'l purquë el quë narac shtu'u sa'll de verdá, bĕ'nëll cumplir lo quë nacagnibë'a lëy shtë Dios.
9 Ra mandamientë rni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri. Adë rguínidi'il sa'l. Adë rbaa'nëdi'i të. Adë ruadi'dzë bíshidi'il lu sa'l. Adë

rzébidi'i ldú'ul pë shtë mënë.” Grë ndë'ë con los de más mandamientë shtë Dios, gúnël cumplir si talë gúnël lo që narni'i shti'dzë më: “Gulë guc shtu'u grë sa'l igual ziquë rac shtú'ul mizmë lë'ël”.

10 El quë naná rac shtu'u sáhi', adë quëhúnëdi'ill mal cuntrë bëchi sa' ni; por ni el quë narac shtu'u sa'll de verdá, canihúnëll cumplir lëy shtë Dios.

11 Más de ni, gulë bëdë'ë cuendë tiempë nabánia'a. Hia bëga'a iurë; gáca'a ziquë el quë nagubani lu mbëca'ldë purquë dzë naguëdchini Dadë Jesús stubi, más guëlladchi zuga'ain parë iurne' quë iurë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a diza'quë.

12 Na ziquë gue'lë ze'dë grëgue'lë; hia lë'ë gue'lë ziagdzaguë. Lë'ë dzë ze'dë bi'guë. Por ni rqui'ni guësá'na'a grë cusë mal narunë mieti lu nacahi. Ziquë suldadë nanacu shabë suldadë, cha zuga'a hia'a con llni shtë Dios parë tíldia'a cuntrë mal.

13 Ziaglá'ga'a lu shnéza'a sin ni tubi duldë, ziquë narunë tucarë narzë rdzë. Adë chu gáquëdi'i zudchi. Nu adë chu tsádi'i ca nanú ruidë, nilë catë quëreldë mënë ziquë mbecu. Adë chu gápëdi'i mal vici; adë chu tsutëdi'i lu dishi'bi. Adë chu gáquëdi'i mbidiosë

14 sino gulë gac ziquë tubi nanacu bien con mizmë pudërë shtë Dadë Jesucristo. Adë rdë'ëdi'il sí lu ra deseo mal narsini lë'ël lu mal.

14

Adë rúnëdi'il juzguë sa'l

1 Gulë bë'në recibir sa'l narialdí ldu'i diza'quë aunquë adë zuga'adi'ill firmë lu shnezë më. Bë'në recibir lë'ëll sin quë adë rchupë dí'dzëdi'il subrë puntë naraull.

2 Por ejemplë nanú tubi sa'l narialdí ldú'ull nanú permisi gaull grë clasë cumidë, perë nanú stubi sa'l naná débil; rní'ill runë tucarë gau mieti ra verdurë, lëdëdi'i gau mieti belë.

3 Pues el quë naráu belë, adë gúnëdi'ill juzguë lë'ë sa'll naráu sulë ra verdurë. Nu zac el quë nadë rau belë, adë gúnëdi'ill juzguë el quë naráu grë clasë cumidë purquë Dios bë'në recibir lë'ë mieti ni.

4 ¿Chull nal të quëhúnël juzguë lë'ë muzë shtë stubi lamë? Pues lu shlamë muzë, gac muzë juzgar u gunë muzë recibir hunurë. Pues muzë shtë Jesús zull firmë lu shnezë më purquë Dios napë pudërë parë gunë muzë ni gan lu grë prëbë naze'dë lúhi'.

5 Stubi comparaciuni; nanú bëldá mënë quëhunë rall cumplir ra dzë delicadë. Stubi sa'l rní'ill grë ra dzë na igual; nídi'i dzë delicadë parë lë'ëll. Pues nadë más runë tucarë cadë nguiu gáqui' firmë con creenci shtëhi'.

6 El quë nanapë rëspëti lu dzë delicadë, pues quëhúnëll honrar Dios, nu zac el quë naquëhúnëdi'i cumplir ra dzë delicadë, lu Dios nápëll rëspëti. El quë naráu grëtë' cusë, pues quëhúnëll rëspëti Dios nu quëgdë'ëll graci lu më por cumidë. Nu el quë narunë providë gaull cualquier cusë, quëhúnëllin parë lë'ë më nu rdë'ëll graci lu më.

7 Nadápa'a el quë narnibë'a lë'ë hia'a; mientras nabánia'a, na hia'a muzë shtë më nu iurë gátia'a, na hia'a shmúzi'.

8 Si talë nabánia'a, nabánia'a parë lë'ë Dadë. Si talë rátia'a, rátia'a parë lë'ë më. Si talë guëbánia'a u si talë gátia'a, na hia'a shmënë Dios.

9 Por mizmë rsunë ni, Cristo guti nu bëabrí nabani më të parë gac më Dadë tantë ra mënë naguti nu zac ra nanabani.

10 Perë lë'ël ¿pëzielú rúnël juzguë ra bëchi sa'l? Grëtë' hia'a napë quë guëdchínia'a delantë lu Cristo të parë gunë më juzguë cadë lë'ë hia'a.

11 Sagradas Escrituras rni'i:

Ziquë segurë na nabania, rni'i Dadë,
grëtë' mënë gac bë'a rall nahia
Dios nu guëzullibi rall lua.

Grëtë' mënë gunë rall alabar na.

12 Zníti'i cadë tubi hia'a napë quë guëdë'ë hia'a cuendë lu Dios por lo quë naquëdë'na'a.

Adë chu gáquëdi'i mal ejemplë parë sa'l

13 Por ni rnia'a, adë chu gúnëdi'i
juzguë sa'll sino al contrari, gulë
guni'i ldú'ul guëquëréldël naza'quë,
lëdëdi'i manërë mal; no sea quë
guëlaguë sa'l lu duldë por causë
shtënël.
14 Unidë nahia con Jesucristo,
por ni napa segurë de quë grë
cumidë nalimpi; nídi'i mal si talë
guëdáuha'ain, perë si tubi nguiu rni'i
ldú'ull nanú dau adë límpidi'i, pues
parë lë'ëll naprovidë gaullin.
15 Perë si talë raul grë clasë cumidë
nu zni quëhúnël ofender sa'l, pues
adë rac shtú'udi'il sa'l iurní; runë
fáltël amor parë sa'l. Adë rúnëdi'il
niétiquë; adë gáudi'il belë si talë por ni
guëniti sa'l. Jesucristo gúti' por lë'ëll.
16 Adë rdë'ëdi'il lugar guëni'i mënë
mal por lo quë nanël na bien.
17 Si talë rnibë'a Dios lë'ël, si
náhi' Rëy, nídi'i importë custumbrë
pë raul u pë ruu'l, sino stubi cusë
rqui'ni naná tubldí shcuénda'a lu
më, nu cuedchí ldu'u hia'a lúhi', nu
rquitë ldu'u hia'a por Espíritu Santo
nacuezënú lë'ë hia'a.
18 El quë narunë sirvë Cristo
manërë za'quë, ni rquitë ldu'u Dios
con lë'ëll nu ra sa'll adë bë nápëdi'i
guëni'i rall cuntrë lë'ëll.
19 Por ni cha guiagla'ga'a nezë
catë rbedchí ldu'u hia'a, catë nídi'i
dishi'bi, catë guëdë'na'a compañi sa'
hia'a të gac rall más firmë lu shnezë
Dios.
20 Adë rshí'nidi'il dchi'ni shtë Dios
por lo quë narául. Grë dau naza'quë
gau mieti perë na mal si talë raul tubi
cusë nu ejemplë shtënël na ziquë tubi
guë'ë catë rreldë sa'l nu gúnëll duldë.
21 Pues bien nahin adë chu gáudi'i
belë, nu adë chu gúdi'i vini, nu ni por
chu guëdë'nëdi'i cualquier tubi cusë
narunë rreldë bëchi sa' hia'a lu duldë,
ni lo quë runë dañi parë fe shtë sa'
hia'a.
22 ¿Gu rialdí ldú'ul de quë grë dau
naza'quë? Pues nabënë nahin perë
adë rdildi dí'dzëdi'il con sa'l subrë
puntë rë'. Rquitë ldu'u nguiu el quë
naná firmë lu shnézi', el quë nanëll
rúnëll bien.
23 El quë naráu cualquier cusë
nu rza ldú'ull, nall culpablë
purquë adë quëháudi'ill con fe; adë
quëhúnëdi'ill cumplir según rialdí
ldú'ull. Cualquier cusë naguëdë'na'a,
si nápëdi'i hia'a confiansë naza'quin,
pues duldë nahin parë lë'ë hia'a.

15

Gulë bë'në lo quë narac shtu'u sa'l

1 Grë hia'a naná firmë lu shnezë
Dios, runë tucarë guëdë'na'a com-
pañi ra nazugá'adi'i firmë lu shnezë
më. Gáca'a më pacënci, lëdëdi'i mënë
narguili bien shtëna'a.
2 Cadë tubi hia'a runë tucarë
guëdë'na'a bien con sa' hia'a të tsaldí
ldu'u rall más; gac rall firmë lu
shnezë më.
3 Mizmë Jesucristo adë bëquítëdi'i
ldú'i' mizmë lë'i' sino guc cumplir lo
quë naná escritë la'ni Sagradas Es-
crituras: “Grë ra didzabë naguni'i
mënë cuntrë lë'ël, bëabrí guni'i rall
cuntrë na”.
4 Pues grë lo quë naná escritë la'ni
Sagradas Escrituras, cuë ra di'dzë ni
parë bien shtë hia'a. Naescritin të
guësë'da'a la'nin të gua'a ldu'u hia'a
firmë lu shnezë më të gáca'a më
pacënci por shti'dzë më nu gápa'a es-
peransë.
5 Quëgna'ba lu Dios, el quë
narni'inú lë'ë hia'a, gúni' compañi
lë'ë të, të gac unidë të ziquë bësëa'në
më tubi ejemplë parë lë'ë hia'a
6 të gac gunë të alabar Dios con
tubsë llgabë nu con tubsë bë. Gulë
bë'në alabar Dadë Dios naná Shtadë
Shláma'a Jesucristo.

Bërë'tsë diza'quë ladi ra nanádi'i më israelitë

7 Por ni, gulë bë'në recibir grë sa'
të cumë ziquë Jesucristo bë'ni' recibir
lë'ë hia'a parë guëlua'a pudërë shtë
Dios.
8 Lo quë narnia'a na, bidë Cristo
parë bë'në më sirvë lë'ë ra më
israelitë parë gac cumplir grë ra
promësë naguni'i Dios lu shtadë

guëlú hia'a. Bidë më parë guëlua'a
më ra di'dzë shtë Dios na verdá.
9 Nu bidë më parë ra mënë nanádi'i
më israelitë, guëdë'ë rall graci lu më
por galërga'a ldu'u më. Ni na de
acuerdë naná escritë:
Guna alabar lë'ël entrë grë naciuni.
Gulda cantë lul; guënia'a blac llëru'bë
na pudërë shtënël.
10 Stubi partë Sagradas Escrituras
rni'i:
Gulë bëquitë ldu'u të mënë nanádi'i
israelitë.
Gulë bëquitë ldu'u të juntë con
shmënë më.
11 Stubi partë Sagradas Escrituras
rni'i:
Gulë biadi'dzë cusë ru'bë nabë'në
Dios lu grë mënë shtë
guë'dchiliu.
Lë'ë të nanádi'i më israelitë, gulë
bë'në alabar lë'ë më juntë con
ra shmënë më.
12 Nu Isaías bëquë'ëi':
Tubi llëbní Isaí guëdchini të guënibë'a
më ni ra naciuni.
Ra mënë tsaldí ldu'u rall lë'i', el quë
nagunë salvar lë'ë rall.
13 Quëgna'ba lu Dios, el quë narunë
parë gápa'a esperansë, guëshe'ldë më
lëgrë nu paz la'ni ldu'u të purquë ri-
aldí ldu'u të shti'dzë më. Cagna'ba
gapë të zihani esperansë por pudërë
shtë Espíritu Santo.
14 Bëcha, napa segurë de quë lë'ë
të na të më za'quë nu rac bë'a të ra
cusë shtë Dios, nu naněa de quë rac të
guëdë'ë të cunseju parë cadë tubi sa'
të.
15 Perë la'ni cartë rë', adë
bëdzëbëdia'a guëquëa'a lu të grë
enseñansë rë' të adë guëá'ldëdi'i ldu'u
të di'dzë ni. Bënahin purquë zni
bë'në më incarguë de quë gunahin.
16 Bë'në Dios tubi favurë de quë
guna sirvë lë'ë Dadë Jesucristo en-
trë ra nanádi'i më israelitë. Quëhuna
dchi'ni rë' naná bëne'e Dios parë gac
salvar mieti, parë raca guna presen-
tar grë ra nanádi'i më israelitë lu
Dios ziquë tubi ofrendë naguëca'a
më, tubi ofrendë nabë'në ldai' Dios
por Espíritu Santo.
17 Por Jesucristo naná runë com-
pañi na, napa rsunë parë guëquitë
ldua'a con dchi'ni nabëna por lë'ë më
18 purquë adë nápëdia'a valurë
guënia'a lu të más cusë, sulamëntë lo
quë nabë'në Cristo la'ni vidë shtëna;
gunia'a lu ra mënë të ra nanádi'i më
israelitë tsaldí ldu'u rall nu guëzu'bë
diaguë rall shti'dzë më.
19 Por milagrë nu sëñi nu con
pudërë shtë Espíritu Santo, biadi'dza
shti'dzë Jesucristo dizdë Jerusalén nu
alrededurë lugar ni hashtë regiuni
Ilírico; biadi'dza guëdubi lugar ni.
20 Zni guni'i ldua'a tsagnia'a
diza'quë lu ra mënë catë nunquë guc
bë'adi'i mënë lë Dadë Jesucristo të
parë shchi'nia gáquëdi'in ziquë tubi
mënë narza'a lídchi' guëc cimientë
shtë hiu'u nabëntsa'u stubi sáhi'.
21 Ziquë na escritë:
Grë ra nadë bë'nëdi'i recibir diza'quë
shtëhi', guini rall.
Grë ra nadë riasëdi'i shtí'dzi', tsasë
rall.

Guc ldu'u Pablo tsáhi' ciudá Roma

22 Nalë rac shtua'a guënia'a
diza'quë lu ra nanadë guënëdi'i lë'ë
më. Zihani mënë runë rall cuntrë na;
por ni adë bëna gan tsahia tubi visitë
lë'ë të.
23 Perë iurne' bëna gan shchi'nia
ndë'ë, guëdubi regiuni rë'. Por zihani
izë rac shtua'a guëbaninúa lë'ë të.
24 Gueldë guëna visitar lë'ë të iurë
tsahia España. Despuësë de tubi vis-
itë con lë'ë të, rialdí ldua'a gunë të
compañi na con nicidá nanapa parë
nezë España.
25 Perë iurne' tsahia Jerusalén;
guahia du'pë ayudë parë ra shmënë
Jesús narëta' ndë
26 purquë ra mënë Macedonia nu
Acaya bëtëá rai' tubi ofrendë parë
ra shmënë Jesús nabënápëdi'i, ra
naquëreldë Jerusalén.
27 Pues bë'në rall llgabë ziquë
cusë za'quë, gunë rall compañi ra
mënë ni. Nabënë nahin purquë ra
mënë Acaya nu Macedonia bë'në rall
recibir diza'quë por ra mënë israelitë.

Iurne' runë tucarë gunë rall compañi ra prubi con dumí shtë rall.
28 Iurë guna gan con asuntë rë', guna intriegu ofrendë ni guia'a rai'; iurní güerua'a parë España. Pues iurní gueldë güenahia lë'ë të.
29 Napa segurë de què iurë güenahia lu të, güedchinia con bendición shtë Jesucristo.
30 Bëchi, quëhuna ruëguë lu të por nombre shtë Dadë Jesucristo nu por amor narne'e Espíritu Santo, de què gunë të compañi na con oraciuni lu Dios.
31 Gulë guna'bë lu më të parë guëlá më na grëtë' lo què narac shtu'u gunë ra nadë rialdídi'i ldu'u shti'dzë Jesús, ra naquëreldë Judea. Gulë guna'bë lu më të parë ra shmënë Jesús nananú Jerusalén, gunë rall recibir con bien ayudë naguahia parë lë'ë rai'.
32 Nu gulë guna'bë lu më, si na voluntá shtë më, gueldë güenahia lë'ë të; güedchinia con lëgrë shtë më nu guna du'pë descansë con lë'ë të.
33 Dios el què narunë parë cuedchí ldu'u mieti, cuezënúhi' lë'ë të. Rac shtua'a cuedchí ldu'u të por pudërë shtë Dios; cuezënú më lë'ë të. Amén.

16

Pablo quëhúni' saludar sáhi'

1 Runa presentar lu të Febe, tubi na'a naná rialdí ldu'i diza'què. Quëhúnëll sirvë ra shmënë Dios naquëreldë güe'dchi Cencrea.
2 Gulë bë'në recibir lë'i' con bien por lë Dadë Jesús, cumë ziquë runë tucarë gunë mieti con ra narialdí ldu'i Dios. Gulë bë'në compañi lë'i' cualquier cusë narquí'ni' purquë lë'i' bë'në compañi zihani mënë nu na bë'ni' compañi.
3 Gulë bë'në saludar Priscila nu Aquila naná ra shmëna lu dchi'ni shtë Jesucristo.
4 Lë'ë rai' bëdchi'bë rai' prupi vidë shtënë rai' parë gac salvara lu peligrë. Lëdë niá'asë na rdë'ëhia graci lu rai', sino zac ra los de más bëchi sa' hia'a nanádi'i më israelitë perë rialdí ldu'u rai' shti'dzë më.
5 Gulë bë'në saludë grë ra narialdí ldu'i diza'què, ra nardëá lidchi Priscila nu Aquila. Gulë bë'në saludar Epeneto, el què narac shtua'a. Epeneto guc primërë nagualdí ldu'i diza'què regiuni Acaya.
6 Gulë bë'në saludë María, el què nalë bë'në dchi'ni entrë lë'ë të.
7 Gulë bë'në saludë ra sahia, Andrónico nu Junias naguanú rai' na la'ni lachigui'bë. Ra poshtë shtë më, napë rai' zihani rëspëti parë Andrónico nu Junias; más de ni, gualdí ldu'u rai' diza'què más antsë què na.
8 Gulë bë'në saludë Amplias, stubi shmënë Jesús; nalë rac shtua'a lë'i'.
9 Gulë bë'në saludë Urbano, el què nabë'nënú shchi'ni Jesús con lë'ë hia'a. Nu gulë bë'në saludë Estaquis, el què narac shtua'a.
10 Gulë bë'në saludë Apeles naná bë'në gan lu grë prëbë ziquë shmënë Jesús. Nu zac gulë bë'në saludë famili shtë Aristóbulo.
11 Gulë bë'në saludë ra më ladza, Herodión, nu ra famili shtë Narciso naná rialdí ldu'u diza'què.
12 Gulë bë'në saludë Trifena nu Trifosa naná bë'në shchi'ni Jesús, nu zac bë'në saludë Nanë Pérsida; nalë bë'ni' dchi'ni shtë Dadë Jesús.
13 Gulë bë'në saludë Rufo el què napë famë entrë ra naná rialdí ldu'i diza'què, por lo què nabë'ni'. Nu zac gulë bë'në saludë shni'a Rufo naná ziquë shní'ahia.
14 Gulë bë'në saludë Asíncrito nu Flegonte nu Hermas nu Patrobas nu Hermes con los de más shmënë Dios naná quëreldënú rai'.
15 Gulë bë'në saludë Filólogo nu Julia nu Nereo con zánëll. Gulë bë'në saludë Olimpas con grë ra naná rialdí ldu'i diza'què shtë Jesús, ra naná quëreldënú lë'ë Olimpas.
16 Gulë bë'në saludë cadë tubi lë'ë të con cariñi santu. Grë ra grupë shtë shmënë Cristo rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.
17 Bëchi, runa ruëguë lu të, gulë gupë cuidadë ra nargú divisioni nu ra naná rdchi'bë problemë parë lë'ë të. Lo què naquëhunë rall, na cuntrë

diza'quë naná bësë'dë të. Gulë gulĕ
con lë'ë rall
18 purquë grë ra mieti ra adë na
rall bajo ordë shtë Dadë Jesucristo
sino quëhunë rall cumplir deseo mal
nananú la'ni ldu'u rall nu rguguĕ rall
ldu'u ra mënë naná sencigi. Con
di'dzë chulë nu libanë bishi, rsiguĕ
rall ra mënë.
19 Grë mënë rac bë'a rall lla bëzu'bë
diaguë të shti'dzë Dios, nu rquitë
ldua'a. Rac shtua'a gac nasini të
parë gunë të cusë za'quë, lĕdëdi'i parë
gunë të cusë mal.
20 Lë'ë Dadë narcue'dchí ldu'u
hia'a nasesë, gunë më gan lu Satanás
ziquë tubi nguiu naguëlú guëc ma.
Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai' lë'ë të.
21 Timoteo naquëhunënú dchi'ni
na, rshé'ldëll saludë parë lë'ë të; nu
Lucio nu Jasón nu Sosípater, mënë
ladza; rshe'ldë rall saludë.
22 Na Tercio, caquëa'a cartë rë';
quëgshe'lda saludë parë lë'ë të cumë
unidë na hia'a con Dadë Jesucristo.
23 Gayo el quë nardë'ë pusadë parë
na, nu rdëá grupë shtë shmënë Jesús
lídchi', rshé'ldi' saludë parë lë'ë të. Nu
Erasto naná tesorërë shtë guë'dchi,
rshé'ldëll saludë; nu tubi bëcha lë
Cuarto, tubi shmënë Jesús, rshé'ldëll
saludë.
[
24 Lë'ë Dadë Jesucristo gunë ldai'
grë të. Amén.]

Rialú cartë rë' con tubi labansë

25 Iurne' guëdĕ'na'a alabar Dios,
el quë narac gunë parë gac të firmë
lu diza'quë shtë salvaciuni naná
biadi'dza; ráqui' gúni' parë gac të
firmë según lo quë nabëlua'a më lu
hia'a, cusë naná naga'chi más antsë
dizdë guzublú guĕ'dchiliu
26 perë iurne' bëru'u di'dzë ni lu
llni nu rdë'ë hia'a cuendë di'dzë ni
por ra Sagradas Escrituras nabëquë'ë
ra nabiadi'dzë shti'dzë më guahietë.
Grë ndë'ë na de acuerdë con man-
damientë shtë Dios eternë. Shti'dzë
më bëdchini parë gac bë'a mieti
shtë grë naciuni të tsaldí ldu'u rall
de verdá nu guëzu'bë diaguë rall
shti'dzë më.
27 Guëdĕ'na'a alabar Dios por Je-
sucristo. Lĕ'ësë më na Dios nananĕ
grë cusë. Llëru'bë na pudërë shtë më.
Amén.

Primërë cartë nabëquë'ë San Pablo lu mënë Corintios

Bëquë'ë Pablo tubi cartë nu bëshé'ldi'in lu ra shmënë Dios naquëreldë Corinto

1 Na Pablo, nahia tubi nagulĕ Dios. Nahia tubi poshtë shtë Jesucristo purquë zni na voluntá shtë më. Bëshe'ldë më na.
2 Juntë con Sóstenes, bĕcha'a, quëquëa'a cartë rë' nu guëshé'ldahin lu grupë shtë shmënë Dios naquëreldë guë'dchi Corinto. Na të shmënë më nabëzunĕ Dios almë shtë të purquë unidë na të con Cristo Jesús. Dios guna'bë lë'ë të, të gac të santu. Na të shmënë më igual ziquë los de más naná rianaldë tëchi ldai' shtë Jesucristo, Shláma'a. Na më el quë narnibë'a lë'ë rai' nu también rnibë'a më lë'ë hia'a.
3 Gulë bë'në recibir bendición shtë më nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a nu por Jesucristo Shláma'a.

Bendición nadápa'a por Jesucristo

4 Siemprë rdë'a graci lu Dios por lë'ë të nu rdë'a graci lu më por ra favurë shtë Dios nanapë të purquë unidë na të con Jesucristo.
5 Por na të unidë con Cristo, Dios bëne'e grĕtë' clasë bendición naná rac bë'a të pë runë cuntienë shti'dzë më nu rac të ruadi'dzë të shti'dzë më.
6 Grë ndë'ë quëhunin testificar de quë na verdá shti'dzë Jesús, di'dzë nabiadi'dzë na'a lu të iurë guquëreldënú na'a lë'ë të.
7 Iurne' adë pë runë fáltëdi'i lo quë narne'e Dios. Napë të pudërë shtë Espíritu Santo mientras quëbezë të con ánimo dzë naguëabrí Jesucristo, Shláma'a, stubi.
8 Lë'ë më gunë më compañi lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më hashtë fin shtë guĕ'dchiliu. Iurní ni tubi chu guëdchi'bë galquiá guëc të; guëa'në të sin culpë dzë naguëabrí më stubi.
9 Dios siemprë quëhúni' cumplir grë shti'dzë më. Lë'ë më guna'bë më lë'ë të parë gac të unidë con shini më, Jesucristo Shláma'a.

Divisioni entrë ra shmënë Dios

10 Bëchi, quëhuna ruëguë lu të purquë na hia'a shmënë Jesucristo. Gulë gac të de acuerdë con lo quë naruadi'dzë të nu adë rdĕ'ëdi'i të sí tsu divisioni entrë lë'ë të. Gulë guquëreldë të sin dishi'bi. Gulë gapë mizmë llgabë nu gulë bë'në juzguë mizmë manërë.
11 Rnia'a lu të ndë'ë, bëchi, purquë ra famili shtë Cloé guni'i rai' lua nanú dishi'bi entrë lë'ë të.
12 Nahin verdá; tubi të rni'i: “Na nahia shmënë Pablo”. Stubi të rni'i: “Nahia shmënë Apolos”. Stubi të rni'i: “Nahia shmënë Cefas”. Stubi të rni'i: “Nahia shmënë Cristo”.
13 ¿Gu nanú zihani Cristo? Nanĕ të na, Pablo, adë cuĕdia'a lu cruz por duldë shtë të. Adë bëriubë nisë të en el nombre shtë Pablo.
14 Dushquilli Dios de quë adë bëchu'bë nísëdia'a ni tubi de lë'ë të sino sulë Crispo nu Gayo
15 të adë guëní'idi'il bëchu'bë nisë Pablo lë'ël en el nombre shtë Pablo.
16 Nu zac bëchu'bë nisa ra famili shtë Estéfanas perë adë rëagnádi'i ldua'a bëchu'bë nisa stubi de lë'ë të.
17 Pues Cristo bëshe'ldë më na parë guadi'dza diza'quë lu ra mënë, lĕdëdi'i parë guëchu'bë nisa ra mënë. Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu mënë manërë sencigi, lĕdëdi'i con di'dzë nadë rac bĕ'adi'i mënë humildë të parë guëdë'ë mieti cuendë pë runë cuntienë galguti shtë Jesús lu cruz.

Cristo nápi' pudërë; por lĕ'i' ze'dë guëdchini llni shtë Dios

18 Diza'quë de quë guti Cristo lu cruz por lë'ë hia'a nahin ziquë cusë nadë rlluí'idi'i parë ra narianaldë nezë mal catë tsalú rall, perë parë lë'ë hia'a nazia'a nezë za'quë catë gac salvára'a, diza'quë ni na pudërë shtë Dios.
19 Zni rni'i Sagradas Escrituras:
Guëzalúa grĕtë' llni shtë ra më sabi;

Guësëana tubi cu' grë ra llgabë shtë ra
namás rac bë'a.
20 ¿Pë fin napë ra di'dzë shtë më sabi
u ra di'dzë shtë ra narlua'a lëy
shtë Moisés?
¿Ca nanú ra enseñansë shtë ra
nardildi di'dzë?
Ra enseñansë shtë mësë narianaldë
llgabë shtë mënë, pues Dios bëluá'ai'
enseñansë shtë rall na tuntë.
21 Dios el quë narac bë'a grëtë' cusë
nu rac gunë më grë cusë, gunibë'ai'
de quë ra mënë shtë guë'dchiliu nun-
quë gunguë bë'adi'i rall lë'ë më por
prupi llni shtë rall, nilë por tantë
narac rall. Más bien guc shtu'u më
gac salvar mieti sulë por diza'quë.
Rni'i mënë tuntë nahin, perë por
diza'quë gac salvar grë ra narialdí
ldu'i shti'dzë më.
22 Ra mënë israelitë rac shtu'u rall
guëná rall milagrë shtë Dios, iurní
tsaldí ldu'u rall. Ra mënë nanádi'i më
israelitë, rguili rall llni nanapë mënë
guë'dchiliu
23 perë lë'ë hia'a rdia'a dí'dza'a de
quë por galguti shtë Cristo lu cruz
gac salvára'a. Parë ra mënë israelitë
diza'quë na ziquë tubi guë'ë catë
rreldë rall. Parë ra mënë nanádi'i më
israelitë, diza'quë na ziquë cusë nadë
rlluí'idi'i.
24 Perë grë ra naguna'bë Dios, ra
më israelitë u ra nanádi'i më israelitë,
sulë Cristo na nezë parë gac salvar
mieti. Cristo na pudërë nu llni shtë
Dios parë gac salvára'a.
25 Parë ra mënë guë'dchiliu,
diza'quë shtë Dios na ziquë cusë
nadë rlluí'idi'i, perë rnia'a lu të llni
shtë Dios más lasac quë grë ra llni
nanapë mënë guë'dchiliu; nu lo quë
narni'i rall na débil parë Dios, nahin
más fuertë quë grë ra fuersë nanapë
mënë.
26 Dadë, gulë bëdë'ë cuendë de quë
Dios gudili më lë'ë të aunquë du'psë
de lë'ë të rac bë'a të según llgabë shtë
ra mënë. Du'psë të na të më nalasac;
du'psë të na mënë naná rnibë'a.
27 Dios gulë ra mënë sencigi, ra
nadë ráquëdi'i, të parë guëtú lu ra më
sabi, ra nanapë llni shtë mënë. Gulë
më ra mënë débil según llgabë shtë
mënë parë guëtú lu ra mënë namás
fuertë.
28 Gulë më ra nalasáquëdi'i nu ra
mënë narunë ra sáhi' desprëci; quiere
decir, gulë më cusë nalasáquëdi'i parë
tsalú cusë narni'i mënë napin valurë
nu parë guëlua'a lu llni ra cusë narni'i
mënë adë nádi'i verdá.
29 Zni bë'në më të adë chu gunë
nadchínidi'i delantë lu më.
30 Perë mizmë Dios bë'në më unir
lë'ë të con Cristo Jesús nu bë'në Dios
të gac bë'a hia'a lë'ë më por Cristo,
nu por Cristo tubldí na shcuénda'a
lu Dios. Por Cristo na hia'a shmënë
më naná rzunë almë shtë hia'a. Por
Cristo na hia'a salvar. Guzi'i më lë'ë
hia'a.
31 Zni nahin de acuerdë lo quë
narni'i Sagradas Escrituras: "Si
talë tubi de lë'ë të runë nadchínil
pues bë'në nadchini sulë por lo quë
nabë'në Dadë".

2

Diza'quë nu galguti shtë Jesús

1 Bëchi, iurë bidë guënia'a lu të lë'ë
verdá shtë Dios, adë biadí'dzëdia'a
ziquë tubi mësë narlua'a con di'dzë
nadë rac bë'adi'i të sino biadi'dza
clarë. Gunia'a lu të di'dzë nabëlua'a
Dios lua.
2 Iurë guquëreldënúa lë'ë të, guni'i
ldua'a guadi'dza sulë tubsë di'dzë de
quë Jesucristo gunë salvar lë'ë hia'a,
de quë guti më lu cruz por lë'ë hia'a.
3 Iurë bidë guëdchinia lu të, pues
adë gualdídi'i ldua'a mizmë na sino
bëdzëba nu bëchi'cha.
4 Iurë gunia'a lu të ra diza'quë shtë
Dios, adë guni'inúdia'a lë'ë të con
di'dzë sabi naze'dë por llni nanapë
mënë guë'dchiliu, sino guni'inúa lë'ë
të con pudërë shtë Espíritu Santo, el
quë nabë'në zihani cusë ru'bë.
5 Guni'inúa lë'ë të, të tsaldí ldu'u të
shti'dzë Dios purquë bini të pudërë
shtë më, lëdëdi'i por tantë rac ru-
adi'dza. Zni guc parë gac të firmë;
dchi'chi na fe shtë të ziquë tubi
cimientë shtë hiu'u.

Por Espíritu Santo rac bë'a hia'a

6 Zni na manërë biadi'dzë na'a
diza'quë lu ra mënë, perë biadi'dzë

na'a di'dzë sabi lu ra mënë namás rianaldë ra shnezë Dios. Ra di'dzë sabi naruadi'dzë na'a, adë zé'dëdi'in de guë'dchiliu rë', nilë por ra mënë naquëgnibë'a ra sa' rall. Grë cusë ni nasesë tsalú ra
7 perë ruadi'dzë na'a con llni shtë Dios. Ruadi'dzë na'a ra cusë secretë shtë Dios. Ruadi'dzë na'a di'dzë sabi shtë më, ra cusë nabë'në më ordenar antsë cueshtë guë'dchiliu parë gac salvára'a.
8 Ni tubi ra naná rnibë'a lu guë'dchiliu rë', adë riasëdi'i rall ndë'ë. Si talë niasë rall, adë ni-aquë'ëdi'i rall Dadë Jesús lu cruz, el quë narnibë'a guëdubi gube'e.
9 Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Dios bë'në më preparar cusë adë
ni chu gunádi'i nu adë chu
bínidi'i, nu adë chu bë'nëdi'i ll-
gabë.

Cusë ni na parë ra narac shtu'u lë'ë
më.

10 Grë ndë'ë bëlua'a më lu hia'a por Espíritu shtë më. Lë'ë Espíritu na llni nu riasë Espíritu ra cusë namás naga'chi, hashtë shgabë Dios namás secretë rac bë'a Espíritu.

11 ¿Chull gac bë'a lo quë nanú la'ni ldu'u nguiu? Mizmë nguiu riasëll llgabë nananú la'ni ldú'ull. Zni na con Dios; sulamëntë Espírutu shtë më rac bë'a llgabë shtë më.

12 Lë'ë hia'a adë bëdë'nëdi'ia'a recibir Espíritu naná rnibë'a mënë shtë guë'dchiliu sino bëdë'na'a recibir Espíritu naná ze'dë de Dios të gac bë'a hia'a grë bendición nabëzëlaa'chi më parë lë'ë hia'a.

13 Ruadi'dzë na'a shcuendë ra cusë rë' con di'dzë nabëlua'a Espíritu shtë Dios, lëdëdi'i con di'dzë nabësë'dë na'a por ra mësë shtë guë'dchiliu. Zni rlua'a na'a ra cusë shtë Espíritu lu ra mënë narianaldë tëchi Espíritu Santo.

14 Grë ra nanápëdi'i Espíritu cuezënúhi' la'ni ldú'ull, adë rúnëdi'ill recibir di'dzë shtë Espíritu purquë parë lë'ëll cusë ni adë rlluí'idi'i. Cusë tuntë rní'ill. Adë riasëdi'ill purquë rqui'ni llni shtë Espíritu parë tsasë mënë ra cusë shtë Espíritu.

15 Perë grëtë' nacabezënú Espíritu Santo rac bë'a rall grëtë' cusë nalasac; perë ra sa' nguiu ni, ra nadë tsanáldëdi'i tëchi Espíritu Santo, adë rac bë'adi'i rall blac lasac na primërë nguiu ni.
16 Ra Sagradas Escrituras rni'i: "¿Chull riasë? u ¿chu rac bë'a lla na llgabë shtë Dadë Dios? ¿Chull guëlua'a Dios?" Perë lë'ë hia'a nadápa'a Espíritu; por ni rac bë'a hia'a llgabë shtë Cristo.

3

Quëdë'na'a sirvë lë'ë Dadë Dios

1 Zni nahin bëchi, adë gú'di'i manërë të guadi'dza lu të cumë ziquë mënë naquëgsë Espíritu Santo, sino biadi'dza lu të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu. Na të ziquë me'dë en cuantë ra cusë shtë Cristo.
2 Bëluá'ahia lë'ë të con enseñansë sencigi cumë ziquë tubi me'dë naradchi. Rúnëdi'i të gan gau të cumidë ziquë më ru'bë. Todavía adë riasëdi'i të ra enseñansë naná rqui'ni parë su të firmë lu shnezë Dios.
3 Hashtë ne' na të ziquë mënë narianaldë tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu; quëreldë të igual ziquë los de más sa' të.
4 Si talë rní'il: "Na nahia shmënë Pablo"; stubi të rní'il: "Nahia shmënë Apolos", iurní quëhunë të llgabë ziquë ra mënë shtë guë'dchiliu, lëdëdi'i ziquë mënë nanapë Espíritu Santo.
5 ¿Chull na Pablo? ¿Chull na Apolos? Na na'a nadë más ra nabëshe'ldë Dios; por shti'dzë na'a gualdí ldu'u të diza'quë shtë Dadë. Cadë tubi muzë shtë Dios bë'ni' según fuersë nu llni nabëne'e më.
6 Na bëcabnía bë'dchi; Apolos gudi'li ra plantë, perë Dios bësëru'bë më ra plantë ni.
7 De manërë de quë ni tubi na'a, el quë nabëcabní bë'dchi u el quë naguati'li ra plantë, lasáquëdi'i na'a, perë Dios na el quë nalasac. Bësëru'bë më ra plantë.

8 El që narcabní nu el që nar-
gui'li, na rai' unidë, nu Dios quilli
cadë tubi lë'ë hia'a según dchi'ni
naquëdë'na'a.
9 Grë hia'a na hia'a ra nardë'na'a
dchi'ni juntë con lë'ë më. Lë'ë të na
të ziquë guiu'u lachi catë quëhunë më
dchi'ni.

Na të ziquë tubi hiu'u naquëgza'a
më.
10 Nahia ziquë mësë albañil naná
gulë Dios parë guëzu'ba cimientë
shtë hiu'u. Hia stubi quëgza'a hiu'u
guëc cimientë ni. El që narza'a
hiu'u rqui'ni gápi' cuidadë manërë
naquëgzá'all hiu'u.
11 Pues ni tubi adë chu nápëdi'i
derechë guëzú'bëll stubi cimientë
purquë hia nanú cimientë verdadërë
naná mizmë Jesucristo.
12 Perë cadë nguiu quëgzá'all tubi
hiu'u con orë u bëdchichi u guë'ë
nalasac u con hiaguë u con gui'lli
guia.
13 Lë'ë dchi'ni de cadë lë'ë hia'a
guëru'u lu llni dzë shtë juici. Dzë
ni guëdchini gui'i të parë gunë gui'i
prëbë pë clasë dchi'ni bë'në mieti.
14 Si talë tubi de lë'ë hia'a bëza'a
tubi hiu'u nanadë tsequi lu gui'i,
gunë nguiu ni recibir pagu por
dchi'ni nabë'nëll
15 perë en cambi, si talë tubi de lë'ë
hia'a guëza'a hia'a tubi hiu'u con cusë
naná sutípëdi'i lu gui'i, pues guënítill
grëtë'; nídi'i pagu parë lë'ëll aunquë
lë'ëll gac salvárëll cumë ziquë rgu
nguiu tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui.

16 ¿Pë adë rac bë'adi'i të de që na
të ziquë iádu'u catë cuezë Dios, de
quë Espíritu shtë Dios cuezënúhi' la'ni
ldu'u të?
17 Si talë tubi de lë'ë të quëhúnël
usar iádu'u shtë më tubi cusë mal,
guëne'e më fin parë lë'ël. Catë cuezë
më, nahin santu nu también cuerpë
shtë të na santu.

18 Adë rsiguëdi'il mizmë lë'ël. Si
talë tubi de lë'ë të rní'il nal sabi
con llni nanapë mënë guë'dchiliu,
mejurë guëabril ziquë tubi naráquëdi'i
të gáquël më sabi de verdá.

19 Pues llni shtë ra mënë narianaldë
cusë shtë guë'dchiliu rë', nahin ziquë
cusë tuntë parë Dios. Naescritë:
"Dios quëhunë parë ldaguë më sabi lu
galënasini shtë rall ziquë rlaguë tubi
ma lu trampë".
20 Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:
"Lë'ë Dadë rac bë'ai' ra llgabë shtë
mënë sabi, de quë lasáquëdi'i shgabë
rall".
21 Por ni adë chu gunë nadchínidi'i
de quë nall shmësë sa'll. Pues grëtë'
cusë nahin parë lë'ë të;
22 Pablo, Apolos, Pedro, guë'dchiliu,
nu vidë, nu galguti, nu lo quë naná
iurne', nu ra cusë naguër gac, grëhin
na parë lë'ë të.
23 Nu lë'ë të na të shmënë Cristo;
rnibë'a më lë'ë të nu Cristo rzu'bë
diágui' shti'dzë Dios.

4

Dchi'ni shtë ra poshtë

1 Grëtë' të napë quë gunë të llgabë
de quë na na'a sulamëntë shmuzë
Cristo. Gulë më lë'ë na'a parë
tsaglua'a na'a ra mënë di'dzë shtë më,
cusë de quë antsë adë guc bë'adi'i
mieti.
2 El quë naná incarguë tubi dchi'ni,
napë quë gáqui' naza'quë; napë quë
gúni' cumplir lo quë narunë tucarë.
3 Por partë shtëna adë riádi'i ldua'a
iurë quëhunë të juzguë lë'ë na,
nilë riádi'i ldua'a por los de más
sahia narunë juzguë na; pues adë
ráquëdia'a gunë juzguë mizmë na.
4 Perë si talë ni tubi shgaba adë
quëgdchí'bëdi'i galquiá cuntrë na, adë
na segurë de quë nápëdia'a faltë.
Lë'ë Dadë na el quë nagunë juzguë
shchi'nia.
5 Adë rúnëdi'i të juzguë nasesë.
Gulë cuezë hashtë lë'ë Dadë guëabrí;
guëgú më grëtë' cusë lu llni, grë lo
quë naga'chi lu nacahi. Guëlua'a më
grëtë' narac shtu'u mieti la'ni ldu'u
rall. Iurní gunë më honrar cadë
nguiu según narunë tucarë.
6 Dadë, quëadi'dza ra cusë rë' parë
bien shtë të. Quëgdchi'ba tubi com-
paraciuni naná runë tratë dchi'ni

nabëdë'në na'a, Apolos con na. Gulë guagla'guë enseñanse shtë na'a; gulë bë'në cumplir lo që narni'i Sagradas Escrituras shcuendë lo që narunë tucarë gunë mënë, nu parë ni tubi të adë rní'idi'i nadchini de mësë shtënël nu rúnël desprëci stubi mësë entrë lë'ë të.
7 ¿Chull bë'në të tsu tubi mësë entrë lë'ë të? ¿Pë cusë nápël nanádi'i lo që nabë'nël recibir? Si talë bëzëlaa'chi më lo që nanápël, ¿pëzielú runë nadchínil? Rúnël ziquë lë'ël bë'nël gan por mizmë fuersë shtënël.
8 Lë'ë të më Corinto, runë nadchini të purquë rni'i të adë pë runë fáltëdi'i, de që napë të grë bendición narshe'ldë Dios dizdë gube'e. Runë të llgabë rquí'nidi'i të lë'ë na'a, de që rnibë'a të ziquë rëy, de që lasáquëdi'i na'a. Nalë rac shtua'a de që nanibë'a të ziquë rëy të guënibë'anú na'a lë'ë të.
9 Pues lluá'ahia de që Dios bësa'në më lë'ë na'a ra poshtë lúltimë lugar. Na na'a ziquë ra mënë mal naguc condenar parë gati rai'. Dzu na'a lu ra mënë nu lu ra ianglë nadë más parë guëbi'a rai' lu na'a cumë cusë nardzëguëë' ldu'u mieti.
10 Rdë'në na'a sirvë lu Cristo perë lë'ë të rni'i të na na'a tuntë mientras rni'i të na të shmënë më namás rac bë'a. Na na'a ra nalasáquëdi'i perë lë'ë të sí, lasac të. Quëhunë mënë honrar lë'ë të perë quëhunë të desprëci lë'ë na'a.
11 Hashtë iurne' quëgzac zi na'a lu galërldia'në nu lu galërbidchi; runë faltë shabë na'a; ra mënë rushtiá rall guëc na'a; adë nídi'i lidchi na'a.
12 Rdzaguë na'a lu ra dchi'ni naquëhunë guia'a na'a. Ra mënë rgue guëc na'a perë rdchigrë na'a con di'dzë nanapë bendición shtë Dios. Rzunaldë rall lë'ë na'a perë lë'ë na'a rua'a ldu'u na'a sin adë pë rní'idi'i na'a cuntrë lë'ë rall.
13 Rni'i rall cuntrë lë'ë na'a perë na na'a pacënci. Quëhunë rall tratë lë'ë na'a ziquë gui'lli lu nezë; runë rall tratë lë'ë na'a ziquë cusë más nadzabë la'ni guë'dchiliu, cusë nadë rlluí'idi'i.
14 Adë rquë'ëdia'a ndë'ë parë guëtú lu të sino parë guënehia cunsëju ziquë ra shinia narac shtua'a.
15 Aunquë napë të chi'i mili mësë naná rlua'a lë'ë të, napë të tubsë shtadë të. Por ra diza'quë nagunia'a lu të, na të unidë con Cristo Jesús. Por ni nahia ziquë shtadë të.
16 Por ni quëhuna ruëguë lu të de quë cubënebi të cumë ziquë ejemplë shtëna.
17 Parë gunë të cumplir narac shtua'a, bëshe'lda Timoteo lu të. Náhi' tubi nguiu nabëna gan por Cristo nu rac shtua'a lë'i'. Siemprë quëreldë zá'quëll ziquë shmënë Dios. Lë'ë Timoteo guësëagná ldú'i' lë'ë të lo mizmë enseñansë nabëluá'ahia lla narunë tucarë guëquëreldë ra mënë shtë Cristo, igual ziquë rluá'ahia guëdubi lugar catë nanú grupë shtë shmënë Dios.
18 Nanú bëldá de lë'ë të nalë runë rall nadchini; runë rall llgabë adë gueldë guënádia'a lë'ë të
19 perë quëbeza të parë tsahia lueguë nu gueldë guënahia lë'ë të si talë Dadë guëné'ei' permisi. Iurní gac bë'ahia chu narunë nadchini. Gac bë'ahia si talë nadë más ruadi'dzë rall u si napë rall pudërë shtë Dios.
20 Catë rnibë'a Dios ziquë rëy, nanú más quë di'dzë narni'i mënë; nanú milagrë nu sëñi naquëhunë më.
21 ¿Pë rac shtu'u të? ¿Zeldë guënahia lë'ë të con tubi hiaguë; gau të varë? u ¿zeldë guënahia lë'ë të cumë më nadu'u, ziquë tubi narac shtu'u lë'ë të?

5

Napë quë gunë të juzguë el quë nabë'në mal

1 Quëgni'i mënë de quë entrë lë'ë të nanú ra naquëreldë mal, de quë tubi nguiu cuá'all shmadrástëll. Pues duldë ni ra mënë nanadë israelitë, adë rúnëdi'i rall duldë ni.
2 Mejurë niatú lu të nu niu'në të por conductë shtë nguiu ni. Runë tucarë guëgú të lë'ëll ladi grupë shtë shmënë Dios.

3 Pues aunquë la'di súdia'a nga'li
perë rëagná ldua'a lë'ë të. Hia bëna
juzguë el quë nabë'në duldë ni cumë
zugá'ahia nga'li con lë'ë të.
4 Gulë bëdëá con autoridá
shtë Dadë Jesucristo, nu lë'ë na
quëbezënúa lë'ë të con espíritu shtëna,
nu lë'ë pudërë shtënë Jesucristo
Shláma'a, quëbezënú lë'ë të.
5 Gulë bë'në intriegu nguiu
ni guia'a Satanás të parë tsalú
shcuérpëll con mal deseo shtënëll,
perë espíritu shtë nguiu ni gac salvar
iurë lë'ë Dadë Jesús guëabrí stubi.

6 Mal na iurë runë nadchini të.
¿Pëllë adë guënëdi'i të tubi dichë
narni'i: "Du'pë levadurë rdë'ë fuersë
guëdubi nacubë"?
7 Gulë bë'në ziquë ra mënë israelitë
guahietë. Iurë bëdchini laní Pascu,
gulú rall grë guetështildi naguctsa'u
con levadurë. Gulë bësa'në grë duldë
nananú entrë lë'ë të, të gac të limpi
ziquë guetështildi cubi nagudáu ra
mënë israelitë dzë shtë laní. Gulë
guná, lë'ë lli'li shtë Pascu, hia guti.
¿Chu na sacrifici ni? Pues mizmë
Cristo.
8 Zni rqui'ni guëquëréldëru'u hia'a
con ldu'u limpi nu con verdá naná
ziquë guetështildi sin levadurë. Adë
chu guëquëréldëdi'i con cusë mal; adë
gápëdi'i të llanë la'ni ldu'u të.

9 La'ni stubi cartë nabëshe'lda lu të,
guní'ihia lu të adë gápëdi'i të tratë con
ra narquënú ra sáhi'.
10 Adë guní'idia'a lu të de quë na
mal si talë napë të tratë con ra mënë
shtë guë'dchiliu, ra narquënú ra sáhi',
u ra narzebi ldu'u pë shtë më, u ra
nguba'në, u ra narunë adorar ra fig-
urë naractsa'u, purquë nídi'i mudë
guëquëreldë të lu guë'dchiliu sin quë
napë të tratë con ra mënë ni.
11 Lo quë nagunia'a lu të iurne', adë
gapë të tratë con tubi nguiu naná rni'i
nall shmënë Dios. Si talë nguiu ni
rquënull ra sáhi', u si talë rzebi ldú'ull
pë shtë mënë, u si talë rúnëll adorar
ra figurë, u si talë ruadí'dzëll cuntrë
sa'll, u si talë rzuu'dchill, u si talë nall
nguba'në; con nguiu ni adë raunúdi'i
të lë'ëll.
12-13 Pues adë rúnëdi'i tucarë guna
juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu; pues
Dios gúni' juzguë lë'ë rall perë grupë
shtë shmënë Dios, sí, runë tucarë
gunë rall juzguë sa' rall. Por ni gulë
cu nguiu naquëhunë duldë ni entrë
lë'ë të.

6

Ra dishi'bi nariagdchininú të lu ra juësi

1 Adë nazá'quëdi'i rdchi'bë të
galquiá cuntrë stubi sa'l delantë ra
juësi nanadë guënëdi'i Dios. Gulë
bë'në rëglë ra asuntë entrë mizmë
lë'ë të.
2 Nanë të ra shmënë Dios gunë
rai' juzguë ra mënë shtë guë'dchiliu.
Si talë gunë të juzguë ra mënë shtë
guë'dchiliu, pues rac të gunë të
juzguë ra asuntë mitu'në entrë ra
grupë shtë shmënë Dios.
3 ¿Pëllë adë rac bë'adi'i të de quë
guëdë'na'a juzguë ra ianglë? Cuantë
más runë tucarë guëdë'na'a juzguë ra
asuntë shtë vidë rë'.
4 Si talë nápël problemë con stubi
sa'l, adë nazá'quëdi'i guëdchí'bël
galquiá cuntrë sa'l. Pues ra shmënë
Dios namás lasáquëdi'i entrë lë'ë të,
rac rall gunë rall rëglë asuntë shtënël.
5 Ndë'ë rnia'a lu të, të parë guëtú
lu të. ¿Pëllë adë nídi'i entrë lë'ë të ni
siquierë tubi naná rac gunë juzguë
parë gúnëll rëglë asuntë nanápël?
6 ¿Pëllë rqui'ni tubi narialdí ldu'i
Dios, guëdchí'bëll demandë lu stubi
sa'll delantë lu ra juësi naguënëdi'i
Dios?
7 Napë të dishi'bi nu rdchi'bë të
galquiá cuntrë sa' të. Rlua'a de quë
adë bë'nëdi'i të cumplir shti'dzë Jesús;
napë të faltë. Mejurë gulë bë'në
sufrir mal tratë. Gulë bëdë'ë sí cuanë
mënë lo quë nanápël.
8 En cambi quëhunë të mal;
rbaa'nël pë cusë shtë ra naná shmënë
Dios.
9 ¿Pëllë adë rac bë'adi'i të de quë
grëtë' ra mënë mal, adë tsutëdi'i rall
catë quëbezë Dios? Adë rdë'ëdi'i të sí

parë guëguguë sa' të lë'ë të. Ra narquënú sa'll, ra narunë adorar figurë, ra narunë duldë adulteri, ra narunë ziquë ra mamflor,
10 ra nguba'në, ra narzebi ldu'u pë shtë sa'll, ra zudchi, ra naná runë cuntrë sa'll, ra nardchisú pë shtë mënë con engañi; grë mënë ni adë ni mudë tsutë rall lugar catë rnibë'a Dios ziquë Rëy.
11 Antsë zni bë'në të; guc të igual ziquë ra mënë ni perë iurne' bëzunë më almë shtë të; unidë na të con Dios santu. Napë të tratë con Dios; bë'në më recibir lë'ë të por lo quë nabë'në Jesucristo juntë con Espíritu nabëshe'ldë Dios, Shtáda'a.

Shcuerpë nguiu na santu

12 Rni'i mënë: "Nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a". Perë rnia'a lu të, grë cusë adë rsëdchínidi'i cusë za'quë parë lë'ë hia'a. Rní'il de quë nahia librë parë guna lo quë narac shtua'a, perë adë guëdë'ëdia'a sí parë guënibë'a cusë mal na. Adë nádia'a bajo ordë shtë ra cusë ni.
13 Stubi cusë rni'i mieti: "Cumidë na parë guëdáuha'a nu nabánia'a parë guëdáuha'a" perë Dios guëdë'ëi' fin guërupë ra cusë ni. Nídi'i verdá de quë cuerpë shtë mieti na parë guëquënú mieti sa'll, sino shcuérpa'a na parë lë'ë Dadë Jesús nu lë'ë Dadë na parë bien shtë hia'a.
14 Ziquë bëldishtë Dios lë'ë Dadë Jesús ladi ra tëgulë, zni zac guëldishtë më lë'ë hia'a con pudërë shtë më.
15 ¿Pëllë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë cadë tubi de lë'ë të na partë shtë cuerpë shtë Cristo? ¿Ni mudë guënehia sí parë partë shtë Cristo gaquin partë shtë cuerpë shtë na'a mal? Aquëdi'i, jamás gaquin zni.
16 ¿Pëllë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë iurë tubi nguiu rquënull con tubi na'a mal, hia iurní guërupë rall rac rall tubsë cuerpë? Pues ra Sagradas Escrituras rni'i: "Guërupë rall gac rall tubsë cuerpë".
17 Perë iurë tubi mieti gac unir con Dadë, hia guërupë rai' na rai' tubsë. Napë rai' mizmë espíritu.
18 Gulë bëllu'në lu grë duldë narunë tratë cusë mal entrë ra na'a nu ra nguiu. Cualquier stubi duldë naná runë tubi mieti, quëhunin dañi parë sa'll, perë el quë narquënú sáhi', quëhúnëll dañi cuntrë prupi shcuérpëll.
19 ¿Pëllë adë rdë'ëdi'i të cuendë de quë cuerpë shtë të na lugar catë cuezë Espíritu Santo? Bëdë'ë Dios Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të, parë guëquëreldënúhi' lë'ë të. Lë'ë më na më dueñi shtë të; rnibë'a më lë'ë të, lëdëdi'i rnibë'a të mizmë lë'ë të.
20 Guzi'i Dios lë'ë të tubi prëci namás lasac të gac të shmënë më. Por ni gulë bë'në honrar lë'ë më con cuerpë shtë të nu con espíritu shtë të. Guërupë cusë ni ze'dë de Dios.

7

Cunseju parë ra casadë

1 Iurne' guna contëstë ra preguntë naguna'bë di'dzë të la'ni cartë nabëshe'ldë të. Bien nahin parë tubi nguiu de quë guëtsë'adi'i nguiu
2 perë cumë nanú zihani tentación parë gunë mieti duldë, mejurë cadë nguiu gapë tsé'lëll nu cadë na'a gápi' tsé'li'.
3 Grë ra nguiu naná casadë napë quë gunë rall cumplir lo quë narunë tucarë ziquë tse'lë na'a, nu ra na'a casadë napë quë gunë rall cumplir con tse'lë rai'.
4 Tubi na'a adë nádi'ill dueñi shtënë shcuérpëll sino quë tsé'li' nápëll derechë parë shcuerpë tsé'li'. Mizmë manërë ra nguiu adë nádi'ill dueñi shtë shcuérpëll sino quë tse'lë nguiu nápëll derechë parë shcuerpë nguiu.
5 Lë'ë të naná casadë, adë rúnëdi'il negar parë ga'anul tsé'lël; sulamëntë si talë guërupë të na të de acuerdë por tubi tiempë parë gunë të orar lu Dios, hia despuësë napë quë guëbrí ga'anul tsé'lël të parë gúnëdi'i Satanás gan lul nu ldáguël lu duldë.
6 Cagnia'a lu të ndë'ë ziquë tubi permisi, lëdëdi'i ziquë mandamientë shtë Dios.
7 Pues por partë shtë na, rac shtua'a de quë grë nguiu gac ziquë na, perë

adë nádi'in posiblë. Bëzëlaa'dchi Dios cadë tubi nguiu fuersë especial; bëldá rall rtsë'a; stubi nguiu adë rtsë'adi'ill.

8 Rnia'a lu ra nanádi'i casadë nu lu ra viudë de quë nabién si adë guëtsë'adi'i të ziquë nahia

9 perë si talë adë ráquëdi'i gunë të gan lu ra deseo, pues gulë bëtsë'a. Mejurë guëtsë'al quë gápël mal llgabë.

10 Grëtë' të shmënë Dios naná casadë, rnibë'ahia lu të de quë ra na'a adë guësá'nëdi'ill tsé'ell. Mandadë rë' lëdëdi'i shtëna sino nahin mandadë shtë Dadë Jesús.

11 Pues si talë tubi na'a bësá'nëll tsé'lëll; separadë na rall; adë cá'adi'ill stubi nguiu u guëcá'all tsé'lëll stubi. Mizmë manërë napë quë gunë ra nguiu cumplir; adë gáquëdi'i divorciar rall.

12 Lu të los de más mënë, rnia'a lo quë lluá'ahia na bien. Lë'ë Dadë bësá'nëdi'i' di'dzë rë'. Si talë nanú tubi nguiu rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë më, perë lë'ë na'a ni nall cunformë guëquëreldënull tsé'lëll, nguiu ni napë quë tsagla'guë guëquërélděll con tsé'lëll.

13 Nu zac, si talë tubi na'a rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë tsé'lëll adë rialdídi'i ldú'ull shti'dzë më, si talë lë'ë nguiu ni nall cunformë guëquëreldënull tsé'lëll, adë gac divorciar rall.

14 Lë'ë nguiu nanadë rialdídi'i ldu'i perë tsé'li' sí rialdí ldu'i shti'dzë Dios, nguiu ni rúnëll recibir bendición shtë Dios. Nu zac lë'ë na'a nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë tsé'lëll sí nall shmënë Dios, pues na'a ni quëhúnëll recibir bendición shtë Dios. Guc ldai' por Dios por nall unidë con tsé'lëll. Si talë lëdëdi'i zni, shini shtë ra mënë ni na rai' ziquë shini ra nanadë rialdídi'i ldu'i Dios, perë iurne' ra shini rall quëhunë rall recibir ra bendición shtë Dios.

15 Perë si talë lë'ë nguiu u lë'ë na'a nadë rialdídi'i ldu'i Dios, rac shtú'ull guësá'nëll tsé'lëll, pues zni gaquin. Iurní lë'ë nguiu u lë'ë na'a naná bëa'në, nall librë. Gulë Dios lë'ë hia'a parë guëquërélda'a en paz të adë tsúdi'i dishi'bi entrë ra naná casadë.

16 Lë'ë të na'a, nídi'i segurë de quë tsaldí ldu'u tsé'lël si guëquëreldënul lë'ëll. Nu zac lë'ë të nguiu, nídi'i segurë tsé'lël tsaldí ldu'i shti'dzë Jesús.

17 Ndë'ë na narunë tucarë guëdë'na'a; cumë ziquë bëne'e Dios llni cadë túbia'a, cha guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më. Runë tucarë tsagla'guë nguiu cumë iurë guna'bë më lë'ëll. Pues runë tucarë tsagla'guë guëquërélda'a de acuerdë con principi shtë vidë cubi nadápa'a. Zni rnibë'ahia guëdubi grupë shtë shmënë Dios.

18 Si talë iurë guna'bë Dios lë'ël, nu nápël sëñi de quë bëriuguë partë cuerpë shtënël según custumbrë shtë mënë israelitë, adë guëtí'idi'il sëñi ni. Si talë adë gúquëdi'il circuncidar iurë gúquël shmënë Dios, adë rdë'ëdi'il sí guëchuguë mënë shcuérpël.

19 Nídi'i importë lu Dios si gúquël circuncidar u aquëdi'i. Lo quë narunë importë lu Dios na guëzu'bë diáguël mandamientë shtë më.

20 Lo quë narunë tucarë gunë mieti na, tsagla'guë mieti mizmë ofici nanapë nguiu iurë lë'ë Dadë guná'bëi' nguiu ni.

21 Si talë nal bajo ordë shtë sa'l iurë guna'bë më lë'ël, adë riádi'i ldú'ul. Perë si talë nanú manërë parë gápël libertá, pues mejurë guërú'ul librë.

22 Grë ra naná bajo ordë shtë sa'll iurë Dios guná'bëi' ra nguiu ni, gúqui' shmënë më nanapë libertá. Nu el quë nanádi'i bajo ordë shtë sa'll perë guna'bë më lë'ëll, nall bajo ordë shtë Cristo. Rnibë'a më lë'ëll.

23 Dios guzi'i më lë'ël tubi prëci ru'bë; adë rdë'ëdi'il sí gac të bajo ordë shtë ra mënë.

24 Bëchi, runë tucarë cadë nguiu tsagla'guë gúnëll mizmë ofici catë tsu nguiu iurë guna'bë Dios lë'ëll.

25 Iurní caquëa'a shcuendë ra lliguëna'a nadë bëtsë'adi'i. Adë nápëdia'a ni tubi mandadë shtë Dios perë rnia'a lu të lo quë nalluá'ahia. Pues rac tsaldí ldu'u të na purquë

zihani vueltë bëga'a ldu'u më na, por ni runë tucarë guëquë diaguë të shti'dza.
26 Lluá'ahia de quë mejurë guëa'në nguiu tal cumë ziquë na nguiu por tantë cusë durë naná ze'dë lu guë'dchiliu.
27 Si talë bëtsë'al adë rúnëdi'il llgabë parë guësá'nël tsé'lël. Si talë nápëdi'il tsé'lël, adë riúbëdi'i ldú'ul parë guëtsë'al.
28 Perë si talë guëtsë'al, nádi'in duldë. Si talë guëtsë'a tubi lliguëna'a, adë nádi'in duldë. Perë grëtë' ra casadë gunë rall sufrir por cusë durë naze'dë tiempë ne', nu rac shtua'a adë gápëdi'i të más cusë durë.

29 Dadë, quëquëa'a lu të; stu'pë tiempë rëa'në. Iurne' parë delantë ra naná casadë, runë tucarë guëbani rall ziquë nádi'i rall casadë.
30 Ra naná tristë napë quë guëriubë ldu'u rall të gunë rall cumplir voluntá shtë Dios. Ra naná quëhunë ra laní, runë tucarë guëna'zi rall shchi'ni më nasesë. Ra nartuu', runë tucarë adë gac shtú'udi'i rall cusë shtë guë'dchiliu.
31 Ra narquitë ldu'u por ra cusë shtë guë'dchiliu, adë chu guëdë'ëdi'i sí të rnibë'a cusë shtë guë'dchiliu lë'ël, purquë guë'dchiliu nu ra cusë shtë tiempë ne', nasesë tsaluhin.

32 Rac shtua'a de quë cadë tubi të adë riádi'i ldu'u të. Lë'ë nguiu naná sultërë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios nu rac shtú'ull gúnëll cumplir voluntá shtë më parë guëquitë ldu'u më lë'ël.
33 Perë iurë lë'ë sultërë guëtsë'all, iurní rac ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu parë guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ël.
34 Zni na con tubi lliguëna'a nu ra na'a casadë. Lë'ë na'a nanápëdi'i tsé'lël, rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë Dadë Dios të gac na'a ni santu; rac shtú'ull gúnëll cumplir parë guëquitë ldu'u më con lë'ël. Perë lë'ë na'a casadë rquëdi'ni ldú'ull por ra cusë shtë guë'dchiliu nu rac shtú'ull gúnëll dchi'ni të guëquitë ldu'u tsé'lëll lë'ël.
35 Quëgnia'a lu të ndë'ë parë bien shtë të, lëdëdi'i parë adë guëtsë'adi'i të. Rac shtua'a guëbani të manërë za'quë nu parë gunë të sirvë Dadë con guëdubinú ldu'u të.
36 Si tubi shtadë lliguëna'a rúnëll llgabë guëdë'ëll permisi të guëtsë'a lliguëna'a purquë hia rdëdë galëlliguëna'a shtënëll, nu nanë nguiu ni rac shtu'u lliguëna'a guëtsë'all, pues gac lo quë narni'i ldú'ull; nádi'in duldë.
37 Perë si stubi nguiu zull firmë con galërni'i ldú'ull nu rnall de quë shtsápëll nall cuntëntë sin quë adë guëtsë'adi'ill, nguiu ni naná firmë de quë adë guëtsë'adi'i shtsá'pëll, bien quëhúnëll.
38 Zni el quë naná quëgdë'ë shíni' parë guëtsë'ai', quëhúnëll bien, nu zac el quë nadë quëgdë'ëdi'i shíni' parë guëtsë'a shíni', mejurë quëhúnëll.

39 Lë'ë na'a casadë por lëy, nalí'bill hashtë gati tsé'li' perë si talë tsé'lëll gati, iurní na'a ni nápëll libertá parë guëtsë'all stubi con el quë narac shtú'ull perë sulamëntë si talë nguiu ni rialdí ldu'i shti'dzë Dios.
40 Perë lluá'ahia de quë más guëquitë ldu'u na'a ni si guëá'nëll sin quë guëtsë'adi'ill. Ni na lo quë narnia'a nu rialdí ldua'a de quë zni na voluntá shtë Espíritu Santo naquëbezënú na.

8

Cumidë nabë'në mënë ofrecërë lu dzanë

1 Iurne' quëquëa'a shcuendë shtë dau naná guc ofrecërë lu ra figurë naruntsa'u mënë con guia'a mënë. Bien rac bë'a hia'a custumbrë ni nápëdi'in valurë; adë rlluí'idi'in. Adë chu gunë nadchínidi'i por lo quë nananëll, mejurë gac shtu'u mieti sa' mieti parë tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Espíritu Santo.

2 Si talë tubi de lë'ë të runë nadchini
por lo quë nariasël, pues todavía runë
faltë zihani cusë parë riasël.
3 Si talë tubi de lë'ë të rac shtú'ul
Dios de verdá, pues Dios rúni' recibir
nguiu ni ziquë tubi shini më.
4 Gunia'a ndë'ë parë gac bë'a
të shcuendë ra dau naquëhunë
mieti ofrecërë lu ra dzanë. Pues
rac bë'a hia'a de quë tubi figurë
nápëdi'in vidë; nápëdi'in fuersë parë
guë'dchiliu rë', nu rac bë'a hia'a nanú
tubsë Dios.
5 Pues quëgni'i mënë nanú ra dios
gube'e nu dios lu guë'dchiliu; pues ra
dios ni nu ra dadë ni zihani rai' nanú
6 perë parë lë'ë hia'a nanú tubsë
Dios, Shtáda'a. Lë'ë më bëntsá'ui'
grëtë' ra cusë. Nabánia'a parë
guëdë'na'a cumplir lo quë narac
shtu'u më, nu zac nanú tubsë Dadë
Jesucristo, Shláma'a. Por lë'i' gurështë
grëtë' ra cusë nu nadápa'a vidë eternë
por lë'ë më.
7 Perë grë ra mieti adë rac bë'adi'i
rall ndë'ë. Antsë bë'në rall adorar
ra dzanë nu todavía napë rall rëspëti
iurë rau rall belë naguc ofrecërë lu ra
dzanë. Adë rialdídi'i ldu'u rall firmë
nu rini la'ni ldu'u rall na rall culpablë
iurë rau rall belë ni.
8 Perë por ra cusë nardáuha'a adë
gáca'a mejurë u más peor delantë lu
Dios. Adë rúnëdi'i importë si talë
ráuha'a u adë ráudi'i hia'a. Igual
nahin parë Dios.
9 Perë gulë gapë cuidadë de quë lib-
ertá nanápël parë gaul grëtë' ra cusë,
adë gaquin ejemplë mal parë sa'l nu
ldáguëll lu duldë por ejemplë shtënël.
10 Tubi comparaciuni, lë'ël rdë'ël
cuendë ra dzanë nápëdi'i rall vidë, nu
rzubënul mënë catë rau të belë naguc
ofrecërë lu ra dzanë. Si talë tubi sa'l
narialdí ldu'i Dios, rnall lë'ël nga'li
nu creenci shtënëll na débil, lo quë
naquëhúnël rsëdchini mal llgabë parë
nguiu ni nu gúnëll tubi cusë nanádi'i
za'quë parë lë'i'.
11 Lë'ël nanël verdá perë guëluá'al
mal nezë parë sa'l; adë nazá'quëdi'in.
Pues guti Cristo por nguiu ni igual
ziquë guti më por lë'ël.
12 Iurë quëhúnël duldë cuntrë bëchi
sa'l, iurë rguínil llgabë shtë sa'l naná
débil, pues también quëhúnël duldë
cuntrë Cristo.
13 Por ni rëglë shtëna na zndë'ë; si
talë quëhuna tubi cusë narunë ldaguë
bëcha lu duldë, nunquë jamás adë
gáudia'a belë, no sea nahin mal parë
bëchi la sahia nu gúnëll duldë por
ejemplë shtëna.

9

Derechë nanapë tubi poshtë

1 ¿Gu adë rialdídi'i ldu'u të shti'dza?
Pues napa libertá nu grë derechë
cumë los de más poshtë shtë më. Gu-
nahia lu Jesucristo, Shláma'a. Nu
lë'ë të na të resultadë shtë shchi'nia
nabëna en el nombre shtë Dios.
2 Parë stubi ra mënë nádia'a poshtë
perë parë lë'ë të napë quë rac bë'a të
nahia poshtë shtë më purquë lë'ë të
na të ziquë tubi muestrë de quë nahia
poshtë de verdá purquë unidë na të
con lë'ë më.
3 Ndë'ë na lo quë narnia'a lu ra
mënë narni'i cuntrë na.
4 Napa derechë güecahia lo quë
narne'e mënë gáuha, nu parë gua'.
5 Napa derechë parë cahia tubi na'a
parë gunë tse'la compañi na lu ra
viajë igual ziquë runë los de más
poshtë. Zni quëhunë ra bëchi Dadë
Jesús nu Pedro.
6 ¿U runë të llgabë de quë Bern-
abé nu na, na na'a lúniquë nanápëdi'i
derechë parë güësa'në na'a dchi'ni
material parë güëni'inú na'a mënë ra
diza'quë?
7 ¿Ca na nguiu narunë sirvë ziquë
suldadë perë rállëll por gashtë
nanápëll? ¿Chull rcabní hiaguë
uvë perë ráudi'ill nashi shtë hiaguë
ni? Grë vëquërë naquëhapë ma ¿pë
ruu'di'ill lechë?
8 Adë rúnëdi'i të llgabë de quë
di'dzë rë' na shgabë nguiu sulamëntë
purquë lëy nabëquë'ë Moisés rni'i
igual.
9 Rni'i lëy shtë Dios: “Adë rgúdi'il
güë'shu rua' ngunë naná rguitsë
trigu”. Pues clarë nahin; adë

quëgní'idi'i Dios di'dzë rë' purquë rga'a ldu'u më ra ngunë
10 sino nahin tubi comparaciuni parë lë'ë hia'a. Lëy ni naescritë parë bien shtë hia'a. El quë naraa'në lu guiu'u nu el quë narcabní bë'dchi, guërupë rall runë rall dchi'ni purquë cuezë rall dzë gunë rall recibir partë shtë cusechë narunë tucarë cadë lë'ë rall.
11 Iurní bëcabní na'a bë'dchi narne'e vidë cubi parë lë'ë të. ¿Pë llua'a të na mal si guëdë'në na'a recibir cusë material de lë'ë të?
12 Pues si stubi mënë napë derechë gúnëll recibir cusë material shtë të, másru'u derechë napë na'a guëdë'në na'a recibir cusë ni.
Perë adë guná'bëdia'a niétiquë de lë'ë të. Rua'a ldu'u na'a grë cusë durë; gudilli na'a gashtë shtë na'a parë másru'u guërë'tsë diza'quë shtë Cristo.
13 Nanë të de quë ra narunë dchi'ni la'ni iádu'u ru'bë, quëhunë rall recibir partë ra cusë nardë'ë mënë ziquë ofrendë lu Dios. Ra naná quëhunë dchi'ni rua' bëcu'guë, runë rall recibir tubi partë shtë ra ma naguc ofrecërë lu bëcu'guë.
14 Igual manërë na, lë'ë Dadë gunibë'ai' el quë naruadi'dzë diza'quë shtë më, gúnëll recibir lo quë narquí'nill; guëdë'ë ra shmënë Dios lo quë narunë tucarë cá'all.
15 Perë na nunquë guná'bëdia'a dumí lu të. Nu zac adë quëquë'ëdia'a ndë'ë parë guna recibir dumí shtë të. Mejurë gatia antsë guëdchisú mënë lë'ë galërquitë ldua'a nanapa por mudë nanabania entrë lë'ë të.
16 Parë na adë runë nadchínidia'a purquë ruadi'dza diza'quë, purquë ni napë quë guna; zni Shlama gunibë'ai' guna. Pues prubi de na si talë adë guadí'dzëdia'a diza'quë.
17 Por ni si talë guadi'dza diza'quë sulë por prupi voluntá shtëna, runë tucarë tubi premi cahia; perë quëhuna cumplir purquë nahin mandadë shtë Dadë; nahia ziquë tubi muzë nanapë quë gunë dchi'ni por la fuersë.
18 ¿Pë premi napa iurne'? Nahin de quë quëadi'dza diza'quë lu ra mënë, perë adë rúnëdia'a cubrë ni tubi centavë. Quiere decir adë quëhúnëdia'a cubrë lu ra mënë aunquë napa derechë cahia ayudë shtë rall.
19 Nádia'a bajo ordë shtë ra mënë, perë nahia siervë shtë mieti të parë guna gan másru'u mënë parë Cristo.
20 Iurë guquërelda entrë ra më israelitë, nahia cumë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Iurë nanúa entrë ra naná bajo ordë shtë lëy, pues nahia cumë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo.
21 Iurë nanúa entrë ra naguënëdi'i lëy shtë Dios, nahia ziquë lë'ë rai' parë guna gan lë'ë rai' por Cristo. Adë rúnëdi'i cuntienë ndë'ë de quë nápëdia'a rëspëti parë lëy shtë Dios, sino guca ziquë lë'ë rall të gac bë'a rall verdá shtë Dios nu gac rall shmënë Cristo.
22 Iurë nanúa ladi ra nadë rialdídi'i ldu'i con guëdubinú ldu'u rai', nahia ziquë lë'ë rai' të parë guna gan lë'ë rall; tsaldí ldu'u rall más. Quiere decir, guquërelda ziquë cualquier sahia të parë guna gan lë'ë rai' por Cristo.
23 Quëhuna grë ndë'ë parë guërë'tsë diza'quë nu parë guëquitë ldua'a juntë con lë'ë të por ra cusë za'quë narsëdchini diza'quë.
24 Nanë të de quë entrë ra narllu'në tubi carrërë, tubsë naná gunë recibir premi. Gulë gubani ziquë el quë narllu'në lu carrërë parë gunë të recibir premi shtë Jesús.
25 Grëtë' ra narunë preparar parë deportë, rquë'ë guiá'all lo quë adë nazá'quëdi'i. Pues lë'ë rall quëhunë rall zni parë gunë rall recibir tubi premi, tubi corunë shtë guë'ë perë guë'ë ni lueguë rbidchi. En cambi lë'ë hia'a quëdë'na'a dchi'ni durë parë guëdë'na'a recibir tubi premi nanadë tsalúdi'i parë siemprë.
26 Adë rllú'nëdia'a lu carrërë ziquë ciegu; adë quëhúnëdia'a ziquë tubi nguiu naná quëgdë'ë golpë lu mbë
27 sino quëgzac zia shcuerpa; quëhuna obligar el mizmë cuerpë

shtëna parë guëzu'bë diaguë shcuerpa voluntá shtëna. Zni canihuna; no sea de què despuësë de bëluá'ahia sahia shti'dzë Dios, guna fallar lu rëglë nu gúnëdia'a gan premi shtë Jesús.

10

Mënë narunë adorar ra figurë

1 Dadë, rac shtua'a gac bë'a të de què ra shtadë guëlú na'a despuësë bëru'u rai' Egipto, guzë rai' guëa' shcahi nu gudëdë rai' Nisëdu'u Llni.
2 Zni guc ziquë tubi galëriubë nisë parë lë'ë rai' purquë guanaldë rai' Moisés guëa' shcahi nu gudëdë rai' nisëdu'u. Bë'në rai' recibir Moisés ziquë lamë shtë rai'.
3 Grëtë' rai' gudáu rai' con mizmë dau nabëshe'ldë Dios.
4 Grëtë' rai' bii' rai' mizmë bebidë nabëdë'ë më purquë bii' rai' nisë nabëru'u la'ni guë'ë. Guë'ë ni na Cristo nabëshe'ldë Dios parë gúni' compañi lë'ë rai' lu nezë.
5 Perë cantidá lë'ë rai' adë bëquítëdi'i ldu'u Dios con lë'ë rai', por ni bëa'në ra cuerpë shtë rai' nezë; guti rai'.
6 Grë ndë'ë guzac parë gac bë'a hia'a lla quëhunë Dios; nahin ejemplë të adë chu guëzébidi'i ldu'i cusë mal cumë ziquë bë'në ra mënë ni.
7 Por ni adë rúnëdi'i të adorar ra figurë naractsa'u cumë ziquë bë'në bëldá ra më israelitë. Naescritë la'ni Sagradas Escrituras: "Ra mënë guzubë rall; gudáu rall; bii' rall; lueguë guasuldí rall parë guëgui'i rall lu figurë".
8 Nu adë chu guëquënúdi'i sáhi' cumë ziquë bëldá ra mënë ni bë'në rai' nu guti galdë bi tsunë mili mënë tubsë dzë.
9 Nu adë chu guëtë'dë prëbë lu Dadë aunquë na më pacënci. Bëldá ra mënë ni bëtë'dë rall prëbë lu më nu gudahuë' serpientë lë'ë rai'; guti rai'.
10 Nu adë chu guëní'idi'i cuntrë Dios cumë ziquë bëldá rai' bë'në rai'; guti rai', bë'në ianglë shtë galguti.
11 Grëtë' ndë'ë guzac ra shtadë guëlú hia'a parë gac bë'a hia'a lla quëhunë Dios. Na escritë ra ejemplë ni la'ni Sagradas Escrituras parë lë'ë hia'a nanabani iurne'. Pues hia blac izë gudëdë; hia parë lë'ë hia'a bëdchini tiempë cubi.
12 El què narialdí ldu'i zugá'all firmë lu shnezë Dios; pues gápëll cuidadë të parë adë ldáguëdi'ill lu duldë.
13 Cualquier cusë mal nartë'dë mëdzabë lu hia'a, igual nahin ziquë rdëdë lu los de más mënë, perë rac tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios. Lë'ë më jamás adë guësá'nëdi'i më lë'ë të; guëne'e më pudërë parë gunë të gan lu ra cusë mal. Iurë guëdchini tubi cusë mal, iurní Dios guëne'e më pudërë parë guërú'ul la'ni ra cusë ni parë adë guëazë guétëdi'il lu shnezë më sino gáquël firmë.
14 Por ni bëchi narac shtua'a, gulë bëllu'në catë runë mënë adorar ra figurë.
15 Quëgnia'a lu të cumë ziquë ra nardë'ë cuendë. Gulë bë'në juzguë si talë na verdá lo què naquëgnia'a iurne'.
16 Iurë rdëá hia'a nu rdi hia'a la'ni copë nabë'në ldai' Dios, nu rdë'ë hia'a graci lu më por vini ni, nahin tubi sëñi de què quëdë'na'a recibir ra bendición naze'dë por galguti shtë Jesús. Nu iurë rdáuha'a guetështildi naná rllullë, na sëñi de què unidë na hia'a con Cristo nu nadápa'a tratë con lë'i'.
17 Aunquë cantidá na hia'a, pues quëháuha'a pedasë shtë tubsë guetështildi; na hia'a tubsë cuerpë purquë unidë na hia'a con el què naná guetështildi verdadërë.
18 Gulë guna'zi stubi ejemplë shtë naciuni Israel. Ra bëshuzi nabë'në dchi'ni la'ni iádu'u, iurë gudáu rai' belë shtë ma nabë'në mënë ofrecërë lu Dios, rac bë'a hia'a de què lë'ë rai' napë rai' tratë con Dios.
19 Adë quëgní'idia'a de què ra figurë naractsa'u, napë rahin valurë, nilë adë quëgní'idia'a de què belë naná guc ofrecërë lu ra figurë, lasaquin. Aquëdi'i.
20 Lo què nacagnia'a na, lë'ë ra mënë nanádi'i më israelitë,

iurë quëhunë rall ofrecërë belë lu bëcu'guë, quëhunë rall ofrecërin lu mëdzabë mal, lëdë lu Diósëdi'i. Adë rac shtú'udia'a lë'ë të gapë të tratë con mëdzabë.
21 Adë nídi'i mudë gu të la'ni copë shtë Dadë Dios nu al mizmë tiempë gu të la'ni copë shtë mëdzabë. Nídi'i mudë gau të lu mellë shtë Dadë nu mizmë tiempë gau të lu mellë shtë mëdzabë. Adë nídi'i mudë gúnël adorar ra dzanë nu gúnël adorar Dios mizmë tiempë.
22 ¿Gu rac shtu'u të guëldënú më lë'ë të? ¿Gu napë të más fuersë që lë'ë më?

Libertá nanapë ra shini Dios

23 Perë lë'ël rní'il librë nal parë gúnël lo që narac shtú'ul. Perë rnia'a lul, grë cusë adë rúnëdi'i compañi parë güesë Espíritu Santo lë'ël. Verdá nadápa'a libertá parë güedë'na'a zihani cusë, perë lëdë grëdi'i quëhunë compañi parë su firmë sa' hia'a lu shnezë më.
24 Runë tucarë quili nguiu bien shtë sáhi', lëdëdi'i bien shtë mizmë lë'ëll.
25 Gulë gau grëtë' lo që nardú lu llgüea' sin adë rna'bë dí'dzëdi'il si na bien u na mal según creenci shtënël
26 purquë lë'ë guë'dchiliu nu grëtë' lo që nananú lu guë'dchiliu, rnibë'a Dadë Dios.
27 Si talë tubi sa'l nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios perë quëhúnëll invitar lë'ël gaul lídchill, pues gudáu grë lo që nagunë rall sirvë lul sin që adë rna'bë dí'dzëdi'il si lë'ë cumidë gua delantë lu ra figurë.
28 Perë si talë tubi güeni'i lul: "Belë rë' guc ofrecërë ziquë ofrendë lu ra figurë", iurní adë ráudi'il belë ni, no sea gúnël dañi parë lë'ë sa'l naguni'i di'dzë ni lul.
29 Quëgnia'a ndë'ë parë bien shtë sa'l, parë adë gúnëdi'il dañi fe shtë sa'l, lëdëdi'i purquë nal débil con creenci shtënël.
Si talë tubi sa'l quëgna'bë dí'dzëll: "¿Pëzielú conductë shtëna gac cunformë con llgabë shtë sahia? purquë nahia librë.
30 Si talë rdë'a graci lu Dios por lo quë narauha, ¿pëzielú runë mieti juzguë conductë shtëna si fuërë nahia pecadurë?"
31 Perë rnia'a lu të, si rau të u ruu' të u cualquier stubi cusë, gulë bë'në grë cusë parë gunë mieti alabar Dios.
32 Adë chu quëréldëdi'i manërë parë ldaguë los de más sa' të lu duldë, nilë por ra më israelitë, ni por ra nanádi'i më israelitë, ni por ra grupë shtë shmënë Dios.
33 Rëglë shtëna na zndë'ë: adë rúnëdia'a ofender ra sahia; mejurë rac shtua'a güequitë ldu'u rall; adë rguilia bien shtë na sino bien shtë los de más sahia të parë gac salvar rai'.

11

1 Gulë tsagla'guë ejemplë shtëna ziquë tsagla'ga ejemplë shtë Cristo.

Rëglë parë ra na'a naná rdëá

2 Bëchi, rquitë ldua'a purquë siemprë rëagná ldu'u të na nu ziagla'guë të enseñansë nabëluá'ahia lu të.
3 Perë rac shtua'a gac bë'a të Cristo na cabësë shtë nguiu nu lë'ë nguiu na cabësë shtë tsé'li' nu Dadë Dios na shlamë Cristo.
4 Si tubi nguiu rë'au güec nguiu iurë lë'ë nguiu quëhúni' oraciuni, u iurë quëadí'dzi' diza'quë naná ze'dë de Dios, quëhunë nguiu ni desprëci el quë naná cabësë shtë nguiu.
5 Perë si tubi na'a adë rë'audi'i güec na'a iurë quëgná'bëll lu Dios u iurë quëadí'dzëll diza'quë, quëhúnëll desprëci el quë naná cabësë shtë na'a. Igual nall ziquë na'a naná rchuguë güedubi guitsë güec rall.
6 Si talë tubi na'a adë rë'audi'i güec na'a, mejurë chuguë guitsë güec na'a tubigasë, perë si talë parë lë'ëll nahin shtu parë chuguë guitsë güequi' u güega'a güec na'a, napë quë güë'au güec na'a.
7 Lë'ë nguiu adë rquí'nidi'i güë'au güec nguiu purquë lë'ë nguiu quëhúni' representar personë shtë Dios nu rabtsë'ë nguiu gluri shtë Dios, perë na'a quëhúni' representar personë nu pudërë shtë nguiu.

8 Iurë bëntsa'u Dios lë'ë nguiu, adë
bë'nëdi'i' formar lë'ë nguiu de cuerpë
shtë na'a sino bë'në më formar lë'ë
na'a de cuerpë shtë nguiu.
9 Lë'ë më bëntsa'u më tubi na'a
purquë bëqui'ni nguiu lë'ë na'a. Adë
bëntsá'udi'i më lë'ë nguiu por nicidá
shtë na'a.
10 Por ni rqui'ni guë'au guëc na'a
ziquë sëñi de quë lë'ë nguiu na cabësë
shtë na'a nu runë tucarë guë'au guëc
na'a ziquë sëñi de quë quëhunë rai'
respëti lu ra ianglë.
11 Cumë unidë na shmënë më por
Cristo, lë'ë nguiu nápëdi'ill vidë sin
lë'ë na'a nu lë'ë na'a nápëdi'ill vidë sin
por lë'ë nguiu. Rqui'ni nguiu na'a; ra
na'a rqui'ni nguiu.
12 Ziquë lë'ë na'a guc formári' de
nguiu, también lë'ë nguiu nápi' vidë
por lë'ë na'a. Pues grëtë' cusë ze'dë de
Dios.
13 Gulë bë'në juzguë mizmë lë'ë të
si talë na correctë guëna'bë tubi na'a
lu Dios sin quë në'audi'i guëc na'a.
14 Mizmë llgabë la'ni ldu'u hia'a
rni'i de quë si talë tubi nguiu nápëll
guitsë guëqui' llëduni, nahin tubi shtu
15 perë parë tubi na'a si talë guitsë
guëqui' na llëduni, nalë nasa'a nahin
parë lë'i' purquë zni bëdë'ë Dios gui-
tsë guëqui' parë guësë'auhin guëqui'.
16 Si talë chu adë nádi'i de acuerdë
nu rac shtú'ull gúnëll cuntrë en-
señansë rë', pues rqui'ni gac bë'all
de quë lë'ë na'a, ni los de más grupë
shtë shmënë Dios, nápëdi'i na'a stubi
custumbrë.

Manërë narunë tucarë gaul la Santa Cena

17 Mientras quëgnehia cunseju parë
lë'ë të, nanú stubi cusë narunë të
perë adë nádi'in naza'quë. Quëhunë
të cusë dzabë. Iurë rdëá të parë gunë
të alabar Dios, nádi'in parë bien shtë
të sino quëhunë të mal.
18 Primërë puntë iurë rdëá të, nanú
divisioni entrë lë'ë të; adë na të
unídëdi'i. Zni rinia nu lluá'ahia nahin
verdá.
19 Pues rqui'ni tsu divisioni entrë
lë'ë të parë gac bë'a mieti chu na
shmënë Dios de verdá.
20 Perë iurë rdëá të parë gau të
shtse shtë Dadë, lëdëdi'i na shtse shtë
Dadë purquë nádi'in ziquë bë'në më
ordenar.
21 Iurë rau të, cadë tubi të rguibëlú
lu sa' të parë gau të lu shtse nanua'a
të mientras stubi sa' të nápëdi'i pë
gáuhi'; stubi tantë të rzuu'dchi të con
vini.
22 ¿Pëllë adë nápëdi'i të lidchi të catë
rau të, catë ruu' të? ¿Pë adë nápëdi'i të
rëspëti parë los de más shmënë Dios?
nu rgul shtu shtë sa'l nabënápëdi'i.
¿Pë guënia'a lu të iurní? ¿Guëní'ihia na
të më za'quë? Aquëdi'i.

Shtse shtë Dadë (Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Bëluá'ahia lë'ë të lo quë
bëna recibir de lë'ë Dadë. Na
zndë'ë. Mizmë gue'lë bë'në mënë
traicionar lë'ë Dadë Jesús, guna'zi më
guetështildi.
24 Despuësë de bëdë'ë më graci lu
Dios, iurní bëshullë më guetështildi nu
guni'i më: "Gulë gau ndë'ë; shcuerpa
ndë'ë. Bëllullin por bien shtë të. Gulë
gauhin parë guëagná ldu'u të galguti
shtëna."
25 Zni zac despuësë lë'ë shtse gualú,
guna'zi më copë shtë vini nu guni'i
më: "Ndë'ë na copë narunë cuntienë
conveñi cubi naná selladë por rënë
shtëna. Cadë vësë gu të vini ni, gulë
bëagná ldu'u të galguti shtëna."
26 Cadë vësë rau të guetështildi nu
ruu' të vini lu Santa Cena, quëglua'a
të stubi vësë más pë runë significar
galguti shtë Jesús hashtë guëabrí më
stubi.

Gulë gapë rëspëti parë shtse shtë Dadë

27 Rqui'ni gápël cuidadë. Cualquier
nanagáu guetështildi u nanagú la'ni
copë shtë Dadë sin quë nápëdi'ill
rëspëti, quëhúnëll tubi duldë cuntrë
cuerpë nu rënë shtë Dadë.
28 Por ni cadë tubi të rqui'ni gunë të
juzguë manërë nanabánil antsë gaul
guetështildi nu antsë gul vini.
29 El quë naráu nu el quë naruu' la
Santa Cena sin quë nápëdi'i rëspëti lu

cuerpë shtë Jesús, quëgsëdchini nguiu ni cashtigu parë mizmë lë'ëll.
30 Por ni zihani lë'ë të rac llu'u të; nápëdi'i të fuersë, nu zac nanú bëldá ra sa' të guti rai'.
31 Perë si talë guëdë'na'a juzguë conductë shtëna'a, iurní adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë hia'a.
32 Perë iurë runë më cashtigu lë'ë hia'a, nahin parë adë gáquëdi'i hia'a condenadë con los de más mënë shtë guë'dchiliu.
33 Zni bëchi narac shtua'a, iurë rdëá të parë gau të shtse shtënë më, gulë cuezë los de más sa' të antsë gau të.
34 Si talë tubi të rldiá'nël, gulë gau cumidë lídchil të parë Dios adë gúnëdi'i më cashtigu lë'ël iurë nardëá të. Los de más asuntë guna rëglin iurë gueldë guënahia lë'ë të.

12

Don narzëlaa'dchi Espíritu Santo

1 Bëchi, rac shtua'a gac bë'a të shcuendë ra don narzëlaa'dchi Espíritu Santo parë cadë tubi de lë'ë hia'a.
2 Nanë të bien iurë nianá na të mënë nadë guënëdi'i Dios, guanaldë të tëchi ra figurë nanápëdi'i vidë. Zni bë'në të según lo quë nabëlua'a mënë lë'ë të.
3 Por ni, rac shtua'a gac bë'a të tubi më naquëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'i, nunquë guëní'idi'ill nacondenar Jesús. Nu zac sulë por pudërë shtë Espíritu Santo guëni'i mënë Jesús na el quë nanapë derechë parë guënibë'ai' guëdubi guë'dchiliu.
4 Cadë tubi hia'a bëdë'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo. Zihani clasë pudërë rzëlaa'dchi më perë tubsë Espíritu nanú.
5 Nanú zihani manërë parë gunë mieti sirvë lu Dios, perë rdë'na'a sirvë tubsë Dadë.
6 Nu zac nanú zihani resultadë gurënë perë tubsë Dios, el quë narunë parë gunë mieti dchi'ni.
7 Cadë tubi mieti bë'ni' recibir don nabëzëlaa'chi Espíritu Santo të parë grë hia'a guëdë'na'a provëchë. Fuersë ni rlua'a por lo quë naquëhunë nguiu.
8 Mizmë Espíritu quëgne'e llni nu pudërë parë guadi'dzë nguiu con más llni ru'bë. Parë stubi mënë mizmë Espíritu quëgdë'ëi' fuersë parë ruadi'dzë nguiu clarë di'dzë naze'dë de Dios.
9 Stubi mënë rúni' recibir fe por mizmë Espíritu.
10 Stubi rúni' recibir pudërë parë gunëáquëll ra narac llu'u por mizmë Espíritu. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gúnëll milagrë. Stubi rúni' recibir fuersë parë guadí'dzëll diza'quë naná ze'dë de Dios. Stúbi' rúni' recibir pudërë parë gac bë'all guadë na espíritu falsë nu guadë na espíritu verdadërë. Stubi mënë runë recibir fuersë parë guadí'dzëll dizë na nunquë bësë'dëdi'ill. Hia stubi mënë rúni' recibir fuersë nu pudërë parë guadí'dzëll pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë.
11 Grëtë' ra cusë rë' ze'dë de Espíritu Santo naná rne'e llni parë cadë tubi mieti según lo quë narni'i ldu'u Espíritu.

Grë hia'a na hia'a ziquë tubsë cuerpë

12 Grë ra shmënë Cristo na ziquë tubi cuerpë nanapë zihani partë. Aunquë zihani na ra partë shtë cuerpë, nahin tubsë cuerpë.
13 Pues grë hia'a, mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë, ra naná bajo ordë shtë ra mënë, nu ra nanapë libertá, grë hia'a bëáca'a tubsë cuerpë por lo quë nabë'në Espíritu Santo. Bë'në më punërë cadë tubi hia'a la'ni cuerpë. Cadë túbia'a bëdë'na'a recibir mizmë Espíritu naze'dë de Dios.
14 Tubi cuerpë napë zihani partë, lëdëdi'i tubsë partë.
15 Si talë guëa' hia'a guëni'i: "Adë nádia'a guia'a cuerpë; por ni adë nádia'a partë shtë cuerpë", lëdë por nídi'i guëa' hia'a naseparadë parë lë'ë cuerpë.
16 Si talë diága'a guëni'i: "Adë nádia'a slu; por ni adë nádia'a partë

shtë cuerpë", lëdë por nídi'i diága'a nasaparadë parë lë'ë cuerpë.
17 Si talë guëdubi cuerpë na slu, ¿llallë guínia'a iurní? Si talë guëdubi cuerpë na tubi diaguë, ¿llallë tsúllia hia'a iurní?
18 Perë Dios bëzú cadë tubi partë shlugarin catë runë tucarë nu catë guc shtu'u më.
19 Si talë grëtë' nahin tubsë partë, pues nádi'i cuerpë completë iurní.
20 Perë iurne' nanú zihani partë perë tubsë cuerpë.

21 Slu hia'a adë gáquëdi'i guëni'i lu guia'a hia'a: "Adë rquí'nidia'a lë'ël". Nu zac guëca'a adë gáquëdi'i guëni'in lu guëa' hia'a: "Adë rquí'nidia'a lë'ël".
22 Al contrari, ra partë shtë cuerpë nanápëdi'i fuersë, partë ni más lasac parë cuerpë.
23 Ra partë shtë cuerpë narni'i hia'a nápëdi'in hunurë, rácuhin con más hunurë; ra partë nanádi'i nasa'a, quëdë'na'a tratar con más cuidadë.
24 Ra partë shtë cuerpë namás nasa'a rquí'nidi'in mizmë cuidadë. Dios bë'ni' punërë grëtë' partë shtë cuerpë según voluntá shtë më. Ra partë narquí'nia'a menos, bëdë'ë më más hunurë parë partë ni
25 të parë adë tsúdi'i ni tubi divisioni ladi cuerpë sino quë cadë partë shtë cuerpë gapin cuidadë por los de más sáhi'.
26 Si talë tubi partë shtë cuerpë quëzac zi u pë raquin, guëdubi cuerpë quëzac zi iurní. Si talë tubi partë quëhunin recibir hunurë, pues guëdubi cuerpë rquitë ldu'in iurní.

27 Pues bien, lë'ë hia'a na hia'a cuerpë shtë Cristo; cadë tubi de lë'ë hia'a na hia'a partë shtë cuerpë ni.
28 Zni Dios bë'në ordenar pë gunë cadë tubi shmënë më. Primërë gululë më ra poshtë, segundë lugar gululë më ra naruadi'dzë diza'quë naná ze'dë de Dios. Tecërë lugar gululë më ra mësë narlua'a shti'dzë më; cuartë lugar ra narunë milagrë, iurní ra narunëac ra narac llu'u. Nu gululë më ra narunë compañi, nu ra narnibë'a, nu ra naruadi'dzë stubi dizë.
29 ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a poshtë? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a ra naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios? ¿Ni mudë grëtë' hia'a na hia'a mësë, u guëdëna'a milagrë,
30 u nápa'a pudërë parë gunëáca'a ra narac llu'u, u grëtë' hia'a rac ruadí'dza'a dizë gurënë? ¿Ni mudë grë hia'a rac guëní'ia'a pë runë cuntienë ra dizë ni? Pues clarë nahin; lëdë znídi'in.
31 Gulë guc shtu'u lo quë narzëlaa'chi Espíritu Santo, lo quë narunë compañi más grë ra shmënë më. Iurne' guëluá'ahia lë'ë të lo quë naná mejurë quë grë ra cusë rë'.

13

1 Si talë raca ruadi'dza dizë shtë mënë nu ra dizë shtë ra ianglë, perë adë rac shtú'udia'a sahia, nápëdia'a amor, nahia ziquë gambanë nanídi'i chahi'; rsëdchidi'in bien. Nahia ziquë cha' platí narsëdchidi'i bien.
2 Talë raca ruadi'dza lu mënë di'dzë naze'dë de Dios perë adë nápëdia'a amor, niétiquë nahia. Talë naněa grë clasë secretë shtë mënë; talë riasëhia guëdubi naná rsë'dë mënë lu guë'dchiliu, nu si talë rialdí ldua'a Dios con guëdubinú ldua'a hashtë guëdchisú Dios ra dani lua, perë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia.
3 Talë qui'dza grë nanapa ca'a mënë; talë guna intriegu shcuerpa parë tsequi lu gui'i, perë adë rac shtú'udia'a sahia, niétiquë nahia. Adë bë nápëdia'a iurní.
4 El quë nanapë amor nápëll pacënci; nazá'quëll. Humildë nall. El quë narac shtu'u sáhi', adë rzébidi'i ldú'ull pë shtë sáhi'; adë runë nadchínidi'ill lu sáhi'.
5 Gúnëll lo quë narac shtu'u sáhi', lëdëdi'i lo quë narac shtú'ull. El quë narac shtu'u sáhi', adë rldëdi'ill; adë nápëdi'ill mal llgabë.
6 Nápëdi'i nguiu ni gustë iurë quëhunë mënë duldë. Mejurë rëuu' ldú'ull iurë ria mënë shnezë Dios nu iurë adë rní'idi'i mënë bishi.

7 El quë nanapë amor, nunquë rní'idi'ill cuntrë sáhi'. Rialdí ldú'ull sa'll na më za'quë. Nápëll confiansë tsanaldë sa'll shnezë Dios. Rua'a ldú'ull lu grë cusë durë.
8 Amor shtë Dios adë tsalúdi'in, perë guëdchini tiempë tsalú di'dzë naruadi'dzë mënë con pudërë shtë Dios. Guëdchini tiempë adë guadí'dzëdi'i mënë stubi dizë. Guëdchini tiempë lo quë nariasë hia'a, tsaluhin.
9 Du'psë riasë hia'a ne'; zihani cusë adë riasëdi'i hia'a. Ra narni'i di'dzë naze'dë de Dios, también runë faltë parë riasë rall grë cusë
10 perë iurë guëdchini Jesús con guë'dchiliu cubi, grë lo quë nádi'i completë, tsaluhin.
11 Tiempë nahia llguë'në, biadi'dza ziquë llguë'në. Bëna llgabë ziquë llguë'në. Bëna juzguë ziquë llguë'në, perë iurë bësa'na grë cusë shtë galëllguë'në, guaru'ba.
12 Rnádi'i hia'a ra cusë clarë iurne'. Riasëdi'i hia'a por completë. Ziquë rna hia'a lu guë'guanë gushë, rluá'adi'i bien luhin perë tubi dzë guëná hia'a bien. Guëná hia'a lu Dios. Riasë hia'a du'psë ne', perë dzë ni tsasë hia'a ziquë Dios nanë më lë'ë hia'a.
13 Tsunë cusë nápëdi'in fin: fe, esperansë, nu amor. Delantë lu Dios amor na mayurë.

14

Enseñansë parë el quë naruadi'dzë dizë gurënë

1 Gulë guni'i ldu'u gapë të más amor parë sa'l nu gulë gudili pudërë narne'e Espíritu Santo parë guadí'dzël shti'dzë Dios.
2 Ra mieti naruadi'dzë dizë gurënë quëadí'dzëll lu Dios, lëdë lu mënëdi'i, purquë ni tubi adë chu riasëdi'i lo quë narni'i mënë ni. Ruadí'dzëll por pudërë shtë Espíritu Santo, perë di'dzë ni naga'chi parë los de más sa'll.
3 Perë en cambi el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, quëadí'dzëll lu ra sa'll të parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë su rall firmë lu shnezë Dios. Rdë'ëll cunseju parë bien shtë sa'll.
4 El quë naruadi'dzë dizë gurënë, rúnëll parë bien de mizmë lë'ëll, perë el quë naruadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios, rúnëll bien parë tsasë grupë shtë shmënë Dios ra enseñansë shtë më.
5 Na rac shtua'a de quë grëtë' të gapë të fuersë parë guadi'dzë të dizë gurënë, perë más rac shtua'a guadi'dzë të di'dzë naze'dë de Dios; pues más lasac el quë naruadi'dzë diza'quë quë mënë narac ruadi'dzë dizë gurënë. Shti'dzë mënë naruadi'dzë dizë gurënë, lasáquëdi'in parë los de más sáhi' si talë nídi'i tubi narni'i pë runë cuntienë ra dizë gurënë; napë quë guëní'ill pë runë cuntienë ra di'dzë të napë shmënë Dios provëchë.
6 Por ni bëchi, si talë na gueldë guënahia lë'ë të nu guadi'dza stubi dizë nanadë riasëdi'i të, adë guëlluí'idi'in parë lë'ë të. Rqui'ni guadi'dza lu të enseñansë nabëlua'a Dios lua u tubi di'dzë nabëna recibir de lë'ë më u tubi di'dzë naze'dë de lë'ë më u tubi enseñansë shtë më; iurní sí gunë të provëchë.
7 Ne' guënia'a tubi comparaciuni. Ra gui'bë músiquë nanápëdi'i vidë ziquë flauta u tubi arpa, si talë adë riubëdi'in clarë, ¿lla gac bë'a mieti pë ru'ldin, guadë na piesë naguëna'zin?
8 Nu lu tubi guërru, si talë lë'ë cha' trompetë riubëdi'in clarë ¿chull gunë preparar parë guëná'zill guërru?
9 Mizmë zac lë'ë të, si talë ruadí'dzël tubi dizë nanadë riasëdi'i mieti, ¿llallë gac bë'a mieti guadë naquëgní'il? No sea shtí'dzël na ziquë tubi naruadi'dzë sulë mbë.
10 Nanú zihani dizë naruadi'dzë mënë la'ni guë'dchiliu; grëhin nanú shnézi'.
11 Perë si talë adë riasëdia'a dizë shtë stubi naruadi'dzë, nahia ziquë tubi më zitu parë lë'ë mënë ni nu lë'i' na ziquë më zitu parë na.
12 Por ni hia quë lë'ë të rac shtu'u të gapë të pudërë nu llni shtë Espíritu Santo, gulë guna'bë lu Dios por

pudërë parë guadí'dzël enseñansë të tsaldí ldu'u mieti shti'dzë Dios más.
13 Zni na el që naruadi'dzë di'dzë gurënë, napë që guëná'bëll lu Dios të parë güëdë'ë më pudërë parë guëní'ill pë runë cuntienë di'dzë ni.
14 Si talë ruadi'dzënúa Dios con di'dzë gurënë, quëgna'ba lu Dios con espíritu shtëna, perë adë quëgúdia'a provëchë parë shgaba cumë riasëdia'a di'dzë ni.
15 ¿Përllë guna iurní? Guëna'ba lu Dios con espíritu shtëna nu zac guëna'ba lu më con dizë nariasë mieti. Gulda ra labansë con espíritu shtëna nu zac con di'dzë nariasëhia
16 purquë si talë quëadi'dzënul Dios nadë más con espíritu shtënël, el që narquë diaguë, el që nadë bë'nëdi'i recibir pudërë shtë Espíritu ziquë lë'ël, adë gúnëdi'ill gan tsasëll shtí'dzël. Nu adë gáquëdi'ill guëní'ill: "Nia Dadë", iurë tsalú oraciuni, iurë rdë'ël graci lu më. Nguiu ni adë riasëdi'ill lo që narní'il.
17 Pues bien quëgdë'ël graci lu më perë parë stubi sa'l adë nápëdi'ill provëchë la'ni ldú'ull.
18 Quëgdë'a graci lu Dios de që na ruadi'dza di'dzë gurënë por pudërë shtë Espíritu Santo más që grëtë' mënë
19 perë catë rdëá grupë shtë shmënë Dios, más rac shtua'a guënia'a ga'i di'dzë nariasë mënë që chi'i mili di'dzë nanadë riasëdi'i mënë. Iurë ruadi'dza, rac shtua'a güëluá'ahia di'dzë naná parë bien shtë mieti.
20 Bëchi, adë rúnëdi'i të ziquë llguë'në nadë rac bë'adi'i guadë naná bien nu guadë naná mal, perë en cuantë ra cusë mal, rac shtua'a gac të ziquë më gushë nardë'ë cuendë. Rac shtua'a gac të llguë'në inocentë en cuantë ra cusë dzabë.
21 Naescritë la'ni librë shtë lëy: "Guadi'dza lu naciuni rë' stubi dizë gurënë. Mënë zitu guëni'i rall shti'dza, rni'i Dadë."
22 Zni na, ra dizë gurënë naruadi'dzë mënë por pudërë shtë Espíritu Santo, na rahin ziquë sëñi parë ra nadë rialdídi'i ldu'i Dios, lëdëdi'i parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më. En cambi el që naruadi'dzë diza'që naná ze'dë de Dios, nahin ziquë sëñi parë ra narialdí ldu'i shti'dzë më, lëdëdi'i parë ra nanadë rialdídi'i ldu'i.
23 Iurë grupë shtë shmënë Dios rdëá, si talë grëtë' quëadi'dzë stubi dizë por pudërë shtë Espíritu Santo nu ze'dë tsutë ra nadë rialdídi'i ldu'i, u ze'dë tsutë mënë nadë rac bë'adi'i shcuendë ra cusë ni, iurní güëni'i rall rac luguë të.
24 Perë si talë grëtë' të quëadi'dzë di'dzë naze'dë de Dios nu tsutë tubi nanadë rialdídi'i ldu'i diza'që, u mënë nadë bësë'dëdi'i shti'dzë më, iurní gunguë bë'a nguiu ni duldë shtënëll nu shti'dzë të gunë juzguë lë'ëll.
25 Grëtë' cusë naga'chi la'ni ldu'u nguiu ni, güëru'uin lu llni nu iurní güëzullíbill lu më; güëní'ill llëru'bë na pudërë shtë Dios. Güëní'ill Dios quëbezënúhi' lë'ë të de verdá.

Iurë tsu cultë, gaquin con ordë

26 Pues iurní bëchi, iurë rdëá të, si tubi de lë'ë të nápël tubi cantë, stubi të napë tubi enseñansë, stúbill rac shtú'ull güëní'ill di'dzë gurënë, stubi nguiu rac shtu'u güëní'ill di'dzë nabë'nëll recibir de Dios, stubi të rac shtú'ul güëní'il pë runë cuntienë ra di'dzë gurënë; bien nahin. Nadë más gulë bë'në grë ni parë tsaldí ldu'u ra shmënë Dios más.
27 Iurë ruadí'dzël stubi clasë dizë, pues biadi'dzë chupë u por más tsunë të nu por turnë. Nu zac rqui'ni tubi naguadi'dzë pë runë cuntienë dizë ni.
28 Si talë nídi'i naguëni'i shcuendë di'dzë ni, mejurë adë guadí'dzëdi'il lu grupë shtë shmënë Dios. Mejurë guadi'dzënul Dios la'ni ldú'ul guitsë guitsë.
29 Nu si talë guadí'dzël diza'që naze'dë de Dios, pues güëni'i chupë mieti u tsunë ra mënë narëta'; hia los de más gunë rai' juzguë lo që naguni'i ra nguiu ni.
30 Perë si talë Dios güëné'ei' galërac bë'a parë stubi sa' të

naquëbezë nga'li, iurní lë'ë naguna'zi di'dzë primërë, guëac dchi; adë tsaglá'guëdi'i guadí'dzëll.
31 Manërë ni grětë' të narunë recibir di'dzë naze'dë de Dios, gulë biadi'dzë tubi por tubi të parë grětë' të tsasë'dë të nu gunë të provëchë ra di'dzë ni.
32 El quë naruadi'dzë diza'quë naze'dë de Dios, pues el mizmë lë'ëll nápëll pudërë parë guadí'dzëll u parë adë guadí'dzëdi'ill.
33 Dios adë rsëdchínidi'i' desordë sino rquitë ldu'u më iurë tsu cultë con ordë. Zni rluá'ahia ra grupë shtë shmënë Dios, ra nabëzunë më almë shtë rai'.
Ziquë na custumbrë entrë grë ra shmënë Dios,
34 ra na'a adë nápëdi'i rall derechë parë guadi'dzë rai' lu cultë; adë bëdë'ë Dios sí parë guadi'dzë rai' sino gac rai' obedientë ziquë cagnibë'a më la'ni lëy.
35 Si talë rac shtu'u tsasë rai', guëna'bë di'dzë rai' lu tse'lë rai' lídchi' purquë nádi'i bien si talë tubi na'a guadí'dzëll lu cultë.
36 Napë quë gac bë'a të de quë shti'dzë Dios adë guzublúdi'i con lë'ë të nu nádi'i të lúniquë mënë nabë'në recibir shti'dzë më.
37 Si talë tubi të rní'il bë'nël recibir diza'quë naze'dë de Dios, u si talë cagní'il ruadí'dzël por pudërë shtë Espíritu Santo, napë quë gac bë'al lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin tubi mandadë shtë Dadë Dios.
38 Perë si talë adë nědi'i nguiu gac bë'all nahin verdá, pues gulë bësa'në lë'ëll lu nacahi shtënëll.
39 Bëchi, gulë guni'i ldu'u parë gapë të pudërë parë guadi'dzë të diza'quë naze'dë de Dios; adë rcádi'i të guadi'dzë ra mënë stubi dizë
40 perë gulë bë'në grë cusë con ordë, lědëdi'i con desordë.

15

Guashtë Cristo ladi ra tëgulë

1 Iurne' bëchi, rac shtua'a guëagná ldu'u të diza'quë naná biadi'dza lu të. Bë'në të recibirin nu tsagla'guë rianaldë të nezë shtë më con guëdubinú ldu'u të.
2 Por diza'quë ni nasalvar të si talë tsagla'guë të lo quë nabëluá'ahia lë'ë të. Nasalvar të si gualdí ldu'u të shti'dzë më de verdá.
3 Primërë lugar, bëluá'ahia lë'ë të grë enseñansë nabëna recibir. Bëluá'ahia lë'ë të de quë Cristo guti por ra duldë shtëna'a cumë ziquë rni'i la'ni Sagradas Escrituras.
4 Bëga'chi më nu guashtëhi' ladi ra tëgulë dzë tsunë, igual ziquë rni'i ra Sagradas Escrituras.
5 Bëluá'ahia lë'ë të de quë bëlua'alú më lu Pedro; despuësë bëlua'alúhi' lu los de más poshtë.
6 Despuësë bëlua'alúhi' lu más de ga'i gahiu'a shmënë Dios naná bëdëá. Zihani mënë todavía nabani rai'; sëbëldá rai' hia guti rai'.
7 Despuësë bëlua'alú Cristo lu Jacobo, iurní lu grë ra poshtë shtëni'.
8 Hia despuësë de ni bëlua'alú më lua aunquë nahia ziquë tubi llguë'në nabëdchini lu guë'dchiliu antsë gac cumplir tiempë parë gáli'.
9 Nahia el quë nalasáquëdi'i entrë los de más poshtë shtë më. Adë rúnëdi'i tucarë gaca poshtë purquë guzunalda ra shmënë Dios.
10 Perë lo quë nanahia iurne' na purquë guc shtu'u më na nu bë'në më zihani favurë parë na. Lo quë nabë'në më por na, napë resultadë. Bëna dchi'ni más quë los de más mënë aunquë nilë lëdë nádi'i, sino quë Dios bëne'e fuersë nu bë'në ldai' më na.
11 Perë adë rúnëdi'i importë chu bë'në más dchi'ni. Biadi'dzë na'a lu të ra diza'quë nu gualdí ldu'u të shti'dzë më.

Tsashtë ra tëgulë stubi

12 Si talë ruadi'dzë na'a de quë Cristo guashtëhi' ladi ra tëgulë ¿pëzielú bëldá de lë'ë të rni'i të de quë tsashtëdi'i ra tëgulë?
13 Si adë tsashtëdi'i rai' ladi ra tëgulë pues tampuquë lë'ë Cristo adë guashtëdi'i' ladi ra tëgulë.

14 Talë Cristo adë guashtëdi'i ladi ra tëgulë, hia diza'quë naná biadi'dzë na'a lu të nápëdi'in valurë nu fe shtë të nápëdi'in valurë; lasáquëdi'in.
15 Si talë nahin zni, rlua'a clarë na na'a testigu falsë purquë hia lë'ë na'a guni'i na'a lu ra mënë de quë Dios bëldishtë Cristo ladi ra tëgulë. Perë si talë nádi'in verdá de quë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, pues iurní zac lë'ë Dios bëldishtëdi'i më lë'ë Cristo.
16 Si talë tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi, iurní lë'ë Cristo tampuquë guashtëdi'i' ladi ra tëgulë.
17 Si talë Cristo adë guashtëdi'i' ladi ra tëgulë, fe shtë të adë rlluí'idi'in; todavía adë naperdunë duldë shtë të.
18 Nu ra tëgulë nagualdí ldu'u shti'dzë Jesús, adë nádi'i rai' salvar.
19 Si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo napin valurë sulamëntë mientras quërélda'a lu guë'dchiliu, iurní prubi na hia'a; nápëdi'i hia'a esperansë nu runë tucarë guëga'a ldu'u mënë lë'ë hia'a.
20 Perë verdá na de quë Cristo guc resucitar ladi ra tëgulë; na më lë'ë primërë naguashtë parë adë guëabrídi'i gáti' stubi.
21 Pues ziquë guzublú galguti por tubsë nguiu, también por tubi nguiu guzublú galëriashtë shtë tëgulë.
22 Pues grëtë' mënë napë quë gati rai' purquë na rai' llëbní Adán; zni zac grëtë' naná unidë con Cristo, guëldishtë më lë'ë rai' ladi ra tëgulë.
23 Perë cadë nguiu según turnë narunë tucarë lë'ëll. Cristo gúqui' ziquë primërë naná gátidi'i parë siemprë perë despuësë iurë guëabrí më stubi, iurní gátidi'i jamás ra naná unidë con lë'ë më.
24 Iurní guëga'a iurë shtë fin; tsalú guë'dchiliu rë'. Guëdë'ë më fin grëtë' autoridá, grëtë' ra nanapë pudërë, nu guëdë'ë më fin parë grë ra narnibë'a lu guë'dchiliu. Iurní gunë më intriegu catë rnibë'a më ca'a Dios, Shtáda'a.
25 Guënibë'a Cristo ziquë rëy hashtë iurë gunë Dios gan lu grë enemigu shtë Cristo nu guëzullibi rall lúhi'.
26 Últimë enemigu nagunë më gan lúhi' na galguti
27 purquë Dios bëdë'ë më derechë guënibë'a Cristo grëtë' cusë, perë iurë Sagradas Escrituras rni'i de quë Cristo nápi' derechë parë guënibë'ai' grëtë' cusë, pues clarë nahin de quë Dios adë nádi'i' bajo ordë shtë Cristo, perë bëdë'ë më derechë parë guënibë'a Cristo guëdubi guë'dchiliu.
28 Iurë grëtë' cusë guëa'nin bajo ordë shtë Cristo, iurní mizmë lë'ë Cristo, shini Dios, gúni' intriegu mizmë lë'i' con grë pudërë nanápi' lu Dios të parë Dios gáqui' el quë nanapë grë pudërë parë siemprë.
29 Nanú ra narni'i adë tsashtëdi'i ra tëgulë, perë si nahin verdá, ¿pëzielú rriubë nisë rall por ra naná guti? Si talë adë tsashtëdi'i tëgulë, mbanë na lo quë nacanihunë të; mejurë adë guëchu'bë nisë të sa' të shlugar ra tëgulë.
30 Nu zac ¿pëzielú rdchi'ba vidë shtëna lu peligrë guëdubi tiempë si talë adë tsashtëdi'i ra tëgulë?
31 Quëgnia'a lu të verdá de quë grëtë' dzë nanúa lu peligrë shtë galguti. Runë nadchinia por dchi'ni nabëna entrë lë'ë të; guquin purquë unidë nahia con Cristo Jesús, Shlámа'a.
32 Perë si talë nahin ziquë narni'i tubi dichë: “Gudildia con ra ma dushë la'ni guë'dchi Efeso” ¿pë cusë bëna gan si talë ra tëgulë adë tsashtëdi'i rai' stubi? Mejurë guëni'i hia'a: “Cha guëdáuha'a; cha guëdí hia'a; glli gati hia'a”.
33 Adë rdë'ëdi'i të sí guëguguë mënë lë'ë të por di'dzë falsë. Nanú tubi dichë narni'i: “Ra amigu mal na rall causë rniti mënë nezë za'quë”.
34 Gulë bë'në llgabë bien nu gulë bëabrí ldu'u të tubi nezë za'quë nu adë rúnëdi'i të duldë, pues nanú bëldá të naná guënëdi'i Dios bien. Rnia'a lu të zndë'ë të parë guëtú lu të du'pë.

Lla tsashtë ra tëgulë

35 Tal vez tubi de lë'ë të guëna'bë dí'dzël: “¿Llallë tsashtë ra tëgulë? ¿Lla na cuerpë gapë rai' iurë guëbani rai'?”

36 Di'dzë ni na tuntë. Nanël iurë lë'ël rcabnil bë'dchi, hia bë'dchi ni napë quë gu'dzë të parë guëru'u tubi plantë.
37 Grëtë' nargabní la'ni guiu'u ziquë bë'dchi shtë trigu u stubi clasë bë'dchi, iurë rcabnilin, adë nápëdi'in formë shtë plantë sino nahin bë'dchi.
38 Dios rdë'ë më lu bë'dchi tubi formë narac shtu'u më, formë naná gurënë según narni'i ldu'u më. Cadë clasë bë'dchi rldanin nu napin formë narunë tucarë.
39 Grëtë' ra nanabani, nápëdi'i rall cuerpë igual; nanú cuerpë shtë mënë; stubi clasë cuerpë parë ra ma, nu cuerpë shtë ra ma'ñi na stubi clasë; nu cuerpë shtë ra mbeldë gurënë nahin.
40 Nu zac nanú ra nanapë cuerpë lu gube'e, nu nanú ra nanapë cuerpë lu guë'dchiliu, perë cuerpë nananú gube'e, nasa'a rlua'ain. Lë'ë gal-nasa'a shtë cuerpë shtë guë'dchiliu gurënë nahin.
41 Lë'ë llni shtë ngubidzë gurënë nahin con llni shtë mbehu, nu zac gurënë na llni shtë ra mbelëgui'i. Entrë ra mbelëgui'i tubi mbelëgui'i rabtsë'ë llni shtëhin másru'u fuertë lu sa' mbelëgui'i.
42 Zni na con tëgulë iurë riashtë rai'. Vidë shtë nguiu na ziquë tubi bë'dchi naná rialú, perë iurë tsashtë nguiu ladi ra tëgulë, adë gátidi'i' jamás.
43 Rtu lu hia'a por ra cuerpë nadápa'a iurne' purquë rati ra cuerpë, perë tsashtë hia'a nasa'a. Na hia'a débil iurne' perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tëgulë, guëdápa'a cuerpë fuertë naná tsalúdi'i.
44 Lu guë'dchiliu rë' nadápa'a cuerpë shtë guë'dchiliu perë iurë tsashtë hia'a ladi ra tëgulë, guëdápa'a cuerpë gurënë naná demasiadë nasa'a. Nadápa'a cuerpë shtë guë'dchiliu perë zac nanú cuerpë cubi narne'e Dios.
45 Rni'i ra Sagradas Escrituras: “Primërë nguiu Adán bëáqui' nguiu nanabani”, perë rnia'a lu të lë'ë Adán naná bëdchini despuësë, na më lúniquë narne'e vidë cubi shtë Dios.
46 Lë'ë nguiu shtë guë'dchiliu bëdchí'ni' primërë con cuerpë naná guiu'u; hia despuësë bëdchini nguiu nanapë pudërë parë guëné'ei' vidë espiritual.
47 Primërë nguiu guctsa'u guiu'u; náhi' de guë'dchiliu, perë segundë nguiu bëdchíni' de gube'e.
48 Ziquë guc nguiu naguctsa'u guiu'u, zni na grëtë' naralë la'ni guë'dchiliu. Ziquë guc nguiu nabëdchini de gube'e nu guziá'ai' gube'e, zni na ra mieti nanapë vidë naze'dë de lë'ë më nacuezë gube'e.
49 Ziquë lë'ë nguiu nápëll cuerpë shtë guë'dchiliu, también guëdápa'a cuerpë ziquë cuerpë shtë Cristo nacabezë gube'e.
50 Bëchi, rnia'a lu të grëtë' cuerpë nadápa'a iurne' adë gáquëdi'i tsutëhin catë rnibë'a Dios. Lo quë nanapë quë tsalú, adë nápëdi'in partë con ra cusë nadë tsalúdi'i.
51 Rac shtua'a gac bë'a të tubi se-cretë; lëdë grëdi'ia'a gati hia'a sino gac cambi shcuérpa'a.
52 De repëntë ziquë iurë rguini láguël, guínil cha' shtë trompetë; iurní ra tëgulë guëbani rai' stubi të parë jamás adë guëabrídi'i gati rai'. Hia lë'ë hia'a gac cambi iurní.
53 Lë'ë cuerpë shtëna'a narialú napë quë gac cambi parë adë tsalúdi'in jamás. Cuerpë shtëna'a naná rati, napë quë gac cambi të parë adë gátidi'i jamás.
54 Dzë ni iurë lë'ë cuerpë shtëna'a narialú gac cambi por cuerpë nadë rialúdi'i, nu lë'ë cuerpë shtëna'a gac cambi por cuerpë nanadë gátidi'i, iurní gac cumplir lo quë naná escritë la'ni Sagradas Escrituras: “Bëdë'ë më fin lë'ë galguti.
55 Lë'ël galguti, ¿gua pudërë shtënël parë gúnël gan lu grë mieti?”
56 Pues duldë bësëdchini galguti parë lë'ë mieti, nu duldë na ziquë tubi narnibë'a lë'ë mieti purquë lëy shtë Dios rlua'a grë mieti na rall pecadurë.
57 Perë dushquilli Dios, rne'e më pudërë parë rac guëdë'na'a gan lu galguti por Jesucristo, Shláma'a.

58 Por grë ndë'ë, bëchi narac shtua'a, gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më; adë tsaldídi'i ldu'u të stubi ldai'. Gulë bë'në dchi'ni shtë Dadë másru'u purquë nanĕ të dchi'ni naquëhunë të juntë con lë'ë Dadë, adë nádi'in sin resultadë.

16

Ofrendë parë ra shmënë Dios

1 Iurne' quëquëa'a shcuendë ra centavë nardëá parë ra mënë nabëzunĕ Dios almë shtë rai'. Gulë bëtëá centavë según lo quë nagunibĕ'ahia ra grupë shtë shmënë Dios naná quëreldë regiuni Galacia.

2 Cadë primërë dzë shtë llmalë, cadë tubi de lë'ë të napë quë guëtëal centavë según lo quë nabĕ'nël gan. Gulë cutsa'uin të parë nídi'i nicidá guëtëá të ofrendë iurë guëdchinia.

3 Iurë guëdchinia ndë, guëshe'lda lë'ë ra narunë të nombrar; guëdë'a guia'a rai' tubi cartë shtë recomendación parë gua'a rai' ofrendë shtë të hashtë Jerusalén. Gunë rall intriegu centavë ni parë ra naquëreldë nga'li.

4 Si talë guëni'i ldua'a de quë nu zac na tsahia, sënaldë rai' na.

Guni'i ldu'u Pablo tsáhi' Corinto

5 Napë quë tsahia por regiuni shtë Macedonia; hia despuësë de ni, guëdchinia Corinto.

6 Adë na segúrëdia'a perë guëquëreldënua lë'ë të por du'pë tiempë u guëtëda tiempë naldë nga'li con lë'ë të. Iurní zac gunë të compañi na nezë shtëna catë guzëahia despuësë.

7 Adë rac shtú'udia'a gueldë guënahia lë'ë të por du'pë tiempë sino quë rac shtú'uhia cueza con lë'ë të tubi visitë llëduni si talë na voluntá shtë Dios.

8 Perë na guëana Efeso hashtë tsalú laní Pentecostés

9 purquë ndë'ë nanú zihani dchi'ni shtë Dadë Jesús parë guna cumplir. Tsaldí ldu'u ra mënë shti'dzë më; perë nanú zihani contrari narunë cuntrë shti'dzë Dios.

10 Si talë guëdchini Timoteo, gulë bë'në tratë bien lĕ'i' të parë adë riádi'i ldu'i purquë lĕ'i' quëhúni' dchi'ni shtënë Dadë igual ziquë na.

11 Por ni adë chu gúnëdi'i desprëci lĕ'i'. Mejurë gulë bë'në compañi lĕ'i' parë tsaglá'gui' viajë shtĕni' të parë guëdchini gueldë guënáhi' na. Quëbeza lĕ'i' juntë con los de más bëchi la sa' hia'a.

12 Lë'ë bĕcha'a Apolos, bëna ruëguë lúhi' të parë gúnëll compañi los de más sa' hia'a iurë gue'dë guëná rai' lë'ë të, perë Apolos quëgní'ill de quë nádi'i voluntá shtë Dios parë gue'dë guënall lë'ë të iurne', perë hashtë guëne'e më sí, iurní gue'dë guënall lë'ë të.

Rialú cartë rë' con saludë

13 Gulë guc mënë nasini nu gulë tsagla'guë firmë lu shnezë më. Gulë cue za'quë za'quë. Gulë bë'në shchi'ni Dios ziquë mënë naná rialdí ldu'i de verdá. Gulë gac nguiu nadë rdzĕbëdi'i.

14 Grĕtë' lo quë nagunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldu'u të con amor parë los de más sa' të.

15 Iurne' bëchi, nanĕ të de quë famili shtë Estéfanas guc rai' primërë naná gualdí ldu'i shti'dzë Jesús; na rai' primërë nagualdí ldu'i shti'dzë Dios entrë grë mënë naquëreldë regiuni Acaya. Nu tsagla'guë quëhunë rai' sirvë los de más mënë nabëzunĕ Dios almë shtë rai'.

16 Rac shtua'a de quë lë'ë të guëzu'bë diaguë të shti'dzë mënë ziquë lë'ë rai' nu zac grë ra naná runë compañi parë shchi'ni Dios, nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra mënë naquëhunë dchi'ni shtë më.

17 Nalĕ rquitë ldua'a de quë bëdchini Estéfanas, Fortunato, nu Acaico. Lë'ë rai' bë'në rai' cumplir lo quë narunë faltë nihunë të.

18 Nalĕ bësëquitë ldu'u rai' na nu zac lë'ë të. Napë quë gapë të respëti parë ra mënë ziquë lë'ë rai'.

19 Ra grupë shtë shmënë Dios naquëreldë regiuni Asia, quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Aquila nu Prisila con grupë shtë shmënë Dios nardëá lidchi rai', quëgshe'ldë rai'

zihani saludë en el nombre shtë Dadë Jesucristo.
20 Gulë bë'në recibir saludë shtë grë ra shmënë Dios naquëreldë ndë'ë. Gulë bë'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë.
21 Na Pablo, quëgshe'lda saludë parë lë'ë të con prupi shti'dza nabëquëa'a.
22 Si talë tubi de lë'ë të adë rac shtú'udi'il Jesucristo de verdá, pues grë ra mënë ni gac condenar. Rac shtu'u hia'a guëdchini Dadë Jesucristo lueguë.
23 Gulë bë'në recibir favurë nu bendición shtë Dadë Jesucristo.
24 Quëgshe'lda amor shtëna ziquë sahia naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Corintios

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra mënë shtë Corinto

1 Na Pablo, nahia tubi poshtë shtë Cristo Jesús purquë zni na voluntá shtë Dios. Juntë con Timoteo, bëcha'a naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús, quëquë'ë na'a cartë rë' nu guëshe'ldë ná'ahin lu grupë shtë shmënë Dios naquëreldë ciudá Corinto nu zac lu grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', lë'ë të naquëreldë regiuni shtë Acaya.

2 Gulë bë'në recibir bendición shtë Dios con galërbedchí ldu'u naná rne'e Dios Shtáda'a, juntë con Jesucristo Shláma'a.

Galërzac zi shtë Pablo

3 Zudë'na'a alabar Dios, lë'ë Dios nu Dadë shtë Jesucristo Shláma'a. Lë'ë më na Dadë nu quëhúni' consolar cadë lë'ë mieti; na më el quë narga'a ldu'u mieti.

4 Lë'ë më rúni' consolar lë'ë hia'a iurë lë'ë hia'a rzac zi hia'a të parë gac guëdë'na'a consolar los de más sa' hia'a narzac zi lu cusë durë. Quëdë'na'a consolar lë'ë mënë con diza'quë naze'dë de Dios.

5 Nalë rzac zi hia'a purquë na hia'a shmënë Cristo, perë también nalë quëhunë më consolar lë'ë hia'a.

6 Si talë rzac zi hia'a, nahin parë bien shtë të, të gapë të galërbedchí ldu'u nu parë gac salvar të. Mizmë cusë durë naquëac con lë'ë na'a, nahin parë cuedchí ldu'u të; pues zni rua'a ldu'u të con pacënci ra cusë durë nadápa'a.

7 Rialdí ldu'u na'a; firmë na esperansë shtë na'a de quë adë rëazë guétëdi'i të shnezë më. Rac bë'a na'a de quë ziquë rzac zi të purquë na të shmënë më, gunë më consolar lë'ë të juntë con lë'ë na'a.

8 Bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të blac cusë durë naziadëdë na'a regiuni shtë Asia. Nga'li bëdëdë na'a tubi prëbë ru'bë. Hia casi bërë fuersë parë gua'a ldu'u na'a lu ra cusë ni. Gualdí ldu'u na'a niati na'a lueguë.

9 Bëdë'në na'a llgabë na na'a ziquë tubi naná condenadë lu galguti, perë zni guc parë tsaldí ldu'u na'a shti'dzë Dios más, el quë nanapë pudërë të guëldishtëhi' tëgulë ladi ra tëgulë. Ra cusë durë guc rahin të parë adë gápëdi'i na'a confiansë mizmë lë'ë na'a.

10 Dios bëlá më lë'ë na'a lu peligrë nu tsagla'guë quëhunë më salvar lë'ë na'a parë gátidi'i na'a. Rialdí ldu'u na'a lë'ë më gúni' salvar lë'ë na'a stubi vueltë lu peligrë shtë galguti.

11 Lë'ë të napë quë gunë të compañi lë'ë na'a. Si talë zihani mënë gunë rall compañi lë'ë na'a con oraciuni, zihani mënë guëdë'ë graci lu më por ra favurë nagunë më parë lë'ë na'a.

Adë guádi'i Pablo Corinto

12 Nanú tubi cusë narsëquitë ldu'u na'a. Shgabë na'a rni'i de quë nadzú na'a tubi manërë za'quë nu santu entrë ra mënë shtë guë'dchiliu nu zac entrë lë'ë të. Na na'a verdá. Zni guquëreldë na'a, lëdëdi'i por llni shtë na'a sino por favurë shtë Dios. Bë'në më compañi lë'ë na'a.

13 Quëquë'ë na'a lu të sulë ra cusë narac gu'ldë të nu rac riasë të. Quëbezë na'a de quë guëdë'ë të cuendë shti'dzë na'a;

14 Hia riasë të tubi partë shtë ra cusë ni. Quëbeza de quë iurë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi, lë'ë të guëquitë ldu'u të de lë'ë na'a cumë lë'ë na'a guëquitë ldu'u na'a de lë'ë të.

15 Por tantë confiansë nanapa de lë'ë të, runa llgabë gueldë guënahia lë'ë të lueguë, antsë tsahia stubi lugar; nu iurë guëabría guënahia lu të stubi, guëquitë ldu'u të.

16 Runa llgabë de quë guna visitar lë'ë të mizmë tiempë guziahia parë Macedonia; nu despuësë guëabría de ndë, gueldë guënahia lë'ë të stubi të parë gunë të compañi na; guëshe'ldë të na parë Judea.

17 ¿Pë rni'i të de quë nahia falsë iurë guni'i ldua'a zni? ¿Gu nahia ziquë

mënë shtë guë'dchiliu? ¿Llua'a të de që cagnia'a lu të: “Aha'” nu mizmë tiempë rnia'a: “Aquëdi'i”?

18 Dios na më testigu de që lë'ë na'a adë chu rní'idi'i: “Aha'” nu “Aquëdi'i” al mizmë tiempë

19 purquë Jesucristo shini Dios, nunquë guni'i më: “Aha'” u “Aquëdi'i” al mizmë tiempë. Lë'ë Silvano nu Timoteo con na Pablo, biadi'dzë na'a lu të diza'që shtë më. Con Cristo lë'ë diza'që siemprë napë resultadë. Nahin verdá.

20 Pues por lë'ë Jesucristo grë ra promësë shtë Dios gac cumplir. Por ni iurë quëhunë na'a alabar Dios, rni'i na'a: “Nia Dadë” purquë unidë na na'a con Cristo Jesús.

21 Dios na el që nabë'në parë dzulezë na'a lu shnezë Cristo juntë con lë'ë të, nu Dios na el që nabëshe'ldë lë'ë na'a con shti'dzë më.

22 Lë'ë më gulë më lë'ë hia'a nu bëne'e më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a; náhi' tubi garantiá de lo që naguëdë'na'a recibir despuësë.

23 Cagna'ba Dios të gac më testigu en cuntrë de na si talë ruadi'dza bishi. Adë bë'nëdia'a visitar lë'ë të, më Corinto, purquë adë guc shtú'udia'a guna cashtigu lë'ë të.

24 Adë rnibë'adi'i na'a pë cusë tsaldí ldu'u të; hia bien dzu të firmë lu shnezë më; nadë más guëdë'në na'a compañi lë'ë të, të guëquitë ldu'u të.

2

1 Por partë shtëna adë gúnëdia'a visitar lë'ë të iurne' të parë adë gaquin cusë durë parë lë'ë të.

2 Si talë resultadë shtë visitë na galëriá ldu'u parë lë'ë të, ¿chull gunë parë guëquitë ldua'a? Sulë lë'ë të guësëquitë ldu'u të na.

3 Por ni bëquëa'a lu të tubi cartë más antsë; bënehia cunseju parë lë'ë të, të parë gac rëglë asuntë ni. Iurní iurë guëdchinia ndë, adë riádi'i ldua'a por conductë shtë të. Mejurë napa segurë de që si talë guëquitë ldua'a iurní, también guëquitë ldu'u të.

4 Iurë bëquëa'a cartë más antsë, nalë rquëdi'ni ldua'a; bëru'u nisë slua; perë adë bëquë'ëdia'a lu të parë guëa'në të tristë sino bëquëa'a lu të parë gac bë'a të nalë rac shtua'a lë'ë të.

Nanú perdunë parë lë'ë nguiu nabë'në mal

5 Si talë tubi mënë bë'nëll parë riá ldua'a, también bë'nëll parë riá ldu'u grë të. Perë adë rac shtú'udia'a guënia'a demasiadë cusë cuntrë nguiu ni;

6 cashtigu naná bëdë'ë të parë lë'i'; casi grë të guc të de acuerdë; hia na sufsientë parë lë'ëll.

7 Iurne' runë tucarë gunë të perdunë nguiu ni, nu gulë bë'në consolar lë'ëll, no sea por tantë llgabë narúnëll, guëazë guétëll shnezë Dios.

8 Por ni quëhuna ruëguë lu të stubi, de që guëlua'a të lu nguiu ni de që rac shtu'u të lë'ëll.

9 Bëquëa'a lu të más antsë të gac bë'ahia si talë na të obedientë, si talë rzu'bë diaguë të shti'dza.

10 El që naquëhunë të perdunë, también runa perdunë lë'ëll. Si talë nanú stubi cusë narunë tucarë guna perdunë, pues bëna perdunë lë'ëll parë bien shtë të. Nanë Cristo rnia'a verdá.

11 Cha guëdë'na'a zni të parë adë gúnëdi'i Satanás gan lu hia'a. Pues rdë'ë hia'a cuendë manërë narunë Satanás parë guësiguëll mënë.

Adë rbedchídi'i ldu'u Pablo guë'dchi Troas

12 Iurë bëdchinia guë'dchi Troas parë guadi'dza diza'që shtë Cristo, bëdzela zihani lugar parë guadi'dza shti'dzë më

13 perë adë bëdchini cuntëntë purquë adë bëdzélëdia'a bëcha Tito ndë; por ni bëna despedir lë'ë mënë shtë Troas nu guahia hashtë regiuni shtë Macedonia.

Cristo quëhúni' parë guëdë'na'a gan

14 Dushquilli Dios el që nazianú lë'ë hia'a lu desfile shtë Cristo Jesús. Lë'ë më quëhúni' parë guëdë'na'a gan lu enemigu guëdubi tiempë, nu

quëhunë më compañi lë'ë hia'a parë guadí'dza'a diza'quë naná ziquë olor nashi naná rrë'tsë por grëtë' partë.
15 Na hia'a ziquë olor nashi naná quëhunë Cristo ofrecërë lu Dios Padre. Parë bëldá mënë vidë shtë hia'a quëhunë parë rëagná ldu'u rall na rall salvar, perë parë sëbëldá mënë na hia'a parë rëagná ldu'u rall na rall condenar.
16 Parë ra narniti, na hia'a ziquë olor narguini mënë, perë parë ra naná salvar, na hia'a ziquë olor nashi shtë guë'ë purquë shti'dzë më naruadí'dza'a rne'e vidë sin fin. ¿Chull napë llni sufsientë parë gúnëll cumplir grë cusë rë'?
17 Pues lë'ë na'a adë nádi'i na'a ziquë zihani mënë naquëhunë neguci con shti'dzë Dios. Adë rdë'nëdi'i na'a cambi shti'dzë më ziquë runë zihani mënë; al contrari na na'a verdá. Lë'ë Dios bëshé'ldi' lë'ë na'a nu delantë lu më ruadi'dzë na'a shti'dzë më purquë quëbezënú Cristo lë'ë na'a.

3

Lë'ë tëstë cubi

1 Iurë rni'i na'a ra cusë rë' ¿gu rzublú ruadi'dzë na'a favurë de mizmë lë'ë na'a? u ¿llua'a të rqui'ni guëdë'në na'a presentar tubi cartë shtë recomendación parë lë'ë të? u ¿llua'a të napë quë guëdë'në na'a recibir cartë shtë recomendación nabëquë'ë të? Aquëdi'i. Stubi mënë rqui'ni cartë ni.
2 Lë'ë të na të ziquë cartë shtë recomendación. Mënë guëná rall vidë shtë të nu tsasë rall na na'a muzë shtë Dios.
3 Lë'ë të na të tubi sëñi de quë dchi'ni nabëdë'në na'a ndë, ze'din de Dios. Mënë rni'i rall na të cartë shtë Cristo por dchi'ni nabëdë'në na'a entrë lë'ë të. Na të tubi cartë nanádi'i escritë con tindë sino por el Espíritu Santo shtë Dios nanabani. Na të tubi cartë nagúquëdi'i escritë lu tablë shtë guë'ë ziquë ra chi'i mandamientë, sino tubi cartë escritë lu ldu'u të.
4 Por Cristo napë na'a segurë de quë na na'a muzë shtëhi' nu delantë lu Dios adë nídi'i cusë parë guëtú lu na'a lu më.
5 Lë'ë na'a adë cagní'idi'i na'a de quë mizmë lë'ë na'a napë na'a llni parë guëdë'në na'a shchi'ni më, sino cagne'e më llni nu fuersë parë lë'ë na'a.
6 Pues lë'ë më bëne'e më guia'a na'a pudërë nu llni parë guëdë'në na'a sirvë lë'ë më parë guëni'inú na'a lu ra mënë tubi tëstë cubi entrë Dios nu mënë. Lë'ë tëstë ni adë naescrítëdi'in sino ze'dë de Espíritu Santo. Lë'ë lëy escritë rsëdchinin galguti parë grë mënë perë lë'ë Espíritu Santo rsëdchíni' vidë sin fin.
7 Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guc escritë lu tablë shtë guë'ë nu bëdchinin con galërabtsë'ë shtë Dios; nalë fuertë bëdchinin hashtë ra më israelitë adë gúquëdi'i nianá rall lu Moisés purquë nalë rabtsë'ë lúhi' por du'pë tiempë. Si talë bëdchini lëy con zihani llni nu lë'ë lëy quëhunë condenar ra mënë lu galguti,
8 lë'ë di'dzë nabësëdchini Espíritu Santo, napë quë guëdchinin con más pudërë quë lë'ë lëy.
9 Quiere decir, si talë lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a, bëdchinin con llëru'bë pudërë nu llni, mucho más lë'ë diza'quë shtë Dios napin pudërë. Llëru'bë nahin; rni'in manërë gáca'a ziquë mënë nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy.
10 Lë'ë lëy guc cusë nanapë llëru'bë valurë por du'pë tiempë perë iurne' lë'ë diza'quë más lasaquin quë lëy; napin más pudërë; nunquë adë rialúdi'in.
11 Si talë lo quë narua'a ldu'u por du'pë tiempë, napin llëru'bë valurë, mucho más valurë napë lo quë adë rialúdi'i parë siemprë.
12 Zni nalë firmë na esperansë shtë na'a; por ni ruadi'dzë na'a con tubi confiansë ru'bë.
13 Adë rúnëdi'i na'a ziquë Moisés el quë narsë'au lúhi' con tubi lari të parë adë guënádi'i ra israelitë guëaldë llni naná ruá'adi'i ldu'u llëru'bë tiempë.
14 Perë lë'ë rall adë guasëdi'i rall; naguëdchi bëac ldu'u rall. Todavía

hashtë iurne' iurë rini rall Sagradas Escrituras, nacahi ldu'u rall. Nahin ziquë tubi lari narsë'au lu rall; adë rnádi'i rall; adë riasĕdi'i rall purquë sulë Cristo rac guëdchisú lari ni parë gac bë'a rall.

15 Hashtë iurne' iurë rini rall ra di'dzë nabëquë'ë Moisés, na ziquë tubi lari narsë'au llgabë mieti; adë riasĕdi'i rall shti'dzë më.

16 Perë iurë tubi mieti riabrí ldú'ull con lë'ë Dadë, iurní rdchini llni la'ni ldú'ull nu riasëll; adë pë narsë'au shgábëll.

17 Lë'ë partë shtë Sagradas Escrituras nacagni'i shcuendë Dadë, cagni'in náhi' mizmë lë'ë Espíritu Santo; nu catë nanú Espíritu Santo, nga'li ra mënë nádi'i rall bajo ordë shtë lëy guahietë.

18 Por ni grĕtë' hia'a hiadë nadápëdi'i hia'a ziquë lu nanë'au con tubi lari, sino na hia'a ziquë tubi guë'guanë narabtsë'ë pudërë shtë Dadë. Hia iurní lë'ë hia'a tsagla'guë rac cambi hia'a; rëáca'a más y más ziquë Cristo purquë quëdĕ'na'a recibir pudërë nu llni shtë më. Zni canihunë Dadë naná lë'ë Espíritu Santo.

4

1 Por grë ndë'ë nagunia'a lu të, nadapë na'a zihani confiansë. Bëga'a ldu'u më lë'ë na'a; por ni bëdë'në na'a recibir di'dzë shtë tëstë cubi parë guadi'dzë na'a delantë ra mënë.

2 Bëquĕ guia'a na'a grĕtë' ra cusë naquëhunë mënë naga'chi, cusë narsëdchini shtu. Adë chu rsiguĕdi'i sáhi', nilë adë chu rúnëdi'i cambi diza'quë shtë Dios. Rni'i na'a verdá lu mieti; zni rdë'në na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu grĕtë' mënë nu delantë lu Dios.

3 Si talë adë riasĕdi'i mënë lo quë narunë cuntienë diza'quë naquëgnia'a, si talë shti'dzë na'a nahin ziquë cusë naga'chi, es quë bëniti rall.

4 Pues lë'ë rall adë rialdídi'i ldu'u rall shti'dzë më purquë lë'ë narnibë'a guĕ'dchiliu rë' bësĕ'aull shgabë rall parë tsasĕdi'i rall, no sea guëdchini llni shtë Dios guëc rall nu tsasĕ rall diza'quë nanapë pudërë shtë Cristo. Cristo na igual ziquë Dios.

5 Iurë ruadi'dzënú na'a ra mënë, adë ruadí'dzëdi'i na'a shti'dzë na'a sino ruadi'dzë na'a shti'dzë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Nu lë'ë na'a nadë más na na'a muzë shtë të parë gac unidë të con Jesús.

6 El mizmë Dios naná bëshe'ldë llni catë nanú nacahi, también bëshe'ldë më llni la'ni ldu'u hia'a të guadí'dza'a diza'quë lu mënë. Nadápa'a llni nu riasĕ hia'a blac llëru'bë na llni nu pudërë shtë më purquë Jesucristo quëgluá'ai' pudërë shtë Dios.

Pudërë nadápa'a ze'dë de Dios

7 Lë'ë diza'quë nabëdë'në na'a recibir, ze'dë de Dios perë ra shcuerpë na'a na débil ziquë gue'su guiu'u të parë guëlua'a de quë grĕtë' pudërë shtënë na'a, ze'dë de Dios; adë zé'dëdi'in de mizmë lë'ë na'a.

8 Zni nahin aunquë rzac zi mënë lë'ë na'a demasiadë, nunquë adë nadzúdi'i na'a sin quë adë chu guëdzélëdi'i ca nezë guëru'u na'a. Aunquë riá ldu'u na'a, siemprë rbedchí ldu'u na'a.

9 Aunquë rzunaldë mënë lë'ë na'a, adë chu nádi'i ziquë tubi me'dë bëzebi. Aunquë rlua'a de quë bë'në Satanás gan lu na'a, nídi'in fin shtë na'a.

10 Cualquier lugar naziá na'a, ra mënë rna rall de quë quëdë'në na'a sufrir ziquë Jesús bë'në më sufrir iurë guti më. Quëdë'në na'a sufrir të parë guëlua'a de quë nabani më la'ni ldu'u na'a.

11 Aunquë nabani na'a, na na'a dispuestë gati na'a purquë na na'a shmënë Jesús të parë guëlua'a pudërë shtë Jesús por medio de shcuerpë na'a nanapë quë tsalú.

12 Zni galguti dzu guëlladchi parë lë'ë na'a con resultadë de quë nabani të.

13 Nadapë na'a mizmë fe nanapë el quë bëquë'ë zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras: “Gualdí ldua'a, por ni biadi'dza”. Zni zac lë'ë na'a rialdí

ldu'u na'a shti'dzë më; por ni ruadi'dzë na'a.
14 Rac bë'a na'a de quë Dios nabëldishtḗ Dadë Jesús ladi ra tëgulë, también zac lë'ë hia'a guëldishtḗ më juntë con Jesús nu gua'a më lë'ë hia'a të parë cuezënú hia'a lë'ë më.
15 Rzac zi na'a grë ra cusë durë purquë rac shtu'u na'a lë'ë të nu parë grë narunë recibir ra favurë shtë Dios, gac rai' cantidá mënë nu guëdë'ë rall graci lu më; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.
16 Por ni rquitë ldu'u na'a guëdubi tiempë aunquë nilë shcuerpë na'a rdubin. Cadë dzë quëac na'a nacubi; quëdë'në na'a recibir más fuersë shtë më.
17 Grḗtë' galërzac zi iurne', na ziquë tubi cusë nashashu nu rialuhin lueguë, perë quëhunë ra cusë ni parë guëdápa'a delantë ziquë tesurë namás llëru'bë nu namás lasac.
18 Pues adë rúnëdi'ia'a confiar por ra cusë narná mieti sino por ra cusë nadë rnádi'i mieti, purquë grḗtë' ra cusë narná hia'a, napë quë tsalú. Grë ra cusë nadë chu rnádi'i, ni adë tsalúdi'i parë siemprë.

5

1 Rac bë'a hia'a si talë gátia'a, Dios bë'ni' preparar cuerpë cubi nadë rialúdi'i. Lë'ë cuerpë shtḗna'a na ziquë tubi hiu'u narialú perë cuerpë naguëne'e Dios nápëdi'in fin. Lëdë nguíudi'i bë'në formarin.
2 Mientras nabánia'a lu guḗ'dchiliu, pues rac ldu'u hia'a nu nalḗ rac shtu'u hia'a guzëá hia'a stubi lugar, lídcha'a lu gube'e
3 të parë nga'li gunë më parë adë chu runë fáltëdi'i niétiquë.
4 Mientras nabánia'a con cuerpë shtë guḗ'dchiliu rë', rdḗ'na'a sufrir; rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më, perë lëdë por nídi'i rac shtu'u hia'a gátia'a, sino rac shtu'u hia'a gápa'a cuerpë cubi të parë cuerpë nadápa'a iurne', gac cambin por cuerpë nanadë rialúdi'i.
5 El quë nabë'në preparar ra cusë ni parë lë'ë hia'a na Dios nu bëne'e më Espíritu Santo cumë ziquë garantiá de lo quë naguëne'e më despuësë parë lë'ë hia'a.
6 Por grë ndë'ë siemprë nadápa'a llëru'bë confiansë. Rdë'ë hia'a cuendë de quë mientras nabánia'a lu guḗ'dchiliu, dzu hia'a zitu parë lugar catë guzëá hia'a, u sea runë faltë parë guëquërélda'a con Dadë Jesús.
7 Ziagla'guë nabánia'a, lḗdëdi'i por lo quë narná hia'a lúhi' sino purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.
8 Nadápa'a esperansë nu rac shtu'u hia'a guësëá'na'a guḗ'dchiliu rë' të parë guëbánia'a con lë'ë Dadë.
9 Por ni rni'i ldu'u hia'a guësëquitë ldu'u hia'a lë'ë më mientras quërélda'a lu guḗ'dchiliu nu también si talë gátia'a, rac shtu'u hia'a guëa'në më cuntëntë con lë'ë hia'a.
10 Zni rdḗ'na'a purquë Dios guësëdchini më grë hia'a delantë Cristo catë gunë më juzguë lë'ë hia'a. Cadë túbia'a guëdḗ'na'a recibir pagu según lo quë bëdḗ'na'a mientras nabánia'a, sea cusë za'quë u sea cusë mal; guëdḗ'na'a recibir pagu narunë tucarë.

Diza'quë narsëdchini galërbezë ldu'u mieti

11 Por ni rac shtu'u na'a guësëdchini na'a mënë lu Jesús purquë rdë'në na'a cuendë nadushë na juici shtë më. Lu Dios quëreldë na'a bien; rdë'ë më cuendë lla na na'a nu rac shtua'a guëdë'ë të cuendë quëreldë na'a sin maldá.
12 Adë quëdḗ'nëdi'i na'a recomendar mizmë lë'ë na'a lu të stubi, sino quëdë'në na'a parë guëquitë ldu'u të por shchi'ni na'a. Zni rac guëquebi të lu ra mënë narunë nadchini por custumbrë narunë rall cumplir, perë adë rúnëdi'i rall casë ra cusë falsë nananú la'ni ldu'u rall.
13 Si talë na na'a luguë ziquë rni'i bëldá mënë, nahin parë guëdë'në na'a alabar Dios. Si talë chu nádi'i ziquë luguë, nahin parë bien shtë të.
14 Lo quë nardë'në na'a, nahin purquë nalḗ rac shtu'u më lë'ë hia'a.

Nadapë na'a segurë de që tubi guti
por grĕtë' hia'a, por ni hia grĕtë' mieti
na ziquë ra naguti.
15 Cristo guti por grĕtë' mënë parë
guëbani mieti nu parë gunë mieti
cumplir voluntá shtë më, lĕdëdi'i
parë gunë rall cumplir lo që narac
shtu'u rall. Runë tucarë gunë mieti
cumplir voluntá shtë el që naguti
shlugar rall, el që naguashtĕ ladi ra
tëgulë parë gac salvar rall.
16 Por ni adë chu guëní'idi'i lasac
ra mënë por lo që na rall la'ni
guĕ'dchiliu, aunquë antsë zni rdë'në
na'a llgabë. Guni'i na'a Cristo nadë
más náhi' nguiu, perë iurne' hiadë
chu rúnëdi'i llgabë zni.
17 El që naná unidë con Cristo, nall
personë cubi; ra cusë gushë hia gualú
parë nguiu ni. Hia bëdchini vidë cubi
parë lé'i'.

18 Grĕtë' ndë'ë ze'dë de Dios. Bë'në
më parë tsu en paz entrë lë'ë më
nu lë'ë hia'a. Iurne' na hia'a amigu
shtë Dios por galguti shtë Jesús, nu
bë'në më incarguë lë'ë hia'a parë
guadi'dzënú hia'a ra mënë diza'quë
të parë gac unidë rall con lë'ë më.
19 Quiere decir de quë iurë guti
Cristo lu cruz, Dios quëhúni' recibir
grë mieti narëta' lu guĕ'dchiliu ziquë
amigu shtë më. Bëdchisú më grë
demandë naná en cuntrë lë'ë rall.
Nu bë'në më incarguë lë'ë hia'a con
diza'quë të gac mënë amigu shtë Dios.
20 Zni zëdë'pë na'a; na na'a rep-
resentantë shtë Cristo, cumë ziquë
mizmë Dios nihunë më ruëguë lu
të, cagni'inú na'a lë'ë të, gulë bë'në
recibir perdunë shtë më të gac të
amigu shtĕhi'.
21 Jesús nunquë bĕ'nëdi'i' duldë,
perë Dios bë'në tratë shíni' ziquë
pecadurë, ziquë tubi nabë'në grë
duldë, parë gac tubi manërë su hia'a
delantë lu Dios sin ni tubi demandë
en cuntrë lë'ë hia'a. Iurní quëhunë
Dios tratë lë'ë hia'a ziquë mënë
nabë'në cumplir grë puntë shtë lëy
dizdë bëdchini hia'a lu guĕ'dchiliu.

6

1 Verdá na ndë'ë; con Dios quëdë'në
na'a dchi'ni nu rdë'në na'a ruëguë lu
të, gulë bë'në recibir ra favurë shtë
më të gapë të provëchë la'ni vidë shtë
të
2 purquë rni'i më la'ni Sagradas Es-
crituras:
Bëna compañi lë'ë të iurë guna'bë të
lua.
Iurne' bëga'a iurë parë gunë të recibir
favurë shtë më.
Nedzĕ na parë gac salvar të.
3 Lë'ë na'a adë rzúdi'i na'a storbë lu
mënë parë adë chu guëni'i mal cuntrë
dchi'ni shtënë na'a,
4 sino rac shtu'u na'a guëlua'a
na'a na na'a muzë shtë Dios guëdubi
tiempë. Gac bë'a rall na na'a siervë
shtë më por pacënci ru'bë nadapë
na'a nu iurë rzac zi mënë lë'ë na'a
nu iurë runë faltë lo quë narqui'ni
na'a, u iurë rdëdë desgraci. Guëdubi
tiempë quëreldë na'a ziquë muzë
shtënë më.
5 Ra mënë bëdë'ë rall galnĕ; gua
na'a prësi; bëdzatsu mënë cuntrë lë'ë
na'a; bëdë'në na'a sufrir lu dchi'ni
durë; avësë adë chu rgá'sidi'i; avësë
nídi'i nagáu na'a.
6 Nu zac rlua'a na'a na na'a muzë
shtë Dios por conductë za'quë shtënë
na'a; nu zac purquë riasĕ na'a verdá,
nu zac na na'a pacënci, nu purquë na
na'a nadu'u, nu por lë'ë Espíritu Santo
nacuezënú lë'ë na'a, nu purquë rac
shtu'u na'a sa' na'a de verdá.
7 Nu zac rac bë'a mieti na na'a
muzë shtë Dios purquë ruadi'dzë
na'a verdá; nadapë na'a pudërë shtë
Dios. Vidë shtënë na'a na tubldí de-
lantë lu më; pues nahin ziquë gui'bë
parë tildinú na'a enemigu shtë na'a.
Con gui'bë ni quëdë'në na'a defender
lë'ë na'a nu runë na'a gan lu enemigu
shtë na'a.
8 Nanú mënë narunë honrar lë'ë
na'a; sëbëldá mënë rtu lu rall de lë'ë
na'a. Bëldá mënë rni'i rall bien de
lë'ë na'a; sëbëldá mënë rni'i rall mal
de lë'ë na'a. Bëldá vueltë bë'në ra
mënë tratë lë'ë na'a ziquë mënë falsë.
Bëldá vueltë bë'në mënë tratë lë'ë
na'a ziquë ra narni'i verdá.

9 Avësë runë rall tratë lë'ë na'a
ziquë naná guënëdi'i rall, perë avësë
runë rall tratë lë'ë na'a ziquë mënë
nananë rall bien. Avësë mërë gati
na'a perë ziagla'guë nabani na'a. Rac
cashtigu na'a perë adë chu rátidi'i.
10 Aunquë riá ldu'u na'a perë
mizmë tiempë rquitë ldu'u na'a.
Na na'a prubi perë quëdë'në na'a
shchi'ni Dios të parë gac mënë
ricu. Aunquë nadápëdi'i na'a cusë
shtë guë'dchiliu, perë grëtë' ra cusë
nashtënë na'a.
11 Lë'ë të më Corinto, quëgni'i na'a
lu të con guëdubinú ldu'u na'a; adë
bëca'chi ldú'udi'i na'a ni tubi di'dzë
tantë rac shtu'u na'a lë'ë të.
12 Por partë shtë na'a adë pë
rúnëdi'i faltë parë gac shtu'u na'a lë'ë
të perë lë'ë të, sí, runë faltë parë rac
shtu'u të lë'ë na'a ziquë runë tucarë.
13 Lë'ë na'a rdë'në na'a ruëguë lu
të ziquë tubi dadë narunë ruëguë lu
shíni', de quë gunë të tratë lë'ë na'a
bien, mizmë manërë ziquë quëdë'në
na'a con lë'ë të.

Na hia'a ziquë iádu'u catë quëbezë Dios

14 Adë chu gúnëdi'i unir con ra nadë
rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Si talë
gunë të zni, iurní na ziquë tubi ngunë
nanádi'i igual con bëchi'. ¿Lla gac
unidë mënë dzabë con mënë za'quë?
¿Llallë gac parë el quë nanapë llni shtë
Dios con el quë naquëreldë lu duldë?
15 Nídi'i mudë gac Cristo de acuerdë
con lë'ë Satanás, u ¿lla gac tubi nar-
ialdí ldu'i shti'dzë Dios, gápëll partë
con el quë nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë
më?
16 ¿Ni mudë catë quëbezë Dios nan-
abani, también runë sirvë parë ra
dzanë ídolo? Pues lë'ë hia'a na hia'a
catë quëbezë Dios nanabani. Mizmë
Dios guni'i:

Guëquërelda nu cuezënúa lë'ë rall.
Gaca Dios shtënë rall.
Lë'ë rall gac rall shmëna.

17 También rni'i Dadë:

Adë tsaglá'guëdi'i të ladi rall; adë
rgubënébidi'i të ziquë runë rall.
Adë gápëdi'i të partë con el quë narná
tushë Dios;
iurní guna recibir lë'ë të ziquë shinia.
18 Gaca Dadë shtë të; nu lë'ë të na
të ziquë llga'na nu shtsa'pa.
Zni rni'i Dadë narnibë'a grëtë
cusë.

7

1 Lë'ë të narac shtua'a, ni na
promësë shtë Dios nadápa'a; por ni
napë quë guëzunë hia'a de grë cusë
mal, tantë nananú la'ni ldu'u hia'a
nu lo quë nanú shgába'a. Por rëspëti
nadápa'a parë lë'ë më, cha guëdë'na'a
intriegu mizmë lë'ë hia'a lu më të
guëquërélda'a naza'quë delantë lu
më, tubi vidë limpi.

Ra më Corinto bë'në rall cambi shgabë rall

2 Gulë bëdë'ë lugar la'ni ldu'u të
parë lë'ë na'a; adë chu bëluá'adi'i
cusë mal parë lë'ë të nu adë chu
rguguëdi'i lë'ë të.
3 Adë rnia'a ndë'ë parë guëdchi'ba
galquiá guëc të purquë ziquë gunia'a
lu të antsë, nalë rac shtu'u na'a lë'ë të.
Juntë guëbánia'a nu juntë gátia'a.
4 Llëru'bë confiansë napa parë lë'ë
të nu rnia'a lu mënë de quë nalë
rquitë ldua'a con lë'ë të. Aunquë rzac
zi na'a lu cusë durë, perë nalë rquitë
ldú'uhia nu nalë lëgrë ldua'a, bë'në të.
5 Dizdë bëdchini na'a Macedonia,
adë guzí'idi'i ldu'u na'a. Guëdubi ladë
runë mënë cuntrë lë'ë na'a. Nanú ra
narzunaldë lë'ë na'a nu rdzëbë na'a.
6 Perë Dios bësëquitë ldu'u na'a iurë
lë'ë Tito bëdchini. Pues Dios na el quë
narsëquitë ldu'u ra nariá ldu'i.
7 Nu zac bësëquitë ldu'u më ldu'u
na'a purquë Tito guní'i' de quë rac
shtu'u të guëná të lua, de quë bini
ldu'u të iurë bë'në të recibir primërë
cartë naná bëshe'lda. Guni'i Tito de
quë quëhunë të cumplir lo quë narac
shtua'a. Por ni bëquitë ldua'a más
todavía.
8 Aunquë primërë cartë nabëquëa'a,
bë'nin të riá ldu'u të, perë adë
nádia'a tristë bëshé'ldahin lu të. Por
tubi tiempë sí, biá ldua'a purquë
bësëdchini cartë ni tristë la'ni ldu'u të
por du'pë tiempë

9 perë iurne' rquitë ldua'a, lëdëdi'i
purquë guc të tristë sino purquë lë'ë
galëtristë ni, bë'në parë bëabrí ldu'u të
con Dios. Lë'ë të guc të tristë manërë
narquitë ldu'u Dios. Adë bëdë'nëdi'i
na'a ni tubi dañi parë lë'ë të.
10 Lë'ë galëriá ldu'u naquëhunë
parë guëabrí ldu'u mënë con Dios, na
cusë za'quë. Fin shtëhin na salvaciuni
parë lë'ë të; por ni rquitë ldua'a de
quë bëshe'lda cartë ni lu të. En cambi
lë'ë galëriá ldu'u nanapë mënë shtë
guë'dchiliu, quëhunin parë guëniti
mënë vidë shtë rall.
11 Biá ldu'u të de verdá nu lueguë
bë'në të rëglë asuntë ni tubi manërë
nabësëquitë ldu'u Dios. Bëlua'a të
de quë nápëdi'i të faltë por asuntë
naguzac entrë lë'ë të. Bëldënú të
nguiu nabë'në mal. Nalë guc shtu'u
të guëa'në të bien delantë lu Dios.
Bë'në të cumplir lueguë narunë tu-
carë. Bë'në të cashtigu nguiu ni.
Clarë rlua'a de quë nápëdi'i të culpë
con nguiu ni.
12 Iurë bëquëa'a primërë cartë, adë
bëshé'ldahin lu të sulamëntë purquë
runa llgabë por nguiu nabë'në mal,
nilë por lë'ë personë nabë'në nguiu
ni ofender, sino bëquëa'a cartë ni
parë gac bë'a të tubi manërë clarë
blac llëru'bë na rëspëti nanapë të parë
lë'ë na'a. Bë'në të cumplir voluntá
shtë Dios.
13 Por ni rbedchí ldu'u na'a.
Además de ni bëquitë ldu'u na'a
demasiadë purquë Tito nalë náhi'
cuntëntë; rquitë ldú'i' purquë
bësëdchini të lëgrë ldú'i'.
14 Gunia'a lu Tito antsë de quë
quëreldë të bien nu rquitë ldua'a con
lë'ë të; Pues iurne' adë rtúdi'i lua lu
Tito. Ziquë grëtë' na verdá lo quë
nagunia'a lu të, zni na verdá lo quë
naguni'i na'a lu Tito. Rquitë ldu'u
na'a con lë'ë të.
15 Iurne' lë'i' másru'u rac shtú'ui'
lë'ë të iurë rëagná ldú'i' lë'ë të manërë
nabëzu'bë diaguë të lo quë nagu-
nibë'ai', nu zac cumë bë'në të recibir
lë'i' con rëspëti nu con hunurë.
16 Rquitë ldua'a cumë napa llëru'bë
confiansë gunë të cumplir lo quë
narunë tucarë ziquë shmënë Dios.

8

Quëquë'ë Pablo lla guëdë'ë hia'a ofrendë

1 Bëchi, rac shtu'u na'a guadi'dzë
na'a blac llëru'bë favurë bë'në Dios
parë ra shmënë më naquëreldë Mace-
donia.
2 Napë rall zihani dificultá nu
galërzac zi perë rquitë ldu'u rai'.
Nápëdi'i rall zihani cusë shtë
guë'dchiliu; prubi na rai' perë con
guëdubinú ldu'u rai' bëdë'ë rai' dumí
parë guërë'tsë shti'dzë Dios más
delantë.
3 Nahia testigu de quë con
guëdubinú ldu'u rai' bëdë'ë rai' grë
lo quë nanapë rai' hashtë más bëdë'ë
rai'.
4 Bë'në rai' ruëguë lu na'a të
guëdë'në na'a permisi gunë rai'
compañi ra shmënë Dios nanapë
nicidá. Guquin tubi hunurë parë lë'ë
rai'.
5 Zni bë'në rai' hashtë más de lo
quë nabëdë'në na'a llgabë. Primërë
bëdë'ë rai' mizmë lë'ë rai' të parë
gunë rai' sirvë Dadë Jesús; despuësë
bë'në rai' sirvë lë'ë na'a. Zni bë'në rai'
purquë nahin voluntá shtë Dios.
6 Ejemplë ni bësëquitë ldua'a, por ni
bëna ruëguë lu Tito të tsagnall lë'ë të
nu tsalú guëdëá ofrendë. Pues Tito
na el quë primërë guna'zi ldi obrë ni
antsë entrë lë'ë të.
7 Nalë quëhunë të sirvë lu Dadë;
nalë rialdí ldu'u të shti'dzë më; nun-
quë rúnëdi'i të faltë parë ra cusë shtë
më nu nalë rac shtu'u të lë'ë na'a.
Iurne' quëhuna ruëguë lu të, gulë
bë'në cumplir obrë za'quë narni'i
ldu'u të parë ra shmënë Dios.
8 Adë cagní'idia'a ndë'ë cumë ziquë
ordë; sulë rac shtua'a gac bë'a të
pë bë'në stubi mënë, de quë bë'në
rall compañi ra prubi con guëdubinú
ldu'u rall. Iurní guëlua'a si talë rac
shtu'u të Dios.
9 Hia nanë të favurë nabë'në Je-
sucristo Shlá ma'a; nalë na më ricu
perë guc më prubi; bësëa'në më lidchi
më gube'e; bëdchini më lu guë'dchiliu

ziquë tubi prubi parë gapë të ra cusë nalasac de verdá.
10 Bëna llgabë subrë shcuendë ni; iurní quëgnia'a lu të lo quë narunë tucarë gunë të, purquë dizdë tubi izë guc të primërë entrë los de más shmënë Dios; bëdë'ë të ofrendë, lëdëdi'i parë gunë të cumplir sulamëntë, sino con zihani ánimo guc shtu'u guëdë'ë të lë'ë dumí.
11 Iurne' tsagla'guë të hashtë tsalú con el mizmë deseo nanapë të dizdë más antsë. Gulë bëdë'ë según lo quë nanapë të
12 purquë si talë tubi nguiu rac shtu'u guëdë'ëll tubi ofrendë, Dios rúni' recibir ra ofrendë ni según lo quë nanapë nguiu. Lë'ë më adë rná'bëdi'i' guëdë'ë nguiu lo quë adë nápëdi'i nguiu.
13 Asuntë ni adë rúnëdi'i tratë de quë obligadë na të guëdë'ë të ofrendë nu stubi mënë adë bë gúnëdi'i rall
14 sino runë tratë de quë gunë mieti igual con sa' rall. Iurne' napë të parë gunë të compañi ra nabënápëdi'i. Stubi dzë lë'ë rall gunë rall ayudë lë'ë të lo quë narunë faltë. Manërë ni nanú igual entrë grë mieti.
15 Rni'i Sagradas Escrituras: "El quë nabëtëá zihani cusë, adë bëá'nëdi'i subrë parë lë'i'. El quë nabëtëá du'psë, adë bë'në fáltëdi'i."

Tito nu ra sáhi'

16 Dushquilli Dios el quë nabëdë'ë lu Tito mizmë deseo ziquë nanapa por lë'ë të.
17 Pues Tito guc de acuerdë con lo quë naguna'ba, nu zac lë'i' nalë rac shtú'ui' guënáhi' lu të. Iurne' tsagnáhi' lë'ë të por prupi voluntá shtëhi'.
18 Juntë con Tito quëgshe'ldë na'a tubi shmënë Jesús. Entrë grë ra grupë shtë shmënë Dios ruadi'dzë rall blac naza'quë na nguiu ni. Nu nalë rac ruadí'dzëll diza'quë.
19 Lëdë niá'asëdi'i bronquë ruadí'dzëll, sino ra grupë shtë shmënë Dios, gulë nguiu ni parë gúnëll compañi lë'ë na'a lu viajë nu gúnëll compañi lë'ë na'a con ofrendë nanua'a na'a. Quëgdë'në na'a dchi'ni ni parë gac honrar Dadë Jesús nu parë guëlua'a na na'a dispuestë parë guëdë'në na'a sirvë lu të.
20 Rac shtu'u na'a adë chu guëdchi'bë galquiá guëc na'a por manërë quëdi'dzë na'a dumí ru'bë nanua'a na'a.
21 Rni'i ldu'u na'a gac na'a mënë naza'quë, lëdë niá'asëdi'i lu Dadë Dios sino también lu ra mënë.
22 Nu quëgshe'ldë na'a stubi sa' hia'a con lë'ë rai'; náhi shmënë më nu zihani vueltë bëluá'ai' lu ra cusë durë de quë náhi' tubi më za'quë. Iurne' másru'u rac shtu'u guënall lu të tantë confiansë nápëll con lë'ë të.
23 Si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë naná Tito, gulë guchi de quë lë'i' náhi' el quë naquëhunë compañi na parë guëdë'në na'a sirvë lu të. U si talë chu guëna'bë di'dzë shcuendë los de más bëchi la sa' na'a, gulë guchi de quë grupë shtë shmënë Dios bëshe'ldë rai' lë'ë mënë ni, nu gulë guchi de quë quëhunë rai' honrar Dadë Jesucristo.
24 Por ni gulë bëlua'a de quë rac shtu'u të lë'ë rai' de verdá. Zni gac bë'a ra grupë shtë shmënë Dios de quë napë të amor shtë Jesús. Zni gapë na'a rsunë parë quëquitë ldu'u na'a con lë'ë të.

9

Ofrendë parë ra shmënë Jesús

1 Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të shcuendë dumí nabëtëá të parë ra mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'
2 purquë nanëa dizdë tubi izë na të dispuestë guëdë'ë të tubi ofrendë za'quë. Con galërquitë ldu'u cagnia'a lu ra mënë shtë Macedonia; rnia'a de quë lë'ë të, mënë shtë Acaya, na të preparadë parë gunë të compañi ra prubi. Por ejemplë shtë të casi grë rall rac shtu'u rall gunë rall igual.
3 Perë quëgshe'lda ra naná bëchi sa' hia'a të parë adë guërú'udi'i cusë falsë nagunia'a lu ra mënë Macedonia. Rac shtua'a gac të preparadë ziquë gunia'a lu rall,

4 no sea de që cualquier de
tubi më Macedonia sënáldëll na
nu guëdzélëll lë'ë të adë nádi'i të
preparadë con ofrendë ni. Hia
iurní nahin tubi shtu parë lë'ë na'a
purquë nadchini guni'i na'a lu rall
shcuendë të. Nu gaquin tubi shtu
parë mizmë lë'ë të purquë napë na'a
zihani confiansë gunë të cumplir lo
që naguna'bë na'a.
5 Por rsunë ni, lluá'ahia rqui'ni
guëna'ba tubi favurë, quiblú ra bëchi
sahia parë gunë rall compañi lë'ë të
parë guëtëá të ofrendë nabë'në të
prometer antsë. Zni lë'ë ofrendë shtë
të nahin ziquë tubi muestrë de që
de verdá rac shtu'u të sa' të, lëdëdi'i
gac ofrendë ni ziquë cusë narne'e të
por la fuersë sino bëdë'ë të voluntari-
amente.
6 Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë rë':
El që narcabní du'pë bë'dchi, du'psë
cusechë rca'a nguiu ni, nu el që
narcabní zihani bë'dchi, zac guëcá'all
zihani cusechë.
7 Cadë tubi de lë'ë hia'a napë që
guëdë'ë hia'a según narni'i ldu'u hia'a
con guëdubinú ldu'u hia'a. Adë chu
guëdë'ë ofrendë por la fuersë. Dios
rac shtu'u el që narquitë ldu'u iurë
rdë'ëll ofrendë.
8 Dios napë më pudërë parë guëne'e
më hashtë gunë subrë grë lo që nar-
qui'ni të, të gapë të sufsientë parë
mizmë lë'ë të nu zac gapë të parë
gunë të compañi sa' të con másru'u
cusë za'që.
9 Sagradas Escrituras rni'i zndë'ë:

Bë'në më za'që compañi ra prubi
con lo që nanapë rall.

Ra obrë za'që shtë mënë ni, adë
tsalúdi'in.

10 Dios rdë'ë bëní parë el që nar-
cabní nu rne'e më nagáu mieti. Se-
gurë gunë ldai' më lo që nanapë të
parë gaquin más nu gunë më com-
pañi lë'ë të, të parë gunë të zihani
cusë za'që.
11 Zni lë'ë të gapë të grëtë' clasë
cusë nalasac parë rac guëdë'ë të tubi
ofrendë za'që. Hia iurní ra cen-
tavë nabë'në të intriegu guia'a na'a,
gaquin motivë parë guëdë'ë zihani
mënë graci lu Dios
12 purquë por lo që naquëgdë'ë të
ca'a bëchi la sa' hia'a, lëdë niá'asëdi'i
quëgdë'ë të lo që narqui'ni parë
guëbani rai', sino también zihani
mënë gunë rall alabar Dios; guëdë'ë
rai' graci lu më.
13 Gunë rall alabar Dios purquë
guëná rall cusë za'që naquëhunë të;
nahin ziquë sëñi de që de verdá
rzu'bë diaguë të diza'që shtë Jesús.
Nu zac gunë rall honrar Dios por
ofrendë za'que naquëgdë'ë të ca'a rall
nu por lo que naca'a los de más mënë.
14 Lë'ë rai' guëna'bë rai' lu Dios por
lë'ë të. Gapë rai' llëru'bë cariñi por
lë'ë të purquë guëná rai' de që
Dios tsagla'guë quëhúni' zihani cusë
za'que parë lë'ë të.
15 Dushquilli Dios por lo që
nabëzëlaa'dchi më, tubi regalë adë
chu gúnëdi'i gan guëni'i blac llëru'bë
nahin.

10

Derechë nanapë Pablo ziquë poshtë shtë më

1 Na Pablo runa ruëguë lu të con
mizmë galnadu'u nu pacënci nanapë
Cristo. Gulë bë'në lo që nacagnia'a.
Rni'i mënë de que iurë quëreldënúa
lë'ë të, adë nápëdia'a valurë parë
guadi'dza zihani cusë guëc të perë
iurë zitu nanúa, iurní sí napa valurë.
2 Runa ruëguë lu të de que iurë
gue'dë guënahia lë'ë të, adë nídi'i ni-
cidá tildia lë'ë të. Pues lu bëldá mënë,
sí, napë que gapa valurë purquë
quëgdchi'bë rall galquiá guëc na'a.
Rni'i rall quëgni'i na'a shti'dzë Jesús
sulamëntë mizmë manërë ziquë ra
mënë shtë gue'dchiliu.
3 Verdá na de que quëreldë na'a lu
gue'dchiliu rë' perë adë quëgdíldidi'i
na'a ziquë cualquier mënë shtë
gue'dchiliu
4 purquë ra armë nadápa'a, adë
nádi'i rahin lo que naruntsa'u mënë
sino na rahin fuertë; napë rahin
pudërë shtë Dios parë gunin gan lu
grë ra fuersë mal.

5 Zni quëgdë'në na'a gan lu grë llgabë nu galquiá nardchi'bë mënë cuntrë Dios. Quëgdë'në na'a gan lu cualquier cusë nadchini nu cusë narcá parë adë gunguë bë'adi'i mënë Dios. Grë llgabë, grë galërni'i ldu'u shtë mieti naná cuntrë lë'ë më, quëgdë'në na'a ordenar parë guëzu'bë diaguë rahin shti'dzë Cristo.
6 Nu na na'a dispuestë guëdë'në na'a cashtigu grë ra mënë naná rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më. Zni guëdë'në na'a iurë bë'në të cumplir grë cusë narunë tucarë gunë të.

7 Lë'ë të quëhunë të juzguë sulë por lo quë narná të por fuërë. Si talë tubi de lë'ë të rní'il nadchini nal shmënë Cristo, napë quë gac bë'al de quë también lë'ë na'a na na'a shmënë më.
8 Aunquë nilë lë'ë na rnia'a nadchini de quë napa derechë parë guënibë'ahia lë'ë të, adë rtúdi'i lua purquë lë'ë Dadë bëne'e pudërë rë' parë bien shtënë të parë su të más firmë lu shnezë më. Adë bëne'e më pudërë ni parë guëdë'në na'a dañi parë lë'ë të.
9 Adë rúnëdi'i të llgabë të de quë rtsëba lë'ë të con ra cartë narshe'lda lu të.
10 Ra mënë rni'i de quë di'dzë narquëa'a la'ni ra cartë, nadushë nu fuertë na rahin purquë zitu nanúa parë lë'ë të perë iurë quëreldënúa lë'ë të, ruadi'dza sin pudërë; zni rni'i rall. Nu zac rni'i rall mudë naruadi'dza diza'quë, rrú'udi'i shnezin.
11 Perë el quë narni'i zndë'ë napë quë gac bë'all de quë lo quë narquë'ë na'a la'ni cartë dizdë zitu, guëdë'në na'a cumplir grë puntë ni iurë guëquëreldënú na'a lë'ë të. Guëdë'në na'a lo quë narni'i na'a.

12 Adë nápëdi'i na'a valurë parë guëni'i na'a na na'a igual con ra narni'i bien de mizmë lë'ë rall; adë chu rúnëdi'i comparar con ra naruadi'dzë bien de mizmë lë'ë rall. Lë'ë rall quëhunë rall tubi cusë tuntë nanadë rlluí'idi'i, purquë quëhunë rall comparar mizmë lë'ë rall con los de más mënë naná quëhunë igual.
13 Adë rúnëdi'i na'a nadchini, sulamëntë runë tucarë guëni'i na'a de lo quë bëdë'në na'a, lëdëdi'i por lo quë nabë'në stubi mënë. Pues Dios quëglua'a më lo quë narunë tucarë guëdë'në na'a nu bëne'e më permisi parë be'dë guëni'i na'a diza'quë lu të naquëreldë Corinto.
14 Adë quëgní'idi'i na'a lo quë nadë rúnëdi'i tucarë iurë rni'i na'a napë na'a derechë parë guëdë'ë na'a cunseju, purquë lë'ë na'a na na'a primërë naná biadi'dzë diza'quë entrë lë'ë të. Cagni'i na'a lu të purquë nadapë na'a derechë.
15 Adë runë narú'bëdi'i na'a por dchi'ni nabë'në stubi mënë si fuërë nahin shchi'ni na'a, sino al contrari, rialdí ldu'u na'a de quë iurë tsaldí ldu'u të shti'dzë më más, iurní guëru'u nezë parë guëdë'në na'a más dchi'ni entrë lë'ë të hashtë regiuni más zitu tëchi ladzë të.
16 Pues rac shtu'u na'a guëni'i na'a diza'quë entrë ra mënë naquëreldë más zitu quë lë'ë të. Zni adë guëní'idi'i na'a nadchini por lo quë nabë'në stubi muzë shtë Dios.
17 Si talë chu rac shtu'u guëní'ill nadchini, pues runë tucarë guëní'ill lo quë nabë'në Dadë Jesucristo.
18 El quë nalasac delantë lu Dios, na el quë lë'ë më rni'i nall nguiu za'quë, lëdëdi'i lë'ë nguiu narni'i de mizmë lë'ëll de quë lasáquëll.

11

1 Rac shtua'a guëne'e të sí parë guadi'dza lu të ziquë tubi natuntë. Gulë bëquë diaguë lo quë narnia'a
2 purquë nahia ziquë tubi nahi' lu sa'll. Ndë ze'dë de Dios; pues na bëna comprometer lë'ë të con Cristo. Iurne' rac shtua'a guna presentar lë'ë të lu më cumë ziquë lliguëna'a purë naná ca'a tubsë nguiu.
3 Perë ziquë bë'në serpientë, bësiguë ma lë'ë Eva con mañi; rdzëba, no sea de quë guëdë'ë të sí parë guësiguë Satanás lë'ë të nu guëazë guetë të shnezë Cristo, de quë adë tsaldídi'i ldu'u të lë'ë më con guëdubinú ldu'u të.

4 Lë'ë të bien quëhunë të recibir tubi naruadi'dzë de stubi Jesús gurënë, perë nádi'in shti'dzë më nabiadi'dzë rall lu të. Bien quëhunë të recibir con guëdubinú ldu'u të tubi enseñansë nanádi'i de acuerdë con lo quë nabë'në të recibir antsë. Quëhunë të recibir stubi clasë diza'quë nanádi'i de acuerdë con diza'quë narni'i lla gac salvára'a. Bini tëhin antsë.

5 Pues lluá'ahia de quë adë lasáquëdia'a menos quë ra mësë ru'bë naquëhunë të honrar entrë lë'ë të.

6 Aunquë ráquëdi'i parë ruadi'dza bien, perë rac bë'ahia bien lo quë quëhuna predicar. Clarë guná të grë lo quë nabëdë'në na'a; bien nahin.

7 ¿Gu bëna mal cuntrë lë'ë të iurë biadi'dza diza'quë shtë salvaciuni sin adë bë'nëdia'a cubrë ni tubi centavë? Guca ziquë tubi nalasáquëdi'i të parë guc të ziquë tubi naná lasac.

8 Bëna recibir dumí shtë ra shmënë Dios nardëá stubi lugar të parë guna sirvë lu të.

9 Nu iurë gulezënúa lë'ë të, gupa nicidá perë adë guná'bëdia'a ni tubi cusë de lë'ë të. Ra shmënë Jesús naze'dë de Macedonia, mënë ni bëne'e rall lo quë narunë faltë parë na. Zni bëna të parë adë gápëdi'i të carguë parë nicidá shtëna. Tsagla'ga guna mizmë manërë ni.

10 Nahia segurë ruadi'dza verdá shtë Cristo; por ni, ni tubi guëcádi'i famë shtë na. Grë mënë shtë Acaya guini rall de quë quëhuna predicar sin adë chu gúnëdi'i cubrë centavë.

11 ¿Pëzielú ruadi'dza zni? ¿Pë nahin purquë adë rac shtú'udia'a lë'ë të? Aquëdi'i. Dios nanë më rac shtua'a lë'ë të.

12 Na tsagla'guë guna ziquë na manërë shtëna të parë adë rac guëní'idi'i mënë na rall muzë shtë më igual ziquë na, de quë quëhunë rall shchi'ni Dios ziquë lë'ë na'a.

13 Na rall mësë falsë; rguguë rall mënë nadë más; gululë rall mizmë lë'ë rall poshtë shtë më.

14 Perë rac tsaldí ldu'u hia'a zni quëhunë rall purquë mizmë Satanás rlua'alull lu mënë ziquë tubi ianglë nanapë llni shtë Dios.

15 Por ni zihani vueltë ra naná bajo ordë shtë Satanás, también rlua'alú rall lu mënë ziquë mënë za'quë. Perë grë ra mënë ni gunë rall recibir juici narunë tucarë según obrë nabë'në rall.

Galërzac zi shtë Pablo

16 Stubi vësë rnia'a lu të, ni tubi de lë'ë të adë rúnëdi'i të llgabë de quë nahia ziquë tubi luguë; perë si talë zni runë të llgabë, gulë bëne'e sí parë guadi'dza ziquë tubi narunë nadchini.

17 Adë quëgní'idia'a ndë'ë ziquë tubi mandadë shtë Dadë Jesucristo, sino ziquë tubi naná luguë. Pues nahia luguë si talë rnia'a lu të nalasaca.

18 Pues nanú zihani ra nalë runë nadchini rall parë cusë shtë guë'dchiliu rë'. Nu zac na gunë nadchinia.

19 Lë'ë të nalë rquitë ldu'u të con ra tuntë, tantë nasini guëc të.

20 Bien rdë'ë të sí parë lë'ë rall naná quëhunë obligar lë'ë të parë gunë të sirvë lu rall, nu rdë'ë të sí parë ra nardchisú lo quë nanapë të, nu rdë'ë të sí parë narac shtu'u guënibë'a lë'ë të, nu rua'a ldu'u të narunë desprëci lë'ë të nu ra nargubë lu të.

21 Rtu lua guënia'a lu të ndë'ë; adë nápëdi'i na'a valurë parë guëdë'në na'a ra cusë ni. Gulë bë'në perdunë lë'ë na'a.

Perë grë lo quë nanapë parë gunë naru'bë mieti, también rac runë naru'ba. Quëgnia'a ziquë tubi narac luguë.

22 Lë'ë rall rni'i rall na rall më hebreo; nu zac na nahia më hebreo. Rni'i rall na rall mënë israelitë; pues nu na nahia më israelitë. Na rall llëbní Abraham; pues nu na nahia llëbní Abraham.

23 Rni'i rall na rall siervë shtë Cristo, pues lë'ë na nahia más quë lë'ë rall; nahia siervë shtë Cristo. Quëgnia'a ndë'ë ziquë tubi narac luguë. Nalë bëna dchi'ni más quë lë'ë rall. Guanúhia galnë más quë lë'ë rall.

Guahia lachigui'bë más që lë'ë rall. Nu zihani vësë mërë niatia.
24 Ga'i vësë ra më israelitë bëne'e rall cashtigu treinta y nueve galnë chicuti.
25 Tsunë vësë bëne'e hiaguë rall na. Tubi vësë bëne'e guë'ë rall na. Tsunë vësë në'azë barcu naná ziazúa lu nisë. Tubi vësë nanúa lu nisëdu'u con tubi ldë tablë dzë la gue'lë parë bëdchinia lu guiu'u.
26 Zihani vësë gudëda ra viajë. Zugá'ahia lu ra peligrë shtë nisë guëë'gu nu peligrë shtë nguba'në nu peligrë shtë ra mizmë sahia, nu zugá'ahia lu peligrë shtë ra më zitu. Nanúa peligrë entrë ra mënë shtë ciudá nu entrë ra mënë naquëreldë fuërë shtë ciudá. Nanúa peligrë shtë nisëdu'u nu entrë ra bëchi la sahia naná falsë ra.
27 Napa zihani dchi'ni nu ra problemë; zihani vësë gudëdë gue'la sin adë gutë ga'sidia'a; guzac zia lu galërldia'në nu galërbidchi. Zihani vësë nápëdia'a nagauha. Guzac zia lu galnaldë nu runë faltë shaba.
28 Además de grë ra cusë rë', con ra más cusë, cadë dzë rac ldua'a por grë ra grupë shtë shmënë Dios.
29 Si talë nanú sahia naná débil; runë faltë parë tsaldí ldú'ull shti'dzë më, también riá ldua'a. Si talë nanú shmënë Jesús naná débil, nahin ziquë na nahia débil. Si talë rsini mënë sa'll lu duldë, rldëa.
30 Si talë napë quë gunë nadchinia, pues gunë nadchinia sulamëntë purquë nalë runë faltë parë gaca lo quë narac shtu'u më.
31 Dios nu Shtadë Jesucristo Shláma'a, rac bë'a më quëgnia'a verdá. Runë tucarë guëdë'ë mieti labansë lu më guëdubi tiempë.
32 Iurë guquërelda Damasco, lë'ë gubernadurë narunë sirvë rëy Aretas, bëshé'ldëll ra suldadë parë gupë rall puertë shtë ciudá parë guëna'zi rall na nu gua'a rall na prësi,
33 perë por tubi ventanë shtë lu' bëldaguë ra mënë na la'ni tubi tëpë. Zni bëna gan; bërua'a guia'a gubernadurë ni.

12

Debilidá shtë nguiu nu pudërë shtë Dios

1 Ni tubi adë pë gúnëdi'i gan por guadí'dzëll bien de mizmë lë'ëll, perë napë quë guënia'a shcuendë ra visión naná gunahia nu shti'dzë Dios nabëlua'a më lua.
2 Nanëa tubi nguiu naná rialdí ldu'i shti'dzë Cristo; guc chidá izë bëldisë Dios nguiu ni hashtë gube'e más guia'a. Adë rdë'ëdia'a cuentë si lë'ë nguiu guáhi' con cuerpë u sulamëntë espíritu shtëhi'. Dios rdë'ë cuendë de ni.
3-4 Perë nanëa de quë lë'ë nguiu ni bëldisë Dios; adë rdë'ëdia'a cuendë si guáhi' con cuerpë u sin cuerpë. Sulë Dios nanëhi'. Gua nguiu ni hashtë lugar nalë paraíso nu bíni' di'dzë naná más secretë. Ni tubi chu adë nápëdi'i permisi guadí'dzëll di'dzë ni.
5 Bien rac runa nadchini por nguiu ni, perë adë gunë nadchínidia'a de ra cusë ni. Sulamëntë runë nadchinia por mudë nabëna sufrir por lë'ë Dadë.
6 Aunquë nilë rac shtua'a guadi'dza bien de mizmë na, pues adë nádi'in tubi cusë tuntë purquë quëadi'dza verdá. Adë guadí'dzëdia'a de mizmë na, no sea de quë tubi sahia gúni' llgabë de quë nahia más de lo quë rna rall u lo quë narini rall de na.
7 Ra cusë nagunahia, nalë cusë ru'bë nahin; por ni bëdchini tubi cusë narini la'ni ldua'a ziquë tubi guitsë naná gua'së lu cuerpë shtëna të parë adë gunë nadchínidia'a. Nahin ziquë narunë dchi'ni Satanás parë quinin na të adë gunë nadchínidia'a demasiadë.
8 Tsunë vueltë guna'ba lu Dadë Dios të parë guëdchisúhi' cusë mal de na
9 perë lë'ë Dadë guni'i lua: “Amor shtëna quëbezënul. Pudërë shtëna rlua'a mejurë iurë lë'ë mieti na ziquë tubi débil nanápëdi'i fuersë.” Zni runë nadchinia iurë nápëdia'a fuersë të parë guëlua'a pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna.
10 Iurë nahia débil, rquitë ldua'a; iurë rni'i mënë cuntrë na, iurë rzac

zia lu cusë durë, iurë rzunaldë mënë na, iurë nanú dificultá purquë nahia shmënë Cristo, rquitë ldua'a. Iurë nápëdia'a fuersë, runë Dadë compañi na.

Rac ldu'u Pablo por ra shmënë Cristo

11 Nahia ziquë tubi luguë purquë quëadi'dza bien de mizmë na, perë lë'ë të bë'në të obligar bënahin purquë lë'ë të runë tucarë guadi'dzë të bien de na; pues ni tubi adë lasáquëdi'i más quë lë'ë na. Ra mësë ziquë mësë ru'bë naná zianaldë të tëchi', adë bë'nëdi'i rall dchi'ni ziquë na; nu lasáquëdia'a.

12 Dchi'ni nabëna con llëru'bë pacënci entrë lë'ë të, quëglua'a de quë nahia tubi poshtë de verdá. Nu zac ra milagrë, ra sëñi, ra cusë ru'bë nabëna, quëglua'a de quë gudili më na ziquë tubi poshtë.

13 Bëna tratë lë'ë të igual ziquë los de más shmënë Jesús naquëreldë stubi lugar. Sulë tubi cusë, adë bëcádia'a ofrendë shtë të. Bë'në perdunë culpë shtëna purquë bëcádia'a dumí shtë të.

14 Iurne' quëhuna preparar parë gueldë guënahia lë'ë të stubi. Nahin tecërë visitë shtëna, perë adë gueldë guëdchí'bëdia'a tubi carguë guëc të purquë adë rac shtú'udia'a dumí shtënë të sino rac shtua'a gáca'a unidë parë shchi'ni Jesús. Pues runë tucarë ra shtadë mieti guësëa'në herenci parë ra llguë'në, lëdëdi'i ra llguë'në guëdë'ë rall herenci ca'a shtadë llguë'në.

15 Na guëdubinú ldua'a guna gashtë lo quë nanapa hashtë guna gashtë grë fuersë nanapa parë bien shtë të parë tsaru'bë të espiritualmente. ¿Ni mudë por más rac shtua'a lë'ë të, menos rac shtu'u të na?

16 Nanú bëldá mënë entrë lë'ë të; nanë rall de quë adë bë'nëdia'a obligar lë'ë të niane'e të dumí cahia perë rni'i rall de quë con mañi bësiguëhia lë'ë të.

17 ¿Ni mudë bësiguëhia lë'ë të por ra nguiu nabëshe'lda nga'li?

18 Guna'ba lu Tito të guidë guënall lë'ë të nu bëshe'lda stubi bëchi la sahia con Tito. ¿Ni mudë bësiguë Tito lë'ë të? ¿Pë lëdëdi'i na verdá de quë lë'ë Tito nu na bëdë'në na'a tratë lë'ë të mizmë manërë? Bëdë'në na'a igual parë bien shtë të.

19 Tal vez runë shgabë të de quë quëdë'në na'a defender mizmë lë'ë na'a delantë lu të. Adë nádi'in zni sino al contrari, quëadi'dzë na'a delantë lu Dios nu por nombre shtë Cristo. Lë'ë të narac shtua'a, grë lo quë quëgdë'në na'a, na parë su të firmë lu shnezë Dios.

20 Rdzëba de quë iurë gueldë guënahia lë'ë të, tal vez nádi'i të ziquë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá, nu adë guëdzélëdi'i të na ziquë rac shtu'u të. Rdzëba de quë lë'ë të rdildi di'dzë të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; rzebi ldu'u të pë shtë sa' të. Rldënú të sa' të; rni'i të cusë dzabë lu sa' të; nanú chismë ra, nu galërni'i guidzë sa', nu runë të naru'bë lu sa'l.

21 Rdzëba iurë guënahia lu të, Dios shtëna gunë më permitir gapa tristë la'ni ldua'a por conductë shtë të. Guëtú lua iurní hashtë runa por ra naná bë'në duldë antsë. Hashtë ne' adë bëagrídi'i ldu'u rall con Dios. Tal vez guënahia de quë todavía ziagla'guë rquënú sa' rall, de quë napë rall zihani vici, de quë quëhunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

13

Rialú cartë rë' con tubi saludë

1 Ndë'ë na tecërë vësë naguna visitar lë'ë të. Cualquier galquiá nardchi'bë të guëc sa' të napë quë tsu prëbë con chupë u tsunë testigu.

2 Bëtsëba ra mënë nabë'në duldë con los de más sa' rall. Stubi vësë más rtsëba lë'ë rall mientras zitu nanúa, igual ziquë bëna iurë be'dë guënahia lë'ë të segundë visitë. Iurë guelda, guna cashtigu ra mënë narunë duldë sin rgá'adi'i ldua'a.

3 Guëní'ihia fuertë lu rall purquë rac shtu'u të prëbë de quë quëbezënú Cristo na, de quë ruadi'dza por pudërë shtë më. Adë quëhúnëdi'i të

tratë con tubi Cristo nanápëdi'i fuersë sino con tubi Cristo narlua'a pudërë shtëhi' entrë lë'ë të.
4 Na verdá cuë më lu cruz cumë ziquë tubi nanápëdi'i fuersë, perë iurne' nabani më por pudërë shtë Dios. Zni zac lë'ë na'a, na na'a débil, perë iurne' unidë na na'a con lë'ë më nu por lë'ë më nadapë na'a pudërë shtë Dios parë guëdë'në na'a sirvë lu të.

5 Gulë bëtë'dë prëbë mizmë lë'ë të, të parë gac bë'a të si talë rialdí ldu'u të shti'dzë më de verdá. ¿Pë adë rdë'ëdi'il cuendë de quë Jesucristo quëbezënúhi' lë'ë të si talë rialdí ldu'u të de verdá?
6 Pues rac shtua'a de quë gac bë'a të, lë'ë na'a bëdë'në na'a cumplir shti'dzë më; na na'a verdá.
7 Rna'ba lu Dios të parë adë gúnëdi'i të duldë. Zni rac shtu'u na'a, lëdëdi'i parë guëlua'a de quë nadapë na'a pudërë. Rna'bë na'a lu më parë gunë të lo quë naná za'quë. Adë rúnëdi'i importë si talë rni'i mieti na na'a falsë u rni'i rall na na'a verdá.
8 Adë nídi'i mudë guëdë'në na'a cuntrë verdá, sino sulamëntë rac quëdë'në na'a favurë shtë verdá.
9 Por ni rquitë ldu'u na'a iurë lë'ë na'a na na'a débil perë lë'ë të su të firmë lu shnezë më. Tsagla'guë guëna'bë na'a lu Dios por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më guëdubi tiempë.
10 Quëquë'ë na'a cartë rë' antsë gue'dë guëná na'a lë'ë të, të parë iurë lë'ë na'a zia na'a ndë, adë rquí'nidi'i guna cashtigu lë'ë të con derechë nanapa por Dadë Jesucristo. Pues lë'ë pudërë nanapa por Dadë Jesús, na parë bien shtë të parë másru'u tsaldí ldu'u të shti'dzë më, lëdëdi'i nahin parë guëdë'a fin lu fe shtë të.

11 Iurne' bëchi, rac shtua'a guëru'u bien shchi'ni të. Gulë bëdë'ë sí parë gac cambi vidë shtë të hashtë na rahin completamente bien; gulë bëzu'bë diaguë shti'dza. Gulë gac të unidë; gulë guquëreldënú të sa' të sin dishi'bi. Iurní Dios narne'e paz, nu Dios narunë parë gac shtu'u hia'a sa' hia'a, guëbezënú më lë'ë të.
12 Gulë bë'në saludar grë ra shmënë Dios con tubi abrasë.
13 Grëtë' ra shmënë Dios ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.
14 Gulë bë'në recibir bendición shtë Dadë Jesucristo nu amor shtë Dios con ayudë shtë Espíritu Santo. Gulë bë'në recibir favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Gálatas

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu shmënë Dios naquëreldë Galacia

1 Na Pablo nahia poshtë, tubi nagulë Dios. Lëdëdi'i gulë mënë na sino bëshe'ldë Jesucristo na. También Dios Shtáda'a, el quë nabëldishtë Jesucristo ladi ra tëgulë, bëshé'ldi' na. Gulë më na ziquë poshtë.

2 Na con grë ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo, ra naquëreldënú na ndë'ë, rquë'ë na'a cartë rë' parë grë ra grupë shtë shmënë Dios, grë të naquëreldë regiuni shtë Galacia.

3-4 Rac shtua'a guëshe'ldë Dios grë bendición shtëhi' nu cuedchí ldu'u të por lë'ë më, Shtáda'a nu por Jesucristo, Shlámа'a, el mizmë Jesús nabë'në entregar mizmë lë'i' lu galguti parë guëdchisú më duldë shtë hia'a nu parë guëlá më lë'ë hia'a lu mal shtë guë'dchiliu. Ni na voluntá shtë Dios, Shtáda'a.

5 Llëru'bë na Dios parë siemprë. Amén.

Tubsë nezë nanú parë gac salvar mieti

6 Nalë rdzëguëë' ldua'a de quë lë'ë të quëgsa'në të shti'dzë Dios; nasesë rëazë guetë të lu shnezë më, el quë naguna'bë lë'ë të parë gac të shmënë më. Guna'bë më lë'ë të parë gunë të recibir favurë shtë Cristo, perë iurne' ziagla'guë të stubi nezë. Rialdí ldu'u të di'dzë naná cambi, lëdëdi'i diza'quë shtë më.

7 Pues nídi'i stubi diza'quë shtë salvaciuni. Es quë bëldá mënë quëglua'a rall lë'ë të di'dzë gurënë nu rza ldu'u të ra di'dzë nabëluá'ahia. Rac shtu'u rall gac cambi diza'quë shtë Cristo

8 perë si talë tubi mënë u mizmë na u tubi ianglë naze'dë de gube'e, si talë guëluá'all lu të stubi diza'quë de lo quë nabëlua'a na'a lu të, pues nacondenádëll.

9 Gulë bësëgná ldu'u të lo quë naguni'i na'a lu të antsë; quëgní'ihia stubi vësë más, si talë chu guëlua'a stubi clasë diza'quë nanádi'i diza'quë lo quë nabë'në të recibir, Dios gunë cashtigu lë'ëll. Tsall gabildi catë nídi'i fin.

10 Gulë guni'i lua, ¿pë quëhuna lo quë narac shtu'u mënë u lo quë narac shtu'u Dios? ¿Pë quëhuna lo quë narëuu' ldu'u mënë? Si talë rac shtua'a nihuna narac shtu'u nguiu, adë nádi'ihia muzë shtë Cristo.

Dios guna'bë Pablo ziquë poshtë shtë më

11 Lë'ë të naná rialdí ldu'i Dios, rac shtua'a gac bë'a të lë'ë diza'quë nabëna predicar lu të, adë guzubluhin por pudërë shtë nguiu.

12 Adë bëna recibirin de nguiu; adë chu bëluá'adi'in na, perë mizmë Jesucristo bëluá'ai' shtí'dzi' na.

13 Lë'ë të hia bini të lla guc vidë shtëna antsë iurë guanalda religiuni shtë ra më israelitë. Hia nanë të lla bëzac zia ra mënë; guzunalda con fuersë ra grupë shtë shmënë Jesús parë guëdë'a fin obrë shtë Jesús. Guc shtua'a tsaluhin.

14 Lu religiuni shtë israelitë, guca más adelantadë quë grë sahia. Bëna cumplir con ra creenci ni más quë ra sahia de mizmë edá. Nalë guc shtú'uhia gunë mieti cumplir ra custumbrë shtë shtadë guëluhia

15 perë gulë Dios na antsë lë'ë na gala. Nalë guc shtu'u më na nu bë'ni' tubi favurë; gulë më na parë guënahia lu shini më

16 nu guna'bë më na parë cuezënú shini më na, nu parë guna predicar diza'quë shtë Jesús lu ra mënë nanádi'i më israelitë. Lë'ë tiempë nabë'në më ra cusë ni, ni tubi adë chu lu guagna'bë dí'dzëdia'a; adë guagni'inúdia'a mënë shcuendë ra cusë ni.

17 Adë guádia'a Jerusalén niagnahia ra mënë naná poshtë antsë de na, sino guahia regiuni shtë Arabia. Despuësë bëabría Damasco.

18 Gudëdë tsunë izë despuësë de guca shmënë Jesús, iurní guagnahia lu Pedro nananú Jerusalén. Guquëreldënuhia lë'i' che'ñi dzë.
19 Adë gunádia'a lu chu stubi poshtë, sulë gunahia Jacobo naná bëchi Dadë Jesús.
20 Runa segurë delantë de Dios lo quë naquëquëa'a ndë'ë nahin verdá.
21 Despuësë de guahia Jerusalén, guahia regiuni shtë Siria nu Cilicia.
22 Ra grupë shtë shmënë Jesús naquëreldë regiuni shtë Judea, adë bënguë bë'adi'i rai' na
23 sulamëntë bini rai' lo quë naguni'i mënë de na, de quë lë'ë nguiu naguzunaldë ra shmënë Jesús; guc shtú'ull guëdë'ëll fin parë diza'quë, perë iurne' quëhúnëll predicar shti'dzë Jesús.
24 Zni guni'i rall nu guni'i rall nalë llëru'bë na pudërë shtë Dios.

2

Ra poshtë bë'në rai' recibir Pablo

1 Despuësë de gudëdë chidá izë, guahia stubi vueltë Jerusalén con Bernabé nu biahia Tito.
2 Guahia ndë purquë Dios bëlua'a më de quë napë quë tsahia Jerusalén. Ndë bëdëá ra mënë naná encargadë con shchi'ni Jesús. Lu rai' biadi'dza diza'quë naquëhuna predicar lu mënë nanádi'i më israelitë. Bëna zni parë gac bë'ahia si talë na rai' de acuerdë con shchi'nia u si talë biadi'dza de baldë.
3 Perë ni siquierë adë bë'nëdi'i rall obligar gac circuncidar Tito, u sea guëriuguë cuerpë shtëhi' nu náhi' më griego. Nunúhi' na iurní.
4 Dzë ni bëldá sa' na'a falsë bëdchini ndë; guatë rall ladi na'a llga'chi parë quëglda'chi rall lla dzúdë'në na'a, si talë napë na'a libertá por Cristo u si talë zianaldë na'a tëchi ra custumbrë. Guc shtu'u rall guëabrí na'a stubi, niac na'a ziquë tubi naná bajo ordë shtë religiuni shtë rall.
5 Perë ni tubi mumëntë adë chu bëdë'ëdi'i lugar parë niua'a rall lë'ë na'a parë nezë ni të gac bë'a të diza'quë nabë'në të recibir nahin verdá; nunquë adë gac cambin.
6 Ra narnibë'a entrë lë'ë rai', adë guní'idi'i rai' di'dzë cubi ziquë mandadë të guna cumplir. Parë na adë rúnëdi'i importë chu na rai' purquë Dios adë rúnëdi'i më juzguë según lo quë narlua'a mieti por fuërë. Quëhuna repetir, ra narnibë'a entrë lë'ë rai', bë'nëdi'i rai' obligar guna cumplir lëy nabëdë'ë Dios lu Moisés.
7 Al contrari iurë guc bë'a rai' de quë bë'në më incarguë lë'ë na con diza'quë parë guëni'inuhia lu ra mënë nanádi'i më israelitë, guc rall cunformë. Guc bë'a rall de quë bëshe'ldë më na igual ziquë bëshe'ldë më lë'ë Pedro të guadi'dzë Pedro diza'quë lu ra më israelitë.
8 Pues mizmë Dios nabëshe'ldë lë'ë Pedro ladi ra më israelitë bëshe'ldë më na ladi ra nanádi'i më israelitë. El quë nabë'në compañi Pedro parë gúni' zihani milagrë, también bë'në më ni compañi na.
9 Jacobo nu Pedro nu Juan na rai' ziquë më principal entrë ra shmënë Jesús; guc bë'a rai' de quë Dios gulë më na nu bëshe'ldë më na lu dchi'ni shtë më. Guc rai' cunformë nu gurë rai' de acuerdë con na nu Bernabé. Bëne'e rai' sí de quë Bernabé nu na tsagni'inú na'a lu ra mënë nanádi'i më israelitë nu lë'ë rai' guëa'në rai' con shchi'ni Dios entrë ra më israelitë.
10 Sulë tubi cusë bë'në rai' incarguë de quë guëdë'në na'a ayudë parë ra prubi. Zni guc shtu'u na'a guëdë'në na'a dizdë más antsë.

Pablo guni'i güec Pedro iurë nanú rai' guë'dchi Antioquía

11 Iurë Pedro gua ciudá Antioquía, gunia'a güec Pedro delantë lúhi' lo quë naquëhúni' adë nazá'quëdi'in.
12 Primërë gudaunúhi' con ra nanádi'i më israelitë perë iurë bëdchini mënë nabëshe'ldë Jacobo, bëazë guetë Pedro; adë guagla'guë niaunúhi' con ra më griego. Bëdzëbë Pedro lu ra naze'dë purquë na rai' më israelitë naquëhunë cumplir

custumbrë riuguë partë delicadë shtë me'dë.
13 Nu los de más më israelitë ndë, bëa'në rall de acuerdë nabë'në Pedro hashtë también Bernabé guzublú tsaldí ldu'i shti'dzë rai'. Bësiguë rall lë'ë Bernabé con devociuni falsë shtë rall.
14 Iurë gunahia hiadë ziazúdi'i rai' de acuerdë con verdá shtë diza'quë, gunia'a lu Pedro delantë grë rall: "Lë'ël nal më israelitë nu guquëréldël ziquë ra mënë nanádi'i më israelitë. Bësá'nël custumbrë shtë më israelitë. ¿Pëzielú rúnël obligar ra nanádi'i më israelitë guëbani rall ziquë më israelitë?"

Nasalvára'a sulë por fe

15 Lë'ë na'a na na'a më israelitë; shtadë na'a na rai' më israelitë. Nádi'i na'a ziquë los de más pecadurë nanádi'i më israelitë
16 perë rac bë'a na'a de quë ni tubi nguiu gáquëdi'i më za'quë delantë lu Dios por quëhunë nguiu cumplir lëy shtë Moisés. Nanë na'a gac salvar nguiu sulë si talë tsaldí ldu'u nguiu shti'dzë Jesucristo. Por ni zac lë'ë hia'a rialdí ldu'u hia'a shti'dzë Cristo Jesús. Sulë por ni tubldí na shcuénda'a lu Dios. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a por gunë mieti cumplir lëy, gac salvar mënë purquë ni tubi chu gunë gan gac tubldí shcuéndi' lu Dios por rúnëll cumplir lo quë narni'i lëy.
17 Hia gunia'a na hia'a më za'quë delantë lu Dios sulë purquë rialdí ldu'u hia'a nu gunia'a rqui'ni gac bë'a hia'a nápa'a duldë igual ziquë los de más pecadurë. ¿Gu runë cuntienë di'dzë rë' de quë Cristo rsini lë'ë hia'a lu duldë parë gac bë'a hia'a nadápa'a duldë? Aquëdi'i.
18 Si talë tsanalda nezë nabësa'na antsë parë guëabría guna cumplir ra custumbrë, iurní de verdá napa faltë
19 purquë na, hia gutia parë lëy guahietë; adë quëhúnëdia'a confiar lë'ë lëy parë guëbania tubi vidë narëuu' ldu'u Dios.
20 Hia vidë gushë gualú con Cristo lu cruz. Lë'ë duldë adë rnibë'adi'in na iurne', sino Cristo bëne'e vidë cubi nu rnibë'a më na. Vidë cubi nanapa iurne' la'ni guë'dchiliu, napa por pudërë shtë shini Dios purquë rialdí ldua'a shti'dzë më, el quë narac shtu'u na nu gúti' shlugara lu cruz.
21 Adë quëquë guiá'adia'a favurë nabë'në më parë gac salvara. Si talë na posiblë gac salvar mieti por gunë rall cumplir lëy, iurní shldi guti Cristo. Sulë por galguti shtë më quëhunë Dios recibir lë'ë hia'a ziquë mënë naná tubldí shcuendë lu më, u sea mënë nanápëdi'i faltë delantë lu më.

3

Nasalvára'a por fe, lëdëdi'i por lëy

1 Lë'ë të naquëreldë Galacia, lë'ë të nadë rúnëdi'i llgabë, ¿chull bësiguë lë'ë të, të parë bëazë guetë të shnezë Dios? Lu të biadi'dzë na'a diza'quë de quë Cristo guc crucificári'. Clarë riasë të guti më lu cruz.
2 Iurne' gulë guni'i lua ¿gu bë'në të recibir Espíritu Santo shtë Dios purquë bë'në të cumplir lëy shtë Moisés u purquë rialdí ldu'u të diza'quë shtë Jesús?
3 ¿Gu na verdá na të mënë nadë rac bë'adi'i? Guzublú vidë cubi shtë të por Espíritu Santo; tubsë cusë bë'në të; gualdí ldu'u të shti'dzë më perë iurne' rni'i të rqui'ni gunë mieti cumplir lëy shtë Moisés parë gac salvar të. ¿Pë adë rac bë'adi'i të iurne'
4 u shldi bë'në të sufrir zihani cusë durë? Pues guquin embanë si talë tsagla'guë të tëchi custumbrë guahietë.
5 Iurë bëdë'ë Dios Espíritu Santo nu quëhúni' milagrë entrë lë'ë të ¿gu runë mëhin purquë rianaldë të tëchi lëy u sulë purquë rialdí ldu'u të shti'dzë më?
6 Guná, Abraham guquëréldi' antsë de Moisés. Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë Dios nu guná më fe shtë Abraham nu bë'në më tratë Abraham ziquë nguiu za'quë delantë lu më.
7 Por ni rac bë'a hia'a sulë el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios na rall ziquë shini Abraham delantë lu më.

8 Zni Sagradas Escrituras guni'i dizdë más antsë de që ra mënë nanádi'i më israelitë, gunë më recibir lë'ë rall si talë rialdí ldu'u rall shti'dzë më. Por ni guni'i më lu Abraham diza'që rë': "Gunë ldahia grëtë' mënë shtë gue'dchiliu por lë'ël".
9 Zni grëtë' el që narialdí ldu'i shti'dzë Dios, quëhunë ldai' më lë'ë rai' purquë napë rall mizmë fe që Abraham.
10 Grë ra narni'i napë që gunë cumplir grë puntë shtë lëy parë gac salvar mënë, nacondenadë rall purquë naescritë zndë'ë: "Grëtë' nadë gúnëdi'i cumplir grë puntë lo që naná escritë la'ni librë shtë lëy, nudé rall".
11 Clarë nahin de që ni tubi adë chu naperdunë lu Dios por bë'nëll cumplir mandamientë shtë lëy purquë Espíritu Santo rni'i la'ni Sagradas Escrituras: "Sulë el që narialdí ldu'i shti'dzë Dios gunë më recibir cumë mënë naná tubldí shcuéndi' lu Dios. Nápëll vidë sin fin."
12 El që narunë confiar de që por gúnëll cumplir lëy por ni tubldí na shcuéndëll lu Dios, pues nguiu ni adë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios purquë naescritë: "El që narunë cumplir grë puntë shtë lëy, gápëll vidë sin fin ziquë tubi premi".
13 Cristo bëlá lë'ë hia'a lu sentënci nabësëdchini lëy. Lë'ë lëy bë'në condenar lë'ë hia'a lu galguti, perë Cristo gudilli parë gac salvára'a. Lë'ë më gúqui' ziquë tubi cusë nanudé por duldë shtë hia'a. Sagradas Escrituras rni'i: "Nacondenadë por Dios grë el që naquë lu tubi hiaguë".
14 Guti Cristo Jesús parë gac cumplir promësë naguni'i Dios lu Abraham. Por Jesús bë'në ldai' Dios ra mënë nanádi'i israelitë nu bëdchini Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a sulë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.

Promësë shtë Dios nu lëy

15 Lë'ë të naná rialdí ldu'i diza'që, quëgnia'a lu të tubi comparaciuni naze'dë la'ni vidë shtë mieti. Iurë tubi nguiu runtsá'ull tëstë, si talë bë'nëll firmarin, ni tubi adë chu guëtí'idi'in, nilë gúnëll cambiarin.
16 Dios bë'në tubi promësë lu Abraham nu zac parë tubi llëbní Abraham. Sagradas Escrituras rní'idi'i "parë zihani llëbní Abraham" si fuërë zihani mënë, sino rni'i Sagradas Escrituras: "tubsë llëbnil"; quiere decir tubsë nguiu. Nguiu ni na Cristo.
17 Lo që narnia'a lu të es që Dios bëdë'ë tubi promësë lu Abraham nu bë'në më firmarin con mizmë di'dzë shtë më. Bëdë'ë më lëy lu Moisés tapë gahiu'a galdë bë chi izë despuësë de Abraham, perë lëy ni adë bëtí'idi'i promësë nabëdë'ë Dios lu Abraham.
18 Si talë bendición shtë Dios na por gunë mieti cumplir lëy, iurní adë nádi'in por tubi promësë sino tubi premi; perë bë'në Dios prometer lu Abraham sulë ziquë tubi favurë shtë më.
19 Iurnétia'a, ¿pëzielú bëdë'ë Dios ra mandamientë parë ra mënë? Bëdë'ë Dios mandamientë parë gac bë'a hia'a de që na hia'a pecadurë. Lë'ë lëy napë pudërë hashtë bëdchini lë'ë llëbní Abraham. Zni bë'në Dios prometer lu llëbní Abraham. Ra ianglë shtë Dios be'dë guësa'në lë'ë lëy nu bë'në rai' incarguë lëy lu Moisés, el që nazú guëláu entrë Dios nu mënë.
20 Perë iurë bë'në më prometer lu Abraham, adë ni chu zuga'adi'i guëláu. Sulë Dios con Abraham; tubldí bëdchini shti'dzë më lu Abraham.

Bëdë'ë Dios ra mandamientë

21 Iurní rna'bë di'dza ¿quëhunë lëy shtë Moisés cuntrë promësë shtë Dios? Aquëdi'i. Si talë lë'ë lëy napë pudërë parë guëdë'ëin vidë eternë parë lë'ë mieti, iurní gac tubldí shcuendë mieti por guëzu'bë diaguë rall puntë shtë lëy.
22 Perë Sagradas Escrituras rni'i de që grëtë' mënë napë rall duldë; na rall culpablë delantë lu Dios. Zni guc voluntá shtë më parë grë mieti tsasë rall vidë eternë ze'dë de Dios parë grë naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo,

lëdëdi'i nasalvar mieti por ra mandamientë.
23 Antsë de guëdchini diza'quë shtë Jesús, lë'ë hia'a na hia'a ziquë prësi bajo ordë shtë lëy. Lë'ë lëy gunibë'a lë'ë hia'a hashtë iurë lë'ë Cristo bëdchini.
24 Ziquë tubi criadë na encargadë parë quëhápëll tubi llguë'në, zni guc lëy parë lë'ë hia'a. Guc bë'a hia'a pë na mal nu pë na bien por lëy, perë hia bëdchini Cristo. Por Cristo tubldí na shcuénda'a lu Dios sulamëntë purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më.
25 Hia iurne' cumë bëdchini diza'quë shtë Jesús, adë nádi'ia'a ziquë lë'ë llguë'në shtë comparaciuni; adë nádi'ia'a bajo ordë shtë mandamientë.
26 Grë hia'a na hia'a shini Dios por Cristo Jesús si talë rialdí ldu'u hia'a de verdá.
27 Grë të nabëriubë nisë ziquë shmënë Jesús, napë të vidë shtë më; unidë na të con lë'ë më.
28 Grë ra mënë naná unidë con Jesús, na ziquë tubsë cuerpë. Hia nádi'i importë si talë nal më israelitë u më griego; u si talë nal bajo ordë shtë sa'l u si talë nápël libertá; u si talë nal nguiu u nal na'a.
29 Si talë nal shmënë Cristo pues iurní nal llëbní Abraham nu grë lo quë nabë'në më prometer lu Abraham, lë'ë të zac napë të.

4

1 Lo quë naquëgnia'a lu të nahin cumë ziquë tubi llguë'në nagunë recibir tubi herenci. Guti ra shtadë llguë'në nu todavía nall llguë'në. Nall ziquë tubi muzë narunë dchi'ni; rnibë'adi'ill lë'ë herenci nabë'nëll recibir, perë en verdá lë'ë llguë'në nashtënë herenci ni.
2 Nanú mënë nacanihapë ra cusë shtë llguë'në; nanú ra naná encargadë con herenci ni hashtë guëga'a iurë naguni'i shtadë llguë'në, iurní lë'ëll guëná'zill herenci.
3 Zni na con lë'ë hia'a; antsë na hia'a ziquë llguë'në shtë comparaciuni. Bëzu'bë diága'a enseñansë nu custumbrë shtë ra mënë guë'dchiliu
4 perë iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëshe'ldë më shini më lu guë'dchiliu. Bëdchíni' por tubi na'a nu bë'në tucarë gúni' cumplir puntë shtë lëy purquë náhi' më israelitë.
5 Bëdchíni' parë gúni' librar lë'ë hia'a lu lëy nabë'në condenar lë'ë hia'a. Zni bëne'e më derechë të guëdë'na'a recibir libertá ziquë shini më.
6 Na të shini më; por ni bëshe'ldë më Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë të. Por lë'ë Espíritu Santo rni'i hia'a lu Dios: “Shtadë na'a”.
7 Por ni na të shini Dios, lëdëdi'i bajo ordë shtë custumbrë. Por naná të shini Dios, guëne'e më tubi herenci purquë unidë na të con Cristo.

Runë llgabë Pablo por ra shmënë Jesús

8 Antsë lë'ë të adë gunëdi'i të Dios; dzë ni na të bajo ordë shtë ra dios naguctsa'u. Bëzu'bë diaguë të voluntá shtë ra dios nananú lu guë'dchiliu perë de verdá nádi'i rai' Dios.
9 Perë iurne' nanë të Dios verdadërë; más bien quëgnia'a lu të, Dios runguë bë'a më lë'ë të ziquë shini më. ¿Pëzielú bëabrí të stubi lu nezë gushë, lu rëglë nu custumbrë nanápëdi'i pudërë? ¿Gu rac shtu'u të gunë të obedecer ra cusë ni ziquë tubi nanali'bi con ra custumbrë?
10 ¿Pëzielú todavía rialdí ldu'u të nanecesari gunë të cumplir ra dzë delicadë, u dzë shtë villili, u ra dzë shtë laní, u gunë të cumplir custumbrë shtë izë según rni'i lëy?
11 Na rdzëba de quë bëna dchi'ni entrë lë'ë të de baldë.
12 Lë'ë të naná rialdí ldu'u shti'dzë Jesús, na quëhuna ruëguë lu të de quë gac të librë ziquë na. Antsë guanalda tëchi ra custumbrë, perë bëaca shmënë Cristo ziquë na të iurne'. Lë'ë të siemprë bë'në të tratë na bien lëdëdi'i manërë mal.
13 Nanë të primërë vësë biadi'dza diza'quë lu të, guquëreldënúa lë'ë të purquë guc llú'uhia.

14 Galguidzë ni guc tubi cusë dushë
parë lë'ë të perë adë bë'nëdi'i të de-
sprëci na; adë bëquë guiá'adi'i të na
sino al contrari, bë'në të recibir na
ziquë tubi ianglë shtë Dios u ziquë
mizmë Cristo Jesús.
15 ¿Pë bëa'ldë ldu'u të de quë tiempë
naguquëreldënúa lë'ë të, nalë bëquitë
ldu'u të? ¿Pë guc iurne'? Pues nahia
testigu de quë si fuërë posiblë, na
të dispuestë niane'e të prupi slu të
shlugar slua.
16 Perë ne' ¿gu rni'i të de quë
quëhuna cuntrë lë'ë të iurë ruadi'dza
lu të verdá?
17 Ra mënë narianaldë tëchi lëy, rac
shtu'u rall gac të shmënë rall, perë
lëdëdi'i parë bien shtë të sino rac
shtu'u rall tsanaldë të tëchi enseñansë
shtë rall parë despuësë gunë nad-
chini rall na të shmënë rall.
18 Parë na naza'quë rac shtu'u
mënë ni lë'ë të perë sulë si talë na
parë bien shtë të. Zni rac shtua'a
guëdubi tiempë, lëdëdi'i sulamëntë
iurë naquëreldënúa lë'ë të.
19 Lë'ë të narac shtua'a, ziquë tubi
na'a quëzac zi lu dulurë iurë guëdchini
me'dë lu guë'dchiliu, quëhuna sufrir
stubi vësë más hashtë conductë shtë
të na de acuerdë con voluntá shtë
Cristo.
20 Rac shtua'a niabezënúa lë'ë të
iurne' parë guadi'dza lu të stubi
mudë. Pues adë rac bë'adia'a pë guna
con lë'ë të iurne'.

Comparaciuni shtë Agar nu Sara

21 Lë'ë të narac shtu'u guëabrí të
parë tsanaldë të tëchi lëy, gulë guni'i
lua ¿gu adë riasëdi'i të lo quë narni'i
lëy?
22 Naescritë la'ni Sagradas Escrit-
uras de quë gupë Abraham chupë
llguë'në; túbill nall shini tubi na'a
narunë sirvë la'ni hiu'u shtë Abra-
ham; stubi llguë'në gulë por tse'lë
Abraham.
23 Lë'ë shini criadë gulë ziquë grë
llguë'në, perë llguë'në nagupë tse'lë
Abraham, gúli' cumë milagrë. Bë'në
më prometer guëdë'ë më tubi shini
rai' aunquë tse'lë Abraham na më
gushë.
24 Ni na ziquë tubi comparaciuni.
Guërupë ra na'a ni quëhunë rai' rep-
resentar chupë conveñi entrë Dios nu
mënë. Tubi conveñi ze'dë dizdë dani
shtë Sinaí catë bëdë'ë më lëy parë
Moisés. Agar runë representar lëy ni.
Grëtë' ra narianaldë tëchi lëy, na rall
shini Agar nu na rall bajo ordë shtë
lëy.
25 Agar na ziquë dani Sinaí
nananú Arabia. Rúni' representar
ra naquëreldë ciudá Jerusalén iurne'.
Na rall bajo ordë shtë lëy.
26 Perë nanú stubi Jerusalén
naze'dë de gube'e. Librë na mënë ni.
Na rall librë de custumbrë nu rëglë
shtë nguiu. Jerusalén ni na ziquë
shni'a hia'a
27 purquë Sagradas Escrituras rni'i:

Bëquitë ldú'ul, lë'ël nagúpëdi'i shínil.

Bëquitë ldú'ul nu guni'i fuertë la-
bansë parë Dios.

Lë'ël nadë nápëdi'i shínil, bëquitë
ldú'ul purquë lë'ë na'a
nanápëdi'i tsé'li'

gápëll más shíni' quë lë'ë na'a nanapë
tsé'li'.

28 Perë lë'ë hia'a naná rialdí ldu'i
Jesús, na hia'a ziquë Isaac. Na hia'a
shini Dios por tubi promësë naguni'i
më.
29 Iurne' ziquë tiempë shtë Abra-
ham, lë'ë shini nagulë ziquë grë
mënë, guzunáldëll naná shini nagulë
por pudërë shtë Espíritu Santo. Igual
quëhunë mënë iurne'; ra mënë nari-
analdë tëchi lëy, quëzac zi rall shmënë
Dios.
30 Perë ¿pë rni'i Sagradas Escrituras
shcuendë ra cusë ni? Rni'in: “Gulú
lë'ë na'a narunë dchi'ni lídchil con
shíni' purquë adë gúnëdi'i tucarë ca'a
shini na'a ni herenci juntë con shini
shtë legítimë tse'lë Abraham”.
31 Zni nahin; lë'ë të naná rialdí ldu'i
Jesús, adë na hia'a ziquë shini Agar
el quë naguc criadë shtë Sara. Adë
rianáldëdi'ia'a tëchi custumbrë shtë
lëy, perë rialdí ldu'u hia'a promësë
shtë Dios. Na hia'a shini Sara nanapë
libertá.

5

Gulë tsanaldë neze shtë Dios

1 Bëlá Cristo lë'ë hia'a parë gápa'a
libertá. Adë nádi'i hia'a bajo ordë
shtë lëy iurne'. Por ni gulë gac
firmë lu libertá nabëne'e më nu adë
guëdë'ëdi'i të sí guënibë'a lëy shtë
mënë lë'ë të stubi.
2 Gulë bëquë diaguë naquëgnia'a lu
të. Na Pablo, quëgnia'a si talë rialdí
ldu'u të nanecesari riuguë cuerpë
shtë të parë gac salvar të, iurní
quëquë guiá'al shti'dzë Cristo; iurní
lo quë nabë'në Cristo adë lasáquëdi'i
parë lë'ël.
3 Rac shtua'a guënia'a lu të stubi, de
quë grë mieti narialdí ldu'i custum-
brë shtë galriuguë cuerpë shtë nguiu,
lë'ë rall napë quë gunë rall cumplir
grë puntë shtë lëy nabëquë'ë Moisés.
4 Lë'ë të naná rialdí ldu'i de quë
gunë më recibir lë'ë të por quëhunë
të cumplir lëy, adë nádi'i të unidë con
Cristo. Lë'ë të bësëa'në të shnezë
Dios. Nídi'i mudë gunë më favurë të
gac salvar të.
5 Lë'ë hia'a dzuléza'a dzë nagunë
më cambiar lë'ë hia'a të gáca'a mënë
za'quë delantë lu Dios. Rialdí ldu'u
hia'a lë'ë më nu gaquin por Espíritu
Santo shtë më.
6 Si talë unidë na hia'a con Cristo,
adë lasáquëdi'i si talë bë'nël cumplir
custumbrë shtë galriuguë cuerpë u
adë bë'nëdi'il cumplirin. Lo quë
nalasac lu Dios na si talë rialdí ldu'u
hia'a shti'dzë më de verdá nu si talë
por fe rac shtu'u hia'a sa' hia'a.
7 Bien guzublú guna'zi të shnezë
më perë ¿chu guluguë lë'ë të parë adë
rzu'bë diáguëdi'i të shti'dzë Dios?
8 Ldai' nabëlua'a nguiu ni con tantë
ánimo, adë zé'dëdi'in de Dios, el quë
nagulë lë'ë të.
9 Ldai' shtë rall na ziquë levadurë
nu nanú tubi dichë narni'i: "Du'pë
levadurë rshepin guëdubi nacubë".
10 Napa confiansë de quë lë'ë
Dadë Jesús adë guësá'nëdi'i më tsaldí
ldu'u të stubi di'dzë, sulë lo quë
nabëluá'ahia lë'ë të, ni sí, tsaldí ldu'u
të. El quë narsini ldu'u të stubi nezë,
gunë Dios cashtigu lë'ëll; adë nídi'i
importë si talë nall më ru'bë u si adë
nádi'ill më ru'bë entrë lë'ë të.
11 Ra mësë falsë cagni'i rall de quë
quëhuna predicar custumbrë shtë
galriuguë cuerpë të gac salvar mieti,
perë si talë na todavía quëgnia'a lu
të de quë nanecesari chuguë cuerpë
shtë të parë gac salvar, ¿pëzielú rzu-
naldë ra më israelitë na? Si talë nahin
ziquë rni'i rall, adë nialdëdi'i rall por
diza'quë narni'i sulë por galguti shtë
Jesús lu cruz gac salvára'a.
12 Rac shtua'a de quë ra narsiguë
lë'ë të con enseñansë ni chuguë
cuerpë rall hashtë más todavía ziquë
runë mënë nadë guënëdi'i Dios.
13 Lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë
Jesús, gulë më lë'ë të parë napë të lib-
ertá, perë lëdëdi'i parë gunë të duldë.
Más bien gulë bë'në sirvë lu sa' të con
amor.
14 Gunë të cumplir guëdubi lëy shtë
Dios si talë guëzu'bë diaguë të tubsë
mandamientë narni'i: "Gulë gac
shtu'u sa'l ziquë rac shtú'ul mizmë
lë'ël".
15 Perë si talë lë'ë të rdildi të ziquë
ra ma, rahuë' ma sa' ma; gulë gapë
cuidadë no sea guëshi'ni të shchi'ni
Dios ndë.

Lo quë narac shtu'u ldu'u nguiu nu lo quë narac shtu'u Espíritu Santo

16 Lo quë narnia'a lu të na zndë'ë:
gulë gubani según narni'i Espíritu
Santo. Si talë rianaldë të tëchi Espíritu
Santo, adë gúnël cumplir deseo mal
nananú la'ni ldú'ul
17 purquë grë ra deseo mal, nahin
cuntrë Espíritu shtë Dios nu lë'ë
Espíritu na contrari shtë deseo
mal; deseo mal nahin contrari shtë
Espíritu. Por ni adë gáquëdi'i gunë të
ra cusë narac shtu'u të
18 perë si talë guësa'në të quëgsë
Espíritu Santo lë'ë të, iurní lë'ë lëy
nápëdi'in pudërë parë gunin con-
denar lë'ë të.
19 Clarë rlua'a ra deseo mal nananú
la'ni ldu'u mieti. Rquënú rall tse'lë
mënë. Nabani rall ziquë mbecu.
Napë rall vici.

20 Runë rall adorar stubi cusë,
lëdëdi'i sulë Dios. Rialdí ldu'u rall
galbëlliú. Napë rall llanë la'ni ldu'u
rall. Rdildinú rall sa' rall. Napë rall
mbidi. Na rall më dishi'bi; rëuu' ldu'u
rall iurë nanú divisioni.
21 Celosë na rall; rdchisú rall
pë shtë mënë. Rguini rall mënë.
Rzuu'dchi rall. Nalë rau sha'të
rall. Runë rall stubi ra cusë nanadë
rlluí'idi'i, runë rall ziquë mamflor;
perë grë mënë ni, quëgnia'a lu të
iurne' igual ziquë hia gunia'a lu të
antsë, el quë narunë ra cusë rë' adë
nídi'i mudë tsutëll lugar catë rnibë'a
Dios.
22 Perë lo quë narunë Espíritu la'ni
ldu'u el quë narialdí ldu'i shti'dzë më
na zndë'ë: rac shtú'ull sa'll. Rquitë
ldú'ull. Rbedchí ldú'ull. Nápëll
pacënci con sa'll. Ráquëll më za'quë.
Rúnëll cumplir shtí'dzëll.
23 Nadú'ull. Quëhápëll el mizmë
lë'ëll të gúnëdi'ill duldë. Ra cusë
mal adë rúnëdi'i gan lull sino quë
quëréldëll bien. Nídi'i lëy narunë pro-
hibë ra cusë rë'.
24 Grë ra shmënë Jesús, hia bëdë'ë
fin ra cusë mal rë', mal llgabë con
deseo mal nananú la'ni ldu'u mieti.
25 Cumë ziquë quërélda'a por
pudërë shtë Espíritu Santo, cha
guëdë'ë hia'a sí, de quë Espíritu Santo
guësë më lë'ë hia'a.
26 Adë chu gac nadchínidi'i; adë chu
napë mbidi lu sa'll; adë chu gac më
dishi'bi.

6

Gulë bë'në compañi sa' të

1 Lë'ë të shmënë Jesús, si talë
guëdzelë të tubi sa'l ldáguëll la'ni
duldë, lë'ë të narsë Espíritu Santo
napë quë guëni'inú të mënë ni të parë
adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Perë
gulë bë'në ni ziquë më nadu'u. Cadë
tubi të gapë të cuidadë no sea quë
lë'ël guëtë'dë Satanás prëbë lë'ël të
ldáguël lu duldë.
2 Gulë bë'në compañi sa'l lu grë
cusë durë, cadë tubi de lë'ë të; zni
gunë të cumplir lëy shtë Cristo.
3 Si talë tubi de lë'ë të rialdí
ldú'ul de quë lasáquël, iurní lu Dios
lasáquëdi'il; mizmë lë'ël quëgsiguël
lë'ël.
4 Cadë tubi nguiu napë quë
gunë juzguë mizmë lë'ëll, dchi'ni
naquëhunë nguiu; iurní guëquitë
ldú'ull por lo quë naquëhúnëll. Iurní
nídi'i nicidá gúnëll comparar dchi'ni
shtënëll con dchi'ni shtë sáhi'.
5 Cadë tubi hia'a nápa'a narunë tu-
carë guëdë'na'a.
6 El quë narsë'dë shti'dzë Dios,
napë quë gúnëll ayudë lë'ë ra mësë
narlua'a lë'ëll.
7 Adë rdë'ëdi'i të sí guësiguë mizmë
lë'ë të, ni tubi adë chu gúnëdi'i gan lu
Dios parë guësiguëll lë'ë më. Grëtë'
el quë narcabní nguiu, ni napë quë
guëca'a nguiu. Lo quë narunë nguiu
napin cusechë despuësë.
8 Si talë tubi mieti zianaldë tëchi
ra deseo mal nananú la'ni ldú'ull,
de mizmë vidë mal gápëll galguti.
Perë si talë zianaldë nguiu tëchi ra
cusë za'quë shtë Espíritu Santo, gápëll
tubi cusechë por mizmë Espíritu.
Guëbánill parë siemprë.
9 Zni, adë chu cuézëdi'i gunë cusë
za'quë; adë chu guëdzáguëdi'i. Cha
guëdë'na'a bien parë sa' hia'a purquë
si talë tsaglá'ga'a shnezë më, tubi dzë
guëne'e më tubi ganza'quë.
10 Por ni cadë vësë rdchini lugar
parë guëdë'na'a bien parë sa' hia'a,
pues guëdë'na'a cumplir. Guëdë'na'a
bien, especialmente parë ra naná ri-
aldí ldu'i enseñansë nanapë los de
más shmënë Dios.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

11 Gulë guná, naru'bë na lëtrë
naquëquëa'a lu të con prupi guiahia.
12 Grëtë' naquëhunë obligar lë'ë të
parë tsutë të la'ni custumbrë shtë
më israelitë, rac shtu'u rall riuguë
cuerpë shtë të, perë nadë más runë
rallin parë guëa'në rall bien lu mënë
nu parë adë guëzac zídi'i mënë lë'ë
rall cumë shmënë Jesucristo, el quë
naguti lu cruz.
13 Ra mënë narianaldë tëchi cus-
tumbrë rë', adë quëhúnëdi'i rall

cumplir grë puntë shtë lëy perë rac shtu'u rall tsanaldë të tëchi ra cusë ni, nadë más purquë rac shtu'u rall gac rall më ru'bë. Rni'i nadchini rall purquë rianaldë të tëchi rall.

14 Perë na rialdí ldua'a tubsë cusë parë gac salvara; runë nadchinia por tubsë cusë naná galguti shtë Dadë Jesucristo. Cuë më lu cruz por na. Por mizmë cruz shtë më ra cusë mal shtë guë'dchiliu, guti rahin parë na nu nahia ziquë naguti parë ra cusë ni.

15 Lu Dios adë rúnëdi'i importë riuguë shcuérpa'a u adë riúguëdi'in. Tubsë cusë lasac lu më si talë na hia'a mënë nacubi por pudërë shtë Espíritu Santo.

16 Parë grë ra narianaldë tëchi enseñansë rë', guëga'a ldu'u më lë'ë rall nu cuedchí ldu'u rall. Ni na rall shmënë Dios, mënë israelitë de verdá.

17 Dizdë iurne' parë delantë adë chu guëní'idi'i de quë nápëdia'a derechë parë guëluá'ahia ra cusë ni, purquë grë ra ndi'bë nanua'a shcuerpa rlua'ain de quë Jesucristo na Shlama.

18 Lë'ë të narialdí ldu'i Dadë Jesucristo, rac shtua'a favurë shtë më cuezënú lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Efesios

Caquë'ë Pablo lu ra naquëreldë Efeso

1 Na Pablo por voluntá shtë Dios
nahia tubi poshtë shtë Jesucristo;
bëshe'ldë më na. Caquëa'a cartë rë'
lu të nabëzunë Dios almë shtë të, lu
të narunë cumplir shti'dzë Jesús, lu të
naquëreldë guë'dchi Efeso.
2 Gulë bë'në recibir ra bendición
nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios
Shtáda'a nu por Jesucristo, Shláma'a.

Bendición narshe'ldë Jesucristo

3 Rdë'na'a alabar Dios, Shtadë Jesu-
cristo, Shláma'a. Bë'në ldai' Dios lë'ë
hia'a con grë clasë bendición nananú
gube'e purquë unidë na hia'a con
Cristo.
4 Dios gulë më lë'ë hia'a juntë
con Cristo ziquë cabësë shtë hia'a.
Gulë më lë'ë hia'a dizdë más antsë
cueshtë guë'dchiliu. Gulë më lë'ë
hia'a parë guëquërélda'a delantë lu
më sin ni tubi duldë, completamente
limpi parë lë'ë më sin ni tubi de-
mandë cuntrë lë'ë hia'a. Nu gudili
më lë'ë hia'a parë gac shtu'u hia'a lë'ë
më.
5 Bë'në më destinar lë'ë hia'a dizdë
antsë parë guëdë'na'a recibir ziquë
shini më por lo quë nabë'në Jesu-
cristo. Zndë'ë guquin según guni'i
ldu'u Dios de acuerdë con lo quë
narëuu' ldu'u më.
6 Siemprë rdë'na'a alabar lë'ë më
por ra favurë ru'bë nabë'në më. Rac
shtu'u më lë'ë hia'a; bë'në ldai' më
lë'ë hia'a; bë'në më të gáca'a unidë
con shini më, Jesucristo, el quë Dios
rac shtú'ui'.
7 Llëru'bë amor napë Dios; bë'në
më salvar lë'ë hia'a ndigá por galguti
shtë shini më. Bë'në më perdunë
duldë shtë hia'a; favurë ru'bë ni
bë'në më.
8 Napë më llëru'bë amor; bëshe'ldë
më shini më parë guëne'e më llni,
parë tsasë hia'a nu parë gac bë'a hia'a
bien verdá shtë më.
9 Nu lë'ë më bëlua'a më lë'ë hia'a
guadë naguni'i ldu'u më, cusë naná
ga'chi antsë, perë iurne' rac bë'a hia'a
purquë zni guc ldu'u më.
10 Por voluntá shtë më gac unidë
grë̈të' ra cusë nananú gube'e nu tantë
ra nananú guë'dchiliu. Iurë guëga'a
iurë gunë më unir ra cusë ni parë
guënibë'a Cristo ziquë cabësë subrë
grë lo quë nabëntsa'u Dios.
11 Por naná hia'a unidë con Cristo
Dios gulë më lë'ë hia'a dizdë antsë
të parë guëdë'na'a recibir tubi partë
narunë tucarë ca'a Cristo; juntë
guëdë'na'a recibirin. Grë̈të' ni na de
acuerdë según guni'i ldu'u më, según
voluntá shtë më dizdë más antsë.
12 Na hia'a primërë mënë nagualdí
ldu'u shti'dzë më. Bë'në më des-
tinar lë'ë hia'a parë gáca'a mënë
naquëhunë alabar lë'ë më. Rac shtu'u
më guëní'ia'a llëru'bë na pudërë
shtënë më.
13 Nu zac lë'ë të bini të diza'quë;
bini të di'dzë narni'i lla gac salvar të;
gualdí ldu'u të di'dzë shtë më. Guc
të unidë con lë'ë më, nu guc të sel-
ladë por Espíritu Santo cumë ziquë
shmënë Dios. Pues bë'në më prome-
ter guëshe'ldë më Espíritu Santo parë
cuezënúhi' lë'ë të.
14 Lë'ë Espíritu Santo na ziquë tubi
garantiá de quë guëne'e më ra cusë
nabë'në më prometer; gunë më li-
brar shmënë më iurë guëga'a tiempë.
Guëlá më shmënë më naguzi'i më.
Segurë na ra cusë ni purquë nadápa'a
Espíritu Santo. Zni nahin parë gunë
më recibir graci nu labansë shtë
mënë.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra shmënë më

15 Rac bë'ahia de quë lë'ë të rac
shtu'u të sa' të nu rialdí ldu'u të
shti'dzë më; por ni
16 nunquë adë rcué'zëdia'a rdë'ëhia
graci lu më por lë'ë të. Quëgna'ba lu
më por lë'ë të,
17 të Dadë naquëbezë gube'e, lë'ë
më naná Shtadë Jesucristo Shláma'a,
guëshe'ldë më Espíritu Santo të parë

gac bë'a të. Rna'ba lu më të guëne'e
më másru'u llni guëc të. Llni shtë më
ze'dë iurë runguë bë'a të lë'ë Jesús.
18 Quëgna'ba lu më guëzianí më
lu shgabë të, të parë gac bë'a të
guadë naná dzuléza'a, tubi esper-
ansë nadápa'a purquë guna'bë më
lë'ë hia'a. Quëgna'ba lu më të gac
bë'a të blac llëru'bë nu blac nasa'a
na herenci nanapë ra mënë nabëzunë
Dios almë shtë rai'.
19 Nu quëgna'ba lu më të gac bë'a
të blac llëru'bë na pudërë shtë më
nadápa'a purquë rialdí ldu'u hia'a
shti'dzë më. Pudërë ni na mizmë
pudërë nabëlua'a Dios con llëru'bë
fuersë iurë bëcua'ñi më lë'ë Jesús ladi
ra tëgulë
20 nu bëcue'zë më Jesús lugar
cula'ni më, ladë ldi shtë më lu gube'e.
21 Bëcue'zë më lë'ë Jesús lugar shtë
hunurë más guia'a quë grë ra au-
toridá nu gubiernë, más guia'a quë
grë ra narnibë'a lu gube'e. Bëdë'ë më
tubi lë más lasac quë grë ra lë la'ni
guë'dchiliu rë' nu más lasac quë grë
lë nanapë mënë parë tiempë naze'dë.
22 Bëdë'ë më pudërë lu Jesús të
guënibë'ai' grëtë' mënë nu hashtë grë
cusë guëa'në bajo ordë shtë më, nu
bë'në më punërë lë'ë Cristo ziquë
cabësë shtë ra grupë shtë shmënë
Dios.
23 Pues ra narialdí ldu'i shti'dzë më,
na rai' cuerpë shtë Cristo nu lë'ë më
quëbezënúhi' lë'ë rai'. Na më cabësë
shtë shmënë më guëdubi lugar shtë
guë'dchiliu.

2

Nasalvára'a por amor shtë Dios

1 Dios bëne'e më vidë eternë parë
lë'ë të juntë con Cristo; dzë ni todavía
lë'ë të na të ziquë tëgulë por causë
maldá nu duldë shtënë të.
2 Más antsë guagnaldë të tëchi ra
cusë shtë guë'dchiliu. Bëzu'bë di-
aguë të shti'dzë mëdzabë naná cuezë
lu mbë, el quë narnibë'a lu nacahi;
guanaldë të tëchi mëdzabë naná lamë
shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i
shti'dzë më.
3 Grëtë' hia'a gubánia'a zni más
antsë; guanálda'a tëchi deseo mal
nananú la'ni ldu'u hia'a; bëdë'na'a
cumplir cualquier cusë nabëdchini
la'ni shgába'a. Gúca'a mënë mal.
Gúca'a mënë narunë tucarë cashtigu
dushë shtë Dios igual ziquë los de más
sa' hia'a.
4 Perë Dios nalë bëga'a ldu'u më lë'ë
hia'a nu nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a;
5 bëne'e më vidë eternë parë lë'ë
hia'a por Cristo iurë lë'ë hia'a todavía
na hia'a ziquë tëgulë por causë duldë
shtëna'a. Na salvar të por tubi favurë
nabë'në më, lëdëdi'i por causë za'quë
nabë'në të.
6 Dios bëcuá'ñi' lë'ë hia'a mizmë
tiempë bëdë'ë më vidë parë Cristo nu
bëcue'zë më lë'ë hia'a con Cristo Jesús
lu gube'e.
7 Bë'në më zni të guëlua'a më blac
llëru'bë na favurë shtë më parë lë'ë
hia'a. Rac shtu'u më gac bë'a mi-
eti blac llëru'bë amor napë më. Rac
shtu'u më guëlua'a amor shtëhi' por
grë tiempë naze'dë. Nadápa'a amor
ni purquë unidë na hia'a con Cristo
Jesús.
8 Por tubsë favurë shtë Dios, nasal-
var të purquë gualdí ldu'u të shti'dzë
më. Salvaciuni adë zé'dëdi'i por lo
que naquëhunë të sino bëzëlaa'dchi
mëhin ndigá.
9 Ni tubi chu gúnëll gan salvaciuni
por lo quë narúnëll, nilë por obrë
za'quë. Zni nahin të adë chu gunë
nadchínidi'i delantë lu Dios.
10 Na hia'a lo quë nabëntsa'u Dios.
Bëne'e më vidë eternë parë lë'ë hia'a
por Cristo Jesús të guëdë'na'a cusë
za'quë. Zni bë'në Dios destinar
guëdë'na'a dizdë más antsë.

Por Jesucristo cuedchí ldu'u hia'a

11 Gulë bësëagná ldu'u të de quë
antsë adë nádi'i të mënë israelitë. Ra
mënë israelitë rchuguë rall cuerpë
shtë rall ziquë custumbrë religiusë
perë lë'ë rall bë'në rall tratë lë'ë të
ziquë mënë nalasáquëdi'i purquë adë
rchúguëdi'i të cuerpë shtë shini të.
12 Gulë bësëagná ldu'u të de quë
antsë nídi'i manërë gunguë bë'a të

Cristo purquë zitu na të parë lë'ë më. Guc të ziquë më zitu parë ra mënë nagulë Dios. Guc të ra naguënëdi'i ra conveñi nabë'në Dios con mënë israelitë. Zitu zu të parë promësë nabëdë'ë më lu rai'. Guquëreldë të lu guë'dchliu rë' perë nunquë nápëdi'i të esperansë gac salvar të; guquëreldë të sin Dios iurní.

13 Perë iurne' unidë na të con Cristo Jesús. Antsë quëbezë të zitu parë Dios, perë iurne' por galguti shtë Cristo guabi'guë të lu Dios.

14 Cristo na narcue'dchí ldu'u hia'a. Bë'në më parë gac en paz ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë. Unidë na grëtë' hia'a purquë lë'ë më bëdchisú naná ziquë tubi lu' nabë'në dividir ra mënë.

15 Por cuerpë shtë Jesús naguti, bëdë'ë më fin ra rëglë nu mandamientë shtë lëy të gac tubsë cuerpë cubi de mënë israelitë nu ra mënë nanádi'i më israelitë. Hia unidë na hia'a; nídi'i divisioni sino nanú paz entrë lë'ë hia'a.

16 Por galguti shtë Jesús lu cruz, bëdë'ë më fin shtë ra cusë nabë'në dividir ra mënë, iurní bëcue'dchí më ldu'u hia'a. Hia gualú divisioni nu llanë nananú antsë entrë ra më israelitë nu ra nanádi'i israelitë.

17 Cristo bëdchini nu biadi'dzë më diza'quë de quë hia gualú divisioni. Por shti'dzë më bëcuedchí ldu'u hia'a. Biadi'dzë më lu të nazuga'a zitu parë lë'ë më nu zac bëdchini diza'quë ni lu na'a, ra më israelitë naná allegadë parë lë'ë më.

18 Pues por medio de Cristo grë hia'a, ra më israelitë nu ra nanádi'i më israelitë, unidë na hia'a por lë'ë Espíritu Santo nu ráca'a guëná'ba'a lu Dios por lë'ë Espíritu.

19 Por ni lë'ë të mënë Efeso, hia adë nádi'i të ziquë më zitu parë Dios, nilë mënë nadë guënëdi'i lë'ë më, sino napë të derechë ziquë los de más shini Dios. Na të shmënë Dios.

20 Na të ziquë tubi hiu'u; cimientë shtëhin bëza'a ra poshtë nu ra nabiadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios, nu mizmë Jesucristo na partë principal shtë hiu'u.

21 Por Jesucristo grë partë shtë hiu'u na unidë; cadë tubi partë gudchi'bë shlugári' nu lë'ë hiu'u tsagla'guë tsaru'bin ziquë tubi iádu'u nanabani nu nahin santu catë lë'ë më cuézi'.

22 Zni lë'ë të na të unidë con Cristo con los de más sa' të naná shmënë Dios; na të ziquë tubi hiu'u catë quëreldë Dios purquë cuezënú Espíritu Santo lë'ë të.

3

Dios bëshe'ldë Pablo të guadí'dzi' diza'quë lu ra nanádi'i më israelitë

1 Por mizmë rsunë rë', na Pablo nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús. Bëshe'ldë më na parë bien shtë të nanádi'i mënë israelitë.

2 Lluá'ahia de quë bini të bë'në më incarguë diza'quë të parë guadi'dza lu të; bini të bë'në më favurë ru'bë parë na, naná nahia poshtë parë ra nanádi'i më israelitë.

3 Dios bëlua'a naná rni'i ldu'u më lua; guni'i më lua cusë naná naga'chi antsë. Riasëhia nu bëquëa'a lu të con du'pë di'dzë shcuendë ra cusë ni.

4 Iurë quëu'ldë të ra di'dzë ni, gac bë'a të de quë riasëhia lo quë narunë significar galguti shtë Jesús,

5 tubi secretë naná naga'chi parë ra mënë naguquëreldë más antsë perë iurne' sí, bëlua'a më secretë ni lu ra poshtë. Bëlua'a më ra cusë ni lu ra naruadi'dzë enseñansë naze'dë de Dios; santu na mënë ni; runë rai' sirvë lu më. Por Espíritu shtë më bëlua'a më secretë ni.

6 Lë'ë secretë ni na zndë'ë; de quë por diza'quë shtë Jesús ra mënë nanádi'i më israelitë, gac salvar rall mizmë manërë quë ra më israelitë nu na rall unidë con Cristo. Iurne' tubsë cuerpë nanú nu bë'në rall recibir mizmë promësë naguni'i Dios lu ra mënë israelitë. Grë mënë ni unidë na rai' por Cristo.

7 Sin quë adë rúnëdi'i tucara, guna'bë më na parë guadi'dza diza'quë. Bë'në më favurë nu bëne'e më pudërë parë guna dchi'ni shtë më.

8 Nahia el quë nalasac menos quë grë ra shmënë Dios perë bë'në më

favurë të guadi'dza diza'që lu ra mënë nanádi'i më israelitë të gac bë'a rall ra cusë za'që; ni tubi chu gunë gan güelábëll ra bendición nananú parë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë Jesús.

9 Bëshe'ldë më na parë guadi'dza lu grětë' mënë de që gunë më salvar ra mënë nanádi'i më israelitë. Secretë ni naga'chi dizdë antsë bëcue'shtě Dios gue'dchiliu, gue'dchiliu rë' naguctsa'u por pudërë shtë Jesucristo.

10 Guquin të parë guëná grë ra autoridá nu ianglë lu gube'e blac llëru'bë na llni shtë Dios nu gac bë'a rai' manërë gunë më cumplir voluntá shtěhi' por grupë shtë shmënë më.

11 Dios bë'në cumplir ra cusë ni por medio de Jesucristo, Shláma'a, de acuerdë cumë ziquë guni'i ldu'u më dizdë principi shtë gue'dchiliu.

12 Na hia'a unidë con lë'ë më purquë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni adë rdzěbëdi'ia'a lu Dios sino nápa'a confiansë parë guadi'dzënú hia'a Dios.

13 Adë güeá'nëdi'i të tristë por lo që quëhunënú mënë na ndë'ë. Mejurë ra cusë ni na tubi bien, tubi hunurë parë lë'ë të.

Amor shtë Cristo

14 Iurë runa llgabë lla na grë ndë'ë, rzullibia delantë lu Dadë shtë Jesucristo.

15 Quëhunë Dios të parë grë ra shmënë më naquëbezë lu gube'e nu ra naquëreldë lu gue'dchiliu, gac rall shini më, tubsë famili shtěhi'.

16 Rna'ba lu Dadë de që güene'e më llëru'bë bendición, pudërë, nu fuersë shtë Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Rna'ba lu më të gac të firmë la'ni ldu'u të con mizmë fuersë shtë Dios.

17 Rna'ba lu më të cuezënú Dadë Jesucristo la'ni ldu'u të. Por fe cuezënú më lë'ë të. Nu rna'ba lu më de që nunquë adë rúnëdi'i faltë amor parë sa' të. Zni gac të ziquë tubi hiaguë nanapë shlú'chi' catë nanú nisë; gac të ziquë tubi hiu'u nazubë lu cimientë dchi'chi.

18-19 Nu quëgna'ba lu më gac bë'a të bien con los de más sa' të nabëzunë Dios almë shtë rai', blac llëru'bë na amor shtë Cristo parë lë'ë hia'a. Pues amor shtë më na más llëru'bë që shgába'a. Nu rna'ba lu më gunë të recibir llëru'bë pudërë shtë Dios la'ni ldu'u të, të gunë të cumplir voluntá shtë më.

20 Iurne' cha guëdë'ë hia'a graci lu Dios, el quë nanapë pudërë parë gúni' más cusë ru'bë quë lë'ë hia'a rná'ba'a, hashtë más quë rac runë shgába'a. Quëbezënú pudërë shtë më la'ni ldu'u hia'a.

21 Lë'ë të naná grupë shtë shmënë Dios, gulë bë'në alabar lë'ë Dadë Dios por medio de Jesucristo. Gulë bë'në alabar lë'ë më hashtë tsalú tiempë catë nídi'i fin. Amén.

4

Unidë na hia'a por Espíritu Santo

1 Grë ndë'ë na verdá; por ni na Pablo, nanúa prësi purquë nahia shmënë Cristo. Quëhuna ruëguë lu të de quë quëreldë të ziquë runë tucarë, ziquë mënë naguna'bë Dios.

2 Gulë gac humildë nu gulë gac më nadu'u. Gulë gac pacënci con sa' të. Gulë bë'në perdunë faltë shtë sa'l por amor nanápël parë lë'i'.

3 Gulë guni'i ldu'u parë gac të unidë por pudërë shtë Espíritu të tsúdi'i dishi'bi entrë lë'ë të.

4 Nanú tubsë cuerpë shtë ra shini Dios nu nanú tubsë Espíritu. Nanú tubsë esperansë nabë'në të recibir iurë guna'bë më lë'ë të.

5 Nanú tubsë Dadë narnibë'a grë ra shmënë më. Nanú tubsë ldai' narialdí ldu'u hia'a. Nanú tubsë galëriubë nisë naná sëñi na hia'a shmënë më.

6 Nanú tubsë Dios naná Dadë shtë grë ra naná rialdí ldu'i shti'dzë më. Sulë lë'ë më rnibě'ai' lë'ë hia'a. Quëhunë dchi'ni më lë'ë hia'a nu cabezënú më grětë' hia'a.

7 Bë'në Cristo favurë parë cadë túbia'a të guëdápa'a don narzëlaa'dchi Espíritu Santo de acuerdë con voluntá shtë Cristo.

8 Por ni ra Sagradas Escrituras rni'i:

Be'pi më gube'e; bia'a më ra nananú
bajo ordë shtë mëdzabë.
Bëzëlaa'dchi më cusë za'quë parë ra
nguiu.

9 Perë ¿pëti'i runë cuntienë: “Be'pi
më gube'e”? Runë cuntienë de quë
primërë bietë më hashtë lugar más
guetë shtë guë'dchiliu.
10 El quë nabietë lu guë'dchiliu na
el mizmë më nabe'pi más guia'a shtë
gube'e të parë guënibë'a më; parë
gunë ldai' më grë lugar.
11 Bë'në më të gunë shmënë më
recibir don narzëlaa'dchi Espíritu
Santo. Primërë nanú poshtë; sëbëldá
mënë na ra narlua'a di'dzë naze'dë
de Dios; stubi mënë rac rni'i rall
diza'quë parë tsaldí ldu'u mieti; stubi
tantë na ra naquëhapë los de más sa'
rai'; stubi rai' na mësë narlua'a los de
más sa' rai'.
12 Zni bë'në më punërë ra mënë ni
parë cadë tubi shini më gac rai' listë
parë dchi'ni shtë më nu parë grë ra
shini më gac rai' firmë lu shnezë më
nu parë tsaru'bë fe shtë rai'
13 hashtë grëtë' hia'a na hia'a unidë
con mizmë fe, hashtë gunguë bë'a
hia'a más lë'ë shini Dios, hashtë
tsaru'bë vidë cubi nabëne'e Cristo
parë cadë túbia'a. Zni gáca'a tubi
mënë naziaru'bë lu shnezë Dios
hashtë gáca'a mënë za'quë ziquë na
Cristo.
14 Hia iurní adë chu gáquëdi'i ziquë
tubi llguë'në naná runë cambi según
rni'i ldú'ull. Hiadë chu nádi'i ziquë
tubi gui'lli nanua'a mbë nezë rë',
nezë rë'. Zni na ra narianaldë tëchi
cualquier enseñansë cubi naze'dë, ra
ldai' narlua'a ra mësë con mañi. Ra
mënë ni rguguë rall sa' rall con bishi.
15 Más bien cha guëní'ia'a verdá
mientras rac shtu'u hia'a sa' hia'a.
Rqui'ni gáca'a unidë con Cristo nu
rqui'ni tsarú'ba'a más të gáca'a ziquë
na më. Lë'ë më na cabësë shtë hia'a.
16 Por Cristo unidë na grë partë shtë
cuerpë, cadë partë nali'bi con grë
sáhi'. Cadë partë shtë cuerpë cuezë
shlugári' nu rúni' compañi los de más
partë shtë cuerpë të gac cumplir lo
quë narunë tucarë; iurní lë'ë cuerpë
na saludë, lëdëdi'i rac llú'udi'in. Zni
riaru'bë cuerpë bien nu grë ra partë
shtë cuerpë rac shtu'u rai' sa' rai'.

Vidë cubi nadápa'a por Cristo

17 Pues ndë'ë rnia'a lu të ziquë
tubi narni'i por mandadë shtë Dadë
Dios; adë quëréldëdi'i të ziquë ra
mënë nanadë guënédi'i Dios, ra nan-
abani de acuerdë con llgabë nanadë
rlluí'idi'i.
18 Adë riasëdi'i rall por nacahi
nananú la'ni ldu'u rall. Nápëdi'i
rall vidë narne'e Dios purquë na rall
ziquë ra nadë rac bë'adi'i por causë
naguëdchi ldu'u rai'.
19 Adë rtúdi'i lu rall iurë quëhunë
rall mal nu bë'në rall intriegu mizmë
lë'ë rall lu vici. Hia nápëdi'i rall
rëspëti parë cusë za'quë sino con
gustë quëhunë rall cumplir grë deseo
nananú la'ni ldu'u rall.
20 Perë bëlua'a Cristo lë'ë të stubi
manërë të guëquëreldë të bien.
21 Rac bë'a të shti'dzë më; riasë të
verdá nabëlua'a më.
22 Ziquë rgu mieti shabë guini, nu
nácull lari limpi, gulë gulú grë cusë
mal nananú la'ni ldu'u të. Vidë shtë
të antsë bësiguë lë'ë të nu más bësinin
lë'ë të lu duldë.
23 Mejurë tsagla'guë gulë gapë ll-
gabë cubi cadë dzë.
24 Nu ziquë shabë nacubi, gulë gacu
con vidë cubi shtë Dios; bëzëlaa'dchi
më vidë ni parë gáquël ziquë Dios,
tubi vidë za'quë sin ni tubi duldë.
25 Por ni, adë rní'idi'il bishi lu sa'
të. Gulë guni'i verdá lu sa'l purquë
grëtë' hia'a na hia'a unidë ziquë
tubsë cuerpë.
26 Si talë rldël, adë rldëdi'il tsa'a
dzë. Adë rúnëdi'il duldë.
27 Adë rdë'ëdi'il lugar gunë mëdzabë
gan lul.
28 El quë nagulaa'në antsë, napë
quë guësá'nëll duldë ni nu gúnëll
dchi'ni. Gunë nguiu ni dchi'ni za'quë
parë gápëll centavë të guëdë'ëll ca'a ra
nabënápëdi'i.
29 Adë ruadí'dzëdi'il didzabë lu sa'
të sino gulë biadi'dzë cusë za'quë
lu sa' të según nicidá nanapë sa'l
të gápëll más fe. Gulë guni'i di'dzë

narsëdchini bendición parë ra narquĕ diaguë shtí'dzël.
30 Adë rúnëdi'il niétiquë narsëdchini tristë parë Espíritu Santo shtë Dios purquë por lë'ë Espíritu nacabezënú ldu'u të, na të selladë; na të prupi shmënë Dios hashtë dzë guëdchisú më lë'ë hia'a lu guĕ'dchiliu nu guia hia'a gube'e.
31 Gulë bëzalú con grë disgustë nu llanë nu insultë con grë didzabë narni'i të guëc sa' të, nu con grë llgabë mal cuntrë sa'l.
32 Gulë guc shtu'u sa'l nu gulë gac të më pacënci; gulë bë'në perdunë sa'l ziquë bë'në Dios perdunë lĕ'ël. Bë'në më perdunë lĕ'ël purquë Cristo rac shtú'ui' lĕ'ël.

5

Lla runë tucarë guëquëreldë shmënë Dios

1 Por ni gulë guagla'guë ejemplë shtë Dios. Rac shtú'ui' lë'ë të ziquë shini më.
2 Gulë guc shtu'u sa'l ziquë guc shtu'u Cristo lë'ë hia'a. Bë'në më intriegu mizmë lë'ë më lu galguti por lë'ë hia'a. Gúqui' ziquë tubi lli'li naná guti lu bëcu'guë, tubi ofrendë nabëquitë ldu'u Dios.
3 Iurne' lë'ë të na të shini Dios; por ni adë chu guëquënú sáhi' nu adë chu tsanáldëdi'i tëchi cusë mal; adë chu guëzébidi'i ldu'u ra cusë shtë guĕ'dchiliu. Adë rúnëdi'i të cusë ni të parë ni tubi sa' të guëní'idi'i shcuendë ra cusë rë' entrë lë'ë të.
4 Adë ruadí'dzëdi'i të ra cusë naná runë parë guëtú lul, nilë cusë tuntë, nilë ra cusë dzabë naruadi'dzë mënë, purquë adë rëuu'di'i ldu'u Dios ra cusë ni; sino más bien gulë guni'inú sa'l grë cusë za'quë narunë më parë lë'ë hia'a.
5 Hia nanĕ të ni tubi narquënú ra na'a nu ra na'a narquënú ra nguiu, nilë tubi naruadi'dzë didzabë, nilë el quë narzebi ldu'u pë shtë mënë, adë nápëdi'i rall partë catë rnibë'a Cristo, catë Dios na Rëy. Pues el quë narzebi ldu'u ra cusë shtë guĕ'dchiliu, quëhúnëll duldë idolatría; rúnëll adorar ra cusë material, lëdë Diósëdi'i.
6 Adë rdë'ëdi'i të lugar parë rsiguĕ sa' të con di'dzë tuntë purquë ze'dë guëdchini cashtigu shtë Dios guëc ra nanĕdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë më.
7 Por ni adë rápëdi'i të tratë con ra mënë narunë ra duldë ni.
8 Antsë lë'ë të gubani të lu nacahi; adë guc bĕ'adi'i të shti'dzë më perë iurne' bë'në të recibir llni shtë Dadë Dios. Gulë guquëreldë ziquë mënë nanapë llni shtë më la'ni ldu'u të.
9 Lë'ë llni rsëdchini cusë za'quë nu verdá nu tubi vidë naná tubldí.
10 Gulë guni'i ldu'u të tsanaldë të tëchi ra cusë narsëquitë ldu'u Dios.
11 Adë gápëdi'i të partë con ra cusë nanadë rlluí'idi'i, ra cusë narunë mënë lu nacahi. Más bien gulë gudildi ra mënë narunë duldë ni.
12 Rtu lu hia'a guëní'ia'a shcuendë ra cusë mal naquëhunë mënë lu nacahi.
13 Pues iurë grë ra cusë rë' cuezin lu llni, iurní rlua'a bien clarë lla nahin. Llni rzianí guëc grĕtë' ra cusë ni. Llni shtë Dios napë pudërë pare gac cambi nguiu mal të gáqui' ziquë llni.
14 Por ni rni'i Sagradas Escrituras:

Gulë guëtëtsë mbëca'ldë lu të, lë'ë të nanaga'si.
Gulë bëru'u ladi ra mënë naquëreldë lu nacahi, nu Cristo guëzianí la'ni ldu'u të.

15 Por ni gulë guná bien mudë nanabani të, lĕdëdi'i ziquë mënë nanadë guënĕdi'i Dios, sino ziquë mënë nariasĕ shti'dzë më.
16 Gulë bë'në cumplir cusë za'quë mientras nabani të purquë iurne' nalĕ duldë quëhunë mënë.
17 Adë gac të ziquë mënë tuntë naná guënĕdi'i, sino gulë gac të mënë narac bë'a voluntá shtë Dios.
18 Adë rzuu'dchidi'i të purquë galëzudchi gua'a lë'ë të gabildi. Mejurë gulë bëdë'ë permisi guënibë'a Espíritu Santo guëdubi vidë shtĕnël.
19 Gulë biadi'dzë lu los de más sa'l con Salmo nu cantë nu labansë nananú la'ni ldu'u të. Gulë bi'ldi; gulë

bë'në alabar lë'ë Dios con guëdubinú ldu'u të.
20 Gulë bëdë'ë graci lu Dadë Dios siemprë por grë cusë. Gulë bëdë'ë graci lu më en el nombre shtë Jesucristo, Shlámа'a.

Vidë shtë naná cristiano

21 Gulë gac të muzë parë los de más sa'l. Zni quëhúnël honrar Dadë Jesucristo.
22 Lë'ë të na'a naná casadë, gulë bë'në rëspëti tsé'lël ziquë quëhúnël rëspëti Dadë Jesús
23 purquë lë'ë nguiu na ziquë cabësë shtë tsé'li', ziquë Cristo na cabësë shtë grupë shtë shmënë Dios. Cristo na më salvador shtë shmënë më nu lë'ë rai' na ziquë tubi cuerpë parë lë'ë më.
24 Ziquë ra shmënë Dios napë rall rëspëti parë Cristo nu rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më, zni runë tucarë ra tse'lë nguiu gapë rai' rëspëti lu tse'lë rai'.
25 Lë'ë të nguiu casadë, napë quë gac shtu'u të tsé'lël igual manërë ziquë Cristo guc shtu'u më shmënë më nu bëdë'ë më vidë shtënë më por lë'ë mënë ni.
26 Zni bë'në më parë gac ra mënë ni sin duldë, parë guëzunë më almë shtë rai' por shti'dzë më naná ziquë galëriubë nisë.
27 Guti më por ra shmënë më të gunë më presentar lë'ë rai' delantë mizmë lë'ë më ziquë tubi lliguëna'a naná parë guëtsë'ai', nasa'a, limpi, sin ni tubi manchë, ni tubi bëshudi, bien hecho, nu gáqui' sulë parë tsé'li'. Cagnia'a shcuendë grupë shtë shmënë Dios.
28 Zni runë tucarë ra nguiu gac shtu'u rall tse'lë rall, igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll. El quë narac shtu'u tsé'li' de verdá, ni rac shtu'u el mizmë lë'i'.
29 Pues ni tubi de lë'ë hia'a rna tushë mizmë lë'ë hia'a, sino quë rdë'na'a alimentar shcuérpa'a nu quëhápa'a mizmë lë'ë hia'a. Pues Cristo quëhunë më lo mizmë con shmënë më
30 naná ziquë cuerpë shtëhi'. Na hia'a partë shtë cuerpë shtënë më.
31 Naescritë: “Por ni lë'ë nguiu guësëa'në ra shtadë nguiu të parë guëtsë'ai' tsé'li'; hia guërupë rai' na rai' tubsë”.
32 Ni na tubi secretë ru'bë, perë cagnia'a lu të comparaciuni rë' quëhunë tratë shcuendë Cristo con grupë shtë shmënë Dios.
33 Perë comparaciuni rë' también runë cuntienë de quë cadë tubi nguiu napë quë gac shtú'ui' tsé'li' igual ziquë rac shtú'ull mizmë lë'ëll, nu runë tucarë ra na'a gunë rai' rëspëti ra tsé'li'.

6

1 Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtádël, purquë zni runë tucarë gunë të ziquë shini Dios. Tubldí nahin delantë lu Dios.
2 Lúniquë mandamientë shtë Dios nanapë promësë, rni'i zndë'ë: “Gulë bë'në rëspëti shtádël nu shní'al të parë guëquitë ldú'ul
3 nu guëbánil zihani izë lu guë'dchiliu”.
4 Lë'ë të nanapë shínil, adë rúnëdi'il tratë mal con shínil parë quë adë guëldëdi'i shínil; más bien gulë guni'inú lë'ë rall; gulë bëdë'ë cunseju za'quë të parë adë guërú'udi'i rall shnezë Dios.
5 Lë'ë të naná muzë, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shlámël lu guë'dchiliu rë'. Gulë gapë rëspëti parë lë'ë rai' nu gulë gac të mënë obedientë ziquë si fuërë quëhunë të sirvë lu Cristo.
6 Gulë bë'në sirvë bien lu rai' guëdubi tiempë, lëdë niá'asëdi'i iurë rna rai' lu të, të parë guëa'në të bien con lë'ë rai' si fuërë quëhunë të sirvë lu Jesucristo. Gulë bë'në sirvë con guëdubinú ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios gunë të.
7 Gulë bë'në dchi'ni con guëdubinú ldu'u të con lëgrë la'ni ldu'u të purquë zni rac shtu'u Dios. Adë rúnëdi'i të llgabë sulamëntë lu mënë quëhunë të sirvë.
8 Pues nanë të cadë túbia'a, ra muzë nu ra lamë, guëdë'na'a recibir según

cusë za'quë u cusë mal naquëdë'na'a. Lë'ë Dadë guëne'e narunë tucarë cadë túbia'a.

9 Lë'ë të lamë, quëgnia'a lu të iurne'; gulë bë'në tratë bien con ra muzë. Gulë gac më nadu'u lu ra muzë shtënë të; adë rushtiádi'i të guëc rall. Gulë bësëagná ldu'u të napë të tubsë lamë lu gube'e. Lë'ë Dadë quëhunë më igual con grë mieti, ra naná runë dchi'ni nu ra naná rnibë'a.

Nadápa'a fuersë shtë Dios parë guëdë'na'a gan lu grë enemigu

10 Iurne' bëchi, gulë su firmë lu shnezë Dios. Na të unidë con lë'ë më nu rdë'ë më fuersë ru'bë parë lë'ë të.

11 Gulë bëdë'ë sí parë guëgacu Dios lë'ë të ziquë suldadë nanua'a gui'bë të parë gac të firmë cuntrë grëtë' cusë naná guëguguë mëdzabë,

12 purquë adë quëdíldidi'ia'a con mënë; adë nádi'i enemigu shtëna'a ziquë mënë shtë guë'dchiliu sino enemigu shtëna'a na ra fuersë mal; adë chu rnádi'i lúhi'. Quiere decir, ra autoridá, ra narnibë'a lu nacahi, ra zihani espíritu mal nanapë más pudërë quë lë'ë hia'a.

13 Por ni gulë bë'në recibir grë fuersë narne'e Dios parë lë'ë hia'a të guëdë'na'a gan lu grë cusë mal naze'dënú mëdzabë lu hia'a, perë despuësë de tëdë grë prëbë, todavía zu të firmë lu shnezë më.

14 Gulë gac firmë iurne' con verdá cumë ziquë tubi nalli'i la'ni. Gulë gubani tubi vidë tubldí delantë lu Dios; nahin ziquë vestidë narunë defender ldu'u suldadë.

15 Gulë bë'në preparar bien parë guëni'inú të mënë diza'quë narsëdchini paz entrë Dios nu mënë. Gulë bë'nin ziquë suldadë narunë preparar iurë quëquë'ëll sabádull.

16 Perë subrë de ni, gulë gualdí ldu'u të shti'dzë më. Fe shtë të na ziquë defensë nanua'a suldadë. Fe gunë gan guësëaldë grë ra tentación shtë mëdzabë; na rahin ziquë flechë nanua'a gui'i.

17 Gulë gac të segurë nasalvar të. Na ziquë tubi cascu gui'bë naná canihapë guëc suldadë, nu gulë guna'zi spadë shtë Espíritu Santo. Spadë ni na shti'dzë Dios.

18 Gulë bë'në cumplir cunseju rë' mientras quëgna'bë të lu Dios. Gulë bë'në ruëguë lu Dios lo quë narac shtu'u Espíritu Santo. Nu gulë gac nasini nu listë sin quë adë chu guëazë guétëdi'i. Nu gulë bë'në ruëguë lu më por grë ra shmënë më.

19 Nu gulë bë'në ruëguë lu më por na të parë guëne'eru'u më más llni nu valurë të iurë guëni'inuhia ra mënë, gac bë'a rall diza'quë de quë nahin parë mënë narëta' guëdubi guë'dchiliu.

20 Dios bëshe'ldë më na; por ni nanúa prësi iurne'. Gulë guna'bë lu më të parë tsagla'guë guëni'ihia diza'quë. Zni runë tucarë guëní'ihia sin quë adë rdzëbëdia'a.

Rialú cartë con saludë

21 Tíquico lë'ë bëchi narac shtu'u hia'a, nu quëhúnëll cumplir dchi'ni shtë Dadë; lë'i' guadí'dzi' lu të grëtë' lo quë naguzaca, nu lla quërelda.

22 Quëgshe'lda lë'i' lu të, të parë gac bë'a të lla na shcuendë na'a ndë'ë nu parë guëni'inúhi' lë'ë të gac të más firmë lu shnezë Dios.

23 Rna'ba de quë Dios Shtáda'a nu lë'ë Jesucristo, Shláma'a, gúni' parë cuedchí ldu'u të nu parë gac shtu'u të sa' të nu tsaldí ldu'u të di'dzë shtë më.

24 Nu rna'ba lu më gunë ldai' më lë'ë të, grëtë' narac shtu'u lë'ë Dadë Jesucristo de verdá. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo parë ra mënë Filipenses

Nanú Pablo lachigui'bë; bëquë'ëi' cartë lu ra mënë shtë Filipos

1 Pablo nu Timoteo, na na'a siervë shtë Cristo Jesús. Quëquë'ë na'a cartë rë' nu quëgshe'ldë na'a saludë lu të naquereldë guë'dchi Filipos, lu ra nabëzunë Dios almë shtë rai'. Quëquë'ë na'a cartë rë' lu të naná cabësë shtë shmënë Dios nu lu të naná runë compañi lë'ë rai'.

2 Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios Shtáda'a, nu por Jesucristo Shláma'a.

Guna'bë Pablo lu Dios por ra mënë narialdí ldu'i diza'quë

3 Cadë vësë narna'ba lu Dios el quë quëhuna adorar, rdë'a graci lu më por lë'ë të. Rquitë ldua'a iurë rëagná ldua'a na të shmënë më.

4 Siemprë ruadi'dzënúa Dios con lëgrë la'ni ldua'a; rna'ba lu më por bien shtë të.

5 Rnia'a dushquilli Dios purquë juntë quëgdë'na'a dchi'ni shtë më. Quëhunë të compañi na të parë ruadi'dza diza'quë lu mënë dizdë primërë dzë nabini të diza'quë hashtë iurne'.

6 Iurne' nahia segurë de quë Dios, el quë naguzublú obrë shtë më la'ni ldu'u të, gunë më cumplirin. Tsagla'guë runë më obrë za'quë la'ni ldu'u të hashtë iurë Jesucristo guëabrí stubi.

7 Naza'quë rialdí ldua'a zni de lë'ë të purquë nalë rac shtua'a lë'ë të nu juntë bëdë'na'a dchi'ni shtë Dios. Bë'në të compañi na iurë nanúa lachigui'bë nu iurë biadi'dza shti'dzë më nu iurë bëluá'ahia lu ra mënë diza'quë na verdá. Juntë bëdë'na'a recibir bendición nabëne'e më.

8 Dios nanë de quë ruadi'dza verdá; nalë rac shtua'a lë'ë të igual cumë Cirsto Jesús rac shtu'u më lë'ë të. Rac shtua'a guënahia lu të stubi vësë más.

9 Nu rna'ba lu më gac shtu'u të sa' të más cadë dzë. Nu rna'ba lu më tsasë të voluntá shtë më nu gapë të mizmë llgabë con lë'ë më.

10 Zni gac bë'a të guadë naná más naza'quë gunë të nu gapë të tubi vidë limpi sin duldë nu adë chu bë nápëdi'i parë guëní'ill guëc të iurne', nilë iurë guëabrí Dadë Jesús de gube'e.

11 Zni gunë Jesucristo compañi lë'ë të, të parë guëquëreldë të tubldí delantë lu më. Iurë guëná mënë mudë naquëreldë të, gunë rall alabar Dios; guëni'i rall llëru'bë na pudërë shtë më.

Guëquërelda sulë por Jesucristo

12 Bëchi, rac shtua'a de quë gac bë'a të grë ra cusë nagudëdë con na, tubi bien nahin purquë másru'u bërë'tsë diza'quë shtë Dios.

13 Bërë'tsë shti'dzë më entrë grë ra suldadë hashtë lu los de más më gubiernë. Rac bë'a rall de quë nanúa prësi purquë nahia shmënë Jesús.

14 Más de ni, zihani ra shmënë Jesús iurë guná rall resultadë de quë nanúa prësi, rialdí ldu'u rall shti'dzë më más, nu quëadi'dzënú rall sa' rall shti'dzë Dios. Adë rdzëbëdi'i rall.

15 Verdá na bëldá mënë ruadi'dzë rall diza'quë shtë Jesucristo purquë napë rall galëmbidi shchi'nia, tantë mënë na rai' shmënë Jesús purquë biadi'dzënúa lë'ë rai'. Rzebi ldu'u rall na. Sëbëldá mënë ruadi'dzë rall shti'dzë më purquë na rall de acuerdë con lo quë naquëhuna.

16-17 Ra mënë ni rac shtu'u rall na. Nanë rall nanúa prësi parë guna defender diza'quë delantë mënë. Perë ra nanapë mbidi quëhunë rall predicar sulë purquë rëuu' ldu'u rall hunurë shtë sa' rall. Adë ruadí'dzëdi'i rall tubldí. Rac shtu'u rall sac zihia más ndë'ë lachigui'bë.

18 ¿Pë rní'ihia de ndë'ë? Parë na, si talë ruadi'dzë rall diza'quë con bien llgabë u si talë ruadi'dzë rall diza'quë por mbidi, rquitë ldua'a. Nalë rquitë ldua'a iurë rac bë'ahia ruadi'dzë mënë shti'dzë Cristo.

19 Perë másru'u rquitë ldua'a purquë con ayudë shtë Espíritu Santo nabëshe'ldë Jesucristo, nu con

oraciuni shtë të gapa libertá; guërua'a lachigui'bë.
20 Nalë rac shtua'a nu quëbeza de që nunquë guna tubi cusë mal, no sea guëtú lua lu më. Guëdubi tiempë rac shtua'a gapa valurë të guadi'dza sin quë guëdzëbëdia'a. Iurní si talë guëbania u si talë gatia, guëná mënë pudërë shtë Cristo la'ni vidë shtëna nu gunë mënë honrar lë'ë më.
21 Cagnia'a ndë'ë purquë si talë guëbania, sulë rac shtua'a guna honrar Cristo, nu iurë gatia, mejurë parë na purquë guëquëreldnúa lë'ë më.
22 Si talë guëne'e më más vidë parë na, tsagla'guë guëluá'ahia diza'quë lu ra mënë. Perë iurne' adë rac bë'adia'a guadë na guëna'zia; zuhia entrë chupë nezë; guëbania u gatia.
23 Naganë parë na pë guëna'zia; por tubi ladë rac shtua'a gatia parë guëquërelda con Cristo; ni más mejurë parë na.
24 Perë stubi ladë más rqui'ni tsagla'guë guëbania parë bien shtë të.
25 Napa segurë de quë na voluntá shtë më guëquërelda lu guë'dchiliu stu'pë tiempë parë guna compañi lë'ë të, të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios más nu parë guëquitë ldu'u të.
26 Iurë guëabrí guëná të lua stubi, guëdë'ë të graci lu Jesucristo por tantë lëgrë nanapë të por enseñansë naze'dë guënia'a lu të.
27 Rqui'ni guëbani të ziquë mënë shtë Cristo, de acuerdë con diza'quë shtë më. Gulë bë'në cumplirin si talë guëná të lua stubi u adë guënádi'i të lua. Rac shtua'a guëdchini nutici de quë tsagla'guë të firmë shnezë Dios, nu de quë unidë na të con tubsë llgabë la'ni ldu'u të mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra mënë.
28 Si talë adë rdzëbëdi'i të lu ra narunë cuntrë lë'ë të, gac bë'a rall de quë tsa rall lu cashtigu shtë Dios, nu mizmë tiempë gac bë'a rall de quë nasalvar të. Dios na el quë nagunë ra cusë rë'.
29 Adë rdzëbëdi'i të purquë bë'në më tubi favurë naná gualdí ldu'u të shti'dzë më; nasalvar të. Nu stubi favurë bë'në më naná sac zi të por lë'ë më.
30 Quëhunë mënë cuntrë lë'ë të igual manërë ziquë bë'në rall cuntrë na iurë guquëreldënúa lë'ë të. Hia guná të lla bë'në mënë, nu rini të iurne' quëhunë rall cuntrë na stubi guë'dchi.

2

Jesucristo bidë ziquë mënë humildë

1 Rquitë ldu'u të purquë unidë na të con Cristo. Quëhunë më compañi lë'ë të, të adë riádi'i ldu'u të. Rac shtu'u më lë'ë të. Quëbezënú Espíritu Santo lë'ë të. Rac shtu'u të sa' të nu rga'a ldu'u të lë'ë rall.
2 Por ni gulë bësëquitë ldu'u të na más. Gulë gapë tubsë llgabë. Gulë guc shtu'u sa'l de verdá. Gulë guc unidë. Gulë gac të de acuerdë.
3 Adë runë narú'bëdi'il lu sa'l. Adë runë nadchínidi'il lu sa'l. Mejurë gulë gac humildë nu gulë bë'në tratë sa'l manërë mejurë quë rúnël tratë mizmë lë'ël.
4 Adë rguílidi'il ra cusë naná bien parë mizmë lë'ël sino gulë gudili lo quë naná bien parë sa'l.
5 Gulë gapë mizmë llgabë nagupë Cristo Jesús; gulë bë'në ziquë bë'në më.
6 Aunquë Jesucristo na Dios, adë bëzébidi'i ldú'i' lugar shtë Dios Padre
7 sino bësëa'në Jesús lugar shtë hunurë nu bëdchíni' lu guë'dchiliu të gúni' sirvë ziquë tubi muzë. Gúli' cumë tubi nguiu.
8 Iurë bëdchini më con cuerpë shtë nguiu, todavía más humildë gúqui'. Gúqui' obedientë; guc shtú'ui' gúni' cumplir voluntá shtë Shtádi'. Bëzu'bë diágui' hashtë gúti' lu cruz.
9 Por ni Dios bëdë'ë más hunurë parë shíni'; napë më más hunurë quë grë cusë lu guë'dchiliu nu gube'e. Bëdë'ë më tubi lë parë shíni' naná más ru'bë entrë grë nombre shtë mieti.
10 Bë'në Dios zni të grë ra nanabani, lo quë nananú gube'e nu lo quë nananú guë'dchiliu nu lo quë

nananú lugar shtë ra tëgulë, grë rall guëzullibi rall lu Jesucristo.
11 Rac shtu'u Dios grë mënë guëni'i
Jesucristo na Dadë narnibë'a të parë
Dios Padre gúni' recibir labansë nu
hunurë shtë grë mënë.

Ra narialdí ldu'i Jesús na rai' ziquë llni

12 Bëchi narac shtua'a, gulë bëzu'bë
diaguë shti'dza ziquë quëhunë të
siemprë. Bëzu'bë diaguë të shti'dza
iurë naguquëreldënúa lë'ë të; iurne'
rqui'ni más gac të obedientë mien-
tras quërelda zitu parë lë'ë të. Bë'në
Dios salvar lë'ë të, të gunë të cusë
za'quë. Gulë gac mënë narunë
cumplir purquë zni na voluntá shtë
më. Nadzë'bë si talë adë gúnëdi'i të
cumplir.
13 Rac runë të voluntá shtë Dios
purquë Dios na el quë naquëgne'e
deseo za'quë parë gunë të cumplir,
nu también quëgne'e më fuersë parë
gunë të cumplir voluntá shtë më.
14 Gulë bë'në shchi'ni më sin
guëní'idi'il cuntrë sa'l; adë rdildi
dí'dzëdi'i të
15 të parë adë chu guëní'idi'i
quëhúnël cusë mal u nádi'il verdá.
Na të shmënë Dios; iurní napë
quë guëquëreldë të bien entrë ra
mënë narianaldë tëchi deseo mal nu
ráquëdi'i gunë rall cusë za'quë. Lë'ë të
na të ziquë mbelëgui'i narabtsë'ë catë
namás nacahi. Zni na të entrë lë'ë rall
mientras ruadi'dzë të diza'quë lu ra
mënë.
16 Diza'quë ni rne'e vidë cubi. Si
talë gunë të ndë'ë, guëquitë ldua'a
iurë guëabrí Jesucristo de gube'e
purquë guëlua'a de quë adë bë'nëdia'a
dchi'ni de baldë entrë lë'ë të.
17 Si talë gatia purquë biadi'dza
diza'quë lu të, nahin cumë ziquë lë'ë
të bë'në të ofrecer mizmë lë'ë të ziquë
ofrendë parë lë'ë më nu guëllë'ë rënë
shtëna guëc ofrendë shtë të. Pues si
talë zni gac, guëquitë ldua'a nu tsu
lëgrë ldua'a juntë con lë'ë të por grë
bendición shtë Dios.
18 Mizmë manërë runë tucarë
guëquitë ldu'u të con na.

Timoteo nu Epafrodito

19 Si talë Dadë Jesús guëne'e per-
misi, rac shtua'a guëshe'lda Timoteo
lueguë parë gue'dë guënall lë'ë të.
Iurní iurë guëdchini nutici de lë'ë të,
guëquitë ldua'a.
20 Adë nápëdia'a ni chu stubi ndë'ë
ziquë Timoteo parë guëshe'lda lu të
purquë sulë Timoteo napë zihani
amor parë lë'ë të nu rac shtú'ull
tsagla'guë të bien.
21 Pues los de más rguili rall por
bien shtë rall; adë rúnëdi'i rall im-
portë dchi'ni shtë Jesucristo.
22 Hia nanë të lasac Timoteo parë
lu dchi'ni. Lë'ëll bë'nëll sirvë lu Jesu-
cristo con na igual ziquë tubi llguë'në
quëhúnëll dchi'ni lu shtadë llguë'në.
23 Rac shtua'a guëshe'lda lë'ëll
despuësë gac bë'ahia lla guëru'u
shcuenda.
24 Nu rialdí ldua'a gunë Dios tubi
favurë të gueldë guënahia lë'ë të
lueguë.

25 Perë mientras quëbeza, rqui'ni
guëshe'lda Epafrodito, bëcha'a, të
gueldë guënáhi' lë'ë të. Epafrodito
bë'nëll compañi na lu dchi'ni nu
bë'në mënë cuntrë lë'ë na'a. Primërë
bëshe'ldë të lë'ëll parë ze'dë guënall
na. Bë'ni' compañi na lu nicidá
nanapa.
26 Nalë rac shtu'u Epafrodito
guëabrí guënall lë'ë të; rac ldú'ull
purquë bini të de quë guc llú'ull.
27 Verdá guc llú'ull; mërë niátill
perë Dios bëga'a ldu'u më lë'ëll;
bëáquëll; nu bëga'a ldu'u më na të adë
gápëdia'a más galërzac zi.
28 Por ni nalë rac shtua'a guëshe'lda
Epafrodito lu të parë guëquitë ldu'u
të iurë guëná të lúhi' stubi. Iurní
guëquitë ldua'a también.
29 Gulë bë'në recibir lë'ëll con lëgrë
la'ni ldu'u të nu gulë bë'në honrar grë
ra naná ziquë Epafrodito.
30 Hia niati Epafrodito lu dchi'ni
shtë Jesucristo. Bëdchí'bi' vidë shtëhi'
lu peligrë iurë bë'ni' dchi'ni shtë më,
dchi'ni nadë gúquëdi'i nihunë të con
na.

3

Tsagla'ga delantë

1 Iurne' bëchi, gulë bëquitë ldu'u të purquë unidë na të con Dadë Jesús. Adë riasháquëdi'i ldua'a güequëa'a lu të mizmë enseñansë nabëluá'ahia antsë, të adë güësiguëdi'i mënë lë'ë të.
2 Gulë gupë cuidadë ra mënë mal nanadë güënëdi'i Dios, ra naziagla'guë runë parë gac cumplir custumbrë shtë rall. Rni'i rall rqui'ni riuguë partë cuerpë ziquë quëhunë ra mënë israelitë parë gac mënë limpi delantë lu Dios.
3 Lë'ë hia'a na hia'a limpi delantë lu Dios, lëdëdi'i lë'ë rall. Clarë rlua'a na hia'a shmënë më purquë rdë'na'a adorar lë'ë më según narni'i Espíritu Santo nu rquitë ldu'u hia'a purquë na hia'a shmënë Jesús. Adë rialdídi'i ldu'u hia'a gac salvára'a por ra cusë za'quë naquëgdë'na'a.
4 Parë mënë narni'i nasalvar rall por lo quë nabë'në rall, pues rnia'a, bëna más cusë quë lë'ë rall. Ni tubi chu napë más rsunë quë na parë gúnëll confiar mizmë lë'ëll.
5 Bëriuguë partë shcuerpa ziquë runë mënë israelitë iurë bëdza'guë llmalë gula. Benjamín guc shtadë guëluhia. Ra shtada na më israelitë nu biadi'dzë rai' dizë hebreo. Guanalda tëchi lëy nanapë mënë israelitë, igual ziquë quëhunë partidë shtë ra fariseo.
6 Por tantë devociuni parë religiuni nanapa, guzunalda ra narialdí ldu'i shti'dzë Jesucristo. Bëna cumplir lëy tubi manërë ecsactë; ni tubi chu gunádi'i catë bëna fallar.
7 Antsë gunia'a grë ra cusë ni lasac, perë iurne' rdë'ëhia cuendë de quë ni tubin lasáquëdi'i parë gac salvara. Sulë Cristo rne'e salvaciuni.
8 Más quë ni ra cusë nabëna antsë, na ziquë gui'lli narru'ldë mënë rua' guë'dchi. Más nasac gunguë bë'ahia lë'ë Cristo Jesús, Shlama. Parë guca shmënë më, bësa'na grë ra cusë shtë guë'dchiliu; na rahin ziquë gui'lli nalasáquëdi'i. Tubsë cusë rac shtua'a, gac më Shlama de verdá.
9 Rac shtua'a gaca unidë con lë'ë më; gaca perdunë, lëdëdi'i purquë bëna cumplir lëy shtë Moisés, sino purquë rialdí ldua'a shti'dzë Jesucristo. Runë Dios recibir lë'ë hia'a cumë ziquë mënë naná tubldí shcuéndi' lu Dios sulë si talë rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më de verdá.
10 Rac shtua'a gunguë bë'ahia lë'ë Cristo nu rac shtua'a gunë më compañi na të gapa mizmë pudërë nanapë më iurë guashtë më ladi ra tëgulë. Nu rac shtua'a guna sufrir ziquë lë'ë më bë'në më sufrir. Nahia dispuestë gatia ziquë guti më
11 të parë tsashtëa ladi ra tëgulë igual ziquë guashtë më ladi ra tëgulë.

Napë quë gáca'a firmë hashtë lúltimë dzë

12 Adë quëgní'idia'a lu të de quë bëna gan, de quë nahia më za'quë, perë rac shtua'a tsagla'ga delantë parë guna cumplir con grë narac shtu'u më parë na. Ni na narac shtua'a, purquë primërë gudili Cristo Jesús na parë gaca shmënë më.
13 Bëchi, mizmë na rnia'a de quë adë bëna gan grë lo quë narac shtua'a; tubsë cusë runa iurne'; bëa'ldë ldua'a grëtë' lo quë nabëna más antsë nu ziagla'ga parë guna gan másru'u cusë za'quë shtë Dios. Con güedubi fuersë shtë na, ziquë tubi narllu'në lu carrërë, rac shtua'a grë lo quë nanapë më parë na.
14 Tsagla'ga delantë ziquë tubi narllu'në parë guna gan premi naguëne'e Dios. Parë ni guna'bë Dios na purquë nahia unidë con Jesucristo.
15 Grë mënë narac bë'a bien shti'dzë Dios, napë quë gunë rall mizmë llgabë ziquë gunia'a ndë'ë. Perë si talë entrë lë'ë të nanú nguiu nanapë stubi llgabë, Dios guëluá'ai' lë'ëll lo quë naná verdá.
16 Sulamëntë cha gáca'a firmë nu guëdë'na'a cumplir grë lo quë nariasë hia'a.
17 Bëchi, gulë gubani ziquë nabania. Gulë guná manërë nabani sa' të, ra naquëhunë cumplir lo quë nabëlua'a

na'a. Gulë cubënebi manërë nanabani rai'.
18 Gulë bë'në narnia'a purquë nanú zihani narunë cuntrë Jesús. Nabani rall manërë narlua'a de quë adë rialdídi'i ldu'u rall Jesús guti lu cruz. Hia gunia'a lu të ndë'ë zihani vueltë nu rnia'a lu të stubi vësë más hashtë runa rnia'a lu të.
19 Gabildi na fin shtë ra mënë ni. Quëreldë rall sulamëntë parë gunë rall cumplir deseo mal shtë rall. Adë rtúdi'i lu rall por mal naquëhunë rall sino más rquitë ldu'u rall. Sulë ra cusë mal shtë guë'dchiliu zianaldë rall tëchi'.
20 Perë rnibë'a Dios lë'ë hia'a dizdë gube'e. De gube'e quëbéza'a Dadë Jesucristo, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a të parë gáca'a ziquë lë'ë më.
21 Ra cuerpë débil nadápa'a gunë më cambi të parë gaquin ziquë cuerpë nanapë më gube'e. Gunë mëhin con mizmë pudërë nanapë më parë guënibë'a më grë lo quë nanabani parë guëzu'bë diaguë rall shtí'dzi'.

4

Gulë bëagná ldu'u të lë'ë Dadë Jesús nu gulë bëquitë ldu'u të

1 Por ni rnia'a lu të bëchi, nalë rac shtua'a lë'ë të nu napa deseo guënahia lu të. Rquitë ldua'a con lë'ë të; na të ziquë tubi premi parë na. Dchi'ni nabëna entrë lë'ë të adë gúquëdi'in de baldë. Iurne' gulë su firmë lu shnezë Dadë ziquë gunia'a lu të, lë'ë të narac shtua'a.
2 Runa ruëguë lu Evodia nu Síntique, cue të de acuerdë purquë lë'ë të napë të mizmë lamë, Dadë Jesús.
3 Nu rna'ba tubi favurë lul, amigu, bë'në ruëguë lu ra na'a rë' gac rall de acuerdë purquë antsë bë'në rall compañi na parë guërë'tsë diza'quë shtë Jesús entrë mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ë rai' con Clemente con los de más nabë'në compañi na, grë lë rai' naescritë la'ni librë shtë registrë nanapë Dios. Gac salvar rai'.
4 Gulë bëquitë ldu'u të guëdubi tiempë purquë na të shmënë Dadë Jesús. Stubi guënia'a lu të, gulë bëquitë ldu'u të.
5 Gulë gac mënë pacënci të parë gac bë'a mieti quëhunë të tratë bien con sa' të. Lë'ë Dadë Jesús hia mërë guëabri' lu guë'dchiliu stubi.
6 Adë riádi'i ldu'u të lu cusë durë sino bë'në ruëguë lu Dios të gunë më compañi lë'ël. Gulë bëdë'ë graci lu më; gulë guni'i lu më grë lo quë narac shtu'u të.
7 Iurní guëcue'dchí më ldu'u të. Llëru'bë na më parë guëcue'dchí ldu'u ra mënë; ni tubi chu rac bë'a mudë nanapë më parë guëcue'dchí më ldu'u mieti. Mizmë paz ni gapë ldu'u të con shgabë të purquë na të unidë con Cristo Jesús.

Gulë bë'në llgabë naná za'quë

8 Bëchi, guënia'a lu të antsë tsalú cartë rë', gulë bë'në llgabë lla gac të mënë verdá; gulë bë'në llgabë lo quë narunë tucarë rëspëti. Gulë bë'në llgabë lo quë naná tubldí nu purë delantë lu Dios; gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac shtu'u mieti lë'ë të nu parë gunë rall honrar lë'ë të. Gulë bë'në llgabë lla gunë të parë gac të më za'quë, nu gulë bë'në llgabë por grë lo quë nalasac lu Dios; gulë tsanaldë ra cusë ni.
9 Gulë bë'në grë lo quë nabëluá'ahia lu të, grë lo quë nabësë'dë të, grë lo quë nabini të, grë lo quë naguná të bëna. Iurní Dios narcue'dchí ldu'u hia'a cuezënú më lë'ël.

Ra mënë Filipos bëdë'ë ofrendë parë Pablo

10 Nalë rquitë ldua'a purquë nahia unidë con Jesús nu rdë'a graci lu Dadë purquë rac shtu'u të gunë të compañi na stubi vësë más aunquë hia zia'a llëduni tiempë dizdë bëshe'ldë të dumí. Adë rní'idia'a de quë bëa'ldë ldu'u të gunë të compañi na, perë rnia'a adë nídi'i mudë parë guëshe'ldë të ayudë.
11 Adë rní'idia'a lu të ndë'ë purquë napa nicidá nu rac shtua'a gunë të compañi na, purquë bëlua'a më na lla gaca cunformë con lo quë nanapa; riádi'i ldua'a.

12 Tubi tiempë guquërelda ziquë
ra prubi; niétiquë adë pë nápëdia'a;
nu stubi vësë guquërelda ziquë ricu.
Pues nahia cunformë guëdubi tiempë;
rdë'ëhia graci lu Dios si talë napa zi-
hani cusë u si talë adë bë nápëdia'a.
Rac rdë'a graci lu më iurë runë
faltë nagáuha, igual ziquë iurë napa
hashtë subrë.
13 Lë'ë Jesucristo cuezënú na; por
fuersë narne'e më runa vencer grë
clasë galërzac zi.
14 Perë rnia'a lu të, bë'në të bien
iurë bëshe'ldë të ayudë purquë gupa
nicidá iurní.
15 Hia nanë të mënë shtë Filipos,
iurë guzublú quëadi'dza diza'quë,
iurë guquërelda Macedonia, sulë
lë'ë të bëne'e të ayudë cahia iurní.
Stubi grupë narialdí ldu'i diza'quë,
bë'nëdi'i rall compañi na aunquë
grë rall bë'në rall recibir diza'quë
nagunia'a lu rall.
16 Mientras guquërelda Tesalónica,
lë'ë të bëshe'ldë të ofrendë parë ni-
cidá shtëna. Chupë vueltë bëshe'ldë të
ayudë.
17 Adë rzébidi'i ldua'a lë'ë dumí,
sino rac shtua'a de quë lë'ë të gunë të
recibir premi shtë Dios.
18 Hia bëna recibir más lo quë
rqui'nia; con ofrendë nabëshe'ldë
të con Epafrodito, napa sufsientë.
Nápëdia'a más nicidá. Lo quë
nabëshe'ldë të, na ziquë tubi olor
nashi, tubi ofrendë parë Dios; bëca'a
mëhin nu rquitë ldu'u më.
19 Dios rnibë'a grë cusë. Iurne'
guëne'e më ca'a të grë lo quë narunë
faltë mientras cuezënúhi' lë'ë të.
Guëdchini ra cusë ni purquë unidë na
të con Cristo Jesús.
20 Dios Shtáda'a, cha guëdë'na'a al-
abar lë'ë më iurne' nu catë nídi'i fin.
Amén.

Rshe'ldë Pablo saludë parë amigu shtëhi'

21 Por partë shtë na, bë'në salu-
dar grë ra grupë shtë shmënë Cristo
Jesús ndë. Grë ra shmënë më nananú
ndë'ë, rshe'ldë rall saludë parë lë'ë të.
22 Los de más naná rialdí ldu'i
diza'quë, rshe'ldë rall saludë, es-
pecialmente ra mënë naquëhunë ra
dchi'ni lidchi shtë rëy rumanë.
23 Rna'ba lu Dios, gunë ldai' Dadë
Jesucristo cadë lë'ë të. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Colosenses

Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu ra colosenses

1 Na Pablo nahia poshtë shtë Cristo Jesús purquë gudili më na.
2 Juntë con bëcha Timoteo quëquëa'a cartë rë' lu naná bëzunë Dios almë shtë rai' con ra bëchi la sahia narunë cumplir shti'dzë më, grë të naquëreldë guë'dchi Colosas. Gulë bë'në recibir favurë shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios, Shtáda'a.

Pablo rna'bë lu Dios por ra narialdí ldu'i diza'quë

3 Siemprë rdë'ë na'a graci lu Dios naná Shtadë Jesucristo, el quë narnibë'a lë'ë hia'a. Iurë rna'bë na'a lu më por lë'ë të, rni'i na'a dushquilli Dios
4 purquë bini na'a lla rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo nu bini na'a lla rac shtu'u të bëchi la sa' të naná rialdí ldu'i diza'quë.
5 Quëreldë të zni purquë rialdí ldu'u të guëquëreldënú të Jesucristo lu gube'e. Esperansë ni na ziquë tubi tesurë nagutsa'u parë lë'ë të. Por diza'quë nabini të más antsë, nanë të nasalvar të. Gualdí ldu'u të diza'quë na verdá.
6 Lë'ë diza'quë nabini të rrë'tsin por guëdubi nezë shtë guë'dchiliu, nu mënë ziagla'guë rialdí ldu'u rallin. Diza'quë quëhunin cambi vidë shtë mënë igual ziquë quëhunë diza'quë cambi vidë shtë të. Primërë vësë nabini të shti'dzë Dios, bëdë'ë të cuendë de quë verdá rac shtu'u më lë'ë të, de quë bë'në më favurë të gac salvar të.
7 Bë'në të recibir diza'quë por Epafras, el quë nabëlua'a lë'ë të shti'dzë Jesús. Náhi' muzë shtë hia'a; rac shtu'u hia'a lë'i'. Quëhúnëll cumplir siemprë lo quë narac shtu'u Cristo.
8 Guni'i Epafras lu na'a de quë rac shtu'u të grë ra shmënë Dios por amor narne'e Espíritu Santo la'ni ldu'u të.
9 Por ni dizdë bini na'a de lë'ë të, adë bësá'nëdi'i na'a guëni'inú na'a lu Dios por lë'ë të. Quëgna'bë na'a lu më de quë guëlua'a më lë'ë të voluntá shtë më, de quë guëne'e më llni parë gac bë'a të pë na mal nu pë naná bien. Quëgna'bë na'a lu më tsasë të nezë za'quë por pudërë shtë Espíritu Santo.
10 Quëgna'bë na'a lu më de quë conductë shtë të gaquin bien lu Dadë, de quë guëquitë ldu'u më con lë'ë të, nu de quë gapë të resultadë lu shchi'ni më, nu de quë cadë dzë gapë të más llni shtë Dios.
11 Quëgna'bë na'a lu më gac të mënë fuertë lu shnezë më por mizmë pudërë nanapë më. Llëru'bë na pudërë shtë më. Zni gunë të gan lu cusë mal guëdubi tiempë nu gapë të pacënci nu guëquitë ldu'u të.
12 Nu rna'bë na'a lu më de quë guëdë'ë të graci lu Dadë Dios purquë lë'ë më bëne'e derechë parë guëdápa'a lugar con los de más mënë santu catë quëreldë më lu llni.
13 Bëlá Dios lë'ë hia'a lu guia'a Satanás catë rnibë'all nu bëzú më lë'ë hia'a catë rnibë'a shini më, Cristo. Náhi' Rëy. Nalë rac shtu'u Dios Padre shini më.
14 Por galguti shtë Jesús naperdunë duldë shtë hia'a. Gudilli më por duldë shtë hia'a lu cruz; iurne' nasalvára'a.

Rbedchí ldu'u hia'a por galguti shtë Jesús

15 Adë chu rnádi'i lu Dios Padre perë bëdchini më iurë bëdchini Cristo lu guë'dchiliu. Mizmë Dios bëlua'alúhi' lu mënë por Jesucristo naná igual ziquë Dios. Lë'i' nabani más antsë cueshtë guë'dchiliu.
16 Bëcue'shtë Cristo grë cusë nananú gube'e nu guë'dchiliu. Grë ra narnibë'a ziquë rëy nu autoridá, grë ra nananú gube'e naná rnibë'a los de más sáhi' bëcue'shtë Cristo tantë narná hia'a lúhi', tantë chu rnádi'i lúhi'. Grë cusë nanabani, bëntsa'u Jesús të parë gunë rai' sirvë lu më.

17 Lë'ë Jesús nanú më antsë cueshtë grë ra cusë. Nápëdi'i më fin. Por pudërë shtë më lo që nanú lu gube'e nu lo që nanú lu gue'dchiliu, grë cusë lo që nanabani u lo që nanápëdi'i vidë purquë zni guc shtu'u më. Rsë më grë ra cusë ni.

18 Jesucristo na cabësë shtë ra narialdí ldu'i diza'që, grë ra shmënë më naná rdëá grë lugar; unidë na rai' con lë'ë më. Entrë grë ra naguti, na më primërë; galguti adë bë'nëdi'i gan lúhi'. Nídi'i chu stubi ziquë Jesús; napë më más pudërë që ra naná rnibë'a.

19 Lë'ë Dadë Dios con grë pudërë nanapë më, guc shtú'ui' cuezënúhi' la'ni shcuerpë Jesucristo.

20 Por Jesús guc shtu'u Dios cuedchí ldu'u mieti lu më; gac en paz grë cusë nananú lu gube'e nu lo që nananú lu gue'dchiliu. Guc shtu'u më gac unidë mënë con lë'ë më por galguti shtë Jesús lu cruz. Bë'në më të gac amigu ra mënë con Dios.

21 Antsë lë'ë të guc të enemigu shtë Dios. Zitu guquëreldë të parë lë'ë më; adë guná zá'quëdi'i të lu më purquë guquëreldë të con maldá.

22 Perë iurne' lë'ë të na të amigu shtë Dios por lo që nabë'në Jesucristo. Por galguti shtë Jesús lu cruz, bëlá më lë'ë të lu cashtigu narunë tucarë gunë të recibir. Rac shtu'u më gunë më presentar lë'ë të lu Dios ziquë mënë santu sin ni tubi cusë mal. Zu të lu më sin adë chu guëdchi'bë demandë cuntrë lë'ë të.

23 Zni gac si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë më nu si talë gac të firmë lu shnezë më. Gulë gac ziquë tubi hiu'u naná rza'a lu gue'ë; adë chu guëazë guétëdi'i lu diza'që narni'i guëbaninú hia'a lë'ë më. Pues diza'që ni hia bërë'tsin por guëdubi nezë shtë gue'dchiliu. Hia bini mënë di'dzë ni. Na Pablo nahia muzë shtë Dios; bëshe'ldë më na ziquë ministrë shtë më parë guadi'dza lu ra mënë.

Pablo quëhunë sirvë lu ra shmënë Dios

24 Iurne' rquitë ldua'a entrë ra cusë durë purquë ra cusë durë naquëhuna sufrir, na rahin sufrimientë shtë Jesucristo. Tsalú sufrimientë ni la'ni shcuerpa parë bien shtë ra narialdí ldu'i shti'dzë Dios. Jesús na cabësë shtë ra mënë ni; na rai' grupë shtë shmënë Dios.

25 Nahia ministrë shtë më; gudili më na ziquë muzë shtë më parë gac bë'a të ra diza'që, nu nahia muzë shtë të parë guërë'tsë diza'që entrë grë mënë.

26 Iurne' quëglua'a më lu ra shmënë më, lo që más antsë nanú naga'chi. Ra mënë, nilë ra ianglë adë guc bë'adi'i rai' secretë narac bë'a hia'a iurne'.

27 Guc shtu'u më guëlua'a më lu shmënë më de que por diza'që, ra mënë nanádi'i më israelitë gac rall shini më, nu quëglua'a më quëbezënú Cristo lë'ë rall. Por Cristo naquëbezënú lë'ë rall tsutë rall lu gube'e. Ni na favurë ru'bë nabë'në më.

28 Lë'ë na'a quëglua'a na'a shti'dzë Cristo nu quëgtsëbë na'a mënë të gac rall firmë lu shnezë më. Quëglua'a na'a lu ra mënë con llni shtë Dios parë tsasë rall shti'dzë më. Rni'i na'a lu rall por gac unidë rall con Cristo gac rall mënë za'que de verdá sin ni tubi faltë.

29 Quëhuna shchi'ni më con guëdubi fuersë narne'e Cristo. Mizmë lë'ë më rne'e zihani pudërë parë tsagla'ga lu shchi'ni më të gac mënë justë delantë lu Dios.

2

1 Rac shtua'a gac bë'a të de que nalë quëhuna dchi'ni por lë'ë të nu por grë ra naquëreldë gue'dchi Laodicea nu por grë ra nagunádi'i lua.

2 Galërni'i ldua'a na zndë'ë; quëhuna parë gac rall firmë lu shti'dzë më nu parë gac shtu'u rall sa' rall más. Rac shtua'a de que tsasë rall di'dzë nadë guënëdi'i mënë guahietë, perë iurne' sí, riasë rall shti'dzë Dios nu runguë bë'a rall Cristo. Llëru'bë na cusë ni.

3 Por Cristo sulamëntë gac bë'a mieti llni shtë Dios. Por Cristo sulamëntë tsasĕ mieti verdá naná ziquë cusë nalasac.
4 Cagnia'a lu të cusë ni të parë ni tubi adë chu cuguĕdi'i lë'ë të con ra di'dzë narlua'a chulë perë falsë nahin.
5 Pues aunquë nilë adë zúdia'a con lë'ë të, rëagná ldua'a lë'ë të. Nalĕ rquitë ldua'a; nanĕa unidë na hia'a. Nanĕa tsaldí ldu'u të shti'dzë Cristo con guëdubinú ldu'u të. Na të firmë con fe shtë të.
6 Bë'në të recibir Cristo Jesús ziquë Dadë shtë të; por ni gulë guquërél dëru'u unidë con lë'ë më.
7 Ziquë tubi hiaguë nanapë lu'chi za'quë u ziquë tubi hiu'u nanapë cimientë fuertë, gulë gac firmë lu shti'dzë më ziquë más antsë bësë'dë të. Nu gulë bëdë'ë graci lu më guëdubi tiempë; gulë guni'iru'u dushquilli lu Dadë.

Vidë cubi narne'e Jesús

8 Gulë gapë cuidadë të adë chu cuguĕdi'i lë'ë të nu tsanaldë të enseñansë shtë rall. Caglua'a rall sulamëntë con lo quë narëalë guëc mënë. Caglua'a rall di'dzë falsë nanápëdi'i pudërë de acuerdë con custumbrë nu creenci shtë rall naná shgabë nguiu. Adë nápëdi'i rall llni shtë Cristo.
9 Dios gúqui' nguiu; lë më Jesucristo. Grë pudërë nu grë llni shtë Dios napë Jesucristo,
10 nu lë'ë të rac bë'a të na të shini Dios. Por Jesucristo napë të mizmë vidë shtë Dios; adë runë fáltëdi'i. Na më primërë entrë grë ra nanapë pudërë nu entrë grë ra espíritu naná rnibë'a.
11 Por Cristo na të limpi delantë lu Dios. Bëdchisú më duldë shtë të. Gúquëdi'i të limpi por custumbrë shtë galriuguë cuerpë cumë runë mënë israelitë, sino Cristo bëzunĕhi' almë shtë të.
12 Bëriubë nisë të; bëga'chinú të Jesucristo nu zni guc resucitar të juntë con lë'ë më purquë gualdí ldu'u të pudërë shtë Dios, el quë nabëldishtĕ lë'ë Jesús ladi ra tëgulë.
13 Antsë nápëdi'i të vidë shtë Dios, sino ziquë tëgulë guquëreldënú të duldë; gadzĕ duldë la'ni ldu'u të, perë iurne' Dios bëcua'ñi lë'ë të juntë con Cristo. Unidë na hia'a con lë'ë më. Bë'në më perdunë grë duldë shtë hia'a.
14 Bëti'i Dios lo quë naná cuntrë lë'ë hia'a, grë lo quë nabëdĕ'na'a cuntrë lëy shtë më. Lëy ni bëdchi'bë demandë cuntrë lë'ë hia'a, perë bëti'i më grë demandë ni por galguti shtë Jesús. Bëdë'ë më fin grë demandë iurë guti Jesús lu cruz.
15 Cristo bë'në gan lu grë nanapë pudërë nu lu grë el quë narnibë'a. Bia'a më ra narnibë'a ziquë nariá tubi prësi; ziazú rall lu desfilë parë guëná mieti bë'në më gan lu rall. Iurë guti më lu cruz, bë'në më gan lu pudërë shtë rall.

Gulë guc shtu'u lo quë nanú lu gube'e

16 Por ni adë chu gunë juzguë lë'ë të por lo quë naráu të u lo quë naruu' të. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por custumbrë shtë laní, si talë quëhunë të cumplir u adë quëhúnëdi'i të cumplir. Adë chu gúnëdi'i juzguë lë'ë të por lo quë naquëhúnël ra dzë narzi'i ldu'u mënë u ra dzë delicadë shtë laní.
17 Grë ra cusë rë' na ziquë tubi figurë shtë naná guëdchini despuësë, u sea Cristo.
18 Adë rsá'nëdi'i të ni tubi chu guëdchisú premi narac shtu'u Dios gapë të. Si talë guëni'i mënë lu të napë quë gunë të adorar ra ianglë u talë guëni'i rall napë quë cubënebi të shti'dzë ra ianglë, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall. Grë mënë ni riutĕ rall cusë adë gunádi'i rall. Runë nadchini rall. Rianaldë rall tëchi llgabë mal; rialdí ldu'u rall cusë nanápëdi'i ni tubi prëbë.
19 Adë rianáldëdi'i rall shnezë Cristo con fe naná firmë. Lë'ë më na më cabësë shtë shmënë më. Por lë'ë më grë ra naná rialdí ldu'i de verdá, na rai' ziquë partë shtë cuerpë; napë

rai' vidë; runë alimentar rai' por lë'ë më; riaru'bë rai' por pudërë shtë më. Ndë'ë ze'dë de Dios.

20 Guti të juntë con Cristo; bë'në më parë adë gúnëru'udi'i të duldë. Por ni ¿pëzielú quëreldë të ziquë los de más mënë shtë guë'dchiliu? ¿Pëzielú rianaldë të tëchi ra custumbrë nu rëglë shtë nguiu?

21 Rni'i mënë: "Adë rgá'ldëdi'il ndë'ë" u rni'i rall: "Adë gáudi'il ndë'ë" u "Adë rná'zidi'il ndë'ë".

22 Grëtë' ra rëglë rë' napë që tsalú, igual cumë los de más cusë tsalú rahin. Rëglë ni nadë más na rahin enseñansë nu lëy shtë mënë.

23 Verdá rlua'a ra rëglë rë' ziquë cusë za'quë purquë el quë narianaldë tëchi cusë ni, quëzac zill el mizmë lë'ëll. Voluntariamente quëhúnëll cumplir con zihani devociuni. Rlua'a rall ziquë mënë narunë cumplir cusë durë, perë grëtë' ra custumbrë rë' nápëdi'in pudërë parë guëzalú deseo mal nananú la'ni ldu'u mënë.

3

1 Iurní rnia'a lu të, guc resucitar të juntë con Cristo. Iurne' gulë gudili lo quë naná ze'dë de Dios catë quëbezë Jesucristo ladë ldi shtë më.

2 Gulë tsanaldë ra deseo shtë më, lëdëdi'i ra deseo mal shtë mënë

3 purquë guti të parë cusë shtë guë'dchiliu; nabaninú të Cristo nu lë'ë më nabaninú më Dios. Vidë cubi nanapë të na ziquë cusë naga'chi; napë tëhin por Cristo.

4 Nadápa'a vidë verdadërë por Cristo. Iurë lë'ë më guëabri' lu guë'dchiliu stubi, guziá hia'a parë guëquëreldënú hia'a lë'ë më catë nídi'i fin, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

Vidë cubi

5 Por ni gulë gudini grë cusë mal la'ni ldu'u të. Adë chu gápëdi'i stubi na'a, sulë tsé'li'. Gulë bësa'në grë cusë mal nanadë rlluí'idi'i. Adë tsaglá'guëdi'i të cusë dzabë ziquë mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Adë rzébidi'i ldu'u të ra cusë shtë guë'dchiliu purquë ni na idolatría; quëhúnël adorar ra cusë shtë guë'dchiliu.

6 Por grë ra cusë ni naquëhunë mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëshe'ldë më cashtigu dushë guëc rall.

7 Lë'ë të bë'në të grë ra cusë rë' iurë guquëreldë të ziquë ra nadë guënëdi'i Dios

8 perë rnia'a lu të, gulë bësa'në grë duldë. Adë rdë'ëdi'il lugar ldaguë llanë la'ni ldú'ul. Adë chu guëldëdi'i lu sáhi'. Adë rúnëdi'il vengar. Adë rni'i guídzëdi'il guëc sa'l. Adë chu guëní'idi'i di'dzë dzabë.

9 Adë chu guëní'idi'i bishi lu sáhi'. Gulë bëdchisú grë ra cusë ni purquë hia bësa'në të mudë nanabani të antsë con grë maldá.

10 Na të mënë cubi por pudërë shtë më. Dzë con dzë rcubi shgabë të con llni shtë më; quëac cambi të hashtë gac të ziquë el quë nabëdë'ë vidë cubi parë lë'ë të.

11 Pues lu Dadë Dios sulë Cristo nasac. Adë rúnëdi'i importë si talë nal më israelitë u adë nádi'il më israelitë. Adë rúnëdi'i më casë si bëriuguë cuerpë shtënël u adë bëriúguëdi'in, u si nal më zitu u si talë nal bajo ordë shtë stubi mënë, u si talë nápël libertá. Tubsë cusë nasac naná si talë runguë bë'al Cristo.

12 Rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të mënë santu delantë lu më. Por ni ziquë racu mënë con shabë cubi, gulë gac mënë narga'a ldu'u sáhi'; gulë gac mënë humildë nu pacënci. Gulë gac mënë za'quë lu sa' të. Gulë bë'në sirvë lu rall.

13 Adë rié'dëdi'i të con mudë nanabani sa'l, sino bë'në perdunë lë'ëll aunquë rdchí'bëll demandë cuntrë lë'ël. Napë quë gúnël perdunë sa'l igual manërë ziquë Dios bë'në perdunë lë'ël.

14 Más de ni gulë gapë llëru'bë amor, purquë rqui'ni gac shtu'u sa'l parë gac të unidë nu parë guëquëreldënú të sin dishi'bi.

15 Gulë bëdë'ë sí cue'dchí Dadë Jesús ldu'u të; parë ni gulë më lë'ë të

parë gac të mënë unidë ziquë cuerpë nanápëdi'i narunë molestë. Nu gulë bëdë'ë graci lu më guëdubi tiempë.

16 Gulë bëdë'ë sí të guënibë'a diza'quë shtë Cristo entrë lë'ë të mientras quëglua'a të sa' të, mientras quëni'inú të sa' të con llni shtë Dios. Nu gulë bi'ldi lu Dios grë clasë cantë naná labansë parë Dios. Gulë bi'ldi lu më con guëdubinú ldu'u të. Gulë bëdë'ë graci lu më.

17 Cualquier cusë narunë të u lo quë narni'i të, gulë bë'nin sulë parë gunë mënë alabar Dadë Jesús nu gulë bëdë'ë graci lu Dios, Shtáda'a, por lë shtë shini më.

Lo quë narunë tucarë gunë ra shmënë Dios

18 Lë'ë të tse'lë nguiu, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël purquë ni na narunë tucarë gunë të ziquë shmënë Dadë Jesús.

19 Lë'ë të nguiu, gulë guc shtu'u tsé'lël; adë runë nadúshëdi'i lu tsé'lël.

20 Lë'ë të llguë'në, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë shtadë të guëdubi tiempë purquë ni na lo quë narëuu' ldu'u Dios.

21 Dadë nanapë shini, gulë gapë vidë za'quë delantë lu shínil të adë tsasháquëdi'i ldu'u llguë'në lu shnezë Dios.

22 Lë'ë të narunë sirvë lu lamë, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë lamë, lëdë niá'asëdi'i iurë lë'ë lamë rna lu të, sino gulë bë'në sirvë lu rall guëdubinú ldú'ul. Napë quë guëa'në të bien lu lamë purquë zni guëlua'a de quë quëhunë të rëspëti Dios de verdá.

23 Cualquier dchi'ni naquëhunë të, gulë bë'nin con guëdubinú ldú'ul purquë quëhunë të sirvë lu Dios, lëdë niá'asëdi'i lu mënë.

24 Nanë të de quë lë'ë Dadë guëne'e më tubi herenci ziquë premi ca'a të purquë quëhunë të sirvë lúhi'.

25 Perë el quë narunë mal, ni gúnëll recibir pagu mal por lo quë naquëhúnëll purquë lu Dios grë hia'a na igual. Gunë më tratë igual grë mënë.

4

1 Lë'ë të lamë, gulë guc të mënë za'quë lu narunë dchi'ni. Gulë bë'në tratë bien lë'ë rall purquë nanë të lamë shtë të, quëbézi' gube'e.

2 Gulë tsagla'guë guëni'inú Dios nu gulë cue nasini. Gulë bëdë'ë graci lu Dios.

3 Gulë guna'bë lu më por lë'ë na'a ndë'ë të parë guëne'e më permisi lu na'a parë guadi'dzë na'a diza'quë. Gulë guna'bë lu më të parë gac guëlua'a na'a lu mënë lo quë adë guënëdi'i, de quë sulë Cristo napë pudërë parë gunë më salvar mieti. Por diza'quë rë' nanúa prësi ndë'ë.

4 Gulë guna'bë lu më parë gunë më compañi na parë guëluá'ahia diza'quë tubi manërë clarë purquë zni runë tucarë.

5 Gulë guquëreldë za'quë lu ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Jesús. Gulë bë'në provëchë bien guëdubi tiempë parë gúnël bien delantë lu rall.

6 Ziquë iurë ria zedë guëc cumidë parë gapin sabor, gulë bësa'në de quë di'dzë shtë të gaquin naza'quë, lëdëdi'i di'dzë dzabë. Iurní gac bë'a të lla mudë guadi'dzënú të sa' të.

Lúltimë saludë nabëshe'ldë Pablo

7 Tíquico naná bëchi narac shtu'u hia'a, guëní'ill lu të cuendë shtë na. Tíquico nall el quë narunë compañi na lu shchi'ni më. Nall tubi servidor za'quë shtë Dadë Jesús.

8 Guëni'i Tíquico lu të lla na na'a ndë'ë. Quëgshe'lda lë'i' parë guëni'inull lë'ë të parë gapë të más ánimo lu shnezë më; su të más firmë lu shnezë Dios.

9 Nu guëshe'lda Onésimo; gúnëll compañi Tíquico. Onésimo na më ladzë të nu náhi' servidor za'quë shtë Jesús. Nalë rac shtu'u hia'a lë'i'. Guadi'dzë rai' lo quë naná zuzac na ndë'ë.

10 Aristarco el quë nananú lachigui'bë con na, quëgshé'ldëll saludë con Marcos, shprimi Bernabé. Lë'ë të napë të ordë shtë shcuendë Marcos. Si talë tsaguë'nëll visitar lë'ë të, gulë bë'në recibir lë'i' con bien.

11 También Jesús nanapë stubi lëhi', Justo, quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të. Entrë grë ra mënë israelitë naná shmënë Jesús, Aristarco, Marcos, nu Justo, na rai' lúniquë nabë'në compañi na parë guadi'dza shti'dzë Dios, di'dzë narni'i lla tsutë mënë catë rnibë'a Dios. Lë'ë rai' de vërë nalë bë'në rai' compañi na.
12 Epafras zac nall më ladzë të; quëgshé'ldëll saludë. Náhi' servidor shtë Jesucristo nu rúni' ruëguë lu Dios siemprë por lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldú'ull de quë gac bë'a të voluntá shtë më. Quëgná'bëll gunë të cumplirin.
13 Nahia testigu de quë Epafras nalë bë'nëll dchi'ni parë bien shtë të nu zac parë bien shtë ra mënë naquëreldë guë'dchi Laodicea nu Hierápolis.
14 Lucas lë'ë ducturë narac shtu'u hia'a, con Demas, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të.
15 Gulë bë'në saludar ra narialdí ldu'i Jesús, ra naquëreldë guë'dchi Laodicea. Nu zac gulë bë'në saludar Ninfas con grë ra nardëá lídchi'.
16 Despuësë de gu'ldë të cartë rë', gulë bëshe'ldë mizmë cartë parë ra shmënë Dios naquëreldë Laodicea. Nu gulë bi'ldi cartë nabëshe'lda lu ra mënë ni.
17 Guni'i lu Arquipo di'dzë rë': "Bë'në cumplir dchi'ni nabëne'e Dadë parë gúnël. Adë gac nabëchidi'il lu voluntá shtë më."
18 Na Pablo quëquëa'a tubi saludë parë lë'ë të con prupi guiahia. Gulë bësëagná ldu'u të con oraciuni shtë të nanúa prësi. Dios gunë ldai' më lë'ë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë shtë shmënë Dios naquëreldë guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con Silvano nu Timoteo lu ra grupë shtë shmënë Dios, ra naquëreldë guë'dchi Tesalónica. Dios Shtáda'a con Jesucristo Shláma'a gudili lë'ë të; na të shmënë më. Rna'ba lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të, nu rna'ba lu më gunë më compañi lë'ë të, të cuedchí ldu'u të.

Rna ra mënë lla zianaldë ra më Tesalónica shnezë më

2 Iurë ruadi'dzënú na'a Dios, siemprë rna'bë na'a lu më por lë'ë të. Siemprë rdë'ë na'a graci lu më por lë'ë të.

3 Rëagná ldu'u na'a lë'ë të iurë rna'bë na'a lu Shtáda'a Dios por lë'ë të. Rëagná ldu'u na'a de quë demasiadë rialdí ldu'u të Dios nu rëagná ldu'u na'a tsagla'guë gunë të shchi'ni më con guëdubinú ldu'u të. Nalë rac shtu'u të lë'ë më, nu zuga'a të firmë shnezë më purquë quëbezë të tiempë naguëdchini Dadë Jesucristo stubi vueltë lu guë'dchiliu.

4 Rnia'a lu të, bëchi la sa' hia'a, nanë na'a rac shtu'u Dios lë'ë të nu gulë më lë'ë të parë gac të shmënë më.

5 Pues dzë ni biadi'dzë na'a lu të diza'quë, be'dë guëni'i na'a con pudërë shtë Espíritu Santo, lëdë niá'asëdi'i con di'dzë nadia'a na'a. Bëdchini na'a lu të purquë nanë na'a ra di'dzë rë' nahin verdá shtë Dios. Nu mizmë lë'ë të rdë'ë të cuendë lla bëlezënú na'a lë'ë të parë bien shtë të purquë rac shtu'u na'a lë'ë të.

6 Rgubënebi të ziquë dzudë'në na'a nu rgubënebi të lo quë nabë'në Dadë Jesús. Iurë gualdí ldu'u të diza'quë, demasiadë rquitë ldu'u të purquë quëbezënú të Espíritu Santo la'ni ldu'u të. Guc të shmënë Jesús perë mizmë tiempë guzunaldë mënë lë'ë të demasiadë.

7 Ra mënë narialdí ldu'i diza'quë regiuni Macedonia nu Acaya, guná rall lla mudë quëreldë të; na të ejemplë parë lë'ë rai'.

8 Guaglua'a të diza'quë shtë Dadë Jesús lë'ë ra mënë, lëdë niétiquë ra naquëreldë Macedonia nu Acaya sino quë lu grë ra naquëreldë alrededurë ra regiuni rë'. Por ni adë rquí'nidi'i pë guëni'i na'a de lë'ë të lu ra mënë purquë nanë rall lla nabani të.

9 Lo mizmë lë'ë rall ruadi'dzë rall mudë nabë'në të recibir lë'ë na'a dzë nabidë guëná na'a lë'ë të. Ruadi'dzë rall lla bësa'në të ídolo shtë të parë guanaldë të shnezë Dios, më nanabani. Lueguë guzublú bëzu'bë diaguë të shti'dzë Dios verdadërë.

10 Nu ruadi'dzë rall lla quëbezë të Jesús, shini Dios. Quëbezë të dzë guëabrí më de gube'e, lo mizmë Jesús nabëldishtë Dios ladi ra tëgulë. Jesús ni gunë më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu dushë naguëshe'ldë Dios parë ra mënë shtë guë'dchiliu.

2

Mudë nabë'në Pablo dchi'ni guë'dchi Tesalónica

1 Mizmë lë'ë të bëchi la sa' hia'a, nanë të dzë nabe'dë guëná na'a lë'ë të, adë gúquëdi'in sin resultadë.

2 Bien nanë të guzunaldë ra mënë lë'ë na'a guë'dchi Filipos antsë bëdchini na'a Tesalónica. Guni'i guidzë ra mënë lë'ë na'a nu bëquë'ë hiaguë rall lë'ë na'a, perë Dios bë'në compañi lë'ë na'a. Con guëdubinú ldu'u na'a biadi'dzë na'a ra diza'quë lu grë të. Adë bëdzëbëdi'i na'a aunquë nalë guzunaldë ra mënë lë'ë na'a.

3 Adë bësiguëdi'i na'a lë'ë të purquë ra di'dzë nabëlua'a na'a lë'ë të nahin verdá. Guquëreldë za'quë na'a con lë'ë të, lëdëdi'i con ra llgabë mal. Be'dë guëni'i na'a lu të parë tsanaldë të nezë za'quë shtë Dios.

4 Iurë bëdëdë na'a lu prëbë shtë Dios, bë'në më incarguë lë'ë na'a ra diza'quë shtë më nagunë salvar lë'ë

hia'a. Zni riagni'i na'a shti'dzë më lu ra mënë. Adë riagni'i na'a diza'quë lu ra mënë niétiquë parë gac shtu'u rall lë'ë na'a sino quë dzudë'në na'a shchi'ni Dios, el quë narnibë'a lë'ë na'a. Dios na testigu de quë verdá na llgabë shtë na'a.

5 Cumë ziquë nanĕ të nunquë adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con di'dzë chulë naruadi'dzë ra mënë shtë guë'dchiliu, nu adë bëluá'adi'i na'a lë'ë të con protëstë parë nadchisú na'a shtumí të. Dios nanĕ më grë ra di'dzë rë' nahin verdá, grë di'dzë narni'i na'a lu të.

6 Nunquë adë rguílidi'i na'a parë gac na'a më ru'bë lu ra mënë, nilë lë'ë të, nu nilë ra naquëreldë ra stubi ladë, perë ziquë muzë shtë Jesús naná na'a, napë na'a derechë parë niana'bë na'a lu të ra cusë narqui'ni na'a perë adë chu bë'nëdi'in.

7 Mejurë bëdë'në nadu'u na'a lu të ziquë tubi na'a narac shtu'u ra shíni'.

8 Tantë rac shtu'u na'a lë'ë të, be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të nu bëdë'në na'a sirvë lu të purquë llëru'bë cariñi nadapë na'a parë lë'ë të.

9 ¿Gu rëagná ldu'u të bëchi la sa' hia'a, lla bëdë'në na'a dchi'ni hashtë bëdzaguë na'a parë gudili na'a nagudáu na'a? Dzë ni be'dë guëni'i na'a diza'quë shtë Dios lu të. Bëdë'në na'a dchi'ni dzë la gue'lë parë adë pë guná'bëdi'i na'a lu të.

10 Lë'ë të naná rialdí ldu'u diza'quë, nanĕ të nu rna Dios lla guquëreldënú na'a lë'ë të. Guquëreldë za'quë na'a con lë'ë të sin ni tubi llgabë mal. Adë gunádi'i të bëdë'në na'a duldë iurní purquë vidë shtë na'a limpi nahin delantë lu Dios.

11 Cadë lë'ë të nanĕ të lla mudë biadi'dzënú na'a lë'ë të lla gunë të. Guni'inú na'a lë'ë të cadë tubi të cumë ziquë rni'inú shtadë llguë'në lë'ë llguë'në.

12 Guni'i na'a lu të con guëdubinú ldu'u na'a; bëne'e na'a cunseju parë guëbani të tubi vidë naná rëuu' ldu'u Dios. Guna'bë Dios lë'ë të parë tsutĕ të lugar catë rnibë'a më, catë nanú pudërë nu llni shtë më.

13 También rdë'ë na'a graci lu më guëdubi tiempë purquë dzë ni, bëquĕ diaguë të diza'quë shtë Dios. Tiempë nabe'dë guëni'i na'a lu të, bë'në të recibirin ziquë lë'ë më niani'i më lu të. Adë bë'nëdi'i të recibirin ziquë di'dzë përuchi, purquë de verdá na rahin diza'quë shtë Dios narunë cambi vidë shtë të.

14 Pues rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë ni guzunaldë ra mënë ladzë të lë'ë të, gulubënebi të ziquë bë'në ra shmënë Dadë Jesús nanarĕ Judea. Ra më israelitë guzunaldë rall lë'ë ra grupë shtë shmënë Dios, nu ra më ladzë të guzunaldë rall lë'ë të purquë rialdí ldu'u të diza'quë.

15 Ra më israelitë gudini rall lë'ë Dadë Jesús nu gudini rall ra nabi-adi'dzë shti'dzë Dios lu rall. Mizmë manërë bëquĕ guia'a rall shti'dzë na'a. Adë quëreldë zá'quëdi'i rall delantë lu Dios. Rldë rall nu rzu rall lu grë mënë.

16 Nu adë gunĕdi'i rall niagni'i na'a diza'quë lu ra mënë nanádi'i më is-raelitë parë gac salvar rall. Por lo quë naquëhunë rall, ziaru'bë ra duldë shtë rall. Iurne' bëdchini cashtigu dushë shtë Dios guëc rall parë siem-prë.

Rac shtu'u Pablo tsagnáhi' më Tesalónica stubi vueltë

17 Por partë shtë na'a rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, dzë nagunitilú na'a lu të tubi tiempë, masiá adë chu rnádi'i lu të, perë siemprë nanú të la'ni ldu'u na'a. Nu llëru'bë gan gupë na'a parë guëná na'a lu të stubi.

18 Guc ldu'u na'a nadë'pë na'a masiá niá'asë sulë Pablo. Guadza'guë vueltë guc ldua'a nidë guna visitar lë'ë të perë cadë vueltë narac shtua'a nelda, mëdzabë Satanás guzull lua parë adë béldëdia'a.

19 Dzë naguidë Dadë Jesús stubi vueltë, zuga'a të lu më; guëquitë ldu'u na'a con lë'ë të iurní. Nadapë na'a llëru'bë confiansë lë'ë të. ¿Chu gunë lëgrë ldu'u na'a iurë guëdchini më?

pues mizmë lë'ë të gunë lëgrë të ldu'u na'a dzë ni.
20 Rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu zihani mënë rni'i za'që rall de lë'ë na'a purquë na të shmënë Dios.

3

1 Iurní hiadë biá'adi'iru'u ldu'u na'a sin quë adë nianá na'a lla nabani të nga'li; bëdë'në na'a llgabë, mejurë guëdëa'në na'a lë'ësë na'a Atenas
2 parë güeshe'ldë na'a Timoteo; guidë guënáhi' lë'ë të. Timoteo náhi' bëchi la sa' hia'a. Bëshe'ldë na'a Timoteo; bidë güellí'i' tubi nutici shtë të lla quëreldë të nga'li. Timoteo náhi' tubi muzë shtë Dios nabë'në dchi'ni con lë'ë na'a iurë biagni'i na'a diza'që shtë Jesucristo lu ra mënë. Bëshe'ldë na'a lë'i' parë güeni'inúhi' lë'ë të parë tsagla'guë të más firmë shnezë Dios
3 nu parë ni tubi të adë guëdzëbëdi'i nu nilë güeazë guétëdi'i të shnezë më iurë rzunaldë mënë lë'ë të. Bien nanë të de quë grë ra shmënë Jesús na rall designadë parë ra cusë durë rë'.
4 Dzë nianá guquëreldënú na'a lë'ë të, guni'i na'a lu të de quë zunaldë ra mënë lë'ë hia'a. Zni guc cumë ziquë nanë të.
5 Por ni hiadë biá'adi'i ldua'a; bëshe'lda Timoteo parë bidë guënáhi' lë'ë të, gu nianá canaldë të shnezë Dios. Purquë bëdzëbë na'a niasini mëdzabë lë'ë të nezë mal. Iurní adë pë resultadë nane'e shchi'ni Dios nabëdë'në na'a ladzë të.
6 Perë hia bëagrí Timoteo de Tesalónica. Be'dë guënúhi' ra nutici za'que lla nabani të nu nianá rialdí ldu'u të diza'quë nu nianá rac shtu'u sa' të. Biadi'dzë Timoteo nianá rëagná ldu'u të lë'ë na'a nu nianá rac shtu'u të lë'ë na'a. Rní'i' napë të llëru'bë deseo de quë güeabrí guëná lul sa' hia'a stubi vueltë, igual ziquë rac shtu'u na'a guëná na'a lu të.
7 Por grë naguni'i Timoteo lu na'a de lë'ë të bëchi, nalë rquitë ldu'u na'a. Masiá rldënú mënë lë'ë na'a nu rzunaldë rall lë'ë na'a, rbedchí ldu'u na'a purquë nianá ziagla'guë të firmë lu shnezë Dios.
8 Iurë bini na'a de quë nianá zu të firmë lu diza'quë shtë Dadë Jesús, nahin ziquë vidë cubi parë lë'ë na'a.
9 Adë rdzélëdi'i na'a guadë graci güëdë'ë na'a lu Dios por lë'ë të, tantë rquitë ldu'u na'a; bini na'a naguni'i Timoteo de lë'ë të.
10 Dzë la gue'lë rna'bë na'a lu Dios, güene'e më permisi lë'ë na'a parë guidë guëná na'a lë'ë të parë güëlua'a na'a lë'ë të narunë faltë tsasë të.
11 Rna'bë na'a lu Dios Padre, Shtáda'a nu lu Dadë Jesucristo Shláma'a de quë gunë më compañi lë'ë na'a parë gac güëdë'pë güená na'a lu të.
12 Nu rna'bë na'a lu më gunë më compañi lë'ë të parë más gac shtú'uru'u të sa' të, nu tsarú'bëru'u cariñi nanapë të con sa' të con grë mënë, igual ziquë lë'ë na'a rac shtu'u na'a lë'ë të.
13 Rac shtu'u na'a gunë më compañi lë'ë të parë su të firmë shnezë më. Rac shtu'u na'a cuezë të limpi delantë lu Dios, Shtáda'a, dzë güëdchini Dadë Jesús con grë ra tëgulë nagualdí ldu'u diza'quë shtë më.

4

Mudë narac shtu'u Dios güëbani mi-eti

1 Iurne' rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, bëlua'a na'a lë'ë të lla mudë narac shtu'u Dios güëbani të nu nanë na'a zni nabani të. Ziquë muzë shtë Dadë Jesús, rdë'në na'a ruëguë lu të nu rni'inú na'a lë'ë të de quë tsagla'guë güëbani të mudë narac shtu'u Dios. Znisë tsagla'guë gunë të.
2 Hia nanë të lla guni'i na'a lu të ra ldai' shtë Dadë Jesús purquë bëshe'ldë më lë'ë na'a güëni'inú na'a lë'ë të.
3 Mudë narac shtu'u Dios güëbani të nahin, gunë të intriegu mizmë lë'ë të lu Dios. Güëbani të niétiquë parë lë'ë më; adë chu güëquënúdi'i tse'lë sáhi'.
4 Cadë nguiu nanapë tsé'li' gac bë'all de quë rac shtu'u Dios güëbani za'quë rall con tsé'lëll. Gac shtú'ull tsé'lëll nu gúnëll honrar tsé'lëll.
5 Adë gúnëll ziquë runë ra mënë nanadë güënëdi'i Dios. Napë rall

mal llgabë. Rac shtu'u rall gunë rall cumplir deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.
6 Adë gunë të duldë rë' con tse'lë sa' të; adë gunë të ofender sa'l purquë Dadë Dios guëdë'ë më tubi cashtigu dushë parë ra narunë duldë rë'. Hia guni'i na'a lu të nu biadi'dzë na'a lu të shcuendë ra cusë ni.
7 Dios guna'bë lë'ë hia'a parë guëbani hia'a sin duldë delantë lu më parë guëdápa'a tubi vidë limpi lu më.
8 Bëshe'ldë Dios lë'ë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. El quë narzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë', quëhúnëll menos lë'ë Dios, lëdë niá'asëdi'i lë'ë na'a.
9 Hiadë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të parë gac shtu'u sa' të purquë lo mizmë Dios bëlua'a lë'ë të lla gac shtu'u sa' të.
10 Nu zni rac shtu'u të grë shmënë Jesús naquëreldë Macedonia. Perë rdë'në na'a ruëguë lë'ë të, ra bëchi la sa' hia'a, gulë guaru'bë cariñi nanapë të con sa' të.
11 Gulë guni'i ldu'u të guëbani za'quë të, adë pë dishi'bi. Gulë guni'i ldu'u të gunë të dchi'ni. Zni guni'i na'a lu të antsë.
12 Gulë bë'nin parë guëni'i za'quë ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'u diza'quë; adë guëldënú rall lë'ë të sino guëni'i rall bien de lë'ë të. Zni adë pë gunë faltë parë lë'ë të.

Dzë guidë Jesús guë'dchiliu stubi vueltë

13 Rnia'a lu të bëchi, rac shtu'u na'a gac bë'a të pë gac con ra tëgulë parë adë tsúdi'i ldu'u të tristë ziquë nanú ldu'u ra narni'i iurë rati ra sa' rall, hiadë guëbrídi'i guëná lul sa' rall stubi vueltë.
14 Ziquë rialdí ldu'u hia'a de quë Jesús guti nu guashtë më ladi ra tëgulë, zni rialdí ldu'u hia'a dzë guëshe'ldë Dios lë'ë Jesús stubi vueltë lu guë'dchiliu, guëdchininú më grë tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë shtë më.
15 Por ni rnia'a lu të ra di'dzë shtë Dadë Jesús. Lë'ë hia'a ra naguëa'në guëbani hashtë dzë naguëdchini më, adë chu quiblúdi'i lu ra naguti parë tsepi gube'e
16 purquë dzë ni, guini ra mënë tubi voz ziquë shtë rëy. Guini rall voz shtë tubi ianglë principal nu gu'ldë ianglë trompetë shtë Dios. Iurní ze'dë guëdchini Dadë Jesús de gube'e. Primërë tsashtë ra tëgulë nagualdí ldu'i diza'quë.
17 Iurní grë ra shmënë Jesús nanabani lu guë'dchiliu juntë con ra naguashtë ladi ra tëgulë, guëldisë më lë'ë rai' lu guë'dchiliu parë guiá hia'a la'ni shcahi. Guiagtsa'guëlú hia'a lë'ë Dadë Jesús iurní. Zni guëlezënú hia'a lë'ë më parë siemprë.
18 Zni gaquin, por ni gulë guadi'dzënú sa'l di'dzë rë' të parë guëquitë ldu'u rall nu tsaldí ldu'u rall más.

5

1 Rquëa'a lu të bëchi la sahia, de quë adë rquí'nidi'i gac bë'a hia'a pë dzë, nilë ca iurë guëdchini Dadë Jesús
2 purquë bien nanë hia'a guëdchini më dzë ra mënë adë rzu nasínidi'i rall, igual ziquë rdchini nguba'në gue'lë. Zni guëdchini Dadë Jesús dzë adë pë llgabë runë ra mënë.
3 Dzë lë'ë mënë cagni'i: “Hia grë bëac dchi lu guë'dchiliu. Hia segurë nabani zá'ca'a.” Dzë ni de repëntë guëdchini Jesús ziquë rna'zi dulurë ra na'a nanua'a shíni'. Zni guëdchini më parë guëzalú më guë'dchiliu nu adë chu mënë lda'a lu cashtigu rë'.
4 Perë lë'ë të bëchi la sahia, hia nanú llni guëc të, të adë guëdchini dzë ni guëc të ziquë rdchini tubi nguba'në terciuni.
5 Grë hia'a nanú llni la'ni guëca'a nu rdë'ë hia'a cuendë ra cusë narni'i Dios. Hiadë nacahi la'ni guëca'a nu hiadë rzëdi'i hia'a ziquë rzë ra më gue'lë.
6 Por ni hiadë chu gúnëdi'i duldë ziquë duldë narunë ra mënë nanadë guënëdi'i Dios, sino quë guëdzú nasini hia'a nu guëagná ldu'u hia'a de quë juici shtë Dios napë quë guëdchini.

7 Ra narunë duldë adë rdë'ëdi'ill cuendë de që mizmë lë'ë rall rguili rall cashtigu shtë Dios parë lë'ë rall. Na rall ziquë ra narga'si gue'lë nu ziquë ra narzuu'dchi. Adë rdë'ëdi'i rall cuendë pë quëhunë rall.

8 Perë lë'ë hia'a nabani zá'ca'a delantë lu Dios. Guëdzú sini hia'a parë adë guësínidi'i mëdzabë lë'ë hia'a lu duldë. Tubi suldadë rácull con gui'bë nashábëll nu rzú'bëll casco parë rúnëll defender cuerpë shtënëll iurë rdildi rall. Igual lë'ë hia'a napë që guëdë'na'a defender lë'ë hia'a lu Satanás. Tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë Dios de që gunë më salvar lë'ë hia'a. Gac shtu'u hia'a lë'ë më parë adë gúnëdi'i Satanás gan guësiguëll lë'ë hia'a.

9 Adë gudílidi'i Dios lë'ë hia'a parë gunë më cashtigu lë'ë hia'a sino që parë guëne'e më vidë sin fin. Rzëlaa'dchi më vidë parë lë'ë hia'a purquë hia gudilli Dadë Jesucristo cuendë shtë hia'a.

10 Guti më lu cruz por lë'ë hia'a parë guëdápa'a vidë con lë'ë më la'ni gube'e. Si talë nianá nabani hia'a u hia guti hia'a guëbani hia'a con lë'ë më.

11 Por ni tsagla'guë guëni'inú të ra sa' të con diza'që rë' parë su rall firmë lu shnezë më.

Rni'inú Pablo lu ra narialdí ldu'i diza'që

12 Ziquë bëchi la sahia rnia'a lu të, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë ra naquëhunë shchi'ni Dios entrë lë'ë të, ra naná cabësë grupë shtë të.

13 Napë quë gunë të rëspëti nu gac shtu'u të lë'ë rall purquë gudili më lë'ë rall parë shchi'ni më. Gulë guquëreldë za'që; adë pë dishi'bi runë të.

14 También rnia'a lu të ziquë bëchi la sahia, gulë guni'inú lu ra mënë nanëdi'i gunë dchi'ni. Gulë bë'në animar lë'ë narunë faltë tsaldí ldu'i diza'që. Gulë bë'në compañi nala'di su firmë lu shti'dzë më. Adë tsasháquëdi'i ldu'u të con ra sa' të.

15 Gulë guná, adë nádi'i bien gunë të vengar tubi sa' të. Adë rgúdi'i të galguezë. Mejurë gudili lla gunë të bien con grë ra sa' të nu con grë mënë la'ni guë'dchiliu.

16 Guëdubi tiempë gulë bëquitë ldu'u të.

17 Tsagla'guë guadi'dzënú të Dios nu gulë guna'bë lu më guëdubi tiempë.

18 Grë lo që nacazac të, gulë bëdë'ë graci lu më purquë ni na voluntá shtë më gunë të. Lë'ë ni na voluntá shtë më parë grëtë' narialdí ldu'i diza'që shtë Jesucristo.

19 Adë rcué'zëdi'i të shchi'ni Espíritu Santo.

20 Adë rquë guiá'adi'i të diza'që narni'i mënë lu të por pudërë shtë Dios.

21 Iurë ze'dë guëni'i tubi nguiu tubi di'dzë lu të, gulë bësë'din gu nahin diza'që shtë Dios. Talë nahin shti'dzë Dios, gulë bëa'nënuhin perë si talë adë nádi'in shti'dzë Dios, adë rëa'në guënúdi'i tëhin.

22 Gulë bësa'në grë cusë mal.

23 Rna'bë na'a lu Dios narcue'dchí la'ni ldu'u hia'a, gunë më compañi lë'ë të parë gunë të cumplir grë narac shtu'u më. Gac të niétiquë shmënë më. Rna'ba lu më të guëzunë më almë shtë të nu espíritu shtë të. Gunë Dios compañi lë'ë të parë adë gunë dchi'ni të cuerpë shtë të lu cusë mal. Guëa'në të limpi sin duldë dzë naguëdchini Dadë Jesucristo.

24 Dios gudili lë'ë të parë gac të shmënë më. Adë rúnëdi'i më cambi shti'dzë më. Guldí më iurë rni'i më lu të; gunë më cumplir grë cusë rë'.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

25 Quëhuna ruëguë lu të bëchi la sahia, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a.

26 Gulë bë'në saludar grë ra narialdí ldu'i diza'që nga'li con tubi abrasë nacagshe'ldë na'a.

27 Rna'ba lu të ziquë muzë shtë Jesucristo, bi'ldi cartë rë' lu grë ra shmënë Dadë Jesús narëta' nga'li.

28 Rna'ba lu Dadë Jesucristo
guëne'e më llëru'bë bendición parë
lë'ë të. Zni gaquin. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu ra Tesalonicenses

Bëquë'ë Pablo tubi cartë lu grupë narialdí ldu'i diza'quë guë'dchi Tesalónica

1 Na Pablo con ra sa' hia'a, Silvano nu Timoteo, rquëa'a cartë rë' lu grupë nacanaldë tëchi diza'quë shtë Jesús, ra naquëreldë guë'dchi Tesalónica. Dios Shtáda'a con Dadë Jesucristo gudili më lë'ë të parë gac të shmënë më.
2 Rna'bë na'a lu Dios Padre nu lu Dadë Jesucristo gunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të. Cuedchí ldu'u të nu guëne'e më grë cusë za'quë parë lë'ë të.

Gunë Dios juzguë lë'ë ra narunë duldë

3 Rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siemprë rna'bë na'a lu Dios nu rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të. Rdë'ë na'a graci lu më purquë ziaru'bë cariñi nanapë të con sa' të nu dzë con dzë tsaldíru'u ldu'u të diza'quë shtë Dadë Jesucristo.
4 Por ni rbedchí ldu'u na'a con lë'ë të nu cagni'i na'a lu ra grupë shtë shmënë Dios lla mudë bia'a ldu'u të lu ra nazunaldë lë'ë të. Cagni'i na'a lu rall de quë su të firmë lu shnezë Dios masiá rzunaldë mënë lë'ë të. Tsagla'guë tsaldí ldu'u të de quë naza'quë na Dios, masiá quëhunë ra mënë cuntrë lë'ë të.
5 Por grë cusë durë narunë mënë cuntrë lë'ë të, rdë'ë na'a cuendë de quë caglua'a Dadë Dios runë tucarë tsutë të lugar catë rnibë'a më. Iurë rzunaldë mënë lë'ë të, nahin tubi sëñi de quë justë na Dios nu gunë më juzguë grë mënë.
6 Siemprë runë më ra cusë za'quë. Runë tucarë güeshe'ldë më cashtigu güec ra narzunaldë lë'ë të
7 perë cuedchí ldu'u hia'a dzë güedchini Dadë Jesús de gube'e. Güedchini më con ianglë pudërusë shtë më
8 nu con be'lë narru'u lu gui'i dushë. Güedchini më parë güedë'ë më cashtigu lë'ë ra nanadë güënëdi'i Dios nu güeshe'ldë më cashtigu güec ra narzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë Dadë Jesús.
9 Güezac zi më lë'ë rall la'ni gabildi catë nídi'i fin. Güënitilú rall lu Dadë Jesús. Güënitilú rall catë rnibë'a Dios, catë nanú pudërë nu llni shtë më.
10 Gac ra cusë ni dzë güedchini Dadë Jesús. Gunë më recibir hunurë shtë mënë nabëzunë Dios almë shtë rai'. Grë ra nabëzu'bë diaguë di'dzë shtë më, gunë rall alabar lë'ë më iurní. Güëni'i rall nabënë na më. Nu lë'ë të dzë ni, zuga'a të nga'li purquë gualdí ldu'u të diza'quë naguni'i na'a lu të.
11 Por ni siemprë cagna'bë na'a lu Dios por lë'ë të de quë tsagla'guë gunë më cambi mudë nanabani të parë gunë tucarë cusë za'quë ziquë shmënë Dios. Pues guna'bë Dios lë'ë të parë gac të shmënë më. Cagna'bë na'a lu më gunë më cumplir ra cusë narac shtu'u të gunë më. Con pudërë shtë më gunë të cumplir dchi'ni shtë më naguzublú të purquë rialdí ldu'u të lë'ë më.
12 Zni gunë të alabar lë'ë Dadë Jesús ziquë runë tucarë. Mizmë tiempë güëlua'a më lë'ë të lu Dios de quë na të më za'quë. Zni gaquin niétiquë purquë Dios nu Dadë Jesucristo rac shtu'u më lë'ë të nu quëhunë më llëru'bë favurë parë lë'ë të.

2

Nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull

1 Iurne' rquëa'a lu të shcuendë guc güedchini Dadë Jesucristo de gube'e parë güetëá më lë'ë hia'a lu güë'dchiliu nu güequërélda'a con lë'ë më.
2 Quëhuna ruëguë lu të, bëchi la sa' hia'a, adë rac ldú'udi'i të nu adë rdzëbëdi'i ldu'u të de quë hia bëdchini Dadë Jesús, masiá rni'i ra mënë nahin verdá u rni'i rall nahin tubi di'dzë naguni'i Espíritu Santo lu rall. Talë rni'i rall de quë bë'në rall recibir tubi

cartë nabëshe'ldë na'a narni'i zni, adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë rall.
3 Adë guësá'nëdi'i të guësiguë ra mënë lë'ë të purquë antsë guëdchini më, tsunë cusë gac cumplir. Tiempë ni zihani mënë guësa'në rall ldai' shtë Dios nu gunë rall cuntrë lë'ë më. Tiempë ni guëdchini tubi nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, adë ni fin shtënëll.
4 Gúnëll cuntrë ra dios shtë mënë nu sull lu grë clasë cultë catë runë mënë adorar Dios de verdá. Guëshepi guiá'all mizmë lë'ëll nu tsutëll catë runë tucarë cuezë Dios nu guëní'ill mizmë lë'ëll na Dios.
5 ¿Gu rëagná ldu'u të gunia'a lu të grë ra cusë rë' dzë guquëreldënú na'a lë'ë të?
6 Nanë të pë cusë rzu lu nguiu nagadzë grë clasë duldë la'ni ldú'ull, perë adë guëlua'alull lu ra mënë shtë guë'dchiliu hashtë tiempë nagunë Dios disponer.
7 Pues nanë hia'a de quë zihani mënë adë rac shtú'udi'i rall lëy za'quë nanadápa'a iurne'.
8 Iurní nguiu nagadzë duldë la'ni ldú'ull guëlua'alull lu ra mënë lu guë'dchiliu, perë Dadë Jesús con tubi di'dzë naguëni'i më, quini më lë'ëll. Guënitilú më lë'ëll iurë guëdchini më con pudërë shtë më.
9 Lë'ë nguiu mal ni guëdchínill con pudërë shtë Satanás parë gúnëll zihani milagrë nu cusë nalá'adi'i guëná mënë.
10 Con zihani bishi guësiguëll lë'ë mënë nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë. Guëniti rall purquë adë nëdi'i rall tsaldí ldu'u rall diza'quë parë gac salvar rall.
11 Por ni Dios quëgsa'në më lë'ë rall parë tsaldí ldu'u rall bishi.
12 Al fin grë ra nanadë gualdídi'i ldu'u diza'quë, ra nanapë gustë quëhunë duldë, gac condenar rall. Adë nídi'i fin parë lë'ë rall.

Dizdë principi gudili Dios lë'ë të

13 Perë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, de quë siemprë rna'bë na'a lu Dios; rdë'ë na'a graci lu Dios por lë'ë të purquë Dadë Jesús rac shtú'ui' lë'ë të nu dizdë principi gulë Dios lë'ë të. Na të shini më por pudërë shtë Espíritu Santo purquë gualdí ldu'u të diza'quë.
14 Nu napë të shti'dzë më naguni'i na'a lu të parë tsutë të lugar catë rlua'a pudërë nu llni shtë Dadë Jesucristo. Parë ni guna'bë Dios lë'ë të.
15 Por ni gulë tsagla'guë firmë lu shnezë Dios nu gulë bëagná ldu'u të grë ra enseñansë naguni'i na'a lu të nu gulë bëagná ldu'u të ra enseñansë nabëquë'ë na'a la'ni cartë rë'.
16 Dios Padre Shtáda'a con Dadë Jesucristo, nalë rac shtu'u më lë'ë hia'a nu bëne'e më llëru'bë favurë parë lë'ë hia'a. Quëhunë më compañi lë'ë hia'a parë tsaldí ldu'u hia'a más nu parë gac bë'a hia'a de quë bë'në më salvar lë'ë hia'a lu cashtigu shtë më.
17 Rna'bë na'a lu më de quë gunë më compañi lë'ë të parë gapë të valurë nu fuersë parë gunë të shchi'ni më nu guëni'i të shti'dzë më lu ra mënë.

3

Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a

1 Stubi cusë rnia'a lu të bëchi la sa' hia'a, gulë guna'bë lu Dios por lë'ë na'a parë más nasesë guërë'tsë diza'quë shtë Dadë Jesús lu ra më shtë guë'dchiliu. Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë rall recibirin con gustë nu de quë tsaldí ldu'u rall diza'quë, igual cumë ziquë bë'në të recibirin.
2 Gulë guna'bë lu Dios de quë gunë më librar lë'ë na'a guia'a nguiu mal nu ra narunë cuntrë shchi'ni Dios. Pues lëdë grëdi'i mënë rialdí ldu'u rall diza'quë narni'i na'a
3 perë nabënë na Dadë Jesús nu gunë më lo quë naguni'i më. Guldí më gunë më compañi lë'ë të parë gac të firmë lu shnezë më nu lë'ë më quëhapë më lë'ë të lu pudërë shtë mëdzabë.
4 Napë na'a confiansë lë'ë të purquë na të shmënë më, de quë quëhunë të ra cusë narnibë'a na'a

gunë të. Nu tsagla'guë guëzu'bë diaguë të grë cusë ni.
5 Rna'bë na'a lu Dios gac bë'a të de
që rac shtu'u më lë'ë të. Rna'bë na'a
gunë më compañi lë'ë të parë gapë
të más pacënci masiá guëldënú mënë
lë'ë të.

Runë tucarë grë mieti gunë rall dchi'ni

6 Rnibë'a na'a lu të bëchi la sa'
hia'a, purquë na na'a muzë shtë
Dadë Jesucristo de quë adë gunë të
igual naquëhunë ra sa' të nanadë rac
shtú'udi'i gunë dchi'ni. Nabëchi rall
nu adë rúnëdi'i rall rëspëti enseñansë
naguni'i na'a lu rall.
7 Bien nanë të de quë runë tucarë
grë të gunë të dchi'ni igual ziquë
bëdë'në na'a dchi'ni dzë guquëreldë
na'a con lë'ë të.
8 Gudilli na'a por grë cumidë
nagudáu na'a. Dzë la gue'lë bëdë'në
na'a dchi'ni hashtë bëdzaguë na'a
parë adë ni tubi de lë'ë të adë
guá'adi'i të nicidá shtënë na'a.
9 Bëdë'në na'a dchi'ni parë bëlua'a
na'a lë'ë të de quë nabënë na gunë
mieti dchi'ni. Be'rquë niadchini na'a
lidchi të niadáu na'a sin quë adë ni-
adíllidi'i na'a lu të purquë bëdapë na'a
derechë parë niadë'në na'a ni.
10 Perë dzë gulezënú na'a lë'ë
të, guni'i na'a lu të de quë sa' të
nanadë rac shtú'udi'i gunë dchi'ni
adë guëdë'ë të pë gaull.
11 Pues rni'i mënë lu na'a de quë
bëldá sa' të adë quëhúnëdi'i rall
dchi'ni. Runë rall cupar lë'ë rall lu
cusë nanadë rlluí'idi'i. Riutë rall la'ni
ra cusë naquëhunë mënë.
12 Ziquë muzë shtë Dadë Jesús,
rnibë'a na'a nu rni'inú na'a lu të,
runë tucarë gunë ra nguiu ni shchi'ni
rall parë gau rall. Adë tsutëdi'i rall
lidchi sa' rall parë quili rall pë gau
rall.
13 Adë tsasháquëdi'i ldu'u të. Gulë
tsagla'guë gunë të ra cusë za'quë de-
lantë lu ra mënë.
14 Talë nanú tubi nguiu ladi të
nanadë rzu'bë diáguëdi'i di'dzë rë'
nacagshe'ldë na'a iurne', gulë guná
chull. Adë guëtsá'guëdi'i të lë'ëll parë
guëtú lull.
15 Gulë guc shtu'u lë'ëll nu gulë
guni'inú lë'ëll ziquë bëchi sa' të,
lëdëdi'i ziquë tubi enemigu shtë të.

Ndë'ë gualú cartë shtë Pablo con tubi saludë

16 Siemprë nadápa'a paz por Dadë
Jesucristo; por ni rna'bë na'a lu më
gunë më compañi parë cuedchí ldu'u
të. Rac shtu'u na'a gapë të tubi vidë
za'quë siemprë ancalë nanú të, nu
rac shtu'u na'a cuezënú Dadë Jesu-
cristo lë'ë të, grë të.
17 Na Pablo gualú bëquëa'a cartë rë'
lu të con tubi saludë parë grë të ziquë
rquëa'a grë cartë narshe'lda parë gac
bë'a të nahin tubi cartë nabëquëa'a.
18 Guëne'e Dadë Jesucristo llëru'bë
bendición parë grë të. Amén.

Primerë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo por mandadë shtë Dios el quë nagunë salvar lë'ë hia'a. Bëshe'ldë Dadë Jesucristo na; na më el quë naguëne'e vidë sin fin juntë con lë'i'.
2 Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo, nal cumë ziquë shinia purquë gualdí ldú'ul Jesucristo iurë guni'inúa lë'ël diza'quë. Rac shtua'a gápël favurë shtë Dios, quë guëga'a ldu'u më lë'ël, quë rbedchí ldú'ul por pudërë shtë Dadë Dios con Jesucristo, Shlá ma'a.

Gulë gapë cuidadë por ldai' falsë

3 Antsë bëna incarguë lë'ël guëá'nël ciudá Efeso mientras tsahia regiuni Macedonia; gunia'a lul iurní de quë napë quë guënibë'al mënë parë adë guëluá'adi'i rall stubi clasë ldai'.
4 Nu adë guëquë'ëdi'i rall listë llëduni ra lë shtë shtadë guëlú rall, nu adë gúnëdi'i rall cuendë di'dzë shtë nguiu bishi purquë fin shtë ra cusë ni nadë más rdildi di'dzë ra mënë. Adë runë rahin compañi parë guëdë'na'a cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Sulë por fe gúnël cumplir voluntá shtë më. Grë ndë'ë quëhuna incarguë lul stubi vueltë.
5 Lo quë narac shtua'a gunë të, gac shtu'u të sa' të con guëdubinú ldu'u të sin mal llgabë, nu tsaldí ldu'u të Jesús de verdá.
6 Bëldá mënë nabësa'në lu nezë za'quë shtë Dios, guanaldë rall tëchi di'dzë nadë guëlluí'idi'i.
7 Rac shtu'u rall gac rall mësë shtë lëy nabëquë'ë Moisés perë adë riasëdi'i rall pë lo quë narni'i rall. Rac bë'adi'i rall pë runë cuntienë di'dzë narni'i rall con llëru'bë confiansë.
8 Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy na za'quë, sulë si talë guëlua'a hia'a de acuerdë según voluntá shtë Dios.
9 Rdë'ë hia'a cuendë de quë lëy adë rzúdi'i lu ra narunë bien purquë Dios bëdë'ë lëy parë grë ra mënë mal con grë ra narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios, grëtë' ra narunë cuntrë Dios con ra nanapë duldë, grëtë' ra nadë runë rëspëti Dios con grë ra nadë nëdi'i gunë cuendë shti'dzë më, grë ra narguini shtádi' nu ra narguini shní'ai', grëtë' ra narguini mënë gati mënë,
10 nu grë ra narquënú tse'lë sa'll, nu grë ra naná rquënú mizmë sa' nguiu, grë ra narbaa'në parë cu rall dumí, parë grë ra naná bishi ra, nu grë ra narunë jurar con bishi; por ra cusë ni rzu lëy shtë Dios. Nu lë'ë lëy rzu parë grë ra narunë cuntrë enseñansë za'quë.
11 Ra enseñansë rë' nahin de acuerdë con diza'quë shtë Dios. Di'dzë ni rni'i de quë llëru'bë na pudërë shtë Dios. Mizmë lë'ë më bë'në incarguë diza'quë ni guiahia.

Rdë'ë Pablo graci lu më por favurë nabë'në më

12 Quëgdë'ëhia graci lu Dadë Jesucristo, bëne'e më pudërë parë guadi'dza diza'quë purquë gualdí ldu'u më na ziquë tubi muzë nagunë cumplir voluntá shtë më. Gulë më na parë guna shchi'ni më.
13 Gulë më na aunquë antsë napa gustë guní'ihia didzabë guëc më, bëna cuntrë lë'ë më, gurushtiáhia guëc më, perë bëga'a ldu'u më na purquë todavía adë guc bë'adia'a pë canihuna. Adë bëdchínidi'i llni shtë Dios guëca.
14 Perë llëru'bë favurë napë më parë na; iurne' rac shtua'a lë'ë më; rialdí ldua'a shti'dzë më. Grëhin ze'dë de Cristo Jesús purquë nahia unidë con lë'ë më.
15 Na ciertë nu grë mieti napë quë tsaldí ldu'u rall de quë Cristo Jesús bidë lu guë'dchiliu parë gunë më salvar grë ra nanapë duldë. Nu nahia primërë pecadurë entrë grë mieti.
16 Perë bëga'a ldu'u më na, sulë parë guëlua'a grë pacënci shtë më la'ni vidë shtëna. Guca primërë entrë grë ra pecadurë, perë lë'ë më gulë më na parë gaca tubi ejemplë lu grë ra

natsaldí ldu'i lë'ë më të parë gapë rall vidë sin fin.
17 Por ni runë tucarë guëdë'ë mieti graci nu hunurë lu Rëy nanabani parë siemprë, el quë nadë rátidi'i, el quë nadë chu rnádi'i lúhi', parë lúniquë Dios verdadërë nanápëdi'i fin. Amén.
18 Timoteo, cagnia'a lul ziquë shinia, guagla'guë tsaldí ldú'ul lë'ë më con buen llgabë. Ra di'dzë naguni'i ra muzë shtë më iurë bë'nël recibir dchi'ni shtë më, gunë rahin compañi lë'ël iurne'. Guc tubi suldadë za'quë shtë Jesús.
19 Adë guësá'nëdi'il fe shtënël sino tsaldí ldú'ul lë'ë më más. Guagla'guë lu shnezë më con buen llgabë, pues bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Jesús. Bëquë guia'a rall llni nabëdë'ë Dios.
20 Zni guzac Himeneo nu Alejandro, lë'ë naná bëna intriegu lu Satanás të parë gac bë'a rall rqui'ni cuezë ra di'dzë dzabë narni'i rall cuntrë Dios.

2

Gulë guna'bë Dios por grë mënë

1 Primeramëntë rac shtua'a gunë të ruëguë lu Dios, nu gulë guna'bë lu më, nu gulë guadi'dzënú lë'ë më, nu gulë bëdë'ë graci lu më por grëtë' ra mënë.
2 Gulë guna'bë lu Dios por grë gubiernë nu grëtë' autoridá të parë guëdápa'a tubi vidë sin dishi'bi, nu parë guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më nu parë guëdápa'a vidë naná de acuerdë con shti'dzë më.
3 Zndë'ë rac shtu'u Dios guëdë'na'a cumplir naná correctë delantë lu më, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a.
4 Rac shtu'u më grëtë' nguiu gac salvar nu rac shtu'u më grëtë' nguiu gac bë'a rall guadë naná verdá shtë më.
5 Nanú tubsë Dios nu nanú tubsë nazú guëláu entrë nguiu nu Dios; më ni rni'inú Dios por ra nguiu. Lë'i' na Dadë Jesucristo. Na më nguiu.
6 Jesucristo bë'në intriegu mizmë lë'i' lu galguti parë gudilli më duldë shtë hia'a con prëci rënë shtëhi'. Iurë bë'në Dios disponer, bë'në më testificar por galguti shtë Jesús gunë më salvar lë'ë hia'a.
7 Gudili më na ziquë mensajërë nu poshtë shtë më, nu parë guëluá'ahia ra mënë nanádi'i më israelitë lla tsaldí ldu'u rall nu parë gac bë'a rall pë na verdá. Ruadi'dza verdá, lëdë bíshidi'i.
8 Por ni rnia'a lu të, rac shtua'a de quë guëdubi ladë guëna'bë ra mënë lu Dios, guëldisë rai' oraciuni lu Dios, perë sulë con ldu'u limpi sin ni tubi llanë, nilë dishi'bi.
9 Nu rac shtua'a de quë ra na'a gacu rai' shabë rai' ziquë runë tucarë, lëdëdi'i con lujë. Gapë rai' rëspëti lu sa' rai'; adë guëzë'ëdi'i rai' begu con lujë u orë u guë'ë naná lasaquë zihani dumí. Gácudi'i rai' shabë nalasac zihani dumí nadë más parë guëná mënë lo quë nanapë rall.
10 Mejurë gacu ra na'a stubi lari naná obrë za'quë ziquë runë tucarë gunë mieti naná shmënë Jesús.
11 Ra na'a napë quë guëac dchi parë guësë'dë rai' nu gac rai' obedientë.
12 Adë rdë'ëdia'a sí guëlua'a ra na'a ra shmënë Dios, nilë rnibë'adi'i rai' nguiu sino guëac dchi ra na'a
13 purquë primërë bëntsa'u Dios lë'ë nguiu; despuësë bëntsa'u më lë'ë na'a.
14 Adë bësiguëdi'i mëdzabë lë'ë Adán sino Eva. Por naná guguë na'a iurní, gulaguë na'a la'ni duldë
15 perë gac salvar ra na'a iurë ralë ra shíni', si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u rall shti'dzë më, si talë rac shtu'u rall Dios nu si talë quëreldë rall bien lídchill, nu si talë adë gúnëdi'ill cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull.

3

Ra naná encargadë con shchi'ni Dios

1 Si talë tubi nguiu rac shtú'ull gápëll catë guënibë'ai' ziquë encargadë shtë los de más shmënë Dios, pues nahin tubi cusë za'quë lo quë narac shtu'u mënë ni.

2 El quë nanapë carguë ni, rqui'ni
guëbánill tubi vidë za'quë lu sa'll
të parë ni tubi adë chu guëní'idi'i
guëquëll. Napë quë gápëll mizmë
lë'ëll de grë duldë; gápëll tubsë tsé'lëll.
Gac mënë ni de buen llgabë; gáquëll
më rëspëti. Gáquëll tubi narunë
recibir visitë lídchill, nu gáquëll nasini
parë guëluá'all los de más mënë.
3 Adë gúdi'ill zili vini; adë quílidi'ill
dishi'bi, ni gáquëdi'ill narzebi ldu'u
pë shtë mënë. Más bien gáquëll tubi
nguiu nadu'u nu adë tildi dí'dzëdi'ill
con sa'll; adë sébidi'i ldú'ull dumí.
4 Nu rqui'ni guënibë'all lídchill
za'quë za'quë, nu shínill gapë rai'
rëspëti lu shtadë rai'.
5 Si talë adë gáquëdi'i guënibë'all
lídchill con shínill, ¿llallë gáquëll
guënibë'all los de más naná grupë
shtë shmënë Dios?
6 Lë'ë encargadë shtë shmënë Dios,
adë gáqui' tubi më nanapë du'pë
tiempë dizdë bë'ni' recibir Cristo
Jesús, no sea quë ldáguëll la'ni mizmë
condenación nagulaguë mëdzabë; guc
shtú'ull gáquëll më ru'bë.
7 Nu rqui'ni tubi encargadë con
shmënë më gáquëll rëspëti por los de
más nanadë rialdídi'i ldu'i diza'quë,
no sea guëldáguëll lu duldë nu ra sa'll
guëni'i guëquëll. Ni na tubi trampë
shtë Satanás.

Ra narunë compañi ra encargadë con ra shmënë Dios

8 Zni zac, ra diáconos, ra narunë
compañi entrë ra shmënë Dios,
gac rai' mënë rëspëti, mënë narunë
cumplir shtí'dzi', mënë nadë
rzuu'dchidi'i nu adë rzébidi'i ldu'u
rai' dumí.
9 Napë quë gac ra mënë ni nguiu
naná riasë bien diza'quë naná bëru'u
lu llni iurne'. Gac rai' nguiu sin ni
tubi engañi la'ni ldú'i'.
10 Primërë gac probar ra mënë ni,
si talë adë chu guëdchí'bëdi'i galquiá
cuntrë nguiu ni. Hia guëná'zi rai'
dchi'ni ziquë muzë shtë los de más
shmënë Jesús.
11 Mizmë zni ra tse'lë shtë diáconos
gac rall mënë rëspëti; gáquëdi'i rall
nachismë; gac rall ra naquëhunë
cumplir shtí'dzi'. Gac rai' na'a za'quë
të tsaldí ldu'u sáhi' lë'ë rai'.
12 Tubi diácono napë quë gápëll
tubsë tsé'lëll, nu napë quë guënibë'ai'
bien shíni' con grë shfamíli'
13 purquë ra narunë sirvë ziquë
diáconos, si talë gunë rai' cumplir
bien shchi'ni më, gunë rai' gan rëspëti
nu confiansë shtë sa' rai'. Guadi'dzë
rai' diza'quë shtë Cristo Jesús sin quë
adë rdzëbëdi'i rai'.

Diza'quë shtë Dios

14 Rac shtua'a gue'dë guënahia lul
lueguë, perë mientras quëquëa'a ra
cusë rë'.
15 Si talë gac ldë'ëhia, gac bë'al lla
runë tucarë guëquëréldël entrë los de
más shmënë Jesús, quiere decir, entrë
ra famili shtë Dios. Pues grupë shtë
shmënë Dios na ziquë pilari narapë
hiu'u. Na rall ziquë cimientë shtë
hiu'u naná quëhapë verdá shtë Dios.
16 Llëru'bë na ra enseñansë
nadápa'a. Bëlua'a më rahin; iurní
rialdí ldu'u hia'a ndë'ë:

Bëdchini Dios con cuerpë shtë nguiu,
nu Espíritu Santo guní'i' tubldí na
shcuendë më.
Guná ra ianglë lu më.
Ra mënë biadi'dzë rall diza'quë shtë
më lu ra mënë guëdubi naciuni.
Mënë gualdí ldu'u rall shti'dzë më,
nu bë'në Dios recibir lë'i' lu gube'e
stubi.

4

Ra narlua'a tëchi lu shti'dzë Dios

1 Espíritu shtë Dios rni'i ldi de quë
lúltimë tiempë bëldá mënë guësa'në
rall shti'dzë Dios. Tsanaldë rall tëchi
ra espíritu mal narsiguë, nu tsaldí
ldu'u rall stubi ldai' falsë naze'dë de
mëdzabë.
2 Guëquë diaguë rall di'dzë shtë ra
mësë falsë naná ziquë guetë nad-
chi'bë lu dchi'li. Llgabë ra hiumbrë ni
adë rínidi'i ra; nahin ziquë tubi cusë
naná cuë gui'i con gui'bë ldë; hiadë
rínidi'in.
3 Ra mënë ni nëdi'i rall guëtsë'a mi-
eti; nëdi'i rall gau mënë belë; perë
Dios bëntsa'u grëtë' dau ni. Na parë ra

narialdí ldu'i lë'ë më gau rallin, nadë más guëdë'ë rall graci lu më.
4 Grĕtë' nabëntsa'u Dios bien nahin.
Ni tubi adë chu guëquĕ guiá'adi'in
sino gulë bë'në recibirin. Gulë bëdë'ë
graci lu më
5 purquë shti'dzë Dios runë ldai'
grĕtë' guëc dau iurë rná'ba'a lu më.

Tubi muzë za'quë shtë Jesucristo

6 Si talë quëgluá'al enseñansë
rë' lu ra bëchi sa'l, iurní nal tubi
muzë za'quë shtë Dadë Jesucristo,
nu mizmë lë'ël tsagla'guë gac ali-
mentárël con shti'dzë Dios. Tsasël
más ldai' za'quë narianáldël tĕchi'.
7 Adë rúnëdi'il cuendë ra enseñansë
falsë, nilë cuendë falsë sino quë ziquë
tubi narunë ejercici diari, bësë'dë
shti'dzë Dios bien.
8 El quë narunë ejercici quëhúnëll
provëchë por du'pë tiempë perë
el quë narunë ejercici espiritual,
el quë naquëhunë cumplir voluntá
shtë Dios, quëhúnëll provëchë iurne'
mientras quëréldëll lu guĕ'dchiliu nu
quëhúnëll provëchë parë tubi vidë
naguëdchini más despuësë.
9 Di'dzë ni na verdá nu runë tucarë
grë mieti tsaldí ldu'u rallin.
10 Ze'dë guëdchini stubi vidë; por
ni rdë'na'a dchi'ni; rdë'na'a fuersë
purquë rialdí ldu'u hia'a shtí'dzi';
dzuléza'a Dios nanabani. Na më el
quë nardë'ë vidë parë grë mieti perë
másru'u gunë më salvar ra naná ri-
aldí ldu'u shti'dzë më.
11 Bëlua'a nu gunibë'a grĕtë' en-
señansë rë'.
12 Gubani bien guëdubi tiempë
të adë gúnëdi'i mënë desprëci lë'ël
purquë nal sultërë, más bien gáquël
tubi ejemplë lu grë ra narialdí ldu'i
diza'quë. Gáquël ejemplë za'quë
manërë naruadí'dzël nu por con-
ductë shtĕnël. Gáquël ejemplë lu sa'l
con purë llgabë limpi.
13 Mientras lë'ë na guelda nga'li,
guagla'guë bi'ldi ra Sagradas Escrit-
uras lu ra mënë nu biadi'dzë lu rai'
shti'dzë Dios. Nu bëdë'ë cunseju lu
rai' lla runë tucarë guëquërelde rai'.
14 Siemprë bë'në dchi'ni con fuersë
nu llni shtë Dios, cusë nabĕ'nël
recibir iurë bëdchi'bë guia'a ra më
guani'si guĕquël, iurë guni'i rai' cusë
nagúnël.
15 Guagla'guë gúnël cumplir ra cusë
rë' con guëdubinú ldú'ul parë gac bë'a
mieti lla ziaglá'guël másru'u delantë
con lë'ë më.
16 Gupë cuidadë mizmë lë'ël nu
gupë cuidadë enseñansë naquëgluá'al,
nu guagla'guë gáquël firmë lu shnezë
më. Si talë quëhúnël zndë'ë, gúnël se-
gurë salvaciuni shtĕnël nu salvaciuni
shtë ra narquĕ diaguë shtí'dzël.

5

Conductë shtë Timoteo lu mënë

1 Adë rní'idi'il guëc ra më guani'si
naná encargadë con shchi'ni Dios,
sino guni'inú lë'ë rai' con rëspëti
ziquë ruadi'dzënul shtádël. Nu
biadi'dzënú lë'ë ra nguiu de menos
edá cumë si fuërë na rai' bĕchil.
2 Bë'në tratë ra na'a gushë cumë
ziquë mizmë shní'al, nu ra na'a
de menos edá, biadi'dzënul lë'ë rai'
ziquë zánël. Gápël rëspëti parë lë'ë
rai'.
3 Bë'në compañi ra viudë, perë sulë
ra naná viudë nanadë nápëdi'i famili.
4 Si talë tubi viudë nápi' shíni' u
shinilláguí', ra shíni' napë quë tsasĕ
rall runë tucarë gúnëll compañi ra
shtádi' u shmámi'; zni quilli rall lo quë
naze'bi rall. Ni na correctë gunë tubi
shmënë Dios. Lu Dios na za'quin nu
nahin voluntá shtë më.
5 Tubi viudë de verdá lu Dios, na
el quë nanápëdi'i ni tubi shfamíli',
nu tsagla'guë rialdí ldú'i' Dios, nu
quëhúni' oraciuni dzë la gue'lë.
Quëhúni' ruëguë lu Dios.
6 Perë lë'ë viudë nariagla'guë tëchi
deseo mal nananú la'ni ldu'i, pues
nall ziquë tëgulë aunquë nabánill.
7 Gunibë'a grë ndë'ë lu ra viudë të
parë guëquëreldë rall bien sin ni tubi
faltë. Iurní nídi'i nicidá parë guëní'il
guëc rai'.
8 Perë si talë tubi shmënë
Dios nĕdi'i gápëll shfamílill u ra
naquëreldënú lídchill, pues hia bëquĕ

guiá'all shti'dzë Dios; nall más peor
quë tubi nadë rialdídi'i ldu'i Dios.

9 Lu listë shtë ra viudë, adë
rquë'ëdi'il lë grë rall, sulë ra nanapë
sesenta izë u más, ra nagupë tubsë
tsé'li',
10 ra nabë'në obrë za'quë lu
sáhi' ziquë ra nagupë bien shíni',
ra nabë'në recibir visitë lídchi', ra
nabë'në sirvë con galnadu'u ra
shmënë Jesús, ra nabë'në compañi ra
naquëhunë sufrir lu cusë dushë, ra
nazianaldë tëchi ra cusë za'quë. Ra
viudë ni na verdá. Runë tucarë gunë
të compañi lë'ë rai'.

11 Perë adë rquë'ëdi'il lu listë lë
ra viudë lliguë purquë iurë ra deseo
mal guëdchini stubi, rlua'a tëchi rai'
lu Cristo nu rac shtu'u guëtsë'a rai'
stubi.
12 Pues iurní napë rai' faltë purquë
adë bë'nëdi'i rai' cumplir primërë
comprumisi shtë rai' con Dadë Jesús.
13 Más de ni, quëac rall nabëchi lu
dchi'ni; ria rall hiu'u por hiu'u; lëdë
niá'asëdi'i galnabëchi sino nu zac ru-
adi'dzë rall cusë adë guëlluí'idi'i nu
riutë rai' asuntë adë rúnëdi'i tucarë
lë'ë rai'.
14 Por ni rnia'a, ra viudë lliguë
guëtsë'a rai' stubi të gapë rai' shini
rai'; guënibë'a rai' prupi shfamili
rai' të parë adë guëdë'ëdi'i lugar
guëdchi'bë Satanás galquiá cuntrë
shmënë Dios.
15 Pues hia bëldá viudë bësa'në rall
shnezë Jesús parë zianaldë rall tëchi
Satanás.

16 Si talë tubi shmënë Dios, sea na'a
u nguiu, nanú viudë entrë shfamílill,
runë tucarë lë'ëll gúnëll compañi vi-
udë ni të parë nídi'i nicidá parë grupë
shtë shmënë Dios gapë rai' na'a ni,
sino gunë rall compañi ra viudë de
verdá, el quë nanápëdi'i famili nu adë
pë nápëdi'i rai'.

17 Ra më guani'si, ra narnibë'a ra
shmënë Dios, si talë quëhunë rai'
bien, los de más mënë napë quë gunë
rall rëspëti lë'ë rai' ziquë tubi muzë
narunë tucarë chupë pagu. Rëspëti ni
runë tucarë especialmente ra naru-
adi'dzë diza'quë nu el quë narlua'a
shti'dzë Dios.
18 Pues Sagradas Escrituras rni'i:
“Adë rgúdi'il guë'shu rua' ngunë naná
rguitsë bë'dchi'”, nu zac rní'in: “Ra
narunë dchi'ni, nápëll derechë parë
pagu shtë rall”.
19 Adë rúnëdi'il cuendë grë ra naná
rdchi'bë ra galquiá cuntrë ra më
guani'si entrë ra shmënë Dios, sulë si
nanú chupë u tsunë testigu, iurní sí,
bë'në casë lë'ë rall.
20 Perë ra naziagla'guë runë duldë,
pues rqui'ni guëní'il güec rall delantë
lu grë ra shmënë Dios të parë los
de más sa' rai', guëdë'ë rai' cuendë
nadzë'bë na cashtigu shtë më.
21 Runa incarguë lë'ël delantë lu
Dios nu Dadë Cristo Jesús nu delantë
ra ianglë naquëbezënú Dios, de quë
tsaglá'guël tëchi ra rëglë rë'; bë'në
juzguë bien; bë'në tratë igual grë sa'l.
22 Adë riúbëdi'i ldú'ul parë
guëdchi'bë guiá'al güec ra mënë parë
gunë rai' recibir carguë entrë los de
más shmënë Dios. Adë gápëdi'il partë
con duldë shtë stubi mënë sino gápël
mizmë lë'ël de grë duldë.
23 Ziquë zihani vueltë rac llu'u
lá'nil, bii' du'pë vini, lëdë sulë nísëdi'i
të parë güeac lá'nil.
24 Ra cusë mal naquëhunë bëldá
nguiu, lueguë rlua'ain; napë quë gac
juzgar rall. Ra cusë mal naquëhunë
sëbëldá nguiu, naga'chi nahin iurne'
perë napë quë güëru'uin lu llni.
25 Igual na con cusë za'quë
naquëhunë nguiu. Bëldá vësë clarë
rlua'a rahin lueguë; nanú adë
rluá'adi'i rahin lueguë, perë adë nídi'i
mudë güëa'në ra cusë ni naga'chi por
llëduni tiempë.

6

1 Grë ra naná bajo ordë shtë ra
lamë, pues rqui'ni gapë rall llëru'bë
rëspëti lu shlamë rall të parë adë chu
güëní'idi'i mal cuntrë Dios shtë hia'a
nu cuntrë diza'quë shtë Jesús.
2 Si nanú ra naná bajo ordë shtë
lamë naná rialdí ldu'i diza'quë,

pues rqui'ni másru'u gapë muzë ni rëspëti lu lamë purquë nall shmënë Jesús. Runë tucarë lë'ë muzë gúnëll dchi'ni lu lamë purquë nall tubi sa' narunë recibir resultadë shtë dchi'ni naquëhunë muzë, nu rac shtu'u Dios lë'ë lamë ni. Bëlua'a di'dzë rë' lu rall nu guni'inú lu mënë cunseju rë'.

Ldai' za'quë parë guëquitë ldu'u mënë

3 Si talë chu quëglua'a stubi cusë falsë, cusë nanádi'i de acuerdë con enseñansë za'quë shtë Dadë Jesucristo, u si talë adë rialdídi'i ldú'ull diza'quë narni'i lla gunë mieti cumplir shti'dzë Dios,
4 pues nguiu ni adë rac bë'adi'ill niétiquë; rac shtú'ull mizmë lë'ëll. Nanú deseo mal la'ni ldú'ull purquë nalë rac shtú'ull tildi dí'dzëll con sa'll. Rdildi dí'dzëll subrë pë runë cuntienë di'dzë. Hia de nga'li ze'dë ra cusë ziquë mbidi, dishi'bi, nu rushtiall lu sa'll, nu napë rall mal llgabë cuntrë sa' rall.
5 Rguili rall di'dzë con ra sa' rall. Na rall mënë nabëniti nezë za'quë shtë Dios. Adë guënëdi'i rall verdá. Quëglua'a rall enseñansë shtë rall parë gunë rall gan dumí. Adë gápëdi'il tratë con mënë ni.
6 El quë naquëhunë cumplir shti'dzë Dios, adë pë rúnëdi'i faltë lë'ëll, por ni rquitë ldú'ull.
7 Pues sin quë ni tubi cusë bëdchínia'a lu guë'dchiliu nu iurë gátia'a, guziá hia'a, adë chu bë guá'adi'i.
8 Si talë nápa'a naguëdáuha'a con shába'a, nadë más con ni cha guëquitë ldu'u hia'a.
9 Perë grë ra narac shtu'u gac ricu, runë rall duldë; rlaguë rall la'ni trampë shtë mëdzabë. Napë rall llgabë nadë guëlluí'idi'i nu napë rall zihani deseo mal nanua'a lë'ë ra nguiu lu cashtigu; rniti rall nu rialú mënë ni parë siemprë.
10 Mënë rac shtu'u rall gapë rall dumí, perë amor shtë dumí na ziquë lu'chi shtë grëtë' clasë cusë mal. Pues por galërzebi ldu'u dumí, bëldá mënë bëniti rall lu shnezë Dios. Bësëdchini rall zihani dulurë mizmë lë'ë rall.

Tsagla'guë tsaldí ldú'ul Dios

11 Lë'ël Timoteo, nguiu nagulë Dios, bëllu'në lu grë ra cusë rë'. Gáquël më za'quë lu Dios; guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldú'ul Dios; gac shtu'u sa'l; gáquël më pacënci lu sa'l nu gáquël më nadu'u.
12 Ziquë tubi nguiu rdildi con fuersë lu deportë, zni runë tucárël. Bë'në segurë vidë eternë; parë ni guna'bë më lë'ël iurë bë'nël testificar lu zihani mënë blac rac shtú'ul lë'ë më.
13 Iurne' delantë lu Dios, el quë nardë'ë vidë parë grëtë' ra cusë, nu delantë lu Cristo Jesús, el quë nadë bëdzëbëdi'i lu Poncio Pilato sino guní'i' verdá lu Pilato, quëgnibë'ahia lë'ël,
14 bë'në cumplir diza'quë. Gapë mizmë lë'ël de grë cusë mal parë adë chu guëní'idi'i guëquël të adë chu guëní'idi'i cuntrë diza'quë por causë shtënël hashtë iurë guëabrí Dadë Jesucristo stubi.
15 Iurë guëga'a iurë, Dios gunë më cumplir grëtë' ndë'ë. Benditë na më. Na më lúniquë Dios pudërusë narnibë'a. Na më Rëy naná lasac lu más quë los de más rëy. Na më Dadë naná lasac lu grë ra dadë shtë guë'dchiliu.
16 Na më lúniquë nadë rátidi'i. Quëreldë më lu llni catë ni tubi adë chu riabí'guëdi'i. Ni tubi mënë adë chu guná lúhi' nu gáquëdi'i guëná rall lu më. Shtënë më na grë hunurë nu derechë parë guënibë'a më parë siemprë. Amén.
17 Grë ra naná ricu lu guë'dchiliu rë', guni'inú lë'ë rall adë gunë narú'bëdi'i rall lu sa' rall, nilë parë tsaldídi'i ldu'u rall dumí nanapë rall purquë lëdë segúrëdi'i na cusë ni. Sino gunibë'a lu rall tsaldí ldu'u rall Dios, më el quë rne'e grëtë' ra cusë hashtë de subrë parë guëquitë ldu'u hia'a.
18 Gunibë'a lu rall të parë gunë rall bien con dumí nanapë rall. Gac

rall ricu lu Dios con dchi'ni za'quë naquëhunë rall. Runë tucarë gunë rall ayudë con guëdubinú ldu'u rall ca'a ra mënë nanapë nicidá. Adë gáquëdi'i rall nadzabë sino më za'quë.
19 Zni gunë rall të parë gapë rall tesurë verdadërë naná ziquë cimientë shtë hiu'u narialúdi'i parë tiempë naze'dë.

Fin shtë cartë

20 Timoteo, gupë ra enseñansë shtë Jesús nagunia'a lul; adë riutëdi'il lu ra shti'dzë mësë falsë. Ruadi'dzë rall cusë naná guëlluí'idi'i. Adë rdildi dí'dzëdi'il con shti'dzë rall naná falsë aunquë rni'i rall na rahin di'dzë narac bë'a grë mënë.
21 Bëldá mënë guanaldë tëchi ra enseñansë shtë rall nu bëniti rall shnezë Dios.

Favurë shtë Dios guëa'nin con lë'ël. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pablo lu Timoteo

Bëquë'ë Pablo cartë rë' lu Timoteo

1 Na Pablo, nahia poshtë shtë Jesucristo. Bëshe'ldë Dios na purquë guni'i ldu'u më más antsë gunë më salvar mënë. Bë'në më prometer gunë më salvar el quë naná unidë con Cristo Jesús.
2 Quëquëa'a cartë rë' lul, Timoteo;
nal ziquë shinia; rac shtua'a lë'ël; rac
shtua'a guëdë'ë Dadë Dios nu Cristo
Jesús Shláma'a, zihani favurë nu rac
shtua'a cuedchí ldú'ul, nu rac shtua'a
guëga'a ldu'u më lë'ël.
3 Siemprë rëagná ldua'a lë'ël mientras rna'ba lu Dios. Quëgdë'ëhia graci
lu më, el quë naquëhuna sirvë lúhi'
con llni nananú la'ni guëca, igual
ziquë shtadë guëluhia bë'në rai' sirvë
lu më.
4 Rëagná ldua'a bí'nil iurë bësëana
lë'ël. Pues iurne' nalë rac shtua'a dzë
la gue'lë guënahia lul parë quëquitë
ldua'a.
5 Nu rëagná ldua'a lla rialdí ldú'ul
Dios de verdá. Primërë shmámël,
Loida nu shní'al, Eunice, gualdí ldu'u
rai' shti'dzë më; iurní nasegura lë'ël
nápël mizmë fe quë lë'ë rai'.
6 Por ni cagnia'a lul de quë
tsagla'guë gúnël usar pudërë
nabëne'e Dios parë lë'ël iurë bëdchi'bë
guiahia guëquël.
7 Pues por lë'ë Espíritu nabëne'e
Dios, adë rdzëbëdi'i hia'a lu ra mënë,
sino rac guëdë'na'a cuendë guadë
naná bien nu guadë naná mal. Nu
rac shtu'u hia'a sa' hia'a, nu quëápa'a
mizmë lë'ë hia'a de cusë mal.
8 Adë rtúdi'i lul parë guëní'il nal
shmënë Dadë Jesucristo nu nilë adë
rtúdi'i lul de na por nanúa prësi
purquë nahia shmënë më. Gáquël
dispuestë parë sac zil por diza'quë.
Gunë më compañi lë'ël con pudërë
shtë më.
9 Bë'në më salvar lë'ë hia'a nu
guna'bë më lë'ë hia'a parë shchi'ni
santu shtë më. Bë'në mëhin, lëdëdi'i
purquë bëdë'na'a cusë za'quë, sino
sulë purquë ni na voluntá shtë më nu
nahin por ra favurë nabë'në më parë
mënë naná unidë con Cristo Jesús.
Gulë Dios lë'ë hia'a dizdë antsë lë'ë
guë'dchiliu cueshtë,
10 perë bëlua'a më amor nanapë
më parë lë'ë hia'a iurë bëshe'ldë më
Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a lu
guë'dchiliu. Lë'i' bëdë'ëi' fin grë ra
pudërë shtë galguti. Nu por diza'quë
nápa'a llni; iurne' riasë hia'a nezë
catë guëbánia'a parë siemprë.
11 Dios gulë lë'ë na parë guëní'ihia
diza'quë nu bëshe'ldë më na cumë
poshtë shtë më parë guëluá'ahia ra
më nanádi'i mënë israelitë.
12 Por ni rzac zia lu grëtë' ra cusë
rë', perë adë rtúdi'i lua purquë rac
bë'ahia el quë narialdí ldua'a. Nu
napa confiansë lë'ë më napë më
pudërë parë adë tsalúdi'i niétiquë lo
quë nabëna incarguë gapë më. Gapë
mëhin hashtë lë'ë dzë guëdchini më
stubi.
13 Guagla'guë tëchi ra enseñansë
za'quë rë', lo quë nabëluá'ahia nu
guagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios
nu gac shtu'u sa'l purquë unidë nal
con Cristo Jesús.
14 Gupë verdá shtë Dios ziquë tubi
tesurë. Lë'ë Espíritu Santo bë'në
më incarguë di'dzë ni guiá'al. Lë'i'
quëbezënúhi' lë'ë hia'a.
15 Hia nanël ra naquëreldë Asia,
bësa'në rall na, cumë Figelo nu
Hermógenes.
16 Lë'ë Dadë guëga'a ldú'i' famili
shtë Onesíforo purquë lë'ëll zihani
vësë bë'nëll compañi na, nu bësëquitë
ldú'ull na; adë bëtúdi'i lull de quë
nanúa prësi.
17 Iurë bëdchínill hashtë Roma, adë
bësá'nëdi'i gudílill na, nu bëdzélëll na.
18 Rac shtua'a lë'ë Dadë Dios
guëga'a ldú'i' Onesíforo guëlladchi con
Jesús iurë guëabrí më stubi. Pues
nanël lla bë'nëll sirvë na iurë nanúa
Efeso.

2

Muzë za'quë shtë Jesucristo

1 Lë'ël Timoteo, guagla'guë bë'në recibir fuersë nu bendición nadápa'a purquë unidë na hia'a con Cristo Jesús.
2 Lo quë nabínil iurë bëluá'ahia diza'quë lu zihani mënë, bëlua'a ra enseñansë ni lu ra stubi mënë, lu nguiu nagunë cumplir diza'quë, ra naná rac guëlua'a enseñansë ni lu sa' rai'.
3 Ziquë tubi suldadë za'quë shtë Jesucristo gua'a ldú'ul grë cusë dushë.
4 Ni tubi suldadë naná listë parë tíldinull enemigu, riutëll asuntë shtë guë'dchiliu purquë rni'i ldú'ull gúnëll cumplir ordë shtë narnibë'a lë'ëll.
5 Mizmë manërë ni el quë narllu'në carrërë, adë gúnëdi'ill recibir premi si talë adë rllú'nëdi'ill de acuerdë con ra rëglë.
6 El quë narunë dchi'ni lachi, nápëll derechë cá'all primërë tubi partë shtë cusechë.
7 Bë'në llgabë lo quë narnia'a. Lë'ë Dadë guëlua'a më lë'ël parë tsasël grëtë' ndë'ë.
8 Bëagná ldú'ul, Jesucristo guashtë më ladi ra tëgulë. Guc më llëbní rëy David. Di'dzë ni na diza'quë narní'ihia lu ra mënë.
9 Por diza'quë rë' rzunaldë mënë na hashtë nali'bia con cadënë ziquë tubi narguini mënë, perë nídi'i mudë guëldi'bi mënë shti'dzë Dios.
10 Por ni napa pacënci lu cusë mal parë bien shtë ra nagulë Dios të parë gac salvar rall nu guëquëreldë rall lu llni nu gluri shtë Cristo Jesús parë siemprë.
11 Verdá na di'dzë rë':
Si talë gútia'a con lë'ë më, guëbánia'a con lë'ë më.
12 Si talë sac zi hia'a lu cusë mal por lë'ë më, súba'a catë rnibë'a më.
Si talë guëquë guiá'a hia'a lë'ë më, lë'ë më guëquë guiá'ai' lë'ë hia'a.
13 Si talë guëlua'a tëcha'a lúhi', lë'ë më gunë më cumplir shti'dzë më, purquë lë'ë më napë quë gunë më cumplir shtí'dzi'.
Adë gúnëdi'i më cambi shtí'dzi'.

El quë narunë shchi'ni Dios

14 Bëlua'a ra mënë të adë rëá'ldëdi'i ldu'u rall, nu gunibë'a lë'ë rall ziquë mizmë Dadë niani'inú lë'ë rall de quë guësa'në rall galërchupë di'dzë lul sa' rall purquë rialú pacënci entrë ra nabini di'dzë ni; nídi'i provëchë con ra di'dzë ni.
15 Bëdë'ë guëdubi fuersë të parë gáquël tubi muzë narsëquitë ldu'u Dios; lu më quëhúnël dchi'ni. Por ni bëlua'a shti'dzë Dios tubldí lu ra mënë parë adë rtúdi'i lul delantë lu më.
16 Bëzalú grë di'dzë nadë guëlluí'idi'i con grë di'dzë nanápëdi'i provëchë. Grë ra naruadi'dzë zni, mizmë lë'ë rall rlaguë rall másru'u la'ni cusë mal.
17 Enseñansë shtë rall rrë'tsin ziquë tubi galguidzë dushë nadë chu rnádi'i. Zni guzac con Himeneo nu Fileto.
18 Bësa'në rall diza'quë; rni'i rall de quë hia bëcua'ñi Dios ra tëgulë nu de quë adë guëabrídi'i guëbani ra tëgulë stubi. Hia lë'ë rall quëgsiguë guëc ra mënë hashtë hia bëazë guetë bëldá mënë shnezë Dios.
19 Perë Dios bëzu'bë më ziquë tubi cimientë firmë nanapë tubi letrërë narni'i: "Runguë bë'a Dios grëtë' naná shini më", nu rni'i: "Grëtë' el quë narianaldë tëchi Cristo, grë mënë ni runë tucarë guësa'në rall nezë mal".
20 La'ni hiu'u shtë mënë nanú trashtë nanactsa'u orë nu bëdchichi, también nanú trashtë nanactsa'u hiaguë u benë. Bëldá trashtë runë sirvë parë cusë especial; stubi tantë runë sirvë parë cualquier dchi'ni.
21 Ziquë ni na ra nguiu; si talë tubi nguiu guësá'nëll ra cusë mal, iurní nall ziquë tubi trashtë especial parë nashtënë hiu'u; gáquëll muzë nagulë Dadë parë gúnëll dchi'ni shtë më. Gac nguiu ni preparadë parë grë dchi'ni za'quë shtë më.
22 Bëllu'në de grë deseo mal nananú la'ni ra ldu'u sultërë nu guagla'guë nezë za'quë; tsaldí ldu'u Dios, gac shtu'u sa'l, nu adë riádi'i ldú'ul por cusë shtë guë'dchiliu. Bë'në grëtë'

ndë'ë juntë con los de más nanapë ldu'u limpi nu rna'bë rall lu Dios.
23 Adë rúnëdi'il cuendë gardildi di'dzë mënë. Nanël fin shtë cusë ni na dishi'bi.
24 Tubi muzë shtë Dadë napë quë guëbánill bien sin dishi'bi; gáqui' tubi më za'quë, tubi narac guëlua'a shti'dzë Dios; guëluá'ai' con pacënci.
25 Gáqui' tubi narac guëni'inúhi' mënë con galnadu'u. Quëbézi' de quë Dios gunë më cambi vidë shtë ra mënë nanadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më, guëabrí ldu'u mënë lu Dios nu tsasë rall verdá shtë më.
26 Manërë ni guëru'u rall lu trampë shtë mëdzabë parë gunë rall voluntá shtë Dios. Bëlá më lë'ë rall; napë rall libertá parë gunë rall sirvë lu më.

3

Lla guëquëreldë mënë lúltimë tiempë

1 Gac bë'al de quë ra lúltimë tiempë guëdchini ra dzë namás naganë, dzë shtë galërzac zi.
2 Ra mënë dzë ni gac shtu'u rall mizmë lë'ë rall. Gac shtu'u rall dumí. Runë nadchini rall. Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rna zá'quëdi'i rall sa' rall. Guëni'i rall cuntrë Dios. Adë guëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë shtadë rall. Gac rall mënë nardë'ëdi'i graci lu Dios. Nápëdi'i rall rëspëti parë cusë santu.
3 Adë rúnëdi'i rall rëspëti lu sa' rall. Adë gúnëdi'i rall cumplir shti'dzë rall. Adë gápëdi'i rall cariñi sa' rall sino guëni'i guidzë rall guëc sa' rall. Gunë rall intriegu mizmë lë'ë rall lu duldë. Adë guëgá'adi'i ldu'u rall sa' rall, sino quëhunë nalaa'dchi rall. Guëná tushë rall lu ra mënë za'quë.
4 Gunë rall traicionar sa' rall. Gunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Rdë'ë rall lugar rdchini llanë la'ni ldu'u rall. Guëni'i rall sulë lë'ë rall lasac rall. Gac shtu'u rall más ra cusë shtë guë'dchiliu, lëdë Diósëdi'i.
5 Mënë ni tsagla'guë ria rall iádu'u, perë mizmë tiempë adë rsá'nëdi'i gac cambi vidë shtë rall por pudërë shtë diza'quë.

Bëlua'a tëchi mënë ni lu shti'dzë Dios.
6 Entrë ladi ra mënë ni nanú ra natsutë hiu'u catë quëreldë na'a. Rsiguë rall ra na'a naná du'pë shgábi' nu napë rall zihani duldë. Ra na'a ni rianaldë tëchi ra deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.
7 Rini rall cualquier enseñansë narni'i mënë perë nunquë gac riasëdi'i rall verdá shtë Dios.
8 Ziquë guzac dzë guquëreldë Janes nu Jambres, ra naná bë'në cuntrë Moisés, zni zac na mënë ni; gunë rall cuntrë diza'quë shtë Dios. Napë rall llgabë mal. Nápëdi'i rall fe, por ni lasáquëdi'i rall parë Dios.
9 Perë adë guëru'u shnezë lo quë naquëhunë rall purquë tubi dzë ra mënë guëdë'ë rall cuendë de quë tuntë na rall ziquë guc con Janes nu Jambres.

Pablo bë'në incarguë lu Timoteo ldai' za'quë

10 Perë lë'ël, bien guanaldë tëchi ra enseñansë nabëluá'ahia lul. Gunal conductë shtëna. Nanël rialdí ldua'a Dios. Nanël pacënci nahia. Nanël rac shtua'a grë sahia. Gunal lla bia'a ldua'a lu ra cusë durë nabë'në mënë cuntrë na. Adë riasháquëdi'i ldua'a con galtuntë shtë bëchi sahia.
11 Nanël lla bëzac zi mënë na nu lla bëna sufrir por shti'dzë Jesús. Hia bínil pë guzaca guë'dchi Antioquía, Iconio, nu Listra. Nanël zihani vueltë guzunaldë mënë na, perë todavía nabania; bëlá Dadë Jesús na lu grë cusë mal.
12 Pues guldía grëtë' ra nanabani de acuerdë con voluntá shtë Dios, napë quë gunë rall sufrir; guëzac zi rall,
13 perë ra mënë mal con grë ra mësë falsë, más mal tsaglá'guëru'u rall. Rsiguë rall sa' rall nu lë'ë rall guc rall narguguë.
14 Perë lë'ël Timoteo, gáquël firmë lu enseñansë nabësë'dël. Gualdí ldú'ul ra ldai' ni con guëdubinú ldú'ul. Nanël chu guc mësë shtënël, el quë nabëlua'a lë'ël.
15 Nanël dizdë gúquël llguë'në ra Sagradas Escrituras nanapë pudërë

parë guëlua'ain lë'ël lla gac salvárël por fe en Cristo Jesús.
16 Grë ra di'dzë naquë la'ni Sagradas Escrituras naescritin purquë bësë Espíritu Santu shtë Dios lë'ë ra nabëquë'ë shti'dzë më. Rllui'i rahin parë guësë'da'a luhin. Rllui'i rahin parë guëni'inuhin lë'ë hia'a. Runin corregir lë'ë hia'a; culdí rahin lë'ë hia'a tubi nezë catë nápa'a vidë tubldí
17 të parë grë ra narialdí ldu'i Dios gac rall preparadë; gac gunë rall grë cusë narac shtu'u Dios.

4

1 Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu Dios nu Cristo Jesús, Shláma'a el quë naguëabrí parë gúni' juzgar grë mënë, ra nanabani nu zac ra naná guti. Lë'ë më guënibë'a më ziquë rëy iurní.
2 Quëhuna incarguë lë'ël delantë lu më de quë guadí'dzël diza'quë guëdubi tiempë, iurë rzac zi mënë lë'ël nu tiempë adë rzac zídi'i rall lë'ël. Guadi'dzënú ra mënë nanadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios. Guni'i guëc rall por mal naquëhunë rall. Bëdë'ë cunseju ra narunë faltë riasë rall. Lë'ël gáquël muestrë shtë pacënci. Tsagla'guë bëlua'a con enseñansë shtë më
3 purquë guëdchini tiempë hia ra mënë adë guëzu'bë diáguëdi'i rall enseñansë za'quë perë más tsanáldëru'u rall tëchi llgabë mal shtë rall. Quili rall mësë zihani naguëlua'a ra enseñansë narac shtu'u guini rall.
4 Ra mënë ni guëlua'a tëchi rall lu ra diza'quë nu tsanaldë rall tëchi ra cuendë bishi; más gunë rall cuendë ra enseñansë falsë.
5 Perë lë'ël, gáquël më pacënci guëdubi tiempë; gua'a ldú'ul iurë rzac zi mënë lë'ël. Guná lla na conductë shtënël lu sa'l. Guadi'dzë diza'quë lu ra mënë ziquë muzë shtë Dios. Bë'në cumplir shchí'nil nabëne'e Dios parë gúnël.

6 Vidë shtë na hia mërë tsalú ziquë ofrendë lu Dios; hia ziagdchini iurë parë gatia.
7 Ziquë tubi narllu'në lu carrërë, bëllu'na bien. Ziquë suldadë za'quë bëna cumplir. Bëna gan; guanalda shnezë Dios hashtë ne'.
8 Más delantë quëbeza premi ziquë tubi corunë naguëne'e Dios purquë tubldí na shcuenda lu më; bëna bien. Guëzëlaa'dchi më premi ni iurë guëabrí më stubi. Na më juësi za'quë. Lëdë niá'asëdi'i na guëne'e më premi dzë ni, perë nu zac grë ra naná rac shtu'u guëná lúhi'.

Cunseju shtë Pablo parë Timoteo

9 Bësiubë parë gue'dë guënal na.
10 Pues lë'ë Demas bësá'nëll na; más rac shtú'ull ra cusë shtë guë'dchiliu rë'. Hia lë'ëll ziá'all Tesalónica. Crescente zia'a regiuni shtë Galacia. Tito zia'a Dalmacia.
11 Sulë Lucas quëreldënúa ndë'ë. Bia'a Marcos të parë gue'dënul lë'ëll ndë'ë të gúnëll dchi'ni shtë Dios juntë con na.
12 Bëshe'lda lë'ë Tíquico ciudá Efeso.
13 Iurë guídël, bia'a lari capë nabësëana Troas lidchi Carpo. Nu zac bia'a ra librë nu ra Sagradas Escrituras.
14 Alejandro lë'ë rrërë, nalë mal bë'nëll cuntrë na; lë'ë Dadë quilli según lo quë nabë'nëll.
15 Gupë lë'ël de nguiu ni purquë nalë bë'nëll cuntrë diza'quë naruadí'dza'a.
16 Iurë guahia primërë vësë parë guna defender na lu gubiernë, ni tubi adë chu bë'në compañi na; grëtë' rall bësa'në rall na. Rna'ba lu Dios de quë adë gúnëdi'i më juzguë lë'ë rall por lo quë nabë'në rall.
17 Perë lë'ë Dadë bë'ni' compañi na dzë ni nu bëne'e më fuersë parë biadi'dza lu mënë grë diza'quë të parë gac bë'a ra më nanádi'i më israelitë, guini rall diza'quë. Zni bëlá më na lu galguti ziquë lu ma dushë.
18 Zac guëlá më na lu cusë mal nu gupë më na parë tsutëa lugar catë rnibë'a më ziquë rëy. Rac shtua'a gunë mieti alabar lë'ë më guëdubi tiempë sin fin. Amén.

Saludë narialú cartë rë'

19 Bë'në saludar Prisca nu Aquila
con shfamili Onesíforo.
20 Bëa'në Erasto guë'dchi Corinto.
Bësëana lë'ë Trófimo guë'dchi Mileto;
rac llú'ull.
21 Guni'i ldú'ul parë guëdchínil
antsë lë'ë tiempë naldë guëga'a.
Eubulo, Pudente, Lino, nu Claudia,
nu grë ra shmënë Dios, rshe'ldë rai'
saludë parë lë'ël.
22 Rac shtua'a lë'ë Dadë Jesucristo
cuezënúhi' lë'ël nu cagna'ba lu Dios
gapë të favurë shtë më. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Tito

Cartë nabëshe'ldë Pablo lu Tito

1 Na Pablo, nahia tubi muzë shtë Dios nu nahia muzë shtë Jesucristo parë guadi'dza lu ra nagulĕ Dios parë tsaldí ldu'u rai' más nu parë gac bë'a rai' shti'dzë më naná de acuerdë con tubi vidë santu.
2 Ruadi'dza lu rai' purquë dzuléza'a guëquëreldënú hia'a lë'ë më parë siemprë. Dios bë'në prometer vidë eternë antsë cueshtĕ guĕ'dchiliu, nu Dios adë rguguĕdi'i'.
3 Iurë bëga'a tiempë nabë'në Dios disponer, bëlua'a më voluntá shtë më por diza'quë shtë më; bërú'uhin lu llni lo quë nagunë më por diza'quë shtë më. Bë'në më incarguë guiahia diza'quë ni según mandadë shtë Dadë Dios, el quë nagunë salvar lë'ë hia'a.
4 Quëquëa'a cartë rë' lu Tito; nal ziquë shinia purquë nápël mizmë fe quë na. Rac shtua'a gunë ldai' më guĕquël, nu guëga'a ldu'u më lĕ'ël, nu cuedchí ldú'ul por pudërë shtë Dios, Shtáda'a, nu por Cristo Jesús, Salvador shtë hia'a.

Dchi'ni nabë'në Tito regiuni Creta

5 Na bësëana lĕ'ël dani la'ni nisëdu'u. Dani ni lë Creta; bësëana lĕ'ël parë gúnël rëglë grë lo quë narunë faltë, nu parë gúnël nombrar më gushë ziquë cabësë shtë iádu'u cadë guë'dchi catë nanú shmënë Dios.
6 Gunibĕ'ahia lĕ'ël gulël ra nguiu za'quë, ra ni tubi chu quëgní'idi'i guëc rai', nguiu nanapë tubsë tsé'li', ra nguiu ra shini rai' rialdí ldu'u rall Jesús, nu los de más mënë rni'i rall shini nguiu ni mënë za'quë na rall, lĕdëdi'i shini nabani mal sin rëspëti.
7 Pues el quë nanapë carguë shchi'ni Dios, nall muzë shtë Dios; napë quë gáqui' më za'quë, adë gáquëdi'i mënë mal, nilë adë gáquëdi'i nguiu narldĕ nasesë lu sa'll, nilë tubi narzuu'dchi, nilë tubi narguili dishi'bi, nilë el quë narzebi ldu'u dumí,
8 sino gáqui' nguiu narunë recibir naze'dë lídchi', nu gáqui' tubi nguiu narunë bien, nu quëhúnëll rëspëti derechë shtë sa'll, nu quëápëll mizmë lĕ'ëll de grë maldá; gúnëll cumplir mandamientë shtë Dios, nu guëquitë ldú'ull grë shti'dzë më.
9 Nguiu ni napë quë tsaldí ldú'ull verdá shtë Dios con guëdubinú ldú'ull tal cumë ziquë bësĕ'dëll di'dzë ni të parë gac guëluá'all diza'quë lu stubi mënë të parë tsagla'guë tsanaldë rall shnezë Dios. Nu nguiu naná encargadë con shchi'ni më, napë quë gáqui' tubi narac ruadi'dzë bien lu ra enemigu shtë diza'quë.
10 Pues cantidá mënë mal rzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë më; ruadi'dzë rall cusë tuntë; rsiguĕ rall mënë con enseñansë shtë rall. Zihani mënë ni rianaldë tëchi ra custumbrë shtë nariuguë tubi partë delicadë shtë ra llguë'në.
11 Rqui'ni guë'au rua' rall purquë rsiguĕ rall hashtë grë ra naná tubi famili, tsaldí ldu'u rall enseñansë falsë naquëglua'a mënë ni sulë parë gunë rall gan dumí.

12 Guc tubi mësë më Creta; guní'ill shcuendë mizmë më ládzëll: "Ra më cretense siemprë nabishi rall; na rall ziquë ma dushë; nalĕ rau sha'të rall nu nabëchi rall".
13 Verdá guni'i mënë ni. Por ni guni'inú lë'ë rall të parë guëabrí tsanaldë rall tëchi enseñansë shtë Cristo,
14 nu parë adë gúnëdi'i rall cuendë grë ra di'dzë falsë shtë më israelitë, nu adë gúnëdi'i rall cuendë ra mandadë shtë mënë narquĕ guia'a verdá shtë Dios.

15 Grë ra nanapë llgabë limpi, grĕtë' ra cusë limpi nahin; perë parë lë'ë ra nadë rialdídi'i ldu'i nu ra nanapë mal llgabë, parë lë'ë rall grë cusë nádi'in limpi hashtë nilë shgabë rall nu la'ni ldu'u rall hia gullinin; ldu'u rall nu shgabë rall gadzĕ con duldë.

16 Rni'i rall de që nanë rall Dios,
perë quëhunë rall negar lë'ë më por
lo që narunë rall. Adë rëuu'di'i ldu'u
Dios por lo që naquëhunë rall; nëdi'i
rall gunë rall cumplir shti'dzë më;
rlluí'idi'i rall parë cusë za'që shtë
Dios.

2

Ldai' za'që

1 Lë'ël Tito, bëlua'a lo që naná de
acuerdë con ldai' za'që.
2 Guni'i lu ra më gushë, gac rai' seri
nu gapë rai' rëspëti nu gapë rai' el
mizmë lë'ë rai', nu gac shtu'u rai' sa'
rai'; gac rai' mënë narua'a ldu'u lu
cusë durë nu gapë rai' pacënci.
3 Nu guni'i lu ra na'a gushë, lë'ë që
lë'ë rai' gapë rai' vidë santu lu Dios;
adë guadí'dzëdi'i rai' chismë, nu adë
gáquëdi'i rai' më narzuu'dchi, sino
napë që guëlua'a rai' cusë za'që lu
shfamíli'.
4 Zni guëlua'a rai' los de más ra na'a
lliguë të parë gac shtu'u rai' tse'lë rai'
nu gac shtu'u rai' shini rai'.
5 Gac tubldí shcuendë rall nu gapë
rall llgabë limpi. Gapë rall lidchi
rall ziquë runë tucarë, nu guëzu'bë
diaguë rall shti'dzë tsé'li' të parë adë
chu guëní'idi'i mal cuntrë diza'që
shtë Dios.
6 Nu zac guni'i lu ra nguiu lliguë,
gac rall më naquëreldë bien lu sa' rall.
7 Nu mizmë lë'ël gáquël muestrë
lu ra sa'l manërë nanabánil. Gáquël
mësë za'që parë lë'ë rall; bëlua'a lë'ë
rall con rëspëti sin ni tubi bishi.
8 Biadi'dzë lu rall de acuerdë con
diza'që shtë Dios të parë adë chu
guëní'idi'i na mal lo që naruadí'dzël.
Zni guëtú lu ra narunë cuntrë ra
di'dzë shtë Dios. Hia parë guëni'i rall
mal de lë'ë hia'a, adë gúnëdi'i rallin.
9 Guni'i lu ra narunë sirvë lu lamë
të parë guëzu'bë diaguë rall shti'dzë
shlamë rall, nu gac shtu'u rall lamë
sin guëní'idi'i rall cuntrë lë'ë lamë.
10 Adë cuánëdi'i rall, sino gac rall
më za'që lu lamë të parë manërë
naquëreldë rall guëlua'a de që ra en-
señansë naze'dë de Dios nu Salvador
shtë hia'a; nalë nasa'a nahin.
11 Pues lë'ë favurë ru'bë nabë'në
Dios parë mënë narëta' lu guë'dchiliu,
hia bëdchinin të parë gac salvar grë
clasë mënë.
12 Quëglua'a më lë'ë hia'a de që
napë që guësá'na'a nezë mal parë
guëquërélda'a bien; quëglua'a më de
që napë që gápa'a tubi vidë ldi, nu
gápa'a vidë za'që lu më, nu gápa'a
mizmë lë'ë hia'a lu cusë mal.
13 Mientras cuéza'a iurë lë'ë Dadë
Jesús guëabrí stubi con pudërë nu llni;
guëlua'alú më lu mënë stubi. Blac
llëru'bë na pudërë shtë Dios nu Sal-
vador shtë hia'a.
14 Bë'në më intriegu mizmë lë'i'
lu galguti parë quílli' duldë nu gúni'
librar lë'ë hia'a lu duldë të parë
guëzunë më ldu'u hia'a parë gáca'a
limpi. Gulë më lë'ë hia'a parë mizmë
lë'i' të parë guëquitë ldu'u hia'a.
15 Bëlua'a grë di'dzë rë'. Tsagla'guë
guni'inú ra mënë, nu bë'në corre-
gir con pudërë nabëne'e Dios guiá'al.
Gubani bien të parë adë chu gúnëdi'i
desprëci shtí'dzël.

3

Lo që narunë tucarë gunë ra shmënë Jesús

1 Guni'i stubi lu ra narialdí ldu'i
diza'që, napë që guëzu'bë diaguë
rall ra narnibë'a nu ra autoridá, nu
gac rall dispuestë gunë rall cualquier
cusë za'që.
2 Guni'i lu ra mënë, adë guëní'idi'i
rall cusë mal cuntrë sa' rall nu adë
guëní'idi'i rall chupë tsunë di'dzë,
sino gac rall nadu'u; gac rall më
humildë nu gapë rall pacënci lu grë
mënë.
3 Pues zac lë'ë hia'a antsë adë ri-
asëdi'i hia'a nu gubani hia'a lu ra
cusë mal nu gúca'a mënë narac mañi
lu sa' hia'a. Guc nambídia'a; rldënú
hia'a cualquier mënë, nu bëldënú
mënë lë'ë hia'a. Rna túsha'a lu sa'
hia'a.
4 Perë iurë bëru'u lu llni lla
rac shtu'u Dios lë'ë hia'a, nu blac
naza'që na më Salvador shtë hia'a,

5 bë'në më salvar lë'ë hia'a, lëdëdi'i purquë bëdë'na'a cumplir mandamientë shtë më, sino purquë sulë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a; nu bëzunë më almë shtë hia'a nu bëne'e më vidë cubi por pudërë shtë Espíritu Santo. Tsagla'guë guësëdchini Espíritu Santo vidë cubi la'ni ldu'u hia'a të parë gac cambi llgabë shtë hia'a.
6 Por Jesucristo, Salvador shtë hia'a, Dios bëshe'ldë Espíritu Santo parë cuezënúhi' lë'ë hia'a parë adë gúnëdi'i faltë pudërë ni tubi mumëntë
7 të parë gáca'a shini më sin culpë lu më. Gaquin por tubi favurë nu por pudërë shtë Jesucristo, Salvador shtë hia'a, nu parë gáca'a shini më nanapë esperansë naná vidë sin fin naguëne'e më.
8 Ra di'dzë ni na verdá. Rac shtua'a guëni'irú'ul ra enseñansë ni lu ra mënë të parë ra narialdí ldu'i Dios, guëni'i ldu'u rall gunë rall cusë za'quë. Ldai' rë' naza'quin nu napin provëchë parë mënë.
9 Perë bëlua'a tëchil lu di'dzë dishi'bi nu ra cuendë shtë chu guc shtadë guëlú mënë, nu asuntë catë ruadi'dzë mënë chupë tsunë di'dzë con catë nanú mënë nardildi di'dzë pë runë cuntienë ra mandamientë purquë grë di'dzë ni nápëdi'i valurë nu rlluí'idi'in parë bien shtë mieti.
10 El quë narlua'a ldai' falsë nu quëgull divisioni entrë ra shmënë Dios, bë'në corregir lë'ëll chupë u tsunë vueltë; si adë rúnëdi'ill cuendë shtí'dzël, bëgú lë'ëll entrë ladi të.
11 Nguiu ni bënítill lu shnezë Jesús. Nápëll duldë nu mizmë lë'ëll nanëll nacondenádëll.

Cunseju parë Tito

12 Iurë guëdchini Artemas u Tíquico naguëshe'lda ndë, bë'në grë cusë parë gue'dë guënal na guë'dchi Nicópolis purquë rac shtua'a guëquërelda guë'dchi ni tiempë naldë.
13 Bë'në grë cusë të gúnël compañi abogado Zenas nu Apolos parë adë gúnëdi'i faltë parë viajë shtë rai'.
14 Nu zac los de más bëchi sa' hia'a tsasë rai' de quë runë tucarë gunë rai' lo quë narac shtu'u Dios të parë gapë rai' narqui'ni rai' nu gunë rai' compañi ra nanapë nicidá. Zni gac rall mënë ziquë plantë narne'e nashi za'quë.

Rialú cartë con tubi saludë

15 Grë ra naquëhunë compañi na ndë'ë quëgshe'ldë rai' saludë lul, Tito. Bëdë'ë saludë shtë na'a lu grë ra narac shtu'u Jesús nu ra narac shtu'u lë'ë na'a.
Rac shtua'a gunë të recibir bendición shtë Dios. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Pablo lu Filemón

Quëquë'ë Pablo cartë rë' lu Filemón

1 Na Pablo nanúa prësi purquë
rluá'ahia diza'quë shtë Cristo Jesús.
Quëquëa'a cartë rë' juntë con Timoteo
naná bëchi sa' hia'a. Quëquëa'a lul,
2 Filemón, nal tubi narunë compañi
lë'ë na'a lu dchi'ni. Nalë rac shtu'u
na'a lë'ël.
Nu quëquëa'a cartë rë' lu grupë
shtë shmënë Jesús nardëá lídchil nu
quëquëa'a lu Apia, zanë na'a, nu Ar-
quipo, el quë narunë compañi lë'ë
na'a lu dchi'ni.
3 Gulë bë'në recibir bendición
nu gulë cuedchí ldu'u të por Dios,
Shtada'a, nu por Dadë Jesucristo,
Shláma'a.

Amor nu fe shtë Filemón

4 Siemprë rdë'a graci lu Dios shtëna
iurë rëagná ldua'a lë'ël, nu rna'ba lu
Dios por lë'ël
5 purquë binia nalë rac shtú'ul
Dadë Jesús nu nalë rialdí ldú'ul
shti'dzë më nu rac shtú'ul grëtë'
shmënë Dios.
6 Rna'ba lu Dios de quë guëdubi
tiempë nanú lugar parë guadí'dzël
diza'quë lu ra mënë. Nu rna'bë na'a
lu më të gac bë'al grë ra bendición
nadápa'a purquë unidë na hia'a con
Cristo Jesús.
7 Nalë bësëquitë ldú'ul na nu rac
shtua'a guna sirvë lu Dadë Jesús más
purquë nanëa de quë rac shtú'ul ra
shmënë Jesús. Filemón bëcha, rquitë
ldua'a purquë ra shmënë Jesús napë
rall más ánimo parë ra cusë shtë Jesús
por lo quë nabë'nël por lë'ë rai'.

Rna'bë Pablo tubi favurë lu Filemón

8 Por ni nu purquë nahia poshtë
shtë Cristo, napa derechë parë
guënibë'ahia lë'ël lo quë narunë
tucarë gúnël
9 perë mejurë quëhuna ruëguë lul
purquë rac shtú'ul na nu rac shtua'a
lë'ël. Na Pablo nahia më gushë,
perë iurne' nanúa prësi purquë nahia
shmënë Cristo Jesús.
10 Rna'ba tubi favurë lul parë
Onésimo naná ziquë shinia; gúqui'
shmënë Jesús mientras nanúa
lachigui'bë.
11 Antsë Onésimo gúquëll ziquë tubi
muzë shtënël nadë rlluí'idi'i perë
iurne' nádi'ill zni; gúnëll cumplir
narac shtú'ul nu zac lo quë narac
shtua'a.
12 Quëgshe'lda lë'i' lul; bë'në recibir
lë'i' con bien purquë nalë rac shtua'a
lë'ël.
13 Rac shtua'a nëa'nënull na ndë'ë
parë guëá'nëll shlugárël. Gúni'
sirvë mientras nanúa prësi purquë
bëluá'ahia diza'quë.
14 Perë adë rac shtú'udia'a guna
tubi cusë sin permisi shtënël të
parë lë'ë favurë nacagna'ba lul
gúnëdi'ilin por la fuersë sino por
voluntá shtënël.
15 Tal vez Onésimo bësá'nëll lë'ël
por du'pë tiempë të parë iurne' gúnël
recibir lë'i' lídchil parë siemprë.
16 Hia adë rëabrídi'ill ziquë muzë
no más sino mejurë quë tubi muzë;
bë'në recibir lë'i' ziquë tubi shmënë
Jesús narac shtú'ul. Nalë rac shtua'a
lë'i' perë lë'ël rac shtú'ul lë'ëll más,
lëdë niá'asëdi'i ziquë muzë nabëabrí
lídchil sino ziquë bëchil naná unidë
con Dadë Jesucristo.

17 Ziquë nanël quëhunënú hia'a
shchi'ni më; bë'në recibir lë'ë
Onésimo cumë ziquë mizmë na.
18 Si talë bë'nëll mal lul, u si talë
nazé'bill dumí, guni'i lua blac dumí
biá'all, guëguíllahin.
19 Na Pablo quëquëa'a cartë rë' con
prupi guiahia; na guëguilla cuendë
shtë Onésimo aunquë runë tucarë
gúnël cusë ru'bë parë na; nápël vidë
eternë purquë biadi'dza lul diza'quë.
20 Nia bëchi, bë'në favurë rë' parë
na por amor shtë Dios. Bësëquitë
ldua'a por amor nanápël parë Dadë
Jesucristo.

21 Quëquëa'a lul purquë napa se-
gurë de quë gúnël cuendë shti'dza nu

rac bë'ahia de quë gúnël másru'u de lo quë narna'ba lul.
22 Mizmë tiempë bë'në preparar tubi cuartë catë guëquërelda purquë quëbeza gunë më lo quë naquëgna'bë të lúhi'; gueldë guënahia lë'ë të.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

23 Epafras quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të nu zac lë'ëll nanull lachigui'bë ndë'ë purquë rialdí ldú'ull diza'quë.
24 Nu Marcos nu Aristarco, nu Demas con Lucas, quëgshe'ldë rai' saludë. Quëhunë rai' compañi na lu shchi'ni Jesús.
25 Rac shtua'a de quë favurë shtë Dios guëa'në con lë'ë të. Amén.

Cartë naguá lu ra Hebreos

Dios biadi'dzë lu hia'a iurë bëdchini shini më

1 Tiempë guahietë guni'i Dios lu
shtadë guëlú hia'a iurë biadi'dzë
ra profetë. Zihani vësë nu zihani
manërë guni'inú më lu shtadë guëlú
hia'a por enseñansë shtë ra nabi-
adi'dzë shti'dzë më
2 perë iurne' lúltimë tiempë
biadi'dzë më lu hia'a iurë bëdchini
shini më, Jesús. Dios bëcue'shtë
guë'dchiliu por lë'ë shini më, nu gulë
Dios shini më parë guënibë'ai' grë
cusë nananú guë'dchiliu nu gube'e.
3 Lë'ë shini më na ziquë galrabtsë'ë
shtë Dios. Ziquë na Dios zni na Jesús,
ecsactë ziquë Shtádi'. Por Jesús rni'bi
grë ra cusë; por pudërë shtë shti'dzë
më adë rialúdi'i guë'dchiliu. De-
spuësë de bëzunë më almë shtë hia'a
de grë duldë, iurní guzubë më lu-
gar shtë hunurë ladë ldi cula'ni Dios
pudërusë catë quëbezë më gube'e.

Shini Dios na más më ru'bë quë ra ianglë

4 Lë'ë shini Dios na më más më
ru'bë quë ra ianglë. Pues bë'në Jesús
recibir mejurë lugar; bëdë'ë Dios tubi
lë parë shini më namás lasac quë lë
shtë ianglë.
5 Dios nunquë adë guní'idi'i' lu tubi
ianglë:
Lë'ël nal shinia.
Bëna punërë lë'ël; súbël lugar shtë
hunurë.
Nunquë guni'i Dios de tubi ianglë:
Na nahia Dadë parë lë'ël.
Nu lë'ël gáquël shinia.
6 Perë iurë bëshe'ldë Dios shini më lu
guë'dchiliu, bë'në më honrar lë'i' nu
guni'i më:
Grëtë' ianglë shtë Dios gunë rai' ado-
rar lë'ël.
7 De ra ianglë guni'i Dios:
Quëhunë më gac rai' ziquë mbë.
Gac rai' ziquë be'lë narru'u lu gui'i të
gunë rai' lo quë narnibë'a më.
8 Perë lu shini Dios guni'i më:
Nal Dios; catë rnibë'al na parë siem-
prë; adë tsalúdi'in.
Bandërë shtënël quëhunë significar
nal rëy justë.
9 Rac shtú'ul ra cusë tubldí, perë rna
túshël nanádi'i de acuerdë con
lëy shtë më.
Por ni Dios shtënël bëtiá'ai' sëiti
guëquël të guëquitë ldú'ul más
quë grë ra sa'l.
10 Nu zac guni'i Dios de lë'ë më:
Nia Dadë, lë'ël bëcue'shtël grëtë'
ra cusë dizdë principi shtë
guë'dchiliu.
Con guiá'al bëcue'shtël gube'e.
11 Lë'ë rahin tsalú perë lë'ël guëá'nël
parë siemprë.
Grë rall guëac rall ziquë lari gushë.
12 Nu lë'ël guëtú'bil guë'dchiliu nu
gube'e ziquë daa'.
Gac cambi grë ra cusë ni, perë lë'ël
nal mizmë nedzë nu parë
siemprë; lë'ël guëbánil parë
siemprë.
13 Nunquë guni'i Dios lu tubi ianglë:
Guzubë ladë ldi shtëna hashtë guna
gan lu grë enemigu shtënël nu
guëzu'bë diaguë rall shtí'dzël.
14 Grë ra ianglë na rai' espíritu narunë
cumplir voluntá shtë Dios. Bëshe'ldë
më lë'ë rai' parë gunë rai' compañi ra
nabë'në recibir salvaciuni shtë më.

2

Adë chu guësá'nëdi'i salvaciuni shtëna'a

1 Blac llëru'bë na shini Dios; por
ni napë quë guëdë'na'a cuendë bien
ra di'dzë nabínia'a të parë adë chu
guësëá'nëdi'i shnezë Dios.
2 Ra shti'dzë Dios naguni'i ra ian-
glë antsë, napin pudërë nu grë ra
mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë
më, guc cashtigu rall. Bë'në rall
recibir pagu justë según duldë nu
faltë nabë'në rall.
3 Verdá nahin, por ni ¿llallë
guëdë'na'a të parë guëca'chilú
hia'a lu juici si talë adë guëzu'bë
diáguëdi'ia'a diza'quë? purquë
llëru'bë na salvaciuni shtë më. Lë'ë

salvaciuni rë' primërë biadi'dzë Dadë Jesús, nu despuësë ra nabini shti'dzë më, bë'në rai' testificar de què verdá na di'dzë ni. Bëdë'na'a recibir di'dzë shtë salvaciuni de lë'ë rai'.
4 Nu Dios bëluá'ai' shtí'dzi' na verdá
por sëñi nu milagrë nu cusë ru'bë nu
por Espíritu Santo nabëne'e më parë
cuezënúhi' lë'ë hia'a. Cadë túbia'a
bëdë'na'a recibir don nabëzëlaa'dchi
Espíritu Santo según voluntá shtë
Dios.

Jesucristo gúqui' ziquë bëchi sa' hia'a

5 Stubi puntë; adë gunibë'adi'i Dios
de què guë'dchiliu naze'dë, gaquin
bajo ordë shtë ra ianglë. Cagni'i na'a
shcuendë guë'dchiliu verdadërë.
6 Pues tubi partë shtë Sagradas Es-
crituras rni'i zni:
¿Chull na nguiu të parë rëagná ldú'ul
lë'i'?
Grë nguiu gati rall.
¿Pëzielú rac shtú'ul cuezënul lë'ëll?
7 Por du'pë tiempë bë'nël të napë
nguiu menos hunurë què ra
ianglë
perë bë'nël honrar lë'ë nguiu con
hunurë ziquë tubi corunë.
Nu bëdë'ël pudërë parë guënibë'a
nguiu grë cusë nabëntsá'ul.
8 Grëtë' cusë bëcué'zël guëa' nguiu;
guëzu'bë diaguë rall shti'dzë
nguiu.
Iurë bëcue'zë Dios grëtë' cusë guëa'
nguiu, bëdë'ë Dios permisi guënibë'a
nguiu grëtë' cusë. Sin què adë
guëtë'dëdi'i, rnádi'ia'a grë cusë bajo
ordë shtë nguiu
9 perë rna hia'a lu Jesús, el què Dios
bë'në punërë ziquë tubi nalasáquëdi'i
lu ra ianglë por du'pë tiempë. Rna
hia'a lu Jesús; bë'në Dios honrar
lë'i' con zihani hunurë naná ziquë
tubi corunë purquë bë'në më sufrir
hashtë gúti'. Por tubi favurë nabë'në
Dios, guti Jesús por grë mënë.
10 Dios bëntsa'u grë cusë purquë
zni bëuu' ldu'u më; gurështëhin parë
Dios nu por lë'ë më. Guc shtu'u
më guësëdchini më zihani shini më
gube'e catë quëreldë më lu llni. Por
ni guc më justë iurë bëshe'ldë më
Jesús lu guë'dchiliu të sac zíhi'. Bë'ni'
cumplir grë sufrimientë; por ni adë
rúnëdi'i faltë ni tubi cusë; na më
cabësë shtë ra naná salvar.
11 El què narunë të gac mënë
shmënë Dios, nu ra shmënë më naná
runë cumplir grë voluntá shtë më,
napë rai' mizmë Shtadë rai'. Por ni
lë'ë shini Dios rtúdi'i lúhi' iurë rni'i
më na rai' ziquë famili shtë më.
12 Ni na de acuerdë con Sagradas
Escrituras naná rni'i:
Guna alabar lë'ël delantë lu ra bëcha,
nu guna alabar lë'ël juntë con los de
más shmënël nardëá por nom-
bre shtënël.
13 Nu zac rni'i Sagradas Escrituras:
Na tsaldí ldua'a shti'dzë më.
Stubi lugar rni'in:
Na zugá'ahia ndë'ë con shini Dios
naná bëne'e më parë na.
14 Verdá grë ra shini nguiu napë
rai' mizmë clasë cuerpë con rënë nu
belë. Zni zac Jesús guc nguiu con
cuerpë shtë nguiu të parë gati më;
zni bëdë'ë më fin pudërë shtë el què
nabësëdchini galguti lu guë'dchiliu.
Lëll Satanás.
15 Nu bë'në më librar ra nardzëbë
gati rall, ra nardzëbë con galërdzëbë
ru'bë guëdubi vidë shtë rall.
16 Pues nasegurë adë bídëdi'i më lu
guë'dchiliu parë gunë më compañi
ra ianglë, sino be'dë guëdchini më
lu guë'dchiliu ziquë llëbní Abraham
parë gunë më compañi lë'ë ra nguiu.
17 Por ni bëqui'ni gac më igual ziquë
bëchi sa' më të gac më tubi bëshuzi
ru'bë narga'a ldu'u ra mënë nu parë
gúni' cumplir grë lo què narac shtu'u
Dios. Nu bëdchini më parë quilli
më con rënë shtë më por duldë, nu
parë guëdchisú më grë duldë shtë ra
shmënë më.
18 Guzac zi më nu gudëdë më zihani
prëbë durë. Por ni iurne' rac runë më
compañi grë ra narzac zi lu cualquier
cusë durë.

3

Jesús na más më ru'bë què Moisés

1 Bëchi naná unidë con Dios santu,
guna'bë më lë'ë të, të guëquëreldënú

të lë'ë më la'ni gube'e. Gulë bë'në llgabë bien chu na Jesús; náhi' el që nabëdchini por nombre shtë Dios nu náhi' bëshuzi namás lasac nu náhi' bëshuzi ru'bë parë lë'ë hia'a. Parë creenci shtë hia'a nídi'i stubi naná rialdí ldu'u hia'a.

2 Lë'ë Jesús bë'në cumplir voluntá shtë Dios, el që nabë'në punërë lë'i' bëshuzi shtë hia'a. Bë'në më cumplir igual ziquë Moisés bë'ni' cumplir grëtë' lo që naguni'i Dios lúhi' parë ra shmënë më guahietë.

3 Sin që adë guëtë'dëdi'i, Jesús runë tucarë más hunurë që Moisés. Nahin ziquë tubi nguiu narza'a tubi hiu'u; runë tucarë nguiu ni más hunurë që lë'ë hiu'u.

4 Cadë hiu'u napin el që nabëzá'ahin, perë Dios bëcue'shtë grëtë' cusë nananú la'ni guë'dchiliu nu gube'e.

5 Siemprë Moisés bë'në cumplir voluntá shtë Dios. Guc Moisés tubi muzë entrë ra shmënë më parë biadí'dzi' shti'dzë Dios lu rai'. Zni Moisés bë'në testificar de lo që naguni'i Dios lúhi', cusë naguër gac despuësë.

6 Perë Cristo na shini më nabë'në cumplir grë voluntá shtë Dios entrë ra shmënë më. Pues na hia'a shini më si talë guëdë'na'a segurë fe shtë hia'a, si talë adë rdzëbëdi'ia'a nu si talë adë guëazë guétëdi'ia'a shnezë më jamás, nu si talë guëquitë ldu'u hia'a por esperansë nadápa'a.

Guëzi'i ldu'u ra shmënë Dios

7 Por ni ziquë cagni'i Espíritu Santo:

Nedzë iurë guini të lo që narni'i Dios,

8 adë runë naguëdchidi'i ldu'u të cumë ziquë bë'në mënë guahietë; bëdzatsu mënë cuntrë Dios.

Dzë ni bëtë'dë rall prëbë lu Dios iurë ziazú rall lu lumë shlatë catë chu nádi'i.

9 Nga'li ra shtadë guëlú të bëtë'dë rall prëbë lua.

Zni bë'në rall durantë cuarenta izë; guná rall milagrë lo që nabëna.

10 Por ni bëldëa con lë'ë rall nu gunia'a shcuendë rall: "Siemprë ldu'u rall bësini lë'ë rall lu duldë; nunquë bënguë bë'adi'i rall shneza".

11 Bëna prometer con juramentu, nunquë jamás adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u mënë con na, catë rbedchí ldu'u rall.

12 Bëchi, gulë gapë cuidadë ni tubi de lë'ë të gapë tubi ldu'u naná rianaldë tëchi cusë mal, nu por ni adë rialdídi'i ldú'ul shti'dzë Dios nu guësá'nël lë'ë më nanabani.

13 Mejurë cadë tubi të guni'inú sa'l cunseju parë tsaldí ldu'u sa'l más cadë dzë mientras nanú tiempë. Gulë guni'inú los de más sa'l të parë ni tubi de lë'ë të gapë të ldu'u naguëdchi por duldë nacuguë ra nguiu.

14 Si talë adë guësá'nëdi'ia'a diza'që, sino tsaldíru'u ldu'u hia'a hashtë gátia'a, iurní unidë na hia'a con Cristo.

15 Zni rni'i Sagradas Escrituras:

Nedzë si talë guínil lo që narni'i Dios,

adë runë naguëdchidi'i ldú'ul cumë bë'në ra mënë guahietë iurë bëquë guia'a rall lë'ë më; adë guc shtú'udi'i rall gac Dios shlamë rall.

16 ¿Chúllëti'i bëquë diaguë shti'dzë Dios nu despuësë bë'në rall cuntrë lë'ë më? Mizmë mënë nabëru'u ladzë Egipto con Moisés ziquë cabësë shtë rall.

17 ¿Chullëti'i bëldënú Dios por cuarenta izë? pues mizmë mënë nabë'në duldë nu guti rai' nu bëa'në cuerpë rai' lu shlatë catë nídi'i mënë.

18 ¿Chullëti'i guni'i Dios con juramentu adë tsutëdi'i rall catë rzi'i ldu'u më? Pues mizmë mënë nanadë bëzu'bë diáguëdi'i shti'dzë më.

19 Por grë ndë'ë rac bë'a hia'a adë bë'nëdi'i rall gan tsutë rall purquë adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më.

4

1 Por ni, aunquë nanú tubi promësë guëzi'i ldu'u hia'a con lë'ë më, rqui'ni gápa'a cuidadë no sea lu cualquier de lë'ë të, guëni'i më: "Runa juzguë nu adë tsutëdi'il lugar ni".

2 Pues parë mizmë lë'ë hia'a bëdchini shti'dzë Dios ziquë bëdchinin
parë ra mënë guahietë, perë ra mënë
ni adë bë'nëdi'i rall recibir shti'dzë
më con fe cumë cusë za'quë purquë
adë gualdídi'i ldu'u rall shti'dzë më;
adë bëlluí'idi'i shti'dzë më parë lë'ë
rall.
3 Perë lë'ë hia'a gualdí ldu'u hia'a
nu guatë hia'a catë rzi'i ldu'u hia'a
con lë'ë më. De stubi mënë guni'i më:

Gualdídi'i ldu'u rall na; por ni bëldëa
nu gunia'a con juramentu,

adë tsutëdi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall
con na.

Guni'i Dios ra di'dzë ni aunquë bëdë'ë
më fin shchi'ni më dizdë bëntsa'u më
guë'dchiliu.
4 Pues ze'dë tubi partë shtë Sagradas
Escrituras narni'i shcuendë dzë
narzi'i ldu'u mënë:

Dios bëzi'i ldú'i' dzë gadchi de grë
dchi'ni nabë'në më.

5 Stubi lugar guni'i më:

Adë tsutëdi'i rall catë guëzi'i ldu'u rall
con na.

6 Todavía runë faltë parë sëbëldá
mënë tsutë rall catë guëzi'i ldu'u
rall con Dios, perë lë'ë mënë nabini
diza'quë primërë, adë tsutëdi'i rall
catë guëzi'i ldu'u rall purquë bëzu'bë
diáguëdi'i rall shti'dzë më.
7 Por ni Dios bëluá'ai' tubi dzë
señaladë naná nedzë. Cagni'inú Dios
lë'ë hia'a iurne' por lo quë naguni'i
David aunquë llëduni tiempë zia'a.
Guni'i David di'dzë rë' naná bëquëa'a
tampa:

Nedzë iurë guini të lo quë narni'i
Dios, adë runë naguëdchidi'i
ldu'u të.

8 Si talë Josué nadë'ë descansë parë ra
më israelitë, pues Dios adë niabrídi'i
guëni'i më de stubi dzë guëzi'i ldu'u
mieti.
9 Zni nanú tubi galërzi'i ldu'u naná
ziquë dzë gadchi iurë guzi'i ldu'u
Dios. Guëzi'i ldu'u shmënë Dios
10 purquë grëtë' el quë natsutë
shnezë Dios catë rzi'i ldú'ull con
lë'ë më, nápëll descansë. Hia gualú
shchí'nill ziquë guzi'i ldu'u Dios lu
grë dchi'ni shtë më.
11 Por ni cha guëdë'na'a fuersë parë
tsutë hia'a catë guëzi'i ldu'u hia'a
con lë'ë më, no sea quë cualquier de
túbia'a ziaglá'ga'a mizmë nezë ziquë
bë'në ra mënë nadë gualdídi'i ldu'u
shti'dzë Dios guahietë nu guti rai'.
12 Zni runë tucarë guëdë'na'a
purquë di'dzë naguni'i Dios, nabanin
nu napin pudërë. Nahin ziquë tubi
spadë dushë naná guërupë tëchi.
Shti'dzë më riutë hashtë más la'ni
ldu'u nguiu. Shti'dzë më runë dividir
almë, nu espíritu, nu llicu nu hashtë
la'ni ba'cu shtë mieti. Riutë shti'dzë
më hashtë la'ni llgabë mënë nu
hashtë galërni'i ldu'u nguiu parë
gunin juzguë lë'ë rahin.
13 Ni tubi cusë nabëntsa'u më adë
rac guëca'chilúdi'i lu më. Grëtë'
nanuhin shlatë. Rna më nu nanë më
grë lo quë naquëhunë mieti nu napë
quë guëtë'da'a cuendë lu më.

Jesús na bëshuzi namás lasac entrë grë bëshuzi

14 Jesús shini Dios, na më bëshuzi
ru'bë parë lë'ë hia'a; guatë më
catë quëreldë Dios lu gube'e, por ni
guiaglá'ga'a firmë lu shnezë Dios con
diza'quë nagualdí ldu'u hia'a.
15 Lë'ë bëshuzi shtë hia'a, rga'a
ldú'i' lë'ë hia'a. Riasëhi'; nanëhi'
grë debilidá nadápa'a purquë lë'ë më
gudëdë më lu mizmë prëbë nadápa'a,
perë sin quë adë bë'nëdi'i më duldë.
16 Por ni guiabí'ga'a lu më catë
nanú më. Guiabí'ga'a lu trunë shtë
Dios sin quë adë chu rdzëbëdi'i. Por
favurë shtë më guëga'a ldu'u më lë'ë
hia'a nu gunë më compañi lë'ë hia'a
cualquier nicidá nadápa'a.

5

1 Cadë bëshuzi ru'bë naná desig-
nadë entrë ladi ra nguiu, nápi' car-
guë parë gúni' representar ra mënë
lu Dios. Runë bëshuzi ofrecer lu Dios
ra ofrendë shtë mënë nu sacrifici por
duldë shtë rall.
2 Mizmë bëshuzi ni rac runë tratë
nadu'u con ra mënë naguënëdi'i vol-
untá shtë Dios nu rëazë guëtë rall
shnezë më, purquë bëshuzi ni nápëll
mizmë debilidá cumë grë mënë.

3 Por debilidá ni rqui'ni gunë bëshuzi ofrecer tubi ma ziquë sacrifici lu Dios por ra duldë nabë'në bëshuzi nu zac rúnëll ofrecer ra ma por duldë shtë los de más mënë.
4 Ni tubi nguiu gululë mizmë lë'ëll ziquë bëshuzi con hunurë shtë galbëshuzi, sino Dios gululë lë'ëll mizmë manërë ziquë gululë më lë'ë Aarón.
5 Zni zac Cristo adë bëshepi guiá'adi'i' të gáqui' bëshuzi, sino Dios gululë lë'i' nu guni'i më lu shini më:

Lë'ël nal shinia; gululëhia lë'ël.

6 Nu zac rni'i Dios stubi lugar:

Lë'ël nal bëshuzi parë siemprë, ziquë mizmë clasë cumë Melquisedec.

7 Iurë Jesús gubani lu guë'dchiliu rë', guna'bë më lu Dios; bë'në më ruëguë lu Dios. Guni'i më fuertë nu cantidá nisë bëru'u lu më. Guna'bë më lu Dios, el quë nanapë pudërë parë guëlá lë'i' lu galguti, nu Dios bëquë diágui' shti'dzë shini më purquë Jesús guc cunformë; bë'ni' cumplir voluntá shtë Shtádi'.
8 Aunquë Cristo na shini Dios, por galërzac zi nabë'në më sufrir, bësë'dëi' parë guëzu'bë diágui'.
9 Iurë gudëdë grë ra cusë durë nu bë'në më gan lu ra prëbë, guc më el quë nardë'ë vidë eternë parë grë ra narzu'bë diaguë shti'dzë më.
10 Gululë Dios lë'ë Jesús; gúqui' designadë bëshuzi ru'bë con mizmë hunurë ziquë Melquisedec.

Dios gunë cashtigu si talë guëazë guéta'a lu shnezë më

11 Nanú zihani cusë más parë guënia'a lu të shcuendë bëshuzi ru'bë nadápa'a. Parë guna explicar parë tsasë të, naganin purquë adë riasëdi'i të lueguë.
12 Hia gudëdë tiempë dizdë gualdí ldu'u të diza'quë; hia runë tucarë guëlua'a të los de más sa' të, perë todavía rqui'ni stubi mënë guëlua'a lë'ë të stubi vësë más ra cusë sencigi, ra primërë puntë shtë ra enseñansë narialdí ldu'u hia'a. Na të ziquë tubi narqui'ni gu purë lechë en vez de gaull cumidë con belë.
13 Grë ra naná ziquë me'dë naná radchi, adë rac bë'adi'ill mudë narunë tucarë guëquëréldëll con sa'll. Nall ziquë tubi ngulë'në narqui'ni tubi mësë.
14 Perë ziquë cumidë na parë ra mënë ru'bë, los de más puntë shtë enseñansë, na parë ra mënë naná riasë guadë na mal nu guadë na za'quë. Mënë ni hia napë rall tiempë lu shnezë Dios nu tsagla'guë runë rall gan lu duldë.

6

1 Por rsunë ni, cha guiaglá'ga'a delantë parë tsarú'ba'a; guësë'da'a más enseñansë shtë Cristo. Adë guëá'nëdi'ia'a sulë con ra enseñansë sencigi nabëdë'na'a recibir más antsë. Enseñansë ni runë tratë napë quë guëabrí ldu'u mieti lu Dios, nu adë rúnëdi'i mënë confiar ra obrë za'quë. Ra enseñansë sencigi rni'i napë quë tsaldí ldú'ul shti'dzë Dios.
2 Nu cagni'in shcuendë custumbrë shtë rdchi'bë guia'a shmënë Jesús guëc sa' rall, nu runin tratë lla guëriubë nisë zihani cusë. Cagni'in shcuendë de quë tsashtë ra tëgulë stubi, nu de quë ze'dë guëdchini juici eternë.
3 Pues guiaglá'ga'a delantë si talë gunë më compañi lë'ë hia'a.
4 Ra naguasë di'dzë ni, ra nabëquitë ldu'u por lo quë nabëne'e më, ra narunguë bë'a Espíritu Santo,
5 ra nabëquitë ldu'u con shti'dzë Dios, nu ra narac bë'a pudërë shtë ra naguënibë'a iurë gac më rëy,
6 Si talë guëazë guetë rall, nu rni'i rall shti'dzë Dios nádi'in verdá, nídi'i mudë guëabrí ldu'u rall lu më stubi vueltë purquë mizmë lë'ë rall quëquë'ë rall lë'ë shini Dios lu cruz stubi vueltë, nu quëhunë rall burnë lë'ë më delantë lu ra mënë.
7 Na nguiu rë' ziquë lachi naná rlaguë guiu lúhi'. Iurë lë'ë guiu rlaguë, ruu' guiu'u nisë. Si talë guiu'u tsagla'guë rdë'ë cusechë parë

ra naquëhunë dchi'ni, pues napin bendición shtë Dios.
8 Perë si talë lë'ë guiu'u rdë'ë guitsë nu gui'lli nadë rlluí'idi'i, iurní mal na guiu'u ni nu guëlladchi na cashtigu shtë Dios parë guiu'u ni; fin shtëhin na ziquë tubi cusë narie'qui.

Nadápa'a esperansë; por ni dzu hia'a firmë lu shnezë Dios

9 Aunquë quëadi'dza zndë'ë lu të, bëchi narac shtua'a, napa segurë de quë lëdë znídi'i con lë'ë të purquë nasalvar të nu quëhunë të cusë za'quë.
10 Dios na më justë; adë guëá'ldëdi'i ldu'u më grë dchi'ni nabë'në të parë lë'ë më. Rëagná ldu'u më lla guc shtu'u të sa' të, lla bë'në të sirvë lë'ë rai' purquë na rai' shmënë më. Adë guëá'ldëdi'i ldu'u më de quë tsagla'guë quëhunë të compañi lë'ë rai'.
11 Ziquë rac shtu'u sa' të, iurne' rac shtu'u na'a cadë tubi të guëlua'a de quë napë të zihani esperansë hashtë guëabrí më stubi.
12 Adë gac të nabëchi sino gulë rgubënebi ejemplë shtë ra narialdí ldu'i de verdá con pacënci; iurní quëhunë rall recibir ra cusë za'quë nabë'në më prometer parë grë ra naná shmënë më.
13 Segurë gunë më cumplir lo quë nabë'në më prometer purquë iurë bë'në më prometer lu Abraham, bë'në më jurar por mizmë lë më purquë nídi'i stubi más më naru'bë quë lë'ë më.
14 Guni'i Dios lu Abraham: "De verdá gunë ldaiha lë'ël nu guënehia cantidá llëbnil".
15 Abraham gulézi' con pacënci hashtë guc cumplir shti'dzë më; zni bë'ni' recibir lo quë naná bë'në më prometer lúhi'.
16 Iurë ra nguiu runë rall jurar, rni'i rall juramentu por nombre shtë tubi namás më ru'bë quë lë'ël. Juramentu ni na garantiá de quë gúnëll cumplir; rquí'nidi'i cusë más.
17 Iurë guc shtu'u Dios guëluá'ai' clarë lu ra shmënë më de quë adë gúnëdi'i më cambi shtí'dzi', bë'në më prometer con juramentu.
18 Zni por chupë di'dzë nagúnëdi'i cambi jamás, nasegurë lo quë nadzuléza'a. Nídi'i mudë shti'dzë Dios niac bishi; por ni lë'ë hia'a naná bësa'në cusë shtë guë'dchiliu nu na hia'a segurë con lë'ë më, nadápa'a rsunë ru'bë parë tsaldí ldu'u hia'a; adë guësá'nëdi'i hia'a promësë naguni'i më lu hia'a; tsaglá'ga'a firmë con lë'ë më hashtë gunë më cumplir promësë naguni'i më lu hia'a.
19 Lë'ë esperansë nadápa'a, na ziquë tubi gui'bë ru'bë naquëhunë segurë barcu lu nisë. Segurë nu fuertë na esperansë ni parë almë shtë hia'a. El quë nanapë esperansë ni, nall ziquë el quë nariutë catë cabezë Dios Santo.
20 Ndë guatë Jesús por lë'ë hia'a të tsanálda'a lë'ë më lugar ni despuësë. Na më representantë shtë hia'a të parë tsutë hia'a lugar ni. Na më primërë bëshuzi parë siemprë con mizmë hunurë quë Melquisedec.

7

Jesús nu Melquisedec

1 Lë'ë Melquisedec guc rëy shtë guë'dchi Salem nu gúqui' tubi bëshuzi delantë lu Dios naquëbezë más guia'a. Iurë bëabrí Abraham catë guáhi' lu guërru nu gudíni' ra rëy contrari, Melquisedec guagtsa'guëlúhi' Abraham, nu bë'në ldáihi' lë'ë Abraham.
2 Iurní Abraham bëdë'ë ca'a Melquisedec décimo partë shtë ra cusë naná bëdchisú Abraham de enemigu shtëhi'. Lë Melquisedec runë cuntienë "primërë rëy naná justë". Melquisedec guc rëy narnibë'a Salem, nu Salem runë cuntienë, "galërbedchí ldu'u mieti". Por ni Melquisedec na rëy shtë paz.
3 Perë parë Melquisedec adë guënëdi'ia'a lë shtádi' u lë shní'ai'; adë guënëdi'ia'a guc gúli' nilë guc gúti'. Adë guënëdi'ia'a chu guc shtadë guëlú Melquisedec. Zni náhi' ziquë figurë shtë shini Dios; náhi' bëshuzi naná cuezë parë siemprë.

4 Iurne' gulë bëdë'ë cuendë blac llëru'bë guc Melquisedec, pues mizmë shtadë guëlú hia'a, Abraham, bëdë'ëi' décimo partë shtë grë cusë lo që nabëdchisúhi' guia'a rëy iurë gudildi rai'.

5 Según lëy shtë Moisés, ra bëshuzi naná llëbní Leví, napë rai' mandadë shtë Dios parë gunë rai' cubrë de mënë décimo partë nanapë ra mënë; nahin parë Dios. Ra bëshuzi bë'në rai' cubrë de grë sa' rai' aunquë na rai' llëbní Abraham.

6 Perë Melquisedec nádi'i' famili shtë Leví perë bë'ni' recibir décimo partë nabëdë'ë Abraham cuá'ai'. Nu Melquisedec bë'në ldáihi' Abraham, el që nabë'në recibir ra promësë shtë Dios.

7 Clarë riasë hia'a el që naquëhunë bendecir, más lasáqui' që ra mënë narunë recibir bendición.

8 Entrë ládia'a iurne' grë ra bëshuzi narunë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mieti, guëdchini dzë gati rai'; perë shcuendë Melquisedec rni'i Sagradas Escrituras de që lë'i' bë'ni' recibir décimo partë nabëdë'ë Abraham. Melquisedec náhi' ziquë tubi naziagla'guë nabani.

9 Nu rac guëní'ia'a de që Leví nu grë ra bëshuzi naná llëbní Leví, ra naná runë recibir décimo partë shtë cusë nanapë mënë iurne', gudilli rai' juntë con Abraham iurë bëdë'ëi' lu Melquisedec nabë'në tucarë cá'ai'

10 purquë aunquë todavía adë gúlëdi'i Leví, náhi' cumë llëbní ladi Abraham iurë Melquisedec guagtsa'guëlúhi' lë'ë Abraham.

11 Ra mënë israelitë bë'në rai' recibir lëy shtë Dios tiempë dzu ra shini Leví cumë bëshuzi, perë lëy adë bë'nëdi'i gan gac mënë perfectë delantë lu Dios. Por ni gu' necesari guëdchini stubi bëshuzi mejurë, lëdëdi'i ziquë ra bëshuzi naná shini Aarón nagululë Dios, sino bëqui'ni guëdchini tubi bëshuzi ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë.

12 Pues iurë nanú cambi shtë galbëshuzi, iurní zac rqui'ni gac cambi lëy narunë tratë shcuendë galbëshuzi.

13 Lë'ë bëshuzi shtëna'a, el quë ra di'dzë rë' quëgni'i shcuéndi', náhi' llëbní stubi shini Jacob, lëdëdi'i shini Leví ziquë los de más bëshuzi. Ni tubi bëshuzi na shini de cualquier shini Jacob sino sulë ra shini Leví na rai' bëshuzi.

14 Bien rdë'ë hia'a cuendë Jesús ze'dë entrë llëbní Judá, nu Moisés niétiquë guní'i' de quë shini Judá gac rai' bëshuzi.

15 Más clarë na shcuendë bëshuzi cubi nadápa'a, iurë rëagná ldu'u hia'a ze'dë guëdchini stubi bëshuzi naná ziquë Melquisedec con llëru'bë hunurë.

16 Adë binlúdi'i galbëshuzi shtë më ni por tubi lëy narunë punërë bëshuzi según ra shtadë guëlú bëshuzi, sino guc Jesús bëshuzi sulë purquë napë më pudërë; gátidi'i më parë siemprë.

17 Rni'i zndë'ë la'ni Sagradas Escrituras de lë'ë më:

Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siemprë
ziquë mizmë clasë de Melquisedec.
Nápël llëru'bë hunurë.

18 Zni mandamientë nabëdë'ë Dios guahietë, guc cancelarin purquë nápëdi'in pudërë nu adë rlluí'idi'in parë guëdchisú duldë shtë mënë.

19 Pues lëy shtë Moisés adë bë'nëdi'i gan parë gac nguiu limpi delantë lu Dios, perë en cambi, iurne' nadápa'a esperansë, por ni riabí'ga'a lu më.

20 Pues Dios bë'në nombrar Jesús ziquë bëshuzi con juramentu.

21 Los de más bëshuzi guc nombrar rai' sin ni tubi juramentu, perë guni'i Dios lu bëshuzi cubi con tubi juramentu. Guni'i më:

Lë'ë Dadë, bë'ni' jurar nu adë gúnëdi'i' cambi shtí'dzi'.
Lë'ël nal tubi bëshuzi parë siemprë. [Ziquë mizmë clasë shtë Melquisedec.]

22 Por ni Jesús na tubi garantiá de që nadápa'a tubi conveñi mejurë që conveñi nanapë ra mënë guahietë.

23 Los de más bëshuzi guc cantidá rai' purquë guti rai'; adë nídi'i mudë tsagla'guë rai' cumë bëshuzi; adë

bë'nëdi'i rai' gan guëquëreldë rai' parë siemprë.
24 Perë Jesús adë rátidi'i; galbëshuzi shtë më adë tsalúdi'i. Na më bëshuzi parë siemprë.
25 Por ni Jesús napë pudërë; gunë më salvar parë siemprë ra nariabi'guë lu Dios por medio de lë'ë Jesús purquë nabáni' parë siemprë nu quëhúni' ruëguë lu Dios por lë'ë hia'a.
26 Zni Jesús na bëshuzi completamente ecsactë ziquë rquí'nia'a, ziquë ni tubi chu nádi'i. Na më santu; nápëdi'i më duldë; rsiguëdi'i më lë'ë hia'a; purë na më. Bëshepi guia'a Dios lë'i' más quë cualquier cusë nanabani lu gube'e.
27 Nádi'i më ziquë los de más bëshuzi nanapë quë gunë rall ofrecer ra ma por duldë shtë rall, iurní despuësë por duldë shtë ra sa' rall. Jesús bë'ni' ofrecer mizmë lë'i' ziquë sacrifici parë grëtë' hia'a. Rquí'nidi'i stubi sacrifici jamás parë siemprë.
28 Lë'ë lëy shtë Moisés gululë nguiu të gac rall bëshuzi namás lasac aunquë napë rai' duldë; perë juramentu shtë Dios bëdchini más despuësë quë lëy, nu bë'në më nombrar lë'ë shini më të gáqui' bëshuzi parë siemprë. Gululë Dios shíni', el quë nabë'në cumplir; nídi'i stubi cusë narunë faltë të gac më bëshuzi parë siemprë.

8

Jesús rni'inúhi' Dios por lë'ë hia'a

1 Primërë puntë shtë naquëgni'i na'a lu të na ndë'ë; nadápa'a tubi bëshuzi namás lasac. Guzubë më lu trunë shtë Dios gube'e. Quëbezë më ladë ldi shtë Dios naná lugar shtë hunurë.
2 Nu quëhúni' sirvë la'ni lugar verdadërë naná bëntsa'u Dadë, lëdëdi'i nguiu. Ndë cabezë Jesús juntë con Dios Padre.
3 Grë ra bëshuzi namás lasac lu guë'dchiliu, guc nombrar rai' parë gunë rai' ofrecer lu Dios ofrendë nu sacrifici nabëdë'ë mënë según lëy. Nu rqui'ni Jesús gápi' tubi cusë parë gúni' ofrecer.
4 Si talë lë'ë më niabezë më guë'dchiliu, adë nádi'i më bëshuzi purquë todavía nianá nanú ra bëshuzi narunë ofrecer ofrendë según rnibë'a lëy shtë Moisés.
5 Perë ra bëshuzi lu guë'dchiliu, quëhunë rai' ofrecer lo quë naná sulamëntë tubi muestrë de lo quë nananú gube'e. Rdë'ë hia'a cuendë de quë nahin copi purquë iurë Moisés bë'në recibir ordë shtë Dios parë guntsá'uhi' lugar catë gunë ra mënë adorar Dios, gunibë'a më lúhi': "Rnia'a lul, bëntsa'u lugar ni ecsactë según muestrë nabëluá'ahia lul güec dani".
6 Zni guc con primërë rëglë nabëdë'ë Dios, perë iurne' gululë Dios Jesús ziquë bëshuzi naquëhunë sirvë lugar naná zihani vueltë más mejurë quë lugar catë ra bëshuzi naguquëreldë antsë bë'në rai' sirvë. Jesús na el quë narni'inú Dios por lë'ë hia'a. Por Jesús lë'ë conveñi cubi nadápa'a con Dios, nahin mejurë quë conveñi gushë purquë pudërë shtë conveñi cubi ze'din por promësë naná mejurë.
7 Si talë primërë conveñi nápëdi'in faltë, iurní adë rquí'nidi'i conveñi cubi. Si talë por primërë conveñi niac mënë naza'quë delantë lu Dios, iurní niasëdchini Jesús stubi conveñi naná cubi.
8 Perë Dios guná lu ra mënë nabë'në recibir primërë conveñi ziquë mënë narunë faltë lo quë naná mejurë. Guni'i më shcuendë rai' la'ni Sagradas Escrituras:

Lë'ë Dadë Dios rni'i: Guëdchini dzë;
guntsa'ua tubi conveñi cubi
con ra mënë shtë Israel nu
Judá.

9 Adë gáquëdi'in ziquë conveñi naná
bëntsa'ua con ra shtadë guëlú
rall tiempë bëna

compañi lë'ë rall, tiempë bësëhia lë'ë
rall të guëru'u rall Egipto.

Adë bë'nëdi'i rall cumplir lë'ë conveñi
shtëna. Por ni bësa'na lë'ë rall,
rni'i Dadë.

10 Lë'ë conveñi naná guntsa'ua con
naciuni Israel despuësë ra dzë
ni, gaquin zndë'ë, rni'i Dadë.
Guësëdchinia mandamientë shtëna
la'ni ldu'u rall.
Guëquëa'a shti'dza lu ldu'u rall parë
adë guëá'ldëdi'i ldu'u rall
shti'dza.
Iurní gaca Dios shtënë rall de verdá;
hia lë'ë rall gac rall shmëna.
11 Dzë ni adë rquí'nidi'i chu guëlua'a
tubi sa'll;
rquí'nidi'i nguiu guëní'ill lu bëchill:
"Bënguë bë'a lë'ë Dadë Dios"
purquë grëtë' rall gunguë bë'a
rall na dizdë ra mitu'në hashtë
más ra më gushë naná ladi rall.
12 Nu guna perdunë duldë shtë rall;
guëga'a ldua'a lë'ë rall;
jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë
shtë rall.
13 Iurë lë'ë Dios quëgni'i shcuendë
conveñi cubi rë', na purquë rna më
conveñi gushë cumë cusë nadë rl-
luí'idi'i parë mënë naná quëreldë ne'.
Lo quë nanapë tiempë nu adë rl-
luí'idi'in, nasesë guënitiluhin.

9

Lugar catë runë mieti adorar Dios lu guë'dchiliu nu gube'e

1 Nanú stubi cusë importantë. Lë'ë
primërë conveñi napë rëglë parë
gunë mieti adorar Dios la'ni tubi
iádu'u shtë guë'dchiliu.
2 Lë'ë lugar catë bë'në mënë ado-
rar Dios, napë chupë partë. Primërë
partë lë Lugar Santo; nga'li quëbezë
gandelierë nu mellë; lu mellë dchi'bë
guetështildi nabë'në mënë presentar
lu Dios.
3 Hia tëchi cortinë shtë primërë
partë, quëbezë lugar lë Lugar
Santísimo.
4 Nga'li nanú tubi bëcu'guë naná
purë orë catë rie'qui ialë, nu nga'li
nanú tubi cajë nabë'në significar lë'ë
conveñi. Guëdubi ladë naquë orë.
Nezë la'ni cajë ni nanú mbluri nan-
actsa'u orë. La'nin nanú guetështildi
maná, nu zac la'ni cajë nanú varë
shtë Aarón. Varë ni bëguë; gualdani
ndiaguë ladi ni. Nu zac la'ni cajë
nanú ra guë'ë catë bëquë'ë Dios di'dzë
shtë conveñi.
5 Subrë guëc cajë ni quëbezë ra ian-
glë naquëhunë representar pudërë
nu gluri shtë Dios. Hia ianglë ni
nachi'li shcuaguë lugar catë rac pur-
dunë ra duldë shtë mieti. Iurne'
nápëdia'a tiempë parë guëquëa'a más
shcuendë lugar ni.
6 Iurë grë ra cusë ni na listë, ra
bëshuzi riutë rai' primërë partë shtë
iádu'u parë gunë rai' cumplir custum-
brë religiusë lo quë nagunibë'a Dios.
7 Perë segundë partë shtë lugar ni,
Lugar Santísimo, nga'li riutë primërë
bëshuzi, perë sulë tubsë vësë cadë
izë. Iurë lë'i' riutë, rqui'ni guá'ai'
rënë shtë ma të parë rúni' ofrecerin
ziquë ofrendë por duldë shtëhi' nu
por duldë shtë ra mënë.
8 Por di'dzë rë' lë'ë Espíritu Santo
quëgní'i' de quë mientras ra mënë
bë'në rai' cumplir custumbrë la'ni
primërë partë shtë iádu'u, todavía
nídi'i entradë parë lë'ë rall lu lugar
catë cabezë Dios.
9 Grë ndë'ë na tubi muestrë de lo
quë quëhunë mënë iurne' la'ni iádu'u.
Ra ofrendë nu ra ma naquëhunë mieti
ofrecer lu Dios, adë nápëdi'i rahin
pudërë parë guëdchisú duldë shtë
mënë të parë cuedchí ldu'u rall de-
lantë lu Dios.
10 Nadë más ra custumbrë quëhunë
tratë pë cusë gau mieti u pë gu mi-
eti u shcuendë tsati guia'a mieti con
ra rëglë narunë tratë por fuërë shtë
mieti. Napë ra custumbrë ni val-
urë sulamëntë hashtë tiempë gunë
më cambi mudë nagunë mënë adorar
lë'ë më.
11 Perë Cristo bëdchíni' ziquë
bëshuzi namás nasac parë ra cusë
za'quë nabe'dë guëdchini. Lë'ë lugar
catë quëhunë më sirvë ziquë bëshuzi,
nga'li na tubi lugar namás cusë
za'quë, lëdë tubi mënëdi'i bëntsa'u
lugar ni. Quiere decir, adë nádi'in
cusë shtë guë'dchiliu rë'.
12 Guatë Cristo Lugar Santísimo
tubsë vësë parë siemprë, lëdëdi'i parë
gunë më ofrecer rënë shtë chivë u
rënë shtë ngunë, sino con prupi rënë

shtë më guatĕ më; bë'në më segurë salvaciuni nanápëdi'i fin parë lë'ë hia'a.
13 Ra bëshuzi bëtiá'ai' rënë shtë chivë nu ngunë, nu bëtĕ'tsëi' dë shtë bëcierru nagüe'qui lu bëcu'guë guëc ra mënë nabëga'ldë tëgulë. Si talë custumbrë ni rllui'i parë gunin purificar shcuerpë nguiu,
14 mucho más pudërë napë rënë shtë Cristo, purquë por medio shtë Espíritu Santo nanápëdi'i fin, Cristo bë'në më ofrecer mizmë lë'ë më lu Dios ziquë sacrifici nanápëdi'i ni tubi manchë. Rënë shtë më rac guëzunĕ ldu'u hia'a de grë duldë nu obrë nadë rlluí'idi'i parë guëdĕ'na'a sirvë lu Dios nanabani.
15 Por ni Jesucristo na më el quë nabësëdchini conveñi cubi, tubi tëstë cubi entrë Dios nu lë'ë hia'a. Galguti shtë Cristo bë'në parë gac perdunë grë duldë shtë ra nabë'në mal según rëglë shtë primërë conveñi. Guna'bë Dios lë'ë rall të gunë rall recibir grë lo quë nabë'në më prometer, tubi herenci eternë.
16 Parë gac cumplir termë shtë tëstë, rqui'ni prëbë de quë hia guti el quë nabëntsá'uhin
17 purquë adë gac repartir herenci shtë nguiu hashtë despuësë gati nguiu. Mientras nabani nguiu lë'ë tëstë güea'në guiá'ai'.
18 También termë shtë conveñi primërë guzublú iurë rënë bëllë'ë.
19 Moisés iurë guní'i' grë ra puntë shtë lëy lu ra mënë, guná'zi' rënë shtë chivë nu bëcierru con nisë nu tubi llicu hiaguë hisopo con guitsë ladi lli'li color llni; iurní bëgá'dzi' llicu hiaguë ni con rënë nutsë con nisë; iurní bëchu'bë nísi' librë shtë lëy, nu zac grĕtë' ra mënë bëchu'bë nísi' con rënë.
20 Iurní guni'i Moisés: "Ndë'ë na rënë narunë lasac tubi conveñi narnibë'a Dios parë lë'ë të".
21 Moisés bëchu'bë nísi' con rënë lë'ë lugar catë bë'në ra mënë adorar Dios, nu bëchu'bë nísi' con rënë grĕtë' ra cusë nabë'në dchi'ni rai' të gunë rai' adorar Dios.
22 Pues según lëy casi grĕtë' cusë napë quë güezunëhin por rënë. Sin quë adë güellĕ'ëdi'i rënë, nídi'i perdunë shtë duldë.

Por galguti shtë Cristo nanú perdunë shtë duldë

23 Por ni rnia'a de quë ra cusë nananú guĕ'dchiliu, cusë naná copi shtë ra cusë lu gube'e, bëqui'ni güezunĕ rahin por rënë shtë ma, perë ra cusë shtë gube'e también rqui'ni güezunĕ rahin con sacrifici mejurë quë rënë shtë ma.
24 Cristo adë guatĕdi'i' Lugar Santísimo nabëntsa'u mënë lu guĕ'dchiliu; nahin copi shtë cusë verdadërë nananú gube'e; sino guatĕ më gube'e catë quëbezë Dios. Ndë guadi'dzënú më Dios Padre de favurë shtë hia'a.
25 Lë'ë primërë bëshuzi lu guĕ'dchiliu riatëll Lugar Santísimo tubsë vësë cadë izë parë gúni' ofrecer rënë shtë ma lu Dios, perë rënë ni nádi'i rënë shtë bëshuzi sino rënë shtë ma. Perë Cristo adë rúnëdi'i' ofrecer rënë shtĕhi' zihani vueltë sino tubsë vësë
26 purquë si talë adë zni nádi'in, iurní niati më zihani vësë dizdë lë'ë guĕ'dchiliu gurështĕ. Perë iurne' tubi vësë parë siemprë Cristo bëdchini nu bë'në më ofrecer mizmë vidë shtĕhi' parë grĕtë' mënë. Bëllë'ë rënë shtë më të guëdchisú më duldë.
27 Ziquë na segurë napë quë gati grë mieti nu despuësë gati nguiu, gunë më juzguë nguiu.
28 Zni zac Cristo tubsë vësë gúti' ziquë tubi sacrifici; bëllë'ë rënë shtë më por duldë shtë mënë. Perë guëlua'alú më lu hia'a stubi vueltë, lĕdëdi'i parë guëdchisú më duldë sino parë gunë më salvar grĕtë' ra naquëbezë lë'ë më, ra narac shtu'u güeabrí më nasesë.

10

1 Lë'ë lëy nabëquë'ë Moisés guquin nadë más ziquë muestrë shtë ra cusë verdadërë nanaguër guëdchini. Lë'ë lëy nápëdi'in pudërë të gac mënë naza'quë lu Dios por medio ra ma

nabë'në mënë ofrecer zihani vësë
cadë izë.
2 Purquë si talë lëy nihunë gan
parë gac mënë naza'quë lu Dios, iurní
niabezë nihunë rall ofrecer ra ma
purquë grětë' ra naná limpi lu Dios
adë nápëdi'i rall llgabë naquëgni'i
guëc rall por duldë nabë'në rall.
3 Perë por ra ma nabë'në rall ofre-
cer, bëagná ldu'u rall duldë shtë rall
cadë izë.
4 Pues rënë shtë ra ngunë nu rënë
shtë chivë jamás adë guëdchisúdi'i
duldë shtë mënë.
5 Por ni iurë bëdchini Cristo lu
guë'dchiliu, guni'i më:
Adë rac shtú'udi'il sacrifici shtë ma,
nilë ofrendë,
sino quë bëné'el tubi cuerpë parë na.
6 Adë rquítëdi'i ldú'ul con ra sacrifici
narie'qui lu bëcu'guë, nilë con
ra ofrendë narne'e mënë por
duldë.
7 Iurní gunia'a: "Iurne' zelda parë
guna cumplir voluntá shtěnël.
Niá Dadë; ziquë naescritë shcuenda
la'ni librë."
8 Primërë rni'i Dios quë adë
bëquítëdi'i ldu'u më por ra ofrendë
nu por ma narie'qui lu bëcu'guë, nilë
por sacrifici parë guëdchisú ra cusë ni
duldë shtë ra nguiu, cusë nagunibë'a
lëy gunë mieti.
9 Despuësë guni'i më: "Zelda parë
guna voluntá shtěnël, Dadë". Ndë'ë
runë cuntienë de quë bë'në Dios
cancelar primërë rëglë të gunë më
punërë stubi rëglë mejurë.
10 Por rëglë cubi, bë'në më perdunë
duldë shtë hia'a; bëzunë më ldu'u
hia'a të parë gáca'a santu. Zni nahin
purquë Jesucristo bëdë'ë më prupi
shcuerpë më ziquë sacrifici. Guti më;
iurní rquí'nidi'i stubi ofrendë.
11 Grë ra bëshuzi israelitë quëhunë
rai' ofrecer ra ma lu Dios. Cadë
dzë tsagla'guë quëhunë rai' ofrecer
mizmë ofrendë aunquë por rënë
shtë ra ma, nilë por cuerpë shtë ma
narie'qui, nunquë guëdchisú ra cusë
ni duldë shtë mënë.
12 Perë Jesucristo bë'në më ofre-
cer mizmë lë'i' por ra duldë tubsë
vësë parë siemprë. Despuësë guti më,
iurní guzubë më ladë ldi shtë Dios.
13 Nga'li quëbezë më hashtë gunë
më gan lu grë enemigu shtë më. Gunë
më vencer lë'ë rall.
14 Por tubsë ofrendë nabë'në më
ofrecer, bëzunë më ldu'u mënë; bë'në
më ra mënë santu parë siemprë, ra
naquëreldë sulë parë lë'ë më.
15 Lë'ë quë lë'ë Espíritu Santo
quëhúni' testificar lo mizmë purquë
guní'i' más antsë;
16 Lë'ë conveñi naguna con lë'ë rall
despuësë ra dzë ni, rni'i Dadë,
guëcue'za grětë' mandamientë shtëna
la'ni ldu'u rall.
Nu guëquëa'a ra mandamientë la'ni
shgabë rall.
17 Nu zac rni'i Espíritu Santo:
Jamás adë guëagnádi'i ldua'a ra duldë
shtë rall, ni ra cusë mal nacani-
hunë rall.
18 Catë bë'në më perdunë duldë, hia
rquí'nidi'i másru'u ofrendë por ra
duldë.

Guiagbí'ga'a lu Dios

19 Por grë ndë'ë bëchi, rac tsutë
hia'a gube'e por rënë shtë Jesús. Adë
rdzëbëdi'i tsutë hia'a.
20 Rac tsutë hia'a por tubi nezë
cubi narne'e vidë sin fin; nezë ni
bësha'lë më hashtë lugar catë cuezë
Dios santu, quierë decir, por galguti
shtë Jesús bëshá'li' nezë ni.
21 Jesús na më primërë bëshuzi parë
lë'ë hia'a. Na më encargadë con grë
lidchi Dios.
22 Por ni guiagbí'ga'a lu më con
confiansë; tsaldí ldu'u hia'a de verdá.
Nu zac guiagbí'ga'a con ldu'u hia'a
nalimpi lu më nu con cuerpë naguá
tubi bañi con nisë naquichi.
23 Guiaglá'ga'a firmë lu shnezë
Dios, adë chu guëazë guétëdi'i shnezë
më purquë nasegurë gunë më
cumplir grë lo quë nabë'në më
prometer.
24 Nu guëdília'a manërë parë
guëdë'na'a compañi ra sa' hia'a parë
gac shtu'u sa' hia'a más nu parë
guëdë'na'a cusë za'quë.
25 Adë gáca'a ziquë ra nanědi'i
guidë lu cultë catë rdëá hia'a; mënë ni

nacustumbradë rídëdi'i rall. Mejurë guëni'inú sa' hia'a të gac rall firmë. Zni napë që guëdë'na'a cumplir iurne' purquë lë'ë dzë naguëabrí Jesús, ze'dë guëdchini.

26 Si talë nanë hia'a verdá shtë Dios nu mizmë tiempë rac shtu'u hia'a tsaglága'a nezë mal, iurní nídi'i stubi sacrifici të gac perdunë duldë shtë hia'a purquë rquë guia'a hia'a sacrifici shtë Cristo. Quëdë'na'a tratë galguti shtë Cristo ziquë cusë përuchi.
27 Sulë nanú juici shtë Dios parë lë'ë hia'a iurní. Gaquin ziquë tubi gui'i tantë rldë më. Gunë më cashtigu grë contrari shtë më.
28 El quë nabë'në desprëci lëy shtë Moisés nu adë bëzu'bë diáguëdi'ill lëy ni, gútill sin quë adë chu bëgá'adi'i ldu'u nguiu ni; con testimonio shtë chupë u tsunë testigu guti nguiu dzë ni.
29 Perë ¿pë rni'i të gac con nguiu naná bëlua'a tëchi' lu shini Dios nu bëquë guiá'all rënë shtë conveñi narunë parë gac nguiu santu? nu bë'nëll desprëci lë'ë Espíritu shtë Dios naná bë'në zihani favurë parë lë'ë hia'a. Por rënë shtë më na hia'a limpi delantë lu më.
30 Rac bë'a hia'a lë'ë Dadë naná guni'i: "Guna cashtigu ra mënë; napa derechë guëguilla". Nu zac rni'i shti'dzë më: "Lë'ë Dadë gunë më juzguë shmënë më".
31 Nalë nadzë'bë na cashtigu shtë Dios nanabani.
32 Perë rnia'a lu të, gulë bëagná ldu'u të tiempë nagudëdë. Despuësë bë'në të recibir llni shtë Dios, guc të mënë pacënci lu grë galërzac zi; guc të shmënë më firmë aunquë bë'në të sufrir.
33 Nanú bëldá lë'ë të guni'i guidzë mënë guëc të lu ra sa' të. Guzunaldë mënë lë'ë të. Sëbëldá de lë'ë të bë'në të sufrir con sa' të.
34 Bëga'a ldu'u të ra naguá lachigui'bë nu bëquitë ldu'u të iurë bëdchisú mënë lo quë nanapë të purquë rdë'ë të cuendë de quë lu gube'e nanú másru'u cusë mejurë nanadë tsalúdi'i. Shtënë të ra cusë ni.
35 Adë cuézëdi'i të tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios purquë si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të, gapë të tubi premi ru'bë la'ni guë'dchiliu naze'dë guëdchini.
36 Rqui'ni gac të më pacënci parë gunë të cumplir voluntá shtë Dios nu despuësë de ni, gunë të recibir lo quë nabë'në më prometer ca'a të.
37 Ra Sagradas Escrituras rni'i:

Du'pë tiempë runë faltë, iurní el
quë naze'dë guëdchini, segurë
guëdchíni'.

Adë gac ldë'ëdi'i ldú'i'.

38 Perë el quë naguna recibir cumë
më justë, guëbánill por fe
nanápëll.

Perë si talë guëazë guétëll shneza, adë
rquítëdi'i ldua'a con lë'ëll.

39 Perë lë'ë hia'a adë nádi'ia'a ziquë ra narëazë guetë, ra naná condenar, sino rialdí ldu'u hia'a de verdá; zni guëdë'na'a segurë salvaciuni parë almë shtë hia'a.

11

Zihani mënë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më

1 Iurë rialdí ldu'u hia'a, iurní nadápa'a segurë de quë guëdë'na'a recibir ra cusë lo quë nadzuléza'a. Rialdí ldu'u hia'a nanú ra cusë nanadë rnádi'ia'a lúhi'.
2 Ra shtadë guëlú hia'a naguquëreldë guahietë, bëquebi Dios na rai' mënë za'quë purquë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më.
3 Rialdí ldu'u hia'a shti'dzë më; por ni rdë'ë hia'a cuendë de quë Dios bëntsa'u lë'ë guë'dchiliu sulë con di'dzë shtëni'. Ra cusë narná hia'a lúhi' guctsa'uin, lëdëdi'i por cusë narná hia'a, sino nadë más por shti'dzë Dios guctsa'u rahin.
4 Gualdí ldu'u Abel shti'dzë Dios; bë'ni' ofrecer lu Dios tubi ofrendë mejurë quë ofrendë shtë Caín. Bëquebi Dios Abel na më za'quë, por ni Dios bëca'a Abel nu bë'në më recibir ofrendë shtëhi'. Aunquë Abel hia gúti', perë todavía ziagla'guë ruadí'dzi' lu hia'a por medio fe shtëhi'.

5 Enoc gualdí ldu'i shti'dzë Dios;
por ni Dios bia'a lë'ë Enoc gube'e;
gútidi'i'. Ra mënë adë bëdzélëdi'i rall
Enoc lu guë'dchiliu purquë Dios bia'a
lë'i'. Ra Sagradas Escrituras rni'i
shcuendë Enoc de quë antsë guziá'ai'
gube'e, Dios bëquitë ldú'i' con Enoc.
6 Sin galrialdí ldu'u, nídi'i mudë
guëquitë ldu'u Dios con lë'ë hia'a.
Primërë napë quë tsaldí ldu'u nguiu
shti'dzë Dios parë tsabi'guë nguiu lu
Dios. Napë quë tsaldí ldu'u hia'a na-
bani më nu de quë guëne'e më premi
ca'a ra narguili lë'ë më.
7 Noé gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu
bëzu'bë diágui' shti'dzë Dios purquë
más antsë bëtsëbë Dios lë'i'; guni'i
Dios lu Noé lo quë naguër gac, cusë
ni tubi adë chu gunádi'i luhin antsë.
Noé bëzu'bë diágui' nu bëntsá'uhi'
tubi barcu ru'bë parë gac salvar grë
ra shfamíli'. Gualdí ldú'i' shti'dzë më;
gúqui' rëspëti parë shti'dzë më. Zni
bë'në Noé juzguë grë ra mënë shtë
guë'dchiliu nanadë gualdídi'i ldu'u
shti'dzë më. Mudë ni Dios bë'në
recibir Noé ziquë nguiu justë purquë
gualdí ldu'i shti'dzë më.
8 Nu Abraham por galrialdí ldu'i,
iurë Dios guna'bë lë'i', bëzu'bë diágui';
bërú'ui' parë tsáhi' lugar catë guni'i
Dios guëdë'ë më ládzi' ziquë herenci.
Abraham bërú'ui' ládzi' sin quë adë
rdë'ëdi'i' cuendë ca lu tsáhi'.
9 Abraham gualdí ldu'i; guquëréldi'
ladzë catë bë'në Dios prometer, perë
Abraham gúqui' ziquë më zitu parë
lugar ni. Nabáni' ziquë mënë naná de
viajë, lëdëdi'i la'ni hiu'u. Lo mizmë
bë'në Isaac nu Jacob nu zac lë'ë rai'
bë'në rai' recibir mizmë promësë
nabëdë'ë Dios lu Abraham.
10 Abraham gulézi' stubi ciudá
parë guëquëréldi', lugar nanapë
cimientë naná dchi'chi; ciudá ni Dios
bëzá'ahin según guc ldu'u më.
11 Nu zac Sara gualdí ldu'i shti'dzë
Dios nu bë'ni' recibir pudërë parë
gápi' shíni' aunquë náhi' demasiadë
më gushë. Gúpi' tubi me'dë purquë
gualdí ldú'i' Dios gunë më cumplir lo
quë nabë'në më prometer lúhi'.
12 Zni Abraham hia më gushë sin
esperansë gápi' shíni', perë gúqui'
shtadë guëlú shtë mënë zihani, mënë
zihani ziquë mbelëgui'i lu gube'e nu
ziquë iu'lli nananú rua' nisëdu'u.
Jamás adë chu gúnëdi'i gan guëlabin.
13 Grë ra mënë ni guti rai' sin
quë adë bë'nëdi'i rai' recibir ra cusë
nabë'në Dios prometer, perë gualdí
ldu'u rai' shti'dzë më nu guná rai'
lu ra cusë ni delantë. Por fe bë'në
rai' recibir lo quë nabë'në më prom-
eter nu bëquitë ldu'u rai'. Mudë ni
bëquebi rai' de quë na rai' ziquë më
zitu parë guë'dchiliu rë', de quë lidchi
rai' cuezë stubi guë'dchiliu.
14 Pues grë ra naruadi'dzë zni,
rquebi rai' de quë todavía quëguili rai'
stubi lugar parë guëquëreldë rai'.
15 Si talë ra mënë ni nihunë rall
llgabë por ladzë catë bëru'u rai', pues
niabrí rai' nga'li
16 perë guc shtu'u rai' lugar más
mejurë, quiere decir, tubi lugar lu
gube'e. Por ni Dios nádi'i ziquë nartú
lúhi' sino rquitë ldu'u më con lë'ë rai'
purquë guna'bë rai' lë'ë më Dios shtë
rai' nu bë'në më preparar tubi ciudá
catë guëquëreldë rai'.
17 Gualdí ldu'u Abraham shti'dzë
Dios; por ni iurë Dios bëzú tubi prëbë
lúhi', bëdchininú Abraham lúniquë
shíni' Isaac parë gúni' ofrecer Isaac lu
bëcu'guë ziquë tubi ma. Na Abraham
dispuestë gúni' ofrecer lúniquë shíni'
lu Dios aunquë antsë guni'i Dios lu
Abraham tubi promësë;
18 guni'i Dios shcuendë Isaac: “Por
shínil gápël cantidá llëbnil”.
19 Pues Abraham guc bë'ai' de quë
Dios napë pudërë parë guëcua'ñi më
ra tëgulë. Zni rac guëní'ia'a cumë
figurë de quë Abraham bë'ni' recibir
stubi vueltë lë'ë shíni' ladi ra tëgulë
purquë parë Abraham hia guti shíni'.
20 Gualdí ldu'u Isaac shti'dzë Dios;
por ni Isaac guná'bëi' lu Dios bendi-
ción nanaguër guëdchini parë shíni',
Jacob nu Esaú.
21 Nu zac Jacob gualdí ldu'i shti'dzë
Dios; por ni iurë hia mërë gáti', bë'ni'
bendecir cadë shinillágui' naná shini

José. Bë'në Jacob adorar lë'ë më mientras rquí'chi' tubi bastunë.

22 Nu José gualdí ldu'i shti'dzë Dios; por ni iurë mërë gáti', guní'i' lu ra më israelitë de që napë që guëru'u rai' de ladzë Egipto nu bëdë'ë José ordë lla güeca'chi ra mënë ba'cu shtëhi'.

23 Ra shtadë Moisés gualdí ldu'u rai'; por ni iurë gulë me'dë, adë bëdzëbëdi'i rai' lu rëy lo që na-gunibë'a rëy. Guná rai' lu me'dë, nacha'ngu me'dë. Bëca'chi rai' lë'ë me'dë por tsunë mbehu.

24 Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni iurë lë'i' náhi' nguiu ru'bë, adë nëdi'i' nacá'ai' lë shtsa'pë rëy shtë Egipto

25 sino që guni'i ldú'i' sac zíhi' con los de más sáhi' ra mënë israelite. Adë guc shtú'udi'i güequitë ldu'u Moisés por du'pë tiempë ra cusë mal shtë guë'dchiliu, cusë nanapë që tsalú.

26 Más bien guni'i Moisés, mejurë gúni' sufrir por Cristo naná ze'dë despuësë që niapë Moisés grë ra tesurë shtë Egipto. Zni guc; gunáhi' ra cusë naguër gac ziquë tubi premi naguëdë'ë Dios cá'ai'.

27 Por galrialdí ldu'i Moisés bërú'ui' guë'dchi Egipto; adë bëdzëbëdi'i' llanë shtë rëy; guaglá'gui' firmë igual ziquë el që narná lu Dios aunquë adë chu rnádi'i lúhi'.

28 Gualdí ldu'u Moisés shti'dzë Dios; por ni bëzu'bë diágui' rëglë shtë Pascu; gunibë'a Moisés de që guëllë'ë rënë shtë lli'li, nu guëtia'a mënë rënë ni rua' puertë parë iurë tëdë ianglë shtë galguti, adë gátidi'i primërë shini nguiu shtë ra më israelitë.

29 Por galrialdí ldu'u, ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios; por ni gudëdë rai' Nisëdu'u Llni si fuërë cumë ziquë guiu'u bidchi, perë iurë ra mënë egipcios guc shtu'u tëdë rall nisëdu'u, pues bëlda'u nisë rall; guti rall.

30 Ra israelitë gualdí ldu'u rai' shti'dzë më; por ni bëdë'ë rai' vueltë alrededurë guë'dchi Jericó gadchi dzë nu gulaguë lu' shtë guë'dchi.

31 Rahab gualdí ldu'i shti'dzë Dios; na Rahab tubi na'a mal, perë adë gútidi'i' juntë con ra nadë bëzu'bë diáguëdi'i purquë Rahab bë'ni' recibir con bien ra mënë israelitë naguaglda'chi guë'dchi Jericó.

32 ¿Pë más guëní'ia'a iurne'? Nídi'i tiempë parë guadi'dza shcuendë Gedeón, nu Barac, nu Sansón, nu Jefté, nu David, nu Samuel, nu los de más ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë.

33 Por galrialdí ldu'u, bë'në rai' gan lu enemigu shtë rai'; gunibë'a rai' tubi manërë justë; bë'në rai' recibir cusë za'që nabë'në Dios prometer. Bëta'u rai' rua' león;

34 bësëaldë rai' gui'i dushë; bëru'u rai' lu peligrë niaguini mënë lë'ë rai' con spadë. Ra naná nápëdi'i fuersë, gupë rai' fuersë ru'bë. Guc rai' mënë fuertë lu güerru, nu bësëllu'në rai' sul-dadë naná mënë zitu.

35 Guzac ra na'a bë'në rall recibir ra tëgulë shtë rai' stubi vësë más; guashtë tse'lë rai' ladi ra tëgulë.

Sëbëldá mënë guti lu galnë; bëquë guia'a rall libertá parë gunë rai' gan tsashtë rai' ladi ra tëgulë të güequëreldë rai' stubi vidë mejurë.

36 Stubi tantë mënë guzac zi rai'. Bë'në mënë burnë lë'ë rai', nu bëdë'ë mënë hiaguë nu bëldi'bi mënë lë'ë rai' con cadënë parë tsa rai' lachigui'bë.

37 Guti rai' lu guë'ë nu bëriuguë rai' güeruldë rai' con cierrë; [bëtë'dë mënë prëbë lu rai' të gunë rall duldë.] Gudini mënë lë'ë rai' con spadë; canzë rai' sin lidchi rai'; prubi rai'. Ze'dë rai' gutë rai' gui'di ladi ra ma ziquë gui'di ladi lli'li u gui'di ladi chivë. Bëzac zi mënë lë'ë rai'; nu bë'në rall maltratar lë'ë rai'.

38 Ra mënë shtë guë'dchiliu adë guná záquëdi'i lu rai', perë lë'ë rai' lasac rai' más që güedubi guë'dchiliu. Ra mënë ni guquëreldë rai' lachi, nu lu dani; guquëreldë rai' la'ni cuevë nu la'ni güeru shtë guë'dchiliu.

39 Grë ra mënë ni gualdí ldu'u rai' shti'dzë Dios, nu Dios la'ni Sagradas Escrituras güegluá'ai' na rai' mënë

za'quë, perë sin që adë guëtë'dëdi'i, adë bë'nëdi'i rall recibir lo që nabë'në më prometer
40 purquë Dios napë më lugar mejurë parë grë hia'a. Guni'i më ra mënë ni adë gúnëdi'i rall recibir fin shtë salvaciuni hashtë despuësë. Sulamëntë con lë'ë hia'a gac rai' completamente mënë sin ni tubi duldë delantë lu Dios.

12

Jesús na ejemplë parë lë'ë hia'a

1 Por grë ra nagunia'a iurne', cumë nanú guëdubi ladë shtëna'a ra nabëlua'a fe shtë rai'; iurne' runë tucarë guësá'na'a tubi cu' grëtë' ra cusë narunë storbë con grë duldë naná runë bëshi'di lë'ë hia'a. Cha guiaglá'ga'a delantë; gáca'a më firmë ziquë tubi nardë'ë fuersë parë gúnëll gan tubi carrërë.
2 Cha guia hia'a lu Jesús ziquë muestrë shtëna'a. De lë'ë më ze'dë fe shtë hia'a; na më el që narunë compañi parë tsaldí ldu'u mieti más. Guc bë'a Jesús despuësë guti më, guëquitë ldu'u më; por ni guzac zíhi'; rua'a ldu'u më dulurë nu shtu shtë galguti lu cruz. Iurne' cuezë më ladë ldi shtë Dios, lugar shtë hunurë cula'ni më.
3 Gulë bë'në llgabë iurne' lo që naguzac con Jesús; guzac zi më demasiadë por ra mënë mal nabë'në cuntrë lë'ë më. Mizmë manërë adë guëdzáguëdi'i të nu adë rdzëbëdi'i të mientras rzac zi të purquë na të shmënë Cristo.
4 Pues lë'ë të todavía adë gudínidi'i mënë lë'ë të por runë të cuntrë ra duldë.
5 ¿Pë bëa'ldë ldu'u të lo që naquëgni'i Dios lu të? purquë ruadi'dzënú më lë'ë të ziquë shini më. Naescritë:

Shinia, adë rúnëdi'il desprëci Shtádël
iurë lë'ë më cagni'inú më lë'ël.
Adë riádi'i ldú'ul iurë lë'ë më runë
cashtigu lë'ël.
6 Purquë lë'ë Dadë quëgni'inú më grë
ra shini më purquë rac shtu'u
më lë'ë rai'.

Nu quëhunë më cashtigu grëtë' shini
më narunë më recibir.
7 Gulë gac firmë lu cashtigu narshe'ldë më guëquël. Grë cusë ni tëdë parë bien shtë të purquë quëhunë më tratë lë'ë të ziquë shini më. Grë ra dadë quëhunë rall corregir shínill.
8 Perë si talë Dios adë rúnëdi'i më corregir lë'ë të, nádi'i të legítimë shini më, sino na të ziquë me'dë lldubi. Es që runë më cashtigu grëtë' ra shini më.
9 Más de ni, tiempë na hia'a llguë'në, ra shtáda'a lu guë'dchiliu rë', bë'në rall cashtigu lë'ë hia'a nu rdë'na'a rëspëti lu rai'. Por ni más rqui'ni guëdë'ë hia'a sí të guënibë'a Dios lë'ë hia'a parë gápa'a vidë sin fin. Na më Shtáda'a nacabezë gube'e.
10 Ra shtáda'a lu guë'dchiliu rë', por du'pë tiempë bë'në rall corregir lë'ë hia'a según narni'i ldu'u rai', perë Dios quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a por bien shtëna'a të gáca'a mënë za'quë sin ni tubi duldë, igual ziquë na më; santu náhi'.
11 Pues verdá nahin, ni tubi cashtigu adë rsëdchínidi'i lëgrë la'ni ldu'u hia'a mientras quëhunë më cashtigu lë'ë hia'a; nahin cusë durë, perë fin shtë cashtigu na vidë naná tubldí delantë lu Dios con paz parë grë ra nardë'ë cuendë nu rúnëll recibir cashtigu ni cumë cusë za'quë.

Cashtigu parë el quë narquë guia'a shti'dzë Dios

12 Por ni gulë guni'inú sa' të naná ziquë tubi nanápëdi'i fuersë të adë guëazë guétëdi'i rall lu shnezë Dios.
13 Gulë quili nezë naná tubldí parë tsanaldë të nezë ni. Iurní sa'l naná ziquë tubi cujë, adë guërú'udi'ill nezë za'quë sino gáqui' firmë con fe shtënëll.
14 Gulë guni'i ldu'u të tsu en paz con grë mënë. Gulë guanaldë nezë za'quë catë nídi'i maldá. Gulë gac mënë santu.
15 Gulë gapë mizmë lë'ël të adë chu rúnëdi'i faltë ra bendición shtë Dios, nu gulë gapë mizmë lë'ë të parë adë nádi'i mënë falsë entrë ra shmënë

Dios. Adë chu gáquëdi'i ziquë gui'lli lda nariaru'bë entrë ra plantë, no sea por tubi de lë'ë të gac guëllini grë ra sa' të con duldë.
16 Gulë gapë mizmë lë'ël parë ni tubi de lë'ë të adë guëquërëldëdi'i ziquë mbecu, nu ni tubi de lë'ë të gunë desprëci ra cusë za'quë shtë Dios; zni bë'në Esaú; por tubsë cumidë bëtuu'll grëtë' herenci narunë tucári' ziquë shini naguëlú.
17 Hia nanë të despuësë iurë Esaú guc shtu'u gúni' recibir bendición shtë shtádi', pues bëquë guia'a shtádi' lë'i' aunquë nalë guna'bë Esaú nu bí'ni'; hiadë bëdzélëdi'i mudë parë gac cambi lo quë nabë'ni'. Bë'ni' desprëci herenci.
18 Iurë guabi'guë të lu Dios, adë nádi'in ziquë ra më israelitë guahietë. Guabi'guë rai' lu dani nazú guëlla'. Guná rai' lu dani catë bëru'u be'lë. Guná rai' nacahi con gue'lë; guná rai' gushëguiu'u con mbë dushë.
19 Bini rai' bë shtë trompetë nu cha' Dios. Ra naná bini ra di'dzë ni, bë'në rai' ruëguë lu Dios hiadë guëní'idi'i bë másru'u.
20 Bë'në rai' zni purquë adë bë'nëdi'i rai' gan niua'a ldu'u rai' lu mandadë naguni'i më lu rai'. Bë ni guni'i: "El quë nasú guëáhi' lu dani, mënë u tubi ma, pues napë quë gáti' lu guë'ë".
21 Nalë nadzë'bë guc dzë ni. Iurë guná Moisés lu ra cusë ni, guní'i': "Nalë rchi'cha nu rdzëba".
22 Zni guc tiempë guahietë, perë lë'ë të iurne' guabi'guë të lu dani verdadërë lë Sión. Guabi'guë të lu ciudá shtë Dios nanabani; quiere decir, Jerusalén nananú gube'e. Guabi'guë të lu cantidá mili shtë ra ianglë nabëdëá parë gunë rai' adorar Dios con galërquitë ldu'u.
23 Mizmë lugar ni nanú zihani shini Dios; bëdëá rai'; lë rai' naescritë lu gube'e. Guabi'guë të lu Dios, lë'ë juësi nagunë juzguë grë mieti. Guabi'guë të lu ra nguiu naquëreldë gube'e; hia Dios bë'ni' recibir lë'ë rai' completamente naza'quë.
24 Guabi'guë të lu Jesús, el quë nabësëdchini tubi conveñi cubi entrë Dios nu ra mënë. Guabi'guë të lu lugar catë bëde'bi rënë narunë lasac conveñi ni; rënë ni runë significar cusë mejurë quë rënë shtë Abel.
25 Gulë gapë cuidadë adë guëquë guiá'adi'i të di'dzë shtë el quë naruadi'dzë lu të, purquë si talë adë bë'nëdi'i mënë gan guëca'chilú rall lu Dios guahietë, mënë naquë guia'a shti'dzë Dios iurë lë'i' bëtsëbëi' lë'ë rall, ¿lla mudë guëca'chilú hia'a lu më si talë guëlua'a técha'a lu naquëgna'bë lë'ë hia'a dizdë gube'e?
26 Bë shtë Dios tiempë guahietë bëni'bin lë'ë guë'dchiliu, perë iurne' bë'në më prometer con di'dzë rë': "Stubi vësë más guësëni'bia guë'dchiliu nu también gube'e".
27 Iurë guni'i Dios: "Stubi vësë más" rdë'ë hia'a cuendë de quë grëtë' cusë nabëni'bi Dios, cusë narná hia'a iurne', tsalú rahin; guëdchisú më ra cusë nabëntsa'u më parë guëa'në parë siemprë ra cusë nadë rní'bidi'i.
28 Por ni cha guëdë'ë hia'a graci lu më purquë bëdë'na'a recibir lë'ë më ziquë Rëy. Catë rnibë'a më adë gáquëdi'i guëni'bin. Cha guëdë'na'a sirvë lë'ë më con rëspëti. Guëdápa'a rëspëti delantë lu më purquë na më Dios shtëna'a.
29 Náhi' ziquë be'lë narzunë ldu'u mieti de grë maldá.

13

Lo quë narunë tucarë gunë shmënë Dios

1 Gulë tsagla'guë gac shtu'u ra sa' të.
2 Gulë tsagla'guë gac të më za'quë con ra visitantë nardchini lídchil purquë sin adë guc bë'adi'i mënë, bëldá rall bëdë'ë rall pusadë parë ianglë.
3 Gulë bësëagná ldu'u të ra nanú prësi cumë ziquë mizmë lë'ël nanul prësi juntë con lë'ë rall. Gulë bësëagná ldu'u të ra naná rzac zi purquë todavía quëreldë të lu guë'dchiliu; napë të cuerpë débil.

4 Gulë bë'në cumplir ra promësë naguní'il iurë bëtsë'al; adë chu
guëquënú sáhi' purquë Dios gunë më
juzguë grë ra narquënú tse'lë mënë,
nu gunë më juzguë grë mënë narunë
duldë adulteri.
5 Adë sébidi'i ldu'u të dumí; gulë
bëquitë ldu'u con lo quë nanapë
të purquë Dios guni'i: "Jamás adë
guësá'nëdia'a lë'ë të; siemprë guna
cumplir shti'dza".
6 Zni rac guëní'ia'a sin quë adë chu
guëzá ldu'u:
Lë'ë Dadë quëhunë më compañi na;
adë guëdzëbëdia'a lo quë nagunënú
mënë na.
7 Gulë bëagná ldu'u të shti'dzë ra
nagunibë'a entrë lë'ë të, ra nabi-
adi'dzë shti'dzë Dios lu të. Gulë
guagla'guë manërë gubani rai'; guc
rai' firmë lu shnezë Dios. Gulë bë'në
llgabë lla guc fin shtë rai' nu gulë
bë'në ziquë bë'në rai'.
8 Jesucristo na më igual iurne'
ziquë guc më antsë nu na më lo
mizmë parë siemprë; gáquëdi'i më
cambi.
9 Adë rdë'ëdi'i të sí parë gua'a
mësë falsë lë'ë të tëchi stubi clasë
ldai' por enseñansë nanadë chu ri-
asëdi'i; mejurë gac të më firmë lu
shnezë Dios por favurë nu bendi-
ción naquëhunë më. Adë tsanáldëdi'i
të tëchi custumbrë narunë tratë pë
cusë naza'quë gaul, pues grë ra nari-
analdë tëchi rëglë ni, adë bë'nëdi'i rall
gan gac rall mënë za'quë lu Dios.
10 Sacrifici nadápa'a, adë rúnëdi'in
tratë gau mieti lu mellë. Ra nat-
sagla'guë gunë rall adorar Dios según
lëy guahietë, nápëdi'i rai' derechë gau
rai' sacrifici shtë hia'a.
11 Pues ra bëshuzi primërë ri-
utënúhi' rënë shtë ra ma Lugar
Santísimo; bë'ni' ofrecer rënë ni lu
Dios parë guëdchisú më ra duldë, perë
cuerpë shtë ra ma bia'a mënë fuërë
shtë guë'dchi parë tsequi.
12 Zni zac Jesucristo guzac zi më
fuërë rua' ciudá parë guëzunë më
duldë shtë mënë por prupi rënë
shtëhi' të gac rai' santu.
13 Pues iurne' cha guiá hia'a lu
Jesús, guëru'u hia'a religiuni gushë
nu sac zi hia'a ziquë bë'në më sufrir.
14 Lu guë'dchiliu rë' adë nadápëdi'ia'a
lugar segurë parë guëquërélda'a parë
siemprë, sino dzuléza'a nu zudília'a
lugar za'quë nanaguër guëdchini
despuësë.
15 Por ni guëdubi tiempë, cha
guëdë'na'a alabar Dios por medio de
Dadë Jesucristo. Pues labansë ni na lo
quë naguëdë'na'a ofrecer lu më con
rua' hia'a.
16 También adë chu guësëá'ldëdi'i
ldu'i gunë compañi sa'll con lo quë
nanápël purquë ra cusë ni na ziquë
sacrifici narsëquitë ldu'u Dios.
17 Gulë bëzu'bë diaguë grëtë'
shti'dzë ra narnibë'a entrë lë'ë të.
Gulë gapë rëspëti lë'ë rai' purquë lë'ë
rai' canihapë rai' almë shtë të; nanë
rai' tubi dzë napë quë guëtë'dë rai'
cuendë lu Dios. Gulë guni'i ldu'u,
gac të mënë za'quë të iurë guëtë'dë
rai' cuendë lu Dios, gunë rallin con
galërquitë ldu'u, lëdëdi'i con galërbini
ldu'u. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir
shti'dzë rai', adë nápëdi'il ni tubi
provëchë.
18 Gulë guna'bë lu Dios por lë'ë
na'a; pues napë na'a segurë de quë
bëdë'në na'a dchi'ni según voluntá
shtë Dios. Siemprë galërni'i ldu'u na'a
na parë bien shtë të.
19 Runa ruëguë lu të, gulë guna'bë
lu Dios de quë nasesë guëne'e më sí,
guëabrí guënahia lu të stubi.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

20 Dios naná rcue'dchí ldu'u hia'a,
el quë nabëcua'ñi lë'ë Dadë Jesús ladi
ra tëgulë, gunë ldai' më guëc të. Je-
sucristo na vëquërë ru'bë parë grë
ra shmënë Dios. Por rënë më con-
veñi cubi entrë Dios nu ra mënë,
napin valurë. Conveñi ni nunquë adë
tsalúdi'in.
21 Quëgna'bë na'a lu më, guëne'e
më grë cusë za'quë parë gac të
mënë completamente preparadë
parë gunë të cumplir voluntá shtë
më, quë lë'ë më guëne'e më mizmë
fuersë shtë më parë gac të mënë ziquë

rac shtu'u më. Gunë më ra cusë
ni por Jesucristo naná runë tucarë
grë labansë nu graci shtë mieti parë
siemprë. Amén.
22 Bëchi, quëhuna ruëguë lu të, gac të
më pacënci. Gulë bë'në recibir cun-
seju nabëquëa'a la'ni cartë rë' purquë
adë bëquë'ëdia'a zihani di'dzë lu të.
23 Rac shtua'a gac bë'a të lë'ë
bëcha'a, Timoteo, hia lë'i' nápi'
libertá. Si talë guëdchíni' ndë'ë,
también na guëdë'pë guëná na'a lë'ë
të.
24 Gulë bëdë'ë saludë grëtë' ra
narnibë'a entrë lë'ë të, ra naná
cabësë shtë ra grupë. Nu bë'në
saludar grë ra narialdí ldu'i shti'dzë
Dios de verdá. Pues ra naze'dë ladzë
Italia quëgshe'ldë rai' saludë parë lë'ë
të.
25 Favurë shtë Dios guëa'nënú lë'ë
të. Amén.

Cartë nabëquë'ë Santiago

Bëshe'ldë Santiago saludë lu ra naquëreldë fuërë ladzë rai'

1 Na Santiago, nahia muzë shtë Dios nu shtënë Jesucristo, Shláma'a.
Quëgshe'lda saludë lu të naquëreldë
fuërë ladzë të, lu të naná chi'bë chupë
grupë shtë mënë israelitë nabërë'tsë
lu guëdubi guë'dchiliu.

Llni naze'dë de Dios

2 Lë'ë të bëchi la sahia, gulë bëquitë
ldu'u të iurë ze'dë cusë durë narzac zi
3 purquë nanë hia'a por medio ra
cusë durë rlua'a si talë tsagla'guë
rialdí ldu'u hia'a de verdá. Nu
nanë hia'a iurë rúnël gan lu ra cusë
durë, más fuertë nal parë tsaglá'guël
shnezë Dios.
4 Gulë gac të mënë pacënci guëdubi
tiempë, nu gulë gac të mënë narac
rúnël voluntá shtë Dios sin ni tubi
faltë. Iurní gúnël cumplir lo quë
narac shtu'u më.
5 Si tubi de lë'ë të adë ráquëdi'il,
runë faltë llni, gulë guna'bë lu Dios;
Dios guëne'e më llni parë lë'ë të.
Guëne'e mëhin sin medidë, nu adë
guëní'idi'i më guëc të por rna'bë të
lúhi'.
6 Perë napë quë guëná'bël lu më con
galërialdí ldu'u. Grëtë' el quë nadë ri-
aldídi'i ldu'i shti'dzë Dios, ni na ziquë
olë shtë nisëdu'u iurë lë'ë mbë dushë
ze'dë. Rua'a mbë nisë nezë rë' nezë
rë'.
7 El quë nadë rialdídi'i ldu'i Dios
de verdá, adë gúnëdi'ill llgabë de quë
guëdë'ë më lo quë narná'bëll.
8 El quë narunë chupë llgabë, nádi'i
firmë conductë shtëni'.
9 Lë'ël shmënë Jesús narunë llgabë
nádi'il më ru'bë la'ni guë'dchiliu, gulë
bëquitë ldú'ul purquë de vërë nal më
ru'bë lu Dios.
10 Nu gulë bëquitë ldu'u të naná
ricu iurë rne'e më galnadu'u, iurë rac
bë'al galëricu verdadërë; cusë ni ra
mënë shtë guë'dchiliu runë rall de-
sprëci. Gulë bëquitë ldu'u të purquë
ziquë ra guë'ë lachi, ra ricu con grë ra
cusë material nanapë rall, rialuhin.
11 Iurë rru'u ngubidzë, rza'i ngu-
bidzë lë'ë guë'ë; hia adë rluá'adi'i ra
guë'ë chulë. Zni na fin shtë ricu con
grë negoci shtënëll.

Ra dificultá nu tentación

12 Rquitë ldu'u mieti natsagla'guë
firmë lu shnezë Dios aunquë rzac
zi mënë lë'ëll purquë iurë tsalú lë'ë
galërzac zi, gúnëll recibir bendición
naná vidë sin fin. Bë'në më prometer
vidë ni parë grë ra narac shtu'u lë'ë
më.
13 Cualquier de tubi të iurë rd-
chini mal llgabë parë gúnël mal,
adë rúnëdi'il llgabë de quë Dios
guësëdchini më llgabë ni guëquël,
purquë Dios nunquë rsëdchínidi'i më
mal llgabë parë gúnël duldë. Nídi'i
mudë chu guësëdchini llgabë mal lu
Dios.
14 Iurë tubi de lë'ë të rac shtú'ul
gúnël duldë, na purquë la'ni ldu'u
mizmë lë'ël nanú deseo mal. Ra de-
seo mal rsëdchini mal llgabë parë lë'ël.
15 De deseo mal nananú la'ni ldu'u
mieti, ze'dë mal llgabë; hia de nga'li
runë mieti duldë; hia de nga'li ze'dë
galguti parë nguiu ni.
16 Lë'ë të narac shtua'a, adë
tsaldídi'i ldu'u të el quë narsiguë sáhi'
17 purquë grëtë' cusë za'quë ze'dë
de Dios, el quë nabëntsa'u grë
mbelëgui'i nu ngubidzë. Na më lo
mizmë guëdubi tiempë; nídi'i cambi
parë lë'i'; nádi'i më ziquë cusë narunë
ra cambi shcaa'lë.
18 Bëne'e më vidë sin fin parë lë'ë
hia'a sulë purquë zni guc shtu'u më.
Bëdchini vidë sin fin por medio de ra
di'dzë naná verdá. Zni rac shtu'u
më gáca'a primërë ejemplë entrë grë
ra shini më natsaldí ldu'i shti'dzë
më. Na ziquë tubi mënë quëgldáguëll
primërë nashi za'quë lu hiaguë iurë
guëdchini tiempë shtë cusechë.

Enseñansë verdadërë

19 Por ni, bëchi narac shtua'a, gulë
bëdë'ë cuendë de quë cadë tubi të
napë quë gac nasínil parë guëquë
diáguël perë parë guadí'dzël, gulë

gupë cuidadë. Gulë bë'në llgabë bien antsë guadí'dzël. Nu adë guëdë'ël sí ldaguë llanë la'ni ldú'ul
20 purquë llanë shtë mënë, adë rsëdchínidi'in vidë za'quë delantë lu Dios.
21 Gulë bësa'në grë cusë mal nananú la'ni ldú'ul con grë llanë nananú la'ni ldú'ul, nu gulë bë'në recibir diza'quë nabëgabní la'ni ldu'u të. Napin pudërë parë gac salvar të.
22 Gulë bë'në grëtë' lo quë narni'i diza'quë, lëdë niá'asëdi'i quëquë diaguë tëhin, purquë si talë no más rquë diáguël nu adë rúnëdi'il cumplir, hia iurní lo mizmë lë'ë të quëguguë të lë'ë të.
23 Grëtë' el quë niá'asë rínill nu rquë diáguëll shti'dzë më perë adë quëhúnëdi'ill cumplir lo quë narni'i shti'dzë më, ni na ziquë tubi nguiu narbi'a la'ni guë'guanë nia lla na lull.
24 Rnall lla na lull perë lueguë lë'ëll ziá'all, iurní rëa'ldë ldú'ull lo quë nagunall.
25 Perë grëtë' el quë natsagla'guë rsë'dë la'ni lëy shtë Dios, quëzu'bë diáguëll shti'dzë më; gunë ldai' më lë'ë nguiu ni. Cagnia'a shcuendë lëy nagunë librar mënë de grë cusë mal.
26 Stubi de lë'ë të rni'i riaglá'guël shnezë Dios perë adë ráquëdi'i rcué'zël ra di'dzë mal narní'il; mizmë lë'ël rsiguë lë'ël. Hia ldai' nanuá'al lasáquëdi'in.
27 El quë nagunë compañi ra bëzebi nu ra viudë con nicidá nanapë rall, nu el quë naquëhapë mizmë lë'ëll de grë duldë, rna Dadë Dios lu nguiu ni ziquë tubi lari limpi sin ni tubi manchë. Pues nuá'all ldai' narëuu' ldu'u Dios.

2

Gulë bë'në tratë igual grë bëchi sa'l

1 Lë'ë të bëcha, rialdí ldu'u të Dadë Jesucristo, el quë narlua'a pudërë shtë Dios lu hia'a. Gulë bë'në tratë igual con grë bëchi sa' të.
2 Ziquë tubi comparaciuni, si talë tsutë tubi nguiu ricu, nanú nigi guiá'ai' nu nácuhi' lari za'quë; tsutëll ladi catë rdëá ra shmënë Dios; nu mizmë tiempë tsutë tubi më prubi con lariullë.
3 Si talë lë'ël gúnël atender bien naná nua'a lari za'quë nu lu ricu ni guëní'il: "Lë'ël guzubë lugar za'quë". Perë lu prubi guëní'il: "Lë'ël nga'li guzuldí", u guëní'il lu prubi: "Guzubë lu guiu'u".
4 Hia iurní quëgutël diferenci entrë ladi mizmë lë'ë të. Hia iurní quëhúnël tratë chupë manërë lu sa'l. Hia quëhúnël juzguë ziquë juësi con mal llgabë.
5 Lë'ë të bëchi narac shtua'a, gulë bëdë'ë cuendë de quë gudili Dios ra mënë nanápëdi'i zihani cusë shtë guë'dchiliu perë napë rall galëricu verdadërë purquë rialdí ldu'u rai' Jesús. Nu gunë rall recibir herenci; guëquëreldënú rall Jesús catë rnibë'a më. Zni bë'në më prometer dizdë más antsë.
6 Perë lë'ël, el quë narná zá'quëdi'i lu bëchil naná prubi, nu rac shtú'ul gáquël amigu shtë ra ricu; guná, ra ricu rzac zi rall lë'ël. Ra ricu rdchi'bë rall demandë cuntrë lë'ël lu ra juësi.
7 Nu ra ricu rushtiá rall guëc të iurë ruadi'dzë të shti'dzë Jesús. Guna'zi të lë më iurë guc të shmënë më. Lë ni napin llëru'bë hunurë.
8 Si talë lë'ël de vërë quëhúnël cumplir lë'ë lëy nabëne'e Rëy naquëbezë gube'e, lëy naná escritë la'ni Sagradas Escrituras narni'i: "Gulë guc shtu'u grë ra sa'l igual ziquë rac shtú'ul lë'ël". Si talë quëhúnël cumplirin, bien quëhúnël.
9 Perë si talë rguílil lo quë narac shtú'ul nu adë rac shtú'udi'il sa'l, iurní canihúnël duldë; nápël faltë purquë adë bë'nëdi'il cumplir di'dzë shtë lëy.
10 Si talë tubi mënë quëzu'bë diáguëll grëtë' puntë shtë lëy perë quëhúnëdi'ill cumplir tubsë puntë, iurní nall culpablë parë lëy.
11 El quë naguni'i: "Adë rúnëdi'il duldë adulteri", nu zac guní'i': "Adë quínidi'il sa'l". Si talë adë chu rúnëdi'i duldë adulteri perë gudínill sa'll, adë

bë'nëdi'ill cumplir grë puntë shtë lëy, nu nall culpablë.
12 Por ni, gulë biadi'dzë lu sa'l nu gulë guquëreldë ziquë ra mënë nanë gunë më juzguë lë'ë të según shti'dzë Jesús. El quë naquëhunë cumplir lëy shtë më, nádi'ill muzë shtë duldë.
13 Gunë Dios juzguë el quë nadë rgá'adi'i ldu'i sáhi'; adë guëgá'adi'i ldu'u më lë'ëll. Perë el quë narga'a ldu'i sáhi', guërú'ull bien iurë tsu juici shtë më.

El quë narialdí ldu'i nu quëhúnëll cumplir

14 Dadë, ¿pë runë sirvë si talë tubi nguiu guëní'ill rialdí ldú'ull shti'dzë Dios perë quëhúnëdi'ill cumplir shti'dzë më? Nguiu ni adë gac salvárëll.
15 Si tubi shmënë Jesús runë faltë shábi' u dau shtëni',
16 nu lë'ël guëní'il lu nguiu ni: "Guziá'al con bien; guëne'e më nagácul nu lo quë nagául". Perë lë'ël adë pë rdë'ëdi'il lo quë narqui'ni sa'l, ¿de quë sirvë nápël fe?
17 Zni na, el quë narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá napë quë guëluá'all fe shtënëll por lo quë naquëhúnëll. Si no, nápëdi'ill fe verdadërë.
18 Bien zac guëni'i tubi nguiu lu sa'll: "Lë'ël nápël fe; na quëhuna compañi ra sahia". Perë rnia'a lul, bëlua'a de quë rialdí ldú'ul Dios; guënahia fe shtënël. En cambi, na guëluá'ahia lë'ël de quë rialdí ldua'a shti'dzë më purquë rnal bien naquëhuna lu sahia.
19 Lë'ël rní'il de quë rialdí ldú'ul nanú tubsë Dios; bien canihúnël, perë rnia'a lul de quë ra mëdzabë rialdí ldu'u rall nanú tubsë Dios, nu rchi'chi rall por galërdzëbë nananú la'ni ldu'u rall.
20 Lë'ël nadë rdë'ëdi'il cuendë, ¿pë adë guënëdi'il de quë nguiu nanapë fe verdadërë, también canihúnëll bien con sa'll?
21 Gulë bëdë'ë cuendë, lë'ë shtadë guëlú hia'a Abraham, iurë bë'ni' ofrecërë shíni' Isaac lu bëcu'guë, bëlua'a Abraham de quë tubldí na shcuéndi' lu Dios.
22 ¿Gu riasël iurní? lëdë niá'asëdi'i gualdí ldu'u Abraham shti'dzë më perë bë'ni' cumplir lo quë naguni'i Dios. Zni fe shtë Abraham bëru'u lu llni të guëná grë mieti lo quë nabë'ni'.
23 Zni guc cumplir Sagradas Escrituras narni'i: "Abraham gualdí ldu'i shti'dzë Dios nu Abraham bëá'ni' bien lu Dios sin ni tubi faltë". Guni'i Dios, Abraham na amigu shtëhi'.
24 Rac bë'a hia'a por lo quë nacanihunë nguiu, rlua'a tubldí na shcuéndi' lu Dios, lëdëdi'i por fe nanápëll sulamëntë.
25 Nu zac Rahab, tubi na'a mal, guc tubldí shcuéndi' lu Dios por lo quë nabë'nëll. Bë'nëll recibir ra nguiu nabëshe'ldë Josué lu guë'dchi, nu bë'në Rahab compañi ra mënë ni parë bëru'u rai' stubi tëchi nezë.
26 Ziquë unidë na cuerpë nu espíritu parë guëbani mieti, zni napë quë tsaldí ldú'ul Dios nu napë quë gúnël cumplir con cusë za'quë.

3

Lo quë narní'il

1 Bëchi, entrë ladi të adë tsúdi'i gac të zihani mësë parë lu sa' të purquë nanë hia'a gunë më juzguë ra mësë con más fuersë quë cualquier mënë.
2 Pues grë hia'a siemprë runë faltë guëdë'na'a cumplir shti'dzë më. El quë nadë rúnëdi'i fallar en lo quë naruadí'dzëll, pues nguiu ni hia na tubi nguiu za'quë nu rac gúnëll gan lu grë deseo mal nananú la'ni ldú'ull.
3 Iurë lë'ë hia'a rlu hia'a frenë rua' guay parë runë du'in lë'ë ma, zac guëdë'na'a manejar guëdubi cuerpë shtë ma.
4 Gulë guná; nanú barcu ru'bë nariá lu nisë. Nu zihani vueltë ze'dë mbë dushë al contrari, perë lë'ë narsë lë'ë barcu rsëll lë'in nadë más por tubi dimë mitu'në. Tsa barcu catë rac shtu'u narsë lë'ë barcu.
5 Zni zac con ldudzë mieti; nahin tubi partë mitu'në parë cuerpë shtë hia'a, perë blac runë nadchini ra mënë iurë ruadi'dzë rall. Gulë guná;

tubi hiu'u gui'lli tsequi por tubsë be'lë mitu'në.
6 Zni na ldudzë mieti; nahin ziquë tubi be'lë. Nahin capaz parë zihani cusë mal. Ziquë ldúdza'a nahin tubi partë bi'chi entrë grë partë cuerpë shtë nguiu, nu quëhunin manchar guëdubi cusë naquëhunë nguiu. Dzë trasë dzë hashtë gati mieti, ldudzë mieti quëgza'i vidë shtë mieti. Ldudzë mieti na ziquë be'lë naze'dë de gabildi.
7 Lë'ë nguiu rac runë du'u grë clasë ma, ra ma dushë con ra ma'ñi, ra serpientë con grë ma nananú la'ni nisëdu'u. Rac runë du'u nguiu ra ma,
8 perë ldudzë nguiu, ¿chu rac gunë du'u ldúdzi'? Na ziquë tubi ma nadë nëdi'i gac du'u. Ziquë lai' serpientë nua'a venenë narguini mënë, zni na ldudzë mieti. Gadzëhin con maldá.
9 Con mizmë rua' hia'a quëdë'na'a alabar Dios, Shtáda'a, nu mizmë lë'in rgue hia'a güec sa' hia'a, el quë nabëntsa'u Dios. Bëntsa'u më lë'ë hia'a; nadápa'a llni shtë më të gáca'a ziquë lë'ë më.
10 Con mizmë rua' nguiu rúnëll alabar Dios nu rguell güec sa'll. Pues rnia'a lu të, bëchi, adë rúnëdi'i tucarë gunë mieti cusë ni.
11 Gulë guni'i lua, ¿gu rgul nisë nashi la'ni guërzú nu lueguë rgul nisë lda mizmë lugar? Aquëdi'i.
12 ¿Ni mudë guëne'e hiaguë higu nashi acetuna, u tubi hiaguë uvë guëne'e nashi bëlda'u? Nídi'i mudë tubi zini guëne'e nisë dchiguë nu mizmë tiempë guëne'e zini nisë nashi.

Llni naze'dë de Dios

13 Si talë nanú tubi mënë entrë ladi të naná runë ráquëll nu riasëll, pues guëluá'ai' conductë za'quë lu ra sáhi'. Gúni' cusë za'quë nu gáqui' më nadu'u según llni naquëgdë'ë Dios lë'i'.
14 Perë si talë nalë runë nadchínil u rzebi ldú'ul pë shtë sa'l, adë rní'idi'il nápël llni shtë Dios purquë nal falsë. Adë quëhúnëdi'il cumplir verdá shtë më iurní.
15 Lë'ë llni narni'i nápël, nádi'in llni naze'dë de Dios sino nahin llni shtë guë'dchiliu rë'; nahin llni ziquë napë ra mënë naguënëdi'i Dios. Nahin llni naze'dë de mëdzabë.
16 Catë runë nadchini nguiu lu sa'll, nu rac shtu'u nguiu gúnëll gan lu sa'll, nga'li nanú dishi'bi con grë clasë mal. Nádi'i të unidë.
17 En cambi, el quë nanapë llni naze'dë de Dios, primërë nápëll tubi vidë za'quë sin adë rzébidi'i ldú'ull pë shtë sa'll; adë rëuu'di'i ldú'ull dishi'bi; nall më nadu'u. Nápëll rëspëti lu sa'll: rga'a ldú'ull lu sa'll. Rúnëll cusë za'quë parë ra sa'll. Quëhúnëll tratë igual con grë ra sa'll; adë nádi'ill ziquë mënë falsë. Derechë ruadí'dzëll.
18 Ra narac shtu'u cue'dchí ldu'u mieti, na rall ziquë tubi nguiu narcabní tubi guiu'u. Gápëll ziquë tubi ganza'quë, quiere decir, tubi vidë naná tubldí lu Dios nu delantë lu ra sa'll.

4

Adë gac shtú'udi'il ra cusë shtë guë'dchiliu

1 ¿Ca nezë ze'dë ra dishi'bi nu disgustë entrë de ladi të? Pues ze'dë rahin de mal deseo nananú la'ni ldu'u të. Ra deseo mal na enemigu shtë ra cusë za'quë.
2 Rzebi ldu'u të pë cusë perë adë rúnëdi'il recibirin. Rguini të sa' të tantë rac shtu'u gapë të pë shtë mënë, perë nilë con ndë gúnëdi'i të recibirin. Iurní rdildi të nu nanú dishi'bi entrë lë'ë të; adë rúnëdi'i të recibirin purquë rná'bëdi'i të lu Dios.
3 Si talë rná'bël tubi cusë, adë guëne'e mëhin purquë quëgná'bël con mal llgabë. Rac shtú'ul pë cusë sulë parë gúnël cumplir mal deseo nananú la'ni ldú'ul.
4 Lë'ë të adë rúnëdi'i të cumplir comprumisi nabë'nël con Jesús. ¿Pë riasëdi'il el quë narac shtu'u ra cusë shtë guë'dchiliu, quëhúnëll cuntrë Dios? El quë narac shtu'u tsanaldë tëchi ra cusë shtë guë'dchiliu, nall contrari shtë Dios.
5 ¿Pë rdë'ëdi'i të cuendë lo quë narni'i Sagradas Escrituras?

“Dios bëshe'ldë Espíritu Santo la'ni ldu'u hia'a nu nalë rac shtú'ui' guëquërélda'a sulë parë lë'ë më”.
6 Por ni rne'e më más favurë nu llni parë lë'ë hia'a. Nu rni'i Sagradas Escrituras: “Dios rzu lu ra nguiu narac shtu'u gac rall më ru'bë, perë quëhunë më compañi con cusë za'quë grëtë' nguiu nanadu'u”.
7 Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Adë guëdë'ëdi'il sí lo quë narac shtu'u mëdzabë. Gulë sutipë lu mëdzabë nu guëllú'nëll lul.
8 Gulë bëdë'ë sí cuezënú Dios lë'ël, iurní cuezënú më lë'ël. Lë'ë të nanapë duldë, gulë bëabrí ldu'u të con Dios. Lë'ë të nanapë chupë llgabë, gulë bëlua'a téchil lu ra cusë mal.
9 Gulë gubini ldu'u të por duldë nabë'nël. Gulë bi'ni. Gulë cushtiá; gulë bë'në cambi galërquitë ldu'u por galëru'në. Lë'ë të narquitë ldu'u purquë nal amigu shtë guë'dchiliu, gulë gubini ldu'u të por tantë duldë nanápël.
10 Gulë gac më nadu'u delantë lu Dadë, iurní gunë më honrar lë'ë të.

Adë gúnël juzguë sa'l

11 Gulë cuezë guëni'i të cuntrë sa' të. El quë narni'i cuntrë sa'll nu quëhúnëll juzguë conductë shtë sa'll, mënë ni quëgní'ill cuntrë lëy shtë Dios, nu quëhúnëll juzguë lë'ë lëy. Si talë rní'il shtí'dzël lasac perë lëy adë lasáquëdi'in, iurní quëhúnël mizmë lë'ël ziquë tubi juësi. Adë quëhúnëdi'il cumplir lëy shtë Dios iurní.
12 Nanú tubsë nabëne'e lëy nu napë më pudërë parë gunë më salvar ra mënë, nu napë më pudërë parë gunë më condenar ra mënë. Perë lë'ël, nápëdi'il derechë parë gúnël juzguë stubi sa'l.

Tsalú grë ra cusë shtë guë'dchiliu

13 Gulë bëdë'ë cuendë lë'ë të narni'i: “Nedzë u glli tsahia stubi ciudá. Ndë guëquërelda tubi izë parë sia nu guëtúhia; guna gan dumí.”
14 Rní'il zni perë adë rac bë'adi'il pë gac glli. ¿Lla na vidë shtënël? Nahin ziquë tubi behu. Rlua'ain por du'pë tiempë, lueguë rnitiluhin.
15 Lo quë narunë tucarë guëní'il na zndë'ë: “Sulamëntë si talë na voluntá shtë Dios, guna dchi'ni rë' u guna stubi cusë”.
16 Perë lë'ë të ruadi'dzë të nadchini purquë rialdí ldú'ul mizmë lë'ël, perë grë ra naruadi'dzë nadchini, mal nahin.
17 El quë narac bë'a pë na bien perë adë rúnëdi'ill cumplir, pues nápëll duldë.

5

Cunseju parë ra ricu

1 Gulë bëquë diaguë ndë'ë, lë'ë të naná ricu. Gulë bi'ni nu gulë cushtiá por ra desgraci naná ze'dë guëc të.
2 Ra galëricu shtënë të na ziquë cusë naru'dzë. Grëtë' lari za'quë shtënë të hia gudáu ra mbichúguëhin.
3 Ra orë nu bëdchichi guna'zi tën luhin. Lë'ë tën na testigu cuntrë lë'ë të de quë rzebi ldu'u të dumí. Ziquë tubi be'lë rza'i lë'ë shcuerpë mieti, zni gunënú tën shtë dumí lë'ë të. Bëzu'bë muntuni të galëricu parë tiempë ne' perë hia mërë guëdchini fin shtënë të.
4 Ra pagu narunë tucarë ca'a ra nabë'në dchi'ni, adë bëdë'ëdi'i të ca'a muzë. Guagldë rall guëni'a shtënë të perë adë gudíllidi'i të completë sino bësiguë të lë'ë rall. Iurní mizmë muzë ni quëhunë rall reclamë. Dios naná rnibë'a guëdubi gube'e, bini më galru'në shtë rall.
5 Lë'ë të guquëreldë të lu guë'dchiliu con galëlujë nu bë'në të cumplir cualquier deseo mal nanapë të. Ziquë tubi ma ndchu, na ma parë gati, bësëndchú të lë'ë të con ra cusë shtë guë'dchiliu. Hia gue'dë guëdchini dzë parë gac juzguë të.
6 Lë'ë të bë'në të condenar ra nanápëdi'i faltë. Gudini të ra mënë nanápëdi'i duldë perë adë bëdchí'bëdi'i rall demandë cuntrë lë'ë të.

Gulë gac më pacënci nu gulë guna'bë lu Dios

7 Por ni bëchi, gulë gapë llëru'bë pacënci hashtë guëabrí Dadë Jesús stubi. El quë narbe'qui bëní quëbézi'

cusechë hashtë tsalú tiempë shtë guiu. Quëbézi' con pacënci hashtë tiempë shtë cusechë.

8 Zni zac lë'ë të napë që gapë të pacënci sin adë rëazë guétëdi'il lu shnezë më purquë hia mërë lë'ë Dadë Jesús guëabri' stubi.

9 Dadë, adë rdchí'bëdi'i të galquiá cuntrë sa'l të parë adë gáquëdi'i condenárël, purquë lë'ë më el quë narunë juzguë, hia zugá'ai' guëlladchi.

10 Bëchi narac shtua'a, gulë bëagná ldu'u të ra nabiadi'dzë shti'dzë Dios guahietë. Guzac zi rai' perë gupë rai' pacënci. Biadi'dzë rai' shti'dzë më lu ra mënë.

11 Guná, lë'ë hia'a rni'i hia'a rquitë ldu'u ra mënë narzac zi por shti'dzë më. Nanĕ të shcuendë Job; gúqui' më pacënci nu nanĕ të lla bë'në ldai' Dios lĕ'i' despuësë de zihani prëbë. Pues lë'ë Dadë rga'a ldú'i' lë'ë hia'a nu nalĕ rac shtu'u më lë'ë hia'a.

12 Subrë todë, bëchi, adë rúnëdi'il jurar por gube'e, nilë por guĕ'dchiliu, ni por stubi juramentu. Iurní guëni'i të: "Aha'", pues gaquin zni. Si talë guëní'il: "Aquëdi'i", pues gaquin zni. Bastë con di'dzë ni. Rquí'nidi'i guëní'il juramentu të adë gunë më juzguë lĕ'ël.

13 Si tubi de lë'ë të riá ldú'ul lu ra galguidzë, pues guni'i lu Dios lo quë narac shtú'ul. Si talë tubi de lë'ë të rquitë ldú'ul, bi'ldi labansë lu më.

14 Si talë tubi de lë'ë të rac llú'ul, pues guná'bë ra më gushë entrë ra shmënë Dios të guëna'bë rai' lu Dios por lĕ'ël, nu guëte'bi rai' sëiti guĕquël mientras quëgna'bë rai' lë Dadë.

15 Si talë guëna'bë rai' nu tsaldí ldu'u rai' Dios, lë'ë fërmë gac salvárëll lu galguidzë; guëáquëll. Lë'ë Dadë gunëac më nguiu ni, nu si talë bĕ'nëll duldë, gunë më perdunë lĕ'ëll.

16 Gulë guni'i lu sa' të faltë nanápël nu gulë guna'bë lu Dios por cadë tubi sa'l të parë gunëac më lë'ë rai'. Iurë tubi nguiu naná rialdí ldu'i Dios quëgná'bëll lu më con guëdubinú ldú'ull, pues Dios rúni' cusë ru'bë parë nguiu ni.

17 Lë'ë Elías, el quë nabiadi'dzë shti'dzë Dios, gúqui' tubi nguiu ziquë lë'ë hia'a con mizmë galdebilidá perë iurë lĕ'i' guná'bëi' lu Dios de quë adë ldáguëdi'i guiu lu guĕ'dchiliu, pues adë guláguëdi'i guiu por tsunë izë guëruldë. Elías guná'bëi' lu më con guëdubinú ldú'i'.

18 Despuësë guná'bëi' lu më stubi, iurní bëabrí gulaguë guiu nu ra guiu'u bëdë'ë cusechë.

19 Bëchi, si talë tubi de lë'ë të guëlua'a téchil lu diza'quë nu stubi sa' të guëdchigrëll hiumbrë ni lu verdá,

20 gulë bëdë'ë cuendë de quë mënë ni nabëdchigrĕ lë'ë pecadurë parë nezë mal shténëll, gunë mënë ni salvar lë'ë pecadurë të gátidi'ill. Nu mizmë tiempë gac perdunë zihani duldë shtë pecadurë; adë gac bë'a mieti pë bĕ'ni'.

Primërë cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Jesús

1 Na Pedro, nahia poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a cartë rë' lu grë ra shmënë Dios naquëreldë fuërë ládzi', ra narrë'tsë zihani partë shtë guë'dchiliu, ra naquëreldë ra regiuni shtë Ponto, nu Galacia, nu Capadocia, nu Asia, nu Bitinia.
2 Quëquëa'a lu të nagulë Dadë Dios nu bë'në më disponer dizdë guahietë gac të shmënë më; por ni Espíritu Santo gulë lë'ë të parë guëzu'bë diaguë të shti'dzë Jesucristo. Gudili më lë'ë të parë guëzunë më almë shtë të por rënë shtënë Jesús. Gulë bë'në recibir zihani bendición shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të.

Dzuléza'a iurë guëabrí Jesús de gube'e

3 Rdë'na'a alabar Dios naná Dios nu Dadë shtë Jesucristo lamë shtë hia'a purquë gulë nacúbia'a purquë nalë bëga'a ldu'u më lë'ë hia'a. Iurne' nadápa'a esperansë nadë rialúdi'i por medio de Jesús purquë guashtë më ladi ra tëgulë.
4 Nu nadápa'a tubi herenci nagutsa'u më lu gube'e; adë rialúdi'in nu adë rëac mánchëdi'in. Chulë nahin.
5 Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios; por ni quëhapë më lë'ë të. Por pudërë shtë Dios gac salvar të; por ni dzulezë të tiempë naguëdchini Jesús stubi.
6 Na të segurë ra cusë ni; por ni nalë rquitë ldu'u të aunquë por du'pë tiempë rzac zi të lu zihani clasë prëbë
7 të parë guëlua'a na verdá fe shtë të. Fe shtë të más lasáquin quë orë naná rdëdë lu gui'i parë gac bë'a mënë nahin legítimë orë. Orë rialúhin perë fe shtë të rialúdi'in. Si talë tsagla'guë tsaldí ldu'u të shti'dzë Dios mientras napë të prëbë, tsasë mënë de quë rialdí ldu'u të de verdá. Iurë guëlua'a pudërë shtë Jesucristo, gunë më honrar lë'ë të; guëne'e më lugar lu gube'e parë lë'ë të. Guëni'i më cusë za'quë de lë'ë të. Guëdchini më nu grë mënë guëná rall lu më.
8 Lë'ë të rac shtu'u të Jesucristo aunquë rnádi'i të lu më. Rialdí ldu'u të shti'dzë më iurne' sin adë chu rnádi'i lu më, nu rquitë ldu'u të. Nalë lëgrë na ldu'u të iurë runë të llgabë gapë të cusë chulë lu gube'e, hashtë runë faltë di'dzë parë gac bë'a mieti lla na lëgrë nanapë të.
9 Nalë lëgrë nanú la'ni ldu'u të purquë gunë të recibir lo quë naguëne'e Dios. Zni gac purquë rialdí ldu'u të shti'dzë Jesucristo narni'i gac të salvar.
10 Ra profetë naguquëreldë guahietë biadi'dzë rai' antsë lla gac salvar ra mënë. Biadi'dzë rai' shcuendë favurë nagunë Dios parë lë'ë hia'a. Gudili rai' nu guna'bë di'dzë rai' shcuendë lla gac salvára'a.
11 Guc shtu'u rai' niac bë'a rai' pë tiempë u chu na el quë nagunë salvar ra mënë. Lë'ë Espíritu Santo bë'ni' compañi lë'ë rai' parë guëquë'ë rai' lla gunë Cristo sufrir. Nu bëquë'ë rai' shcuendë lla gunë mënë alabar lë'ë më.
12 Espíritu Santo bëluá'ai' ra profetë de quë adë quëhúnëdi'i rai' sirvë mizmë lë'ë rai' sino quëhunë rai' sirvë lë'ë hia'a iurë bëquë'ë rai' di'dzë rë'. Bëquë'ë rai' shcuendë diza'quë, perë adë guc bë'adi'i rai' pë runë cuntienë ra di'dzë. Perë iurne' lë'ë Espíritu Santo bëlua'a mizmë cusë ni lu hia'a por medio el quë nabëlua'a diza'quë lu të con pudërë shtë Espíritu, el quë nabëshe'ldë Dios parë cuezënúhi' lë'ë hia'a. Ra ianglë rac shtu'u rai' tsasë rai' pë runë cuntienë di'dzë ni perë rúnëdi'i rai' gan gac bë'a rai'.

Rac shtu'u Dios guëquërélda'a tubi vidë za'quë

13 Por ni, gulë bë'në preparar bien parë gac bë'a të lo quë narac shtu'u më. Gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë më. Gulë gapë esperansë de quë gac të salvar iurë gunë më cumplir lo quë naguzublú më la'ni vidë shtënë të.

Gac të salvar iurë guëabrí Jesucristo stubi.
14 Cumë shini obedientë, adë ri-
análdëdi'i të tëchi deseo mal ziquë
bë'në të antsë, tiempë adë bënguë
bë'adi'i të lë'ë më.
15 Gulë gubani tubi manërë za'quë
sin duldë igual ziquë el quë nagulë
lë'ë të; na më santu; zni rac shtu'u
Dios guëquëreldë të sin duldë.
16 Sagradas Escrituras rni'i: “Gulë
gac të mënë santu purquë nahia
santu”.
17 Si talë rni'i të Dios na Shtadë
të, napë quë guëzu'bë diáguël shtí'dzi'
guëdubi tiempë mientras quëreldë të
lu gue'dchiliu. Na më juësi nu gunë
më juzguë sin adë gúnëdi'i më favurë
parë ni tubi mënë.
18 Puës gudilli më parë gac të li-
brë, parë adë tsanáldëdi'i të tëchi ra
custumbrë nadë rlluí'idi'i, custum-
brë nabë'në të recibir de shtadë guëlú
të. Gudilli Jesucristo por duldë shtë
të, lëdëdi'i con bëdchichi u orë narialú
19 sino gudilli më con rënë shtë
më. Na më ziquë tubi lli'li mitu'në
nanápëdi'i ni tubi faltë, nilë manchë.
Rënë shtë më lasaquin.
20 Bë'në Dios destinar Jesucristo
dizdë antsë cueshtë gue'dchiliu të gac
më Salvador. Antsë tsalú gue'dchiliu
bëlua'alú më lu mënë; bëdchini më
parë gac salvar të.
21 Por lë'ë Jesucristo lë'ë të rialdí
ldu'u të Dios, el quë nabildishtë lë'ë
Jesús ladi ra tëgulë nu bëcue'zë më
lë'i' ladë ldi shtë më catë nanú llni nu
pudërë. Lugar shtë hunurë guzubë
më. Rialdí ldu'u të shti'dzë Dios, por
ni quëbezë të dzë naguëquëreldë të
con lë'ë më.
22 Lë'ë të bëzu'bë diaguë të
diza'quë, por ni bëzunë më ldu'u
të parë gac shtu'u të de verdá ra
shmënë Jesús. Iurne' gulë guc shtu'u
ra shmënë Jesús con guëdubinú ldu'u
të.
23 Hia lë'ë të gulë të nacubi; napë
të vidë sin fin, lëdëdi'i por ra cusë
narialú sino por shti'dzë Dios, di'dzë
nanapë pudërë parë guëne'e vidë
eternë, nu nunquë adë rialúdi'in.
24 Sagradas Escrituras rni'i:
Grë ra mënë na rall ziquë gui'lli.
Chulë rlua'a guë'ë shtë plantë, perë
rbidchi gui'lli nu ra guë'ë
rlaguë lu guiu'u.
Por du'pë tiempë quëreldë mënë lu
guë'dchiliu; zni na vidë shtë
mënë,
25 perë shti'dzë Dios nunquë adë
rialúdi'in; napin pudërë parë
siemprë.
Mizmë di'dzë ni bini të iurë biadi'dzë
na'a lu të.

2

1 Por ni gulë bësa'në grëtë' clasë
cusë mal ziquë llanë, nu bishi, nu en-
gañi. Adë sébidi'i ldu'u të pë shtë sa'l.
Adë rní'idi'i të di'dzë dzabë cuntrë
sa'l.
2 Mejurë ziquë tubi me'dë naguër
ralë, rac shtú'ull gádchill, zni gulë
guc shtu'u shti'dzë Dios; nahin ziquë
lechë parë ra me'dë. Shti'dzë më
nápëdi'in bishi; nahin parë tsaru'bë
vidë cubi nanapë të por Espíritu
Santo. Por shti'dzë më gapë të
salvaciuni
3 purquë nanë të, rdë'ë të cuendë
favurë nabë'në më parë lë'ë të.

Cristo ziquë tubi guë'ë nanabani

4 Gulë guabi'guë lu Dadë Jesús; na
më cumë ziquë tubi guë'ë nanabani.
Ra nguiu bëquë guia'a rall lë'ë më
cumë cusë adë rlluí'idi'i, perë Jesús
náhi' ziquë tubi guë'ë nagulë Dios.
Nalë lasaquin.
5 Dios quëhuntsá'uhi' tubi grupë
mënë nanabani por Espíritu Santo; na
të ziquë guë'ë shtë iádu'u. Gulë gac të
bëshuzi santu të parë gunë të ofrecërë
lu Dios oraciuni nu labansë narëuu'
ldu'u më. Gunë më recibir ra ofrendë
ni por Jesucristo
6 purquë naescritë la'ni Sagradas
Escrituras:
Gulë guná, na rdchi'ba ziquë tubi
guë'ë lu guë'dchi Sión;
Guë'ë ni na guë'ë principal shtë tubi
hiu'u ru'bë, tubi guë'ë nagudili
Dios. Napin llëru'bë valurë.

El quë natsaldí ldu'i shti'dzë më,
rtúdi'i lull; gunë më honrar lë'ë
mënë ni.
7 Parë lë'ë të naná rialdí ldu'i shti'dzë
më, napë më llëru'bë valurë, perë
parë ra nadë rialdídi'i ldu'i shti'dzë
më, gac cumplir lo quë narni'i
Sagradas Escrituras de lë'ë rall:
Lë'ë guë'ë nabëquë guia'a ra narza'a
hiu'u, guquin guë'ë principal
shtë hiu'u.
8 Nu rni'i Sagradas Escrituras:
Guëreldë mënë guëc guë'ë ni; por
guë'ë ni ldaguë mënë catë nídi'i
fin.
Pues lë'ë rall rreldë rall por adë
gúnëdi'i rall cuendë diza'quë shtë më.
Puës parë ni nadestinadë rall.

Na të tubi grupë shtë bëshuzi

9 Lë'ë të na të mënë nagulë Dios
entrë grë mënë; na të tubi grupë
shtë bëshuzi parë gunë të sirvë lu
Rëy. Na të tubi guë'dchi nabë'në ldai'
Dios. Na të mërë shmënë Dios të parë
guadi'dzë të grë cusë ru'bë nabë'në
Dios. Gulë më lë'ë të. Gulú më lë'ë
të lu nacahi parë tsutë të lu llni parë
guënë të lë'ë më.
10 Lë'ë të antsë adë nápëdi'i të vidë
shtë Dios perë iurne' sí, na të shmënë
Dios. Antsë ni tubi adë chu bëgá'adi'i
ldu'u lë'ë të perë iurne' Dios bëga'a
ldú'i' lë'ë të.

Gulë guquëreldë parë Dios

11 Lë'ë të amigu narac shtua'a,
na të mënë ziquë mënë zitu parë
guë'dchiliu rë'; na të më zitu entrë
los de más mënë. Runa ruëguë lu të,
adë gúnëdi'i të cumplir ra deseo mal
nananú la'ni ldu'u të purquë na rahin
ziquë enemigu narshini ldu'u të.
12 Gulë gapë buen conductë en-
trë ra naná guënëdi'i Dios të parë
guëdë'ë rall cuendë na të shmënë
Dios. Aunquë iurne' rni'i rall cun-
trë lë'ë të cumë si fuërë na të nar-
guini mënë, perë guëná rall cusë
za'quë naquëhunë të nu guëdë'ë rall
cuendë, nu guëni'i rall dushquilli
Dios, purquë iurní guëabrí ldu'u rall
con Dios, nu guëdë'ë Dios vidë eternë
parë lë'ë rall.
13 Gulë bëzu'bë diaguë ordë shtë gu-
biernë nu grë ra narnibë'a purquë na
të shmënë Jesús. Gulë bëzu'bë diaguë
di'dzë shtë rëy, el quë narnibë'a más;
14 nu gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë
gubiernë nabëshe'ldë rëy ni.
Bëshe'ldë rëy rumanë lë'ë rall parë
gunë rall honrar el quë naquëhunë
bien nu gunë rall cashtigu el quë
narunë mal.
15 Puës Dios rac shtú'ui' de quë lë'ë
të gunë të bien të parë guëta'u të rua'
mënë nanëdi'i gac bë'a mudë narac
shtu'u Dios guëquëreldë rall. Rni'i rall
cusë tuntë cuntrë lë'ë të.
16 Gulë cue cumë ziquë nguiu naná
librë, perë adë rúnëdi'i të usar libertá
narne'e Dios ziquë tubi prëtëstë parë
gúnël duldë. Más bien gulë cue cumë
ziquë tubi muzë shtë Dios.
17 Gulë bëdë'ë rëspëti parë grë
mënë. Gulë guc shtu'u grë ra shmënë
Jesús. Gulë bë'në rëspëti Dios nu gulë
bë'në rëspëti lë'ë narnibë'a más lu
guë'dchiliu.

Guzac zi Jesús

18 Grë të nanapë lamë, gulë gapë
rëspëti lu shlámël nu gulë bëzu'bë
diaguë shti'dzë rai'; lëdë niá'asëdi'i
lu lamë za'quë u lu ra narga'a ldu'i
sáhi', sino también gulë bëzu'bë di-
aguë shti'dzë ra lamë mal narunë
nalaa'dchi.
19 Rëuu' ldu'u Dios con nguiu naná
pacënci iurë rzunaldë mënë lë'ëll sin
causë.
20 Perë si talë quëhúnël mal, por ni
quëlda'a mënë hiaguë guëquël nu nal
cunformë con cashtigu ni, perë ¿pë
cusë za'quë quëhúnël? En cambi, si
quëhúnël bien nu rzac zi mënë lë'ël,
si talë rua'a ldú'ul lu cusë ni nu nápël
pacënci, ni sí rëuu' ldu'u Dios.
21 Puës guna'bë Dios lë'ë të parë
tsagla'guë të rëglë ni. Jesucristo
guzac zíhi' por lë'ë të. Sufrimientë
shtëhi' na ziquë muestrë të gunë të
ziquë bë'në më.
22 Lë'ë më ni adë bë'nëdi'i' duldë nu
nilë jamás adë guluguëdi'i më.

23 Iurë lë'ë ra mënë gurushtiá rall guëc më, adë bëquébidi'i më con galrushtiá. Iurë bëzac zi mënë lë'i', adë bëdchigrë dí'dzëdi'i' lu mënë sino guna'bë më lu Dios parë gunë Dios juzguë lë'ë rall za'quë za'quë.
24 Mizmë Jesucristo bia'a më grë ra duldë shtë hia'a iurë bë'në më sufrir lu cruz të parë gáca'a ziquë tubi naguti; hia adë chu gúnëdi'i duldë parë guëbánia'a tubi vidë za'quë delantë lu më. Lë'ë më guc më ridë të parë lë'ë të guëac të maldá narunë të.
25 Antsë lë'ë të guzú të ziquë lli'li naguniti, perë iurne' bëabrí ldu'u të con Jesucristo. Lë'ë më canihapë më lë'ë të ziquë vëquërë nu na më el quë nacanihapë ldu'u të, të parë adë guënítidi'i të jamás.

3

Cunseju parë ra nabëtsë'a

1 Ziquë ra muzë napë quë gunë rall cumplir, también lë'ë të tse'lë ra nguiu, gulë bëzu'bë diaguë shti'dzë tsé'lël, purquë si talë adë rialdídi'i ldu'u tsé'lël diza'quë, iurë guënall conductë shtënël, tsaldí ldú'ull shti'dzë më sin ni tubi di'dzë naruadí'dzël lúhi'.
2 Zni gaquin purquë guëná rall quëreldë të bien; guëná rall napë të rëspëti lu Dios nu guëná rall napë të vidë limpi.
3 Adornë shtënë të gáquëdi'in cusë fuërë ziquë narzë'ë ra begu u ziquë ra shnezë cu'u, ziquë orë u lari za'quë.
4 Sino adornë shtënë të gaquin la'ni ldu'u të catë adë chu rnádi'i luhin, adornë nadë rialúdi'i. Gac të mënë nadu'u nu naza'quë con pacënci con grë mënë. Zni rëuu' ldu'u Dios guëquëreldë të.
5 Tiempë guahietë ra na'a santu nagualdí ldu'i shti'dzë Dios, na rai' mënë nadu'u nu bë'në rai' rëspëti tse'lë rai'. Chulë guc vidë shtë rai'.
6 Por ejemplë, Sara bëzu'bë diágui' shti'dzë Abraham nu guni'i Sara lu tsé'li': "Dadë shtëna". Iurne' na të ziquë shini Sara si talë quëreldë të bien, si talë adë rdzëbëdi'i të lu narunë cuntrë lë'ël.
7 Nu zac lë'ë të tse'lë na'a, gulë gac mënë za'quë; gulë bë'në honrar tsé'lël. Gulë bë'në rëspëti lu tsé'lël purquë ra na'a nápëdi'i rall fuersë ziquë ra nguiu, perë napë rall vidë eternë juntë con lë'ë të por tubi favurë nabë'në Dios parë grë të. Gulë bë'në cumplir di'dzë rë' parë guëdë'ë Dios grë cusë narna'bë të lu më. Súdi'i ni tubi cusë ziquë storbë parë oraciuni shtë të.

Quëhúnël bien perë rzac zi mënë lë'ël

8 Por fin, gulë gac unidë con tubsë llgabë. Gulë bëga'a ldú'ul sa'l. Gulë gac shtu'u sa'l naná shmënë Dios. Gulë gac nadu'u nu gulë bë'në tratë sa'l con rëspëti.
9 Adë quíllidi'i të sa'l con mal aunquë rúnëll cuntrë lë'ël. Adë gushtiádi'il guëc sa'l aunquë rni'i guídzëll cuntrë lë'ël. Al contrari, gulë guna'bë lu Dios por contrari shtënël të gunë ldai' më sa'l. Gulë më lë'ë të parë gunë të cumplir ra cusë rë'. Zni gunë të recibir bendición shtë më
10 purquë naescritë:
El quë narac shtu'u guëbánill bien nu rac shtú'ull guëquitë ldú'ull,
napë quë gápëll cuidadë lo quë narní'ill, adë guësiguëdi'ill sa'll con di'dzë.
11 Runë tucarë guësá'nëll cusë mal nu gúnëll bien; napë quë quílill nezë catë rbedchí ldú'ull, nu tsaglá'guëll shnezë më.
12 Lë'ë Dadë canihapë më ra më za'quë nu rquë diaguë më oraciuni shtë rai' iurë rna'bë nguiu ni lu më.
Perë lë'ë më runë më cuntrë ra narunë mal.
13 ¿Chu napë pudërë parë gúnëll dañi lë'ë të si talë quëhunë të bien?
14 Perë si talë rzac zi të purquë rianaldë të tëchi cusë za'quë, dichusë na të. Adë rdzëbëdi'il lu mënë nu adë riádi'i ldu'u të
15 sino gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë Cristo guëdubi tiempë. Na më lamë shtë të. Nu gulë gac preparadë

cualquier iurë parë guëquebi të lu ra mënë pëzielú nal shmënë Jesús. Si talë guëna'bë di'dzë rall lul, hia nanël lla gúnël parë defender lë'ël. Nadë más napë që guëni'inul lë'ë rall con galnadu'u nu rëspëti.

16 Gulë guquëreldë bien sin ni tubi duldë të parë iurë ra contrari quëgni'i didzabë cuntrë lë'ë të, guëtú lu rall purquë nádi'in verdá.

17 Si talë guëdë'ë më sí sac zi të, mejurë gunë të sufrir por cusë za'quë, lëdëdi'i por mal.

18 Gulë bë'në llgabë; Cristo guti tubsë vueltë por ra pecadurë; jamás gátidi'i më stubi. Tubldí na shcuendë më lu Dios perë guti më shlugar ra nanapë duldë parë gue'dënú më lë'ë hia'a lu Dios. Guti më en cuantë cuerpë shtëhi', perë guashtëhi' ladi ra tëgulë por pudërë shtë Espíritu.

19 Tiempë ni guadi'dzë më lu ra espíritu shtë tëgulë lugar catë napë Dios lë'ë rai' ziquë prësi.

20 Mënë ni naguquëreldë tiempë shtë Noé, adë bëzu'bë diáguëdi'i rall shti'dzë Dios. Pues adë bëshé'ldëdi'i Dios juici lueguë sino con pacënci quëbezë më hashtë guctsa'u barcu ru'bë. Por barcu ni bëldasë mënë, u sea shunë mënë, guc salvar lu juici shtë nisë.

21 Manërë ni iurë bëriubë nisë të, guni'i të lu sa' të de quë nasalvar të. Galëriubë nisë nádi'i ziquë bañi parë cuerpë shtë të sino nahin sëñi de quë nanël bëzunë Dios ldú'ul, de quë limpi na ldú'ul purquë Jesucristo guashtëhi' ladi ra tëgulë.

22 Iurne' cuezë Jesucristo gube'e ladë ldi shtë Dios. Cagnibë'a më. Grë ra ianglë nu autoridá nu grë ra narnibë'a stubi lugar, rzu'bë diaguë rai' shti'dzë më.

4

Gulë bë'në sirvë Dios según llni nabëne'e më

1 Por ni, ziquë Jesucristo bë'ni' sufrir shcuerpë më, gulë gac dispuestë gunë të sufrir. El quë naguzac zi shcuérpi', adë rianáldëdi'ill tëchi duldë.

2 Rac shtú'ull guëbánill según voluntá shtë Dios mientras quëréldëll lu guë'dchiliu. Hia nëdi'ill gúnëll cumplir deseo mal nananú la'ni ldú'ull.

3 Tiempë nagudëdë, guquëreldë të vidë mal; bë'në të lo quë narquitë ldu'u ra mënë nanadë guënëdi'i Dios. Gubani të lu vici; bë'në të cumplir deseo mal: guzuu'dchi të; gudáu sha'të të lu mellë nu bii' të zili vini. Guanaldë të tëchi dioses falsë nanapë mënë, mënë naquëreldë sin lëy za'quë nu sin rëglë.

4 Perë iurne' lë'ë rall rdzëguëë' ldu'u rall de quë lë'ë të adë rúnëdi'i të compañi lë'ë rall lu ra cusë mal ziquë antsë. Nu rni'i rall di'dzë dzabë cuntrë lë'ë të.

5 Perë segurë napë quë guëtë'dë rall cuendë lu Dios; gunë më juzguë grë mënë. Gunë më juzguë ra nanabani nu también grë ra tëgulë.

6 Lë'ë ra tëgulë hia bini rai' diza'quë. Guc rai' juzguë ziquë mënë; guti rai'. Bini rai' diza'quë të parë si talë tsaldí ldu'u rai' shti'dzë më, guëbani rai' ziquë Dios. Espíritu Santo guëne'e vidë eternë parë lë'ë rai'.

7 Hia ze'dë bi'guë nasesë fin shtë grë cusë. Por ni gulë bë'në llgabë tubldí të gúnëdi'il duldë. Adë riádi'i ldú'ul sino gulë guna'bë lu Dios.

8 Subrë todë gulë gapë llëru'bë amor parë sa'l purquë si talë rac shtú'ul sa'l, iurní quëhúnël perdunë lë'ëll zihani vueltë.

9 Gulë bë'në recibir lídchil chu stubi ra bëchi sa'l naze'dë lídchil sin quë adë riashá quëdi'i ldú'ul.

10 Cualquier don nabëzëlaa'dchi Espíritu Santo parë lë'ël, gulë bë'në sirvë lu ra sa' të con llni ni ziquë mënë naquëhunë cumplir lo quë narac shtu'u Dios. Gulë bëzëlaa'dchi lo quë nabë'nël recibir parë bien shtë sa'l. Gulë bë'në usar llni shtë Espíritu Santo nabëne'e Dios të parë tsaru'bë sa'l. Iurní gac të muzë za'quë shtë Dios.

11 Si talë chu rac ruadi'dzë ziquë mësë, napë quë guadí'dzëll shti'dzë më por pudërë shtë më. El quë narunë sirvë sa'll, napë quë gúnëll sirvë por pudërë narne'e më. Zni gunë mënë alabar Dios por medio lë'ë Dadë Jesucristo. Cha guëdë'ë hia'a labansë lu më. llëru'bë na pudërë shtë më. Guënibë'a më parë siemprë. Amén.

Ra shmënë Jesús rzac zi rall

12 Lë'ë të narac shtua'a, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të iurë ra prëbë ze'dë. Na prëbë ziquë be'lë narru'u lu gui'i, perë adë rdzëguëë'di'i ldu'u të. Adë rúnëdi'il llgabë sulë lé'ël rúnël sufrir lu prëbë.

13 Mejurë gulë bëquitë ldu'u të purquë quëhunë të sufrir mizmë manërë cumë bë'në Cristo sufrir. Gulë gua'a ldu'u të parë gapë të lëgrë la'ni ldú'ul, nu gulë bëquitë ldu'u të iurë guëdchini më stubi con pudërë nu llni.

14 Si talë rushtiá mënë lu të purquë na të shmënë Jesucristo, dichusë na të. Espíritu shtë Dios cuezënúhi' lë'ë të.

15 Mënë runë sufrir purquë rguini rall sa' rall u rbaa'në rall, u runë rall mal u riutë rall asuntë nadë rlluí'idi'i, u na rall nadishi'bi; perë adë rúnëdi'i të ra cusë ni parë adë guëdchínidi'i cashtigu guëc të nu gúnël sufrir.

16 Mejurë na si rzac zil purquë rianáldël enseñansë shtë Jesús; adë rtúdi'i lul iurní sino gulë bëdë'ë graci lu Dios purquë nal shmënë më.

17 Hia bëga'a iurë sublú juici shtë Dios con mizmë shmënë më. Si talë juici ni guëzublú con lë'ë hia'a ¿lla gac fin shtë ra naná rzu'bë diáguëdi'i diza'quë shtë më?

18 Ra nguiu narunë cumplir shti'dzë më, runë rall llëru'bë fuersë parë gac salvar rall; ¿pë gac con ra nanápëdi'i rëspëti parë cusë santu nu rianaldë rall tëchi cusë mal?

19 Por ni, el quë narzac zi purquë nahin voluntá shtë Dios, napë quë tsagla'guë gúnëll bien nu tsagla'guë tsaldí ldú'ull gac salvárëll por pudërë shtë el quë nabëntsa'u nguiu. Siemprë gunë më cumplir shtí'dzi'.

5

Cunseju parë ra narialdí ldu'i Jesús

1 Quëdë'ëhia cunseju parë ra më guani'si naná cabësë shtë shmënë Jesús. También na nahia më guani'si nu nahia testigu de quë Cristo bë'ni' sufrir. Guna recibir juntë con lë'ë të iurë guëlua'a pudërë nu llni shtë më.

2 Gulë gupë ra shmënë Jesús ziquë tubi vëquërë; quëhápëll ra lli'li purquë zni rac shtu'u Dios. Gulë bë'nin voluntariamente, lëdëdi'i purquë cagnibë'ahia lë'ë të. Bë'në compañi lë'ë rai' con guëdubinú ldú'ul, lëdëdi'i purquë rbezë të gunë të recibir dumí.

3 Gulë gupë ra shmënë Dios tubi manërë nadu'u, lëdëdi'i ziquë lamë narunë nalaa'dchi lu ra muzë. Gulë gac ejemplë za'quë lu rai'.

4 Iurë Jesús, el quë nanapë pudërë parë quëhapë ra lli'li, guëlua'alúhi' lu hia'a stubi, lë'ë të gunë të recibir tubi premi, tubi corunë narabtsë'ë nanadë rialúdi'i.

5 Nu zac lë'ë të nanapë menos edá, gulë bëzu'bë diaguë di'dzë shtë ra më guani'si. Grë të, gulë gac më nadu'u lu sa'l purquë naescritë:

Dios rzu më lu grë ra narunë naru'bë.
Runë më compañi grëtë' ra naná nadu'u.

6 Gulë gac mënë nadu'u delantë lu Dios pudërusë. Gulë bëdë'ë sí të guënibë'a më lë'ë të; iurní gunë më honrar lë'ë të iurë rga'a tiempë.

7 Gulë bëdë'ë grë galriá ldu'u guëca'a më purquë nalë rac shtu'u më lé'ël; quëhapë më lé'ël.

8 Gulë cue nasini nu gulë gapë cuidadë. Enemigu shtë të na mëdzabë Satanás; canzëll ziquë tubi león narzubá. Rguílill mënë parë ldaguë rall lu pudërë shtënëll të tsaldí ldu'u rall shti'dzë mëdzabë.

9 Gulë sutipë lu mëdzabë; gulë gac firmë lu shnezë Dios. Gulë bëdë'ë cuendë de quë grëtë' sa' të naná shmënë Jesús guëdubi partë shtë

guë'dchiliu, quëgzac zi rai' mizmë manërë quë lë'ë të.
10 Despuësë de quëgzac zi të por du'pë tiempë, Dios el quë narne'e zihani favurë nu bendición, el quë naguna'bë lë'ë të parë gapë të vidë sin fin juntë con Cristo, gunë më të gac të firmë lu shnézi', nu gunë më parë cuedchí ldu'u të, nu guëne'e më fuersë parë lë'ë të. Mizmë Dios ni guna'bë më lë'ë hia'a parë tsutë hia'a lu llni catë quëreldë më. Bë'në mëhin purquë unidë na hia'a con Cristo.
11 Cha guëdë'na'a alabar lë'ë më. Amén.

Rialú cartë rë' con tubi saludë

12 Silvano tubi bëcha'a, quëquë'ëll cartë rë' por na. Lluá'ahia Silvano quëhúnëll cumplir voluntá shtë Dios. Cartë rë' nadu'pin perë la'nin bënehia cunseju. Quëhuna testificar grë ra favurë nu bendición nabë'në të recibir de Dios, rlua'a de quë nezë za'quë naguna'zi të nahin verdá.
13 Ra grupë shtë shmënë Jesús naquëreldë Babilonia, ra nagulë Dios ziquë gulë më lë'ë të, quëgshe'ldë rai' saludë. Nu zac Marcos, shinia, quëgshé'ldëll saludë parë lë'ë të.
14 Gulë bë'në saludar ra sa' të con tubi saludë shtë amor.
Gulë cuedchí ldu'u të, lë'ë të naná unidë con Jesucristo. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Pedro

Quëquë'ë Pedro lu ra shmënë Dios

1 Na Simón Pedro, nahia tubi muzë
nu poshtë shtë Jesucristo. Quëquëa'a
cartë rë' lu të narialdí ldu'i shti'dzë
Dios. Por tubi favurë shtë Dios naná
justë nu por Jesucristo, Salvador
shtë hia'a, bë'në të recibir mizmë fe
nadapë na'a. Chulë quëreldë të por
shti'dzë më igual ziquë lë'ë na'a.
2 Gulë bë'në recibir zihani favurë
shtë Dios nu gulë cuedchí ldu'u të
mientras tsagla'guë runguë bë'a të
lë'ë Dadë Dios nu Jesús Shláma'a.

Ra shmënë Jesús verdadërë

3 Bëne'e Dios grëtë' bendición parë
gápa'a tubi vidë za'quë delantë lu më,
tubi vidë naná de acuerdë con vol-
untá shtë më. Nadápa'a bendición ni
purquë runguë bë'a hia'a el quë nag-
ulë lë'ë hia'a según pudërë nu milagrë
ru'bë shtë më.
4 Por tubi favurë shtë më, bëne'e
më diza'quë nalasac. Bë'në më prom-
eter zihani cusë ru'bë. Por mizmë
di'dzë ni nadápa'a vidë shtë Dios. Guc
salvára'a. Hia adë quëreldënúdi'ia'a
cusë mal ziquë deseo mal nananú
la'ni ldu'u mieti por galërzebi ldu'u
mënë.
5 Napë të bendición nabë'në më
prometer, rialdí ldu'u të shti'dzë
më; iurní runë tucarë guëquëreldë të
ziquë gubani Jesús, lu buen conductë
gulë gac mënë nasini guëqui'.
6 Despuësë de ni, adë rdë'ëdi'il sí
parë deseo mal nananú la'ni ldú'ul.
Hia despuësë de ni, gulë gac më
pacënci; lu pacënci gulë gapë rëspëti
parë Dios,
7 Nu lu rëspëti parë Dios, gulë gapë
cariñi parë ra shmënë Jesús nu gulë
gapë llëru'bë amor parë grë mënë,
hashtë ra narná tushë lul. Grë ndë'ë
gulë bë'në cumplir con guëdubinú
ldú'ul.
8 Si talë tsagla'guë guëquëreldë të
de acuerdë con cunseju rë', hiadë
gáquëdi'i të nabëchi sino másru'u gunë
të cumplir shchi'ni Dios. Másru'u
gápël tubi vidë za'quë ziquë tubi hi-
aguë nardë'ë zihani nashi. Iurní
guëná mënë másru'u runguë bë'a të
Jesucristo Shláma'a.
9 Perë el quë nadë rianáldëdi'i tëchi
ra cusë rë', adë riasëdi'ill. Nall
ziquë ciegu. Bëa'ldë ldú'ull de quë
bëzunë më almë shtënëll de grë duldë
nabë'nëll antsë.
10 Por ni rnia'a lu të, bëchi, gulë
bë'në segurë de quë Dios gulë më
lë'ël, de quë guna'bë më lë'ël parë
gáquël shmënë më. El quë narunë
cumplir ra cusë nagunia'a la'ni cartë
rë', jamás adë gáquëll bajo ordë shtë
duldë
11 nu tsutëll con lëgrë catë rnibë'a
Dios ziquë Rëy parë siemprë. Jesu-
cristo Shláma'a gúni' recibir lë'ël parë
cuezënul lë'i'.
12 Por ni tsagla'guë rnia'a lu të grë
cusë rë' aunquë hia nanë të, nu na të
firmë lu verdá nanapë të.
13 Lluá'ahia naza'quë guënehia
cunsëju parë lë'ë të mientras nabania
të parë adë guëá'ldëdi'i ldu'u të
enseñansë rë'.
14 Dadë shtë hia'a, Jesucristo,
bëlua'a më na de quë mërë gatia.
15 Por ni gapa cuidadë të parë
rac guëagná ldu'u të enseñansë rë'
cualquier iurë despuësë gatia.

Pedro gunáhi' pudërë shtë Cristo

16 Adë guanáldëdi'i na'a tëchi ra
cuendë narni'i mënë sulë por llgabë
nadë rlluí'idi'i shtë rall. Bëlua'a na'a
verdá lu të lla bëdchini Jesucristo con
pudërë. Na na'a testigu napë më
pudërë parë guënibë'a më ziquë rëy.
Con prupi slu na'a guná na'a pudërë
nu llni shtë më.
17 Guná na'a iurë lë'ë Dios Shtáda'a
bëdë'ë më hunurë nu pudërë parë
shini më Jesús, nu bëdchini tubi bë
dizdë gube'e catë rabtsë'ë llni. Ni
tubi nápëdi'i di'dzë parë guëní'ill lla
na lugar ni. Lë'ë bë guni'i: “Ndë'ë
na shinia narac shtua'a; nalë rquitë
ldua'a lë'i'”.
18 Lë'ë na'a bini na'a bë nabëdchini
dizdë gube'e purquë dzulezënú na'a

lë'ë Jesús guëc dani catë Dios santu biadí'dzi'.
19 Perë ra di'dzë nabëquë'ë muzë shtë Dios guahietë parë lë'ë hia'a, más segurë nahin quë testimonio shtëna; nu quëhunë të bien si talë rdë'ë të cuendë lo quë narni'i di'dzë ni ziquë rdë'ë të cuendë tubi llni narzianí lu nacahi. Gulë bëdë'ë cuendë hashtë rdzë guëdchini, hashtë guëdchini llni shtë më nu tsasĕ të ra di'dzë rë'.
20 Primërë gulë bëdë'ë cuendë de quë grë ra di'dzë naná bëquë'ë muzë shtë Dios, escritë nahin la'ni Sagradas Escrituras, perë ni tubi chu tsasĕ pë runë cuntienë di'dzë ni, sulë por Espíritu Santo tsasël pë runë cuntienin, lĕdëdi'i por llni nanápël.
21 Purquë ni tubi muzë shtë Dios biadí'dzëdi'i' shti'dzë Dios por mizmë voluntá shtë muzë ni, sino biadí'dzi' por pudërë shtë Epíritu Santo naná quëgsĕ lë'ë rai'.

2

Ra mësë bishi (Judas 4-13)

1 Guahietë nanú profetë bishi ladi ra mënë israelitë. Zni zac guëdchini ra mësë falsë entrë lë'ë të. Guëlua'a rall llga'chi enseñansë falsë nardë'ë fin parë fe shtë mënë, hashtë gunë rall negar Jesús, de quë gúti' parë gac salvára'a. Zni cagna'bë rall cashtigu guëc rall; nasesë gac condenar rall.
2 Zihani mënë tsanaldë tëchi vidë mal shtë mësë ni. Guëni'i rall nezë za'quë shtë Dios nahin bishi.
3 Rzebi ldu'u rall dumí; quëgsiguĕ rall lë'ë të con enseñansë falsë, sulë parë guëdë'ë të dumí ca'a rall. Dizdë tiempë guahietë guni'i më gac cashtigu rall, gac condenar rall; nasesë guëdchini juici shtë Dios guëc rall.
4 Dios adë bĕ'nëdi'i perdunë ra ianglë nabë'në duldë guahietë sino quë bëtia'a më lë'ë rai' la'ni gabildi. Bësë'au lë'ë rai' lu nacahi parë cuezë rai' dzë shtë juici.
5 Nu zac bĕ'nëdi'i Dios perdunë guĕ'dchiliu tiempë shtë Noé, sino quë bëshe'ldë më tubi juici shtë nisë subrë guëc ra mënë mal; perë bë'në më salvar Noé con gadchi shfamíli'. Noé gúqui' muzë shtë Dios naguadi'dzë shti'dzë më lu ra mënë.
6 Nu Dios bĕ'ni' condenar; bëzalú më ra guë'dchi Sodoma nu Gomorra. Bëshe'ldë më gui'i hashtë bëac dë ra guë'dchi të parë grë ra mënë mal naze'dë despuësë, guëná rall nu guëdë'ë rall cuendë nadzë'bë na juici shtë Dios.
7 Perë bë'në më salvar Lot, tubi nguiu za'quë nu nalĕ riashac ldú'i' iurë gunáhi' vidë dzabë shtë mënë mal.
8 Lot nguiu za'quë lu Dios, guquëréldëll entrë ra mënë mal; nalĕ guá ldú'ull iurë gunáhi' maldá nabë'në mënë. Bíni' pë guni'i rall lu sa' rall. Dzë la gue'lë guzac zi ldú'i' purquë guquëreldë mënë sin ni tubi rëglë.
9 Dadë Dios nápi' pudërë të gapë më ra mënë za'quë lu grë cusë mal të ldáguëdi'i mënë lu duldë; nu napë më pudërë cutsa'u më mënë mal parë tsa rall lu cashtigu shtë juici.
10 Gunë Dios cashtigu grë mënë mal, ra narianaldë tëchi deseo mal, cumë ziquë ra naquëreldë ziquë mbecu, nu gunë më cashtigu grë ra nanĕdi'i guëzu'bë diaguë shti'dzë el quë narnibë'a. Mënë ni fier na rall nu adë rdzĕbëdi'i rall lu Dios; rni'i rall cuntrë el quë nanapë más pudërë quë lë'ë rall.
11 Perë ra ianglë nanapë más fuersë nu pudërë quë ra nguiu ni, adë nápëdi'i rai' valurë guëdchi'bë rai' demandë cuntrë ra narnibë'a. Napë ra ianglë rëspëti lu Dios.
12 Ra hiumbrë rë' na rall ziquë ra më nardë'ëdi'i cuendë. Quëhunë rall cumplir mal deseo nananú la'ni ldu'u rall. Destinadë na rall parë galguti. Mënë ni runë rall burnë ra cusë nadë riasĕdi'i rall, perë guëniti rall con grë mal deseo nanapë rall.
13 Gunë rall sufrir mizmë manërë cumë bë'në mënë sufrir por causë shtë rall. Rquitë ldu'u rall grë ra dzë tsagla'guë rall tëchi cusë mal. Na rall ziquë manchë fier lu lari; rquitë ldu'u

rall por deseo mal nananú la'ni ldu'u rall. Rsiguĕ rall mënë mientras raunú rall lë'ë të lidchi të.

14 Rzebi ldu'u rall ra na'a mal; adë rdzáguëdi'i rall quëhunë rall duldë. Rsiguĕ rall ra nanádi'i firmë lu shnezë Dios con bishi. Bë'në rall gan zihani dumí tantë rzebi ldu'u rall dumí. Na condenadë rall.

15 Bëniti rall purquë bëru'u rall nezë za'quë shtë Dios. Guagla'guë rall mizmë duldë nabë'në Balaam, shini Beor. Balaam guc shtú'ull gúnëll gan dumí por maldá.

16 Perë tubi burrë gu'pë, guni'i ma guëc Balaam por duldë naquëhunë Balaam. Guni'i ma ziquë rni'i tubi mënë nu bëdë'ë ma fin galëtuntë shtë profetë ni.

17 Ra nguiu rë' na rall ziquë tubi guërzú nanápëdi'i nisë, nu ziquë shcahi narua'a mbë. Na condenadë rall parë tsa rall lu más nacahi catë guëquëreldë rall parë siemprë.

18 Rni'i nadchini rall. Con di'dzë nadë rlluí'idi'i rsini rall sa' rall lu duldë. Rni'i rall napë mieti permisi gunë mieti duldë; zni rsiguĕ rall mënë nanapë du'pë tiempë dizdë bëru'u rall lu enseñansë falsë.

19 Quëhunë rall prometer libertá por enseñansë shtë rall, perë mizmë lë'ë rall na rall bajo ordë shtë mëdzabë purquë cadë nguiu na ziquë esclavë shtë cusë narnibë'a lë'ë nguiu.

20 Parë ra mënë nabënguë bë'a Dadë Jesús; hia bëru'u rall nezë mal catë rzë mënë shtë guĕ'dchiliu, si talë guëabrí nguiu lu cusë mal; si talë guëazë guetë nguiu nezë shtë Jesucristo Salvador shtë hia'a, fin shtë nguiu ni na peor quë antsë.

21 Mejurë parë nguiu ni adë nianĕdi'ill nezë za'quë shtë Dios quë despuësë tsutëll nezë ni, adë tsaglá'guëdi'ill tëchi mandadë nabëdë'na'a recibir de Dios santu.

22 Nahin ziquë narni'i tubi dichë; verdá na di'dzë ni: "Lë'ë mbecu bëabrí dchibë shtë ma ldu'u ma; nu lë'ë guchi nagualú guzë, bëabrí guaguezë ma la'ni benë stubi".

3

Guëabrí Jesús stubi

1 Lë'ë të narac shtua'a, ndë'ë na segundë vësë quëquëa'a lu të. Guërupë cartë gunia'a lu të cusë de quë hia nanĕ të. Rac shtua'a adë guëá'ldëdi'i ldu'u të ra enseñansë sino gapë tëhin la'ni ldu'u të.

2 Gulë bësëagná ldu'u të ra di'dzë naguni'i ra muzë santu shtë Dios guahietë, nu gulë bësëagná ldu'u të mandamientë shtë Dadë Jesucristo, Salvador shtë hia'a. Gulë bësëagná ldu'u të di'dzë shtënë më naguni'i na'a lu të. Na na'a poshtë shtë më.

3 Primërë puntë nanĕ hia'a de quë la'ni lúltimë dzë guëdchini mënë nagunë burnë ra cusë sagradë; guëbani rall según deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.

4 Guëna'bë di'dzë rall: "¿Pë fin napë promësë shtë Cristo de quë guëabrí më stubi? purquë dizdë guti ra shtadë guëlú hia'a, grë cusë riagla'guë igual cumë dizdë bëcue'shtĕ Dios guĕ'dchiliu".

5 Adë rac shtú'udi'i rall gac bë'a rall de quë nanú gube'e nu guĕ'dchiliu dizdë tiempë guahietë. Bëntsa'u mëhin por shti'dzë më, nu por mandadë shtë më gulú më guĕ'dchiliu la'ni nisë nu nanú nisë alrededurë guiu'u.

6 Lë'ë guĕ'dchiliu dzë ni gualú. Grë guiu'u nĕ'azë la'ni nisë.

7 Perë gube'e nu guĕ'dchiliu nananú iurne', na destinadë parë cashtigu shtë gui'i por mizmë mandadë shtë Dios. Lë'ë gui'i guëza'i guĕ'dchiliu dzë shtë juici. Guëza'in con grë ra mënë mal. Tsalú grĕtë' rall.

8 Bëchi narac shtua'a, adë rëá'ldëdi'i ldu'u të de quë parë Dadë Dios tubi dzë na ziquë tubi mili izë, nu tubi mili izë na ziquë tubi dzë.

9 Dadë Dios quëac ldë'ëdi'i parë gúni' cumplir shti'dzë më ziquë runë llgabë bëldá mënë, sino quë Dios napë më pacënci parë lë'ë hia'a. Adë rac shtú'udi'i më tsagnítia'a, ni tubi de lë'ë hia'a, sino rac shtu'u më grë ra nguiu guëabrí ldu'u rall con lë'ë më

nu gunë nadzë'ë rall mudë nanabani rall.
10 Dzë naguëabrí Dadë Jesús, guëdchíni' ziquë rdchini tubi nguba'në gue'lë, iurë adë nádi'il segúrël. Iurní lë'ë gube'e tsalú con tubi ruidë dushë. Grětë' ra cusë narná hia'a lu gube'e tsalú rahin con gui'i, nu guě'dchiliu tsequi lu gui'i con grë lo quë nananú luhin.
11 Nanĕ të grětë' ndë'ë napë quë gac cumplir; tsaluhin; por ni rqui'ni gac të më santu, mënë naquëhunë cumplir shti'dzë më.
12 Mientras cuezë të dzë naguëdchini më stubi, gulë bë'në cumplir voluntá shtë Dios të guëdchini më lueguë. Dzë ni gube'e tsalú; tsaluhin con gui'i juntë con cusë nananú lu gube'e tsequi; gac cambin lu be'lë.
13 Perë lë'ë hia'a dzuléza'a gube'e cubi nu tubi guě'dchiliu cubi naná bë'në Dios prometer dizdë antsë. Lugar ni guëquërélda'a; ndë nanú purë cusë za'quë; grëhin gac justë.
14 Por ni lë'ë të narac shtua'a, mientras quëbezë të grë ra cusë rë', gulë gapë mizmë lë'ë të parë guëdzelë më lë'ë të sin ni tubi faltë, sin ni tubi cusë mal.
15 Gulë bëdë'ë cuendë de quë pacënci nanapë Shláma'a, runin parë gac salvar mënë. Zni también bëquë'ë Pablo, bĕcha'a, el quë narac shtu'u hia'a lĕ'i'. Bëquĕ'ëi' mizmë di'dzë ni lu të según llni nabëdë'ë Dios guĕqui'.
16 La'ni grë ra cartë nabëquë'ë Pablo, nanú partë naganë parë riasĕ hia'a. Nanú mënë nadë rac bĕ'adi'i nu adë nádi'i rall firmë lu shnezë ra Sagradas Escrituras. Caglú rall guëc shti'dzë Dios. Zni rlua'a rall grë ra Sagradas Escrituras. Tsalú rall por lo quë naquëhunë rall.
17 Por ni lë'ë të narac shtua'a, hia quë nanĕ të grë ra cusë rë', gulë gupë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të bishi shtë mënë nadë rzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios; adë rdĕ'ëdi'i të sí tsanaldë të tëchi rall nu guëazë guetë të shnezë Dios.
18 Mejurë gulë bësë'dë di'dzë shtë Dadë Jesucristo Salvador shtë hia'a, nu gulë bë'në recibir más favurë shtë më. Cha guëdĕ'na'a alabar lë'ë më iurne' nu parë siemprë. Amén.

Primërë cartë nabëquë'ë San Juan

Di'dzë naguëne'e vidë sin fin

1 Antsë guinlú guë'dchiliu nanú tubi nanabani; perë guná na'a lúhi', nu bini na'a shtí'dzi', nu guna'zi na'a guiá'ai'. Náhi' el quë narni'i diza'quë shtë Dios. Por shtí'dzi' nadápa'a vidë sin fin.
2 Mizmë lë'ë më gubaninú më Dios, Shtáda'a, perë bëlua'alú më lu na'a. Bëdchini më guë'dchiliu. Guná na'a lúhi'. Na na'a testigu shtëni'. Ruadi'dzë na'a lu të nabani më; nápëdi'i' fin.
3 Ruadi'dzë na'a lu të mizmë shtí'dzi' naná bini na'a. Ruadi'dzë na'a lu të lo quë nabë'në më parë gac bë'a të shti'dzë më. Zni gac unidë grë hia'a; guëdápa'a mizmë llgabë. Guldí hia'a ruadi'dzënú hia'a Dadë Dios con shíni' Jesucristo.
4 Iurní quëquëa'a di'dzë la'ni cartë rë' të parë gac cumplir guëquitë ldu'u të nu parë guëquitë ldu'u na'a.

Dios rne'e llni

5 Ndë'ë na diza'quë nabëlua'a Dadë Jesucristo, nu bëdia'a di'dzë na'a lu të de quë guldí Dios, nápëdi'i' duldë; limpi náhi' ziquë llni.
6 Si talë rni'i hia'a nanë hia'a lë'ë më perë tsagla'guënú hia'a duldë, bishi na hia'a; adë guldídi'ia'a iurní; nu adë quëréldëdi'i hia'a bien.
7 Perë si talë guëdë'na'a cumplir shti'dzë Dios, adë chu rúnëdi'i duldë, unidë na hia'a mizmë lë'ë hia'a. Rac shtu'u hia'a bëchi la sa' hia'a iurní, nu rënë shtë Jesucristo shini Dios, tsagla'guë rzunë almë shtë hia'a de grë duldë.
8 Si talë guëni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, lo mizmë lë'ë hia'a rsiguë hia'a lë'ë hia'a. Bishi na ldu'u hia'a iurní.
9 Bënë na më; runë më cumplir shti'dzë më. Justë na më; runë më igual con grë mënë. Runë më perdunë grëtë' duldë shtë hia'a iurë guëshubë dúlda'a lu më con guëdubinú ldu'u hia'a. Iurní rzunë më almë shtë hia'a de grë duldë nanadápa'a.
10 Si talë rni'i hia'a adë chu nápëdi'i duldë, quëgni'i hia'a bishi na Dios purquë hia guni'i më grë hia'a nadápa'a duldë. Si talë rni'i hia'a adë nápëdi'ia'a duldë, nídi'i shti'dzë më la'ni ldu'u hia'a iurní.

2

Nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a

1 Lë'ë të Dadë, caquëa'a di'dzë rë' lu të parë adë gúnëdi'i të duldë perë si talë chu quëhunë duldë, nápa'a tubi naguëni'inú lë'ë Shtáda'a por lë'ë hia'a. ¿Chu më ni? Lë'ë na Jesucristo; tubldí na shcuéndi' lu Dios.
2 Jesucristo guti lu cruz por duldë shtë hia'a. Gudilli më por grë duldë nanapë mënë narë lu guë'dchiliu. Por galguti shtënë më, bëdchisú më duldë shtëna'a nu gu' Dios cunformë.
3 Si talë tsagla'guë guëzu'bë diága'a mandamientë shtë Jesucristo, iurní nanë hia'a lë'ë më. Rac bë'a hia'a lë'ë më de verdá.
4 Perë si talë tubi hia'a guëní'ia'a: "Nanëa Dios", perë mizmë tiempë adë quëzu'bë diáguëdi'ill mandamientë shtë më, bishi nall iurní. Nádi'ill verdá.
5 Perë si talë lë'ë hia'a rzu'bë diága'a di'dzë shtë më, rlua'a de quë tsagla'guë rac shtu'u hia'a lë'ë më.
6 El quë narni'i quëbezënull Dios, napë quë guëquëréldëll ziquë guquëreldë Jesucristo lu guë'dchiliu; adë bë'nëdi'i më duldë.

Mandamientë cubi

7 Dadë, adë guëquë'ëdia'a stubi mandamientë naná gurënë sino quë mizmë mandamientë nanapë të dizdë bini të diza'quë shtë më. Lo quë nabëquëa'a iurne', na igual ziquë ra di'dzë nabë'në të recibir guahietë.
8 Perë quëquëa'a tubi mandamientë cubi; primërë bë'në më cumplir mandamientë ni; iurní lë'ë të quëhunë të cumplirin. Lë'ë të napë të di'dzë rë' la'ni ldu'u të. Riagla'guë rzu'bë diaguë të shti'dzë më. Nacahi

nananú la'ni ldu'u të rialuhin. Llni shtë Dios bëdchini.
9 Si talë chu rni'i quëbezënull lë'ë
më perë mizmë tiempë adë rac
shtú'udi'ill sa'll, nacahi cabézëll.
10 El quë narac shtu'u los de más
narialdí ldu'i Dios, cabezënull llni
la'ni ldú'ull; adë rláguëdi'ill lu duldë.
11 Perë el quë narac shtú'udi'i sáhi';
el quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nac-
ahi cabezë ldú'ull. Rzëll ziquë ciegu.
Rnádi'ill shnezë Dios purquë në'au
slull; bë'në duldë.
12 Dadë, quëquëa'a di'dzë rë'
purquë guc perdunë duldë shtënë të.
Bë'në më perdunë lë'ë të purquë guti
Jesús shlugar të; nasalvar të iurne'.
13 Dadë, quëquëa'a lu të purquë
nanĕ të el quë nanabani dizdë antsë
binlú guĕ'dchiliu. Quëquëa'a lu të,
sultërë, purquë adë bë'nëdi'i të lo quë
narac shtu'u mëdzabë. Quëquëa'a lu
të, llguë'në, purquë runguë bë'a të
Dios, Shtáda'a.
14 Quëquëa'a lu të naná Dadë
purquë nanĕ të el quë nanápëdi'i fin.
Quëquëa'a lu të naná sultërë purquë
quëhunë të cumplir shti'dzë Dios con
guëdubinú ldu'u të. Bë'në të gan lu
mëdzabë.
15 Adë rac shtú'udi'i të ra cusë
nananú lu guĕ'dchiliu, purquë grë ra
narac shtu'u ra cusë shtë guĕ'dchiliu,
adë rac shtú'udi'ill Dios.
16 Ra cusë mal narac shtu'u ldu'u
nguiu, nu ra cusë chulë narac shtu'u
ra nguiu gapë, nu ra cusë narunë
naru'bë mënë, grë ndë'ë na cusë shtë
guĕ'dchiliu, lëdë Diósëdi'i.
17 Grë ra cusë shtë guĕ'dchiliu, ri-
alú con grë mal llgabë narac shtu'u
mënë, perë el quë narunë narnibë'a
Dios, adë rialúdi'ill. Nápëll vidë sin
fin.

Verdá nu bishi

18 Dadë, hia bëdchini tiempë tsalú
guĕ'dchiliu. Bini të antsë napë quë
guëdchini tubi nagunë cuntrë Jesu-
cristo. Hashtë iurne' nanú zihani
narunë cuntrë Jesús. Por ni nanĕ
hia'a bëga'a iurë tsalú guĕ'dchiliu.
19 Lë'ë ra nguiu ni narunë cuntrë
Jesús, bëazë guetë rall de lë'ë hia'a.
Nunquë adë guc rall shini më de
verdá purquë adë riaglá'guëdi'i rall
con shti'dzë më. Si talë niac rall
narialdí ldu'i shti'dzë Dios de verdá,
nëa'në rall con lë'ë hia'a. Bëazë guetë
rall. Iurní rlua'a clarë nádi'i rall shini
Dios.
20 Lë'ë të napë të llni purquë
quëbezënú Espíritu Santo la'ni ldu'u
të. Rac bë'a të cusë shtë Dios.
21 Adë rquí'nidi'i guëquëa'a lu të
purquë nanĕ të verdá. Nanĕ të guadë
naná verdá nu guadë naná bishi.
Nanĕ të el quë naruadi'dzë bishi,
zé'dëdi'ill de Dios.
22 ¿Chu na más nabishi entrë lë'ë
mënë? pues el quë narni'i Jesús
lĕdëdi'i nabëshe'ldë Dios. El quë
narni'i zni, quëhúnëll cuntrë Jesús.
Quëhúnëll cuntrë Dios nu quëhúnëll
cuntrë shini Dios.
23 Grë mënë narni'i Jesús lĕdëdi'i el
quë nagudili Dios parë guënibĕ'ai',
nápëdi'i nguiu ni Dios Padre. Perë
el quë narni'i Jesús na el quë
nabëshe'ldë Dios, nguiu ni quëbezënú
Dios.
24 Gulë tsagla'guë guëzu'bë diaguë
të ra di'dzë nabini të iurë gualdí
ldu'u të shti'dzë më. Si talë guësa'në
të cuezë shti'dzë Dios la'ni ldu'u të,
napë të Jesús nu napë të Dios Padre
con lë'ë të.
25 Mizmë Jesucristo guni'i lu hia'a,
guëne'e më vidë sin fin parë lë'ë hia'a.
26 Quëquëa'a di'dzë rë' lu të parë gac
bë'a të lla na ra nguiu narac shtu'u
guësiguĕ lë'ë të.
27 Perë nídi'i nicidá guëlua'a mënë
lë'ë të purquë quëbezënú Espíritu
Santo lë'ë të; náhi' mësë shtë të. Napë
të llni shtĕhi'. Quëgluá'ai' naná verdá
nu naná bishi. Shtí'dzi' na verdá, lëdë
bíshidi'i. Nu guní'i', gulë bëdë'ë lugar
cuezënú Jesús ldu'u të.
28 Gulë bëquĕ diaguë, Dadë; gulë
bëdë'ë lugar cuezënú Jesús ldu'u të,
të iurë guëdchini më stubi vueltë, adë
chu rtúdi'i lúhi'; adë chu guëllú'nëdi'i
lúhi'. Mejurë guëquitë ldu'u të iurë
guëdchini më.
29 Si talë rdë'ë të cuendë de quë
tubldí na shcuendë Jesús lu Dios, gulë

bëdë'ë cuendë, grë mënë nanabani ziquë gubani më, na rall shini më.

3

Ra shini Dios

1 Gulë bëdë'ë cuendë blac rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. Rni'i më na hia'a shíni'. Ra mënë narialdídi'i ldu'i shti'dzë Dios, rdë'ëdi'i rall cuendë chu na Jesús.
2 Lë'ë të Dadë narac shtua'a, na hia'a shini Dios iurne', perë rluá'adi'i lla gáca'a más delantë. Pues rdë'ë hia'a cuendë dzë naguëdchini më stubi vueltë, gáca'a ziquë na më purquë guëná hia'a lu më tal ziquë na më.
3 Grë ra narialdí ldu'i guëdchini më, gac cambi mudë nanabánill; adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë. Rac shtú'ull gáquëll ziquë lë'ë më.
4 Grë ra narunë duldë, runë rall faltë lu lëy shtë Dios. Napë rall faltë lu Dios. Grë duldë na cuntrë lëy nabëne'e Dios.
5 Nañ të bëdchini Jesús parë guëzuñ më almë shtëna'a. Nápëdi'i më duldë.
6 El quë narzu'bë diaguë shti'dzë Jesús, tsaglá'guëdi'i gúnëru'ull duldë. El quë nariagla'guë gunë duldë, adë rdë'ëdi'ill cuendë chu na më. Nunquë bënguë bë'adi'ill lë'ë më.
7 Dadë, adë rdë'ëdi'i të sí guësiguë mënë lë'ë të gunë të duldë. El quë narunë cumplir shti'dzë Dios, tubldí na shcuéndëll lu Dios igual ziquë na Jesús lu Dios. Justë na më.
8 El quë nariagla'guë runë duldë, nall shini mëdzabë Satanás purquë Satanás antsë cueshtë guë'dchiliu, bë'nëll duldë. Por ni Jesús, shini Dios, bëdchini lu guë'dchiliu parë guëchili më dchi'ni shtë mëdzabë.
9 El quë nanapë vidë shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë hia bidë mizmë vidë shtë Dios la'ni ldu'u nguiu ni; adë ni mudë gúnëru'ull duldë purquë gúlëll nacubi por pudërë shtë Dios.
10 Zni rlua'a chu na shini më nu chu na shini Satanás. El quë natsagla'guë gunë duldë, nápëdi'ill vidë cubi shtë Dios. El quë narac shtú'udi'i bëchi sáhi', nápëdi'ill vidë shtë më.

Runë tucarë gac shtu'u hia'a sa' hia'a

11 Di'dzë rë' bini të dizdë binlú diza'quë: napë quë gac shtu'u hia'a grë sa' hia'a.
12 Adë guëdë'nëdi'ia'a ziquë Caín. Gúquëll shini mëdzabë nu gudínill bëchill. ¿Pëzielú gudínill bëchill? purquë grë lo quë nabë'nëll, na mal lu Dios, perë bëchill lo quë nabë'nëll na bien lu Dios.
13 Dadë, lë'ë të narialdí ldu'u shti'dzë Dios, adë rdzëguëë'di'i ldu'u të si talë ra mënë shtë guë'dchiliu rna zá'quëdi'i rall lu të.
14 Nañ hia'a gudëda'a lu galguti hashtë nadápa'a vidë sin fin purquë de verdá rac shtu'u hia'a ra narialdí ldu'i Dios. El quë nadë rac shtú'udi'i bëchi sáhi', todavía nápëdi'ill vidë sin fin.
15 El quë narná zá'quëdi'i lu sáhi', nall ziquë narguini mënë. Nañ hia'a el quë narguini mënë, nápëdi'ill vidë sin fin.
16 Por Jesús nañ hia'a lla na Dios, el quë narac shtu'u de verdá. Jesús guc cunformë; gúti' lu cruz por lë'ë hia'a. Por ni runë tucarë guëdë'ë hia'a vidë shtë hia'a parë sa' hia'a.
17 Si talë tubi hia'a nápa'a ra cusë shtë guë'dchiliu nu tubi sa' hia'a napë nicidá, napë quë guëdë'na'a compañi lë'ëll. Si talë nëdi'ia'a guëdë'ë hia'a nacá'all, rac shtú'udi'ia'a Dios iurní.
18 Bëchi, gac shtu'u hia'a sa' hia'a de verdá, lëdëdi'i con di'dzë shtëna'a sulamëntë, guëdë'ë hia'a narqui'ni sa' hia'a.

Nápa'a confiansë lu Dios

19 Si talë guëdë'na'a cumplir di'dzë rë', gac bë'a hia'a na hia'a shini Dios de verdá. Zni adë rdzëbëdi'i ldu'u hia'a lu më iurë shgába'a quëgni'i guëca'a.
20 Si talë nápa'a llgabë naquëgni'i guëca'a, nápëdi'ia'a confiansë lu më iurní, perë na më más më ru'bë quë shgába'a, nu nañ më grë cusë nananú la'ni ldu'u mieti.

21 Lë'ë të narac shtua'a, si talë
adë nápëdi'ia'a llgabë naquëgni'i
guëca'a, nápa'a confiansë lu Dios.
Adë rdzëbëdi'ia'a lu më
22 nu rne'e më ra cusë narná'ba'a
lu më purquë dzudë'na'a cumplir lo
quë narac shtu'u më. Dzudë'na'a
cumplir mandamientë shtë më.
23 Ni na mandamientë shtë më,
tsaldí ldu'u hia'a shini më Jesucristo,
nu rnibë'a më gac shtu'u hia'a bëchi
sa' hia'a. Zni bësëa'në më man-
damientë shtë më.
24 Grë ra narunë cumplir man-
damientë shtë më, quëbezënú rai'
Dios nu quëbezënú Dios lë'ë rai'.
Nanë hia'a quëbezënú më lë'ë hia'a
purquë bëdë'ë më Espíritu Santo parë
cuezënúhi' lë'ë hia'a.

4

Espíritu shtë Dios nu espíritu narunë cuntrë Dios

1 Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaldídi'i
ldu'u të grë ra mësë narni'i de quë
ruadi'dzë rall por Espíritu shtë Dios
sino gulë bëtë'dë prëbë shti'dzë rall
parë gac bë'a të si talë bëshe'ldë Dios
lë'ë rall tsaglua'a rall. Zihani mënë
falsë riaglua'a rall ra mënë.
2 Por ndë'ë gac bë'a të chu naze'dë
con shti'dzë Dios. Grë ra nguiu
narni'i Jesús bëdchini lu guë'dchiliu
nu na më Cristo, el quë nagudili
Dios parë guënibë'ai', el quë narlua'a
di'dzë ni, nall verdá.
3 Perë grë ra nguiu narni'i adë
bëdchínidi'i Jesucristo lu guë'dchiliu,
zé'dëdi'i nguiu ni de Dios. Cagní'ill
bishi naze'dë por pudërë shtë con-
trari shtë Jesús. Hia bini të guëdchini
narunë cuntrë Jesús; pues iurne' hia
quëréldëll lu guë'dchiliu.
4 Dadë, na të shini Dios. Adë
guëdë'ëdi'i të sí guësiguë mësë falsë
lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të shti'dzë
rall purquë más pudërë napë el quë
naquëbezënú lë'ë hia'a quë el quë
narnibë'a lë'ë mënë shtë guë'dchiliu.
5 Ra mësë falsë ruadi'dzë rall cusë
shtë guë'dchiliu, lëdëdi'i shti'dzë
Dios. Los de más mënë shtë
guë'dchiliu, rianaldë rall shti'dzë
mësë ni.
6 Perë lë'ë hia'a na hia'a shini
Dios. Grë ra narunguë bë'a Dios,
rdë'ë rall cuendë shtí'dza'a. El
quë nanádi'i de Dios, adë rzu'bë
diáguëdi'ill shtí'dza'a. Zni nanë hia'a
chu napë Espíritu Santo nu chu napë
espíritu shtë narguguë.

Dios rac shtu'u më lë'ë hia'a

7 Lë'ë të narac shtua'a, tsagla'guë
gac shtu'u hia'a bëchi sa' hia'a purquë
rac shtu'u Dios lë'ë hia'a. El quë narac
shtu'u sáhi', gúlëll nacubi por pudërë
shtë më. Nápëll tubsë Dios Shtádëll.
8 El quë nadë rac shtú'udi'i sáhi',
nápëdi'ill Dios Shtádëll, purquë rac
shtu'u Dios lë'ë mënë.
9 Bëlua'a më de quë rac shtu'u më
lë'ë hia'a; bëshe'ldë më tubsë shini më
lu guë'dchiliu parë guëdápa'a vidë sin
fin. Guëbánia'a parë siemprë.
10 Zni bëlua'a më rac shtu'u më lë'ë
hia'a de verdá. Bëshe'ldë më shini
më; por galguti shtë Jesús bëa'në Dios
cunformë purquë bëllë'ë rënë shtëhi'
por ra duldë shtëna'a.
11 Lë'ë të narac shtua'a, guc shtu'u
Dios lë'ë hia'a zni, por ni napë quë gac
shtu'u hia'a sa' hia'a.
12 Ni tubi mënë guná Dios, perë
si talë rac shtu'u hia'a sa' hia'a,
quëbezënú Dios lë'ë hia'a, nu
tsagla'guë rac shtu'u hia'a sa' hia'a
más.
13 Nanë hia'a cabezënú më lë'ë
hia'a nu quëbezënú hia'a con lë'ë
më purquë bëne'e më Espíritu Santo
naze'dë de lë'ë më. Cabezënúhi' lë'ë
hia'a.
14 Lë'ë na'a, ra poshtë, guná na'a lu
Dadë Jesús nu tsagla'guë rni'i na'a lu
ra mënë bëshe'ldë Dios lë'ë shini më,
Jesús. Nápi' pudërë; gúni' salvar ra
mënë shtë guë'dchiliu.
15 Lë'ë naná rni'i lu ra mënë Jesús
na shini Dios, cabezënú Dios lë'ëll nu
unidë nall con Dios.
16 Nanë hia'a nu tsagla'guë tsaldí
ldu'u hia'a de quë demasiadë rac
shtu'u më lë'ë hia'a, grë hia'a. Nalë
rac shtu'u më grë mënë. Si talë rac
shtu'u hia'a lë'ë sa' hia'a, cabezënú

më lë'ë hia'a, nu nápa'a mizmë vidë shtë më.
17 Dú'pëga dú'pëga rac shtu'u hia'a
lë'ë më más. Zni nápa'a confiansë lu
më iurë gunë më juzguë lë'ë hia'a.
Rdzëbëdi'ia'a lë'ë më purquë ziquë
na Jesús, na hia'a ndë'ë lu guë'dchiliu.
18 El quë nardzëbë lë'ë më,
rac shtú'udi'ill lë'ë më purquë si
talë rac shtu'u hia'a lë'ë më con
guëdubinú ldu'u hia'a, nídi'i lugar
parë guëdzëba'a lë'ë më. El quë
nardzëbë lë'ë më, rzac zill mizmë
lë'ëll. El quë nardzëbë lë'ë më, todavía
runë faltë gac shtú'ull Dios.
19 Rac shtu'u hia'a lë'ë më purquë
primërë lë'ë më guc shtu'u lë'ë hia'a.
20 Si talë tubi hia'a rni'i: "Rac
shtua'a lë'ë më", perë adë rac
shtú'udi'ia'a bëchi sa' hia'a, nabísha'a.
El quë narac shtú'udi'i sa'll nagu-
nall, tampuquë rac shtú'udi'ill Dios
nanadë gunádi'ill.
21 Lë'ë mandamientë shtë më
nabëdë'na'a recibir de lë'ë më rni'i
zndë'ë: El quë narac shtu'u Dios napë
quë gac shtú'ull sa'll.

5

Pudërë shtë narialdí ldu'i Jesús

1 Grë ra narialdí ldu'i Jesús, el quë
nagudili Dios parë guënibë'ai', nápëll
vidë shtë më; nall shini Dios. Nu
grë ra narac shtu'u Dios, también rac
shtú'ull ra shini më, ra nanapë vidë
sin fin por pudërë shtë më.
2 Nanë hia'a rac shtu'u hia'a ra
shini Dios iurë rac shtu'u hia'a Dios
de verdá nu rzu'bë diága'a man-
damientë shtë më.
3 Si talë rzu'bë diága'a ra man-
damientë shtë më, iurní rac shtu'u
hia'a Dios de verdá. Mandamientë
shtë më nádi'in ziquë tubi cusë në'ë;
nádi'in naganë,
4 purquë grë ra nabësa'në guëdchini
vidë cubi la'ni ldu'i, rúnëdi'ill duldë.
Nápëll pudërë; gúnëll gan lu mëdzabë.
¿Lla mudë guëdë'na'a gan lu mëdzabë?
pues si talë tsaldí ldu'u hia'a shti'dzë
Dios, guëdë'na'a gan lu cusë mal shtë
guë'dchiliu.
5 El quë narialdí ldu'i shti'dzë Jesús
na shini Dios, rúnëll gan lu grë cusë
mal nananú lu guë'dchiliu.

Jesús na shini Dios

6 Jesús na shini Dios. Iurë bëriubë
nisë Jesús, nu iurë guti më, bë'në Dios
testificar na Jesús shíni'.
7 También Espíritu Santo quëhunë
testificar de quë na Jesús shini Dios.
Adë rní'idi'i Espíritu Santo bishi.
8 Tsunë testigu cabezë lu guë'dchiliu
narni'i igual; Espíritu Santo rni'i Jesús
na shini Dios, nu galëriubë nisë shtë
më con galguti shtë më, rlua'a na më
shini Dios.
9 Grë hia'a rialdí ldu'u hia'a lo
quë narni'i ra testigu verdadërë, perë
mayurë na shti'dzë Dios. Bë'në më
testificar Jesús na shíni'.
10 El quë narialdí ldu'i Jesús na
shini Dios, nanëll la'ni ldú'ull nahin
verdá. Perë el quë narialdídi'i ldu'i
Jesús, cagní'ill nabishi Dios purquë
Dios guni'i clarë na Jesús shíni'. El quë
narialdídi'i ldu'i Jesús nádi'ill shini
Dios, adë rúnëdi'ill recibir ra di'dzë
shtë Dios Padre.
11 Pues Dios bë'në testificar lu hia'a
nápa'a vidë sin fin por Jesús. El
quë naná unidë con Jesús shini Dios,
nápëll vidë sin fin.
12 El quë nanapë Jesús la'ni ldú'ull,
nápëll vidë eternë perë el quë
nanápëdi'i Jesús, runë faltë vidë shtë
Dios.

Nanë hia'a nápa'a vidë sin fin

13 Lë'ë të naná rialdí ldu'i Jesús na
shini Dios, caquëa'a cartë rë' lu të
parë gac bë'a të napë të vidë sin fin
por Jesús.
14 Iurní adë rdzëbëdi'ia'a lu Dios.
Rialdí ldu'u hia'a de quë si talë
rná'ba'a lu Dios, guëne'e më cusë
narná'ba'a. Napë quë gáca'a cun-
formë según voluntá shtë më.
15 Si talë nanë hia'a rini më
shtí'dza'a, también nanë hia'a nápa'a
ra cusë narná'ba'a lu më.
16 Si tubi të rna të bëchi sa'
të quëhúnëll duldë, perë duldë
naquëhúnëll nuá'adi'in cashtigu shtë
galguti, napë quë guëná'bël lu Dios

por nguiu ni. Guëdë'ë Dios vidë parë nguiu ni. Nanú duldë nargú galguti; adë rnibë'adia'a guëna'bë të lu Dios por el që narunë duldë ni.

17 Gulë guna'bë lu Dios por nguiu nanapë duldë nanuá'adi'i cashtigu shtë galguti. Stubi clasë duldë rgu galguti, gati nguiu.

18 Perë nanë hia'a grë ra nanapë vidë cubi shtë Dios, adë tsaglá'guëdi'i gúnëll duldë purquë Jesús, shini Dios, quëhapë lë'ëll. Gúnëdi'i mëdzabë gan lu nguiu ni.

19 Nanë hia'a nápa'a vidë shtë Dios. Na hia'a shini më, perë grë mënë shtë guë'dchiliu, nanú rall guia'a mëdzabë Satanás.

20 Perë Jesús, shini Dios, bëdchini lu guë'dchiliu nu bëluá'ai' lë'ë hia'a. Por lë'ë më runguë bë'a hia'a Dios verdadërë. Nu na hia'a shini më. Na më Shtáda'a. Nanë hia'a Jesucristo na shini Dios. Na më Dios verdadërë nu por lë'i' nápa'a vidë sin fin.

21 Bëchi, gulë gapë mizmë lë'ë të. Adë tsaldídi'i ldu'u të ra dios falsë shtë mënë. Amén.

Segundë cartë nabëquë'ë San Juan

Verdá nu amor verdadërë

1 Na Juan, nahia tubi më gushë. Quëquëa'a cartë rë' lul, nal ziquë tubi
zana nagulë Dios. Quëquëa'a lul juntë
con grë shínil. Nalë rac shtua'a lë'ë të
de verdá, lëdë niá'asëdi'i na, sino zac
grë lo quë nanë verdá shtë Dios.
2 Rac shtua'a lë'ë të purquë
nadápa'a verdá shtë më. Quëbezënuhin
lë'ë hia'a iurne' nu parë siemprë.
3 Napa segurë de quë Dadë Dios
nu Jesucristo, shini më nu Shlámа'a,
gunë ldai' më guëc të, nu guëga'a
ldú'i' lë'ë të, nu guëné'ei' parë cued-
chí ldu'u të, të gac shtu'u të sa' të de
verdá.
4 Nalë rquitë ldua'a. Bëdia'guëlúa
bëldá ra shmënë Jesús nardëá con lë'ë
të. Rianaldë rall tëchi verdá ziquë
rni'i shti'dzë Dios, ziquë gunibë'a
Dios Shtáda'a guëquërélda'a.
5 Iurne' quëhuna ruëguë lul de quë
gac shtu'u bëchi la sa' hia'a. Di'dzë
rë' nádi'in mandamientë cubi sino lo
mizmë nabëdë'na'a recibir dizdë dzë
nagualdí ldu'u hia'a shti'dzë Jesús.
6 Si talë rac shtu'u hia'a Dios,
guëdë'na'a cumplir voluntá shtë më.
Mandamientë shtë më rni'i: Gulë gac
shtu'u sa' të. Hia bini të di'dzë ni
dizdë bë'në të recibir diza'quë shtë
më.

Ra narsiguë mënë

7 Zihani mënë narguguë ra sáhi',
nanú rall guë'dchiliu. Adë rluá'adi'i
rall de quë Jesucristo bëdchini lu
guë'dchiliu con cuerpë shtë nguiu. El
quë narlua'a bishi ni, rguguëll mënë
nu quëhúnëll cuntrë Cristo.
8 Gulë gapë cuidadë mizmë lë'ë
të parë adë guënítidi'i të ni zudu'pë
partë shtë premi naguëne'e Dios, sino
gaquin completë iurë guëdchini më
stubi.
9 Cualquier nabësa'në shnezë
Dios parë stubi enseñansë, nu adë
rianáldëdi'ill tëchi enseñansë shtë
Cristo, nápëdi'ill Dios ziquë Shtádëll.
Perë el quë narianaldë tëchi en-
señansë shtë Cristo, nápëll Dios ziquë
Shtádëll nu nápëll shini më ziquë
Shlámëll.
10 Si talë tubi mënë ze'dë guëluá'all
lë'ë të perë adë nuá'adi'ill enseñansë
de quë Cristo na shini Dios, lë'ë të adë
rná'bëdi'i të lu Dios ni tubi bendición
parë nguiu ni
11 purquë grëtë' narunë compañi
ra mësë falsë, nápëll partë con ra cusë
mal shtënë mësë falsë.

Rialú cartë rë'

12 Napa zihani cusë parë guëquëa'a
lu të, perë rac shtú'udia'a guëquëa'a
di'dzë ni lu guichi iurne' purquë
quëbeza de quë tsagnahia lë'ë të
lueguë. Iurní guënia'a lu të, të parë
guëquitë ldu'u hia'a de verdá.
13 Ra shini béldël naquëreldë ndë'ë,
ra nagulë Dios, rshe'ldë rai' saludë
parë lë'ë të. Amén.

Tecërë cartë nabëquë'ë San Juan

Bëquë'ë Juan cartë lu Gayo

1 Na Juan, nahia më gushë, quëquëa'a cartë rë' lu Gayo narac shtua'a de verdá.
2 Lë'ël amigu, rac shtua'a de që adë gúnëdi'i faltë ni tubi cusë, nu rac shtua'a de që gápël saludë completë parë shcuérpël. Naněa de që zugá'al firmë lu shnezë më.
3 Nalë bëquitë ldua'a iurë bëdchini bëldá shmënë Dios; guni'i rai' de që tsagla'guë tsaldí ldú'ul shti'dzë më guëdubi tiempë. Guni'i rai' de që quëhúnël cumplir shti'dzë më.
4 Demasiadë rquitë ldua'a rinia de që shinia, nabani rall de acuerdë con shti'dzë Dios.
5 Bëchi narac shtua'a, quëhúnël bien lu Dios iurë rúnël sirvë lu ra narialdí ldu'i Jesús, ra mënë naze'dë zitu, mënë naguënědi'il.
6 Guni'i rall lu ra nardëá ndë'ë, lla rac shtú'ul lë'ë rall. Nu gúnël bien si talë tsagla'guë gúnël compañi lë'ë ra naguëna'bë pusadë lídchil. Bë'në compañi lë'ë rall con ra narqui'ni rall ziquë runë tucarë tubi muzë shtë Dios.
7 Pues lë'ë rai' zia'a rai' viajë shtë rai' parë gunë rai' voluntá shtë Jesucristo. Perë lë'ë rai' adë bëcá'adi'i rai' tubi ayudë shtë ra mënë nadë guënědi'i Dios.
8 Lë'ë hia'a napë që guëdë'na'a recibir lë'ë rai' nu guëdë'na'a compañi lë'ë rai' parë tsagla'guë guëni'i rai' shti'dzë Dios lu ra mënë.

Mal nabë'në Diótrefes

9 Bëquëa'a tubi cartë lu shmënë Dios ndë, perë Diótrefes rquë guiá'all shti'dzë na'a; más rquitë ldú'ull guënibë'all ziquë mënë ru'bë.
10 Por ni si talë tsahia tubi visitë ndë, guënia'a lu ra mënë pë canihunë Diótrefes. Cagní'ill bishi nu ra chismë cuntrë lë'ë na'a. Nu másru'u quëhúnëll; adë rúnëdi'ill recibir ra shmënë Jesús naze'dë guëni'i shti'dzë më. Nu ra mënë narac shtu'u gunë rall recibir ra shmënë Jesús, Diótrefes rní'ill cuntrë lë'ë rai', nu nědi'ill guëa'në ra mënë ni ladi ra shmënë Dios.
11 Lë'ë të narac shtua'a, adë tsaglá'guëdi'i të tëchi ra mënë mal, sino gulë guagla'guë tëchi cusë za'quë. Grëtë' el quë naquëhunë bien, nall shini Dios perë grë ra narunë mal, adë runguë bë'adi'ill lë'ë më.

Ejemplë za'quë shtë Demetrio

12 Grë ra mënë rni'i rall bien de Demetrio nu mizmë conductë shtëhi', rlua'a náhi' më za'quë. Nu lë'ë Espíritu naná ruadi'dzë verdá, náhi' testigu Demetrio na më za'quë. Nu lë'ë na'a rni'i na'a lo mizmë, nu nanë të shti'dzë na'a na verdá.

Rialú cartë rë'

13 Napa zihani cusë parë guëquëa'a lul perë rac shtú'udia'a guëquëa'a rahin iurne'
14 purquë na rbeza gueldë guënahia lë'ë të lueguë. Iurní guëdia'a di'dzënú na'a lë'ë të.
15 Gulë cuedchí ldu'u të. Ra amigu shtë të naquëreldë ndë'ë, rshe'ldë rai' saludë parë lë'ë të. Cana'ba favurë, bëdë'ë saludë cadë tubi ra amigu shtëna'a naquëreldë nga'li. Amén.

Cartë nabëquë'ë San Judas

Rquë'ë Judas cartë rë' lu ra shmënë Jesús

1 Na Judas, nahia muzë shtë Jesucristo nu nahia bëchi Jacobo. Quëquëa'a cartë rë' lu ra nagudili Dios Padre, lu ra naquëhapë më purquë rac shtu'u më lë'ë të nu unidë na të con Jesucristo.

2 Rac shtua'a tsagla'guë gunë të recibir bendición shtë Dadë, cusë ziquë galërga'a ldu'u më nu galërac shtu'u shtë më nu galërbedchí ldu'u naná rne'e më.

Mësë narlua'a bishi
(2 Pedro 2.1-17)

3 Lë'ë të narac shtua'a, bëna llgabë hashtë mërë niaquëa'a lu të tubi cartë lla guc salvára'a purquë rialdí ldu'u hia'a diza'quë, perë iurne' napë quë guëquëa'a lu të nasesë por stubi cusë. Quëquëa'a lu të con guëdubinú ldua'a de quë rqui'ni gunë të defender diza'quë con guëdubi fuersë shtë të purquë nanú mënë narunë cuntrë diza'quë. Lë'ë diza'quë guc intriegu guia'a hia'a tubsë vësë parë siemprë; adë chu gúnëdi'i cambin.

4 Quëgnia'a lu të zni purquë bëldá mënë ladi hia'a, adë nádi'i rall shmënë Dios aunquë guni'i rall gualdí ldu'u rall shti'dzë më. Rlua'a rall ziquë shmënë Dios perë quëgsiguë rall; naga'chi na rall falsë. Dizdë tiempë guahietë, ra mënë ni na rall destinadë parë gac condenadë rall. Adë nápëdi'i rall rëspëti lu Dios. Rni'i rall gunë Dios perdunë duldë shtë rall ndigá aunquë quëreldë rall ziquë mbecu. Rlua'a tëchi rall lu Shláma'a Jesucristo, lúniquë el quë narnibë'a lë'ë hia'a.

5 Nanë të bien pë guc guahietë, perë rac shtua'a guënia'a lu të tubi vësë más parë guëagná ldu'u të, de quë despuësë bë'në Dios salvar ra israelitë guia'a mënë shtë Egipto, bëdë'ë më fin ra nadë gualdídi'i ldu'i shti'dzë më.

6 Nu ra ianglë nabëdzatsu nu bë'nëdi'i rai' cumplir mandadë shtë më nu bësëa'në rai' lugar narunë tucarë guëquëreldë rai', bëdë'ë më ordë gac rai' ziquë prësi nanali'bi con cadënë parë siemprë. Nanú rai' lu nacahi hashtë iurë gunë më juzguë lë'ë rai'. Gac condenadë rai' dzë shtë juici, tubi dzë señaladë purquë gunë Dios juzguë lë'ë mieti.

7 Nu zac ra mënë shtë Sodoma con Gomorra con ra guë'dchi alrededurë, guquëreldë rall ziquë mbecu. Guanaldë rall tëchi ra deseo mal nadë rúnëdi'i tucarë, nguiu con nguiu, na'a con na'a. Ra mënë ni na rall tubi ejemplë parë gac bë'a mieti gunë më cashtigu grë ra naquëhunë duldë. Iurne' ra mënë shtë Sodoma nu Gomorra quëhunë rall sufrir lu gui'i nanápëdi'i fin.

8 Mizmë manërë ra mënë falsë entrë lë'ë hia'a, na rall ziquë mënë narni'i shca'ldë cusë dzabë. Runë dchi'ni rall cuerpë shtënë rall con cusë adë rúnëdi'i tucarë. Rquë guia'a rall mandadë shtë Dios; rni'i guidzë rall guëc ianglë shtë më.

9 Quëhunë ra mënë ni ra cusë mal aunquë napë rall ejemplë shtë Miguel, tubi ianglë namás rnibë'a lu ra ianglë. Adë gurushtiádi'i Miguel guëc Satanás iurë lë'ë tëgulë Moisés bëga'chi, sino guni'i Miguel lu Satanás di'dzë rë'; "Gunë më cashtigu lë'ël". Adë bë'nëdi'i Miguel juzguë lë'ë mëdzabë sino biadi'dzë Miguel con rëspëti.

10 Perë ra nguiu mal iurne', rushtiá rall guëc ra cusë nanadë riasédi'i rall. Rianaldë rall tëchi ra cusë mal cumë ziquë ra ma nadë rdë'ëdi'i cuendë.

11 Prubi ra nguiu ni purquë gac juzguë rall. Nápëdi'i rall rëspëti lu Dios, nilë lu sa' rall. Na rall ziquë Caín. Parë gapë rall zihani dumí, runë rall duldë ziquë duldë shtë Balaam, tantë rzebi ldu'u rall dumí. Bëdzatsu rall ziquë bë'në Coré cuntrë Moisés. Por ni bëniti rall lu Dios nu nacondenadë rall igual ziquë Coré.

12 Ra mënë ni na rall tubi shtu
parë lë'ë të iurë rdëá të lu mellë të
gapë të laní con los de más ra narac
shtu'u lë'ë sáhi'. Iurë raunú rall lë'ë
të, nápëdi'i rall rëspëti sino quëhunë
rall cumplir mal deseo nananú la'ni
ldu'u rall. Na rall ziquë shcahi
nanápëdi'i guiu sino rua'a mbë lë'in
nezë rë' nezë rë'. Na rall ziquë hi-
aguë nashi nardë'ëdi'i nashi tiempë
shtë cusechë. Na rall ziquë hi-
aguë de verdá gubidchi, ziquë hiaguë
nabí'eshi.
13 Lo quë naquëhunë rall, na ziquë
bëchini cuchinë nanua'a nisëdu'u lu
mbë dushë. Runë rall cusë naná
shtu. Na rall ziquë mbelëgui'i na-
guniti shnézi'. Tsa rall lu nacahi
nanápëdi'i fin. Zni gunë tucarë mënë
ni.
14 Lë'ë Enoc el quë nagubani gadchi
tantë generación despuësë de Adán,
guní'i' naguër gac con ra nguiu mal.
Guni'i Enoc: “Guná, ze'dë Dadë con
zihani ianglë santu
15 parë gunë më juzguë grë mënë,
nu parë guëdë'ë më sentënci guëc ra
narzu'bë diáguëdi'i shti'dzë Dios nu
grë ra nabë'në duldë nu por grë ra
chismë naguni'i rall cuntrë Dios”.
16 Ruadi'dzë rall cuntrë cusë
za'quë. Rdchi'bë rall demandë
cuntrë sa' rall. Rianaldë rall tëchi
deseo mal nananú la'ni ldu'u rall.
Runë naru'bë rall lu sa' rall. Rni'i rall
di'dzë chulë lu sa' rall nadë más parë
guëdë'ë sa' rall centavë ca'a rall.

Cunseju parë shmënë Dios

17 Perë lë'ë të narac shtua'a, gulë
bëagná ldu'u të lo quë naguni'i ra
poshtë shtë Jesucristo Shláma'a,
18 de quë guëdchini mënë falsë na-
gunë burnë. Antsë guëdchini më stubi
vueltë, tsanaldë ra mënë ni tëchi ra
deseo mal. Guëbani rall sin rëspëti lu
Dios.
19 Mënë mal entrë lë'ë të, quëhunë
rall dividir lë'ë të nu rianaldë rall
tëchi cusë mal shtë guë'dchiliu.
Nápëdi'i rall Espíritu Santo nacuezënú
lë'ë rall.
20 Lë'ë të narac shtua'a, gulë bë'në
compañi sa' të, të tsaldí ldu'u rall
shti'dzë Jesús. Gulë gac ziquë tubi
hiu'u nazúbëga'a firmë lu cimientë.
Gulë tsagla'guë guadi'dzënú të Dios
con pudërë shtë Espíritu Santo.
21 Gulë gupë mizmë lë'ë të siemprë
të parë gac bë'a të rac shtu'u Dios lë'ë
të. Gulë gubani parë lë'ë më mientras
cuezë të Jesucristo Shláma'a. Gulë
tsaldí ldu'u të de quë siemprë rga'a
ldu'u më lë'ë të nu guëne'e më vidë
sin fin parë lë'ë të.
22 Entrë grupë shtë të nanú ra
narialdídi'i ldu'i shti'dzë më. Gulë
bëga'a ldu'u të lë'ë rall nu gulë bë'në
compañi lë'ë rall të tsaldí ldu'u rall
shti'dzë më.
23 Gulë bëlá ra mënë naná ziquë
tubi cusë la'ni hiu'u narie'qui. Gulë
bëga'a ldú'ul sa'l, perë mizmë tiempë
gulë bëdzëbë juici shtë Dios. Gulë
gapë cuidadë të adë gúnëdi'il ra cusë
mal naquëhunë rall.

Rialú cartë rë' con tubi labansë

24 Iurne' quëhuna alabar lë'ë më
purquë napë më pudërë të ldáguëdi'i
të lu duldë. Napë më pudërë
guëdchininú më lë'ë të sin ni tubi
duldë catë quëreldë më. Napë më
pudërë guësëquitë ldu'u më lë'ë të
delantë lu më.
25 Rac shtua'a guëdë'na'a alabar
lúniquë Dios verdadërë por medio
Jesucristo Shláma'a, bë'në më salvar
lë'ë hia'a. Rac shtua'a gunë mieti
alabar lë'i'. Rac shtua'a gunë mieti
adorar lë'i'. Rac shtua'a guëni'i mieti
llëru'bë na pudërë shtëhi'; guëzu'bë
diaguë grë mënë shti'dzë më të
guënibë'a më guë'dchiliu igual ziquë
rnibë'a më lu gube'e. Zni runë tucarë
gunë më recibir labansë dizdë antsë
cueshtë guë'dchiliu, nu zac iurne',
nu parë siemprë gunë më recibir
labansë ni. Amén.

Apocalipsis

Bëlua'alú tubi ianglë lu Juan

1 La'ni librë rë' caquëa'a shcuendë
tubi cusë nabë'në Dios. Bëdë'ë
më permisi shini më Jesucristo të
guëlua'alúhi' luhia, Juan, të gac bë'a
ra muzë shtë më ra cusë naguër gac
nasesë. Bëshe'ldë më tubi ianglë të
gac bë'ahia di'dzë rë'.
2 Quëadi'dza di'dzë rë' na verdá
shtë Dios nu Jesucristo biadí'dzi'
di'dzë rë' na verdá, grë lo quë
nagunahia.
3 Guëquitë ldu'u el quë nagu'ldë
con voz fuertë, nu guëquitë ldu'u
ra el quë naguëquë diaguë ra di'dzë
rë' nabëdchini de Dios. Guëquitë
ldu'u ra nagunë cuendë grëtë' lo quë
naquë la'ni librë rë' purquë lë'ë iurë
hia ze'dë guëdchini parë gac cumplir
di'dzë rë'.

Juan bëquë'ë ra cartë lu ra shmënë Dios naquëreldë Asia

4 Na Juan quëquëa'a di'dzë rë' lu të
naná grupë shtë shmënë Dios, lu të
naquëreldë regiuni Asia. Gulë bë'në
recibir bendición nu gulë cuedchí
ldu'u të. Dios na el quë nabani iurne',
el quë nanápëdi'i fin, el quë naze'dë
guëdchini.
5 Nu gulë bë'në recibir bendición
shtë Jesucristo, testigu naruadi'dzë
verdá. Guc më primërë naguashtë
ladi ra tëgulë nu napë më pudërë
subrë grë ra rëy naná rnibë'a lu
guë'dchiliu rë'. Cristo rac shtu'u më
lë'ë hia'a nu bëzunë më lë'ë hia'a de
grë duldë con prupi rënë shtë më.
6 Bë'në më lë'ë hia'a ziquë rëy
të guënibë'a hia'a con lë'ë më, nu
bë'në më lë'ë hia'a ziquë bëshuzi të
guëdë'na'a sirvë lu Dios, Shtadë më.
Gulë bëdë'ë hunurë nu graci parë lë'ë
më, el quë narnibë'a parë siemprë.
Amén.
7 Gulë guná, Cristo guëdchini rua'
shcahi. Grëtë' mënë guëná rall lúhi'
hashtë ra naná gudini lë'ë më. Nu
grëtë' mënë shtë guë'dchiliu, demasi-
adë gu'në rall iurë guëná rall lu më
purquë rdzëbë rall cashtigu naze'dë.
Zni gaquin. Amén.
8 "Nahia principi nu fin ziquë ra
lëtrë A nu Z", rni'i Dadë, el quë
narnibë'a grëtë' cusë, el quë nat-
salúdi'i, el quë nanabani iurne', el
quë naze'dë guëdchini nasesë.

Bëlua'alú Cristo lu Juan con pudërë shtëni'

9 Na Juan, nahia sa' të; juntë
quëdë'na'a sufrir. Rzunaldë mënë
lë'ë hia'a purquë rialdí ldu'u hia'a
shti'dzë Jesucristo. Guna'bë më lë'ë
hia'a parë gua'a ldu'u hia'a cusë
durë con pacënci nu parë guënibë'a
hia'a con lë'ë më. Nanúa prësi
lugar lë Patmos, tubi dani la'ni nisë,
purquë biadi'dza shti'dzë Dios nu
guca testigu shtë Jesucristo.
10 Guzac tubi dzë, primërë dzë shtë
llmalë, quëbezënúa Espíritu Santo nu
quëgsëhi' na. Binia tubi bë fuertë
nezë tëcha naguni'i cumë ziquë cha'
trompetë;
11 Ni guní'i' lua:
—Na nahia principi nu nahia
lúltimë ziquë lëtrë A nu Z. Bëquë'ë
la'ni tubi librë lo quë narnal nu
bëshé'ldëhin lu ra grupë shtë shmënë
Dios naquëreldë guë'dchi Efeso, nu
Esmirna, nu Pérgamo, nu Tiatira, nu
Sardis, nu Filadelfia, nu Laodicea.
12 Bëabría parë nezë tëcha të
guënahia nia chu naná quëgni'i. Iurë
bëna zni, gunahia lu gadchi gandelier
orë.
13 Guëláu ra gadchi gandelier, gu-
nahia nga'li zuga'a tubi ziquë nguiu
nabëshe'ldë Dios. Nácuhi' tubi lari
llëduni; bëdchinin hashtë guëa' më.
Nu nápi' tubi cinturón shtë orë dëdë
laguë ldu'u më.
14 Guitsë guëc më naquichin ziquë
guitsë ladi lli'li naquichi u ziquë
naquichi ziquë nievë. Slúhi' rabtsë'ë
ziquë tubi be'lë.
15 Guëáhi' rabtsë'ë cumë ziquë
gui'bë shlí'echi naguër bëzunë luhin
u ziquë gui'bë nabëru'u la'ni hiurnë.

Nu cháhi' na fuertë cumë ziquë nisë nardëdë la'ni zihani guëë'gu.
16 Hia guiá'ai' ladë ldi nanú gadchi mbelëgui'i nu ruáhi' bëru'u tubi spadë dushë nanapë chupë lúhi'. Lu më na ziquë lu ngubidzë iurë lë'ë ngubidzë rabtsë'ë guëdubi fuersë shtëhi'.
17 Iurë gunahia lu më, bëzullibia lu më nu bëana ziquë tëgulë. Perë lë'ë më bëdchi'bë guia'a ladë ldi guëca nu guni'i më:
—Adë rdzëbëdi'il. Nahia principi nu adë nápëdia'a fin.
18 Nahia el quë nanabani; gutia perë iurne' nabania parë siemprë. Nuá'ahia liahi narunë significar pudërë nanapa subrë galguti eternë nu subrë lugar catë cuezë ra tëgulë.
19 Bëquë'ë iurne' lo quë nagunal, lo quë nananú iurne' con lo quë naguër gac.
20 Ndë'ë na lo quë narunë significar ra gadchi mbelëgui'i naná gunal guiahia ladë ldi con ra gadchi gandelier shtë orë. Ra gadchi mbelëgui'i runë significar gadchi encargadë shtë ra gadchi grupë shtë shmënë Dios, nu ra gadchi gandelier runë significar gadchi grupë rë'.

2

Cartë parë ra shmënë Dios naquëreldë Efeso

1 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu encargadë shtë ra grupë shtë shmënë Dios guë'dchi Efeso. Guni'i: "Ndë'ë rni'i el quë nanapë gadchi mbelëgui'i guia'a ladë ldi, nu naná zuga'a guëláu gadchi gandelier orë.
2 Naněa grëtë' lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia de quë adë rdë'ëdi'i të lugar parë ra mënë mal. Nu naněa de quë bëdchi'bë të prëbë lu ra naná rni'i na rall poshtë shtë Jesús perë adë nádi'i rall poshtë. Grëtë' rall bëgú të shlatë de quë na rall bishi.
3 Na të më pacënci nu guzac zi të por diza'quë nu nalë bë'në të cumplir ordë shtëna sin adë riá sháquëdi'i ldu'u të.
4 Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të de quë adë rac shtú'udi'i të Jesús ziquë antsë.
5 Por ni gulë bësëagná ldu'u të catë bëniti të nu gulë bë'në cambi mudë nanabani të nu gulë bë'në ziquë bë'në të iurë gualdí ldu'u të diza'quë. Si talë adë gúnëdi'i të cumplir di'dzë rë', guna cashtigu lë'ë të. Guëdchisúa gandelier entrë lë'ë të si adë gúnëdi'i të cambi mudë nanabani të.
6 Sin quë adë guëtë'dëdi'i, napë të tubi cusë favurë de lë'ë të naná rna tushë të lo quë narunë ra nicolaítas. Nu zac na rna tusha lu ra enseñansë ni.
7 El quë nardë'ë cuendë di'dzë rë', gulë bëquë diaguë bien lo quë narni'i Espíritu lu ra grupë shtë shmënë Dios. Grëtë' el quë nagunë gan lu ra cusë mal, guëdë'a gaull ra nashi shtë hiaguë nazubëga'a paraíso shtë Dios. Guëbani rall parë siemprë."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Esmirna

8 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin lu naná encargadë shtë shmënë Dios naquëreldë Esmirna. Bëquë'ë zni: "Ndë'ë rni'i el quë naná principi, el quë nápëdi'i fin, el quë naguti perë bëabrí nabáni'.
9 Naněa grë lo quë naquëhunë të; rac bë'ahia grë galërzac zi shtë të. Naněa blac prubi na të perë de vërë na të ricu. Nu naněa lla ruadi'dzë mënë mal cuntrë lë'ë të, mënë narni'i na rall mënë israelitë perë bishi rall; na rall shmënë Satanás.
10 Adë rdzëbëdi'i të lo quë narzac zi mënë lë'ë të. Lë'ë mëdzabë guëtiá'all sëbëldá të lachigui'bë të parë grëtë' tëdë të lu prëbë. Lë'ë të napë quë sac zi të durantë chi'i dzë perë gulë tsagla'guë gac të firmë hashtë galguti, iurní guënehia vidë sin fin naná guëlua'a ziquë tubi corunë shtë rëy.
11 El quë narac bë'a ra di'dzë rë', gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu ra shmënë Dios. El quë nagunë gan lu cusë mal, adë tsádi'ill lu cashtigu eternë."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Pérgamo

12 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin
lu naná encargadë shtë shmënë Dios
naquëreldë guë'dchi Pérgamo. Bëquë'ë
zndë'ë: "Ndë rni'i el quë nanapë
spadë dushë naná chupë tëchi'.
13 Na naněa grëtë' lo quë
naquëhunë të nu naněa de quë na-
bani të catë quëgnibë'a Satanás perë
ziagla'guë të firmë lu nezë za'quë.
Nunquë adë bësá'nëdi'i të parë tsaldí
ldu'u të shti'dza, ni siquierë la'ni dzë
iurë lë'ë Antipas, tubi testigu za'quë
shtëna, gúti'. Ra mënë gudini rall lë'i'
mërë lugar catë quëreldë Satanás.
14 Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë
të de quë nga'li Pérgamo nanú mënë
adë rsá'nëdi'i rall enseñansë shtë Bal-
aam. Balaam bëdë'ë cunseju parë
Balac naná bësini ra mënë israelitë lu
duldë. Bë'në rai' duldë; gudáu rai'
belë naná bë'në mënë ofrecer lu ra
dzanë ídolo, nu cuënú rall sa' rall.
15 Nu zac napë të ra naquëreldë
nga'li, mënë narianaldë ra enseñansë
shtë mënë nicolaítas, cusë narná
zá'quëdia'a lúhi'.
16 Por ni gulë bë'në cambi mudë
nanabani të; si no, guelda lueguë nu
tildinúa lë'ë të ziquë tubi nanua'a
spadë dushë naná rru'u ruahia.
17 El quë narac bë'a shti'dza, gulë
bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu
lu ra grupë shtë shmënë Dios. El
quë nagunë gan lu ra cusë dzabë ni,
guëdë'a tubi guetështildi maná gaull;
guetështildi ni nanú naga'chi. Nu
guëdë'a tubi guë'ë naquichi; lu guë'ë
ni naescritë tubi lë cubi. Ni tubi chu
adë runguë bë'adi'i lë ni sino sulë el
quë nagunë recibirin."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Tiatira

18 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin
lu naná encargadë shtë shmënë Dios
naquëreldë Tiatira. Zni guni'i: "Rni'i
shini Dios, el quë nanapë slúhi' ziquë
llni shtë be'lë nu guëáhi' na ziquë
gui'bë shlí'echi naguër bëzunë.
19 Na naněa grëtë' lo quë
naquëhunë të; naněa de quë rac
shtu'u sa' të nu rialdí ldu'u të shti'dzë
Dios; nu naněa más bë'në të iurne'
quë antsë iurë gualdí ldu'u të shti'dzë
më.
20 Perë napa tubi cusë cuntrë lë'ë të,
de quë quëhunë të permitir quëreldë
tubi mënë naná ziquë na'a Jezabel
ladzë të. Rní'ill de quë ruadí'dzëll
shti'dzë Dios perë quëgsiguëll lë'ë
shmëna con enseñansë shtënëll.
Rluá'all de quë nádi'i mal quënú
mënë tse'lë sa' rall nu gau rall belë
nabëdë'ë mënë ziquë ofrendë parë ra
dzanë ídolo.
21 Na bëdë'a tubi tiempë Jezabel
parë guëabrí ldú'ull con Dios, perë
nědi'ill gúnëll cambi mudë nan-
abánill, nu adë nědi'ill guësá'nëll vidë
mal.
22 Iurne' guëshe'lda tubi cashtigu
parë mënë ni; guëru'lda lë'ëll lu camë
con dulurë. Grë ra nanědi'i guëabrí
ldu'u rall lu Dios, ra nabë'në mal con
lë'ë na'a ni, gunë rall sufrir demasi-
adë.
23 Nu tsatinia ra shini na'a ni; gati
rall. Zni grë ra shmënë Dios guëdë'ë
rall cuendë de quë na rac bë'ahia
hashtë grë ra shgabë mieti, grëtë'
lo quë nanú la'ni ldu'u mieti, nu
guënehia tubi cashtigu cadë tubi de
lë'ë të según obrë nabë'nël.
24 Perë los de más lë'ë të naquëreldë
Tiatira, lë'ë të nanědi'i tsagla'guë ra
enseñansë shtë Jezabel, lë'ë të nanadë
bënguë bë'adi'i ra enseñansë mal,
cusë narni'i rall nahin secretë shtë
Satanás, pues rnia'a lu të de quë adë
guëdchí'bëdia'a stubi carguë guëc të.
25 Sulamëntë gulë bë'në cumplir
lo quë nagunia'a lu të; adë guëazë
guétëdi'i të. Guelda stubi.
26 Grëtë' el quë nagunë gan lu
mal nu tsagla'guë gúnëll lo quë
narac shtua'a hashtë fin, na guënehia
pudërë parë guënibë'a mënë ni ra
naciuni.
27 Ziquë bëne'e shtada pudërë parë
guënibë'ahia, zni guënibë'a rall ra
naciuni con varë gui'bë. Gapë rall
derechë ziquë el quë naruntsa'u
trashtë shtë guiu'u; guëlull ra trashtë
nanadë rlluí'idi'i.

28 Nu zac guënehia llni la'ni ldu'u
rall, llni ziquë mbelëgui'i nalë Plojë.
29 El quë narac bë'a shti'dza, gulë
bëquë diaguë ra di'dzë narni'i Espíritu
lu ra shmënë Dios."

3

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Sardis

1 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin
lu naná encargadë shtë shmënë Dios
naquëreldë guë'dchi Sardis. Zndë'ë
bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i el quë nanapë
ra gadchi espíritu shtë Dios nu gad-
chi mbelëgui'i; naněa grětë' lo quë
naquëhunë të nu na rdë'a cuendë de
quë na të ziquë naguti aunquë rni'i
mieti napë të famë de quë nabani të.
2 Gulë bëtë'tsë mbëca'ldë lu të nu
gulë bëdë'ë fuersë ra cusë nanapë
të perë hia mërë rialú rahin. Pues
gunahia lo quë naquëhunë të; nádi'in
cusë za'quë delantë lu Dios shtëna.
3 Gulë bësëagná ldu'u të ra en-
señansë nabë'në të recibir; gulë
tsagla'guë tëchi rahin nu gulë bë'në
cambi mudë nanabani të. Si talë adë
rdë'ëdi'i të cuendë shti'dza, guelda
lueguë ziquë ridë tubi nguba'në sin
quë adë guëdë'ëdi'i të cuendë ca iurë
guelda.
4 Sin quë adë guëtë'dëdi'i, nanú
bëldá mënë naquëreldë guë'dchi
Sardis, adë quëréldëdi'i rall mal lu
ra duldë; pues lë'ë rall sunú rall na;
gacu rall con lari naquichi purquë
zni runë tucarë lë'ë rai'.
5 Ra nagunë gan lu mal, ni gacu
rall lari naquichi nu jamás adë
guëtí'idia'a lë rall la'ni librë shtë
vidë sino gunguë bë'ahia ra mënë ni
delantë lu Shtada nu delantë lu ra
ianglë.
6 El quë nardë'ë cuendë shti'dza,
gulë bëquë diaguë lo quë narni'i
Espíritu lu ra grupë shtë shmënë
Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Filadelfia

7 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin
lu ra shmënë Dios naquëreldë
Filadelfia. Zni bëquë'ë: "Ndë'ë rni'i
el quë naná santu nu náhi' verdá, el
quë nanapë liahi shtë rëy David, el
quë iurë rshá'li', ni tubi adë chu gunë
gan guësë'au, nu iurë lë'i' rsë'auhi', ni
tubi adë chu gunë gan guësha'lë.
8 Na rac bë'ahia grětë' lo quë
naquëhunë të, nu na zuhia tubi
puertë nalla'lë delantë lu të. Ni tubi
chu adë gunë gan guësë'au puertë
ni. Aunquë du'psë rialdí ldu'u të
shti'dza, quëhunë të cuendë diza'quë
shtëna nu adë bë'nëdi'i të negar na të
shmëna.
9 Guná, lo quë nagac. Por fuersë
shtëna guna de quë ra mënë nari-
analdë tëchi ra enseñansë shtë Sa-
tanás, ra narni'i na rall më israelitë
perë bishi rall; nádi'i rall më israelitë.
Perë guna të guëzullibi rall lu të; gac
bë'a rall de quë na të shmëna; gac bë'a
rall de quë rac shtua'a lë'ë të.
10 Bë'në të cumplir mandamientë
shtëna, na të më pacënci; por ni
gapa lë'ë të tiempë durë shtë prëbë
parë grë mënë narëta' lu guë'dchiliu.
Guëtëdë prëbë parë lë'ë rall.
11 Guelda nasesë. Gulë gupë bien
lo quë naná rialdí ldu'u të, të parë
ni tubi adë chu guëdchisúdi'i premi
narunë tucarë ca'a të.
12 Ra nagunë gan lu ra cusë durë
ni, na guna lë'ë rall ziquë pilari la'ni
iádu'u shtë Dios gube'e. Nunquë
jamás adë guërú'udi'i rall nga'li. Nu
guëquëa'a lë Dios shtëna luquë rall.
Nu guëquëa'a lë ciudá naná ciudá
shtë Dios shtëna. Lëhin na Jerusalén
cubi nu ze'dë guëdchinin de gube'e
catë quëbezë Dios shtëna. Nu zac
guëquëa'a tubi lë cubi shtëna luquë ra
mënë ni.
13 El quë nardë'ë cuendë shti'dza,
gulë bëquë diaguë lo quë nacagni'i
Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

Cartë parë grupë shtë shmënë Dios naquëreldë Laodicea

14 'Bëquë'ë tubi cartë nu bëshé'ldëhin
lu grupë shtë shmënë Dios naquëreldë
guë'dchi Laodicea. Zni bëquë'ë:
"Ndë'ë rni'i el quë naná verdá,
el testigu verdadërë, el quë naná

bëcue'shtë grë cusë según voluntá shtë Dios. Rni'i më ni:
15 Na rac bë'ahia grëtë' lo quë naquëhunë të. Rac bë'ahia de quë adë
rac shtú'udi'i të Dios con guëdubinú ldu'u të. Ojalá niac shtu'u të Dios
16 perë cumë ziquë iurne' na të ziquë nisë nanadë náldëdi'i, nilë naldëdi'i. Por ni rdchibë ldua'a lë'ë të.
17 Pues rni'i të na të ricu, de quë bien ziazú të. Rni'i të ni tubi cusë runë fáltëdi'i, perë adë rac bë'adi'i të na të ziquë tubi nanadë pë nápëdi'i. Nápëdi'i të vidë eternë; na të prubi demasiadë; na të ciegu; adë riasëdi'i të. Na të ziquë nanápëdi'i shábi'; guëtú lu të lu Dios.
18 Por ni rnehia cunseju parë lë'ë të de quë guëzi'i të orë shtëna, u sea gulë guna'bë lua vidë cubi nadë rialúdi'i të gáquël ricu de verdá. Gulë guzi'i lari naquichi, u sea gulë guna'bë lua të gac limpi ldú'ul të adë guëtúdi'i lul. Gulë guzi'i rumëdi parë tsa slu të, u sea gulë guna'bë lua llni të tsasël shti'dza.
19 Rni'inúa lë'ë të; rzu za'ca lë'ë të lu shnezë Dios purquë rac shtua'a lë'ë të. Por ni rqui'ni gapë të más ánimo nu guëabrí ldu'u të lu Dios.
20 Guná, na zua rua' ldu'u nguiu; cagna'ba. Si talë rínil shti'dza nu guëshá'lël rua' ldú'ul, guëdchinia të parë cuezënúa lë'ël; guadi'dzënúal. Nu lë'ël guadi'dzënul na.
21 Grëtë' el quë nagunë gan lu mal, guëdë'a tubi lugar cula'ni catë cueza, catë rnibë'ahia. Zni bëna gan nu quëbezënúa Shtada catë rnibë'a më.
22 El quë rac bë'a shti'dza, gulë bëquë diaguë lo quë narni'i Espíritu lu grupë shtë shmënë Dios."

4

Ra nanabani gube'e quëhunë rai' adorar Dios

1 Despuësë de gunahia ra cusë rë', gunahia tubi puertë nalla'lë gube'e; nu binia tubi bë ziquë cha' trompetë. Ni na el mizmë naguni'i lua antsë. Guní'i' lua:

—Güe'pi ndë'ë të parë guëluá'ahia lul grëtë' ra cusë nanapë quë guër gac.
2 Mizmë iurní pudërë shtë Espíritu Santo gulezënúhi' ldua'a. Gunahia tubi trunë naquëbezë gube'e; hia lu trunë ni zúbëga'a tubi nazubë luhin.
3 Bëluá'ahi' ziquë tubi guë'ë jaspe narabtsë'ë u ziquë guë'ë cornalina. Hia alrededurë lë'ë trunë, zuga'a tubi iarcu iris narabtsë'ë ziquë tubi guë'ë esmeralda.
4 Alrededurë shtë trunë ni gunahia galdë bi tapë trunë; hia lu ra trunë ni zúbëga'a galdë bi tapë më guani'si; nacu rai' lari naquichi con corunë orë naná guëc rai'.
5 De lu trunë bëru'u ziquë ray shtë nguzi'u; ribë con ruidë shtë nguzi'u. Delantë lu trunë rie'qui gadchi grëaguë; rru'u be'lë lu rai'. Ni na gadchi Espíritu shtë Dios.
6 Nu delantë lu trunë ni nanú tubi cusë ziquë nísëdu'u narlua'a ziquë vidrio u ziquë guëë'guë.

Guëláu lugar ni nu alrededurë lë'ë trunë, zuga'a tapë naná ziquë rlua'a ra ma. Napë ma slu ma guërupë tëchi.
7 Primërë ra nanabani ni rlua'a ziquë tubi león; hia nachupë rlua'a ziquë tubi ngunë; hia natsunë nápi' tubi lu nguiu; hia natapë rlua'a ziquë mbisiá nariasë.
8 Ra guëzá tapë nanabani, ni napë rai' shu'pë shcuágui' cadë tubi rai'. Nu nanú slu rai' guëdubi tëchi, tëchi fuërë nu tëchi nezë la'ni. Nu dzë la gue'lë nunquë adë rbézëdi'i rai' rni'i rai':

Santu, santu, santu, na Dadë Dios
narnibë'a grëtë' cusë,
el quë nanapë principi; nabáni'
iurne', nu adë nídi'i fin parë
lë'i'.

9 Cadë vësë lë'ë ra nanabani ni quëhunë rai' adorar, bëdë'ë rai' graci lu më naquëbezë lu trunë, el quë nadë tsalúdi'i.
10 Ra galdë bi tapë më guani'si bëzullibi rai' delantë lu më nazubë lu trunë nu bë'në rai' adorar lë'ë më nanabani parë siemprë. Bëdchi'bë rai' corunë shtë rai' delantë lu më

ziquë sëñi na më Rëy shtë rai', nu
guni'i rai':
11 Dadë Dios shtë na'a, nal më za'quë.
Sulë lë'ël nápël derechë gunë mieti
adorar;
gunë mieti alabar. Sulë lë'ël runë
tucarë guëdë'ë mënë graci
purquë lë'ël bëntsá'ul grëtë' ra
cusë.
Por voluntá shtënël gurështë
guë'dchiliu.

5

Librë shtë më nabërulë Lli'li

1 Iurní gunahia tubi librë guia'a
ladë ldi shtë më nazubë lu trunë. Lë'ë
librë na ziquë tubi nadu'bi naescritë
nezë la'ni nu nezë fuërë nu në'auhin
con gadchi sëgi.
2 Nu gunahia ianglë nanapë pudërë
ru'bë naná guna'bë di'dzë fuertë:
—¿Chull runë tucarë guësha'lë librë
nu guëché'zi' sëgi?
3 Ni por gube'e, ni por guë'dchiliu,
ni por lugar catë nanú ra tëgulë, ni
tubi adë chu nádi'i parë guësha'lë li-
brë rë', ni siquierë parë guëná ni
luhin.
4 Iurní nalë binia purquë adë chu
nádi'i të guësha'lë librë ni. Ni tubi
adë nídi'i nanapë derechë parë gu'ldë
la'ni librë ni nu ni siquierë más zucsë
guëná ni la'ni librë.
5 Iurní tubi më guani'si guní'i' lua:
—Adë rú'nëdi'il pues lë'ë nabërulë
León shtë llëbní Judá naná ze'dë llëbní
rëy David, ni sí, na më pudërusë.
Bë'në më gan lu enemigu shtëhi';
napë më derechë parë guëshá'li' lë'ë
librë nu guëché'zi' ra gadchi sëgi.
6 Iurní guëláu lë'ë trunë ni nu entrë
ladi ra tapë ra nanabani nu ladi ra
më guani'si, gunahia tubi nabërulë
Lli'li. Zuldí më aunquë nilë todavía
rluá'aru'u sëñi de quë gúti' ziquë tubi
ma nabëdë'ë mënë cumë ofrendë lu
Dios. Nápi' gadchi shcáchi' nu gadchi
slúhi'. Ra slúhi' runë significar gadchi
espíritu shtë Dios naná bëshe'ldë më
parë guëdubi lu guë'dchiliu.
7 Lë'ë Lli'li guna'zi librë nananú
guia'a ladë ldi naná quëbezë lu trunë.
8 Iurë lë'ë më ni guna'zi librë,
guëzátë' tapë ra nanabani nu ra
galdë bi tapë më guani'si bëzullibi
rai' delantë lu Lli'li. Cadë lë'ë më
guani'si nua'a tubi arpa nu nua'a rai'
tubi copë orë naná gadzë gushialë.
Gushialë ni na ra oraciuni shtë ra
shmënë Dios.
9 Nu bi'ldi rai' tubi cantë cubi;
guni'i rai':
Sulë lë'ël runë tucárël guëná'zil librë,
nu guëché'zël sëgi rë' purquë gútil
nu con rënë shtënël gudíllil prëci parë
guc salvar mënë rë'.
Na rall shini Dios de grë guë'dchi, grë
naciuni.
Ruadi'dzë rall grë clasë dizë; be'dë
guëzë rall de guëzá partë shtë
guë'dchiliu.
10 Nu lë'ël bëné'el derechë lë'ë rall,
gac rall rëy nu bëshuzi parë
Dios shtë na'a.
Nu guënibë'a rall guëdubi guë'dchiliu.
11 Despuësë de ni, gunahia nu binia
tubi bë shtë zihani ianglë naná rëta'
alrededurë trunë ni catë nanú ra
nanabani con ra më guani'si. Cantidá
ra ianglë, miles de lë'ë rai',
12 guni'i rai' con voz fuertë:
Lë'ë Lli'li naguti, lë'i' runë tucarë
gúni' recibir labansë shtë mi-
eti; grë mënë guëdë'ë pudërë
shtë rall ca'a më.
Guëdë'ë rall grë riquesë nanapë rall
ca'a më.
Guëni'i rall sulë lë'ë më náhi' sabi;
guëni'i rall llëru'bë na pudërë
shtë më.
Gunë rall honrar lë'ë më; gunë rall
alabar lë'ë më.
Guëni'i rall napë më derechë parë
guënibë'ai'.
13 Nu binia cha' grë ra cusë
nabëcue'shtë Dios, ra ianglë lu gube'e,
ra mënë narëta' lu guë'dchiliu, hashtë
grë ra mënë naná lugar shtë tëgulë nu
la'ni nisëdu'u. Guni'i rai':
Grë mieti gunë alabar lë'i'; guëdë'ë
rall grë hunurë.
Guëni'i rai' llëru'bë na pudërë shtë
më.
Labansë ni runë tucarë el quë
naquëbezë lu trunë nu lu Lli'li
parë guëdubi tiempë.

14 Ra guëzá tapë ra nanabani guni'i
rai':
—Nia Dadë. Zni gac.
Ra galdë bi tapë më guani'si
bëzullibi rai' lu më nu bë'në rai' alabar
el quë nanabani parë siemprë.

6

Ra gadchi sëgi

1 Iurní gunahia lu Lli'li. Iurë
bëché'zi' primërë sëgi, iurní binia bë
shtë tubi ra tapë nanabani. Cháhi' na
ziquë bë shtë nguzi'u; guní'i':
—Gude'e të guënal.
2 Gunahia tubi guay naquichi. Hia
nadchi'bë ma nua'a tubi iarcu guia'a
ni. Iurní bëdë'ë rai' tubi corunë nu
ziá'ai' parë gúni' gan lu enemigu nu
parë tsagla'guë gúni' gan lu rall.
3 Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë segundë
sëgi, binia bë shtë segundë ra nana-
bani; guní'i':
—Gude'e të guënal.
4 Iurní bëru'u stubi guay naná color
llni. Hia nanadchi'bë ma, bë'në
recibir tubi spadë ru'bë nu pudërë
parë guëdchisull paz parë ra mënë
narëta' lu guë'dchiliu, nu parë quini
ra mënë sa' rall.
5 Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë tecërë sëgi,
iurní binia cha' tecërë nabani; guní'i':
—Gude'e të guënal.
Gunahia tubi guay nagasë. Hia
nadchi'bë ma, nua'a tubi lliguë ldibrë
guiá'ai'.
6 Binia tubi bë nabëru'u guëláu ra
nanabani. Guní'i':
—Bë'në dañi hashtë rdu' tubi kilo
shtë trigu por lo quë runë nguiu gan
tubi dzë; nu tsunë kilo cebadë por
mizmë prëci ni. Perë adë rúnëdi'il
dañi ra hiaguë olivo, nilë ra hiaguë
uvë.
7 Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë cuartë sëgi,
iurní binia bë shtë cuartë nanabani;
guní'i':
—Gude'e të guënal.
8 Gunahia tubi guay shlí'echi; hia
nadchi'bë ma lë Galguti. Hia tëchi de
ni ze'dë naldë el quë runë represen-
tar lugar shtë ra tëgulë. Iurní lë'ë ni
bë'në recibir pudërë subrë guëzátë'
cuartë partë shtë mënë narëta' lu
guë'dchiliu të gati rall lu guërru con
gubini con galguidzë nu con ma
dushë.
9 Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë quintë sëgi,
iurní gunahia guëa' bëcu'guë ra almë
naná guti purquë gualdí ldu'u rai'
diza'quë shtë Dios nu purquë guc rai'
testigu shtë më lu sa' rai'.
10 Ra mënë ni guni'i rai' fuertë:
—Dadë santu, quëhúnël cumplir
promësë shtënël. ¿Hashtë ca iurë gac
ldë'ël nu gúnël cashtigu ra nagudini
lë'ë na'a? ra nanabani lu guë'dchiliu.
11 Iurní bë'në rai' recibir lari
naquichi nu repi më të parë guëzi'i
ldu'u rai' stu'pë tiempë más, hashtë
gac completë número shtë ra bëchi la
sa' rai' naná guti por diza'quë shtë
Cristo igual ziquë lë'ë rai'.
12 Iurë lë'ë Lli'li bëche'zë sexto sëgi,
binia tubi llu ru'bë. Lë'ë ngubidzë
bëac ziquë tubi cusë nagasë. Lë'ë
mbehu bëac ziquë rënë.
13 Hia ra mbelëgui'i lu gube'e gu-
laguë ra hashtë lu guë'dchiliu cumë
ziquë rlaguë nashi bëlda'u iurë lë'ë
mbë dushë rni'bi hiaguë ni.
14 Hia gube'e gunitilú ziquë tubi
guichi nardëá; hia grëtë' ra dani nu ra
dani la'ni nisë bëni'bin shlugarin.
15 Hia ra rëy shtë guë'dchiliu
bëca'chilú rall la'ni ra cuevë nu entrë
ra guë'ë ru'bë shtë guë'dchiliu. Zni
zac bë'në ra mënë narnibë'a, nu ra
ricu, nu ra jëfë shtë militar, nu grë
ra nanapë pudërë nu autoridá nu ra
esclavë con ra nguiu naná librë.
16 Guni'i rall lu dani nu lu ra guë'ë:
—Gulaguë guëc na'a të parë
guëca'chilú na'a lu më naquëbezë
lu trunë. Gulë bëca'chi lë'ë na'a lu
cashtigu ru'bë naná guëshe'ldë Lli'li
guëc ra mënë.
17 Pues hia lë'ë iurë bëdchini, iurë
shtë cashtigu ru'bë. ¿Chu gunë gan
guëru'u entrë ra cusë ni?

7

Ra israelitë nanua'a sëñi luquë rai'

1 Despuësë de ni gunahia tapë
ianglë; zuldí rai' guëdubi ladë shtë
guë'dchiliu. Quëzudchí rai' guëzá

guëdapë mbë të parë adë ldá'adi'i mbë lu guë'dchiliu, nilë nisëdu'u, nu ni tubi hiaguë shtë guë'dchiliu.

2 Nu zac gunahia stubi ianglë naze'dë nezë guia'a. Nápi' tubi sëgi shtënë Dios nanabani. Lë'ë ianglë guni'i fuertë lu ra guëzá tapë ianglë naná bë'në recibir pudërë parë gunë rai' dañi lu guë'dchiliu nu nisëdu'u. Guni'i ianglë:

3 —Adë rúnëdi'i të dañi lu guë'dchiliu nu nilë nisëdu'u, nilë parë lu ra hiaguë hashtë guna gan guëquëa'a tubi sëñi luquë ra muzë shtë Dios, Shtáda'a.

4 Binia tubi número naná guc selladë, na rai' ciento cuarenta y cuatro mili shtë ra më israelitë.

5 Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Judá. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Rubén. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Gad.

6 Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Aser. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Naftalí. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Manasés.

7 Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Simeón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Leví. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Isacar.

8 Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Zabulón. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní José. Chi'bë chupë mili guc selladë shtë llëbní Benjamín.

Zihani mënë nagacu lari naquichi

9 Iurní gunahia zihani mënë naze'dë de grë naciuni nu grë guë'dchi. Gunahia ra naruadi'dzë grë clasë dizë. Zuldí rai' delantë lu trunë nu delantë lu më nabërulë Lli'li. Pues cantidá rai'; ni tubi adë chu gunë gan guëlabë lë'ë rai'. Nu nacu rai' lari naquichi nu nanú zini guia'a ra mënë ni.

10 Grë rai' guni'i rai' fuertë:

Nasalvar hia'a por pudërë shtë Dios,
Shtáda'a, el quë naquëbezë lu trunë,
nu por pudërë shtë më nabërulë Lli'li.

11 Grëtë' ra ianglë naquëbezë nga'li zuldí rai' alrededurë trunë ni nu alrededurë ra galdë bi tapë më guani'si, nu alrededurë ra tapë më nanabani. Bëzullibi grëtë' ra mënë ni hashtë bëdchini luquë rai' lu guiu'u. Delantë lu trunë bë'në rai' adorar Dios.

12 Guni'i rai':

Nia Dadë, lë'ë labansë shtë mieti runë tucárël.
Guëni'i mieti llëru'bë na pudërë shtënël, nu rac bë'al grë cusë.
Guëne'e mieti graci lul nu gunë rall honrar lë'ël purquë pudërë nu fuersë shtënël llëru'bë nahin.
Nal Dios shtë na'a por grë tiempë. Amén.

13 Iurní tubi më guani'si guna'bë dí'dzi' lua:

—¿Chúllëti'i ra ndë'ë naquëbezë ndë'ë, ra nanacu naquichi? ¿Ca nezë ze'dë rai'?

14 Na repia:

—Dadë lë'ël nanël.

Iurní guní'i' lua:

—Lë'ë rai' na ra nagudëdë lu galërzac zi nu bëzunë rai' almë shtë rai'. Na limpi rai' ziquë lari naquichi por rënë shtë nabërulë Lli'li.

15 Por ni quëbezë rai' delantë lu trunë shtë Dios nu quëhunë rai' sirvë lë'ë më dzë la gue'lë la'ni santuari shtë më. Nu lë'ë më naquëbezë lu trunë canihapë më lë'ë rai' con pudërë shtë më.

16 Hia gúnëdi'i rai' sufrir gubini, ni galërbidchi ldu'u, nilë guëza'i ngubidzë lë'ë rai', ni por galna'i adë gúnëdi'i rall sufrir

17 purquë lë'ë më nabërulë Lli'li, el quë naná quëbezë guëláu trunë ni, quëhápi' lë'ë rai' ziquë tubi vëquërë quëhápëll ra lli'li. Nu më rë' gua'a lë'ë rai' catë nanú nisë narne'e vidë eternë. Nu Dios guëcuë'dchí më lu rai' grëtë' nisë narru'u lu rai'.

8

Séptimo sëgi nu gushialë

1 Iurë lë'ë më nabërulë Lli'li bëche'zë sëgi gadchi, iurní bëa'në silënci lu gube'e ziquë mëdi iurë.

2 Lueguë gunahia lu gadchi ianglë naná quëbezë zuldí delantë lu Dios; bë'në rai' recibir gadchi trompetë.

3 Despuësë de ni bëdchini stubi ianglë nanua'a tubi cinsari orë. Iurní guzuldi' delantë lu bëcu'guë. Bëdë'ë rai' zihani ialë parë gúni' ofrecer gushialë lu bëcu'guë juntë con oraciuni shtë ra shmënë Dios. Lë'ë bëcu'guë orë zuga'a delantë trunë.
4 Lë'ë gushialë nananú guia'a ianglë ni, be'pin hashtë lugar catë quëbezë Dios, juntë con ra oraciuni shtë ra shmënë Dios.
5 Iurní lë'ë ianglë guna'zi lë'ë cinsari ni; tsadzëhin con gui'i guëdchi shtë catë rie'qui. Iurní bëquëldí ianglë gui'i ni lu guë'dchiliu. Gubë nu nalë ruidë gu'; bëdchini ray shtë nguzi'u nu bëllú guë'dchiliu.

Ra trompetë

6 Iurní ra zëgadchi ianglë nanua'a ra trompetë, bë'në rai' preparar të parë gu'ldë rai' trompetë.
7 Primërë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gulaguë guiuguë nu gui'i nutsin con rënë hashtë guë'dchiliu. Güe'qui tecërë partë shtë guë'dchiliu nu tecërë partë shtë ra hiaguë nu tecërë partë plantë narguë.
8 Segundë ianglë bi'ldi trompetë shtëhi' nu gulaguë ziquë tubi dani ru'bë lu nisë. Dani ni rie'qui con be'lë, nu tecërë partë shtënë nisëdu'u bëaquin ziquë rënë.
9 Hia tecërë partë shtë ra ma nananú la'ni nisëdu'u, guti ra. Nu tecërë partë shtë ra barcu, grëtë' gualú.
10 Lë'ë tecërë ianglë bi'ldi trompetë, iurní tubi mbelëgui'i ru'bë gulaguë dizdë gube'e. Rie'qui mbelëgui'i ziquë grëaguë. Gulaguin lu tecërë partë shtë ra guëë'gu nu catë nanú zini.
11 Lë'ë mbelëgui'i ni lë Naldá. Tecërë partë shtë nisë bëaquin ziquë naldá. Cantidá mënë guti purquë bii' rall nisë lda.
12 Lë'ë ianglë naná cuartë, bí'ldi' trompetë; iurní tecërë partë shtë ngubidzë con tecërë partë shtë mbehu nu ra mbelëgui'i, gullini de manërë që ra tecërë partë shtë rahin bëa'në nacahi. Bëdë'ëdi'i rahin llni durantë tecërë partë shtë dzë nu gue'lë.
13 Iurní gunahia nu binia tubi ianglë nariasë lu gube'e. Guní'i' fuertë:

—Prubi grëtë' ra naquëreldë lu guë'dchiliu iurë lë'ë ra tsunë ianglë rë' gu'ldë rai' trompetë shtë rai'.

9

1 Hia lë'ë quintë ianglë bi'ldi trompetë; iurní gunahia tubi mbelëgui'i naná gulaguë dizdë lu gube'e hashtë lu guë'dchiliu. Lë'ë personë ni bë'në recibir liahi shtë guëru naná guetë nu nídi'i fin shtë guëru ni.
2 Iurní bëllá'li' guëru ni; hia nga'li be'pi gushë cumë ziquë gushë shtë iurnë ru'bë. Hia lë'ë gushë ni bëcahi lu ngubidzë nu lu gube'e.
3 La'ni gushë ni bëru'u ra mbëchizu' naná riasë nu bietë ra ma lu guë'dchiliu. Bë'në ra mbëchizu' recibir pudërë parë gunë ra dañi ziquë nillë shtë guë'dchiliu.
4 Bë'në rai' recibir ordë adë gunë rai' dañi lu ra plantë rguë, nilë tubi cusë narguë, ni por ra hiaguë, sino nadë más gunë rai' dañi ra mënë naná nuá'adi'i sëñi shtë Dios luquë rai'.
5 Adë bëdë'ëdi'i më sí de quë quini rai' mënë sino nadë más parë gunë ra mënë sufrir dulurë durantë ga'i mbehu. Lë'ë dulurë ni gaquin ziquë rac tubi mieti iurë rahuë' tubi nillë lë'ë nguiu.
6 Hia dzë ni ra mënë gac shtu'u rall gati rall perë adë gunë rai' gan gati rai'. Aunquë rac shtu'u mënë gati rall, hia lë'ë galguti ldaguë zitu parë mënë ni.
7 Ra mbëchizu' rlua'a ziquë guay naná preparadë parë lu guërru. Hia guëc ma napë ma ziquë tubi corunë orë; hia lu ma rlua'a ziquë tubi nguiu.
8 Nu napë ma guitsë guëc ziquë guitsë guëc shtë na'a. Hia lai' ma rlua'a ziquë lai' león.
9 Cuerpë shtë ra ma nacu bien con shabë ziquë gui'bë; hia ruidë shtë

shcuaguë ma na ziquë ruidë shtë cantidá carros nanaquĕ ra guay iurë lë'ë ra ma ziagllu'në lu guërru.
10 Napë ma llba'në ma cumë ziquë llba'në nillë con guitsë nazubë guëquin. Hia llba'në ma napë pudërë parë gunë dañi ra mënë por ga'i mbehu.
11 Ra mbëchizu' rë' napë rai' tubi jëfë naná mizmë ianglë shtë gabildi. Hia lë'ë ianglë rë' lë con di'dzë hebreo, Abadón. Nu dizĕ griego lë ma Apolión narunë cuntienë el quë narzalú.
12 Gudëdë primërë cusë dushë perë todavía runë faltë chupë cusë nadzë'bë.
13 Hia lë'ë sexto ianglë bi'ldi trompetë; iurní binia tubi bë nabëru'u entrë ra tapë cachi nanaquĕ bëcu'guë shtë orë. Bëcu'guë ni quëbezë delantë lu Dios.
14 Lë'ë bë guni'i lu sexto ianglë nanua'a trompetë:
—Bëlda'a ra guëzá guëdapë ra ianglë naquëdú rua' guëë'gu Eufrates.
15 Hia iurní gula'a ra guëzá ianglë ni parë quini rai' tecërë partë shtë mënë. Ra ianglë guc rai' preparadë parë iurë ni, dzë nu izë.
16 Binia tubi número shtë ra suldadë nanadchi'bë ra guay; na rall dos cientos millones.
17 Zni bëlua'alú ra guay lua. Hia ra nadchi'bë tëchi ma nua'a rai' ldu'u rai' tubi naná canihapë ldu'u rai'. Nahin color llni; nu azul, nu shlí'echi. Hia ra guay napë ma guëc ma ziquë guëc león; hia rua' ra ma bëru'u be'lë nu gushë nu asufre.
18 Ra tecërë partë shtë mënë guti ra por guëzá tsunë plaguë ni narru'u rua' guay: gui'i, gushë, nu asufre
19 purquë lë'ë ra ma bë'në ra gan con rua' ma, nu con llba'në ma; pues llba'në ma rlua'a ziquë serpientë con guëc shtë ma. Con ra guëc ra ni bë'në rall dañi.
20 Perë los de más mënë nagútidi'i por ra cashtigu ni, nunquë adë bësá'nëdi'i rall gunë rall cusë mal, nu bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra espíritu mal con ra dzanë ídolo shtë orë u ra dzanë bëdchichi, u gui'bë shlí'echi u guë'ë u hiaguë. Bësá'nëdi'i rall gunë rall adorar ra cusë ni aunquë adë ráquëdi'i guëná rahin, nu adë ráquëdi'i rall rzë rall.
21 Nu zac adë bësá'nëdi'i ra mënë quini sa' rall nu ni por galbëlliú shtë rall, nu ni por galërquënú tse'lë sa' rall, nilë por rbézëdi'i mënë rbaa'në rall pë shtë sa' rall.

10

Lë'ë ianglë nanua'a tubi librë bi'chi

1 Iurní gunahia stubi ianglë nanapë pudërë ru'bë naná bëdchini de gube'e. Lë'ë ianglë nácuhi' shcahi nu nanú tubi iarcu iris guĕqui'. Lúhi' rabtsë'ë ziquë ngubidzë; hia guëáhi' rlua'a ziquë tubi mbëduni shtë be'lë.
2 Nuá'ai' guiá'ai' tubi librë mitu'në naná lla'lë. Iurní bëzúhi' guëáhi' ladë ldi lu nisëdu'u, nu guëáhi' ladë rubësë bëzúhi' lu guĕ'dchiliu.
3 Iurní fuertë guní'i' ziquë rzubá ra león.
4 Iurë gualú ra gadchi nguzi'u, iurní guc shtua'a niaquëa'a perë binia tubi bë nabëdchini de gube'e; guní'i':
—Adë rquébidi'il lo quë naguni'i ra nguzi'u; adë rquĕ'ëdi'il lo quë naguni'i rai'.
5 Lueguë lë'ë ianglë nagunahia, zu guëáhi' lu nisëdu'u nu guĕ'dchiliu, bëldísi' guia'a ladë ldi lu gube'e.
6 Bĕ'ni' jurar por lë më naná bëntsa'u gube'e nu guĕ'dchiliu, nu nisëdu'u nu grë ra cusë nananú lu rahin. Guni'i ianglë:
—Hia bëga'a iurë; nádi'i más tiempë.
7 Iurë lë'ë ianglë nagadchi guzublú gu'ldë trompetë shtëhi', iurní hia guc cumplir lo quë nabë'në Dios disponer antsë cumë ziquë guni'i më lu ra muzë shtë më, ra nabiadi'dzë shti'dzë më.
8 Hia bë naná binia, bë nabëdchini de gube'e, bëabrí guní'i' lua:
—Gua iurne' të guëná'zil librë naná lla'lë, librë nananú guia'a ianglë naná zuldí lu nisëdu'u nu lu guĕ'dchiliu.

9 Iurní guahia lu ianglë nu guna'ba të parë guëné'ei' librë. Iurní guni'i ianglë lua:

—Guna'zi librë rë'; bi'ldi la'nin nu bë'në llgabë pë runë cuntienë ra di'dzë. Primërë gac ra di'dzë ziquë dchini shtë mbee'zë perë despuësë guëaquin cumë cusë naldá.

10 Iurní guna'zia librë rë' nananú guia'a ianglë. Bi'ldia la'nin; bëna llgabë. Primërë cusë za'quë nahin perë despuësë guquin cusë naldá.

11 Lueguë guní'i':

—Napë quë guëabril stubi. Tsagní'il shti'dzë Dios lu grëtë' ra mënë, guë'dchi ra, lu ra naciuni, nu lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizë, nu lu ra rëy. Guëní'il shti'dzë më.

11

Ra chupë testigu

1 Iurní bëne'e rai' tubi varë narrë'shë guiu'u cuahia, nu guni'i rai' lua:

—Guasuldí nu guna'zi medidë rë'; bërë'shë santuari shtë Dios, nu bërë'shë bëcu'guë, nu bëlabë bëldá naná quëhunë adorar lë'ë Dadë nga'li.

2 Perë adë rrë'shëdi'il lu rualdëa' naná tëchi fuërë shtë iádu'u purquë grëtë' ni bëne'e Dios permisi parë më zitu guëlú rall. Grë ra mënë ni guëlú ra guëc Jerusalén durantë cuarenta y chupë mbehu.

3 Perë guëshe'lda chupë testigu shtëna parë guadi'dzë rai' shti'dza durantë mili chupë gahiu'a sesenta dzë. Nacu rai' shabë rai' color nagasë.

4 Lë'ë testigu rë' runë significar chupë hiaguë olivos, nu zac runë significar chupë gandelier naná quëbezë delantë lu Dadë narnibë'a guë'dchiliu.

5 Si talë chu rac shtu'u gunë dañi parë lë'ë testigu ni, pues lë'ë rai' napë rai' pudërë parë guëru'u gui'i rua' rai' naná guëza'i completamente lë'ë contrari shtë rai'. Zni gati ra grë ra narac shtu'u quini lë'ë rai'.

6 Testigu rë' napë pudërë parë guësë'au rai' gube'e të parë ldáguëdi'i guiu durantë tiempë naguadi'dzë rai' shti'dzë Dios, nu napë rai' pudërë parë gunë rai' cambi nisë; gaquin rënë, nu parë guëshe'ldë rai' plaguë u galguidzë tantë cumë ziquë guëni'i ldu'u rai'.

7 Perë iurë tsalú grë lo quë nagunë ra testigu ni, iurní lë'ë ma dushë nabëru'u gabildi, guëna'zi ma lë'ë rai' nu gunë ma dushë gan lu rai' hashtë gati rai'.

8 Hia shcuerpë rai' guëa'nin lu nezë shtë ciudá ru'bë catë bëquë'ë ra mënë lë'ë Dadë lu cruz. Stubi lë ciudá ni na Sodoma, nu zac Egipto.

9 Hia por tsunë dzë guëruldë, guëa'në ra shcuerpë testigu ni lu nezë. Mënë shtë grë guë'dchi, mënë naruadi'dzë grë clasë dizë, mënë naze'dë de grë lugar nu naciuni, guëná rall lu ra tëgulë nu adë guëdë'ëdi'i rall permisi parë guëga'chi ra tëgulë.

10 Ra naquëreldë lu guë'dchiliu guëquitë ldu'u rall purquë guti ra testigu ni, nu nalë guëuu' ldu'u rall hashtë guëshe'ldë rall regalë lu sa' rall purquë guëzá guërupë nguiu ni nabiadi'dzë shti'dzë Dios, guti rai'. Bëzac zi rai' ra mënë shtë guë'dchiliu.

11 Perë despuësë tsunë dzë guëruldë, Dios bëcua'ñi lë'ë rai' parë guëbani rai' stubi, nu grë ra naguná lu rai', nalë bëdzëbë rall iurní.

12 Lueguë iurní guërupë testigu ni bini rai' tubi bë dizdë lu gube'e naná guni'i:

—Gulë tsepi ndë'ë.

Iurní be'pi rai' gube'e la'ni tubi shcahi. Hia ra contrari shtë rai' guná rall.

13 Mizmë iurní gu' tubi llu ru'bë nu guëzá chi'i partë shtënë ciudá gualú nu gadchi mili mënë guti; bë'në llu. Los de más mënë nabëa'në, nalë bëdzëbë rall. Guni'i rall llëru'bë na pudërë shtë Dios.

14 Zni gudëdë segundë cusë nadzë'bë perë lueguë guëdchini stubi naná tecërë.

Trompetë gadchi

15 Lë'ë ianglë gadchi bi'ldi trompetë shtëni'. Iurní bëdchini bë fuertë dizdë gube'e. Guni'i bë:

Lugar catë rnibë'a rëy shtë guë'dchiliu, bëaquin lugar parë guënibë'a Dios, Shtáda'a nu Cristo shini më.
Lë'ë më guënibë'a më ziquë rëy parë siemprë.
16 Iurní ra galdë bi tapë më guani'si naná quëbezë lu trunë shtë rai' delantë lu Dios, bëzullibi rai' hashtë bëdchini luquë rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios.
17 Guni'i rai':
Dzu guëne'e na'a graci lul, Dadë.
Nápël grë pudërë; nabánil parë siemprë.
Napë quë guëdchínil parë guënibë'al; nu nal Rëy iurne'.
18 Ra mënë shtë grë naciuni, bëldë rall perë hia bëga'a iurë parë gúnël cashtigu lë'ë rall. Bëga'a tiempë gúnël juzguë ra tëgulë.
Guëné'el premi ca'a ra naná runë honrar lë'ël, grë ra naná limpi delantë lul, nu grë ra narzu'bë diaguë shtí'dzël, grëtë' ra narnibë'a, nu grëtë' ra mënë nanádi'i mënë nalasac.
Bëga'a iurë parë gúnël tsalú con grëtë' ra narzac zi sa' rall parë tsalú sa' rall.
19 Iurní bëlla'lë santuari shtë Dios nananú gube'e, nu gunahia tubi cajë shtë conveñi la'ni iádu'u. Iurní gubë la'ni gube'e; gu'të gui'i nguzi'u; binia ruidë dushë; bëllú guë'dchiliu nu gulaguë tubi guiuguë fuertë.

12

Tubi na'a con ma dushë dragón

1 Iurní bëlua'a tubi sëñi lu gube'e. Tubi na'a bëlua'alú lua; zúbi' la'ni llni shtë ngubidzë nu zubë mbehu guëáhi' nu nápi' guëqui' tubi corunë nanua'a chi'bë chupë mbelëgui'i.
2 Na'a ni nuá shíni' nu gurushtiá na'a con dulurë shtë nagalë shini na'a. Pues nalë rzac zi na'a parë guëdchini shini na'a guë'dchiliu.
3 Lueguë bëlua'a stubi sëñi lu gube'e, tubi ma dushë dragón. Naru'bë ma nu na ma color llni nu napë ma gadchi guëc ma nu chi'i cachi, nu nanú tubi corunë cadë gadchi guëc ma. Nu nadchi'bë tubi corunë cadë guëc ma.
4 Hia con llba'në ma lë'ë dragón bëtëá tecërë partë shtë mbelëgui'i nu bëquëldí ma mbelëgui'i hashtë lu guë'dchiliu. Dragón rë' bëa'në delantë lu na'a parë iurë lë'ë shini na'a galë, të parë gau ma lë'ë me'dë.
5 Lueguë lë'ë na'a gupë tubi ngulë'në naná destinadë parë guënibë'ai' grë naciuni tubi manërë nadushë. Lueguë lë'ë shini na'a guabsú; bia'a Dios lë'i' hashtë trunë shtënë më lu gube'e.
6 Hia lë'ë na'a bëllu'në na'a parë tubi lugar catë chu nádi'i. Lugar ni bë'në Dios preparar të nga'li guëquëreldë na'a parë guëdë'ë mënë nagáu na'a por mili chupë gahiu'a sesenta dzë.
7 Despuësë de ni, gu' tubi guërru lu gube'e. Lë'ë ianglë ru'bë Miguel con sáhi', gudildinú rai' con lë'ë ma dragón nu con grë sa' ma.
8 Lë'ë ma con ra ianglë shtënëll, gudildi rall perë adë bë'nëdi'i rall gan lu guërru; nu adë bëdzélëdi'i lugar parë lë'ë rall lu gube'e.
9 Zni bëquëldí Dios lë'ë dragón de gube'e; ma ni na mizmë serpientë nanabani dizdë más guahietë. Lëll Diablo nu lëll Satanás naná quëgsiguë guëdubi mënë shtë guë'dchiliu. Lë'ëll con ianglë shtënëll, Dios bëquëldí lë'ë rall lu guë'dchiliu.
10 Iurní binia tubi bë fuertë lu gube'e; guní'i':
—Hia bëdchini salvaciuni nu pudërë shtë Dios. Hia bëga'a iurë parë guënibë'a më por autoridá shtë Cristo purquë hia lë'ë contrari shtë sa' hia'a bëquëldí Dios lë'ëll lu guë'dchiliu. Pues lë'ëll bëdchi'bë galquiá cuntrë ra shmënë Dios dzë la gue'lë.
11 Ra bëchi sa' hia'a bë'në rai' gan lu enemigu por rënë shtë Lli'li nu bë'në rai' gan lu enemigu ni purquë biadi'dzë rai' diza'quë. Adë bëdzëbëdi'i rai' gati rai' por lë'ë më.
12 Gulë bëquitë ldu'u të iurne', grë të naná quëreldë lu gube'e; perë prubi

ra nananú lu guĕ'dchiliu nu ra narzĕ lu nisëdu'u la'ni barcu purquë lë'ë mëdzabë bietë catë quëreldë të nu nalĕ rldëll purquë nanëll du'pë tiempë runë faltë parë gunë më cashtigu lĕ'ëll.

13 Iurë lë'ë dragón guc bë'a de quë Dios bëquëldi' lĕ'ëll lu guĕ'dchiliu, guzunáldëll lë'ë na'a nanapë shíni'.

14 Perë lë'ë na'a bĕ'ni' recibir shcuágui' ziquë shcuaguë mbisiá të gac tsasë na'a tubi lugar lu shlatë zitu parë lu serpientë ni. Ndë lë'ë na'a ni nasegurë nu bĕ'nëll recibir nagáu por tsunë izë guëruldë.

15 Lë'ë serpientë bëquëldí nisë con rua'll parë gaquin tubi guëë'gu të gua'a nisë lë'ë na'a.

16 Perë guiu'u bë'në campañi lë'ë na'a nu bëlla'lë guiu'u. Bii' guiu'u nisë nabëru'u rua' dragón.

17 Con ni lë'ë dragón nalĕ bëldëll cuntrë lë'ë na'a. Iurní zia'a dragón parë tsatildinull los de más ra shini na'a, ra narunë cumplir mandamientë shtë Dios nu naná ruadi'dzë diza'quë shtë Jesucristo, ra naná testigu shtë më.

13

Chupë ma dushë

1 Iurní guasuldía rua' nisëdu'u. Gunahia bëru'u la'ni nisëdu'u, be'pi tubi ma dushë nanapë gadchi guĕquëll, nu nápëll chi'i cachi. Cadë cachi napë tubi corunë nu cadë guĕquëll naquĕ tubi lë dzabë nabë'në ofender Dios.

2 Lë'ë ma rë' nagunahia, rlua'a ziquë tigrë; napë ma ziquë guëa' oso, nu rua' ma na ziquë rua' león. Lë'ë dragón bëdë'ë pudërë nu autoridá nu permisi parë zubë ma ni lu trunë shtë dragón parë guënibë'a ma.

3 Tubi de lë'ë guëc ma dushë rlua'a ziquë nuá'all tubi ridë naná gudini lë'ë ma perë ridë ni bëac. Nu guëdubi mënë shtë guĕ'dchiliu bëdzëguëë' ldu'u rall nu guanaldë rall tëchi ma dushë.

4 Nu bë'në mënë adorar lë'ë dragón purquë bëdë'ëll llëru'bë pudërë parë lë'ë ma dushë, nu zac bë'në ra mënë adorar lë'ë ma dushë. Guni'i rall:

—Nídi'i chu stubi ziquë ma dushë rë'. Adë chu gunë gan lull.

5 Nu lë'ë ma dushë bë'në recibir permisi parë guëni'i ma di'dzë dzabë, cusë narunë ofender Dios. Napë ma ni pudërë parë gúnëll ra cusë dzabë durantë cuarenta y dos mbehu.

6 Zni bë'në ma dushë; guní'ill cuntrë Dios nu gudell guëc Dadë nu guëc santuari shtë më nu guëc ra naquëbezë lu gube'e.

7 Nu zac lë'ë ma dushë bĕ'nëll recibir permisi të tildinull con grë shmënë Dios hashtë bĕ'nëll gan lu rai'. Nu napë ma ni autoridá subrë grë ra mënë, grë naciuni, grë guë'dchi, nu grë lugar catë ruadi'dzë mënë grë clasë dizĕ.

8 Grë ra mënë naquëreldë lu guĕ'dchiliu, bë'në rall adorar lë'ë ma dushë, ra mënë nanádi'i escritë lë rall la'ni librë. Librë ni naescritë lë ra nanapë vidë eternë. Guc escritë ni dizdë gurështĕ guĕ'dchiliu. Lë librë ni na librë shtë el quë nabërulĕ Lli'li naná guti ziquë lli'li.

9 El quë narquĕ diaguë shti'dza, gulë bëquĕ diaguë shti'dza.

10 Grĕtë' el quë naguzac zi mënë lachigui'bë, mizmë lĕ'ëll tsa lachigui'bë. Nu grë ra narguini sáhi' con spadë nu zac lĕ'ëll gátill con spadë. Por ni grĕtë' naná shmënë Dios rqui'ni gapë rai' pacënci nu fe.

11 Despuësë de ni, gunahia stubi ma dushë nabëru'u tubi guëru shtë guĕ'dchiliu. Ma ni napë chupë cachi narlua'a ziquë cachi shtë lli'li perë ruadi'dzë ma ziquë cha' dragón.

12 Nu napë ma pudërë shtë primërë ma dushë nu zúbëll shlugar ma ni. Nu bë'në segundë ma parë grë ra mënë shtë guĕ'dchiliu bë'në rall adorar primërë ma dushë; ma ni bënëac ridë naná bëdë'ë galguti parë lĕ'ëll.

13 Nu zac bë'në ma sëñi ru'bë nu milagrë hashtë bëdchini gui'i shtë gube'e hashtë guĕ'dchiliu por pudërë shtë ma. Ra mënë guná rall milagrë ni.

14 Por medio de grë milagrë
nabë'në ma dushë delantë lu primërë
ma dushë, bësiguë ma grëtë' ra
naquëreldë lu guë'dchiliu nu gu-
nibë'a ma de quë gactsa'u tubi figurë
shtë ma dushë nanua'a ridë. Ridë
ni guquin por tubi spadë perë adë
gútidi'i ma.
15 Hia lë'ë segundë ma dushë
bë'nëll recibir pudërë parë guëdë'ë
ma vidë lë'ë figurë shtë primërë ma
dushë, nu zac bëdë'ëll pudërë parë
guadi'dzë figurë ni nu parë quini ma
grëtë' el quë adë nëdi'i gúnëll adorar
lë'ë ma.
16 Nu bë'në ma parë guëquë'ë tubi
marquë guia'a ladi ldi mënë u luquë
mënë. Grë ra mënë ru'bë nu ra
nalasáquëdi'i, grë ra ricu nu ra prubi,
grë ra naná librë nu ra naná bajo
ordë shtë sa' rall, bë'në rall recibir
marquë ni.
17 Ni tubi adë gáquëdi'i guëtuu'll nilë
por sí'ill si talë nápëdi'ill lë shtë ma u
número shtë lë ma ni.
18 Rqui'ni llni të tsasë mieti di'dzë
rë'. El quë naná riasë, bë'në calcular
número shtë ma dushë. Lë'ë número
runë significar lë shtë tubi nguiu.
Número ni na shu'pë gahiu'a sesenta
con shu'pë.

14

Cantë shtë 144,000 mënë

1 Iurní gunahia lu Lli'li naná zuldí
guëc tubi dani lë Sión. Con lë'ë Lli'li
quëbezënú tubi gahiu'a cuarenta con
tapë mili mënë. Lë Lli'li naescritë
luquë rai' nu zac lë shtë Shtadë Lli'li
naescritë luquë ra mënë ni.
2 Lueguë iurní binia tubi bë naná
ze'dë dizdë gube'e. Nahin ziquë
ruidë shtënë cantidá guëë'gu, nu
ziquë iurë rguini nguzi'u fuertë. Bë ni
na ziquë cha' zihani arpa naquëu'ldë
ra mënë.
3 Nu quëu'ldë rai' tubi cantë cubi
delantë lu trunë nu delantë lu guëzá
tapë ra nanabani, nu delantë lu ra
më guani'si. Perë ni tubi chu adë
riasëdi'i cantë ni sino nadë más
niá'asë ra ciento cuarenta y cuatro
mili nanaguc salvar entrë los de más
mënë shtë guë'dchiliu.
4 Ra mënë ni adë cuënúdi'i rai' tse'lë
sa' rai'; na rai' limpi, nu zianaldë
rai' lë'ë Lli'li cualquier nezë tsáhi'.
Guc salvar rai' entrë los de más mënë
ziquë primërë grupë shtë ra naná ri-
aldí ldu'i shti'dzë Dios. Zni guc rai'
ziquë ofrendë lu Dios nu lu Lli'li.
5 También ni tubi de lë'ë rai'
nabíshidi'i sino limpi na rai' delantë
lu Dios catë quëbezë më.

Di'dzë shtë tsunë ianglë

6 Iurní gunahia stubi ianglë naná
riasë lu gube'e. Nua'a ianglë
ni diza'quë parë guadi'dzënúhi'
diza'quë lu ra mënë narëta' lu
guë'dchiliu, ra mënë shtë naciuni,
ra nabiadi'dzë grë clasë dizë, ra
naquëreldë lu guëdubi guë'dchiliu.
Diza'quë nanua'a ianglë, nápëdi'in
fin.
7 Guni'i ianglë fuertë:
—Gulë gapë respëti Dios, nu gulë
bëdë'ë labansë parë lë'i'. Hia bëga'a
iurë gunë më juzguë lë'ë ra mënë.
Gulë bë'në adorar el quë nabëntsa'u
gube'e nu guë'dchiliu, nisëdu'u nu
grë ra zini.
8 Despuësë gualú shti'dzë primërë
ianglë, iurní guni'i segundë ianglë ni:
—Hia lë'ë ciudá Babilonia ru'bë
gunë Dios juzguë purquë ziquë tubi
narzuu'dchi con vini, zni bë'në Ba-
bilonia con los de más naciuni parë
gunë rall duldë, cusë nadë rlluí'idi'i.
9 Lueguë iurní tecërë ianglë guni'i
fuertë:
—Si talë tubi gunë adorar lë'ë ma
dushë u figurë shtënëll, nu guëdë'ëll
permisi quë marquë shtë ma dushë
luquë nguiu u guia'a nguiu,
10 pues nguiu ni napë quë sac zill
lu cashtigu dushë naze'dë de Dios.
Cashtigu ni na llanë shtë më nu
adë nútsëdi'in con galërga'a ldu'u më.
Nguiu ni gúnëll sufrir la'ni gui'i nu
asufre delantë lu ra ianglë santu shtë
Dios nu delantë lu Lli'li.
11 Lë'ë gushë shtënë cashtigu ni
tsepi durantë grë ra siglo. Nídi'i des-
cansë dzë, nilë gue'lë parë ra narunë

adorar lë'ë ma dushë nu figurë shtë ma, u ra nabë'në recibir marquë shtë ma.
12 Por ni grë ra shmënë Dios, nu ra narzu'bë diaguë shti'dzë më, ra narianaldë bien enseñansë shtë Jesús, rqui'ni gapë rai' pacënci.
13 Iurní binia tubi bë nabëru'u de gube'e. Guni'i bë lua:
—Bëquë'ë ndë'ë: "Guëquitë ldu'u ra tëgulë parë siemprë, ra naná shmënë Dadë Jesús". Zni rni'i Espíritu. Pues guëzi'i ldu'u rai'; napë rai' descansë nu guëdë'ë Dios premi por dchi'ni nabë'në rai'.

Cashtigu parë guë'dchiliu

14 Iurní gunahia lu tubi shcahi naquichi. Quëbezë lu shcahi tubi më narlua'a ziquë Jesús. Nápi' tubi corunë orë guëqui' nu nápi' tubi cierrë dushë guiá'ai' narunë significar cashtigu naze'dë guëdchini.
15 Bëru'u stubi ianglë la'ni iádu'u. Ianglë ni guni'i lu nguiu nazubë rua' shcahi:
—Iurne' bëtia'a cierrë shtënël të guëtëal cusechë purquë hia iurë bëga'a parë guëdëahin.
16 Lueguë el quë nazubë rua' shcahi bëtë'di' cierrë lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë.
17 Iurní stubi ianglë bëru'u la'ni iádu'u naná quëbezë gube'e, nu zac lë'i' nuá'ai' tubi cierrë dushë.
18 Bëru'u stubi ianglë nanapë pudërë la'ni santuari parë guënibë'ai' gui'i. Guná'bëi' con voz fuertë lu naná nua'a cierrë dushë. Guní'i':
—Hia bëga'a iurë parë gac cashtigu ra mënë mal narëta' lu guë'dchiliu. Gaquin ziquë tubi mënë narldaguë nashi uvë të guëru'u juguë shtë uvë.
19 Hia lë'ë ianglë ni bëtë'dë cierrë shtëni' lu guë'dchiliu nu bëtëáhi' cusechë shtë uvë. Iurní bëtiá'ai' uvë ni la'ni catë tsutsa'uin të parë guëru'u nisë shtë uvë. Ni runë significar cashtigu dushë naná ze'dë guëc ra mënë mal.
20 Ra uvë bëru'u nisë shtëni' fuërë shtë ciudá; hia lugar ni bëru'u mënë; bëdchini rënë hashtë catë lu naná rquë frënë shtë guay. Rënë ni guc tubi guëë'gu de tsunë gahiu'a kilómetros.

15

Ra ianglë naguësëdchini gadchi plaguë

1 Iurní gunahia lu gube'e stubi sëñi ru'bë, cusë nadzë'bë; gunahia gadchi ianglë naguësëdchini gadchi plaguë. Hia con lúltimë plaguë ni gualú llanë shtë Dios.
2 Nu zac gunahia tubi cusë narlua'a ziquë nisëdu'u shtë vidrio nutsin con gui'i. Gunahia lu ra nabë'në gan lu ma dushë con figurë shtënëll, nu bë'në rall gan lu número shtë ma ni. Ra mënë ni zuldí rai' cula'ni rua' nisëdu'u naná ziquë vidrio. Nua'a rai' arpa nabëdë'ë Dios ca'a rai'.
3 Nu quëu'ldë rai' tubi cantë shtë Moisés, el quë nabë'në sirvë lu Dios. Nu cantë ni na cantë shtë Lli'li naná rni'i zndë'ë:

Llëru'bë na pudërë shtënël. Nalë nasa'a na lo quë nabëntsá'ul, Dadë Dios. Lë'ël rnibë'al grëtë' cusë.
Tubldí nu verdá na lo quë naquëhúnël, lë'ël Rëy shtë naciuni.

4 Grë mieti rdzëbë lë'ël, Dadë.
Grë mieti gunë rall adorar lë'ël.
Pues sulë lë'ël nal santu.
Grë naciuni guëdchini delantë lul nu gunë rall adorar lë'ël purquë guná rall grë lo quë nacanihúnël.

Nahin cusë za'quë nu justë.
5 Despuësë de ni, gunahia lu gube'e nu bëlla'lë santuari shtë iádu'u catë nutsa'u ra tablë shtë lëy.
6 De lë'ë santuari ni bëru'u gadchi ianglë naguësëdchini ra gadchi plaguë. Nacu rai' lari lino fini nu limpi; nu rabtsë'in. Napë rai' cinturón shtë orë dëdë laguë ldu'u rai'.
7 Iurní tubi de tapë nanabani bëdë'ë tubi copë orë cadë ra gadchi ianglë. Cadë copë gadzë con cashtigu dushë naze'dë de Dios, el quë nanabani por guëdubi siglo.
8 Hia lë'ë santuari gadzë gushë naná ze'dë de lugar catë quëbezë

Dios. Llëru'bë na pudërë shtë më. Ni tubi adë chu tsutëdi'i nga'li hashtë iurë gualú gadchi plaguë nabësëdchini ra gadchi ianglë.

16

Ra copë shtë cashtigu

1 Iurní binia tubi bë fuertë naná bëru'u de lu santuari. Voz ni guni'i lu gadchi ianglë:

—Gulë tsaglda'të ra copë shtë cashtigu lu guë'dchiliu, ra cashtigu dushë shtë Dios.

2 Primërë ianglë guagldá'ti' copë lu guë'dchiliu. Grëtë' mënë nanapë marquë shtë ma dushë nu naná bë'në adorar figurë shtë ma, ni bëru'u guëë'dzu dushë ladi rall; nalë nahiu'bë ra guëë'dzu.

3 Segundë ianglë guagldá'ti' copë shtëhi' lu nisëdu'u; nu lë'ë nisë bëaquin rënë ziquë rënë shtë tëgulë. Hia guti grë ra nanapë vidë la'ni nisë ni.

4 Tecërë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu guëë'gu nu lu ra zini; hia bëac rahin rënë.

5 Lueguë binia bë shtë ianglë naquëhapë nisë. Guní'i':

—Naza'quë lo quë nabë'nël, Dadë Dios. Nal Santu. Nal principi nu lë'ël nal fin.

6 Justë nal purquë lë'ë mënë ni gudini rall shmënël; gudini rall ra nabiadi'dzë shtí'dzël. Pues iurne' lë'ël bë'nël parë bii' rall rënë shtë guëë'gu nu zini purquë zni runë tucarë rall.

7 Bini zaca tubi bë nabëdchini dizdë bëcu'guë; guní'i':

—Nia Dadë Dios, rnibë'al grëtë' cusë. Bë'nël juzguë con verdá nu manërë tubldí.

8 Hia cuartë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu ngubidzë nu bëdë'ëi' pudërë lë'ë ngubidzë parë guëza'i ngubidzë ra mënë con gui'i.

9 Grëtë' mënë güe'qui ra, cusë nadzë'bë, perë adë bë'nëdi'i rall cambi mudë nanabani rall, nu adë guní'idi'i rall llëru'bë na pudërë de Dios sino guni'i rall cusë dzabë cuntrë lë'ë më, el quë nanapë pudërë subrë grëtë' ra plaguë rë'.

10 Quintë ianglë guagldá'ti' copë shtëni' lu trunë catë quëbezë ma dushë; iurní catë rnibë'all bëa'në nacahi. Ra mënë gudáhuë' rall ldudzë rall por tantë dulurë.

11 Nilë por ni adë bësá'nëdi'i rall parë quëhunë rall mal. Más guni'i rall cusë dzabë cuntrë Dios naquëbezë gube'e por tantë dulurë nu guëë'dzu shtë rall.

12 Hia lë'ë sexto ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu nisë shtë guëë'gu Eufrates; hia lë'ë nisë ni gubidchi parë gac tubi nezë, tëdë ra rëy naze'dë nezë guia'a.

13 Iurní gunahia lu dragón nu lë'ë ma dushë nu lë'ë nabishi; rua' rall bëru'u tsunë espíritu mal naná formë shtë lla'u.

14 Ndë'ë na ra espíritu shtë ra mëdzabë perë napë ra pudërë parë gunë rall milagrë. Bëru'u rall parë guëtëá rall grëtë' ra rëy shtë guë'dchiliu parë lu guërru. Gaquin dzë narunë Dios disponer. Napë më grë pudërë.

15 “Gulë guná, na zelda sin quë adë gac ldë'ëdia'a, ziquë ridë tubi nguba'në. Dichusë el quë naná zu nasini iurní nu quëhápëll shábëll të parë adë sëdi'i rall con galështú delantë lu më”.

16 Hia iurní bëtëá rall ra rëy lugar nalë con di'dzë hebreo, lëhin Armagedón.

17 Hia séptimo ianglë guaglda'të copë shtëhi' lu mbë. Iurní dizdë santuari la'ni gube'e, bëru'u tubi bë fuertë naze'dë de lu trunë. Guni'i bë:

—Hia bëdchini fin.

18 Iurní gu' tubi gu'të nguzi'u nu gu' ruidë nu gudini nguzi'u. Lë'ë guë'dchiliu bëllú; bëchi'chi guë'dchiliu con tubi llu más fuertë quë grë ra llu naná bëdchini dizdë lë'ë më bëcue'shtë më guë'dchiliu.

19 Lë'ë ciudá ru'bë gure'zin tsunë partë nu grë ciudá shtë guë'dchiliu gurë rahin. Iurní Dios bëagná ldu'i lë'ë ciudá ru'bë Babilonia. Bëshe'ldë më cashtigu dushë guëc ra mënë shtë ciudá ni, tantë llanë napë më.

20 Grĕtë' ra dani nu ra dani la'ni
nisë, gunitilú rahin.
21 Nu zac gulaguë de gube'e
guiuguĕ ru'bë subrë guëc ra mënë.
Guiuguĕ ni rzunë'ë cuarenta kilos.
Perë ra nguiu guni'i rall cusë dzabë
cuntrë Dios por ra plaguë shtë
guiuguĕ. Guquin tubi cashtigu dushë
nabëshe'ldë Dios.

17

Bë'në Dios condenar na'a mal

1 Iurní bëdchini tubi de gadchi ian-
glë nanua'a gadchi copë; më ni guni'i
lua:
—Gude'e të guëluá'ahia cashtigu
shtë na'a mal naná zúbëga'a lu nisë
zili; runë cuntienë rnibë'a na'a zi-
hani mënë.
2 Ra rëy shtë guĕ'dchiliu na rall
ziquë mënë adulteri; bëzullibi rall
lu ra dzanë ídolo; mënë narëta' lu
guĕ'dchiliu na rall ziquë narzuu'dchi
purquë bë'në rall neguci mal con lë'ë
na'a ni.
3 Lueguë Espíritu bëlua'a stubi cusë
lua; lë'ë ianglë bia'a na lu tubi shlatë
catë nídi'i mënë. Gunahia tubi na'a
nadchi'bë tubi ma dushë color llni;
ma dushë ni napë gadchi guëc ma nu
chi'i cachi.
4 Lë'ë na'a rë' nacu con lari color
moradë nu llni; nu zutsa'u na'a
con orë nu guë'ë nalasac nu perlas.
Nuá'all tubi copë orë narunë sig-
nificar cusë dzabë nabĕ'nëll nu mal
vidë nanabani na'a ni.
5 Nu naquĕ luquĕ na'a tubi lë
narunë significar cusë naga'chi: "Ba-
bilonia ru'bë naná shni'a ra na'a mal,
nu de grë cusë narná tushë Dios la'ni
guĕ'dchiliu".
6 Lueguë gunahia na'a ni ziquë
narzuu'dchi purquë gudínill zihani
shmënë Dios naná guti purquë gualdí
ldu'u rai' shti'dzë Jesús, ra nabëzunĕ
Dios almë shtë rai'. Iurë gunahia lu
na'a ni, iurní nalĕ guasĕ ldua'a.
7 Iurní lë'ë ianglë guni'i lua:
—¿Pëzielú rdzëguëë' ldú'ul?
Guëní'ihia lul më runë cuntienë
secretë shtë na'a ni nu më runë
cuntienë lë'ë ma dushë catë dchi'bë
na'a, lë'ë ma nanapë gadchi guëc nu
chi'i cachi.
8 Lë'ë ma dushë nagunal, na tubi
nagubani antsë perë nídi'i' iurne';
perë sin quë adë guëtĕ'dëdi'i, lë'ë ma
guëru'u de guëru guetë, nu despuësë
gátill nu tsall lu gabildi catë nídi'i
fin. Ra naquëreldë lu guĕ'dchiliu,
ra nanádi'i escritë ra lë rall la'ni li-
brë shtë vidë dizdë lë'ë guĕ'dchiliu
gurështĕ, ni lë'ë rall guëdzëguëë' ldu'u
rall iurë guëná rall lë'ë ma dushë nan-
abani antsë perë guti ma, perë bëabrí
gubani ma stubi.
9 'Ndë'ë rqui'ni du'më llni parë tsasĕ
hia'a. Ra gadchi guëc ma runë sig-
nificar gadchi dani catë zúbëga'a na'a
ni.
10 Nu ra guëc ma runë significar
gadchi rëy. Ga'i rëy ni gudëdë; gu-
nitilú rai'. Tubi de lë'ë ra rëy ni
quëgnibë'a iurne'. Hia stúbill to-
davía la'di guëdchínidi'i, perë iurë
guëdchínill, adë guënibĕ'adi'ill llëduni
tiempë.
11 Lë'ë ma dushë naná gubani antsë
perë hia nídi'ill, ni lë'ë naná octavo
rëy aunquë na rëy ni tubi de gadchi
rëy. Despuësë guzia'a rëy ni lu galguti
parë siemprë.
12 'Ra chi'i cachi nagunal, ni
runë significar chi'i rëy todavía adë
subëlúdi'i guënibë'a rall, perë gunë
rall recibir pudërë parë guënibë'a rall
ziquë rëy por tubsë iurë juntë con lë'ë
ma dushë.
13 Ra chi'i rëy rë' gac rall de acuerdë
nu gunë rall intriegu pudërë nu au-
toridá shtë rall parë lë'ë ma dushë.
14 Tildi rall cuntrë el quë nabërulĕ
Lli'li perë lë'ë Lli'li gúni' gan lu
rall purquë lë'ë më napë më más
pudërë quë grë ra narnibë'a; más
pudërë napë më quë grë ra rëy shtë
guĕ'dchiliu. Ra mënë naquëbezënú
lë'ë më, guna'bë më lë'ë rai'; gulĕ më
lë'ë rai'; na rai' shmënë më nabë'në
cumplir voluntá shtë më.
15 Lë'ë ianglë guni'i lua shcuendë
nisë:
—Ra nisë zili nagunal catë zubë lë'ë
na'a mal, na ra guë'dchi, mënë, ra

naruadi'dzë grë clasë dizë, nu grë ra naciuni.
16 Ra chi'i cachi nagunal guëc ma dushë, na ra contrari shtë na'a mal. Guëná tushë rall lë'ë na'a ni nu guëa'në na'a ni sin adë chu nádi'i cula'ni. Nu guëa'në na'a sin shábi'. Nu tsalú pudërë shtënëll; gáquëll ziquë tubi cusë narie'qui lu gui'i.
17 Zni gac purquë Dios bë'në të gunë ra chi'i rëy lo quë narni'i ldu'u më. Por ni bëa'në rall de acuerdë nu bëdë'ë rall pudërë shtë rall guia'a ma dushë hashtë gac cumplir lo quë naguni'i Dios.
18 Lë'ë na'a nagunal, na lë'ë ciudá ru'bë naquëgnibë'a ra rëy shtë guë'dchiliu.

18

Ciudá Babilonia gualú

1 Despuësë de ra cusë ni, gunahia stubi ianglë naná bietë de gube'e. Nápi' llëru'bë autoridá nu pudërë. Bëzianí ianglë lu guë'dchiliu con galërabtsë'ë shtëhi'
2 nu guni'i ianglë con bë fuertë:
—Hia gualú; hia gualú Babilonia, ciudá ru'bë nu bëaquin tubi lugar catë rëta' ra mëdzabë, lugar shtë espíritu mal nu lidchi ra ma dzabë nariasë, ra ma narná tushë mënë
3 purquë ra mënë de grëtë' naciuni, na rall ziquë narzuu'dchi por tantë neguci nabë'në rall ciudá ni. Ra rëy shtë guë'dchiliu, bë'në rall adorar ra dzanë ídolo la'ni ciudá ni. Hia ra comerciante shtë guë'dchiliu, bëac rall ricu por ra cusë chulë nabë'në subrë parë ciudá ni.
4 Iurní binia stubi bë naná ze'dë de gube'e. Guní'i':
—Gulë bëru'u ciudá ni, lë'ë të shmëna të parë gápëdi'i të partë juntë con duldë shtë mënë ni, nu adë guëzac zi të por plaguë naze'dë guëc ra mënë ni.
5 Pues mënë ni bë'në rall zihani duldë, nu Dios bëagná ldu'i nu napë quë gúni' cashtigu lë'ë rall.
6 Lë'ë të ianglë, gulë bëdë'ë mizmë pagu lo quë bëdë'ë rall cua'a sa' rall nu gulë quilli hashtë chupë tantë mal según lo quë nabë'në rall. Gulë bë'në tratë lë'ë rall chupë vësë más dushë quë bë'në rall tratë sa' rall.
7 Catë lë'ë rall guquëreldë rall con tantë galëlujë, nu catë bë'në rall nadchini, gulë bë'në medir galërzac zi nu dulurë parë lë'ë rall purquë nadchini guni'i rall: "Ndë'ë zúbëga'ahia cumë ziquë tubi reina. Nádia'a viudë nu adë sac zídia'a."
8 Por ni mizmë dzë guëdchini ra plaguë guëc ciudá ni. Guëdchini galguti nu galërzac zi nu gubini. Lë'ë ciudá tsequi con be'lë purquë llëru'bë pudërë napë Dadë Dios; bë'në më condenar ciudá ni.
9 Ra rëy shtë guë'dchiliu naná bëzullibi lu ra dzanë ídolo con mënë shtë ciudá, nu bëuu' ldu'u rall galëlujë shtë ciudá; gu'në rall nu cushtiá rall iurë guëná rall lu gushë shtë ciudá narie'qui.
10 Guëa'në rall zitu purquë guëdzëbë rall cashtigu ni. Nu guëni'i rall:
—Prubi ciudá Babilonia ru'bë nu pudërusë. Tubsë mumëntë bëdchini cashtigu dushë guëc ciudá.
11 Ra comerciante shtë guë'dchiliu nu zac lë'ë rall gu'në rall nu cushtiá rall por lë'ë ciudá ni nagualú purquë hia nídi'i chu si'i ra cusë nanua'a rall.
12 Nua'a rall orë, bëdchichi, guë'ë nalasac, perlas, lari fini, lari sëdë nu lari color moradë nu lari color llni; nu zac nua'a rall hiaguë fini naná rldia'a nashi. Nua'a rall cusë za'quë nanactsa'u marfil. Nua'a rall hiaguë nalasac, gui'bë shlí'echi; nua'a rall gui'bë nalasac; nua'a rall guë'ë iarë.
13 Nua'a rall canëlë nu cusë nanutsë ziquë naná rldia'a nashi. Nua'a rall gushialë, mirra, perfume, vini, sëiti, harinë fini nu trigu; nua'a rall ma narua'a carguë. Nua'a rall lli'li, guay, guërredë shtë guay, nu nua'a rall mënë nanápëdi'i libertá parë guëtuu' rall mënë ni.
14 Guni'i ra comerciante ni shcuendë ciudá ni:
—Hiadë nápëdi'i të ra cusë narzebi ldu'u të, cusë narëuu' ldu'u të. Iurní

guniti të parë siemprë grëtë' galëricu nu galëlujë nanapë të.
15 Ra comerciante, ra naná guc ricu por tantë bëtuu' rall nu guzi'i rall la'ni ciudá ni, guëa'në rall zitu por galërdzëbë shtë cashtigu ni. Gu'në rall nu cushtiá rall nu
16 guni'i rall:
—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Nal cumë tubi na'a nanacu lari za'quë color moradë nu llni. Zutsá'ul con orë nu guë'ë nalasac nu perla
17 perë tubsë mumëntë gualú grë galëricu ni.
Grë ra capitán shtë barcu nu ra pasajërë nu ra marinërë nu grë ra narunë dchi'ni lu nisëdu'u, guëa'në rall zitu de ciudá ni.
18 Iurë lë'ë rall guëná rall gushë shtë ciudá narie'qui, cushtiá rall; guëni'i rall:
—Adë guëdzélëdi'i stubi ciudá ziquë ciudá ru'bë rë'.
19 Iurní bëtia'a rall guiu'u guëc rall; gu'në rall nu cushtiá rall:
—Prubi de lë'ë ciudá ru'bë rë'. Con galëricu shtë ciudá grë ra nanapë barcu lu nisëdu'u, guc rall ricu; perë iurne' tubsë mumëntë gualú ciudá ni. Completamente bërëhin.
20 Perë gulë bëquitë ldu'u të naquëbezë gube'e, lë'ë të poshtë shtë më, lë'ë të naruadi'dzë shti'dzë më, lë'ë të nabëzunë Dios almë shtë të, purquë bë'në më cashtigu ciudá ni. Bë'në më jushtisi por manërë mal bë'në mënë shtë ciudá tratë lë'ë të.
21 Iurní tubi ianglë nanapë pudërë ru'bë bëldísi' tubi guë'ë ziquë tubi guë'ë naná rzua trigu; iurní bëtia'a ianglë ni lë'ë guë'ë la'ni nisëdu'u nu guní'i':
—Zndë'ë lë'ë Dios guëtia'a ciudá Babilonia la'ni nisë. Nunquë jamás guëbrídi'i guëná mënë luhin.
22 Nunquë jamás guíniru'u mënë lu nezë shtë ciudá musiquë shtë arpa, nilë bëdcha', nilë trompetë. Adë guëdzéldëdi'iru'u ra narunë ra dchi'ni, nu nilë tubi clasë muzë. Adë guínidi'iru'u ruidë shtë molinë.
23 Hiadë gabtsë'ëdi'iru'u llni ladi hiu'u shtë ciudá, ni cërë, ni lámpara, nu jamás guínidi'iru'u të catë nanú sa'a lidchi mënë. Zni gac aunquë antsë ra comerciante shtënël guc rall mënë nanapë pudërë, perë bësiguël grëtë' naciuni con galbishi.
24 Pues ciudá ni na culpablë por ra galguti shtë ra shmënë Dios naruadi'dzë shti'dzë më, grë ra nabëzunë Dios almë shtë rai', grë ra naguti purquë guanaldë rai' shnezë Jesús.

19

1 Despuësë de ra cusë rë', binia bë fuertë shtë zihani mënë naquëbezë lu gube'e. Guni'i rai':
Aleluya, Dios Shtáda'a nápi' llëru'bë pudërë.
Sulë lë'ë më rac runë salvar. Sulë lë'ë më runë tucarë labansë shtë mënë,
2 purquë lë'ë më quëhunë më juzguë tubldí nu con verdá.
Pues bë'në më condenar lë'ë na'a mal naná bëshi'ni gue'dchiliu con mal vidë shtënëll.
Lë'ë më bëguëu' galguezë por grëtë' ra cusë mal, por grë galguti shtë ra nabë'në sirvë lu Dios.
3 Iurní bëabrí guni'i ra mënë:
—Aleluya. Lugar catë rie'qui na'a ni, nunquë cuezë tsepi gushë parë siemprë.
4 Hia ra galdë bi tapë më guani'si con ra tapë nanabani, bëzullibi rai' lu guiu'u nu bë'në rai' adorar Dios naná quëbezë lu trunë. Guni'i rai':
—Nia Dadë; aleluya.
5 Iurní binia tubi bë nabëru'u ladë trunë ni. Guní'i':
Gulë bë'në alabar Dios shtëna'a, grëtë' të naná quëhunë sirvë lu më.
Gulë gapë të respëti delantë lu më, lë'ë të naná humildë nu lë'ë të naná më nasac.

Sa'a shtë Lli'li

6 Nu zac binia ziquë tubi bë shtë zihani mënë; nahin ziquë bë shtë zihani guëë'gu catë rzë nisë u ziquë nguzi'u fuertë. Guni'i rai':
Aleluya purquë hia guzublú guënibë'a Dadë Dios shtëna'a; napë më llëru'bë pudërë.

7 Cha guëquitë ldu'u hia'a; cha
guëdápa'a lëgrë la'ni ldu'u
hia'a, nu cha guëdë'na'a alabar
lë'ë më purquë hia bëdchini
iurë shtë sa'a shtë Lli'li.
Lë'ë tse'lë më na preparadë.
8 Lë'ë na'a ni bëdë'ë më permisi
gácuhi' con lari fini nu limpi;
rabtsë'ë lari ni.
Lari fini ni runë cuntienë ra vidë
tubldí shtë shmënë Dios.
9 Iurní guni'i ianglë lua:
—Bëquë'ë di'dzë rë': "Dichusë na ra
naná invitadë lu laní sa'a shtë Lli'li".
Nu zac guni'i ianglë:
—Verdá nahin; di'dzë ni na di'dzë
shtë Dios.
10 Bëzullibia iurní delantë lu ianglë
parë guna adorar lë'i', perë guni'i ian-
glë lua:
—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia
muzë shtë Dios cumë ziquë lë'ël,
ziquë los de más bëchil naná quëhunë
cumplir voluntá shtë më, ra narni'i
diza'quë shtë më. Sulë Dios bë'në
adorar lë'i'.
Ra diza'quë naze'dë de Jesús na
mizmë di'dzë nardë'ë Espírutu Santo
parë ra muzë shtë më të guadi'idzë
rai' diza'quë.

Tubi nadchi'bë guay naquichi

11 Iurní gunahia lu gube'e bëlla'lë;
gunahia tubi guay naquichi. El quë
nadchi'bë tëchi ma, bërulë Fiel nu
Verdadero purquë náhi' justë iurë
rnibë'ai' nu tubldí quëhúni' iurë tild-
inúhi' ra mënë.
12 Slúhi' rabtsë'ë ziquë be'lë.
Nuá'ai' guëqui' zihani corunë. Nu
nápi' tubi lë naescritë sulamëntë lë'ë
më runguë bë'a lë ni.
13 Nacu më tubi lari nutsë con rënë.
Lë më ni na Di'dzë shtë Dios.
14 Nu zianaldë ra zihani suldadë
shtë gube'e; nacu rai' lari lino fini
naquichi nu limpi. Nu dchi'bë rai'
tëchi guay naquichi.
15 De rua' më bëru'u tubi spadë
dushë parë gunë më gan lu ra mënë
shtë naciuni të guënibë'ai' lë'ë rall
tubi manërë dushë. Gunë më cash-
tigu ziquë el quë narshi'i uvë con
guëáhi'. Gunë më të gu ra mënë
vini shtë cashtigu purquë bëldë Dios
pudërusë con lë'ë rall.
16 Lu lari capë nu lu tëchi llibi
më, naescritë tubi lëhi': "Rëy nanapë
pudërë subrë grë ra rëy; Señor naná
rnibë'a grë ra Señor".
17 Lueguë gunahia lu tubi ianglë
nazuldí lu ngubidzë. Guní'i' fuertë lu
grë ra ma'ñi nariasë lu gube'e:
—Gulë gude'e nu gulë guëtëá sa' të
parë shtse ru'bë shtë Dios
18 të gau të belë shtë ra rëy, nu ra
jëfë militari, ra nguiu valientë. Gau
të belë shtë ra guay con belë shtë
ra nadchi'bë ma; gau të belë shtë ra
naná rnibë'a nu belë shtë ra naná
bajo ordë shtë sa' rall nu belë ra mënë
nalasac nu ra mënë nalasáquëdi'i.
19 Iurní gunahia lu ma dushë; gu-
nahia lu ra rëy shtë guë'dchiliu con
ra suldadë shtënë rall. Bëdëá ra parë
tildinú rall cuntrë lë'ë nadchi'bë tëchi
guay naquichi con ra suldadë shtë më
ni.
20 Hia lë'ë ma dushë zia'a prësi
juntë con profetë falsë naná bë'në
zihani sëñi nu milagrë delantë lu ma
dushë. Por milagrë nabë'nëll bësiguë
mënë ni ra nabëdë'ë permisi parë gac
escritë sëñi shtë ma dushë, nu bë'në
rall adorar figurë shtë ma dushë. Lë'ë
ma dushë con profetë falsë bëquëldí
Dios lë'ë rall nabanigá rall la'ni lugar
catë rëuldë con gui'i nu asufre.
21 Hia los de más narianaldë tëchi ra
mënë ni, guti rall con spadë shtë më
nadchi'bë tëchi guay. Bëru'u spadë
rua' mënë ni. Grëtë' ra ma'ñi bielë ra
ma con belë shtë ra tëgulë ni.

20

Tubi mili izë

1 Despuësë gunahia lu tubi ianglë
naná ze'dë de gube'e con tubi liahi
shtë gabildi guiá'ai'. Nu nuá'ai' tubi
cadënë ru'bë.
2 Lë'ë ianglë ni bëldi'bi lë'ë dragón,
lë'ë serpientë nanabani dizdë guahi-
etë, mizmë mëdzabë Satanás. Iurní
bëquëdú ianglë lë'ë mëdzabë con
cadënë por tubi mili izë.
3 Bëquëldí ianglë lë'ë mëdzabë la'ni
gabildi; nga'li bëtá'ui' lë'ëll. Nu

bëquë'ëi' tubi sëgi rua' gabildi të parë adë guërú'udi'i Satanás nu adë guësiguë̆di'ill ra naciuni hashtë tëdë tubi mili izë. Despuësë de tubi mili izë, iurní napë quë lda'a mëdzabë por du'pë tiempë.

4 Lueguë iurní gunahia ra trunë catë zubë ra nabë'në recibir pudërë parë gunë rai' juzguë. Nu zac gunahia lu ra almë naná guriuguë ra guëc rai' purquë biadi'dzë rai' shti'dzë Dios; guc rai' testigu shtë Jesús. Lë'ë ra mënë ni adë bë'nëdi'i rai' adorar lë'ë ma dushë, nilë figurë shtë ma. Nu adë bëdë'ëdi'i rai' permisi parë niac marcar luquë rai' u guia'a rai'. Gunahia de quë bëabrí guëbani rai' nu gunibë'a rai' con Jesucristo durantë tubi mili izë.

5 Perë los de más ra tëgulë adë bëabrídi'i guëbani rai' sino quë hashtë despuësë tubi mili izë guc cumplir. Ndë'ë na primërë vësë guashtë ra tëgulë ladi ra tëgulë të gátidi'i rai' jamás.

6 Guëquitë ldu'u ra mënë ni nu guc ldai' rai' por Dios, mënë nabëabrí guëbani stubi antsë ra mili izë. Nunquë jamás gati rai' stubi sino na rai' bëshuzi shtë Dios nu shtë Cristo. Nu guënibë'a rai' con lë'ë më por tubi mili izë.

7 Iurë tëdë ra mili izë, iurní Satanás napë quë ldá'all catë nanull prësi.

8 Nu guërú'ull të tsagsiguëll ra naciuni shtë guë̆'dchiliu. Guziá'all parë tsagsiguëll Gog nu Magog. Guëtëall ra suldadë shtë lugar ni parë guërru. Nalë zihani ra suldadë ni, ziquë iu'lli rua' nisëdu'u.

9 Zni bërë'tsë rall catë naná shlatë shtë guë̆'dchiliu nu bëdëá rall alrededurë catë nanú ra shmënë Dios nu alrededurë ciudá narac shtu'u më. Perë Dios gunibë'ai' të parë guëdchini gui'i dizdë gube'e të parë guëza'i gui'i lë'ë rall; grë rall guti.

10 Lë'ë mëdzabë naná bësiguë̆ lë'ë mënë ni, bëquëldí Dios lë'ëll la'ni be'lë catë rie'qui con asufre, mizmë lugar ni nanú ma dushë nu profetë falsë. Nga'li sac zi rall dzë la gue'lë por guëdubi tiempë, nídi'i fin.

Trunë naquichi catë gunë më juzguë

11 Iurní gunahia tubi trunë naquichi nu gunahia lu më naquëbezë luhin. Delantë lu më gunitilú guë̆'dchiliu nu gube'e. Iurní bëdzélëdi'i ni tubi lugar parë lë'ë narná hia'a iurne'.

12 Iurní gunahia lu ra tëgulë, më ru'bë nu ra nalasáquëdi'i. Zuldí rai' delantë lu Dios. Iurní bëlla'lë ra librë nu zac stubi librë bëlla'lë, librë catë naescritë ra lë shtë mënë nanapë vidë sin fin. Hia lë'ë ra tëgulë, Dios bë'në juzguë lë'ë rai' segúnde lo quë nabë'në rai', según lo quë naná escritë la'ni librë ni.

13 Lë'ë nisëdu'u bë'në intriegu ra tëgulë naná guti lu nisë. Hia lugar shtë galguti, lugar catë bëga'chi ra tëgulë, bë'nin intriegu ra tëgulë nananú nga'li. Hia iurní Dios bë'në juzguë lë'ë rai' cadë tubi rai' según lo quë nabë'nëll.

14 Iurní galguti nu lugar catë bëga'chi ra tëgulë, Dios bëquëldí lë'ë rahin la'ni lugar catë rie'qui con be'lë. Lugar ni nalë Galguti Segundë.

15 Nga'li bëquëldí Dios grë̆të' ra mënë nanádi'i escritë lë rai' la'ni librë. Librë ni rni'i chull napë vidë sin fin nu chu nádi'i salvar.

21

Guë̆'dchiliu cubi nu gube'e cubi

1 Despuësë gunahia lu tubi gube'e cubi nu tubi guë̆'dchiliu cubi purquë lë'ë primërë gube'e nu primërë guë̆'dchiliu hia gunitilú. Hia nídi'i nisëdu'u.

2 Na Juan, gunahia lu tubi lugar catë nádi'i maldá; lë lugar ni na Jerusalén cubi naná ze'dë de gube'e catë quëbezë Dios. Ciudá ni nalë nasa'a ziquë tubi lliguëna'a nanacu shábi' parë guëtsë̆'ai'.

3 Nu binia tubi bë fuertë naná guni'i dizdë lu gube'e:

—Guná, Dios quëréldënúhi' con ra nguiu. Guëbaninú më lë'ë rai'; nu lë'ë rai' na ziquë guë'dchi shtë Dios. Cuezënú më lë'ë rai'. Na më Dios shtë rai' de verdá.

4 Dios guëcuë'dchi' grětë' nisë
narru'u lu ra mënë ni. Hia iurní
jamás gati rai'. Gú'nëdi'i rai';
adë tsádi'i ldu'u rai', nu gápëdi'i rai'
dulurë purquë grětë' ra nagu' antsë
hia lë'ë ni gualú.
5 Iurní el quë naná quëbezë lu trunë
guni'i:
—Guná quëhuntsa'ua nacubi grětë'
ra cusë.
Nu zac guní'i' lua:
—Bëquë'ë di'dzë rë' purquë verdá
nahin nu quëhuna cumplir shti'dza.
6 Despuësë de ni, guni'i më lua:
—Hia grětë' guc. Na nahia principi
nu nahia fin ziquë lëtrë A nu Z. El quë
nanapë garbidchi, na guënehia ndigá
nisë gu mënë ni. Nisë ni na vidë sin
fin.
7 El quë nagunë gan lu cusë mal,
gúnëll recibir grětë' ndë'ë ziquë
herenci. Gaca Dios shtë mënë ni nu
lë'ë rai' gac rai' shinia.
8 Perë en cuantë ra nanápëdi'i
valurë parë guëquebi rall na rall
shmëna, ra nanabani mal, ra nar-
guini mënë, ra nabani ziquë mbecu,
grë ra narunë creer galbëlliú, grětë'
ra narunë adorar cusë naruntsa'u
guia'a mënë, grětë' nabishi ra; grë
mënë ni runë tucarë tsa rall la'ni
lugar catë rie'qui con be'lë nu asufre.
Nga'li gati rall parë siemprë, adë
nídi'i fin.

Jerusalén cubi

9 Ra gadchi ianglë ni nua'a rai'
gadchi copë narunë significar gadchi
plaguë dushë nanapë quë guëdchini.
Guni'i tubi ianglë lua:
—Gude'e të guëluá'ahia lë'ël lu
naná guëtsë'a, lë'ë tse'lë shtë më
nabërulë Lli'li.
10 Bë'në Espíritu Santo të gunahia
stubi cusë. Tubi ianglë bia'a na
guëc dani ru'bë. Bëlua'a ianglë na
tubi ciudá ru'bë nalë Jerusalén Santu
naná ze'dë de gube'e catë quëbezë
Dios.
11 Ciudá ni rabtsë'ë con mizmë llni
nu pudërë shtë Dios. Rabtsë'ëin ziquë
tubi guë'ë namás lasac, ziquë guë'ë
jaspe. Rlua'ain ziquë vidrio.
12 Alrededurë ciudá ni nanú tubi lu'
ru'bë nu llëduni. Napë lu' ni chi'bë
chupë puertë. Tubi ianglë zuga'a rua'
cadë puertë. Lu ra puertë ni naescritë
lë shtë chi'bë chupë grupë shtë ra
mënë israelitë.
13 Nanú tsunë puertë nezë guia'a,
tsunë puertë ladë nortë, tsunë puertë
ladë sur, nu tsunë puertë ladë nezë
guetë.
14 Hia lu' shtë ciudá ni napin chi'bë
chupë guë'ë naná ziquë cimientë shtë
lu'; hia naescritë lu guë'ë ni ra lë shtë
chi'bë chupë poshtë shtë Jesús, el quë
nabërulë Lli'li.
15 Lë'ë ianglë naná quëadi'dzënú
na, nua'a tubi varë orë parë
guërë'shë ciudá, ra puertë nu lu' shtë
ciudá.
16 Lë'ë ciudá nahin cuadradë; de
larguë nu igual de ancho. Lë'ë ianglë
ni bërë'shi' ciudá con varë nanuá'ai'.
Bërë'shë ianglë naná chupë mili
chupë gahiu'a kilómetros de larguë,
de alto, nu de ancho; igual na guëzá
ladë shtë ciudá.
17 Lueguë bërë'shë ianglë naná lu'
shtë ciudá; nabishin naná sesenta
con tapë metros según medidë
nanua'a ianglë.
18 Lë'ë lu' ni nactsá'uhin de guë'ë
jaspe nu lë'ë ciudá nactsá'uhin con
purë orë; rlua'ain ziquë vidrio naná
limpi.
19 Ra chi'bë chupë cimientë shtë
lu', dzutsá'uhin con grë clasë guë'ë
nalasac. Primërë cimientë na guë'ë
jaspe; hia naná segundë na guë'ë
safiro; hia tecërë na guë'ë ágata;
cuartë na guë'ë esmeralda;
20 Quintë na guë'ë ónice; sexta
na guë'ë cornalina; hia séptima na
guë'ë crisólito; lë'ë octavë na guë'ë
berilo; lë'ë noveno na guë'ë topa-
cio; lë'ë décima na guë'ë crisoprasa;
lë'ë undécima na guë'ë jacinto; nu
duodécima na guë'ë amatista.
21 Ra chi'bë chupë puertë shtë
ciudá nactsa'u guë'ë perla, cadë tubi
puertë na tubsë guë'ë perla. Lë'ë
nezë principal shtë ciudá ni nactsa'u
de purë orë. Rlua'ain ziquë vidrio
purë.

22 Adë gunádia'a iádu'u shtë ciudá ni purquë mizmë lë'ë Dadë Dios narnibë'a grëtë' cusë nu el quë nabërulë Lli'li, na rai' iádu'u shtë ciudá ni.
23 Hia lë'ë ciudá rquí'nidi'i llni shtë ngubidzë, nilë llni shtë mbehu parë guëzianí purquë mizmë llni shtë Dios nu zac llni shtë Lli'li quëgzianí ladi guë'dchi.
24 Ra naciuni naná guc ra salvar, së rai' lu llni shtë ciudá nu ra rëy shtë guë'dchiliu gue'dënú rai' grë pudërë nu hunurë shtë rai' parë gunë rai' intriegu ni lu më.
25 Ra puertë shtë ciudá jamás adë guë'audi'in dzë la gue'lë purquë guídëdi'i gue'lë.
26 Nga'li ra mënë shtë grë naciuni gue'dënú rall hunurë nu cusë ru'bë parë ciudá ni.
27 Perë nunquë adë tsutëdi'i cusë nanádi'i limpi la'ni ciudá; adë tsutëdi'i el quë naná mal, nilë el quë narná tushë lu sáhi', nilë el quë narguguë sáhi'. Sulë ra mënë tsutë nga'li, ra nardzelë lë rai' la'ni librë narni'i chu gac salvar. Pues lë'ë Lli'li nápi' librë ni.

22

1 Iurní lë'ë ianglë bëluá'ai' tubi guëë'gu catë nanú nisë limpi. Nisë ni rne'e vidë sin fin. Rlua'ain clarë ziquë vidrio, nu bëru'u nisë ni dizdë lu trunë catë quëbezë Dios nu catë quëbezë Lli'li.
2 Hia guëruldë nezë principal shtë ciudá nu cadë ladë shtë guëë'gu ni, riaru'bë tubi hiaguë narne'e vidë sin fin. Hiaguë ni bëdë'ë tubi cusechë chi'bë chupë vësë tubi izë; rne'ein nashi cadë mbehu nu ndiaguë shtë hiaguë ni rllui'i parë gunëac ra mënë shtë ra naciuni.
3 Ndë nídi'i ni tubi cusë narzac zi por galëcashtigu shtë më. Lë'ë trunë catë quëbezë më nu catë quëbezë Lli'li, zuga'a la'ni ciudá ni; hia lë'ë muzë shtë Dios quëhunë rai' adorar lë'i'.
4 Frentë guëná rai' lu më iurní nu nua'a rai' lë më luquë rai'.
5 Nga'li adë tsúdi'iru'u gue'lë. Ra naquëreldë nga'li adë rquí'nidi'i llni shtë lámpara, ni por llni shtë ngubidzë purquë mizmë Dios, Shtáda'a, guëzianí më lu ra mënë ni. Ndë guënibë'a rai' por grëtë' tiempë.

Hia guëlladchi iurë guëabrí Jesucristo

6 Lueguë lë'ë ianglë guni'i lua:

—Di'dzë rë' na verdá nu nasegurë gunë më cumplir rahin. Lë'ë Dadë Dios shtë ra nabiadi'dzë shti'dzë më, mizmë më ni bëshé'ldi' ianglë parë guëluá'ai' lu muzë shtë më grëtë' lo quë nagac lueguë.

Guni'i Jesús:

7 —Guelda lueguë.

Guëquitë ldu'u el quë naná runë cuendë ra di'dzë naná escritë la'ni librë rë'.
8 Na Juan, binia nu gunahia grëtë' ra cusë rë'. Hia despuësë binia nu gunahia, iurní bëzullibia guëa' ianglë, el quë nabëlua'a na ra cusë ni. Guc shtua'a guna adorar lë'i'
9 Perë ianglë guni'i lua:

—Adë rúnëdi'il zni'i purquë nahia tubi muzë shtë Dios igual ziquë lë'ël, ziquë ra sa'l narni'inú diza'quë lu ra mënë nu ziquë ra narunë cuendë ra di'dzë naná escritë ndë'ë. Bë'në adorar Dios.
10 Nu guni'i ianglë lua:

—Adë rca'chi ldú'udi'il ra di'dzë rë' naná escritë la'ni librë rë' purquë hia lë'ë tiempë ziagla'guë nagac cumplirin.
11 Dzë ni ra mënë naquëhunë mal, tsagla'guë gunë rall mal. Ra naná më mal tsagla'guë gac rall më mal; el quë naná më za'quë lu Dios, tsagla'guë gac rall më za'quë lu më; el quë naná santu delantë lu më, tsagla'guë gáqui' santu.

Guni'i Jesús:

12 —Zni nahin; lueguë guelda. Gueldënúa tubi premi ca'a të según lo quë naquëhunë të.
13 Nahia ziquë ra letrë A nu Z; nahia principi nu nahia fin shtë grë ra cusë. Más antsë gurështë guë'dchiliu,

nabania iurní nu despuësë tsalú guë'dchiliu todavía nabania.

14 Guëquitë ldu'u ra naquëhunë cumplir voluntá shtë më të gapë rai' derechë gau rai' nashi shtë hiaguë narne'e vidë sin fin. Zni gac parë tsutë mënë ni rua' puertë shtë ciudá.

15 Perë grëtë' ra naná mal, ra naquëgsiguë sa' rall, ra narunë galëbëlliú, ra narquënú sa' rall, grëtë' ra narguini mënë, grëtë' ra narunë adorar cusë naractsa'u guia'a mënë nu grëtë' ra narëuu' ldu'u ra cusë engañi u ruadi'dzë rall bishi, guëa'në rall fuërë ciudá.

16 —Na Jesús, bëshe'lda ianglë shtëna parë guëquébi' nu guëní'i' grë ra di'dzë rë' lu ra grupë shtë shmënë Dios. Nahia el quë nabëdë'ë vidë parë rëy David nu nahia llëbní shtëhi'. Nahia ziquë mbelëgui'i Plojë narabtsë'ë rsili.

17 Lë'ë Espíritu Santo rni'i:

—Gude'e.

Lë'ë tse'lë Lli'li rni'i:

—Gude'e.

El quë narquë diaguë shti'dza rni'i:

—Gude'e.

El quë narbidchi si rac shtu'u gu nisë, gude'e lua parë gull nisë narne'e vidë sin fin. Rne'e më nisë ni ndigá.

18 Quëhuna testificar de që cualquier mënë narini di'dzë naná escritë la'ni librë rë', si talë guëtu'ñi nguiu más cusë, Dios gúni' cashtigu nguiu ni con plaguë naze'dë según naescritë ndë'ë.

19 Si talë chu tubi nguiu guëdchisull tubi di'dzë shtë Dios naná escritë la'ni librë rë', Dios guëti'i lë nguiu ni la'ni librë narni'i chu na salvar. Guëdchisú më derechë parë adë tsutëdi'i nguiu ni la'ni ciudá santu con grë ra bendición naná escritë la'ni librë rë'.

20 El quë narquebi ra cusë rë' rni'i:

—Lueguë guelda.

Nia, Dadë Jesús, gude'e.

21 Na Juan, rnia'a lu të; rac shtua'a gunë ldai' Dadë Jesucristo lë'ë të nu cuezënúhi' lë'ë të. Amén.